SACROSANCTI, MAGNI, ET OECUMENICI CONCILII EPHESINI PRIMI, ACTA...

Digitized by Google

8
4 C
26

A CLERR. REGG. S. PAULI

COLL. SS. BLASII ET CAROLI DE URBE

PLUT. Oo. LOCULUS I. NUM.

EX BIBLIOTHECA ILL.mi ET R.mi D. D.

ALOISII LAMBRUSCHINI ARCHIEP. JAN.

S.a N.o Vol.

Digitized by Google

SACROSANCTI,

MAGNI, ET OECVMENICI CONCILII EPHESINI PRIMI, ACTA OMNIA: THEODORI PELTANI Societatis IESV Theologi opera, nunc primùm latinitate donata, ac in sex Tomos distributa.

OPVS

GRAVISSIMVM, ET ABSOLVTISSIMVM, QVODQVE HAC ÆTATE, QVA PRISCÆ hæreses passim renascuntur, & nouæ subinde oboriuntur, studiosè legatur, dignissimum.

ACCESSERVNT HIS, PRÆTER quatuor Indices, & quinque Appendices, in singula capita Periochæ, illustriorumq; locorum obseruationes.

Quid porrò in quolibet Tomo contineatur, versa indicat pagina.

Ex amplissima Serenissimi Ducis Bauariæ Bibliotheca.

CVM PONTIFICIO CAESAREOQVE PRIVILEGIO.

INGOLSTADII
EX TYPOGRAPHIA
DAVIDIS SARTORII.
Anno M. D. LXXVI.

QVID SINGVLI TOMI COMPLECTANTVR.

TOMVS I. Quæ Synodum anteceſſerunt.

TOMVS II. Acta Concilij aduerſus Neſtorium, cuius cauſſa conuocatum fuerat.

TOMVS III. Schiſmaticorum, hæreticorúmque contra Oecumenicũ Cõciliũ machinationes, & fraudes.

TOMVS IIII. Geſta, & ſcripta Synodi contra Schiſmaticos.

TOMVS V. Quæ ad reconciliandas Eccleſias, & amicitiam inter Cyrillum & Ioannem Antiochenũ redintegrandam pertinent.

TOMVS VI. Orationes ſeu Conciones in Concilio, vel occaſione Concilij habitas.

Singuli, primo ſecluſo, ſuas Appendices adiunctas habent.

ILLVSTRISSIMO SERENISSIMOQVE PRINCIPI, AC DOMINO, DOMINO ALBERTO, PALATINO Rheni, vtriusque Bauariæ Duci, &c. Patrono & Mecœnati benignissimo, Theodorus Peltanus Societatis Iesu Theologus, S. P. D.

POST ædificatam semel Rempublic. Christianam, Alberte Princeps, nulla vnquam ætas, nullum tempus fuit, quo generalium Conciliorum grauissima atque saluberrima non sit auctoritas potentissimè dominata. Quam quidem illis primùm omniũ sacrosancta Christi Conseruatoris nostri oracula tribuerunt: Sed eandem postea, cuius summa vis est in rebus omnibus, necessitudo desiderabiliorem: &, quæ ex diuinis ipsorum decretis proficiscebãtur, vtilitates, communi Ecclesiæ chariorem effecerunt. Roget quispiam: Ecquænam illa oracula? Ecquænam promissa? quæ? nisi illa, cum incredibili admiratione, maximáque cum animorum voluptate suscipienda? Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit. Iterum: Qui Ecclesiam non audierit, sit

tibi sicut Ethnicus & Publicanus. Portæ inferi nõ prævalebunt aduersus eam. Rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, aliáque non dissimilia, quæ prudens missa facio. Iam verò totius Ecclesiæ Catholicæ sanctissimã & augustissimã personam, à Concilio Oecumenico (id est, à conuentu Episcoporũ, ex toto orbe Christiano Põt. Max. voluntate coactorum, & cum eodem ipso, velut corpus vnum, cum vno capite suo planè consentientium) sustineri, dubitationem adferre nullam omnino debet. Itaque D. Augustinus, cùm de Conciliis loquitur, eorũ scita, nunc vniuersæ Ecclesiæ consensionem, nunc totius orbis vnitatem: ipsa verò, Ecclesiam vniuersam nuncupat: quomodo item Athanasius cæteriq; Patres, vniuersum orbẽ, ac totum mundum appellant. Dicam planissimè, quod res est: Conciliũ generale, est ipsum os Ecclesiæ, per quod illa à Spiritu instincta & afflata, existentes de religione controuersias dirimit, & quid germanum, syncerum, atq; simplex, quid corruptum, peruersum, adulteratum sit, ante oculos ponit. Quamobrem errore aliquo capi non potest: eiq; licitum est idem de se magnificè pronuntiare, quod Apostolos

& Se-

& Seniores, super lege Mosaica Gentibus non imponẽda Hierosolymis conuentum agentes, pronuntiasse legimus. Visum est, inquiunt, Spiritui sancto, & nobis.

Si quis igitur fastidio & contumacia elatus, Conciliorũ decreta in disceptationem vocare non pertimescit, is, & Ecclesiam aspernatur, quam Paulus Apostolus columnam & firmamentum veritatis nominauit, & in Spiritum sanctum illius magistrum atque doctorem contumelios⁹ reperitur. Hinc in Synodo Chalcedonensi cautum fuit, vt in Nicena decreta ne inquireretur. Quin his vocibus exclamârunt omnes: Si quis retractat, anathema sit. Si quis super ista inquirit, anathema sit. Maledictus, qui addit: maledictus, qui aufert: maledictus, qui innouat. Et Leo Magnus de Nicena Synodo, & Chalcedonensi scriptum reliquit: Nullum audemus inire tractatũ, tanquam dubia vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum sanctũ fixit auctoritas. Feruntur Theodosij, Gratiani, Marciani AAA edicta de iisdem Synodis, quibus mandatur fidelibus, vt eas venerentur: neq; vnquam super sanctionibus illarum disputare audeant. Qui secus faxint, eos graui pœna mul-

 ctandos

ctandos decernunt. Sanè cùm in leges Principum, atq; edicta Imperatorum inquirere: & ea sub examẽ subiicere, periculosum valde, temeritatisq; & audaciæ plenũ esse videatur: vt tandẽ factũ suum cuiquã sano probare poterunt mortales amentissimi, qui in leges sacrosanctas, à Dei Spiritu per Ecclesiã conditas, petulantissimis linguis debacchari, virulentis calamis insanire, easq; perrũpere & conculcare non perhorrescunt? Quod cùm iam aduersùs alias multi, tũ nostra memoria aduersùs sanctam Tridentinã Synodũ nimio plures facere aggressi sunt. Hi à doctissimorũ, sanctissimorũq; Patrum frequentissimo cœtu, tanq; ægroti à medicis, vt curarẽtur, humanissimè inuitati: cùm opinionũ suarum idola nimis venerarentur atq; colerent, & insanitatem suã miseri amarent, adesse noluerunt. Scripsitârunt autẽ libros bene multos, & magnos, intolerabilis arrogãtiæ & inscitiæ suæ testes quàm certissimos, quibus Synodi doctrinam omni genere calumniarũ Sycophãtæ & impastores perditissimi oppugnant, Catholicãq; veritatem, quæ altissimis defixa radicibus tot seculis contra hæreticorũ sese furores, impietatẽq; defendit, penitùs penitusq; extirpare, ac funditus delere moliũtur.

Hoc

Hoc loco mihi in mentem venit, Alberte Princeps, Christianissimorum Imperatorũ Cõstantini Magni, Theodosij, Marciani, quorũ primus Niceno, alter Constantinopolitano, postremus Chalcedonensi Conciliis, cùm interessent, non interfuerunt profectò, vt de fide cognoscerent atq; statuerent: neq; verò vt subscriberent, sed tantum, quò sua præsentia Conciliorũ auctoritatẽ tuerentur: & quæ ab ipsis cõstituta essent, ea rebus & factis à populo Christiano, cuius dominabãtur, pfici, operã darent. Porrò Constantini singularẽ in hoc genere virtutẽ tacitus præterire nõ possum: Tantũ qppe religiosissimus Imperator Nicenis Patribus deferebat, vt nouissimus omniũ cum paucis familiaribus in locũ, vbi conſederant, ingressus, oculis demissis, vultu pudoris honestissimi pleno, & incessu moderato, humili sella posita, erectus staret: nec priùs sederet, quàm Patres, vt sederet, annuissent. Ibi, cùm de concordia orationẽ ad tempus habuisset, integram illis de dogmatis decernẽdi potestatẽ reliquit. Quin etiam literarum monumentis proditũ est, eundẽ accusationũ libellos contra Episcopos sibi oblatos, conuocatis Episcopis incendisse, dicentẽ: Vos Dij estis, à vero Deo constituti,

abite,

abite, & inter vos cauſſam dicite. O Deum immortalem, Monarcha, & Dominus orbis Concilia & Epiſcopos vti Deos reueretur: & iſti in ſterquilinio nati contemnunt: contemnunt autem? immo probris & maledictis intemperanter vexant & proſcindunt.

Cæterùm quòd ab Auguſtino ſcriptum eſt, ipſa Oecumenica Concilia ſæpe à poſterioribus emendari, non id ſignificat, quod in vno aliquo præcedenti de fide ſancitum fuerat, id poſſe ab inſequentibus antiquari atque tolli. Proferatur, ſi placet, vel vnicum huius rei exemplum, mox herbã porrigemus. In quibus ergo emendãtur nonnunquã? in his, quæ ad morum diſciplinam, cærimoniarum ritus, aliasq; conſuetudines Eccleſiaſticas pertinent, quæ temporibus, perſonis, locis variari certum eſt: vt nec omnia ſemper, nec ab omni, nec vbiuis obſeruari poſſint: id quod vſus & experiẽtia teſtatur, & Auguſtinus verbis illis ſtatim ſubiunctis inſinuat: Cum aliquo experimento rerũ aperitur, inqt, quod clauſum erat, & cognoſcitur, quod latebat. Quantas porrò vtilitates, quantamq; neceſſitatem habeant generales Synodi, neminem reperiri arbitror, qui ſatis queat dicendo explicare.

explicare: Nam cùm in omni Repub. dissensionibus, discordiisq; ciuilibus nihil sit nocentius, tum in Christiana Repub. eares prorsus exitialis censenda est: Quandoquidem, & corporum, & sæpe animorum sempiterni interitus manifestò consequuntur. His igitur Senatusconsultis omnes controuersiæ sedantur, pax confirmatur, concordia constituitur, integræq; nationes firmissima societate, & amicitiæ fœdere sempiterno deuinciũtur: vt iam sit credentium cor vnum, & anima vna in Domino. Atque hic est fons omnis felicitatis: sicut è contrario, illa dissensio caput est omnis miseriæ. Præterea falsa ibidem redarguũtur luculentissimè: & quicquid animis simplicibus nocere poterat, detegitur: obscura enucleãtur & illustrantur: leges salutares instituuntur: corrupti mores ad normam veteris integritatis & sanctimoniæ exiguntur. Quæ, nisi fierent, quando finis vllus disputandi, quando hæsitandi reperiretur? quanta institutorum antiquorum, sacrarumq; legũ violatio, quanta licentia, quanta demum diuinarũ humanarúmque rerum confusio ac perturbatio passim cerneretur?

Consideremus paulisper illa quatuor prima

Concilia, Nicenũ, inquam, Constantinopoltanũ, Ephesinũ, Chalcedonense, quibus Gregorius Põt. Max. tãtum, quantum 4. Euangeliis, tribuendũ iudicauit, cùm ita scripsit: Sicut S. Euangelij 4. libros, sic 4. Concilia suscipere & venerari me fateor. Hæc tota deuotione amplector, & integerrima approbatione custodio: quia in his, velut in quadrato lapide sanctæ fidei structura consurgit, & cuiuslibet vitæ atque actionis norma consistit. Consideremus, inquã, quid effecerint, vt, quæ dicta sunt, clariùs percipiamus. Igitur in primo Ariana impietas, quæ ὁμοούσιον inficiata, Christum creaturam statuebat, à 318 Patribus afflicta concidit. In altero Macedonius, qui Spiritum sanctum diuinitate exuebat, à 150. Episcopis gloriosè prostratus, atque contritus est. Tertium, id est, hoc nostrum Ephesinum, ampliùs 200. Episcopos habuit, qui Nestorium duas in Christo personas affirmantem profligârunt. Quartum à 600. Episcopis celebratũ, Eutychen, & Dioscorum, vnam in Seruatore naturam voluntatemq; asseuerantes, extra Ecclesiæ sepia eiecit. Taceo de aliis sanctissimis constitutionibus, ad disciplinam morum, ad pacem publicam, tranquillitatemq; com-

munẽ

munẽ peridoneis, quarum illi Patres auctores fuerunt. Hæ quæstiones de Filio Dei, de Spiritu sancto, à perditis hæresiarchis primò excitatæ, an ludicræ? an de re leui cuiquam agere videantur?

Verùm agè reliquis in præsens omissis, ad Ephesinum veniamus, quod vnum est de numero 4. illorum, quibus D. Gregorius, quantam maximam potuit, suo testimonio auctoritatem conciliauit. Sanè ex vetustis Concilijs nullo hoc vno restat integrius, nullum perfectius. Est in eo grauium, & illustrium disputationem atque ἐξηγήσεων magna varietas, est rerum pulcherrimarum, & ad salutem animi, vitæq; Christianæ honestatem & moderationem vtilissimarum præclarè admodum explicata cognitio. Est denique capitum fidei diserta & perspicua definitio. Contra Nestorianam hæresin ex instituto, & de compacto plurima disserantur: Nihilominus alia non pauca opinionum monstra Diuis hominibúsque plaudentibus conficiuntur. Quàm fideliter pro aliena salute, pro Ecclesiarũ pace excubias agit illa beata anima? Cyrillus, inquam, Alexandrinorum Patriarcha? qui huius Synodi Rector & Princeps à Cœlestino Roman. Pontific. in suum

locum delectus fuit. Quid non scribit, quid non facit, quid non patitur, & seorsim, & cum aliis Episcopis à nefando Nestorio, aliisq; Schismaticis, qui sanctissimos Patres, concitatis seditionibus, mirum in modum exagitantes, velut captiuos in carceribus detinebāt? Porrò quàm benigna est hic erga Nestorium Ecclesia? omnem rudentem mouet, vt morbidum sanet. Inuita, dolens, & lachrymans excōmunicationis horribilem rhomphæam vibrat, quoniam tandem

immedicabile vulnus
Ense recidendum est, ne pars syncera trahatur.

Imperator autem vt diligenter, vt solicitè, quò omnia piè, legitimoq; ordine administrentur, aduigilat? Vt cuncta, quæ ad dogmatis rationem faciunt, sanctissimis Episcopis integra permittit? Quanta animi submissione sacratissimæ Synodi decretis vbiq; sese submittit? Quanta seueritate hæreticorum librorum lectione cunctis fidelibus interdicit? Prorsus, quod ad me attinet, huius libri lectio, ita mihi iucunda fuit, ita in eadem acquieui, vt contractas ex aliis occupationibus curisq; molestias omnes facilè absterserit.

Quare existimo, Alberte Illustriss. te hoc opus liben-

libenter, & cum summa animi consolatione lecturum. In quo distinctio nostra & distributio aliquam lucem rebus, vt spero, attulit: tuumq; tali, tam Orthodoxo Principe dignissimum studium non parum in legẽdo adiuuabit. Multæ sunt, eæq; iustiss. causſæ, cur has vigilias meas tibi dicatas velim: Tu enim hoc nobilissimum volumen ad te sorte quadam diuina perlatum, non modicis sumptibus, elegantissimis characteribus exscribendũ curauisti: ne videlicet Bibliotheca tua hoc thesauro diutius careret. Verè hoc vno codice ingens facta est ad illas librorum diuitias accessio: quem cùm mihi interpretandum mox dedisti, nimirum tuæ in Rempub. pietatis minimè obscurum significationem præbuisti: Quam quoq;, quod in te esset, Concilio sanctiss. magisq; quàm antehac integro & illustrato beare voluisti. De tua verò in auitã religionem singulari & eximia propensione, studio, voluntate, cuius est tantum flumen ingenij, tantaq; orationis copia, vt pro eo ac meritus es, prædicare queat? Tanq̃ stella in medio nebulæ, sic tu refulges in medio nationis deprauatæ. Omnes, qui de Catholica fide rectè sentiunt, te admirantur, in te vnum intuentur, tibi vitam diuturnã,

& cunctis bonis affluentem, à Præside & rectore mundi Deo comprecantur. Non per Germaniam solùm, verùm etiam per exteras gentes nomen tuũ egregiè celebratur. Suspiciunt videlicet mortales inuictã animi tui constantiam, qui in tantis fidei commutationibus, ipse nunquã commutaris: nec vllis armis castrisue debellaris. Veterum Principum zelum æmulatus, nullum locum, nullũ apud te profugium hæreticis relinquis, leges præclaras iubes, ingenuarum disciplinarum studia honoribus alis, scholas & gymnasia magnificè ædificas, doctos viros benignitate, & liberalitate tua mirifica comprehẽdis. Quæ omnia cùm facis, memoriam tuî maximè diuturnã & immortalẽ reddis: nec erit tã ingrata vlla posteritas, quæ laudes tuas obliuione aliqua inobscurari patiatur. Nostram societatem hactenus tam honorificè habuisti, tam amãter complexus es, vt nos ad te modis omnibus veluti parentẽ optimũ redamandum vehementer inflammâris. Cùm te non pauci summo etiã loco nati, tũ sermonibus, tũ scriptis quoq; à nobis abalienare subinde nitãtur, multaq; in nos, inuidia scilicet & odio stimulati, scelerate confingant: & in eo, perinde quasi in aliquo glorioso facinore assiduo sudent, tu fidem calumniis haud qua-

quam

quam accommodas: sed patefacta veritate (cuius splendor diu occultari nõ potest) ad pristinũ erga nos amorem plurimum semper adiiciens, id identidem auges, quod nobis iã pridem cumulatũ esse videbatur. Nihil commemorabo, quàm de nobis apud Principes viros grauiter, & quanta charitatis in nos tuæ significatione loqui cõsueueris. Nõ exponam, quo pacto aliquot iã Collegia vectigalibus & censibus instructa, in Bauaria tua erexeris, pluraq; erigere cupias: atque aliis ciuitatibus, vt nostros homines ad se vocent, suadere non desistas. Dicam breuiter, tanta humanitate & beneuolentia, Alberte Princeps, abs te tractamur, tot quoti die beneficiis à T. C. ornamur, vt, an vnq; satis respõsuri simus, etiam cùm plurima fecerimus, affirmare nõ audeã. Habes matrem prudentissimã atq; optimã fœminam, vxorẽ religiosissimã, liberos morũ elegãtia spectatissimos, q omnes nos certatim diligũt, & inusitata beneuolẽtia prosequũtur. Credo abs te didicerũt: & illa filiũ, & hæc maritũ, & isti patrẽ imitari, magnæ sibi gloriæ ducũt.

Me verò, Alberte Illustriss. quibus ornamẽtis & meritis honestaueris, haud facile dictu est. Ex Italia, cum cæteris, qui Ducalis Collegij fundamenta Ingolstadij posuerunt, euocatum, primùm Græcæ,

mox

mox Hebraica Chaldaicaq; lingua doctorẽ in Academia tua esse voluisti. Paulo pòst, cùm homines eruditissimi non deessent, Theologiam è sublimi cathedra docere iussisti: iisq; omnibus honoribus, prærogatiuis, & immunitatibus, quibus cæteri sacrosanctæ Theologiæ Doctores & Professores, in Alma hac Vniuersitate solent potiri. Quid amplius? his viginti annis, quibus in tuo Principatu versatus sum, plura, quàm recẽsere possim, beneuolẽtiæ tuæ argumẽta perspexi. Atq; vtinã aliquã, paruam licet, gratiam referre possim: quanq; tu id pro excelsitate animi tui nõ desideras: Nihilominus hoc sacrosanctum Conciliũ, Alberte Principũ decus, à me tuo imperio conuersum, tuoq; nomini inscriptũ nõ aspernabere: Volo enim meã, in te, obseruantiã, hoc qualicunq; officio seu debito testatã relinquere: & auctoritate tua huic operi dignitatem & gratiã conciliari: & omnino tuis præsidiis ab eorum, qui, nisi quod ipsi faciunt, nihil rectè factũ putãt, morsibus insultibusq; defendi. Illud autem te rogo, vt me, Societatemq; nostrã deinceps, quomodo semper feciſti, amplectaris: & Eccleſiã Catholicã, taliũ librorũ interpretatione editioneq;, in vulgus pro viribus iuuare non intermittas. Vale. Ingolstadij Cal. Sextilibus 1576.

PRÆ-

PRÆFATIO AD LECTOREM,

QVA DE VNIVERSI OPERIS, SVSCEptiq́ue laboris ratione, paucis differitur.

ANNVM abhinc plus minus quintum decimum, amice Lector, volumen quoddam Græcum, ad Albertum Principem Catholicæ pietatis amantissimum, nescio quis apportauit: corrosum illud sanè quidem, ac vetustatis vitio literis penè fugientibus: non tamen ita situ corruptum, atque deformatum, quin legi adhuc, & exscribi posset. Hîc me fortè id temporis Monachij commorantem, Princeps accersit: ac, ecquidnam illud libri esset, percontatur. Lecta inscriptione, Ephesini Concilij Acta esse respondeo. Tum ille: Est hoc vnum de illorum numero, opinor, quibus Greg. Pont. Max. tantum tribuisse fertur, quantum quatuor Euangeliorum libris. Annuo. rursum ille: Agè vniuersi huius operis, vbi primùm potueris, Synopsin mihi conficias: Studeo enim summatim cognoscere, quid hîc ab Ecclesia Catholica doceatur. Ego, qui clarissimi Principis auctoritatem nullo modo negligendam ducerem, eiusdemq́; in Societatem nostram plurimis sanè meritis sæpenumero declaratam animi voluntatem mecum pertractarem, non sum ausus, meam qualemcunque operam non polliceri: Tametsi verebar, ne ipsi haud satisfacerē, nisi totum opus sursum deorsum priùs euoluerē: id quod homini etiam otioso planè magnum negotium creare posse videbatur. Nihilominus beneficētissimo Principi hoc daturus

eram. Sed ecce commodum accidit, vt labori iam accinctus, in ipso statim aditu, totius Concilij hypothesin reperirē, quam triduo, summum quatriduo, Latinam à me factam, ad Ducem Albertum misi, arbitratus, & me fidem liberâsse, & illum iam his contentum fore.

Verum enimuero, ille huius Synopseos lectione ardentiorem sitim collegit, maioriq; cętera cognoscendi cupiditate affectus, sequenti luce mihi renuntiari iussit: desiderare se etiam atque etiam, totum librum à me latinitate donari. Ego verò onus ingens & laboriosissimum, &, vt Poëta canit, periculosæ plenum aleæ, detrectaui: & bonas aliquot, cur detrectarem, causas exposui. Cæterùm cum Aulici Principis nomine vrgendi finem non facerent: nostríque Patres, ne pertinaci illo detrectandi studio, iustæ alicuius offensionis occasionem Patrono optimè de nobis merito fortè offerrem, vererentur, seriò mihi præceperunt, vt cœlesti auxilio fretus ad rem aggredi nihil dubitarem: sese omnes commoditates concessuros, acturosq; cum Alberto, nè tralatio mea typis impressa diuulgaretur, sed descripta dūtaxat, in eius Bibliotheca asseruaretur, ne illam dens Theoninus arroderet. Sola itaque obsecundandi voluntate commotus, tanta contentione imposito muneri incubui, vt trium mensium spatio totum opus Latinè redderem. Quanquā si mea sponte, & non solo maiorū imperio adactus hoc pręclarum negotium suscepissem, in iustam reprehensionem incidere non poteram: Quis enim est ita pingui iudicio præditus, itaq; præposterè sapiens,

sapiens, vt eorum conatum laudet, qui Hispanica, Italica, aliáue lingua scriptos libellos quosdã in Latinam, aut Latinos in barbaram aliquam linguam transferunt: illorum porrò vigilias contemptui habeat, qui in sanctissimis Græcis voluminibus: in quibus fidei Christianæ atque orthodoxæ illustris, & salutaris explicatio defensioq; continetur, quæq; vix tribus aut quatuor doctis prosunt, conuertendis operam sumunt? Tale hoc esse, quod in manibus habes lector, credo non dubitas.

Opus ad vmbilicum deductum, Principi Alberto obtuli, magnopere rogans, ne in apertum proferri vellet. Sin omnino edendum iudicaret, certè priùs cum exemplari Vaticano codex ille Græcus (erat enim mihi suspectus, videbaturq; à Græco homine Venetiis parum emendatè aliquot locis descriptus: vtpote qui pecuniæ appetentior, quàm diligentior fuisset) & cum Græco ita emendato nostra Latina tralatio ab aliquo vtriusq; linguæ perito Romæ conferretur. Quod cùm benignè annuisset, anno LXII. exemplum Græcum Latinumq; Romam missum est, ad virum æternis laudibus celebrandum Othonem Cardinalem & Episcopum Augustanum: Quem rogauit Albertus, vt per aliquem eruditum, id quod suprà dixi, fieri curaret, atque ad se vtrumq; librum castigatum remitteret. Cæterùm multa negotia sine dubio, & occupationes magnæ effecerunt, vt res obliuioni traderetur, & exemplaria quoque amitterentur quodammodo. Quę cùm sæpe repe-

terentur à me, XII. annis non sunt restituta: Quanquam illa vnum aut alterum annũ antè essent remissa. Anno porrò LXXIII. Romã alia de causa veniens, tum de nostris, tum dè alienis hominibus, quid istis libris factum esset, sedulò exquisiui: Vaticanam etiam Bibliothecam lustraui, si quo casu essent illuc improbati. Nihil vsquam apparuit. Tandem de quorundam consilio ad Illust. & eruditionis fama clarissimũ Gulielmum Sirletum Cardi. summumq; VaticanæBibliothecæPræfectum me contuli: meam calamitatẽ illi narraui: Qui me, vt est vir optimorum studiorum, literatorumq; hominũ cupidissimus, perquàm humaniter complexus: & ex narratione mea in librorum memoriam regressus, singulari lætitia perfusus est: Eo vsque enim nesciebat, quis nam illa Acta Ephesina Latinè de Græco expressisset: Quandoquidem nomen meum nusquam posueram. Inter cætera autem referebat, à Cardinali Augustano vtrumque venisse ad Cardinalem Paleottum: inde ad Cardinalem Amulium: postea ad Onuphrium Pauuiniũ, postremò ad se, cum libris aliis bene multis: Seseq; id, quod Principis nomine petitum fuerat, effectum dedisse: Codicem Bauaricum cum Vaticano accuratè contulisse, & varietatem lectionis annotâsse in chartis separatim: Non contulisse autem Latina cum Græcis, legisse tamen, adeoq; sibi placuisse, vt excudendum librum putârit: & se iam aliquô misisse, nescire tamen quô.

Anno LXXV. liber Græcus nec opinato à nostris in Bibliotheca

Bibliotheca Ducis repertus est, quē peruolutans ipsissimum esse comperio, quem Romam miseram. Fidem autem certiorem faciebant castigationes Sirleti, paginis aliquot insertæ libro, de quibus ipse mihi Romæ dixerat. Incessi profectò omnibus lætitiis: non quòd meas chartas repereram (tam charas enim non habebam) sed quòd Sereniſsimus Princeps præclariſsimum librum Græcum non perdiderat. Mox interpretationē meam incudi reddo: cum emendationibus Romanis, & altero Græco volumine diligenter compono. Primùm omnium, id studio habui, & quantum ingenij vires ferre potuerunt, contendi: vt, quod optimum iudicarem, id omnibus neruis assequerer. Bona fide & perspicuè rem, vt puto, explicaui: nec adeò magna me verborum religione obstrinxi, vt si quid ex M. T. Ciceronis myrothecio non sumpsissem, propterea me capitis damnandum metuerē. Ac perfectè quidem interpretandi munus atque numeros, vix vnus aut alter fortasse expleuerit: quoniam eorum hominum industria in lubrico admodum versans, dum alterum vitium euitare laborat, in alterum ferè incurrit. Sunt, qui, vt fideles habeantur, infideles fiunt, eamq; superstitionem perpetuò sequuntur, vt voculas numerent, & verba appendant. Hi rem ipsam necesse est obscurent, q; ab interpretis fide abest quàm longissimè. Deinde loquendi genera insolētia, & inaudita, planeq; inepta important, & oratione nimiū sordida, dura, ferrea, quibus seruire volūt, lectores alienant. Qui autem horum puerilem infantiam auersati,

libertatem quandam consectantur, ornamenta verbo-
rum & lenocinia quærunt, circuitusq; rotundos confi-
ciunt, vt illud Lucillianum dici queat:

Quam lepidè lexes compostæ vt tesserulæ omnes
Endopauimento, atque emblemate vermiculato.

hi à sententia plerunq; longiùs discedunt, ac non idem,
quod auctor, sed quiddã simile dicunt, aliquando tan-
tùm nõ contrarium. Meum consilium fuit, vt medium
iter ingressus (id quod hodie docti viri in Ecclesiasticis
cõmentariis conuertendis faciunt) illa duo vitia, quan-
tum ingenio & labore valerem, declinarem: ac neque il-
lorum nimiam ieiunitatem, neq; istorum luxuriantem
vbertatem imitarer. Neque tamen mihi tantum arro-
go, vt me hoc assecutum dicam: vt assequerer, omni
ope contendi. Id apertè constabit, si qui nostra cum
Appendicibus, quæ quinque postremis Tomis acces-
serunt: vel cum Contiana editione comparare voluerit:
Constat enim pleraque vsque adeò inculte, horridè,
atque obscurè decurrere, vt sæpe, quid dicatur, intelligi
non queat. Interim illorum interpretum diligentiam,
& Ecclesiæ iuuandæ studium commendo: simulq; le-
ctorem obsecro, vt si ad idem saxum me quoque inter-
dum offendere deprehendat, ad quod illi, propter su-
sceptæ rei difficultatem, offenderunt (intelligo perspi-
cuitatem, & commoditatem dictionis, quam in aliis in-
terpretandis consectandam, in aliis negligendam, non
mihi quisquam persuadebit, ne si persuaserit quidem)
cogitet illud Horatianum in omni propemodum re ve-
risimum esse: *Non semper feriet, quodcunque minabitur arcus.*

atque

atq; iccirco mihi vt homini ignoscat. Si sunt aliquæ maculæ, ne te offendant: fortasse plura sunt, quæ nitent.

Animaduerti capita in codice Græco absque vllo ferè ordine in aceruum quendam coniecta, quæ confusio non mediocrem obscuritatem pariebat. Proinde totũ opus in 6. Tomos distribui, ea serie, & modo, quem in primâ huius libri pagina indicaui. Statuerã 7. Tomũ παραλειπομένων adiicere: sed Codicibus Græcis, qui eam ad rem necessarij erant, destitutus, animi decreto facere satis non potui. Interim per Appendices, quas Tomis adieci, iusto, ni fallor, pondere, damnum illud sarciui. Singulis capitibus Periochas præposui, quò, & lectori omnia expeditiora ad intelligendum facerem, & quædam ad amussim Scholasticorum Theologorum non ita directa mitigarem: Vsi sunt enim Græci Patres quibusdam vocibus latiùs, & liberiùs, quàm nos hodie vtamur. Insuper annotationes in marginibus apposui, è quibus, vt spero, aliquid vtilitatis capietur. Habes adhęc 4. Indices. I. complectitur ordinem, & initia capitum libri Græci, & summam quandam eorundem. Si quis igitur eo ordine Concilium hoc legere voluerit, legat. II. Continet singulorum Tomorum, vt nos disposuimus, capita. III. Scripturarum syllabum, quę hîc exponuntur. IIII. Comprehendit obseruationes rerum digniorum. Erat in animo quintum adiungere, hæresum videlicet, quæ hîc ex instituto, vel obiter confutantur, sed cogitabam 4. Indicem etiam hac in parte profuturum.

Vsus

Vſus ſum tribus exemplaribus Græcis, Romano, Bauarico, & Fuggerano, quod ad me nuper delatum eſt: Vſus ſum item editione Contiana: qui liber, quanquam imperfectus, & ad verbum de Græco expreſſus eſt (vnde frequẽter multa obſcuriſsima ſunt, vt Oedipo quodam opus eſſe videatur) tamen ab homine Græcis literis imbuto, non difficulter, quid Græcum exemplar habuerit, intelligi poteſt. Aliquando prę Bauarico Romanum, nonnunquam illud præiſto: interdũ neutrum, ſed, vel Fuggericum, vel Contianum ſecutus ſum: Neque ſecus, (ſi modò fidum, ac commodum interpretem agere vellem,) facere poteram. Cõſpirant ſanè exemplaria hæc ſententia plerunque: verbis tamen, & aliis quibuſdam leuibus quandoque diſcrepant: vnde cunque tandem diaphonia iſthæc acciderit. Quod attinet ad vtriuſq; Teſtamenti Scripturas, vulgatam editionem Latinam retinui: etſi Græci 70. verſionem adducunt, quę à noſtra non rarò diſsidet. Placet autem, quia per tot ſecula eam ſanctiſsima parẽs retinuit, & approbauit Eccleſia: Nec enim laudauerim hæreticorum litigioſam audaciam, qui ad fontes ſemper prouocantes, nouas interpretationes cõminiſcuntur. Cęterùm quòd nulla loca indicentur, vt fieri ſolet, & interdum duæ pluréſue ſententiæ, velut vna proferantur: & nonnunquam ſententia Scripturæ veriùs, quàm ipſa Scriptura citetur, ingentem hîc laborem exhauſi, multasq; horas in Bibliis noſtris, quod nõ erat, fruſtra quæſiui. Coëgit proinde neceſsitas quædam Latina facere, & ſine libri

aut

aut capitis indicatione excudere. Quòd si erit fortasse aliquis, qui, quæ nos in hoc libro præstitimus, meliùs commodiusq; præstare se posse confidat, præstet sanè, οὐδεὶς φθόνῳ, luminibus nostris obstruat, mereatur bene de Repub. Si in aliis auctoribus conuertendis talentū suū exercere maluerint, extāt in Bibliotheca Vaticana, Medicæa, & Alberti nostri non pauca volumina Græca, Hebraica, Arabica: his in Latinam ciuitatem asciscendis elaboret, Ecclesiamq; Catholicam hoc ornamenti genere illustrare pro virili sua enitatur.

ADMONITIO.

DIXI, amice lector, exemplaria, quibus in hac tralatione usus sum, quibusdā in locis nonnihil inter se discrepare, méque in ea diaphonia, quod optimum iudicabam, secutum esse. Agè unius duntaxat capitis paradigmate, quod dictum est, planum fiat. In prima itaq; Theodosiana Sacra codex Ducalis linea prima legit, μέλει πλεῖσον θεοσεβεῖσθαι. Vaticanum, μέλει πλεῖσον φιλοσοφεῖσθαι. lin. 2. Ducale δὲ μὴν εὐδόκιμον τοῖς ἐπαινεῖσθαι παρ' ἡμῶν ὀφείλουσιν, καὶ διὰ τὸ μάλιστα τιμᾶσθαι θρησκεύειν. Vatic. δὲ μὴν εὔδοκιμον τὸ δεῖσθαι συγγνώμης, τοῖς ἐπαινεῖσθαι παρ' ἡμῶν, ὀφείλουσιν, καὶ διὰ τὸ σπανίως μάλιστα τιμᾶσθαι θρησκεύειν. Duc. lin. 5. καὶ τὸ ἀπλότητα διὰ παντὸς ἐπιδείκνυσθαι τοῦ βίου. Romanum, καὶ τὸ ἁπλότητα τοῦ βίου διὰ παντὸς ἐπιδεικνύειν. Bauaricum linea 10. καίτοι παντὶ δῆλον. Rom. καὶ παντὶ δῆλον. Baua. lin. 12. οὓς τοσοῦτον οἶδα μὴ δεῖ εὐσεβεῖς. Vati. οἷς τοσοῦτον οἶδα μέλειν εὐσεβεῖσθαι. Baua. lin. 13. καὶ τὴν πανταχοῦ ἱερέων. Roman. ὑπεριδὼν δὲ καὶ τὴν ἀπανταχοῦ ἱερέων. Eodem etiam modo legit hunc locum Fuggericum. lin. 20. Ducale, οὐδ' ὥσπερ ἀγαναχτεῖν οἰδότων ἡμῶν. Rom. οὐδ' ὥσπερ καὶ ἀγαναχτεῖν οἰδότων ἡμῶν. Baua. lin. 21. πάντα δὲ ἴσθι κινήσας οὐχ ὡς ἐχρῆν. Roman. πάντα δὲ ἴσθι κινήσας ὡς οὐκ ἐχρῆν Duca. δι' διαχονοῦν ἡμᾶς φήσῃς. Rom εἰ μὴ διχονοεῖν ἡμᾶς φήσῃς. Ducale linea 30. καὶ μὴ γενοὺς ποιῆσαι βούλεσθαι ὡς ὅτι οὗτος ἀφορμῆς ἑτέρας εὐδοκιμήσεως. ὡς ἂν οὖν οἶδας ὁποῖον τὸ ἡμέτερον. Vatic. καὶ μὴ γεγονὸς ποιῆσαι

τὸς ποιῆσαι βέλεσθε, παντὸς μᾶλλον ἢ ἱερέως ὁρμᾶς μέντοι μιᾶς, καὶ τῆς αὐτῆς προθέσεως, τοτε τὴν ἐκκλησιῶν, τότε τὴν βασιλέων χωρίζειν βέλεσθε, ὡς ὃν ὄσης ἀφορμῆς ἑτέρας εὐδοκιμήσεως. ὥς ἄρ' ὄυν ἐδοίης ὁποῖον τὸ ἡμέτερον. Ducale lin. 40. ὅτε μὲν ἀνεξετάστως ἡμῖν τὰς λόγας. Vatica. ὅτε μὲν ἀνεξετάστως εἶναι τὰς λόγας. Bauar. lin. cad. ὧν κριτὰς προκαθίσαι δεῖ τὰς τῶ ἀπανταχοῦ προεσῶτας ἱερωσύνης, καὶ δὶ ὧν. Roman. ὧν κριτὰς προκαθίσαι δεῖ τὰς τῶ ἀπανταχοῦ προεσῶτας ἱερωσύνης, δὶ ὧν. Ducale lin. 44. ἐπεὶ μηδὲ βουλθέντι τοῦτο ἐξέσαι, τῶ ἠμερέρα θειότητ& ὄκ ἀνεχομένης, εἴ τις κελεύει μᾶλλον. Vatica. ἐπεὶ μηδὲ βουλθέντι τοῦτο ἐξέσαι τῶ ἠμερέρα θειότητ& ἐπαινούσης μὴν ἀναγκαίως τοὺς ἐπὶ προθυμίας θαῤῥοῦντας ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν πώτην ἐξέτασιν, οὐκ ἀνεχομένης δὲ εἴ τις κελεύει μᾶλλον ἢ συμβουλεύειν. Bauar. lin. 45. ὥσε καὶ ἤκειν δεῖ σε πὼ ἐνλάβειαν. Roman. ὥσε ἤκειν δεῖ σε πὼ ἐνλάβειαν. Fuggeri cum in altero hic conuenit cum Bauarico, in altero cum Romano. Ducal. οὔτε οἰκεία πεπλεγμέν& λύπη lin. 50. Roman. οὔτε οἰκεία πεπλανημέν& λύπη Iam ex uno hoc capite & paradigmate coniectura fiat de cæteris. Lubuit autem exemplo hoc assertioni meæ fidem facere, ne id totum statim ueluti præposterè redditum condemnes, quod cum tuo forte exemplari non consentiet. Tū maximè ut hinc discas, quantam lectissimo & eruditissimo Cardinali Sirleto, qui inter grauissimas occupationes Ducalem & Vaticanum codicem studiosè inter se contulit, uocúmque & sententiarum utriusque diaphonias diligenter exceptas, propriáque manu descriptas ad nos transmisit, animi gratitudinem debeas. Sanè si eo præsidio caruissem, nunquam, opinor, mea hæc interpretatio in lucem prodiisset. Colligi hinc utcunque quoque potest, quanta cum Græcorum codicum supellectile instructum esse oporteat, qui acta hæc Græcè utiliter, emendatè, & integrè suis typis quandoque procudet: Neque enim sat erit, si unum aliquod exemplar obiter descriptum ad manum habeat, sed operæ pretium erit, ut multa hinc inde conquirat, conquisitáque per se, uel per alios idoneos accuratè, diligentérque inter se conferat. Verùm de his satis.

CODICIS

CODICIS GRÆCI SYNOPSIS, CAPITVMque eiusdem series & index.

Sanctissimi Cyrilli Alexandrinorum Pontificis, ad Ægypti Presbyteros, diaconos, monachos, vniuersosq; fideles Epistola, qua eos contra recens natam hæresin præmunit, & rectam fidem explanat. Huius principium est: Ex iis, qui vnà. fol. 1 — *Caput I.*

Eiusdem Cyrilli ad Nestorium epistola, posteaquàm cognouerat, ipsum de religione malè sentire. Principium est: Aduenerunt Alexandriam. fol. 22 — *II.*

Epistola Nestorij ad B. Cyrillum, cuius principium: Nihil sanè. fol. 24 — *III.*

B. Cyrilli de recta in Dominum nostrũ Iesum Christum fide, ad religiosissimum Theodosium Imperat. Commentarius; in quo quidem ex tota Scriptura sacra, incarnationis mysterium confirmatur, multaq; tum Euangelica, tum Apostolica dicta enucleantur. Principium: Supremum humanæ gloriæ culmen. fol. 26 — *IIII.*

Eiusdem ad piissimas Imperatrices, Eudociam Theodosij coniugem, & Pulcheriam eiusdẽ sororem Cõmentarius, qui etiam ipse diuinarum literarũ testimoniis refertissimus &c. Hoc initio: Sanè vos sacrás castisimásque. fol. 70 — *V.*

Sacra, à Theodosio & Valentiniano fratribus AA. sanctissimo Cyrillo missa; in qua videtur ei succensere Theodosius, quòd libro ad se destinato minimè contentus, sed neglectæ pietatis nomine suspectum habens, iisdem de rebus ad vxorem nihilominus, & sororem conscripserit. Deinde vt cum cæteris Episcopis ad Synodum obeundam se conferat, edicit. Initium: Eos, qui. fol. 155 — *VI.*

Epistola B. Cyrilli ad Nestorium, vt suprà: Aduenerunt. fol. 22 — *VII.*

Epistola B. Cyrilli ad eos, qui literis ipsum castigârant, quòd cùm nefariam Nestorij doctrinam serpere sola auditione accepissent, non tacuerat. Initium: Quandoquidem pietas vestra. fol. 212 — *VIII.*

Eiusdem ad quendam Nestorij sectatorem epistola. Initium: Noui dilectionis. fol. 214 — *IX.*

Item alia epistola ad Clericos Constantinopolitanos, factionibus dissidentes. Initium: Commentario, quem misistis. fol. 216 — *X.*

Tabulæ Constantinopoli, etiamnum eiusdem Ecclesiæ gubernationem obti- — *XI.*

nentus Nestorio, à Clero palàm propositæ, in quibus collatione facta, ipsum cum Paulo Samosateno sentire demonstratur. Initium: Quicunq; schedam hanc. fol. 222

XII. *Epistola B. Cyrilli ad Nestorium admonitoria. Initium:* Intelligo quosdam. fol. 224

XIII. *Epistola Nestorij ad sanctissimum Cyrillum, qua suam causſam tuetur. Initium eius.* Admirabilium literarum tuarum. fol. 229

XIIII. *Epistola B. Cyrilli, & Synodi ipso arbitro congregatæ ad Nestorium, qua illi denuntiant apertè, nisi à pernersis dogmatis suis desistat, atque intra decimum diem melius sapiat, fidemq; genuinam doceat, ex vniuersa Ecclesia Catholica exterminatum iri. Huic porrò epistolæ subiiciuntur deinceps, quænam execrari ipsum desiderent, ad 12. capitum summam redacta. Principium est huiusmodi:* Cùm Saluator noster. fol. 234.

XV. *Eiusdem Cyrilli ac Synodi Ægyptiæ, ad Presbyteros, Diaconos, & fidelem populum Constantinopolitanum epistola, qua eos ad conseruandam religionis synceritatem cohortantur. Sic autem incipitur:* Seriùs & vix tandem. fol. 246

XVI. *Sanctissimi Cœlestini Rom. Pont. ad B. Cyrillum epistola, vbi eidem sedis Apostolicæ potestatem in futura Synodo committens, iubet, nisi Nestorius per decem dierum interuallum, sacrilegam doctrinam suam penitùs detestetur, nulla intercedente mora, ex Ecclesia Constantinopolis, alio in eius locum suffecto, expellatur. Principium:* Literæ, quas sanctitas. fol. 249

XVII. *Item Cœlestini epistola parænetica ad Nestorium; in qua extrema significat, quam in illum sententiam protulerit, seq; super ea re ad Cyrillum scripsisse affirmat. Principium:* Post impium profanumq;. fol. 253

XVIII. *Item epistola Cœlestini ad Presbyteros, Diaconos, Clericos, populumq; Constantinopolis, qua certiores facit, quænam cùm ad Nestorium, tum ad beatissimum Cyrillum perscripserit. Principium:* Verba mihi ad eos facturo. fol. 262

XIX. *Item alia epistola eiusdem Cœlestini, ad Ioannem Episcopum Antiochenum. Exponit ei, quid de Nestorio sentiat, & quid statuerit. Principium:* Optaremus, vt vna est. fol. 272

XX. *Cyrilli ad eundem Patriarcham epistola. Narrat ei de statu Ecclesiæ Constantinopolitanæ, atq; ad auertendam pestem hortatur. Principium:* Perturbatissimum sanctæ Ecclesiæ. fol. 275

Epistola

Epistola Patriarchæ Antiocheni ad B. Cyrillum, qua se ad vrbem Ephesum appropinquare scribit. Principium: Non mediocriter me mordet. fol. 277 — XXI.

Epistola Cyrilli ad Acacium Berroënsem Episcopum, de Nestorio hæretico. Principium est his verbis: Qui graui cum tristitia. fol. 278 — XXII.

Eiusdē Acacij ad Cyrillū epistola, hoc initio: Pietatis tuæ literas. fo. 280 — XXIII.

S. Cyrilli ad Iuuenalem Patriarcham Hierosolymorum epistola. Nuntiat ei, quid Nestorius egerit, eumq; ad præsentis mali depulsionem excitat. Initium: Optâssem sanè. fol. 283 — XXIIII.

Sacra Imper. ad Cyrillum, mandans, vt, quemadmodum cæteri Episcopi die sanctæ Pentecostes, ipse quoq; adsit Ephesi, ad habendam Synodum. Initium: Reipub. nostræ. fol. 286 — XXV.

Principium Synodi, in quo breuiter commemoratur, quot Episcopi in ea confederint, & vbi quisq; Episcopatum gesserit: Post consulatum dominorum nostrorum. fol. 314 — XXVI.

Cùm sancta & Oecumenica Synodus intelligeret, decē & sex dies post cōstitutum ab Imperatore tempus effluxisse, & Antiochenus Patriarcha cum suis Ephesi necdum adesset, necessarium illi fuit Nestorij dogmata in disquisitionem vocare. Missi sunt Episcopi etiam tertiò, qui ipsum ad conuentum inuitarent. Primis illis vix respondit; tandem: Considerabo, inquit, ac si quidem me venire oportuerit, veniam. Secundis, qui scriptum à Synodo afferentes ipsum vocabant, cùm diu expectâssent, nullum verbum responsum est. Tandem aliquando Florentius Tribunus cum Nestorianis Clericis egressus, ait, se quidem Nestorium ipsum videre nō potuisse: iussum verò mihi est, inquit, renuntiarem pietati vestræ, cùm omnes Episcopi conuenerint, ipsum quoque affuturum. Qui tertiò missi erant, totum diem vsq; in vesperam expectantes, nullum responsum auferre potuerunt. Retulerant tunc ipsis milites, qui Nestorij diuersorium cingebant, iccirco se in vestibulis collocatos, vt neminem à Synodo venientem intrare permitterent. Hoc audito, Episcopi recesserunt. Theodotus Ancyrorum. fol. 319 — XXVII.

Synodus ex Canonum decretis per Episcopos tertiùm vocato Nestorio, postquàm eius aduentum desperauit, illo licet absente, ad examen rei totius descendit. Ac primùm omnium sacrosanctum Nicenum Symbolū recitatum est. Secundum illud, epistola Paræneticа B. Cyrilli ad Nestoriū. Postulauit mox à Synodo Cyrillus, dicerent, num quæ scripsisset, cum sanctorum

ctorum Patrum Nicenorum promulgato illo dogmate, & cum germana fide concordarent. Hic singuli responderunt, epistolam eandem doctrinã explicare, quam sancta Nicena Synodus tradidisset, proinde omnes eam approbare: Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit. f. 323.

XXIX. *Postmodum recitatæ sunt item Nestorianæ ad B. Cyrillum literæ, quibus recitatis, rursum interrogauit Cyrillus; ecquid etiam ille intra definitos à nominatis Patribus fidei terminos versari videretur. Hic iterum vniuersa Synodus vna voce, & vnusquisque sigillatim, tum Nestorium, qui hæc docuisset contra sanctorum Patrum Symbolum, & Cyrilli epistolam; tum eos, qui ita crederent, execratione deuouerunt:* Palladius Amaseæ Episcopus. fol. 346

XXX. *Lecta est quoque Cœlestini Pont. Rom. ad eundem Nestorium parænetica epistola, quæ superiùs, quomodo & B. Cyrilli, descripta est:* Post impiũ illud. fol. 353

XXXI. *Productis in medium Episcopi, qui has literas Nestorio reddiderant, interrogatique, quid ad eas respondisset, dixerunt, tantum abfuisse, vt ad sanam mentem rediret, vt etiam ipsis coram præsentibus doctrinam doceret omnis impietatis plenam, quam singuli repetiuerunt:* Petrus Alexandriæ Presbyter. fol. 354

XXXII. *Proferuntur S. Patrum sententiæ, quibus vera religio stabilitur, & Nestorij blasphemiæ ab Ecclesia prorsus alienæ ostendũtur:* Flauianus Philipporum. fol. 357

XXXIII. *Prolati sunt mox quaterniones, quibus Nestorij maledicta & errores continerentur; & ex his ij lecti sunt, qui manifestas minimeq; dubias blasphemias comprehendebant:* Petrus Presbyter. fol. 366

XXXIIII. *Lecta est epistola Capræoli Carthaginensis Episcopi, per Besulam Diaconum eius ad Synodum perlata, quæ communi suffragio approbata est; quoniam significabat cupere ipsum antiqua fidei dogmata valere; noua & absurdè in eis excogitata, & sacrilegè disseminata penitùs explodere ac reiicere:* Optâslem, piissimi fratres. fol. 375

XXXV. *His omnibus ita perlectis, lata est à Synodo contra Nestorium sententia, qua fuit abdicatus; cui omnes & singuli Episcopi plures decem subscripserunt, exceptis quorundam vicariis, qui in confessum Episcoporum non admittebantur:* Cùm inter cætera. fol. 378

XXXVI. *Abdicationis formula scripto comprehensa, & Nestorio sequenti luce transmissa, hoc initio:* Aguosce te propter impias. fol. 385

Mandatum

Mandatum à Synodo ad Clericos & Administratores Ecclesiæ Constantinopolitanæ missum eo ipso die, quo Nestorius iisdem verbis scriptum accepit, hoc initio: Agnoscat pietas vestra. fol. 386 XXXVII.

S. Cyrilli de filio Dei, & Verbi incarnatione Commentarius: Germanus diuinæ Tom. 6. cap. 1. *In extremo Patrum Antiochenorum edita contra Paulum Samosatenum doctrina subiicitur.* XXXVIII.

Basilij Diaconi & Archimandritæ, cæterorumque monachorum ad Imper. supplex libellus. Principium: Immensa illa. fol. 292 XXXIX.

B. Cyrilli ad Cœlestinum Epistola. Principium: Si in rebus vsque adeò. fol. 398 XL.

Eiusdem totius q; Synodici conuentus ad prædictos Monachos epistola, Constantinopolin. Principium: Pietatis vestræ zelum. fol. 302 XLI.

Epistola suasoria Ioannis Antiocheni ad Nestorium, in qua Theodorum Mopsuestenum hæreticũ, beatum appellat. Principium: Meam de tua pietate. fol. 304 XLII.

Relatio Nestorij & Episcoporum ipsius ad AA. super actis contra se à S. Synodo. Conscripta priùs est hæc relatio, quàm Antiochenus Episcopus Ephesum aduentaret. Principium: Pietatis vestræ decreto. fol. 525 XLIII.

B. Cyrilli de recta fide ad religiosiss. Imperatrices liber, in quo perinde vt in altero illo Theodosij Principis nomini inscripto, de verbi incarnatione accuratissimè disputatur. Principium: Eos, qui diuinum illud cœlesteque. fol. 155 XLIIII.

Sacra Cæsarea εὐταξίας causa per Comitem Candidianum ad Synodum missa: Cùm magnam omnium. fol. 310 XLV.

Exemplum epistolæ, ad sacram Synodum Ephesinam datæ à sanctis Episcopis Constantinopoli repertis, qua petunt sibi ignosci, quòd nauigationis difficultate impediti, ad Concilium aduolare non potuerint, ipsos eadem animi voluntate, eundem de religione sensum habere, quem Synodus habeat. Principium: Oportebat quidem nos. fol. 407 XLVI.

Quid actum sit Constantinopoli, postea quàm Episcopi, qui tum ibi morabantur, & Dalmatius Archimandrita superiùs memoratam Cyrilli epistolam acceperunt. Principium: Sacra Synodus. fol. 406 XLVII.

Epistola B. Cyrilli ad quosdam Episcopos Constantinopolin, atque ad Dalmatium monasteriorum Præfectum. Narrat, quid Nestorio factum sit; ad finem B. Dalmatij apologia subnectitur. Principium: Expectabamus reuerendiss. Nest. fol. 402 XLVIII.

XLIX. *Eiusdem ad Monachos Alexandrinos Epheſo perſcripta epiſtola, qua Neſtorium Epiſcopatus ordine motum eſſe illos certiores facit. Principium:* Dominus noſter Ieſus. fol. 409

L. *Refert ſancta Synodus ad Imp. de exauctorato Neſtorio, cum qua relatione ſimul Actorum Commentarij tranſmiſſi fuerunt. Principium:* Veſtra pietas. fol. 411

LI. *Epiſtola Synodica ad Clerum & ciues Conſtantinopolitanos, de Neſtorio Epiſcopatu ſpoliato. Principiū:* Huc deuenimus, vt rem. fol. 415

LII. *Clerus Conſtantinopolitanus, & Dalmatius Archimandrita reſcribunt Synodo. Principium:* Iam inde ab ineunte ætate. fol. 417

LIII. *Exemplum Epiſtolæ Imperatoris, per Palladium Magiſtrianum ad Epheſinum conuentum perlatæ. Decernit Imp. irrita videri, quæ abſente Patriarcha, eiusq; Synodo à Cōcilio decreta fuerant. Quare de integro omnia conſtitui iubet.* Magnificentiſsimi Candidiani. fol. 517

LIIII. *Synodus ad Imper. per Palladium Magiſtrianum ſcribens, omnia ex Canonum præſcriptione acta tranſacta oſtendit, oratq; Imp. vt is V. Epiſcopos è Synodo ad ſe legari pcipiat, qui ipſum docere poſſint; omnia falſa eſſe, quæ à Neſtorij fautoribus ad eum delata ſint. Principium:* Veſtra Maieſtas pietatem confirmatam. fol. 576

LV. *His in hunc modum geſtis, adfuit Ioannes Patriarcha Antiochenus cum Orientis Epiſcopis, arreptaq; occaſione, quòd illis abſentibus Neſtorium Synodus loco depuliſſet, & Cyrilli doctrinam calumniantes, ipſum, & Memnonem Epheſiorum Metropolitanum tanquam auctores videlicet Synodi aduerſus Neſtorium habitæ, atque vt hæreticos palàm infamârunt; quinimo literas hac de re ad Principem exarârunt, vt ex his, quæ ſequuntur, patebit. Hoc animaduerſo, Cyrillus & Memnon libellum cōtra Ioannem & Epiſcopos eius amentiæ ſatellites Synodo obtulerunt, prouocantes eos, vt venirent, cauſasq; afferrent, quibus impulſi, adeò temere & inexploratò in ipſos ac Synodum indignam contumeliam intorſiſſent, & ſi quod contra ſe haberent, liberè enuntiarēt. Principium eſt iſtuc:* Poſt conſulatum dominorum. fol. 552

LVI. *Libelli autem initium hoc eſt.* Pium Impp. noſtrorum. fol. 553

LVII. *Legati ſunt ad memoratum Ioannem Antiochenum, eiusq; ſocios à Concilio 3. Epiſcopi, qui eos venire, eaq; demonſtrare iuberent, quæ contra Cyrillum & Memnonem in vulgus ſparſerant. Qui reuerſi, ſe ad eius diuerſoriū militibus id ſeruantibus ne accedere quidē permiſſos fuiſſe, conuitiis*

autem ab omnibus illis, tum Cyrillum & Memnonem, tum verò Synodum laceratam dixerunt: Acacius Melitenæ Episcopus.f. 556 LVIII.
Iterum amandati sunt alij quidam 3. Episcopi, monentes rursum, ad Synodum accederet. Redeuntes, narrârunt ipsum Ioannem neutiquam vidisse; sibi autem per Clericos eius his verbis denuntiatum: Nos homines à nobis loco deturbatos, & à cõmunione fidelium alienos, responsione haud dignamur: Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus.fol. 558
Tertiùm per alios Episcopos accersitus, animũ inducere non potuit, vt resipisceret. Indicauit autem internuntiis Clericis suis, quoniam de sententia, & decretis suis semel ad Principem retulisset, se ab illo, quid fieri oporteret, expectare: Sacra Synodus dixit.fol. 565 LIX.
S. Synodus in Ioannem, eiusq; contumaciæ administros sententiam tulit, vt ab Ecclesiastica communione alieni censerentur, neq; sacerdotali auctoritate vllam potestatem haberent, cui quam vel prodesse vel obesse. Insuper quæ antè ab ipsis aduersùs Cyrillũ & Memnonem designata fuerant, inania & pro nihilo habenda decernitur. Huic sententiæ nominatim omnes subscripserunt: Cyrillus Alexandriæ Episcopus dixit.fol. 567 LX.
Synodi ad A. A. super his rebus relatio. Princip. Quæ S. Synodo.f. 570 LXI.
Literæ S. Concilij ad cuiusuis prouinciæ vel vrbis Episcopos, Presbyteros, Diaconos, & Laicos, Orientales illos à Nestorio stare proclamantes. Principium: Cùm iuxta pias.fol. 573 LXII.
Commentarium, quo exponitur, quæ in præsentia Ecclesiæ Romanæ legatorum acta fuerant. Principium: Consulatu dominorum nostrorum.fol. 387 LXIII.
Literæ Cœlestini Papæ, per Arcadium & Proiectum Romanos Episcopos, & Philippum Presbyterum ad Synodum datæ. Qui legati postridie venerunt, quàm Nestorius Pontificatu abire iuberetur; Synodoq; ad oppugnandam & euertendam hæresin magnam alacritatem iniecerunt. Principium: Sacerdotum Concilium Spiritusancti.fol. 389 LXIIII.
Legati Romani cupiunt ea distinctè cognoscere, quæ super Nestorio acta fuerant. Lecta sunt omnia, & ipsorum subscriptionibus confirmata. Initiũ: Post consulatum dominorum.fol. 395 LXV.
Refert Synodus ad Imperatores de aduentu Romanorum, petens, vt conuentu soluto, vnicuique domum reuerti liceat, cùm priùs in Nestorij locum Episcopum nominauerint. Principium: Vestrum, Christianissimi Reges.fol. 700 LXVI.

LXVII. *Exemplum Sacræ per Ioannem Comitem sacrorum Orientali Synodo redditæ, vbi Cyrilli & Memnonis abdicatio, perinde vt Nestorij approbatur. Mandat illis præterea, dent operam, quò omnibus controuersiis sublatis bona pace domum quamprimùm reuertantur. Principium*: Quanto pietatis auitæque. fol. 514

LXVIII. *Orat Imperatores sacra Synodus, Cyrillũ & Memnonem, vt iniustè omnino accusatos, sibi restitui. Principiũ*: Christiana regiaq; vestra. f. 581.

LIX. *Ad Clerum & populum Constant. eadem de re Cyrilli epistola. Initium*: Turbata est admodum. fol. 583

LXX. *Memnonis Ephesiorum Episcopi ad Clerum Constantinopolitanum epistola. Initium*: Quanta propter. fol. 585

LXXI. *Sancta & Oecumenica Synodus iterum ab Imperatoribus duces suos sibi restitui vehementer postulat. Initium*: Regia vestra maiestas non est passa. fol. 588

LXXII. *Epistola eiusdem Synodi Constantinopolim, ad Episcopos, Presbyteros, Diaconos, qua obtestatur illos supplicare Principi, vt Cyrillum & Memnonem Antesignanos suos sibi restitui patiatur. Initium*: Qui in tanta rerum. fol. 591

LXXIII. *Cleri Constantinopolitani pro sancta Synodo Ephesina supplex libellus. Initium*: Cùm non ignoremus. fol. 594

LXXIIII. *Epistola Synodi ad Cœlestinum Rom. Pont. Recensentur, quæ Ephesi in sancto & magno Concilio constituta & sancita fuerant. Initium*: Sanctitatis tuæ. fol. 597

LXXV. *Exemplar mandati, quod Orientales Legatis suis Constantinopolin ad Impp. abituris iniunxerunt. Prin.* S. Synodus Ephesi congregata. f. 523

LXXVI. *D. Cyrilli 12. capitum ab ipso editorum planior interpretatio, cùm id Synodus ab eo postulâsset*: Obuia, vt scriptum est. fol. 664

LXXVII. *Epistola Cyrilli Archiepiscopi ad Theopemptum, Potamionem, & Danielem Episcopos Constantinopolin, de structis sibi calumniis & paratis insidiis. Initium*: Multæ, vt audio. fol. 603

LXXVIII. *Mandant Orientales à se Constantinopolim legatis Episcopis, vti contra alios illos Episcopos ab Oecumenica Synodo eôdem missos, animosè litem perorent. Initium*: Piissimorum Christique. fol. 605

LXXIX. *Cyrilli Homelia, habita die Ioanni Euangelistæ sacro. Initium*: Sanctorum gloriam. Tom. 6. cap. 2.

LXXX. *Eiusdem Homelia in Nestorium, & Ioannem Antiochenũ. Initium*: Quę dilectionis. Tom. 6. cap. 3.

Eiusdem

Eiusdem Homelia. Initium: Opottebat sanè. Tom. 6. cap. 4. LXXXI.
Eiusdem Homelia. Initium: Qui sacris literis. Tom. 6. cap. 5. LXXXII.
Eiusdem Homelia Ephesi dicta in exauctoratum Nestorium. Initium: Sanctorum cœtum. Tom. 6. cap. 6. LXXXIII.
Epistola Maximiani designati Archiepiscopi Constantinopolis ad Cyrillum Alexandrinũ, qua ipsum miris laudibus extollit; & eius pro religionis puritate generosam dimicationem commendat. Initium: Expletum est desiderium. fol. 616 LXXXIIII.
Respondet B. Cyrillus Maximiano. Initium: Opportunè, ni fallor. fol. 618 LXXXV.
Eiusdem Apologeticus ad religiosissimum Principem Theodosium, quo omnia, à capite ad calcem, in Synodo Ephesina gesta exponuntur. Principium: Diuina illa. fol. 678 LXXXVI.

INITIVM ACTORVM SVPER ECCLESIArum pacificatione atque concordia.

Literæ Imperatoriæ per Aristolaum Tribunum & Notarium ad Ioannem Episcopum Antiochenum missæ, de concordia Ecclesiarum. Initium: Animi nostri scopus. fol. 699 LXXXVII.
Libellus siue Confessio, à Paulo Emesæ Episcopo oblata. Initium: Religiosi. inuictiss. Impp. fol. 702 LXXXVIII.
Epistola Ioannis Episcopi Antiocheni ad Cyrillum. Initium: Religiosis. Impp. fol. 705 XCIX.
Epistola Cyrilli ad Ioannem Antiochenum, per religiosissimum Paulum Episcopum missa. Initium: Lætentur cœli. fol. 708 XC.
Eiusdem epistola ad Acacium Berææ, seu Melitenes Episcopum. Initium: Res sanè dulcis. fol. 714 XCI.
Eiusdem ad Eulogium Presbyterum Alexandrinum Constantinopolim epistola. Initium: Insimulant quidam. fol. 727 XCII.
Epistola eiusdem ad Ioannem Antiochenum Episcopum. Initium: Non conquiescit draco. fol. 931 XCIII.
Homelia Procli Cyzicenorum Episcopi, de incarnatione Domini nostri Iesu Christi, habita Constantinopoli hortatu Nestorij, qui adhuc per id tempus Ecclesiæ gubernaculum tenebat. Initium: Virginea Panegyris. To. 6. cap. 7. XCIIII.

XCV. *Exemplum literarum Imperatoris ad Acacium Beroënſem, & Simeonem Anachoretam Antiochenum, prouinciarumque Præſules ſigillatim. Initium:* Nihil omnino. fol. 734

XCVI. *Epiſtola Cyrilli ad Clerum ſuum Rhodo miſſa, antequàm Epheſum peruenire. Initium:* Gratia & benignitate. fol. 289

XCVII. *Eiuſdem epiſtola ad eoſdem, poſtquàm Epheſum peruenit. Initium:* Deſideranti mihi. fol. 290

XCVIII. *Eiuſdem epiſtola ad Epiſcopos, qui erant Alexandriæ, item ad Diaconos & populum. Exponit paucis, quid confectum ſit in Synodo. Initium:* Etſi quæ hic acta. fol. 419

XCIX. *Eiuſdem epiſtola ad eoſdem Epheſi ſcripta. Initium:* Egregia præclaraq;. fol. 420

C. *Commentariolum actorum à ſancta Synodo ſuper confirmatione Symboli Patrum Nicenorum, & ſuper libello à Chariſio Presbytero & Oeconomo Philadelphienſis Eccleſiæ oblato, nimirum de adulterato Symbolo à Presbyteris quibuſdam Neſtorij diſcipulis. Hæc interim, dum Auguſti iuſſa, & Epiſcoporum, quos miſerat, reditum operiebatur. In Symboli Niceni approbatione multorum ſanctorum Patrum teſtimonia ſunt appoſita. Initium:* Poſt conſulatum dominorum noſtrorum. f. 423

CI. *Expoſtulatio Chariſij contra Lydios. Principiũ:* Petrus Presbyter. f. 427

CII. *Libellus à nominato Chariſio Patribus traditus. Initium:* Omnes, qui recte. fol. 428

CIII. *Exemplum declarationis adulterini illius Symboli, ab Antonio & Iacobo Neſtorianis concinnati. Initium:* Qui vel nunc primùm. fol. 430

CIIII. *Conuerſio quorundam Quartadecimanorum, & ab ipſis ſcripta orthodoxæ fidei confeſſio. Initium:* Rudius Iunici Philadelphienſis. fol. 433

CV. *Epiſtola S. Synodi ad Clerum & populum Conſtantinopolitanũ, Neſtorio iã Epiſcopatus officio priuato. Initiũ:* Nemo vnquam creatori. f. 422

CVI. *Homelia Rhegini Cypriorum Epiſcopi, habita Epheſi, Neſtorio iam exauctorato. Initium:* Decreueram equidem. Tom. 6. cap. 8.

CVII. *Homelia Theodoti Epiſcopi Ancyrani aduerſus Neſtorium, die Ioanni Euangeliſtæ dicato. Initiũ:* Quod corporibus noſtris. To. 6. c. 9.

CVIII. *Homelia eiuſdem in diem natalem Seruatoris, apud Synodum præſente Cyrillo dicta. Initium:* Illuſtris communiq;. Tom. 6. cap. 10.

CIX. *Homelia Acacij Melitenes Epiſcopi, habita Epheſi. Initium:* Cernentem me. Tom. 6. cap. 11.

Exemplum

Exemplum epistolæ B. Cyrilli ad Nestorium de vera fide. Initium: Beatus Propheta Dauid. Tom. 6. cap. 12. CX.

Confessio fidei Orientalium Episcoporum, eorumq; sectatorum, cui subscribentes, tradiderunt eam his, quos Constantinopolim mittebant. Initium: Principum terræ decreto. fol. 503 CXI.

Quorundam Schismaticorum Chalcedone ad Ruffum Episcopum in vrbem Ephesum epistola. Initium: Arbitramur Ecclesiasticam concordiam. fol. 505 CXII.

Epistola sacræ Synodi ad Episcopos, qui Constantinopoli legationem obibant. Initium: Qui ita affecti sunt. fol. 609 CXIII.

Exemplar relationis sacræ Synodi, per Episcopos Constantinopolim legatos, ad Imperatorē missæ. Initiū: Omnia, Christianissimi Impp. f. 611 CXIIII.

Edictum Imperatorium, quo Nestorius proscribitur, exilioq; mulctatur. Initium: Veneratio cultúsque. fol. 737 CXV.

Legem sanciunt Prætores Prouinciales, de libris Nestorij non legendis. Initium: Nihil Impp. nostris. fol. 739 CXVI.

Epistola Synodica Constantinopoli ad sanctam Ephesinam Synodum exarata. Initium: Schismaticorum consilium. fol. 615 CXVII.

Cum hac epistola alia quædam Synodica missa est, cuius initium: Cùm iuxta pias. fol. 573 CXVIII.

Epistola Alypij Presbyteri Apostolorum ad B. Cyrillum. Initium: Beatus homo. fol. 622 CXIX.

Literæ Augusti per suprà dictum Aristolaū ad B. Simeonem Styliten missæ. Initium: Quandoquidem exploratum habemus. fol. 741 CXX.

Homelia Pauli Emesæ Episcopi, dicta in magna Ecclesia Alexandrina, præsente beatissimo Cyrillo, in natalem Seruatoris. Item sacram Virginem Deiparam; & non duos, sed vnum dicendum esse Filium Iesum Christum. Ad hæc Cyrilli encomium. Initium; Cōmodum est hodierno. Tom. 6. cap. 13. CXXI.

Eiusdem piissimi Pauli Episcopi Homilia, in eadem Ecclesia magna pronuntiata, in incarnationem Seruatoris nostri, & Cyrillum Archiepiscopum. Initium: Mane apud dilectionem. Tom. 6. cap. 14. CXXII.

Homelia Cyrilli sanctissimi, dicta post concionem Pauli Episcopi. Initium: Beatus Propheta Esaias. Tom. 6. cap. 15. CXXIII.

Epistola eiusdem B. Cyrilli ad Dynatum Nicopolis Epiri Episcopum. Initium: Operæpretium. fol. 741 CXXIIII.

CXXV. *Ioannis Antiocheni, & Episcoporum, qui cum eo versabantur ad Syxtum Rom. Pont. Cyrillum Alexandrinum, & Maximianum Constantinopolitanum Antistites epistola. Initium*: Præcipuum eorum studium. fol. 745

CXXVI. *Epistola Cyrilli ad Maximianum Constantinopolis Episcopum. Initium*: Dubium planè nullum. fol. 747

CXXVII. *Eiusdem ad Acacium Episcopum, de Hirco emissario. Initium*: Perlectis literis. Tom. 6. cap. 16.

CXXVIII. *His absoluuntur acta omnia tertiæ Synodi. Repertum est autem in extremo libro diploma Imperiale, de his, qui ad Ecclesiæ asylum supplices confugerent. Initium*: Vetus iam inde. fol. 752

CXXIX. *Exemplum edicti Imperat. Theodosij contra Porphyrium, Irenæum Tyriorum Episcopum, & Nestorianos. Initium*: Regiam nostram maiestatem. fol. 749

CXXX. *Contra eosdem edictum Præfectorum prouinciarum, post edictum Imperatoris promulgatū. Initium*: Piissimus Imperator noster. fol. 751

CXXXI. *Acta Orientalium Episcoporum in vrbe Epheso, in quibus Cyrillum & Memnonem de gradu Pontificiæ potestatis deiiciunt, & anathemate percellunt omnes Synodi Patres, præsente Candidiano Comite. Initium*: Ioanne sanctissimo Deoque. fol. 469

CXXXII. *Literæ excommunicationis ab iisdem ad Synodum missæ. Initium*: Graue reuera. fol. 477

CXXXIII. *Acta sua, causamq; tardioris aduentus Antiocheni Episcopi, Augusto exponunt. Initium*: Iuxta piarum. fol. 478

CXXXIIII. *Secunda eorundem ad Imperatorem per Palladium Magistrianum relatio. Initium*: Hoc, pij Reges. fol. 519

CXXXV. *Eorundem ad Clerum Constantinopolitanum epistola. Initium*: Intellexit haud dubio. fol. 480

CXXXVI. *Eorundem ad populum Constant. Initium*: Lex est non scripta. f. 483

CXXXVII. *Eorundem ad Senatum Constantinopol. Initium*: Magno sanè. fol. 481

CXXXVIII. *Iterum certiores faciunt Imperatores, de Cyrillo & Memnone ab ipsis Pontificia auctoritate spoliatis. Initium*: Sperabamus Ægyptiacam fol. 516

CXXXIX. *Idem Imperatricibus exponunt. Initium*: Alia ac sperabimus. fol. 485

CXL. *Epistola eorundem ad Magistrum & Præfectum. Initium*: Ad summum, vt dici solet. fol. 487

Eorun-

Eorundem ad Præpositum & Scholasticum epistola. Initium: Inter alia delicta. fol. 488 — CXLI.

Relatio eorundem ad Principem, qua, quid à sancta & œcumenica Synodo super libellis à Cyrillo & Memnone, sanctissimis viris ipsi oblatis decretum sit, cõmemorant. Initiũ: Næ temerarij Episcoporum. f. 500 — CXLII.

Epistola Comitis Irenæi ad Orientales, qua docet, quæ post suum in urbem Constantinopolin ingressum, & relationem ipsorum Augusto traditam, acciderunt. Initium: Vix mihi vel nunc. fol. 511 — CXLIII.

B. Nicephori Patriarchæ Constantinopol. ad Leonem Pontif. Rom. epistola. Initium: Magnus reuera. fol. 760 — CXLIIII.

D. Cyrilli ad piissimum Episcopum Valerianum epistola. Initium: Sanctitas tua. Tom. 6. cap. 17. — CXLV.

CAPITVM INDEX
& series Codicis Latini.

CAPITVM TOMI PRIMI
Elenchus.

1. *Epistola Cyrilli ad Ægypti Monachos. fol.* 1.
Ex iis, qui vnà vobiscum ætatem degunt.

2. *Epistola Cyrilli ad Nestorium. fol.* 21.
Aduenerunt Alexandriam viri aliquot.

3. *Epistola Nestorij ad Cyrillum per Lamponem Presbyterum. fol.* 24.
Nihil sanè Christiana moderatione.

4. *Prima Cyrilli prosphonetica ad Imp. Theodosium. fol.* 25.
Supremum humanæ gloriæ culmen.

5. *Altera ad Augustas prosphonetica. fol.* 69.
Sanè vos sacras, castissimasque Christi omnium
Seruatoris nostri sponsas.

6. *Tertia ad easdem Augustas eiusdem Cyrilli prosphonetica. fol.* 154.
Eos, qui diuinum illud, cœlestéque prædicandi munus.

7. *Sacra Theodosij Augusti ad Cyrillum. fol.* 208.
Pietate quidem nihil nobis est antiquius.

8. *Epistola Cyrilli ad eos perscripta, quorum literis insolentiæ notatus fuerat. fol.* 212.
Quandoquidem pietas vestra ad me scribit.

9. *Epistola Cyrilli ad quendam Nestorij Sectatorem, fol.* 214.
Noui dilectionis tuæ synceritatem.
10. *Cyrilli epistola ad Clericos Constantinopolitanos. fol.* 216.
Commentario, quem misistis, perlecto.
11. *Contestatio Cleri Constantinopolitani publicè aduersùm Nestorium proposita. fol.* 221.
Quicunq; schedam hanc accepturi sunt.
12. *Epistola Cyrilli ad Nestorium. fol.* 224.
Intelligo quosdam meæ apud tuam pietatem.
13. *Nestorij ad Cyrillum Epistola. fol.* 228.
Admirabilium literarum tuarum contumelias.
14. *Epistola Cyrilli ad Nestorium de excommunicatione. fol.* 234.
Cùm Saluator noster disertè pronuntiet.
15. *Epistola Cyrilli ad Clerum Constantinopolitanum. fol.* 246.
Seriùs & vix tandem eò deuenimus.
16. *Epistola Cœlestini ad Cyrillum. fol.* 248.
Literæ, quas sanctitas tua.
17. *Eiusdem Cœlestini ad Nestorium Epistola. fol.* 252.
Post impium illud profanúmque.
18. *Cœlestini Pontificis ad Clerum populumq; Constantinopolitanum Epistola. fol.* 261.
Verba mihi ad eos facturo.
19. *Cyrilli Epistola ad Ioannem Antiochenum. fol.* 271.
Optaremus, vt vna est diuinitatis essentia.
20. *Cyrilli Episcopi ad Ioannem Antiochenum Epistola. fol.* 274.
Perturbatissimum S. Ecclesiæ Constantinopol. statum.
21. *Ioannis Antiocheni ad Cyrillum Epistola. fol.* 276.
Non mediocriter me cruciat.
22. *Cyrilli ad Achatium Beroënsem Epistola. fol.* 278.
Qui graui cum tristitia conflictantur.
23. *Achatij Beroeæ Episcopi ad Cyrillum Epistolæ. fol.* 280.
Pietatis tuæ literas.
24. *Cyrilli ad Iuuenalem Hierosolymorum Episcopum epistola. fol.* 283.
Optâssem sanè & Episcopum Nestorium.
25. *Sacra Imperat. ad Cyrillum. fol.* 285.
Reipublicæ nostræ constitutio.

26. *Epistola Cyrilli Rhodo ad Clerum Alexandrinum missa. fol.* 288.
Gratia & benignitate Christi.
27. *Eiusdem epistola ex Ephesiorum ciuitate ad eosdem perscripta. f.* 289.
Desideranti mihi vestram moderationem.
28. *Basilij Diaconi ad Impp. supplicatio. fol.* 291.
Immensa illa Dei Opt. Max. benignitas.
29. *Cyrilli Epistola ad Cœlestinum Pontificem Romanum. fol.* 297.
Si in rebus vsque adeò seriis ac necessariis.
30. *Cyrilli ad Monachos Constantinopolitanos Epistola, fol.* 302.
Pietatis vestræ zelum.
31. *Ioannes Antiochenι ad Nestorium Epistola. fol.* 304.
Meam de tua pietate sententiam.
32. *Sacra Imperatoria ad Synodum Ephesinam. fol.* 309.
Cùm magnam omnium, quæ in Repub. sunt.

CAPITVM TOMI SE-cundi elenchus:

1. *Patrum, qui Concilio Ephesino interfuerunt, catalogus. fol.* 313.
Post consulatum dominorum nostrorum.
2. *Solennis Nestorij ad Synodum citatio tertiò repetita. fol.* 318.
Theodotus Ancyrorum Episcopus dixit.
3. *Patrum de epistola Cyrilli ad Nestorium perscripta iudicium. f.* 323.
Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem.
4. *Eorundem Patrum de Epistola Nestorij ad Cyrillum rescripta sententia. fol.* 346.
Palladius Amasiæ Episcopus dixit.
5. *Ephesiorum Patrum de Epistola Cœlestini Pont. Max. ad Nestorium perscripta iudicium. fol.* 352.
Synodus dixit: Sanctissimo Rom. Episcopo.
6. *Patrum quorundam de Nestorij cacodoxia testimonia. fol.* 354.
Petrus Alexandriæ Presbyter & Notariorum.
7. *Veterum Patrum de Christi œconomia sententiæ, publicè in Concilio recitatæ. fol.* 357.
Flauianus Philipporum Episcopus dixit.
8. *Sententiæ à Catholica fide alienæ ex libris Nestorij collectæ, publicèq; propositæ. fol.* 365.

Cum diuina Scriptura de Christi ortu.
9. *Episcopi Capræoli ad Synodum epistola. fol.* 374.
Optâssem piisimi fratres.
10. *Exauctorationis sententia Ephesi à Synodo in Nestorium lata. f.* 377.
Cùm inter cætera religiosissimus Nestorius.
11. *Eadem sententia postridie ad Nestorium missa. fol.* 384.
Agnosce te, propter impias conciones tuas.
12. *Epistola Synodalis de Nestorij depositione Constantinopolim missa. fol.* 385.
Agnoscat pietas vestra.
13. *Commentarius rerum in præsentia Episcoporum, qui ex vrbe Rom. aduenerant, gestarum. fol.* 386.
Consulatu dominorum nostrorum.
14. *Cœlestini Pontificis Romani ad Synodum Ephesinam epistola. f.* 388.
Sacerdotum Concilium SS. præsentiã declarat.
15. *Patrum iudicium & sententia de Pontificis Cœlestini epistola. f.* 392.
Omnes piisimi Episcopi simul acclamârunt.
16. *Relectio & confirmatio actorũ Synodi per Rom. Pont. legatos. f.* 395.
Post consulatum dominorum.
17. *Relatio Synodi de aduentu legatorum Romanorum ad Impp. f.* 399.
Vestram Christianisimi reges.
18. *Cyrilli epistola ad Potamionem & Comarium. fol.* 401.
Expectabamus Reuerendisimum Nestorium.
19. *Cleri Constantinopolitani ad Cyrillum epistola. fol.* 405.
Sacra Synodus iuxta piisimorum.
20. *Apologia sancti Dalmatij. fol.* 407.
Sanctus itaque Dalmatius.
21. *Epistola Cyrilli ad Monasteriorum Præfectos. fol.* 409.
Dominus noster Iesus Christus.
22. *Synodi ad Imperatores de Nestorij depositione relatio. fol.* 410.
Vestra pietas piisimi Christianisimique Principes.
23. *Epistola Synodi ad Clerum populumq; Constantinopolitanũ de Nestorij depositione. fol.* 415.
Huc deuenimus, vt rem apprimè luctuosam.
24. *Cleri Constantinopolitani ad Synodum epistola. fol.* 416.
Iam inde ab ineunte ætate.

25. *Epistola Cyrilli ad Clerum populumq; Alexandrinum. fol.* 418.
Et si, quæ hic acta sunt.
26. *Eiusdem Cyrilli ad eosdem epistola. fol.* 420.
Egregia præclaráque facinora.
27. *S. Synodi ad Clerum Constantinopolitanum epistola. fol.* 421.
Nemo vnquam creatori suo obsistere ausus.
28. *Commentarius actorum Synodi Ephesini, supra confirmatione Symboli Niceni. fol.* 423.
Post Consulatum dominorum nostrorum.
29. *Petri Notariorum Primicerij pro Charisio Presbytero expostulatio. fol.* 426.
Petrus Presbyter Alexandriæ.
30. *Supplex Charisij libellus. fol.* 428.
Omnes, qui rectè sapiunt.
31. *Exemplum expositionis Symboli adulterini. fol.* 430.
Qui vel nunc primùm.
32. *Subscriptio quorundã Quartod. per Nestorianos deceptorũ. fol.* 433.
Rudius Iunici Philadelphensis.
33. *S. Synodi de fidei Symbolo decretum. fol.* 435.
His itaque lectis sancta Synodus definiuit.

CAPITVM ADIECTITIORVM AD Tomum secundum Elenchus.

1. *Epistola Synodi ad Synodum Pamphyliæ de Eustatho. fol.* 437.
Sancta Synodus gratia Dei.
2. *Synodi sententia contra Messalianitas. fol.* 439.
Venientes ad nos pientissimi.
3. *Supplex libellus ab Euprepio Synodo oblatus. fol.* 441.
Sanctæ & vniuersali Synodo.
4. *Suggestio Episcoporum Cypri Synodo exhibita. fol.* 442.
Post consulatum dominorum nostrorum.
5. *Insani Nestorij anathematismi Cyrillianis oppositi. fol.* 448.
Si quis eum, qui est Emanuel.
6. *Epistola Cyrilli ad Anastasium, Alexandrum &c. de Symbolo Niceno, germanaq; eiusdemq; sententia. fol.* 451.
Charitatem vestram eruditione simul.

CAPITVM TOMI TERtij Elenchus.

1. *Sententia Conciliabuli Antiocheni contra Cyrillum & Memnonem reliquosq; Concilij Patres. fol.* 469.
Ioanne sanctissimo Deoque dedititsimo.

2. *Summa prædictæ sententiæ Schismaticorum subscriptionibus firmatæ, & ad Concilium missæ. fol.* 475.
Sacra Synodus per Dei gratiam.

3. *Scriptum Schismaticorum ad Synodum Ephesinam destinatũ. fo.* 477.
Graue reuera est peccare.

4. *Schismaticorum ad Impp. epistola. fol.* 478.
Iuxta piarum literarum vestrarum præscriptum.

5. *Eorundem ad Clerum Constantinopolitanum epistola. fol.* 480.
Intellexit haud dubiè pietas.

6. *Eorundem ad Senatum Constantinopolitanum epistola. fol.* 481.
Magno sanè animi dolore.

7. *Eorundem ad populum Constantinopolitanum epistola. fol.* 482.
Lex est non scripto tradita.

8. *Eorundem ad Impp. relatio. fol.* 485.
Alia ac sperabamus vestræ pietati.

9. *Eorundem ad Præfectum & Magistratum epistola. fol.* 487.
Ad summum, vt dici solet.

10. *Eorundem ad Præpositum epistola. fol.* 488.
Inter alia delicta nullum grauius.

11. *Eorundem ad Impp. de libellis à Cyrillo & Memnone oblatis relatio.*
Næ temerarij Episcoporum. (*fol.* 499.

12. *Symbolum Schismaticorũ, & aliæ præterea quædam eorundem sanctiones. fol.* 502.
Principum terræ decreto.

13. *Quorundam Orientalium Schismaticorum, Epistola ad Ruffum Episcopum. fol.* 505.
Arbitramur Ecclesiasticam concordiam.

14. *Epistola Comitis Irenæi ad Schismaticos. fol.* 510.
Vix mihi, vel nunc tandem.

15. *Exemplum Sacræ per Comitem Ioannem ad Synodum missæ. fo.* 513.
Cœlestino, Ruffo, Augustino.

Schismaticorum

16. *Schismaticorum ad Imperatorem epistola. fol. 515.*
Sperabamus Ægyptiacam tempestatem.
17. *Literæ Imperatoris per Palladium Ephesum ad Synodũ missæ. f. 517.*
Magnificentissimi Candidiani.
18. *Schismaticorum epistola per Palladium ad Theodosium Augustum missa. fol. 519.*
Hoc pij Reges orthodoxæ fidei.
19. *Mandatum, quod Schismatici Legatis, quos Constantinopolim mittebant, dederunt. fol. 522.*
Sacra Synodus Ephesi congregata.
20. *Nestorij de Synodi actis ad Imperatorem relatio. fol. 525.*
Pietatis vestræ decreto.

CAPITVM ADIECTIOREM AD Tomum tertium Elenchus.

1. *Epistola Comitis Ioannis ad Impp. perscripta. fol. 527.*
Cùm sciam cõducibile pietati.
2. *Prima Schismaticorum petitio ex Chalcedone ad Imperatorem missa. fol. 530.*
Orandum erat, ne à quopiam.
3. *Secunda eorundem supplicatio. fol. 533.*
Sæpenumero pietatem vestram.
4. *Tertia eorundem Schismaticorum postulatio ex eadem ciuitate ad Imperatorem missa. fol. 536.*
Non hunc euentum sortituram.
5. *Schismaticorum ad suos in Epheso epistola. fol. 538.*
Postquàm in Chalcedonem venimus.
6. *Altera eorundem ad eosdem epistola. fol. 539.*
Precibus sanctitatis vestræ.
7. *Schismaticorum ad suos Legatos epistola. fol. 540.*
Quoniam didicimus vestros.
8. *Literæ Schismaticorum ad Theodosium & Valentinianum Augustos. fol. 542.*
Edocti ex sanctissimorum.
9. *Epistola Theodoreti ad Alexandrum Hieropolitanum. fol. 544.*
Nullum diuinitatis.

10. *Epistola Schismaticorum legatorum ad suos in Epheso. fol.* 546.
Quintò accessus nobis contigit.
11. *Relatio Schismaticorum ad regem Callimorem. fol.* 548.
Pietas vestra benefaciendo.

CAPITVM TOMI QVARTI ELENCHVS.

1. *Initium actorum Concilij Ephesini contra Conciliabulum Antiochenum. fol.* 551.
Post consulatum dominorum nostrorum.
2. *Cyrilli & Memnonis libellus Synodo aduersùs Orientales exhibitus. fol.* 553.
Pium Impp. nostrorum decretum.
3. *Solennis Ioannis Antiocheni ad Synodum citatio. fol.* 555.
Achatius Melitenæ Episcopus dixit.
4. *Altera eiusdem Ioannis citatio. fol.* 558.
Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus.
5. *Cyrilli & Memnonis ad Synodum supplicatio. fol.* 562.
Post consulatum dominorum nostrorum.
6. *Tertia eiusdem Ioannis solennis citatio. fol.* 565.
Sacra Synodus dixit.
7. *Sententia condemnatoria in Ioannem, eiusdemq; assecl as lata. fol.* 567.
Cyrillus Alexandriæ Episcopus dixit.
8. *Relatio Synodi ad Impp. de Orientalibus. fol.* 569.
Quæ sacræ Synodo à vestra maiestate.
9. *Literæ Synodales ad singularum Prouinciarum Episcopos. fol.* 573.
Cùm iuxta pias Impp. literas.
10. *Epistola Synodi ad Impp. fol.* 576.
Vestra Maiestas pietatem.
11. *Altera eiusdem Synodi ad eosdem epistola. fol.* 580.
Christiana regiáque vestra maiestas.
12. *Cyrilli ad Clerum populumq; Constantinopolitanum epistola. fol.* 583.
Turbata est admodum sacra Synodus.
13. *Memnonis Ephesiorum Episcopi ad eosdem epistola. fol.* 585.
Quantum propter veram orthodoxamque.
14. *Sacræ Synodi ad Theodosium Principem relatio. fol.* 587.
Regia vestra Maiestas.

15. *Eiusdem Synodi ad Clerum Constantinopolitanum epistola. fol. 590.*
Qui in tanta rerum fluctuatione.
16. *Cleri Constantinopolitani pro Synodo obtestatio. fol. 593.*
Cùm non ignoremus.
17. *Synodi Ephesinæ ad Cœlestinum Ecclesiæ Romanæ Pontificem epistola. fol. 596.*
Sanctitatis tuæ circa pietatem.
18. *Cyrilli ad Theopemptum epistola. fol. 602,*
Multæ, vt audio, istic.
19. *Mandatum, quod sacra Synodus legatis suis Constantinopolim abeuntibus iniunxit. fol. 604.*
Piissimorum Christique amantium.
20. *Epistola quorundam Episcoporum ad Synodum Ephesinam. fol. 606.*
Oportebat quidem nos.
21. *Rescriptum Synodi ad eosdem Episcopos Constantinopoli agentes. fol. 608.*
Qui ita affecti sunt.
22. *Scriptum Synodi per eiusdem Legatos Imperatori exhibitum. fol. 611.*
Omnia Christianissimi Impp.
23. *Epistola Synodalis Constantinopolim missa. fol. 614.*
Schismaticorum Concilium.
24. *Maximiani Episcopi Constantinopolitani ad Cyrillum epistola. f. 616*
Expletum est desiderium.
25. *Epistola Cyrilli ad Maximianum. fol. 617.*
Opportunè, ni fallor, conuenienterque.
26. *Alypij ad Cyrillum epistola. fol. 622.*
Beatus homo, quem Deus.

CAPVT ADIECTITIVM AD Tomum Quartum.

1. *D. Cyrilli de Vnigeniti incarnatione scholion. fol. 624.*
Christi nomen, nec definitionis vim obtinet.

CAPITVM TOMI QVINTI ELENCHVS.

1. *Explanatio duodecim capitum seu anathematismorũ Cyril. f. 663.*
Obuia, vt scriptum est, intelligentibus.

2. *Apologetica Cyrilli epistola ad Theodos. Imp. fol.677.*
Diuina illa increataque natura.
3. *Sacra Cæsarea ad Ioannem Antiochenum.fol.699.*
Animi nostri scopus.
4. *Libellus nomine Ioannis Antiocheni per Paulum Emisenum Cyrillo oblatus.fol.702.*
Religiosissimi inuictissimique Imperatores.
5. *Ioannis Antiocheni ad Cyrillum epistola.fol. 704.*
Religiosissimorum Impp.nostrorum.
6. *Cyrilli ad Ioannem Antiochenum epistola. fol.707.*
Lætentur cœli & exultet terra.
7. *Cyrilli ad Achatium Melitensem epistola.fol.713.*
Res sanè dulcis & mirè grata.
8. *Commonitorium Cyrilli ad Eulogium Presbyterum.fol.726.*
Insimulant quidam Orientalium.
9. *Cyrilli ad Ioannem Antiochenum eiusdemque Synod.epist.fol.730.*
Non conquiescit Draco.
10. *Sacra Cæsarea ad Achatium Beroënsem, Simeonem Anachoretam &c.fol.734.*
Nihil omnino eorum.
11. *Decretum Regium, quo Nestorio exilium indicitur.fol.735.*
Cùm septem ex vtraque parte.
12. *Decretum Imperatorium ad Isidorum Prætorij præfectum. fol. 736.*
Etsi nostra erga Rempublicam.
13. *Summa sententiæ Imperatoriæ ad eundem Isidorum transmissæ. folio. 737.*
Veneratio, cultusque.
14. *Edictum Præsidum de Nestorij libris non legendis.fol.738.*
Nihil Impp.nostris.
15. *Literæ Imperatoris ad Simeonem Styliten.fol.741.*
Quoniamquidem.
16. *Cyrilli ad Dynatum Nicopolitanum epistola. fol.742.*
Operæ pretium duxi.
17. *Ioannis Antiocheni ad Sixtum Pontificem Romanum, Cyrillum &c. epistola. fol.745.*
Præcipuum eorum studium.

18. *Cyrilli ad Maximianum Episcopum Constantinopolitanum epistola. fol.747.*
Dubium planè nullum erat.
19. *Mandatum Regium aduersùs Porphyrium, Nestorium, Irenæũ &c. editum. fol.749.*
Regiam nostram maiestatem.
20. *Edictum Regium à Prouinciarum Præfectis contra Porphyrium, Nestorium, Irenæum propositum. fol.751.*
Piissimus Imp. noster.
21. *Sanctio Regia de his, qui metus causa ad Ecclesias confugiunt. folio 752.*
Vetus iam inde.
22. *Nicephori Constantinopolitani Episcopi ad Leonem Pontif. epistola. fol.759.*
Magnus reuera omnique laude.

ADIECTITIORVM CAPITVM AD Tomum quintum Elenchus.

1. *Cyrilli Apologeticus pro 12. capitibus. fol. 781.*
Qui suam mentem.
2. *Liber Cyrilli ad Euoptium pro 12. capitibus fol. 812.*
Lectis nuper literis.

CAPITVM TOMI SEXTI ELENCHVS.

1. *Cyrilli de verbi incarnatinoe oratio. fol. 860.*
Germanus diuinæ Scripturæ sensus.
2. *Eiusdem Cyrilli oratio, die Ioan. Euangelistæ sacro Ephesi habita. folio. 866.*
Sanctorum gloriam.
3. *Homilia Cyrilli in Ioannem Antiochenum Ephesi dicta. fol. 868.*
Quæ dilectionis in Christo.
4. *Homilia Cyrilli in Nestorium Ephesi habita. fol. 871.*
Oportebat sanè.
5. *Alia homilia Cyrilli Ephesi habita. fol. 874.*
Qui sacris literis incumbunt.

6. *Alia eiusdem Cyrilli homilia Ephesi contra Nestorium dicta. fo. 877.*
Sanctorum cœtum.
7. *Homilia Procli de Domini nostri Iesu Christi natiuitate. fol. 881.*
Virginea Panegyris.
8. *Homilia Regini Cypriorum Episcopi Ephesi post Nestorium exauctoratum habita. fol. 888.*
Decreueram equidem.
9. *Oratio Theodoti Ancyræ Episcopi Ephesi contra Nestorium habita.*
Quod corporibus nostris. (*fol. 809.*
10. *Altera eiusdem Theodoti oratio in Natalem seruatoris habita. f. 945.*
Illustris communique:
11. *Achatij Episcopi Melitensis oratio Ephesi habita. fol. 905.*
Cernentem me dilecti.
12. *Homilia Cyrilli Ephesi, priusquã in vincula coniiceretur, habita. f. 909*
Beatus Propheta Dauid.
13. *Homilia Pauli Emiseni de Christi Natiuitate Alexandriæ habita.*
Commodum est hodierno die. (*fol. 912.*
14. *Altera eiusdem Pauli homilia eodem loco habita. fol. 914.*
Mane apud dilectionem vestram.
15. *Cyrilli Alexandriæ conciuncula de Christo incarnato & Paulo E-*
Beatus Propheta Esaias. (*miseno. fol. 918.*
16. *Cyrilli exegesis de Capro emissario ad Achatium Episcopum. f. 919.*
Perlectis literis, quas sanctitas tua.
17. *Beati Cyrilli de Verbi incarnatione ad Valerianum Episcopum exe-*
Sanctitas tua, vt equidem. (*gesis. fol. 931.*

ADIECTITIORVM CAPITVM AD Tomum Sextum Elenchus.

1. *Conciuncula Cyrilli. fol. 946.*
Dies est & hodie.
2. *Theodoti Ancyrorum Episcopi de Christo nato oratio. fol. 946.*
Clara & inopinabilis.
3. *Pars homiliæ Theodoreti Chalcedone contra Synodum habitæ. f. 961.*
Christus nobis dux.
4. *Homilia Ioannis Antiocheni eodem loco contra Synodũ habita. f. 964.*
Sancta lex est.

OPERIS

OPERIS TOTIVS HY-
POTHESIS, EX EVAGRIO, SOCRATE, SOZOMENO, THEODORETO, Liberato, Nicephoro, Vincentio Lyrinensi, aliisq; Scriptoribus studiosè succinctèq; collecta.

CHRYSOSTOMO sacrilega conspiratione exauctorato, iniustóque exilio mulctato, Arsacius Nectarij frater in Constantinopolitanam Cathedrā euectus est. Verùm quòd senio confectus, nulla dicendi facultate, nulla agendi valeret dexteritate, trūcus & emortua statua habitus est potiùs, quàm Episcopus. Arsacium post quartum decimum mensem, vitę simul & Episcopatus munere perfunctū, excepit Atticus; vnus ex iis, qui initio aduersabantur Chrysostomo vt qui maximè. Attico primo supra vigesimum Episcopatus sui anno, rebus humanis exépto, succesit Sisinnius vir integerrimus, summusq; egenorum patronus. Sisinnio tandem, ad meliorem vitam translato, placuit nulli omnino è Clero Constantinopolitano, regiæ ciuitatis Pontificatum demādare; sed aliunde quempiam, qui cum dignitate eam functionem obiret, accersere. Erat per id tempus Antiochiæ (vnde ante aliquot annos magnum illud Ecclesiæ lumen Chrysostomus euocatus fuerat) Nestorius, homo, vt scribit Theodoretus, vocalis, & in dicendo promptus, fusca veste indutus, tristis incedens, strepitus forenses declinans, corporis pallorem, quò continens haberetur, aucupans, libris domi vt plurimum animum intendens, in otio & quiete secum conuersans, denique eiusmodi, qui magis Christianus videretur, quàm re ipsa esset. Hunc, qui tunc rerum potiebantur, præ cæteris exteris idoneum censebant, cuius fidei amplissimum illum Magistratum concrederent.

Verùm quia nihil occultum, quod non reueletur; in ipso statim initi Pontificatus exordio, quis vir esset, patefecit. Etenim

prima mox concióne, cùm ciuitatis aquam vixdum deguſtâſſet, Imperatorem eiuſmodi oratione affatus eſt: Da mihi, ô Imperator, terram ab hæreticis liberam & puram, & ego tibi cœlum reddam. Tu mihi hæreticos exſtirpa, & ego tibi Perſis delendis adero. Et ne aliud, ac prædicabat, ſentire videretur, quinto poſt electionem ſuam die, precatoriam Arrianorum Ædem demoliri cœpit. Arriani fano ſuo ruinam impendère conſpicati, eáque de cauſa grauiſsimè incenſi, igne iniecto, non illud ſolùm, ſed magnam quoque vicinorum ædificiorum partem flammis abſumunt: Atque hinc natum eſt, vt Neſtorius vrbis incendium publicè appellaretur. At hoc ille incendio non contentus, quòd celebrem Pauli Nouatianorum Epiſcopi famam, æquo animo ferre non poſſet, graue mox bellum contra Nouatianos ſuſcitauit. Sed neque Teſſeradecatitę quoque, qui per Aſiam, Lybiam, & Cariam ſparſi erant; tum illi quoque, qui Mileti, & Sardis degebant, à furiis illius immunes fuére: Imò verò tanta rabie illos præcæteris perſecutus eſt, vt maiorem eorum partem ad internecionem vſque deleuerit. Ad hæc cùm Macædoniani Antonium Germenſium Antiſtitem, qui Neſtorij exemplo permotus, crudeliſsimè illos affligebat, per quoſdam, qui quæſtum & voluptatem bono honeſtóque præferre ſoliti erant, è medio ſuſtuliſſent, adeò exarſit, vt omnes Eccleſias, quas Conſtantinopoli, & Cyzici, & in Helleſponto habebant illis ademerit. Denique quò vnam ſuam hæreſin ſtatueret, ita contra omnes generis hæreticos ſęuiebat, tantaſque turbas ea de cauſa paſsim concitabat, vt ciuitatem, quod quidem in ſe erat, in apertum euerſionis diſcrimen adduceret. Verùm hæc tanta inſani hominis in hæreticos rabies ab hæreſeos ſuſpicione, quam à Theodoro Mopſueſteno, & Paulo Samoſateno hauſerat, non diu illum tutata eſt. Modus autem patefacti veneni eiuſmodi extitit.

Erat Conſtantinopoli Presbyter quidam Athanaſius nomine, Neſtorio apprimè charus; vtpote indiuiduus peregrinationis eius ſocius. Hic illius iuſſu & voluntate, ad Conſtantinopolitanum populum verba faciens, publicè in hæc verba prorupit: Mariam Deiparam nemo vocato: Homo enim fuit; ab homine autem Deus naſci non poteſt. Hæc autem blaſphemia cùm grauiſsimè

uiſsimè, vt par erat, fuiſſet excepta, ingens mox turba & ſeditio eſt conſecuta. Porrò Neſtorius, qui blaſphemam illam linguam debuiſſet comprimere, fœdúmque hominem à fidelium cœtu eueſtigio proſcribere, adeò non compreſsit, aut proſcripſit, vt ſacrilegæ ſententiæ præconem, publicè quoque commendârit; ídq; non obiter, aut ſemel tantùm, ſed frequentiſsimè, magnáq; vocis contentione: Oderat enim ille vocem Deiparę, vt qui maximè, eandémque veluti falſam, vbicunque ſe offerebat occaſio, inſectabatur acerrimè. Quid multis? gliſcentibus turbis, Eccleſiæque ærumnis, res Conſtantinopolitanæ in eum locum ſenſim adductæ ſunt, vt ſola œcumenica Synodo ſanari poſſe viderentur: Neque enim Neſtorius de Deiparæ voce tantùm certamen mouebat, ſed ipſam quoque Chriſti diuinitatem in quæſtionem minimè obſcurè vocabat: Siquidem ad populum concionem habens, ita diſſerere auſus eſt: Eum, qui ſpatiis menſtruis adoleuit, Deum non appellauero. Rurſum: Ne glorieris Iudęe, Deum non crucifixiſti. Item: Quo modo Maria ſe antiquiorem peperit? Hæc aliáque id genus complura Neſtorius publicè; quæ eandem illum, cum Paulo Samoſateno, & Photino mentem obtinere omnibus planum faciebant: Vtcunque Socrates, à Pauliniana, & Photiniana impietate hominem vindicare contendat.

Cùm hæc Conſtantinopoli aguntur, quidam ex iis, qui Neſtorij communionem auerſabantur, in Ægyptium profecti, Cyrillo Alexandrinorum Pontifici (cuius ſumma per id tempus auctoritas erat) miſerandum Eccleſiæ Conſtantinopolitanę ſtatum exponunt, eiuſdémque fidem, & opem, in tanta illà rerum perturbatione enixè expetunt. Cyrillus nobiliſsimæ Eccleſiæ tranquillitati, paſtorísque eiuſdem ſaluti conſultum cupiens, ſcripſit breuem ad Neſtorium Epiſtolam, hominem de turbis excitatis, déque periculis, in quæ ſua imprudentia Eccleſiam coniecerat, amicè admonens: Simúlque, ne Virginem matrem Deiparam nominare detrectaret, ſubmiſsè eundem rogans. Reſpondit ad illa Neſtorius, ſed ita, vt Cyrillum inſolentiæ accuſaret veriùs, quàm vllam omnino emendationis ſpem faceret. Cùm verò turbæ illæ maiora ſubinde incrementa ſumerent; neque deeſſent quoque Conſtantinopoli, qui Neſtorij impulſu grauiſsima fla-

gitia Cyrillo imponerent: Alteram rursum ad eundem Nestorium paræneticam destinat; sed eodem euentu, quo priorem: Quandoquidem pro amica & erudita admonitione, aliud nihil retulit, quàm maledicta meráque conuitia. Epistola Nestorij, præter multas probrosas maledicasque voces, ingentes quoque hæreseon fluctus palàm eructante, accepta; Cyrillus rem deploratam animaduertens, quatuor assumptis Episcopis, prouincialem Synodum Alexandriæ congregat, eidemque vtriusque epistolas, vltro citróque datas exhibet: Et quidem communicato cum præsentibus consilio illarum exempla, vt & Synodi quoque Ægyptiacæ acta, ad Cœlestinum veteris Romæ Episcopum mittit; ad Nestorium autem tertiam paræneticam scribit, cui quoq; duodecim illa capita multùm celebrata, vnà cum Anathematismis, adiunxit.

At verò Pontifex Cœlestinus posteaquàm, quæ Cyrillus scripserat, accepisset; Nestoriiq; schedas, & exegeses, quas Antiochus illustris vir Romam detulerat, diligenter examinâsset; sensumq; ac mentem illius apertissimè inde perspexisset; de cõmuni Episcoporum, quos ad rem præsentẽ vocauerat, sententia, illi denuntiat; nisi intra decem dies resipiscat; & ea, quæ perperàm docuerat & scripserat, retractet, adeóq; publicè abiuret, fore vt veluti putridum membrum ab Ecclesiastico corpore resectus, è Sacerdotij dignitate & auctoritate omnino excidat. Addit eos omnes sese pro sociis, communionisque consortibus habere, quos ille, quòd pro recta fide stetissent, excommunicationi subiecerat. Nestorius porrò his à Cœlest. & aliis præterea ab aliis literis acceptis: (Nam & Ioannes Anti. quoque, in quo magnam ille spem collocauerat, non solùm vt ab insania desisteret, prolixè illum admonuerat; sed literarum quoq; exempla, quas à Cœlestino & Cyrillo acceperat, ad eundem transmiserat,) causæ suæ metuere cœpit: Audiuerat .n. Rom. Pontif. & Cyrillum ad præcipuos orbis Episcopos de turbis, quas passim concitauerat; déque doctrinæ ratione, quam in vulgus proseminabat, grauissimè scripsisse; eosdemque in tanta rerum perturbatione silentium nequaquam acturos esse. Sibi proinde rebúsque suis prospectum cupiens, Theodosium August. adiit; eundémque multis im-

tis impudentiſsimis mendaciis & calumniis, vti Sacram comminationibus plenam ad Cyrillum ſcribat; eidémque ſilentium imponat, induxit. Verùm enimuerò, qui talibus fulminibus ſanctiſs. virum ſeſe peſſundaturum ſperabat, magis illum, vt oppugnatæ fidei cauſſam ſuſciperet, exacuit. Etenim ſpiritu ex Imperatoriis literis concepto, tres ſtatim iuſtæ magnitudinis libros de recta in Dominum noſtrum fide, ad Theodoſium, eiuſdémq; ſorores & coniugem miſit: Tum quò obortæ hæreſeos cauſſa, Oecumenica Synodus primo quoque tempore cogeretur, libero ore petiit. Petierat idem, Palatinorum quorundam, qui magnas poſtea moleſtias Concilio attulerunt, ope fretus, Neſtorius quoque. Verùm omnium maximè iſtuc vrgebant Monachi, vt qui propter atrociſsimas vexationes, quas ob oppugnatam religionem ſuſtinuerant, à Neſtorio alieniſsimi eſſent.

Theodoſius diſcrimen, quod Eccleſiæ, niſi excitatis turbis tempeſtiuè obuiàm iretur, impendebat, animo pertractans; ſimúlque eorum votis, qui Concilium cogi popoſcerant, ſatisfacere volens; Auguſtalibus ad omnes vbique Metropolitanos miſsis, Epheſi ad ſacrum Pentecoſtes diem Synodum indixit. Adiecit non abſque cõminatione, ſe neminem, vel apud Deum, vel apud homines quoque excuſatum habiturum, qui ſtatim ad id tempus iſtic præſtò non foret: Neque enim, ait, bonæ conſcientiæ ſe eſſe declarat, qui ad ſacrum Epiſcoporum conuentum legitimè vocatus, venire detrectat. Neſtorius, quòd Epheſus non ita procul Conſtantinopoli abeſſet, mox poſt Paſchales ferias cum magna turba ad præfinitum locum aduolauit; multósq; iam tum Epiſcopos ibidem congregatos comperit. Quin & Cyrillus quoque ante conſtitutum diem cum ſuis Ægyptiis præſtò fuit. Quartò autem poſt Penteceſten die Iuuenalis cum Palæſtinis Epiſcopis aduenit. Cœleſtinus Vrbis & orbis Epiſcopus propter grandiorem ætatem, nauigationisq; moleſtiam, ad tantum iter parum animatus, & aliàs quoque præpeditus, vices ſuas Cyrillo cõmiſit: Qui ob id, vt & illius quoq; ſucceſſores, Papalis mitræ, Papæq; & vniuerſalis Iudicis appellationem ſortitus fertur. Auguſtinus Hipponenſis Antiſtes priùs è viuis exceſſerat, quàm Sacram Theodoſianam per Ebagnium magiſtrianum

ad ſe

ad se transmissam accipere, piiq́ue Imperatoris studio satisfacere posset. Porro Capræolus magnę Chartaginis Archiepiscopus, literis Theodosij ad D. Augustinum datis, perspectis, prouinciali Synodo coacta, delectúque habito, aliquot idoneos Præsules ad sacram Synodum mittere voluit: Verùm ob temporis angustiam, regionisque deuastationem & solitudinem, id non potuit. Attamen ne id, quod poterat, præstare voluisse iure videri posset, Besulam Diaconum cum literis, legitimísque mandatis ad Oecumenicum Concilium destinauit. Quæ publicè quoque perlectę, plurimum ab omnibus commẽdationis tulêre. Omnibus itaque, quorum aduentus certò expectabatur, præsentibus, solus Ioannes Antiochenus cum suis Orientalibus desideratus fuit: Siue quòd ad præfinitum tempus adesse non valuerit (magnis .n. locorum interuallis ditionis illius vrbes ab Antiochia disitæ sunt: Tum ipsa quoque Antiochia, quæ nunc Theopolis appellatur, triginta aut etiam plurium dierum intercapedine Epheso abesse fertur) siue etiam, quòd propter Nestorium, vel aliã occultam causam tempestiuè adesse non voluerit.

Cùm ergo à præfinito die, quindecim & eò ampliùs dies fluxissent, multíque Episcopi malè habentes, moram illam ægerrimè ferrent; neque de celeri Ioannis, cæterorúmque Orientalium aduentu vlla omnino spes esset: (Iam enim per duos Metropolitanos, ne se diutiùs expectarent, indicauerat) Synodum auspicari visum fuit. Die itaque vigesimo mensis Iunij, Episcopi, qui vndecunq; Ephesum cõuenerant, in Ecclesia, quę appellatur Maria, congregati, primum confessum celebrârunt. Adfuit huic, vt Nicephoro, Socrati, Liberato, & aliis præterea nonnullis placet, ipse etiam Nestorius. Verùm quòd Cyrillus primo statim congressu acriter illum perstringeret, cæteriq́ue Christo diuinitatem tribuerent; atque adeò Virginem matrem θεοτόκον appellandam esse enixè contenderent; exurgens ille: Ego, ait, bimenstrem, aut trimestrem Deum nõ facilè dixerim. Proinde purus sum à vestro sanguine, in posterum ad vos non veniam. His dictis cum sex Episcopis, qui à sententia illius stabant, egressus, priuatam deinceps Synodum agitauit. Hæc illi de prima Synodi Ephesinæ sessione: Siquidem in ipsis Concilij actis nulla huius Ne-

ius Neſtorianæ diſceptationis, aut comminationis extat mentio. Poſtero die Cyrillus, cæteríque Concilij Patres tribus, vt moris eſt, Epiſcopis ad Neſtorium miſsis, vt quàm primùm Synodo ſeſe ſiſtat, déq; obiectis criminibus rationem reddat, amicè admonent. Ille Canonicam admonitionem pro nihilo ducens; imò verò apertè contemnens, in Ioannis Antiocheni aduentum Synodum reiecit. Itum eſt ad illum ſecundò & tertiò, verùm præter maledicta & probra relatum eſt ab illo nihil. Cùm itaque Synodus fruſtra ſe hominem expectare animaduerteret; Symbolo Niceno, veluti amuſsi quadã, ad quam omnia ſua decreta exigeret, in medium propoſito, quæ Cyrillus & Cœleſtinus ad illum ſcripſerant; tum ea rurſum, quæ ipſe viciſsim ad eoſdem reſcripſerat, examinare cœpit; compertumq; eſt illa quidẽ cũ Nicena fide per omnia conſpirare; hæc verò toto cœlo ab eadẽ diſsidere. Diſcuſſę ſunt quoq; Neſtorij conciones & exegeſes, quę æquè impurę contaminatæq; deprehenſæ ſunt atq; ciuſdem epiſtolæ. Quin & teſtes quoq; omni exceptione maiores producti, nec nõ ad ſancta Euãgelia adiurati, publicè expoſuerunt, Neſtorium cùm in priuatis colloquiis, tum in publicis quoq; congreſsibus non minùs Ephesi in Chriſtum, eiuſdemque matrem impium blaſphemúmque extitiſſe, ac dudum antè Conſtantinopoli. Teſtibus auditis in medium allatæ ſunt veterum Patrum de Chriſti œconomia ſententiæ; quò hinc quoq; orthodoxæ veritati robur & lux conciliaretur, & Neſtorij impietas apertius deprehenderetur. Tandem quod de praua inſani hominis doctrina, obſtinatáque ciuſdem voluntate nulli ampliùs dubium eſſet, Synodus communi omnium Patrum ſuffragio & ſtudio condemnationis ſententiam in illum tulit. Porrò Neſtorius (ſi tamen Socrati fides eſt; nam Concilij acta nullum ea de re verbum faciunt) Conciliabulo ſeorſim coacto, Cyrillum & Memnonem Epheſiorũ Epiſcopum viciſsim abdicat, omníq; epiſcopali honore & dignitate, quod ad ſe quidem attinet, deſpoliat.

Tertio, aut quinto, poſt latam in Neſtorium exauctorationis ſententiam, die, aduenit Ioannes Antiochenus, duobus ſuprà viginti Epiſcopis comitatus: Ægrè autem ferens Neſtorium, ſe abſente, ordine motum; tũ Cyrilli anathematiſmos, quos à Theo

doreto falsò persuasus, de hæresi suspectos habebat, communi Synodi calculo fuisse approbatos, ab Oecumenico Concilio diuortium facit; coniunctisque cum Nestorio, eiusdémque consectariis viribus, priuatum cõsessum constituit: Ac Cyrillo quidem & Memnoni Episcopatus dignitatem, cæteris verò communionem ademit. Et ne vllam omnino improbitatis partem faciat reliquam; iniustam illam temerariámq; exauctorationis, & excommunicationis sententiã, veluti iustam, nec non ab vniuerso Concilio profectam, Constantinopolin ad Imp. misit. Cyrillus & Memnon hac tã atroci ignominia, indicta planè causa, affecti, supplicem Synodo libellum offerunt; obnixè eandem rogantes, magnáque contentione vrgentes, vt seditionis auctorem Ioannem statim citet, tantæque vesanię rationem reddere compellat. Cessum est supplicum votis: Verùm posteaquàm Ioannes tertiò legitimè vocatus nõ comparet; vel quòd Synodo se sistere non auderet; vel quod eiusdem quoque auctoritatem contemneret, Synodus, quod sui muneris erat, præstans; Ioannem quidem cæterósque, qui cum illo conspirabant, tanquam iniustos, contumaces, & temerarios anathematis condemnat, omníq; Episcopali honore, & auctoritate priuat: Cyrillum verò & Memnonem insontes declarat, & à vinculo, quo ligati videripoterãt, absolutos pronuntiat. Imperator autem de toto negotio perperàm ab Orietalibus instructus, (opinabatur in Cyrillum & Memnonem, æquè Concilij sententia constrictos teneri, ac Nestorium) idem de omnibus statuit, hoc est, Cyrillum & Memnonem perinde pro hęreticis, excommunicatis, legitiméque exauctoritis habet, atq; Nestorium; perstitítque tantisper in ea opinatione, dum à summi Pontificis Legatis: (Aduenerant hi Ephesum postridie quàm Nestorius loco motus fuerat; omniáque, quę in illius causa intercesserant, explorata perspectáq; habebant; siquidem omnia Concilij acta illorum iussu & voluntate, in eorum præsentia denuo sunt relecta, singulorúmque sententia & calculo veluti legitimè celebrata rursum confirmata & approbata) aliísque eius rei gratia Constantinopolin à Synodo missis, rem longè aliter, ac Schismatici retulerant, habere, certò comperisset.

Atqui sat non erat, si Imp. totius rei modum, natáque con-

trouersiæ

crouersiæ statum plenè cognoscceret; nisi disidiis quoque, quæ hinc inde obortæ erant, profligatis; eorundémq; causis resectis, Ecclesiæ tranquillitatem restitueret: Nestorio quidem τῷ ἀρχιμανάκῳ, obstinatéq; in Christum blasphemo, exilium imperat: Episcopis verò, qui Constantinopoli conuenerant, vt aliũ in depulsi Nestorij locum Ecclesiæ Constantinopolitanæ Antistitem sufficiant, præficiántque, seriò mandat: Ioanni autem Antiocheno, vt Nestorij exauctorationi subscribat (hacten⁹ enim id facere recusârat) nec non cum Cyrillo, quem iniustè abdicauerat, pacem quàm primùm ineat, magna cum seueritate iubet. Ioannes Dei iudicium metuens (Animaduertebat enim multos passim praua Nestorij doctrina infici, Ecclesiásque miserandum in modum sua culpa dissipari: Tum iustam quoq;, si fortè tergiuersari, blasphemiq; hominis caussam tueri pergeret, Imp.iram formidans, Paulum Emisenum Catholico libello instructũ, Alexandriam ad Cyrillum misit. Cyrillus libello accepto, diligentérq; examinato, & se ita sentire, & veteres orthodoxos ita sensisse palàm testatus est. Epistola proinde de pace redintegrata ad Ioannem Antiochenũ rescripta, omnibus disidiis & controuersiis finem imponit. Et hæc quidem præcipua Concilij huius sunt capita: Particularia autem plura sunt, quàm quæ compendiò referri queant, aut referri hîc quoq; debeant. Declamationes, quas in sextum Tomum reiecimus, nihil tractant, quod in præcedentibus ex instituto nõ sit tractatum, aut certè degustatum.

Porrò autem quid Nestorio iam inde ab accepto exauctorationis vulnere vsq; ad vitę finem euenerit, id non satis compertum est. Nicephorus Orientalium studio vi aliquandiu in Episcopatu detentum commemorat. Euagrius ad Monasteriũ, vnde ad sacerdotale munus euocatus fuerat, rediisse; ibidemq; nõ omnino inglorium ad integrum quadriẽnium vixisse narrat; quæ narratio Concilij actis magis, quàm altera illa est consentanea. Commentatur is autem in hunc modũ: Blasphemiæ parens Nestorius ad eos, qui crimini illi verterant, quòd res nouas inconsultè mouitus esset, stolidéque Concilium cogi popposciisset, quadam necessitate ad id se compulsum scribit: Nam cùm alij, inquit, non absque seditione Mariam ἀνθρωποτόκον, alij θεοτόκον nominandam contenderent; ego quò in neutram partem peccarem;

vel Christum minimè morti obnoxium esse asseuerando; vel in partem alteram inclinans, eum immortalitate priuando, vocem hanc χριστόκτονον quasi mediam excogitaui. Subdit Theodosium Augustum, propter amorem, quo eum complectabatur, primò quidem abdicationem illius admittere noluisse; mox verò cùm ex vtraque factione Episcopi quidam ex Concilio Constantinopolin venissent; cunctáque, quæ Epheſi acciderant, Imper. exposuissent, potestatem sibi factam, vt ad suum Monasterium reuerteretur. (Situm id erat extra Antiochiam, duobus plùs minùs stadiis ab ea distans) Addit rursum quatuor annos eo in loco se fuisse versatum, variis interim honoribus àffectum, variisq; muneribus, & præmiis donatum; postea verò Theodosij edicto inde Oasim relegatum. Relagationis causam reticet ille; verùm satis verisimile fit ob indefessum blasphemandi studium, obstinatumque in errore semel concepto sensum, inde in exilium pulsum fuisse.

De ipso autem exilio, déq; miseriis, & incommodis, quæ in eo perpessus erat, ipsemet Nestorius ad Thebaidis Præfectum ita scribit. Imperatoris edicto Oasim, quæ alio nomine Ibis appellatur, demigrare coacti sumus. Oasi autē à Barbaris capta euastatáque, nos quàm primùm è regione illa excedere iussi sumus. Venimus igitur in Thebaidem cum captiuis quibusdam, quos Barbari ob misericordiam nobis adiunxerunt: Illi ad sua quisque domicilia demissi sunt; nos autem ad Panopolim properè nos recepimus: Verebamur enim, ne quis fugitiuorum crimen contra nos confingeret. Quare Celsitudinem vestram obsecramus, vt nostræ captiuitatis, sicut leges postulant, curam habeatis; & ne patiamini hominem captiuum veteratoribus ad pernicem dedi: Ne omnis posteritas veluti tragicè hoc decantet: Satius esse à Barbaris captiuum duci, quàm auxilij causa ad Romanum imperium confugere. Hæc & ad alia id genus complura in prima epistola Nestorius; in altera ad eundem Præfectum his cognata exponit: Cùm Oasis, inquit, à Nomadum multitudine irruptionem in illam faciente penitùs esset vastata, amplitudo tua, nescio qua causa impulsa, iussit, vt ex Panopoli (quò ex Oasi migraueramus) ad regionem Elephantinam vulgò appellatam, quæ ad

extremam

extremam Thebaidis oram sita est, per Barbaros milites abduceremur. Cùm autem militari manu miserè ad illam raperemur, maiorémque itineris partem non absque ingenti contriti fractique corporis afflictione confeciſſemus, mandatum à T. M. minimè illud scriptum, vti Panopolim reuerteremur, accepimus. Itaque moleſtiis, quæ in tanto, & tam prolixo itinere nobis obtigerant, debilitati, corpore morbo vexato, & præ senectute languido, manibus etiam & lateribus confractis, venimus denuo Panopolim; ibiq; aduerſis caſibus, & acerbo dolorum morſu conciſi, ferè animam egimus. Rurſum aliud mandatum ſcriptum, à T. A. ad nos allatum, à Panopoli ad quoddam illius confinium nos traduxit. Ac cùm nos iam finem mandatis contra nos editis ſtatutum iri putaremus, expectaremúſque inuictiſs. Impp. de nobis voluntatem, en ſubitò aliud crudele ſanè mandatum adfertur, vt iam quarto exilio multaremur; & paucis interiectis: Sis, quæſo, iis rebus contentus; ſatis ſit tibi, tot exilia contra vnũ corpuſculum decreuiſſe. Acquieſce, obſecro, incommodis, quæ iam à T. A. accepimus. Hæc miſer ille de ſuo exilio. Quî autem vitæ finem fecerit, non eodem modo exponunt omnes. Nicephorus terræ hiatu oppreſſum: Euagrius ad terram colliſum: Quidam à vermibus abſumptum, hinc ad maiora ſuppliciae migrâſſe: Alij tandem alia de infeliciſs. hominis huius exitio commentantur.

De Theodoſio Auguſto, Cœleſtino Pontif. Max. Cyrillo, aliiſque illuſtribus viris, quorum virtus & pietas inſigniter in hoc Concilio enituit, multa hoc loco in medium adferri poſſent, & aliqua fortaſsis adferri quoque deberent; ſed tempus non patitur. De ciuitate Epheſina, vbi tertia hæc œcumenica Synodus celebrata eſt, conſulant, quibus otium eſt, Ptolomæum lib. 5. cap. 2. Strabonem lib. 12. & 14. Pomponium Melam titulo de Ionia. Plinium lib. 5. ca. 29. alióſque Geographos & Hiſtoriographos: Celebris enim apud complures Scriptores de ea ciuitate extat memoria. Quin & ſacræ quoque literę præclaram illius mentionem faciunt, vt nihil interim dicam de nobili illa epiſtola, quam Gentium doctor ad Clerum populúmq; Epheſinum dedit.

Laus Deo.

AD ILLVSTRISSIMVM AC SERENISSIMVM PRINCIPEM AC D. D. ALBERTVM Bauariæ Ducem &c.

E CVIVS

BIBLIOTHECA INSTRVCTISSIMA GRÆCVM

huius libri exemplar depromptum est, acclamatio Philippi Menzelij Med. D. & apud Ingolstadienses Professoris.

MActe Heros virtute noua: planissimus ille
Ad superos trames: vera hæc, intactaq́ fuco
Gloria: pacatis nam quòd, te Principe, rebus
Boiaridæ pulcra cum libertate fruantur.
Quòd vigeãt leges, quòd sancta triũphet honestas,
Præmia stent rectis, maneat sua pœna nocentes,
Id verò dudum vel Sole patentior ipso
Res loquitur: totumq́ ideo quæ circuit orbem,
Laudis inextinctæ statuit tibi fama trophæum.
Quid Musas memorẽ reduces? incondita passim
Barbaries, furiale malum, iam sentibus asperis,
Terribiliq́ situ cultos obduxerat hortos
Aonidum, & sacras latè extirpauerat artes
Ab radice, vigil si non tua cura resistat,
Cum paucis, hodie meliori sydere natis,
Dignos laude viros ad præmia digna vocando.
At pia Relligio, quæ tot patet hostibus vna,
Totq́ minas pelagi, tam versicoloria sentit
Monstra (ut Tartarei nil nõ mouet ira Tyranni
Irrita) quas grates vllo tibi tempore iustas

Persoluet?

Perſoluet? tu dux mille inter tela ſequentum
Hareſeωp, toto connixus corpore regni,
Incolumem ſeruas, ſupraq; pericula ponis.
Stant delubra tibi viuo de marmore centum
Intemerata: ferens Cerealia dona, merumq;
Verbipotens facit antiqua pietate Sacerdos.
Ille nouos ritus, noua tot cõmenta ſacrorũ, (ſtãt,
Quæ morte, heu, miſera multorũ, & ſanguine con
Hinc procul eſſe iubet: reuocat q; volubile vulgus
Ad veterum fontes, atq; aurea ſcita parentum.
Ecce autem meritis ne ſumma ingentibus abſit,
Quicquid vbiq; latet cedro, minioq; notandum,
Quod Syrus, quod Arabs, facundaq; Græcia forti
Cum Latio ad multã vigilauit lampada quondã
Plauſibili genio, modò commoda publica poſſit
Illuſtrare, graui non te mercarier auro
Pœnitet, Attalicos vincentem hac laude paratus.
Non equidem vt tineas tam nobilis eſca voraces
Paſcat, & in nullum theſaurus hic abditus vſum
Seruetur: (Proceres qua magna inſania multos
Inceſſit, nimiumq; bonis communibus obſtat:)
Sed magis vt dias veniat ſub luminis auras,
Vt patriæ proſit, rude & intractabile ſeclum
Molliat, vt CHRISTI turbatam ſuſtineat rem
Hareſeωp inter fluctus, Cadmæaq; monſtra.

Haud

Haud obſcura loquor: Tua ſunt, teq; auſpice de-
Accipiunt lucem, tenebris illa eruta longis (mum
Sanctorum Decreta Patrum, quos audiit olim
Quattuor à ventis Epheſus Latoa vocatos
Magnũ ad Concilium, manifeſto Numinis actu,
Afflatuq; ſacro (non ipſe negauerit hoſtis)
Intima pandentes ſenſa, ambagesq; ſacrorum,
Ne mundo rabies quid Neſtoriana noceret.
Eia igitur, veneranda parens, lectiſſima ſummi
Sponſa DEI, ſenior quam clauiger ætheris olim
Vim cõtra validam, & portas flãmantis Auerni
Incolumem didicit fore, ſuſcepitq; tuendam,
Hinc gratare tibi. Fraudes, artemq; Pelasgam,
Arma nouatorum, qua dexteritate repellas,
Quo fugiá ſue modo, conſulta Epheſina docebunt
Luce palàm: tibi quæ Graiûm de fontibus hauſta,
In Latium multo dat deriuata nitore
PELTANI doctus labor hic, & cura fidelis.
Tu verò, tanti primus qui muneris author,
Magne Heros, inſiſte viâ, quam carpis, & aude
Subiecta pedibus gelidi formidine fati,
Hinc viuum ſperare decus, laurosq; perennes.

LAVS DEO.

ACTORVM TERTIÆ GENERALIS SYNODI,

Tomus primus,

Complectitur hic Tomus ea præcipuè, quæ Synodum anteceſſerunt, & quaſi viam ad illam muniuerunt: Neq; enim vbi primùm Neſtorius furere cœpit, ſtatim indictū eſt hoc Oecumenicum Cōcilium, ſed poſt multas demum cōſultationes, variasq; tractationes fruſtra illius cauſa ſuſceptas.

Tomi primi caput primum.

EPISTOLA CYRILLI ad Ægypti Monachos.

ARGVMENTVM.

CVM Neſtorianæ hæreſeos virus intra Conſtantinopolitanæ vrbis mœnia ampliùs ſe non contineret, ſed latiùs ſubinde ſerpens in ipſam quoq; Ægyptum perueniret; Cyrillus Patriarcha Alexandrinus boni paſtoris officio fungens, epiſtola hac veluti prophylactico quodam pharmaco, diœceſis ſuæ ſolitarios aduerſùs pullulantem hæreſin præmunire, nec nō in ſuſcepta ſemel fidei doctrina confirmare ſtudet. Porrò autem quòd Neſtoriani toti in hoc eſſent, vt Chriſtum purum hominem eſſe oſtenderent: atq; ideo Virginem, quæ illum in lucem ediderat, non Θεοτόκον, ſed Χριστοτόκον vel ἀνθρωποτόκον appellatam oportere enixè contenderēt: Cyrillus diuerſam quaſi viam ingreſſus validiſſimis rationibus, grauiſſimisque cùm Scripturarum tum Patrū quoq; auctoritatibus, non hoc tantùm, ſed verum

quoq; Deum esse probat. Hinc tandem, appellationem Deiparæ verè ac propriè in matrem Virginem conuenire, infert. Est autem epistola hæc grauissima, eruditione & sancto fidei zelo plena, quæ proinde, vt pia & orthodoxa ab vniuersa Synodo magnopere fuit commendata.

CYRILLVS PRESBYTERIS, Diaconis, Patribus, Monachis, cæterisq; solitariam vitam vobiscum excolentibus, & in fide Dei constanter perseuerantibus, dilectis & desideratissimis fratribus in Domino salutem.

EX IIS, QVI VNA VOBIscum ætatem degunt, quidam de more Alexandriam venêre. Cùm autem rogarem, ac studiosè admodum percontarer, ecquid honestis Patrum vestigiis insistentes, recta inculpataque fide excellere eniteremini, spectataq; vitæ studiis gnauiter incumberetis, nec non exercitationis labores in prȩcipuis voluptatibus haberetis, eas demum veras rati delitias, si quid officij causa forti animo tolerandum offerretur; respondérunt illi, ita vos comparatos esse; addideruntque, cum præclaris Maiorum virtutibus impigrè vos decertare. Itaq; non potui non gaudere, & apud animum meum lætitia exultare; vt qui filiorum meorum gloriam, meã esse existimarem: Nec iniuria sanè: Absurdum enim foret, pædotribas ex adolescentum, quos in palæstra exercendos susceperunt, alacritate & robore voluptatem capere; ac si quid fortè commendatione dignum artis industria præstiterint, hoc ipsum veluti coronam quandam capitibus suis adiungere, atque adeò, quæ illis propter fortitudinem laus tribuitur, eam suum

Maiorũ vestigiis insistendum.

Spiritalis secularisque arenæ par ferè ratio.

ſuum decus arbitrari, nos autem Patres ſpiritales, qui doctrinis, quæ ad animi cultus viresque comparandas haud parum faciunt, vos imbuimus (quò nimirum carnis tumultibus ſedatis, vitatisq; peccatis, quantumcunque laboret Satanas, vt ſuis vos molitionibus proſternat, glorioſum triumphum reportetis) pia quadam mentis iucunditate non perfundi.

Diabolus ruinam noſtram molitur.

Igitur, vt Chriſti Seruatoris noſtri diſcipulus monet: *Curam omnem ſubinferentes miniſtrate in fide veſtra virtutem, in virtute autem ſcientiam, in ſcientia autem abſtinentiam, in abſtinentia autem patientiam, in patientia autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem; hæc autem vobis cùm adſint, & ſuperent non vacuos, neq; ſine fructu cõſtituent vos in Domini noſtri Ieſu Chriſti cognitionẽ.* Cæterùm qui internam ſpiritalemque in Chriſto vitam laude æmulationeque dignam ſeriò inire volunt, illos fide inprimis ſyncera atque integra ornatos eſſe decet: Fidei porrò integritati virtutis quoque ſtudium adiungant oportet. Hoc autem iacto fundamento, ad myſteriorum Chriſti cognitionem, abſolutamq; eorundem intelligentiam contendant, neceſſum eſt. Quam vitæ rationem tenere, niſi equidem fallor, eſt, in virum perfectum occurrere, & ad menſuram ætatis plenitudinis Chriſti peruenire. Sobrietate proinde & caſtimonia, qua ſolitariam vitam agentes excultos eſſe conuenit, lumbos veſtros pulchrè præcincti, virile contra animorum corporumq; perturbationes certamen ſuſcipite: Sic enim clari & in bona ſpei, quæ ſanctos condeceat, illuſtres euadetis. Ante omnia, recta in vobis, nullique prorſus reprehenſioni obnoxia fides exiſtat: Ita namque, ita, inquam, & vos quoque ſanctorum Patrum pietatem, iisdem veſtigiis perſequẽtes, in ſupernas illas beatorum ſedes olim immigrabitis, cœleſtiaque tabernacula vnà cum illis incoletis. Qua de re diuinus Propheta Eſaias ita ſcribit: Oculi tui videbunt Hieruſalem, habitationem opulentam; tabernaculum, quod nunquam transferri poterit.

2. Pet. 1.

Sola fides ad Chriſtianæ vitæ perfectionem nequaquam ſat eſt. Epheſ. 4.

Monachorum zona ſobrietas.

Spiritalis vitæ baſis, recta in Deum fides.

Eſa. 33.

Verùm enimuerò, etſi vitam noſtram planè cõſpicuam & admiratione dignam eſſe certò ſciam, fidemq; modis omnibus integram & incorruptam vobis ſuppetere nõ ignorem; at conturbor tamen, neſcio quomodo, non parum vehemẽ-

ter: Audio enim exitiales quosdam rumores inter vos proseminatos; nonnullos quoq; oberrare, qui synceram vestram fidem demoliri studeant, & inanium vocularum bullas apud rude vulgus eructãtes, vtrùm Θεοτόκον sacram Virginẽ appellare liceat, in controuersum vocare audeant. Præstaret sanè eiusmodi quæstionibus omnino supersedere, & in ea, quæ abstrusioris considerationis sunt, nec aliter ferè, nisi veluti in speculo & ænigmate, etiam ab iis, qui ingenij celeritate, mentisque subtilitate pollent, perspici possunt, nequaquam inquirere, (nam simpliciorum captum leuiora quoque, & tantùm non in omnium oculis posita plerunq; excedunt.) At quia horum sermonum expertes non permansistis, fitque probabile contentiosos quosdam non defuturos, qui venenum, quod semel hauserunt, veluti spicula quædam in imbecilliorum animos defigere conabuntur, operæ me pretium facturum putaui, si pauca quædam iis de rebus ad vos dissererem: Non eo id quidem consilio, vt vos ad lites, verborumque digladiationes inflammem, verùm vt si qui de cętero vos adorti fuerint, illorum futilitati veritatẽ opponentes, & ipsi erroris perniciem effugiatis, & alios opportunis rationibus perinde vt fratres inducatis, quô fidẽ iam olim Ecclesiis per sanctos Apostolos traditam, non secus ac margaritam animis suis insertam, constanter retineant.

A curiosis quæstionibus abstinẽdum.

Indigni literarum rudes, qui ad Scripturarum interpretationem admittantur.

Proprium hæreticorum studium, haustum semel virus, in alios trãsfundere.

Sacris incumbendum, non vt veritatẽ impugnes, sed vt debiles in fide confirmes.

Miror itaque maiorem in modum esse aliquos omnino, qui, vtrùm sacra Virgo Deipara appellanda sit, planè addubitent. Etenim si Dominus noster Iesus Christus Deus est, quo tandem modo sacra Virgo, quæ illum edidit, Deipara non dicatur? Hanc fidem, diuini discipuli nobis tradiderunt, quamuis istius dictionis non meminerint. Ad hũc modum à sanctis Patribus instituti sumus. Enimuerò percelebris memoriæ Pater noster Athanasius, qui totos quadraginta sex annos Alexandrinæ Ecclesiæ Pontificatum egregia cum laude gesit; loquacibusque impurorum hæreticorum commentis inuicta, planeque Apostolica sapientia restitit; quique scriptis suis veluti fragrãtissimo quodam vnguento totum hunc orbem mirificè recreauit & ob dogmatum absolutã integritatem, fideique

Cùm de re certò constat, frustra de voce certamẽ suscipitur.

Illustre Ecclesiæ lumẽ Athanasius.

que rectitudinem magna apud omnes existimatione & auctoritate fuit, libro, quem de sancta & homousia Triade conscripsit, oratione tertia, sacram Virginem identidem Deiparam nominat. Cogor autē ipsis illius verbis hoc loco vti, quæ hunc in modum habent: Itaque diuinæ Scripturæ scopus ac character, vt sæpe monuimus, eiusmodi est, vt vtrunque de Christo Seruatore nostro pronuntiet; puta Deum illum esse, & nunquam non hoc ipsum extitisse, vt qui Patris sit verbum, eiusdemque splendor & sapientia; tum eundem rursum nouissimis hisce temporibus corpore ex Deipara Virgine MARIA sumpto, nostri causa hominem factum esse, & nonnullis interiectis iterum: Multi extitêre sancti, & ab omni peccato immunes: Nam & Hieremias in materno vtero sanctificatus est, & Ioannes in lucem nondum editus, voce Deiparę Mariæ perceptā, lætabundus exiliit. Sanè idoneus est hic vir, apprimeq; dignus, cui intrepidè fidem adiungere, quemque tutò sequi liceat, vt qui nihil quicquam protulerit aliquando, quod à diuinis literis alienum esset: Quo enim pacto illustris ille celebratusque Pater, qui in sacra illa magnaq; Synodo Nicæna in tanta omnium admiratione habitus est, à veritatis tramite aberraret? Nam etsi per id tempus Episcopi munus nondum sustineret, sed inter inferioris ordinis Clericos etiamnum degeret; attamen propter præclaram indolem, insignemque vitæ probitatem, & incredibilem, peneque incomparabilem mentis perspicaciam, à beatæ memoriæ Episcopo Alexandro ad Episcopalis prouinciæ consortium ascitus fuit. Versabatur autem cum sene tanquam filius cum patre, ad quiduis vtiliter conficiendum sese ducem præbens; nec non in omnibus, quæ obeunda forent, commodum iter ostendens.

Scriptura vtrunq; dicit puta Christū & Deum, et hominem esse.

Athanasius in Synodo Nicæna clarus.

Athanasius ab Alexandro ad episcopale munus ascitus.

Verùm quia verisimile est, non defuturos hîc quosdam, qui ex sacra quoque diuinaque Scriptura ea, quæ hoc loco asserta sunt, corroboranda esse existimabunt: Dicturos præterea sanctam illam magnamque Synodum, neq; Domini matrem Θεοτόκον vsquam appellasse: neque quicquam omnino super ea de re decreuisse, age quonam pacto arcanum illud œconomiæ

Sectis addicti traditione contempta, Scripturas quærunt.

Cauillatio Nestorianorum.

miæ Christi mysterium, per diuinas quoq; literas prædicatum sit, pro virili parte planum faciamus; tum quid ipsi quoq; Patres, qui Spiritu sancto, ne à vero discederent, afflati (Nō enim ipsi loquebantur; sed Christo Saluatore nostro testante, *Spiritus Dei & Patris erat, qui in ipsis loquebatur*) syncerę inculpatæque fidei Canonem ediderunt, ea de re pronuntiauerint, exponamus. Istuc autem percommodè fiet, si illum ipsum, qui ex sacra Virgine progenitus est, naturà Deum esse, paucis demonstretur: Hoc namque commonstrato, neminem prorsus tam stupidum fore existimo, qui Virginem matrem iure optimo Deiparam habendam & appellandam esse non sit perspecturus. Igitur fidei nostræ Symbolum hunc in modum habet:

Matth. 10.

Arianizant, qui Virginem matrē Deiparam esse negant.

Symbolum Nicenum.

Credo in vnum Deum, Patrem omnipotentem, visibilium omniū & inuisibilium Conditorem: Et in vnū Dominum Iesum Christum filium Dei vnigenitum, ex Patre, hoc est, ex Patris essentia natum, Deum de Deo; lumen de lumine; Deum verum de Deo vero; genitū non factum, consubstantialē Patri, per quem omnia facta sunt, et quæ in cœlo et quæ in terra sunt: Qui propter nos homines, & propter nostrā salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus est, et tertia die resurrexit; & ascendit in cœlos: Qui venturus est ad iudicandum viuos & mortuos: Et in Spiritum sanctum.

Porrò hæreseon inuentores, cùm sibiipsis, tum cæteris quoq; exitij barathrum aperientes, in eam amentiam opinionumq; vanitatem præcipites abierunt, vt filium Dei recentem, perindeq; à Deo Patre, ac cætera omnia procreatū existiment, publiceq; asserant. Nec erubescunt miseri eum, qui ante omne tempus & æuum extitit, imò verò, qui omne æuum tempusq; condidit, temporum initio circumscribere. Cumq; gloria & æqualitate, quam cum Deo & Patre obtinet, suo illo cōmento ipsum spolient, cæterisque præstare ægrè admittant, huc adiguntur, vt mediæ cuiusdam inter Deum & homines naturæ esse statuere compellantur; vt qui neque diuinæ excellentiæ gloriam plenè assequatur, neque communibus tamen rerum procreatarum terminis contineatur. Ecquod nam, obsecro, prodigium, hoc est, quod cùm diuinam præstantiam non attingat, creaturæ tamen conditionem exuperat? Res enim hęc cogitatione comprehendi non potest: Nam quicquid vsquam est,

Hæretici perditionis foueas, cùm sibi, tum aliis quoque aperiunt.

Turpe temporis auctorem tempotis spacio circumscribere.

Absurda hæreticorum commenta de Christi natura.

est, hoc totum necessariò, aut Creator, aut creatura est. Rursum cùm diuinitatis sedibus, quod ad se quidem attinet, illum deturbent; Dei tamen filium & Deum nominant, & adorari oportere prædicãt; cùm tamẽ Lex: *Dominum Deum tuũ adorabis, & illi soli seruies*; apertè clamet. Quin & Deus quoque Dauidis ore eiusmodi oratione Israëlitas alicubi compellat: *Non erit in te Deus recens; neq; adorabis Deum alienum.* Exod. 20. Psal. 80.

Verùm isti regia tritaq; veritatis via relicta, in foueas & scopulos præcipites feruntur, atque, vt Sapiens ait, *agriculturæ suæ axes peruertunt, manibusq; sterilitatem colligunt.* Nos autem, quorum mentibus diuinum illud lumen illuxit, sanioraq; sine comparatione vlla edocti, væsanam illam stultitiam auersamur, sanctorumq; Patrum fidem sectati, Dei filium verè quidẽ, modo tamen diuino planè & inexplicabili, ex Dei & Patris essentia natum profitemur; tum per se quidem in propria hypostasi subsistere, naturæ tamen identitate cum generante vnum esse; tum hunc in Patre, & Patrem vicissim in hoc inesse. Confitemur item eundem illum lumen esse de lumine, Deum de Deo, eiusdem cum Patre potentiæ & gloriæ, paternæque substantiæ figuram ac splendorem, per omnia & in omnibus Patri æqualem, nulla autem ex parte inferiorẽ, aut imparem. His autem Spiritu sancto adnumerato, sacra illa & homousia hypostaseon Trias absoluitur, & in vna eademque diuinitatis natura consociatur.

Sectarij in scopulos præcipites feruntur.

In dogmatum cõtrouersiis traditioni adhærendũ.

Pater in Filio & Filius vicissim in Patre est.

Filius in omnibus, & per omnia Patri æqualis.

Rursum vt sacrosancta Scriptura Dei Verbum incarnatum, hoc est, carni animum rationis compotem habenti vnitum affirmat; ita sacra illa & magna Synodus Euangelicæ doctrinæ æmula, illum ipsum vnigenitum, qui ex Dei & Patris οὐσίᾳ natus est, & per quem, & in quo constant omnia, propter nos, & propter nostram salutem cœlo descendisse, assumptaq; carne hominem factum, & passum esse, nec non ex mortuis ad vitam rediisse, ac iudicem olim venturum esse commemorat. Nec his contenta, illud ipsum quoq; Verbum, quod & ex Deo prodiit, & vnum affirmat, & Dominum nostrum Iesum Christum nominat. Hic tu mihi nunc obserua, quomodo Patres illi vnum illum, quem Iesum Christum Dominum nostrum appellant,

Scriptura & Synodus Nicena cõsentanea de Christo prædicant.

Non alius & alius, qui ex Patre ante omnia tempora, et qui ex matre in tẽpore natus est; sed vnus idemque ad numerum.

pellant, & vnigenitum, & Deum de Deo, & lumen de lumine; genitum rursum non factum, ac Patri homousion asserant?

Cauillantur Antagonistæ ex nominis Christi κοινωνίᾳ.

Sed argutabitur fortè hîc quispiam, ac dicet: Nomen hoc Christus non in ipsum solum Emmanuelem cõuenit, sed aliis quoq; interdum tributum comperitur: Deus namque de electis, & per Spiritum sanctificatis alicubi ita cauet: *Nolite tangere Christos meos, & in Prophetas meos nolite malignari.* Quin & Dauid quoque à Deo per Samuelem in Regem inunctus, *Saulum Christum Domini vocat.* Verùm ad quid ego hæc recenseo? cùm nullo ferè negotio, oculos non omnino otiosos habentibus ostendi queat, omnes omnino, qui fide in Christum iustificati, & per Spiritum sanctum sanctificati sunt, passim eiusmodi appellatione cohonestatos? Etenim Abacuc mysterium Christi, & salutem, quæ per ipsum futura erat, prænuntians, in hęc verba prorumpit: *Egressus es in salutem populi tui, ad saluandum Christos tuos.* Nomen itaq; hoc Christus neque soli Emmanueli, neque propriè quoque Emmanueli conuenit, sed cæteris omnibus, qui Spiritus sancti gratia delibuti sunt: Deriuata namq; est vox hęc ab ipsa re. Ab eo siquidem, quòd inuncti sumus, Christi appellamur. Quòd autem nos quoque hoc tam illustri, tamq; amplectendæ gratiæ dono verè locupletemur; id Sapiens ille Ioannes eiusmodi oratione cõfirmat: *Et vos,* inquit, *vnctionem habetis à sancto, neq; opus habetis, vt quis vos doceat;* & infrà: *Ipsa vnctio docet vos;* de ipso porrò Emmanuele ita scriptum extat: *Iesum à Nazareth, quomodo vnxit eũ Deus Spiritu sancto & virtute.* Sed & Diuinus quoq; Vates Dauid eundem alicubi ita affatur: *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem; propterea vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis.* Ecquid ergo eximium præ cæteris mulieribus in sacra virgine elucet, esto ea Emmanuelem in lucẽ edidisse perhibeatur? Profectò nihil faceret absurdi, qui promiscuè quorumlibet vnctorum matres χριστόκους appellare animum induceret.

Omnes iustificati Christi nomine quandoque designantur.

Cap. 3.

Christi nomen ex ipsa re desumptũ est.

1. Ioan. 2.

Actor. 10.

Psal. 44.

Nihil ne ergo inter Christum Emmanuelem & cæteros Christos interest? Immo verò ingenti interuallo, & discrimine penè immenso nos à Christi gloria & excellentia seiungimur. Etenim nos famuli sumus: Ille verò etsi secreta quadam dispen-

Alia Emmanuel, alia ratione cæteri iusti Christi sunt.

dispensatione nobiscum in humanis versatus sit; secundùm naturam tamen Deus & Dominus erat. Quare beatus Paulus & Christum & Deum illum appellat: Ait enim: *Hoc enim scitote intelligentes, quòd omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, qui est idololatra, non habet hæreditatem in regno Christi & Dei.* Cæteri itaque omnes propter vnctionis beneficium & sint & appellentur Christi, & iure isthuc appellentur: Solus autem Emmanuel ita est Christus, vt verus quoq; sit Deus. Quapropter licet grauis erroris accusari nō posset, qui aliorū matres Christiparas appellare vellet; Deiparas tamen sine magno errore appellare illas neutiq; potest: Sola namq; inter cæteras omnes, sacra Virgo Christipara simul ac Deipara appellatur, & esse dignoscitur: Quandoquidē vna hæc non merum hominē, vt cæteræ solent, sed Dei Patris Verbum incarnatum & hominem factum peperit. Rursum licet nos propter Dei gratiā, Dij interdum nominemur; non ita tamen id sumus aut dicimur, vt filius: Hic enim, quanquam corpus induit, natura & re ipsa Deus est.

Ephes 5.

Solus Emmanuel & Christus et Deus est.

Sola Virgo mater simul Θεοτόκος & Χριστοτόκος est.

Dei appellatio aliter Sanctus, aliter Christo tribuitur.

Sed percunctabere hîc forsan: Nunquid, dic agè, diuinitatis mater Virgo extitit? Iam antè dictum est, viuum illud & subsistens Dei Verbum verè citra vllam controuersiam ex ipsa Dei & Patris essentia genitum esse; substantiamq; temporis initio carentem sortitum, ad eum modum generanti cohærere, vt in ipso & cum ipso nunquam non sit, esseq; intelligatur. Expositum est æquè illud idem Verbum nouissimis æui huius temporibus incarnatum, hoc est, corpori anima intelligenti informato coniunctum, secundùm carnem ex muliere natum esse. Habet autem hoc incarnati verbi mysterium, non modicam cum humano partu cognationem: Quandoquidem terrenorum hominum matres naturæ ad generandū subseruientes, in vtero quidem carnem gestant, quæ sensim per temporum interualla concrescens, arcanisq; quibusdam Conditoris operationibus incrementa paulatim sumens, ad perfectionem adducta, formam tandem attingit humanam. Deus verò corpusculo iam perfecto & animato, eo modo, quem ipse nouit, Spiritum infundit: *Format enim ille Spiritum hominis in illo,* vt Propheta ait. Iam alia carnis, alia rursum animæ est ratio.

Absurdè quæritur, Virgóne Deitatē pepererit.

Verbum ab intellectu Diuino nunquam auellitur.

Incarnati Verbi mysteriū non modicam cum humano partu cognationem habet.

Zach. 12.

Atqui licet illæ terrestrium duntaxat corporum matres fiant; non alteram tamen hominis partem, sed totũ hominem, qui ex animo & corpore conflatur, parere dicuntur: Nemo enim (vt exemplo res illustretur) Elizabeth σαρκοτόκον tantummodo, non etiam ψυχοτόκον dixerit: Siquidem non solam carnẽ genuit illa, sed Baptistam ex animo & corpore constantem. Quemadmodũ ergo vnus homo ex anima & corpore constituitur; ita & in Emmanuelis quoq; ortu accidisse cogitemus: Nam ex Dei Patris substantia natũ est vnigenitum illius Verbum; hoc autem posteaquàm carne, quam propriam sibi fecit, assumpta, nostroq; more in lucem exortũ, & filius hominis appellatum est, citra omnem absurditatem, imò verò necessaria cõuenientiq; ratione secundùm carnem ex muliere natũ creditur & prædicatur. Quemadmodũ & ipsa quoq; hominis anima, licet naturaliter à corpore, quod informat, diuersa sit, & propria quadam ratione subsistat; vnà tamen cũ suo corpore oritur, & velut vnum quippiã cum ipso censetur. Quòd si quispiam matrem alicuius non ψυχοτόκον appellandã esse cõtenderit, sed tantùm σαρκοτόκον, næ ineptũ planè blateronẽ ille se declarabit: Nã etsi id, quod mulier parit, ex duobus disparibus concinnè inter se aptis cõponatur; vnũ tamen animal vnumq; hominem parit; vtraq; parte suam retinente naturã: Quamuis enim vtraq; hæc pars in vnã Physicam vnitatẽ coëat, ita vt duo hæc inter se confusa commistaq; videri queant; attamen quid vtriq; veluti proprium insit, haud difficulter discerni potest.

Carnipara Animipara.

Similitudine ex humano partu sũpta, sacram Virginem totam Christum peperisse, ostenditur.

Etsi anima non eiusdem sit rationis cũ corpore; simul tamẽ cum eo oritur.

Vt homo ex corpore & animo; ita Christus ferè ex Diuinitate & humanitate constituitur.

Quòd autem eiusmodi naturarum coniunctio verisimè in Christo extat, necessarioq; constitui debeat, id cùm ex aliis multis, tũ ex ipso quoq; Apostolo, absq; vllo labore molestiaq; ostendi potest. Agè ergo, si placet, nonnullas beati Pauli voces attentiùs aliquãto expendamus, iudiciumq; animi, quàm poterimus accuratissimum, ad eas adferamus. Hic igitur de vnigenito Dei Filio hunc in modum scribit: *Qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens, in similitudinẽ hominum factus, & habitu inuentus vt homo, humiliauit semetipsum &c.* Quis, obsecro, ille est, qui cùm in forma Dei esset, Deo se æquiparare, nõ rapinam arbitra-

Phil. 2.

bitratus est? Aut quomodo exinanitus est? Aut qua demũ ratione ad humilitatem seruilemq; formã abiectus est? Sanè qui vnum Dominum nostrum Iesum Christum in duos, in hominẽ videlicet & Verbum, quod ex Deo natũ est, diuellunt; eum, qui ex sacra Virgine ortum ducit, exinanitionẽ sustinuisse, autumant; Verbum autem, quod ex Patre natum est, nequaquã; vt quod ab eo omnino secernãt. Verùm si ita res habet, exponant illi nobis, quonam modo hic in forma & æqualitate Patris aliquando extiterit; aut qua ratione, vt exinanitionis modum experiri posset, in id, quod non erat, quandoque sese demiserit? Nam quod secundùm se totum Patri æquale est, id si secundùm naturam suam consideretur, inter res creatas iure censeri nõ potest. Quî rursum is exinanitus est, qui suapte natura merus homo existens, hominum more ex muliere prognatus est? Ex qua, quæso, eminentia, quæ communem hominis naturam excelleret, vt homo fieret, sese dimisit? Aut quo tandem sensu formam serui, quam initio non habebat, sumpsisse perhibetur; qui secundùm naturam inter seruos habebatur, perindeque ac vnus est nobis, seruitutis iugo premebatur?

Qui hominem â Verbo diuulsum humiliatũ dicunt, multis modis inepiunt.

Patri æquale inter creaturas censeri non potest.

Dicent forsan ex illis nonnulli: Non ille exinanitionem sustinuit, qui ex muliere prodiit; verùm qui filius erat, & liber erat, et Patris Verbũ erat, & in Genitoris forma existebat, ille in homine, quẽ mulier in lucem edidit, inhabitauit. Atq; huc tendit, quicquid de exinanitione, vel humiliatione, vel seruilis formæ assumptione vsquam traditur. Sed heus tu quisquis es? Eámne tute solam Diuini Verbi in homine inhabitatationẽ, ad statuendã illam exinanitionem sat esse existimas? Nihilq; inesse periculi arbitraris, si vna hac ratione Verbum seruilem formam suscepisse, talemq; exinanitionis modum pertulisse statuatur? Atqui Dominum sanctos Apostolos hac oratione compellantem audio: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit; & Pater meus diliget eũ; et ad eum veniemus, et mansionẽ apud eum faciemus.* Audis, quo pacto, & ipsum quoq; Patrem illis inhabitaturum spondeat, qui ipsum diligunt? Nunquid ergo & illum ipsum quoq;, propterea quòd pias amicorum suorum animas sedes

Non est idem seruilem formam assumere, quod hominem per gratiã inhabitare.

Ioan. 14.

Si sola inhabitatio ad constituendam personæ diuinę exinanitionẽ sat esset, ipse quoque Pater et Spiritus sanctus exinaniti forent.

sibi constituat, exinanitum similiterq; cum Filio deiectum, ac seruili forma indutum cõcedemus? De Spiritu sancto autem, qui in nobis inhabitat, quid statuemus? Nũquid & ipsum quoque incarnationis œconomiã, quam per solum Filium salutis vitæq; omnium causa factã agnoscimus, expleuisse dicemus? Apage cũ istis adeò inanibus, stolidis & anilibus deliramentis.

Verbum igitur Dei, quod in forma & æqualitate Dei & Patris erat, semetipsum humiliauit, quando, vt Ioannes loquitur, *caro factum* ex muliere natum est; æternamq; ex Patre originem obtinens, nostram quoq; propter nos generationem experiri non recusauit. Quòd si secus res habet, doceant nos ipsi, ecquonã modo Dei Patris Verbum rite à nobis Christus appelletur, & Christus esse intelligatur? Nam si Christum ab vnctione nominatum volunt, quem, quæso, Pater oleo lætitiæ, hoc est, Spiritu sancto inunxit? Si enim Dei Verbũ, quod Deus est, & solum & propriè ex Patre natum est, inunctum dicant, atque huc verè, quicquid de vnctione dicitur, pertinere contendant; nimirum, insciti a sua, insigni iniuria Vnigenti naturam afficiũt, & ipsum nihilominùs Diuinę dispensationis mysterium planè euertunt: Si enim Verbum, quod Deus est, Spiritu sancto inunctum est; ergo superioribus temporibus, quibus inunctionis huius beneficio, quod postea illi obtigit, adhuc destituebatur, sanctificationis omnino indigebat, quod inficiari non possunt. Atqui omne, quod sanctificatione, cuius alioqui capax est, destituitur, illud suapte natura mutabile est, atque idcirco, aut peccati, aut certè peccandi facultatis haud quaquam expers est. Si ergo Verbum secundùm se inunctũ est, ergo demutatum est; quia ad meliora progressum est. Quomodo ergo idem esse & nunquam mutari prædicatur? Porrò autẽ si Deus Verbum, quod in forma & æqualitate Patris subsistens est, secundùm se inunctum & sanctificatum est, non deerunt fortasis, qui in friuolas ineptasq; cogitationes præcipites ex hac re acti, ipsum quoque Patrem vnctione & sanctificatione egere, & quod hinc consequens est, Filium Patre maiorem esse nugabuntur: Siquidem hic ante vnctionem Patri æqualis erat; nunc autem Spiritu sancto inunctus est. Pater verò in

Ioan. 1.

Verbum Dei exinanitũ est, quando caro factũ est.

Si æterni Patris Verbum verè incarnatum, & homo factum nõ est, citra apertam diuinitatis illius iniuriã Christus appellari non potest.

Quicquid sanctificari potest, mutationi obnoxium est.

Hic in Ducali exemplo quædã deerant, quæ expleuimus ex codice Vaticano.

rò,in quibus conſtitutus erat bonis, manet manebitque ſemper:Nec enim ille, vt Filius, inunctus aut ſanctificatus eſt; neq; ad illius ſimilitudinem inũgetur,aut ſanctificabitur vnquam. Imò verò hac admiſſa opinatione, Spiritusſanctus, qui inũgit & ſanctificat, vtroque maior deprehendetur:Nam extra vllam controuerſiam ac dubitationem, *quod minus eſt, ſemper à maiore benedicitur.* Verùm iſthæc meræ ſunt nugæ, meraq; inſanorum hominum deliria,verborumque portenta: Etenim homouſia Trias ſuapte natura ſancta eſt. Sanctus eſt Pater;ſanctus pari modo per eſſentiam eſt Filius; ſanctus eodem denique modo Spiritusſanctus. Ad propriam proinde naturam quod attinet, Dei Patris Verbum ſeorſum per ſe non eſt ſanctificatum.

Si Dei Verbum ſecundùm ſe inunctum eſſet, Patre maius eſſet.

Hebr. 7.

Sacra Trias per ſe ſancta eſt.

Quòd ſi quis eum,quem ſacra Virgo perperit,ſolum,hoc eſt, in propria ſubſiſtentem hypoſtaſi vnctum & ſanctificatum arbitretur,atque ob id Chriſtum appellatum contendat;eiuſmodi in medium prodeat, nobiſq; exponat, ſoláne illa vnctio ſat ſit,vt vnctus cũ Deo,qui eſt ſuper omnia, æqualis gloriæ,pariſq; potentiæ & maieſtatis eſſe cenſeatur? Quòd ſi id ſatis eſſe concedat,& vos quoq; illam ſacram vnctionem aſſecutos non neget; quemadmodum iure id negare non valet: Eſt enim in ſacris literis: *Vos vnctionem habetis ex ſancto.* Erimus igitur & nos ipſi quoque Deo quodamtenus pares. Atque ita nihil, opinor, prohibebit, quò minùs nos quoque perinde atq; Emmanuel dextrâ illi aſſideamus: Dictum eſt enim ad illum: *Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.* Adoret proinde & nos ſacra illa mentium beatorum multitudo: Nam vt Apoſtolus commemorat: *Cùm primogenitum ſuum in orbem terrarũ inducit;*ita ait: *Adorent illum Angeli eius.* At verò nos quanquam Spirituſancto inungamur, nec non per gratiam in Dei filios cooptemur, & Dij interdum quoq; nominemur; noſtræ tamẽ naturę mediocritatem non ignoramus:Sumus enim de terra, & inter ſeruos numeramur. Ille vero naturæ noſtræ legibus nõ continetur; ſed natura & veritate Filius, totiusque vniuerſitatis Dominus eſt, atque è cœlis ad nos dilapſus eſt.

Sola Spirituſanctiinunctio,ad Diuinæ gloriæ & maieſtatis æqualitatem inunctum non euehit.

1. Ioan. 2.

Pſalm. 109.

Heb. 1.

Pſalm. 90. 103.

Neq; ſolum Dei Verbum,neq; ſolus rurſum homo ex ſacra Virgine ortus eſt;ſed Deus & homo ſimul.

Neutros itaque rectè ſapere certum eſt; neque eos, qui ſolam carnem ſine Deo natam aſſerunt;neq; illos rurſum, qui

Diuinitatis naturam, hoc est, Deum, priùs à muliere editum asseuerant, quàm humana natura se indùisset. Probè autem hîc sentiemus, si Verbum, quod ex Deo natura est, & hominẽ, qui ex sacra Virgine perfectè in hanc lucem ortus est, à se inuicem non diuellentes, vnum Dominum & Christum Iesum agnouerimus; ita vt vnum hunc propter assumptam carnem, extra diuinitatis terminos non eiiciamus; neque propter eam rursum, quam communem nobiscum habet, corporis similitudinem, intra totius humanæ naturæ cancellos includamus: Hoc etenim constituto facilè assequêre, qua ratione Verbum ex Deo genitum voluntariam exinanitionem sustinuerit; quóue pacto is, qui suapte natura liber erat, serui forma susceptus, semetipsum humiliauerit; quo denique modo semen Abrahæ apprehenderit, carnisq; & sanguinis, Deus Verbum particeps effectus sit: Nam si, vt merus homo nostri similis, mente concipitur; quomodo semen Abrahæ, tanquam naturaliter quippiam extraneum & abs se alienum apprehendit? Quomodo propriæ carni, quò per omnia fratribus assimuletur, communicasse dicitur: Nam quod alteri assimulatur, ex dissimili ad similem formam transferatur oportet.

Verbum propter assumptã humanitatis naturam, ex diuinitatis natura non excidit.

Hebr. 2. Quod alteri assimulatur, ex dissimile ad alterius similitudinem trãsferatur.

Apprehendit ergo Dei Verbum semen Abrahæ, corpusque ex muliere sibi construens, carni & sanguini communicauit; ita vt iam non solùm Deus sit, sed propter naturarum coniunctionem, homo quoque nostri similis esse intelligatur: Ex duabus etenim rebus, diuinitate nimirum & humanitate vnus certò constat Emmanuel; vnus Dominus Iesus Christus; vnus verusque naturalisque Filius, qui Deus simul & homo est; non homo deificatus par illis, qui per gratiam Diuinæ naturæ participes efficiuntur, sed Deus verus, qui salutis nostræ causa in humana forma apparuit; prout Paulus hisce verbis testatur: *Quando*, ait, *venit plenitudo temporis, misit Deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege; vt eos, qui sub lege erant, redimeret, vt filiorũ adoptionem reciperemus.* Ecquis ille, obsecro, est, qui sub legem missus est, quique, vt hìc asseritur, ex muliere factus est, nisi vnus ille, qui quidem vt Deus, supra legem est; vt verò homo, sub lege est, fratribusque per omnia assimulatus est? Igitur vt Mosaicæ legis obnoxius, vnà cum Petro didragma dependit; vt autem liber

Diuinæ humanæque naturæ copulã vnum absoluit Christum, vnum Emmanuelem, vnum Dominum.

Galat. 4.

Alia secundùm diuinã, alia rursum secundùm humanam naturam in Christum Iesum conueniunt.

liber tanquam filius, & lege maior, vt Deus; & si vt homo sub lege factus est, eiusmodi vocem promit: *Reges terræ à quibus censum aut tributum accipiunt? A filiis suis, an ab alienis?* Petro verò respondẽte: *Ab alienis*; mox infert: *Ergo liberi sunt filij.* Cùm planum ergo sit Dei Verbum à carne seiunctum, & quasi per se separatim subsistens, Christum rectè dici non posse, sed id nominis eatenus in illud conuenire, quatenus homo factum est; agedũ argumẽtis & sacrarũ literarũ monumentis ductis ostendem⁹, secundùm naturam Deum esse, etiãsi insolubili societatis vinculo ppriæ carni cohæreat: Hoc etenim patefacto simul clarebit, sacram Virginẽ optimo iure Deiparam à nobis appellari.

Verbum carne exutum, Christus dici non potest.

Igitur Propheta Esaias Filium non tam hominem olim futurum, quàm iam tum hominem factum demonstrans, ita inquit: *Confortate manus dissolutas, et genua debilia roborate; dicite: Pusillanimes, confortamini, & nolite timere: Ecce Deus vester vltionem adducet retributionis, Deus ipse veniet, & saluabit nos; tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt; tunc saliet sicut ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum.* En quomodo veluti in Spiritu loquens Emmanuelem & Dominum appellet, & Deum nominet. Aduerte rursum, quo pacto non hominem Deiferum, aut nomine afflatum, instrumenti tantùm loco assumptũ & vsurpatum pronuntiet, sed Deum verè incarnatum: Tunc enim, inquit, tunc cæcorum oculi patefacti sunt; tunc surdorum aures audiuerunt; tunc claudi ceruorum instar exilierunt; tunc balbutientium lingua facta est diserta: Eiusmodi præconiis illum vt exornarent, sanctis Euangelistis per Spiritum sanctum iniunctum est: Ait enim: *Supra montem excelsum ascende tu, qui Euangelizas Sion; exalta in fortitudine vocem tuam, qui Euangelizas Hierusalem; exalta, noli timere, dic ciuitatibus Iudæ: Ecce Deus vester: Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium eius dominabitur: Ecce merces eius cum eo, & opus illius coram illo. Sicut pastor gregem suum pascet, in brachio suo colliget, & in sinu suo leuabit; fœtas ipse portabit:* Apparuit enim nobis Dominus noster Iesus Christus Diuina fortitudine Diuinitatisque brachio, hoc est, cœlesti potestate & auctoritate instructus. Hinc leprosum ita affatur: *Volo, mundãre; hinc rursum loculum tetigit*, & extinctum viduæ filium in vitam reuocauit.

Esaias Christum & Dominum & Deum appellat.

Cap. 35.

Christus homo non erat nudum instrumentum, sed homo Deus.

Esa. 40.

Euidens Diuinæ potestatis argumentũ, miraculorum patratio.

Matth. 8.

Luc. 7.

Quin

Verus pastor Christus. Ioan. 10.

Quin & agnos quoque mirè dispersos in vnum coëgit: *Est enim pastor ille bonus, qui animam suam pro ouibus suis ponit.* Vnde & ait: *Sicut nouit me Pater, & ego nosco Patrem; & animam meam pono pro ouibus meis; & alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili; & illas oportet me adducere; & vocem meam audient; & fiet vnus pastor & vnum ouile.*

Baptista Domini Christi Diuinitatem Iudæis annũtiabat.

Adde his magnũ illum Baptistam Ioannẽ, cùm à Christo concionandi exordium faceret, non aliquod Diuinitatis organũ, aut hominem diuino tantùm Spiritu instructum (vt nonnullis garrire lubet) ipsum appellasse; iisue, qui per vniuersam Iudæam passim habitabant, annuntiasse; sed Deum incarnatum, hominemque factum: Clamat namque: *Præparate viam Domini; rectas facite semitas Dei nostri.* Eccuius, quęso, vias pręparare iusit? An non Christi, hoc est, Verbi in humana forma manifestati? Quid? An non vel vnius Pauli testimonium ad fidem huic rei faciendam sat esse poterat? Scribit is autem in hunc modum: *Quid igitur dicemus? Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit?* Hic te nunc interrogo, quomodo is, qui ex sacra Virgine ortus est, proprius Dei Filius appelletur? Sanè vt hominis & cuiuscunque alterius animantis proprium id esse rectè dicitur, quod naturaliter ex illo nascitur; ita meritò quoque id proprium Dei pignus censetur & appellatur, quod ex illius substãtia progignitur. Qua igitur ratione Christus proprius Dei Filius nominatur, qui & à Deo quoq; & Patre omnium salutis & vitæ causa oblatus hoc loco prædicatur? *Traditus est enim propter delicta nostra, & ipse,* secundùm Prophetæ vocem, *multorum iniquitates in corpore suo pertulit super lignum.* Planũ est, quòd ad naturarum consociationem respiciens, Emmanuelem, qui ex sacra Virgine exortus est, Dei Filium definiat: Quandoquidem corpus, quod ex ea natum est, non alterius cuiuspiam hominis nostrimet similis, sed ipsius, quod ex Virgine natum est, propter hypostaticam vnionem verus Dei Filius est, Verbi, quod ex Patre gignitur, proprium erat.

Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3.

Rom. 8.

Id proprium cuiusque pignus est, quod naturaliter ex ea natum est.

Rom. 4. 1 Pet 2. Esa. 53.

Quòd si quis illud, quod ex Virgine sumptum est, aliud nihil, quàm nudum Dei organum extitisse contenderit; is vel inuitus veram Filij rationem illi auferet. Proponatur, verbi

causa,

cauſa, homo quiſpiam, cui ſit filius lyræ tractandæ gnarus, pſallendiq́ue oppidò peritus; nunquid hic lyram & reliqua muſices inſtrumenta eodem cum filio loco & ordine habebit? Abſit: Nihil enim iſthoc dici queat abſurdius: Siquidē lyra ad ſolum artis vſum aſſumitur; muſicus autem, etſi omnino organo careat, parentis ſui filius eſſe non deſinit. Quòd ſi illum, qui ex muliere ortus eſt, non ad quoduis miniſterium aſſumptum dixerint, ſed vt prodigia & miracula per illum ederentur, Euangelicorumq́; oraculorū prȩconia inuulgarentur, eadē licentia quemlibet ſanctorum Prophetarum, & præcipuè ſacratiſsimū illum Moyſen, Diuinitatis inſtrumentum extitiſſe aſſeuerent: Hic enim ſublata virga Ægyptiorum flumina in ſanguinē vertit, mariq́; in partes diſſecto, Iſraëliticum populum per mediū traduxit; & virga ſaxum percutiens vbertim ſcaturientes vndas produxit, hoc eſt, duras cautes in aquarum fontes cōmutauit: Sequeſter præterea Dei & hominum, & legis miniſter, & populi denique dux & doctor extitit. Nihil proinde exīmium in Chriſto fuiſſet, nec vllam in partem cęteros, qui illum anteceſſerant, excelluiſſet, vt qui & ipſe quoque æquè ac illi inſtrumēti miniſtriq́uevicem expleuerit. Conſequens ſit ergo, diuinum Dauidem nugari, planeq́ue ineptire, dum ait: *Quis in nubibus æquabitur Domino? Similis erit Domino in filiis eius?*

Aliud homo, aliud inſtrumentum, quo homo vtitur.

Exod. 7.14.

Nobile inter alios Dei inſtrumētum Moyſes extitit; nec ob id tamen filij nomē promeruit.

Pſalm. 113.

Galat. 3.

Pſalm. 88.

At longè alius ſapientiſsimo Paulo de Chriſto ſenſus erat: Etenim Moyſen, ad Hebræos ſcribens, domeſticis annumerat; eum verò, qui diuina diſpenſatione ex muliere natus eſt, hoc eſt, Chriſtum, Deum ac Dominum vocat: Scribit enim hunc in modum: *Vnde, fratres ſancti, vocationis cœleſtis particeps: Conſiderate Apoſtolum & Pontificem confeſſionis noſtræ Ieſum, qui fidelis eſt ei, qui fecit illum, ſicut & Moyſes in omni domo eius: Amplioris enim gloriæ iſte præ Moyſe dignus eſt habitus; quantò ampliorem honorem habet domus, qui fabricauit illam: Omnis namque domus fabricatur ab aliquo; qui autem omnia creauit, Deus eſt. Et Moyſes quidem fidelis erat in tota domo eius, tanquam famulus, in teſtimonium eorum, quæ dicenda erant; Chriſtus autem tanquam filius in domo ſua, cuius domus nos ſumus.* Iterum atque iterum hic mihi expende, quomodo & humanæ naturæ proprietates integras illi conſeruet; & ſummæ nihilominùs ſoliq́;

Cap. 3.

Ingens inter Chriſtum & Moyſen interuallum

Deo conuenientis gloriæ ac dignitatis excellentiam eidem tribuat: Primò namque Apostolum ac Pontificem illum vocat; mox suo Conditori per omnia fidum extitisse pronuntiat; postremò dignitate & honore tantùm Moysen excelluisse asseuerat, quantùm architectus domo, quam fabricauit, gloria præstat. Subiungit deinde: *Omnis autem domus fabricatur ab aliquo; is verò, qui omnia creauit, Deus est.* Diuinus itaque Moyses inter res effectas & structuras censetur: At verò Christus omnium opifex declaratur. Et quia omnia condere, solius Dei est; Christum verum Deum esse, omnino necessarium est; addit rursum: *Et Moyses quidem tanquam famulus in tota istius domo fidelis erat; Christus autem tanquam filius supra domum illius est, cuius domus nos sumus*; iuxta illud Prophetę: *Quoniam habitabo in illis, & ambulabo cum illis, & ero illorum Deus; & ipsi erunt mihi populus.*

Eodem capite. Solius Dei est, omnia condere: At omnia condidit Christus.

Leuit. 26.

Dixerit fortè quispiam: Ecquis hoc inter Christum & Moysen discrimen agnoscere queat? Etenim si vterque ex muliere progenitus est, quomodo alter est in domo tanquam fidus famulus? alter verò tanquam naturà filius & Dominus supra domum illius, quæ domus nos sumus, constitutus est? Res hæc, vt ego quidem sentio, iis, qui ingenio valent, sensumque & mentem Christi, vt Apostolus alicubi loquitur, obtinent, neutiquam obscura est: Moyses namque erat homo seruitutis iugo pressus; Christus verò, vt Deus & vniuersorum architectus, suapte natura liber erat: Nam etsi nostrî causa in voluntariam exinanitionem sese demisisset; ea tamen abiectio diuinam gloriam illi nequaquam adimebat; nec à suprema illa excellentia, quam super omnes sortitus erat, vlla ex parte ipsum excludebat: Quandoquidem vt nos Spiritu ipsius locupletati (in nostris enim cordibus hîc inhabitat) inter filios Dei censemur; neque per hoc tamen, id quod naturaliter sumus, esse desinimus: (Sumus namque homines secundùm naturam, etiamsi Deo, Abba Pater, dicamus) Ita Deus verbum, quod inexplicabile quodam modo ex Dei & Patris substantia gignitur, naturam humanam, quam assumpsit, honore quidem affecit; non ob id tamen propria dignitate, aut excellentia excidit; Mansit enim Deus, etiam humanitate iam indutum,

Moyses homo & seruus, Christus Deus & liber.

Philip. 2.

Rom. 8. Galat. 4.

Vt gratia naturã humanam nõ tollit, sed perficit; ita Christi humanitas Verbi naturam non læsit, sed perfectionem ab eo accepit.

tum. Neutiquam ergo templum illud, quod ex ſacra Virgine aſſumptum eſt, organi tantùm loco habitum dicimus: Verùm ſacrarum Scripturarum ſenſum, ſanctorumque Patrum ſententias ſecuti, Verbum modo non ſemel iam expoſito carnem factum, ſuam pro nobis animam poſuiſſe aſſerimus: Nam cùm mortem ſuam ſalutem mundo allaturam eſſe non ignoraret, crucem ſuſtinuit confuſione contempta; eſto ſecundùm naturam vita eſſet, vtpote Deus. Quomodo igitur vita mortem oppetiuiſſe dicitur, nō aliter ſanè, quàm mortem in propriam carnem excipiens? Quandoquidem dum hanc ſemel extinctā denuo viuam reddidit, veram ſe vitam eſſe apertè oſtendit. Hebr. 12.

Verùm quò planius fiat, quod dicitur, agè & in noſtram quoque mortem inquiramus, eiusdemq; rationem accuratè conſideremus. Nūquid ergo mortalium quiſpiam ſana mente vtens, dum corpus hoc terrenum extinguitur, vnà cum illo ipſam quoque animam extingui credit? Non exiſtimo, vel vni ex omnibus id eſſe perſuaſum; & tamen quod communiter accidere ſolet, non corporis, ſed hominis mors appellatur. Ad eum itaque modum & de ipſo quoque Emmanuele ſtatuas licet: Erat enim Verbum in eo, quod ex muliere ſuſceptum erat, tanquam in proprio corpore. Hoc ipſum autem corpus præfinito tempore in mortem contradidit, nihil interim incommodi propria natura ſuſtinens: Ipſum namque & vita eſt, & cætera omnia viuificans eſt; veruntamen, quæ carnis ſunt, veluti propria in ſe transferens, & mortem perpeſſum; & vnus qui omnibus dignitate præſtabat, pro omnibus mortuus, proprio ſanguine humanum genus expiaſſe, & quotquot paſsim per terrarum orbem degunt, Deo & Patri acquiſiuiſſe dicitur. Vnde ſacer Vates Eſaias, diuino Spiritu afflatus, hæc de illo pronuntiat: *Deo diſpertiam ei plurimos; & fortium diuidet ſpolia, pro eo, quòd tradidit in mortem animam ſuam, & cum ſceleratis deputatus eſt, & ipſe peccata multorum tulit.* Vt homo rectè mori dicitur, etiāſi potior illius pars non intermoriatur; ita Deus, quoq; rectè mortuus perhibetur etiamſi ſola illius humanitas morte ſubierit. Eſa. 53.

Vnus ergo omnes dignitate præſtans, pro omnibus animam ſuam poſuit; & œconomica quadam ratione carnem per mortem nonnihil humiliari, ac tantùm non opprimi ſinit. Verùm ſecundùm propriam naturam, in quam nullus dolor, Vnus Chriſtus dignitate omnibus præſtat.

lor, nulla cadit perpesio, eandem mortem vicissim destruxit; quò hac nimirum ratione corruptio in omnium corporibus

Rom. 5. Mors mortem destruxit.

eneruaretur, mortisque imperium dissolueretur: *Etenim vt in Adam omnes moriuntur; sic è contrario in Christo omnes viuificamur*: Neque enim efficaciter ea, quæ ad salutem nostram faciunt, secundùm naturam diuinam perfeciſſet, si secundùm naturam humanam, mortem nostri causa non sustinuisset: Traditur nãque mortem primò quidem oppetiisse, vt homo; mox verò per id, quod sua natura est Deus, in vitam denuo rediisse. Si igitur mortem secundùm Scripturas corpore non pertulisset; neque Spiritu viuificatus reuixisset quoque. Quòd si verò in vitam non resurrexisset, fides nostra vana foret, & in peccatis etiamnum sepulti iaceremus: Nam iuxta beati Pauli doctrinã, in mortem illius baptizati sumus; peccatorumque remissionẽ per sanguinem illius obtinuimus.

Ad nostram liberationem morte opus erat.

1. Corinth. 15.

Salutis nostræ basis Christi mors & resurrectio.

Rom. 6.

Porrò autem si neque verus Dei Filius est Christus, neque natura Deus, sed æquè ac nos nihil aliud, quàm homo, aut solum diuinitatis instrumentum; nequaquam per Deum salutem consecuti sumus, sed per eũ, qui nostri similis nostri causa mortuus, alteriusq; virtute & potestate resuscitatus est. Quòd si ita res habet, quomodo ergo mors per Christum deuicta dicitur? Atqui Christum de sua anima ita pronuntiantem audio: *Nemo tulit illam à me, sed ego pono eam à me: Potestatem enim habeo ponẽdi eam; et potestatem habeo rursum sumendi eam*: Qui enim secundùm se mortem nesciebat, ille secundùm propriam carnem in mortem omnibus communem se abiecit, quò & nos quoque vnà cum illo ad vitam resurgeremus: Reuixit enim despoliatis inferis, non vt nostræ conditionis homo, sed vt Deus nostri causa nobis similis effectus. Obtinuit autem natura in ipso tanquam in capite incorruptionem. Contrita est mors quoque, dum corpori, quod ipsius vitæ erat, temere hostiliterque insultat: Quemadmodum enim illa per Adam vicit; ita per Christum debellata corruit. Quamobrem diuinus ille Psaltes Dauid ad Deum cœlestemque Patrem, pro nobis & propter nos ascendenti, nẽpe quò nobis terræ huius inquilinis viam ad cœlum muniret, eiusmodi triumphale carmen accinuit:

Qui Christum Deum esse negãt, humano generi per Deum salutem partã esse negant.

Ioan. 10.

Mors vitæ auctori hostiliter insultãs, debellata cõcidit.

accinúit: *Aſcendit Deus in iubilo; Dominus in voce tubæ: Pſallite Deo noſtro pſallite, pſallite Regi noſtro, pſallite; pſallite ſapienter: Deus enim regnauit ſuper omnes gentes.* Sed & Diuus Paulus quoq; de illo his cõſentanea ſcribit: *Qui* (inquit) *deſcendit, ipſe eſt, qui & aſcendit ſuper omnes cœlos, vt adimpleret omnia.* Pſal. 46. Epheſ. 4.

Cùm igitur ſecundùm naturam verus ſit Rex, & Deus item verus; (nam gloriæ Dominus crucifixus diſertè alicubi prædicatur) cui dubium eſſe poteſt, quin ſacra Virgo Deipara ſit nominanda? Tu igitur Emmanuelem, vt verè vnum, adora; neq; poſt factam vnitionem in duos illum diſſeca: Tunc enim, tunc inquam, inſanus Iudæus incaſſum ridebit; tunc procul dubio occiſi Domini reus agetur; tunc illum non in vulgarem quempiam hominem nobis ſimilem impiè ac ſceleratè ſęuiiſſe apparebit; ſed in vniuerſorum Seruatorem & Deum; audietq; vel inuitus: *Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate, ſemini nequam. Dereliquiſtis Dominum, & exacerbaſtis Sanctum Iſraël.* Tunc Gentium populus nullo prorſus iure Chriſtianorũ fidem ſubſannare poterit: Agnoſcet enim, nos non nudo alicui homini diuinum cultum deferre, ſed illi, qui natura Deus eſt: Neque enim gloriæ maieſtatisque illius ignari ſumus: Nam etſi perinde ac nos ex muliere natus eſt; id tamen, quod erat, nimirũ Deus, ſemper manſit. Per ipſum, & cum ipſo Deo & Patri ſit gloria, cum ſancto & viuifico Spiritu in ſecula. Amen. 1. Cor. 2. Virgo mater verè Deipara. Iudæus in Chriſtum ſęuiẽs in verum Deum ſęuiit. Eſa. 1.

Tomi primi caput II.

EPISTOLA CYRILLI Epiſcopi Alexandrini ad Neſtorium, poſteaquàm hæreſeos labe eum infectum didicerat, perſcripta.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ARGVMENTVM.

Acceperat Cyrillus, Neſtorium epiſtola, quam ad Ægypti Monachos dederat, grauiter fuiſſe offenſum. Hinc itaq; accepta ſcribendi occaſione, hanc primam paræneticam ad illum mittit: Qua quidem, poſt aſſignatam excitatarum turbarum cauſam, luculentamq; cur ad Monachos ſcripſiſſet, redditam rationem, ſeriò illum ad reſipiſcentiam elapſæq; per imprudentiam vocis palinodiam hortatur: Sub finem cauillationi, quæ ex argumenti aliàs tractati cognatione peti fortaſſis poterat, tacitè occurrit.

Religioſiſſimo piiſſimoq; Symmyſtæ Neſtorio, Cyrillus Epiſcopus in Domino S. D.

Neſtorius Cyrillo propter epiſtolam ad ſolitarios perſcriptam infeſtus.

ADVENERANT Alexandriam viri aliquot veneratione ac fide digni, qui, pietatẽ tuam grauiter ſtomachari, nullumq; mei lædendi cauſa lapidem non mouere, mihi renuntiarunt. Cupienti autem mihi agnoſcere, vndenã pietas tua in hanc ægritudinem incidiſſet, Alexandrinos quoſdã epiſtolam illam, quam ad ſanctos Monachos miſerã, circumferre, eamq; rem odij iniuriæq; cauſam eſſe, reſponderunt. Ego verò miratus ſum maiorem in modum, pietatem tuã non perpendiſſe ſecumq; reputaſſe, eas in fide turbas, anteq; ego quicquã omnino ſcriberem, ex quibuſdam pietatis tuę ſermonibus excitatas fuiſſe. An non, obſecro, priuſquàm vllæ penitùs eiuſmodi chartæ, vel cõmentarij circumferrentur, dum quorundã peruerſorum emendationi ſtudemus, inſignem moleſtiam pertulimus? Eò namq; malum hoc paulatim ſerpendo peruenit, vt nonnulli, Chriſtum Deum appellari, ægrè patiantur: Garriunt enim, quoddã diuinitatis organũ diuinitusq; afflatum hominẽ eſſe veriùs, quàm Deum; & alia his ineptiora. Noſter proinde hic animi dolor ex iis natus eſt, quæ pietas tua dixit, aut etiam non dixit: Siquidẽ ſchedis, quæ ea de re feruntur, parum fidei habeo.

Turbæ Conſtantinopoli & alibi paſsim propter Neſtorianum dogma excitatæ.

Neſtoriani Chriſti diuinitatem in quæſtionẽ vocãt.

Cùm igitur fides tam inſigniter læderetur, totq; paſsim peruer-

peruerterentur; quî tandem tacere hîc licuit? An non ante tribunal Christi sistemur? An intempestiui silentij rationem reddituri non sumus; præsertim nos, qui ea de re hunc in locum ab eo euecti sumus, vt, quæ oportet, prædicemus? Ecquid nũc, obsecro, consilij capiam? (tuam hîc namq; pietatem appellare compellor) Quandoquidem Celestino religiosissimo Romanæ Ecclesiæ Episcopo iubente, cæterisq; piissimis Episcopis, qui ipsi adfuêre, ita postulantibus, inuestigare cogor, chartulæne illæ & exegeses, quæ illuc ad se, nescio quomodo, perlatæ sunt, à tua pietate, an verò ab alio quopiam profectæ sint: Scribunt enim, vt qui grauissimè videantur offensi.

Non licet pastori tacere, vlulãte lupo.

Exegeses Nestorij Romæ examinatæ & condemnatæ.

Mittamus Occidentales; at quomodo eos, qui ab omnibus totius Orientis Ecclesiis subinde huc ventitant, & contra hæc schedia grauissimè murmurant, quandoque sedabimus? An exiguas fortè turbas ex eiuscemodi homiliis in Ecclesiis excitatas existimat? Omnes enixè sudamus; omnes, vt eos, qui, nescio quo pacto, vti secus, quàm oportebat, saperent, persuasi sunt, ad rectum veritatis tramitem reducamus, impendiò elaboramus. Cùm autem pietas tua hanc murmurandi necessitatem attulerit, quo, quæso, iure me incusat? Cur odiis in me flagrat? Cur temere me allatrat? Cur emendata oratione sua, orbis offensionem non sanat? Cur, si quid eiusmodi per imprudentiam excidit, quod populares meritò turbare potuerat, id seria retractatione non emendat? Ne graueris, obsecro, iis, qui non leuiter offensi sunt, vnam hanc θεοτόκον voculam largiri, sacramque Virginem Deiparam appellare, quò illis, qui non leuem hinc fortè mœstitiam ceperunt, medentes, & nostræ quoque famæ & existimationi consulentes, in populorum pace animorumque consensione Ecclesiasticos conuentus celebremus. Certò autem pietas tua persuasum habeat, nos & vincula, & carceres, & cætera omnia eiusmodi incommoda, quin & ipsum quoque vitæ discrimen propter Christi fidem adire paratos esse.

Magna Orientalium cum Alexandrinis cõsuetudo.

Grauis vbiq; offensio propter Nestorij καινοτομίαν.

Quiduis fidei causa perferendum & adeundum.

Fateor autem, beatæ memoriæ Attico etiamnum superstite, quendam me de sacra & homousia Triade libellum composuisse;

posuisse; in quo & de Vnigeniti quoque incarnatione nonnulla iis, quæ nunc conscripsi, non prorsus dissimilia attexui. Veruntamen licet non ipsi solùm Attico, cæterisque Episcopis & Clericis, sed studiosioribus quoq; popularibus eum legerim; nulli tamen per id tempus illius copiam feci. Probabile fit ergo, edito iam hoc commentariolo, non defuturos, qui me accusent, asserentes, priùs eiusmodi oratiunculam me concinnasse, quàm Constantipolitanæ Ecclesiæ Pontificatus pietati tuæ mandaretur.

Attici Episcopi Constantinopolitani successor Nestorius.

Tomi primi caput III.

EPISTOLA NESTORII per Lamponem Presbyterum & Monachum, ad Cyrillum Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopum missa.

ARGVMENTVM.

AD primam hanc paræneticam (plures namq; ad illum scripsit) Nestorius ita respondet, vt mordacitatis & iniustitiæ Cyrillum potiùs accuset, quàm vllam omnino emendationem, conceptiq; erroris retractationem promittat.

Domino suo religiosissimo sanctissimoq; Symmystæ Cyrillo, Nestorius in Domino S.D.

Magna Christianæ charitatis vis.

NIHIL sanè Christiana moderatione est potentius, nihil firmius. Ea vt in præsentia per Lamponem Presbyterum religiosissimum scriberemus, nos cõmouit: Cùm enim illè de tua pietate multa referret, multaque vicissim audiret; postremò vrgendi finem nullum fecit, donec hasce

hasce à nobis impetraret. Quapropter hominis importunitati manus dedimus: Nam vt, quod res est, ingenuè profitear, nõ mediocrem cuiuscunque Christiani viri modestia (vtpote in cuius pectore Deus inhabitet) timorem mihi afferre assolet. Proinde quod ad nos ipsos nostraq; attinet, etsi non pauca à pietate tua designata sint, fraternæ charitati parùm cõgruentia; (oportet enim modestè loqui) ita nihilominùs affecti sumus, vt solidam animi lenitatem conseruare, nec non in pristino beneuolè amiceque per literas salutandi officio permanere decreuerimus. Quantum verò Lamponis religiosissimi Presbyteri vehemẽs impulsus ille fructum nobis allaturus sit, experientia ipsa demonstrabit. Vniuersam, quæ tecum est, fraternitatem, ego, quiq; mecum viuunt, salutatam cupimus.

Multa refert, auditque vicissim Lampo de Cyrillo.

Christiano pectori Deus insidet.

Accusatur Cyrillus, sed à Nestorio, violatæ Christianæ charitatis.

Tomi primi caput IIII.

PRIMA CYRILLI PROSphonetica ad Imp. Theodosium.

ARGVMENTVM.

LAtiùs indies serpebat Nestorianismus. Veritus itaq; Cyrillus, ne ipsa quoq; orbis capita inuaderet, vnde ingens Christianæ Reipub. periculum formidare meritò licebat, de recta in Deum fide diuinaq; verbi incarnatione tres iustæ magnitudinis libros, quos ille λόγους προσφωνητικοὺς appellat, conscripsit: Horum primum nuncupauit Theodosio & Valentiniano Impp. duos posteriores Eudociæ & Pulcheriæ Imperatricibus. Scopus autori in primo hoc commentario præcipuè propositus, est euincere, & quasi ad oculum demonstrare, non duos esse Christos, aut Filios, aut Dominos, sed vnum ad numerum, eumq; verum & naturalem Dei Filium, & Deum; & verum rursus naturalemq; hominis filium, & hominem esse; atque ideo Deiparæ appellationem (quod Nestoriani negabant) verè & propriè in Virginem matrem conuenire. Quæ autẽ speciatim hîc tractantur, hæc ferè sunt: Docet regni stabilimentum & quasi basim esse pietatem: Mox quæ falsæ de incarnato Verbo opiniones extiterint, commemorat. Hinc eos impugnat, qui

Christum phantasticum corpus assumpsisse asserebant; tum eos rursum, qui Verbum in carnẽ versum defendebant; tũ eos item, qui Filium Verbũ pronuntiatum esse nugabantur; tum Apollinaristas demum, qui animam humanam in Christo fuisse negabant. Post hæc Apostolorum traditionibus fidem habendã esse demonstrat. Disputat postremò de descensu animæ Christi ad inferos; de nomine Iesu; de Christi adoratione; de carnis Christi in efficiendo virtute; de Christi vnitate; de idiomatum deniq; κοινωνία. Ex quarum rerum indicatione planum fit, præsentem hanc disputationem, vt & reliquas duas quoque, quæ hanc proximè consequuntur, non solùm contra Nestorium Nestoriiq; sectatores facere, verùm etiam contra veteres recentesq; Arrianos; imò verò contra omnes omnino, qui Christi diuinitatẽ, vel humanitatem quocunq; modo impugnant, vel negant.

Cyrilli Archiepiscopi Alexandrini, de recta in Dominum nostrum Iesum Christum fide, liber, religiosissimo Imperatori Theodosio nuncupatus.

Diuinæ celsitudinis vmbra quædã & quasi simulachrũ est maiestas regia.

SVPREMVM humanę glorię culmen, Christianissimi Imperatores, longè maximo discrimine cæteris omnibus antecellens præstansque; præclara itidem sors, munusque perilluſtre à Diuina excellentia & Maiestate in vos defluxit; nempe quò summæ illius celsitudinis & dignitatis aliquod quoque vestigium & quasi simulachrum in terris extaret. Igitur vt summo illi numini omne genu incuruatur, Throniq;, Dominationes, Principatus ac Potestates prona submittentes colla, cõgruis illud laudibus & hymnis venerantur, nec non cœlum terramque plena eiusdem gloria & Maiestate esse profitemur; ita in vestra quoque serenitate apprimè conspicua & glorioſa venustam quandam summæ illius gloriæ imaginem intueri licet: Vos etenim omni terreno fastigio superiores, amplissimarum dignitatum fontes estis: Vos humanæ felicitatis principia & origi-

Esa. 6.

rigines: Clementiſsimis Maieſtatis veſtræ nutibus, nemo nõ ad iuſtam honeſtamq; viuendi rationem promouetur. Tandem quicquid vſquam eſt gentium, hoc totum regni veſtri ſoliis ſubſtratum eſt. Quòd ſi qui ſunt, qui iugum detrectant, illi veſtra potentia, nullo penè negotio, ſuperati ſuccumbunt. Imò verò ſi regium ſcutum vel ſemel concuſſum micuerit, vana illorum conſilia atque ſtudia in ventos mox abeunt; quippe qui amentiam ſuam miſſum facientes, eueſtigio ad genua veſtra ſeſe prouoluant, ſupplicesque veniam expoſcant. Nimirum cohortes veſtræ bellicoſiſsimæ, militarisque diſciplinæ peritiſsimæ, ac triumphis agendis nunquam non aſſuefactæ, terrarum orbem ſubiugârunt. Vos proinde totus Oriens, vos totus canit Occidens, omniq; laudum genere proſequitur: Vos, qui ad Auſtrum vergunt, miris encomiis extollunt: Vos, qui ad Aquilonem pertinent, feſtiuis gratulationibus exornare nunquam deſinunt. Supremum antem piiſsimi clariſsimiq; Imperij veſtri firmamentum eſt Dominus Ieſus Chriſtus: *Per hunc enim*, vt ſcriptum eſt, *Reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt*: Cuius voluntas eſt potentiſsima, omnisque boni, ſi ſolũ annuat, copia. Dilargitur is ergo amicis ſuis munera inprimis præclara, & quæ in pretio habeantur quàm maximè idonea; & id quidẽ admodũ alacriter & promptè. Quod hîc dicimus, vel ea ſola, quę Maieſtati veſtræ ab eo donata ſunt, & olim adhuc, quemadmodũ confidimus, donabuntur, verũ eſſe, euidenter oſtendunt.

Imperatoriæ Maieſtati terrena omnia cedunt.

Celebris Theodoſij fama apud oẽs.

Regni firmamentum præcipuum Chriſtus.

Prouerb. 8.

Iacob. 1.

Cæterùm quòd eximia in Deum pietas inconcuſſum regiæ dignitatis fundamentum exiſtat, id, quanta fieri poterit breuitate & claritate, ex ſacra diuinaq; Scriptura docere enitar. Plurimi citra controuerſiam retro actis temporibus extitêre, qui Iudæam prouinciam adminiſtrârunt, regniq; illius gubernacula tractauerunt, ſed ſorte & functu diſsimili: Nam quotquot ex illis cultu & obſeruãtia, quæ Deo debẽtur, impiè contemptis, legibusq; iuſtitiæ adminiſtris pro nihilo ductis, ſuo faſtui ſuisq; libidinibus liberè indulgendũ eſſe putauerũt, omnes hi mali & miſeri, malè miſereq; perierunt: Eſt enim res periculoſiſsima, quippiam in Deum cõmittere, proculcataq;

Regnorum ſtabilimentum & baſis vera religio ardẽſque in Deum pietas.

Impietas in Deũ infelices exitus perpetuò ſortitur.

æquitate, quocunque modo in illius offenſam incidere. Contrà vero quicunque ſe pios in illum declarârunt, quæq; illi placitura credebant, omni ope præſtare elaborârunt, citra ſudorem ac puluerem hoſte deuicto debellatoque, triumphum cecinerunt. Eiuſmodi inter cæteros fuit Ioſias ille, qui Idolorum cultoribus vnà cum ipſis delubris & aris incenſis, incantationibusq; & falſis diuinationibus omnibus è medio ſublatis ac inanibus Dæmoniacæ impoſturæ ludibriis profligatis, regnũ apprimè nobilitatum, ſummaque apud veteres ac recentiores omnes (qui ea, quibus Diuina mens oblectatur, colere didicerunt) laude & admiratione dignum reliquit. Verùm enimuero, licet iſthæc omnia cum virtute & gloria à Maioribus veſtris vobisq; ipſis ſuſcepta obſeruataq; ſciam; non erit tamen inutile, opinor, ſi quæ ſapientis Ezechiæ pietate ac ſtudio eo in genere tentata perfectaq; ſunt aliquando, obiter hoc loco commemorauero: Huiuſce namq; narrationis vis & energia non parum fortaſsis commodi veſtræ ſublimitati apportabit.

Ioſiæ eximia in Deum pietas magnaq; in Idolorũ cultores ſeueritas. 4. Reg. 23. 24.

Ex Perſica Babylone oriundus erat vir quidam, cui Rapſaces nomen fuit; hic poſteaquàm vniuerſam Iudæorum prouinciam propemodum occupaſſet, Samariamq; vnà cum ipſa hoſtiliter depopulatus eſſet; copiis innumerabilibus ſtipatus, ipſam quoque Hieroſolymam adoriri moliebatur. Porrò autem cùm minimè contemnendas, imò verò tantùm non inexpugnabiles equitum turmas peditatumq; maris arenas penè æquantẽ adduceret; vaſtatrices machinas reliquumq; belli apparatum ciuitatis mœnibus admouet; barbaraque veſania ac ſupercilio plurimùm elatus, ſanctam Hieroſolymorum ciuitatem perinde ac alias, vi ſe capturum expugnaturumque iactitat. Nec hoc contentus, contra venerandam illam Maieſtatem petulanter quoque inſurgens, liberaque incontinentiſsimæ ac inſolentiſsimę linguę frena permittens, maledictas in Deum voces detorquere non dubitat: Aiebat enim, eos, qui ſuam in ipſum ſpem collocauerant, etiamſi vellet, ſeruare, ſperatiq; ſubſidij beneficium eiſdem præſtare non poſſe. Cùm ergo acceſsiſſent, qui inſanos illius conatus verbaque Perſico faſtu turgentia Regi denuntiarent; ille conuitia in Deum de-

Eſa 36. Rapſaces Babylonius depopulatur Iudæam.

Blaſphemæ voces Rapſacis in Deũ.

Eſa. 37.

torta

torta ægerrimè ferens, eaque, si dissimularentur, capiundæ ciuitatis causam esse posse, piè prudenterque considerans, & se nihilominùs ab illo blasphemarum vocum crimine exoluere percupiens; derepente conscissa veste in domum Dei ascendit, precibusque, quibus potuit, iræ Diuinæ sese opposuit. Ecquid illo studio promouit? illud nimirum, quòd virtutum Dominum benignum propitiumque sibi reddidit: Quandoquidem non frenatis & ad pugnam instructis equis; non sagittariorum dexteritate; non hastatorum pilis; non Ducum peritia, sed Dei auxiliis vsus munitusque, Assyrios debellauit, vnaque nocte, omnem illorum exercitum deleuit: Scriptum namque est: *Egressus est autem Angelus Domini; & percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia. Et surrexit, & ecce vidit omnia cadauera mortuorum.* Hi pietatis sunt fructus; hæc eorum, qui blasphemas in Deum voces non ferunt, merces.

Ezechias ægerrimè fert maledicas in Deum voces.

Iniuria Dei dissimulata euertit regna.

Blasphemia in Deum grauissima cæde punita. Isa. 37. 4. Reg. 19.

Pietatis merces victoria ex hoste.

Arbitror autem, pias Principum aures nihil, quod in Deum blasphemum sit, ferre; sed neque quicquam omnino eiusmodi efferre debere; verùm id tantùm, quod extra omnem notam & reprehensionem positum, ad laudē & gloriam, quæ, summo iure, summo illi nomini debentur, omni ex parte faciat. Cùm ergo optimum conuenientissimumq; id esse compertum habeam, incitor, nescio quomodo, vt rectæ fidei Canonem ab Apostolis traditum, & commentariolo hoc breuiter comprehensum, veluti Spiritale quoddam Xenium, cùm vestræ Maiestati, tum ipsis quoque Reginis veræ pietatis studiosissimis offeram; vt quæ ambæ vnà cum vestra Serenitate coruscent, insigniterque floreant: Altera enim sobole vobis exoptatissima felix, regni vestri sceptris perpetuæ successionis spem adfert: Altera verò inter virgineas gemmas sensim adolescens, regni vestri præclarissimi curas vobiscum communes habet. Igitur vt veneranda vestra capita exornant Indici vniones; ita spiritalis animæ mentisq; vestræ ornatus sit recta, syncera inculpataque in Deum fides: Quam quidem fidem, quia vos conseruaturos planè confido, præsens hoc scriptum, veluti quoddam mentis firmamentum, animæque lumen & cordis coronam offero: Scriptum est enim: *Melior est sapientia cūctis*

Principes & magistratus nihil, quod cū Dei honore pugnet permittere debent.

Reginarum altera coniunx, soror altera.

Pulcheria vnà cū fratre Theodosio Imperium curat. Quod vniones capiti, hoc fides menti.

Prouerb. 8.

De Christi incarnatione clarè differere, res est non parum ardua.

opibus pretiosissimis; et omne desiderabile ei nō potest comparari. De Vnigeniti itaque incarnatione breuiter verba facturus, quænam Sacramenti huius ratio existat, quanta quidem perspicuitate ab iis id fieri poterit, qui in speculo tantùm & ænigmate conspicantur, & ex parte solùm, nempe secundùm mensuram donationis Spiritus sancti, vt diuus Paulus loquitur, cognoscunt: (Nemo enim dicit Dominum Iesum, nisi per Spiritum sanctū: Sicut nemo rursum dicit anathema Iesum, nisi in Beelzebub) explicare tentabo.

1. Corinth. 12.

Dixerit autem hîc quispiam: Quandoquidem huius rei causa in arenam descendere, laboremque vsque adeò difficilem atque arduum subire lubet; agè, si placet, oratione minimè ad fucum comparata, sed vera, sed syncera, sed ab omni nota vitioque libera, Christi mysterium expedi: Nam oracula, quæ cùm in noua, tum in veteri quoq; Scriptura, ea de re passim occurrunt, ea quidam variis opinionibus ebrij, & tantùm non dementati à vero germanoque sensu in præposterum detorquent. Sanè nihil extat tam absurdum, quod insipientes nō attentent; verùm, vt scriptum est, *corruunt illi proni in laqueos inferni, & in pedicas mortis, non intelligentes, neque quid loquantur, neque de quibus affirment.* Retulerit autem nosse, & quænam illæ sint singulorum nugæ stolatæque fabulæ.

Hæretici aut Scripturas deprauant aut in præposterum sensum detorquent.

1. Timoth. 1.

Quidam igitur Verbum ex Deo & Patre genitum in hominis forma apparuisse, haud inuiti concedunt; at veram ex sacra & Deipara Virgine carnem sumpsisse, id audaci temeritate inficiantur: Siquidem totam Sacramenti huius ratione in solo externo schemate positum fuisse, sacrilegè ementiuntur. Alij turpe pudendumque rati, si hominem adorare videantur, terrenamque carnem summo honore afficiant; dum fœdo hoc insciticæ morbo, prauaque & adulterina religione laborant, Verbum ex Deo natum in osium & neruorum carnisque naturam demutatum affirmant. Atque ita miseri illi Emmanuelis ex Virgine ortum ludibrium habentes, optimā illam diuinissimamque œconomiam indecoram iudicant. Sunt, qui coæternum Deo Patri Verbum tardè natum, hoc est, tum demum productum credunt, cùm secundùm carnem in

Variæ de Christi incarnatione hæreses.

Manichęi Christo corpus phantasticum tribuunt.

Perstringit Eutychianos, & Anti-eutychianos.

Cherinthianos notat.

lucem

lucem editum est. Non desunt rursum, qui in tantam stultitiã & impietatem prolapsi sunt, vt Dei Verbum anhypostaton, hoc est, euanidum ac fluxum (cuiuscemodi illud est, quod tũc solùm est & intelligitur, dum ore profertur) dicere audeant, taleque Verbum, incarnatum contendunt. Inter hos Marcellus & Photinus primas facilè tenent.

Photiniani & Marcelliani Dei Verbum anhypostaton statuunt.

Comperiuntur alij, qui etsi vnigenitum Dei Verbum verè hominẽ, factum & incarnatum non negent; inducitamen nequeunt, vt carnem, quam assumpsit, anima, ratione & mente nostræ simili prædita perfectam animatamq; fuisse credant: Etenim Verbum, quod ex Patre, & templum, quod ex sacra & Deipara Virgine ortum est, in vnam quasi perfectam naturam contrahentes, Verbum in illo inhabitasse, corpusq; assumptũ ad eum modum sibi proprium effecisse confingunt, vt animæ ratione vtentis locum per seipsum perfectè expleuerit. Sunt deniq;, qui horum omnium opinationibus aduersantes, sententiisq; refragantes, ex Dei Verbo animaque intelligente & corpore, hoc est, humana natura numeris omnibus perfecta absolutaque Emmanuelem constitutum compositumq; constanter affirment; neq; adhuc tamen sanam prorsus omnisque vitij expertem sententiam tuentur: Quandoquidem vnũ Christum in duos secernunt, & crassa quadã separatione inter hunc & illum inducta, vtrunque sensum ac quasi per se subsistere cõtendunt: Et alterum quidem, eum nimirum, qui ex Virgine natus est, perfectum hominem; alterum rursum Dei Patris Verbum esse dicunt. Sed hi sanè neque quid inter Dei & carnis naturam intercedat, satis distinguunt, neque intra solos discrepantium naturarum terminos consistunt: Nãsi inter solas naturas secernerent, à veritate non aberrarent: Alia enim carnis, alia rursus Verbi est natura. At hîc sese non continent, verùm vlteriùs progressi, alterum seorsum ac per se, tanquam merum hominem considerant; alterum verò, vt verum naturalemque Deum, filium nominant: Cùm interim & Christiano nomine sibi blandiantur, & quosdam quoque hisce de rebus libellos conscripserint. Ad Verbum autem hunc in modum loqui & scribere ausi sunt:

Apollinaristæ, intelligentis animæ locum Christi diuinitatem expleuisse, mentiuntur.

Christus ex tribus dissimilibus constituitur.

Nestoriani vnum Christum & Dominum in duos dispescunt, iidemque æquè inter personas atq; naturas secernunt.

Hic

Qui ex Virgine natus est, homonymos tantùm secundùm Nestoriũ Dei filius est.

Hic siquidem (nempe Dei Patris Verbum) verus & naturalis est filius; ille verò, puta Virginis natus, quòd eandem cum vero filio appellationem sortiatur, homonymos tantùm Dei Filius dicitur; & paulò post iterum: Vtique Dei Verbum non est homo; sed hominem assumpsit: Quandoquidem Vnigenitus iam inde ab initio per se & secundùm se, Dei omnium opificis Filius est; homo autem, quem suscepit, quamuis natura Deus non sit; propter eum tamen, à quo assumptus est, qui verus Dei Filius est, eodem cum ipso nomine appellatur. Quare hoc Christi oraculum: *Nemo scit, quis sit filius, nisi Pater*; verum & naturalem Dei Patris Filium ostendit. At illud verò Gabriel pronuntiatũ: *Ne timeas Maria: Inuenisti enim gratiam apud Deum; & ecce cõcipies in vtero, & paries Filium, & vocabis nomen eius Iesum*; in hominẽ quadrat. Et hęc ille hactenus; nos autem eius sententię nequaquam sumus: Absit enim, vt prępostero consentientium oratio huc nos inducat, vt recta semita relicta, distortam & à recto veritatis scopo abducentem viam ingrediamur.

Luc. 10.

Luc. 1.

Hæretici à veritatis semita ad vias distortas abducũt.

Confutatur eorũ hæresis, qui Christum phantasticũ corpus sumpsisse mentiuntur.

Quòd siquis prolixum de qualibet istarum opinionum sermonem, iustumq́; & accuratum examen ac refutationem, instituere vellet; næ immensum ille tempus insumeret, laboreq́ue præarduo ac diuturno exhausto, vix quippiam adhuc laude dignum præstaret. Nugis proinde, orationisq́ue longitudine & vehementia prætermissis, agedum perbreuem singulis censuram adhibeamus: Et primò quidem istis phantasmatum architectis iure dici queat: Erratis nescientes Scripturas, neque *magnum pietatis mysterium*, hoc est, Christum; *qui manifestatus est in Spiritu, apparuit Angelis, prædicatus est Gẽtibus, creditus est in mũdo, assumptus est in gloriam.* Ad aduersarios autem quod attinet, alterutrum necessarium est; nempe vt vel turpem notam antiquis Scriptoribus inurant, orbisq́; Doctores, quibus Christus ipse præcepit: *Euntes, docete omnes Gentes*; mendacij redarguant: Vel certè, si id facere exhorreant, vt rectam de Christo sententiam complexi, suas inscitias valere iubeant, diuiniq́ue Scripturis mordicus adhærentes, nec non tutam erroriq́ue expertem Sanctorum viam ingressi, rectà ad ipsam veritatem contendant.

1 Timoth. 3. Pietatis mysteriũ Christus.

Orbis Doctores Apostoli. Marc. vlt.

Sanctorum doctrina tuta, erroriq́ue expers.

Porrò

Porrò autem illud pietatis mysterium, aliud nullum est, vt opinor, quàm ipsum Dei Patris Verbum, quod nostrî causa manifestatum est in carne; siquidem seruili forma assumpta, ex sacra & Deipara Virgine natum est. Visum est & Angelis: Nã & recèns natum venerati sunt, & doxologiam illam: *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*; ediderunt. Iidem illi pastoribus quoque Deum Verbum propter nos in carnem venisse denuntiârunt: *Ecce*, inquiunt, *natus est nobis Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid. Et hoc erit vobis signum; inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio.* Cùm eiusmodi ergo illius ortus per Virginem extiterit, talisque eiusdem in carne manifestatio; quomodo non magna vanitas meraque temeritas est? imò verò quomodo non aperta insania merumq; delirium est, quod de externo tantùm schemate hîc fabulantur? Quomodo tam illustri tamque euidenti œconomiæ δοκήσεως apparentiæ nomen imponere non verentur? Enimuero si Verbi incarnatio vmbra est, aut res tantùm imaginaria est; ergo vera non est; neque Virgo Filium Dei verè enixa est; neque Verbum, quod ex Deo Patre prodiit, semen Abrahæ verè complexum est; neque fratribus verè assimilatum est: Etenim quæ in nobis cernuntur, ea nec typus, nec vmbra, nec spectrum sunt, sed veritas & res ipsa: Viuimus namque in corporibus, quæ & tangi & videri possunt, terrenaque carne vestiti, interitui & dolori cæterisq; miseriis subiecti sumus.

Luc. 2.

Manichæorum δόκησις apertũ delirium est.

Si Verbum non verè, sed imaginariò tantùm natum est, quicquid de illo in Scripturis traditur, falsum est.

Igitur si Dei Verbum verè caro factum non est, ergo neque illis quoque, qui tentantur per illa, quæ tentatum sustinuit, opem ferre potest? Siquidem nullus in vmbram doloris sensus, aut perpessio cadere potest; atque ita omnia, quæ salutis nostræ causa facta sunt, verè in nihilum recident: Nam si nunquam verè in carne apparuit, quale, quæso, dorsum pro nobis cædendum præbuit? aut quales percutientibus genas exhibuit? aut quomodo ad Iudæorum verbera fortiter perstitit? aut cuiusmodi manus, aut pedes clauis peruios habuit? aut quale latus Pilati satellites perfoderunt? aut qualem sanguinem vnà cum aqua fluentem cernentibus ostenderunt? Et vt his ampliùs quiddam dicam: Si Verbum Dei verè incarnatum

Nullus in vmbrã doloris sensus cadit.

Si Dei Verbum externo tantùm schemate incarnatum est, neq; verè passum, neq; verè mortuum, neque verè tandem exsuscitatum est.

tum non esset; nec verè quoque pro nobis mortem oppetiisset, neque Christus Dominus ex mortuis verè exuscitatus esset. Hoc autem concesso, fides nostra planè euanescit; vis ad hæc crucis, quæ est mundi salus & vita, interit; interit denique & vniuersa quoque illorum fiducia, qui in fide dormierunt: Hoc namque rectè hinc consequi, & diuino quoque Paulo alicubi visum fuit: Ait namque: *Tradidi enim vobis inprimis, quod & accepi: Quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundùm Scripturas; & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die, secundùm Scripturas, & quia visus est Cephæ, & post hoc vndecim; deinde visus est plusquàm quingentis fratribus simul, ex quibus multi manent vsque adhuc, quidam autem dormierunt: Deinde visus est & Iacobo; deinde Apostolis omnibus: Nouissimè autem omnium, tanquam abortiuo visus est & mihi;* & paucis interiectis: *Si autem Christus non surrexit, inanis est prædicatio nostra, inanis est & fides nostra. Inuenimur autem & falsi testes Dei; quoniam testimonium diximus aduersùs Deum, quòd suscitauerit Christum; quem non suscitauit, si mortui non resurgunt.* Hic ego iam te interrogo, ecquonam modo vmbra moriatur; quo rursum pacto cœlestis Pater Christum ad vitam reuocauit, vt qui quædam tantùm vmbra & res imaginaria, quæ mortis vinculis capi non potest, extiterit? Facessant proinde istiuscemodi ineptiæ; impia insanaque illorum consilia, fabularum atque adeò leuium palearum loco habeamus. Cuiusmodi nugatores palearumque structores exorituros, dilectus Seruatoris nostri discipulus, iam dudum antè nos præmonuit: *Quoniam*, inquit, *multi Pseudoprophetæ exierunt in mundum; in hoc cognoscitur Spiritus Dei. Omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum, in carnem venisse, ex Deo est; & omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus, de quo audistis; quoniam venit, & nunc in mundo est*: Si enim ipse natus non est; neque carne indutus ad cœlestem Patrem & Deum rursum assumptus est; neque homo quoque perinde ac nos carne vestitus, de cœlis olim reuersurus est.

1. Corinth. 15.

Vmbra, mortis vinculis capi nequit.

1. Ioan. 4.

Porrò autem existimare (vt alij quidam stolidissimè existimant & prædicant) Verbum ex Deo genitum, ortu ex sacra Virgine repudiato, naturæque nostræ ratione contem-

Refellitur insulsum illorum dogma qui Verbum in carnem mutatum asserunt.

pta,

pta, in terrenam carnem esse demutatum; id aliud nihil est, quàm dispensationis Sacramentum apertè blasphemare, diuinisque consiliis temere insultare: Etenim vniuersorum Conditor, & multus in misericordia Deus, Verbum, propter nos homo factus, & ex muliere natus semetipsum exinaniuit, *vt quoniam pueri, hoc est, vos communicauerant carni & sanguini, & ipse similiter communis eisdem; vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, hoc est, Diabolum; & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitã obnoxij erant seruituti.* Et hæc quidem diuina Scriptura. Illi autem tam salubri decentique consilio indecentiæ notam inurunt; & quasi maiori sapientia præditi, ipsius quoque sapientiæ decreta reprehendunt: Aiunt enim, non decere, vt Vnigenitum cum dolore partus ex muliere natum adstruamus; potiùs autem existimandum, diuini Verbi naturam in terrenum hoc infirmumque corpus conuersum esse. Atque ita eum, qui omnis mutationis expers est, mutationi subiectum confingunt: Firmata est namque Dei natura in propriis bonis; immoteque, in quibus est commodis, semper persistit. At verò natura procreata, & in tempore, vt existeret, producta, non potest mutationi non esse subiecta. Nec firma nobis assertionis huius fundamenta, verisimæque rationes desunt: Nam omne, quod sui esse simpliciter initium habuit, id mutabilitati naturaliter & necessariò quodammodo subiacet. At verò Deus, qui omni mente ac sensu, omnique generatione superior est, substãtiam omni mutatione sublimiorem, potentiorem maioremque habet.

Et quemadmodum is, naturæ suæ qualitate, omnibus rebus creatis præstat, immensoque interuallo post se relinquit orta omnia; ita ea incommoda, quæ rebus ab illo conditis accidere solent, adeò transcendit, vt nihil ab illis, tametsi natura sua noxiæ sint, pati queat: Deus namque in bonis est, nulli mutationi subiectis; creaturæ autem in quadam perpetua mutatione ac vicissitudine versantur. Cuius rei Propheta Hieremias nequaquam ignarus, optimè doctissimeque Philosophatus, Deum ita compellat: *Tu quidem in seculum permanes; nos autem vnà cum seculo interimus*: Sedet enim Deus tanquam in solio,

Philip. 2. Ioan. 1. Hebr. 2.

Insani hæretici, ipsius sapientiæ decreta conuellũt.

Antieutychiani, diuinum Verbum mutationi obnoxium confingunt.

Omne ex nihilo productum, mutabilitati est subiectum.

Deus maior est, quàm qui mutari queat.

Verbum incarnatum res omnes creatas immenso interuallo post se relinquit.

Quæ Baruch sunt, Hieremiæ hoc loco tribuuntur.

lio, semper regnans, & in omnes imperium exercens; neque vllis vnquam perturbationibus agitatur. Nos autem naturam ad mutationem conuersionemq; propẽsissimam sortiti, simul cum seculo interimus, hoc est, quolibet tempore temporisque articulo vicissitudini interituique obnoxiam vitam degimus. Neque ergo Diuinitas, perturbationum impulsione extra propriæ stabilitatis limites aliquando exturbabitur; neque corruptibilis rursum & alterabilis natura, hoc est, procreata essentialem immutabilitatem quandoque adipiscetur; neque vlla omnino creatura diuinæ naturæ bonis veluti propriis aliquando coronabitur: Audiet enim; & id quidem meritò: *Quid habes, quod non accepisti?* Quòd autem ipsius Verbi natura modis omnibus sit immutabilis & inuariabilis; omnis verò genita productitiáue omnino mutabilis; id ex Diuino Dauide suauiter in Spiritu modulante, nullo negotio perspicitur: *Cæli*, canit is, *peribunt; tu autem permanes, & omnes sicut vestimentum veterascent, & sicut operatorium mutabis eos, & mutabuntur. Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.* At quî fieri potest, vt Dei Verbum idem prorsus manserit, si quidem verè asseritur, stabilitate immutabilitateque, quam habebat, relicta, in illud transiisse, quod suapte natura non erat? Transmutatum est enim, vt illis nugari lubet in carnis naturam, hoc est in id, quod corrumpi natum est. An non, obsecro, isthæc mera sunt deliria? An non apertæ sunt insaniæ? Sunt equidem citra vllam prorsus controuersiam.

Vitam vicissitudini obnoxiam degimus.

1. Corinth. 4.

Diuini Verbi natura modis omnibus immutabilis est; nostra autem perpetuæ mutationi subiecta est. Psalm. 10.

Verùm tempus iam monet, vt iis quoque paucis respõdeamus, qui diuersam ab his viam ingressi, terrenam carnem in diuinam naturam conuersam, summæque illius substantiæ subiectum & quasi materiam effectam esse, stolidissimè asseuerare non dubitant: Nam si diuina natura, iuxta stupidum illorum sensum demutata est in carnis naturam, nihil obstabit, opinor, quò minùs vicissim caro inferiorum rerum atq; adeò suos egressa limites, in Deitatem inque supremam illam essentiam transmutetur. Atqui non ita desipimus, nec tanta leuitate sumus, vt posthabitis sanctæ Scripturæ literis, insanæ illorum sententiæ tam leuiter subscribamus; præsertim cùm

Si Verbum in carnem versum est, necessariò mutatum est.

Perstringũtur hic obiter, qui cum Eutychete faciũt. Si Diuina natura transire potest in humanam substãtiam, poterit hæc verti in illam [illegible].

Propheta

Propheta diſertè dicat: *Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel*; beatusque Domini Angelus Gabriel, Prophetæ oraculum confirmans, cœleſteque decretum Virgini exponens, ita prædicet: *Ne timeas Maria; ecce concipies in vtero, & paries filium; & vocabis nomen eius Ieſum.* Emmanuelem proinde ex muliere verè natum certò credamus; neque illuſtrem illam ſummaq; admiratione dignam naturę noſtræ gloriam, ſi certè ſapimus, aſpernemur: Suſcepit nanque Vnigenitus non propriam naturam: Hac enim ratione nihil dignitatis naturæ noſtræ acceſsiſſet; ſed neque Angelicam quoque ſuſcepit; verùm, vt ſcriptum eſt, Abrahæ ſemen apprehendit: Hoc enim, non alio modo humanum genus interitum prolapſum, inſtaurandum erat. Sed iam ad Opſigeniſtas. Eſa. 7. Luc. 1. Verbum neq; propriam neq; Angelicam ſuſcepit naturam, ſed noſtrã. Heb. 2.

Quid autem? An non ſumma, quæſo, admiratione dignum eſt, quoſdam, dum mentem ſuam errorum ſpiritibus accommodant, Diuinæque Scripturæ tantùm non nuntium mittunt, in eam temeritarem puerilemq; ſtultitiam deueniſſe, vt ſeculorum opificem Deum Verbum, Deo & Patri coæternum per carnis originem primum ſubſtantiæ initium adeptũ eſſe arbitrentur, illumque iam nunc demum natum imaginentur, qui duratione omne tempus & æuum antecedit? Quaſi Deus vix tandem aliquando, nempe extremis hiſce incarnationis temporibus factus ſit Pater: Dum eum videlicet, per quem & in quo ſunt omnia, templo, quod ex Virgine ſumptũ eſt, ad hoc vt exiſtat ſubſiſtatq;, immittit. An non igitur ad ſummum impietatis faſtigium peruenerunt, qui mentis ſtupore oppreſsi, fabulæ vſque adeò anili & execrabili, tam pertinaci ſtudio inhærent? *Verè ſepulchrum patens eſt guttur eorum; & linguis ſuis doloſè agunt: Venenum aſpidum ſub labiis eorum: Os eorum maledictione & amaritudine plenum eſt*: Illum namque, per quem ſubſiſtunt omnia, ante omnia extitiſſe, neceſſariò ſtatuendum eſt: Quid enim faceret, ſi nullo modo eſſet? Sed quid Ioannes ea de re ſcribat, operæ pretium eſt audire: *In principio* (ait) *erat Verbum, & Verbum erat apud Deum; & Deus erat Verbum; hoc erat in principio apud Deum: Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil.* Et alio rurſum loco: *Quod fuit ab initio, quod audiuimus,* Euertitur inſanũ illorum commentum, qui idẽ Verbi & carnis initiũ ſtatuunt. Pſal. 13. Qui condidit oĩa, omnia anteceſſerit neceſſum eſt. Ioan. 1. 1. Ioan. 1.

quod vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectauerunt de verbo vitæ, & vita manifeſtata eſt, & vidimus, & teſtamur, & annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis. Quin & ipſe quoque Chriſtus cum Iudæis diſceptans, tã ſpectabilem ſubſtantiæ ſuæ antiquitatem neutiquam obſcurè inſinuat: Cùm enim dicerent: *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti?* eiuſmodi reſponſum mox tulerunt: *Amen amen dico vobis, antequàm Abraham fieret, ego ſum.* Iam cùm Verbum illud ſubſtantiale, *Erat*, & *Sum*, abſolutè hoc loco ponantur, ita quidem, vt nihil prorſus inferatur; ecquodnam, obſecro, generationis initium imaginari hîc quiſpiam poterit? Aut qua tandem ratione fieri poteſt, vt is, qui, ſupra omnem mentem & ſenſum, *in principio erat*, in tempore vt ſubſiſteret, inclinatus fuerit? Quòd ſi quis paulò diutius verſari in hac diſputatione vellet, difficile non eſſet, teſtimoniis diuinarum literarum in medium adductis veſaniæ huiuſce tela repellere. Verùm ſuperuacaneũ duco in iis, quæ tam aperta turpitudine laborant, tantaq; facilitate redargui poſſunt, diutius immorari. Quare ad id, quod damnatis hiſce opinionibus cognatum eſt, iam nunc orationem conuertamus.

Ioan. 8.

Sum & eſt abſolutè poſita, maximè in Deum conueniunt.

Refelluntur, qui Dei Verbum euanidũ & anhypoſtatõ ſtolidiſſimè confingunt. Hæretici veritatis pulchritudinẽ obſcurant, perindeq; ac numiſma adulterant.

Sunt alij igitur, qui ſublatis in altum cornibus, veritatis pulchritudinem obſcurant, eandemque perinde ac numiſma quoddam adulterantes, iniquitatem, vt ſcriptum eſt, contra Deum euomunt: Imaginantur enim, vnigenitum Dei Verbum anhypoſtaton, hoc eſt, ſubſiſtentia vel hypoſtaſi, qua per ſe verè ac propriè ſubſiſtat, deſtitutum; nudum autem euanidumque verbum, ac ſimplicem ſermonem, ſola pronuntiatione à Deo editum eſſe. Hoc porrò prolatitium verbum miſeri illi in homine inhabitaſſe, vnaque cum natura humana, Ieſum conſtituiſſe aiunt; vt is proinde cæteris ſanctis ſit ſanctior, non tamen Deus. *At quis*, vt Seruatoris noſtri diſcipulus ſcribit, *mendax eſt, niſi is, qui negat, quoniam Ieſus non eſt Chriſtus? Hic eſt Antichriſtus, qui negat Patrem & Filium. Omnis qui negat Filium; neque Patrem habet: Qui confitetur Filium; & Patrem habet:* Vterque eſt enim per vtrunque; & vterque rurſum, cùm ab Angelis, tum à nobis ipſis quoque, in altero eſſe dignoſcitur: Haud

1. Ioan. 2.

Neque Pater citra Filiũ, neq; Filius rurſum citra Patrem animo concipi poteſt.

teme-

temerè enim quiſpiam, quid ſit Pater didicerit, niſi Filium natum & enhypoſtaton, hoc eſt, per ſe ſubſiſtentem mente concipiat: Sed neque, quid ſit Filius, rurſum intelligi à quoquam facilè queat, niſi quod Pater genuerit, liquidò apud ſeſe conſtituat. Quamobrem, ſi Filius non ſubſiſtit; neque Pater quoque verè Pater erit: Vbi enim erit Pater, ſi verè non genuit? Rurſum ſi id, quod genuit, non ſubſiſtit, aut omnino non exiſtit; ipſum genitum nihil quicquam erit: Quandoquidem quod neque ſubſiſtit neque exiſtit, id nihilo vicinum eſt, aut, vt veriùs dicam, nihil eſt prorſus; atque ita Deus nullius Pater erit.

Quod neq; ſubſiſtit, neq; exiſtit, id nihil eſt penitùs.

Verùm huiuſmodi Doctores meritò ſanè magnos nugatores appellauerim: Aliôqui percunctanti mihi reſpondete, ecquonam pacto Dei & Patris erga nos dilectio eximia extiterit? Nam ſi Filium, qui, veſtra ſententia, non ſubſiſtit, pro nobis tradidit, nihil vtique omnino noſtrî cauſa tradidit. Sed neque Verbum quoque factum eſt caro; neque pretioſam crucem ſuſtinuit; neque mortis imperium deleuit; neque in vitam, quam depoſuerat, denuo reuerſum eſt: Nam ſi, vt vos nugamini, nihil eſt, neque in rerum natura ſubſiſtit; quo pacto hæc in illum conueniunt? Diuinæ ergo Scripturæ his, qui crediderunt, impoſuêre, fideiqúe firmitas redacta eſt in nihilum? An nõ ſacræ literę Filium in forma Dei eſſe nos docent? An non Genitoris imaginem & characterem illum appellant? At cui dubium eſſe poteſt, imagines ita per omnia affectas eſſe oportere, ſicut ipſa prototypa? Si ergo imago non ſubſiſtit; neque character per ſe exiſtit, & illum ipſum quoque, cuius imago, vel character eſt, non ſubſiſtere fateantur oportet: Siquidem imaginis vitium in ipſum exemplar omnino redundat.

Si Dei Verbũ anhypoſtatõ eſt, Dei erga nos dilectio nulla eſt; ſed neq; quicquam quoq; eorũ omniũ, quæ de Chriſto dicũtur, bonum eſt.

Præterea dic, amabo, cùm Philippus Chriſti diſcipulus, Patris, qui eſt, & ſubſiſtit, videndi percupidus, aiebat: *Domine, oſtende nobis Patrem, & ſufficit nobis*; eiuſmodine cõtueri volebat, qui neque exiſteret, neque ſubſiſteret? Puto ſanè, neminem futurum, qui non intrepidè reſpondeat, illum videre deſideraſſe, qui exiſteret & ſubſiſteret, Si ergo iuxta effrenatam illorum audaciam

Ioan. 14.

Chriſtus per ſe ad Patris notitiã trahit.

audaciam Filius nihil est, vt qui non subsistat; cur igitur per seipsum ad Patris imaginem agnitionemq; adducere nos voluit? Ait enim: *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem; non credis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Ego & Pater vnum sumus.* Iam, vt ego opinor, nemo facile eũ, qui subsistit, in eo, qui non subsistit, videre queat. Nec aliqua rursum ratione intelligi potest, quomodo vnum & idem sit per omnia, quod non existit, cum eo, quod existit. Quomodo ergo Pater erit in Filio, & Filius vicissim in Patre? An non respõdere in promptu est, si Verbum propria substantia destituitur, ipsum quoque Patrem in discrimen adductum iri, vt qui id in se habeat, quod nihil est, atque ita in nullo prorsus subsistere intelligatur? Nam quod omnino non est, id neq; intelligi quoque potest. Sunt sanè isthæc omnia spinosissima, multisq; & magnis absurditatibus plena. Verùm aduersariorum dogma, in omnia hæc absurda vrget. Iure sanè meritoq; admiretur quispiam, qua ratione Pater omnia, quæ in rerum hac vniuersitate cernuntur, per Filium condiderit, aut condere potuerit, si nullam ille vnquã sortitus est hypostasin. Quòd si quis interrogetur, vtrum iis, quæ sunt, esse sit bonum, an fortè non esse; statim haud dubiè respondebit, satius esse existere, quàm non existere. Vnde opifex ille rerum, qui illis, quæ aliquando non erant, esse impertitus est, optimus appellatur, & est. Quòd si ita res habet, vt profectò habet, consequitur, vt meliori conditione sint creaturæ, quàm ille ipse, per quem omnia procreata sunt: Quandoquidem is subsistere negatur; illa verò subsistũt, propriamq; naturam sortita cognoscuntur: O absurdas cogitationes, facessite cum istis contumeliosis vocibus: Viuum est enim Dei Verbum & efficax, vt scriptum est. Quare & ipse quoq; Dominus aiebat: Ego sum vita; atqui si non subsistit, quomodo vita dici, aut cogitari potest? Est autem vita suapte natura. Vnde quicunq; Verbum, quod ex Deo natum est, subsistentia spoliant, illi mendacium longè pudentissimum effutiunt, stolidissimarumq; mentium sordes euomunt: Ad Moysen enim ait: *Ego sum, qui sum.* Quod autem verè per se est, quomodo id propria subsistentia destitutum cõfingi

Ioan. 14.

Subsistens in non subsistente cerni nequit.

Si Filius in diuinis per se nõ subsistit; neq; Pater quoq; per se existere putandus est.

Satius est esse, quàm non esse.

Qui omnibus esse impertitur, omniũ optimus est.

Si Verbũ Dei nõ subsistit, non possunt res per ipsum creatę ipso nõ meliores esse.

Ioan. 14.

Exod. 4.

fingi quandoque poteſt? Hos itaque, veluti ſumma quadã inſcitia præpeditos, miſſos hîc faciamus.

Sed neque illos quoque, ſi tamen ſedula diligentiq; inueſtigatione veritatem edocti ſumus, facilè cõmendabimus, qui carnem Verbo vnitam anima rationis participe deſtitutã arbitrati, Verbum carne, quæ vitalem tantùm & ſenſilem motionem ſortita ſit, indutum introducunt; totam verò mentis & intelligentis animæ vim energiamq; vnigenito attribuunt: Fateri enim, neſcio quo modo, verentur, Verbum carni humanæ, anima intelligente perfectæ & informatæ ſecũdùm naturam vnitum eſſe. Verùm dum ita philoſophantur, antiquę & olim traditæ fidei rationẽ omnino negligunt, & voluntatis ſuę iudicio maleſano (vt quod humanas tantũ rationes & coniecturas ſequi ſoleat) prauè innixi, ſecus, quã reuera oportuerat, ſapiunt & ſentiunt. Et quænam, obſecro, dogmatis huius eſt ratio? Dicam: Mediatorem Dei & hominũ, hoc eſt, Chriſtum, ex humanitate numeris omnibus ſecundùm propriam rationem perfecta & abſoluta, naturaliq; Dei Filio, hoc eſt, vnigenito conſtitutũ, ſcripturis conuenienter prædicamus: Affirmamus nihilò ſecius, naturas diſpares ac inter ſe diſſimiles, tranſnaturali quadã coitione concurſuq; in vnũ conueniſſe: Agnoſcimus tandem, vnum tantùm eſſe Chriſtum, non duos; vnum rurſum Dominum Ieſum, non duos; vnum denique Filium, non duos; quippe cùm in vno eodemq; ſimul Deus & homo exiſtat, mentiq; ſe offerat: Etenim vnio illa naturarũ vſq; adeò indiuidua indiuulſaq; ſeruata eſt, vt vnum eundemq; vnigenitum ſimul & primogenitum credere & profiteri cõpellamur: Vnigenitũ quidem, tanq; Dei Patris Verbũ, ex illius ſubſtantia natũ; primogenitũ verò, quatenus inter multos fratres homo extitit: Quandoquidẽ vt vnus eſt Deus Pater, ex quo omnia; ita vnus quoq; eſt Dominus Ieſus Chriſtus, per quẽ omnia: Nam Verbum illud, per quod omnia cõſiſtunt, ſecundùm naturam Deum eſſe nouimus; etiamſi caro, hoc eſt, homo factum eſt.

Retegitur eorum veſania, qui Verbum mẽtis vel ratiõis vicẽ in Chriſto expleuiſſe nugantur.

Chriſtus cõſtituitur ex perfecta humanitate & Verbi Diuinitate.

Chriſtus ſimul vnigenitus & primogenitus.

Cæterùm quod ad vnionem & vnitatẽ hanc attinet, eorũ dicta cum noſtris ſatis congruunt: Nam & ipſi quoq; vnum ſolum Chriſtum apertè conſtituunt; & vnum Emmanuelem in

Apollinariſtæ de naturarũ vnione, & Chriſti vnitate à Catholicis non diſſentiunt.

duos diuellere, tanquam rem ſumma cum impietate coniunctam ſummopere execrantur. Sed Verbum interim carni, quę humana, hoc eſt, ratione prędita anima exuta deſtitutaque ſit, vnitum prædicant: Et cur iſthuc prædicare debeant, rationem admodum plauſibilem comperiſſe ſe autumant: Aiunt enim, quæ ad vnius perfecti conſtitutionem per compoſitionē concurrunt, ea comparatione illius, quod per ſe perfectum eſt, neq; ſecundùm propriam naturam partiū compoſitione indiget, veluti membra quædam aut partes imperfecta cenſeri ſolere; atque ideo cauendum eſſe ſedulò, ne templum, quod Verbo vnitum eſt, perfectum hominem extitiſſe cōcedentes, exactam illam vnionis rationem, quæ in Chriſto accidiſſe dignoſcitur, meritæ calumniæ exponamus. Quin & illud quoq; huc adiecturos ſuſpicor, nempe ſi ex homine perfecto & Dei Patris Verbo Emmanuelem coaluiſſe dicamus, in illud nos & magnum & planè ineuitabile periculum venturos eſſe, vt vel inuiti duos Chriſtos, & duos itidē filios tenere & profiteri cogamur. Cedò, quid nos ad hæc reſpondebimus? Apprimè indignum eſſe, nos antiquiſsimam fidei traditionem (vt quæ ab ipſis ſanctis Apoſtolis profecta, ad nos vſque peruenit) propter curioſas quaſdam ac ſuperuacaneas rationes ac diſceptationes deſerere; vel inquiſitionibus humanæ mentis captum excedentibus ſubiicere; vel in medium quoque, vt in illam inquiratur, adducere: Quemadmodum nonnulli faciunt, qui ſuo ſenſu, contempto periculo, quiduis metientes dicere ſolent: Hoc rectè ſe habet; illud verò ſecus. Quantò ſatius, quantoque vtilius foret, ſapientiſsimo Deo conſiliorum ſuorum rationes integrè permittere, & ea, quæ ſapienter ab eo decreta definitaque ſunt, impiè non reprehendere; præſertim cùm illum apertè dicentem, & quaſi expoſtulantem audiamus: *Eſa. 55.* *Non ſunt conſilia mea, ſicut conſilia veſtra; nec viæ meæ, vt viæ veſtræ: Sed ſicut diſtat cœlum à terra; ita viæ meæ à viis veſtris, & cogitationes meæ à cogitationibus veſtris.*

Partes componētes, comparatione totius imperfectæ cenſentur.

Apoſtolicas traditiones in quæſtionem vocare nefas.

Phraſis arrogantiſsima hæreticis familiaris.

Quare licet templum, quod Verbo vnitum eſt, anima humana perfectum & informatum certò credamus; non duos tamen Filios adoramus, nec duos Chriſtos agnoſcimus: Vt enim,

enim, tametsi Emmanuelem ex sola carne & Dei Patris Verbo iuxta opinionem, quam illi complectuntur, compositum statuerimus; nulla adhuc tamen ratione huc illi adigi se paterentur, vt carne seorsum & Vnigenito rursum seorsum posito, duos Christos profiterentur: Ita nos quoque, quamuis Dei Verbum, humanitati nostræ, secundùm propriæ naturæ rationem omnino perfectè vnitum, ineffabiliq́ue ac incomprehenso planè modo sociatum affirmamus; non duos tamen Filios agnoscimus, aut mente concipimus, sed vnũ eundemq́; Qui quidẽ natura Deus existens, vtpote ex Dei & Patris substãtia ortus, & in extremis seculi temporibus homo secundùm Scripturas factus, & ex sacra Deipara Virgine natus, palã cùm à nobis tũ ab ipsis quoq; sanctis Angelis colitur & adoratur.

Apollinaristæ Christum ex sola carne & Verbo cõpositum dicunt.

Quòd si qui dixerint, genus nostrum solo Vnigeniti aduentu conspectuq́; indiguisse; atq; ideo illum, quòd ab iis, qui in terris degunt, cerni amiceq́; cum hominibus conuersari, & vitæ Euangelicæ viam nobis præmonstrare vellet, dispensatoria quadam ratione solam carnem induisse (Deus namque secundùm suam naturam sub aspectum non cadit) illi incarnationis scopũ se ignorare, magnumq́; illud pietatis mysterium prorsus non intelligere, apertè ostendunt: Nam si Vnigenitus ea solũ de causa incarnatus, & homo factus est, quò ab iis, qui in terris ætatem agunt, conspici posset; nihilq́ue aliud præterea commodi illius incarnatio humanæ naturæ attulit; cur illorum sententiæ subscribere nos pigeat, qui phantastica tantùm carne & corpore Verbum indutum, neque in hominis natura, sed in hominis tantùm similitudine in terris apparuisse fabulantur? Verùm quantum hi miseri à veritatis scopo aberrent, nisi iam antè factũ id esset, facili negotio ostendi posset: Si, inquam, Dei Verbum, etiamsi caro factum est, nullum aliud humanæ naturæ commodum attulit; an non rectiùs statueretur, à carnis quidem immunditia omnino abstinuisse, terreno nihilominùs corpore vti visum esse, atque hac ratione, quod decreuerat, perfeciisse? Verùm hoc posito, quis aduentus illius esset vsus? Qualis tandem incarnationis esset modus? Quòd si quis fortè à nobis sciscitetur, cuius

Visio & inter homines cõuersatio, non fuit tota incarnationis causa.

rei gratia patrata sit; ille responsi loco hoc paucis habeat: Agè isthuc diuina Scriptura tibi patefaciet. Vade ergo & sacras literas consule, mentisq; oculum sanctorũ Apostolorum vocibus insere; & quod quæritur, dilucidè hìc mox intuebere. Igitur sapientissimus Apostolus Paulus, qui Christum in se loquentem habebat & audiebat, alicubi ad hunc modum cõcionatur: *Quia ergo pueri communicarunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem; vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum; & liberaret eos, qui per totam vitam obnoxij erant seruituti.* Alibi idem aliam quoq; huius rei causam aperit: Scribit enim: *Quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis; qui non secundùm carnem ambulamus, sed secundùm spiritum.*

Quid Christi aduentus nobis contulerit, id disertè patefaciunt diuinæ literæ.

Heb. 2.

Rom. 8.

An non apertissimum est, obsecro, vnigenitum Dei Filium similem nobis, hoc est, hominem factum esse, quò nimirum terrenum hoc nostrum corpus, vita propria per œconomicam vnionem illi immissa, ab inducta corruptione liberaret? Animam rursum humanam, posteaquàm illam propriam sibi reddidisset, suæque naturæ firmitate ac immutabilitate perinde ac vellus colore imbuisset, peccato superiorem declararet? Arbitror enim, exemplis, quæ rem per se obscuram nonnihil illustrent, in hac doctrina opus esse: Siquidem mysteria diuina, tanquam humanæ mentis sensum excedentia, aut nõ videmus, aut solùm, velut in speculo & ænigmaticè videmus. Est autem exemplum allatum ad rem peropportunum; quippe quod verum potiùs, quàm verisimile rei, de qua sermo est, Symbolum præ se ferat. Quemadmodum ergo caro, posteaquàm Verbi omnia viuificantis caro effecta est, mox omni mortis & corruptionis imperio superior euasit: Sic anima, vt ego quidem sentio, posteaquàm illius effecta est, qui peccatum non nouit, eueſtīgio statum firmum, ac in omnibus bonis stabilem, peccatoq;, quod olim tyrannidẽ in nos exercebat, multis partibus potentioré nacta est: Christus namq; primus & solus ex omnibus in terra, *peccatũ non fecit; nec dolus inuẽtus est in ore illius*: Qui vnus proinde positus est tanq̃ radix & initiũ

Christus non animam solùm, nec corpus tantũ, sed quò vtrunque curaret, vtrunque assumpsit.

Diuina mysteria in hac vita, vel nõ videntur, vel tantùm ænigmaticè videntur.

Solus mortalium peccati & doli expers Christus.

1. Pet. 2

quoddam

quoddam cunctorum, qui in ſpiritu ad vitæ nouitatem, corporisque immortalitatem inſtaurantur; quique eam, quæ ex Diuinitate proficiſcitur, ſecuritatem ac firmitatem, ſecundùm quandam gratiæ communicationem in vniuerſum hominum genus transmittit: Cuius quidem rei diuinus Paulus nõ ignarus, ita ſcribit: *Sicut portamus imaginem terreni, portemus & imaginem cœleſtis.* Imaginem terreni peccandi propenſionem, & mortem, quæ hinc oritur, vocat: At verò per imaginem cœleſtis, hoc eſt, Chriſti, conſtantiam in ſanctitate, reditumq; & inſtaurationem ex morte, & corruptione ad vitam & immortalitatem deſignat: 1. Corinth. 15.

Quid terreni, quid item imago cœleſtis.

Totum itaque Dei Verbum, toti naturæ noſtræ humanæ vnitum aſſerimus: Nulla enim ratione putandum eſt, principe noſtri parte, hoc eſt, anima rationis compote neglecta, omnis peregrinationis ſuæ moleſtias ſoli carni largiri voluiſſe. Pulchrè autem per vtranque partem diſpenſationis Sacramẽtum perfecit. Carne ſua tanquam organo quodam ad carnis opera, naturalesque ægritudines ac cætera officia vituperationis expertia; anima rurſum ad humanas inculpatasque affectiones vtebatur: Nam & eſuriem, & longioris itineris laborem, & ſtuporem, & metum, & triſtitiam, & angorem, & ipſam denique in cruce mortem pertuliſſe traditur: Etenim, nullo cogente, animam ſuam noſtrî cauſa poſuit, quò nimirũ omnium, cùm viuorum, tum mortuorum quoque Dominum ſe declararet. Et quidem carnem ſuam dignum, citra controuerſiam, liberationis pretium pro omnium carne dependit; animam verò iuſtum pro mortalium omnium animabus λύτρον exhibuit; tametſi vitam, quam poſuerat, vt vita & Deus ſecundùm naturam denuò reſumpſerit. Hinc diuus Petrus: *Viri,* inquit, *fratres, licet audenter dicere ad vos de Patriarcha Dauid, quoniam & defunctus eſt, & ſepultus eſt; & ſepulchrum eius eſt apud nos vſque in hodiernum diem. Propheta igitur cùm eſſet & ſciret, quia iureiurando iurasſet illi Deus, de fructu lumbi eius ſedere ſuper ſedem eius; prouidens locutus eſt de reſurrectione Chriſti, quia neque derelictus eſt in inferno, neque caro eius vidit corruptionem,* Nec enim fas eſt dicere, carnem Verbo vnitam aliquando potuiſſe corrumpi, aut Diuinam illam

Chriſtꝰ anima & corpore ex æquo vtebatur, ſed ad diuerſa, et citra vllam noxam.

Vita vitam per mortem inſtauravit.

Chriſtus carne carnem, anima verò animas noſtras redemit. Actor. 2.

Caro Chriſti verbo vnita corrumpi non potuit.

lam animam intra inferni portas detineri: Nam, vt Diuinus Petrus ait, *anima eius in inferno relicta non fuit.* Neque verò naturam illam, quæ nec mente comprehendi, neque per mortem vllatenus capi potest, hoc est, Vnigeniti Diuinitatem, è subterraneis illis specubus rursum emersisse, dicendum est: Quandoquidem nulla admiratione dignum esset, si Dei Verbum Diuinitatis vi, eiusdemque efficacia nixum, apud inferos non hæsisset. Imò verò, cùm admirabiliter omnia excedat, omnibus insideat, impleatque omnia, à vera ratione alienissimum esset, si ibi detentum fuisset: Deitas namque omni loco & mensura, omnique circumscriptione & mensurabili magnitudine superior, à nullo capi comprehendique potest.

Christi Diuinitas ex inferis non remeauit, neque remearepotuit, cùm vbiq; præsens sit.

Neq; ascendit, neque descendit secundùm se Diuinitas.

Neque verò mirum, aut incredibile videri debet, si corpus suapte natura interitui & morti obnoxium, ad vitam denuo redierit: Nam etsi naturaliter hoc ipsum esset; attamen immortalis Verbi proprium erat. Sic quoque anima, quæ cum illo coniuncta copulataq; fuerat, non sua, sed Diuina virtute potentiaque nixa, ad inferos descendit, spiritibusque ibidem captiuis sese exhibuit: Etenim iis, qui vinculis istic constricti detinebantur: Exite, ait; cæteris verò, qui tenebris operiebantur: Reuelamini. Atque huc mihi magnus ille Petrus respexisse videtur, cùm de Dei Verbo eiusdemque secundùm dispensatoriam vnionem anima, hunc in modum concionatur: *Melius est, vt benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quàm malè facientes; quia Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, vt nos offerret Deo; mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu. In quo & his, qui in carcere erant, spiritibus veniens prædicauit, qui increduli fuerant aliquando.* Nemo, opinor, dicet, Diuinitatem per se solam ad inferos descendisse, spiritibusque ibidem conclusis prædicasse; cùm ipsa omnino sub oculos non cadat, præstantiorque sit, quàm vt ab vllo cerni queat. Multò verò minùs concedendum est, ipsam in apparentem animæ speciem transformatam esse; siquidem externæ istius apparentiæ commentum omnino repudiari debet. Quemadadmodum ergo Vnigenitus cum iis, qui in corporibus suis adhuc

Anima Christi, nō sua, sed vi Diuina ad inferos descendit.

Christus apud inferos Euangelistā egit.

1. Pet. 3.

adhuc degebãt,versatus est in corpore;ita spiritibus, qui apud inferos tenebantur,animam mente & ratione præditam, sibi coniunctam habens,concionatus est:

Verbum carne indutum hominib⁹; anima verò vestitum cõcionatum est spiritibus.

Est sanè incarnationis modus admodum subtilis, vereque inexplicabilis, talis demum, qui cogitationis captusque nostri angustias multis partibus excedat. Quapropter illud iterum iterumque expendere nos decet; nempe vt periculo non vacat curiosiùs in ea inquirere, quæ humana non sunt, quibúsue humanus animus minùs assueuit; ita extremæ dementiæ videri, ea, quæ mentis nostræ aciem fugiunt, humani iudicij trutinæ subiicere moliri; vel ad eorum rursum cognitionem eniti, quæ nulla ratione,nostra intelligentia comprehendi possunt. Nescis, profundum hoc mysterium, omnique humano sensu sublimius,fide ab omni curiosa indagine aliena honorari à nobis solere, honorarique debere? Quamobrem stultam illam quæstionem: *Quomodo possunt hæc fieri?* Nicodemo eiusque similibus relinquentes, citra vllam hæsitationem, Spiritussancti oracula suscipiamus, ipsique Christo de se loquenti fidem habeamus: *Amen*, inquit, *amen dico vobis, quia quæ scimus, loquimur, & quæ vidimus, testamur.* Valeant igitur deliria; facessant omnes infirmæ ad persuadendum fabulæ, opinionesque falsæ, ac phaleratarum vocularum impostura: Nihil enim,quod detrimentum adferre solet,admittimus; etiamsi aduersarij exercitatissimis acerrimisque rationibus nos pulsauerint: Est enim diuinum hoc nostrum Sacramentum, *non in plausibilibus humanæ sapientiæ verbis,sed in spiritus ostensione positum.*

Imperscrutabile Diuinæ incarnationis mysterium.

Incarnationis Sacramentum fide honorandum,nõ curiosis quæstionibus ventilandũ.

Ioan 3. Illud Nicodemicum: Quomodo possũt hæc fieri?in mysteriis fidei nõ habet locum.

1. Corinth. 2.

Vnigenitus igitur qui & Deus & vniuersorum secundùm Scripturas Dominus est, nobis apparuit: Visus est in terra, & homo factus,his, qui in tenebris versabantur,illuxit; non phãtasmate,aut externo tantùm schemate;absit: Hoc enim sentire,aut dicere,esset apertè insanire. Neque rursum per sui mutationem, aut conuersionem in carnem transformatus est: Dei Verbum enim, omnis mutationis expers, & vno semper eodemque modo affectum est. Neq; coæuam cum carne substantiam sortitus est:Ipse namque seculorum conditor est. Neque

Compendio recensentur & confutantur errores, qui circa Christi œconomiam extiterunt.

que hypoſtaſeos exors ſermo, aut nudum tantùm ſimplexque verbum eſt, quod in homine inhabitauit: Nam qui ea, quæ non ſunt, euocat, vt ſint & exiſtant, is non poteſt nō ſubſiſtere & eſſe: Ipſe enim eſt vita, ex Dei & Patris vita procedens, qui quidem ſecundùm propriam hypoſtaſin & eſt & intelligitur. Sed neque carnem quoque, quæ anima ratione prædita vacaret, induit: Quandoquidem viuum illud ſubſiſtensque, ac Deo Patri coæternum Deus Verbum, ſeruili forma ſuſcepta, verè ex muliere natum eſt, & homo factum in terris viſum eſt: Eſtque perinde perfectum in humanitate ac in Deitate: Non enim ex ſola carne & Deitate, ſed ex perfecta humanitate & Diuinitate in vnum eundémque Dominum, & Filium, & Chriſtū admirabili quodam modo concreuit coaluítque.

Agit ex inſtituto contra eos, qui vnum Chriſtum in duos diuidunt.

At hìc ſciſcitabitur fortè quiſpiam: Cuiuſmodi tandem ſacra Virgo peperit, hominémne an Dei Verbum? Cui nos reſpōdemus, iſtuc exquirere, nihil aliud eſſe, quàm errare, & à vero honeſtóque abduci. Nemo poſt vnionem, diuiſionem mihi fingat; neq;, Emmanuelem in hominem ſeorſum, & in Deum rurſum ſeorſum diſpeſcens, duas perſonas efformet. Cęterùm ne quis meritam nobis notam inurat, tanquam qui nihil rectū ſapere inſtituamus, ſed id ſolum, quod per diuinas Scripturas condemnatum eſt; agè is vnū ex Chriſti diſcipulis audiat: Loquitur hic autem ad hunc modum: *Vos chariſſimi, memores eſtote verborum, quæ prædicta ſunt ab Apoſtolis Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui dicebant vobis, quoniam in nouiſſimis temporibus venient illuſores, ſecundùm deſideria ſua ambulantes in impietatibus. Hi ſunt, qui ſegregant, animales, ſpiritum non habentes.*

Iudæ Epiſt.

Poſt vnionē nullam diuiſionem admittere fas eſt.

Nullo itaque modo ſegregationem, aut diuiſionem poſt vnionem concedere fas eſt. Quòd ſi poſt vnionem duo quædam ponere, & vtrunque ſeorſum conſiderare lubeat, vel etiam oporteat (certum eſt namque mentem quandam naturarum diuerſitatem hìc obſeruare & contemplari: Nec enim idem eſt Deitas & humanitas) ita id fiat, vt hæc tamen conſideratio vel contemplatio vtriusque in vnitatem concurſum non excludat. Vnus itaque ad numerum eſt Chriſtus, qui quidem ex Deo Patre naſcitur vt Deus; ex ſacra autem Virgine vt homo: Etenim idem illud Verbum, quod inexplicabili

In vno Chriſto ſimul obſeruatur vnitas & dualitas.

cabili modo, ſupraq; omnem humanæ mentis captum eluxit ex Deo Patre, in humanam naturam deſcendẽs, & in id, quod non erat, ſe dimittens, ex muliere quoque naſci dignatum eſt; non quò in ea exinanitione vſq; perſeueret, ſed vt Deum ſe eſſe oſtendat, ac in naturæ noſtræ forma in terris appareat; appareat autem non tanquam is, qui hominem inhabitet, ſed tanquam is, qui homo re ipſa exiſtat; gloria tamen ſua prorſus incolumi & ſalua. Quapropter D. Paulus Diuinitatem & humanitatem, quæ, quod ad naturæ identitatem attinet, longiſsimo interuallo immenſoq; diſcrimine à ſe mutuo diſtant, diſpenſatione in vnum cogens, &, ex vtrisque vnum Chriſtum, vnũ Deum vnumq; Filium conſtare, oſtendens, ita ait: *Paulus ſeruus Ieſu Chriſti vocatus Apoſtolus, ſegregatus in Euangelium Dei, quod antè promiſerat per Prophetas ſuos, in Scripturis ſanctis de Filio ſuo, qui factus eſt ei ex ſemine Dauid ſecundùm carnem, qui prædeſtinatus eſt Filius Dei in virtute, ſecundùm Spiritum ſanctificationis.* Ecce tibi apertè in Euangelium Dei ſeſe gratum affirmat; atqui alibi diſertè ad hunc modum ſcribit: *Non nos ipſos prædicamus, ſed Ieſum Chriſtum*; rurſum: *Non iudicaui me aliquid ſcire in vobis, niſi Ieſum Chriſtum, & hunc crucifixum.*

Apparuit Chriſtus in terris, non vt is, qui hominem inhabitet, ſed tanq; is, qui homo re ipſa exiſtat.

Paulus duas naturas vnum Chriſtũ prædicat.

Rom. 1.

2. Corinth. 4.

1. Corinth. 2.

Porrò autem licet ipſum Dei Filium nominet, & in Dei Filium præfinitum confirmet; de ſemine tamen Dauid natum enuntiat. Iam, dic, quæſo, qua ratione is Deus eſt, qui ex ſemine Dauid natus eſt? Rurſum, quem ante ſecula Pater ſibi coæternum genuit, quonam pacto Filius Dei præfinitus eſt, perinde ſcilicet quaſi productus ſubſiſtere inciperet? Ipſe namque de ſe ipſo ait: *Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te.* Sanè cùm particula hæc, *hodie*, præſens ferè ſemper, rarò autem præteritum tempus denotet, profundum aliquod, imò verò omnino perplexum, ac tantùm non inacceſſum myſterium hîc inſinuatur; ſed iis, qui ſectione inducta, partes ſeorſum conſiderant & collocant: Nam qui Emmanuelem advnitatẽ reuocant, iis & hoc ipſum & cætera omnia, quæ ad ſyncerã dogmatum cognitionem pertinent, ſunt obuia, captuque facilima. Filius itaque, qui generanti Patri coæternus eſt, & ante omniũ ſeculorum ætatem ſubſiſtens eſt, poſteaquàm Diuinitate non amiſſa,

Verbum diuerſa ratione hodie & ante omne æuum natum dicitur.

Pſalm. 2.

Τὸ hodie præſens tempus plerunq; denotat.

Qui diuidunt in Chriſti œconomia, maximas perplexitates experiuntur.

amissa, sed humanitate assumpta', in hominis naturam sese dimisit, assumptæ humanitatis ratione, meritò & ex Dauid quoque semine progenitus & oppido recèns natus prædicatur; quippe cùm id, quod assumpsit, ab eo nullo modo alienum, sed verè illius proprium sit. Quare vnum censetur cum ipso; quemadmodum, exempli causâ, in hominis quoque compositione accidere animaduertimus: Is etenim ex anima & corpore, partibus vtique secundùm naturam dissimilibus, constituitur; attamen quod ex vtroque concreuit, vnus homo reputatur. Et quemadmodum à sola carne totum interdum animal denominatur, & anima rursum nominata, id, quod ex vtroque conflatum est, non infrequenter intelligitur; ad eundem planè modum, quæ de Christo quoque dicuntur, accipienda sunt. Vnus est ergo Dominus, vnus Filius Iesus Christus, & ante carnem, & posteaquàm, suscepta carne, homo apparuit.

Vt anima & corpus, tametsi inter sese dissimilia, vnũ tamen constituũt hominem; ita Diuinitas & humanitas vnum absoluunt Christum.

Humanæ naturæ proprietates & ægritudines Verbo Diuinitatem non adimunt.

Et quamuis idem ille Redemptor noster per humanæ naturæ proprietates exinanitionisque conditiones interdum nobis insinuetur; non ob id tamen eius dominium & potestatem inficiabimur. Iudæos sanè Christus Dominus ita alloquitur: *Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite; nunc autem quæritis me interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum; hoc Abraham non fecit.* Scribit de eo Paulus quoque: *Qui in diebus carnis suæ, preces supplicationesq; ad eum, qui posset illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia; & quidem cùm esset Filius Dei, didicit ex his, quæ passus est, obedientiam.* Nunquid ergo hunc ipsum Christum hominem nudum cæteris nulla ex parte excellentiorem aut eminentiorem censebimus? Absit. Rursus Deine sapientiam & virtutem in eam se infirmitatem abiecisse, dabimus, vt mortem extimuerit, & à Patre saluari expetiuerit? Nunquid Emmanuelem vitam secundùm naturam esse, inficias ibimus? Num denique cùm eundem Deum simul ac hominem esse non ignoremus, circa humanitatem tantùm nostræq; naturæ conditiones immorantes, quæ laudem promerentur, cuiusmodi sunt, ex quibus illius Diuinitas summaque eiusdem maiestas & gloria cognoscitur, veluti parua pro nihilo

Ioan. 8.

Hebr. 5.

Dei Verbum secũdùm se, nec mortẽ extimuit, neq; paternam opem imploranit.

nihilo ducemus? Minimè gentium: Sed in medium prodeat probatiſsimus ille Apoſtolus Paulus, qui elata voce in hæc verba concionatur: *Sapientiam loquimur inter perfectos; ſapientiam verò non huius ſeculi, neque Principum huius ſeculi, qui deſtruuntur: Sed loquimur Dei ſapientiam in myſterio, quæ abſcondita eſt, quam prædeſtinauit Deus ante ſecula in gloriam noſtram, quam nemo Principum huius ſeculi cognouit: Si enim cognouiſſent, nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent.* Et alio rurſum loco: *Qui cùm ſit ſplendor gloriæ & figura ſubſtantiæ eius, portansque omnia Verbo virtutis ſuæ, purgationem peccatorum faciens, ſedet à dexteris maieſtatis in excelſis, tantò melior Angelis effectus, quantò differentius nomen præ illis hæreditauit.* At qui gloriæ Dominũ & eſſe & nominari, nónne immenſo ſpatio id omne poſt ſe relinquit, quod quouis modo aut ortum aut conditum eſt? Mitto humana (ſunt enim iſthæc tenuia admodum) an non, obſecro, quiuis, modò ingenio & ſapientia polleat, ſiue Angelos nominare, ſiue Principatus, Thronos, Dominationes percenſere, &, vt ampliùs quid dicam, ſiue ſummos illos Seraphicos ſpiritus commemorare velit; an non, inquam, hos omnes, gloria maieſtateque vſque adeò præcellenti multis partibus inferiores confitebitur? Nam quòd Dominus gloriæ in cruce ſuffixus; *quòd ſplendor rurſum Patris, & ſubſtantiæ illius character, portans omnia Verbo virtutis ſuæ; quòd Angelis tandem præſtantior extitiſſe perhibetur*; hoc vtique eiusmodi donum, talemq; ac tantam prærogatiuã eſſe cenſeo, vt vni illi omnium Principi naturæ, hoc eſt, Diuinæ tribui debeat. At verò quando homo factus apparuit, tunc demum id, vt equidem ſentio, quod Angelis minus eſt, ſuſcepit: Scriptũ eſt enim: *Eum, qui modico quàm Angeli minoratus eſt, videmus Ieſum, propter paſſionem mortis gloria et honore coronatum.* Sed nunquid Verbũ, quod ex Patre natum eſt, ob id ab eminẽtia illa & dignitate, quæ eſſentialiter in illud cõuenit, nec non ab exacta illa Patris ſimilitudine excludemus, quod ſecundùm diſpẽſationis menſuram animo conceptũ, Angelorum gloriã non attingit? Nequaq̃? Arbitror enim, Dei Verbum poſt aſſumptam ſemel carnem ab humanæ naturę conditionibus neutiquam excludendum eſſe; neq; humanitati rurſum, ſi, vt in Chriſto eſt, cõſideretur, gloriam, quæ Deum decet, denegandum eſſe.

1. Corinth. 2.

Heb. 1.

Giorię Dominum eſſe, in ſolum Deũ conuenit.

Quæ Chriſto trìbuũtur, ea in nullam rem creatam conueniunt.

Hebr. 1.

Hebr. 2. Verbum ſecũdùm carnis aſſumptæ cõditiones ab Angelis minoratum.

Propter perſonæ idẽtitatem, & quæ Dei ſunt peculiaria, tribuũtur homini, & quæ hominis rurſum ſunt propria, tribuuntur Deo.

Suſpicor autem futuros, qui interrogent: Agedum vter eſt Ieſus Chriſtus, isne, qui homo ex muliere natus eſt? an Verbum, quod ex Deo genitum eſt? Næ ſtultum eſt, ſuperuacaneis verbis contendere, ac quibuſlibet anilibus nugis ſeſe opponere. Reſpondeo nihilominùs, non ſolùm periculoſum, ſed etiam pernicioſum videri, hominem & Verbum ſeiungere, factaque diuiſione, vtrunque ſeorſum ſtatuere; quippe cùm diſpenſationis myſterium eiusmodi ſectionem nequaquam admittat, & Diuina præterea Scriptura vnum duntaxat Chriſtum eſſe diſertè tradat. Aſſero proinde, neque Dei Verbum absque humanitate, neq; templum rurſum, quod ex muliere in lucem editum eſt, niſi cum Verbo coniunctum ſit, Chriſtum Ieſum appellari poſſe: Quandoquidem Dei Verbum non per ſe, ſed per diſpenſatoriam copulam admirabili modo, humanæ naturæ vnitum, Chriſtus eſſe cognoſcitur: Nã etſi illud, vt Deus naturalisque Dei Patris Filius, humanitate ſuperius ſit; attamen propter ſuſceptam hominis naturam in humilitate iacere non detrectauit. Atque huc tendit illud Chriſti: *Qui videt me, videt & Patrem meum*; rurſum: *Ego & Pater vnum ſumus*; & illud rurſum eiusdem: *Pater meus maior me eſt*: Quamuis enim, ſiue ſubſtantiæ identitatem, ſiue aliud quodcunq;, in quo cum Patre conferri queat, ſpectes, Patre nequaquam maior ſit; tamen propter aſſumptam humanitatem Patre minorem ſe vocat.

Vnus eſt Chriſtus, qui vtranq; naturam eſſentialiter in ſe cõplectitur.

In diſpenſationis myſterio periculoſum & pernicioſum eſt, inter hominem & Verbum ſecernere.

Verbum per ſe humana natura ſeiũcta nõ eſt Chriſtus.

Ioan. 14.

Verbum incarnatum diuerſa ratione Patre maior & minor eſt.

Quin ſacræ quoque literæ diſpenſatoria quadam ratione diuinitate illius ſuppreſſa, totum interdum prædicant, vt hominem; contrà nonnunquam humanitate eiusdem tacita, totum quandoque inſinuant, vt Deum: Attamen propter vtriusque naturæ, in vnam eandemq; perſonam, coïtionem, nulla hac quidem in re afficitur iniuria. Quapropter diuus Paulus Hebræus ex Hebræis ex Beniamitica tribu ad Apoſtolatũ vocatus, his, qui per fidem iuſtificati fuerant, carnaliaque membra, puta fornicationem, auaritiam, malam cupiditatem, & cæteras animi perturbationes mortificauerant, ad hunc modum ſcribit: *Mortui enim eſtis, & vita veſtra eſt abſcondita cum Chriſto in Deo.* Imò verò ipſe Chriſtus ita precatur: *Pater ſancte, ſerua*

Scripturæ modò de Chriſto loquũtur, tanquam de puro homine; modò tanquã de ſolo Deo.

Membra carnalia ſunt fornicatio, auaritia & cætera vitia.

Coloſ. 3.

Ioan. 17.

eos

eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus. Cùm eſſem cum eis, ego ſeruabo eos in nomine tuo; quos dediſti mihi, ego cuſtodiui; & nemo ex eis periit, niſi filius perditionis, vt Scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio; & loquor in mundo, vt habeant gaudium meum impletum in ſemetipſis. Intelligit hinc, quomodo per ſolam ferè humanitatem hîc inſinuetur: Neque ex hiſce tamen concludere licet, Verbum aliquò ſe abdidiſſe, aut è mundo hoc emigraſſe: Conſtat namque alibi aliter diſſeruiſſe: *Amen*, ait, *dico vobis, vbi ſunt duo, aut tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum.* Matth. 18. Et iterum: *Ecce vobiſcum ſum vſque ad conſummationem ſeculi.* Mat. vlti. Videas & ſacratiſsimum quoq; Paulum, ſæpe multisque in locis hominis vocabulo cunctantiùs eundem deſignare: *Paulus*, inquit, *Apoſtolus non ab hominibus, neq; per hominem, ſed per Ieſum Chriſtum.* Gal 1. Paulus Dei nomine Chriſtum non infrequenter deſignat. Rurſum: *Notum autem vobis facio, fratres, Euangelium, quod euangelizatum eſt à me; quia non eſt ſecundùm hominem: Neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici; ſed per reuelationem Ieſu Chriſti.* 2. Cor. 5. Et alio item loco: *Si*, ait, *Chriſtum cognouimus ſecundùm carnem; ſed iam nunc non nouimus.* Iam ecquiſnam eſt ille IESVS CHRISTVS, qui Apoſtolum Paulum diuinorum myſteriorum notitia vſque adeò occulta, certa ac diuina illuſtrauit? An non Verbum, quod noſtrî cauſa homo factum, ex muliere naſci non recuſauit? An iſthuc, quæſo, non eſt verum? Imò veriſsimum: Meminimus namque, beatum Gabrielem eiuſmodi oratione ſacram Virginem appellaſſe: *Ne timeas MARIA: Ecce enim concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius IESVM.* Luc. 2. Vis & impoſitio nominis Ieſu diuina. Nomen hoc nouum à Patre, opinor, per Angeli vocem impoſitum eſt: Prædixerat enim multò antè Propheta: *Et vocabitur tibi nomen nouum, quod os Domini nominauit.* Eſa. 62. Quando ergo vnigenitus Filius, qui Patri coæternus ante omnia ſecula extitit, nouiſsimis temporibus homo factus, & ex muliere natus, & filius declaratus, & primogenitus appellatus, & inter multos fratres numeratus eſt; tunc ille quoque, qui ſecundùm naturam Pater eſt, paternitatis leges, vt ita loquar, ſequutus, nomen hoc præfiniuit.

Idem itaq; Vnigenitus & primogenitus eſt; Vnigenitus quidē vt Deus, primogenitus verò quatenus ſecundùm œconomicam Idē vnigenitus & primogenitus: ſed alia & alia ratiõe.

nomicam vnionem inter nos & inter multos fratres homo versatus est, quò & nos quoque in ipso & per ipsum secundùm naturam & gratiam filij Dei efficeremur: Secundùm naturam quidem vel naturales, tanquam membra ipsius; participatione verò & secundùm gratiam per ipsum in Spiritu. Quemadmodum igitur Christi humanitati, propterea quòd secũdùm dispensationis copulam Verbo coniuncta est, vnigenitum esse & dici proprium effectum est; ita Verbo, eò quòd vnitum est carni, id peculiare factum est, vt inter multos fratres primogenitus sit & appelletur. Cùm Dei itaq; natura stabilis, immota omnisque mutationis expers sit, nunquam Deus Verbum non mansit, quod erat: Neque verò tum, quando homo factꝰ est, summę illius maiestatis & gloriæ, qua ceteros omnes longè superat, coronam amisit. Quamobrem sancta illa imprimisq; beata cœlestium spirituum multitudo, vt illum adoret, æquè ac nos mandatum accepit. Sanè sola humanitatis paruitate & abiectione inspecta, licebat quandoq;, & quidem iure meritoque licebat, eiusmodi adorationem recusare, debitumque honoris cultum cunctantiùs impendere, ac illi, qui propter nos nostri similis effectus fuerat, glorificationem denegare, ne quo errore imprudentes constringerentur (necdum enim ipsis mysterium illud Christi satis cõpertum erat) Verùm ne sanctissimæ illæ creaturæ in eam impietatem inciderent, Spiritus id illis aperuit. Hinc illud Pauli: *Et cùm inducit primogenitum in orbem terræ; dicit: Et adorent eum omnes Angeli eius*: Is enim, qui naturæ proprietate vniuerso terrarum orbe sublimior est, illique præsidet, &, prout Deus mente concipitur, extra ipsum est; in ipsum vt homo ingressus, pars mundi effectus est; veruntamen nullam ea de causa diuinæ gloriæ iacturam fecit: Adoratur namq; vt vnigenitus, etsi appelletur primogenitus: Quæ sane appellatio humanæ nostræ modulis ac proprietatibus quàm optimè conuenit.

In Christo & per Christũ naturales & adoptiui Dei filij efficimur.

Verbo propter incarnationem nihil dignitatis ademptum est.

Angeli, æquè ac nos, Christum adorare iussi sunt.

Angelis incarnati Verbi mysterium quandoq; occultum fuit.

Heb. 1.

Qui extra mundũ erat totiq; mundo præsidebat, pars mũdi effectus est.

Ergóne Emmanuelem vt solum hominem adorabimus? Minimè gentium: Isthuc enim nihil aliud foret, quàm errare, in fraudem induci, ac delirare: Hac siquidem ratione, nihil quic-

Christus non adoratur, vt verus homo, sed vt homo Deus.

quicquam ab iis dissentiremus, qui opificis & procreatoris loco creaturam adorauerunt, veritatemque, vt scriptum est, in mendacium conuertunt. Si illorum ergo sententiæ accesserimus, omnino vnà cum illis & illud Apostoli quoque audiemus: *Dicentes, se esse sapientes, stulti facti sunt; & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis & volucrum, & quadrupedum, & serpentum.* Quid? Nónne & nos ipsi quoque iis, quorum modò meminimus, similia facere & sentire censebimur, vt qui Dei gloriam in mendacium & similitudinem imaginis corruptibilis hominis demutauerimus? Nunquid Emmanuelem tanquam nudum nostræque conditionis hominem adorationis cultu prosequemur? Ecur cœlestis ille Angelorum cœtus iis, qui in tantam illam insaniam prolapsi sunt, non obsistit? Quin & erroris huius crimen, quod indelebilem vtiq; veterum errorum maculam cõtinet, Ethnicorum gregibus, tanquam quod leue sit, nequaq̃ in posterum exprobrare licebit? Erratur namq; & nunc quoque, perinde ac olim; & semita, quæ ad veritatem ducit, æquè nunc ignoratur, vt antè. Sed neque beatus Paulus satisopportunè quoque, vt apparet, Galatas increpat? Ait namque: *Tunc ignorantes Deum, iis, qui natura non sunt Dij, seruiebatis. Nunc autem cùm Deum cognouerit is, imò cogniti satis à Deo, quomodo conuertimini iterum ad infirma atq; egena elementa, quibus denuo seruire vultis?* Nam nisi Christus, in quem crediderunt, suapte natura Deus est, qualem, quæso, Deum cognouerunt? Etsi soli homini seruierunt, nónne antiqui erroris laqueis etiamnum irretiti manifestè tenentur? An ego non verum dico? vtique dico. Cernis igitur, Christianissime Imperator, quo modo necessariis rationibus adducti, Dei Verbũ, esto in forma nostra apparuerit, tanquam verum natura Deum adorare compellamur: Quippe cùm duarum naturarum in vnitatem concursus huc nos inuitos adigere nequaquam valeat, vt Diuinitate obscurata, solam humanitatem obtinuisse aliquando suspicemur: Enimuerò Verbi natura humanam naturam suscipiens, non est nuda humanitas; imò verò propria gloria et maiestate assumptam naturam

Rom. 1.

Si Christus, quem adoramus, non est Deus, æquè nunc idololatriæ scelere constringimur, ac veteres Pagani olim.

Gal. 4.

Assumpta humanitas diuini Verbi gloriæ & maiestati nullum præiudicium procreauit.

naturam excedens, inconcussaque ac immota persistens, nullam prorsus Diuinæ illius excellentiæ passa est iacturam. Cuius quidem rei Christi discipuli non ignari, adorabant eum, dicentes: *Verè filius Dei es tu*: Nam etsi illum ambulare, nostroque more corpore indutum cernerent; ex eo tamen, quòd admirabiliter in summis fluctibus ambulabat, Deum esse colligebant.

Mar. 6. Apostoli Christũ vt Deum adorãt.

Sed aliquis fortè ex iis, qui huic tantæ gloriæ aduersantur, dicet: Ecquis ille erat, qui mulieri Samaritanæ aiebat: *Vos adoratis, quod nescitis; nos autem adoramus, quod scimus?* Nam quo modo rectè adoratur, qui inter adorantes censetur? Ad hoc equidem respondebimus isthuc: Quis ille erat? de Christo stolidè omnino atque imperitè dici: Nullo enim modo Christus diuisus est. Quare qui cum muliercula loquebatur, erat vnus & solus Dominus Iesus Christus, ex humanitate adorante, & adoranda Diuinitate constitutus, illud in se complectens, vnde Deus simul & homo verè dici haberique possit. Cognatum est huic & hoc dilemma quoque: Si, inquiunt quidam, Deus est, ipse per se Dominus gloriæ est: Si autem homo est, Dei liberalitate gloriæ particeps effectus est; ergo aduentitia gloria indigebat, iuxta illud: *Pater clarifica filium tuum*; næ, sed *vnus* interim secundùm Scripturas est *Dominus, vna Fides, vnum Baptisma*. Et quemadmodum vna est fides in Christum, & vnum item Baptisma, etiamsi in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum credamus & baptizemur; ita planè, vt ego arbitror, vna quoque Patris, & incarnati Filij, & Spiritus sancti est adoratio: Quamuis enim Vnigenitus caro factus inter nos habitârit, nec non primogenitus inter multos fratres appellatus sit; hoc tamen nihil impedit, quò minùs, cùm à nobis, tum ab ipsis quoq; Angelis adorari debeat: Nam quæ aliàs fidei ratio de ipso constare posset, peruidere neutiquam procliue foret: Neq; enim (si modò rectè sapere voluerint) facilè dicturi sunt, opinor, quòd in Dei Patris Verbum carne exutum credamus: Neq; illud rursum, nempe quòd in vnum aliquem nostrî similem, aut in solum hominem fide tendamus; sed quòd sub persona Christi in verum & naturalem Deum:

Ioan. 4. Christus adorat, & vicissim adoratur.

Christus plenè cõstat ex adorãte & adoranda natura.

Ioan. 17.

Ephes. 4.

Vt vna adoratione adoramus Patrem, Filium, & Spiritum sanctũ; ita vnum quoque Deum & hominẽ Christum.

Fide in Christum tendimus nõ tanquã in solũ Deum aut in hominem solũ, sed tanquam in Verbum incarnatum.

Cui

Cui orationi & ſapiens quoque Paulus patrocinatur: Scribit enim: *Non noſmetipſos prædicamus, ſed Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum; nos autem ſeruos veſtros per Ieſum: Quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem ſplendeſcere, ipſe illuxit cordibus noſtris ad illuminationem ſcientiæ charitatis Dei, in facie Chriſti Ieſu.* Ecce apertè euidenterque illuminatio ſcientiæ Dei Patris in perſona Chriſti effulſit. Vnde & ipſe: *Qui videt me*, inquit, *videt & Patrem: Ego & Pater vnum ſumus.* 2. Cor. 4. Ioan. 14.

Cæterùm Diuinus character non eſt corporeus, ſed in ſumma virtute & gloria poſitus: Eratis porrò in Chriſto apprimè exactus & lucidus. Voluit autem non per iſtum ſolum internoſci, ſed per operum quoque excellentiam in auditorum animos illabi, eoſque in ſui conſiderationem excitare: Siquidem corpus, quod cernebatur, autoritatē illius apud imprudentes magis magisque ſubinde eleuabat. Ait ergo: *Si non facio opera Patris mei, nolite credere: Si autem facio, etſi mihi non creditis, operibus credite.* Ea autem Chriſtum dixiſſe exiſtimo, quæ tunc vtilitatem allatura nouerat: Nam cùm vulgo perſuaſum eſſet, eum, qui noſtrî cauſa homo factus eſt, natura Deum non eſſe, ſed hominem ſimpliciter nobis per omnia ſimilem, & ob id quidam fidem in illum exoſam redderent; omni metus cunctationisque cauſa præciſa, paternaque perſona ſumpta, non humanæ abiectioni, ſed Diuinæ naturę fidem attribuit, illique neceſſariò attribuendam eſſe oſtendit: Ait enim: *Qui credit in me, non credit in me, ſed in eum, qui miſit me.* Perinde ac ſi dicat: O fideles auditores mei, ne parua & humilia de me opinemini: Quin id potiùs de me perſuaſum vobis habetote; nempe, ſi in me, quem in hoc corpore cernitis, credideritis, non in vnum aliquem ex multis credituros vos eſſe, ſed in ipſum Patrem per me Filiū: Qui licet veſtrî cauſa caro factus ſim, & vilem iſtam hominis formam induerim; Patri tamen omnino æqualis, nulláq; in re ab eo diuulſus, aut ſeparatus ſum, vtpote eadem, qua ille natura, potentia ac gloria præditus.

Diuinus character non in re aliqua corporea, ſed in virtute & gloria eſt poſitus.

Ioan. 5. Chriſtus per opera, quis eſſet, oſtēdebat.

Veſtitus carnis, fidem in Chriſtum remorabatur.

Ioan. 12.

Qui in Verbum incarnatum credebant, in Deum Patrē credebant.

Animaduertat quiſpiam, alio item modo fidem in ſe nequaquam repuliſſe, etiamſi homo factus eſſet; ſed citra vllam omnino ſectionem, aut diſtinctionem in propriam perſonam

Chriſtus Patrī per omnia æqualis.

illam admisisse: Quandoquidē cùm ab ortu cœcum sanasset, & dulce hoc insuetumq; ipsi lumen intuendum præbuisset, in magna meritò admiratione apud omnes erat. Verùm is solùm, qui morbo liberatus fuerat, dum à Iudæis interrogaretur, medicum profitebatur: Nam cùm Christus fortè in illum incidens percontaretur: *Credis in filium Dei?* ille verò contrà succlamâsset: *Quis est Domine, vt credam in eum?* responsum tulit eiusmodi: *Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ille est. At ille dixit: Credo Domine; & adorauit eum*: At enim quis nescit, Diuinam illam supremámque naturam sub aspectum planè non cadere? *Deum enim* (vt scriptum est) *nemo vidit vnquam*. Si igitur humanitatem, in qua Dei Verbum apparuit, ab eo seiungas, quasi in se solum ac nudum, hoc est, per se citra humanitatem consideratum fidem exegerit; cur cœco sanitatem adepto, non imperauit, ne in se, sed in Diuinam naturam mentis oculos coniiceret, sed seipsum corporeo schemate indutum, ipsisque oculis expositum ostendit? Ait enim: *Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est*. Ecce dubium esse potest, quin corpus suum coràm cernendum exhibuerit? At quo tandem pacto ipse est caro, nisi id totum ipsum esse intelligatur, quod secundùm vnionem illius factum est proprium: Simile quid in nobis quoque obseruare licet: Nemo enim hominem ex animo & corpore constantem (prout nos omnes constamus) diuisim ac ex parte ostensum vult, etiamsi solam carnem designet; sed totum.

Ioan. 9.

Cœcus natus non Diuinitatem per se, sed ipsum, quē oculis intuebatur, adorare iubetur.

1. Ioan. 4.

Ioan. 9.

Id totum est Verbum, quod secundùm vnionem hypostaticam illius factum est.

Vt per hominis carnem, totū hominē ita per Verbi humanitatem totum Verbū designamus.

Scribit hac de re Euangelista Ioannes quoq;: *Multa* (ait) *& alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, vt credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei, & vt credentes vitam habeatis in nomine eius*. Æquè admirari hoc loco & diuinum quoque Petrum licet: Hic enim intrepidè disertéque Iudæos eiusmodi oratione affatur: *Principes populi & Seniores, si nos hodie diiudicamur in beneficio hominis infirmi, in quo saluus factus est? Notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israël, quòd in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitauit ex mortuis; in hoc iste astat coram vobis sanus*. Et post alia rursum: *Et non est in aliquo alio salus: Neque enim aliud nomen sub cœlo datū est hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri*. Ecquis, obsecro, cui ille,

Ioan. 20.

Actor. 4.

est ille, qui, & mortem subiit, & cum triumpho à mortuis excitatus, & Nazarenus appellatus fuit, nisi Christus Iesus? Hoc est, vnus ille, qui inexplicabili modo ante omne quũ ex Deo Patre genitus, vltimo hoc & ad finem iam decurrẽte seculi tempore, ex muliere homo natus est? Vnde qui fidem in ipsum complexus fuerit, eximiam inde mercedem gloriámque reportabit: Est enim apud S. Ioannem: *Quotquot receperunt illum, dedit illis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius; qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt*: Nã quò ipse primatum in omnes obtineret, vt scriptum est, ex muliere nasci voluit.

Fides in Christũ eximiã parit mercedem.

Ioan. 1.

Colos. 1.

Quia verò creaturę per sanctificationem apud Deum reformatæ initium extitit, ipse præ cæteris omnibus ex Spiritu genitus declaratur; vtpote absque viri mulierisq; congressu in lucem fusus: Neque idcirco tamen aliquam ignominię notam naturæ inurere voluit (sunt enim nuptiæ honorabiles, & qui initio formauit omnia, masculũ & fœminam fecit eos) sed naturam humanam præstantiori multisq; partibus excellentiori dignitate cohonestandam putauit: Non enim viri, sed spiritus germẽ appellare nos voluit. Huc illud quoq; spectat: *Patrẽ nolite vobis vocare super terram: Vnus enim est Pater vester cœlestis; omnes autem vos fratres estis.* Quam ob rem in illum credere omni prorsus reprehensione vacat; imò vna omniũ istuc peccatorum obliuione, hoc est, condonatione pensatur: Scribit enim eximius ille Apostolus Paulus ad hunc modum: *Scientes enim, quia non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi; & nos in Christo Iesu credidimus, vt iustificemur in ipso.* Cęterùm quod suprà indicaui, id paucis hoc loco repetere non grauabor; puta Dei Patris Verbum nudè per se positum non esse Christum, sed tunc demum id nomen obtinuisse, cùm humana natura assumpta, citra vllã omnino confusionem adiunctum est carni. Ita affectum, hoc est, aspectabile effectum, nostráque forma vestitum cœlestis Pater, voce cœlitus delapsa sanctis ostendit Apostolis: *Hic*, inquit, *est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui; ipsum audite.* Aduerte autem, quomodo hic non dicat: *In hoc est Filius meus*; ne alter ab altero seorsum per se positus, hoc est, diuisus intelligatur;

Homo Christus præ cæteris omnibus Spiritu genitus dicitur.

Heb. 13. Gen. 2.

Cur non ex vno, sed ex Deo nati dicamur. Matth. 23.

Fides in Christũ, peccatorum condonatione pensatur.

Galat. 2.

Ante carnem assumptam, Verbũ nõ erat Christus.

Matth. 17.

Pater cœlestis Christo testimonium perhibens, non dixit: In hoc est Filius meus; sed hic est Filius meus. 1. Ioan. 5.

ligatur; sed quò secundùm dispensatoriam vnionem vnus idemque simpliciter accipiatur, *hic*, ait, *est Filius meus*. Quanto autem cum discrimine erroréque coniunctum sit hisce obniti, id dilucidè demonstrat Ioannes, ita scribens: *Quoniam hoc est testimonium Dei, quod est testificatus de Filio suo: Qui credit in Filiũ Dei, habet testimonium Dei in se. Qui non credit Deo, mendacem facit eum; quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus de Filio suo.* Testificatus est autem eum, qui carne seruilique forma indutus apparuit, vnicè, propriè ac verè suum esse Filium. Præterea, illustrem illam sacri Baptismatis gratiam, quæque ipsi cohæret, viuificationem, & Dei participationem per sanctificationem in Spiritu per Iesum Christum nobis obtingere, inficiari non possumus: Meminimus enim Ioannem dicentem: *Qui post me venturus est, fortior me est; cuius non sum dignus calceamenta portare: Ipse vos baptizabit Spiritu sancto & igni*. Iam hic te interrogo, num Spiritu sancto & igni baptizare, opus sit solius humanæ naturæ. Quis, quæso, istuc credat? Atqui cùm virum illum vocet, tametsi adhuc absentem & inaspectabilem; Spiritu nihilominùs sancto & igne baptizaturum prędicat. Immittit autem hic Spiritum baptizatis, non alienum, sed eum, qui ex illo, & per illum est: Neque rursum vt seruus, vel minister, verùm vt Deus secundùm naturam, cum summa potestate & autoritate. Per hunc quoque diuinus character nobis imprimitur: Reformamur enim in Christo Iesu, veluti in Diuina quadam imagine: Non quòd corpoream aliquam conformationem subeamus (istud nanque opinari desipere esset) sed quòd Spiritus sancti participes effecti, ipsum nobis Christum lucrifaciamus; ita vt iam illud Propheticum lætabundis cantare liceat: *Exultet anima mea in Domino: Induit enim me amictu salutis, stolaq; lætitiæ: Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis*; ait Apostolus.

Baptismi gratia per Christũ confertur.

Matth. 3.

Spiritu sancto baptizare non est opus solius naturæ humanæ.

Christus immittit baptizatis Spiritum proprium, non alienum.

Character, quo Christo conformamur, non est corporeus.

Rom. 6.

Quòd si quis vlteriùs interroget: Num ergo in hominem baptizati sumus? Et hoc inficiabor minimè; sed heus tu, quisquis es, quid moliris? itáne omnem spem hac cõcessione præreptam nobis arbitraris? Baptizati sanè sumus in hominem; sed non in hominem simpliciter, verùm in Deum hominem factum, qui pœnas veteresque noxas iis, qui fidem in illum comple-

Baptizamur in hominem, sed nõ in hominem simpliciter, verùm in Deum hominem factum.

complectuntur, remittit. Vnde D. Petrus Iudæos ita alloquitur: *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrûm in nomine Iesu Christi, in remissionem peccatorum vestrorum; & accipietis donum Spiritus sancti:* Peccata nanq; iis, qui illi adhærent, condonans, suum mox Spiritum impertit; quem quidem Verbum, quatenus ex Deo Patre procedit, immittit, & ex propria natura in nos quasi ex fonte quodam transfundit. Quin etiam facultate hac propter vnionem & incarnationis œconomiam, æqualiter quodammodo cum homine communicata, corporaliter quoque vt homo inspirat: Insufflauit enim in sanctos Apostolos, dicens: *Accipite Spiritum sanctum.* Sed neque ex mensura rursum dat Spiritum; sed, iuxta Ioannis vocem, ex se non secus ac Pater eundem infudit. Vnde magnus ille Paulus totam hanc controuersiam è medio tollens, modò rem hanc Deo & Patri, modò rursum ipsi Filio tribuit: Sic enim scribit: *Vos autem in carne non estis, sed in Spiritu; si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est eius: Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, Spiritus autem viuit propter iustificationem.* Patet ergo, & Spiritum Deo proprium esse, & Verbum, quod ex Patre prodit, solum non esse. Quamuis autem hoc ipsum Verbum homo nostrî similis factum intelligatur; ob id tamen Diuinitatis proprietatibus, quæ in propriam illius naturam conueniunt, non destituitur. Rursum licet vt homo, perinde ac nos, viuificari interdum dicatur; attamen propter inexplicabilem illam ex viuente Patre generationem, omnium vita extitit. Videre est autem, vbi Verbum propriæ actionis gloriam propriæ carni largiatur; contrà rursum vbi, quæ carnis sunt, in se transferat, ac propter dispensationis vnionem propriæ quodammodo naturæ tribuat.

Actor. 2.

Christus propter naturarũ inter se vnionem corporaliter quoq; Spiritum sanctum impertit.

Ioan. 20.

Ioan. 3.

Rom. 8.

Spiritus cõmunicatio, modò Christo, modò cœlesti Patri tribuitur.

Vnionis œconomia effectũ, vt ea, quæ carnis sunt, tribuantur Deo; & ea rursum, quę Dei sunt, tribuantur carni.

Sed dixerit quispiam: Nónne in Verbum, quod secundùm naturam à Deo Patre procedit, maximè conuenit supernè ac de cœlo venire, eáque, quibus vitam impertiri voluerit, posse viuificare? Vtiq;. Verùm dic, quæso te, nunquid Diuino modo condere ac procreare, humanæ quoq; naturæ largiendum est? Minime gentium. Ecquo ergo modo nos viuificat? vt Deus. Veruntamen non per hoc solum id facit, quòd sanctum

Humanæ naturæ nõ est condere secundùm se aut viuificare.

Christus bifariã nos viuificat, vno modo per gratiã; altero modò per suam carnem.

nobis Spiritum impartitur; sed per hoc quoque, quòd filij hominis carnem, quam assumpsit, vescẽdam proponit: Ait enim. *Amen amẽ dico vobis, nisi manducaueritis carnẽ filij hominis, & biberitis eius sanguinẽ; non habebitis vitam in vobis.* Rursum cùm Iudæi ipsum aliquando deriderent, conuitiisque appeterent, ac beatum Moysem illi, nescio quomodo anteponẽtes, apertè dicerent: *Patres nostri manducauerunt manna in deserto, sicut scriptum est: Panem de cœlo dedit eis manducare. Quod ergo tu signum facis, vt credamus tibi? Quid operaris,* vt corpus supernè de cœlo nobis sis deportaturus? Respondit ille. *Amen amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de cœlo, sed Pater meus dat vobis panem de cœlo verum: Panis enim verus est, qui de cœlo descendit, & dat vitam mundo.* Denique tantùm non digito seipsum in corpore constitutum demonstrans, ita ait: *Ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi: Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: Et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo. Sicut me misit viuens Pater, & ego viuo propter Patrem; & qui manducat me, & ipse viuet propter me.* Atqui nulli obscurum est, carnem filij hominis non descendisse de cœlis, sed è sacra Virgine secundùm Scripturas sumptam esse. Æquè certum est, Verbũ secundùm se manducari non posse: Attamen quòd secundùm dispensatoriam illam vnionem, vtranque naturam in se complectatur, & quasi in vnum colligat, fit (quemadmodum multis passim locis videre id licet) vt vtriusque naturæ proprietates familiariter sibi vendicet vsurpetque. Quare Nicodemo mysterium hoc non intelligenti, sed imperitè: *Quomodo possunt hæc fieri?* sciscitanti, ita occurrit: *Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo, si cœlestia vobis dixero, credetis? Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis.* Iudæis autem eodem planè insciti æ morbo cum Nicodemo laborantibus, ipsique, quòd corpus suum viuificum, nec non de cœlo dilapsum affirmaret, nescio quo modo illudere non dubitantibus, sic aiebat: *Hoc vos scandalizat? Si ergo videritis filium hominis ascendentem, vbi priùs erat?* Quid? nónne Emanuelem ex muliere natum dicimus? Vbi ergo priùs erat, aut qua ratione eò ascendisse se asserit, vbi antè erat? Nóñe corpore sibi vnito ex sancta

Virgine

Ioan. 6. Caro Christi viuifica.

Naturarum in eãdem hypostasin concursus efficit; ἰδιωμάτων vtriusque κοινωνίαν; ita vt homini rectè tribuantur diuina, & Deo vicissim rectè assignẽtur humana.

Ioan. 3.

Ioan 6.

Virgine natum profitemur? An non carnem, quæ de terra est, quod quidem ad propriam naturam attinet, inefficacem ad hoc fuisse agnoscimus, vt viuificare possit? Quo igitur modo, dic quæso, aut caro viuifica est, aut corpus, quod terrenum est, è cœlo dilapsum intelligi potest? Vtique secundùm vnionem, qua viuo illi cœlestique Verbo coniunctum est. Hunc ergo in modum sentientes, vera diuinisque literis consentanea sentiemus: Vnus enim idemque Diuinus est opifex, & carne destitutus, & carne vestitus.

Astipulatur huic quoq; doctrinæ Diuinus ille cœlestisq; sapientiæ magister Apostolus Paulus. Scribit autem in hęc verba: *Gratias agentes Deo, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine; qui eripuit nos de potestate tenebrarũ, & transtulit in regnum Filij dilectionis suæ, in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum; qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ; quoniam in ipso cõdita sunt vniuersa in cœlis, & in terris, visibilia et inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates; omnia per ipsum & in ipso creata sunt; & ipse est ante omnes, & omnia in ipso cõstant. Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis; vt sit in omnibus ipse primatum tenens: Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem diuinitatis inhabitare, et per eum reconciliare omnia in ipso, pacificans per sanguinem crucis eius, siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sunt.* En hîc iterum disertè exponitur, per ipsum, & in ipso omnia esse condita; rursum ante omnia existere, vniuersáque in ipso constituta esse; tum ipsum quoq; primogenitum ex mortuis prædicat, qui per sanguinem crucis suæ omnia pacificârit, tam quæ in cœlis, quàm quæ in terris. At quis, quæso, ex mortuis primogenitus est, nisi Christus Iesus, hoc est, in carne & cum carne Verbum? Nam cùm Verbum sit, quod quidem ad propriam naturam attinet, intermori nullo modo potest: Neq; si homo tantùm nostrî similis sit, vniuersorum conditor dici queat. Condidit autem, vt Deus; etsi post vnionem citra carnem, neque subsistat, neque intelligi valeat. Primogenitus autem ex mortuis vocatur, prout homo apparuit; Diuinam tamen naturam, post assumptam humanitatem, non abiecit.

Col. 1.

Per Christum à tenebrarum potestate erepti sumus.

Per Christum omnia condita & instaurata.

Videas & alios quoque Diuino Spiritu afflatos similibus sententiis

sententiis nonnunquam vti. Apud Ioannem hæc legimus: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum; omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.* Apud Diuum Paulum verba illa: *Vnus est Deus Pater, ex quo omnia; & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia.* Porrò autem, si, posteaquàm Verbum vnitũ est carni, medium aliquod diuellẽs, ac in diuersa, puta in filiorum dualitatem, vt quibusdam placet, quodammodo distrahens intercedit; quomodo omnia per Iesum Christum condita esse verè asseritur? Atqui omnia per ipsum sunt condita. Perspicuum est ergo, omnia, quæ Verbo ex Patre nato propriè & naturaliter insunt, ea ipsa integra ei permansisse, etiam tum, cùm factum est homo. Periculosum proinde est non parum, sectionem aliquam inducere: Vnus enim est Dominus Iesus Christus, per quem Pater molitus est omnia: Vnde conditor est vt Deus; viuificator verò, vt vita, ex proprietatibus humanis, & superhumanis, hoc est, Diuinis in vnum quoddam quasi medium coëuntibus constitutus: Siquidem secundùm Scripturas Dei & hominum mediator est; qui quidem natura est Deus, etiamsi carne sit indutus; verus autem homo est, non tamen purus vt nos: Nam etsi Verbum factum est caro; mansit tamen, quod erat: Scriptum est enim: *Iesus Christus hodie & heri, idem & in secula.*

Ioan. 1.

1. Cor. 8.

Si inter Christum & Verbũ aliquid intercedit, non omnia per Christũ sunt condita.

Christus cõditor vt Deus; viuificator vt vita, ex diuinis humanisq; proprietatibus cõstitutus.

Heb. vlt.

An nó Emmanuelem in nouissimis seculi temporibus, ex sacra Deipara Virgine ortum credimus & dicimus? Sanè; nec id in quæstionem cadit. Cæterùm cùm *heri & hodie*, præteritum & præsens tempus significent; quomodo, Christianissime Imperator, idem omnino dici potest, si præterito tempore secundùm carnem necdum erat genitùs? *Verbum* citra vllam controuersiam *in principio erat*, & immutabile erat: Nam vt ex æterno & immutabili Deo Patre procedit: ita ipsum quoque secundùm propriam naturam æternitatem & immutabilitatem possidet. Sed nónne, inquis, nomen hoc Iesus Christus admodum recens, hoc est, ipso incarnationis articulo Verbo accessit? Næ: Hoc enim pluribus iam antè à nobis ostensum est. Aduertis ergo, quòd Christum Iesum non vna prorsus eademque ratione *hodie & heri, & in secula* eundem esse dicat. At quomodo

Verbum idem est heri ac hodie, ante & post incarnationem.

Nomen hoc Iesus Verbo post incarnationẽ accessit.

quomodo humana natura, quæ mutationi obnoxia est, & de non esse, ad esse & viuere, vt cætera, euecta est, immutabilitatem, & in identitate stabilitatem obtinere dici potest? Aberrauitne ergo à veritatis scopo Scriptura sacra, dum eum, qui heri non erat, priùs extitisse commemorat? Absit procul, vt tale quippiam equidem dicam, aut suspicer (*Christus* enim *Iesus, idem est heri, & hodie, & in secula*) aut vt Verbum, tametsi caro factum est, antiquissimum & immutabile esse, prædicare dubitem; maximè vero cùm illud ipsum, etiam post vnionem cum propria carne, se heri & iam antè extitisse, apertè profiteri, audiam: Etenim cùm insanus Iudæus contra Christum insaniret, repulsáque fide lapidibus eundem obruere adoriretur (nam cùm hominem nostri similem cerneret, indignabatur, quòd ætatem humanam maiorem sibi arrogaret) tale, vt Deus, de se testimonium dixit: *Amen amen dico vobis, priusquàm Abraham fieret, ego sum.* Ad hæc contrà illi: *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti?* Ioannes quoque ita ait: *Hic est, de quo dixi vobis, post me venit vir, qui ante me factus est, quia prior me erat.* At quomodo, cùm Emmanuelem & virum agnoscat, & virum nominet, illum priorem & ante se factum prædicat, cùm tamen & tardiùs & post ipsum natus esset? Sed gloria fortè ac dignitate Ioanne maiorem prioremque extitisse dicet quispiam. Verùm quantum ego intelligo, oratione non admodum prolixa ostendi potest, eiusmodi expositionem, neq; synceram esse, neque satis quoque eruditam: Nam si priorem esse, idem esse statuerimus, quod in gloria potiorem esse; eadem omnino ratione posteriorem esse idem erit, quod gloria & maiestate inferiorem; atq; ita Christum Ioanne inferiorem (ô rem maximè absurdã) concedere compellemur: Ait enim: *Post me venit vir.* Sanè si rectè, quod in Psalmis de eo scriptum legitur, expenderimus, rem longè aliter habere arbitrabimur: *Quis*, inquit, *in nubibus æquabitur Domino; similis erit Domino in filiis Dei?* Summa igitur antiquitas Verbo tanquam Deo secundùm naturam, etiamsi carni vnitum sit, propriéq; naturę bona cum corpore, quod assumpsit, communicare consueuerit, attribuenda est.

Ioan. 8.

Ioan. 1.

Si idem est, priorem esse, quod dignioré; idem quoque erit posteriorem esse, quod indigniorem.

Psal. 88.

Quòd istuc autem ita se habeat, rectéque dictum sit, id ex aliis quoque testimoniis, si modò libuerit, facilè didiceris: Dicit namque alicubi Deus per quendam sanctorum Prophetarum, de Christo ex semine Dauid secundùm carnem orto: *Et tu Bethlehem domus Ephrata paruula es in millibus Iuda. Ex te mihi egredietur, qui sit dominator in Israël; & egressus eius ab initio à diebus æternitatis.* De filiis Israël, sacratissimus Paulus ita scribit: *Omnes in Moyse baptizati sunt in nube, & in mari, & omnes eandem escam spiritualem manducauerunt; & omnes eundem potum spiritualem biberunt. Bibebant autẽ de spiritali, consequente eos Petra: Petra autem erat Christus:* En summam illam antiquitatem, quæ in Verbum propriè conuenit, secundùm œconomicam vnionem hîc Christo Iesu assignatam esse: Euidenter enim exponit, Bethlehemitam illum, qui ex muliere natus est homo, ab initio seculi exitum habere: In principio enim, & ante omnia secula erat incarnatum Verbum; ipsumq; erat petra illa, quæ Israëliticum populum sitientem insperatis inexpectatisq; aquæ fluentis inebriauit; etiamsi in nouissimis seculi temporibus secundùm carnem humanamque naturam progenitum, & à Deo Patre, vt legatione in mundo hoc fungeretur, inunctum sit: Neq; enim aliunde hoc nomen Christi sortitum est, quàm ab vna hac vnctione & functione. Atqui Christus secundùm beatum Paulum erat illa Petra. Confirmat hanc rursum sententiã & sapiens Ioannes quoque; siquidem naturas in vnum quodammodo cogens, proprietatumque vim, quæ vtriq; adiacent, in vnionem redigens, ita scribit: *Quod fuit ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de verbo vitæ; & vita manifestata est, & vidimus, & testamur, & annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis.* Ecce disertè affirmat, eum, qui fuit ab initio, & visum esse, & palpabilem factum esse: Etenim Thomas, posteaquàm manus in latus, & digitos in clauorum foramina intulisset, statim exclamauit: *Dominus meus, & Deus meus.* Quin eximius quoque Euangelista Lucas, sanctos Apostolos Verbi spectatores, eiusdemque ministros extitisse ait: Nam qui corporis expers erat, factus est spectabilis; & qui tangi non poterat, terrena carne, non

Michææ. 5. Christ⁹ antiquissimus, imò absolutè æternus.

1 Cor. 10.

Bethlehemita Christus eiusdem ætatis cum verbo.

Christus à cœlesti vnctione hoc nomen traxit.

1. Ioan. 1.

Christus Iesus fuit ab initio,

Ioan. 20.

Inaspectabilis assumpta carne factus est spectabilis.

non tanquam extraneo amictu, ſed tanquam proprio templo ſeſe induens, factus eſt palpabilis, cum qua iam inde quoque ab initio, vti Deus & Dominus cognitus fuit: Meminimus enim, ſacratiſsimum Paulum alicubi ita ſcripſiſſe: *Nemo noſtrûm ſibi viuit, & nemo ſibi moritur: Siue viuimus, ſiue morimur, Domini ſumus: In hoc enim Chriſtus mortuus eſt, reſurrexit, vt & viuorum & mortuorum dominetur.* Rom. 14. Chriſtus viuorũ & mortuorũ Dominus.

Verè itaque decebat, vt viuorum mortuorumque dominaretur, vt qui nullius alterius, ſed huius ſolius cauſa, & mortuus eſſet & reuixiſſet. At quem alium, quæſo, mortem ſubiiſſe, iterumque in vitam rediiſſe putabimus, quàm Filium? Nullum vtique alium; neque id vllus, opinor, inficias iuerit. Quid igitur dicemus? Nunquid Dei Patris Verbum morti corruptioníque obnoxium eſſe; an potiùs omni morte omníque corruptione, quandoquidem vita eſt, præſtantius eſſe? Atqui vt vita eſt, morte ſuperius eſſe, quis non videt? Quomodo igitur ſecundùm Scripturas, inter mortuos liberum extitit? Sanè licet Verbum per ſe emori nequaquam valeat; attamen carne illius intermoriente, ipſum quoque mortem perpeſſum rectè perhibetur. Igitur, qui ſecundùm carnis legem humanamque naturam mortuus eſt, & reſurrexit; idem ille non abſque carne, imò verò cum carne, & in carne imperij gloriam obtinuit: Planumque fecit, mortem quidem naturæ humanæ affectionem eſſe; à mortuis autem ſe denuo excitare, Diuinæ virtutis opus eſt. Quo factum eſt, vt per vtrunque cognoſcatur, & nobis ſimilis, vt homo, & nobis rurſum ſuperior, vt Deus vniuerſorumque Dominus; qui etiam ante aſſumptam carnem, vnà cum Patre ſuo regnabat. Atque talem illum eſſe, intelligebat Nathanaël, cùm diceret: *Rabbi tu es filius Dei: Tu es Rex Iſraël.* Ipſe autem ad ſuos diſcipulos ita dicebat: *Vos vocatis me magiſter & Domine, & bene dicitis: Sum etenim.* Et opere ipſo verbis ſuis fidem faciens, peccata remiſit, poteſtatemque contra immundos ſpiritus Apoſtolis impertiuit; quò nimirum & illos eiiciant, & omnem præterea ægritudinem & languorem in populo curent: In nomine enim Ieſu Chriſti Nazareni claudus, qui ad ſpecioſam portam ſedebat, ſanatus eſt: Idem morti obnoxius & à morte liber. Verbi carne intermoriente, ipſum rectè mortuũ cenſetur. Mors naturæ, reſurrectio Diuinæ virtutis opus eſt. Ioan. 1. Ioan. 13. Chriſtus verbo, & exemplo Deum ſe eſſe declarauit. Actor. 3.

Pari modo Æneas, cùm diutiſsimè ægrotauiſſet, conualuit, & morbum penè immedicabilem euaſit; cùm magnus ille Petrus hac eum oratione compellaret: *Ænea, ſanet te Dominus Ieſus.* Act. 9.

Vndecunque igitur ad veritatem compulſi, & quæ ſacris literis decreta ſunt, ſtudioſè complexi, & Patrum nihilominùs ſententias æmulati, eum, qui ex radice Ieſſe, qui ex ſemine Dauid, qui ex muliere ſecundùm carnem, qui nobiſcum legi obnoxius, vt homo; ſupra nos autem, & ſupra legem, vt Deus; qui propter nos noſtræque naturę ſimilitudinem nobiſcum inter mortuos cenſus eſt; qui ſupra nos, denique per ſeipſum & viuificator & vita eſt, verum Dei filium eſſe credamus; neque humanitatem Diuinitate ſpoliemus; neq; Verbum rurſum, poſt inexplicabilem illam & arcanam vnionem, humanitate exuamus; ſed vnum eundemq; Chriſtum, ex duabus rebus in vnum quoddam, quod ex vtroque, non ſecundùm naturarum conuerſionem, aut confuſionem, ſed excellentiſsima illa vnione admirabiliter conſtitutum eſt, confiteamur.

Chriſtus infra legem & ſupra legē; intra nos & ſupra nos eſt.

Naturæ in Chriſto neque mutatę, neq; inter ſe confuſæ ſunt.

Porrò autem quantum emolumenti ij percepturi ſunt, qui ita ſentiunt, hoc diuinus ille Chriſti diſcipulus his ferè verbis declarat: *Qui*, inquit, *confeſſus fuerit, quòd Ieſus Filius Dei; in hoc Deus, & ipſe vicißim in Deo manet.* Quòd autem Ieſus Chriſtus, qui ſecundùm carnem ex Dauid ortus eſt, ſit verus & naturalis Dei filius, quatenus Verbum caro factum, habitauit in nobis; iſtuc idem ille Ioannes eiuſmodi oratione explanat: *Scimus*, ait, *quoniam Filius Dei venit, & dedit nobis ſenſum, vt cognoſcamus verum Deum, & ſimus in vero filio eius* Ieſu Chriſto; *hic eſt verus Deus, & vita æterna*, per quem, & cum quo, Deo & Patri ſit gloria, cum ſancto, & adorando, & viuifico Spiritu in ſecula, Amen.

Fides in Chriſtum Dei præſentiam emeretur. 1. Ioan. 5.

TOMI

Tomi primi caput V.

ALTER CYRILLI EPISCOPI Alexandrini de recta in Dominum nostrum Iesum Christũ fide liber, religiosissimis Imperatricibus Eudociæ & Pulcheriæ, eiusdemq; sororibus inscriptus.

ARGVMENTVM.

ISti liber hic eiusdem ferè cum proximè præcedente sit scopi; argumentum tamen vtriusque non est prorsus idem: Neque enim ex instituto hîc impugnantur Manichæi, aut Cerinthiani, aut Apollinaristæ, aut Eutychiani, aut cuiuscunque alterius appellationis sectarij; tametsi illorum quoque doli & technæ hoc loco non penitùs dissimulentur; sed ipsa Catholica veritas contra Nestorianos aliosque cognatos errorum magistros planis Scripturarum sententiis & verbis constituitur & confirmatur. Ad priuata autem declamationis huius membra quod spectat, illa non sunt admodum multa, neque à se inuicem admodum quoque diuulsa; sunt hæc tamen aliqua. Post exordium & Symboli expositionem Deiparæ vocem Patribus familiarem extitisse ostendit; mox Verbi incarnationem ad humanæ naturæ instaurationem potissimùm spectasse exponit; hinc Christum vitam simul ac viuificum, nec non & propitiatorem quoque fuisse & esse demonstrat. Postremò mortem eiusdem mundo salutarem extitisse pluribus declarat. De Eudocia porrò & Pulcheria, eiusdemque sororibus, quibus hîc commentarius inscribitur, consule inter alios Nicephori Callisti historiam; de his quidem lib. 14. cap. 2. de illa verò cap. 23. eiusdem libri.

Cyrillus Alexandriæ Episcopus religiosissimis Reginis.

Orbis ornamentū & Ecclesiarum decus Pulcheria & Eudocia.

SANE, vos sacras castissimasq; Christi omniū nostrûm Seruatoris sponsas (religiosissimę, ac Deo dilectissimę Imperatrices) orbis terrarum ornamentum, sanctissimarumq; Ecclesiarum decus optimo iure quispiam appellârit: In quibus nimirum omne virtutum genus, omnisq; ornatus Diuinæ maiestatis oculis gratus acceptusq; mirificè splēdet. Neq; his opibus cōtentæ, omnem quoq; curam omnéq; studium adhibetis, quò fide recta, nullámq; in partem vacillante excellatis; memores haud dubiè illius, quod sapientissimus mysteriorum Christi dispensator, Gentiúmq; doctor Paulus alicubi scribit: *Itaq, fratres mei dilecti* (ait) *stabiles estote & immobiles, abundantes in opere Domini semper*: Quandoquidem vbi fides recta & inculpata, cum bonarum actionum honestate coniungitur, æquabilíq; nisu & cursu cum illis contendit; ibi omnis boni perfectio sanctificationisq; integritas comperitur. Quapropter nos gloriæ & celebritati vestrę parem orationis dignitatem afferre non posse, ingenuè fatemur. Vnde & venia quoq; digni meritò censebimur, si ea laudare veriti sumus, quorum excellentiam nos assequi posse, non putamus. Ac si quidem id, quod præstare desideramus, cum laude præstandi facultatem haberemus, iure perfectò accusaremur, si de infirmitate nostra anxiè nimis cogitantes, cunctantiùs ageremus; neque ignauiæ crimen liceret effugere, vtpote qui silentio vtentes, iis, quos ob virtutem meritis laudum præconiis exornare debueramus, molestiam potiùs tristitiámque pareremus. Cæterùm quando iam antea de imbecillitate nostra in dicendo, timoréq; conquesti confessiq; sumus, nósq; oneri tanto impares declarauimus; vos magis silentij huius culpam sustinebitis, quæ illustres adeò adeóque conspicuæ estis, vt vestræ virtutes ac rectè facta omnium oratorum

Excellentissimæ Reginarum virtutes recta in Deū fide perfectæ.

1. Cor. 15.

Fides recta cum bonarum actionū honestate coniuncta omnis boni perfectionem adducit.

Omnis oratio laude excellentiaque Impp. inferior.

torum eloquentiam longè vincant: Nam etsi regium vestrum genus, iam inde ab exordio longa temporum serie hucusque est propagatum, & vlteriùs, vt credimus, in posterum adhuc propagabitur; non ob id tamen Christi regnum capessere, & ea, quæ illi grata sunt, facere & sentire omittitis; partim quidem præclaris actionibus inculpatáque fide, vt paulò antè dicebamus, præstantes; partim rursum cùm vestras, tum Principum quoque vestrorum aulas virginitatis gloria condecorantes; partim denique sumptuosissima templa Christo Domino excitantes: Nam & hoc quoque pietatis studium inter cætera ille sanctis vestris animis impertitus est.

Pulcheria cum sororibus perpetuo virginitatis voto obstricta, leg. Niceph. lib. 14. ca. 2. Templa & Monasteria excitat Pulcheria Niceph. li. 14. ca. 2.

Igitur, vt ex sacris literis aliquid quoque depromam: *Gaudete in Domino semper; iterum dico gaudete: Modestia vestra nota sit omnibus hominibus*: Imò verò iam dudum illa apud omnes ciuitatum & regionum omnium homines diuulgata percrebuit; neque secus ferè atque tabella quædam depictam in se pietatis in Christum venustatem gerens, latéque resplendens, omnium admirationem excitauit. Ratus sum autem, nonnullum operæ pretium me facturum, si vobis verè sanctis Christi sponsis (quanquam ad quoduis opus bonum abundè instructæ videamini) libellum hunc non ita pridem à me elaboratum, velut spiritale quoddam Xenium nuncuparem: Qui quidem non contemnendum, vt opinor, lectoribus allaturus est vtilitatis fructum: Siquidem eos, qui rectè sapere dedidicerunt, cuiusmodi sunt, qui ab omnium Seruatore per impostu ram auersi sunt, in viam reducet, & ad veram sapientiam instituet; cæteros verò, qui rectum animi sensum habent, & in veritatis doctrina enutriti sunt, variis argumentorum & sententiarum inuentis, diuinarumque Scripturarum demonstrationibus in fide corroborabit: Hinc etenim & Emanuelem verum ac naturalem Deum, & Virginem rursum, quæ eum peperit, veram per ipsum Deiparam esse planum fiet. Si qui autem sunt, qui istuc sentire & profiteri verentur, hi profundum illud pietatis mysterium, vt oportebat, nequaquam expendunt. Perneceſſarium autem iudicaui ea paucis hoc loco repetere, quæ

Phil. 4.

Celebris apud omnes Pulcheriæ & sororum fama.

Orthodoxum Patrum scripta orthodoxos in orthodoxa fide confirmant; ab hæreticis deceptos ad sanam mentem reuocant.

Catholica veritas ex Scripturis & Patribus constituenda & confirmanda.

quæ Apostoli & Euangelistę de Christo omnium Domino tradiderunt; tum ea quoque non præterire, quæ in cæteris sanctæ Scripturæ libris, ea ipsa de re exponuntur; sed neq; alia quoq;, quæ ad constituendam veritatem quocunq; modo facere videbuntur.

Filius æquè tẽporalis principij expers, ac Pater.

Credimus igitur in vnum Deum, Patrem omnipotentẽ, aspectabilium & inaspectabilium omnium conditorem: Et in vnum Dominum Iesum Christum Filium eius, ante omne seculum & tempus ex ipso naturaliter genitum: Nam quod ad tempus attinet, æquè principij expers & æternus est, atque is, qui illum genuit: Eadem quoq; potestate & gloria cum illo est, per omnia deniq; & in omnibus eidem æqualis: *Figura nanq; & splendor substantiæ illius est.*

Heb. 1.

Spiritus sanctus à Patre per Filium dimanat in creaturam.

Credimus nihilominùs & in sanctum quoq; Spiritum, quem à Diuina natura alienum minimè reputamus: Siquidem naturaliter à Patre per Filium in creaturam dimanat: Ad hunc enim modum sancta illa adorandaque Trinitas vna in essentia, par in gloria & maiestate cognoscitur: Asserimus tandẽ ipsum vnigenitũ Dei Verbum arcano inexplicabiliq; modo ex Dei & Patris substantia genitum; quod secula cõdidit, per quod & in quo cõsistunt omnia, quod verum lumen naturaque omnia viuificans est (vita est enim, vtpote ex paterna vita procedens) nouissimis seculi temporibus, Patre pro sua benignitate ita volente, quò nimirũ genus humanum, quod in maledictionem prolapsum fuerat, & per peccatum in mortem & corruptionem pręceps abierat, restitueret, Abrahę semen apprehendisse; carni quoq; & sanguini, secundùm Scripturas, communicasse, hoc est, hominem factum esse: Quãdoquidem carne assumpta, eademque propria sibi reddita, è sacra Deiparente secundùm carnem natum est.

Verbum ex paterna substantia genitum carne nostra assumpta denuo nascitur ex Virgine.

Verbum gloriã & maiestatem suam propter incarnationem non amisit.

At quamuis Verbum nostræ naturæ similitudinem sumpserit, seruilemq; formam dispensatione induerit; perseuerauit nihilominùs in ea maiestate & Diuinitate, quæ secundùm naturam in ipsum conuenit: Neq; enim desiit Deus esse, etiamsi factum est caro, hoc est, nostri per omnia similis, & homo: Nam cùm vt Deus nulli secundùm naturam obnoxium sit mutationi, manſit id, quod erat, est semperque erit.

Cæterùm

Cæterùm ſimulatque ad humanæ naturæ leges ſemel deſcendit (ſiquidem ſua ſponte ſe exinaniuit) non potuit ex muliere quoque non naſci: Nec ob id tamen Diuina illius natura aliquod exiſtendi principium tum demum ſumpſit, cùm illud ſecundùm carnem natum apparuit? Nam Verbum etiam tum, cùm ex muliere ortum eſt, naturaliter & verè ex Deo natum, ſubſiſtebat & erat; quemadmodum etiam nunc, vt modò aiebam, ex eodem ſubſiſtit & eſt: Quoniam verò is, qui ex ſacra Virgine natus eſt, non homo ſimpliciter, vt nos, ſed ipſum Dei Verbum incarnatum eſt, quod corpus ex ipſa ſumptum proprium ſibi fecit, hinc eſt, quod ſecundùm carnem natum dicitur, carnis nimirum natiuitatem in ſe quaſi propriam transferens.

Quo ſenſu Verbū ſecundùm carnem natum dicatur.

Illi autem, qui ſacram Virginem Deiparam eſſe imperitè negant, huc neceſſariò adiguntur, vt duos Dei Filios conſtituant: Nam ſi ſacra Virgo Deum incarnatum ſecundùm carnem non peperit, vel inuiti concedant, oportet hominem tātùm vulgarem nobiſque nihilò excellentiorem in lucem ediſſe. Quod ſi res ita habet; qua, obſecro, ratione, *omne genu illi incuruatur, omnisq; lingua confitetur, quòd Dominus noſter Ieſus Chriſtus eſt in gloria Dei Patris*? Quomodo Angeli & ſacer ille cœleſtium Virtutum cœtus illum adoret? Nunquid hominem communem & nos & vniuerſum cœlum hactenus percolimus? Abſit: Adoramus enim Emmanuelem, tāquam verum & naturalem Deū. Atqui nulla ratione adorari poteſt, niſi credamus ipſum Dei Patris Verbum, quod ab vniuerſa creatura adoratur, ſecundùm Scripturas, carnem factum eſſe: Non quòd in carnem demutatum tranſierit; ſed quòd ex ipſa ſacra Virgine carnem ſuſceperit, humanamque, vt antè expoſitum eſt, natiuitatem, perinde ac nos, ſubiuerit; quò nimirum homo noſtrī cauſa factum, more quidem aliorum hominum mortem pateretur, proculcato autem mortis imperio, Diuina vi rurſum exuſcitaretur: Hoc enim modo factum eſt, vt nos quoque per Chriſtū vincere, peccatoq; debellato ac poſita corruptione, mortem effugere poſſemus, lætitiaque in Chriſto pleni diceremus: *Vbi eſt mors, victoria tua? Vbi eſt ſtimulus tuus, inferne*? Vbi

Qui Virginem Deiparam negant, duos Chriſtos & Filios ſomniant. Philip. 2.

Heb. 1.

Chriſtus citra ſacrilegium adorari non poteſt, niſi Verbum incarnatum ſtatuatur.

In Chriſto & per Chriſtum corruptionem & mortem debellamus. 1. Corinth. 15.

Rom 5. enim in Adam deuicti sumus omnes; ita rursum per Christum & in Christo deuicimus omnes.

Vulgaris hominis mors, genus humanum sanare non poterat.

Quòd si vulgaris tantùm homo esset Emmanuel, quo modo mors illius humanæ naturæ opem tulisset? Enimuero non pauci sanctorum Prophetarum mortem obierunt, vt laudatissimus ille Abrahã, Isaac, Iacob, Moyses, Samuel, reliquiq; deinceps, qui omnes eximia vitæ sanctimonia claruerunt; veruntamen mors illorum generi humano nihil omnino cõtulit. At verò mors Christi certam salutem præstitit; siquidé propriam pro nobis carnem obtulit, mortiq; semetipsum nostrî causa cõtradens, omnes ex mortis laqueis exemit: Vnus enim pro omnibus moriens abundè sat erat; vt qui plurimum cæteris omnibus dignitate præstaret: Nã & Dei Patris Verbũ erat, & natura Deus erat; & corpus, quod pro nobis in odorẽ suauitatis Deo & Patri offerebat, illius proprium erat. Impiũ est ergo longeq; absurdissimum, vnum Dñm nostrum Iesum Christũ in duos Filios diuellere; maximè cùm sapientissimus Paulus huic sententiæ disertè reclamet: Ait enim: *Vnus est Dominus, vna fides, vnum Baptisma.* Iam si vnus duntaxat est Dominus, quẽ illi in duos filios distrahunt; vtri, quæso, ex illis dominationis gloriam assignabimus? An non Dei Patris Verbo? In hunc nãque cùm vniuersorum Dominus re ipsa sit, & dominatus nomen, & res ipsa quoque multò maximè cõuenit. Cedò autem, quo interim loco alterum illum habebimus? Nam cùm hic priori illi, vtpote infinitis partib⁹ excelsior, iure meritoq; cessurus sit, necessum est, vt dominationis titulum prorsus amittat. Atqui dominationis gloria, vt & illi ipsi quoq; non inuitè cõcedunt, è muliere prognato rectè tribuitur. Cùm igitur sacrarum literarum testimonio, vnus tantùm sit Dominus; si dominationis vocabulum nudo homini impertimur; quomodo Dei Patris Verbum dominationis appellatione cohonestabimus? Quomodo rursum vna erit fides, & vnũ item Baptisma? Nam si plures sunt Filij Dei, vt illi opinantur, in quem, obsecro, ex illis credidimus? Sanè cùm vnicum sit Baptisma, inscitiæ illorum esset respondere, in eum nos credere, in cuius nomine baptizati sumus,

Nullius sancti mors mortem expugnare poterat. Christi mors salutem mũdo attulit.

Mors Christi excedebat vniuersum debitum à nobis cõtractum.

Impium est, vnũ Christum in duos diuellere.

Ephes. 4.

In maximas difficultates se coniiciunt, qui duos Filios ponunt.

Intelligit

Intelligit prudentia vestra perspicuè, insanam hanc doctrinam in magnam absurditatem inclinare; imò verò in extremam impietatem præcipitem ferri. Existimo autem vos, qui Diuinum illud Christi mysterium accuratiùs expenditis, perspicaci mentis oculo facilimè illos internoscere, qui imposturam moliuntur, orationiqúe suæ pietatis personam inducunt, cùm quouis interim venenato iaculo magis feriãt: Nam si quod res ipsa est, palàm dicere licet, Dominum, qui eos redemit, hoc est, Christum neutiquam obscurè inficiãtur. Veruntamen piorum ob hanc rem offensionem, zelumqúe æmulatione dignum metuentes, eum, qui ex sacra Virgine natus est, & Deum, & Dominum, & Dei Filium esse profitentur. Quòd si qui ex rudioribus illorum sermones fortè hauriunt, recta mox, vt probabile est, & conuenientia, & quæ à veritate non dissentiant, illos loqui arbitrantur. Verùm qui dicta illorum exactiùs perscrutantur, & iustis ponderibus examinant, nihil non fucatum ac perplexum comperiunt: Sunt enim Dij multi, & Domini multi, & in cœlo & in terra; quemadmodum Diuus Paulus scriptum nobis reliquit: *Nobis tamen — vnus est Deus Pater, ex quo omnia, & nos in — illum; & vnus Dominus noster Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.* Cæterùm cùm Dei Patris Verbum humana forma indutum, Iesum Christum nominamus; dignitatem hanc non muneri datam aut fortuitò ei obtigisse significamus; sed quod semper creditum est esse, hoc ipsum secundùm veritatem esse indicamus: Nam cùm extra carnem suapte natura Deus esset, posteaquàm carnem induit, Deus esse non destitit. Rursum cùm ante assumptam carnem naturalis Dei Filius esset, quando caro iam factum est, Filij rationem non amisit. Tandem cùm vniuersorum Dominus antè existeret, posteaquàm humana natura quasi trabea ornatum prodiit, ab eo ordine & dignitate non excidit. Igitur si eum, qui ex sacra Virgine prodiit, hoc est, naturale Dei Patris Verbum carni vnitum, verum Deum esse agnoscunt, cur eandem Virginem veram esse Θεοτόκον apertè fateri nolunt? Verùm ipsis præpositum non est, re ipsa & ex animo profiteri Virginis Filium, Deum ac Dominum, eademque

Mira hæreticorum ars in tegenda falsitate, euertẽdisq; simpliciorum animis.

Hæretici homonymiis fucum faciunt.

Multi Dij, & Domini, & Filij. 1. Corinth. 8.

Hæretici quò difficiliùs imponãt, cũ Catholicis sentire sese simulant.

que cum Patre auctoritate præditum esse, sed verbis tantùm hoc ipsum simulare: Existimant enim, homini ad nostram similitudinem ex sancta Virgine prognato, cùm filiationis, tum dominationis quoque gloriam per modum cuiusdam gratiæ, & quoddam velut auctarium obuenisse.

Vox θεοτόκος familiaris veteribus.

Porrò autem vocem hanc θεοτόκος veteribus Patribus, quorum sanctimoniam & fidei integritatem, vt vno verbo dicam, totus terrarum orbis maiorem in modum hucusque admiratur, perquàm familiarem fuisse, paucis hoc loco ostendendum esse existimaui. Ne autem citra delectum ac temere, quicquid in mentem venerit, effutire videar, argumentis ex libris, quos illi ad Ecclesiæ vtilitatem composuere, petitis, atq; huc in medium allatis, orationis meæ veritatem confirmare studebo. Igitur beatissimus ille, ac propter pietatis opinionem apud omnes celeberrimus, Athanasius, qui superioribus temporibus Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopatum tenuit, libro de Christo incarnato, huiuscemodi verbis disserit: Agnoscimus illum Dei Filium, & Deum esse, secundùm Spiritum; Filium autem hominis secundùm carnem; non duas naturas vnum Filium; vnam adorandam, alteram non adorandam; sed vnam naturam Diuini Verbi incarnatam, quæ simul cum sua carne vna adoratione adoratur; neque duos rursum filios, alterum verum adorandumque, nempe Filium Dei; alterum, neque adorandum, neque verum, sed per gratiam, perinde ac cæteri homines, in Filium cooptatum, videlicet hominem ex Maria ortum: Verum vnum, vt dixi, Filium Dei, illum ipsum nimirum, & non alium, qui ex Deo est: Qui nouissimis diebus secundùm carnem ex Maria natus est; quemadmodum Angelus Deiparæ Mariæ: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* sciscitanti exposuit: Ait namque: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Is igitur, quem Virgo peperit, est verus naturalisque Dei Filius, nō precario, vel ex gratia, neque secundùm carnem tantùm, quam sumpsit ex Maria, vt homo; sed secundùm spiritum, vt Filius Dei, & Deus ipse: Qui quidem secundùm carnem humanæ naturæ

Cyrillus sententiã suam ex veterum Patrum doctrina corroborat.

Athanasius naturę nomẽ latiùs vsurpat, quàm cõmuniter in scholis vsurpari solet: Certũ est enim, duas naturas in Christo extitisse; æquè certum est, Verbi naturam incarnatam non fuisse, sed personam.

Luc. 1.

turæ conuenientia paſſus eſt: Scriptum eſt enim: *Chriſto pro nobis in carne paſſo*; rurſum: *Qui etiam proprio Filio non pepercit, ſed pro omnibus nobis tradidit illum*; nihilominùs ſecundùm Diuinam naturam impatibilis ac immutabilis vſq; permanſit; iuxta illud Prophetæ pronuntiatum: *Ego Deus, & non mutor.* Mortuus eſt ſanè ſecundùm carnem noſtra morte, noſtrorumq́ue peccatorũ cauſa; quò nimirum per mortem noſtri gratia ſuſceptã, mortem aboleret. Hinc Apoſtolus: *Abſorpta eſt mors in victoria; vbi eſt mors victoria tua? Vbi eſt ſtimulus tuus inferne?* Iterum: *Chriſtus mortuus eſt pro peccatis noſtris ſecundùm Scripturas.* At verò ſecundùm Diuinitatem immortalis, omniq́; interitu ſuperior erat, vt qui impatibilis Patris virtus eſſet, morteq́;, iuxta Petri ſententiam, teneri nullo modo poſſet. Deinde aliis quibuſdam interiectis, hæc ſubiungit: Si quis autem aliud ex Diuinis literis docuerit, & alium Dei Filium, alium rurſus illum, qui ex Maria progenitus eſt, profeſſus fuerit, tanquam duo ſint filij; alter Dei ſecundùm naturam, ille videlicet, qui ex Deo natus; alter eiuſdem rurſum ſecundùm adoptionis gratiam, homo nimirum, qui ex Maria extitit. Aut ſi Domini noſtri carnem, non ex Deipara Virgine Maria ſumptam, ſed cœlitus dilapſam prædicauerit; aut Diuinitatem in carnem verſam, aut confuſam, aut mutatam; aut Domini Diuinitatem patibilem; aut eiuſdem Domini noſtri carnem, veluti nudi hominis, minimè adorandam dixerit, hunc anathemate plectit ſancta & Catholica Eccleſia ab Apoſtolo perſuaſa inductaq́;. Scribit is autem in hunc modum: *Si quis vobis Euangelizauerit, præter id, quod accepiſtis, anathema ſit.* Hucuſque beatus Athanaſius.

1. Pet. 4.
Rom. 8.
Mala. 3.
Cur Chriſtꝰ mortuus.
1. Cor. 15.
Impatibilis Patris virtus Chriſtus. Actor. 2.
Athanaſio nõ duo ſunt Filij, ſed vnus.
Athanaſius compendio refellit veterũ contra Chriſtum errores.
Gal. 1.

Exiſtimo autem, & aliorum quoque ſanctorum Epiſcoporum ſententias, quibus idem docere propoſitum eſt, neutiquam hic omittendas eſſe. Alius igitur hunc in modum cõcionatur: Hodie Chriſtus Dominus pro ſua benignitate homo natus eſt: Nam ex Deo, iam pridem antè natus erat; addit his rurſum: Verbum humani generis amore incitatum, cùm ſuapte natura exinanitionis capax non eſſet, ſeruili forma ſuſcepta, ſemetipſum exinaniuit deiecitq́ue: Qui carnis commertium ignorabat, tuĩ cauſa carne induitur: *Verbum enim caro factum*

Verbum ſecũdùm ſe nullius exinanitionis capax.

Ioan. 1. Oppoſita prędicata Chriſto verè tribuuntur.

ro factum eſt: Qui ob naturam corporis expertem ſub tactum nõ veniebat, palpabilis efficitur: Qui principium neſciebat, ſecundùm corpus initiũ ſortitur: Qui abſolutè perfectus erat, incrementa ſumit: Qui conuerti non poteſt, ad meliora progreſſus facit: Qui diues, in diuerſorio gignitur: Qui cœlũ nubibus tegit, faſciis inuoluitur: Qui Rex erat, in præſepio deponitur: Quem heſterno die pro noſtra ſalute, immaculato puerperio Maria Virgo mater effudit, Maria, inquam, genitrix vitę, mater pulchritudinis, magnificentiæ lucisq; parens; Veritas cognita eſt, gratia venit, vita apparuit, Dei Verbum, Deique Filius propter nos incarnatus eſt, quò nimirum mortales, à morte ad vitam æternam denuo reuocaret: Vniuerſorũ opifex, qui ante omnem creaturam, tam aſpectabilem, quàm inaſpectabilẽ ſoli Patri & Spiritui ſancto coëxiſtebat immortalis, ecce is citra vllum peccatum, vllamq; cuiuſpiam hominis, aut viri operam, hodie nobis ex Virgine naſcitur; & infrà: Quòd ſi is, qui Deus ſecundùm naturam eſt, vtpote vnigenitus Dei Filius, ſeruili forma indutus, ſacræque Virginis primogenitus appellari nõ dedignatus, ſemetipſum redemptionem pro omnibus tradidit; clarè patet, in quantã impietatem prolabantur Arriani, qui Deiparam Mariam iis ſacrificiis, quæ pro puerperis ex lege offerri mos erat, opus habuiſſe aſſerunt. Addit rurſum: Loco Solis incircumſcriptæ iuſtitiæ Solem complexa fuit. Neq; hìc quæſieris, quomodo hoc factum ſit, aut fieri potuerit: Vbi enim Deus vult, ibi naturæ ordo cedit. Voluit autem, & potuit, & deſcendit: Quæque in Deum conueniebant, ſeruauit omnia. Hodie qui erat, gignitur; & rurſum qui erat, fit id, quod non erat: Nam cùm Deus eſſet, fit homo; ab ea tamen, quam habebat, Deitate non excidit; nec cum Deitatis iactura factus eſt homo; neque rurſum per ſuccedentia incrementa ex homine factus eſt Deus; ſed Verbum, natura propria ob ſuî impatibilitatem manente indemutata, factum eſt caro. Adiungit demum: Qui in ſolio ſublimi præcelſoque conſidebat, is in ſtabulo naſcitur: Qui impalpabilis, ſimplex ac incorporeus erat, humanis manibus contrectatur: Qui peccatorum vincula diſrumpit, faſciis conſtringi-

ζωοτόκος. καλλιτόκος. μεγαλοτόκος. φαεσφόρος.

Maria non egebat legalibꝰ ſacrificijs aut expiatiõibus.

Vbi Deus vult, ibi naturę ordo cedit.

ſtringitur: Quandoquidem Verbum, quod ſupernè arcana quadam inexplicabiliq́ue ac incomprehenſa ratione ex Deo Patre ab omni æternitate naſcitur, id ipſum infernè ex Virgine Maria in tempore generatur, quò hi nimirum, qui iam antè nati erant infernè, ex Deo renaſcantur denuo ſupernè.

Cur Verbum ab æterno natum ſupernè, renaſcatur infernè.

Credimus ad hæc, quod quidem ad Saluatoris noſtri diſpenſationem ſecundùm carnem attinet, incarnationem Dei Verbo immutabili inconuertibiliq́; permanente, ad humanæ naturæ inſtaurationem factam eſſe: Nam cùm illud ſecundùm æternam ex Deo Patre originem, verus Dei Filius eſſet, ſecundùm eam, quæ eſt ex Virgine, factum eſt filius hominis: Eſtque vnus & idem ſecundùm Diuinitatem Filius perfectus, & Patri conſubſtantialis: Et idem rurſum ſecundùm generationem ex Virgine perfectus homo, eiuſdem cum cæteris hominibus eſſentiæ ſecundùm carnem. Si quis autem dixerit, Chriſti corpus è cœlo deportatum eſſe, aut carnem, quam habet, Deo homouſiã eſſe, anathema ſit. Si quis negauerit Domini carnem ex ſacra Virgine ſumptam eſſe, aut hominibus conſubſtantialẽ eſſe, anathema ſit. Si quis dixerit, Dominum ac Saluatorem noſtrum, qui ex Spiritu ſancto ex Maria Virgine ſecundùm carnem natus eſt, anima, aut mente, aut ratione, aut ſenſu deſtitutum eſſe, anathema ſit. Si quis Dominum ac Saluatorem noſtrum in duos diuellit, & alterũ quidem, nempe Verbum Dei Filium appellat, alterum verò hominem aſſumptum vocat, neq; confitetur vnum & eundum, anathema ſit. Cæterùm ne is, qui apparuit, ſolo verbo, ſed virtute quoq; verus Deus eſſe crederetur, ipſe operum magnificentia certiſſimum Diuinitatis ſuæ indicium fecit. Perfectus itaque Deus cùm eſſet, factus eſt perfectus quoque homo; neque quicquam omnino, quod humanæ naturæ cognatum eſſet, præter vnam impiam malitiam, reliquit: Nam etſi infans; Emmanuel tamen eſſe agnoſcebatur: Conſtat namque, Magos, qui ad illum venerunt, eum ipſum, qui apparuerat, vt Deum adoraſſe, nec non adorandum eſſe, opere ipſo teſtatum feciſſe. Sic quoque licet ſecundùm carnem in crucem ageretur; Solis tamen radios reprimebat, varioque miraculo Diuinitatem ſuam

Verbi incarnatio ad humanæ naturę inſtaurationem facta.

Caro Chriſti, noſtræ conſubſtantialis.

Neque Chriſti caro cœlo allata eſt, neque Verbo homouſia eſt: Eſt autem noſtrę homouſia & ex Virgine ſumpta.

Anathema dicẽti Chriſti humanitatem anima, vel mẽte, vel ſenſu deſtitutam fuiſſe.

Anathema diuidẽti Chriſtum in Verbum & hominẽ per ſe poſitum.

Verbum, quæ ſunt hominis, oĩa aſſumpſit p̃ter peccatum.

Magi donis & geſtibus, Chriſtum Deum eſſe, declarárunt.

ſuam orbi terrarum patefaciebat. Nuſquam autem, aut ſeipſum diuiſiſſe, aut in duos Saluatores diſſecuiſſe comperitur. Quin eiuſmodi potiùs ſermone diſcipulos ſuos compellaſſe legitur: *Nolite vocari Rabbi: Vnus eſt enim magiſter veſter Chriſtus*; Neq; enim quando Apoſtolis iſthuc imperabat, Diuinitatem ſuam à corpore, quod cernebatur, ſeiungebat; neque rurſum, cùm ſe Chriſtum eſſe teſtabatur, ſe ab animo & corpore diuellebat, ſed ſimul vtrunque, hoc eſt, Deus & homo erat: Seruus quippe erat, qui cernebatur; Dominus verò, qui intelligebatur. Deitatis celſitudinem humili incarnationis ſenſu occultabat; contrà verò corporis, quod videbatur, humilitatem efficaci Deitatis operatione euehebat.

Matth. 23.

Chriſtus per corporis humilitatẽ hominem, per ſigna vero & miracula verũ ſe Deũ eſſe oſtendebat.

Non fuerit autem difficile admodum, alia eiuſmodi præclara teſtimonia non pauca his adiicere; quæ tamen prætereo, cùm ſcriptum eſſe non ignorem: *Da ſapienti occaſionem, & addetur ei ſapientia; doce iuſtum, & feſtinabit ſuſcipere.* Hoc vnum interim non prætermiſerim, optimos ac ſapientiſsimos quosq; Patres, quotquot ante nos extiterunt, ad vnum omnes ſacrã Virginem Deiparam appellare; Deiq; Verbum, etiamſi principij expers ſit, & ante omne æuum tempusque ex Patre natum, carni ſecundùm naturam vnitum eſſe, nec non in vtero Virgineo latuiſſe, ac inde ſecundum carnem prodiiſſe, atteſtari, rationibusque & argumentis firmiſsimis hoc ipſum confirmare. Quoniam verò dubium non eſt, mentem prolixa auctoritatum ſententiarumque recitatione obtundi, remiſſioremq; fieri, malle autem breui quodam compendio dogmatum de Chriſto venuſtatem dilucidè perſpicueq; ob oculos propoſitam cernere; ideo ipſas, vt ſic loquar, ſententiarum medullas ex Diuinis noui Teſtamenti Scripturis collectas, ad veſtram in Deum pietatem mittendas exiſtimaui: Quò nimirum breuiter ac ſigillatim haſce euoluentes, veſtrã inprimis mentem etiamnunc cohoneſtare, ac ipſa deinde veritate illuſtrata confirmataque, aliis, quibuſcunque viſum fuerit, adiumento eſſe, nec non Apoſtolicis præconiis, perinde ac ſertis quibuſdam, capita veſtra redimire poſsitis: Quandoquidem copioſa merces ea de cauſa reddi cõſueuit: Scriptum eſt

Prou 9.

Veteres Patres Virginem matrẽ vnanimi ſententia Deiparam appellant.

Multitudo mentẽ obtundit.

Corda ſententiarũ colligit auctor.

est enim: *Qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Porrò autem, cùm in eiusmodi sententiis adducendis, vel earundem quoq; conclusionibus, subinde dicturi sumus: Deus igitur est Christus; aut vnus ergo Filius & Dominus est Christus; non eo sensu dicturi id sumus, aut dicimus, quo illi; quasi nimirum Emmanuel secundùm gratiam tantùm Deus, aut Filius, aut Dominus sit nominatus; aut per assiduos progressus & incremẽta, perinde ac vnusquispiam è medio grege, nostriq́ue similis homo sanctificatus, ad illud gloriæ culmen conscenderit. Verùm vnum hoc instituimus & dicimus, nempe Verbum, cùm Deus esset, ad exinanitionem seruilemq́; formam se demisisse ac descendisse; ita tamen, vt verus nihilominùs Deus, solusq́ue secundùm naturam vniuersorum Dominus permanserit veræq́ue rationis Filius: Cui & nos quoque per gratiam ipsius conformamur, & adoptationis gloriam conscendimus.

Iacob. 5. Discendũ, vt alios doceas.

Per gratiã Christo cõformamur.

Cæterùm nomen hoc Christus quidam, nescio quomodo, primo quidem Dei Patris Verbo seorsum ac per se, hoc est, vt extra carnem positũ, mente concipitur, cõuenire asserunt; mox verò in illum quoque illud competere contendunt, qui ex sacra Virgine natus est, prout hic quoque per se separatim existere cõsideratur; postremò ambobus simul perinde ac vni congruere tradunt; ratione nimirũ coniunctionis, qua vtraq; persona, vt ipsis placet, in vnam quodammodo hypostasin cõtrahitur (Nam veræ illius naturalisq́ue vnionis, etiamsi vnam hanc mysterij huius viam planam, & ab omni errore tutam propositam habeant, nulla apud illos habetur ratio.) Quare hæc illorum commentatio non est syncera, sed atri veneni impostura plena: Nam etsi diuina Scriptura Christum nominans, omnia illi diuina simpliciter tribuat (Nouit enim, nouit inquam illa, Dei Verbum in humana forma apparuisse, & carnem factum esse) illorum tamen institutum & scopus, qui diuersa ab his sentiunt, est persuadere, eum, qui ex muliere natus est, hominem esse vnum quempiam, qui ob suæ personæ cum Dei Verbo connexionem insigni prædesti-

Præpostera nominis Christi vsurpatio.

Hæretici vera illa naturaliq́; naturarũ inter se vnione relicta, ad personarum cõiunctionẽ confugiunt.

Nestoriani Mariæ filium non Deum natũ, sed propter illustres virtutes Deum factum volunt.

natione electus sit; quique sensim, & per incrementa, vt dixi, & tanquam per propriam, hoc est, humanam virtutem ad eam tandem dignitatem peruenerit, vt Diuinis honoribus potiretur.

Error est, soli per se Verbo Christi nomen tribuere.

Hi igitur nomen hoc Christus soli Verbo, quod ex Deo Patre ortum est, vt seorsim, ac per se subsistere consideratur, propriè conuenire asserunt. Nos autem ita sentire, aut loqui nequaquam didicimus: Quandoquidem tunc primùm Verbum Iesu Christi appellationem sortitum dicimus, cùm factũ est caro: Siquidem ob id Christus vocatur, quia exultationis oleo, hoc est, Spiritu sancto à Deo Patre inunctum est. Quòd autem inunctio illa assumptæ humanitatis ratione illi conueniat, id apud rectè sentientes in quæstionem non venit: Nam si Dei Verbum Deus est, nulla vtique vnctione indiget. Nec vllus vnquam docuit, Dei Verbum Spiritu suo inunctum, aut sanctificatum esse; quasi is secundùm naturam ab illo sit diuersus, vtpote eo superior & excellentior: *Minus* namque sine vlla contradictione *à meliori semper benedicitur.* Quia ergo sanctificatio & inunctio humanæ naturæ partibus congruunt, fit necessariò, vt Dei Verbum non tum Christi nomine donatum sit, cùm etiamnum nudum, hoc est, nondum incarnatum esset; sed tunc demũ, cùm more nostro factum est homo: Tunc enim secundùm naturam humanam inunctum est. Quam ob rem nomen hoc Christus, nulla ratione priùs in Dei Patris Verbum conueniebat, quàm humano more atque modo genitum esset. Quòd si absolutè alicubi Christus nominatur, mox illud incarnatum intelligas, etiamsi vnitæ carnis nulla mentiõ fiat, aut peracta iam incarnatione eiusmodi sermonem audias. Porrò autem arbitrari, vocem hanc Christus seorsim huic, & seorsim rursus illi conuenire, isthuc, inquam, sentire, vel loqui stultũ est omnino, imò verò impium & profanum: Vnus est enim Dominus Iesus Christus, non diuisus, neque dissectus; quemadmodum sapientissimus Paulus, qui Christum in se diuinum hoc mysterium recludentem habebat, manifestè docet. Verùm ad capita ordine hìc iam sequentia animum adungentes, orationem meam rectam & ad veritatis

Verbum post assumptam carnem appellatũ est Christus.

Heb. 7.

Dei Verbum secũdùm se nullius vnctionis capax est, atque ideo secundùm se Christus dici non potest.

Profanum & impiũ est nomen hoc Christus seorsim Verbo & seorsim rursum homini tribuere.

ritatis normam accommodatam comperietis. Consentaneum est autem, opinor, vt illud quoque hoc loco protester; puta Dei Patris Verbum æquè perfectum suisq; numeris absolutum esse in humanitate, & secundùm humanitatis rationem, atque perfectum est in Diuinitate: Tum corpus quoque, quod assumpsit, non inanime esse, sed anima intelligente perfectum & informatum. Vniuersarum rerum opifex auctorque Deus (sanctæ Christi Sponsæ) qui se diligentibus cœlestia bona impertitur, beatas animas vestras suis donis impleat, quò in mensuram ætatis plenitudinis Christi consurgentes, vitam glorioſam probatamque, & omni æmulatione dignam transigatis.

Verbū æquè perfectum est in vtraque natura.
Corpus Christi anima rationis cōpote perfectum.

Quòd Christus sit Deus, vnione templi ad Deum Verbum assumpti, & ab eo in suam gloriam euecti, sententiæ cùm ex Catholicis & Apostolicis, tum Euangelicis quoque scriptis excerptæ.

Quòd Christus sit vita, & viuificator, argumenta ex Apostoli Pauli aliorumq; Apostolorum literis petita.

Quòd fides sit in Christum, vt in Deum, ex Catholicis & Euangelicis.

Quòd Christus sit vita & propitiatorium, explanationes variæ.

Quòd Christi mors mundo salutaris extiterit, ex Apostolis & Euangeliis annotationes.

Quòd Christus sit Deus, vnione templi ad Deum Verbum assumpti, & ab eo in suam gloriam euecti.

EX EA, QVÆ EST AD ROMANOS.

PAVLVS *seruus Iesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Euangelium Dei, quod antè promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis de filio suo; qui factus est ei ex semine Dauid secundùm car-* Rom. 1.

nem, qui prædestinatus est Filius Dei in virtute, secundùm Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri. Igitur si prædicatio de Christo est Euangelium Dei, quomodo Christus non est Deus? Rursum si omnes omnino Prophetæ ad ipsum quasi ad scopum collimant; Diuinæque Scripturæ illum ipsum, qui ex semine Dauid ortus est, quanquam propter incarnationis mysterium secundùm sanctificationis Spiritum prædestinatus dicatur, Filium Dei prædicant, quo pacto non est verus filius? maximè verò, cùm per resurrectionem ex mortuis cuidens suæ Diuinitatis testimonium habeat? Neque enim in vitam resuscitatus est, vt vnus quispiam homo nostrî similis, sed tanquã morte superior, quatenus nimirum vita est & Deus.

Si Euãgeliũ Christi est Euangeliũ Dei; si Prophetę et Scripturæ Filium Dei appellant; si sua se virtute ex morte Christus excitat, quis Deum vnum esse negare audeat?

De his qui Creatoris loco creaturam adorant, ita loquitur: *Quia cùm cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt; sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum: Dicentes enim, se esse sapientes, stulti facti sunt.* Scribit idem Paulus alibi iis, qui ex Gentibus vocati fuerunt, hoc est, nobis, hoc modo: *Nunc autem cùm cognoueritis Deum, imò cogniti sitis à Deo.* Quem, obsecro, alium per fidem cognouerunt, nisi ipsum prorsus Iesum Christum? Quare si illũ vt Deum cognoscimus, & vt Deum debito honore prosequimur, verè illuminati sumus: Sin autẽ illius gloriam permutamus, meritò nos ipsi quoque in nostris cogitationibus fatui deprehendimur: Nam si verè in illum credimus, vtiq; tanquam in Deum, in illum credimus: Alioqui enim modis omnibus semperque fateri oporteret, nos etiamnũ prisci erroris laqueis irretitos teneri; vtpote in communem hominem credentes. At non ita res habet.

Rom. 1.

Gal. 4.

Si Christus, quem adoramus, Deus nõ est, idololatrię vitio etiamnũ obstricti tenemur.

Et sicut non probauerunt Deum habere in notitia, tradidit eos Deus in reprobum sensum, vt faciant ea, quæ non conueniunt. Si Christum agnoscimus vt Deum, gloriam illius nequaquam per cõtemptum inficiabimur, vulgarem tantummodo hominem illum esse dictitantes: Sin autem insciti excæcati isthuc facere veriti non fuerimus, simul cum aliis in reprobum sensum præcipites ruamus, necesse est omnino.

Rom. 1.

Reprobus est, qui Diuinum honorẽ Christo deferre abnuit.

Secun-

Secundùm autem duritiam tuam, & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram, in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei, qui reddet vnicuique secundùm opera eius. Docet hic beatus Paulus, nos omnes ante tribunal Christi manifestari oportere, quò vnusquisque referat, quæ in corpore gessit, siue bonum siue malum. Dixit item alius ex sanctis Apostolis: *Vnus est legislator & Iudex.* Canit & ipse Dauid quoque: *Quoniam Deus iudex est.* Cùm igitur sententiam, quam Christus pro Diuino tribunali sedens (sistemur enim ante tribunal illius, non tanquam hominis nostri similis, sed tanquam Dei, & Iudicis & legislatoris) de quolibet laturus est, iustum Dei iudicium Apostolus appellet, quomodo Christus non est Deus? *Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege iustitia Dei manifestata est, testificata à lege & Prophetis. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes, qui credunt in eum.* Sine lege iustitiam (quam à sanctis quoque Prophetis testimonium habuisse asserit) eam hoc loco definit, quæ est per fidē in Christum Iesum: At enim, quanam, quæso, ratione is Deus censendus non est, qui credentes illum verum Deum esse iustificat? Cùm, inquam, huc fides, tanquam ad scopum tendat, & sacri præterea Vates fidei, quæ est in Christum Iesum, testimonium perhibeant; quis propter humanam naturam, hoc est, Verbi incarnationem, illius Diuinitatem inficiari audeat?

Rom. 1.

Iacob. 4.

Psalm. 47.

Christus est Deus; quia Apostolus illius sententiam, iustum Dei iudicium appellat.

Rom. 3.

Christus eos iustificat, qui credunt in illum. Solius autem Dei est, iustificare.

Omnes enim peccauerunt, & egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu. Si peccati labe contaminari posse, Diuinæ maiestati impares nos reddit (in Deum namque peccatum non reddit; de Christo autem est in sacris literis, quòd peccatum non fecerit: Nos autem ea de causa à Diuina gloria absumus, quia absque delicto non viuimus;) cui dubium esse potest, quin Verbum, quod peccatum nullum fecit, etiamsi carnis expers non esset, verus sit Deus?

Rom. 3.

1. Pet. 2. Christus constringi non poterat: At τὸ ἀναμάρτητον τοῦ solius Dei proprium est. Rom. 3.

Legem ergo destruimus per fidem? Absit: Sed legem statuimus. Lex Mosaica, Deum vnum adorandum esse, docebat: Ait enim: *Dominus Deus tuus Israël, Deus vnus est;* & ipse quoque Deus eosdem hac oratione compellabat: *Non erunt tibi Dij alij præter me.* Nunquid igitur fides, quæ est in Christum, eos, qui per eam vocati sunt, eò transtulit, adeoque dementauit, vt vnum secundùm

Exod. 20.

Qui Christum adorant, legem de vno Deo adorando latam nō euertunt, sed statuunt.

naturam Deum non adorent? *Legémne ergo*, dum Christum adoramus, *destruimus*, vt qui vnum naturalem Deum non adoremus? *Absit*, inquit ille; *sed legem statuimus*: Adiungimus enim nos Christo tanquam vero Deo, ne fortè violatæ legis insimulemur, sed commendemur, vt, qui legem per fidem constituamus.

Rom.4.

Et de Abraham scribit: *Posuit te ante Deum, cui credidisti, qui viuificat mortuos, & vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea, quæ sunt.* Cùm igitur mortuos per propriam virtutem vitæ restituere posse, in nullum alium conueniat, nisi in solum naturalem Deum, Christusque propriæ carnis contactu eos viuificet, ac ex mortuis excitet, qui morte assumpti fuerant, quomodo non est verus Deus; maximè verò cùm alios quoque ipse ea potestate donârit, vt in nomine ipsius vita functos in lucem reuocare possent?

Mortuũ propria vi excitare solius Dei opus est: At Christus id præstabat.

Rom.7.

Itaque fratres mei, & vos mortificati estis legi, per corpus Christi, vt sitis alterius, qui ex morte resurrexit, vt fructificetis Deo. Mortificamur legi, quando ab illius seruitute & cultu desistimus; euadimus autem, alteri, hoc est, Christo, qui ex mortuis resurrexit, obnoxij, dum, vt fructificemus Deo, oraculis Euangelicis ab ipso editis morem gerere enixè tendimus. At verò summa, & quasi caput Euangelicorum præceptorum est fides in ipsum: Hic enim noster est fructus, quem Christo, tanquam Deo, offerimus. Quamuis ergo Verbum carne se induerit; is nihilominùs, qui ex mortuis resurrexit, Deus existit.

Legis seruitute defungi est legi mori, et vice versa.

Summa & quasi caput Euangelij est fides in Christum.

Rom. 8.

Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis, sed in Spiritu; si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem Christi Spiritum non habet, hic non est eius. Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est, propter peccatum; Spiritus verò viuit propter iustificationem. Quòd si Spiritus eius, qui suscitauit IESVM CHRISTVM ex mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit Iesum ex mortuis, viuificabit & mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis. En hic Christi Spiritus, Dei Spiritus esse disertè asseritur: At si Christus per se, & secundùm se, aliud nihil est propriè, quàm homo, Verbum Dei vt hospitem solum

Spiritus Diuinus Christo proprius.

Verbum non habitauit in homine sed homo factum est.

Rom. 8.

Galat. 4.

Filij Spiritu animati & locupletati, Patrem appellamus Deum.

Rom. 8.

Gen. 6.

Eadem prorsus dilectione Christum cõplecti obstringimur, qua Deum Patrem; par ergo vtriusq; est notio.

Rom. 8.

Qui Christũ nominat incarnatũ Dei Verbum insinuat.

Ium in se habens, quomodo Diuinus ille Spiritus esse dicitur? Est autem hic Spiritus illi peculiaris planeq; eidem proprius. Deus est ergo, nec aliter res habet: Nec enim Verbum Dei in homine inhabitauit; sed Diuinitate integrè retenta, homo factum est, atque hac ratione, qui Patris Spiritus, Christi quoq; Spiritus existat, intelligi potest.

Quicunque enim Spiritu Dei aguntur, ij sunt filij Dei: Non enim accepistis Spiritum seruitutis iterum in timore; sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus: Abba Pater; & alio rursum loco beatus Paulus: *Quoniam*, inquit, *estis filij Dei, misit Deus Spiritum Filij sui in corda vestra clamantem: Abba Pater.* Si igitur per Filij Spiritum fiduciam nacti, Patrem vocare audemus Deum, tanquam qui naturalis veriq́ue filij Spiritu simus locupletati; quo modo Christus non est Deus? Non quidem quatenus accipitur, vt homo tantùm nostri similis; sed vt Verbum factum est caro; neque secus, ac nos carnis & sanguinis particeps effectum est.

Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Lex Mosaica inter cętera dictabat, grauiterq́ue præcipiebat: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota fortitudine tua.* Cùm igitur dilectionem, quæ in Deum maximè conuenit, cuiusmodi ea est, quę ex tota supremaq́ue fortitudine orta, ad ipsam vsque animam & sanguinem pertingit, ipsi Christo exhibeamus; quis dicere audeat, Christum non esse Deum? Neque enim credibile est, sanctorum iudicium vllo modo à veritatis scopo aberrasse?

Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque Principatus, neq, Virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia, poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Iam si nihil omnino à charitate Dei seiungere nos potest; exigitur hæc autem à nobis in Christo Iesu; cui obscurum esse potest, quin Christus sit Deus? Siquidem ipsum amantes, vniuersorum Deum diligimus. Christum autem dum nomino, incarnatum Dei Verbum intelligo.

Omnes

Rom. 14,

Omnes ſtabimus ante tribunal Chriſti: Omnes, inquit, ſiſtemur Chriſto: Sedebit hic enim ſuper thronum gloriæ ſuæ, quò terrarum orbem iudicet in iuſtitia. Cùm ergo Dauid Deum Iudicem vocet, conſequitur omnino, Chriſtum eſſe Deum.

Dei eſt orbem terrarum iudicare.

Rom. 15.

Audaciùs autem ſcripſi vobis, fratres, ex parte, tanquam in memoriam vos reducens; propter gratiam, quæ data eſt mihi à Deo, vt ſim miniſter Ieſu Chriſti in Gentibus; ſanctificans Euangelium Dei, vt fiat oblatio Gentium accepta et ſanctificata in Spiritu ſancto. Sanè quibus ſacri miniſterij prouincia concredita eſt, ij ſoli Deo miniſtrant: Neque enim hominibus aſsiſtunt Sacerdotes, ſed Deo. Cùm hanc igitur gratiam ſibi à Deo donatam profiteatur Apoſtolus, vt ſit miniſter Ieſu Chriſti, Chriſtique Euangelium inter Gentes adminiſtret, & Chriſtum tandem annuntians, Dei Euangelium ſe illis prędicare diſertè affirmet, quò nimirum tanquam Spiritu iam ſanctificatæ & ipſæ quoque admittantur, quis Chriſti Diuinitatem in quæſtionem vocare audeat?

Soli Deo litant Sacerdotes.

Paulus miniſter Chriſti in Euangelio Dei.

Rom. 15.

Habeo igitur gloriam in Chriſto Ieſu ad Deum: Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per me non efficit Chriſtus in obedientiam Gentiũ, verbo & factis, in virtute ſignorum & prodigiorum, in virtute Spiritus ſancti; ita vt ab Hieruſalem per circuitum vſque ad Illyricum repleuerim Euangelium Chriſti. Endum in Chriſto gloriatur, in his, quæ Dei ſunt, gloriari ſe dicit. Quòd autẽ virtute Spiritus per Apoſtolos, aut alios quoscunq; Sanctos prodigia & ſigna edere, opus ſit humanis viribus maius, id in dubium arceſſere non licet. Iã quomodo is Deus non eſt, cuius Spiritus ſanctus proprius eſt; quiáque per Sanctorum manus, vt quilibet noſtrum per propriam virtutem operari poteſt?

Humanæ naturæ vires excedit ſigna per alterũ edere.

Rom. 16.

Salutant vos omnes Eccleſiæ Chriſti. Et alio quodam loco ad Timotheum ſcribens, ita ait: *Vt ſcias, quomodo oporteat te in domo Dei conuerſari.* Quòd ſi Eccleſias Chriſti eſſe cognoſcit, idque teſtatum facit, citra vllam controuerſiam, Chriſtus Deus erit.

1. Timoth. 3.

Eccleſiæ Dei & Chriſti ſunt.

Deus autem pacis conterat Satanam ſub pedibus veſtris velociter; Cùm pax dicatur eſſe Dei, Chriſtus autem ad ſanctos Apoſtolos alicubi ita inquiat: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis;* quomodo is, quæſo, qui pacem veluti proprium bonum dignis impertiri ſolitus eſt, verus Deus non eſt.

Rom. 16.

Pacis auctor & largitor Deus.

Ioan. 14.

EX

EX PRIORE AD CORINTHIOS.

Paulus Apoſtolus IESV CHRISTI, per voluntatem Dei, & Soſthenes frater Eccleſiæ Dei. Obſerua hîc; Romanos alloquens: *Salutant vos omnes Eccleſiæ Chriſti*, dicit; nunc verò Corinthiis ſcribens, Eccleſiam Dei eſſe aſſerit: *Hoc autem dico, quòd vnuſquisque veſtrûm dicit: Ego quidem ſum Pauli, ego autem Apollo, ego verò Cephæ, ego autem Chriſti. Diuiſus eſt Chriſtus? Nunquid Paulus crucifixus eſt pro nobis, aut in nomine Pauli baptizati eſtis?* Si ergo Chriſtus non eſt diuiſus, omnia & omnes illius ſunt. Et ſi is noſtrî cauſa crucifixus eſt, & nos in nomine ipſius baptizati ſumus, omnes vtiq; illius debitores effecti ſumus. Sumus autem illi obnoxij, non tanquam homini noſtrî ſimilis, ſed tanquam Deo. Nobis ergo Chriſtus eſt Deus.

1. Corinth. 1.

Omnes multis nominibus Chriſto obnoxij ſumus.

Quoniam & Iudæi ſigna petunt, & Græci ſapientiam quærunt; nos autem prædicamus Chriſtum crucifixum; Iudæis quidem ſcandalum, Gentibus autem ſtultitiam. An non quiuis, obſecro, fateri debet, Euãgelicam prædicationem omnes, quotquot per orbem ſparſi ſunt, paſsim ad veram Dei cognitionem inuitare? At qua tandem ratione iſtuc alicui ambiguum eſſe queat? At cuiusmodi, quæſo, Chriſtum crucifixũ ſacri Doctores prædicabant? Nunquid ſolum hominem noſtrî ſimilem, qui mortem in cruce pertuliſſet, ita vt iam in ſolum hominem fides à terrarum orbe exigatur? Abſit: Credimus enim in Deum viuum & verum. Chriſtum proinde crucifixum Deum eſſe notat, mundoque, quòd in illum credens, non erret, intrepidè annuntiat.

1. Corinth. 1.

Euangelij prædicatio ad verã Dei cognitionem inuitat.

Fides in Chriſtum tãquam in Deum exigitur.

Et ego cùm veniſſem ad vos fratres, veni non in ſublimitate ſermonis, aut ſapientiæ, annuntians vobis teſtimonium Chriſti: Non enim iudicaui, me ſcire aliquid inter vos, niſi Ieſum Chriſtum & hunc crucifixum. Ecce hîc cùm Dei teſtimonium mundo ſe annuntiaſſe liquidò exponat; mox tamen ad Chriſtum Ieſum, & eum crucifixum orationem ſuam detorquet. Deus igitur eſt Chriſtus Ieſus, qui crucis ſupplicium noſtri cauſa ſuſtinuit: Cuius quoque teſtimonium mundo per ſanctos Apoſtolos annuntiatum eſt, non ſermonis eminentia, mundanæue ſapientiæ faſtu, ſed Spiritus virtute & oſtenſione.

1. Cor. 2.

Paulus annuntiat Chriſtum crucifixum, non mundanæ ſapientię faſtu, ſed virtutis oſtenſione.

1. Corinth. 2. *Sapientiam autem loquimur inter perfectos: Sapientiam verò non huius seculi, neque Principum huius seculi, qui destruuntur; sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinauit Deus ante secula in gloriam nostram; quam nemo Principum huius seculi cognouit: Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* Si Christi mysterium, quod mundo annuntiatum est, Dei sapientia est; neque tamen Christus, in quem fides exigitur, vt malè, nescio, quo modo, quibusdam persuasum est, verus Deus est: Quomodo Sacramentum hoc sublime & sapiens est. Imò verò si homines à vera Dei cognitione abducit, & ab orbe terrarum, vt homini Diuinum cultum impertiatur, exigit; quomodo vanum & stultum non est? Verùm non ita res habet: Profundum enim & sapiens mysterium est; quippe quod in errorem abductos, ad Deum rursum adducat. Iure igitur meritoque & Deus appellatur Christus, & gloriæ Dominus crucifixus perhibetur.

Christi mysterium Dei sapientia est.

1. Corinth. 3. *Secundùm gratiam Dei, quæ data est mihi, vt sapiens architectus fundamentum posui; alius autem superædificat; vnusquisque autem videat, quomodo superædificet: Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id, quòd positum est, quod est Christus Iesus.* Si Christo perinde ac fundamento cuipiam innitimur, & per fidem super eum constructur & ipse omnium est salus; qui fieri potest, vt verus Deus non sit? maximè verò, cùm in eo consistant omnia, fidesque nostra de ipso sit, non sicut de homine quopiam nostri simili: Siquidem creaturam non adoramus, sed eum, qui veritate & natura Deus est.

Christo per fidem vt fundamento spiritalis vitæ innitimur.

1. Corinth. 3. *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus: Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.* Quòd si Christi Spiritum suscipientes, templum Dei nominamur, quomodo verus Deus censendus non est, per quem templum Dei constituimur?

Per Christi Spiritum, templum Dei efficimur.

1. Corinth. 4. *Itaque nolite ante tempus iudicare; quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium; & tunc laus erit vnicuique à Deo.* Dominum nostrum Iesum Christum olim è cœlis descensurum expectamus, cui occulta iudicaturo, cordiumq; consilia patefacturo sistemur omnes.

Omnes Christo sistemur iudicandi.

Quòd

Quòd is autem iustos sit commendaturus, vel inde perspicere edocemur, quòd ad illos, qui dextera illi assistent, ita dicturus sit: *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.* Cùm igitur Christo laudante, suam vnicuique à Deo laudem tributum iri, disertè prædicet; quomodo Christum, Deum esse non manifestò apparet?

Matth. 25.

Christo laudante, sua cuique laus à Deo obtingit.

An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritussancti, qui in vobis est, quē habetis à Deo; & non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro. Si Spiritu Christi accepto, facti sumus filij Dei, redempti sanguine illius, ita vt iam non vltrà in nostra ipsorum potestate simus, neque nobis ipsis iam ampliùs viuamus, sed illius simus, illiq́ue viuamus, qui nos mercatus est; quomodo perspicuũ non est, Christum, per quem templa Dei efficimur, cuiq́ue perinde ac Deo seruimus, verum esse Deum?

1. Corinth. 6.

Per Christi Spiritum filij Dei, eiusdemq́; Christi serui efficimur.

De escis autem, quæ idolis immolantur, scimus, quia nihil est idolum in mundo, & quòd nullus est Deus, nisi vnus: Nam etsi sunt, qui dicantur Dij, siue in cœlo, siue in terra (siquidem sunt Dij multi & Domini multi) nobis tamen vnus est Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum; & vnus Dominus, Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum. Si vnus solus est Deus, & alius præter illum nullus; assumitur autem in vnam Deitatis naturam & vnus ille Iesus Christus quoque, per quem subsistunt omnia; Deus vtiq; erit Christus: Vt qui etiam tum, cùm ex muliere natus, appellatus est Iesus Christus, immotè in Patris consubstantialitate subsisteret. Id etiam animaduertere hîc licet, nempe quòd omnia per vnum illum, quem Iesum Christum ipse vocat, tanquam per vnum Filium secundùm dispensatoriam vnionem condita esse affirmet.

1. Corinth. 8.

Omnia per vnum Christum condita & instaurata.

Factus (inquit) *sum iis, qui sine lege erant, tanquam sine lege essem; cùm sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi.* Si CHRISTI legem habens, Dei legem habet, quomodo CHRISTVS non est Deus.

1. Corinth. 9.

Christi & Dei lex vna.

Sine offensione estote Iudæis & Gentibus, & Ecclesiæ Dei: Aduerte hîc rursum, quòd eam Ecclesiam, quam Dei hoc loco appellat, Christi esse intellgat.

1. Corinth. 10.

Christi & Dei Ecclesia.

1. Cor. 11. Luc. 3. *Volo autem vos scire, quòd omnis viri caput Christus est; caput autem mulieris vir; caput verò Christi Deus.* Beatus Lucas dum Christi genealogiam texit, à Ioseph exorsus, paulatim ad Adam vsque ascendit, ac tandem infert: *Qui fuit Dei*; ipsum nimirum procreatorem Deum principij loco homini assignans. Pari itaq; modo omnis viri caput Christum definimus: Per ipsum enim conditus, & ad ortum euectus est: Non quòd Dei filius creationis illius instrumentũ, vel minister extiterit; sed quòd tanquam naturalis rerum opifex Diuina virtute illũ produxerit. *Caput autem mulieris est vir*: Quandoquidem ex carne illius sumpta est, ipsumque tanquam quoddam suî initium sortita est. *Caput* itidem *Christi Deus est*: Siquidem naturaliter ex ipso est: Verbum nanque ex Deo & Patre ortum est. Iam qua ratione Christus, cuius caput secundùm naturam constituitur Deus Pater, non erit Deus? Cùm autem Christum, qui in humana natura apparuit, appello, Dei Patris Verbum intelligo.

Qua ratione Christus caput viri; & vir rursum caput mulieris; & Deus tandẽ caput Christi.

1. Cor. 12. *Ideo notum vobis facio, quòd nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu*; & *nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto. Diuisiones verò gratiarum sunt, idem autem Spiritus*; & *diuisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus*; & *diuisiones operationum sunt; idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus.* Sanè si aliud nihil est dicere, Christum non esse verum & naturalem Deum, quàm dicere anathema Iesum, qui illum re ipsa Iesum esse inficiantur, illi vtiq; in Spiritu sancto isthuc neutiquam faciunt. Rursum si gratiarum diuisiones interdum Spiritum, nonnunquã verò eundem Dominum, aliquando autem eundem Deum operari profitetur, Christum ergo Deum esse non ignorat; vt qui haud secus per Spiritum operetur ac Deus; quique cœlestia dona, quibuscunque & quomodocunque voluerit, tanquã natura Deus non absque auctoritate distribuat. Quòd autem Christus in virtute Spiritus sancti operetur, id Paulus de eo loquens, eiusmodi oratione deinceps explanat:

Qui Christi Diuinitatem inficiantur. Iesum anathema dicunt.

1. Cor. 12. *Quosdam* (inquit) *posuit Deus in Ecclesia, primùm Apostolos, secũdò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationũ*: Quamuis enim Deus isthæc efficere perhibeatur; Christus tamen est, qui operatur: Quandoquidem is est, qui Apostolos in

Quæ Deo tribuũtur, ea non sine auctoritate exercet Christus.

Eccle-

Ecclesia collocauit, quique Doctores in eadem instituit: Quibus quoq;, vt virtutes operarētur, vim impertiuit: Dedit namque sanctis Apostolis potestatem, vt omne morborum ęgritudinumque genus in populo grassantium curarent.

Salutatio, mea manu Pauli: Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit anathema, maranatha. Ecquem, obsecro, Dominū hoc loco vocat? In confesso est enim, tam ipsum Filium, quàm Spiritum quoque sanctum Dominum vocari, & Dominum esse: Scriptum est enim: Spiritus Dominus est. Sanè beati Pauli mens in ipsum Iesum hìc fertur: Ait namq;: Vnus est Dominus Iesus Christus. Itaque anathemate percutit omnem omnino hominem, qui illum non diligit. Is autem Christum nō diligit, qui neque natura, neq; veritate Dei Filium esse agnoscit; sed à Dei Verbo seiungit, ac veluti in secundum ordinē reiicit. Atq; ita dum vnum Dominum Iesum Christum in duos diuidit, dispensationis mysterium atroci iniuria afficit.

1. Cor. 16.

Anathemete omnē omnino hominem Apostolus ferit, qui Christū diuidit.

EX POSTERIORI AD CORINTHIOS.

Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu, & odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco; quia Christi bonus odor sumus Deo, in iis, qui salui fiunt, & in iis, qui pereunt. Quòd si Christus paternæ cogitationis bonus odor est, quomodo Deus nō est? Haud temere nanque in humana natura Diuinæ naturæ fragrantiam compererit quispiam; sed quemadmodum humanitatis odor, planè hominem; ita Diuinitatis odor, Deum iudicat. Iam si Christus bonus Patris odor appellatur, vereq; est; quomodo Deus non est, etiam si illud ipsum Dei Patris Verbū dispensatione homo factum est?

2. Corinth. 2.

Paternæ cognitionis bonor odor Christus.

Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur, & legitur ab omnibus hominibus, manifestati, quòd Epistola estis Christi, ministrata à nobis, & scripta, non atramento, sed Spiritu Dei; non in tabulis cordis carnalibus. Deus per quendam ex Prophetis alicubi sic loquitur: *Post illos dies, dicit Dominus, dabo leges meas in mentem eorum, & in corda eorum inscribam eas.* Facti proinde sumus epistola Christi, qui legis suæ decreta, non atramento, sed viuentis

2. Corinth. 3.

Hierem. 31.

Christus legis suæ decreta viuentis Dei Spiritu in nobis describit.

Dei Spiritu in nobis describit. Atque hoc ipsum non per modum ministerij, sed per propriam vim, propriamque, vt ita dicam, efficacitatem: Siquidem Spiritus ipsi proprius est. At quo ergo modo is Deus non est, qui diuinæ notitiæ rationes proprio Spiritu mentibus nostris insculpere potest? De Iudęis subiungit:

Sed obtusi sunt sensus eorum: Vsq; enim in hodiernum diem, idipsum velamen in lectione veteris Testamenti manet non reuelatũ (quod in Christo euacuatur) sed vsque in hodiernum diem, cùm legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Cùm autem cõuersi fuerint ad Dominum, auferetur velamen. Dominus autem Spiritus est. Vbi autem Spiritus Domini, ibi libertas est.

Legis & Prophetarum finis Christus.

Quòd si legis & Prophetarum finis est Christus, neque velamen, quod veteris Testamenti lectioni cohæret, tollitur, nisi per solum Christum. Quomodo, obsecro, rationi consentaneũ existimari potest, illum nudum esse hominem, qui sola filiationis appellatione sit honoratus? An non hac opinione fieret, vt fides nostra non collimaret in Deum, tanquam in finem, sed tanquam in hominem nostrî similem? Eo autem quid aut dici, aut cogitari queat absurdius?

2. Cor. 4.

Quòd si etiam opertum est Euangelium nostrum, in ijs, qui pereunt est opertum; in quibus Deus huius seculi excæcauit mentes infidelium, vt non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei.

Si Christus Deus non est, Euangelium illius abscõditum non est.

Iam si, vt quidam sentiunt, Christus est homo communis, sola personali vnione cum Dei Verbo societatem habens (ad hunc enim modum loquuntur illi) quomodo in illis, qui pereunt, Euangelium illius absconditum est? Gentes enim nõ Deum, sed hominem nostrî similem esse persuasum habent. Quomodo item occęcati sunt à Satana, qui de homine sentiunt, quòd homo est? Qualis præterea illuminatio in Christi Euangelio est, si ipse Deus non est, neque vt Deus glorificatur? Qui denique imago Dei est, si ea solùm attingit, quæ humanæ sunt naturæ; neque id re ipsa obtinet, vt filius & Deus sit, filiusque & Deus habeatur?

2. Cor. 5.

Et ideo contendimus, siue absentes, siue præsentes placere illi: Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis, vt gessit, siue bonum, siue malum.

Si in vnum hoc san-

&i

Ꝙi incumbunt omnes, vt Deo placeant, repudiatoque mortalium fauore eiusmodi nos Christo probare enixè contendimus; quomodo Christum Deum esse, planum nõ est? Rursum si ille terrarum orbem iudicaturus est olim (nec enim alius & alius est legislator & Iudex, sed vnus & idem) vel hac quoque de causa perspicuum euadit, Verbum, tametsi incarnatum, Deum esse censendum.

Vnicum sanctis studium placere Christo & Deo.

Iacob. 4. Idem legislator & Iudex.

Charitas enim Christi vrget nos æstimantes hoc; quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt. Et pro omnibus mortuus est Christus; vt & qui viuunt, iam non sibi viuant sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit. Si omnes vnum in ipso sumus, ipsique viuere peroptamus, vitam nostram vna hac demum ratione honestam fore rati, si Christi obsecundemus voluntati illique viuamus; quomodo is Deus habendus non est, cui & obnoxij sumus, & viuere studemus, tanquam illi, qui nostri causa mortem oppetierit, suoque sanguine profuso nos omnes liberauerit?

2. Cor. 5.

Gloria nostra viuere Christo, eiusque voluntati obsecundare.

Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Obserua hîc, quòd Christi nomine legatione fungantur Apostoli; quodq; per se nos à Deo admoneri asserant. Deinde rursum: *Obsecramus*, inquit, *pro Christo, reconciliamini Deo.* Deus itaque est Christus, quippe cui reconciliati, Deo reconciliati censemur.

2. Cor. 5.

Christo reconciliati, Deo reconciliati censemur.

Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros. Qui hîc Dei ministri dicuntur, hi alibi Christi ministri appellantur.

2. Cor. 6.

Vos enim estis templum Dei viui, sicut dicit Deus: Quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus. Si viua Dei templa sumus, veluti inhabitante in nobis Spiritu, qui et Christi quoq; Spiritꝰ esse dicitur (ait enim Apostolus: *Si quis Christi Spiritũ non habet, hic non eius*) quomodo Christus non est Deus? addit:

Leuit. 26.

Viua Dei templa sumus, si Christi Spiritus habitat in nobis.

Rom. 8.

Consilia destruentes & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. At quomodo omnem altitudinem aduersus Dei scientiam se extollentem demoliemur? Aut qua tandem ratione omnem intellectum in Christi obsequiũ captiuum ducemus?

2. Cor. 10.

cemus? Sanè Verbum ſponte ſe exinaniuit, Patri vſq; ad mortem factum obediens. Quando igitur ex iis, quæ propter carnem humanæque naturæ infirmitatem diſpenſatoriè ab eo dicta, vel facta ſunt, quidam aduerſùs Filij ſcientiam ſeſe erigentes, eum, qui humana forma ſe induit, Deum verum naturalemq; Dei Filium eſſe inficiabuntur, tunc demum omnem altitudinem ſe efferentem comprimemus; ſi eorum, qui iſthæc ſapere pertinaci animi ſtudio decreuerint, opinationes euertemus, omnemq; intellectum ad obedientiæ diſpenſationem conuertemus: Oportebat enim Filium, qui in humanæ naturæ menſura ſtatuq; apparuerat, quæ humanæ naturæ propria ſunt, non auerſari.

Philip. 2.

Quomodo euertatur omnis altitudo extollens ſe aduerſùs ſcientiam Dei, aurea regula Cyrilli.

EPISTOLA AD GALATAS.

Galat. 2.

Ego enim per legem legi mortuus ſum, vt Deo viuam. Chriſto crucifixus ſum cruci. Viuo autem, iam nõ ego, viuit verò in me Chriſtus. Quòd autem nunc viuo in carne, in fide viuo filij Dei, qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me. Quid D. Paulus hoc loco moneat, diligenter expendendum eſt. Lex, quam Deus Prophetarum ore promulgauerat, eiuſmodi erat: *Iuſtus autem ex fide viuet.* Erat & per Moyſen quoq; lex lata. Ait ergo: Fidei legem complexus, legi Moſaicæ mortuus ſum, hoc eſt, quæ veteribus per vmbras & figuras præfinita erant, ea ampliùs nõ præſto: Hoc ipſum enim eſt legi Moſaicæ mori: Quò nimirum fidei, quæ in Chriſtum eſt, adhærentes, Deo viuamus. Cùm igitur iuſtificationem, quæ per Chriſtum contigit, potiorem ducentes, legi Moſaicæ emoriamur; qua ratione Chriſtus, per quem lex, tanquam fide infirmior, euacuatur, non erit Deus? Quòd ſi verò Chriſtus homo tantùm erat, quomodo fides in ipſum ipſa lege ſuperior euaſit?

Abac. 2.

Legi Moyſi mori, eſt vmbris veritatem anteponere.

Galat. 3.

Lex Moſaica neq; Spiritum, neq; ſignorum gratiam præſtabat, vtrunque autem præſtat fides.

Qui ergo tribuit vobis Spiritum, & operatur virtutes in vobis; ex operibus legis, an ex auditu fidei? Si lex Moſaica, tametſi Dei lex eſſet, & ab Angelis promulgata eſſet, non ſubminiſtrat Spiritum ſanctum, neque vlli eam imperitur vim, vt miracula perpetrare queat; per fidem autem, quæ eſt in Chriſtum, aſſequimur

mur vtrunque, quomodo fides antiqua lege non est præstantior? Rursum si homo erat Christus, nulla ex parte nostrî dissimilis; quî fieri potuit, vt fides in ipsum Diuinam legem aboleuerit? Qui item per fidem, maioribus bonis perfruimur, quàm qui per id tempus vixêre, quo lex suam adhuc vim obtinebat?

Priùs autem, quàm venerit fides, sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidem, quæ reuelãda erat. Itaq; lex Pædagogus noster fuit in Christo, vt ex fide iustificemur. At vbi venit fides, iam non sumus sub Pædagogo: Omnes enim filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu. Si lex Pędagogus, veræque cognitionis Dei magistra erat, haud ad alium nos dirigens, quàm ad Christum, quomodo Christus non est Deus? Rursum si lex per fidem, quæ est in ipsum, aboletur, eandemque à Pædagogiæ munere absoluit fides, tanquam quæ institutos ad summum iam bonum euexerit; summum autem bonum non est aliud, quàm perfecta veritatis Diuinæque notitiæ scientia, cui ambiguum esse potest, quin Deus sit Christus? Baptizati autem in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctũ, quomodo in Christum baptizati dicimur, si quidem Christus non est verus filius? Nec enim multi secundùm naturam sunt filij, sed vnus tantùm? Atqui in ipsum baptizati sumus, Deus igitur est, vtpote ipsum Verbum incarnatum.

Gal. 3.

Lex Pædagogus ad Christum.

Summum hominis bonũ Dei notitia.

Sed tunc quidem ignorantes Deum, ijs, qui natura non sunt Dij, seruiebatis; nunc autem cùm cognouertis Deum, imò cogniti sitis à Deo, quo modo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa? Si Christum profitentes, Deum cognouimus, nosque vicissim à Deo cognitos esse non ignoramus (noti enim ipsi sumus) quomodo Christus non est Deus?

Gal. 4.

Christũ profitens, Deum cognoscit.

Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi; per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Beatus Dauid canit: *Exultabo in Deo salutari meo.* Vtiq; sapiens & sancto viro conueniens dictũ: Non enim in homine gloriari aliquando nobis fas est, sed in Deo vero. Quomodo ergo Paulus in cruce Domini gloriari se prædicat, cùm in Deo potiùs id fieri oportuerat? Nam hîc aliorũ sanctorum scopus semper extitit. Atqui etiam Paulus Diuino Spiritu non carebat; & tamen in Christi

Gal. 6. Psalm. 95.

In Christum crucifixum gloriari, est in Deum verũ gloriari.

morte gloriari nõ dubitat. Nôrat ergo, verũ Deum esse, etiamsi nostrî causa in carne mortem perpessus foret.

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

Ephes. 1. *Secundùm operationem potentiæ virtutis eius* (est hîc sermo de Deo & Patre) *quam operatus est in Christo, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suam in cœlestibus, super omnem Principatum, & Potestatem, & Virtutem, & Dominationem, & omne nomen, quod nominatur, non solùm in hoc seculo; sed etiam in futuro.* En illum ipsum, quem ex mortuis exuscitârat, constituit Pater ad dexteram suam supra omnem Principatum, & Potestatem, & Virtutem, & omne nomen, quod nominatur. Nunquid ergo homo nostrî similis naturæ omnium supremæ dextera assidet? omnino; neque isthuc in quæstionẽ vocare licet. At non homo tantùm, sed homo Deus: Verbum nanque Patri, prout ab eo procedit, homousiõ, natura humana dispẽsatoriè assumpta, factũ est homo. Quare effectum est, vt in vno eodemq; simul Deus existeret & homo Diuina gloria redimitus.

Christi ad dexteram virtutis Dei sessio, euidens Diuinitatis illius argumentũ existit.

Ephes. 2. *Propter quod memores estote, quòd aliquando vos eratis Gentes in carne, qui dicebamini præputium, ab ea, quæ dicitur circumcisio in carne manufacta; quòd eratis illo in tempore sine Christo, alienati à conuersatione Israël, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo.* Si Gentes Christum non habentes, in impietate secundùm hunc mundum perseuerabant; postquàm autem ipsum habere cœperunt, absque Deo non fuerunt, quid ita Christus non est Deus?

Gẽtes Christi cognitione destitutæ, in impietate perseuerabant.

Ephes. 3. *Huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi: Ex quo omnis paternitas in cœlis & in terra nominatur, vt det vobis secundùm diuinitas gloriæ suæ virtutem corroborari per Spiritum eius in interiori homine, Christum habitare per fidem in cordibus vestris.* Nomen hoc Christus Iesus, vt sæpissime iã antè monuimus, vbiq; Dei Patris Verbum humana forma indutum significat. Si ergo Christus (posteaquàm Verbum, quod ipsum quoq; per diuinum Spiritum in nobis inhabitat, carnem semel assumpsit) non est Deus; quomodo per fidem in cordibus nostris inhabitare

Nomen hoc Christus vbique Verbum incarnatum denotat.

bitare dicitur? Rursum si communis homo est Christus, & Filius ab eo diuersus, qui natura Filius est, & solus ex Deo natus est; quis, quæso, est ille, qui habitat in nobis? Aut quomodo in hominibus inhabitat per fidem? maximè verò cùm Ioannes de eo dilucidè dicat: *In hoc cognoscimus, quòd in eo manemus, & ipse in nobis est, quoniam de Spiritu suo dedit nobis.*

Si Christus Deus nõ esset, cordibus nostris inhabitare non posset.

Ioan. 4.

EX EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

Cap. 3.

Quæ mihi fuerunt lucra (de gloriationibus in lege loquitur) *hæc arbitratus sum, propter Christum, detrimenta. Veruntamen existimo, omnia detrimentum esse, propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimẽtum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam.* Cur, amabo, propter eximiam Christi Iesu scientiam, omnia, quæ legis sunt, detrimentorum & quisquiliarum loco duxit? cùm lex Mosaica priscis illis hominibus verum naturalemque Deum prædicauerit, non secus ac nouæ legis Doctores Iesum Christum nũc hominibus annuntiant? Sanè si tantùm communis, nostriq; similis homo esset, cum Verbo, quod ex Deo procedit, hypostatica vnione non coniunctus, vt eidem coniunctus creditur; non video, qua ratione fides in ipsum, fidem, quæ ex lege est, excelleret.

Lex vetus æquè prædicabat verũ Deũ ac noua.

EX EPISTOLA AD COLOSSENSES.

Cap. 1.

Gaudeo nunc (inquit) *in passionibus meis pro vobis, & adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi in carne mea, pro corpore eius, quod est Ecclesia, cuius factus sum ego minister, secundùm dispensationem Dei, quæ data est mihi in vobis, vt impleam Verbum Dei; mysterium, quod absconditum fuit à seculis & generationibus; nunc autem manifestatum est Sanctis eius, quibus voluit Deus notas facere diuitias gloriæ Sacramenti huius in Gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriæ, quem nos annuntiamus.* Quomodo abditum est mysterium, aut Dei Verbum sibi cõstat, aut cuiusmodi tandem gloriæ opes suppetunt Christo, si quidem vulgaris tantùm nostriq; similis homo existit? Neque enim grande, aut magni alicuius ponderis mysterium hîc latet,

Nulla est gloria Christo, si vulgaris tantùm homo existit.

tet, si Christo non cohæremus tanquam Deo, certoque persuasum habemus, Dei Verbum, quod in forma & æqualitate Patris est, hominem factum ad vltroneam exinanitionem se demisisse, manens interim hoc ipsum, quod erat: Ad hunc enim modum mysterium hoc acceptum ingentes magnificentiæ & gloriæ diuitias offert.

Colos. 2. *Sicut ergo accepistis Iesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulate, radicati & superædificati in ipso, & confirmati.* Quo modo nos Christum susceperimus, id facer Ioannes eiusmodi oratione breuiter explicat: *Et Verbum* (inquit) *caro factum est.* Veruntamen licet caro factum est; per hoc tamen Verbum esse nō desiit: Nam etiam in eo statu pari cum Patre autoritate pollet; & qui crucis supplicium pertulit, Dominus gloriæ appellatur.

Ioan. 1.

Verbum propter assumptam carnē Verbum esse non desiit.

Colos. 4. *Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione: Orantes simul & pro nobis, vt Deus aperiat ostium sermonis ad loquendum mysteriū Christi (propter quod etiam vinctus sum) vt manifestem illud, ita, vt oportet me loqui.* Sanè si Christus Deus non esset, sed homo tantùm Diuinæ gratię munere donatus, mysterium de ipso nō admodum profundum foret. Quo igitur ostio patefacto opus erat, vt illud manifestaretur, commodeque, vt oportebat, præponeretur? Siquidem non est res magna, aut ardua de homine, vt natura homo est, verba facere. Si autem Verbum Dei homo factum prædicetur, iam omnino opus erit præsidio Dei, qui ostium referet, conuenientemque mysterij huius explicationem largiatur.

Non est res ardua de homine, vt homo tātùm est, verba facere.

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

Da. 1. Psal. 46. *Cùm introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei.* Naturale Dei Patris Verbum Vnigenitus appellatur; quandoquidem solum ex solo Patre genitum est. Primogeniti autem nomen tum demum obtinuit, quando homo & mundi pars effectum, in hunc terrarum orbem ingressum est. Veruntamen hac quoq; ratione à sanctis Angelis adoratur. Iam cùm adoratio soli Deo debeatur, & ad illum solum referatur; quis Christum Deum esse ambigat, vt qui etiam in cœlo adoretur?

Cur idem Christus vnigenitus simul & primogenitus.

Verbum incarnatū ab Angelis adoratur.

Et

Et ad Angelos quidem dicit: *Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos flammam ignis.* Ad filium autem: *Thronus tuus Deus in seculum seculi: Virga æquitatis, virga regni tui: Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo exultationis præ participibus tuis.* Si Angelorum Cõditor est, si Thronum obtinet sempiternum, si iustitiam dilexit, & iniquitatem odio habuit, eaq; de causa exultationis oleo à Deo Patre inunctus fuit; quid statuere aut cogitare nos par est, dum in eiusmodi de ipso sententias fortè inciderimus? Nam si cœlestes spiritus suos facit mĩnistros, Thronumq; possidet Deitatis; quomodo oleo exultationis delibutus asseritur? Sanè Angelos creat vt Deus, inungitur autem vt homo; ita, vt ipsa quidem vnctio non ad Diuinam naturam, sed ad dispensationis sapientiam referatur. Est itaque Christus Deus & homo: Deus quidem natura, homo verò nostri similis dispensatoriè; quando nimirum secundùm carnem ex muliere natus est.

Exod. ca 1. Psalm. 30. Psalm. 44.

Christus condidit Angelos vt Deus; inungitur autem Spiritu sancto vt homo.

Videte, ne fortè sit in aliquo vestrùm cor malum incredulitatis, discedendi à Deo viuo. Si Christũ abnegantes, à Deo vero desciscimus; in fide verò, quæ in ipsum est, persistentes, defectionis crimine nullatenus obligamur; quomodo Christus nõ est Deus?

Cap. 3.

Qui Christum abnegãt, à Deo viuo & vero aberrant.

Si enim sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ aspersus, inquinatos sanctificat, ad emundationem carnis; quantò magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad seruiendum Deo viuenti? Si Christus verus Deus non est, quam, quæso, vtilitatem illius sanguis homini potuit adferre? aut quomodo conscientias nostras ab operibus mortuis potuit expiare? Quid enim vulgaris hominis sanguis virtutis, aut efficacitatis habet, quod non etiam sanguis hircorum? Nihil omnino: Hoc solum nanque inter hunc & illum interest, quòd hîc sit animantis bruti, ille verò animantis ratione præditi. Verùm quia non purus quispiam homo, sed naturalis Dei Filius carnem assumpsit, sanguinemque suum pro omnibus profudit, factum est, vt credentes in ipsum valuerit emundare, denuoque ex mortuis operibus liberatos, Diuino cultui mancipare Deoque offerre.

Cap. 9.

Inter hirci & puri hominis sanguinẽ quantum ad expiãdi vim attinet, perparũ int. rest.

Cap. 10. *Irritam quis faciens legem Moysi, sine vlla miseratione duobus, vel tribus testibus moritur. Quantò magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcauerit, & sanguinem Testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et Spiritui gratiæ contumeliam fecerit.* Si Diuinæ legi contumeliam faciens, eandémue reiiciens, non pari cum eo tenetur crimine, qui in hominem peccauerit, sed longè grauiori (siquidē qui legem violasset, mortis supplicio mulctabatur; qui autem in hominem deliquerat, veniam interdū consequebatur) quomodo igitur maiori pœna dignus censetur, qui Christi sanguinem pollutum duxerit, eo, qui in Mosaicam legem peccatum admiserat? Atqui grauiorem citra vllam controuersiam promeretur. Cur ita? quia Christi sanguis non vulgaris communisue hominis sanguis est, sed Dei: Verbum enim, quod carne se induit, Deus est.

Non pari mulctātur supplicio, qui in Deum & hominem committunt.

Grauius delinquūt, qui Christi, quàm qui Moysi legem violant.

Cap. 12. *Videte, ne recusetis loquentem: Si enim illi non effugerunt recusantes eum, qui super terram loquebatur; multò magis nos, qui de cœlo loquentem nobis auertimus. Cuius vox mouit terram tunc; nunc autem repromittit* Agg. 2. *Deus, dicens: Adhuc semel & ego mouebo non solùm terram, sed & cœlum.* Quis ille, quæso, quem cùm in terris loquentem Iudæorū maiores aspernarentur, graue sibi periculum acciuerunt? an non clarum est, Moysen hunc extitisse? At Christus nō de terra, sed de cœlo est: Nam Verbum, quod de supernis est, & ex parte ortum est, homo simul & Deus erat. Grauius proinde suppliciū debetur his, qui ipsum auersantur, quàm qui Moysen; nec iniuria: Quandoquidem vt Ioannes monet: *Qui de terra est, de terra loquitur*, hoc est, terrena & humana: *Qui autem de supernis venit, super omnes est*: Hunc autem Christum esse & fuisse, quæstionem nullam habet.

Christus non de terra, sed de cœlo est. Moyses autem de terra erat.

Ioan. 3.

Cap. 13. *Christus Iesus heri & hodie, ipse & in secula.* Verbum, quod ex Deo gignitur, tunc demum Iesu Christi appellationē sortitum comperimus, cùm ex mulere factum est homo. Sed quomodo idem est heri & hodie & in secula? Non alia vtiq; ratione, quàm carnis, quam assumpsit, cum Dei Verbo coniunctione, eiusdēque ad vnum Filium relatione: Hac nanque consideratione, etiamsi, vt carne indutum est, animo concipiatur; suam nihilominùs naturalem stabilitatem integram semper retinet.

Quomodo Christus heri & hodie et in secula semper idem.

EX

EX PRIORI AD TIMOTHEVM.

Paulus Apostolus IESV CHRISTI, secundùm imperium Dei, Saluatoris nostri, & Christi IESV spei nostræ Timotheo dilecto filio in fide. Nomen hoc Saluator nulli alteri æquè, verè proprieque conuenit, ac vero naturalique Deo. Vnde Doctor noster id nominis nunc quoque illi imponit. Atqui IESVS Christus & Dominus & Saluator noster est: Vocatus est enim Iesus, nominisque vim ac significationem beatus Angelus exponens, ita ait: *Vocabis nomen eius Iesum: Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.* Deus igitur est Christus: Nam, iuxta Diuini Pauli doctrinam, *ipse est Saluator omnium hominum.*

Cap. 1.

Saluatoris nomen Deo proprium.

Matth. 1.

EX EPISTOLA AD TITVM.

Apparuit gratia Saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, vt abnegantes omnem impietatem, & secularia desideria, sobriè & iustè & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem & aduentum gloriæ magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi, qui dedit semetipsum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem sectatorum bonorum operum. Qualis, quæso, gratia, aut cuiusnam Dei gratia apparuit nobis, quæ omnibus hominibus salutaris extitisse hoc loco prędicatur? Planum est, quòd illius Dei & Domini, qui, iuxta beatum Dauïd, *apparuit, & illuxit nobis, cuiusque glorioſam manifestationem de cœlis expectamus.* Magnus hic Deus, est ipse Saluator noster Iesus Christus, qui obtulit semetipsum pro nobis, quò ab omni peccato absolutos germanos sibi constituat adoratores. Cùm ergo beatus Paulus Saluatorem nostrum Iesum Christum magnum Deũ prodicet, quis Emmanuelem verum Deum esse inficiari audeat.

Cap. 2.

Psalm. 117.

Paulo magnus Deus Christus.

Quòd Christus sit Deus.

EX CANONICA EPISTOLA IACOBI.

Nolite

Cap. 1. *Nolite errare, fratres mei dilectissimi. Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est descendens à Patre luminum.* Omne (inquit) datum optimum: Sanè bonum munus est Spiritus sanctus, patrandorumque miraculorum facultas per ipsum impertita. Cùm ergo Christus Spiritum sanctum Sanctis impertiatur, potestatemque vt Diuina miracula edant, iisdemque largiatur; quomodo non est verus Deus?

Bonum donum est Spiritus sanctus, quem Christus impertit.

Cap. 4. Matth. 11. *Subditi igitur estote Deo; resistite autem Diabolo. Tollite iugum meum super vos.* Cùm ij, qui Christum iugum in se tollunt, non alteri cuipiam subiiciantur, quàm Deo; quomodo Christus non est Deus?

Qui Christi iugũ suscipiunt, Deo sese subiiciunt.

EX PRIORI EPISTOLA PETRI.

1. Pet. 1. *Petrus Apostolus Iesu Christi, electis aduenis dispersionis Ponti, Galatiæ, Cappadociæ; Asiæ, Bithyniæ, secundùm præscientiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus, in obedientiam & aspersionem sanguinis IESV Christi, gratia vobis & pax multipliciter.* Ecce secundùm Dei Patris præscientiam Iesu Christi Apostolum se nominat, suique Apostolatus rationem edisserens, ipsum in Spiritus sanctificationem, in obedientiam, in sanguinis Iesu Christi aspersionem perfectum esse prædicat. Cùm igitur, qui in ipsum credunt, sanctificationis Spiritum consequantur (aspergit enim suo nos sanguine ad emundationem) qua tandem ratione is Deus haberi non debet, qui proprio Spiritu sanctificat, suoque sanguine credentes in ipsum emundat? Erat enim Deus in carne.

Christus suo sanguine emundat, suoq; Spiritu sanctificat.

Eodem capite. *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundùm misericordiam suam magnam regenerauit nos in spem viuam, per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in hæreditatem incorruptibilem, & incontaminatam, & immarcessibilem, conseruatam in cœlis.* Si Deus nos genuit in spem viuam & stabilem, effecitque hoc ipsum Iesus Christus per suam ex mortuis resurrectionem, qui fieri queat, vt Deus non sit?

Christus per suam ex mortuis resurrectionem regenerauit nos in spẽ viuam.

Eodem capite. *De qua* (inquit) *salute inquisiuerunt, & scrutati sunt Prophetæ, qui de futura in vobis gratia prophetauerunt, scrutantes, in quod, vel quale tempus*

tempus significaret in eis Spiritus Christi. En hîc rursum cùm Diuinitas, tum sanctus Spiritus quoq; attribuuntur Christo. Deus igitur est, vt qui proprium habeat Spiritum sanctum.

Christo Diuinitas & Spiritus sancti proprietas tribuũtur.

EX POSTERIORI EPISTOLA PETRI.

Cap. 2.

Fuerunt autem & Pseudoprophetæ in populo, sicut & in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis, & eum, qui eruit eos, Dominum negant. Haud aliquo corruptibili pretio, auro, vel argento redempti sumus, sed pretioso Christi sanguine. Quare licet Deo viuo & vero seruiamus; redimenti tamen obstricti hæremus. Cùm Christo igitur Domini titulum assignemus, ipsumque verum Dominum esse non ignoremus, cur Deum esse inficias ibimus?

Christus & Dominus & Deus ex æquo est.

EX EPISTOLA IOANNIS.

Cap. 5.

Et scimus, quoniã Filius Dei venit, & dedit nobis sensum, vt cognoscamus verum Deum, & simus in vero Filio eius. Hic est verus Deus, & vita æterna, Dei Patris Verbum, prout secundùm se nudè, & quasi à Patre secretum consideratur, non appellatur Christus; Christi autem Iesu nomen tunc demum sortitum est, cùm homo factum est. Cùm ipse igitur verus sit Deus, & vita æterna, quis secus sentientes ferre queat?

Christus est Dei Filius & verus Deus.

EX EPISTOLA IVDÆ.

Omnem solicitudinem faciens scribendi vobis, de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis, deprecans supercertari semel traditæ sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc iudicium) impij, Domini nostri gratiam transferentes in luxuriam, & solum dominatorem, & Dominum Iesum Christum negantes. Cùm incarnationis doctrinam vniuersè admittamus, quo modo, qui semel crediderunt, Dominum nostrum Iesum Christum negare dicuntur? Sanè si alium Dei Patris Verbum filium esse dixerimus; alium rursus eum, qui natus est ex muliere, vnum esse Dominũ disertè inficiamur: Vnus enim Dominus Iesus Christus, secundùm dispensatoriam cum Dei Patris Verbo vnionem, humanitate illius ad Deitatis gloriam euecta. Vnus proinde

Christum Dominum negant, qui illum in alium & alium filium secant.

Cõmodè hæc accipiantur: neq; enim humanitas ad Deitatis gloriam euecta est, sed homo.

inde est Christus & filius, vnusque, vt semel dicam, huius vniuersi Dominus.

EX EVANGELIO MATTHÆI.

Cap. 1.

Hæc autem eo cogitante, ecce Angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph, fili Dauid noli timere accipere Mariam coniugem tuam: Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem filium, & vocabis nomen eius Iesum: Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Duo simul hoc loco ponit, quæ in Diuinam tantùm naturam quadrant, non etiam in humanam: Asserit nanq; illum, qui ex Maria ortus est, eos omnes, qui salutem per ipsum consequũtur, populum peculiarem habere, tum ipsis eisdem rursum peccata ignoscere. Atqui Dei sunt vniuersa, ipsiusq; solius est, peccatorum laqueis irretitos expedire. Is igitur, qui ex sacra Virgine natus est, Deus est, cuius nõs peculiaris populus sumus, quique è peccatorum vinculis pro sua potestate nos eximit ac liberat.

Peccata condonare, peculiaremque populum possidere, solius Dei proprium est.

Cap. 2.

Cùm ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iudæ: In Bethlehem Iudææ natus est, qui ex Iessæa radice ortus est: Vnde Deus Pater per quendam è sacris vatibus ita ait: *Et tu Bethlehẽ domus Ephrata nequaquam minima es, vt sis in millibus Iuda: Ex te enim egredietur, qui regat populum meum in Israël; & egressus eius ab initio à diebus æternitatis.* Quomodo Bethlehemita ille ab initio seculi egressus, hoc est, substantiæ principium sortitus dicitur, cùm tamen in nouissimis seculi temporibus istic natum esse constet? Deus igitur est Christus, ipsiusq; Diuini verbi antiquitas in illum conuenit: Nam etsi ex muliere homo nasci dignatus esset; Deus tamen erat.

Michææ 5.

Bethlehemitæ Christi egressus æternus.

Cap. 3.

Ego (inquit) *baptizo vos in aqua in pœnitentiam. Qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare. Ipse vos baptizabit in Spiritu sancto & igne. Cuius ventilabrum in manu sua est, & permundabit aream suam.* Haudquaquam humanæ naturæ opus est, in Spiritu sancto baptizare: Sed neque spiritalem quoque aream, hoc est, homines ætatem in terra agentes, hominis cuiuspiam propriam esse facilè concesserimus: Eiusmodi enim omnia solius Dei sunt; ipsique soli congruit, illos,

Spiritalis Dei area humanum genus.

qui

qui credunt, in Spiritu sancto baptizare. Atqui Christus, qui secundum carnem incarnationisue mensuram post Ioannem veniebat, potenter isthæc præstabat; idemque suam quoque aream permundaturus est olim. Verus itaq; Deus est Christus.

Spiritu sancto baptizare, non hominis, sed Dei opus est.

Et ecce leprosus veniens, adorabat eum dicens: Domine si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum tetigit eum, dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Opus Diuinum moliri, non est virium humanarum: Conuenit id autem in Principem omnium naturam, hoc est, Diuinam: Atqui Christus eiusmodi opera molitur; nõ est ergo nudus tantùm homo; quemadmodum nos; sed Deus humanam naturam indutus. Quod de leproso mundato hîc dicitur, hoc de socru Petri, de ventis item & mari, déque vndis, quas increpare visus est, dictum accipiatur. Quare Diuini quoque illius discipuli animaduertentes, illum & mari & ventis imperasse, admirabundi aiebant: Ecqualis nam hic est? Intelligebant enim, eiusmodi opera patrare posse, rem esse, quę nudi hominis facultatem multis partibus superaret. Christus itaque, & Deus, & homo simul erat.

Cap 8.

Diuinum opus moliri, opus est nõ cuiusuis, sed Principis naturæ.

Matth. 8.

Dæmones rogabant eum, dicentes: Si eiicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum; & ait illis: Ite. Omnibus prouidere, cunctaque conseruare, ad quem, obsecro, spectat, nisi ad eum solum, qui secundùm naturam Deus est? Hinc & Saluator quoque: *Nonne,* inquit, *duo passeres asse væneunt, & vnus ex illis non cadit super terram, sine Patre vestro? Vestri autem & capilli omnes numerati sunt.* En tantam rerum omnium prouidentiam habebat Christus, vt absque illius permissu, ne in porcorum quidem gregem potestatem exercere; immundis spiritibus integrum esset. At rogatus permisit tandem, non tam vt illorum libidini morem gereret, quàm vt nobis, se omnibus tanquam Deum prouidere & præsidere, persuaderet. Et quomodo tandem ille Deus non est, qui potestatem habet, quam in solum Deum cadere certum est; quiq; in omnia imperium sortitus est? Tollit enim & conseruat, quæ per ipsum condita sunt, tanquam propria.

Omnia gubernare & conseruare, solius Dei est.

Matth. 10.

Nihil possunt Dæmones, ne in porcos quidem, Christo inuito.

Christus omnibus prouidet ac præsidet.

Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa; operarij autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, vt eiiciat operarios in vineam suam. Et conuocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem Spirituum

Cap 9.

Cap. 10.

immundorum, vt eiicerent eos; & curarent omnem languorem & infirmitatem. Nôrat, vniuersorum Deum, messis esse Dominum: Eius nanque vtrumque est, & ipsa spiritalis area, hoc est, humanum genus; & ipsa rursum messis. Sed aduerte, cùm messis Dominum obsecrãdum esse monuisset, mox seipsum eiusmodi Dominum esse euidenti argumento declarans, emisit operarios, hoc est, sanctos Apostolos, quibus vt Deus potestatem contra immundos spiritus est impertitus: Neque enim humanæ naturæ facultatis est, Spiritus sancti vim, aut operationem alicui impertiri. Cùm eam ergo Dei Verbum, tametsi caro factum, hoc est, Christus impertiatur, quomodo Deus non est natura & veritate?

Areæ & messis Dominus Christus.

Christus mittit Apostolos in messem & vineam spiritalem.

Cap. 10.

Omnis ergo, qui me confitebitur coram hominibus, confitebor & eum coram Patre meo, qui in cœlis est. Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego illum coram Patre meo, qui in cœlis est. Non pauci sanctorum ad Martyrij gloriam euocati, Christumque intrepidè confessi tormentis & morte absumpti sunt. Quæro autẽ, num ob id martyricam coronam adepti sint, quòd Christum communem hominem esse constãter affirmarent? an ob id veriùs, quòd sua eum confessione tanquam verum Deum venerarentur? Res est clara: Cõstat enim, ad vnum omnes à martyrij gloria excidisse, Christumque in die iudicij illos vicissim abnegare comperturos esse, qui illum Deum esse inficiati sunt. Iam quo modo Deus is censendus non est, qui martyrij gloria eos afficit, qui, ipsum Deum esse, verè confitentur?

Diuinitatis Christi confessio martyres effecit.

Cap. 11.

Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos. Si Emmanuel verus Deus, vniuersorumq; Dominus non est, (soli enim Deo seruiunt omnia) cur suum ille iugum nobis imponit? Iugum & ipsa quoque lex appellata est. Verùm Christus proprium nobis iugum imponit, nosq; obnoxios sibi reddit, tametsi Patri submittat omnia: Deus igitur est. Vnde vt omnia illi subiecta sint, par est.

Soli Deo seruiunt omnia.

Iugum Christi est Christi lex.

Cap. 12.

An non legistis in lege, quia Sabbathis sacerdotes in templo Sabbathũ violãt? Et sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia maior templo hîc est. Si Sacerdotes, qui Sabbathum profanant, ob id culpa vacant, quòd diuino cultui incumbant; quomodo cultus, qui Christo impenditur,

impenditur, ministerio, quod Sacerdotes in templo obibant, præstantior censetur? Atqui apertum est, eos, qui sub lege viuebant in figura, & vmbra, & quasi ad super cœlestium exemplum Deo ministrasse. Iam si diuini illi Discipuli Christi sectatores, ipsique ministrantes, ampliori honore & gloria potiti sunt: Rursum si ministerium, quod Christo exhibetur, legali cultui multum antecellit; quomodo in sobrij cuiusquam cogitationem cadere potest, Christum non esse verum Deum?

Nobilius est noui testamenti ministerium, legalium cultu.

Etsi ego in Beelzebub eiicio Dæmones, filij vestri in quo eiiciunt? ideo ipsi iudices vestri erunt. Si in Christi nomine à Dæmonio vexatos discipuli curabant, (inuocabant enim nomen Iesu Nazareni) quomodo de vera illius Diuinitate ambigere fas est? Neque enim vlla omnino gloria, aut potentia humana sat fuerit ad debellandum Satanam.

Cap. 12. Satanæ vis maior quauis virtute humana.

Sicut ergo colliguntur zizania & igni comburuntur; ita erit in consummatione seculi. Mittet filius hominis Angelos suos, & colligent de regno eius omnia scandala & eos, qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in caminum ignis. De Deo legimus: *Benedicite Domino, omnes Angeli eius:* Neq; enim Angelus Angeli peculium est, sed Dei sunt omnia. Cùm ergo de filio hominis dicatur, quòd missurus sit Angelos suos; Angelosque & spiritus illos supremos, tanquam proprios ministros pleno iure possideat, euidens fit, illum esse Deum.

Cap. 13.

Psal. 102. Angeli Christum suum esse Dominum agnoscunt illiq; ad nutum seruiunt.

Interrogabat discipulos suos: Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij autem Heliam, alij verò Hieremiam, aut vnum ex Prophetis. Dixit illis Iesus. Vos autem quem me esse dicitis? Respõdens Simon Petrus, dixit: Tu es Christus Filius Dei viui. Respondens autem Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in cœlis. Si Christus communis vulgarisue tantùm homo est, cur Petrus sua confessione tantam excitauit admirationem? Quomodo diuinitus perhibetur edoctus? Aut quanam superna opus erat illi illuminatione, vt illud Christi mysterium caperet, aut panderet? Verùm quia Deum esse agnouit, viuentisque Dei Filium esse prædicauit, ideo admirationi fuit: Neque tamen duos confessus est filios, sed vnum duntaxat,

Cap. 16.

Petrus admirationem excitauit, non quòd hominis, sed quòd Dei Filium esse Christũ profiteretur.

Hominis filius Angelos possidet, & Angelis imperat.

Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui, cum Angelis suis. Enimuerò cœlestes spiritus suos Angelos vocat; etiamsi hominis se filium esse non neget.

Cap. 17.

Et cùm venissent Capharnaum, accesserunt, qui didrachma accipiebant ad Petrum, & dixerunt ei: Magister vester non soluit didrachma? ait: Etiam; & cùm intrasset in domum, prævenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel censum, à filiis suis, an ab alienis? & ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filij. Quomodo liberum, hoc est, à legis vinculo, tributiq; pensione immunem; nec non verum filium se prædicat, si carnis & sanguis secundùm hypostaticam vnionem particeps effectus, non est Deus? At dependit nihilominùs didrachma tanquam legi obnoxius, cùm tamen vt filius, lege maior esset. Verùm vt homo est, non supra legem, sed legi subiectus est: Nemo enim naturalem libertatem illi tribuat, nisi vt Deum humana forma indutum animo eundem concipiat.

Christus diuersa ratione supra legem, & sub lege erat.

Matth. 21.

Christo omnium nostrûm seruatore Hierosolymam ascendente, pueri præeuntes, laudumque præconia depromentes, *Osanna filio Dauid*, clamabant. Ad hæc doxologia in solum Deum quadrat. Indignati autem Pharisæi in medium prorumpunt: *Audis*, inquiunt, *quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Vtique nunquam legistis, quia ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem?* Sed beatum Dauid hoc loco audire operæpretium est, ait autem: *Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomẽ tuum in vniuersa terra: Quoniam eleuata est magnificentia tua super cœlos. Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem*: Pueri nanque magna exultatione acclamantes, aiebant: *Hosanna filio Dauid.* Is porrò, cuius elogium decantabant, eiusmodi laudem & acclamationem neutiquam repudiabat. Atqui beatus Dauid eam doxologiam non communi alicui homini tribuebat, sed omnium Domino: Illius enim solius nomen vniuersa terra demiratur, eiusdemque magnificentia super omnes cœlos tollitur. Quomodo ergo Christus Dauidis secundùm carnem filius non est Deus?

Psal. 8.

Hebræorum pueri Christi diuinitatem per secretũ diuini Spiritus illapsum agnouerunt.

Cap. 25.

Cùm autem venerit filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo; tunc sedebit super sedem maiestatis suæ. Nunquid Christus vt homo

vt homo quispiam nostrî similis pro tribunali sedebit? astantibusque omnibus vndiquaque ipsi Angelis orbem iudicabit? Quî istuc, obsecro, rationi est consentaneũ? An non scriptum est: Vnus est legislator, & iudex? Deus igitur est Christus, qui pari cum Deo gloria pollens, thronumque iudiciarium obtinens, ac Angelos circunquaq; astantes habens, in iustitia terrarum orbem iudicabit.

Orbem terrarum iniustitia & aequitate iudicare, solius summi illius, supremique legislatoris proprium est. Iacob. 4.

Et Princeps Sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei viui? Dicit illi Iesus: Tu dixisti. Verumtamen dico vobis, à modò videbitis filium hominis sedentem à dexteris virtutis Dei, & venientem in nubibus cœli. Quomodo filius hominis à dexteris virtutis Dei sedet? Planum est, Dei Verbũ ita factum esse hominis filiũ, vt tamen Deus esse non desierit: Mansit enim, quod erat. Hac igitur ratione generanti assidere, & in Diuinitatis gloria & maiestate conspicuũ cerni dicitur, etiamsi factum sit caro.

Cap. 26.

Quo sensu filius hominis, à dextris virtutis Dei sedere dicatur.

Iesus autem exclamans voce magna, emisit Spiritum. Et ecce velum templi scissum est in duas partes, à summo vsque deorsum; & terra mota est, & petræ scissæ sunt; & monumenta aperta sunt, & multa corpora sanctorum, quæ dormierant, surrexerunt. Si Christus communis erat homo; cur illo animam expirante, in ipsis elemẽtis tanta accidit conturbatio? Sol enim, retractis radiis, diei tenebras effudit; terra ad hæc Dominum suum Iudæorum contumeliis indignissimè affectum conspicata, disrupta est; & ipse tandem infernus Sanctorũ animas emittere compulsus est. Et cuiusnam omnia hæc gratia fiebant? nónne Dei? Deus enim erat in carne, quo tam contumelioſè tractato, ipsa quoq; creatura quodammodo ira & indignatione efferebatur.

Cap. 27.

Prodigia, quæ Christo monente acciderunt, ipsum verum Deum esse apertè testabãtur.

Creatura Christo animam expirante commota.

EX EVANGELIO IOANNIS.

Iesus autem non credebat semetipsum eis, eò quod ipse nosset omnes, & quia opus ei non erat, vt quis testimonium perhiberet de homine: Ipse enim sciebat, quid esset in homine: De Deo scriptum extat. *Qui finxit sigillatim corda eorum:* Et ipse alibi ait. *Nõ celabitur à me omnino quicquam.* Si ergo Christus omnia intelligit: & omnia, quæ sunt in homine, exactè nouit, vtpote scrutans eorum corda & renes, quomodo non est Deus? *Vos*

Cap. 2.

Psal. 32.

Hier. 17.

Omnia, quæ sunt in homine, ea à nosse, Dei proprium est.

Ioan.4. *Vos adoratis, quod nescitis; nos adoramus, quod scimus, quoniam salus ex Iudæis est.* Audis, salutem ex Iudæis esse asserentem; atqui salutem præstare solius Dei esse, demonstratum est iam antè: Saluauit enim nos, non Princeps, non Angelus quispiam, sed Dominus ipse secundùm scripturas. At Christus, qui secundùm carnem ex Iudæis natus est, Iesu nomenclaturam sortitus est. Iesu autem nomen interpretatum salutem sonat. Ipse itaque Christus est salus illa, quæ ex Iudæis profecta est. Quamobrem licet Verbum caro factum sit, & semen Abrahæ apprehenderit; Deus nihilominùs cum assumpta carne permansit.

Saluare, & à peccatis liberare solius Dei est.

Christus est salus illa, quæ ex Iudæis est.

Cap.14. *Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & maiora horum faciet; quia ego vado ad Patrem, & quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam.* Ad Patrem se abire denuntiat, cùm tamen natura Filius sit, solusq; omnia impleat. Abscedit itaque secundùm humanam naturam. At vero licet vt homo in cœlum assumptus sit; vt Deus tamen supplicum vota se auditurum promittit, modò tamen in nomine illius supplicauerint. Iam cui, quæso, veriùs conuenit sanctorum postulatis satisfacere, eorumque votis ac desideriis respondere; quàm soli, vero ac natiuo Deo?

Ad cœlos ascendit, qui omnia implet.

Sanctorum vota & desideria audire peculiare est Deo.

Cap.15. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, & posui vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat, vt, quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.* En pari se cum Deo & Patre potestate pollere, pariáque eidem præstare, posse nusquam non inculcat. Dixerat enim: *Quodcunque petieritis in nomine meo, faciam*; nunc autem ait: *Quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Nunquid ergo seorsum, & quasi priuatim aliqua dilargitur Pater absque Filio? aut Filius rursum seorsum sigillatimque impertitur nonnulla absque Patre, ita vt à duobus Diis præstentur, quæ sancti efflagitant? Absit, absit: Vnus enim est Deus Pater, & vnus itē Dominus Iesus Christus: Distribuit nanq; Pater sua dona per Filium in Spiritu sancto. Veruntamen & quasi demissa postulatio fit per Iesum Christū. Porrò Domini Iesu nomine accipimus & designamus Verbum hominem factum.

Christus pari se cū Patre potestate præditum demōstrat.

Nihil dilargitur Pater absq; Filio, neque Filius absq; Patre.

Pater distribuit sua dona per filiū in Spiritu sancto.

Cap.16. *In illo die me non interrogabitis quicquam: Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis; vsque modò non petistis*

petiſtis quicquam in nomine meo. Petite & accipietis; vt gaudium veſtrum ſit plenum. Hæc eandem penè ſententiam cum ſuperioribus habent; ſicut illa quoque, quæ mox conſequuntur: Ait nanque: *In illo die, in nomine meo petetis; & non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis: Ipſe enim Pater amat vos, quia vos me amaſtis, & credidiſtis, quia ego à Patre exiui.* Cap. 16.

Hæc eſt vita æterna, vt cognoſcant te ſolum Deum verum, & quẽ miſiſti, Ieſum Chriſtum. Si cum ſolius verique Dei cognitione Ieſu Chriſti cognitionem neceſſariò coniunctam conſociatamq; eſſe oportet, & hoc ipſum æternam vitam conciliat; cui obſcurum eſſe poteſt, Chriſtum verum eſſe Deum? Verbum ſanè caro factum eſt; ſed manſit interim Verbum. Cap. 17. Vita æterna in vera filij Dei cognitione poſita.

Vt credat mundus, quia tu miſiſti. Et ego claritatem, quam dediſti mihi dedi eis; vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus. Ego in eis, & tu in me; vt ſint conſummati in vnum. Perſpicaci mentis oculo in rem propoſitam intendentes, quænam in ipſo abſtruſa lateant, diligenter exploremus. Qualem itaque gloriam Filius à Patre accepiſſe ſe narrat, quam nobis deinde communem fecerit? Sanè ipſe ab hac quæſtione nos liberat, dum ait: *Vt vnum ſint, ſicut & nos vnum ſumus*: Nam etſi Dei Patris Verbum ſecundùm propriã hypoſtaſin alius à Patre eſſe dignoſcatur; naturali tamen identitate vnum planè & idem eſt cum illo. At quo pacto Verbum illud vnum quoque nobiſcum factum eſt? Ad eundem omnino modum, puta ſecundùm eſſentialem & naturalem identitatem. At cùm Diuina natura tãto à creatura diſtet interuallo, vt ſecundùm eſſentiam cum ea coire nequaquam valeat; ecquo, inquis, modo ſecundùm naturam vnum ille factus eſt nobiſcum, qui omnem omnino creaturam excellit? Verbum factum eſt homo, vt quemadmodum, quod quidem ad Deitatis naturam ſpectat, vnum & idem eſt cum Patre; ita ſecundùm naturæ humanæ habitudinem ſit vnum quoque nobiſcum. Hac ergo ratione & nos quoque in vnitatem cum Deo redigimur. Cap. 17. Quo ſenſu vnum effici dicamur cũ filio. Chriſtus eſt vnum nobiſcum, & vnũ rurſum cum Patre naturæ identitate.

Cùm ergo ſero eſſet die illo, vna Sabbathorum, & fores eſſent clauſæ, vbi erant diſcipuli congregati, propter metum Iudæorum; venit Ieſus & ſtetit in medio, & dixit eis: Pax vobis. Non immeritò dubitauerit Cap. 20.

Diuina virtute Christus per clausum ostium se immisit.

hîc quispiam ac dixerit: Si Verbum post resurrectionẽ perinde ac ante venerandam crucem corporeum erat, quomodo conclusis foribus in medio discipulorum ex insperato apparuit? Ad hoc respondemus, Diuina virtute factum id esse. Par est autem, vt Pauli dictum hoc loco in mentem reuocemus;

2.Cor.5.

ait is verò: *Itaque nos ex hoc neminem nouimus secundùm carnem; etsi cognouimus secundùm carnem Christum; sed nunc non nouimus.* Sanè post

Post resurrectionem Christus Dominus Diuina virtute vtebatur familiariùs, quã carnis infirmitate.

resurrectionem ex mortuis, dispensationis mysterio, propter quod carnem salubriter assumpserat, iam perfectò, Diuina virtute & potestate vtebatur familiariùs, quàm naturæ humanæ infirmitate, vt qui iam veluti opportuno tempore, per ea potiùs, quàm per exinanitionis conditiones agnosci voluerit.

Cap.20.

Et cùm hæc dixisset, insufflauit, & dixit: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt. Quicquid hic factum memoratur, hoc totum Diuinum magnáque consideratione dignum est: Primò namque non erat humanæ naturæ opus, per exufflationem Apostolis Spiritum sanctum infundere. Deinde maius quiddam sublimiusque est, quàm quod in creaturam cadat, tantam illis potestatem & vim potuisse impertiri, vt quorum vellent peccata retinere, & quorum rursus visum esset, relaxare possent. At cur corporeo flatu impertit Spiritum sanctum? ideo nimirum, vt carnem à Verbo non alienam, sed propriam illius extitisse intelligamus. Adde externam illam per carnis ministerium exufflationem in his, qui, vt Spiritus sancti participes fierent idonei erant, Diuinæ quoque virtutis opus declarasse,

Per exufflationẽ Spiritum sanctum impertiri, non est opus humanæ naturæ, multò verò minùs peccata cõdonare, vel retinere.

EX EVANGELIO LVCÆ.

Cap.1.

Angelus Dei Zachariæ de sancto Baptista hæc exponit: *Et erit gaudium tibi, & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt: Erit enim magnus coram Domino, & vinum & siceram non bibet, & Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ; & multos filiorum Israël conuertet ad Dominum Deum ipsorum.* Rursum cùm Iudæi ex ipso

Ioan.1.

Luc.3.

eodem Ioanne scisciterentur: *Tu quis es? Respondit ille: Ego vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas eius.*

Tandem

Tandem ipſemet Zacharias de proprio filio vaticinans, ita fatur: *Et tu puer Propheta Altiſſimi vocaberis: Præibis enim ante faciem Domini, parare vias eius: Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius in remiſſionem peccatorum eorum*: Ille nanque Chriſtum anteibat, eiuſdemque factus præcurſor, vt viam illi præpararent, annuntiabat; & Propheticum nihilominùs oraculum de illo edens, ad eum, qui iuſtificare poteſt peccatis obnoxios, hoc eſt, Deum conuertebat. Et adhuc dubitamus, fueritne Deus Chriſtus?

Angelus, Zacharias, & Ioãnes Baptiſta diſertis verbis teſtimonium perhibent Diuinitati Chriſti.

Hic erit magnus, & Filius Altiſſimi vocabitur: Et dabit ei Dominus Deus ſedem Dauid Patris eius. Et regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Nunquid hominis noſtri ſimilis imperio perpetuò citra vllam interruptionem prememur, aut Imperatori potiùs Deo in Chriſto & per Chriſtũ ſubditi erimus? Aſſumitur hic autem ad iſtuc munus non tanquam extraneus quiſpiam Mediator, aut filius; ſed tanquam verus filius; per quem Deus Pater in omnes omnino regnum obtinet. Quòd ſi ita res habet, Deus ergo eſt Chriſtus.

Pater per filium regnum obtinet.

Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Et reſpondens Angelus dixit illi: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi; ideoque & quod naſcetur ex te ſanctum, vocabitur Filius Dei. Nunquid is, qui arcana inexplicabilique Spiritus ſancti operatione ex ſacra Virgine formatus & natus eſt, ſola appellatione filius erat? an verus potiùs naturalisq; Dei Filius, & Deus creditus eſt? Verbum proinde ſecundùm hypoſtaſin carnem factum, hoc eſt, carnem per Spiritum ſanctum ex ſacra Virgine ſumpſiſſe, eamque propriam ſibi feciſſe cogitetur: Hac nanq; ratione, quî verus Deus ſit, haud difficulter deprehendetur.

Cap. 1.

Qui Spiritu ſancti operatione ex Virgine natus eſt, non ſolo nomine Dei, filius eſt, ſed re & nomine ſimul.

Et factum eſt, vt audiuit ſalutationem Mariæ Elizabeth, exultauit infans in vtero eius; & repleta eſt Spiritu ſancto Elizabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus vẽtris tui. Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? Interna Dei energia & vi Prophetiæ donum obtingere alicui poteſt; ſecus nequaquam. Cùm igitur ſalutatio ſacræ Virginis Mariæ, Ieſum per id tempus in vtero adhuc geſtantis, Ioannem maternis viſceribus adhuc incluſum ad Prophetiã promouerit,

Cap. 1.

Prophetia eſt donum Dei.

Ioannes Prophetę munus obiit, intra matris viſcera adhuc hærens.

quomodo Christus non est Deus, qui intra virginea claustra etiamnum latitans, vi quadam Diuina ad prophetiæ gratiam Baptistam euexit?

Cap.2. *Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundùm verbum tuum in pace*: *Quia viderunt oculi mei salutare tuum*: *Quod parâsti ante faciem omnium populorum*; *Lumen ad reuelationem Gentium, & gloriam plebis tuæ Israël*. Simeon Iesum inter vlnas complexus, eiusmodi de ipso eulogia depromebat. At quomodo salutare est? aut quo pacto Lumen ad reuelationem Gentium est, si vnus & solus verus Filius & Deus non est? Qui quidem secundum Diuinam naturam natus est ex Patre, tanquam Verbum; secundùm carnem autem ortus est ex Virgine, vt homo. Quæ rursum reuelatio facta est Gentibus, si de ipso non cognouerunt, quia Deus est; quodque Diuinum cultum illi impendentes, in ea crimina non incidant, in quæ illi incidere solent, qui alteri Deo, quàm vni illi, qui natura & veritate Deus est, seruiunt?

Simeon iustus agnouit, Mariæ filiũ esse verum naturalemq; Deum

Cap.5. *Vt cognouit autem Iesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos*: *Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius, dicere*: *Dimittuntur tibi peccata tua; an dicere*: *Surge & ambula? Vt autem sciatis, quia filius hominis potestatem habet in terra dimittendi peccata; tunc ait paralytico*: *Tibi dico, surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuã*. Si solus vniuersorum Dominus à delictis nos expiat, nec in vllum alium istuc conuenit, & Christus non absq; Diuina autoritate hoc ipsum præstat, qui fieri potest, vt Deus non existat? Nam etsi Verbum, quod secundùm carnem ex muliere natum est, filij hominis appellatione designetur; nihilominùs tamen Deus est.

Solus Deus peccata per se expiat.

Cap.7. *In ipsa hora autem multos curauit à languoribus suis, & plagis, & spiritibus malis; & cæcis multis donauit iustum. Et respondens dixit illis*: *Euntes renuntiate Ioanni, quæ audistis & vidistis, quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur; & beatus est, quicunque non fuerit scandalizatus in me*. Factis Diuinorum planéque admirabilium operum patratorem Christus se esse demonstrans, quæ per Prophetæ vocem quondam de se prædicta fuerant, in memoriam reducit: Dixerat enim Esaias: *Confortamini, manus remissæ, & genua*

Prophetæ Christum admirabilium operum patratorem fore prædixerant.

Esa. 75.

& genua soluta. Mox verò quasi digito protensáue manu Emmanuelem ostendens, ita ait: *Ecce Deus noster; ecce Dominus cum fortitudine venit, & brachium cum dominatione.* Dicit idem & alio quoque loco: *Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum audient; tunc saliet sicut cervus claudus, & expedita erit lingua balbutientium.* Addit præterea: *Tunc surgent mortui, & resurgent, qui in monumentis sunt: Nam ros, qui à te, ipsis sanitas est.* Rursum idem in persona Christi, ita ait: *Spiritus Domini super me, cuius causa vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, & prædicare captiuis remissionem, & cæcis visus apertionem.* Cùm ergo Prophetarum oracula tanquam fidei, quæ ipsi debetur, argumentum probationemque adducat, ipsique Prophetæ, Deum illum esse, liberè prædicent, quis his contraria asserere audeat?

Cap. 42.

Cap. 25.

Cap. 26.

Cap. 61.

Prophetæ Christum Deum fore prædixerant.

Cùm discipuli tempestate in stagno iactarentur, accedentes suscitârunt eum, dicentes: *Præceptor perimus. At ille surgens increpauit ventũ, & tempestatem aquæ, & cessauit, & facta est tranquillitas.* Dauidica voce eiusmodi oraculum de Christo editum erat: *Tu dominaris potestati maris, & motum fluctuum eius tu mitigas. Tui sunt cœli, & tua est terra, orbem terrarum & plenitudinem eius tu fundasti.* Cùm in illum igitur, qui maria sedat, omnium rerum Dominum esse, proprios cœlos possidere, orbem terrarum eiusdemque plenitudinem posse fundare, propriè conueniat; quis Christum, qui cum autoritate maribus & ventis imperat, verum Deum esse, ambigere queat.

Luc. 8.

Psal. 88.

Cui mare & venti ad nutum obediunt, is Diuinitatis expers esse nequit; at Christo hæc omnia ad nutum obtemperãt.

Rogauit illum vir, à quo Dæmonia exierant, vt cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus, dicens: Redi in domum tuam, & narra, quanta tibi fecerit Deus. Et abiit per vniuersam ciuitatem prædicans, quanta illi fecisset Iesus. In Gerasinorum regione curauit Iesus immanissimè à Dæmonio vexatum, qui etiam, vt vitam sibi cum eo agere deinceps liceret, obnixè aflagitabat. At verò quamuis eum sanâsset, spiritusque eiecisset; iubet tamen, vt domum suam repetat, quantáque sibi fecisset Deus, enarret. Operabatur itaque Christus tanquam verus Deus: Neutiquam enim dicere fas est, Prophetarum, aut sanctorum Apostolorum more Diuinæ gratiæ instrumentum extitisse: Ipse nanque propria, hoc est, Diuina virtute Satanam conterebat. Quin & in illius

Cap. 8.

Christus non edebat miracula more Prophetarũ aut Apostolorum, sed propria virtute.

Luc. 10. quoque nomine Dæmonia ſanctis Apoſtolis ſubiiciebantur. Atque hoc ipſum ne illi ipſi quidem diffitebantur.

Cap. 8. De Principis Synagogæ filia aiebat Chriſtus: *Nolite flere: Non eſt mortua puella, ſed dormit.* Nunquid igitur mentitus eſt? abſit: Verum enim dixit. Modum autem huius exponit Paulus his verbis: *Non eſt Deus mortuorum, ſed viuorum*: Siquidem quicunq; aliquando victuri ſunt, illi Deo viuunt. Mortui proinde, hominibus mortui ſunt, verùm naturæ illi viuificæ, hoc eſt, Diuinæ minimè. Verax itaque eſt, dum vt Deus de puella: *Non eſt mortua ſed dormit*; enuntiat.

Mortui, hominib⁹ mortui ſunt, non Deo: Deo enim viuunt omnia, quæ quandoq; victura ſunt.

Cap. 22. Idem cum Apoſtolis ſermonem conferens, ita aiebat: *Quis maior eſt, qui recumbit, an qui miniſtrat? nónne qui recumbit? Ego autem in medio veſtrî ſum, tanquam qui miniſtrat.* Obſerua hîc, quod ad id attinet, quod in Deitatem, Dominicæque gloriæ maieſtatem conuenit, in miniſtrorum ordine cenſeri, tantùm non auerſatur recuſatque. Veruntamen propter humanam naturam miniſterium honorat: Ait enim: *Ego in medio veſtrî ſum, tanquam qui miniſtrat.* Etſi ergo inter miniſteria vltro ſeſe dimiſerit; attamen vt Dominus vniuerſæque creaturæ famulatu honoratus, vt Deus ipſe eſt, qui recumbit.

Chriſt⁹ miniſtrat, vt homo; recumbit vt vniuerſorũ Dominus.

Cap. 22. Ieſus igitur ait illis (nempe Sacerdotum Principibus, ab illo, Chriſtúſne eſſet, ſciſcitantibus:) *Si vobis dixero, non credetis mihi: Si autem interrogauero, non reſpondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autem erit filius hominis ſedens à dextris Dei.* Si filius hominis ſedet à dextris Dei; quo modo Chriſtus ſummo illo throno decoratus eademque cum Patre autoritate præditus, non eſt Deus? Neq; enim cum vero naturalique Deo productitia natura conſidêre aliquando poteſt. Conſidet autem cum eo filius hominis. Deus ergo eſt, Dei nimirum Verbo ſecundùm vnionis diſpenſationem incarnato.

Sedere ad dexteram virtutis Dei non eſt puri hominis.

Quòd

Quòd Christus est vita & viuificus.

EX PRIORI AD CORINTHIOS.

Vt prudentibus loquor; vos ipsi iudicate, quod dico: Calix benedictionis, cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Christi est? & panis quem frangimus, nónne participatio corporis Domini est? Quoniam vnus panis, & vnum corpus multi sumus, omnes quidem de vno pane, & de vno calice participamus. Si Christi caro hominis tantùm caro foret, quod quidem ad propriam naturam illius spectat, nequaquam viuificaret. Sed neque vulgaris quoque hominis sanguis vllam omnino per se, & secundùm se viuificandi vim habet. Atqui cùm soli Deo conueniat vitam illi impertiri, quod vitæ spiritu destituitur, corpus autem Christi, & pretiosus illius sanguis viuificent; cui dubium esse potest, quin Deus sit Christus? Hinc nanque corpus illius habet, vt sit viuificum. Quòd si vt homo per se, ac seorsum mente concipiatur, qui sola Christi appellatione decoratus sit, nudamq; Filij personam sustineat; quomodo corpus illius posset esse viuificum? Planum est ergo, vnde Christi corpus habeat, vt viuificare valeat.

Cap. 10.

Christi corpus & sanguis viuifica sunt: At id non ex se, sed vt verbo vnita sunt.

Christi caro vim viuificandi trahit ex Verbo, cui hypostaticè vnitur.

Factus est primus homo Adam in animam viuentem; nouissimus Adam in Spiritum viuificantem; rursum: *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cœlo cœlestis. Qualis terrenus, tales & terreni; & qualis cœlestis, tales & cœlestes. Igitur sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis. Hoc autem dico fratres, quia caro & sanguis regnum Dei possidere non possunt; neque corruptio incorruptelam possidebit.* Subiungit reliqua: *Canet enim tuba, & mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur: Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, & mortale hoc induere immortalitatem.* Primus homo factus est in animam viuentē: Egebat enim tanquam figmentum Dei viuificantis gratia. At vero nouissimus Adam, hoc est, Christus, quòd vt Deus, vita externa non indigeret, factus est Spiritus, qui vitam in nos transfundit. Atqui viuificandi facultas propria est Diuinæ naturæ possessio. Et primus quidem homo de terra erat terrenus; secundus autem, licet ex muliere ortum traheret, de cœlo venerat: Quamuis enim

Cap. 5.

Viuificandi facultas propria Diuinæ naturæ possessio.

Verbum vtcunq; homo factum semper è supernis est.

enim Verbum, quod de supernis, hoc est, de cœlo est, & ex Deo Patre natum est, homo factum sit; nihilò tamen secius de cœlo fuit. Rursum vt nunc, dum corruptionis & mortis vinculis adhuc constringimur, terreni imaginem gestamus; ita olim incorruptionem iam induti cœlestis imaginem portabimus. Atqui incorruptio bonum est naturalis Diuinitatis proprium. Cæterùm mortui tum demum immutati sunt, incorruptibiléque induit incorruptionem, cùm vnigenitus humano more natus, mortalitatem transtulit in immortalitatem; & corruptionem primùm transformauit in incorruptionem in semetipso: Hac enim ratione nobis ipsis quoque via ad vitam patefacta est.

Incorruptio bonũ est diuinitatis proprium.

EX POSTERIORI AD CORINTHIOS.

Cap. 1.

Sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus, vt non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos. Si mortuorum exuscitatio in eum, qui natura Deus est, maximè conuenit, propterea quòd solus sic vita sit & viuificus; Christus autem resurrectionem, & vitam disertè sese appellet, eundemq; mortuos exuscitasse, certò constet; quis, & verum Deum, & vitam secundùm naturam esse, ambigat?

Christus vita, resurrectio Deus.

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

Cap. 2.

Quia ergo pueri communicauerunt carni & sanguini, & ipse similiter participauit iisdem, vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum. Æquè ac nos, qui inter filios Dei censemur, carnis & sanguinis Dei Verbum particeps factum est; quò nimirum proprium corpus in mortem contradens, ipsum denuo tanquam, qui suapte natura vita & Deus existat, vitæ restituat: Nam quo modo mortis imperium destructum est, si corpus, quod vitæ naturæ, hoc est, Verbi Dei proprium erat, in mortem prolapsum, iterum exuscitatum non est?

Mors morte destructa est.

Quòd

Quòd Iesus Christus vnus sit Filius & Dominus.

EX PRIMA CATHOLICA IOANNIS.

Quod fuit ab initio, quod audiuimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus & manus nostræ contrectauerunt, de Verbo vitæ, & manifestata est, et vidimus & testamur, et annuntiamus vobis vitam æternam; quæ erat apud Patrem, & apparuit nobis. En illum, qui fuit ab initio, vitaque æterna, hoc est, Dei Patris Verbum, oculis se vidisse, manibusque contrectasse testatur: Cùm tamen Verbum, quod ex Patre procedit, sua natura aspectum fugiat, tangique nequeat: Siquidem quod corpore vacat, id sub tactionem non cadit. Verbum itaque incarnatum oculis vidisse, & manibus contrectasse significat. Quare licet Verbum caro factum est; vnus tamen est Filius, vnus Deus, vnus Iesus.

Cap. 1.

Qui fuit ab initio & inaspectabilis, homo factus fit aspectabilis.

Corporis expers sub tactionem nõ cadit.

Quòd fides tendat in Christum, tanquam in Deum.

EX PRIORI EPISTOLA PETRI.

Qui per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitauit eum à mortuis, & dedit ei gloriam, vt fides vestra, & spes esset in Deo. Atqui Christus passim, vt fidei obiectum per sanctos Apostolos annuntiatur; imò ipsemet alicubi ita ait: *Amen amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam æternam.* Cùm ergo fides in Deum feratur, & Christus: In me credite; dicat; quomodo planum non est, ipsum esse Deum?

Cap. 1.

Ioan. 6.

Fidei obiectum Christus Deus.

Merces fidei in Christum vita æterna.

EX PRIMA EPISTOLA IOANNIS.

Et hoc est mandatum eius, vt credamus in nomine Filij eius Iesu Christi. Si à Dei Patris voluntate alienum non est, vt in nomine Filij eius Iesu Christi credamus; si fides rursum, quæ à nobis exigitur, deposcit, vt in eum credamus, non tãquam in hominem nudum nostrique similem, sed tanquam in Deum viuum & verum; euidens profectò euadit, Christum esse Deum.

Cap. 3.

Exigitur fides in Christum, vt in Deum verum, & viuum.

1. Cap. 4.

In hoc cognoscitur Spiritus Dei. Omnis Spiritus, qui confitetur Iesum Christum in carnem venisse, ex Deo est: Et omnis Spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est; & hic est Antichristus, de quo audiuistis, quoniam venit, & nunc in mundo est. Confitemúrne ergo, Christum Iesum veluti hominem quempiam nostri similem? an potiùs Dei Verbum factum esse carnem? Non quòd Diuinitatem exuerit, aut repudiârit: (Constanter enim mansit, quod erat) sed quòd humanam naturam assumpserit; at istuc extra controuersiam est. Quisquis igitur Christum, Diuinitatem illius inficiatus, diuidit, eiusdemque gloriam & maiestatem diminuit: hic Antichristi spiritum hausisse apertè conuincitur.

Qui Christum diuidit, Antichristi spiritum hausit. 1. Cap. 4.

Et nos vidimus & testificamur, quoniam Pater misit Filium suum, Saluatorem mundi. Quisquis confessus fuerit, quoniam Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet, & ipse in Deo. Vnigenitum Dei Filium, hoc est, Verbum, quod naturaliter ex Deo procedit, à Deo & Patre missum agnoscimus: Id ipsum autem tum demum Iesum appellatum fuisse asseueramus, cùm dispensatoriè secundùm carnem ex muliere nasci dedignatum non est. Dei itaque Verbum homo factum est. Et si quis illud ita affectum profitetur; is Deum in se manentem habet, & ipse vicissim in Deo manet: Recordabitur enim illius, ac veluti societate quadam coniunctum inter familiares numerabit: At qui ipsum Dei Patris Verbum in humanam naturam se demisisse non confitetur; ille neque Deum obtinere, neque per spiritalis familiaritatis modum vlla ratione in ipso consistere poterit.

[Verbum est Iesus appellatum, postea quàm homo factum est.

In Deo manere nō potest, qui Verbum incarnatum negat.

1. Cap. 9. Qui Christum nō recipiūt, inter Dei filios censeri non possunt. Ioan. 1.

Omnis, qui credit, quoniam Iesus est Christus, ex Deo natus est. Qui igitur id non credit, is inter Dei filios haberi nequit: Nam si iis omnibus, qui Filium recipiunt, potestatem facit filios Dei fieri, vt Euangelista testatur; consequens fit, si, qui illum non non recipiunt, eos inter Dei filios censeri non posse; vt qui eū, per quem hoc ipsum esse licebat, non agnoscant.

Cap. 5.

Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit, quoniam Iesus est Filius Dei? Hic est, qui venit per aquam & sanguinem, Iesus Christus; non in aqua solùm, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est, qui testificatur, quoniam Christus est veritas: Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in cælo: Pater, Verbum & Spiritus sanctus; et hi tres vnum sunt. Et tres sunt, qui

qui teſtimonium dant in terra: Spiritus, aqua & ſanguis; & hi tres vnum ſunt. Mundum itaque vincit, qui credit, Ieſum eſſe Filium Dei. Porrò autem quisnam Ieſus ille ſit, id diſcipulus illius eiusmodi verbis nobis exponit: *Ipſe eſt* (inquit) *qui venit per aquam & ſanguinem, Ieſus Chriſtus.* Vtrunque aſſerit in ſanguine, nimirum, venire, & Spiritu; & tres rurſum vnum eſſe. Verbum itaque factum eſt caro; quod, vt Spiritu nos ſanctificat, ita ſanguine nos expiat, & aqua munda nos abluit. Vnus proinde omnino eſt Filius, cuius & Spiritum, & aquam & ſanguinem proprium eſſe dicimus.

Chriſtus venit per aquam, & ſanguinem, & Spiritum; & quidem Spiritu nos ſanctificat, ſanguine expiat, aqua abluit.

Si teſtimonium hominum accipimus, teſtimonium Dei maius eſt: Quoniam hoc eſt teſtimonium, quod maius eſt, quoniam teſtificatus eſt de Filio ſuo. Qui credit in Filium; habet teſtimonium Dei in ſe. Qui non credit Filio, mendacem facit eum; quia non credit in teſtimonium, quod Deus teſtificatus eſt de Filio ſuo. Et Spiritu & voce Pater Filio teſtimonium perhibuit: Nam verum illum eſſe Filium, hoc ipſo teſtatum nobis fecit, quòd hoc illi impertitus eſt, quo ex ſe Spiritum ſanctum, patrandorumque miraculorum vim Sanctis dilargiri poſſet. Atque huc vtique tendebat, quando: *Ille me clarificabit*; aiebat. Quin & alio quoque modo teſtimonium eidem perhibuit: Siquidem in Iordane eiusmodi elogio illum clarificauit: *Hic* (ait) *eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Quicunque igitur diuiſione inducta eum, qui ex muliere natus eſt, verum Dei Filium eſſe negant; (Filij autem nomen illi ſoli nudoque Dei Verbo aſsignant) ij omnes Patrem mendacem faciunt; vt qui Verbum incarnatum eſſe euidenter oſtenderit in Iordane. Quo etiam tempore Spiritus, & quòd Deus eſſet, & quòd verus Filius eſſet, diſertè teſtatus eſt.

1. Cap. 5.

Pater & voce & Spiritu Filio teſtimoniū perhibuit.

Ioan. 16.

Matth. 3. 17.

Patrem & Spiritū ſanctum mēdaces faciunt, qui Chriſtum verū Deum eſſe inficias eunt.

Quòd Chriſtus ſit vita.

EX EVANGELIO MATTHÆI.

De Archiſynagogæ filia ſcriptum extat, quòd turba eiecta, ingreſſus Ieſus, tenuerit manum puellæ, eandemque exuſcitârit. Cur, quæſo, dum puellæ vitam reſtituit, non fuit cō-

Cap. 9.

Ioan. 11. Contactus corporis Christi viuificus erat, & quare.

tentus verbo, vt in Lazari exuscitatione, sed manum præterea illius apprehendit? nempe, vt ostenderet, corpus suum viuificum esse: Erat enim corpus vitæ. Quam ob rem vnio Verbi cũ carne naturalis & vera, non secundum solam personarum coitionem, vel nudum fauorem, aut simplicem voluntatum concordiam, aut aliam eiusmodi coniunctionem, vt quidam imperitè nugantur.

Vnio Verbi cum carne, vera & naturalis extitit.

EX EVANGELIO IOANNIS.

Cap. 6.

Operamini non cibum, qui perit, sed qui manet in vitam æternam; quem Filius hominis dabit vobis: Hunc enim Pater signauit Deus. Cibum nobis impertitus est Filius hominis manentem in vitam æternam; nimirum suam carnẽ: Est enim ea viuifica. Iam quomodo is Deus non est, qui per propriam carnem viuificare potest, quique Deo & Patri per omnia æqualis est? Hoc enim, nisi fallor, insinuat, dum à Deo obsignatum se pronuntiat: Etenim obsignationis vocabulum expressam vtriusque similitudinem indicat: Quemadmodum enim, si quis aureum, aut alterius cuiusuis materiæ sigillum ceræ impresserit, totam omnino sigilli illius effigiem inducit: Ita Deus Pater quoque expressam, conspicuam, essentialemque naturæ suæ figuram in Filio habet. Atque istuc est, quòd se à Patre obsignatum affirmet.

Filius impertit nobis suam carnẽ in cibum. Caro Christi viuifica.

Obsignationis vox summam Patris & Filij similitudinem indicat.

EX EVANGELIO LVCÆ.

Ioan 11. Matth. 5. Luc. 7.

Exuscitauit Christus Lazarum, tum Archisynagogæ quoque filiam, & viduæ filium. Quis ergo neget, quin vita secundùm naturam existat; vt qui non tantùm verbo, sed suæ quoque manus contactu mortem perterrefaciat: Erat enim consentaneum, imò verò omnino necessarium, vt corpus illius esset viuificum, qui vita erat secundùm naturam.

Christus & voce & tactione mortuos exuscitat.

Quòd CHRISTVS per fidem sit propitiatio,

EX

EX EPISTOLA AD ROMANOS.

Quem (de Christo sermo est) *proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedentium delictorum, in sustentatione Dei, ad ostensionem iustitiæ eius in hoc tempore; vt sit ipse iustus, et iustificans eũ, qui est ex fide Iesu Christi.* Cap. 3.

Si alia ratione illos expiare non poterat Christus, qui peccato, & maledictioni, & mortis supplicio obnoxij tenebantur, nisi sanguinem suum in præcedentium peccatorum remissionem profunderet; quo modo vt Verbum caro fieret, necessarium non erat? nempe, quò proprio, hoc est, suæ ipsius carnis sanguine omnes, qui in ipsum crediturí erant, iustificaret?

Christus sanguine proprio peccata nostra expiauit.

Oportuit Christũ incarnari.

Quòd per Christi sanguinem redempti, Deoq; reconciliati sumus.

EX PRIORI AD CORINTHIOS.

Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis sapientia & iustitia, & sanctificatio, & redemptio, vt (quemadmodum scriptum est) *qui gloriatur, in Domino glorietur.* In Christo itaque, & per Christum redempti, & sanctificati, & sapientes facti sumus. *Omne autem datum optimum, et omne donum perfectum, de sursum est, descendens à Patre luminum,* hoc est Deo. Cùm ergo Christus sapiẽtiam, & sanctificationem, & redemptionem nobis impertiatur; quomodo non est Deus? Cap. 1.

Per Christum redempti, sanctificati, & sapientes facti sumus.

Iacob. 1.

Quòd per Christi sanguinem redempti sumus.

EX EPISTOLA PETRI PRIMA.

Scientes, quòd non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis, de vana vestra conuersatione paternæ traditionis; sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi & incontaminati: Redempti enim sumus, Christo proprium pro nobis corpus impendente. At si vt homo Cap. 1.

Christi vita plurimum, mortalium omnium vitę præstabat.

Christus cumulatissimè pro totius mundi peccatis satisfecit.

mo vulgaris mente concipiatur; quomodo illius corpus vitæ omnium æstimationem ac dignitatem exæquat? Si autem Deus erat carne indutus, qui vndiquaque dignissimus est; sanè cumulatissimum per illius sanguinem pretium pro totius mundi salute impensum est.

Quòd Christi mors mundo salutaris extiterit.

EX EPISTOLA AD ROMANOS.

Cap. 5.

Commendat charitatem suam Deus in nobis; quoniã cùm adhuc peccatores essemus, secundùm tempus, Christus pro nobis mortuus est. Multò igitur magis nũc iustificati in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum; rursum: *Si enim, cùm inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem filij eius; multò magis reconciliati, salui erimus in vita ipsius.* Si mundus propter præcedentium delictorum cõdonationem, quæ Deus toleraverat, aliter quàm per Christi sanguinem & mortẽ, Diuina dispensatione salutariter susceptam, saluari nequibat, per Christum autem salutem consequemur; quomodo incarnationis modus, Dei Patris Verbo necessarius non erat? quò illos nimirum, qui in ipsum crederent, per sanguinem suum iustificaret, Patriq́ue per corporis sui mortem reconciliaret: Atque ita tandem omnes simul cum ipso vitam adipisceremur.

Necessarium erat mundo incarnationis mysterium.

Cap. 6.

An ignoratis fratres, quia quicunq; baptizati sumus in Christo Iesu, in mortem ipsius baptizati sumus: Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem; vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita et nos in nouitate vitæ ambulemus. Si eos, qui passim in terris degunt, Christo per Baptismum in mortem consepeliri omnino necessum est; vt quemadmodum ille ex mortuis resurrexit, ita & nos quoque in nouitate vitę ambulemus, tanquam simul cum eo, qui nostri causa mortuus, & à mortuis rursum excitatus est, mortui & excitati; profectò nõ absq; summa vtilitate ac necessitatè Verbum incarnationis mysterium patrauit, carniq́; & sanguini communicauit; quò videlicet simul cũ illo, qui secundùm carnem mortuus & resuscitatus est, & nos quoque moriamur & resurgamus.

Christum salutis nostræ causa pati & resurgere operæpretiũ erat magnum.

Si

Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. In eundem sensum & isthuc quoque exponas: Quoniam quidem per hominem mors, & per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur; ita & in Christo omnes viuificabuntur. Christus secundus Adam appellatus est. Vt autem primus Adam nos deiecit in mortem & corruptionem; ita secundus Adam nos prouexit ad vitam; non vt homo communis nostri causa mortem perpessus, ne in illo mortui maneamus, sed vt Deus incarnatus: Per carnem namque passus est vt homo; vt dum proprium templum Diuina virtute exuscitat, & nos simul quoque cum illo exuscitemur.

Cap. 6. 1.Cor.15.

Vt primus Adam generat ad mortē, ita secundus ad vitam.

EX EPISTOLA AD GALATAS.

Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum (quia scriptum est: Maledictus omnis, qui pendet in ligno) vt in Gentibus benedictio fieret Abrahæ in Christo Iesu; vt pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem. Iam vel hinc perspicias licet, Christi mortem mundo salutarem extitisse: Nam maledictum nostri causa factus, crucem sustinuit, nec non ex ligno pependit, quò mundo à peccatis expiato, Abrahæ benedictio per eiusdē Christi sanguinem Gentibus obtingeret, hoc est, vt Gentes, iuxta promissionem Abrahæ factam per fidem iustificarentur, nosque per fidem Spiritū promissum obtineremus. Cùm igitur Christi mors legis maledictionem è medio sustulerit, & Gentibus rursum Abrahæ benedictionem, hoc est, gratiā per fidem pepererit, & tandem Spiritus sancti gratiæ participes nos reddiderit; neutiquam existimare debemus, mortem illius vulgaris cuiuspiam hominis mortem extitisse. Quin id potiùs statuere nos decet, nempe Verbum incarnatum mortem in carne pro mundo pertulisse, eiusque perpessionem ad omnem hominū redemptionem abunde sat fuisse.

Cap. 3.

Deut. 21.

Crux Christi legis maledicto ablato benedictionē nobis attulit.

Mors Christi ad omnium hominū salutē abunde sat erat.

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

Nunc autem in Christo Iesu, vos qui aliquando eratis longè, facti estis propè in sanguine Christi: Ipse enim est pax nostra, qui fecit vtraq; vnum, &

Cap. 2.

& medium parietem maceriæ soluens, inimicitias in carne sua; legem mandatorum in decretis euacuans. Quòd si eos, qui procul aberant, ob id nimirum, quòd passim per mundum errabundi diuagarẽtur, ætatemq; in impietate agerent, sanguis Christi propè adduxit; quomodo Verbi incarnatio, quæ & dispersa in vnũ collegit, & longè aberrantes Deo reconciliauit, & duos populos in vnum nouum hominem per carnem illius redegit, generi humano non erat necessaria? Exhibitus est hic enim in eorũ liberationem, qui peccatis obstricti tenebantur, omniaq; per ipsum Deo & Patri instaurata sunt. Lex præterea vetus, quòd fides in Christum multò illa sit excellentior, per eundem quoque abolita est. At quo modo lex fidei cedit, si in Christũ tanquam in verum Deum non credimus?

Christi sanguis duos populos in vnũ redegit, eosq; qui procul aberãt, propè adduxit.

Omnia per Christi sanguinem instaurata, & innouata sunt.

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

Cap. 10.

Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam & oblationem noluisti; corpus autem aptasti mihi; holocaustomata, & pro peccato, tibi non placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio; in capite libri scriptum est de me, vt faciam Deus voluntatem tuam. Christi itaque perpessio mundo salutem peperit. Verùm operæ pretium est cognoscere, ecquisnam ille sit, qui in mundum ingreditur: Quandoquidem modis omnibus hunc extra mundum quandoque extitisse oportuit. Quomodo ergo, qui extra mundum agebat, ingressus est in ipsum? Sanè licet Vnigenitus suapte natura vniuersam mundanam hanc machinã excedat vt Deus; in mundum tamen tanquam pars illius rectè ingressus dicitur, quando homo factus est: In hac enim forma sacrificio pro nobis oblato, sponteq; semetipso contradito, ab interitu terrarum orbẽm vindicauit.

Qui in mũdo erat, in mundũ ingreditur per naturæ nostræ susceptionem.

Cap. 13.

Propter quod & Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem populũ, extra portam passus est. Quo pacto, quæso, promisc ui hominis sanguis sanctos nos aliquando efficeret? At Christi sanguis sanctificauit nos. Diuinus est itaque, non simpliciter humanus: Deus enim erat in carne, proprio nos sanguine emundans.

Cõmunis hominis sanguis neminem sanctificat.

EX

EX EPISTOLA AD TIMOTHEVM.

Vnus enim est Deus, vnus et mediator Dei & hominum, Iesus Christus, qui redemptionem dedit seipsum pro omnibus. Salutaris citra controuersiam Christi mors vniuerso mundo extitit: Attamen si Christus suapte natura Deus nõ est, quomodo ipse solus toti mundo liberando sat esse potuit? At, qui solus super omnes est, omnium causa mortem perpessus, solus pro omnibus satisfecit. Deus itaque est, qui propria carnis morte, mortem à mundo profugauit. 1. Tim. 2.

Christus toti mundo liberando sat esse non potuit, si Deus non fuit; at toti abũde sat fuit.

EX CATHOLICA PETRI.

Quia Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, vt nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, viuificatos autem Spiritu. In quo & his, qui in carcere erant Spiritibus veniens prædicauit; qui increduli fuerant aliquando. Multi ex sanctis Prophetis interempti sunt; at nemo illorum omnium, aut peccatorum nostrorum causa oppetiisse, aut sua nos morte Deo obtulisse, aut spiritibus, qui in carcere detinebantur, prædicasse dictus est; præstitit hoc autem Christus: Per ipsum quoque, & in ipso redempti sumus, ipsiusq; mors terrarum orbi salutem attulit. Mortem itaque pro nobis subiit, non vt homo quispiam nostri similis, sed vt Deus carne indutus, qui corpus suum pro mortalium omnium vita obtulit. 1. Pet. 3.

Nemo sanctorum omniũ, nostri causa mortẽo ppetiit, aut sua nos morte Deo reconciliauit.

Christo igitur passo in carne. Cùm Christus sit verus Deus, rectè sapienterq; discipulus carne illum passum affirmat: Hac enim oratione naturam illam immensam, in quam nulla perpessio cadit, ab omni perpessione eximit. Sua igitur carne passus est: Nam Dei Verbum secundùm se nullius perpessionis capax est. Christus proinde Deus est, qui quidem, secundùm Diuinam naturam, pati minimè potest, secundùm humanam autem potest. 1. Ca. 4.

Dei Verbum non in seipso, sed in sua carne passũm est.

EX EVANGELIO IOANNIS.

Hæc non cognouerunt discipuli eius primùm; sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt, quia hæc fuerant scripta de eo; & infrà: Cap. 12.

Iesus autèm respondit, dicens: Venit hora, vt clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Nulli dubium est, vniuersum mundum, Emmanuele mortem illius causa sustinente, seruatum esse. At iure interim quæri potest, quomodo gloriam per mortem consecutus fuerit, cùm ea res apertæ cuiusdam infirmitatis esse videatur. Vnde etiam contempta ignominia ad mortem vsq; obediens fuisse legitur. Dices forsan, illum per resurrectionem glorificatũ esse: Rectè, inquam: Vera enim est hæc doctrina; sed Diuináne virtute reuixit, an humana? Arbitror equidem, Diuina. Cùm ipsum ergo Dei Verbum carne passum dicitur, nullo pudore suffundamur: Gloriam enim, eamque Deo conuenientissimam rei exitus sortitur.

Heb. 12.

Phil. 2.

Gloria Christi emanauit nõ in morte, sed in resurrectione.

Quòd Iesus Christus vnus sit Dei Filius, & Dominus.

EX EPISTOLA AD ROMANOS.

Cap. 7. 8.

Igitur ego ipse mente seruio legi Dei, carne autem legi peccati. Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu, qui non secundùm carnem ambulant: Lex enim Spiritus vitæ in Christo Iesu, liberauit me à lege peccati & mortis: Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem; Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundùm carnem ambulamus, sed secundùm spiritum. Depugnant, aperto inter se Marte, caro & spiritus, hoc est, prudentia carnis insitarumque nobis illecebrarum sensus, & spiritalis vitæ facultas: Nam etsi Diuina lex ad boni cupiditatem nos inuitet allectetque; carnis tamen concupiscentia ad contrarium nos semper vrget. At hæc rixa per Christum nunc demum dirempta est: Quandoquidem peccati lege per illum labefactata, lex spiritus regnum obtinet. Qua isthuc autem de causa? *Misit Deus Filium suum in similitudinem carnis peccati, vt peccatum cõdemnet in carne.* Qui ergo fieri potest, vt Verbi incarnatio

Perpetua & quidẽ naturalis inter carnem & spiritũ pugna.

Carnis & spiritus pugna per Christum dirempta.

Cap. 8.

non

non ſummam mundo vtilitatẽ attulerit: Per hanc nanq; peccatum, quod in carne noſtra graſſabatur, condemnatum eſt. Quòd ſi Verbum caro factũ non eſſet, res noſtræ omnino proſtratæ inemendatæq; manſiſſent; atque adeò lege peccati impulſi morẽ geſsiſſemus carni, nullo in nobis impetum illius retundente, aut refrenante. Neceſſariam proinde extitiſſe dicimus hypoſtaticam carnis cum Verbo vnionem. Perſonarum autem inter ſe copulam, vt & ſolam quoque voluntatum concordiam, & aliam qualemcunq; ſimplicem coitionem, quam quidam ſtatuunt, meritò reiicimus.

Si Verbũ caro factum non eſſet, res noſtræ perpetuò inemendatæ manſiſſent.

Non perſonarum, ſed naturarum inter ſe facta ẽ Vnio.

Quid ergo dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio Filio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum; quo modo non etiam cum illo omnia nobis donabit? Si Deus Pater propriũ Filium, illum ipſum nimirum, qui ex propria illius ſubſtantia ortus eſt, pro nobis donauit; ergo corpus, quod mortem ſuſtinuit, proprium illius erat, qui ſecundùm carnem paſſus eſt (nam ſecundùm Diuinitatis naturam pati non poterat) aliàs enim, qui ſecundùm ſe pati nequit, diſpenſatoriè mortem perpeſſus dici non poteſt. Proinde qui vnum in duos diſpertiunt, aperto impietatis crimine ſeſe conſtringunt: Quandoquidem ſi is, qui paſſus eſt, eſſet homo per ſe, & ſecundùm ſe diuiſim, & non ipſummet Dei Verbum carnis trabea indutũ; Pater proprium pro nobis Filium nequaquam dediſſet.

Cap. 8.

Pater illum ipſum Filium nobis donauit, quem ex ſua propria ſubſtãtia genuit.

Impii ſunt omnes, qui Chriſtum diuidunt.

Quis accuſabit aduerſus electos Dei? Deus, qui iuſtificat. Quis eſt, qui cõdemnet? Chriſtus Ieſus, qui mortuus eſt; imò qui & reſurrexit; qui et eſt ad dexteram Dei; qui etiam interpellat pro nobis. Si Chriſtus per fidem iuſtificat, ſolus autem Deus eſt, qui iuſtitiæ donum præſtat; conſequens ſit, incarnatum Verbum verum eſſe Deum. Rurſum ſi idem illud Verbum, tametſi mortuum & reſuſcitatum, ad dexteram Patris ſedet, eademque cum illo gloria & maieſtate pollet; corpus itaque aſſumptum illius proprium erat: Nam etſi factum eſt caro; haud ſecus tamen in ſuſcepta carne cum Patre regni ſolium obtinet, ac verus naturalisque Filius.

Cap. 8.

Chriſtus iuſtificare non poteſt, & Deus non eſſe.

Non poteſt homo pari cũ Deo poteſtate pollere, & Deus non eſſe.

Quæ autem ex fide eſt iuſtitia, ſic dicit: Ne dixeris in corde tuo: Quis aſcendit in cælũ? id eſt, Chriſtum deducere. Aut quis deſcendit in Abyſſum?

Cap. 10.

hoc est, Christum à mortuis reuocare. Propè est Verbum in ore tuo, & in corde tuo, hoc est Verbum fidei, quod prædicamus: Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quòd Deus suscitauit illum à mortuis, saluus eris: Corde enim creditur ad iustitiam; ore autem fit confessio ad salutem. Si secundùm quorundam opinationē Christus est homo tantùm deifer, sola personali copula Dei Verbo coniunctus; qui fieri potest, vt in illum tanquam in Dominum credentes, eiusdemque ex mortuis resurrectionem profitentes, eiusmodi fide iustificemur: Fides enim iustificans in Deum tantùm fertur. Necessarium est ergo, vt Dei Verbum secundùm hypostasin humanæ naturæ vnitum profiteantur: Ad hunc enim modum vnum Christum, tanquam naturalem Dominum confitentes, veluti in Deum credentes, iustificationis beneficium consequimur.

Non possumus fide in Christū ferri, & de illius Diuinitate ambigere.

Verbum vnitū est carni secundùm hypostasin.

Cap. 14.

Nemo enim nostrûm sibi viuit, & nemo sibi moritur: Siue enim viuimus, siue morimur, Domini sumus: In hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit, vt viuorum simul & mortuorum dominetur. Idem Apostolus alibi illos, qui ex Gentibus conuersi fuerant, ita alloquitur: *Nunc autem cùm cognoueritis Deum, imò cogniti sitis à Deo; quomodo iterum conuertimini ad infirma et egena elementa mundi, quibus denuo seruire vultis?* Per fidem ergo in Christum ab elementorum seruitute liberati, in Dei viui & veri seruitium translati sumus. Quòd si Christus mortuus est, vt viuorum & mortuorum ex æquo dominetur; ipsiq; tanquam viuo & vero Deo viuamus; quomodo necessarium non erat, vt Verbum cum carne verè vniretur? In ipsa namque mortem perpessum, cùm in viuos, tum in mortuos quoque imperium obtinuit.

Gal. 4.

Per fidem in Christum ab egenis veteris legis elementis liberamur & in Dei viui seruitū transferimur.

EX PRIORI AD CORINTHIOS.

Cap. 10.

Bibebant enim de spiritali consequente eos petra, petra autem erat Christus. Nomen Christi tunc demum inditum est Emmanueli, quando ex sacra Virgine originem duxit. Quomodo ergo petra esse poterat, quæ populum Israëliticum in deserto potârat? Scripturam sacram vnum duntaxat Filium vnumq; Christum agnoscere, extra quæstionem est. Verbum itaque, posteaquàm

quàm carnem ſuſcepit, ſpiritalis Petra effectum eſt; interim propter diſpenſationis nouitatem, propriæ naturæ antiquitatem non abiecit.

Nouitas carnis, Diuinitatis antiquitatem non ſuſtulit.

EX POSTERIORI AD CORINTHIOS.

Itaque nos ex hoc neminem nouimus, ſecundùm carnem, Et ſi ſecundùm carnem cognouimus Chriſtum; ſed nunc iam non nouimus. Quid eſt, obſecro, quod Paulus hic ait? Nunquid Chriſtum poſt reſurrectionem inficiatur? Nónne illum ſecundùm carnem reſuſcitatum, cumque eadem illa carne in cœlum profectum nôrat? Ecquis iſtuc illum ignoraſſe dicere audeat? Qualem nanque in cœlum aſcendiſſe, ac olim inde rurſum venturum ſciebat, talem & in illo quoque exiſtere neutiquam ignorabat. Quomodo igitur Filium ſecundùm carnem ſe noſſe negat? Quoniam ſimulatque ex mortuis reuixerat, ſatius erat, ex Diuina eminentia illum & noſſe & profiteri, quàm ex carnis infirmitate: Etenim diſpenſationis myſterio, necdum expleto, ſecundùm carnem prædicabatur, quò nimirum Vnigenitus caro factus crearetur: At verò Sacramento hoc iam conſummato, præſtabat ex Diuinitate illum agnoſcere & profiteri, quàm ex carnis humilitate & exinanitione. Vnus itaque eſt Chriſtus & Filius & Dominus.

Cap. 5.

Quo ſenſu Paulus Chriſtum exuſcitatum ſecundùm carnem amplius non cognouerit.

Scitis enim gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, quoniam propter vos egenus factus eſt, cùm eſſet diues, vt illius inopia vos diuites eſſetis. Si Chriſtus eſt tantùm homo; ſecundùm veram autem cum Dei Verbo vnionem, non opulentus vt Deus, quomodo factus eſt egenus? Quales tandem ſunt opes naturæ humanæ. An non omni homini dicitur: *Quid habes, quod non accepiſti? Verùm hic cùm diues eſſet, vtpote Deus, factus eſt egenus*: Siquidem Verbum paternum, quod verè diues erat, humanæ naturæ humilitatem diſpenſatoriè veluti propriam in ſe transferens, factum eſt inops. Vnus ergo eſt CHRISTVS & filius, qui quidem diues eſt vt Deus, pauper verò eſt, quia, vt nos per ſe locupletaret, homo factus eſt.

Cap. 8.

Omnis homo ſuapte natura miſer & inops. 1. Cor. 4.

EX EPISTOLA AD GALATAS.

Paulus Apostolus, non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrem, qui suscitauit eum à mortuis. An non Deum incarnatum, vnumque vtrobique Filium & Dominum, Diuinorum mysteriorum interpres, per hæc nobis insinuat? Quid planiùs enim dici potest, quàm se non ab homine, neque per hominem, sed per Iesum Christum missum esse? Quid ergo? Nunquid illum, quem vniuerso orbi annuntiárat, hominem esse ignorabat? Nequaquam; nôrat vtique hominem esse, at non hominem solum; sed Dei Verbum hominem factum: Neque Deum rursum in homine cognitum, sed, salua per omnia Deitate, hominem re ipsa effectum. Cùm ergo se non ab homine, sed per Iesum Christum missum dicat, quis dubitet, quin Christum Iesum verum Deum esse statuat? Quanquam illum perinde ac nos carni communicasse, certò sciat. At maluit interim illum per diuinam illius super omnes excellentiam, quàm per exinanitionis mensuram exprimere.

Apostolus Paulus se à Iesu Christo ad Apostolatus munus vocatum norat, eundemq; hominem esse nō ignorabat, et tamē non ab homine, neq; per hominem se vocatū affirmat; Christum ergo Deum esse, certò sciebat.

Cap. 4.

Cùm essemus paruuli, sub elementis mundi huius eramus seruientes. At vbi venit plenitudo temporis; misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, vt eos, qui sub lege erant, redimeret, & adoptionem filiorum reciperemus. Quem, quæso, Deus Pater ex muliere ortum, legique subiectum misit? An non congruè respondetur, digneque cogitatur, eum misisse, qui ita ex muliere ortus, legique factus est obnoxius, vt id tamen esse non desineret, quod ante carnem & sanguinem susceptum erat? Res plana est: Etenim Dei Patris Verbum secundùm carnem natum est ex muliere: Ille rursum, qui, vt Deus, legis erat Dominus, factus est legi subiectus, quò illorum fratrem se declararet, qui legis vinculo tenebantur adstricti: Hac vna namque ratione in filios cooptati sumus: Certum est enim, si is legi obnoxius factus non esset, aut ortum ex muliere non traxisset, nos illius fratres euadere non potuisse, qui secundùm naturam Deus & Dominus est. Quia verò vtrunque effectus est, nos quoque per ipsum, hac tanta re potiti sumus: Atque huius euidentem demonstrationem habent, quæ beatus Apostolus statim ibi adiungit: Ait enim: *Quoniam autem estis filij, misit Deus Spiritum*

Si Dei Verbum ex muliere natū non esset, nos illius fratres euadere non potuissemus, quia secundūm naturā Deus & Dominus existit.

Per Verbi incarnationem consecuti sumus adoptionē, Verbique cognationem.

Cap. 4.

Spiritum Filij sui in corda vestra, clamantem: Abba Pater. Iam quomodo illius Spiritus, qui ex muliere natus est, & sub lege factus est, & Filij Spiritus, & sanctus Spiritus est; si Christus Deus, & vnus, & Filius non est?

Spiritus sanctus est Filij Spiritus.

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

Vnus Dominus, vna fides, vnum Baptisma, vnus Deus, & Pater omnium, qui super omnes, & per omnia, & in omnibus nobis. Vnicuique autem nostrûm data est gratia secundùm mensuram donationis Christi; propter quod dicit: Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Quòd autem ascendit, quid est, nisi quia descendit, primùm ad inferiores partes terræ? Qui descendit, ipse est, & qui ascendit super omnes cœlos, vt adimpleret omnia. En quanta rursum claritate & euidentia, quantaque sapientia & energia Apostolicus sermo hoc loco ostendat, Verbo per dispensatoriam vnionem cum humana natura coëunte, vnum tantùm absolutum esse Christum, vnum constitutum esse Dominum; atque adeò vnum esse solum, verum naturalemque Filium, ex vtroque quasi conflatum; neque hoc non optimè: Nam nisi vnus tantùm statuatur Filius; quomodo vnus erit Dominus? aut vna fides? aut vnum Baptisma? Si enim duo sunt Filij, duo necessariò erunt Domini, & duplex rursum fides; & duplex tandem Baptisma. Quòd si ita res habet, in vtrum horum, quæso, credidimus, aut in vtriusnam nomine baptizati sumus? Atqui vnus tantùm est Dominus, vna fides, vnum Baptisma. Perspicuum fit ergo, vnum solum esse Filium, etiamsi Vnigenitus humanam originem, perinde ac nos, expertus sit. Rursum ecquisnam ille est, qui vel in altum ascendit, vel ad inferiores terræ partes descendit? Haud alius sanè quispiam, quàm ille ipse Vnigenitus: Hic enim secundùm humanam naturam descendit, seseque ad exinanitionem demisit, ac humiliauit, factus obediens vsque ad mortem. Ascendit autem carne indutus super omnes cœlos, vt impleat omnia.

Cap. 4.

Ex duabus naturis vnus constitutus est Christus, vnus solùm Dominus.

Si duo sunt Filij, duo erũt Domini, totidemque Baptismi.

Si non vnus est Filius, aut Christus, aut Dominus neque vna quoque erit fides, nec vnũ Baptisma.

EX

EX EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

Cap. 2.

Hoc enim ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo; ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens; in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſq; ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illũ, et donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, vt in nomine Ieſu, omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium & inferorum. Et omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus eſt in gloria Dei Patris. Audis hic, quomodo Verbũ, quod in Dei forma exiſtebat, & Deus erat, neutiquam rapinam arbitratum dicat, æquiparare ſe Deo. Verùm enimuerò licet naturalem cum Deo Patre æqualitatem obtineret; attamen ſerui forma, hoc eſt, hominis natura ſuſcepta ſemetipſum exinaniuit, ſpecieque noſtra ac ſimilitudine arrepta, ſeipſum humiliauit. Poſteaquàm verò crucem ſuſtinuit, rurſum exaltatum dicit, datumque illi nomen, quod eſt ſuper ômne nomen, ita vt omne genu ipſi iam incuruetur, omnisque lingua eundem confiteatur. Sed qua, quæſo, ratione, qui in forma & æqualitate Dei exiſtebat ad exinanitionem ſe demiſiſſe, iterumque exaltatus perhibetur? An non euidentiſsimum hoc Chriſti Sacramentum eſt? Enimuerò cùm ſecũdùm naturam Deus eſſet, factus homo noſtri ſimilis, in humilitatem abiectionemque deſcendit: Rurſum autem cum carne & in carne ad gloriam ſuam rediit. Cæterùm ipſa exaltatio non conuenit in Verbi naturam, ſed in ipſam carnis diſpenſationem. Vnus eſt itaque Chriſtus Deus in natura humana, & cum natura humana, id ipſum, quod antè erat, vſque permanens,

Incarnatum Dei Verbum Patri per omnia & in omnib⁹ æquale per crucem & mortẽ humiliatum, per reſurrectionẽ verò & ad cœlos aſcenſionem denuo exaltatum eſt.

EX PRIORI AD COLOSSENSES.

Cap. 1.

Gratias agentes Deo Patri, qui dignos ſuos fecit in partem ſortis Sanctorum, in lumine, qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum Filij dilectionis ſuæ; in quo habemus redemptionem & remiſſionem peccatorum: Qui eſt imago Dei inuiſibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipſo condita ſunt vniuerſa, in cœlis & in in terris, viſibilia & inuiſibilia,

& inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt. Et ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant, & ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primatum tenens: Quia in ipso cõplacuit omnem plenitudinem Diuinitatis inhabitare, et per eum reconciliare omnia in ipso, pacificans per sanguinem crucis eius, siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sunt. Ecce hic illum rursum inaspectabilis Dei imaginem appellat; Thronosque, Principatus & Dominationes condidisse, omniaq; in ipso, & per ipsum constituta esse, apertè affirmat; tum corporis quoque Ecclesię caput, primogenitũq; ex mortuis eundem prædicat. Ecquis amabô, imago Dei, vniuersorumque conditor est, nisi ipsemet Vnigenitus Dei Filius? qui vnus quoque factus est mortuorum primogenitus; quippe qui in sua ipsius & nõ in alterius cuiuspiam carne mortem oppetiit. Quare vnus est Christus Deus simul & homo.

Ecclesiastici corporis caput Christus, idemq; mortuorum primogenitus.

Omnia per Christum condita, cõstituta, & instaurata.

Verbum in sua, nõ in alterius carne mortem oppetiit & resurrexit.

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

Multifariàm multisq; modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, nouissimè diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & secula. Vnigenitum Dei Verbum vnà cum Deo Patre naturalem rerum omnium Dominum esse, hactenus citra controuersiam creditum est. At quia caro factum est, hæredis quoque appellationem sortitum est: Dictũ est nanque ad illud, tanquam ad hominem nostrî causa nostri similem effectum: *Postula à me, & dabo tibi Gentes hæreditatem tuam.* Veruntamen per ipsum, tanquam per Deum, propter humanam naturam hæredis vocabulo appellatum, ipsa quoq; secula condita dicuntur. Quę sanè res non àliò spectat, quàm ad Verbi antiquitatem, hoc est, simplicem eiusdem æternitatem. Vnus itaque est Christus, & Filius; idem Deus simul & homo.

Christus naturalis rerum omnium Dominus, idem & hæres quoq; est.

Psalm. 2.

Qui cùm sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansque omnia Verbo virtutis suæ, & purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis; tantò melior Angelis effectus, quantò differentius nomen præ illis hæreditauit. Qua, quæso, ratione, splendor ille gloriæ, paternęque substantiæ character, hoc est, Vnigenitus

Cap. 1.

Verbum Incarnatum ſuo ſanguine peccata noſtra expiat, omniq́, creaturæ, etiam vt homo eſt, plurimum præſtat.

Dei Filius, qui naturaliter ex illo procedit, peccatorum expiationem faciens (dubium autem nullum eſt, quin per propriũ ſanguinem) ad Patris dexteram conſidere, ipſiſque Angelis excellentior factus prædicatur? An non ſecundùm naturam Diuinitatisque eminentiam longè excellit omnia? Sanè idem omnino, vt Deus, paternæque ſubſtantiæ figura & ſplendor inaſpectabilem illam creaturam longè excellit; vt ſimul autem homo eſt, ſanguine ſuo peccata noſtra expiat. Vnus itaque eſt Filius & Dominus.

Cap. 2.

Qui ſanctificat & qui ſanctificantur ex vno omnes, propter quam cauſam non confunditur fratres eos vocare; dicens: Annuntiabo nomen tuum fratribus meis. Quod ſuapte natura ſanctum eſt, id non ſanctificatur: Quandoquidem ſanctificatione nulla indiget. Quod autem, participatione quadam, ab aliis ſanctificationem conſecutũ eſt, id alios ſanctificare non poteſt. Quæritur ergo, quomodo idem ſanctificet, viciſsimque ſanctificetur. Haud dubiè Verbum incarnatum, vt Deus ſanctificat, vt quod ſanctificandi vim, tanquam quandam naturę proprietatem obtineat. At verò ſecundùm humanam naturam, perinde ac vnus ex nobis ſanctificatur. Vnus igitur eſt Chriſtus, & Dominus, & Filius, ſanctificans quidem vt Deus, ſanctificationẽ autem patiens vt hominum vnusquilibet.

Chriſtus ſanctificat, & ſanctificatur, ſed diuerſa ratione.

Suapte natura ſanctum ſãctificatione nõ indiget; per gratiam autẽ ſanctum, ſuam ſanctimoniam in alios transfundere non poteſt.

Cap. 8.

Capitulum autem ſuper ea, quæ dicuntur, talem habemus Pontificem, qui conſedit in dextera ſedis magnitudinis in cœlis, Sanctorum miniſter, & tabernaculi veri, quod fixit Deus, & non homo. Si iuxta Pauli doctrinam omnis omnino Sacerdos, ad offerendum dona & ſacrificia aſſumitur: Neque ſibi litant, qui ad Sacerdotij functionem ſeliguntur, ſed Deo, cui ab vniuerſa creatura cultus veneratioque debetur. Neque eiusdem cum eo ſunt ordinis, cui offerunt: Neque gloriam tandem, quæ in ipſum ſolum conuenit, cui offerunt, aliquando ſortiuntur: Ecquo ergo modo Chriſtus, qui dexterâ Dei aſsidet thronumque maieſtatis in cœlis obtinet, aut Pontifex noſter effectus eſt? Aut Sanctorum, ſupernique, ac veri illius tabernaculi Sacerdos conſtitutus, cùm Patri, tum ſibi ipſi quoque omnium noſtrorum preces cultusque offerre ſolitus eſt? Vnus eſt Chriſtus & Filius,

Omnis Sacerdos aſſumitur, vt ſacrificium offerat nõ ſibi, ſed Deo.

Nullus ſacrificus eiusdem ordinis cum eo, cui ſacrificat.

Chriſtus preces noſtras offert Deo.

lius, qui quidem, vt Deus est, in Diuinitatis suæ throno considet; vt verò diuina dispensatione humanæ naturæ particeps effectus est, ministri Pontificisque locum nomenque sortitus est.

Ideoque & nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Si Christus est tantùm homo, & non Deus nostra carne verè indutus, quodnam gaudium ipsi propositum contempsit? aut quo modo ad Diuinæ maiestatis dexteram consedit? Atqui gaudium erat illi propositum: Siquidem suprema illa natura in perpetuis deliciis vsque versatur? Corpore, quod crucifigi poterat, assumpto, crucem sustinuit, crucisque supplicium perpessus, Deo & Patri dexterâ assedit. Vnus proinde est Dominus Iesus Christus, crucifixus quidem vt homo, cum Patre verò regnans, vt Deus.

Cap. 12.

Suprema natura in perpetuis deliciis versatur.

EX EVANGELIO MATTHÆI.

Omnia mihi tradita sunt à Patre meo; & nemo nouit Filium, nisi Pater; neque Patrem quis nouit, nisi Filius, & cui voluerit Filius reuelare. Si nemo Filium nouit, nisi solus Pater; quomodo sunt, qui Patris testimonium veluti infirmum repudiant? Ostendit is autem Filium suum in Iordane hac oratione: *Hic* (inquit) *est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.* Atqui non nudum Verbum ob oculos nobis posuit, sed incarnatum. Neque rursum dixit: In hoc est Filius meus dilectus; sed hic, quem coràm cernitis, est Filius meus. Vnus itaque est Dominus & Filius.

Cap. 11.

Testimonium Patris de Filio certissimum. Matth. 3.

EX EVANGELIO IOANNIS.

Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognouit. In propria venit, & sui eum non receperunt. Ecce accuratè de Diuinis differens, illum, qui omnem hominem in hunc

Cap. 1.

Verbum, quod mundum cõdidit, & omnia sua luce perfundit, venit in propria, cũ factum est homo.

mundum venientem, vera luce perfundit, quiq; mundi huius machinam condidit, in propria venisse prædicat. Venit autem Vnigenitus ad proprios; & præcipuè ad Israëlitici sanguinis homines, simulatque carne sumpta factus est homo. Cum ergo ipse sit lux illa vera, per quem omnia sunt condita, cumque idem ille carne indutus venerit in propria; quomodo consequens non est, vt vnum Christum & Filium confiteamur.

Cap. 1.

Et Verbum caro factum est, & habitauit in nobis (& vidimus gloriam eius; gloriam quasi Vnigeniti à Patre) plenum gratia & veritate. Si Verbum factum est caro, carniq; & sanguini eque ac nos communicauit, ac semen Abrahæ apprehendit, quò nimirum per omnia fratribus suis assimularetur; quis dubitet, quin id planè permanserit, quod erat, etiamsi caro factum fuerit? Siquidem nulla in Verbi naturam cadere potest mutatio. Dicis: Si frater noster appellatum est, quo modo Vnigeniti gloria præditum fuit? Sanè licet factum sit caro, Deus tamẽ esse non desiit: Vnigenitus proinde est vt Deus; primogenitus verò vt homo.

In Dei Verbum nulla cadit mutatio: nec cadere potest.

Cap. 1.

Ioannes testimonium perhibet de ipso, et clamat, dicens: Hic erat, quẽ dixi, qui post me vẽturus est, ante me factus est, quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus. Ioannes de Christo, quem prædicabat, ait: Qui post me venit, hoc est, post me in lucem prodit, is prior me est, hoc est, dignitate & gloria me præstat. Sed & ipsa quoq; subsistendi ratione, vt Deus, me anteuertit. Quomodo idem ergo Ioanne prior, & posterior secũdùm tempus extitit? Quia Verbum Deus erat, & factũ est caro. Prius proinde erat vt Verbum, posterius verò vt homo. Et quãuis omnes Sancti de illius plenitudine hauserint; sola tamẽ Diuinitas iuxta Esaiæ vocẽ absolutè plena est: In ipsam nanq; solam conuenit, sua ipsius plenitudine aliorum inopiæ subuenire. Præstitit hoc ipsum autem Christus. Incarnatum itaque Dei Verbum vnus est Dominus & Filius; idemque Deus simul & homo. Eiusdem penè sententię est, quod mox subiungitur: *Hic est* (inquit) *de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est, qui prior me erat.* En licet virum vocet, & post se venturum prædicet; secundùm Diuinitatem tamen se priorem affirmat: *In principio erat Verbum, & Deus erat Verbum.*

Christus Ioanne prior, nõ solùm ex dignitate, sed subsistendi quoq; ratione, vt Deus est.

Sola Diuinitas absolute plena est.

Cap. 1.

Et testi-

Et teſtimonium perhibuit Ioannes, dicens: Quia vidi Spiritum deſcendentem, quaſi columbã de cœlo, & manſit ſuper eum. Et ego neſciebam eum, ſed qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum deſcendentem & manentem ſuper eum, hic eſt, qui baptizat in Spiritu ſancto: Et ego vidi, & teſtimonium perhibui, quia hic eſt Filius Dei. Cap. 1.

Chriſtus accipit Spiritum ſanctum vt homo, confert autem eundem, vt Deus. 2. Cor. 8.

En vtrunque clarè euidenterq; aſſertum hic habes; nempe Dominum Ieſum Chriſtum, propter carnis quidem œconomiam, perinde ac vnum ex nobis Spiritu ſancto potiri (*Siquidem cùm dines eſſet, noſtrî cauſa factus eſt egenus.*) Tum eundem rurſum tanq; Deum in Spiritu ſancto Baptiſma conferre. At in quem, obſecro, conuenire queat, Spiritu ſancti gratiã impertiri, niſi in verum & naturalem Deum? Vnus ergo eſt Chriſtus, vnus Filius. Pergit porrò Euangeliſta teſtificari:

Et ego (inquit) *vidi, & teſtimonium perhibui, quia hic eſt Filius Dei.* Cap. 1.

Vnde Ioannes cognouerit, Chriſtũ Deum eſſe.

Ecquiſnam hic erat? Ille ipſe vtique, quem quidem vt hominem Spiritum ſanctum viderat ſuſcepiſſe; vt Deum verò, in Spiritu ſancto baptizare didicerat.

Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo, ſi dixero vobis cœleſtia, credetis? Et nemo aſcendit in cœlum, niſi qui deſcendit de cœlo, filius hominis, qui eſt in cœlo. Cap. 3.

Corpus Verbi proprium erat.

Atqui ſacra illa caro ex muliere nata eſt? Erat ſanè; at caro interim Verbi, quod de cœlo deſcenderat, & filius hominis factum fuerat, propria cenſebatur. Vnus eſt igitur Chriſtus & Filius: Qui ita quidem, quæ carnis ſunt, propria ſuſcepit, vt ab omni tamen peccato ſemper immunis perſtiterit.

Chriſtus ab omni ſemp peccato immunis perſtitit.

Et ſicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis; vt omnis, qui credit in eum, non pereat; ſed habeat vitam æternam. Cap. 3.

Numer. 21.

Serpentes in deſerto morſibus filios Iſraël infeſtabãt. Mox vniuerſorum Dominus Moyſi præcipit, vt æneum ſerpentem ſublimè ſuſpendat: Fore enim, vt ſi quem fortè anguis morderet, isque in erectum illum anguem oculos coniiceret, mortem euaderet. Ecquid iſthuc ænigma ſibi vult? Cur ſublatum ſerpentem conſpicatus vita donatur? Vnigenitum Dei Verbum, quod ſuapte natura vita eſt, nobis ſimile, hoc eſt, homo factum eſt. (Eſt autem homo res quædam noxia, ſerpenti non abſimilis.) At verò licet vt homo nobis aſſimilatus ſit; ſi

Erecti ſerpentis cõſpectus, vita donat veneno infectos.

Homo eſt animal noxiũ ſerpenti nõ abſimilis.

quis tamen in illum aſpexerit, morte ſuperior euadit. Sed quid aliud, obſecro, eſt illũ intueri, quàm incarnationis illius myſterium exacto accuratoque animi iudicio expendere? Hac nanque conſideratione, & malorum, hoc eſt, hominum ſimilitudinem obtinere, & viuificus rurſum, ſerpentinorumque morſuum, curator & profligator eſſe, deprehenditur, vt Deus. Vnus itaque eſt Dominus, & vnus Filius, qui quidem vt Deus eſt, viuificus eſt: Secundùm carnis verò œconomiam, in malorum ſpecie ſpectabilis eſt.

Chriſtus ſerpentis ſpeciẽ præ ſe tulit, ſed veneno caruit.

Cap. 12. *Pueri* (inquit) *Hebræorum acceperunt ramos palmarum, & proceſſerunt obuiàm ei, & clamabant: Hoſanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Iſraël.* Qualem, quæſo, Diuinæ literæ in nomine Domini venturum prædixêre? Nam ſi eum, qui ex ſacra Virgine ortus eſt, hominem abſolutè, Dei Verbo ſecundùm hypoſtaſin, non vnitum, dixerint; profectò dominationis nomen cõmune ipſi cum cæteris erit; neque quicquam hac ratione, quod ſit eximium, Chriſto attribuetur. Si verò Vnigenitus tanquam verus Dominus venturus prænuntiatus eſt, vt re vera prænuntiatus eſt; venit autem in hunc mundum non abſque carne: Vnus ergo omnino natura & veritate Chriſtus & Filius erit.

Prophetæ Verbũ in mundum venturum prædixerãt, ſed nõ abſq; carne.

Cap. 17. *Et pro eis ego ſanctifico me ipſum, vt ſint & ipſi ſanctificati in veritate.* Seipſum ſanctificat Chriſtus. Sed nunquid vt homo, an verò vt Deus, Spiritum ſanctum tanquam proprium ſpeculum ſecundùm naturam obtinens? certè vt Deus. Nullo itaq; mortalium ſeipſum ſanctificante, ſolus Chriſtus ſemetipſum ſanctificat. Vnus eſt ergo Dominus & Filius; ſanctificatus quidẽ vt homo, ſuum verò ipſius templum Spiritu ſancto ſanctificãs, vt Deus.

Nullus mortaliũ ſeipſum ſãctificat, Chriſtus ſe ipſum ſanctificat.

Cap. 20. *Multa quidem & alia ſigna fecit Ieſus in cõſpectu diſcipulorum ſuorum, quæ non ſunt ſcripta in libro hoc. Hæc autem ſcripta ſunt, vt credatis, quia Ieſus eſt Chriſtus Filius Dei; & vt credentes vitam habeatis in nomine eius.* Qui ex ſacra Virgine natus eſt Emmanuel, is voce Euangelica appellatus eſt Ieſus. Cùm ipſe ergo, & non alius quiſpiam ſit Dei Filius; & qui in illum credit, in nomine eiuſdem vitam æternam conſequatur; quomodo non inſaniunt, qui

qui diuisione inducta, alium Dei Patris Verbum; alium rursum illum, qui ex sacra Virgine ortum ducit, Filium esse asserunt: Patet hîc enim, Euangelistam vnum solum Iesum Christum, hoc est, Dei Patris Verbum, carnis & sanguinis æquè ac nos secundùm Scripturas particeps effectum, ex vtroque constitutum agnoscere & prædicare, & id quidem admodum disertè.

Insaniũt, qui vnũ Dei Filiũ in duos diuellunt.

EX EVANGELIO LVCÆ.

Et factum est, cùm essent ibi, impleti sunt dies, vt pareret, & peperit filium suum primogenitum, & pannis illum inuoluit, & reclinauit in præsepio, quia non erat illi locus in diuersorio. Vnum & solum Filium peperit sancta Virgo, nempe Emmanuelem, cur igitur Filium illius primogenitum appellat? Neque enim vlli alij post illum ex ipsa nati sunt: Perpetuo nanque illa Virginitatem conseruauit. Sanè quantum ex diuina Scriptura coniici potest, Vnigenitum Dei Verbum ob id primogenitus appellatũ est, quia carni & sanguini, cæterisque humanis æquè ac nos communicans, inter multos fratres primatum sortitũ est: Cum hoc ipso tamen, & à supernis illis spiritibus, & à nobis ipsis quoque adoratur & vt Deus colitur.

Cap. 2.

Mater Virgo perpetuam Deo virginitatem conseruauit.

Cur Vnigenitus appellatus sit primogenitus.

Et dixit mater eius ad illum: Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus, & ego dolentes quærebamus te; & ait ad illos: Quid est, quòd me quærebatis? Nesciebatis, quia in his, quæ Patris mei sunt, oportet me esse? En quo modo cœlestem Patrem, suum ipsius proprium Patrem nominet? At si quidẽ seorsum ac per se homo erat, cuiusmodi nos sumus & aliud nihil; cur non hac potiùs oratione vsus est: *Nescitis, quòd in his, quæ communis omnium Patris sunt, oportet me esse?* Verùm illum vt proprium sibi vendicat, cur ita? Quia solus secundùm Diuinam naturam ex ipso natus est. Eundem nihilominùs & homo iã factus, propriũ adhuc naturalemq; retinet.

Luc. 2.

Alia Christi, alia ratione noster Pater est Deus.

Et factum est, dum esset in vna ciuitatum, & ecce vir plenus lepra, & videns Iesum, & procidens in faciem suam, rogauit eum, dicens: Domine si vis, potes me mundare. Et extendens manum, tetigit eum, dicens: Volo: Mundare. Miraris hîc Christum diuina simul ac corporea virtute operantem: Siquidẽ ipsum velle erat quiddam Diuinum; ipsa

Cap. 5.

Christus diuina simul & humana virtute ægros sanabat.

ipsa verò manus protensio arguebat quiddã humanum. Vnus itaque ex vtroque constat filius: Nam etsi Verbum fuerit incarnatum; nihilò tamen secius cum propria carne, quæ & ipsa quoq; ab illo operandi vim mutuabatur, tanquam Deus præpotenter operabatur.

Christi humanitas patrandis miraculis efficax.

Cap. 20. Psal. 190.

Dicit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum esse filium Dauid?: Et ipse Dauid dicit in libro Psalmorum: Dixit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum. Dauid ergo Dominum illum vocat, quomodo Filius eius est? Audis, quo pacto Christus, (tametsi ex semine Dauid secundùm carnem originem trahat) hoc loco Deum, & Filium, & Dominum secundùm naturam se esse ostendat. Sed dicunt illi: Si Dauidis filius est, cur Dauid Dominum illum appellat? Neque ortum hîc ex Dauidis semine refutat; neque seipsum rursum secundùm naturam Dominum esse negat. Verùm licet vnum ex vtroque Filium constare significatum velit; vtrunque tamen verè adesse demonstrat. Vnus itaque est Christus & verus Filius.

Christus Dauidis & Filius & Dominus est.

Quòd fides in Christum tanquam in Deum tendat.

EPISTOLA AD ROMANOS.

Cap. 1.

Per quem accepimus gratiam, & Apostolatum ad obediendum fidei in omnibus Gentibus pro nomine ipsius; in quibus estis & vos vocati Iesu Christi. Vocatæ sunt Gentes per fidem. Qui autem per sanctos Apostolos illis annuntiabatur, Christus erat. Ab iis verò, qui fidei mysteriis initiabantur, fides exigebatur in Christum, nõ tanquam in hominem, sed tanquam in Deum: Neque enim dicere fas est, Gentes, quæ fidem in Christum complectebantur, ex vno errore in alterum transiisse. Verùm à falsi nominis Diis abductas, ad Deum viuum conuersas esse. Cùm illi ergo ad obediendũ fidei pro Christi nomine Apostolatum se suscepisse profiteantur; quomodo Christus non est Deus, aut fides non habetur in illum, tanquam in Deum?

Fides exigebatur à Gẽtibus in Christum tanquam in Deum.

Testis

Testis est mihi Deus, cui seruio in Spiritu meo, in Euangelio filij eius, quòd sine intermissione memoriam vestrî facio semper in orationibus meis. Cap. 1.

Qui Christo seruiunt, non seruiunt illi tanquam alteri Deo; sed tanquam Deo vero. Vnde & illius quoque Euangelium esse perhibetur: Annuntiatur enim mundo vt Deus, perinde ac Pater, qui Deus est natura, principatumque in omnes obtinet. Deus igitur est Christus, per quem, & in quo ipse quoque Pater, vt Deus annuntiatur, cultúque & veneratione ab omnibus afficitur.

Qui Christo seruiunt, vero Deo seruiunt.

Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus & gloriamur, in spe gloriæ filiorum Dei. Si in Deum credentes, verè iustificamur, fidéque in Christum Iesum tendimus, ac per illum ad Patrem tandem peruenimus (Christo nanque nos excitante, Deo & Patri coniungimur) quomodo Deus non est, etiamsi iuxta Scripturas ex semine Dauid secundùm carnem factus est? Cap. 5.

Ad Christum per fidem; per hunc autem ad Patrem peruenimus.

Sicut scriptum est: Ecce (inquit) *pono in Sion lapidem offensionis & petram scandali; & omnis, qui credit in eum non confundetur.* Iustus Simeon cùm Diuinum illum infantulum inter vlnas suscepisset, ita Deum affatus est: *Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundùm Verbum tuum in pace: Quia viderunt oculi mei salutare tuum: Quod parâsti ante faciem omnium populorum. Lumen ad reuelationem* &c. Subiungit deinde: *Ecce hic positus est in ruinam & resurrectionem multorum in Israël, & in signum, cui contradicetur.* Idem ergo vtrunque est, & lapis offensionis, & petra scandali. Et quidem nonnulli propter infidelitatem in ipsum impegerunt, & contriti sunt; reliqui verò, qui nimirum fidem in illum complexi sunt, confusionem euaserunt. Nunquid in illum ergo, tanquam in hominem credimus, an verò tanquam in Deum? Vtique tanquam in Deum. Deus itaque est Christus: De ipso enim iustus Simeon adductas paulò antè voces contra Iudæos depromebat. Cap. 9. Luc. 2. Christus lapis offensionis, & petra scandali.

Ignorantes enim iustitiam Dei, & suam statuere quærentes, iustitiæ Dei non sunt subiecti: Finis enim legis Christus ad iustitiam omni credenti: Si Christus finis legis est, idemq; est iustorum iustitia per fidem Cap. 10. Finis legis Christus.

in ipsum, iustificandíque facultas in solum Deum conueniat, tanquam quiddam ipsi peculiare, quonam modo Christus non est Deus?

Cap. 10. *Quæ autem ex fide est iustitia, sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: Quis ascendet in cœlum? id est, Christum deducere. Aut quis descendet in abyssum? hoc est, Christum à mortuis reuocare. Sed quid dicit Scriptura? Propè est Verbum in ore tuo, & in corde tuo, hoc est, Verbum fidei, quod prædicamus: Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quòd Deus suscitauit illum à mortuis, saluus eris: Corde enim creditur ad iustitiam; ore autem fit cõfessio ad salutem: Dicit enim scriptura: Omnis,* Esa. 28. *qui credit in illum, non confundetur.* Si Christi persona vniuersæ fidei nostræ terminus præfigitur; mortemque illius & resurrectionem confitentes, veluti in Deum credentes, iustificamur; quis dicere audeat, ipsum Deitatis exortem esse? Ipse siquidem est summa & caput salutis omnium; ostiumque & fidei via, eiusdem est confessio: Per ipsum nanque, & in ipso; ipse quoque Pater à nobis dignoscitur.

Christus summa & caput salutis omnium & fidei ostium & via ad patrem.

Cap. 16. *Ei autem, qui potens est, confirmare vos iuxta Euangelium meum, & prædicationem Iesu Christi, secundùm reuelationem mysterij temporibus æternis taciti (quod nunc patefactum est per scripturas Prophetarum, secundùm præceptum æterni Dei, ad obeditionem fidei) in cunctis Gentibus cogniti, soli sapienti Deo per Iesum Christum; cui honor & gloria in secula seculorum, Amen.* En hìc disertè affirmat, Euangelium eiusdemque prædicationem ad ipsum Christum pertinuisse; tum occultum illud de ipso eodem mysterium æternis temporibus tacitum, nunc demum ad fidei obeditionem patefactum prædicat: Nam Gentes falsorum Deorum cultu liberatæ, veramq; veri naturalisque Dei notitiam adeptæ, ad Deum sunt conuersæ. Quòd si per Iesum Christum Deus palàm est agnitus; quomodo Christi mysterium nõ est magnum? Quòd si is verò animo concipiatur, vt homo quispiam nulla ex parte nostrî dissimilis, & non vt Deus homo factus; haud magnæ sanè sapientiæ Sacramentum illud fuerit.

Quo modo mysterium Christi æternis temporibus tacitum orbi fit patefactum.

Nullum est Christi mysterium, si is homo tantùm est nostrî similis.

Cap. 15. *Dico* enim *Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis, propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum: Gentes verò super misericordia honorare Deum;* Scriptum est enim: *Credidit Abraham*

Rom. 4.

Deo,

Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Dictum est rursum ad illum: *In te benedicentur omnes tribus terræ*; id quod Paulus hac nobis sententia exponit: *Non enim per legem, ait, promissio Abrahæ, aut semini eius, sed per iustitiam fidei*; rursum: *Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham*. Si Dei ergo promissiones per fidem Patribus obuenerunt, Christus verò minister factus est, hoc est, Mediator ad firmandas promissiones Patribus à Deo factas, nempe iustificationem, quæ per fidem obtinetur (factus est autem Mediator, non vt alteri fidem conciliaret, sed vt sibi ipsi, aut etiam Patri per seipsum) cui dubium esse potest, quin verus secundùm naturam Deus existat? Denique vt beatus Abraham iustificatus est in Deum credens; ita Gentes quoque iustificatione potientur in ipso, si vestigiis illius innixæ in Deum, hoc est, in Christum crediderint.

Gen. 15. Iacob. 2. Galat. 3.

Quo modo Christus factus sit Mediator per fidem.

EX PRIORI AD CORINTHIOS.

Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi. Cùm fide Christum vt Deum veneremur, eiusdemq; Spiritu locupletemur, quomodo non erit Deus?

1. Cor. 6.

Christum vt Deũ veneramur.

EX POSTERIORI AD CORINTHIOS.

Nam si is, qui venit, alium Iesum prædicat, quem non prædicauimus; aut alium Spiritum accipitis, quem non accepistis; aut aliud Euangelium, quod non recepistis, rectè pateremini. Ante Dei Verbum incarnatum, nullus compertus est, qui aut Iesum, aut Christum illud nominaret; nisi quispiam forsan futurorum præscius olim, cùm nimirum carò factum esset, hoc nomine appellatum iri prædixerit. Nomen hoc itaque Iesus, simulatque factum est caro, nouum impositum est illi. At verò si Deus est, & vt Deus orbi annuntiatur, & vnus nihilominùs est (neq; enim est alius præter illum, qui annuntiari possit) bene res habet: Deo enim seruire inuenimur. Quòd si verò solæ humanæ naturæ conditiones in illum conueniunt; nec aliam ab causam, quàm propter nudam illã simplicemq; cum Diuina persona societatem colitur; inanis profectò est fidei nostræ ratio; vt quæ non Deo

Cap. 11.

Nullus sanctorum Verbum appellauit Iesum Christũ ante incarnationem.

Nulla nostra fides esset, si Verbũ humanæ naturæ personaliter vnitum non esset.

nos cõiungat, sed homini. Atqui hæc doctrina est planè impia. Post Dei itaq; Verbum incarnatũ & Deus & Filius est Christus.

EX EPISTOLA AD GALATAS.

Cap. 1.

Miror, quòd sic tam citò transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiam Christi, in aliud Euangelium, quod non est aliud; nisi sunt aliqui, qui vos perturbant, & conuertere volunt Euangelium Christi. Sed licet nos, aut Angelus de cœlo euangelizet vobis, præterquàm quod euãgelizauimus, anathema sit. Si vnum tantùm est Euangelium, in vniuerso terrarum orbe per sacros mysteriorum Doctores deprædicatum, hoc autem est fides in Christum; quomodo hic non est verus Deus? Negari enim nullo modo potest, ab antiquo errore, ad veri naturalisque Dei agnitionem translatos nos esse. Tanta autem est beati Pauli hoc loco fiducia, vt ipsos etiam Angelos anathemati subiicere non dubitet, si qui fortè Christi Euangelium peruertere tentauerint.

Euangelium orbi annuntiatum, est fides in Christũ.

Cap. 1. Paulus diuinitus edoctus.

Cùm autem placuit illi, qui me segrẽgauit ex vtero matris meæ, & vocauit per gratiam, vt reuelaret Filium suum per me, vt euangelizarem illum in Gentibus, continuò non acquieui carni & sanguini; neq; veni Hierosolymam ad anteceſſores meos Apostolos. Sanè qui Deo autore Diuinorum mysteriorum doctrinam, omniumq; scitu necessariorum reuelationẽ hauserat; is humana institutione neutiquam indigebat. Verùm istuc interim aduersarios interrogauerim, qualem nam cœlestis Pater beato Paulo patefecerit? qualémue Gentibus annuntiandum mandauerit? Nunquid Dei Verbum carni non vnitum, aut Vnigenitum hominem secundùm Diuinam prouidentiam non factũ? Absit vt hæc ita se habeant: Annuntiauit enim eundem Deum simul & hominem; vnum itidem Filium & Dominum Iesum Christum.

Paulus in Schola Dei mysterium Christi edoctus.

Cap. 2.

Scientes autem, quòd non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidẽ Iesu Christi: Et nos in Christo credidimus, vt iustificemur ex fide Christi, & non ex operibus legis. Si in Deũ credere, iustificationis mercede pensatur (hac enim via Maiores nostri iustificationis beneficium adepti sunt: Scriptum est nanq;: *Credidit Abraham Deo, & reputata est ei fides ad iustitiam*) quomodo Emmanuel non est Deus? Siquidem in ipsum credentes, verè iustificamur.

In Christũ credentes iustificationis gratiã consequuntur.

Rom. 4.

EX

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

In quo & vos cùm audissetis Verbum veritatis, (Euangelium salutis vestræ) in quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis in laudem gloriæ ipsius. Plura simul hic proponũtur, ex quibus colligere licet, Christum verum esse Deum; atque adeò mortalium fidem in ipsum nõ ferri, tanquam in hominem nostrì similem; sed tanquam in vnum Dominum, & Filium, & Deum: Primò nanque ipse salutis nostræ Euangelium esse prædicatur, in quem proinde fides nostra tendat tanquam in Deum. Subiungitur mox fidei quoque præmium, puta promisionis spiritus, qui nostræ hæreditatis arrabo est. Denique ad laudem gloriæ Christi redempti perhibemur. Redemit autem nos non vt vulgaris homo, sed vt Deus nostrì causa incarnatus: Ad hunc enim modum in laudem gloriæ illius cedimus.

Cap. 1.

Salutis nostræ Euangeliũ Christus.

Præmium fidei in Christum Spiritus sanctus, hæreditatis nostræ pignus.

Huius rei gratia ego Paulus vinctus Iesu Christi, pro vobis Gentibus, si tamen audistis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis: Quoniam secundùm reuelationem notum mihi factum est Sacramentum, sicut suprà scripsi in breui; prout potestis legentes intelligere prudentiã meam in mysterio Christi. Qua prudentia, quáue Diuina opus erat patefactione ad mysterium hoc Christi perspiciendum, si quidem per se tantùm homo est, à Dei Verbo omnino seiunctus, id solum honoris sortitus, quòd cum Diuini Verbi persona familiariter cõsociatus cohæret? Quid enim abstrusum habet, aut quę difficultas est, de vulgari quopiam, nostríque simili homine intelligere, quòd sit homo? At verò profundum planéque magnum est hoc Sacramentum, si Deus Verbum nobis simile factum ponatur. Cùm igitur eximia mentis intelligentia ornati, Diuináque reuelatione illustrati mysterium Christi veluti Diuinum quoddam secretum nobis tradiderint, fidemque in illum tanquam in Deum tendere apertè docuerint, quomodo Christus non est Deus? Cognata sunt hisce & isthæc quoque: *Mihi autem omnium sanctorum minimo data est gratia hæc, in Gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio Sacramenti abscõditi, seculis in Deo, qui omnia creauit.*

Cap. 3.

Mysterium Christi multa egebat prudentia aut Diuina patefactione, si is nudus tantùm homo erat.

Cap. 3.

Cap.5. *Viri diligite vxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & semetipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret, mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ.* Ecquid aliud, obsecro, Verbum est, per quod corpore aqua munda abluto expiamur, quàm illud ipsum, de quo beatus Paulus alio loco ita scribit: *Hoc est Verbum fidei, quod prædicamus: Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris: Corde enim creditur ad iustitiam; ore autem fit confessio ad salutẽ?* Si itaq; Christum profitentes per fidem saluamur, Verbumque fidei de illo prædicatum complexi, purgamur & sanctificamur; quomodo is verus Deus non est?

Rom.10. Verbum fidei purificat corda.

EX EPISTOLA AD PHILIPPENSES.

Cap.1. *Quid enim?* (inquit) *Dum omni modo, siue per occasionem, siue per veritatem Christus annuntietur?* Nunquid vt homo Diuina gratia ornatus mundo annuntiatur? Atqui mundus Christum per fidem colens, ad Dei agnitionem adductus est. Quomodo is ergo Deus non est, qui in Diuinæ maiestatis gloria existere hactenus prædicatus est?

Mundus Christũ per fidem colens ad Dei agnitionẽ adductus.

Cap.1. *Collaborantes fidei Euangelij: Et in nullo terreamini ab aduersariis, quæ illis causa perditionis est, vobis autem salutis, & hoc à Deo; quia vobis donatum est pro Christo, non solùm vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini.* Si in Christũ credentes in gratiæ communionem recipimur; neq; per hoc in errorẽ abducimur, sed in eius potiùs cognitionem adducimur, qui verus secundùm naturam Deus est; quo modo, Christum Deum esse, ambigere quis queat?

In Christum credentes in gratiæ communionẽ recipiuntur.

EX PRIORI AD TIMOTHEVM.

Cap.1. *Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quòd Christus Iesus venit in hunc mundum, peccatores saluos facere, quorum primus sum ego. Sed ideo misericordiam consecutus sum, vt in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui crediturí sunt illi in vitam æternam.* Si Christus Iesus peccatores saluat, patienterq; delinquentium mores tolerat, illorum pœnitentiam expectans. Si tota fides nostra in ipsum fertur, & per fidem deniq;, quæ est in ipsum, vitam æternam adipiscimur, quomodo non est Deus? Quandoquidem mundum, hoc est, eos, qui in mundo hoc degunt

degunt posse saluare, æquo ad hęc animo peccatores ferre, vitam postremò impertiri spiritali vita destitutis, id meritò in solum Deum conuenire creditur.

Mundum seruare, peccatores patienter ferre, spiritalemq; vitā iisdem impertiri, opus est soli⁹ Dei propriū. 1. Tim. 3.

Manifestè magnum est pietatis Sacramentū, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in Spiritu, apparuit Angelis, prædicatū est Gentibus, creditū est in mundo, assumptum est in gloria. Quis is, quæso, est, qui in carne manifestatus est? An non modis omnibus perspicuum est, non alium esse, quàm ipsummet Deum Verbū? Hinc nanq; magnum illud pietatis mysterium perspicitur. Hic autem ab Angelis visus est, cùm in cœlum susceptus est: Prędicatus porrò Gentibus est per sanctos Apostolos: Creditus autē est in mundo. Sed nunquid istuc vt homo absolutè nostri similis? Nequaquā; verùm vt Deus homo factus, nostroq; similem ortum sortitus. Assumptus tandem est in gloriā, quò Patrē dicentem audiat: *Sede à dextris meis, donec ponā inimicos tuos scabellū pedum tuorum.*

Quomodo Christus ab Angelis visus, & mundo annuntiatus & quā do.

Psal. 109.

EX EPISTOLA AD TITVM.

Fidelis sermo est, & de his volo te confirmare, vt curent bonis operibus præesse, qui credunt Deo. Nunquid qui in Deum credunt, in Christum non credunt? Atqui beatus Ioannes hæc de illo disertè exponit: *Quotquot* (inquit) *receperunt eum, dedit illis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius.* Subscribit his & ipse B. Paulus quoq;: Ait enim: *Scientes, quòd non iustificatur homo ex operibus legis, per fidem Iesu Christi. Et nos in Christo Iesu credidimus, vt iustificemur ex fide Christi.* Cùm igitur, qui in Christū credūt, in Deum credere perhibeantur; quomodo Christus nó est verus Deus?

Cap. 3.

Qui in Deum credunt, in Christum quoq; credunt, & vice versa.

Cap. 1.

Gal. 2.

EX EVANGELIO IOANNIS.

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius. Duo, quæ in Deum quadrant, cōiunctim hic ponit; alterum quòd non alia ratione Christum complectamur, quàm quòd fide in illum tēdimus, hoc pronuntiatum declarat, dū ait: *His, qui credunt in nomine eius.* Credimus autē in nomine eius, nó vulgarem nostriq; similem hominem rati, sed Deum incarnatum; alterum rursum, quòd potestatem facit filios Dei fieri: Neq; enim humanarum virium est impertiri alicui, vt Filius Dei efficiatur, sed Diuinæ naturæ opus, quiddamque

Cap. 1.

Non est humanarum virium opus, Filium Dei efficere.

damque vniuersa creatura sublimius. Cùm fides ergo in ipsum Christum tendat, idemque adoptionis gratiam præstet, quomodo non est Deus?

Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilææ, & manifestauit gloriam suã, & crediderunt in eum discipuli eius. Signo patrato, Christiq; gloria manifestata, in quem, quæso, beati illi discipuli crediderunt? nunquid in hominẽ simpliciter sanctum: Atqui ante signum editum illum sequebantur, neq; secus ac virũ sanctum admirabantur & venerabantur. Ex signo itaque vim potestatemque humana maiorem illi adesse animaduerterunt. Quare in illũ tanquàm in Deum crediderunt. Constat, permultos sanctos multa stupenda miracula edidisse, propter quæ etiam in magna admiratione erant; at nullus interim repertus est, qui in illos crederet. Eiusdem penè sententiæ est & illud quoque: *Cùm autem esset Hierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderũt in nomine eius, videntes signa eius, quæ faciebat.*

Apostoli signo in Cana Galilææ patrato credebant in Christum tanquã in Deum.

Nullus vnquam sapiens in sanctos credidit, propter miracula, quæ edebant.

Cap. 2.

Cap. 3.

Non enim misit Deus filium suum in mundũ, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur. Qui autem non credit, iam iudicatus est: Quia non credit in nomine vnigeniti filij Dei. Si via ad salutem est fides in Filium, quomodo in ipsum credimus? aut quomodo in ipsum credentes condemnationis sententiam euadimus? Nunquid illum fide vt hominem complectimur? Nec quicquam omnino nisi humanum de illo cõcipimus? At quo pacto, si hoc fecerimus, Diuinum cultum homini impendisse non arguemur? Fidéne ergo in illum ferimur tanquam in Deum? Sanè. Quis illum ergo, cuius fides terrarum orbem iustificat, verum Deum esse, inficiari audeat?

Via ad salutem, fides in Filium.

Cap. 4.

Cognouit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit illi Iesus; Filius tuus viuit. Et credidit ipse, & domus eius tota. Reuocat Reguli filium à mortis vestibulo Christus, affatusque patrem: *Vade* (inquit) *filius tuus viuit. Credidit mox ille & tota familia eius illo.* Sed nunquid ob insignem hanc adeóq; Diuinam potentiam Regulus in illũ credidit tanquam in hominem; an verò verum naturalemque Deum esse agnouit, qui solus quoscunque visum esset, vel solo verbo vitę restituere posset? Sed obscurum non est, haud aliter in eum credidisse, quàm in verum Deum.

Regulus Christũ Deum esse agnouit.

Christus quoscunque voluit, solo verbo vitæ restituere potuit.

Amen.

Amen amen dico vobis, quia qui Verbum meum audit, et credit ei, qui misit me, habet vitã æternam. Deus Pater Filium suum misit de cœlis, *vt omnis, qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam.* Cur hîc ergo æterna vita iis promittitur, qui credunt ei, qui miserat illum? In quem tandem fertur fides? Nunquid in Patrem & Christum tanquam in duos Deos credere nos oportet? Absit: Credimus enim in vtrunque tanquam in vnum verum Deum. Quam ob rem si quis credit in Christum, credit idem in Deum Patrem quoque: Et contrà, si qui in Deum Patrem credunt, iidem & in Dominum nostrum Iesum Christum quoque credunt.

Cap. 5.

Ioan. 3.

Qui credũt in Patrem, credũt in Filium; & vice versa.

Respondit Iesus, & dixit illis: Hoc est opus Dei, vt credatis in eum, quem misit ille. Si Dei voluntatem perficimus, cùm in Christum credimus, (hunc enim Pater verè misit in mundum, quando nostri similis factus est homo) quo modo non est verus Deus? Neque enim, in simplicem hominem credere, Dei opus dici potest.

Cap. 6.

Opus Dei & Deo gratum est, credere in Christum.

In solũ hominem credere, non est Dei opus.

Iesus autem clamauit, & dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum, qui misit me. Et qui videt me, videt eum, qui misit me. Et paucis interiectis: *Quia ego ex meipso non sum locutus; sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, et quid loquar.* Cùm ergo dicat: *Qui videt me, videt eum, qui misit me:* (Etsi vt homo paterno mandato obstrictum se prædicet, fidemque, quæ in illum est, ad Patrem mittentem referat) quis illum verum Deum esse negare audeat? Cognatum huic est & illud quoque: *Creditis in Deum, & in me credite.*

Cap. 12.

Qui credit in missum, & in mittentem quoq; credit, cùm vnũ sit vterque.

Ioan. 14.

EX EVANGELIO LVCÆ.

Veruntamen filius hominis veniẽs, putas, inueniet fidem in terra? Quando Christus è cœlo olim est venturus, cuiusmodi, quæso, fidẽ à nobis exiget? Si enim homo tantũ nostri similis credi haberiq; vult, quis illi credere abnuat? Iudæi illi insultantes aiebant: *Quia tu homo cùm sis, facis teipsum Deum.* Græci quoque crucem mortemq; eiusdem audiẽtes, id, quod dicebatur, tanquam de communi quopiam nostræ conditionis homine dictum accipiebant. Ecqualem ergo fidem deposcit? Illam ipsam nimirum,

Cap. 18.

Ioan. 10.

Christus ad iudicium venturus, talem exiget fidem, qualem prædicarunt Apostoli.

rum, quam Diuini illi præcones, qui & ministri, & spectatores Verbi extiterunt, orbi annuntiarũt. Ioannes igitur ait: *Et Verbum caro factum est.* Factum est sanè caro, sed ita isthuc, vt Deus tamen esse non destiterit. Istiusmodi itaque est fides, quam ille olim à nobis requiret.

Cap. 1.

Tomi primi caput VI.

ALTER EIVSDEM CYRILLI Archiepiscopi Alexandrini, de recta in Iesum Christum Dominum nostrum fide, commentarius, ad easdem illas pietatis & religionis studiosissimas Reginas perscriptus.

ARGVMENTVM.

ET hic quoq; commentarius, siue orationis scopum, siue disputationis filum spectes, superioribus non admodum dissimilis est: Hoc tamen inter cætera intercedit, quòd ibi Catholica veritas planis Scripturarum verbis constituatur; hic verò obscura quædam Scripturæ loca, quæ assertæ veritati prima facie nonnihil aduersari videri poterant, discutiantur, & ad ὀρθοδοξίας normam exponantur. Distribuit autem totam hanc de Christo disputationem auctor in sex partes. In prima agit de vtriusq; naturæ veritate, ex Scripturis prolixè ostendens, vnum Christum simul vtrunque esse, puta Deum verum, & verũ rursus hominem. In secunda differit de Christi obedientia. In tertia de eiusdem Sacerdotio & sanctificatione. In quarta de Filij Dei exaltatione & glorificatione. In quinta de eiusdem ex mortuis resurrectione, deque Patris virtute, qua vitæ restitutus prædicatur. In postrema de nominis Christi ratione.

CYRIL-

CYRILLVS EPISCOPVS Alexandriæ religiosissimis Reginis.

EOS, qui Diuinum illud cœlesteq; prædicandi munus administrant, vniuersorum Deus per Esaiæ Prophetæ vocem eiusmodi oratione affatur: *Super montem excelsum ascende tu, qui Euangelizas Sion. Exalta in fortitudine vocem tuam, qui Euangelizas Hierusalem: Exalta, noli timere.* Esa. 40. Etenim qui in Sacerdotum ordinem asciti, eam sortiti sunt prouinciam, vt Christi omnium nostrùm Seruatoris mysteria edisserant, populoq; proponant, illi sensum nequaquam abiectum, humiue repentè, aut ignauia victum, aut metu fractum obtinere debent: Sed sublimè velut incedentem, & quasi in monte collocatum; quò nimirum ad eum modum comparati eximiam illam verorum dogmatum venustatem rimari ac introspicere, verbaque intrepidè facere valeant; quantumuis ex iis, qui sacris informãtur, nonnulli instar equorũ insolentium, qui infrenari non possunt, duros & intractabiles se præbeant. De quibus beatus Dauid summum illum rerum omnium opificem interpellans, alicubi ita scribit: *In camo & freno maxillas eorum constringe, ne approximent ad te.* Psal. 21.

Cuiusmodi esse debeãt diuini Verbi præcones.

Quòd si tali animo præditis nihilominùs concionari oportet; quomodo absurdum non fuerit apud vos silere, piisque vestris auribus sacrarum literarum notitiam, veluti dulcem quendam viuificumque laticem nolle subinde instillare? Quos quidem Scripturarum latices Deus per Esaiæ Prophetæ vocem quondam locutus, eiusmodi verba nobis promittit: *Haurietis* (inquit) *cum gaudio aquas de fontibus saluatoris*: Salutares autem fontes appellamus sanctos Apostolos, Prophetas & Euangelistas: Hi enim salutari, cœlitusque hausta doctrina mundum hunc irrigant, Spirituque sancto imbuti, totum hunc orbem lætificant. In quorum proinde profunda sensa mentis oculos coniicientes, abditam veritatis lucem inuenimus, inuentamq; in alios transfundimus. Quemadmodum ergo Agricolæ fragrantissimos quosq; flores opportuno

Etiam præstactis Verbi pabulũ subtrahendũ non est.

Cap. 12. Salutares fontes Apostoli, Prophetæ & Euangelistæ.

pſit,& ita aſſumpſit,vt Diuinitatem ſuam nulla ex parte lęſerit: Manſit nanque & hoc quoq; modo affectus vniuerſorum Dominus. Et hæc quidem ſentire edocti ſumus.

Quoniam verò ſanctorum Patrum ſermones, eorundemque ſanctiones ſapienter nos impellunt, vt magno ſtudio diligenterque obſeruemus, quid diuinæ Scripturæ quàm maximè conſentaneum ſit, ſubtilique ſenſu ad ea, quæ de Chriſto expoſita ſunt, allato, veritatem in diuinis literis abditam contemplemur, omnem interim cogitationem, omnemque altitudinem contra Dei ſcientiam ſe extollentem interimentes; nec non omnem intellectum ad obſequium Chriſti captiuum ducentes, illud hîc ponimus, quod vno conſenſu fatentur omnes; nempe naturale Dei Patris Verbum, quod in eiusdem Dei forma & æqualitate exiſtit, non rapinam arbitratum æquare ſe Deo, ſed forma Dei accepta, ſemetipſum exinaniuiſſe ac in ſimilitudinem hominum factum, in humanoque habitu inuentum ſe humiliaſſe, ac ad mortem tandem vſque obediẽs factum, crucis mortem ſubiiſſe.

Quod in Chriſtũ conueniat ex diuinis literis hauriendum.

2. Cor. 10.

Vnum eſt, in quo orthodoxi conueniunt omnes.

Philip. 2.

Cæterùm, qui eorũ vim, quæ de Chriſto ſcripta extant, rectè diiudicare vult, eum pectus optimis ſententiis inſtructũ habere oportet, quò nimirum in vno eodemque Deum ſimul & hominem exiſtere, vnumque illum Deitatem citra vllam omnino fictionẽ aut mutationem obtinere, perſpicere valeat: Eſt enim Verbi natura immutabilis. Verùm enimuerò etſi iſtuc ſit; exinanitionis tamen conditiones non refutat; neque, qui diſpenſatoria quadam ratione vltroneam noſtri cauſa humiliationem ſuſtinuit, propriæ carnis rationes detrectat. Oportet itaque illum & Diuinitatis auctoritate conſpicuum videri; & noſtræ rurſum humilitatis conditione, propter aſſumptam humanitatem non prorſus alienum eſſe arbitrari: Hoc enim diſpenſationis ratio poſtulat: Si enim Deus Verbum factum eſt caro, hoc eſt, homo, iuxta illud: *Effundam de Spiritu meo ſuper omnem carnem*; neminem iure turbare debet, ſi qua nonnunquam humilia diuinæ literæ de illo prodant. Cœleſtem illius gloriam & maieſtatem ex Diuina ſupremaq; eiusdem virtute

Idem ſimul Deus & homo citra vllã Deitatis mutationem.

Ioſ. 2.

Chriſtus ex diuinis ſpectandus potiùs, quàm ab humanis.

tute & excellentia ſpectemus potiùs, quàm ab huiuscemodi abiectis humanæ naturæ modulis.

Igitur, quæ ſimpliciorum animos præ cæteris turbare poſſe videntur, ea, perſpicuitate quanta fieri poterit maxima vſus, pro viribus explanare conabor, maioris lucis cauſa idonea ſolutione vnicuique dicto appoſita, Deo præſertim viam noſtram in hoc etiam curriculo moderante: *Dat enim ille Verbum euangelizantibus virtute multa*; quemadmodum diuinus Pſaltes canit. Porrò autem in eo commentario, quē ad ſacras virgines exarauimus, illa maiorem in partem ediſſeruimus, quæ magis obuia, intellectuque faciliora videbantur. In hoc præſenti verò in obſcuriorum explicatione plurimùm verſabimur: Par eſt enim, vt religioſa veſtra maieſtas, & hæc ſciat, & illa quoque non ignoret, quò vtrorunque perfecta cognitio veluti lumen quoddam ſanctiſsimis veſtris mentibus inhabitet. Propoſitum eſt autem ita ſingula interpretari, vt ſummam vbique breuitatem conſectemur. Cæterùm diſputationis huius exordium ab iis præcipuè, quæ ad Verbi exinanitionem pertinent, facere lubet; vno hoc interim præmiſſo, cùm Ieſus Chriſtus nominatur, non alium, quàm Verbum incarnatum hominémue factum eo nomine deſignari.

Pſalm. 8 2. Prior Commentarius ad Pulcheriã eiusdemque ſorores, vt hinc colligere licet, pertinuit verius, quàm ad Eudociam Imperatricem.

Perfecta cognitio facilium & difficilium notitiam cõplectitur.

1. Corinth. 11. *Volo autem vos ſcire, quòd omnis viri caput Chriſtus eſt; caput autem mulieris vir; caput verò Chriſti Deus. Primus homo,* hoc eſt, Adam,

1. Corinth. 15. *de terra terrenus; ſecundus,* hoc eſt, Chriſtus, *de cœlo cœleſtis. Igitur ſicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœleſtis, ſicut ſcriptũ eſt.* Primum igitur generis noſtri caput, hoc eſt, primordium Adam, de terra terrenus erat: Quoniam verò Chriſtus ſecundi Adami cognomentum ſortitus eſt, eorum caput, hoc eſt, principium, qui ſanctificationis Spiritu ad incorruptionem ſecundùm illius imaginem per ipſum reformantur, conſtitutus eſt. Eſt itaque noſtrum ille principium, hoc eſt caput, quatenus homo eſt; habet nihilominùs & ipſe quoq; caput, vt natura Deus eſt, nempe cœleſtem Patrem (ex eo namque Verbum naturaliter genitum eſt) Quòd autem idem ſit caput, quod initium vel vnum hoc fluctuantium animos hîc ſedare queat, quòd vir mulieris caput eſſe perhibeatur; Ex eo enim ſumpta

Chriſtus caput eorũ, qui per Spiritũ reformantur.

Chriſtus principiũ de principio.

Idem caput, quod principium.

ſumpta eſt illa: Vnus itaque eſt Chriſtus, & Filius, & Dominus, qui quidem vt Deus caput habet cœleſtem Patrem; noſtrũ verò caput, propter aſſumptæ carnis cognitionem, effectus eſt.

Scitis enim gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti; quoniam propter vos egenus factus eſt, cùm eſſet diues, vt illius inopia vos diuites eſſetis. 2. Cor. 8.

Obſerua hîc clarè, & Diuinæ immortalisque naturæ eminentiam, & humilem rurſum humanæ naturæ conditionem; nec non Vnigenitum vltro ad hanc ſe demiſiſſe perpende. Porrò autem vt Diuinitatis opes omnem orationis vim & copiam longè ſuperant; ita humana natura admodum inops & egena eſt; quippe cui omnia, quicquid tandem in bonis habet, cœlitus à Deo impẽſa ſint. Et ante omnia illud eſſe ipſum, quo ſubſiſtit: Nam cùm aliquando non eſſet, ad ſubſiſtentiam à Deo euocata eſt. Qui ergo diues erat vt Deus, is ſponte egenus, noſtrîque ſimilis factus eſt, quò humana natura in illo exiſtens, ad excellentiæ illius faſtigium euecta, paupertatis confuſionẽ exuere poſſet: *Cõreſuſcitauit* enim, *& conſidere nos fecit* Deus Pater, *in cœleſtibus in Chriſto Ieſu*; vt ſcriptum eſt. Atqui nequaquam huc euecti eſſemus, niſi diues vt Deus, pauperem atq; inopem noſtram naturam induiſſet: Neque enim homo, cùm ſuapte natura pauper ſit, inops fieri rectè dicitur; hoc autem illi conuenientiſsimè vſu veniſſe aſſeritur, qui citra omnem controuerſiam diues eſt, hoc eſt, Dei Patris Verbo, poſteaquàm homo noſtrî ſimilis factum eſt. Vnus itaque eſt Chriſtus & Filius.

Pauper humana natura, diues diuina.

Homo nihil prorſus habet, quod dono non accepit.

Epheſ. 2.

Homo ſuapte natura inops & miſer.

Chriſtus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictũ; quia ſcriptum eſt: Maledictus omnis, qui pendet in ligno. Galat. 3.

Lex eos maledictioni obnoxios decernebat, qui propter peccatũ, aut præuaricationem è ligno pendebant. At verò peccati neſcius, hoc eſt, Chriſtus, iniqua ſententia in ſe excepta, crucis ſupplicium ſubiit, eaque pertulit, quæ maledicto obſtrictis iure debebantur; vt, qui vniuerſorum pretium exæquabat, vniuerſorũ cauſa mortem perpeſſus, vniuerſos ab inobedientiæ crimine exolueret, mundumque hunc inferiorem ſuo ſanguine ſeruaret. Cæterùm pretium pro vniuerſorum peccatis nequaq̃ ſat magnum fuiſſet, ſi purus homo tantùm extitiſſet. Quòd ſi verò vt Deus incarnatus, propriaq; in carne mortem perpeſſus mente

Pretium, quod Chriſtus pro mũdi ſalute depẽdit, mundi æſtimationem multis partibus excellit.

Purus homo pro mundi peccatis ad iuſtum ſatisfacere non poterat.

te concipiatur, vniuersa creatura modicum quid erit ipsi cõparata, atq; adeò ad humani generis liberationem vnius carnis mors abunde sat fuerit: Propria enim erat Verbi, quod ex Deo natum est.

Heb.2. Christus prout patibilis homo ab Angelis superatus.

Eum autem, qui modico, quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum, vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortẽ. Diuinus Paulus hęc rursum de omniũ nostrũm Seruatore commemorat: *Cùm primogenitũ inducit in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei.* Iterum: *Qui cùm sit splendor gloriæ, et figura substãtiæ eius, portansq; omnia Verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram maiestatis in excelsis; tantò Angelis melior effectus, quantò differẽtius præ illis nomen hæreditauit: Cui enim dixit aliquando Angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te?* Quando ergo Vnigenitus factus est primogenitus, & vnus è multis fratribus, tunc & in terrarum quoque orbem inductus dicitur: (Nam secundùm propriam naturam extra omnem Dei creaturam degebat.) Tunc & ab Angelis quoq; superatus asseritur, etiamsi præstantius, quàm illi, nomen sit sortitus: Siquidem vox hæc Angelis ministerij notionem præ se fert, seruilemque conditionem insinuat: *Mittuntur namque in ministerium propter eos, qui salutis hæreditatem consequuntur.* At verò Filius eum denotat, qui subsistentem ex Patre substantiam naturamque habet: Credimus illum namque verè ac naturaliter ex Patre ortum esse.

Hebr. 1.

Angeli vocabulũ ministerij notionem præ se fert.

Christus ab Angelis adoratur, etiam in ea forma, secundùm quam ipsis minor est.

At quomodo is (inquis) Angelis minor euasit, qui ab illis adoratur, vnaq; cum Patre regni solium obtinet? In promptu est responsio: Nam corpore, quod mori posset, assumpto, ad humanæ naturæ infirmitates seipsum demisit, in eoque veluti proprio spontaneam mortem sustinuit. Ob eam porrò mortem & perpessionem, summæ gloriæ coronam promeruit; quippe qui illa, vtpote vita & incorruptio existens, & mortem aboleuerit, & corruptionẽ nullarum virium esse declarauerit. Cùm Iesum ergo nominat, & ab Angelis superatũ prædicat, non nudum nos hominem, seorsumque ac per se positum mente concipere oportet, sed ipsummet Vnigenitum, propter incarnationis ordinem potiores partes Angelis deferentem:

deferentem: Nam qui excellentiæ illorum cedere prædicatur, is verè homo factus dignoscitur. Illa autem sanctorum Angelorum eminentia in hoc præcipuè posita est, & quòd à carne sunt immunes, & quòd morte existunt superiores; vtrisque autem propter voluntariam exinanitionem subiectus fuit Filius. Verùm enimuerò qui propter humanæ naturæ conditionem paululum ab Angelis minoratus dicitur, is in Deitatis excellentia positus, ab illis adoratur, considetque in iis maiestatis Thronis, quos illi venerabundi vndiquaque cingunt, indefesso laudum præconio illum extollentes, ac Virtutum Dominum appellantes.

Quo sensu Christus Angelorum excellentiæ cedere dicatur.

Angeli carnis & mortis æquè expertes.

Quia ergo pueri communicauerunt carni & sanguini; & ipse similiter participauit iisdem; vt per mortem destrueret eum, qui mortis habebat imperium, hoc est, Diabolum, & liberaret eos, qui timore mortis per totã vitã obnoxij erant seruituti. Pueros hoc loco nos appellat, qui in terras vitam degimus; iuxta illud Psalmistę, in persona Dei decantatum: *Ego* (inquit) *dixi: Dij estis, & filij excelsi omnes*: Nam ad Dei voluntatem mansuetudinemque naturaliter ipsi insitam quod attinet, ad vnum omnes essemus filij; neque quisquam omnium ab illius familiaritate & amicitia alienus foret. Verùm quòd mentem cupiditatibus & corporis perturbationibus vltro submittamus, fit, attestante Dauide, *vt veluti homines moriamur, & sicut vnus de Principibus cadamus.* Sed quomodo carni & sanguini communicauimus? Nónne anima humana diuersam à carne sortita est naturam? Est sanè: Verùm Physica compositione carni vnita, vnum & illud quidem ratione præditum animal absoluit, hoc est, hominem. Ad eum itaque modum & Dei Verbum quoque, non inanimæ, vt quidam opinati sunt, sed animatæ carni modo, quem humana mens non capit, seipsum vniens, ortumque ex muliere ducens, carni & sanguini perinde ac vnus ex nobis communicauit. Atque ita vnus duntaxat est Dominus Iesus Christus: Nam etsi Dei Verbum humanam naturam sibi asciuerit; nihilò tamen secius id, quod erat, permansit. Quòd si mortis imperium vt vita & Deus aboleuit, necessarium est, vt corpus, quod mortem pertulit, ipsius proprium extiterit; quò nimirum idem ille ex

Hebr. 2.

Psalm. 81. Omnes homines sunt filij Dei, nisi per ipsos steterit.

Psalm. 8. Modus, quo carni & sanguini communicamus.

Si mors mortem aboleuit, corpus, quod mortem subiit, Verbi proprium fuerit, oportuit.

mortuis ad vitam rediens, corruptionem è medio sustulisse, incorruptionisq; beneficium in totum genus nostrum transmisisse dici queat: *Sicut enim in Adam omnes morimur; ita omnes olim in Christo viuificabimur: Nam vt per hominem mors, ita per hominem rursum est resurrectio mortuorum.* Verùm quòd mortem vi propria proterere res esset humanæ naturæ facultatem excedens, propterea Dei Verbum, vnione, hoc est, cum carne & sanguine communicatione, homo nobis similis effectum est; ita id tamen, vt morti non succumberet: Mansit enim Deus, etiam si carne se induisset.

Mortis imperium debellare natura humana per se nō poterat.

Hebr. 2. *Nusquam enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehēdit. Vnde debuit per omnia fratribus assimulari, vt misericors fieret et fidelis Pontifex ad Deum, vt repropitiaret delicta populi: In eo enim, in quo passus est ipse & tentatus, potens est & eis, qui tentantur, auxiliari.* Dei Verbum Abrahæ semen apprehendisse, asserimus: Nam secūdùm carnem ex Iudæis ortum est, & fratribus per omnia assimulatum est; hoc est, seruili forma iuxta Apostoli doctrinā sumpta, aliorum hominum more nasci dedignatum non est. Hac ipsa quoq; de causa, & Filius hominis appellatum est; & eorum, qui ex semine Abrahæ prodierant, hoc est, carni & sanguini communicârant, frater effectum est. Ecquænam horum omnium, vel occasio, vel causa extitit? Non alia profectò, quàm vt misericors fidelisque Pontifex in iis, quæ sunt ad Deum, nobis fieret: Christus namque Pontificem supra modum benignum & misericordem se nobis exhibuit: Etenim, cùm vetus lex peccatis obstrictos simpliciter condemnet, grauissimaque pœna illos, qui Dei mandatum fortè violassent, plectendos decernat: (*Irritam enim quis faciens legem Moysi, sine vlla miseratione, duobus vel tribus testibus moritur.*) Christus per fidem iustificat, eosque, qui ob veterem culpam infirmati fuerant, erigit ac recreat. Factus est itaque misericors Pontifex, vtpote legalem illam seueritatem diutius tantùm valere non sinens.

Præcipua incarnationis causa, Dei benignitas & misericordia.

Heb. 10.

Est nihilominùs & fidelis quoque Pontifex: Quoniam perpetuus, ac constans, dignissimusque, cuius promissis fides habeatur: De legalibus autem Sacerdotibus, longè aliter, Apostolo teste, res habet: *Et alij* (inquit is) *plures facti sunt Sacerdotes,*

Christus dignus, cui promissionibus fides habeatur.

Hebr. 7.

dotes, idcirco quòd morte prohiberentur permanere. Hic autem, eò, quòd manet in æternum, sempiternum habet Sacerdotium. Vnde & saluare in perpetuum potest accedentes per ipsum ad Deum; semper viuens ad interpellandum pro nobis. Obserua hic, quomodo non ad eorum, qui peccatis se obstrinxerant, condemnationem Pontifex factus sit, sed ad delictorum eorundem expiationem ac propitiationem. Sed qualis, quæso, cùm tentationis, tum sacrificij quoque illius modus extitit? Ait namque: *In quo passus est & ipse & tentatus, potens est iis, qui tentantur, auxiliari?* Sanè tentatus perstitit, quia crucis supplicium patienter sustinuit. At verò Filius Deo & Patri impollutum sacrificium semetipsum obtulit; nempe quò per propriam carnem opem illis ferre posset, qui cum molestiis & tentationibus perpetuò conflictantur: *Vna enim oblatione consummauit in æternum sanctificatos.* Ipse proinde secundùm humanam naturam factus est Pontifex, quanquam, vt Deus est, ab omnibus illi sacrificetur. Ipse est, qui secundùm carnem factus est victima. Ipse idem rursum est, qui secundùm Diuinitatis auctoritatem peccatis nostris propitius ac clemens est. Vnus est ergo DOMINVS Iesus Christus.

Christi Sacerdotium æternum. Christus Pontifex factus ad saluandum, non ad condemnandum.

Cuiusmodi tentationis Christi modus extiterit.

Cap. 10.

Christus Pontifex factus secundùm assumptam naturam.

Vos adoratis, quod nescitis; nos adoramus, quod scimus; quia salus ex Iudæis est. Obiecerit fortasis hìc quispiam, alterum adorare in supremam illam Diuinamque Verbi naturam minimè conuenire. Si ergo Christus verus Deus est, quomodo inter eos censetur, quos adorare oportet? Quid, quæso, ad istuc respondebimus? Si enim Dei Patris Verbum cum nuda solaque Diuinitate in mundum venisse creditur, perabsurdè alterum adorare, vel adorasse quandoque asseritur: Ipsum namque adoratur veriùs, quàm alium quemcunque adorat. Quòd si verò formæ, quam susceperat, humilitatem adorantisque naturæ conditiones non auersatum, hominis Filius appellatum est; iam sanè adoratio dispensationis ordini exinanitionisq; conditioni congruet: Verbi autem naturæ seorsum per se consideratæ nequaquam: Nam nisi hoc statuatur, quomodo salus ex Iudæis esse intelligi potest? Neque enim dicere fas est, Verbum, secundùm quod per se consideratur, ex Iudæis esse. Est

Ioan. 4.

Non conuenit in Deum, vt Deus est alterum adorare.

Verbum incarnatum adorat & adoratur, hoc vt Deo, illud vt homo.

Verbum est ex Iudæis sed non secũdùm se.

autem ex illis, quatenus eorum, qui carne & sanguine constãt, frater effectum est, Abrahæque semini coniunctum est. Vnus itaq; est Christus, qui quidem vt homo adorat; vt autem Deus, ab vniuersa creatura adoratur.

Ioan. 7.

Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum, qui misit me. Si Diuinitatis natura omnia implet; vbi, quæso, Dei Verbum non existit? Qua igitur ratione mittitur à Patre? Aut quo rursum modo ad eum reuertitur? Mittitur itaq; secundùm humanam naturam, quò captiuis annuntiet relaxationẽ, & cæcis visionem: (Hoc enim Apostolatus illius ratio & modus exigebat.) Sed & idem quoque vadit ad Deum Patrem; verùm istuc non pari omnino modo: Vadit enim eò ex corpore ad cœlum quodam modo rediens, qui nimirum paterno vultui, pro nobis, vt scriptum est, sese exhibeat. Quòd si quis missionis vocabulum de ipso quoque Verbo dictum accipiat, neminem id turbet: Siquidem Diuinæ Scripturæ mos est istiuscemodi locutionibus nonnunquam vti: Non quòd Diuinam illam cœlestemque naturam, aut loco circumscribere, aut spatio intercludere velit: (Nouit enim illam corporis expertem, omnique termino & loco etiam imaginario superiorem esse) sed quòd eiusmodi humanis vocibus ea nobis manifestare contendat, quę mentis aliôqui nostræ captum excedunt: Nam & ipse quoque Saluator Paracletum sese ad nos missurum promittit, cùm tamen Spiritus Domini omnia impleat; iuxta illud: *Spiritus Domini repleuit orbem terrarum.*

Diuinitatis natura latè omnia implet.

Obintellectus nostri imbecillitatẽ res Diuinæ corporeis similitudinib⁹ adumbrantur.

Cap. 1.

Ioan. 8.

Cùm exaltaueritis Filium hominis, tunc cognoscetis, quia ego sum. Iudaicæ insaniæ, qua in Christum efferebantur, causas diuus Ioannes exponens, ita scribit: *Propterea Iudæi persequebantur Iesum, quia non solùm soluebat Sabbathum, sed & Patrem suum dicebat Deum; æqualem faciens se Deo.* Alibi eosdem isthæc impiè euomentes inducit: *De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; & quia tu homo cùm sis, facis te Deum.* Opinionem de eo conceperant illo prorsus indignam: Quandoquidem purum tãtùm vulgaremque hominem esse persuasum habebãt; ignari, Deum Verbum semen Abrahæ apprehendisse, carnique & sanguini perinde ac nos communicâsse. Quamuis ob id Deus esse non desisset; siquidem

Ioan. 5.

Ioan. 10.

Iudæi nihil supra hominẽ de Christo concipiunt.

ſiquidem ſecundùm naturam immutabilis, perpetuoq́; ſibi ſimilis eſt. Ait ergo: *Cùm ergo exaltaueritis filium hominis, tunc agnoſcetis, quia ego ſum*: Quamuis enim ſecundùm humanam naturam crucis ſupplicium pertulit; Diuina tamen vitute denuo reſurrexit. Propter reſurrectionem autem, & verus Deus, & verus rurſum Dei Filius creditus eſt. Quòd ſi verò eum non alterum exuſcitaſſe, ſed ſe ipſum reſurrexiſſe credimus; corpus vtique, quod mortem diſpenſatoriè perpeſſum eſt, proprium illius extitiſſe, ſtatuamus oportet. Quò hac nimirum ratione & ipſe quoque licet ſuapte natura immortalis ſit vt Deus, reſurrexiſſe verè dici queat: Vnius enim eiuſdemq́ue Chriſti & Filij mortem annuntiantes, & reſurrectionem profitentes, iuſtificamur per fidem. Vnus igitur idemq́ue & ſolus Chriſtus Ieſus, qui vt homo ſecundùm carnem mortuus eſt; vt Deus autem & vita à mortuis reſurrexit.

Chriſtus propter ſuã ex mortuis reſurrectionẽ verus Deus creditus eſt.

Moritur Chriſtus vt homo, reſurgit vt Deus.

Circumdederunt eum ergo Iudæi, & dicebant ei: Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palàm? Reſpondit illis Ieſus: Loquor vobis, & non creditis: Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc teſtimonium perhibent de me. Ecquid hic, quæſo, dicunt, qui vnum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in duos Filios totidemq́ue Chriſtos diuellunt? De vtro Iudæi aiebant: *Si tu es Chriſtus, dic nobis palàm?* vter rurſum illorum prædicabat: *Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, illa teſtimonium perhibent de me?* Vtrius tandem Patrem Deum eſſe ſtatuemus? Eiúsne, qui ex mulierè ortũ ducit, vt ſeorſum per ſe animo concipitur? an verò ipſius Vnigeniti? Atqui Diuina opera vi propria patrare res eſt, quæ humanæ naturæ vires eiuſdemq́; facultatem longè multumq́ue vincit. Quia ergo Chriſtus eadem, quæ Pater, opera perficiebat, vtique non erat purus homo, ſed Deus carne & ſanguine veſtitus: Hoc ita tamen, vt nihilominùs maneret, quod erat. Ad hunc ergo modum affectus, paria cum ſuo genitore præſtabat, myſteriiq́; huius ratio ita explicata, reprehenſione apud ſanæ mentis homines vacat.

Ioan. 10.

Diuina opera patrare res eſt, quæ humanæ naturæ vires plurimũ excedit.

Puer autem creſcebat, & confortabatur, plenus ſapientia, & gratia Dei erat cum illo; & infrà: *Ieſus proficiebat ſapientia & ætate, & gratia apud Deum & homines.* Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,

Luc. 2.

Quo modo Ieſus creſcebat ſapiẽtia & gratia.

vnum omnino esse, compertum habentes, humanaque ac Diuina ex æquo nihilominùs eidem tribuētes, exinanitioni quidem verè conuenire asserimus, cùm corporei incrementi susceptionem; tum corpulentarum quoque partium consolidationem & confirmationem; tum hoc ipsum denique, quod sapientia paulatim impleri ac perfici prędicatur: Quandoquidem vnà cum incremento, quod corporis staturæ cōgruebat, sapientia illius quotidie magis magisq; foris sese prodebat. Et hæc quidem, vt dixi, carnis dispensationi humanæque naturæ conditioni competebant. At verò perpetuam constantemque perfectionem obtinere, nec non Patris esse sapientiam, id in ipsius verbi naturam quadrat. Tam ea igitur illius sunt, quæ ad exinanitionem pertinent, quàm ea rursum, quę ad Diuinæ naturæ excellentiam spectant: Etenim ratio modusq; dispensationis cū carne eundē, & nobis similē, & nobis rursum superiorē agnoscit: Quemadmodū enim nullius nō creaturę conditionem multis partibus excellit vt Deus; ita vt homo semetipso quodā modo minor existit: Quorsum enim humiliatio, in quā vltro se demisit, attineret, si quę humanæ naturæ sunt propria, repudiaret? Itaque quæ in carnem conueniunt, cuiusmodi sunt esurire, sitire, itineris labore frangi, aliaq; similia pati, ea omnia vnà cum carne sibi asciuit, propriaq; fecit. Cùm igitur audis: *Puer autem crescebat, & confortabatur, plenus sapientia*; dispensationis cum carne mysterium in causæ patrocinium accerse. Quòd autem Deus erat in carne, id Euangelista hac ratione confirmat: Quoniam (inquit) *Gratia Dei erat in illo.* Nec enim Diuinam gratiā habere dicitur, quasi ab alio Deo illam mutuatus fuerit, sed quòd, cùm puer esset, ciusmodi gratia ornatus erat, quæ Deum decebat: Quandoquidē Deus Verbum erat, & est; etiamsi in carne apparuerit, nobisque similis effectus sit. Nihil proinde absurdi, aut à ratione alienum asseritur, dū gratiam habere, vel gratia apud Deum & homines proficere asseritur: Nam ipse quoque Pater, tam ipsam carnis dispensationem, quàm ipsum quoq; Filium, quæ carnis sunt propria, propter vtilitatem, mysteriiq; conuenientiā sibi asciscentem, pnblico testimonio comprobasse legitur.

Christus sumit incrementa secundū naturæ assumptæ qualitatem.

Humana & Diuina ex æquo in Christum conueniunt.

Christꝰ semetipso quodā modo minor.

Christus gratiam, qua ornatus erat, non ab alio petebat, sed à semetipso.

De

De die autem illa & hora nemo scit, neque Angeli cœlorum, neque Filius, nisi solus Pater. Si Christum hominem (obiiciunt illi) & Dei Verbum vnum prorsus eundemque Filium esse certò statuitis, quomodo is consummationis diem ignorauit? Respondemus, Diuinorum secretorum ignorationē, neque probrosam esse creaturæ, neque eidem quoque inusitatam: Scriptum est enim: *Quis nouit sensum Domini?* Si ergo Filius, pro vt homo factus est, ab Angelorum perfectione nonnihil defeciſſe prædicatur, (nam vt Deus, vniuersæ creaturæ præstat) quid mirum est, si æquè atq; Angeli, Dei secreta ignorare perhibetur? Nam ad se absolutè quod attinet, cùm is Dei Patris sapientia & virtus sit, non potest ea nescire, quæ in ipso abdita latent: Si enim Spiritus omnia etiam profunda Dei scrutatur, & ille Spiritus est, & erat; quomodo id nesciret, quod illius Spiritus exactè callebat? Quare licet vt homo aliquid nesciuisse dicatur; vt Deus tamen, omnia nôrat. Etsi ergo, vt homo ignorationē præ se ferret, dum de Lazaro: *Vbi posuistis eum*, percunctaretur; mox tamen, dum potenti virtute ex mortuis illum exuscitat, Deum se esse, apertè declarat. Piè proinde prudenterq; obseruemus, quòd humana quidē largiatur incarnatiōis dispensationi, Diuina vero Patris Verbo nobis assimulato.

Matth. 24.

Nō est probrosum homini, si aliqua nesciat.

Esa. 40.

Christus vt homo quædā nescire dicitur.

Ioann. 11.

Clamauit Iesus voce magna, dicens: Deus meus, Deus meus, vt quid me dereliquisti? Nunquid ipsum quoque Verbum, quod ex Deo Patre natū est, Diuino auxilio aliquando indiguisse dicemus? At quid eo dici potest stultius? An nō vnà cum Deo Patre vniuersorum Dominus est, suoq; Spiritu cœlum firmat, ac Virtutum Dominus appellatur, & est hoc ipsum verè? Nunquid tantus hic ergo aduersus Iudæorum insidias elanguit? nunquid crucifigentiū manus debellare non potuit? Atqui Esaias Propheta ad omnes gentes ita ait: *Quasi stilla situlæ, & quasi momentum statera sunt, ecce insulæ quasi puteus exiguus. Cui ergo similem fecisti Deum, aut quam imaginem ponetis ei?* Meminisse hoc loco oportet, Iudaicæ Synagogæ administros cum militum cohorte, duce proditore, irruisse in Iesum: Quibus, vt eum comprehenderent, quærentibus occurrit ille, dicens: *Quem quæritis? Illi autem dixerūt: Iesum Nazarenū. Dicit eis Iesus: Ego sum. Et abierūt retrorsum, &*

Matth. 27.

Qui omnia excellit, & omnibus imperat, non timuit mortem.

Cap. 40.

Mundus Dei magnitudini cōparatus, nihil est.

Ioan. 18.

& ceciderunt in terram. Iam quomodo infirmus effectus dici poteſt, qui vel ſola voce inſultantium vim frangere valuit. Ecquid ergo ſibi vult, quod ait: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Dicimus igitur, cùm primus parens noſter Adam mandatum, quod acceperat, proculcâſſet, Diuinamque legem neglectui habuiſſet, humanam naturam fuiſſe quodammodo derelictam, execrabilemque & morti obnoxiam effectam. At ſimulatque Vnigenitus Dei, id quod prolapſum erat, in incorruptionem inſtauraturus, aduenit, ſemineque Abrahæ apprehenſo, fratribus ſuis aſſimulatus fuit, tunc vnà cum antiquo illo maledicto, inductaq; corruptione deſertionē, quam humana natura in ſuo principio perpeſſa fuerat, conquieſcere oportuit. Ex derelictorum itaque numero vnus hactenus exiſtens, quatenus haud ſecus ac nos carni & ſanguini communicârat, clamauit: *Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Quæ ſanè vox erat euertentis illam, quę nobis acciderat, derelictionem, Patremq; per ſemetipſum propitium nobis reddentis, nec non ad beneuolentiam erga nos, tanquam erga ſeipſum, & primum prouocantis: Quandoquidem Chriſtus omnium bonorum largitor & auctor nobis exiſtit. Vnde etiam ſi quippiam ſecundùm humanam naturam à Patre, vel accipere, vel accepiſſe dicitur, hoc ipſum totum in noſtram erogat, cùm ipſe, vt Deus plenus, nullius omnino boni indigeat.

Quo pertinet hæc Chriſti crucifixi oratio: Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me.

Chriſtus in cruce derelictorum perſonam ſuſcepit.

Quicquid Chriſtus à Patre ſecundùm naturam aſſumptam ſuſcepit, hoc nobis ſuſcepit.

Phil. 2.

Hoc enim ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo; ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſq; ad mortem, mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen; vt in nomine IESV omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium & infernorum; & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus Chriſtus eſt in gloria Dei Patris. En dilucidè hoc loco exponitur Dei Verbū, quod in forma & æqualitate Patris erat, non rapinam arbitratum æquiparare ſe Deo; ſed ſeruili forma ſuſcepta, vltro ſe exinaniuiſſe, hominumq; ſimilitudinē ſubiiſſe. Addit præterea ſeipſum humiliaſſe, obedientiamq; ad mortem vſq; præſtitiſſe, mortem autem crucis.

Si

Si vnum ergo & ſolum Chriſtum & Dominum in duos Chriſtos & Filios, vt quibuſdam placet, diuelli oportet; ex conſequenti Dei Verbum hominem ex muliere ortum propriæ maieſtatis æqualitate decoraſſe, eiuſdemque iuxta autoritatis rationem, nominisque communionem, ſibi quaſi alterum, hoc eſt, à ſe diuerſum Filium adiunxiſſe, ſtatuere neceſſum erit. Iam ſi ita res habet; quis ille ergo eſt, qui ſemetipſum exinaniuit? aut qua tandem ratione exinanitionem ſubiit? Nam ſi, vt illi ſtatuunt, homo, qui ex muliere prodiit, per ſe ſeorſum animo conceptus, iſtuc perpeſſus eſt; quo modo, aut qua ratione in exinanitionem deiectus eſt? Rurſum quomodo is in humilitatem deſcendit, qui tanta cum Dei Verbo ſocietate & affinitate coniunctus eſt, vt paris cum illo dignitatis & autoritatis eſſe cenſeatur? Quòd ſi verò exinanitio illa de Dei Verbo tanquam de altero Filio prædicetur; quomodo is exinanitus eſt, qui alterum, vt illi aiunt, honore affecit, propriisque titulis & dignitatibus exornauit? Quomodo ille humiliatus dici poteſt, qui propriæ ſuæ gloriæ faſtigium alteri ſibi aſſociato impertitus eſt? Nam ſi eum humiliari, vel exinaniri ſtatuatur, qui alterum gloria afficit, conſequens fiet (quod abſurdiſsimum eſt) illum exaltationem promereri, qui alteri iniuriam, vel cõtumeliam intulit.

Ex Apoſtolo validiſsimè eorũ euertitur opinatio, qui vnum Chriſtum & filium in duos ſecernunt.

Si alterũ honorare eſt ſeipſum ſubmittere, cõſequẽs fit alterum conuitiis proſcindere eſſe ſeipſum exaltare.

Quam ob rem vera & neceſſaria ratio ſuadet, & tantùm nõ compellit, vt ipſam plenitudinem exinanitionem paſſam; illud rurſum, quod ſuapte natura ſeruum non eſt, imò vero omni ſeruitutis cõditione ſuperius eſt, ſeruili forma ſe veſtiiſſe; hoc eſt, illud hominum ſimilitudinem ſubiiſſe, quod priuſquàm homo fieret, hominis ſimilitudinem ſecundùm naturam non habebat; ipſam denique altitudinem ſe humiliaſſe exiſtimemus & prædicemus. Ipſum itaque Dei Verbum ſecundùm naturam humanam ſponte ad iſthęc propter nos ſeſe demiſiſſe, & in propriæ nihilominùs excellentiæ culmine ſecundùm Diuinam naturam permanſiſſe credimus. Atque ita planum ſit, qui Dominus ſit exaltatus, nomenque, quod eſt ſuper omne nomen adeptus, nec non ab omnibus cultus, paremq; cum Deo Patre gloriam ſortitus dicatur: Nam etſi in Patris

Ipſa plenitudo ſe exinaniuit. & ipſa rurſum altitudo ſe humiliauit.

eminentia & inexplicabili maiestate constitutus esset; vbi primùm tamen ad exinanitionem se demisit, seruilique forma se induit, humiliatus prædicatur; sed ita, vt naturæ sibi vnitæ, hoc est humanæ, paupertatem transcendens, à propriæ naturæ diuitiis nequaquam deficeret. Ad eum igitur modum secũdùm naturam humanam id accepisse dicitur, quod perpetuo constantérque in se ipso posidet, nempe Deum & vniuersorum Dominum esse. Denique si Patri honorificum est Filium habere, qui in omnes & omnia dominium obtineat; cui dubium esse potest, quin illi, etiam post serui formam acceptam, libertatem supernaturalemq; potestatis & dominationis in omnes dignitatem integram asseruârit?

Pater filio propter incarnationem nihil ademit, quod antea posidebat.

Col. 1, *Gratias agimus Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum, in lumine: Qui eripuit nos è potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ; in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum; qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipso condita sunt vniuersa in cœlis & in terra, visibilia & inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates; omnia per ipsum, & in ipso creata sunt; & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constãt. Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, vt sit ipse in omnibus primatum tenens; quia in ipso complacuit, omnem plenitudinem Diuinitatis inhabitare, & per eum omnia reconciliare in ipsum, pacificans per sanguinẽ crucis eius, siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sunt.* Docetur hîc Dei Verbum, hoc est, Filium naturaliter ex illo natum, inaspectabilis Dei imaginem esse. Ad hęc omnia, siue sub sensum cadant, siue sensu superiora existant, siue in cœlis triumphent, siue in terris ætatem adhuc agant, ortum ex illo traxisse; ipsum præterea omnia antecedere (*In principio enim erat Verbum*) seculorumque conditorem esse; substantiam postremò nulla temporis mensura intercluſam obtinere: Eiusmodi autem bonis secundùm propriam naturam cumulatum primogenitum ex mortuis, & caput Ecclesiæ à Deo Patre institutum esse affirmat. Iam quo modo, qui Dei Patris Verbum est semperque fuit, per quem omnia constant, primogenitus ex mortuis, dormientiumque primitiæ appellatur, si corpus, quod assumpsit, verè illius proprium non erat?

Inaspectabilis Dei imago filius.

quò

quò nimirum illo mortem ſubeunte, & ipſe quoque mortem ſubiiſſe intelligatur: Neque enim citra iuſtam cauſam id illi accidiſſe dicitur, quod corpori, quod mortem ſuſtinuit, illiuſque proprium erat, accidiſſe nouimus. Ad hunc itaque modum, etiamſi ſecundùm naturam immortalis, & vita per eſſentiam exiſtat, mortuorum primogenitus eſſe cognoſcitur. Sed quando, quæſo, inſtitutus eſt caput Eccleſiæ? Tunc vtique cùm ſemetipſo ad exinanitionem demiſſo, noſtri cauſa mortem ſecundum naturam humanã oppetiit, eſto vt Deus mortis omnino ignarus foret.

Verbum primogenitus mortuorũ dici non poteſt, ſi verè incarnatum non eſt.

Quo modo Chriſtus caput Eccleſiæ, & primogenitus mortuorum.

Cæterùm quòd beatus Paulus omnem Diuinitatis plenitudinem corporaliter in ipſo inhabitaſſe aſſerat, non deerunt fortaſsis, qui hîc ita obiiciant: En hominem ex muliere ortũ, Chriſtum alterum per ſe & ſecundùm ſe extitiſſe indicat, in quo Verbum, hoc eſt, Spiritus Diuinitatiſque plenitudo, tanquam alter quidam Chriſtus ſeorſim ab altero illo corporaliter inhabitârit? Ad hæc ſanè reſpondemus, Paulum Dei Spiritu afflatum, nequaquam duos agnouiſſe Chriſtos, ſed vnum vbique annuntiaſſe; ſicut & vnum quoque Patrem, & vnum Spiritum ſanctum. *Nobis* (inquit ille) *vnus eſt Deus Pater, ex quo omnia, & nos in ipſum; & vnus Dominus Ieſus Chriſtus: per quem omnia, & nos per ipſum.* Sed agedum verborum hîc propoſitorum vim ad ęquam trutinam expendamus. Filium ęternum, in quo omnia, & per quẽm omnia, inaſpectabilis Dei imaginem, vniuerſorumque conditorem, ac primogenitum inter mortuos, Eccleſiæ caput propoſitum prædicat. Quia ergo Dei Verbum ſuapte natura mortis expers eſt, non poſſumus illud vera perfectáque vnione cùm humana natura coniunctum fuiſſe non aſſerere; adeóque vnum Chriſtum, qui idem Deus ſimul ſit & homo, nobis non proponere. At in quo igitur, inquis, omnis Diuinitatis plenitudo habitauit corporaliter? Sanè arbitrari in Verbi ſeorſum per ſe conſiderati naturam hoc accidiſſe, omnino perabſurdum fuerit: Perinde nanque iſtuc eſſet, ac ſi vnigenitum in ſemetipſo habitaſſe diceremus. Credentes itaque, Verbum carnem factum, non per aliquam ſui tranſmutationem, aut verſionem, ſed per veram templi proprij, hoc eſt,

Antichriſtianorum obiectio.

Quomodo plenitudo Diuinitatis corporaliter habitârit in Chriſto. 1. Cor. 8.

Paulus nunquam plures Chriſtos, aut filios annuntiauit.

Dei Verbum mortuum dici verè nõ poteſt, ſi humanæ naturæ naturaliter coniunctum non eſt.

Abſurdum eſt dicere, vel cogitare, Verbum in ſeipſo habitaſſe corporaliter.

corporis anima humana perfecti vnionem inter nos habitasse; piè rectéque asseueramus, dum magnus ille Paulus, omnem Diuinitatis plenitudinem in ipso inhabitasse scribit, non quidem per doni alicuius participationem, aut habitudinem, aut gratiæ communicationem, sed corporaliter, hoc est, essentialiter, per inhabitationem illam aliud nihil insinuare voluisse, quàm veram naturalemq; Verbi cum sacra carne vnionem. Quemadmodum, licet hominis Spiritus in ipso habitare dicatur; nō alius tamen, aut diuersus ab illo iudicatur: Fit enim vt orationis schemate de vna persona duplicis quandoq; personæ ratio nobis offeratur; neque ob id tamen veritas vlla ex parte læditur, vt cùm, exempli causa, diuina Scriptura de Deo prædicat: *Qui finxit Spiritum hominis in ipso*; atqui spiritum hominis in ipso formatum ab ipso homine alienum non esse, omnibus perspicuum est. Huc & illud quoq; beati Dauid tendit: *Meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum.* Ecquis, quæso, erat, qui cum suo corde exercebatur, propriumque spiritum scopebat? Oportet itaque locutionum formulas non vsque adeò anxiè excutere; sed ipsas rerum naturas potiùs contemplari, earumque ductu ad ipsam veritatem contendere.

Idem est corporaliter in aliquo habitare quod essentialiter.

Perinde aliquando loquimur de Diuina persona, atq; de duabus. Psal. 76.

DE CHRISTI OBEDIENTIA.

Rom. 5.

Igitur sicut per vnius delictum in omnes homines in condemnationem; sic & per vnius iustitiam, in omnes homines in iustificationem vitæ: Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores cōstituti sunt multi; ita & per vnius obedientiam iusti constituentur multi. Cùm humana natura ob protoplasti inobedientiam maledicto mortisq; sententiæ obstricta hæreret, oportuit ad inculpatā illam obedientiæ demonstrationem, quæ initio præstabatur, denuo illam reduci. Atqui istuc humanæ naturæ facultates multis partibus excedebat: Neque enim vllus mortalium omnium à peccato immunis erat: Nam cùm ea semel in noxam errorémque incidisset, intestinisque infirmitatibus victa prostratáq; iaceret, & intra propriam carnem malitiæ sensum foueret, ac infrænem tandem peccati legem intra sua viscera perpetuò gestaret;

Oportuit naturam humanam ad pristinū obedientiæ statum reducere.

Naturę lapsæ perdifficile est omnē lapsum perpetuò vitare.

gestaret, quomodo omnem omnino lapsum euaderet? *Nam sapientia carnis* (vt inquit ille) *inimica est Deo: Legi enim Dei non est subiecta: Neque enim potest.* Itaque Deus Pater mira quadam dexteritate omnia per Christum instauraturus, humánæque naturæ reditum, ac quasi regressum ad id, quod aliquãdo fuerat, non absque magna quadam animi lenitate conciliaturus, misit Filium suum factum ex muliere, quò nimirum corpore nostro simili tanquam proprio assumpto, homo omnis peccati ignarus in terris appareret, talique schemate indutus, ac Deo Patri per omnia obsecutus, humanam naturam in semetipso iustificaret, mortisque vinculis exemptam, nec non innocentiæ stola ornatam Deo Patri offerret: Etenim perabsurdum fuerit per inobedientiam prioris Adæ ad mortem & corruptionem præcipitantis, damnationis hęredes constitutos nos esse; iustitiæ verò posterioris per consummatam illam obedientiam in vitam reducentis, exortes nos manere. Cùm itaque Diuina Scriptura multos per vnius obedientiam iustificatos asserit, non simplicem aliquem, nostræque conditionis hominem ad hoc assumptum cogitare debemus; sed ipsummet vnigenitum hominem factum, qui obedientiam numeris omnibus absolutam, Patri pro omnibus præstitit: Is enim solus inter omnes repertus est, qui attestante Scriptura, *peccatum non fecit, neque dolus inuentus est in ore eius.*

Rom. 8.

Non minus potuit Christi obediẽtia, quàm Adami rebellio, imò multo plus.

2. Pet. 2.

Dico enim, Christum Iesum ministrum fuisse circuncisionis, propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones Patrum: Gentes autem super misericordia honorare Deum. Promissiones Patribus factas ad Iudæos pertinere, prædicat diuinus Paulus. At Prophetæ Christum Gentium expectationem fore iam dudum antè prædixerant. Itaque Dominus noster Iesus Christus Patris spiritui sese conformans, circumcisionis, hoc est, Iudæorum minister factus est ad promissionum, quæ Patribus factæ fuerant, corroborationem. Sed & Gentibus quoque viuifica, & spiritalis benedictio obtigit, quò & ipsæ quoque per fidem vocatæ, ac misericordiam consecutæ, Deum glorificent: Dictũ est enim: *Iustus ex fide viuet:* Verùm enimuerò licet secundùm humanam naturam factus sit minister; attamen tam iis, qui ex circum-

Rom. 15.

Promissiones Patribus factæ ad Iudæos præcipuè pertinebant.

Aba. 2.

Vt Christus Iudæis & Gentibus fuit promissus; ita vtrisq; salus extitit.

cisione sunt, hoc est, Iudęis, quàm cæteris quoq;, qui ex Gentibus conuertuntur, aut olim cõuersi sunt, annuntiatur vt Deus: Vtrique enim in Christum non tanquam in purum, nostræq; sortis hominem, sed tanquam in Deum credentes; neque Dei Verbum extra carnem, hoc est, humanam naturam positum profitentes, sed incarnatum, veréque hominem factum adorantes vocati sunt ad vitam.

Rom. 10.

Verbum autem fidei, quod prædicamus, inquiebat Apostolus, *hoc est: Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum; & in corde tuo credideris, quòd Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris.* Iam cùm Deus suapte natura sit immortalis, si incarnationis doctrinam non admittimus, corpusq;, quod mori posset, assumpsisse, sibique proprium fecisse inficiamur, quomodo ex mortuis resurrexisse rectè dicere poterimus? In humano itaq; corpore, quod assumpserat, mortem sustinuit; Diuina autẽ virtute, tanquam vita & incorruptio existens, ex mortuis denuo resurrexit.

Christus secundùm humanã naturam mortuus, secundùm Diuinam ex mortuis exuscitatus.

2. Cor. 10.

Nam arma militiæ nostræ non carnalia sunt; sed potentia Deo, ad destructionem munitionum, consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersùs scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi. Bellum, quod sancti gerunt, non est crassum, aut corporale; sed subtile & spiritale: Illi namque non arma carnalia vibrantes, neq; lancearum cuspidibus, aut telorum iactibus vtentes, commendari solent; verùm spiritaliter intrepidéque iis frontem obiectantes, qui Diuinorum dogmatum rectitudinem adulterare, hominúmque mentes ad sua placita temerario ausu abducere studeant. Non igitur carnalia, aut infirma sunt sanctorum arma, sed in Deo, & pro Deo valida: Enimuerò hominum commenta, quæ in absurdum aliquem sensum abstrahunt, demoliuntur; neque minori studio ea è medio tollere nituntur, quàm exitiales quosdam barbaros, qui regiæ maiestati apertum bellũ indicunt. Quòd si quispiam ex illorum grege, qui iniquitatem contra Deum loqui solẽt, cornua in altum sustulerit, eum illi rectæ fidei sententiis retortum, ad veritatis doctrinam mox traducunt, ac tantùm non compellunt. Opus itaq; sanctorum industriaverè dignum Deóq; cumprimis gratũ fuerit, ea ad dispensationis

Cuiusmodi sanctorum bellum.

Sanctorum arma pro Deo & in Deo valida.

Quæ cum Verbi [illegible] pugnare videantur, ad carnalem [illegible] miam [illegible] oportet.

cum

cum carne rationem transferre, quæ cum Christi gloria non satis conuenire videntur: Nã cùm Dei Verbum, & Deus esset, & in paterna forma & æqualitate existeret, seipsum ad exinanitionem dimisit, Patríq; ad mortem vsq; obedientiam præstitit. Omnem proinde contrarium intellectum commodè euertere, & quasi captiuũ in Christi obsequium trahere oportet. Quòd si quid verò humanam infirmitatem sapiens, humanæúe naturæ humilitati conueniens de eo dicatur, id Verbi naturæ, si hominem nostrî similem factum credamus, nullam omnino notam asperget: Etenim licet humanam naturam assumpserit, eáque ratione Patri ad mortem vsq; secundùm carnem obtemperauerit; nullam tamen Diuinitatis suę iacturam fecit: Manſit enim Deus, vt erat.

Vnde fratres sancti, vocationis cœlestis participes, considerate Apostolum & Pontificem confessionis nostræ Iesum: Qui fidelis est ei, qui præfecit illum; sicut & Moyses in omni domo eius: Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus; quantò ampliorem honorem habet domo, qui fabricauit illam: Omnis nanq; domus fabricatur ab aliquo; qui autem omnia creauit, Deus est. Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo eius, tanquam famulus, in testimonium eorum, quæ erant dicenda: Christus verò tanquam filius in domo sua, quæ domus sumus nõs. Confessionis nostræ Apostolus & Pontifex, à Deo Patre institutus est Iesus, hoc est, Verbum incarnatum: Tunc enim, cùm nimirum homo factũ est, Iesu nomine per Angelum appellatũ est. Sunt sanè Sacerdotij & Apostolatus nomen & res perexigua, si Verbi naturæ attribuantur: Veruntamen humanæ naturæ modulo non omnino incongruè adaptantur: *Nam Filius* (vt ipse alicubi testatur) *non venerat ministrari, sed ministrare, & animam suam redemptionem dare pro multis.* Quòd igitur creaturarũ omniũ obsequio iure meritoq; potiatur, hoc inde habet, quia Deus & Dominus est, totumq;, quod ortũ quouis modo sortitũ est, pedibus illius substratum est. Quod autẽ ministrat, hoc naturæ humanæ est. Neq; hoc, si dispensationis cum carne rationẽ spectes, vlla ex parte illũ dedecet, vt quo se totum ad humana demisisset, cõstet. Vide iam quomodo secundùm humanam naturam Sacerdotij munus obeat, Mediatorq; inter Deũ & hominẽ existat. (Cuiusuis enim Sacerdotis

Heb. 3.

Verbi secundùm se absolutè accepti, non est ministrare, aut sacerdotio fungi. Matt. 20.

Omnia Christi pedibus substrata sunt.

Christus non offert aliorum Sacerdotum more.

Sacerdotis est intercedere.) Veruntamen sacrificij ritum non obit seruiliter Sacerdotum more: Neque enim ille sacrificij expers est, vt alij Sacerdotes; vt qui sibi ipsi quoque sacrificet, & per seipsum, & in seipso Deo Patri. Offert autē inter cætera & nostram quoque confessionem, hoc est, fidem, quam rite facere consueuimus, dicentes. Credimus in Deum Patrem omnipotentem; & in vnum Dominum Iesum Christum Filium eius; & in Spiritum sanctum. Itaque Sacerdotio fungi dicitur

Christus offert Patri nostram cōfessionem.

secundùm naturam humanam; sacrificio autem potiri, secundùm Diuinam: Est enim idem Deus simul & homo. Appellatus est autē fidelis, propterea quòd semper saluare queat eos, qui per ipsum ad Deum accedunt. Quin & ipse quoque Pater fidelis vocabulo interdum exprimitur. Quanto autem interuallo ministerium illius cum Mosaico collatum excedat, quatenus hic Deus simul & homo existit, perfacili negotio id quiuis intelliget, si secum reputet, illum quidem veluti fidelem famulum in domo versatum esse, hunc verò, hoc est, Emmanuelem, toti domui tanquam Dominum præpositum fuisse; imò verò ipsius domus architectum conditoremque extitisse, cuius quidem domus nos sumus. Maximum autem discrimen intercedit inter conditum & conditorem, inter eum rursum, qui suapte natura Dominus est, & eum, qui verè seruus & subditus est.

Cur Christus Pōtifex fidelis.

Christi ministerium à Mosaico admodum diuersum.

Ioan. 6.

Quia descendi de cœlo, non vt faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me, Patris; vt omne quod dedit mihi Pater, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Cœlitus se venisse, indeque à Deo Patre se missum asserit, etiamsi absolutè impleat omnia; illud omnibus, nisi fallor, demonstrare, planumque facere volens, nempe Deum dispensatoria ratione, in humanam naturam propter nos se demisisse; non quòd per hoc Deus esse desisteret, sed quòd id assumeret, quod suapte natura non erat: Vt corpore, quod assumpserat, propriumque sibi fecerat, morti ad tempus contradito, nullū ex illis, quos dono acceperat, depderet; sed omnes seruaret, ac in nouissimo die ex mortuis exuscitaret. Cùm autē non suā, sed sui se Patris volūtatē perficere addit, Iudęorū vesaniā ex obliquo perstringit, vt qui

Cœlitus venit, qui implet omnia.

Quo sensu Verbū cœlo descendisse dicatur.

Ioan. 7.

vt qui ſuam ſemper voluntatem conſtituere ſatagentes, diuinasq; leges floccifacientes, de Domini ſui placitis perficiendis, nihil quicquam penſi haberent. Dum, inquam, ſuum hoc loco promptũ obſequẽdi ſtudium palàm cõmendat, illorum rebellionem neutiquã obſcurè incuſat. Quin & alibi quoq; eo nomine illos inſimulat, quòd odio, in ſectatiõe iniquoq; iudicio ex inſtituto contra ſe deſæuirent: *Vos* (inquit) *ſecundùm carnem iudicatis; ego non iudico quenquam: Et ſi iudico ego, iudicium meũ verum eſt, quia ſolus non ſum, ſed ego & qui miſit me, Pater.* Loquitur autem iſthæc ſecundùm carnis diſpenſationem.

Iudæi legem floccifaciebant.

Ioan. 8.

Sed agè nunc alterum illud quoque, quod ſubiungit, expendamus. E cœlo igitur vt Deus dilapſus, illos omnes à Patre ſibi donatos affirmat, qui fidem in illum haberent; non quidem vt illos perdat, ſed vt in nouiſsimo die ad vitam exuſcitet. Sed quo modo exuſcitat? nõ aliò ſanè, quàm per ſuam ex mortuis reſurrectionem: Proprio nanque templo vitæ reſtituto, mortisque imperio per propriæ carnis internecionem demolito, humanæ naturæ ad reſurrectionem, nec non ad obtinendam contra corruptionem victoriã viam muniuit. Verbi itaque Dei, quod è cœlo deſcendit, id propriũ eſt, per quod primogenitus ex mortuis factum eſt; quò illud nimirum, quod ipſi donatum eſt, vnà cum illo exuſcitatum, propter protoplaſti inobedientiam, ſalutem & vitam æternam obtineat. Cæterùm vt homo factum eſt, eos dono ſibi obtigiſſe dicit, qui fidem ipſi præſtant. Nam vt Deus eſt, omnia, quæ Patris ſunt, hæreditario iure poſsidet: Quia enim carni & ſanguini, vt aliàs quoque monui, communicauit; accidit vt donationis quoque nomen hic locum haberet. Credimus nihilominùs & hoc quoque modo affectum in illud, tanquam in verum Deum: Nam qui ante ſuſceptam carnem nobis imperabat, is etiam nunc carne indutus regnum in nos obtinet. Imò verò vbi primùm Verbum homo noſtrî ſimilis factum eſt, vt principatum in nos gereret, neceſſaria quadam ratione ſtatim inauguratum eſt: *Dominus* (inquit) *dixit ad me*: *Filius meus es tu; ego hodie genui te*. *Poſtula à me, & dabo tibi Gentes hæreditatem tuam.* Quamuis ergo vt Deus omnibus dominetur; tamen

Chriſtũ eos omnes dono accepit, qui in illum credunt.

Chriſtus ſua reſurrectione, noſtræ reſurrectiõis cauſa.

Verbi id propriũ eſt, per quod primogenitus ex mortuis factus eſt.

Pſalm. 2.

Verba, quæ ſua alioqui erãt, ſecũdùm humanã naturam accipere dicitur.

men secundùm humanam naturam, quæ sua alioquin erant, accepisse dicitur.

DE CHRISTI SANCTIFICATIONE, eiusdemq; Sacerdotio.

Heb. 2. *Decebat enim eum, propter quem omnia, & per quē omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummari: Quia enim sanctificat, & qui sanctificantur ex vno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens:* Psal. 21. *Annuntiabo nomen tuum fratribus meis, et in medio Ecclesiæ laudabo te.* Rudiores, qui Dominum nostrū Iesum Christum, in duos Christos, totidemq; Filios suo more diuidunt, arbitrantur fortasis, hominem ex muliere natū, seorsum per se, hoc est, à Dei Patris Verbo seiunctum, per crucem hîc consummatum prædicari; eundemq; salutis nostræ auctorem hoc loco appellari, cōsummatum autem, & cruci veluti alterū quempiam à se, ab ipso Verbo obiectum esse: Nam illud, propter quem, & per quem omnia, propriè in illud quadrare, hoc inquiunt illi, ex beato Euangelista euidenter colligi potest: Ait enim: Ioan. 1. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factū est nihil.* Decuit igitur, vt asserunt illi, vt, Dei Verbum, per quod omnia, & propter quod omnia, illum, qui multos filios in gloriam adducturus erat, nempe salutis illorum principem, hoc est, hominem purum ex sacra Virgine ortum, per afflictiones perfectum consummatumq; redderet: Quòd autem hîc eorum sermo amentia impietateq; scateat, isthuc, quāta à me fieri poterit perspicuitate, nūc ostēdere conabor.

Nugantur planeq; ineptiūt, qui crucifixum, quasi alterū abillo à Verbo seiungunt.

Illud Apostoli per quem nō soli Verbo tribuitur, sed Patri & Filio promiscuè. 1. Cor. 1. Gal. 4.

Inprimis itaq; τὸ δι' οὗ, illud per quem de ipso quoq; Patre enuntiatum interdum cōperitur: *Fidelis Deus* (scribit Beatus Paulus) *per quem vocati estis in societatem filij eius.* Ad illos rursum, qui per fidem ad libertatis dignitatē euocati fuerant, ita ait: *Itaque iam non es seruus, sed filius. Quòd si filius, & hæres per Deum.* Cùm ergo Diuina Scriptura promiscuè hanc phrasin vsurpet; neq; Filio solùm illud, per quem tribuat, sed ipsi quoque Patri; nihil est, quòd Filij tantùm personæ illud nos admetiri necessariò compellat. Cùm itaq; hæc ita habeant (missa impræsentiarum, cùm huius, tum illius quoq; persona) Scripturarū auctoritati

ctoritati innixi, sermonemque incarnati Vnigeniti mysterio congruentem studiosè cõsectati fatemur, Patrem Filium hominem factum per passionẽ consummasse: Quandoquidem is, Deo Patre sic volente, ignominia contempta crucem sustinuit, quò & nos quoq; vestigiis illius insistentes animaret, credulosque illi redderet; qui alicubi ita dicit: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non occidere possunt*: Nam quòd afflictionem in mundo, persecutionemque ab hostibus perpessuri essent, & grauia nihilo secius pro veritatis dogmate certamina subituri, & virtutis denique stadium non absque magno sudore & molestiis decursuri, noluit eos metu frangi, sed per ea, quę ipse perpessurus erat, animari, id certò, quod scriptũ extat, sibi persuasum habentes, puta: *Non est discipulus super magistrum; neq; seruus super dominum suũ. Sufficit discipulo, vt sit sicut magister eius; & seruo, sicut dominus eius. Si me persecuti sunt, & vos persequentur.*

Patrem Filiũ consummauit per passionem, & quare.

Matth. 10.

Christus Apostolos & omnes Sanctos per mortẽ & passionẽ suam ad crucẽ voluit animare.

Matth. 10.

Scopus itaq; vnigenito Dei Filio præpositus, fuit in carne sua pro nobis pati. Cuius quidem præpositi causam Diuus Paulus alicubi his verbis explanat: *Quia* (inquit) *pueri communicauerunt carni & sanguini, et ipse similiter participauit eisdem, vt per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum, & liberaret eos, qui per totã vitam timore mortis obnoxij erant seruituti.* Cùm ergo mortis demolitio humanæ naturæ facultatem superaret (nam per vetus maledictum ad eam adducta erat calamitatẽ, vt necessariò mortis imperio obnoxia teneretur) oportuit vt viuificum Dei Verbum natura morti obstricta, hoc est, nostra humana sese indueret; quò mors efferatæ cuiusdã belluæ instar propriã illius carnem adorsa, à tyrannide, quam in nos exercebat, velut à Deo iã debellata in posterũ desisteret. Ipse itaq; est, qui quidẽ propter nos secundùm carnem, hoc est, humanã naturam perficitur; secundùm Diuinam verò virtutem (eò nimirum, quòd mortis impetũ perfregerit) nos perficit cõsummatque: Restituit enim humanæ naturæ eam integritatẽ & incorruptionem, quam in ortus sui primordio obtinebat: *Deus enim mortem non fecit, neq; lætatur in perditione viuorum: Creauit enim vt essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non est in illis medicamentum perditionis, nec inferorum regnum in terra. Sed Diaboli inuidia*

Heb. 2.

Cur Vnigenitus voluerit pati.

Homo mortis vim per se eneruare nõ poterat.

Mors vitæ insultans regnũ amisit.

Christus perficitur secũdùm carnẽ, perficit autem secundùm Diuinitatem.

Sap. 1.

Mors opus Diaboli.

uidia mors intrauit in mũdum. Ad hunc itaq; modũ nos perficiens, ad cœlestem Patrem aiebat: *Ego te clarificaui super terram, opus consummaui, quod dedisti mihi vt faciã.* Ea nanq; vera est Dei Patris gloria, quòd per Filium suum demolitus est mortem. Per crucem proinde ipsi quidẽ cõsummatio, nobis verò innouatio, eiusq; quod deerat, expletio obtigit: Per Christum enim, & in Christo noua creatura effecti sumus:

Ioan 17. Patris gloria, Filij victoria.

Quòd autem non nudum tantùm vulgaremq; hominẽ à Verbo seiunctum, nostrî causa consummatũ dicat, sed ipsummet Vnigenitum humana forma indutum, id magnus Paulus hac rursum oratione confirmat: *Qui* (inquit) *sanctificat, et qui sanctificantur, ex vno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens: Nuntiabo nomen tuũ fratribus meis.* Hîc operæ pretiũ est cognoscere, ecquisnã ille sit, qui sanctificat; tum quinã illi rursum, qui sanctificantur; & quonam modo ex vno omnes, & ex quo tandem illo. Sanctificat igitur Filius secundùm naturã Sanctus existens, vtpote Deus; sanctificamur autem nos ab eo per Spiritum sanctum. At quomodo ex vno omnes? Ex vno vtique omnes conditore & opifice. Vnde & mutuã quoq; fraternitatem necessariò hinc trahimus: Nam inter ortum & ortum, quatenus orta sunt, naturalis quædam germanitas intercedit. Cæterùm cùm Filius non sit factitiæ naturæ, neq; vllã omnino vt Deus fraternitatẽ cum creatura inire queat; qui fieri potest, vt omnes tam illi, qui sanctificantur, quàm is quoq;, qui sanctificat, profluxerint ab vno? Sanè ad dilucidã propositæ rei explanationem ad incarnationis œconomiã spectare nos oportet: Cùm enim Emmanuel nobis secundùm carnem assimulatus est; tunc & ipse quoq; perinde ac nos ex vno esse verè dictus est, creaturarumq; frater iure appellatus est; vtpote quandam iam tum cum humana natura cognationẽ sortitus. Hac igitur ratione nec iniuria, fratres nos appellare neutiquã veritus est: Nisi enim his, qui per ipsum cõditi sunt, similis euasisset (quanquam per hoc, id quod erat, non amiserit) nequaquã, vt mihi persuadeo, fratris nomine se cõpellari passus esset. Tũc autem tanq; iam vnus ex nobis, & ipse quoq; eum, quẽ laudant Seraphin, & vniuersa creatura adorat, inculpatę vnà nobiscũ laudauerit & adorauerit.

Heb. 2.

Ab eodem naturali principio orta quodã cognationis vinculo inter se consociantur.

Dei verbũ per incarnationem frater noster effectus est.

Et

Et manifestè magnum est pietatis Sacramentum, quod manifestatũ est in carne, iustificatum est in Spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. Si Deus Verbum Deitatem non admittens, sed in quibus erat bonis, constanter persistens, homo factus prædicatur, magnum profectò pietatis mysterium hic se offert. Si verò Christus est homo tãtùm communis, sola dignitatis vel auctoritatis societate Deo coniunctus (hoc enim indocti quidam defendunt) quomodo manifestatus est in carne? An non omnibus perspicuum est, nullum non hominem carne indutum cerni? nec alio modo à quoquam posse videri? Qua ergo ratione à sanctis Angelis visus dicitur? Nónne Angeli nos ipsos cõspicantur? Quid igitur in Christo, aut nouum, aut inusitatum, aut admiratione dignũ est, si solæ naturæ nostræ similitudinem gerens, à quibusdam Angelis visus est? Qualis rursum Gentibus annuntiatus, aut qualis tandem à mundi huius inquilinis creditus est? Nam si discipuli illum mundo annuntiârunt, vt purum aliquem nostræ conditionis hominem, & nõ vt Deum hominem factum, talisque ab iis, qui in mundo degunt, habitus est; ad vnum omnes anthropolatriæ crimine rei tenebimur, creaturamque Creatoris loco adorare apertè conuincemur; idque illius impulsu, qui natura & veritate vniuersorum Deus & Dominus est: Constat enim magistros, qui hæc docerent, ad nos misisse. Quòd si verò Christus ex mortuis exuscitatus, sanctos Apostolos his verbis affatur: *Euntes, docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, nosque in illum credimus, ac mortem eiusdem annuntiantes, resurrectionemque profitentes baptizati sumus; & istuc de more factitantes, nunquam hactenus, quòd hominem colamus, insimulati fuimus; quis dubium habere potest, Christum non esse purum hominem, nuda tantùm simplicique cum Dei Verbo connexione honoratum, verùm naturali secundùm dispensatoriam vnionem cum humana natura coitione, vnum esse Filium & Dominum, atque ideo magnum pietatis Sacramentum eluxisse mundo? Deus itaque Verbum apparuit in carne, iustificatus est in Spiritu: Nullum enim peccatum Dominus noster designauit. Visus est

1. Timoth. 3.

Magnum pietatis mysterium offertur in Verbi incarnatione.

Apostoli Christi Diuinitatem mũdo annuntiârunt.

Matth. 28.

Baptizamur in Christum, tanquã in Deum.

Quomodo Christus iustificatus in Spiritu.

sus est & Angelis, vt qui natiuitatem eius secundùm carnem
Luc. 2. non ignorantes, *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*; concinuerint. Prædicatus est nihilominùs & Gentibus quoque, denique verum illum naturalemque Dei Patris Filium esse, qui manifestatus sit in carne, creditum est ab his, qui mundum hunc incolunt.

Ioan. 1. *Et testimonium perhibuit Ioannes dicens: Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de cœlo, & mansit super eum; & ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem & manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego vidi & testimonium perhibui, quia hic est Filius Dei.*

Ioannes non fert illos, qui Christũ diuidunt. Cùm vnum duntaxat Emmanuelem assignet, neque eos, qui vnicum Christum in duos diuellunt, ferat; quid nos hìc cogitare par est, cùm Spiritum sanctum è cœlo super illum descendisse, nec nõ super eundẽ mansisse audimus? Suspicabimúrne,

Verbum secũdùm se nõ eget Spiritus sancti ope. Dei Patris Verbum Spiritussancti participatione indiguisse? At quid hoc, aut imaginari, aut dici queat absurdius? Spiritus enim æquè proprius est illius atque Patris: *Quoniam filij estis*, (inquit Beatus Paulus) *misit Deus Spiritum Filij sui in corda vestra clamantem: Abba Pater.* Impium proinde fuerit, vel solum cogitare, ipsum Dei Patris Verbum Spiritussancti communicatione quandoque eguisse; fatuum verò, in rem vsq; adeò planam & euidentem curiosiùs velle inquirere. At quomodo ergo Galat. 4. Spiritussanctus super illum descendit? aut Spiritum ille sanctũ suscepit? Suscepit sanè, & quidem citra vllam omnino notam suscepit humanam naturam, exigente id incarnationis dispẽsatione, necessariaque dispensationis cum carne ratione. Susceptio. Verbum Spiritum sanctum secundùm carnem & quidem nobis veriùs, quàm sibi. Spiritussanctus propter admissum peccatum nos deseruerat. Christus suscipit quidem Spiritum sanctum vt homo; impertit verò cũdem vt Deus. Ioan. 1. cepit autem nobis veriùs, quàm sibi; quò nimirum, posteaquã ab hominibus, eò quòd illorum mẽs à iuuentute ad malitiam prona semper intentaque esset, semel auolárat, nunc in Christum veluti in alterum generis nostri principium descendens, sedemq; capiens iterum in nobis, tanquam rectè iam operantibus, & vitam à peccato omnique crimine immunem in ipso ducentibus, conquiescat. Verumenimuerò licet vt homo Spiritumsanctum propter nos suscipiat; vt Deus tamen eundem impertiri solet. *Super quem* (inquit idem ille) *videris Spiritumsanctum*

ſtum deſcendentem & manentem, hic eſt, qui baptizat in Spiritu ſancto. Baptizare autem in Spiritu ſancto opus Diuinum exiſtit. Atqui Dominus noſter Ieſus Chriſtus his, qui baptizantur, Spiritum Patris haud aliter atque proprium impertit. Atque hûc tendit Diuus Paulus, dum inter cætera ita ſcribit: *Qui in carne ſunt, Deo placere non poſſunt. Vos autem in carne non eſtis, ſed in Spiritu; ſi tamen Spiritus Dei habitat in vobis; ſi quis autem Spiritum Chriſti non habet, hic non eſt eius.* Hunc itaq; Dei Filium eſſe, apertè teſtatũ fecit Ioannes. Rom. 8.

At lubenter equidem hîc illos percontarer, qui vnum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in duos filios diuellunt (nam vnum tantum Pater demonſtrauit; & de vno ſolùm: *Hic eſt Filius Dei*, beatus Euangeliſta retulit) de vtronam illorum, quod allegatum eſt, accipi debeat? Nam ſi ſermo eſt de Vnigenito Dei Patris Verbo ſeorſum per ſe ſumpto, quomodo illud Spiritum ſuſcipit? An nõ & Deus eſt natura, & ipſum Spiritum proprium poſsidet? Quòd ſi verò hominem ex muliere ortum ſeorſum ac per ſe poſitum Spiritu ſancto eguiſſe dixerint, quomodo hic rurſum in Spiritu ſancto baptizat? Quandoquidem Spiritu ſancti gratiam accedentibus poſſe dilargiri, id verò naturæ eſt omnium ſupremæ ac præſtantiſsimæ. Quòd ſi vnus idemque ſimul dat & recipit, manifeſtum eſt, id inde prouenire, quia ſecundùm incarnationis œconomiam idem ſimul verus homo & verus rurſum naturaliſque Deus eſt. Accipit igitur vt homo, non tam ſibi illum impetrans, quàm toti generi humano per ſeipſum & in ſeipſo primo. Ex propria verò vi & natura non indignis donat, vt Deus eſt. Poterant alia quoque in eandem ſententiam non pauca adferri; ſed ſuperuacaneum iudicauimus, idem ſæpius inculcare: Maximè verò cùm ingenioſioribus ad ſimilium locorum cognitionem, vel vnius explanatio ſat eſſe poſsit. Quamobrem quotieſcunque Chriſtus vel ſanctificare, vel Spiritum ſanctum accipere dicitur, ſemper iſtuc ad hunc modum intelligendum eſt: Equidem cùm in ea incidimus, quæ de Chriſti maieſtate ſacrarum literarũ auctoritas rectè tradidit, multò ſatius eſſe duco, cum ſumma pietate & reuerentia eandem complecti, quàm temeritatis arrogantia præcipitem abire.

Illud Euangeliſtæ: Hic eſt Filius meus. neque ad ſolum Deum Verbum, neq; ad ſolum hominem poteſt referri, ſed ad Deum & hominẽ ſimul.

Cùm de Chriſti œconomia diſputatur, magna opus eſt cautione.

Ieſus

Luc.4. *Iesus autem plenus Spiritu sancto, regressus est à Iordane & agebatur in Spiritu in desertum diebus quadraginta, & tentabatur à Diabolo; & nihil manducauit in diebus illis. Et consummatis illis, postea esuriit.* Decebat sanè, vt ille nostri causa Satanæ se obiectaret, partamq; iam olim palmam ipsi denuo eriperet, qui ea de causa in voluntariam exinanitionem sese demiserat, vt suæ nos plenitudinis participes efficeret, fractosq; & debilitatos quondam in Adamo, spiritale quoddam robur adeptos ostenderet: Quandoquidem tam corporum, quàm animorum ægritudines, protoplasti scelere in hominum naturam inuectæ, per Christum è medio sunt sublatæ: Sicut enim huius obedientia iusti constituimur multi (etiamsi propter illius inobedientiam iustam condemnationis sententiam excepissemus) ita rursum spiritali robore per Christum nobis allato, à veterum morborum detrimentis liberamur: Et qui per Adam victi concideramus, per Christum victoriam obtinuimus. Obiicitur itaque hosti pro nobis vt homo; vincit autem vt Deus. Tentatur rursum, Satana perinde illi insultante ac vni ex nobis certoque sibi pollicente fore, vt carnis imbecillitas ad illum prosternendum sociam sese adiungeret; verùm is pudefactus abscesit, cùm natura humana nouo quodam modo illum in Christo vincens, legem peccati, quæ pridem in membris carnalibus grassabatur, extinctam mortificatámque sese haberet ostenderet: Abolita est enim lex hæc in Christo. Porrò autem, cùm, quantum sat erat, iam ieiunasset, Diuinaque virtute absque cibo & potu incorruptam carnem conseruasset, vix tandem, quæ propria illius sunt, pati eam siuit: Esuriisse enim dicitur. Sed quam ob causam, quæso, esuriit? Ob eam nimirum, quò aptè per vtrunque Deum simul & hominem se esse declararet: Vnus igitur idemque & supra nos est, & secundùm nos est; hoc quidem secundùm humanam, illud verò secundùm Diuinam naturam.

Decuit vt is, qui hominē per fraudē viccrat, per hominem rursum victus succumberet.

Christus virus exhausit, quod serpens per Adamum infuderat.

Satanas Christo temerè insultans, prostratus.

Vnus & idem & iuxta nos est, et supra nos est.

Virtute autem Spiritus in desertum agi dicitur, non quòd vi aliqua eò abreptus abductúsue sit, sed quòd vitam ad tempus ibi traduxerit, moratusque sit. Quemadmodum nos quoque dicere interdum consueuimus, hunc vel illum probè

Quomodo Christus in desertum ductus.

seipsum

seipsum assequi,hoc est,inculpatam vitam exigere. Versabatur igitur in deserto,hoc est,vitam istic agitabat,non quidem humanam aut corpoream(nã absq; cibo & potu, rebus vtiq; humano corpori necessariis ibi degebat) sed Spiritus virtute armatus,supra humanæ naturæ conditionẽ in continuo ieiunio ibidẽ persistebat.Cæterùm accuratè,quod hìc traditur,obseruandum est: Est enim eiusmodi,in quo salubris quædã doctrinæ vis lateat: Non enim ante sanctum Baptisma susceptum tẽtabatur;sed neq; Spiritu quoq; in desertum agebatur. Ecquid, quęso,res isthęc nobis adumbrabat?Non aliud vtiq;,q̃ perdifficile esse,imò verò fieri vix posse,vt ij,qui Baptismi gratia necdum potiti sunt,grauissimis tentantis Satanę insultibus viriliter obsistant, aut spiritalis vitæ rationem inire queant. Tempus autem obtinendæ tam illustri victoriæ post sacrum Baptisma opportunius erat: Quandoquidem hac via Spiritussancti participatione firmamur,eumq; in modum ad spiritale robur communimur, vt Satanæ insidiis facilè capi nequeamus, sed Spiritus virtute verè corroborati vacuitatemque à mundi huius tumultuationibus tanquam desertum quoddam adepti, ætatem quietè & placidè transigamus. Quamobrem licet cũctipotentis Dei Verbo parum omnino sit Satanam deuicisse; nobis tamen permagnum quoddam videri debet, quòd humanitatis suę potẽtia victoriam aduersùs illum obtinuerit; sicut & illud quoq; , quod per eandem ad incorruptionem nos instaurauit: Sicut enim per resurrectionem illius omni corruptione superiores euasimus;ita victoria contra tentantem Satanam per illum obtenta,nos quoque victores reddit.

Christus in deserto non agebat vitã humanam aut corpoream, sed cœlestem et spiritalem.

Citra Baptismi gratiã,Satanæ resistere difficilimũ.

Non multum est Dei Verbum Satanam vicisse, sed multum est humanæ naturæ viribus vicisse.

Habentes ergo Pontificem magnum,qui penetrauit cœlos, Iesum Filium Dei,teneamus spei nostræ confessionem:Non enim habemus Pontificẽ, qui non possit compati infirmitatibus:Tentatum autem per omnia prosimilitudine absq; peccato. Exigitur à nobis rectæ fidei confessio,nempe vt credamus in vnum Deum Patrem omnipotentem,& in vnũ Dominum nostrum Iesum Christum Filium eius & in Spiritũ sanctum:Huius autem fidei confessioni inhærere nos oportere, diuus Paulus admonet passim. Quoniam verò certò constat, vnum duntaxat esse Dei Patris Filium, nempe Christum

Hebr. 4.

Cuiusmodi fides, quæ à nobis exigitur.

Christi oblatio dissimilis legalium Sacerdotum sacrificiis.

Iesum, qui & nostris infirmitatibus condolere potest, & per omnia secundùm similitudinem absq; peccato tētatus est; quis tandem magnus ille Pontifex noster est, si hic non est? Neq; ita tamen Pontificio munere fungitur, vt aliorum Sacerdotū more externum, hoc est, à se alienum sacrificiū offerat: Ipse enim est Agnus ille immolatitius; ipse fragrantissima illa hostia & spiritale holocaustoma; ipse turtur ille gemebundus & simplex columba; ipse panis viuus & thuribulum aureum: *Christi enim bonus odor sumus*; vt sacris literis proditū est. Porrò Apostolicæ sententiæ profunditatem hîc tu mihi diligenter obserua.

2. Cor. 2.

Heb. 4.

Christus infirmitatem nostram experientia didicit.

Ait autem: *Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatib⁹ nostris, tentatum per omnia pro similitudine absq; peccato.* Nunquid si Dei Verbum homo factum non fuisset, humanæ naturæ infirmitatem, tanquam rerum Conditor exactè exploratam nō habuisset? Habuisset vtique: *Ipse enim* (vt scriptum est) *figmentum nostrum nouit.* Verùm enimuerò vt maximè nosset; nondum tamen (vt aliquid interim humanum nobis de eo depromere liceat) nōdum, inquam, nostros morbos certa experientia cognouerat.

Psalm. 102.

Christus experimentali notitia proficiebat.

At verò posteaquàm carnem nostram induit, omnia expertus, perque omnia tentatus est: Neque tamen dicimus, antea quicquam omnino eorum omnium ignorasse; sed scientię Diuinę, quam obtinebat, eam quoque notitiam, quam adfert experientia, accessisse. Itaque Dei Verbum nostram vicem doluit, nostrique misertum est; non quòd eam sympathîan ex ipsa demum tentatione vel experiētia assumpserit (erat enim iam antè suapte natura misericors vt Deus) sed quia posteaquàm hoc ipsum, quod erat, constanter manens, factum est etiam homo nostri similis, ea aptè etiam de illo affirmātur, quæ in naturam humanam conueniunt. Dicitur & ipsos quoq; cœlos penetrasse, idq; non solùm secundùm naturam incorpoream, hoc est, Diuinam, verùm etiam secundùm corpoream: Nam, vt sapiētissimus Paulus alicubi monet, *ascendit, vt compareat nunc vultui Dei pro nobis.* Quin & hoc quoque sensu cœlos transmisisse rectè dicitur, quòd beatorum Angelorum gloriam longo post se interuallo reliquisse certò dignoscatur: *Quādoquidem, vt Deus est, super omnem Principatum & Potestatem & Dominationem est, &*

Christus bifariam cœlos penetrauit.

Hebr. 9.

Christus Angelorum gloriam longo interuallo, post se reliquit.

Ephes. 1.

omne

omne nomen, quod nominatur, non solùm in hoc seculo, sed etiam in futuro: Nam vt Filius eandem cum Patre suo gloriam & potestatem obtinet, etiamsi dispensatoriè nostrî similis factus sit.

Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo, tanquam Aaron. Sic & Christus non clarificauit semetipsum, vt Pontifex fieret; sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Qui seipsum vltrò ad exinanitionem demiserat, is paternam vocationem ad vsitatam apprimeque conuenientem Sacerdotij functionem ducentem opperitur: Conuenientem autem non suæ ipsius naturæ, sed nostræ, hoc est, humanæ; secundùm quam posteaquàm semel ille nobis assimilatus est, quæ illius sunt propria, tanquam vnus ex nobis patitur: Nullum interim secundùm naturam propriam detrimentum accipiens; sed dispensatione secundùm carnem scitè conuenienterque vtens: Vt id enim, quod erat, hoc est, Dominus secundùm naturam permansit; etiamsi seruilem formam subiisset: Ita quantumuis innumeros in cœlo haberet, qui hymnos laudesque, hoc est, spiritalia incruentaque sacrificia illi offerrent; nihilominùs, quæ humanæ naturæ conueniunt, eidemque consentanea sunt, nusquam non integrè conseruans, humanum quoque Sacerdotium non est aspernatus. Vocatus est itaque vt Aaron, modo tamen dissimili: Ille enim tanquam seruus inunctus est ad ministerium; hic verò secundùm ordinem Melchisedech assumptus, tanquam filius administrat Patri. Ministerij porrò modum Diuus Paulus de Christo omnium nostrũ Seruatore scribens, hunc in modum exponit: *Qui non secundùm legem mandati carnalis factus est; sed secundùm virtutem vitæ dissolubilis.* Est itaque Sacerdotij illius ritus ritu Aaoronico multis partibus præstantior: Nam etsi ille ad Sacerdotium ascitus esset; attamen, vt modò aiebam, erat manebatq; seruus; hic verò in eo quoque statu Dei Patris Filius erat; natura quidem æternaque generatione Deus & Verbum, nostræ verò conditionis homo secundùm nouissimum carnalemque ortum. Vtrunque per τὸ hodie (quod præsentis temporis nota existit) nobis adumbratum. Quamuis ergo Pater incarnatus non sit; hactenus tamen carnalem natiuitatem ad se quoque pertinere iudicat,

Hebr. 5.

Psalm. 2.

Christus ad Sacerdotium ascitus.

Angeli in cœlo incruenta laudum sacrificia offerunt Christo.

Dissimile Christi et Aaron Socerdotium.

Hebr. 7.

τὸ hodie vtranq; Christi natiuitatẽ adumbrat.

Christi secundùm carnem ortus, suo quoque modo ad Patrem spectat.

quatenus illum suum esse Filium, non ignorat, qui quidem secundùm Diuinam naturam ex ipso, secundùm humanam verò natus est ex muliere.

Hebr. 5.

Qui in diebus carnis suæ preces supplicationesq́, ad eum, qui posßit illum saluum facere à morte, cum clamore valido et lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Et quidem cùm esset Filius Dei, didicit ex his, quæ passus est, obedientiam; & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ; appellatus à Deo Pontifex secundùm ordinem Melchisedech.. Sapientissimus Paulus ad eos, qui per fidem

1. Corinth. 4.

iustificati fuerant, ita scribit: *Imitatores mei estote, sicut ego Christi.* Quin magnus quoque Petrus ille his cognata scribit: *Quæ*, in-

1. Pet 2.

quit, *est gratia, si peccantes, & colophizati suffertis? Sed si bene facientes, patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum: In hoc enim vocati estis: Quia et Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplũ, vt sequamini vestigia eius.* Scopus Vnigenito nostrã similitudinẽ sentito præfixus fuit, secundùm humanam naturam pati, suosque familiares edocere, qua ratione tentationum insultibus obuiàm ire oporteat, qualesque illi esse debeant, qui Diuinæ pietatis causa persecutiones patiuntur, vel cum quibuscunque animi corporisque periculis conflictantur; tum præclarum quoque obedientiæ finem ob oculos ponere, quò & nos quoque strenui prudentesque eorum, quæ secundùm carnis dispensationem ille patrauit, imitatores inuenti, vestigiisque eiusdem studiosè insistentes, vitam verè probatam transigamus. Per ea igitur, quæ ille vt homo fecit ac pertulit, ostendere voluit illos, quibus propter charitatem erga Deum quippiam aduersum perferre propositum est, mentem obtinere debere integram inconcussamque, pericula, quæ religionis nomine suscipiuntur, vitæ loco habentes: Veruntamen non permittit virili robore præditos animas suas temere abiicere; aut quod agendum incumbit, per negligentiam omittere, aut ea, per quæ salus fortè obtingere poterat, frustra ab illis expectare, qui ex instituto obesse studeant. Hortatur autem, vt impigrè precibus incumbant, Deoque sine intermissione supplicent. Hæc docet, dum in diebus carnis suæ, qui seruare à morte illum poterat, preces & supplicationes offert.

Quid Christus sua perpessione & morte docere nos voluerit.

In vitæ periculis constituros, ab ignauia & temeritate alienos esse oportet.

Cernis

Cernis hîc, quanta æqualitate & moderatione rem hanc temperârit: Nam quòd tentationibus audentiùs obuiàm iuerit, id manifeſtæ fortitudinis argumentum eſt: Rurſum quòd pauerit, quòd formidine contrahi viſus ſit, quòd preces reuerenter ad eum fuderit, qui à morte ſaluare eum poterat, id infirmitatis indicium præ ſe tulit. Nefas ergo non eſt perſecutorem vitare, aut eundem formidare: Alioqui enim, cur ipſe ſanctis Apoſtolis iuſiſſet: *Cùm vos perſequentur in vna ciuitate, fugite in aliam?* Cur itẽ ſapientiſsimus Paulus, qui diſertè alicubi gloriatur: *Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio, an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? &c.* Damaſcenorũ præfectus fugiens è muro per ſportam paſſus eſſet ſeſe dimitti? Cùm igitur neceſſarium eſſet, vt ipſemet Chriſtus ad quoduis bonum opus ducem ſe nobis præceptoremque exhiberet, valido clamore & ſupplicatione, tanquam vnus ex nobis ad Deum acceſsit; à quo etiam tanquam verus naturalisq; Filius, qui repulſam pati non poſſet, exauditus eſt: *Ego* (inquit) *ſciebam, quia ſemper me audis*: Vt enim noſtras preces Deo redderet acceptas, ipſe primus rem exorſus eſt, paternas aures hac ratione humanæ naturę quodammodo aperiens dilatansque, & eorum votis, qui illius cauſa aliquando periclitarentur, faciles promptasq; efficiens. Nos itaque in ipſo veluti in altero generis noſtri principio ſumus, qui valido cum clamore & lachrymis, tum vt mortis imperium in nobis aboleatur, tũ maximè vt vita naturæ noſtræ quondam donata denuo firmetur, integreq; reſtituatur, enixè efflagitamus.

Chriſtus tẽperauit metũ fortitudinis ſignificatione.

Perſecutorem formidare, & vitare licet. Matth. 10. Rom. 8.

Actor. 11. Paulus fugit perſecutorem.

Ioan. 11. Chriſtus orans noſtras preces Patri acceptas reddidit.

Porrò autem, quòd obtemperandi ſtudiũ præclara mercede penſetur, illuſtremq; exitum ſortiatur, hoc ex ipſo eodem rurſum Emmanuele diſcere licet: *Ex his* (inquit) *quæ paſſus eſt, didicit obedientiam*; quod perinde eſt ac ſi dicat: *Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſq; ad mortem, mortem autem crucis.* Veruntamen Dei Verbum humanæ naturæ ſchemate indutum, nõ diu in ea abiectione & humilitate permanſit: Mox enim exaltatũ eſt, nomine, quod eſt ſuper omne nomen, accepto. Sanè quidem illuſtre nobis exemplũ hîc proponitur: Oſtenditur enim, obedientiã, & glorioſam, & admiratione dignam, & bonorũ omnium

Phil. 2. Quomodo Chriſtus didicerit obedientiã ex his, quæ paſſus eſt.

Chriſtus cruce ſua promeruit nomẽ, quod eſt ſuper omne nomen.

Obedientia bonorum omnium cõciliatrix.

omnium conciliatricem esse. Quod igitur Emmanuel, nõ ante incarnationem, sed in diebus carnis suæ (Quando nimirum citra vllam notam, citraque omnem omnino Diuinæ gloriæ suæ iniuriam facere id licebat; imò verò quando dispensatio cum carne fieri isthuc quodammodo posturlabat; alioqui enim quomodo vita mortem exterruisset, aut absorbuisset?) tentatus impugnatusq; valido cum clamore & lachrymis orauit; id nobis ad exemplum, quod imitemur, propositũ esse existimare debemus, non in animi fracti argumentum: Nam cùm ipse nos in periculis velit esse quàm animosissimos, eorumq; minas, qui corpus tantùm occidunt, cõtemnere iubeat; quomodo fieri queat, vt ille propter perpessiones seruilem in modũ fracto abiectoq; animo fuerit? Quomodo is mortẽ à suo corpore arcere nõ potuisset, si voluisset, qui ab omnibus illã amolitur, quiq; sola voce eos, qui in monumentis sunt, olim se excitaturum promisit, & re ipsa id se posse non semel declarauit? Acclamans enim Lazaro: *Veni foras*; & viduæ filio: *Adolescens, tibi dico surge*; vtrunq; statim in vitam reuocauit.

Clamor & lachrymæ Christi in cruce in exemplum et documentum nobis proposita sunt. Matth. 10.

Christus multis argumentis ostendit, se mortem seruiliter non formidasse. Ioan. 11. Lucæ 7.

Quòd si qui sunt, qui contra Scripturam studio quodam prauè sentientes, illum per se vulgarem tantùm hominẽ extitisse dicere audeant, qui ex sacra Virgine ortus, cum clamore valido & lachrymis preces & supplicationes obtulit illi, qui eũ à morte liberare poterat; næ si meritò quendã ex sanctis Apostolis hæc sibi occinentẽ audiuerint: *Hi sunt, qui segregant semet ipsos animales, Spiritum non habentes.* Quæro autem ex illis, qui isthæc tam absona effutire nõ erubescunt; vtrùm Emmanuelem purum tantùm hominem esse omnino sentiant, qui ob id vnũ parem cum Dei Verbo dignitatem & auctoritatem sortitus dicatur, quòd familiari quodã necessitudinis vinculo illi coniunctus sit? Quòd si purum, nobisque per omnia similem hominẽ tantùm esse dixerint, profectò aperto ἀνθρωπολατρείας crimine tenebuntur, quicunque illum adorauerint: Scriptum est enim: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies.* Quòd si verò non ad qualecunque, sed ad veram cum Dei Verbo, & dignitatis & auctoritatis æqualitatem euectũ respondeant; nec ob id tamen prohiberi, quò minus Patrem valido cum clamo-

Spiritu destituuntur, & animales sunt, qui segregãt. Iud. ep.

Anthropolatriæ sunt Christiani omnes, si Christus nõ est Deus. Matth. 4. Deut. 6.

re &

re & lachrymis adeat, illiq́ue, qui ſeruare poteſt, ſupplex fiat; nihil omnino obſtabit, quò minùs ipſius quoque Verbi conditionem, quamuis Deo Patri dignitate & auctoritate æquale ſit, eiuſmodi eſſe exiſtimemus. Quare & in illud quoq; conueniet, mortem exhorreſcere, periculũ timere & fugere, in tentationibus plorare, alterius ope, vt ſeruetur, indigere, expreſſa denique tentatione obedientiam diſcere; atqui extremę veſaniæ fuerit iſthæc ſentire, nedũ dicere: Eſt enim Dei Verbum omnipotens, morte ſuperius, maius denique, quàm vt perpeſſio, aut vlla omnino humana formido in ipſum cadere valeat. Verùm licet ſua natura eiuſmodi ſit; noſtrì tamen cauſa mortem ſuſtinuit. Itaque neq; purus tantùm homo eſt, neque Verbum rurſum noſtræ carnis expers, ſed verbum noſtræ naturæ vnitum, ſecundùm ſe quidem impatibile, humana autem patiens ſecundùm carnẽ. Quæ igitur Emmanuel, vt homo pertulit, ea, vt paulò antè dicebamus, nobis in exemplũ proponũtur, quò nimirum veſtigiis illius inſiſtamus, qui ſemel ſe offerens rem totam confecit. Sanè lex Pontifices infirmitati obnoxios inſtituebat, verùm iuriſiurandi ſanctio poſt legem edita, Filium vna oblatione in æternum conſummatum pronuntiat: Ea ipſa videlicet, qua Dominus noſter Ieſus Chriſtus ſanctificator per proprium corpus in ſempiternum conſummauit: Obtulit enim ſeipſum pro nobis in odorẽ ſuauitatis Deo & Patri, perfecitq́ue nos per fidem & ſpiritalem ſanctificationem, cùm legis antiquæ cultus nullum omnino ad perfectionem adduceret. Vnde & figuræ quoque ceſſârunt, & vmbratilis illa veteris Teſtamẽti imperfectio è medio ſublata eſt. Succeſsit autem, & quidem neceſſariò ſucceſsit melioris ſpei introductio, per quam Chriſto, qui propter naturæ ſimilitudinem in Pontificum ordinem euectus eſt, pro nobis deprecãte, Deo appropinquamus.

In Dei Verbum ſecundùm ſe nulla paſſio, aut formido.

Nec tantũ homo, nec ſolùm Verbũ & Emmanuel, ſed Verbum incarnatum.

Chriſtus vna oblatione nos conſummauit.

Figuræ & veteris Teſtamẽti vmbræ ceſſarunt.

Verumenimuerò cùm Paulus illum ex infirmitate crucifixum alicubi pronuntiet, quomodo, inquis, Lex Sacerdotes infirmitati obſtrictos ordinat, iuſiurandũ verò poſt legẽ promulgatũ, Filium, quaſi nulla in illum infirmitas cadat, in æternum conſummatum perfectumq́ue affirmat? Abſolutè, ni fal-

2. Cor. 13.

Abſolutè perfecto nullius deeſt boni poſſeſsio.

lor

Absoluta pfectio veteribus incognita.

lor, illud perfectum dicitur, quod omni bonorum genere cumulatum est. Hæc autem absoluta perfectio apud veteris legis Sacerdotes omnino inusitata erat, vt qui non rarò in infirmitates inciderent. Sed quomodo idem omnino, & infirmitate maior creditur, vtpote Filius numeris omnibus perfectus, & ex infirmitate rursum crucifixus docetur? Vt crucem secundùm carnem sustinet, meritò infirmus prædicatur; vt autem Deus est, quauis infirmitate superior rectè asseritur: Scriptum est enim: *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* Quòd si qui sunt, qui infirmitatis nomine id vnum hic insinuare contendant, nempe quòd legales ministri non sine peccatis vitam transigebant, non repugno; imò in hanc sententiam libenter concedo. Legis proinde ministri, non vno, sed pluribus sacrificiis indigebant, vt quos quotidie tam pro suis, quàm pro populi ignorantiis offerre oportet; propterea nimirum quòd subinde in alias & alias infirmitates prolaberentur, eoq; languore tenerentur, qui in multiplex peccatum abducit. Ille autem maior, quàm qui peccare possit, vtpote Deus, Pontifex noster effectus, ac secundùm humanã naturam Sacerdos appellatus, Patri semetipsum, hoc est, nõ alienum, sed suum proprium corpus obtulit & consecrauit: Secundùm naturã proinde diuinam in peccatum prolabi nõ potest; potest id autem natura quæuis productitia, vt quæ pro essentiæ suę ratione mutationi subiiciatur; ille autem est penitùs immutabilis. Deus itaque omni ex parte perfectus est, & nullo præsidio indiget, vt in sua sanctitate firmus persistat: Status enim naturæ illius eiusmodi est, vt delinquere nullo modo queat.

Idem Christus diuersa ratione validus & infirmus. Matth. 26.

Infirmitatis nomine vtrunq; designatur, & carnis imbecillitas, et peccandi pronitas.

Christus non alienum, sed propriũ corpus Patri obtulit.

Sola Diuina natura secundùm se ἀναμάρτητος est. Heb. 8.

Capitulum autem super ea, quæ dicuntur, talem habemus Pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cœlis, Sanctorum minister & tabernaculi veri, quod fixit Deus, & non homo. Vetus illud tabernaculum per sapientissimum Moysen in deserto exædificatum est, idque ad formam in monte illi demonstratam. Et quidem veteris Testamenti Sacerdotibus erat illud aptissimũ; at verò habitaculum Christo conueniens est superna illa venustaque ciuitas, hoc est, cœlum, diuinum sanè summumque tabernaculum, non arte humana inuentum, sed sanctum, & à

Christi tabernaculum cœlum.

Deo

Deo fabrefactum; in quod ille illatus eos, qui in illum credũt, sanctificationemq; per Spiritum consecuti sunt, Deo & Patri offert: *Nemo* (inquit) *venit ad Patrem, nisi per me.* Istiusmodi ergo illius est ministerium, de quo hic agimus. Et quamuis res hæc nostris, hoc est, humanis verbis exprimatur; est tamen admodum Diuina. An non, obsecro, diuinissimũ quiddam est credentes proprio Spiritu posse sanctificare; misericordiaque & gratia iustificatos, mundo emortuos, Spiritu viuificatos, vita tandem morumq; sanctissimorũ honestate conspicuos Deo posse offerre, & tantùm non consecrare? Quòd autem (etiamsi ministrare dicatur) Patre neque minor sit, neq; gloriæ illius vlla ex parte cedat, id inde clarè constare potest, quòd Diuinæ maiestatis solium obtinere, atque adeò ipsi Patri dextera assidere perhibeatur: Si enim verum est, omnem omnino Sacerdotem constitui, vt sacrificium offerat; neq; paris vnquam auctoritatis & gloriæ cum Deo, cui sacrificat, censeri solet, quo pacto Christus nouo modo sacerdotio non fungitur, qui ita vt homo ministrat, vt tamen in Diuinitatis soliis cõsideat? Quòd si quis improbus sycophanta hominẽ secũdùm solam auctoritatis æqualitatem Deo coniunctum ad Patris dexteram cõsidere contendat, is sanè supremam illam sanctæ Trinitatis maiestatem, quę ipsi soli & summè competit, nõ vnius ampliùs rationis esse asseret, sed Deum quendam recentem nupérue genitum, & quasi quartam post sanctam & homousiam illam Triada Diuinam hypostasin introducet.

Sacrificium, quod Christus offert in cœlo, sunt fideles.

Ioan. 6.

Diuinissimũ et augustissimũ Christi ministerium.

Christi ministeriũ Diuinæ illius gloriæ nihil præiudicat.

Non eiusdem sunt auctoritatis, qui offert, & cui sacrificium offertur.

Christus autem assistens Pontifex futurorum bonorum, per amplius & perfectius tabernaculum non manufactum, id est, non huius creationis; neque per sanguinem hircorum et vitulorum, sed per proprium sanguinem introiuit semel in sancta, æterna redemptione inuẽta. Qua ratione Dominus noster Iesus Christus per maius & perfectius tabernaculum ingressus Pontifex extiterit, verba modò recitata planum nobis faciunt. Quòd autem sacerdotij illius ritus legali Sacerdotio multis partibus præstiterit, plurimumq; ea excelluerit, quæ tantùm in vmbra & figura contingebant (ipsi enim per se vera illa & impolluta hostia extitit) nemo, opinor, inficias iuerit. Obserua hic autẽ præclarum illum & admirabilem

Heb. 9.

Christi Sacerdotiũ, eiusdemq; oblationẽ legalium Sacerdotũ ministeriũ eorũdemq; victimas multis præstitisse.

Pontificem noſtrũ, qui in dextera throni maieſtatis Dei ſedet in cœleſtibus, per proprium ſanguinẽ ſemel tantùm in ſancta introiiſſe, æternamq; redemptionem inueniſſe. At quo modo is, qui vt Deus Deo Patri dextera aſsidet, proprium ſanguinem habere rectè dici poteſt, ſi naturalẽ Dei Filium hominis quoq; Filium extitiſſe, propriumq; ſanguinem pretiũ pro omnibus impendiſſe, & æternam hac ratione mundo ſalutem peperiſſe certò perſuaſum non habuerimus? Neq; enim temere dixerit quiſpiam, opinor, decuiſſe, vt Emmanuel tanq̃ pecus aliquod ſubinde mactaretur; quippe cùm ad totum orbem liberandũ vel ſemel ipſum mortem ſubiiſſe abunde ſat fuerit. Quòd ſi, vt nonnulli ſentiunt, purus per ſe tantùm homo erat, Deo quidẽ ſecundùm dignitatis, vel auctoritatis æqualitatem cõiunctus, ſecundùm hypoſtaſin verò ab eodem ſeiunctus, & quaſi ſeorſum per ſe poſitus; profectò ſanguis, qui in mundi redemptionem impenſus eſt, non eſt illius, qui ad dextram Dei Patris ſedet, ſed alterius cuiuſpiam, qui voluntate & ſententia cum illo conſpirat: Quemadmodum enim duo Principes eadẽ auctoritate prædiți, non vnus, ſed duo ſunt homines; ita cuipiam dignitate parẽ eſſe, naturis interim & perſonis diſtinctis, nõ ſinit vnũ, ſed duo eſſe: Et vnius rurſum ſanguis ita eſt huius, vt nullo modo ſit alterius. Ad verã itaq; vnionem non ſat eſſe hominẽ Deo auctoritatis, vel dignitatis æqualitate, copulatum eſſe.

Nõ decuit vt Emmanuel pecudis inſtar ſubinde mactaretur.

Si Chriſtus purus homo, non is noſtri cauſa mortem oppetiit, qui ad dexterã Dei ſedet.

Dignitatis paritas non arguit perſonarum identitatẽ, ſed neque ſat quoque eſt ad conſtituendã hypoſtaticam vnionem.

Non enim in ſancta manufacta Ieſus introiuit, neq; in exemplaria verorum, ſed in ipſum cœlum, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis. Cœlum (inquit Deus) mihi thronus eſt. Et ipſum quoq; Filium in ſupernis ſpiritibus cõquieſcere, cœlumq; veluti ſanctum quoddam tabernaculum obtinere, ac ibidem ſacrificare dicimus: Alio id tamẽ modo & ritu ac ij, qui corporaliter in terra ſacris operantur ſanguineq; ſecundùm legis præſcriptum ad verorũ expreſsionem litant. Sed quo, quæſo, modo vultui Dei nunc tandẽ pro nobis apparet? Nónne ille eſt rerum omniũ opifex, & Dei Patris ſapientia, per quã procreata ſunt omnia? An non ſapientia de ſe ita concionatur: *Cùm eo eram cuncta componens, et delectabar per ſingulos dies, ludens coram eo omni tempore, & ludens in orbe terrarum, & deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum.* Cùm ab initio igitur

Heb. 9.

Eſa. vlt.

Non eſt idẽ ſacrificãdi ritus Chriſti in cœlis, & Sacerdotum in terris.

Prouerb. 8.

Pater

Pater illi adblãdiretur, ex eoq; oblectationẽ quotidie caperet, iisq; vicissim voluntatẽ Patri adferret, quomodo nunc demũ vultui Dei apparere dicitur? Sanè Verbum Dei nouo nũc modo apparet, non ampliùs carnis expers & purum sicut in principio, sed in forma & natura humana. Ad hunc itaq; modum pro nobis apparere, humanamq; naturã, esto illa ꝓpter Adami præuaricationẽ quandoq; exosa proscriptaq; fuerit, in cõspectu Dei Patris offerre traditur. Verbum proinde, vt homo factum est, oculis paternis velut in se ipso primo nos sistit, quò nimirum Patri cõmendatos nos reddat, veteribusq; noxis expiatos, ad vitæ nouitatem per Spiritum instauret, ac eorũ tandem societate dignos efficiat, quos Pater in filios cooptauit.

Aliter nunc vultui Dei apparet Verbum, aliter ante orbem conditum.

De eo, quòd Dominus noster Iesus Christus gloriam accepisse scribitur.

Paulus Apostolus non ab hominibus, neq; per hominem, sed per Iesum Christum & Deum Patrem, qui suscitauit eũ ex mortuis. Ad ostendendum, Dominum nostrũ Iesum Christum externa aduentitiaq; gloria minimè indiguisse, sat erat indicasse, ipsum æquè ac Deũ Patrem ministros, qui illum deprædicarent, amandare solitũ esse: Neq; enim semetipsos, qui mittebantur, prædicabant, sed Iesum Christum, idq; in gloriã Dei Patris. Quia verò studiosè sacras literas sectari nos oportet; neq; ab earum decretis vel minimũ discere nobis licet, agedum paucis, quo modo Deus Pater Filium suum gloria coronasse dicatur, planũ faciamus. Beatus Paulus de mundi huius Principibus quodã in loco ita scribit: *Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* Nõrat itaque, eum, qui crucis supplicium subierat, gloriæ Dominũ esse. Iam quomodo Dominus gloriam à Patre accepit? Huius quæstionis nodum dispensationis ratio dissoluit: Accepit enim gloriam vt homo: Pergit autem glorię Dominus esse, vt Deus. Et quidem Diuinæ illius naturæ opes ex iis operibus à nobis deprehenduntur, quæ creaturæ facultatẽ exuperant; at verò humanæ egestatis conditio ex eo nobis fit palàm, quod aliunde quædã accepisse perhibeatur: *Cùm enim diues esset, propter*

Gal. 1.

Non se ipsos prædicabãt Apostoli, sed Iesum Christum.

Nihil docendum, quod sacris literis aduersatur. 1. Cor 2.

Paulus nõrat, crucifixũ gloriæ Dominum esse.

2. Cor. 8.

Naturæ humanæ inopia, naturæ opulentiam Verbo non ademit.

nos factus est egenus. Nostras proinde cogitationes ad rectæ fidei normam instituentes, & quæ de ipso sentire nos par est, congruè expendentes; ita illum in nostram paupertatem se demisisse statuemus, vt tamen, tanquam Deum nunquam diuitem esse desiisse, certò nobis persuadeamus.

Ioan. 3.

Pater omnia sua cum Filio cõmunia habet.

Omnia Pater sibi subiecit p Filium.

2. Cor. 5.

Pater diligit Filium, & omnia dedit in manu eius. Filius accepit vt homo, interim Pater à nullo eorum illum excludit, quæ in sua sunt potestate; sed quò vna cum illo omnibus dominetur, omnia Filio impertitur. Sed & ipsum quoque mortalium genus secundùm se alioqui infrene, & ad rebellionem propensum Diuinitatis sceptris per illum submittitur: Quandoquidē, vt sapientissimus Paulus alicubi admonet, *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi*. Hîc autem nequaq̃ asserimus, id quod rudiores quidam faciunt, alium ab eo, quem sacra Virgo in lucē edidit, Christum in Christo homine inhabitasse, mũdumq; sibi reconciliasse: Sed ipsummet Deum Patrem per Christum, & in Christo mundum sibi reconciliauisse: Filius nanque post humanam naturam assumptam factus est mediator, & ad pacē obtinendam quodammodo reconciliator; nō iam alteri cuipiã à se diuerso in propria persona obediens, sed Deo & Patri: Quandoquidem Christo reconciliati, per ipsum, & in ipso, & Deo quoque omnium Saluatori reconciliamur; hinc illud: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos*. Quòd ij autē, qui ad illum se adiungunt, non alteri cuipiam reconcilientur, quàm vero naturaliq́ue Deo, illud idem ipse his verbis perspicuum facit: *Qui* (inquit) *credit in me, credit in eum, qui misit me*; rursum: *Credite in Deum, & in me credite*.

Verbum per humanam naturam factum est mediator & reconciliator.

Matth. 11.

Deo vero reconciliantur, qui Christo recõciliantur.

Ioan. 14.

Ioan. 17.

Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, vt Filius tuus clarificet te, sicut ei dedisti potestatem omnis carnis: Vt omne quod dedisti ei, det eis vitã æternam. Aduocatus & propitiator appellatur Filius: Ipse enim hominibus cœlestem Patrem beneuolum propitiumq́ue reddidit, atque adeò omnium bonorum nobis auctor fuit: Veruntamen inquisitione dignum est, quanã ratione Pater glorificet Filium, & Filius vicissim glorificet Patrem. Ait ergo aduenisse horam, hoc est, tempus, in quo ipsum pro totius mundi vita crucis supplicium subire oporteret. Par erat autem, vt

Cur Christus aduocatus, & propitiator appelletur,

Pater

Pater Filium morte humiliatum, per resurrectionem ex mortuis denuo glorificaret, sibiq; homousion & viuificum, & morte superiorem, & naturam à corruptione alienam sortitũ euidenti testimonio demonstraret. Quin ipse quoque Pater hoc ipso glorificatur, quòd Filium decore, gloria potentiaque sibi per omnia similem habeat. Atq; istuc liquidò ostendit Filius, cùm mortis imperio demolito, suũ ipsius templum à mortuis denuo exuscitauit: Verùm enimuerò licet vt homo ius potestatemq; in omnes accepisse perhibeatur; vt Deus tamen vniuersis rerum naturis absolutè dominabatur. Pater rursum iis, qui Filio dono obtigerunt, vitam æternam impertitur; at ille interim est illa ipsamet vita: *Ego* (inquit) *sum resurrectio & vita.* Quare licet gloriam & regnum & super omnes & omnia potestatem accepisse dicatur; hoc tamen nõ ad Diuinitatem, sed ad incarnationis cõditionem est referendũ: Certum est enim, Filium, vt Deus est, & gloriæ Dominum & eadem cũ Patre maiestate præditum esse, neque, quod quidem ad Diuinitatis naturam spectat, Patris gloria & eminentia vlla ex parte inferiorem esse. Ad hunc itaque modum comparati, & pij erimus, & omni intellectu in Christi obsequium conuerso omnes cogitationes omnemque altitudinem contra Dei scientiam sese extollentem facilè euertemus.

Filius per resurrectionem ex mortuis glorificatus.

Gloria Filij redũdat in Patrem.

Io. 11.

Quicquid Christus dono à Patre accepit, hoc totũ non sibi, sed nobis accepit: Estq; hoc rursum ad naturã susceptam, non ad Diuinitatis substantiam referendum.

Dextera igitur Dei exaltatus & promissione Spiritussancti accepta à Patre, effudit hoc donum, quod vos videtis & auditis: Non enim Dauid ascendit in cœlum. Dicit autem ipse: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Vniuersum incarnati Verbi mysterium vtcunque ex his perspicere licet: Etenim omnipotens illa dextera veraque manus, Deus Verbum in Patris forma & æqualitate cùm esset, propter humanam naturam exinanitum & exaltatum prædicatur; non quòd in gloriam extraneam, hoc est, in eam, quam olim naturaliter non posideret, euectum sit, sed quòd ad propriam naturaliterque sibi insitam & quasi ingeneratam denuo redierit. Homo itaque factum, exaltatum est secundùm humanam naturam: Nam secundùm propriam sublimiùs euadere non poterat. Quare quicquid de exinanitione dicitur, hoc

Actor. 2.

Psalm. 109.

Idem Verbum humiliatur et exaltatur; at non in alienam, aut aliàs indebitam gloriam.

Christo aliud erat aliud esse videbatur.

totum ad assumptæ naturæ modulos referatur, oportet. Deus itaque homo factus, licet hoc ipsum solum, quod cernebatur, hoc est, purus homo esse putaretur, prædicatus est; tamen in Gentibus creditus est, in mundo honoratus est, vt verus Dei

1. Timoth. 3.

Patris Filius; denique summa gloria summaque dignitate

In Christo summa sublimitas, & vera extitit humilitas.

condecoratus est, vtpote Deus esse creditus. Neque ea res insolens illi fuit: Veram nanq; in humana natura humilitatem; veram rursum in exaltatione sublimitatem summamque gloriam agnoscimus. Quoniam verò humanæ naturę humanæq; conditionis omnia cœlitus & à Deo obuenerunt; ideo Filius,

Christus Patris dextera, & omniū opifex.

quanquam is secundùm se manus dextera & omnium opifex sit, per Patris dexteram iure meritoque exaltatus dicitur. Obserua hîc rursum, Dominum nostrum Iesum Christum, secundùm humanam quidem naturam, Spiritum accipere, secundùm Diuinum verò hoc ipso Patris promissa exsoluere, quòd Spiritum sanctum non tanquam ab se alienum, sed tanquā sibi proprium fidelibus immittit. Deus per quendam ex Prophe-

Io. 2.

tis alicubi ita ait: *Effundam de Spiritu meo super omnem carnem.* Hanc autem promissionem Christus Dominus tum demum præstitit, cùm proprium suum Spiritum, ad fidem vocatis immisit. Atqui Spiritus sancti gratiam quibuscunque lubitum fuerit impertiri, id in hominem nequaquam conuenit, sed tantùm in verum naturalemque Deum. Quando igitur Filius

Impertiri Spiritū sanctum Dei proprium est.

Spiritum sanctum impertit, quod Dei Patris proprium est, efficit. Humanum proinde quiddam est, Spiritum suscipere, Diuinum verò & supra hominem, ex propria plenitudine Spiritus sancti donum in alios effundere. Verbum itaque, quod in humana forma apparuit, Deus est. Vnde consequitur, vt eiusdem quoque cum Patre maiestatis esse videatur.

De eo, quòd Christus per paternam virtutem resurrexisse dicitur.

Rom. 4.

Diuus Paulus de Patriarcha Abraham ita scribit: *Non est autem scriptum tantùm propter ipsum, quia reputatum est illi ad iustitiā: Sed*

Sed & propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum, qui ſuſcitauit Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum à mortuis: Qui traditus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram. Cùm vna duntaxat Diuinitas exiſtat, meritò totius opus cenſetur, cuique tandem perſonæ adſcribatur: Deus Pater namque per Filium operatur in Spiritum ſanctum. Quare ſicuti Pater viuificare dicitur, idipſum omnino per Filium in Spiritum ſanctum præſtare intelligatur. Rurſum ſi Filius in his, quæ vita deſtituuntur, vitam efficere prædicatur, hoc ipſum absque coëſſentialis Patris ſynergia efficere non putetur, vt qui illum, qui genuit, in ſe ipſo manentẽ ſemper habeat: *Ego* (inquit) *à me ipſo non loquor: Pater, qui in me manet, ipſe facit opera.* Tandem ſi Spiritus hoc vel illud operatur, omnino, vt vitæ Spiritus, operatur: Atqui Deum Patrem & Filium, qui ex illo naſcitur, ſecundùm naturã vitam eſſe, certò noſcitur. Quamuis ergo Pater Chriſtum ex mortuis exuſcitaſſe dicatur; Filium tamen citra proprij corporis exuſcitationem non otioſum extitiſſe ſtatuatur: Nam Iudæos hoc modo allocutus, legitur: *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Cùm igitur beatus Paulus docet, quòd & nobis quoque reputabitur ad iuſtitiam credentibus in eum, qui ſuſcitauit Ieſum Chriſtum ex mortuis; non ſolùm in Deum Patrem credendum eſſe inſinuat, ſed etiam in Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum. Quin & illud quoque obſeruandum hoc loco venit, nempe Vnigenitum hominem factum, mortem quidem ſecundùm carnem pertuliſſe; vi tamen carnis, hoc eſt, humanitatis neutiquam reuixiſſe, ſed virtute Deitatis, *quæ viuificat mortuos, & vocat ea, quæ non ſunt, tanquam ea, quæ ſunt.* Ipſa itaque viuificatio vel exuscitatio non ad ipſam corporis naturam, licet illud Verbo ex Deo genito proprium extiterit, ſed ad ſupremam illam virtutem, hoc eſt, ad eam naturam iure meritoque referenda eſt, quæ omnem excedit creaturam. Hoc totum tamen in perſona Dei Patris, ex quo prodit Filius, per omnia illi æqualis & ſimilis: Procedit autem per vtrosque & viuificus quoque Spiritus. Addit porrò, Chriſtum propter delicta noſtra traditum eſſe; propter noſtram autem iuſtificationem denuo exuſcitatum eſſe: Quemadmodum

Opera Trinitatis indiuiſa.

Pater viuificat, ſed non absque Filio & Spiritu ſancto.

Ioan. 8.

Pater exuſcitat Filium, ſed non absque Filio.

Ioan. 2.

Rom. 4.

Chriſtus virtute carnis ex mortuis non ſurrexit, ſed virtute Dei.

Rom. 4.

Spiritus ſanctus procedit ex Patre & Filio ex æquo.

dum enim mortem nostrî causa in propria carne pertulit, atque ita mortis imperium dissoluit: Sic rursum nostri causa reuixit, culpisque præuaricationis Adæ abolitis, iter nobis ad immortalitatem rursum obtinuit: Iustificamur enim per Christum antiquæ illius maledictionis vim demolientem, & per obedientiam modis omnibus perfectam naturam humanam ab antiquis criminibus liberantem: Peccatum namque illa in ipso nullum admisit, sed Deo in ipso gratissima extitit, etiamsi initio, vt antè quoque admonuimus, condemnationi obnoxia fuerit.

Natura humana in Christo Deo nunquam exosa fuit.

Rom. 6. *An ignoratis, fratres, quia quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in mortem ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem, vt quomodo Christus resurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.* Dominus noster Iesus Christus morte infernoque despoliato spirituumque multitudine, quæ in subterraneis claustris detinebatur, inde liberata, tertia die resuscitatus reuixit, rediuiusque sanctis

Matth. vltimo. Apostolis dixit: *Euntes, docete omnes Gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritussancti.* Cùm igitur vt in vno Patris nomine baptizamur; ita in vno quoque Filij nomine eiusdemque morte, & Spiritusancto abluamur; qui vnum Dominum nostrum Iesum Christum in duos Filios diuidunt, hominemque secundùm solam dignitatis vel auctoritatis æqualitatem Deo coniunctum fuisse contendunt, naturis interim personisq; diuisim subsistentibus, ij nos doceant, in vtriusnam mortem baptizemur? Nam si in Diuini Verbi, vt per se seorsum animo cõcipitur, mortẽ baptizatos nos dicunt, mox incorruptibili naturæ corruptionẽ attribuunt, mortemq; illi, qui suapte natura vita est, apertè decernunt. Si, inquam, in Verbi secundùm se seorsum ac nudè considerati mortem baptizatos nos dicunt, quomodo Dei Patris Verbũ à vera Diuinitate non excludunt? Neque enim is mortis capax esse non potest, in cuius mortem baptizamur? Quòd si verò per se ac propriè in illius mortem ablutos nos responderint, qui ex sacra Virgine ortus, cognoscitur; quî fieri potest, vt illum eiusdem cum Patre & Spiritusancto ordinis & dignitatis esse, disertè non profiteantur?

Ex æquo baptizamur in trium personarum nomine.

Qui in Verbi mortem baptizatos nõ dicunt, mortalem morti subiiciunt.

Mortale est omne, in cuius mortem baptizamur.

At quis

At quis, quæso, cui modò mens vigeat, manifestam doctrinæ huius absurditatem non animaduertat? Necessariò itaque statuendum est, Dei Verbum simile nobis euasisse, mortemque in carne vltro ac libenter subiisse: Hac enim ratione in mortem illius baptizati sumus, cùm non nisi vnus tantùm sit filius: Qui quidem secundùm Diuinitatis naturam pati nihil potuit, secundùm humanã autem potuit. Tandem quòd Christus per resurrectionem in vitæ nouitatem nos transformet, istuc in quæstionem non cadit: Sistit enim nos veluti ex mortuis viuentes, cùm sibiipsi, tum Patri quoque cœlesti: Scriptum est nanque: *Mortui quidem peccato, viuentes autem iustitiæ.*

In solius Dei nomine Baptismus administratur.

Christus per resurrectionem suã in vitæ nouitatem nos transformat.

Quòd si Spiritus eius, qui suscitauit Iesum Christum à mortuis, habitat in vobis; qui suscitauit Iesum Christum à mortuis, viuificabit mortalia corpora vestra, propter inhabitantem Spiritum eius in vobis. Etsi vnigenitum Dei Verbum secundùm naturam vita est; attamen quòd corpus morti obnoxium induerit, *gratia Dei pro omnibus gustauit mortem*; vera Diuina virtute nixum, ad vitam denuo rediit; *quatenus impossibile erat morte illum teneri.* Ob has itaq; aliasque, quas addere adhuc licebat, rationes, à Patre è mortuis exuscitatus dicitur. Iam verò accuratè, si videtur, expendamus, quomodo Patrem mortalia nostra corpora per Spiritum suum, qui habitat in nobis, viuificaturum prædicet? Viuificabit vtique, neque de huius rei veritate dubitare licet; veruntamen idem ille viuificus spiritus, Christi quoque spiritus est: *Vos* (inquit) *non estis in carne, sed in spiritu, si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem Christi Spiritum non habet, is non est eius.* Et rursum de sanctis Apostolis alicubi ita scribitur: *Cùm venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bythiniam, & non permisit eos Spiritus Iesu.* Cùm Spiritus ergo ipsius quoque exuscitati proprius sit, quantumuis Deus Pater in Spiritu nos viuificare dicatur; quis ambigat, resurrectionem in humanam naturam ad eum modum cecidisse, vt eam tamen Deus Verbum vnà cum Patre, ex quo naturaliter procedit, pertraxerit, cuius viuificus ille Spiritus proprius quoque existit?

Rom. 8.

Hebr. 2. Verbum corpore mortem obiit, Diuina virtute denuo reuixit. Actor. 2.

Quo modo corpora nostra viuificẽtur, per inhabitãtem Spiritum. Rom. 8.

Qui Patris, idem & Filij quoq; Spiritus est. Actor. 16.

Filius vnà cum Patre suum templum exuscitauit.

An experimentum quæritis eius, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis: Nã etsi crucifixus est ex infirmitate,

2. Cor. 13.

mitate, sed viuit ex virtute Dei: Nam & nos infirmi sumus in illo, sed viuemus cum eo ex virtute Dei in vobis. Nonnulli offensionem de Domino nostro Iesu Christo ex quorundam sermonibus passi in eiusmodi cogitationes præcipites abierant. Si verus Deus erat, naturalisque omnipotentis Dei Filius, cur homicidarum manus nõ effugit? cur probrosissimam in cruce mortem pertulit? Intelligi enim vix potest, quomodo & Deus extiterit, & crucifigentium tamen manibus cesserit, nostrisque infirmitatibus obstrictus fuerit? Ad huiusmodi autẽ cogitationes beatus Paulus ita respondet: Si volueritis apud animos vestros seriò considerare, quisnam & qualis sit, qui in me loquitur, ea sedulò reputãtes, quæ ad humanam naturam spectant, idoneam mox nodi huius solutionem reperietis: Non enim infirmus fuit, sed per Spiritum suum præpotentem in nobis virtutem efficacitatemq; ostendit; talem nimirum, vt citra omnem difficultatem quasuis irruentium tentationum impetus propulsare, cunctisque afflictionum insultibus animo sẽ obsistere licuerit. Quid ergo? Dicet aliquis, ô Paule, an nõ infirmitatis indicium fuit crucem sustinere? Itáne verò ea res Diuinę virtutis argumẽtum extitit? Minimè gentium (inquit) Agnosce enim, illum carne infirmatum esse: Agnosco nihilo secius Diuina virtute denuo reuixisse: Nã natura Deus erat. Cur igitur, aut quo modo infirmatus est? Vtique proprium corpus mortem nostrî causa degustare sinens, *quò nimirum eum per mortem destrueret, qui mortis habebat imperium, hoc est, Diabolum; & liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti.* Cùm igitur modica secundùm carnem infirmitas his salutis causa extiterit, qui in hac vita degunt, quo modo non oppidò decebat, vt eam infirmitatem subiret, quò morte per illam abolita, proprióq; templo iterum viuificato omnibus veneratioñi & admirationi foret? Hoc tamen non per carnis infirmitatem, sed per virtutem Diuinam præstitit: Est enim ille Patris virtus, & resurrectio & vita. Viuit itaque semper; viuens nanque est. Neque dubitandum est, quin nos quoque olim vita cum illo fruituri simus, si nunc simul cũ illo infirmitate iactati sustinuerimus. Et quamuis interea loci mortis legibus teneamur obnoxij; certa tamẽ

æternæ

Mirantur Gentes, quomodo virtus passa sit infirmitatem.

Apostolus Christi virtutẽ ex se ipso ostendit.

Quo modo Christus infirmatus fuerit.

Hebr. 2.

Christus Patris virtus.

Cũ Christo æterna vita potituri, si vnà cum illo hic fuerimus infirmati.

æternæ vitę ſpe ſuſtentamur. Reuixit itaque ex mortuis, naturæ noſtrę iter ad vitam muniens: Appellatus eſt enim primogenitus ex mortuis, & primitiæ dormientium.

Nunc anima mea turbata eſt. Et quid dicam? Pater ſaluifica me ex hac hora. Sed propter hoc veni in hanc horam. Pater clarifica nomen tuum. Et alio loco rurſum: *Et cœpit contriſtari & mœſtus eſſe, & dixit: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem*; rurſum: *Et clamans voce magna Ieſus, ait: Pater, in manus tuas commẽdo Spiritum meum.* Qui Apollinarij opinionem ſequuntur eiuſdemque ſententiæ ſubſcribunt, hi templum Deo vnitum, inanime rationéque deſtitutum fuiſſe contendunt: Sed quid illi, obſecro, reſpondere poſſunt, cùm ſanctos Euangeliſtas iſtiuſcemodi de omnium noſtrùm Saluatore literis prodidiſſe legunt? Nam cuius, quæſo, triſtitiæ, aut eorum omnium, quæ metum arguunt, ſumma illa Diuinæque Verbi natura tandem capax eſſe queat? Maior eſt enim, quàm quæ iſtiuſcemodi rebus vlla ex parte affici, aut vllis omnino humanis perturbationibus commoueri valeat. At verò in corpus ſenſus mentisque expers triſtitiæ doloriſue ſenſus cadere non poteſt; ſed neque moleſtiam vllã, aut vllum omnino mœrorem ex imminentium incommodorum prouiſione concipiet aliquando. Eiuſmodi autem dum, quæ præſentia ſunt, & adhuc futura trahuntur, mente pertractat, anima rationis & intelligentiæ compos pati ſolet; id quod omnes fatentur: Quomodo itaque Emmanuel ait: Nunc anima mea turbata eſt? Quo modo idem tædere ac moleſtus eſſe cœpit? Aut qualem tandem Spiritum in manus Patris commendauit? Res enim illa à Diuinitate eſt prorſus aliena; ſicut etiam à carne ſola inanima. Perſpicuum eſt ergo, vnigenitum, corpore aſſumpto, non quidem illo inanimi, aut mente deſtituto, ſed anima ratione prædita, eademq; perfecta, hoc eſt, omnia quæ ad illius rationẽ pertinent ſortita, viuificato & informato hominem factum eſſe. Et quemadmodum omnia, quæ corporis ſunt, propria ſibi aſciuit; ita nihil eorum omnium quoq;, quę ad animam ſpectãt, reliquit: Neceſſe enim fuit, vt in omnibus, ſiue ea ad animam, ſiue ad corpus pertinerent, nobis aſſimularetur. Quam ob rem vt nonnunquam propriæ carni ea pati

Ioan. 12.

Matth. 23.

Luc. 23.

Apollinariſtæ, Chriſtum humanam naturam habuiſſe, contra diſertas ſcripturas negant.

In Dei Verbum non cadit metus, aut perturbatio ſecundùm ſe vlla. Corpus per ſe nõ eſt capax doloris.

Nihil ſoli carni aut Diuinitati eſt metu, metúſue cauſa.

Chriſtus ea omnia aſſumpſit, quæ ad animę & corporis integritatem pertinent.

permittebat, quæ carnis sunt propria; ita rursum, quin anima quoque propriis suis afflictionibus interdum duceretur, non prohibebat. Denique licet natura Deus esset, omnique creatura superior; quæ tamen exinanitionis erant, ea in perpetuo accuratè obseruabat. Porrò autem spiritum suũ, hoc est, animam sibi vnitam Deo & Patri commendat, quò nouo rursum beneficio per hoc nos cumulet: Quondam nanque humanæ animæ corporis exutæ ad subterraneos carceres demittebantur, mortis receptacula istic impleturæ; at verò posteaquàm Christus spiritum suum in manus Patris commendauit, etiam hanc viam in aliam quãdam meliorem nobis demutauit: Nec enim nunc descendimus ad inferos, sed ducem nostrum ponè subsequimur, animisq; nostris illi veluti fido conditori commissis, tantisper bona spe viuimus, quoad Christus vniuersos tandem ad vitam reuocabit.

Cur Christus Spiritum suum commendârit Patri.

Ioan. 6. *Sicut me misit viuens Pater, & ego viuo propter Patrem; & qui manducat me, & ipse viuet propter me.* Lubenter hìc eos ego interrogarem, qui vnum Christum in duos diuidunt; vternam ille sit, qui à Patre missus, propter Patrem viuit, viuendóque viuificat: Nam si illius Verbum nudè per se positum missum dicunt, quomodo, quæso, illud à nobis, vt viuamus per illud, mãducatur? Nam Diuinitas suapte natura corpore penitùs vacat. Si autem hominem tantùm, per se seorsum conceptum missum asseuerant, quomodo viuificandi vim ex eo habet, quia vitam ex Patre obtinet? An non omnes, quotquot in terris degimus, Deo & Patre nos viuificante vitam agitamus? An non omnes in ipso viuimus, mouemur & sumus? Cùm ergo omnes per Patrem viuamus, quomodo vnius tantùm hominis corpus ea de causa viuificum prædicatur? Cur nostra quoque corpora eandem potestatem adepta minimè sunt? Siquidem omnes per Patrẽ viuimus & sum⁹. Ecquid ergo ad hęc dicemus? Dei Verbum, quod in humana forma apparuit, Apostolus est appellatum: *Missum est enim ad prædicandum captiuis remissionem, & cæcis visum.* Viuit autem propter Patrem, quia ex viuente Patre genitum est: Oportuit enim modis omnibus vitam esse secundùm naturam eum, qui erat ex viuente. Oportuit, inquam,

Verbum secũdùm se manducari nequit.

Actor. 17. Omnes in Deo & per Deũ viuimus, mouemur & sumus.

Esa. 61.

Verbum incarnatũ Apostolus appellatũ, & quare.

Filium

Filium vitam esse, quia ex viuente Deo Patre ortum ducebat? Quoniam verò corpus ex sacra Virgine sumptum sibi asciuit, facit illud viuificũ; & id quidem admodum congruè: Est enim corpus vitæ omnia viuificantis. Fas itaq; non est vnum Filium, & Christum, & Dominum in duos Filios dispertire: Siquidem idem ipse & vita est, quoniam ex vitâ viuentéque Patre natus est; & per proprium corpus rursum viuificus est, vtpote Deus homo similis nobis effectus.

Corpus Christi viuificũ, quia essentialis vitæ proprium.

Sicut enim Pater vitam habet in semetipso; sic dedit & Filio vitam habere in semetipso: Et potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est. At quomodo quærat hîc quispiam: Pater vitam habet in semetipso? Nunquid aliunde acceptam, vel vndecunque aduentitiam? Nequaquam: Istuc nanq; docere, vel opinari, quid esset aliud, nisi apertum delirium? Imo verò quid nisi manifestũ inexplicabilis illius naturæ repudium? Primò nanque si vita, quam habet, ab ipso aliena foret, vniuersorum Deus non esset natura quædam simplex, sed composita. Ad hæc si vitam aliunde accepisse statueretur, is vtique, qui vitam non habenti impertiret, citra omnem controuersiam multis illo maior, multisq; partibus, bonis omnibus illo cumulatior foret. Denique existimare, isthæc ita habere, hoc est, imaginari, Deum Patrem vitam aliunde, & quasi aduentitiam obtinere, istuc, vt dixi, aliud nihil esset, quàm absurdissimè delirare. Habet itaq; Pater vitam in semetipso non ascititiam, vel aduentitiam, sed naturaliter, quasi substantialem fructum in seipso existentem. Atque ad eundem modum, & Filio quoq; vitam in semetipso habere dedisse, rectè, vt arbitror, asseritur. Habet ergo & Filius quoque, prout suapte natura Deus est, vitam ex seipso naturaliterque in seipso subsistentem. At verò qua homo est, vnà cum iudicandi potestate illam accepisse dicitur; esto vt Deus omnium iudex existat. Porrò autem quæ suscipiendi extiterit ratio, id ipse insinuat, dum addit: Quia filius hominis est: Non enim proprium est homini vitam intrinsecè à semetipso petere posse; sed quia corpus Verbo vnitum viuentis Verbi factum est proprium, propterea & id quidem admodum conuenienter, Filius vitam accepisse dicitur; tanquam viuificam

Ioan. 5.

Pater habet vitam in se, sed nõ aliunde mutuatam.

Si Deus aliunde acciperet vitã, non esset natura simplex, nec summũ ens, nec summum bonum.

Vita Deo fructus substantialis.

Filius habet vitam in semetipso vt Deus, aliunde autem acceptam, vt homo.

Verbum ratione corporis vitam accepisse dicitur.

ipsius Verbi actionem, intercedente corpore, sortitus. Quin & Verbum quoque, eò quòd corpus assumptum, factum est sibi proprium, hoc ipsum nempe vitam accepisse, quasi proprium quiddam in se transfert.

Quòd Christus verus sit Deus, etiamsi filius hominis appelletur.

Luc. 18.

Dominus noster Iesus Christus alicubi ita ait: *Veruntamen filius hominis veniens, putas, inueniet fidem in terra?* Agedum verborum horum sensum ad libellam expendentes, videamus, ecqualemnam fidem Dominus noster Iesus Christus, olim è cœlo reuersurus exiget? Nã si homo tantùm nulla re cæteris præstans à nobis vult credi, non etiam Deus, aut verus Dei Filius; neminem dubitare arbitror, talem fidem, æstimationem, vel opinionem eadem facilitate apud Paganos & Iudæos comperturum, qua apud nos: Quandoquidem idololatræ, cæteríque, qui res conditas in ipsius conditoris loco venerantur, crucem & mortem, quam nostrî causa pertulit, audientes, in insanum mox cachinnũ soluuntur miseri. Et si quispiã Deum illum nominauerit, indignabundi confestim resiliunt, apertamque rem illam anthropolatriam esse definiunt. Iudæi quoque in Christum insurgentes palàm obiectare non dubitant: *De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; & quia homo cùm sis, facis teipsum Deum.* Cùm eiusmodi ergo fidem exacturus non sit, cuiusmodi in errantibus paganis & idololatris inest, sed cuiusmodi in nobis exiftit, qui rectè sapere consueuimus; veritatis studiosos intrepidè fateri oportet, eum, qui nostri causa filius hominis factus est, Deum esse secundùm naturam; ne videlicet in errantium crimina vltro nos abiicientes, per inscitiam illis similia sapere, atque adeò vilia quædam de Christo perinde ac illi imaginari deprehendamur.

Christus olim ad iudicium redi turus fidem in se tãquam in Deum exacturus est.

Pagani Christi crucem rident eiusdemque diuinitatem negant.

Ioan. 10.

Oportet Christianos aliter erga Christũ effectos esse ac Iudæi, aut Pagani.

Ioan. 5.

Neque enim Pater (ait rursum Christus) *iudicat quenquam; sed omne iudicium dedit filio, vt omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem*; & infrà: *Sicut enim Pater vitam habet in semetipso, sic dedit & filio vitam habere in semetipso; & potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius*

filius hominis est. Canit alicubi beatus Dauid: *Dominus iudex est.* Quin & quidam quoque ex Christi discipulis, vnum iudicem, vnúmque legislatorem esse, scribit. Atqui iudicandi auctoritas in nullum alium conuenit, sed nec conuenire quoque potest, nisi in eum solum, qui est omnium Dominus, hoc est, in Deum. Quomodo ergo filio hominis iudicium tradidit? Nam si eam illi potestatem fecit, tanquam vni nobis simili, quomodo verax erit, dum ait: *Gloriam meam alteri non dabo*? Ad Dei enim gloriam pertinet, iudicium exercere. Si autem iudiciariam potestatem Filio ita communicauit, vt ipse tamen propter substantię identitatem iudicandi ius non amiserit; & ille nihilominus, qui accepit, filius sit hominis; quo modo omnibus manifestum non fit, Verbum propter ineffabilem illam ex Deo Patre generationem, Deum esse; idemque rursum propterea quòd carni vnitum, perindéque ac nos ex muliere natum est, hominis filium esse? Cùm ergo Iudæis dicit: *Nunc autem quæritis me interficere hominẽ, qui veritatem vobis locutus sum*; rursum: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est in cœlo. Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto; ita exaltari oportet filium hominis.* Aut cum de se ipso ita ait: *Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui, cum Angelis suis.* Et iterum: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Denique vt verbo absoluam, quotiescunque in Diuinis literis homo appellatur, non hominem seorsum per se, Verbo quod ex Deo est, secluso, mente concipere debemus, sed Dei Verbum dispensatoriè propter nos filium hominis effectum, Diuinitate interim nulla ex parte amissa, aut labefactata: Vnus enim est Dominus noster Iesus Christus. Et quia vnus tantùm est, non potest summa cum impietate coniunctum non esse, post indiuulsam illam inseparabilemque vnionem, quæ omnem omnino & mentis & rationis captum excedit plurimum, vnum in duos Christos, aut filios diuidere. Cæterùm si cui animus esset omnia, quæ de Christo literis consignata extant, diligentiùs examinare, illi vtique haud difficile foret, plures adhuc alias sententias hisce adiungere, sed scriptum nouimus: *Da sapienti occasionem, & sapientior erit.* Vniuersorum Deus mentes vestras, religiosissimæ Imperatrices, per Spiritum

Psal. 7. 49. 74.

Iac. 4.

Iudiciaria potestas in solũ Deum conuenit.

Esa. 48.

Ad Dei gloriam pertinet iudicium exercere.

Ioan. 8.

Ioan. 3.

Matt. 16.

Cùm sola humanitas Christi in scripturis nominatur, nõ excluditur illius diuinitas, & vice versa.

Spiritum sanctum ita dirigat, quò in recto sensu perseueretis: Etenim Christus Dominus ita vos comparatas, hoc est, firma ac stabili mĩniméq; fucata fide ornatas offendens, cœlestibus bonis affatim aliquando locupletabit, longéque beatissimas efficiet: Omnis nanq; spes nostra in Christo sita est, per quem, & cum quo, Patri cum Spiritu sancto sit gloria in secula seculorum, Amen.

Omnis spes nostra in Christo defixa.

Tomi primi caput VII.

EXEMPLVM SACRAE, QVAM religiosissimus Princeps Theodosius ad Cyrillum Alexandrinæ Episcopum misit.

ARGVMENTVM.

EPistola hæc cõplectitur grauissimam Cyrilli accusationem. Insimulatur de seditione, de temeritate, de arrogantia, de curiositate, deq; aliis id genus non paucis Sacerdote planè indignis. Graui huic criminationi grauissima subiungitur comminatio, nisi cæteris omnibus posthabitis, ad Synodum, quam Imp. Theodosius Ephesi ad festum Pentecostes indixerat, sese conferat, ibidemque de dictis factisque suis rationem coràm reddat. Cæterùm scribendi materiam, iniustæque accusationis huius occasionem subministrauit Nestorius: Nam cùm Cyrillus illius in Christum blasphemias acerrimè impeteret, easdemque apud Ecclesiarum Præsules grauiter exaggeraret, veritus ille, ne orbis odium in se concitaret, Theodosium adiit, omneq; motarum turbarum culpam & causam à se callidè in vnum Cyrillum transtulit, falsaque accusatione hasce ab Imperatore vehementissimè contra Cyrillum incenso extorsit. Lege Nicephorum lib. 14. cap. 33.

IMPE-

Imperatores, Cæsares, Theodosius, & Valentinianus, Victores, Triumphatores, Maximi, semper Augusti, Cyrillo Episcopo, S. D.

PIETATE quidem nihil nobis est antiquius; propter quam si qui fortè incautiùs deliquerunt, venia dignos censemus. At parum interim laudabile est, illos ea indigere, qui propter summam religionem, plurimum à nobis commendari, maximisque honoribus cumulari debuerant. Oportet autem Sacerdotes cùm morum suauitate fideique integritate inprimis ornatos esse; tum maximum animi candorem ac synceritatem per omnem vitæ cursum præ se ferre; ac certò deniq; secum statuere, vnius cuiusque rei naturam, potissimùm verò incorruptæ pietatis doctrinam sedulo inuestigandi studio faciliùs, quàm pertinaci animorum contentione inueniri: Etenim iam inde à primis vsque temporibus non imperantis cuiuspiam, aut certè imperium vsurpantis interminationes, aut proteruiæ, sed sanctorum Patrum, sacrarumq; Synodorum decreta eam nobis constituerunt: Nam religionem prudentia & consilio magis, quàm cuiusquam imperio firmari, nulli, opinor, dubium esse potest.

Turpe Sacerdoti aliquid venia dignum admittere.

Sacerdotum ornamenta fidei integritas, morum suauitas &c.

Veritas inuestigãdi, quàm contendendi studio faciliùs inuenitur.

Synodorum & Patrum autoritas in constituenda religionis doctrina.

Nunc igitur tua pietas exponat, quid ita nobis, quibus religionem tantopere curæ esse non ignorabas, contemptis, Sacerdotibusque, quotquot circumquaque degunt (quos vtique in vnum locum coactos natam de religione controuersiam discutere dirimeréque par erat) despectis, hasce turbas discordiasque inter Ecclesias concitâris? Quasi verò impetus temerarij pietatis doctrinam magis, quàm sedula diligensque veritatis inquisitio decere videantur; plusque apud nos valeat versutia & audacia, quàm cura aut industria; aut aliud quippiam huiusmodi magis nos, quàm animi cãdor ac simplicitas

Religio consilio firmatur magis, quàm imperio.

Cyrillus seditionis hic accusatur, sed falsò.

Principum munus magis studere publicæ tranquillitati, quàm priuatæ vindictæ.

oblectet. Quamuis ergo honorem non vsque adeò magnum inde ad nos accessurum existimemus, si à tua pietate obtinuerimur; nec omnia rursum turbatum iri, si quod hic indignationis exemplum in te velimus edere; attamen hoc tempore magis nobis curæ est, vt sancta pax exoptatáque tranquillitas Ecclesiis restituatur, quàm vt priuatas nostras iniurias prosequamur. Scito interim, magnam abs te rerum perturbationem excitatam esse. Neque mirum est sanè, eum, qui modum excessit, iis conatus suos non definiuisse, quæ ad Ecclesias & Sacerdotes spectant, sed vltrà progressum, de nobis ipsis quoque quiddam pietate nostra prorsus indignum credidisse: Nam nisi aliquod inter nos de religione dissidium ortum esse persuasum habuisses, aut certè aliquid eiusmodi ex literis tuis oriturum speraſſes; cur obsecro alia priuatim ad nos, alia rursum ad Eudociam religiosissimam coniugem meam, alia tandem ad Pulcheriam sororem meam Augustam, eandemque pietatis studiosissimam, perscripsisses? Quod profectò dissidiũ si inter nos fortè natum fuisset, nosque ad eum modum affectos esse contigisset; omnino tamen vituperationem effugere non poterat, eum, qui tanto locorum interuallo à nobis disiungitur, curiosiùs in res nostras inquirere: Si id autem inter nos non existit, conari vt existat, id verò cuiusuis potiùs, quàm Sacerdotis fuerit: Quid enim indignius, quàm vno impetu, vnóque animi conatu Ecclesiastica & Regia omnia velle confundere, ac à se inuicem diuellere? quasi verò alia omnis desit occasio, ex qua laudem & gloriam aucupêre.

Prosphoneticæ Cyrilli Theodosio de seditione sui spectæ.

Turpe Sacerdotẽ longe positum in Principum & aulicorũ negotia & mores inquirere.

Non decet Episcopum sacra profanaq; omnia confundere.

Ne igitur clàm te sit, quonam in statu res nostræ versentur, nôris, Ecclesias & Regnum nostrũ coniuncta esse, nostráq; accedente auctoritate & imperio, & Christi Seruatoris nostri aspirante prouidẽtia, magis subinde inter se coitura esse; tum tibi quoq; à nobis ignotum esse, ne hinc capta occasione iure conqueri ac dicere queas, te ob pietatis doctrinam in reprehensionem incidere. Quam quidem pietatis doctrinam in sacra Synodo in vtranque partem ventilatam eatenus obtinere volumus, quatenus æquitati & rationi consentaneũ esse iudicabitur. At verò, siue illi veniã impetraturi sunt, qui à Patribus

Theodosius Cyrillo ignoscit.

Veritatis doctrina in Synodis diligenter ventilanda & constituenda.

victi

victi discendent, siue non; nos sanè ciuitates simul & Ecclesias conturbari nequaquam sinemus; sed nec eam quoque doctrinam indiscussam manere patiemur, cui diiudicandæ eos præfici oportet, qui Sacerdotiis vbiuis Gentium præsident; per quos & nos quoque in veritatis sententia stabilimur, magis magisque identidem stabiliemur. Omnino autem nemo, qui vel aliqua ex parte ad rempublicam pertinet, qualicunque fiducia fretus, inconsultius quippiam in hoc negotio tentet, aut impedire studeat: Alioqui enim certam condemnationis sententiam neutiquam euadet: Quandoquidem nostra maiestate eos, qui promptè alacriterque ad eiusmodi inquisitionem aduolare non cunctabuntur, merita laude prosequente; cæterosque, qui imperare fortè mallent, quàm in medium consulere, aut aliorum de eiusmodi rebus consilium audire, coërcente, nulli omnino, vt maximè velit, integrum istuc erit. Quam ob rem & tuam quoque reuerentiam ad tempus, quod aliis literis ad vniuersos metropolitanos Episcopos missis ediximus, præstò adesse oportebit. Neque priùs nostram amicitiam te recuperaturum confidas, quàm omni turbatione & animorum ægritudine sedata, ad propositarum quæstionum discussionem vltro accurreris: Hac namque ratione, quæ pro tuenda opinione acerbè inconsultéque abs te iam admissa sunt, neque priuato dolore perculsus, nequè alicui præter decorum infestus, admisisse videberis; & quæ adhuc reliqua sunt, legitimè transigere velle censeberis. Quòd si quid autem secus visum fuerit, id nequaquam sustinebimus. Vale.

Sacerdotum, non Principum est in veritatis dogmata inquirere eaq; de causa in Synodum coire.

Grauis comminatio in eos, qui Synodi progressum quouis modo impedire tentauerit.

Euocatur Cyrillus ad Synodum.

Metropolitani per Theodosium ad Ephesinũ Concilium euocati.

Tomi primi caput VIII.

EPISTOLA CYRILLI AD eos perscripta, quorum literis notatus fuerat, quòd solo vulgi rumore persuasus, impiam Nestorij doctrinam in peius subinde serpere, non siluisset.

ARGVMENTVM.

VAriæ Constantinopoli sententiæ, varia vt in factionibus fieri solet, obtinebant iudicia; aliis Nestorium, aliis Cyrillum accusantibus: Hunc quidem quòd importunè iniustéque in Nestorium inquireret, eiusdemque doctrinam & lapsus acriùs, quàm par esset, exaggeraret; præsertim quòd Christiani pectoris sit potius prælatorum nævos modestè tegere, quàm hostiliter eosdem insectari: Illum verò quod à maiorum traditione & fide desciscceret, ac noua quædam dogmata non absque graui multorum offensione in vulgus spargeret. Priorum querimoniæ occurrit hac epistola Cyrillus, ostendens, quæ à Nestorio eiusdemque sectatoribus profecta erant, ac subinde adhuc proficiscebantur, eiusmodi esse, quæ salua conscientia dissimulari non possent; atque adeò illum, qui impia hæc promulgabat reprehendendum esse potiùs, quàm eos, qui iusmodi impietates refutarent, orthodoxamque veritatem propugnarent.

Epistola Cyrilli ad solitarios, Nestorio exosa.

QVANDOQVIDEM pietas vestra ad me scribit, religiosissimũ Nestorium magnam ex iis literis cepisse molestiam, quas ad solitarios cõfeceram, illos reuocare studens, qui ex disseminatis rumoribus istis non leuiter offensi videbantur; fateri cogor, hoc quicquid est ægritudinis, non tam ex me, quàm ex illo ortum esse: Nam ego hominibus propter illius exegeses maiorem in modum offensis, rectæ fidei doctrinam exposui; ille verò in Catholica

Catholica Orthodoxorumque Ecclesia, Episcopum Dorotheum Calum vulgò appellatum apertè dicentem tulit: Si quis Mariam Deiparam esse dixerit, anathema sit. Neque solùm conticuit, cùm hæc illum loquentem audiret; verùm eundem quoq; ipsum ad mysticam communionem mox admisit, mysteriorumque participem effecit. En igitur ipso præsidente, vel ab ipso veriùs sententiam proferente, anathemate ferimur: (Neque enim Dorotheus, inscio Nestorio, isthæc in Ecclesia efficiebat.) Cùm ergo nos ipsi, qui etiamnum in vita manemus, cæteríque terrarum orbis Episcopi, tum Patres quoque nostri, qui hinc iam olim ad Deum profecti sunt, anathemate ab illo percussi simus; quid vetabat, & nos quoque vocibus illius contraria scribere ac dicere: Anathema, si quis Mariam Deiparam esse negauerit. Verùm id hactenus propter illum facere nolui, ne sint, qui Episcopum Alexandrinum, Ægyptiamúe Synodum anathematis sententiam in Nestorium tulisse dicant. Quòd si verò piissimi Orientis & Occidentis Episcopi intellexerint, se omnes ab illo anathemate plexos esse: (Omnes nanque sanctam Mariam Deiparam esse profitentur) quo id tandem animo accepturos putabimus? An non omnes ægerrimè istuc patientur, non tam propter se ipsos, quàm propter sanctos Patres, in quorum monumentis sacram Virginem Mariam passim Deiparam appellatam comperimus? Sanè nisi onerosum fore visum esset, non pauca diuersorum Patrum volumina misissem, in quibus non semel, sed frequentissimè vocem hanc positam offendas, qua sacram Virginem Deiparam esse confitentur. Vale.

Dorotheus Calus Nestorianus. Dorothei Cali in Christũ blasphemia.

Nestorius Dorothei Cali impietatẽ dissimulat, imò verò facto ipso cõprobat.

Execrabiles, qui Virginem matrẽ Deiparam esse negant.

Totus Oriens & Occidens Mariam Deiparam profitetur.

Veteres passim Mariã Deiparam vocant.

Tomi primi caput IX.

ALIA EIVSDEM CYrilli epistola ad quendam Nestorij sectatorem.

ARGVMENTVM.

EPistola hæc eiusdem penè est argumenti cum proxima præcedente. Docet, Nestorij exegeses eiusdemque in fide errores, Ecclesias omnes maiorem in modum perturbasse. Ostendit, quantum periculum impendeat pastoribus, si vel ipsi praua doceant, vel ab aliis praue docta pro virili non refutent. Monet, priuatas quidem iniurias dissimulari posse, & se quoque dissimulare velle; fidei verò nequaquam. Testatur tandem, quæcunque scripsit, ea non Nestorij odio scripsisse, vt cui optimè consultum velit, sed tantùm religionis amore & studio.

NOVI dilectionis tuæ synceritatem; neq; pietatis studium ignoro. Et si quidem ad aliquē morum meorum ignarum scriberem, pluribus sanè verbis persuadere conarer, me pacis quidem perstudiosum, à litibus verò & rixis alienum esse prorsus, denique talem, qui omnes amare & ab omnibus vicissim amari peroptem. Sed quia ad eum scribo, cui studia mea comperta sunt, breuiter vnum id solum monebo; nempe si rerum, aut pecuniarum iactura fratris ægritudinem sanare liceret, me eam iacturam subiturum esse promptissimè, ne quid charitate prius habere viderer. At quia fidei negotium agitur, & offensionem passæ sunt, vt semel dicam, omnes quotquot per Romanum Imperium sparsæ sunt Ecclesiæ: (Nemo enim est, ex quacunque demum ciuitate, aut regione aduenerit, qui non quærat: Ecquinam sunt hi rumores? ecquæ noua hæc doctrina Ecclesiis ingeritur?) dissimulare non valeo. At quod interim nos remedium

Maioris ducenda ægritudo amici, quàm pecuniæ iactura.

Omnes Ecclesiæ ob Nestorij impietatem turbatæ.

remedium hisce malis adhibebimus, quibus diuinorum mysteriorum doctrina à Deo concredita est? quos initiati iure accusare poterunt, ac dicere, eam se fidem tenuisse, quam à nobis edocti fuerant. Quare si bona fide munus id obiuerimus, publicè laudati, dignam mercedem assequemur; sin autem aliter, hoc est, peruersè, quæ nobis flammæ ad supplicium sat esse poterunt? Audiemus enim illud: *Terram meam perdidisti, & populum meum occidisti, sicut scriptum est.* Sane è laicis quilibet de sua duntaxat vita rationem redditurus est; nos verò, quorum humeris Sacerdotij onus incumbit, non pro nobis tantùm rationem reddituri sumus, sed pro omnibus Christi fidelibus. Me igitur nulla neque iniuria, neque contumelia, neque conuitia mouent; etiamsi quàm plurima, & immerenti, & à quibus id minimè expectabam, hactenus sint illata. Sed isthæc omnia obliuione voluntaria conterantur: Deus enim istiusmodi nugatores olim iudicaturus est. Tantùm fides integra & salua sit, & charus amicus omnibus ero: Neque vlli concedam, vt religiosissimum Episcopum Nestorium ardentiùs amet, quàm ego: Quem etiam (Deum testor) in Christo peropto apud omnes bene audire, notamque ob ea, quæ pridem admisit, contractam eluere; palamq; facere, calumniam esse meram, non veritatem, quę de sua perfidia à nonnullis inuulgata sunt: Nam si Christi mandato ad inimicorum dilectionē vrgemur; quomodo consentaneū non est, vt amicos & consacerdotes omni beneuolentiæ studio complectamur? Quòd si verò exoriantur, qui fidem demoliri satagant; quomodo nostras ipsorum animas vltro non offeremus. Profectò licet ipsa quoque mors capiti nostro impendeat, nulla in nobis erit cunctatio: Nam si pro gloria Dei veritatem prædicare formidauerimus, ne videlicet in aliquam molestiam incidamus; qua, quæso, fronte sanctorum Martyrum certamina & triumphos, apud populum laudibus euehemus? Quippe quos vno hoc nomine præcipuè decantamus, quòd hoc, quod iam dictum est, magna animi constantia præstiterunt, hoc est, ad mortem vsq; pro veritate dimicauerunt.

Grauissima supplicia parata prauis Doctoribus.

Priuati pro se tantùm, pastores pro se suaq; fidei commissis rationē reddituri sunt.

Cyrillus nō suam iniuriam, sed fidei integritatem vindicatam cupit.

Christi mādatum ad inimicorum dilectionem nos vrget.

Vita fidei causa intrepidè profundenda.

Indignè sanctorū Martyrum triumphos decātant, qui propter metum fidem violari sinūt.

Tomi

Tomi primi caput X.

EIVSDEM CYRILLI EPIstola, ad Clericos Constantinopolitanos, religionis causa, mutuis dissidiis interse conflictantes.

ARGVMENTVM.

IN Ecclesia & Vrbe Constantinopolitana, odiis, dissidiis ac turbis æstuabant omnia; multis hinc Nestorij, qui fidei synceritatem fœdè contaminabat, partes sectantibus; non paucis rursum inde cum Cyrillo, qui orthodoxiam maiorumq; traditionem strenuè contra Nestorianos propugnabat, facientibus. Ad hos autem hæc præsens scribitur epistola: Et primò quidem auctor illorum literis respondet; vbi obiter quoque ostendit, Nicænam Synodum voculam hanc θεοτόκον *ita reticuisse, vtrem tamen dilucidè exposuerit. Mox aduersariorum impostruram earundemque impietatem aperit; maximè verò Nestorij, cuius quoque nonnullas arrogantes planeque impias sententias depromit, iniquasque eiusdem contra se machinationes exponit. Postremò quid facto sit opus, quidque ab illis fieri velit, præscribit.*

Anastasius Nestorianus amicitiam & orthodoxiam simulat.

COMMENTARIO, quem misistis, perlecto, comperi Anastasium presbyterum pacis & amicitiæ studium simulasse, ac inter cætera dixisse: Hoc ipsum, quod is (nempe Cyrillus) ad solitarios scripsit, & nos quoq; sentimus; mox tamen ad proprium suum scopum respectantem, hæc de me subdidisse: Nam ille quoque sacram Synodum vocis huius (Deiparę) nullam vsque mentionem feciſſe agnoscit. Ego verò ad hũc modum scripsi: Quamuis Synodus voculę huius (Deiparę) non meminerit; non ideo tamen officio rectè functa non fuit: Per id enim tempus nihil eiusmodi in controuersiam adducebatur. Quare quę tum ambigua non habebantur, ea in medium proferre nullum operæ pretium

Synodi ea solum ex instituto determinare solent quę pro tempore controuertuntur.

pretium erat. Quanquam si sententiarum vim expendere lubeat, sacram Virginem Deiparam esse, nequaquam dissimilaret: Quandoquidem illum ipsum, qui ex Deo Patre natus est, per quem facta sunt omnia, incarnatum & hominem factum, mortem item perpessum, & ex mortuis denuo resuscitatum, ad cœlos assumptum, viuorum denique ac mortuorum iudicem olim venturum esse, asserit. Atqui naturale Dei Verbum secundùm se, neque mortuum est, neq; lancea in latere omnino percussum est: Nam quâle, dic mihi, latus habere id potest, quod corporis expers est? Aut quomodo vita ipsa mortua est? At quia Verbum carni se vniuit, factum est, vt ipsa carne patiente tanquam proprio corpore cruciatum subeunte, ipsum quoque corporis perpessionem veluti propriam in se transferret. Fallunt proinde ac decipiunt semetipsos, qui istiuscemodi dicunt.

Synodus Nicæna Virginem matrem Deiparam definit, etsi vocis huius nõ meminerit.

Verbũ per se mori aut pati non potest.

Verbum proprij corporis perpessiones in se transfert.

Porrò autem quòd impostura faciant, virusque in pectore suo reconditum gerant, vel hinc colligere licet, quòd ad Bupham Martyrium Diaconum, qui Ecclesiasticorum negotiorum administrationi præfectus est, duas chartulas miserunt, alteram à Photio aut alio eius farinæ homine, contra commentarium, quem ad Monachos scripseram, compositam; alterã formam quaternionis, cum noua planè & absurda inscriptione, ad hunc modum: Aduersùs eos, qui propter hypostaseon coniunctionem, aut Vnigeniti Deitatem perimunt, aut humanitatem Deificant. At verò proœmium hæreticorum conuitia, tanquam petulantiùs facta insectatur, omnemque conatum adhibet, vt corpus hoc ipsum esse, quod passum sit, ostendat, non autem Dei Verbum: Quasi verò sint, qui impatibile Dei Verbum pati posse, vnquam dixerint. Verùm nemo eò insaniæ prolapsus est, vt eiusmodi quippiam effutiat. Verùm, vt sæpe iàm monuimus, sacra Synodus ipsum Dei Verbum, per quod omnia condita sunt, passum affirmat; passum autem carne secundùm Scripturas: Corpore namque illius patiente, rectè & ipsum quoque pati dicitur. Quemadmodum & hominis cuiusuis anima, nullam, quod quidem ad propriam naturam attinet, passionem admittit; & tamen cor-

Hæretici virus suũ callide, ne deprehendantur, tegũt.

Hæretici probare nituntur, quod nemo inficiatur.

Vt corpore patiẽte, homo vel anima eius pati dicitur, ita quę humanitatis sunt, in Verbum rectè transferuntur.

pore,quod informat,patiente,haud ineptè,& ipsa quoque pati asseritur. Sed quia scopus illis præfixus est, duos Christos totidemque Filios constituere, alterum quidem per se hominem,alterum verò per se Deum, solamque personarum inter se coniunctionem admittere,hinc est,quòd versutiis agant, & excusationes in peccatis, vt scriptum est,quærant. Proinde si quando in illos incideritis, ita dicite: Perperàm agitis, dum nonnullos, vestris adulationibus applausibusque delinitos, improbitatis vestræ instrumenta facitis, nec non, vt Episcopo nostro obloquantur,subornatis. Verùm non est hæc ægritudinis causa; imò Episcopus noster nihil quicquam offensus est illi,qui istic agit. Malè autem habet vniuersos, cùm Orientis tum Occidentis quoque Episcopos,quòd doctrinam de Christo nequaquam synceram, sed peruersam passim proseminat. Ad cuius demonstrationem publicamque redargutionem vnum hoc sat est, quòd eiusmodi in illis exegesibus legantur, cuiusmodi à nemine vnquam in Ecclesiis dicta comperiuntur:Sic autem habent.Nestorius.

Nestorianorum studium in duos Christos fertur,& quo hoc obtinea-tur, versutius agit.

Doctrina Nestorij noua, atque adeò, vel hoc solo nomine de integritate suspecta.

Populi erga me studium non vulgi acclamationibus, sed dogmatum desiderio metior, maximè cum de Domini nostri Diuinitate & humanitate mentio incidit; & paucis interiectis rursum: Animaduerto, plebem nostram præclaros cùm in religione, tum in pietatis quoque feruore progressus fecisse; sed magna interim Diuinæ notitiæ ignoratione teneri video: Neque tamen id ipsi populo vitio vertendum existimo, sed, vt modestè loquar, Doctoribus, quibus tantùm non suppetit otij, vt quippiam accuratius de dogmatibus vobis proponant. Quod hoc supercilium? quæ hæc oratio? Nunquid, qui illum anteceſſerunt, doctrinæ fidei operam non dederunt ? Nunquid eloquentior est Ioanne Chrysostomo ? Nunquid sapientior est forsan beato Attico ? Imò verò cur ingenuè non agnoscit, doctrinam se inuexisse peregrinam planeque inusitatam, talem denique, quæ præ sua absurditate Maioribus nostris in nullis vnquam Ecclesiis aut fidelium cœtibus, vel cognita fuit, vel approbata. Mihi itaque nullum de hisce controuersiis cum eo sit commercium aut concertatio.

Populus Constantinopolitanus, pietati deditus.

Chrysostomus eloquens: Sapiens Atticus.

tatio. Id potiùs eueniat, vt ad ſanam mentem redeat rectamque fidem agnoſcat; hoc ſi impetrauero, quæ in me commiſit, vel procaciter irritando, vel infeſtos hoſtes aduerſùm me inſtigando, ea veniam apud Deum haud difficulter promerebuntur. Nihil autem mirum eſt, ſi ciuitates illius feces Chæremon, Victor, Sophronas, & Flauiani fermento imbutus Pædacyllion ſuis nos maledictis infectentur: Semper hi enim, cùm in ſeipſos tum in cæteros quoque improbi extiterunt. Nôrit autem, qui hosce aduerſùm nos armauit, nos neq; longam peregrinationem formidare, neque publicum iudicium, ſi qua opportunitas tulerit, detrectare: Vſu namque interdum venire ſolet, vt vel exiguarum planeque leuium rerum occaſione Seruatoris noſtri prouidentia Concilium cogat; quò nimirum Eccleſiam ſuam, quæ illibatam ſemper inconfuſamque ac illuſtrem fidem colit, à ſordibus repurget: Neque tamen miſer ille, rerum noſtrarum iudicem fore ſe ſperet, atque iſtuc in Amphitione, etiamſi fortè graues quidam viri defuturi non ſint, qui illius ſtudio inſtigati ad iſtud nos vrgeant: Nam Deo nobis bene propitio, neutiquam eô nos transferri patiemur, maledicti illius reſponſuri: Num igitur pacem detrectamus? Minimè gentium: Eam enim captamus, modò tamen rectè fidei edatur confeſsio, deſinantq; taliâ in medium proferre, quæ veluti peregrina lethiferum, hoc malum nobis aſciſcũt. Cęterùm blasphemus ac maledicus illius quaternio, quem miſerunt, tantum in ſe continet peruerſitatis, vt ipſum quoque lectorem lue inficiat.

Neſtorius populi feces in Cyrillum concitat.

Cyrilli hoſtes à Neſtorio ſubornati Chæremon, Victor, Sophronas, &c.

Neſtorius potentes patronos contra Cyrillum cõparat locumque dirimendarũ controuerſiarum Cyrillo incommodũ deſignat,

Quoniam verò inter cætera cauillatur, ſacram Synodum vocem Scripturæ inuſitatam deprompſiſſe, dum ſacram Virginem Theotocòn nominauit; interrogetur & ipſe viciſſim cum ſuis, vbinam Chriſtotocon, aut Theodochon vſque ſcriptum compererint: Inter alia namque & hoc quoque ad Verbum interſerit: De Virgine Theodocha non diſputamus, quaſi ipſi aliquid cum Deo commune fuerit; prorſus quid dicat, aut quid affirmet, non intelligens: Si enim Deum non peperit, neque Chriſtum Deum in vtero habuit, quo pacto Theodochos dici poteſt? Quin & ipſum quoque Patrem ali-

Mos hæreticorum vrgere Scripturas. Synodum Ægyptiacam inſinuat. Chriſtipara. Deicapa.

Neſtorius Virgini matri nihil cũ Deo vult eſſe commune Idem nouis peregrinisque vocibus vtitur.

cubi Theotocon appellat. Vbi autem omnes hasce voces legerit, diuinare omnino non valeo. Cæteræ porrò maculæ, quæ non paucæ numero ex illius enarrationibus colliguntur, nisi resipiscentia aliqua mox consecuta fuerit, in aliud tempus asseruabuntur. Libellum supplicem vestra opera ad me missum, quasi is citra nostram sententiam Imperatori porrigi non debuerit, accepi & legi: Verùm quòd prolixè in eum incurrat, qui istic agit, siue fratris siue alio quocunque nomine censeatur, hactenus suppressi, ne aduersùm nos insurgens, se per nos hæreseos apud Imperatorem delatum cauilletur. Interea protestati sumus fore, vt, inimicitiarum causa, posthac iudicium illius detractemus, præsentemque controuersiam, si omnino importuni esse perrexerint, ad aliud forum transferamus. Cùm itaque libellum perlegeritis, si qua necessitas poposcerit, tradite; & si eum in hisce insidiis perseuerantem, & nihil non aduersùm nos molientem animaduerteritis, diligenter perscribite: Eligam enim viros pios ac prudentes, cùm Episcopos tum Monachos quoque, quos etiam primo quoque tempore ad vos mittam: *Neque enim oculis meis* (vt scriptum est) *somnum dabo, neque palpebris meis dormitationem, neque requiem temporibus meis*, donec certamine hoc omnium salutis causa perfunctus fuero. Quare cùm meam nunc sententiam didiceritis, viri estote: Quàm primum enim parabuntur à me literæ, & quales oportet, & ad quos oportet: Statui enim propter Christi fidem quemuis laborem subire, quæuis quoque perferre tormenta, etiam ea, quæ inter supplicia censentur grauissima, donec tandem mortem hac de causa susceptam mihi iucundam pertulero.

Alludit ad contestationis schedam Constantinopoli publicè cõtra Nestorium propositam.

Nestorius totus in hoc est, vt Cyrillũ euertat.

Psalm. 131.

Inuictus pro fidei certamine Cyrilli animus.

Tomi

Tomi primi caput XI.

CONTESTATIO CONSTANTINOPOLI publicè proposita: qua Catholicus ciuitatis illius Clerus palàm ostendit, Nestorium eiusdem esse sententiæ cum Paulo Samosateno, ante centum sexaginta annos ab orthodoxis Episcopis anathemate condemnato.

ARGVMENTVM.

VT ex epistola, quæ hanc contestationem proximè antecedit, colligere licet, Clerici Constantinopolitani, qui cũ Nestorio nõ faciebant, imò verò apertè illis aduersantur, partim ex illius homiliis & concionibus, partim quoq; ex eiusdem scriptis & exegesibus collegerant capita quædam Catholicæ fidei dissentanea, quæ miserunt Alexandriam ad Cyrillum, acrem sanè Nestorij Antagonistam, vt ipse illa examinaret, examinataq; refutaret. Cyrillus legit, & ad tempus suppressit, sperans, Nestorium quandoque ad sanam mentem rediturum. Verùm quòd quorundam nobilium potentia fretus, magis magisq; subinde, & contra fidem, & contra Cyrillum quoque fureret, remisit hæc capita Constantinopolim, suaq; auctoritate interposita publicè contra Nestorium affigi permisit: Verumenimuerò, licet Nestorij sensus ex his sit manifestus; non omnia tamen, quæ his assignantur, tanquã hæretica, sunt etiam talia: Certum est enim, Mariam non peperisse dignitatem, neque Verbum rursum ex ea natum esse secundùm Diuinitatem. Mitto alia, quæ ex Pauli & Nestorij contentione sunt hîc plana.

QVICVNQVE schedam hanc accepturi sunt, eos per sacrosanctam Trinitatem adiuro; obtestorque, vt eandem Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Lectoribus, nec nō & Laicis quōq; Constantinopoli habitantibus ostendant, eiusdemque, si fieri potest, exemplum ad euidentem Hæretici Nestorij reprehensionem iisdem impertiantur: Vt qui eadem prorsus, quæ Paulus Samosatenus ante centum sexaginta annos à Catholicis Episcopis anathemate condemnatus, docere ac sapere apertè cōuincatur. Quæ autem ab vtroque dicta doctaque comperiuntur, ea ad hūc modū se habent. Paulus Samosatenus ait: Maria Verbum non peperit. Nestorius ab huius sensu non recedens: Heus tu (inquit) bone vir, Maria Diuinitatem non edidit. Addit Paulus: Neque enim erat ante secula. Nestorius ait: Diuinitati, quę tempora condidit, matrem temporaneā assignant. Rursum Paulus: Maria Verbum susceptit; neque hoc illam ætate antecesit. Nestorius ait: Qui fieri queat, vt Maria ex se genuerit seniorem se? Paulus ait: Maria edidit hominem nullā in partem nobis dissimilem. Nestorius dicit: Qui ex Virgine natus est, tantùm homo est. Paulus ait: Atqui per omnia nobis præstantior est: Nam iuxta Scripturas de Spiritu sancto est, diuinoque decreto, vberrima gratia donatus est. Nestorius ait: *Vidi Spiritum sanctum descendentem quasi columbam, manentem super illū, nec non ascensionis vim illi impertientem: Quandoquidem præcipiens Apostolis, quos elegerat, per Spiritum sanctū assumptus est.* Hic igitur ille est, qūi hanc tantam gratiam Christo impertitus est. Paulus ait: Quare, qui genere ex Dauid ducto inunctus est, à sapiētia alienus censendus non est; neque tantam sapientiam in alio quopiam, quanta in ipso, extitisse putandum est. Sanè fuit illa ampla in Prophetis, vberior ampliorq; in Moyse, & aliis nōnullis; at verò in Christo, tanquam in quodam Dei templo, amplissima extitit. Idem in alio loco alium docet esse Iesum Christum, alium rursum Deum Verbum. Nestorius ait: Fieri nequit, eum, qui ante omnia secula natus est semel, denuo nasci, idq; secundùm Diuinitatem. En manifestus legis transgressor deprehenditur

Nestorius cū praua Pauli Samosateni doctrina facit.

Vera est hæc Nestorij sententia, nisi forsan abstractū concreti loco per fraudē vsurpārit.

Ioan. 1.

Actor. 1.

Paulo & Nestorio Christus purus homo est; at cæteris omnibus multis partibus præstantior.

Insignis Propheta Moyses.

Et hoc quoque in partem verū est, licet is alio tēdat.

ditur Neſtorius, vt qui eum, qui ex Patre genitus eſt, ex ſacra Virgine naſci potuiſſe diſertè neget. En Paulo Samoſateno, qui alium aſſerit eſſe Verbum, & aliũ rurſum Ieſum Chriſtum; neque vnum aliquem eſſe vtrunque, vt orthodoxa profitetur Eccleſia, planiſsimè aſtipulatur.

Accipe proinde, ó ſanctæ fidei ſectator, partem quoque doctrinæ Eccleſiæ Antiochenæ, quã hìc tibi aſsignamus: Ex ea enim Chriſtianũ nomen primùm ad nos defluxit. Illa ergo nõ alium & alium filium agnoſcit, ſemperque agnouit, ſed vnum eundemque: Eum nimirum, qui quidem ante omnia ſecula. ex Deo & Patre, Patri conſubſtantialis genitus eſt; imperante verò Auguſto Cæſare ex Maria Virgine natus eſt: Nam inter cætera ita concionatur: *Deum verum de Deo vero, conſubſtantialem Patri, per quem ſecula conſtituta, & omnia facta ſunt: Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & ſub Pontio Pilato crucifixus eſt.* Et reliqua, quæ ordine in illo Symbolo cõſequuntur. Subſcribit his Euſthatius quoq; Antiochenæ Eccleſiæ quondam Epiſcopus, qui fuit è numero trecentorum duodeuiginti Epiſcoporum, qui quondam in magna illa & ſancta Nicæna Synodo conuenerant. Scribit is autem in hunc modum: Non ſolùm homo eſt, ſed Deus quoque; quemadmodum Propheta Hieremias teſtatum facit: *Hic* (inquit) *Deus noſter eſt, nec æſtimabitur alius aduerſùs eum. Hic adinuenit omnem viam diſciplinæ et tradidit eam Iacob puero ſuo; & Iſraël dilecto ſuo. Poſt hæc in terris viſus eſt, & cum hominibus conuerſatus eſt.* Ecquando, quæſo, cum hominibus cõuerſatus eſt, niſi tum demum, cùm ex ſacra Virgine natus, ſimul cum ipſis adoleuit, ſimul incrementa, ſimul cibum, ſimul potum ſumpſit, ſimul denique reliqua omnia humana exercuit. Si quis ergo dicere auſus fuerit, aliũ eſſe Filium vnigenitum ante omnia ſecula, ex Deo & Patre natum: & alium rurſum, qui genitus eſt ex Virgine Maria, & non vnum eundemque Ieſum Chriſtum Dominum nõſtrum, anathema ſit.

Ad hoc Antiochenum Symbolum alibi quoque alluditur.

Euſthatius Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopus.

En hìc rurſum Baruch Hieremiæ nomine citatur Baruch 3.

Anathema illis, q̃ alium matris Virginis, aliũ Dei Patris Filium eſſe dicunt.

Tomi

Tomi primi caput XII.

RELIGIOSISSIMO DEIQVE amantißimo comminiſtro Neſtorio, Cyrillus in Domino S.D.

ARGVMENTVM.

HÆC EST ALTERA CYRILLI PARÆNETICA priùs ad Neſtorium perſcripta, quàm vlla omnino, aut Alexandriæ, aut Romæ, aut Epheſi Synodus aduerſùs illum fuiſſet coacta. (Siquidem tribus hiſce in locis hæreſis illius Synodaliter condemnata eſt.) Eſt tota ferè dogmatica & graniſſima, quæ proinde non in Epheſinâ & Chalcedonenſi Synodo tantùm lecta eſt plurimumq; ab omnibus commendata; verùm etiam in Conſtantinopolitana quinta. Imtiò grauiter de illorum ſcelere conqueritur, qui citra vllum illius meritum, atrociſſimis conuitijs famam eius apud proceres Conſtantinopolitanos proſcindebant; mox ad ſcopum ſibi propoſitum ſtilum conuertens, Neſtorium paternè hortatur, vt multitudinis dolori, quem peruerſa doctrina pepererat, per ſanam doctrinam, quam ex Patrum ſcriptis petendam docet, tempeſtiuè medeatur. Poſtremò capita quædam ex Synodo Nicæna repetens, quid de vniuerſa Chriſti œconomia tenere, publicèq; docere debeat, luculenta oratione explicat.

Cyrillus inodium rapitur apud magiſtratus Conſtantinopolitanos.

INTELLIGO, quoſdam meæ apud tuam pietatem exiſtimationi detrahere; multaq; temerè contra me effutire, idque cùm alias crebrò, tum maximè quando magiſtratus coguntur. Arbitrantur fortaſsis, nonnullam hac ratione oblectationẽ auribus tuis adferre ſe poſſe; homines nulla vnquam iniuria à me affecti, ſed ſalubriter amiceque tantùm admoniti. Iactant autem voces in me inſania plenas: Hic quidem, quòd cæcos egenosque per iniuriam oppreſſerim; alius, quòd ferrum in matrem ſtrinxerim; nonnulli, quòd ancillę præſidio aurum alienũ abſtulerim;

Horrenda flagitia Cyrillo à Neſtorij æmulis publicè impolita.

ſtulerim; quidam denique quòd eiuſmodi improbitatis ſuſpiciõe laborauerim ſemper, cuiuſmodi ne infeſtiſsimos quidem hoſtes laborare optauerit quiſpiam. Verùm iſtos, et ſi qui eius farinæ ſunt alij, non multum moror, ne ſupra magiſtrum & dominum, vel etiam ſupra maiores meos tenuitatis meæ menſuram extendere videar: Fieri enim vix poteſt, quamcunque demum vitę rationem inieris, vt prauorũ maledicorumq; hominum dentes euadas. Sed illi quidẽ maledicentiæ & acerbitatis os plenum habentes, coram omnium iudice cauſam olim dicturi ſunt: Ego verò ad id denuo reuerſus, quod me potiſsimũ decere exiſtimo, te veluti fratrẽ in Domino etiam num admonere non grauabor, vt doctrinæ ſermonem, fideiq; ſententiam cum omni cautione populo proponas; cogitesq; ſeriò, ſi vehementer illi Deum irritant, qui è puſillorũ numero, vel vnum tantùm in Chriſtum credentem offendũt; quanta diligentia, quantaque dexteritate opus ſit, ſi tota quæpiam multitudo grauiùs offenſa ſit, vt ſcandalis commodum præciſis, ſanum fidei ſenſum ſermonemq; veritatis ſtudioſis adferamus. Ad hoc autem præſtandum plurimum contulerit, ſi in Sanctorum Patrum ſcripta fortè incidentes, quàm maximi illas facere ſtudeamus; iterumque atque iterum, an ad præſcriptam ab illis fidei formam viuamus, explorantes; omnesque noſtras cogitationes rectis illorum inculpatisque ſententiis ſcitè conformare ſatagentes.

Prauorũ morſus euadere perdifficile. Pſal. 13.

Ingẽs opus dexteritate & ſtudio, vt fidei doctrinã cõmodè proponas; vel incõmodè, hoc eſt, prauè, propoſitam commodè ex auditorũ animis iterum euellas. Omnes de religione quæſtionem ad veterum doctrinã expẽdere oportet.

Sacra itaque & magna illa Synodus tradit, vnigenitum Dei Filium, naturaliter ex Deo Patre natum, Deum vtique verum de Deo vero, lumen de lumine, per quem Pater omnia condidit, cœlo deſcendiſſe, incarnatum, hominem factum, & paſſum eſſe, tertia quoq; die reſurrexiſſe, & ad cœlos aſcendiſſe. Huius doctrinæ, horumque dogmatum ſententiæ, nos quoque inſiſtere oportet; ſedulò animo pertractantes, ecquidnam ſit, Dei Verbum incarnatum, ac hominem factum eſſe: Neq; enim dicimus, Verbi naturam per ſuî mutationem carnẽ eſſe factam; ſed neq; in totum quoq; hominem ex anima & corpore cõſtitutum transformatam eſſe. Aſſerimus autem, Verbum, dum carnem anima ratione prædita perfectam,

Synodi Nicænę de Chriſti œconomia ſententia.

Inſiſtendum Nicænæ Synodi definitioni.

Verbum propter incarnationẽ neq; mutatum, neq; in carnem verſum.

inexplicabili incomprehenſoq; modo, non ſecundùm voluntatem, ſententiarumq; conſenſionem, neq; rurſum per humanæ perſonæ aſſumptionem, ſed ſecundùm hypoſtaſin ſibi vnit, & hominem factũ, & hominis filium appellatũ eſſe. Et quamuis naturæ ſint diuerſæ; vera tamen vnione coëuntes, vnũ nobis Chriſtum & Filium effecerunt: Non quòd naturarũ differentia propter vnionem ſublata ſit; verùm quòd Diuinitas & humanitas ſecreta quadam ineffabiliq́ue coniunctione in vna perſona, vnum nobis Ieſum Chriſtum & Filium conſtituerint. Ad hunc itaq; modum, qui ante omne ſeculum ſubſiſtit, & ex Patre ortus fuit, ſecundùm carnem ex muliere natus dicitur: Non quòd Diuina illius natura aliquod exiſtẽtiæ ſuæ initium ex ſacra Virgine ſumpſerit, aut quòd poſt primam ex Patre, altera rurſum propter ſe ipſam generatione indiguerit. (Stultũ eſt enim planeq́; ineptum, aſſerere, eum, qui ante omnia ſecula Patri coæternus ſubſiſtit, altera denuo, quò ſubſiſtere queat, generatiõe indiguiſſe.) Sed quòd propter nos, & propter noſtram ſalutem humana natura ſecundùm hypoſtaſin ſibi vnita, ex muliere naſci voluerit. Atq; hinc eſt, quòd ſecũdùm carnem natus prædicetur: Non enim primò vulgaris quiſpiam homo ex Virgine ortus eſt, in quã Dei Verbum deinde ſeſe demiſerit, ſed in ipſo vtero carni vnitum, ſecundùm carnẽ progenitum dicitur, quaſi ſuæ carnis generationem ſibi vt propriam vendicans. Ad eundem modum illud quoq; paſſum & reſuſcitatum dicitur; non quòd Dei Verbum, aut plagas, aut clauorum fixuras, aut alia id genus incommoda in propriam naturam exceperit: (Nam vt Diuinum numen corporis expers eſt, ita perpeti quoque nihil poteſt) ſed quia corpus, quod ſibi aſciuerat, iſthæc expertum fuerat; eam ob rem & ipſum quoque noſtrî cauſa iſtiuſcemodi perpeſſum aſſeritur: Impatibile enim Verbum in corpore patibili exiſtebat. Idem & de eiuſdem quoq; morte ſentiendum & ſtatuendum eſt: Siquidẽ Dei Verbũ ſuapte natura & immortale, & à corruptione alienum, & vita rurſum, & viuificans eſt. Verùm quia ſuum ipſius corpus gratuito Dei munere mortẽ, atteſtante Paulo, omniũ cauſa deguſtauit, ſit vt ipſum quoq; mortem propter nos perpeſſum

Vnio Verbi cũ carne, citra vllam naturarũ corruptionem, aut cõfuſionem accidit.

Diuina natura nullum exiſtẽtiæ iitinum ex D. Virgine ſumpſit.

Quecunq; conueniunt carni, ea oĩa transferuntur in Verbum propter hypoſtaticam illã naturarum vnionem.

Impatibile Verbũ in patibili corpore erat.

Heb. 2.

peſſum dicatur. Non quòd ipſum, quod quidem ad propriam naturam attinet, mortem exceperit aliquando. (Inſania nanque mera eſſet, iſthuc vel dicere, vel cogitare:) Sed quia caro illius mortem, vt modò aiebam, deguſtauit.

Qua ratione Verbum mortuũ aut paſſum, aut exuſcitatum dicatur.

Pari modo, quia caro illius reſurrexit, & ipſi quoque reſurrectio tribuitur; non quòd ipſum ceciderit in corruptionẽ, abſit; ſed quia corpus illius exuſcitatum eſt. Ita ergo vnum Chriſtum & Dominum confitemur, neque hominem vnà cũ Verbo adorandum dicimus, ne illud (cum Verbo) aliquã diuiſionis imaginationem meriti obiiciat: Neque enim duos, ſed vnum eundemq; adoramus: Quandoquidem corpus non eſt alienum à Verbo, ſed ipſius Verbi proprium. Vnde & vnà quoque cum illo Patri aſsidet; non quòd duo Filij Patri aſsideant: Aſsidet enim vnus tantùm, efficiente hoc coniunctione, quam cum propria carne ſortitur; ſed quòd in vno duplex natura exiſtat.

Non rectè dicitur, homo cum Verbo adoratur.

Quòd ſi eam ſecundùm hypoſtaſin vnionem tanquam incomprehenſibilem indecentemque repudiauerimus, eò impietatis neceſſariò prolabemur, vt admiſſa diuiſione, duos filios conſtituere cogamur; alterum per ſe hominẽ ſola filij appellatione cohoneſtatum; alterum rurſum per ſe ac ſeorſum Dei Verbum, quod & nomen, & rem quoque Filij naturaliter obtineat. Nulla itaque ratione vnum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in duos filios diuellere fas eſt: Nam ſi id ſemel in animum induceremus, multum ſanè rectæ fidei doctrinæ officeremus: Quemadmodum etiam, ſi perſonarum Vnionem cum quibuſdam prędicaremus: Non enim Scriptura dicit, Verbum hominis perſonã ſibi aſſociaſſe, ſed carnem factum eſſe. Quòd autem Verbum caro factum perhibetur, id aliud nihil eſt, quàm quòd perinde ac nos carni & ſanguini cõmunicauit, noſtroq; corpore ſibi adiuncto ex muliere prodierit, Deitate interim, aut ex Patre natiuitate, non abiecta: Manſit enim in ipſa quoque carnis aſſumptione, quod prius erat, hoc eſt, Deus. Hoc exactioris fidei doctrina nuſquam non prædicat; hoc ſanctos Patres ſenſiſſe, eaq; de cauſa ſacram Virginem Theotócon appellare, minimè dubitaſſe conſtat: Non quòd Verbi natura, ipſiúsue Diuinitas ortus ſui principium ex

Qui vnionem hypoſtaticam repudiant, neceſſariò duos filios conſtituunt.

Qui perſonarum vnionẽ confingũt, fidem euertunt.

Ioan. 1.

Quid ſit, Verbum carnem factũ eſſe.

Qua ratione moti veteres, Virginem matrem Deiparã, appellárint,

ſancta Virgine ſumpſerit; ſed quòd ſacrum illud corpus anima intelligente perfectum ex ea traxerit: Huic enim Dei Verbum ſecundùm hypoſtaſin vnitum, ſecundùm carnem natum dicitur: Atque hæc quidem in præſentia ex charitate, quæ eſt in Chriſtum, ſcribenda exiſtimaui, obſecrans te, vt fratrem, & coram Chriſto, ſanctiſq; Angelis eius obteſtans, vt hæc nobiſcum & ſentias & doceas, quò Eccleſiarum pax conſeruetur, dilectionis quoque & concordiæ vinculum inter Sacerdotes indiſſolubile permaneat.

Tomi primi caput XIII.

NESTORII AD CYRILLVM Papam Alexandrinum epiſtola, quæ in ſacra Synodo recitata, ab omnibus tanquam hæretica exploſa eſt.

ARGVMENTVM.

HISCE Neſtorius obuiàm it proximæ paræneticæ, rem totam conuitiis, blaſphemiis ac ſtrophis agens: Modò nanq; fingit Catholicum, modò rurſum apertum prodit hæreticum, paucis ea arte tota hac epiſtola diſputat, vt opus ſit attentione, qui technas illius ſigillatim aſſequi volet. Cæterùm quò plauſibiliorem Antagoniſtam agat, quæ propter naturarũ coitionem, & ἰδιωμάτων κοινωνίαν perſonæ à Cyrillo cæterisq; Catholicis tribuuntur, ea ille omnia per meram Sycophantiam à perſona transfert ad naturam: Hanc neq; natam, neque mortem perpeſſam, neque reſuſcitatam, neque ad cœlos euectam magna contentione probat; quaſi verò Cyrillus, aut vllus alius ſcriptor orthodoxus oppoſitum ſentiat, aut doceat. Sed hæ ſunt hæreticorum artes, ea videlicet ſceleratiſſimè impingere Catholicis, quæ nunquam ſomniârant. Fuit hæc Neſtorij antigrapha in Synodo Epheſina lecta, & ab omnibus vt hæretica, & in Chriſtum apertè blaſphema exibilata.

Religio-

Religiosissimo piissimoq; comministro Cyrillo, Nestorius in Domino S. D.

ADMIRABILIVM literarum tuarum cõtumelias, quas in me exprompsisti, tãquam medica quadam mansuetudine dignas, quibusque re ipsa olim responderi queat, missas facio. Quæ autem sine magno periculo tacitus præterire non possum, ea, ne obscura indigestaque prolixitate contra verbositatem tuam decertans, fastidium generem, quanta fieri poterit orationis breuitate, edisseram. A sapientissimis autem dilectionis tuæ vocibus principium sumam, quas ad verbum quoque in medium adferã. Ecquænam sunt igitur præclaræ illæ eruditarum literarum tuarum voces? Sacra (inquis) & magna illa Synodus tradidit; Vnigenitum Dei Filium ex Deo & Patre naturaliter genitum; Deum vtique verum de Deo vero, lumen de lumine, per quem omnia Pater condidit, descendisse, & incarnatum, & hominem factum, & passum esse, & resurrexisse. Hęc tuæ pietatis sunt verba, neque tua esse fortasis ignoras. Proinde & tu quoque à nobis fraternam de pietate admonitionem audias: Et eam quidem, qua eximius ille Paulus ad dilectum suum Timotheum, non absque graui obtestatione, alicubi vtitur: *Attende* (inquit) *lectioni & exhortationi & doctrinæ: Hoc enim faciens & teipsum saluum facies, & eos, qui te audiunt.* Quid, obsecro, illud, *attende*, sibi vult? Hoc nimirum, quòd Sanctorum illorum traditionem obiter tantùm molliqué brachio legens, insciti am venia dignam hauseris: Arbitratus es enim, Verbum Patri coæternum patibile ab illis traditum esse. Penitiùs, si ita videtur, illorum dicta introspice, & plano mox sensu comperies, Diuinum illum Patrum chorum nusquam docuisse, homousiam Diuinitatem patibilem esse; aut, quæ Patri coæua est, recèns natam esse; aut, quę templum solutum exuscitauit, exuscitatam esse. Quòd si ad fraternam medicinam patientes aures attuleris, sanctorum Patrum verbis in medium allatis, ea Sycophantia,

Virulentum orationis exordium.

Nestorius Cyrilli prolixitatem & obscuritatẽ notat.

1. Timoth. 4. Nestorius Cyrillũ insciti æ simul & ignauiæ notat.

Quæ Cyrillus Catholicè personæ tribuerat, ea Nestorius per meram Sycophantiã trãsfert ad naturam.

tia,quę & Patribus & diuinis quoque Scripturis euidenter aduersatur, te liberabo;aiunt ergo: *Credimus in Dominum nostrum Iesum Christum Filium eius vnigenitum.* Obserua hîc,quomodo Dominum,Iesum Christum,Vnigenitum,nomina vtique,quę humanæ Diuinæque naturæ ex æquo conueniunt, perinde ac fundamenta quædam substernentes, incarnationis,mortis & resurrectionis traditionem illico subiungânt superstruâtque; nempe quò communibus quibusdam nominibus vtranq; naturam significantibus propositis; neque ea, quæ filiationis & proprietatis sunt,scindantur; neq; ea rursum, quæ naturarum sunt, propter filiationis singularitatem in confusionis periculum adducantur. Qua quidem in re Pauli auctoritatem secuti sunt: Hic enim Diuinę incarnationis facta mentione eaq; mox subiuncturus,quæ passionis erant,primum τὸ Christus,nomẽ, vt paulò antè dicebam,vtrique naturę commune ponit;ac doctrinam statim vtrique ex æquo congruentem subnectit; ecquid ergo dicit? *Hoc* (inquit)*sentite in vobis, quod & in Christo Iesu, qui cùm in forma Dei esset,non rapinam arbitratus est, se esse æqualem Deo,* (singula enim persequi non attinet)*factus est obediens vsq; ad mortem, mortem autem crucis*: Quia enim mortis facturus erat mentionem, ne quis hinc Deum Verbum patibile esse colligeret, subiungit nomen hoc Christus,quod vtranque naturam,patibilem,inquam,& impatibilem in vnica persona denotat. Quò idem nimirum Christus patibilis simul & impatibilis citra fidei discrimen cõcipi queat. Illud quidem secundùm humanã naturã;hoc verò secundùm Diuinam. Porrò autem cùm multa hac de re differere valeam,& maximè,quòd sancti illi Patres de Christi œconomia verba facientes, non generationis, sed incarnationis tãtùm meminerint, ipsam orationis breuitatem, quam statim in exordio promiseram, sermonis habenas adducere & ad alterum dilectionis tuæ caput festinare sentio.

Promittit Nestorius Cyrillo mentis sanitatem,si pareat, scilicet.

Duplicia secũdùm Nestorium Christi sunt nomina, alia Verbo tantùm conueniunt, alia Verbo & homini simul.

Philip. 2.

Si delira Nestorij somnia oracula sunt, patibilitas nunquam tribuitur Verbo,sed semper Christo,vel Iesu,vel Domino, quæ nomina secũdùm illius doctrinam vtranque naturam denotant.

In eo autem non iniuria te laudo, quòd distinctionem naturarum, secundùm Diuinitatis & humanitatis rationem harumque in vna duntaxat persona coniunctionem prædicas;quodque Deum Verbum altero illo, qui videlicet ex muliere est, ortu minimè indiguisse affirmas, & quòd Diuinitatem

Nestorius duas naturas in vna Verbi persona coisse [illegible] quid dicat, [illegible] naturam passum [illegible]

tem tandem pati non potuisse, disertè pronuntias: Hæc enim omnia, & vera, & orthodoxa, & vanis omnium hæreticorum circa Domini naturas opinationibus, quàm maximè aduersa sunt. At verò vtrũ reliqua occultam aliquam & incomprehensibilem sapientiam legentium auribus inferant, id tuæ solertiæ fuerit diiudicare: Mihi sanè cum antecedentibus adeò non cohærere videntur, vt ea omnino quoque euertere existimem: Etenim quem antea neque patibilem, neq; secundæ generationis capacem autumaueras, hunc ipsum rursum patibilem, nuperque, nescio quomodo, productum asseueras. Quasi verò quæ in Dei Verbũ naturaliter conueniunt, ea templi, hoc est, corporis coniunctione penitùs abolita sint; aut parui apud homines fieri debeat, templum illud nullo vnq; peccato contaminatum, Diuinæque naturæ indissolubili nexu colligatum, peccatorum nostrorũ causa & natum & mortuum esse; aut denique Domino Iudæos eiusmodi oratione complectenti: *Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud*; fidem habere non oporteat. Ecce nõ dicit, soluite Diuinitatem meam, & intra triduum exuscitabo illam, sed *soluite templum hoc &c.* Rursum excurrere nonnihil hîc cupiens, sponsionis meæ memoria impedior. Dicendum est nihilominùs aliquid, verùm id tamen, vt à constituta mihi breuitate non recedam.

Nestorius Cyrillũ ἀντιλογίας insimulat.

Io. 2.

Vbicunq; igitur Diuinæ Scripturæ Dominicæ dispensationis mentionem faciunt, cùm incarnationem, tum ipsam quoque mortem & passionem non Diuinæ; sed humanę Christi naturæ semper tribuunt. Quapropter si rem diligentiùs cõsideremus, sacra Virgo non Deipara, sed Christipara appellanda erit. Audi quomodo Euangelia istuc proclament: *Liber* (inquiunt) *generationis Iesu Christi, Filij Dauid, Filij Abraham*: Atqui perspicuum est, Deum Verbũ non extitisse Dauidis filium. Accipe, si placet, aliud hîc testimonium: *Iacob* (ait) *genuit Ioseph virũ Mariæ, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Perpende rursum aliam Euangelij vocem, veritatem hanc disertè confirmantẽ: *Christi* (inquit) *generatio sic erat, cùm esset desponsata mater eius Maria, Ioseph; inuenta est habens in vtero de Spiritusancto.* Quis autem ita desipiat, vt Vnigeniti Diuinitatem Spiritussancti creaturam esse credat

Θεοτόκος. Χριστοτόκος. Matth. 1. Si impio Nestorio fides est, Virgo mater non Theotocos, sed Christotocos appellanda est.

Matth. 1. Ibidem.

credat? Adde his illud quoque: *Erat mater Iesu ibi*; rursum: *Cum Maria matre Iesu*; & illud: *Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est*; & illud: *Accipe puerum & matrem eius, & fuge in Ægyptum*; & illud: *De Filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundùm carnem*; & illud rursum de eiusdem passione: *Deus Filium suum mittens in similitudinẽ carnis peccati, & de peccato condemnauit peccatum*; & illud iterum: *Christus mortuus est pro peccatis nostris*; & rursum: *Christo carne passo*. Denique: *Hoc est*, non mea Diuinitas, sed *corpus meum, quod pro vobis frangitur*. Sunt aliæ innumeræ sententiæ, quæ, Diuinitatem neque nuper natam, neque corporeę perpessionis capacem esse, mortalium generi testatum faciunt, sed ipsam carnem, quæ Diuinæ coniuncta est naturæ. Quare & ipse quoque Christus, Dauidis Dominum & filium se nominat: *Quid* (inquit) *vobis videtur de Christo; cuius filius est? Dicunt ei: Dauid; ait illis: Quomodo ergo Dauid in Spiritu vocat eum Dominum; dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis*. Est itaque Filius Dauid secundùm carnẽ; secundùm Diuinitatem verò eiusdem Dominus est.

Ioan. 2. Matth. 1. & 2. Rom. 1. Rom. 8. 1. Corinth. 15. 1. Pet. 3. Luc. 22. Matth. 22. Psalm. 109.

Rectum proinde Euangelicæque traditioni consentaneum est, vt Christi corpus Diuinitatis templum esse confiteamur; illudque nexu vsque adeò sublimi, Diuinoque & admirabili ipsi coniunctũ esse statuamus, vti Diuina natura ea sibi vendicet, quæ corporis alioqui sunt propria. Verùm propter eam, siue communicationis siue approspiationis notionẽ, natiuitatem, passionem, mortem cæterasq; carnis proprietates Diuino Verbo adscribere, id demum, mi frater, mentis est paganorum more verè errantis, aut certè insani Apollinarij, & Arrij aliorumque hæreticorum morbo, aut alio etiam grauiori laborantis: Nam qui appropriationis vocabulum ita detorquent, illos Deum Verbum lactationis participem, & succedanei incrementi capacem, & ob formidinem passionis tempore declaratam, Angelici præsidij indigum extitisse, fateri oportet. Missa hìc facio circumcisionem, sacrificium, sudorem, famem aliaque eiusmodi, quæ carni cohęserunt nostriq; causa eidem acciderunt. Quòd si verò hæc eadem Diuinitati adscribere lubeat, & falsa erunt, & nobis velut Sycophantis iustæ damnationis causam adferent. Huiusmodi sunt sanctorum

Nestorius Cyrillo Paganismum, Arrianismũ & Apollinarismum impingit.

Nestorius nefas ducit asserere, Verbum quippiã humanum perpessum esse.

rum Patrum traditiones; tales sunt sanctarum Scripturarum denuntiationes. Ad hunc modum de Diuinæ clementiæ & potestatis opibus Theologus disceptet: *Hæc* (inquit Paulus ad omnes) *meditare; in his esto, vt profectus tuus manifestus sit omnibus.* 1. Timoth. 4.

Quòd verò eorum, qui offensi sunt, curam amplecteris, rectè facis, & gratias habeo animæ tuæ, sedulò, quæ Dei sunt, meditanti, anxiamque rerum nostrarum curam gerenti. Interim à Clericis, qui eiusdem tecum sunt sententiæ, quique hoc loco, quòd Manichæorum hæresi infecti essent, à sacra Synodo exauthorati fuerant, delusum te scias: Nam res Ecclesiasticæ quotidie apud nos crescunt & augentur; & quæ ad populum spectant, eos Dei beneficio sortiuntur successus, vt qui multitudinem fortè intuentur, non possint cum Propheta non exclamare: *Repleta est terra scientia DOMINI, sicut aquæ maris operientis.* Ad Imperatores porrò quod attinet, illi propter dogmatis illustrationem, in summa lætitia vitam agunt. Et vt verbo concludam, contra omnes hæreses cum Deo, rectaque Ecclesiæ doctrina pugnantes, vocem illam apud nos quotidie ad effectum deduci comperias: *Promouit interim Dauid & confortabatur; domus autem Saulis magis magisque attenuabatur.* Hæc fraterno affectu fratri à nobis sint exposita. Si quis autem voluerit esse contentiosus, hic Beatum Paulum per nos clamantem intelliget: *Si quis* (inquit) *videtur contentiosus, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.* Vniuersam, quæ tecum est, fratrum societatem, ego, quique mecum degunt, plurimum saluere iubemus.

Nestorius Clericos, qui cum Cyrillo faciunt, loco mouet.

Esa. 11.

Nestorius arrogãter de Ecclesiæ suæ incremento gloriatur.

2. Reg. 3.

Semper incolumis pro nobis Deo
supplices obseruandissimè
& piissimè.

Tomi primi caput XIIII.

EXEMPLVM EPISTOLÆ Cyrilli Episcopi Alexandrini ad Nestorium de excommunicatione.

ARGVMENTVM.

LITERIS Nestorij Alexandriam perlatis, compertoq́, nullum amplius admonitioni locum esse reliquum, ne gliscentibus paulatim malis maior aliqua calamitas Ecclesiam opprimeret; Cyrillus ascitis vicinis quibusdam Episcopis in vrbe Alexandrina prouincialem Synodum coëgit, literisq́, vtriusq́ propositis, quanto in discrimine fides Catholica, atq́ adeò vniuersa Ecclesia versetur, prolixè ostendit. Synodus discussis Nestorij epistolis & exegesibus, animaduersoq́, quò ille tenderet, hæreticum pronuntiat. Absoluta Synodo, Cyrillus ad veteris quidem Romæ Episcopum Cœlestinum mittit Synodi decreta, literarumq́, & exegesium Nestorij exempla; ad Nestorium autem scribit hanc tertiam paræneticam, vtrunque autem ex Synodi confessione & voluntate. Paræneticæ huius summam duodecim capitibus comprehensam subiecit epistolæ fini: Nam quicquid hîc fusè, & alibi quoque de vniuersa Christi œconomia disputat, hoc totum summariè duodecim illis capitibus, quæ aliàs anathematismi appellantur, complectitur. Est autem paræneticahæc, quæ legatur nobiliq́, huic operi inseratur, dignissima.

Cyrillus & Synodus ex Ægypti prouincia Alexandriæ congregata, Nestorio religiosissimo piissimoq́, sacrorum communistro in Domino S.

Matth. 10. Nestorius supra Christum diligi postulat.

CVM SALVATOR noster disertè pronuntiet: *Qui amat Patrem aut matrem plusquàm me, non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam plusquàm me, non est me dignus:*

Quid

Quid nobis fiet, à quibus tua pietas ſupra Chriſtum omnium conſeruatorem diligi poſtulat? Quis in die iudicij nobis patrocinabitur? aut qualem tum excuſationem inueniemus, qui tanto tempore ſilentio vtentes, tua illa maledicta, quibus in illum inuaſiſti, diſsimulauimus? Quòd ſi dum hæc ſentis & doces, teipſum tantummodo læderes, fortaſsis minor nos ſolicitudo teneret; at quia totam Eccleſiam grauiter offendiſti, ac non iis modò, qui Conſtantinopoli verſantur, nouæ inſolitæque hæreſeos fermentum, ſed omnibus vbiuis locorum degentibus obieciſti: (Circumferũtur enim paſsim tuarum exegeſeon libelli) quæ, obſecro, oratio ſilentio noſtro defendendo ſatis idonea reperietur? aut quomodo ſermonis Chriſti memores eſſe non poterimus? *Nolite* (inquit) *arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram: Veni enim ſeparare hominem aduerſùs Patrem ſuum, & filiam aduerſùs matrem ſuam.* Certè ſi fides violatur, omnis omnino erga parentes reuerentia, tanquam inanis & periculoſa valeat: Faceſſat lex illa amoris erga liberos & fratres; quia mori vtique ſatius eſt piis, quàm viuere, quò meliorem, vt ſcriptum eſt, inueniant reſurrectionem.

Neſtorius maledicus in Chriſtum.

Neſtorius orbem & vrbem ſuis exegeſibus turbat.

Matth. 10.

Nulla amicitia, aut gratia aut cognatio fidei veritati anteferenda. Satius mori, quàm læſa fide viuere.

Heb. 11.

Ecce igitur vnà cum ſacra Synodo, quæ in magna Romanorum ciuitate, piiſsimo Epiſcopo, fratre ac comminiſtro noſtro Cœleſtino præſidente conuenit, iam tertiò his te literis conteſtamur & obteſtamur, vt conſilium noſtrum ſecutus, ſtolidis illis abſurdisque dogmatis, quæ foues, publicèque doces, quàm primùm nuntium mittas, fidemque rectam, & iam inde ab initio per ſacros Apoſtolos & Euangeliſtas, qui Verbi ſpectatores & miniſtri fuerunt, ſanctis Eccleſiis traditam reuerenter ſuſcipias. Quod ſanè, niſi iuxta tempus in literis Cæleſtini ſacratiſsimi reuerendiſsimique Romanorum Epiſcopi expreſſum præfinitumque præſtiteris, certò ſcias, nullam tibi deinceps cum Epiſcopis & Sacerdotibus Dei conſuetudinem, nullum ſermonem, nullum denique inter eos locum futurum eſſe: Nec enim æquum eſt, vt nos Eccleſias turbatas, populos offenſos, fidem rectam labefactatam, gregem Chriſti miſerè abs te diſsipatum; qui illum, ſiquidem perinde ac nos rectæ fidei doctrinam conſectari, ſanctorumque

Syndous Romana contra Neſtorium celebrata.

1. Ioan. 1.

Sententiæ in Neſtorium Romæ latæ inſinuatio.

Neſtorius gregem fidei ſuæ commiſſum diſsipat.

rumque Patrum pietatem æmulari libuisset, conseruare alioqui debueras, diutius negligamus: Illud quoque latere te nolumus, nempe nos promiscuè cum omnibus, tum Clericis, tum laicis quoque, quos tu propter fidem excommunicasti, vel ordine mouisti, communicare: Haud enim par erat, eos, qui rectam fidem tenere comperti sunt, ob iniquam tuam sententiam detrimentum aliquod pati: Ob id nimirum, quòd rectè sentientes tuæ doctrinæ assentiri noluerunt: Nam & huius quoque exauctorationis ac dissensionis in epistola, quam ad Cœlestinum Romanorum Episcopum scripsisti, fit mentio. Cæterùm minimè sat esse putamus, si reuerentia tua fidei Symbolum, quod à sacra & magna illa Synodo, quæ per Spiritum sanctum in vrbe Nicæa quondam conuenit, expositum est, nobiscum confiteatur: Nam etsi voce tenus illud profiteri videare; attamen neque rectè intelligis, neque syncerè quoque, sed peruersè planè præpostereque interpretaris. Verùm præter hoc operæ pretium quoque fuerit, vt ea omnia scriptis execreris & anathematizes publiceque abiures, quæ scelestè & profanè hactenus sensisti aliosq; docuisti; & ea rursum post hac te sensurum & docturum sanctè polliceâre, quæ & nos & cæteri omnes, quotquot, vel in Oriente vel in Occidẽte viuunt Episcopi, Doctores ac populorum Duces. Ad epistolas porrò quod attinet, quas Alexandrina Ecclesia ad te misit, eas cùm à sacra Romana Synodo, tum à nobis omnibus quoque, ab omni errore & vitio immunes iudicatas esse scias. Hisce autem literis nostris vtraque subiunximus, & ea, quæ te oportet sapere & docere; & ea rursum, à quibus te conuenit abstinere. Porrò autem Catholicæ Apostolicæque Ecclesiæ fides, in qua vniuersi Orientis & Occidentis Orthodoxi Episcopi consentiunt, huiusmodi est:

Contemnitur Nestorij excommunicatio, tánquam iniusta.

Nestorius scribit ad Romanum Pontificem Cœlestinum.

Nestorius recipit Symbolum Nicænum, sed ad suum sensum accommodatum, hoc est, finistra interpretatione deprauatum.

Præfinitur Nestorio modus ea abiurandi & reuocandi, quæ praue docuerat.

Epistolæ Ecclesiæ Alexandrinæ, Romæ approbatæ.

Orthodoxæ fidei Symbolum.

Credimus in Deum Patrem omnipotentem, omnium visibilium et inuisibilium Creatorem: Et in vnum Dominum nostrum Iesum Christum Filium eius Vnigenitum ex Patre, hoc est, ex Patris substantia natum; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum nõ factum, per quem fecit & secula: Consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt & quæ in cælo & quæ in terra. Qui propter nos & propter nostrã salutem

salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus est, & passus est, & tertia die resurrexit. Ascendit ad cœlos, venturus est iudicare vivos & mortuos: Et in Spiritum sanctum. Qui autem dicunt: Erat aliquando, cùm non esset, & priusquàm nasceretur, omnino non erat; vel quòd ex non existentibus, aut ex alia substantia vel essentia factus est: Aut qui Filium Dei mutationi, aut alterationi obnoxiũ asserunt, hos omnes Catholica & Apostolica anathematizat Ecclesia. Sanctorũ autem Patrum confessiones, quas sancto in ipsis loquẽte Spiritu ediderũt, sectantes; scopumq́, ac sensum, quem illi tenuerunt, studiosè vbiq; obseruantes; & regia quasi via incedentes, ipsum Vnigenitum Dei Verbum ex Patris substantia natum, Deum verum de Deo vero, lumen de lumine, per quem omniã, & quæ in cœlo, & quæ in terris facta consistunt, salutis nostræ causa descendisse, seque ad exinanitionem demisso, incarnatum, & hominem factum, hoc est, carne ex sacra Virgine sumpta, eademq́; sibi appropriata, in vtero more nostro genitum, hominemque ex muliere in lucem editum dicimus: Id interim, quod suapte natura erat, non abiiciens; sed hoc ipsum, quod erat, hoc est, verus naturalisque Deus, licet carnem & sanguinem assumpsisset, cõstanter manens: Neque carnem in Diuinitatis naturam versam; nec contrà rursum ineffabilem illam naturam in carnis substantiã transmutatam asserimus: Est enim Deus indemutabilis, nullique alterationi obnoxius, semper idem suique similis, vt scriptum est, manens: Etenim cùm iã aspectabilis factus esset, infantumq; more fasciis adhuc inuolueretur, ac in Virginis matris gremio etiamnum foueretur, omnem implebat creaturã, pariq; cum Patre potestate regnabat: Siquidem Diuinitas quantitatis & molis expers est, nec vllis limitibus circumscribitur.

Sanctorum Patrũ doctrinæ & vestigiis insistendum.

Verbum vnigenitum contra vllam sui mutationẽ incarnatum.

Nec caro in Deũ, nec Deus rursum in carnem transmutatus est.

Diuinitas molis et quãtitatis expers.

Quamuis autem Verbum carni secundùm hypostasin vnitum fateamur; vnum tamen Filium, ac Dominum Iesum Christum adoramus: Neque Deum & hominem secamus, aut in partes diuellimus, quasi dignitatis tantùm & auctoritatis communicatione inter se consocientur: (Hoc enim dicere, nihil aliud esset, quàm inanem quandam vocum nouitatem ineptè profundere.) Neq; duos constituimus Christos; alterum

Christus nõ est diuisus, aut geminus, sed vnus et indiuisus.

per se ac seorsum Dei Patris Verbum; alterum illum rursus seorsum, qui ex muliere natus est; sed vnũ duntaxat Christum agnoscimus, Dei videlicet Patris Verbum cum carne, quam propria sibi asciuit: Ex eo enim tempore, etiam si iis, qui, vt recipiant, non indigni videntur, Spiritum sanctum impertiatur, æquè ac vnus ex nobis secundùm humanam naturam inungi dicitur: Verùm isthuc, vt beatus Euangelista Ioannes testatur, non ad mensuram. Sed neque Dei Verbum in sacræ Virginis filio veluti in communi quodam homine inhabitasse dicere quoque fas est; ne hac videlicet ratione Christus Deifer homo esse intelligatur: Nam licet Verbum in nobis habitârit, omnemque Diuinitatis plenitudinem corporaliter in Christo inhabitare, literis alicubi proditum sit; attamen non ita in illo habitauit, vt in sanctis inhabitare dicitur. Habitauit autem hactenus in illo, quatenus caro factum est, talemque ferè carni, secundùm naturam vnitum, non etiam in carnem versum, in ea habitationem constituerit, qualem in suo corpore hominis anima efficere consueuit.

Non alius, qui ex Deo Patre, & qui ex matre Virgine, sed vnus et idem.

Dei Verbum non inhabitauit in Virginis Filio.

Ioan. 1. Quomodo plenitudo Diuinitatis inhabitârit in Christo corporaliter.

Vnus itaque est Christus, & Filius, & Dominus absolutè; non ita, quasi homo eam tantùm cum Deo coniunctionem sortitus sit, quæ in sola dignitatis, vel auctoritatis vnitate, hoc est, æqualitate posita sit: Non enim honoris æqualitas naturas vnit; alioqui Petrus & Ioannes, qui paris dignitatis extiterunt; (ambo nanque fuerunt Apostoli, ambo Sancti, ambo Discipuli) vnus essent, non duo: Nec rursum appositione, vel quadam quoq; contiguatione, aut conglutinatione eam vnitatem metimur: Ea enim ad naturalem vnionem constituendam sat esse nequit: Neque secundùm habitus participationem, quomodo nos Domino cohæremus, vnusque, vt scriptum est, cum eo Spiritus efficimur. Imò verò τὸ συναφέας, hoc est, coagmentationis, connexionis, vel contiguationis vocabulum tanquam ad vnionem hanc exprimendam minùs idoneum non iniuria hìc repudiamus. Sed neque Dei Patris Verbum Christi Deum, aut Dominum nominamus: Ne vnũ rursus Christum, & Filium, & Dominum in duos apertè diuellentes, in blasphemiæ crimen, (vtpote Deum ipsum, sui ipsius, Domi-

Habitauit Diuinitas eò ferè modo in Christo, quo anima in corpore.

Petrus & Ioannes paris dignitatis extiterunt.

Sola συναφέια ad naturalẽ vnionem non sat est.

Synaphiæ vox in incarnationis mysterio susceptæ.

Dominum constituentes) incidamus: Verbum enim Dei, vt sæpe iam admonuimus, carni secundùm hypostasin vnitum, & Deus est, & creaturarum omnium Dominus est: sui autem ipsius, neque Dominus, neque seruus est: Ita enim sapere, aut dicere aliud nihil foret, quàm impiè desipere. Verùm enimuero, licet Dei Verbum Deus sit, & ex paterna substantia genitum sit, atque ideo Deum Patrem suum appellet; non ignoramus tamen, cũ hoc ipso quòd Deus est, hominem quoq; factũ esse, proindeq; secundùm legẽ humanæ naturæ congruentẽ Deo subiectũ esse. Interim vt sui ipsius, vel Deus, vel Dominus sit, id fieri nulla ratione potest. Vt homo igitur, & ad exinanitionis cõditionem quod spectat, æquè ac nos Deo se subditum fatetur. Ad hunc quoq; modum sub legem factum prædicatur, etiamsi illud vt Deus legem tulerit ac promulgârit.

Christus sui neq; Dominus, neque seruus.

Verbum secũdùm carnem Deo & legi subiectum est.

Auersamur eos quoque, qui de Christo ad hunc modum loquuntur: Propter eum, qui induit, indutum veneror; & propter inaspectabilem aspectabilẽ adoro. Præterea & hoc quoque non absque horrore auditur: Assumptus propter assumẽtem appellatur Deus: Qui enim hoc modo loquuntur, vnum rursum Christum in duos diuidunt, & hominem per se seorsum, & Deum similiter per se seorsum collocãt, veramq; vnionẽ hac ratione apertissimè inficiantur: Secundùm hanc enim alter veluti simul cum altero non adoratur, neque simul cum altero Deus nuncupatur. Sed vnus idemq; Christus Iesus, vnigenitusque Dei Filius animo concipitur; qui vna adoratione simul cum sua carne colitur. Confitemur etiam, vnigenitum Dei Filium ex Patre natum, etiamsi secundùm propriam naturam patibilis non sit, nostrì tamen causa mortem in carne secundùm scripturas perpessum esse, propriæque carnis afflictiones, quas nimirum in crucifixo corpore pertulit, citra vllam sui perpessionem sibi asciuisse: *Gratia enim Dei mortem pro omnibus gustauit*: Nam etsi secũdùm naturam, & vita, & mortuorum resurrectio existeret; proprium tamen corpus vltro in mortem obtulit. Etenim quò vi quadam arcana & admirabili, in propria veluti in principe carne morte proculcata, primogenitus ex mortuis, dormientiumq; primitiæ fieret, iterq; humanæ

Errant, qui ꝓpter inaspectabilẽ aspectabilem adorant, vt & illi quoque, qui assumptũ propter assumentem Deum vocant; vtriq; enim eũ, qui vnus est, in partes diuellunt.

Verbum vnà cum sua carne vna adoratione colitur.

Heb. 2.

Principis carnis mors mortem debellauit.

Christus sua morte muniuit nobis viam ad vitam.

humanæ naturæ ac reditum ad incorruptionē muniret, mortem pro omnibus, vt modò aiebam, Dei gratia degustauit, & post triduum vitæ restitutus, infernum despoliauit. Quam ob rem licet mortuorum resurrectio per hominem facta dicatur; hominem tamen illum simul Dei Verbum extitisse cogitemus oportet; qui mortis imperio destructo, olim tanquam verus Dominus & Filius in Patris gloria venturus est, orbemque terrarum in iustitia, vt scriptum est, iudicaturus.

Homo, per quem mortuorū resurrectio facta narratur, Deus erat.

Quin illud quoque non possum hoc loco non adiicere, nempe dum vnigeniti Filij Dei, hoc est, Iesu Christi mortem, & ex mortuis resurrectionem annuntiamus, eiusdemq; in cœlum assumptionem profitemur, incruentū in Ecclesia Dei cultum nos obire, mysticasque benedictiones adire, eaq; ratione sanctificari; vtpote sacræ carnis, & pretiosi sanguinis Christi omnium nostrūm Seruatoris participes effecti: Neque enim illam vt carnem communem suscipimus, absit hoc; neq; rursum, tanquā viri cuiuspiam sanctificati, aut dignitatis tantùm æqualitate Verbo consociati, aut Diuinam inhabitationē sortiti, sed tanquā verè viuificam, ipsiusq; Verbi propriam: Nam cùm vita sit & Deus secundùm naturam, simulatq; vnū quiddam cum ipsa sua carne effectum est, mox viuificandi virtutem illi contulit. Quamuis ergo ad nos dicat: *Amen amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem &c.* neutiquam tamen illam communem, hoc est, hominis cuiuspiam nostræ conditionis carnem esse existimare debemus: (Quomodo enim hominis caro secundùm suam ipsius naturam viuifica esse queat?) Sed verè illius propriam, qui nostri causa filius hominis, & factus, & appellatus est.

Incruentum sacrificiū, quod obeūt Sacerdotes in Ecclesia, sanctificat.

Christi caro, quæ in Sacramento exhibetur, nō est caro communis, sed viuifica, vtpote Verbi propria.

Ioan. 6.

Cōmunis hominis caro viuificare non potest.

Porrò autem voces, quibus Saluator noster de se loquēs, passim in Euangeliis vtitur, illas duabus subsistentiis, aut personis nequaquam tribuimus: Nam etsi ex duabus rebus, iisq; diuersis in vnitatem quandam inseparabilem coaluerit; vnus tamen & solus est Christus, non etiam geminus. Quemadmodum etiam homo, licet ex animo & corpore constituatur, non duo tamen, sed vnus tantùm ex vtraque parte concretus est. Vnde recto animi sensu vtentes, vtrasq; hoc est, Diuinas & humanas

Tam humana quàm Diuina, quæ Scripturæ Christo passim tribuūr, ad vnā duntaxat hypostasin spectant.

manas ad vnam tantùm perſonam transferimus. Cùm ergo vt Deus de ſe ipſo ait: *Qui videt me, videt & Patrem meum*; rurſum: *Ego & Pater vnum ſumus*, Diuinam ineffabilemque illius naturam concipimus, ſecundùm quam vnum eſt cum ſuo Patre, propter eandem, quam cum ipſo ſortitur, eſſentiam: Eſt enim imago, & character, & ſplendor gloriæ illius. Quando verò humanæ naturæ infirmitatem non aſpernatus, Iudæos hac oratione alloquitur: *Nunc quæritis me interficere hominem, qui veritatem dixi vobis*; æquè iterum ac antè ipſum Dei Verbum, quod in æqualitate & ſimilitudine Patris conſiſtit, non nudum tamen, ſed humanæ naturæ conditionibus veſtitum agnoſcimus: Etenim ſi credere nos oportet, cùm ſuapte natura Deus eſſet, carnem, hoc eſt, hominem anima ratiocinante perfectum, effectum eſſe; quam, obſecro, excuſationem adferre poteſt is, quem iis vocibus vti pudet, quas ille in humanam naturam conuenientes deprompſit? Nam ſi voces, quæ in hominem congruunt, refutaret, quis eũ, vt homo noſtri ſimilis fieret, cogeret? Cùm ergo noſtri cauſa ſemetipſum in voluntariam exinanitionem demiſerit, nulla apparet cauſa, cur ſermones huic exinanitioni conſentaneos repudiare debuerit. Omnes proinde voces, quæ in Euangeliis leguntur, vni tantùm perſonæ, vnique Dei Verbi incarnati hypoſtaſi tribuamus neceſſum eſt: *Eſt namque vnus tantùm Dominus Ieſus Chriſtus ſecundùm ſcripturas.*

Ioan. 14.

Vocum quæ Chriſto tribuũtur, aliæ diuinam, aliæ humanam ipſius naturam produnt.

Ioan. 8.

Qui Chriſtum hominem eſſe agnoſcit, non poteſt is ſalua fide ea ab illo ſemouere, quæ hominis ſunt propria.

1. Cor. 8.

Rurſum licet Apoſtolus, noſtræque confeſsionis Pontifex appellatur, tanquam qui fidei confeſsionem, quam ipſi, & & per ipſum Deo Patri, & ſancto quoq; Spiritui litamus, Deo Patri offerat; hoc tamen non obſtat, quò minùs ipſum naturalem & vnigenitum Dei Patris filium eſſe prædicemus: Neque enim Sacerdotij nomen, aut rem homini ab ipſo diuerſo adſcribimus: Quandoquidem vnus hic, dum Deo & Patri in odorem ſuauitatis ſe ipſum offert, Dei & hominum mediator & pacificator effectus eſt. Atque huc tendit, dum ait: *Hoſtiam & oblationem noluiſti, corpus autem aptaſti mihi. Holocautomata, & propeccato non tibi placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio (in capite libri ſcriptum eſt de me) vt faciam voluntatem tuam Deus*: Noſtri enim, non ſui cauſa

Heb. 3. Cur Chriſtus pontifex appellatur.

Chriſti pontificatus, non præiudicat illius diuinitati.

1. Tim. 3. Epheſ. 3. Hebr. 10. Pſal. 39.

Christus non sui sed nostri causa, in mortem se obtulit.

corpus proprium in odorem suauitatis obtulit: Qua enim ille oblatione, aut sacrificio pro seipso indigeret, qui omni peccato, vt Deus, superior existebat? *Si enim omnes peccauerunt, & egent gloria Dei*; prout omnes ad lapsum propensi sumus, peccatique morbis naturam subiectam circumferimus, ipse verò nequaquam (quare gloriam quoque illius non assequimur) cui dubiũ esse potest, quin propter nos, & pro nobis verus ille agnus immolatus sit? Quam ob rem, si quis dixerit non pro nobis solùm seipsum obtulisse, sed simul etiam pro seipso, ille impietatis crimen vitare nulla ratione potest: Constat enim, nihil vnquam deliquisse, nec vllum vnquam peccatum designasse. Qua igitur indigebat oblatione, cùm peccatum, cuius causa hostia iure meritóque offertur, nullum admisisset?

Rom. 3. Naturã circumferimꝰ peccati morbis obnoxiam.

Christum peccatorem definiunt, qui illum pro seipso quoq; obtulisse asserunt.

Cæterùm cùm de Spiritu sancto ait: Ille mẽ clarificabit, nisi errare velimus, Christum Dei Filium veluti gloriæ, quæ aliunde proficiscitur, indignum à Spiritu sancto glorificatum nequaquam dicemus: Siquidem Spiritus illius, neque illo melior, neque illo rursum sublimior est. Verùm quòd ad Diuinitatis suæ significationem suo subinde Spiritu in insignium operum perpetratione vteretur, ob id se ab illo glorificari profitebatur. Perinde ac si quis nostrûm de sua fortitudine, aut cuiusuis rei scientia dicat: Mea me virtus aut scientia glorificabit: Nam etsi Spiritus in propria persona subsistat, eatenusque in seipso consideretur, quatenus Spiritus est, & non filius; non est tamen ab eo alienus: Quandoquidem Spiritus veritatis nominatur, Christus autem veritas est; sed & perinde quoque ab illo, atque à Deo Patre procedit. Cùm itaque Domino nostro ad cœlum assumpto Spiritus sanctus stupenda prodigia per sanctorum Apostolorum manus ederet; tunc demum verè illum glorificauit: Creditum est enim (quòd Deus secundùm naturam esset,) per Spiritum suum denuo illum operari. Propterea quoque Dominus aiebat: *Quoniam de meo accipiet, & annuntiabit vobis.* Hoc tamen non ita accipiendum est, quasi Spiritus sanctus per quandam participationem sapiens, aut potens sit: Est enim ille numeris omnibus perfectus, nulliusque penitùs indigus; verùm quia potentiæ & sapientiæ Patris, hoc est, Filij

Christus externa gloria non egebat.

Cur Christus se per Spiritum glorificari profitebatur.

Spiritus sanctus ex æquo procedit à Patre & Filio.

Ioan. 14.

Quo sensu Spiritus à filio accipere dicitur.

Ioan. 14.

est, Filij Spiritus est, hinc & ipse quoque reipsa potentia & sapientia est.

Quia verò sacra Virgo Deum carni secundùm hypostasin vnitum corporaliter genuit; ob id illam quoque Deiparam appellamus; non quòd Dei Verbi natura ortus sui initium ex carne traxerit. (*Erat enim Verbum in principio, & Deus erat Verbum; & Verbum erat apud Deum*; & ipsum secula condidit, Patríque coæuum res omnes procreauit:) Sed quia humana natura secundùm hypostasin sibi vnita, corpoream, vt modò dicebamus, ex vtero natiuitatem expertum est: Non quòd propter naturam propriam temporali, ea videlicet, quæ in nouissimis seculi temporibus accidit, natiuitate necessariò indigeret; sed quò nostrę quoque substantiæ ortum sua benedictione cumularet, maledictióq;, quæ mortalia corpora nostra in mortem præcipitabat, hoc ipso in posterum contra vniuersum genus nostrum sæuire desisteret, quo illud carni vnitum ex muliere in lucem prodiisset. Et illo tandem: *In dolore paries filios tuos, per ipsum labefactato*; id quod Prophetæ voce olim pronuntiatum fuerat, verum esse ostenderet: *Absorpsit mors prævalens*; rursum: *Abstulit Deus omnem lachrymam ab omni facie*. Hac ipsa quoque de causa Verbum vnà cum sanctis Apostolis, ad nuptias in Cana Galilææ dispensatoriè vocatum, huc se contulisse, suáq; benedictione easdem cohonestâsse dicimus. Hæc tenere, hæc sapere cùm à sanctis Apostolis & Euangelistis, tũ ab vniuersa quoque sacra & diuina Scriptura, tum ex veraci deniq; sanctorum Patrum confessione edocti sumus. His omnibus & te quoque subscribere, & citra omnem fucum ac dolum vnà nobiscum assentiri oportet. Quæ verò tua reuerentia anathematis execratione condemnare debet, ea nostræ huic epistolæ in hunc modum hoc loco subiiciuntur.

Virgo mater Deipara, & quo sensu istuc fit.

Ioan. 1.

Cur Dei filius carnem assumpserit.

Gen. 3.

Cur Christus ad nuptias iuerit.

ANATHEMATISMVS.

Primus: Si quis Emmanuelem verum Deũ, & ob id sacram Virginem Theotocon esse non confitetur. (Genuit enim illa incarnatum Dei Verbum secundùm carnem) anathema sit.

Virgo mater Dei & se genuit.

Secundus: Si qui sunt, qui Dei Patris Verbum carni

Vnus cum sua carne est Christus.

secundùm hypostasin vnitum, & vnum tantum vnà cum sua carne Christum esse; eundem nimirum Deum simul & hominem, non confitentur; anathema sit.

Anathema illi, qui hypostases secernit in Christo.

Tertius: Si quis post vnionem hypostases in Christo distinguit; eáque duntaxat coniunctione easdem inter se nectit, quæ est secundùm dignitatem, vel auctoritatem, vel potestatem; & non ea potiùs, quæ est secundùm naturalem vnionem; anathema sit.

Quicquid in Scripturis, aut Patrũ monumentis de Christo traditur, hoc totum ad vnã personam spectat.

Quartus: Si quis duabus personis, vel hypostasibus eas voces attribuit, quæ in Euangelicis & Apostolicis scripturis passim occurrunt; quæue à sanctis de Christo, aut ab ipso quoque Christo de se ipso dictæ sunt; & alias quidem homini seorsum à Dei Verbo considerato adscribit; alias verò tanquam in Diuinam maiestatem conuenientes soli Verbo, quod ex Deo Patre est, accommodat; anathema sit,

Christus non est homo deifer, sed verus Deus naturalisq; Dei filius.

Quintus: Si quis dicere audet, Christum non esse verum Deum, sed hominem tantùm numine afflatum; vtpote, vnum naturalemque Filium, quatenus nimirum Verbum caro factum carni & sanguini perinde ac nos communicauit; anathema sit.

Dei Verbum non est Christi Dominus, aut eiusdem Deus.

Sextus: Si quis Dei Patris Verbum, Christi Deum, vel Dominum esse dixerit; neque post Verbum secundùm Scripturas incarnatum, vnum eundemque Deum simul & hominem esse confessus fuerit; anathema sit.

Christus non homo Diuini Verbi vi actus, aut illius gloria condecoratus, sed homo Deus.

Septimus: Si quis Iesum Christum hominem tantum Diuini Verbi vi actum esse dixerit; aut illustrem illam Vnigeniti gloriam illi ipsi homini, veluti alteri cuipiam ab ipso Verbo adueniſse commentus fuerit; anathema sit.

Octauus: Si quis hominem assumptum, vnà cum ipso Dei Verbo adorandum, vnà cum illo glorificandum, vnà cum illo tanquam alterum in altero existentem Deum appellandum esse dicere ausus fuerit: (Hunc enim intellectum particula, cum, adiecta, perpetuò & necessariò offerre consueuit) & non vna potiùs adoratione Emmanuelem honorat, vnamq;

Christus vna adoratione colitur & honoratur.

hactenus

hactenus illi glorificationem attribuit, quatenus Verbum factum est caro; anathema sit.

Nonus: Si quis vnum Dominum nostrum Iesum Christum à Spiritu sancto tanquam virtute abs se aliena glorificatum dixerit; efficaciamque, qua contra immundos Spiritus vteretur, & Diuina inter homines miracula operaretur, ab ipso eodem accepisse prædicauerit, & non proprium naturalemque illius esse Spiritum, per quem diuina signa edidit; anathema sit.

Christus Spiritu sancti virtute vsus, non vt aliena, sed tanquam propria.

Decimus: Christum Iesum nostræ confessionis Pontificem & Apostolum extitisse, eundemque semetipsum pro nobis in odorem suauitatis Deo & Patri obtulisse, Diuina Scriptura commemorat. Si quis ergo dixerit, Pontificem & Apostolum nostrum, non esse ipsum Dei Verbum, posteaquàm caro & homo nobis similis factum est; sed hominem illum, qui ex muliere natus est, quasi alterum quempiam ab ipso diuersum: Aut si quis Christum pro se ipso quoque, & non solùm pro nobis sacrificium obtulisse affirmauerit; (neque enim is oblatione opus habebat, qui nullum peccatum commiserat;) anathema sit.

Verbum incarnatum est Pontifex & Apostolus confessionis nostræ.

Vndecimus: Si quis ipsam Domini carnem viuificam, ipsiusq; Verbi, quod ex Patre est, propriam esse negauerit; sed alterius cuiuspiam ipsi Verbo secundùm dignitatem tantùm coniuncti, aut Diuinam tantùm inhabitationem sortiti, esse dixerit; neque verè rursum viuificam, vt modò meminimus, eò quòd Verbi, quod omnia viuificat, facta sit propria, confessus fuerit; anathema sit.

Caro Christi verè viuifica, Deique Verbo verè propria.

Duodecimus: Si quis inficiatur, Dei Verbum secundùm carnem passum, secundùm carnem crucifixum, mortemque secundùm carnem gustasse, & primogenitum tandem ex mortuis factum esse, quatenus videlicet vita est, & viuificum vt Deus; anathema sit.

Dei Verbum secundùm carnem gustauit mortem.

Tomi primi caput XV.

EPISTOLA CYRILLI EPIscopi, ad Clerum populumq; Constantinopolitanum.

ARGVMENTVM.

EXplicat epistola hac vnà cum Alexandrina Synodo Cyrillus, quo in statu res sint Nestorianæ. Monet, vt ab illius consortio, nisi primo quoque tempore ad sanam mentem redeat, sese abstineant; tum vt pro sociis eos habeant, quos ille anathemati subiecerat, vel loco mouerat. Hinc quid veteres Constantinopolitanæ Ecclesiæ Antistites de Christi œconomia tradiderant, in memoriam reuocat, eorundemque traditionem & fidem seriò commendat. Epistolæ initio tarditatem suam paucis excusat.

Dilectissimis ac desideratissimis fratribus, Presbyteris, Diaconis, populoq; Constantinopolitano, Cyrillus Episcopus, & Synodus Alexandrina in Domino salutem.

SERIVS & vix tandem eò deuenimus, quò initio veniri oportebat; nempe vt cura cõmunis omnium vestrûm salutis suscepta, à tumultibus illis, quos propter fidem hucusque sentire ac perpeti coacti estis, vos deliberaremus. At totam interim tristitiam, quam ex ea re plerique cepistis, nobis imputandam, haud sanè existimo: Quandoquidem præteritum tempus non absque luctu & lachrymis exegimus, quotidie expectantes, vt venerabilis Episcopus Nestorius cùm consiliis & admonitionibus Ecclesiasticis, tum vestrûm quoque omnium increpationibus permotus, à peruersis illis absurdisq; dogmatis, quæ huc vsq;

Expectatur Nestorij emendatio, sed frustra,

profitetur,

profitetur, recederet; fidemque à ſanctis Apoſtolis & Euangelicis ſcriptoribus, nec non ab vniuerſa Scriptura ſacra traditam; ſanctorumque Prophetarum vocibus & oraculis, ne quid detrimẽti capiat, obſignatam, vnà nobiſcum veneratus complecteretur: Quia verò partim ex his, quę publicè apud vos pro concione proponere non ceſſat; partim rurſus ex editis ab illo exegeſibus, grauiter eum ſeductum; neque vulgari quoque perfidia & impietate irretitum comperimus; ad eam neceſsitatem adigimur, vt Synodicis literis teſtatum illi facere cogamur, quòd niſi ociſsimè, hoc eſt, intra præfinitum à Cœleſtino ſanctiſsimo Romanæ Eccleſiæ Epiſcopo dierum ſpatium doctrinæ ſuæ nouitatibus nuntium remittat, eáque, quæ apud vos docuit, ſuisque libris, qui apud vos quoque circunferuntur, inſeruit, vel inſeri ſanè curauit, ſuo chirographo anathematizet, nullum nobiſcum conſortium, neque vllum in poſterum inter Sacerdotes Dei locum habiturum eſſe, ſed ab omnium ſocietate prorſus alienum fore.

Neſtorius ex ſuis dictis & ſcriptis hæreticus oſtenditur.

Sententia interminatoria contra Neſtorium.

Nemo autem hanc qualemcunq; cunctationem vitio nobis vertat: Neq; enim grege tã numeroſo; imò verò omnibus, quotquot vbiuis gentiũ, verſantur populis & Eccleſiis perturbatis dormitauimus; ſed peritorum medicorum induſtriã hac in parte imitati ſumus: Hi enim morbos & vulnera in humano corpore naſcentia, non ſtatim igne, aut ferro atrociter curant, ſed vulnere leuioribus primò medicamentis delinito, tempus præſtolantur vſtioni & ſectioni opportunum. Quam ob rem viri eſtote in Chriſto, fideq;, quam ſemel accepiſtis, conſtanter ſeruata, Chriſto vni, & ſoli, & vero Dei filio placere ſatagite; memores ſanctorũ Patrum veſtrorũ, qui ſanctè inculpatéq; ſacerdotio apud vos functi ſunt; quíq; etiamnũ ſuperſtites, ſacram Virginẽ Deiparam nominare nihil dubitârunt? Peperit enim illa Emmanuelẽ, qui verus eſt Deus: Verbũ nanq; caro factum eſt; & quò eius nos fratres euaderemus, q eſt ſuper omnẽ creaturã, ex muliere ſecundũ carnẽ natus eſt. Prædicabant autẽ illi apud nos non duos Chriſtos, ſed vnũ tantùm: Eundem nimirũ Deum verũ, & hominẽ rurſum ſecundũ carnem ex muliere ortum: Nõ hominẽ nudũ, illa tantùm copula Deo coniunctum,

Medicorum in curandis atrocibus morbis conſuetudo.

Quid Conſtantinopolitani Epiſcopi ante Neſtorium de partu virgineo, deque incarnationis myſterio tenuerint.

quæ

quæ in sola dignitatis, vel auctoritatis æqualitate cernitur. (Hæc enim frigida, & inutilia & anilia Nestorij sunt dogmata.) Addebant his, illum ipsum mortem nostri causa secundùm carnem perpessum, mortisque imperio Diuina virtute proculcato, ex mortuis denuo resurrexisse, vniuersorum tandem iudicem olim venturum esse. Hanc in vobis fidem identidem exuscitantes, immaculatos & inculpatos vos vsq; conseruate, nullum prorsus commercium cum memorato Nestorio habentes; nec aures illi accommodantes; præsertim si vt cœpit, pro pastore lupus esse perrexerit, & post hanc nostram admonitionem ad illum destinatam, peruersa sapere non desiterit; denique cum iis clericis & popularibus quoque, qui propter rectam fidem ab illo excommunicati, vel gradu moti sunt, nos liberè communicamus, iniustam illius sententiam minimè approbantes, sed eos potiùs, qui ista iniustè perpessi sunt, commendantes, illud illis succinentes: Beati estis, si propter Deum probris afficimini; quoniam virtutum Dominus & Dei Spiritus super vos conquiescit.

Nestorij dogmata anilia & frigida.

Cũ Nestorio non communicãdum, nisi resipiscat.

Tomi primi caput XVI.

EPISTOLA COELESTINI, ad Archiepiscopum Cyrillum.

ARGVMENTVM.

MIserat Cyrillus ad Vrbem Romanam, quæ ad Nestorium perscripserat; tum illa quoque, quæ ipse vicissim ab illo receperat, quæque Alexandrina Synodus contra eundem nisi, resipiscere, decreuerat: Quorum omnium non absque aliqua gratitudinis significatione fit hoc loco mentio. Porrò autem quantùm impios Nestorij conatus, tota hac passim epistola Pontifex Cœlestinus conuellit & execratur; tantùm orthodoxã Cyrilli doctrinã, incensum q.

incensumq; eiusdem in religione studium extollit & admiratur. Cæterùm quòd Nestorius non vulgaris quædam ouicula esset, (quæ ipsa tamen iuxta Seruatoris præceptum non est negligenda, sed studiosè quærenda inuentaq;, & humeris imposita, ad ouile reducenda.) Sed plurimarum ouium pastor monet, modis omnibus dandam esse operam, vt è summo præcipitio, ad quod euiaserat, abductus, in planam orthodoxiæ semitam denuo redeat. Addit nihilominùs, si cõtempta medicina pro pastore lupum sese exhibere pergat, primo quoq; tempore, puta intra decem dierum spatium amouendum, aliumq;, qui & verbo & exemplo gregem pascat, in amoti locum sufficiendum esse. Tandem quò hæc omnia ordine & legitimè fiant, tanquam vniuersalis Ecclesiæ pastor, vices suas Patriarchæ Alexandrino committit.

Cælestinus dilecto fratri Cyrillo S. D.

LITERÆ, quas sanctitas tua per filium nostrum Posidonium ad nostram mœstitiam misit, multa nos lætitia affecerunt; etsi interim gaudium, quod in illis offerebatur, vicissitudine quadam cum dolore commutauerimus: Etenim dicta illius intuentes, anxiaque cogitatione pertractantes, qui prauis suis sermonibus Constantinopolitanam Ecclesiam turbare nititur, non mediocriter animo sauciati, diuersis cogitationum stimulis agitamur; assiduè id vnum mente versantes, quo pacto fideles, vt in suscepta semel fide constanter retinenda perseuerent, adiuuari possint: Contrà verò cùm ad ea cogitationem nostram conuertimus, quæ dilectio tua scribit, præsens remedium, quo pestifer ille morbus, velut salutari quodã antidoto depelli posse videatur, sese offert: Loquor autem de puri fontis scaturigine, quæ magna vbertate ex dilectionis tuæ doctrina promanat; per quam quoque omnis illa fex malè currentis riuuli aufertur, omnesque ad certam veramque fidem instituuntur. Vt illum igitur notamus & incusamus; ita tuam

Cyrillus per Posidonium Diaconũ ad Cęlestinũ scribit.

Miserabilis Constantinopolitanæ Ecclesię status Cęlestinum affligit.

Cyrilli oratio potens ad retundendam falsitatem, & vnitatem constituendam.

sanctitatem veluti in propriis literis præsentē in Domino amplectimur; quandoquidem vnū idemque nos de Christo Domino nostro sentimus: Neque mirum sanè, prouidentissimū Christi Sacerdotem fidei amore ac studio incensum, tāta virtute decertare; tum vt absurdæ antagonistarū temeritati obuiam eat; tum maximè quò curæ suæ cōcreditos eiusmodi admonitionibus confirmare queat. Vt illa ergo nobis sunt peracerba; ita hæc apprimè nobis sunt dulcia. Rursum vt illa sunt lutulenta & immunda; ita hæc sunt limpida & syncera: Equidem vehementer gaudeo, tantum vigilantiæ studium reuerētiæ tuæ adesse cernens, vt præclara maiorum exempla iam superasse videâre? Nam & ipsi quoque acerrimi semper purioris dogmatis vindices extiterunt. Verè & aptè Euangelicum illud in te quadrare deprehenditur: *Bonus pastor ponit animam suam pro ouibus suis.* Verùm enimuerò, vt tu bonus es pastor, ita ille non quidem vt malus mercenarius, sed vt sæuus lupus meritò accusatur: Neq; enim ob id insimulatur quòd proprias oues deserat; sed quòd eas ipsemet dispergere ac lacerare non desinat.

Magna inter Cyrilli & Nestorij doctrinam dissimilitudo.

Theophilus Cyrilli auunculus acerrimus purioris dogmatis vindex.

Ioan. 12.

Nestorius non tā malus mercenarius, quàm sæuus lupus.

Quin & nos quoque, dilecte frater, nonnulla addituri eramus, nisi eadem omnia, quæ nos sentimus ac tenemus, te itidem sentire ac tenere perspiceremus, & in fide tuenda fortissimum te Antagonistam esse exploratum haberemus: Nam quæcunque sanctitas tua de hoc negotio perscripsit & disputauit, ea omnia Posidonius Diaconus ordine nobis exposuit. Omnes sermonum illius technas retexisti, fidemque ad eum modum corroborasti, vt corda in Christum Deum nostrum credentia in alteram partem abduci non facilè queant. Magnus sanè hic nostræ fidei triumphus est; quòd nimirum et nostra tam validè probaueris, & his oppositā per Diuinarum Scripturarum testimonia tam potenter expugnaueris. Ecquid tandem impiæ illius nouitatis amator faciet? Quam in partem se vertet? Qui dum propriis affectibus seruire studet, suique ipsius verius, quàm Christi sectator esse mauult, populum fidei suæ concreditum occulto prædicationis suæ veneno perdere voluisse, clarè deprehenditur: Qui sanè & legere, & animo quoque recondere debebat inanes quæstiones, cuiusmodi

Cyrillus fortissimus fidei athleta.

Cyrillus technas Nestorii aperuit.

Nestorius populū fidei suæ commissum studio it perditum.

modi sunt, quæ ad fidei quidem integritatem nihil conducunt, ad animarum verò exitium plurimum faciunt, vitandas esse potiùs, quàm studiosè consectandas. Interim nostrarum partium est, vt illum in præcipitium proximè adductum, vel in ipso veriùs præcipitio, vnde eum prolabi necessum est, iam constitutum, si qua ratione poterimus, à lapsu prohibeamus, ne, si opem non tulerimus, ad casum impulisse videamur. Sanè Iesus Christus Dominus noster, cuius generatio in quæstionem adducitur, pro vna duntaxat oue laborandum esse ostendit, dum eam, ne lupis discerpenda obiectaretur, propriis humeris impositam reportare dedignatus non fuit. Iam qui pro vnius ouiculæ salute adeò enixè laborandũ esse docuit, quantum pro ipsomet pastore nos laborare cupit? Qui tamen pastor & nominis & professionis suæ oblitus, semetipsum in rapacem lupum transformauit, gregem, quem seruare debuerat, modis omnibus disperdere connitens.

Curiosæ quæstiones vitandæ.

Quare quæstiones censendæ sint curiosæ.

Si vnius ouiculæ causa fudandum est, quanto magis pro pastoris salute elaborandũm est?

Hunc nos igitur ab ouilibus arcere oportet, nisi, vt optamus, ad bonam frugem sese receperit; si qua tamen huius rei spes adhuc reliqua est: Desideramus enim, vt conuertatur & viuat, nisi concreditorum sibi vitam iam dudum ipse perdiderit. Quòd si verò in pertinacia sua perstiterit, aperta mox condemnationis sententia in illum feretur: Etenim vulnus, quod non vnum aliquod membrum tantùm lædit; sed vniuersum Ecclesiæ corpus consauciat, primo quoque tempore excindere oportet: Quid enim cum iis agat, qui inter se consentiunt, qui se solum, quæ optima sunt, sapere arbitratus, à nostra fide dissentit? Vniuersi proinde, quos ille tanquã sibi obsistentes à communione, vt putauit, semouit, in nostra societate se permanere intelligant; sciant nihilominùs, eum ipsum communionem posthac nobiscum habere non posse, si doctrinæ Apostolicæ porrò aduersatus, peruersam hanc viã contumaciter vrgere perrexerit. Quam ob rem nostræ sedis auctoritate ascita, nostraque vice, & loco cum potestate vsus, eiusmodi non absq; exquisita scueritate sententiam exequêris; nempe, vt, nisi decem dierum interuallo ab huius nostræ admonitionis die numerandorum, nefariam doctrinã suam

Vulnus corpus inficiens, temperstiuè curandum.

Hæretici se solos sapere autumant.

Quos Nestorij excõmunicârat, eos Cœlestinus Papa in integrum restituit, ipsumq; anathemati subiicit.

Cœlestinus partes suas in causa Nestoriana delegat Cyrillo.

conceptis verbis anathematizet, eamque de Christi Dei nostri generatione fidem in posterum cõfessurum se spõdeat, quàm & Romana, & tuæ sanctitatis Ecclesia, & vniuersa denique religio Christiana prædicat, illico sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat. Is verò modis omnibus se à nõstro corpore segregatum esse intelligat; vt qui omnem medentium curam aspernatus, nec non instar pestiferi morbi per vniuersum Ecclesiæ corpus insano modo grassatus, tam seipsum, quàm cæteros omnes sibi commissos in extremum exitium præcipitare studuerit. Eadem hæc & ad sanctos quoque fratres & Coëpiscopos nostros, Ioannem, Rufum, Iuuenalem, & Flauianum perscripsimus, quò nostra, imò verò Diuina Christi Domini nostri sententia pluribus de eo sit manifesta. Datæ 3. Id. Aug. Theodosio 13.

Sententia Cœlestini in Nestoriũ lata.

Postrema hæc periodus in Ducali exemplari desideratur.

Tomi primi caput XVII.

Eiusdem Cœlestini ad Nestorium.

ARGVMENTVM.

ACCEPERAT Cœlestinus publica fama partim; partim quoque ex literis tunc inde ad se missis, impia Nestorianorũ hæresi in Constantinopolitana vrbe turbari & ardere omnia. Ascitis itaque, quos ad manum habebat, Episcopis & Sacerdotibus, compertoq; cùm ex ipsiusmet Nestorij literis; tum ex eiusdem quoq; exegesibus, quas Antiocho illustri viro tradente paulò antè receperat, vera esse, quæ Cyrillus per Posidonium exposuerat, & publica quoq; fama detulerat, pronuntiat Patriarcham Constantinopolitanum hæreticum esse. Verùm ne iure conqueri posset, præcipitantiùs, quàm par erat, secum actum esse, præter illa, quæ scripsit ad Cyrillum, Ioannem Antiochenum, Clerum item & populum Constantinopolitanum, quæ omnia collimant in eundem scopum; scribit hanc quoq; ad totius mali architectum Nestorium, quem hîc de sua impietate grauissmè sanè obiurgat. Hortatur autem illum, non solùm ad seriam resipiscentiam, eorumq;, quos iniustè eiecerat, restitutionem, verùm ad publicam quoque illorum omnium, quæ praue docuerat, palinodiam. Addit porrò, nisi id faciat,

&

& quidem tempestiuè, hoc est, intra decem dierum spatium faciat, fore, vt omni prorsus sacerdotali dignitate & potestate exutus, tanquam putidum membrum ab Ecclesiastico corpore statim abscindatur. Sub finem meminit literarum, quas ea de re ad Cyrillum Clerumq; et populum Constantinopolitanum scripserat.

DILECTO FRATRI NESTORIO Cœlestinus S.

POST impium illud profanumque sæpenumero condemnatum Pelagij ac Cœlestij dogma ab vrbe semel proscriptum, Catholica fides aliquot vitæ nostræ diebus pacem obtinuit: Etenim vt primùm Oriens & Occidens cõcordi sententia veluti telo quoddam illos illorumq; sectatores semel percusit; euestigio sanctæ memoriæ Atticus egregius sanè orthodoxæ fidei Doctor, verusque ea in re beati Ioannis successor, ita eos communis omnium Regis causa est insectatus, vt ne consistendi quidem spatium eo in loco reliquum illis faceret. Post illius verò è vita decessum, non vulgaris cura nos tenuit, anxiè expectantes, vnũ ne eundemque ille & muneris & fidei quoque successorem ex æquo sortiretur: Quandoquidem quę pulchra sunt, ea diuturnam moram non facilè ferunt: Plerunque enim vsu venire solet, vt oppositа alterius se vicibus excipiant. Verùm post illius obitum sanctus Sisinnius, qui & ipse quoque paulò pòst deserturus nos erat, nobis obtigit; vix profectò, & vitæ sanctimonia, & fidei simplicitate clarus, eiusque, quam compererat, religionis præco insignis. Legerat nimirum pia illa simplicitas & simplex pietas, magis timendum esse, quàm priuatæ intelligentię acumini inniẽtdum; & alibi: In altiora curiosiùs inquirendum nõ esse. Et iterum: Si quis aliud prædicauerit, anathema sit. Sed hoc quoque è mundi huius ærumnis sublato, simul atque solicitudo nostra tantum se intendisset, quantum Dominus sinebat; nuntiorum mox istinc venientiũ narratio animam

Post Pelagij dogma profligatum Ecclesia nonnihil interquieuit.

Ioannem Chrysostomum, qui successit Nectario, excepit Atticus, sed non proximè: Intercessit enim Arsacius, vir delirus, & ad munus Episcopale planè ineptus.

Romanus Pontifex Cœlestinus, anxius de Patriarcha Constantinopolitano.

Oppositа alterius sese plerunque excipiunt.

Attico hæreticorũ maximè verò Pelagianorum insectatori acerrimo successit Sisinnius.

Eccles. 3.

Galat. 1.

Solicitudo Romani Pontificis ad omnes Ecclesias se porrigit.

mam noſtram magna lætitia perfudit; quam paulò pòſt familiarium noſtrorum, qui tuæ ordinationi interfuerant, relatio egregiè quoque confirmauit: Hi enim eiusmodi teſtimonium tibi reddebant, cuiusmodi illi dari conueniebat, qui aliunde in Epiſcopum allectus eſſet: In tanta enim exiſtimatione antea ætatem egeras, vt aliena quoque ciuitas te tuis inuideret. Nunc contrà verò tanta turpitudine te abominandum reddidiſti, vt tui ex aliorum calamitatibus, à quanta peſte liberati fuerint, facilè intelligant.

Neſtorius aliunde in Eccleſiam Cõſtantinopolitanã accitus; nempe ex Eccleſia & ciuitate Antiochena.

Non ita pridem literas tuas accepimus, quibus tã ſubitò reſponderi non licuit: Erant enim priùs in Latinam linguam conuertendæ, id, quod propter vrgentem neceſsitatem, haud ſegniter, vt fieret, curauimus. Cæterùm per filium noſtrũ Poſidoniũ Diaconum, à ſancto fratre & Coëpiſcopo noſtro Cyrillo, Sacerdote ſanè probatiſsimo, eiusmodi de te literas accepimus, quæ magna nos animi ægritudine afficiunt: Cernimus enim, præclarum illud teſtimoniũ olim tibi datum, in nihilum recidiſſe, tuaq; honeſta illa initia malum rumorẽ conſecutum eſſe. Honeſta autẽ initia ideo appello, quia tantis illa apud nos laudum præconiis euehebantur, vt nos quoq; in reſponſione ad fratrum relationem gaudium conceptum diſsimulare nequiuerimus. At nunc verò graues prædicti fratris noſtri de te querelas tuasq; epiſtolas, quæ Latinè redditæ, manifeſtas blaſphemias præ ſe ferũt, animo pertractantes, illud Apoſtoli nobis depromendum video: *Vellem mutare vocem meam, quoniam cõfundor in vobis.* Imò verò iam dudũ mutaui, niſi impietatis præco, à præcipitio, in quod abductus eſt, pedem quamprimùm reuocauerit: Neceſſum eſt namque, vt, quemadmodum iubemur, malum à nobis abſcindamus. Legimus igitur epiſtolarum tuarum contextum; accepimus & tuos quoque libellos, tradente illos filio noſtro Antiocho viro apprimè illuſtri. Ex his re examinata, in graues errores prolapſus deprehenderis, veritatemq́ multis inuoluiſſe tenebris & omnia tandem, ſurſum deorſumq́ permiſcuiſſe conuinceris: Nam pleraque, quæ confiteri debueras, inficiaris; alia rurſum, quæ negata oportuerit, confiteris. At verò ex epiſtolis tuis apertam

Neſtorius ad Romanum Pontificẽ græcus græca fide ſcribit.

Neſtorius bene cœpta, turpiter enertit.

Conſtantinopolitanus Cler⁹ refert ad Pontificem Romanum, de Pontificis Conſtantinopolitani electione.

Galat. 4.

1. Corinth. 5.

Exegeſes Neſtorij per Antiochum illuſtrem virũ, Romano Pontifici exhibitæ.

Neſtorius vt hæretici ingenium exprimat, permiſceat vera falſis, obſcura illuſtribus.

non

non tam in noſtram fidem, quàm in temetipſum ſententiam profers; vtpote longè aliter de Dei Verbo docere cõtendens, quàm communis omnium fides patitur.

Neſtorius aliter de Chriſto docet, quàm orthodoxa fert fides.

Vide ergo, in qualem de te ſententiam rapiamur: Perpende, quales tuarum nouitatum extiterint fructus, ex quibus antea ignotus, euaſiſti manifeſtus; ex manifeſto autem adductus es in iudicium. Verè proinde cum Gentium doctore dicere poſſumus: *Nam quid oremus, ſicut oportet, neſcimus.* An non ea verba aptè in eam congruunt Eccleſiam, quæ vulgi rumorem, non iudicium de te ſecuta, probatos viros, quos intra gremiũ ſuum fouebat, contempſit? Deluſa eſt ergo illorum opinatio, qui magna ſibi de te pollicebantur, ſed non prorſus temere: Quis enim lupum rapacem intra ouinam pellem latitare ſuſpicaretur? Apoſtoli vox eſt: *Oportet hæreſes eſſe, vt hi, qui probati ſunt, manifeſti fiant.* Arrige aures tuas, ſermonesque, quos ille ad Timotheum & Titum ſcribẽs depromit, excipe: Ecquid enim ille aliud præcipit, quàm vt profanas vocum nouitates, quæ tantùm ad impietatem faciunt, ſpinasque & tribulos ſemper generant, ſtudioſè euitent? Alibi Timotheum commonefeciſſe ſe indicat, vt Epheſi remanens, quibusdam, ne quid aliter doceant, præcipiat. Hieremiæ Prophetæ verba, hîc mihi nunc ob oculos obſeruantur: *Mirabilia* (inquit ille) *facta ſunt in terra; Prophetæ prophetabant mendacium; & Sacerdotes plaudebant manibus.* Dic, obſecro, iſthæcne veluti ignota te prætereunt? an verò vt cognita aſpernaris? Si te tanquam ignota fugiunt, ne vereâris, quod rectum eſt, diſcere; quemadmodum quod peruerſum eſt, & diſcere, & docere non es veritus. Sin autem veluti nota contemptũi ducis, cogita tibi nullam excuſationem relictam eſſe, cùm concreditum tibi talentum abs te repoſcet ille, qui ſemper è ſacro illo fœnore lucrum à nobis expectat. Quòd ſi graue illum ſupplicium manet, qui, quod acceperat, humo defoderat; quid futurum eſt illi, qui quod acceperat, integrum non reddit? Quare iterum atque iterum expende, quale quantumq; periculum tibi impendeat, ſinihil horum, quæ accepiſti, reſtitueris? Túne Domino noſtro reſpondere poteris? *Quos dediſti mihi, cuſtodiui*; cùm te illius Eccleſiam tam terribiliter diſcin-

Neſtorius ex ſuis ſcriptis hæreticus deprehenſus.

Rom. 8.

Conſtantinopolitana Eccleſia vulgi rumorẽ, non iudicium ſecuta, decepta.

1. Corinth. 11.

1. Timoth. 6.

Vocum nouarum fructus, impietas.

1. Timoth. 1.

Hierem. 5.

Matth. 25. Deus à concredito talento ſemper lucrum expectat.

Ioan. 17.

Nestorius à suis Cõstantinopolitanis propter hæresin desertus.

discindere & lacerare intelligamus. Qua, quæso, conscientia viuis, qui ab omnibus, qui in ipsa ciuitate degunt, propemodum desereris? Quanquam eos, qui nunc te deserunt, tunc securitati suæ potiùs prospexisse optarem, tum tale sibi præsidiũ aliunde asciscere instituebant.

Nestorij in Deum blasphemi sermones.

Quid ita iis de rebus quæstiones incęptare voluisti, quos vel cogitare blasphemia est? Vnde Episcopo in mentem venit, vt ea in vulgus spargaret, per quæ Virginei partus maiestas & reuerentia grauiter consauciatur? Meritò sanè blasphemi in Deum sermones priscæ fidei synceritatem interturbare nõ debuerant. Quis vnquam anathemate non dignus existimatus est, qui fidei quippiam apposuisset; vel ea quippiam sustulisset? Quæ enim plenè & planè nobis ab Apostolis tradita sunt, ea augmentum, vel imminutionem non suscipiũt. Legimus, in libris nostris nihil addendum, nihil adimendum esse, maximoque se pœnæ debito obstringere tam eos, qui mutilant, quã illos quoque, qui assuunt. Præparauimus igitur cauteriũ & ferrum; siquidem vulnera, quæ tolerari alioqui non possunt, maturæ exscindenda sunt: Nouimus enim, magna vitia, citra magnam molestiam, facilè curari non solere. Cęterùm inter multa impiè abs te prædicata, quæ Catholica Ecclesia auersatur, summopere deploramus, ea per te verba à Symbolo sublata esse, quæ totam vitæ salutisque spem nobis pollicentur. Hoc ipsum autem, quo animo feceris, id tuæ epistolæ non dissimulârunt. Quòd verò & tuæ sint & abs te profectæ sint, id extra mnem controuersiam est. Quas ideo quoque nunquam ad nostras veniſſe manus optaremus, ne tanti sceleris iudices cogeremur. Omnium porrò disceptationum tuarum rationes breui oratione comprehendi queunt. Explicâsti subinde te fusiùs, & multis strophis circumuagatus, tandem per diuersos anfractus, ad impium animi tui scopum pertigisti. Nouimus, quid ille cauerit, qui contentiones & verborum pugnas circa legem vitare iussit: Sunt enim (vt ait) stultæ & inutiles. Iã quod stultum & inutile censetur, id ab omni vtilitate procul abesse dubium nullum est.

Fidei nihil, quod cum ea pugnet, addere fas est, nihil rursum, quod de integritate aliquid existat, adimere eidem licet.

Magna vulnera citra magnam molestiam non curantur.

Nestorius mutilat fidei Symbolum.

Nestorius strophis & imposturis rem gerit.

1. Timoth. 6. Tit. 3. Verborum pugnæ vitandæ.

Cùm itaque frater noster Cyrillus alteris iam literis ad

sanam.

ſanam mentem te reuocare enixè, vt ſcribit, ſtuduerit; & poſt vnam & alteram illius admonitionem, etiam noſtra hæc, quã tertiam eſſe conſtat, increpatio acceſſerit; niſi nunc tandem, quæ peruerſè docuiſti, per te corrigantur, in eamq; viam primo quoque tempore redieris, quam ſe Chriſtus eſſe palàm eſt profeſſus; in poſterum, & à noſtro cõſortio, & ab omniũ Chriſtianorum cœtu alienum te fore, nihil quicquam dubites. Improbè & præter omnem ſpem in eum arma ſuſcitâſti, qui te tãquam fidum & cordatum ſeruum familiæ præfici permiſit. Miſer, qui beatitudinis iſtiuscemodi miniſterio promiſſæ iacturã iam feceris: Adeò enim eſcam opportuno tempore nullam præbes, vt eos quoque veneno perimas, quos ille proprio ſanguine, propriaque morte conquiſiuit: Venena nanq; ſub labiis tuis ea meritò appellamus, quæ amaritudine & execratione plena aduerſùs eum euomere non formidas, qui verè dulcis eſt. Quò ſolicitudo abiit paſtoralis? *Bonus paſtor eſt, qui ponit animam ſuam pro ouibus ſuis. Mercenarius eſt, qui eas relinquit ac lupis obiicit.* Quid tu autẽ paſtor hìc agis? quãdo tu ipſe lupi inſtar gregem diſperdis? In quas tandem caulas dominicus grex recipere ſe queat, cùm intra ipſa quoq; Eccleſię ſepta vulneretur? Aut qualis cuſtodia ſatis tuta in poſterum cẽſeri valeat; cùm te cuſtodis loco rapacem lupum experiantur? *Et alias* (inquit Dñs) *oues habeo, quæ nõ ſunt ex hoc ouili, et illas oportet me adducere.* Dominꝰ alias ſe adducturum promittit; tu autẽ, quas habes, deperdis. Quamuis interim obſcurũ non ſit, cùm iſtuc vſu venit, non tã oues interire paſtoribus, q̃ paſtores ouibus. *Et vocem meã audiẽt.* Cur hoc? *vt vnum fiat ouile.* Ad illius ergo vocem vnum coit ouile; ad tuam autem grex, aut læditur, aut in fugam vertitur.

Neſtorius ter admonitus contemnere pergit.

Grauis comminatio.

Seruus inſurgit in dominum.

Neſtorius pabuli loco venenum offert.

Ioan. 10.

Ex paſtorali munere oſtenditur, Neſtorium rapacẽ lupum eſſe.

Ioan. 10.

Cùm paſtor vertitur in lupum, paſtor ipſe veriùs perit ouibus quàm oues paſtori.

Durum ſanè eſt & graue admodum, B. Pauli verba, quę in Apoſtolorum actis leguntur, in te conuenire: *Ego* (inquit) *ſcio, quoniam, poſt diſceſſum meum, intrabunt lupi rapaces, non parcentes gregi. Et ex vobis ipſis exurgent viri loquentes peruerſa, vt abducant diſcipulos poſt ſe.* Hæc abs te aliis dici malebamus, quàm tibi ab aliis: Docere enim, quæ dicimus, debueras, nõ diſcere: Nam quis ferat, Epiſcopum doceri, quomodo ipſum Chriſtianum eſſe oporteat? Expende diligenter, quò deueneris, in quam hæreſin prę-

Actor. 20.

Turpe Epiſcopum diſcere, quid Chriſtianum hominem oporteat credere.

ceps abieris: In iudicium vocaris, coargueris, accusaris; ecquid horum omnium Dei decet Sacerdotem? Duris dura debetur responsio, & dura rursum vltio (si qua tamen ea dici potest vltio, cùm blasphemiæ solis verbis vindicantur.) An fortè arbitraris fore, vt nos tibi parcamus, qui tuæ ipsius animæ minimè parcis? omnibusque præteritis, præsentibus & futuris, salutis beneficium adimere eniteris? Neq; enim benigni Domini mei hostes, tanquam fidus seruus, persequi non possum, præsertim cùm & Propheta quoque istiuscemodi perfecto odio se odisse fateatur, & alter rursum se illis minimè parciturum esse interminetur. Ecquem hîc, obsecro, obseruabo? cui honorem deferam? cùm vnum hoc agi videam, vt omnis fiduciæ materies mihi adimatur. Ipsius Domini vox in sacris Euāgeliis expressa disertè monet, non patrem, non matrem, non filios, nullā deniq; aliam necessitudinem, vel cognationē ipsi anteponere fas esse: Existit enim non rarò talis pietas, ex qua aperta oriatur impietas; cùm nimirum carnali affectione dominante, corporalis dilectio, propter quam non infrequenter quosdam in pretio habemus, illi dilectioni antefertur, quæ Deus est. Quando ergo eiusmodi carnis affectio aduersatur illi, qui est ipsamet charitas; tunc vtique omnis ea beneuolentia animo eiiciēda est, quæ suū queat auctorem olim ad iudicium trahere, ferendamq; contra se sententiam prouocare. Expergiscere tandem aliquando: Nō enim dicendæ sunt vigiliæ istæ, quas non custodię, sed rapinę impendis: Malumus nanq; in eo, quod prædicas pietatique bellum suscitas, dormire te potiùs, quàm vigilare: Quandoquidem longè nobis tolerabilius fuisset, si in vtrāq; aurem stertisses: Hac enim ratione si nullum acquisiuisses, nullum quoque perdidisses; Ecclesia rursum, vt de nullius animæ lucro gauisa fuisset, ita de nullius quoq; perditione doluisset. Sat illi erat, si talem proprio spōso restituisses, qualem susceperas. At quid multis moror? Frustra quippiam per te superstructum requiro, in quo iuxta magni illius Architecti Pauli doctrinam, nullum fundamentum cerno.

Duris dura debetur respōsio & dura quoq; vltio.

Hostes Christi oderunt Sanctos. Psalm. 138.

Matth. 19. Nihil proponendum Christi dilectioni, eiusdémue honori.

Satius est pastorē dormire; q̄ praua docere.

Spiritalis vitæ & doctrinæ fundamentum orthodoxa fides.

Nestorij tyrannis in Catholicos Clericos.

Intelligo Clericos, qui & Catholicè sentiunt, & communione nostra potiuntur, maximam abs te iniuriam sustinere, adeò

adeò vt etiam ciuitate arceri perhibeantur. Gaudemus sanè, confessionis præmium illis obtigisse; at dolemus interim, qui illos persequitur, Episcopũ esse. Beatus Paulus ex persecutione demutatus est in Euangelij præconem; tu verò, ò ingentem impietatem, ex Euangelio præcone, cõuersus es in persecutorem. Veteres hæreticos in mentem reuoca, qui & ipsi quoq; eiusmodi quæstiones & controuersias in Ecclesiam inuexerũt. Verùm quis vnq̃ ex illis victor ab istiusmodi certaminibus recessit? Habes ciuitatis tuæ exemplum. Paulus Samosatenus Ecclesiæ Antiochenæ gubernacula quondá sortitus, vt prędicandi sementẽ fecit, ita & messuit. Reliquos malorum inuctores, qui quondá Ecclesias obtinuerunt, similis sententiæ seueritas semper prostrauit. Quin illos ipsos quoq; hęreticos, de quibus nos, tanq̃ causæ illorũ ignarus, interrogare voluisti, veluti qui iniqua impiaq; profitẽtur, iusta vltio propriis sedibus expulit: Quos non admodum quoq; miramur pacatũ apud vos stationem inuenisse: Inciderunt enim istic in impiam prædicationẽ, ad quã dum suam exigerent, ab omni se crimine immunes, facilè iudicârũt. At quia sermonis occasio huc nos abripuit, dissimulare id hîc non possumus, quod in magnam admirationẽ nos coniicit. Legimus q̃ de Origenis vitio rectè sentias, quodq́ue naturam ipsam culpa obstrictam non neges, & quòd eum tãdem exactum debitum iustè exoluere doceas, qui à debitrice generatione ortum trahit. Iam quid illis tecum negotij est, qui ideo damnati sunt, quòd isthæc inficiarentur? Sanè nunq̃ contraria citra suspicionem inter se coëunt. Quam ob rem si tibi perinde ac nobis displicuissent, iam dudum inde exacti forẽt; verùm vt hæc se habeant, cur iterum in ea inquiris, quæ iam olim contra illos acta decretaq́; sunt? Ignoras forsan, ab Attico Catholico per id tempus Episcopo commentarios de illorum condemnatione inde ad nos fuisse transmissos? Cur sanctæ memoriæ Sisinnius eadẽ retractari non quæsiuit? Ob id nimirum, quia iustè illos à præcessore suo condemnatos intelligebat. Plorent miseri, vt qui humana spe propemodum elapsi, solo pœnitentiæ præsidio amissam communionem recuperare valeant. Ecce cœpisti discere, si quid antea, quod ad illos

Paulus ex persecutore in Euangelij præconem. Nestorius contrà, ex Euangelij præcone, versus in persecutorem.

Paulus Samosatenus.

Infœlix hæreticorum exitus.

De iis hæreticis, hic sermo, quorũ fit mentio in epistolæ huius initio.

Pelagiani Episcopi comparatione Nestorij à crimine se immunes iudicant.

Nestorij familiaritas cum Pelagianis de Pelagianismo illum suspectum reddit.

Atticus Patriarcha Constantinopolitanus causam quæ ad fidẽ pertinebat, ad Romani Pontificis cognitionem detulit.

los pertinebat, ignorabas; verùm tuis potiùs Catholico festinatoque consilio vulneribus mederi satage, quàm aliorum. Aptè hic tibi obiicere liceat: Medice, qui aliis curandis incumbis, teipsum cura: Ea enim morbi tui est constitutio, vt neque moram admittat, neque vllas inducias ferat.

Cyrilli fides, Romano Pontifice iudice, orthodoxa.

Pontificis Ecclesiæ Alexandrinæ fidem & probauimus semper, & etiamnum probamus. Et tu itidem, siquidem nostra communione in posterum potiri desideras, per illum admonitus, eadem illa quæ nos, denuo sapias, mi frater: Si qua, inquam, prudentia etiamnunc tibi reliqua est, iis omnibus execratis condemnatisque, quæ huc vsq; sensisti, confestim eadē illa, quæ illum prædicare intelligis, & tu quoq; nostræ voluntati facturus satis, prædicare ne cuncteris: Nos enim, etsi id parum decorum videatur, etiam Sacerdotes se corrigere patimur. At verò vt antea curæ nobis fuit, quò eiusmodi Sacerdotes ab errore ad viam reduceremus; ita, si salutarem admonitionem aspernari pergant, condemnationis sententiam adversùs illos pronuntiare compellemur. Tu autem tunc demū nostræ voluntati morem gestum putabis, cùm & peruersum tuum dogma ipse condemnaueris, ipsamque condemnationem multis veræ emendationis argumentis confirmaueris, & omnes illos iterum ad Ecclesiam reuocaueris, quos inde propter Christum, qui illius caput existit, exclusos fuisse certò cōstat. Reuocentur proinde omnes, &, vt id, quod iubemus, matùrè fiat, eiiciendum illum nihil omnino ambigas, qui eiecit: Etsi à societatis nostræ communione nunquam exciderint illi, in quos tu tam iniquus fuisse visus es.

Monetur Nestorius vt eadem sapiat & doceat, quæ Cyrillus.

Turpe Sacerdoti pœna digna admittere.

Pontifex Romanus cum Patriarcha Constantinopolitano agit, tanquā cum proprio subdito.

Ecclesiæ caput Christus. Nestorius porrò eiiciendus, nisi iniuste electos restituat.

Cæterùm ad Ecclesiæ Constantinopolitanæ Clerum, cæterosque, qui istic Christi nomine insigniti sunt, literas, quales necessitas exigebat, perscripsimus: Quò his nimirum instructi commonefactiq; (Si quidem in peruersæ doctrinæ contumacia perstiteris, neque illud ipsum, quod frater noster Cyrillus nobiscum docet, tu quoque docueris) intelligant à nostro te cœtu exclusum esse: Tibi enim nulla deinceps societas nobiscum esse poterit. Discant nihilominùs & hoc exemplo præmuniti, qua ratione animæ suæ maturo deliberatoq; consilio

Pontifex Cœlestinus per literas Clerum populumque Constantinopolitanū edocet, quid de Nestorio statuere debeant.

filio prospicere debeant. Quam ob rem hoc tibi persuasum habeas velim, nisi de Christo Deo nostro ea tenueris & docueris, quæ, & Romana, & Alexãdrina, & vniuersa Ecclesia Catholica tenet, & docet, sanctaque magnæ Constantinopolis Ecclesia, vsque ad tuum Episcopatum tenuit, & docuit; & perfidam illã nouitatem, quæ ea diuellere nititur, quæ sacra Scriptura coniungit, intra decem dies, post hanc admonitionem ad te perlatam enumerandos, aperta scriptaque confessione detestatus fueris ac repudiaueris, ab vniuersa Ecclesiæ Catholicæ communione quamprimùm te expulsum proscriptumq; iri; & hoc nos planè facere, in animum induxisse. Quam nostri in te iudicij formulam, cum cęteris omnibus chartis & cõmentariis, per filium nostrum Possidonium Diaconum, cuius suprà meminimus, ad sanctum Cyrillum memoratæ Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopum, qui ea ipsa quoque de re fusiùs ad nos retulerat, transmisimus, vt noster hac in parte vicarius, efficiat, quò nostrum decretum, & tibi, & reliquis quoq; omnibus fratribus patefiat: Nam cùm aliqua de re communi deliberatio suscipitur, tunc omnes, quid actum, statutúmue sit intelligere oportet. Data IIII. Id. Aug. Theodosio XIII. & Valentiniano III.

Nestorio decẽ dierum spatium præfinitur, intra quod si velit, impunè resipiscere queat.

Quorum omniũ interest, omnes nosse debent.

Lecta est hęc epistola in Synodo Ephesina post exceptiones & depositiones, contra Nestorij epistolam factas, quæ, vt aliæ nonnullæ, inter actorum quoque commentarios relata est.

Tomi primi caput XVIII.

COELESTINI PONTIFICIS Romani, ad Clerum populumq; Constantinopolitanum Epistola.

ARGVMENTVM.

HÆC est epistola illa, cuius sub finem præcedentis fit mentio. Est autem grauissima, paternisq; admonitionibus refertissima. Ab animi

dolore, quem ex Constantinopolitanæ Ecclesiæ calamitate hauserat, sumpto exordio, omnes cùm Laicos tum Clero quoque adscriptos, vt in maiorum fide & religione constanter perseuerent, seriò admonet. Quantum superioribus pastoribus Chrysostomo, Attico & Sisinnio debeant, non sine magna illorum commendatione in memoriam reuocat. Nestorij deliria utraq; doctrinæ illius venena longa oratione recenset; fontemq;, vnde hæc primò dimanarant, obiter indicat. Hinc ad Clerum Constantinopolitanum orationem deflectens, vt Nestorij impietati viriliter obsistat, infirmosque in Catholica fide paternè confirmet, hortatur. Quibus armis contra hostis insultus vti debeat, explanat. Quòd propter veritatem patiatur, beatum prædicat; Athanasij & aliorum exempla ob oculos collocat; certam de aduersario victoriam pollicetur; sententiæ tandem in Nestorium latæ tenorem explicat.

Cœlestinus Episcopus, Presbyteris, Diaconis, Clericis, Dei seruis, populoq; Catholico, dilectis fratribus Constantinopolitanis in Domino salutem.

Fideles Ecclesiæ corpus cõstituũt.

VERBA mihi ad eos facturo, qui Ecclesiam Dei cõstituunt, ab Apostoli oratione exordiri lubet, quò nimirum pij discipuli ab illius magistri dictis audiendi initium faciãt, qui illustris Gẽtium doctor extitit: *Præter illa* (inquit) *quæ extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, solicitudo omnium Ecclesiarum. Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror?* Ita ergo & nos quoque, etiamsi procul absimus, posteaquàm membra nostra, quæ isthic degunt, peruersa doctrina passim dissipari intelleximus, paterna cura vestrî causa nos inflammãte, igni vrimur alieno: Quanquam, quod quidem ad Ecclesias attinet, quæ omnes vbicunque tandem fuerint, ad vnum Christi thalamum referuntur, nihil à nobis remotum, nihil censeri debet alienum. Cùm igitur & vos quoq; in membrorum nostrorum numero habeamini,

2. Cor. 11.

Pontifex Romanus Ecclesiæ Constantinopolitanæ clade affligitur.

Omnes vbiq; Ecclesiæ ad vnum Christi thalamũ [illegible]

habeamini, iure meritoque enixè conamur, ne prauè docentis studium, acrisq; contentio fidem vestram vbique terrarum celebratam, à veritatis tramite aliquando auertat: Nestorius enim Episcopus (quemadmodum literæ illius ad nos missæ, in quibus sua manu subscripsit; & sancti fratris & Coëpiscopi nostri Cyrilli narratio, per filium meũ Posidonium Diaconum ad me perlata, clarissimè ostendunt) de partu Virgineo, deq; Verbi Dei Seruatoris nostri Diuinitate, quasi maiestatis illius, communisque salutis omnium fœdè oblitus, & nefaria prædicat, & execrãda aliis persuadere studet: Enimuerò perlectis omnibus maximam, planeq; detestandam impiæ peruersæq; doctrinę segetem deprehendimus: Nam humanã Diuinamq; naturam à se inuicem in Christo diuellens, modò quidem illum purũ tantùm hominẽ facit; modò rursum, cùm ita videlicet ei visum est, quadam rursum cum Deo societate eundem coniungit.

Constantinopolitani Romanæ Ecclesiæ membrum.

Nestorius execrãda de partu Virgineo in vulgus proseminat.

Nestorius Diuinã humanamque naturam in Christo ita diuellit, vt vtrilibet suã propriã hypostasin assignet.

Verùm nos stolidas istiusce modi Prophetarum voces, vt Hieremiæ verbis vtamur, audire non possumus. Audiat is Ezechielem, & quidnã ipsi interminetur, studiosè pertractet: *Erit* (inquit) *manus mea super Prophetas, qui vident vana, & diuinant mendacium: In Concilio populi mei non erunt; & in Scriptura domus Israël non scribentur; neq; in terram Israël ingredientur, eò quòd deceperunt populum meum.* Quò cura illa pastoralis sacro gregi debita abiit? Quò Dominicorum septorum prouidẽtia excesit? Qualem, quæso, vitæ spem grex in posterum habebit, vbi ipse pastor seipsum lupum esse ostendit? ouesque ad eum modum adoritur, vt quotidie quasi furiis actus in eas grassetur? Eo ipso enim ore dilaniantur, quo impia doctrina inter illas vsque dispergitur; nec non vnde pabulum non reficiens, sed inficiens depromitur. Beatus nihilominùs meritò grex ille censendus est, cui hoc Dominus largitur, vt inter pascua & pascua discernere queat. Quare fides vestra, ea ratione impiam illam disceptationem auersari debet, (id quod futurum equidem nihil ambigo,) quò certum apud vigilantiam vestram inter alimẽtum & venenum discrimen constet. Ante omnia autem constanter in hisce vobis persistendum existimo, quæ ex priorum

Ezech. 13.

Nestorij furiæ in Constantinopolitanos Catholicos.

Nestorius escam inficientem, nõ reficientẽ suis proponit.

pastorum

pastorum vestrorum doctrina hausistis;id certò persuasum habentes, Sacerdotes hucusque vobis obtigisse sanctimonia & eruditione præstantes; qui quidem à paternis traditionibus ne latum quidē culmen recedentes, summa cum pace & tranquillitate Ecclesiam Dei rexerunt: Nam vt à mortuis initium faciamus,quid in mentes vestras beatæ memorię Episcopi Ioannis eruditio non instillauit? cuius oratio Catholicam fidē ædificans confirmansq; in totum terrarum orbem diffusa est: Adeò enim suo, in docendo,muneri non defuit vnquam, vt etiamnum,vbicunque eum legi contingat,concionetur.

Ioannes Chrysostomꝰ insignis Ecclesiæ Constantinopolitanæ pastor.

Accuratam porrò illius sapientiam excepit constantia & seueritas latè celebrata: Quandoquidem sanctæ memoriæ Episcopus Atticus, Christianum populum ad antecessoris sui exemplum gubernans, sacrilegos hæreticorū furores acerrimè insectabatur. Post eius verò decessum, fidei religionisque consortem ac socium nacti sumus celebris recordationis Sisinnium,virum neutiquam ignarum, quāta ipsum gloria maneret, si Catholicæ fidei ornamenta ad sua vsque tempora integrè incorrupteque seruata & propagata, integra porrò impollutaq; seruare tueriq; posset.Nouimus,quomodo huic,neque columbæ simplicitas, nec serpentis defuerit astutia. Plorauimus,dilecti fratres, tanquā præscij,fore,vt mox illius præsidio orbaremur: In hoc nanque quid spei positum sit, hactenus cernere non valeo, vt qui secus de Deo nostro loquatur & iudicet, quàm ille de se ipso, aut Apostoli de illo tradiderunt: Adeò enim ille contritos non colligat, vt colligatos quoque conterat. Adeò prolapsos nō erigit, vt erectos quoq, prosternere laboret. Adeò tandem disiecta distortaq; in vnū non adducit,vt in vnum quoq; reducta in diuersa distrahat diuellatq;: Quamuis interim mentes Deo consecratæ conteri non facilè queant;sicut nec illi ipsi quoq;,qui cœlesti virtute & gratia fulciuntur.Sed neq; sacra turba quoq; facili negotio dispergi solet. Apertè proinde charitati vestræ (id quod sine lachrymis scribere nō possum) denuntiamus, dialecticum vestrū aduersus veritatem bellum suscitasse, veterisq; fidei integritati impias manus attulisse. Impugnat ille Apostolos,explodit Prophetas,

Mira Episcopi Attici in hæreticos seueritas fideiq; cōstantia.

Sisinnij in retinēda religione studium.

Nestoriꝰ aliter sentit, & loquitur de Christo,quā Christus de seipso.

Non facilè cadūt, quos diuina gratia sustentat.

phetas, ipſiuſmet Chriſti de ſe loquētis verba aſpernatur. Cuius, quæſo, religionis, aut cuius tandem legis Epiſcopum ſeipſum profitetur, qui & veteri & nouo Teſtamento tam turpiter abutitur? Etenim ſpiritale & inaſpectabile ab aſpectabili forma ſecludit, neque veritatem intra nos verſatam eſſe admittit, & vt vno verbo abſoluam, ſecus de Chriſti Dei myſterio diſſerit, quàm fidei noſtræ ſanctimonia ſinit, quam omni cum veneratione complexi ſecutiq; ſunt, quicunque vnquam Catholicè diſſeruerunt: Nemo enim vnquam rectè in religione inſtitutus aliter de Chriſto ſenſit, ac ipſe de ſeipſo ſentiri voluit.

Neſtorius veteri nouoq; Teſtamēto, ex æquo abutitur.

Mouit olim ſacrilegam quæſtionem Paulus Samoſatenus, Eccleſiæ Antiochenæ quondā Antiſtes. Verùm hunc vnanimis & concors Catholicorum Sacerdotum ſententia ſede, quam ſceleratè obtinebat, mouit: Semper enim ij ſunt excindendi, qui Chriſtiani populi animos conturbant, quiq́ue Euangelia ad propriū ſenſum detorquentes, fructum, quem parerat, Deo referre non poſſunt. Ea porrò vinea eſt excolenda, quæ Domini poſſeſſoriſq́ue ſui ius poteſtatemq́ue agnoſcit. Palàm eſt autem, eiuſmodi ſermonum nouitates non aliunde, quàm ab inanis gloriæ cupiditate proficiſci: Nam vbi primùm quidam acuti, perſpicaces prudentesq́ue videri volunt, ſtatim in id incumbunt, vt noui quippiam commententur; quò hac nimirum ratione apud ineruditas ſimplicesq́ue mentes momentaneam aliquam acuminis gloriolam conſequantur. Sed quis vnquam vera potitus eſt gloria, qui ſibiipſi ſapientis nomen arrogaret? Etenim Deus noſter mundi huius infirma elegit, vt per illa cōfundat fortia; & ſtultos rurſum, quò per hoſce confundat mundi huius ſapientes: Nam quis in mundi huius ſapientia gloriatur, niſi ille, qui ſe ex hoc mundo eſſe profitetur, quiq́ue eius ſe diſcipulum eſſe inficiatur, qui de hoc mundo ſe non eſſe apertè alicubi profitetur? Vna hæc ſolida eſt gloria, vt, quemadmodum Apoſtolus ait: *Qui gloriatur, in Domino glorietur.* Hanc ſententiam in veſtrum illum Epiſcopum, (ſi tamen veſtrum: Nam hactenus tantùm veſter eſt, quatenus id, quod nos credimus, & ipſe quoque crediderit) appoſitè conue-

Paulus Samoſatenus Antiochenæ Eccleſiæ Antiſtes hæreticus.

Excindendi, qui Scripturas ad ſuū proprium ſenſum detorquent.

Radix nouarum vocum ſuperbia.

Stulti, qui ſibiipſi ſapientis nomen arrogant. 1. Cor. 1.

Qui propriā gloriam quærit, is nō eſt Chriſti diſcipulus. Ioan. 17.

1. Cor. 1.

 uenire

uenire cernimus: Is enim hoc ipso stultum se declarat, quòd se sapientem autumat: Manifesta nanq; fatuitas est, illum ignorare, quem nos Dei sapientiam & virtutẽ esse certò nouimus. At quiuis ea se nescire ostẽdit, quæ tanquam dubia in quæstionem adducit.

Ea quiuis ignorat, quæ tanquam dubia in quæstionem vocat.

Neque mirum sanè vestræ charitati videri debet, si à veritatis via hominem hunc aberrâsse cernat: Quandoquidem Christum, qui via nostra est, perdidit: Deprehendimus autem quadam obliqua disceptatione interdum seipsum prodere; nonnunquam rursum occultis quibusdam modis virus suum occultare: Et quamuis sapientissimi Salomonis consilium secuti, nullo responso illius stultitiam retundere debuerimus, ne & ipsi quoque similes illi, hoc est, stulti haberemur; attamen vt Apostolorum & Prophetarum doctrinam vnà nobiscum sectetur, suadere non omisimus: Ne si fortè solus omnibus obsistat, solus ab omnibus exigatur. Vestrarum verò partium est, perquàm studiosè aduigilare, quò infesti hostis sermonibus viriliter resistatis: Maior enim vobis cura incumbit, cùm ea intra Ecclesiam vobis proponantur, quæ cum Ecclesiæ vestræ sensu pugnant. Agitent ferias, & à laboribus respirent, quos aduersarius extrà constitutus ad certamen prouocat: Murorumque præsidio, qui circa propugnacula dispersi sunt, sese tùtentur. At verò, qui intra mœnia oppugnantur, illis otiari non licet. Veruntamen in hoc intestino bello, domesticaque pugna, fides sit vobis pro murorum munimento: Hæc enim quasi spiritalibus instructa telis, aduersùs perfidiam se ipsam in libertatem vindicat. Hanc studiosè conseruemus: Conseruata nanq; vos vicissim conseruabit. Per hanc Deus nostrum est firmamentũ & refugium. Per hanc nos tempestate actos de manu peccatoris, omniq; procella eripiet; si tamen, vt æquum est, clamauerimus: *Domine salua nos, perimus.*

Nestorius animi vir⁹ strophis quibusdam occultat.

Qui solus omnib⁹ obsistit, meritò solus ab omnibus exigitur.

Hoste intra mœnia grassante, feriari nefas.

Clype⁹ noster cõtra hostẽ fides orthodoxa.

Matth. 8.

Nunc ad vos Clerici, & quotquot Deo consecrati estis, nostra se vertat oratio. At dicet hìc fortè quispiam: Heus tu, ordinis rationem seruâsti nõ satis accuratè. Sanè propositum erat nobis seruato ordine primò ad vos verba facere. Verùm inflammatior eorum cura vicit, quos in commune salute potiri

Iis primò subuentum oportet, qui periculosiùs laborant.

desi-

desiderabamus: De vobis enim dubitare non debuimus, vt quos aliorũ duces esse posse, firmiterq; in fide persistere certò persuasum haberemus. Sancti itaque Deoq; dilecti fratres,& Coëpiscopi nostri Cyrilli relatio, quam per filium meum Posidonium Diaconum suum ad me misit, ea eiusmodi aduersus vos cõmitti edocuit, cuiusmodi aduersùm Ecclesiæ membra machinari solet ille,qui Christo illius capiti nõ parcit. Verùm hæc vos turbare non debent: Siquidẽ grauiores labores maior quoq; gloria comitari solet: Pręmij nanq; magnitudo,certaminis magnitudini quasi ex æquo respõdet. Legitis perinde ac nos,eũ tandẽ corona donari,qui legitimè certauerit. Quare nostra hęc hortatio,non infirmioribus & timidioribus solùm, sed & viriliter quoq; pugnantibus necessaria videbatur:Imbecillioribus quidem, quò tentationes faciliùs tolerent; fortioribus verò,vt aduersariis suis animosiùs resistant: Quanquam haud vnquã Rex noster prælio superatur. Quæuis autem tentatio, est quædam Christiani hominis probatio: Hæc enim,vt legimus,patientiam parit,ex illa verò enascitur spes,quę, Scriptura attestante, nec confundit,nec decipit.

Grauis Constantinopoli in Clerũ sæuit persecutio.

Magnitudo præmij laborum magnitudini respondet.

2. Tim. 2.

Tentatio probat hominem.

Quare, dilecti fratres, quoniam consolatio nostra ex Deo est, cui corpora vestra, hoc est, vos ipsos,tanquam hostias viuas, vt Apostolus loquitur, offertis, ne frangamini resistentes: Virtutem namque ille vobis suggeret, qui per Apostolum nos docens exigit, vt membra nostra, in arma iustitiæ vertamus. Habetis exempla Sanctorum: *Qui quondam in lachrymis seminantes, nunc metunt cum exultatione.* Non amat Dominus noster seruum, nisi variis modis periculisque probatum. Christianorum animas nunquam nõ aliquæ difficultates,tanquam in palæstra exercent. Currite in via Domini,vt vos mutuò anteuertatis: Nolo enim, vt ab aduersariis patiamini vos comprehendi. Viriliter certate: Nam vt Paulus docet & experientia confirmat, oportet interdum isthuc fieri; quippe cùm fidem & fortitudinem nihil probet, nisi conflictus occasio. Citra conflictũ autem gloriæ corona nõ temere alicui obtingit: Pręmia enim nõ dantur nisi laborantibus. Perfectionis ,pinde galeas de capitibus vestris ne deponatis: Miles militiã Christo

Consolatio nostra ex Deo est.

Psalm. 125.

Christianorũ animæ in perpetua palæstra versatur.

Fidem & fortitudinẽ probat animi conflictus.

Non sunt nostri, qui ad inimicorũ nostrorum castra desciscunt.

dignam professus, fidei loricam ne abiiciat. Nostri contra nos prælium exuscitârunt; si tamen illi nostri dicendi sunt, quos legibus amicitiæ violatis, vltro ad inimicorum castra desciuisse constat. Vestri est muneris, firmis pedibus, in atriis Hierusalẽ consistere. Volumus, gressus vestros perfectos esse, ne simili qũandoque exemplo cuiuspiam vestigia commoueantur. Illi Diabolum cum improbo illo sectentur, qui se factionis illius esse profitentur. Vos, qui filij Dei nominamini & estis, operibus professionem vestram ostendite: Ex fructibus nanq; vnusquilibet, qualis sit, agnosci consueuit. Pusillanimium animos per consolationem identidem erigite; & vnumquemque imbecilliorum suscipite, susceptumq; confirmate. Nulla autem vos vnquam circumueniat impietas: Quin potiùs inter bonum & malum secundùm vniuscuiusque naturam & qualitatem discernite; & quæ peruersa esse constat, ea repudiate; cõtrà verò, quæ recta sunt, sapite: Nam ille, Salomone teste, meritò Deo exosus est, qui iustum pro iniusto, aut è diuerso iniustum pro iusto recipit; nihil autem afflictio hæc, quæ ad tempus est, vos commoueat, sed æternum præmium ob oculos vobis obuersetur. Hymnographus noster clamat; illuminationis illius spe fretum se vel exortum aduersùm se prælium non formidaturum.

Professio cuiusq; ostenditur ex cuiusque opere.

Deo exosi, qui iniustum pro iusto recipit, & contrà.

Psalm. 26.

Si certamen vobis cum Gentibus esset, maximæ vtiq; victoriæ loco duceretis, eos vos semel debellâsse, quos nunquam non infestos hostes experti fueratis. At qualis ea tandem censenda est victoria, cùm Sacerdos prædicandi munere deserto Catholicos insectatur? An nõ hic quasi ex diametro cum Apostolo Paulo pugnat? Nam cùm Euangeliũ Domini nostri aliquando persecutus esset, tandem factus est eiusdem prædicator. Destitutus est impius dialecticus Dei Spiritu; & hoc non immeritò, vt qui Diuino Spiritu contraria senserit. Rectè proinde, si tamen perstiterit, ea illi verba obiiciemus, quę Sauli ab ipso Samuele Sacerdote obiectabantur: *Reiecit te Dominus, ne regnes super Israël.* Si ille regno factus est indignus, quòd in iis tantùm rebus, quas patrârat, Dei mandatũ neglexerat, quale huic supplicium sat esse quæat, qui semetipsum cõtra Domini

Mirabilis pugna, dum pastor adoritur oues.

Nestorius Dei Spiritu iure destitutus, quòd Dei Spiritũ impugnârit.

1. Reg. 15.

Diui-

Diuinitatem extulit. Cæterùm veſtrarum nunc partium eſt, vulnera ab illo inflicta curare; eorumque animis, qui verbis illius fortè ſauciati ſunt, mederi; firmisque greſsibus aduerſus illum niti, qui ſua oratione ſe lapſum eſſe ſatis indicat. Quòd ſi quid ille vobis moleſtiarũ intulerit, æquo animo id ferte; molitur exilia & exauctorationes; ſed ille interim in ſuis membris iſthæc patitur, quem is naturam humanam noſtrî cauſa ſuſcepiſſe inficiatur. Nemo proinde lamentetur, quæcunq; tandem cuicunque veſtrûm fuerint irrogata, aut contra vos ab illo excogitata. Stephanus primus Chriſti martyr & patientię & perſeuerantiæ vobis ſit forma. Infidelium turba aduerſus illũ fremebat; verùm ille, vt fidum Chriſti ſectatorem decebat, adeò quod cernebat, tacendo non diſsimulabat, vt inter medios quoque furibundos, veræque religionis hoſtes conſtitutus, & cœlos apertos, & filium hominis, propter quem illa patiebatur, ad dexteram Dei conſiſtentem, ſe videre, clara voce affirmare nihil dubitaret.

Saul Domini præceptum neglexit & periit; quid Neſtorio fiet, qui Domini Diuinitati bellum indicit?

Stephanus inter medios furibũdos hoſtes conſtitutus Chriſti gloriam clara voce profitetur.

Longum foret, ſi eos ſigillatim recenſere hîc velim, qui vel morte vel confeſsione vitã ſibi comparârunt. Vos, qui ab Eccleſia eiecti eſtis, perpulchrum noſtrę ferme ętatis exemplũ beatæ memoriæ Athanaſij Alexandrinæ Eccleſię ſapientiſsimi Epiſcopi ob oculos propoſitum habetis: Nã quem non conſoletur inſignis illius tolerantia? Cui documento non ſit inuicta illa conſtantia? Cui ſpem nõ faciat deſideratiſsimus illius reditũs? Expellitur, perſequente Arrio; Dño deducente, non ſine gloria reuocatur. Pertulit carcerem, pertulit afflictiones. Nec mirum eſt, ſi vir Apoſtolicus eiuscemodi ſuſtinuerit, per quæ Apoſtolus ſeipſum exercitatum eſſe gloriatur; eumq; in iis omnibus ſedulò ſit imitatus, qui de ſemetipſo teſtatur, tribulationes ſibi pergratas extitiſſe. Porrò autem licet perſecutionũ procella inde illum eieciſſet; in noſtris tamen regionibus ſuo iure ſuoq; ſtatu redintegrato requie eſt potitus. In ea nimirum ſede ſuæ calamitatis refocillationem, cõmunionisq; & ſocietatis portum comperit, vnde omnibus ſemper Catholicis auxilium prouenit. Veruntamẽ qui in grauiſsima perſecutione illuſtris Confeſſor euaſit, is in afflictionibus conſtitutus, moleſtiam

Illuſtria Athanaſij pro fide certamina.

Romana Eccleſia omnium Catholicorum, iniuſteque oppreſſorum refugium.

ſtiam nõ ſenſit. Nemo proinde Chriſtianorum exiliũ ad tempus à Neſtorio ſibi illatũ deplorare debet; præſertim cùm nemo illorũ omnium apud Deum in Eccleſia habeatur proſcriptus. Magis formidemus, ne quãdoq; à viuorum regione, hoc eſt, ab ea patria, quã nobis obuenire exoptamus, excludamur. Illud noſtrũ eſt regnum, illud continuum, illud ſempiternum; noſtrum non eſt, per quod tranſitus tãtùm contingit. Illa verè noſtra cenſenda ſunt, quæ certiſsima ſpe nobis promiſſa ſunt; qualia atteſtante Apoſtolo: Ea ſunt vtiq; *quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt*, cæteraque omnia, *quæ Deus præparauit diligentibus ſe.*

Metuendum, ne à viuorum religione proſcribamur.

1. Corinth. 2. Eſa. 64.

Verùm ne vel ad exiguum tempus illius ſententia valere putetur, qui iam dudum antè Diuinam ſententiam in ſe prouocauit, noſtræ ſedis auctoritate palàm ſancitum eſt, nullum Epiſcopum, aut Clericum, aut cuiuſq; nominis Chriſtianũ, qui à Neſtorio eiúsue ſimilibus, poſteaq̃ iſthæc docere cœpit, loco motus, aut à communione alienus videri fortè poterat, amotũ aut excõmunicatum fuiſſe; ſed hos omnes in noſtra cõmunione ſemper manſiſſe, & etiamnum in hanc vſq; diem permanere: Siquidem nullum ille omnino depellere, locóue mouere poterat, qui iſtiuſcemodi pro cõcione proponens, ne ipſe quidẽ firmo ſatis tutoq; in loco inſiſtebat. Præſens itaq; hic noſter ſermo omnes in vniuerſum complectitur, quò nimirum ſtabiliores ſubinde animoſioresq; in Dño effecti, nõ ad diuerſa abducamini; quin mutuis potiùs infirmitatibus inter nos mederi enitamini: Cogimur nanq; infirmiores, qui iſtic ſunt, vobis in præſentia cõmendare, vbi ipſum medicum grauiter aduertimus laborare; cui nihilominùs, ſi quid poſſumus, adhuc ſubuentum cupimus. Porrò autem cùm ad fratrem & Coëpiſcopũ noſtrum ſanctum Cyrillum, per deſideratiſsimum Diaconum illius Poſidonium, congruum reſponſum mittere inſtitueremus, etiam ad vos ea perſcribenda & transmittenda exiſtimauimus, quæ ab ipſo eodem fratre meo ad illũ, de quo loquimur, perſcripta fuerãt. Quia verò in re tã ardua noſtra præſentia propemodum neceſſaria videbatur, neq; tamẽ propter interiectum mare lõgiq; itineris interualla commodè ſatis id

Romana ſedes iudicat ſedem Conſtantinopolitanã, & de primariis eiusdem ſedis mẽbris.

Declarantur communionis ſocij, qui à Neſtorio fuerant excommunicati.

Cœleſtini admonitio omnes complectitur.

Communicantur Conſtantinopolitanis, quæ à Cyrillo & Cœleſtino ad Neſtorium perſcripta fuerant.

fieri

fieri queat, fratri nostro Cyrillo munus nostramque personam imposuimus, ne morbus propter moram lõgiorem latiùs serpat, suumque virus in plures diffundat. Vos interea Apostolicos sermones ob oculos habẽtes, in eadem sententia eodemque sensu perfecti estote: Vt, quemadmodum legimus, ad finẽ vsque perseuerantes, omnes salutem consequi possimus. Ne autem clam vobis sit, cuiusmodi literas miserimus, quídue in Nestorium decreuerimus, formulam sententiæ in ipsum latæ pronuntiatæque huic epistolæ subnecti curauimus. Deus vos seruet incolumes, desideratissimi fratres.

Pontifex Romanus vices suas in causa Nestoriana cõmittit Cyrillo.

SENTENTIÆ FORMVLA.

Disertè itaque agnosce, hanc nobis de te sententiã stare; nempe nisi ea de Christo Deo nostro doceas & sentias, quæ Romana & Alexandrina & vniuersa sentit & prædicat Ecclesia & sanctissima Constantinopolitanorum Ecclesia ad tuam vsque ætatem; heus tu vir optime, secundùm fidẽ in Nicæna Synodo expositam perpetuò sensit & prædicauit: Et perfidam illam execrandæ hæreseos nouitatem, quę venerandæ Diuinęq; Scripturæ apertè aduersatur, intra decem dies, eo ipso etiam, quo huius admonitionis literæ ad tuam notitiam peruenerint, annumerato reiecerie; dilucidoq; ac publico scripto cõdemnaueris, ab vniuersa Ecclesia alienum te esse, omnique potestate Ecclesiastica prorsus exutum fore.

Ecclesia Constantinopolitana ad Nestorium vsque Catholica.

Tomi primi caput XIX.

EIVSDEM COELESTINI ad Ioannem Episcopum Antiochenum.

ARGVMENTVM.

SERPENTE magis magisque subinde Nestorianismo, metuenteque Romano Pontifice, ne in Antiochenam quoque Ecclesiam, vnde Nestorius ad Constantinopolitanam sedem ascitus fuerat, paulatim irreperet,

irreperet. Scribit hasce ad Ioannem Patriarcham Antiochenum; & alias rursum eiusdē argumenti ad alios quosdā Antistites. Imò in Conciaria editione, epistola hæc æquè inscribitur, Iuuenali Hierosolymitano, Rufo Thessalonicensi, Flauiano Philippensi, atq; Ioanni Antiocheno. Proponit autem, anguem in sinu, lupū in grege, hostem in vrbe fouere, rem esse discrimine plenam: Eiusmodi autē quippiam vrbi Constantinopolitanæ vsu veniisse. Subiungit hinc errores, quos Nestorius in regia ciuitate in vulgus disseminabat. Addit porrò, tantisper se illum omnesq; illius asseclas excōmunicâsse, donec resipiscant: Tum omnes illos rursum sese restituisse, quos ille excommunicare vel exauctorare conatus fuerat. Hortatur tandē, vt fidem contra hæreticos strenuè defendat, prauasq; opiniones, si quæ sese insinuauerint, ex subditorum animis eximat. Sub finem, sententiam, quam in Nestorium tulerat, eundem admonet.

Dilecto fratri Ioanni, Cœlestinus S.

Minus periculum, cùm priuati in fide errant; quàm pastores, aut publici magistratus.

Hæretici angulos & latebras quærunt.

OPtaremus, vt vna est Diuinitatis essentia, ita vnā quoq; apud omnes omnino homines, vbicunq; tandem locorū illi degant, rectę fidei veritatē obtinere: Minor tamen doloris est sensus, minorq́ue solicitudo, cùm priuati quidam à Dominico grege seipsos seiungē-tes, angulosq́; & latebras consectantes, vel soli errāt, vel paucis quibusdam, vt occulto errori faueāt, persuadent. At verò, cùm ille, qui in sacra Ecclesia Sacerdotis locum & nomen sustinet, ipsius Christi populum prauo iniquoq́; consilio à veritatis tramite abductum, per abrupta quædam præcipitem trahit, idq́; in amplissima ciuitate, in quam propter regium fastigium & præsentiam, ingens ex terrarum orbe multitudo cōfluere plerunq; consueuit; tunc sanè luctus solicitudoq́; iure meritoq́ue duplicanda est, maioriq́; aduigilādum studio, ne qua parte circumcursantis lupi rapacitas pręualeat: Minor nanq; cura vigere solet, cùm hostis murum tantùm obsidet, quàm dum intra mœnia receptus, passim perbacchatur. Minùs item interturbat lupus, dum seorsum ab ouibus oberrat, q̄ dum intra gregē pastoris locum tenet: Siquidem bellum plusq̄ intestinum est, cùm intra Ecclesiā, hoc est, intra ipsam Dei domum, impietatis iacula contorquentur.

Intestinum malū externo pernicio-sius.

Quam

Quam ob rem cùm is, qui Constantinopolitanæ Ecclesiæ clauum tenere videtur, populo Christi sanguine sanctificato, quædam peruersa, vtpote non solùm honori & veneratio-
ni, quæ sacro Virginis partui iure debetur, contraria, verùm cum salutis quoque nostræ spe apertè pugnantia, subinde instillet; sanè est, vnde viscera nostra conturbentur non parum. Rem autem ita habere, id nos didicimus, cùm ex mœrentium fidelium suggestione, tum ex libris quoque, quos ipsemet misit, tum ex literis tandem (quod vtique argumentum est cæteris euidentius) quas idem ille auctoris sui subscriptione, (ne ab aliis veniſſe in dubium, vocari posit) munitas, vnà cum libris ad nos destinauit. Cùm itaque in tali negotio longa deliberatio, morosáque procrastinatio minimè tuta videatur. (Nam tantum propemodum crimen fuerit, cunctantiùs in eiusmodi discrimine rem agere, quantum scelus est sacrilega isthæc prædicare) tam Episcopum Nestorium, quàm cæteros omnes illius factionis asseclas, qui eiusmodi errores proseminant, tantisper à nostra communione reiicimus, donec peruersitatem, quam docere exorsus est, conceptis verbis publicè condemnârit; eamque de partu virgineo, hoc est, humani generis salute fidem sese habere planum fecerit, quam iuxta Apostolicam doctrinam, Romana, & Alexandrina, & Catholica vbiuis gentium obtinet, veneratur & profitetur Ecclesia. Quòd si quis verò, vel ab ipso Nestorio, vel ab aliis Nestorianę doctrinæ sequacibus, ex quo talia effutire veritus non est, aut excommunicatus, aut sacerdotij, aut clerici dignitate exutus est; hunc ipsum in nostra communione constanter semper mansisse, & deinceps, quod ad eam rem attinet, manere certum est: Nec enim fas est dicere, quempiam ex illis loco quandoq; fuisse motum: Quandoquidem neminem illius sententia amouere poterat, qui seipsum dignum, qui loco moueretur, iam reddiderat.

Nestorij dogma, virgineo partui, nostræque saluti aduersum.

Nestorius suas exegeses, vnà cum literis ad Romanũ Pontificem mittit.

Graue sacrilegiũ est fide periclitante segniùs agere.

Nestorius hæreseos ex propriis literis & exegesibus conuictus Romæ anathemati subiicitur.

Excommunicatus iure excommunicare nequit.

Hæc, frater cumprimis venerande, ad tuam sanctitatem perscripsimus, vt in Domino confirmatus, Christique lorica pectori tuo familiari, nec non Catholicæ Ecclesiæ scuto munitus, gregem Domini nostri Iesu Christi, qui pro nobis, &

natus, & mortem perpessus est, quique deuicta morte, reclusisque iis, qui sub terris detinebantur, nostri causa tertia die resurrexit, à praua illa infamiq; doctrina eximere queas. Qua de re ad Cyrillum quoque sanctissimum fratrem & Coëpiscopum nostrum, strenuum sanè Catholicæ fidei vindicem, perscripsimus. Sciat nihilominùs sanctitas tua, eiusmodi à nobis, vel ab ipso veriùs Christo Domino ac Deo nostro per nos sententiam in Nestorium latam esse; videlicet quòd nisi intra decem dies post acceptam admonitionis nostræ syngraphum enumerandos, sacrilegam de Christi ortu doctrinam scripta confessione damnauerit, eamque fidem in posterum se sectaturum promiserit, quam & Romanorum & Alexandrinorum, & vniuersa profitetur & seruat Ecclesia, certò fore, vt ab Episcoporum Synodo exauctoretur, proprióque exitio se læsum esse experiatur. Quò autem nostra hæc decreta studiosiùs perficiantur, per filium nostrum Posidonium Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconum has nostras literas, ad tuā dilectionem fideliter transferri curauimus. Deus te seruet incolumem, reuerendissime frater III. Id. Aug. Theodosio XIII, Valentiniano III. Conss.

Strenuus Catholicæ fidei vindex Cyrillus.

Romani Pontificis Christi sententia est.

Formula sententiæ condemnatoriæ in Nestorium latæ.

Tomi primi caput XX.

CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI ad Ioannem Antiochenum, epistola.

ARGVMENTVM.

HAC epistola Cyrillus Ioannem Antiochenum de calamitosissimo perturbatissimoq; Ecclesiæ Constantinopolitanæ statu primò certiorem facit. Mox quid ipse cum Nestorio egerit, quoque animo is admonitiones illius exceperit, exponit. Addit, eundem Romani Pontificis aures præoccupare voluisse, eaque de causa literas propria manu obsignatas ad illum misisse. Neque his contentum, suas quoque exegeses adiecisse. Verùm adeò

nihil

nihil hisce omnibus suam causam promouisse, vt apertus quoque hæreticus hinc sit deprehensus publicéque iudicatus. Admonet tandem, huic sententiæ standum esse iis omnibus, qui ex Romanæ Ecclesiæ communione excidere noluerint, id quod ipse, & rectè, minimè tutum indicat.

Domino meo, dilectóque fratri, ac comministro Ioanni Cyrillus in Domino S.

PERTVRBATISSIMVM sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ statum, quáque ratione non pauci magna aliôqui honestate & probitate conspicui, grauem admodum propter nonnulla, quæ reuerendissimus Episcopus Nestorius publicè pro concione proposuit, in ipsa quoque fide, perturbationem perpessi sint, atque adeò à consuetis conuentibus prorsus se abstinuerint, ex multis haud dubiè pietas tua cognouit. Consulueram illi per literas, vt prauis illis peruersisque quæstionibus missis, sanctorum Patrum fidem sectaretur. Verùm ratus, hæc me ex odio scripsisse, tantum abfuit, vt vllam omnino illius rationem habuerit, qui isthæc ex charitate ad illius pietatem perscripserat, vt cùm eius esset mentis, taliáque in vulgus proseminâsset, in Romanorum quoq; aures insinuare se posse, eademque præoccupare sperârit: Etenim prolixa epistola absurda quædam dogmata complexus, eáque ad Dominum meum Cœlestinum, piissimum Ecclesiæ Romanæ Episcopum missa; inter cætera aduersùs illos, qui ab ipso dissentiunt, hæc quoq; depromere non est veritus: Citra horrorem sacram Virginem Dei genitricem appellant. Misit præter hæc & quosdam quoque suarum exegeseon quaterniones; quos cùm piissimi Episcopi, qui in magna Romanorum vrbe comperti sunt, legissent, multisque consessibus consultationibusque vltro citroque habitis examinâssent, illorum auctorem non absque indignatione exibilârunt; palàm asserentes, nouam illum, eamque non

Perturbatissimus Ecclesiæ Constantinopolitanæ status.

Proceres Constantinopolitani à Nestorij consuetudine abstinent.

Nestorius Romani Pontificis aures, per literas præoccupare studet.

Nestorius apud Romanum Pontificem accusat eos, quasi impios, qui sacram Virginem Mariâ θεοτόκον appellant.

Hi exegeseôn quaterniones, per Antiochum illustrem virum, cuius suprà facta est mentio, Romam perlati sunt.

Romæ Synodus contra Nestorium celebrata.

non parum periculosam, vtpote à nullo veterum hæreticorum antea vnquam excogitatam hæresin moliri.

Cyrillus necessitate cõpulsus Romam scribit.

Quia ergo Nestorius hæc illuc perscripserat, compulsus sum & ego quoque, ea omnia, quæ inter me & illum intercesserant, aperire, earumque literarum, quas ad illum dederam, quasque vicissim ab illo receperam, exempla per Posidonium dilectum Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconum Romam mittere. (Is enim, qui eam legationem obiret, optimè idoneus visus erat.) Porrò autem expositionibus illius, eiusdemque epistolis, & iis præcipuè, in quibus, quòd apertam ipsius subscriptionem præ se ferrent, nullus tergiuersandi, locus reliquus erat, palàm lectis, sacra Romana Synodus disertam statim in illum sententiam tulit. Qua de re & ad tuam quoque pietatem perscripsit. Horum proinde decreto modis omnibus parendum est illis, qui à totius Occidentis communione excidere noluerint: Scripserunt namque expositæ sententiæ exempla, cùm ad Rufum piissimũ Thessalonicæ Episcopum, tum ad alios quoque nonnullos religiosissimos Macedoniæ Episcopos, qui ab illius sententia non temere decedere solent. Scripserunt nihilosecius & ad Iuuenalem quoque piissimum Hierosolymorum Episcopum. Iam tuæ pietatis fuerit, diligenter, quid in rem futurum sit, expendere: Nos enim, quæ illi iudicauerunt, sequi omnino constituimus: Veremur nanque, ne à tantorum virorum communione excidamus, qui non leui de causa indignantur; neque ob parui momenti res, hos motus excitârunt; eamque sententiam tulerunt, sed propter ipsam fidem, vniuersasque orbis terrarum Ecclesias, & communem populi ædificationem. Saluta, quæ apud te est, fraternitatem; quæ mecum est in Domino, te salutat.

Nestorius Romæ hæreseos damnatur.

Romana Synodus sententiã, quã in Nestorium tulerat, ad diuersos Episcopos transmittit.

Cyrillus à Romanæ Ecclesiæ sententia decedere nefas putat.

Tomi primi caput XXI.

IOANNES EPISCOPVS Antiochenus ad sanctissimum Cyrillum.

ARGV.

ARGVMENTVM.

HAC epistola tarditatem suam excusat Ioannes Antiochenus. Tarditatis porrò huius causam à se transfert in itineris asperitatem & longitudinem; in aduersam Episcoporum valetudinem; in iumentorum mortem. At propediem nihilo secius se ad futurum spondet, vt qui quinque tantùm dierum itinere absit. Animi impetum, quo ad Cyrilli amplexus fertur, indicat: Se tandem suosque omnes illius precibus commendat.

Domino meo religiosissimo, sanctissimóque comministro Cyrillo Ioannes in Christo S. D.

NON mediocriter me cruciat, posteaquàm sanctitas tua Ephesi præstò esse cœpit, paucos hosce dies etiamnũ reliquos mihi fuisse: Etenim sanctitatis tuæ desiderium non minùs, quàm res ipsa, vt iter hoc quàm citissimè absoluere cupiam, me stimulat. Tandem ergo post multas exantlatas itineris molestias, sanctitudinis tuæ precibus adiutus, præ foribus vrgeo: Nam triginta totos dies (tot enim spatij intercapedo postulat) iter vsque facio, nihil quicquam quietis prorsus mihi indulgens. Multis interim religiosissimis Episcopis ob itineris insolentiam & difficultatem grauiter afflictis; neque paucis quoque iumentis ob continuum illum profectionis laborem extinctis. Tu igitur Deum precceris, obsecro, vt hosce quinque, aut sex itineris dies citra ægritudinem percurrere, sacrumque ac sanctum tuum caput nobis complecti & exosculari liceat. Ioannes, Paulus, Macarius, cæteriq;, qui apud me sunt, Deo charissimi Episcopi sanctitatem tuam salutant. Ego quoq; cum meis domesticis vniuersam, quę tecum agit, fraternitatem plurimum saluto. Incolumis vale, & pro nobis orare perge Domine piissime ac sanctissime.

Ioan. Antiochenus Cyrilli videdi, coramq; conueniendi percupidus.

Antiochia Epheso triginta dierũ interuallo abest.

Honorificè de Cyrillo scribit & loquitur Ioan. Antiochenus.

Tomi primi caput XXII.

CYRILLI ARCHIEPISCOPI Alexandrini ad Acacium Beroënsem de Hæresi Nestoriana Schedion.

ARGVMENTVM.

QVid hac epistola contineatur, patet ferè ex præfixo lemmate: Exponit enim, quid Nestorius Constantinopoli doceat, quid alios item docere impunè permittat. Ostendit quàm acerbi exitialesq́, fructus ex eiusmodi doctrina in populum dimanârint, & porrò dimanare pergant. Conqueritur de subornatis contra se præstigiatoribus, & nihili hominibus, propter defensam à se fidei veritatem. Insinuat tandem, eiusmodi calumnias non omnino iniustè contra se desæuire, vt qui Christi sanctorumq́ Patrum causam segniùs, quàm fortè par erat, ab hoste vindicare studuerit.

Domino meo, fratriq́ dilecto, & comministro Acacio, Cyrillus in Domino S.

Solamen afflicto habere studium, cui afflictionis suæ causam exponere queat.

QVI graui cum tristitia conflictantur, curisque consauciatum pectus habent, ij non paruæ consolationis loco ducere solent, si quibusdam pari animi sensu præditis ea exponere queant, propter quæ animo discruciantur. Quia ergo & mihi quoque hoc tempore tale quiddã vsu venit, arbitratus sum, causas, ob quas non iniusto, vt equidem existimo, dolore affectus sum, imò verò afficior, integritati tuæ patefaciendas esse. Non sat fuit reuerendissimo Nestorio, ea publicè pro concione proponere, quæ Ecclesiam grauissimè offenderent, fidemq́; in Christum omnium nostrum Saluatorem maiorem in modum læderẽt, ac tantùm non euerterent; sed porrò progressus Episcopum quendam Dorotheum palàm, cùm in Ecclesiis, tum in aliis quoque hominum cœtibus, temerario ausu effutire passus est:

Causæ Cyrillianæ grauitudinis gra...

Si quis

Si quis Mariam Deiparã esse dixerit, anathema sit. Ecquid ergo in orthodoxorum Ecclesia cum sanctis Patribus anathema facti adoriemur? Comperio nanq;, celebris memoriæ Episcopum Athanasium subinde illam in commentariis suis Deiparam appellare; nec illum solum sed & beatos quoq; Patres nostros Theophilum, Basilium, Gregorium, Atticũ, & alios præterea non paucos, qui per id tempus vixerunt, sanctos Episcopos. Denique nemo, opinor, ex orthodoxorum numero illam Deiparã nominare facilè detrectauerit, nisi idem Emmanuelem verum Deum esse apertè inficiatus fuerit. Erunt itaq; anathemate cõstricti sancti Patres, qui iam dudum antè ad Deum euolârunt, cæterique omnes, quotquot Christum Deum esse confessi, recta veritatis dogmata consectantur.

Dorotheꝰ Episcopus Nestorio præsente & consentiẽte, anathema illos facit, qui Virginẽ matrem Deiparã vocant: Θεοτόκον.

Veteres Theologi Mariam Deiparã appellant.

Nemo beatam Virginem Deiparã esse negat, nisi Christum purum hominẽ esse statuat.

Atque vtinam huiusce rei pernicies hisce finibus constitisset, neque plurium mortalium mentes prorsus peruertisset, aliasque & alias quotidie peruerteret: Intelligo enim, & quidem non sine lachrymis, alios quidem eò perfidiæ & insciticæ prolapsos iam esse, vt Christum Deum esse disertè inficientur; alios verò ita Dei appellationẽ illi largiri, vt nihil tamen rectè de illo sentiant: Opinantur enim, non natura, sed benigna Dei voluntate & gratia perinde, ac vnum ex nobis ad id dignitatis euectum esse. An nõ isthæc lachrymis & gemitu iure sunt prosequenda? Quorsum, quæso, attinebat subtilia illa & arcana in medium adducere? Quantò satius fuisset protritis moralibusque expositionibus populum erudire; nisi cui forsan ea Diuinarum rerum cognitio & cautio suppetat, vt cum fructu sublimia proponere queat. Cęterùm quòd iis, qui solitariam vitam per Ægyptum & Alexandriam agunt, & huiusmodi expositionum lectione parum cõturbati fuerant, rectę fidei sententiam exposuissem, in hostem infestum versus, quosdã pręstigiatores, desperatæq; sortis homines in vnũ coëgit, eosq;. vt mẽdacia in vulgus de me spargerent, subornauit; & adhuc subornare non desinit. Et fortè nõ iniuria id nobis incommodi accidit: Nam si zelum Dei habuissemus, sedulię; paternę pietatis imitatores fuissemꝰ, iustã iamdudũ sanctamq; condẽnationis sententiã in eos tulissemus, qui Christo obgannire, & tã nos ipsos, q in viuis adhuc

Nestorianismus multos passim inficit.

Duæ Nestorianorum de Christo opiniones.

Indigna Nestoriani de Christo nugantur.

Populus protritis ac moralibꝰ sentẽtiis instituendus, non intricatis aut subtilibus.

Non omnium est de subtilibus publicè verba facere.

Nestorius in Cyrillum armat pręstigiatores.

Graue peccatũ, ea dissimulare; quæ fidei, diuinóque honori aduersantur.

adhuc degimus, quàm sanctos Patres, qui iam olim ad Deum commigrârunt, anathemate ferire ausi sunt. Qua quidem sententia, & iis quoque, vt probabile fit, poteramus mederi, qui ex plebe fidei scandalum passi fuerant. Saluta, quæ tecum est, fraternitatem; te, quæ mecum est, in Domino salutat.

Tomi primi caput XXIII.

ACACII BEROEAE EPIscopi ad Cyrillum.

ARGVMENTVM.

EX Cyrillianis miserabilem Ecclesiæ Constantinopolitanæ statum, quæque de Christi œconomia cognitu necessaria sunt, breuiter se accepisse indicat. Hinc porrò accepta occasione, explicat, curiosa tutiùs mitti, quàm anxiè inquiri; tum quòd multis hæc inquisitio malè cesserit; tum quòd scripturarum & sapientum consilio aduersa sit. Rogat tandem, vt Nestorij vulneribus prudenter medeatur, ne qua forsan ex minùs opportuna correptione maior tempestas oriatur. Idem sub finem Ioannis Antiocheni quoq; nomine efflagitat, quem maiorem quoque in modum commendat. Commendat & harum quoque laborem, sed id in alio genere.

Domino meo per omnia sanctißimo, Deóque dilectißimo Episcopo Cyrillo Acacius in Domino S. D.

PIETATIS tuæ literas paulò antè ad nos perlatas, propter rumores & turbas in vrbe Constãtinopolitana excitatas, infaustis lachrymis lamentisque plenas legi; quibus Christianæ fidei profunditas, quantum sat est iis, qui eiusdem participes extitêre, breuiter exponitur: Nam quippiã de illa, veluti ab ipsis radicibus in medium

Non sunt Diuina mysteria ad viuũ resecanda.

in medium adferre, istuc superuacaneum videri poterat: Quã enim vtilitatem insignis ille disputator Apollinaris Laodicenus in Ecclesiam attulit, dum veluti vnus è Principibus de recta fide aduersùs fidei hostes depugnat? An non, dum suæ sapientiæ nimiùm fidit, dumq; ex inuiis planeq; impermeabilibus quosdam meatus & quasi vias in incõtaminatam simplicemq; Christi fidem introducere nititur, id conatu suo consequutus est, vt ab vniuersa Catholica Ecclesia inter schismaticos haberetur? An non à quodam veterum Episcoporum, dum bene affectosi, ntegroq; sensu & mentis intelligentia prẽditos, ne curiosiùs, quæ humanum captum excedunt, perueſtigarẽt, reprimere vellet, sapientissimè cordatissimeq; dictũ est quandoq;: Quomodo, inquit, Pater Vnigenitum genuerit, silentio honoretur? Et in sermonis progressu addit: Huiusce rei inuestigatio omnes propemodum cœlestes virtutes, nedũ homines hominúmue cogitationes excedit. Quomodo ergo necessaria conueniensq; non est illa sacrarum Scripturarum admonitio? *Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris: Sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper; & in pluribus operibus eius non fueris curiosus: Non est enim tibi necessariũ ea, quæ abscondita sunt videre oculis tuis.* Illos autem, qui inquirunt, qua ratione eos excusent, qui isthæc cognoscere effariue laborant, eiusmodi quid passos aiebat, cuiusmodi B. Paulino Episcopo accidisse traditur: Hic enim etsi tres hypostases palã dicere recusaret; re tamen & virtute ab illorum sententia & fide, qui istuc profitebantur, non recedebat. Sectabatur hic autẽ piissimos Orientis Episcopos; propterea quòd Romanæ linguæ angustia perinde ac Græca phrasis tres hypostases dicere commodè non ferat.

A radicibus dere aliqua differere.

Apollinaris, dum nimis subtiliter vult disputare, cadit in errores.

Cordatũ cuiusdã Episcopi dictum.

Eccles. 3. In sublimiora & captũ nostrũ excedentia non temere inquirendũ.

Episcopus Paulinus tres in Diuinis hypostases esse, propter vocis homonymian fateri nõ audebat.

Verùm enimuerò oportet nos omnes, qui Ecclesię Dei vicem dolere eidemq; compati didicimus, & possumus, nullũ non conatum ac studium adhibere, quò vocem malè elapsam primo quoq; tempore adobruamus, ne quam hinc occasionẽ aucupẽtur illi, qui Dei Ecclesiam diuellere discindereq; parati sunt. Quamobrẽ si quid tale initio effluxit, quod multos meritò religiosos piosq; homines affligere conturbaréue queat, tuam integritatem, omnibusq; numeris absolutam prudentiam,

Vocis nouitas & insolentia comprimenda.

Si Attico Heroensium Episcopo fides est, Nestorius non tam mente, quàm sermone errabat.

tiam, ſummopere niti decet, vt motum hunc continuò ſedet. Quanquam, vt aliàs quoq; indicaui, plurimi cùm Clero aſcripti, tũ plebei quoq; ex vrbe Conſtantinopolitana Antiochiã & ad nos vſq; profecti, à prædicto ſermone abhorrere nõ videãtur: Aiunt enim, in ſenſu nihil continere, quod vel Apoſtolicæ doctrinæ aduerſetur, vel fidei à ſanctis Patribus in Niceæ ad homouſion conſtituendum cõgregatis definitæ, & vniuerſæ Eccleſiæ traditæ repugnet. Cùm præſens itaque tempus ad hoc prouocet, elabores, quæſo, quantùm prudentia & Sympathia valeas oſtendere, neque graueris elapſum per imprudentiam verbũ, in eorum, qui hauſerunt, & ob id fortè diuulſi ſunt, gratiam, per tuam ſanctitatem, tuiq; Sacerdotij auctoritatem ad eum modum comprimere; vt ea nunc præcipuè meditari moliriq; videaris, quæ Eccleſiam Catholicam grauiter hoc tempore agitatã & fluctibus penè merſam, magis magisq; ſubinde ſedare, nec non in altum euehere queant. Voce proinde Dominica vtens, ſpiritaleque mare, quod modò turbatum cernitur, increpans, illud depromas: Tace, obmuteſce.

Rogatur Cyrillus, vt amicè cum Neſtorio agat.

Marc. 4.

Pietatis tuę epiſtolam, piiſsimo ſanctiſsimoq; Ioanni Eccleſię Antiochenę Epiſcopo, legi curaui, quam ille quoq; ſumma attẽtione, nec paruo doloris ſenſu audiuit: Nã licet recèns admodum ad Epiſcopatum venerit; eadẽ tamen vult & ſentit, quæ nos ſenes; qui eos quoq; Dei gratia munitus in munerib⁹ certaminibusq; Epiſcopo dignis ꝓgreſſus facit, vt præclarè de eo ſentiant magnificeq; loquantur Orientis Epiſcopi omnes. Hic tuam quoq;, vt fertur, pietatem obnixè rogat, vt ſanctitas tua ea, qua pollet, prudentia vſa, verbum illud, quod non ſatis commodè excidit, ad eum modum tractet, vt tam per ea, quæ dictura eſt, quàm per ea rurſum, quæ factura eſt, occaſione ad hoc nunc prouocante, illud Apoſtolicum eluceat: *Si ea* (inquit) *poteſtate voluero vti, quam dedit nobis Deus in ædificationẽ, et non in deſtructionem, non erubeſcam.* Cæterùm deſideratiſsimum hunc noſtrum tabellarium, qui iam inde à maioribus ſuis fidelis & Chriſtianus eſt, pro ea, quæ naturaliter tibi inſita eſt, benignitate ſuſcipere digneris. Et ſi qua in re operam tuã deſiderabit, tua, quæſo, prouidentia illi nõ deſis. Totam, quę tecum eſt, fraternitatem, & ego, & qui mecum ſunt, plurimùm ſalutamus.

Acacio, cæteriſque Orientalibus Epiſcopis charus Ioãnes Antiochenus.

Rogatur Cyrillus ne Neſtorij dicta plus æquo exagitet.

1. Corinth. 1.

Commendatur Cyrillo Acacij tabellarius.

TOMI

Tomi primi caput XXIIII.

CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI ad Iuuenalem Hierosolymorum Episcopum.

ARGVMENTVM.

EST hæc epistola eiusdem penè argumenti cum ea, quam scripserat ad Acacium Beroënsium Antistitem: Scribit enim, Nestorium præter omnem spem et rerum ordinem è pastore euasisse in ferum lupum; atq; ideo nullius gratiæ, nulliusq; amicitiæ, aut beneuolentiæ habita ratione, virile contra illum certamen suscipiendum esse: Quippe cùm ob Christi gloriam, sideiq; defensionem, propriis quoq; parentibus nequaquam parcendum sit. Quò autem facilius persuadeat, addit, amicis literis et hortationibus cum illo actum esse; verùm adeò nihil hisce effectum, vt conuitia quoq; pro beneuola admonitione retulerit. Repetit, Nestorium suis literis & exegesibus Romanum Pontificem circumuenire voluisse; sed fraude deprehensa, hæreseos ex propriis scriptis conuictum publicèq; condemnatum esse; eiusq; condemnationis literas ex vrbe ad se missas esse, quas proinde vnà cum hisce ad suam sanctitatem trãsmittendas putârit. Sub finem, ternas literas scribendas esse monet; vnas ad Nestorium, quò reuocetur; alteras ad populũ, quò in fide confirmetur; postremas ad magistratum, quò fidem contra Nestorij impetum tueatur.

Desideratissimo fratri ac Symmistæ, Domino meo Iuuenali, Cyrillus Episcopus in Domino S.

OPTASSEM sanè, Reuerendissimum Episcopum Nestorium, proborum virorum vestigiis innixum, rectæ fidei doctrinam consectari: Nã quis sanæ mentis illos, qui Saluatoris gregi præfecti sunt, quàm probissimos esse non exoptet? Quoniam verò præter

Qui præsunt, probissimi sint oportet.

Rerum natura in Nestorium interuersa.

ter omnem spem rerum natura interuersa est: (Siquidem quē syncerum pastorem fore sperabamus, hunc rectæ fidei persecutorem euasisse comperimus) reliquum est, vt illud Christi omnium nostrûm Saluatoris in mentem reuocemus: *Non veni* (ait) *pacem mittere in terram, sed gladium: Veni enim separare hominem aduersùs patrem suum.* Quòd si absque omni crimine & noxa, imò verò summa cum laude bellum in parentes susci-

Matth. 10.

Cum laude bellū in parentes suscipitur, quando Christi gloriæ aduersantur.

pitur, quando id ad Christi gloriam facere dignoscitur; quomodo modis omnibus necessarium non est, vt (licet ob fratris iacturam lachrymis perfundamur) Diuino zelo accingamur, illudque tantùm non omnibus, qui terram incolunt, occinamus: *Si quis est Domini, iungatur mihi?* Equidem amicè vnis iam aut alteris illū admonui, ne proprij iudicij sensum sequi malit, quàm rectam, Apostolicamq;, & Ecclesiis iam olim traditam fidem; ratus fore, vt hac ratione ab expositionum suarum prauitate

Exod. 32.

Nestorius fraternam admonitionem vertit in furiam & criminationem.

recederet. Verùm pharmacum ęgro animo propinatum nihil hactenus profuit, suggestumque consilium vi caruit. Imò verò tantùm abfuit, vt veritatis dogmata complecti instituerit, vt literas quoq; sua ipsius subscriptione munitas ad me dederit; in quib⁹ haud secus atq; graui iniuria à me affectus stomachatur, aperteq; sacrā Virginem Dei genitricē esse inficiatur. Quod, quęso, quid aliud est, q̄ manifestè dicere, Emmanuelem, ex quo tota salutis nostræ fiducia pendet, non esse verum Deum?

Qui Virginē Deiparam, Christum Deum esse inficiatur.

Nestorius per literas Romanis sese insinuat.

Cæterùm Romanam Ecclesiam in suam sententiam pertrahere se posse arbitratus, scripsit ad eiusdem Ecclesiæ Episcopum Cœlestinum, dominum, fratrem, & comministrum meum longè piissimum Deoque dilectissimum; iisque literis dogmatum suorumque peruersitatem inseruit. Misit eōdem & multas quoque exegeses, ex quibus pernersa sentire apertè deprehensus, iure meritoque ab illo hæreseos est condemnatus. Cùm igitur Reuerendissimus piissimusque Romanæ Ecclesiæ Episcopus Cœlestinus comperta de illo scripserit, ipsasq; literas ad me dederit; equidem illas vicissim ad te mittendas existimaui, quò nimirum pium quendam zelum, ad quem aliòqui pietas tua suapte natura incensa est, literis illis exuscitem; quatenus vnanimi consensione alacrique contentione

Nestorius hæreseos Romę condemnatur.

Cyrillus, quæ acceperat à Romano Pontifice Cœlestino, transmittit ad Iuuenalem Hierosolymorum Antistitem.

tione charitatem, quæ est in Christo, conseruemus, populoq; non paruis periculis obiecto salutem procuremus, ac Ecclesiam denique adeò conspicuam illustremq; stabiliamus. Hoc autem consequemur, si singuli cum singulis congruentes, secundùm præfinitam formulam, cùm ad ipsum, tum ad populum quoque scribamus: Nam si in rem id fecerimus, hoc est, si illum ab iis, quæ hactenus sentit, ad veritatem transtulerimus, lucrifaciemus fratrem, seruabimus & Ecclesiæ quoque Pastorem: Sin verò consilium hoc nostrum frustra susceptum fuerit, sibiipsi, quodcunque tandem euenerit, adscribens, laborum suorum fructum ipse manducabit. Oportebit autem literis ad Christianissimum piissimumque Imperatorem, cæterosque in Magistratu constitutos missis, iisdem persuadere, hinc quidem ne pietati, quæ est in Christum, vlla ratione hominem anteferant; inde verò, vt terrarum orbi, rectæ fidei stabilitatem concilient, ouesque à malo pastore liberent: Nisi is tamen ita comparatus sit, vt omnium consiliis obsequi velit. Saluta, quę apud te est, fraternitatē; quę apud nos est, te salutat.

Tentādus Nestorij animus per literas iudicatur.

Rogādi Principes & magistratus, vt fidei faueant, eiusdemque causam suscipiant.

Tomi primi caput XXV.

SACRA IMPERATORIA ad Cyrillum.

ARGVMENTVM.

EVOCATVR his literis Cyrillus ad Oecumenicam Synodum, quam ad festum Pentecostes, qua die Spiritussanctus in Apostolos descenderat, Impp. Theodosius indixerat Ephesi, quæ Asiæ metropolis est. Commemorat suum perpetuum in conseruanda religione retinendaq; Ecclesiasticorum pace & reipublicæ tranquillitate studium. Indicat, propter varias difficultates, quæ in vtraq; repub. subinde emergebant, sæpius iam Synodum cogere voluisse: Verùm ne Episcopis molestiam adferret, hactenus id distulisse: Nunc verò eas turbas & difficultates enatas esse, vt citra periculum res hæc differri diutius non queat: Quare literas ad omnes vbique metropolitanos missis Ephesi generale Concilium indixisse; ad quam proin-

de & ſuam quoq; ſanctitatem ijs aſſumptis, qui ad dogmatum inquiſitionem neceſſarij viderentur, maturè ſeſe conferre debere. Sub finem admonet, neque apud ſe, neq; apud Deum quoq; excuſationem habiturum, qui præfinito tempore in Epheſiorum ciuitate non comparuerit.

Imperatores Cæſares, Theodoſius et Valentinianus victores, triumphatores maximi, ſemper Auguſti, Cyrillo Epiſcopo Alexandrino.

Reipublicæ baſis ac quaſi fundamẽtum pietas.

REIPVBLICÆ noſtræ conſtitutio ea, quæ in Deum eſt, pietate præcipuè nititur; multaq; inter hanc & illam cognatio ac familiaritas intercedere ſolet: Nam & ex ſe inuicem pendent, & vtraque proſperis alterius ſucceſsibus incrementa ſumit: Quandoquidem vt vera religio, iuſta actione perficitur; ita reſpublica vtriuſque ope nixa floreſcit. Cùm itaque Deus Opt. Max. Imperij habenas nobis tradiderit, iisque, qui imperio noſtro parent, pietatis & iuſtę actionis quoddam quaſi vinculum nos eſſe voluerit; harum inter ſe ſocietatem, partim quidem priuata noſtra prouidentia freti, partim quoque humano præſidio vſi, indiuulſam perpetuò hactenus conſeruare enixè contendimus; ad eumque modum promouendæ pietati propter reipub. ſalutem incumbimus, vt in omnibus ferè ſubditorum noſtrorum commodo intenti, vnum hoc perpetuò vrgeamus contendamusq; ſedulò, vt piè religioſeque priuatim viuant omnes, & vt pios decet in repub. verſentur vniuerſi. Denique vtriq;, quam par eſt, curã impendere nõ deſiſtimus: Fieri enim vix poteſt, vt qui alteri ſeriò inuigilant, alterius curam neglectui habeant. Antè omnia autem id operam damus, vt Eccleſiaſticus ſtatus eiuſmodi ſit, qui & Deum deceat, & temporibus noſtris quàm maximè congruat; idemq; ex omnium concordia & conſenſione ſuam tranquillitatem obtineat; tum per Eccleſiaſticarum controuerſiarũ pacem, à turbis & ſeditionibus liber exiſtat; tum demum vt pia religio ab omni omnino

Religionis anima honeſta actio; reipub. vita hæc & illa.

Theodoſij Imp. ſingulare in retinẽda religione ſtudium.

Non poteſt reipub. bene adminiſtrare, qui religionem & pietatẽ neglgit.

nota

nota & reprehenſione immunis perſeueret, eorumq; vita, qui vel inter Clericos cenſentur, vel magno quoq; inter illos Sacerdotio funguntur, omni prorſus næuo & culpa vacet.

Quia verò intelligebamus, cùm per eos, qui Deum diligũt, pietatiq; addicti ſunt, tũ per animos rurſum pietatis ſtudioſos iſthęc obtineri poſſe; ſępenumero iam antè ob ea, quę ſubinde accidũt, religioſam ſanctiſsimorum Epiſcoporũ vndequaq; in vnum coactorũ Synodum neceſſariã iudicauimus. Hactenus tamen ne eorũ pietati moleſtiam exhiberemus, cunctatiores hac in re fuimus. At nunc verò tam Eccleſiaſticarũ, quàm, quæ hiſce cohærent, publicarũ rerum cõtrouerſia, eam vſque adeò vtilem ac neceſſariam declarat, vt refutari nullo modo queat. Quam ob rem ne illa, quæ ad præſentẽ rerum tantopere vtiliũ inquiſitionẽ ſpectant, ſi negligentiùs curentur, in peius incrementa ſumant (id quod à temporũ noſtrorum pietate alienũ eſſe decet) tua pietas, Deo bene propitio, operã dabit, vt ſacroſancto Paſchate, quod iam in foribus vrget, elapſo, ſub ſacræ Pentecoſtes diem ad Epheſiorum Aſię ciuitatẽ accurrat, nonnullosque, quos nimirũ idoneos iudicabit, ſanctiſsimos prouinciæ ſuæ Epiſcopos ſimul eôdem ſecum adducat: Ita vt neque neceſſarij ſanctiſsimis eiuſdẽ prouinciæ Eccleſiis deſint; neque ij rurſum, qui ad eam rem apti cenſebuntur, in ſacra Synodo deſiderentur.

Pij Chriſtoq; addicti quiduis perfacilè à Deo obtinent.

Synodus Epheſina magnis & grauibꝰ de cauſis neceſſaria.

Ad Synodum non omnes, ne Epiſcopi quidem, conuenire debent: Sed tantùm neceſſarij, & qui citra Eccleſiæ incommodum abeſſe poſſunt.

De indicta autem ſanctiſsima Synodo noſtra Serenitas ad omnes omnino Deo dilectos Epiſcopos Metropolitanos literas ſcripſit, quò nimirum hac tandem ratione turbæ, quæ ex multis diſsidiis & concertationibus hinc inde enatæ ſunt, rite ſecundùm Eccleſiaſticos Canones conſopiantur; & illa præterea, quæ parum decenter hactenus admiſſa ſunt, corrigantur; & pietatis denique, quæ in Deum eſt, publicæque vtilitatis firmitati conſulatur. Cæterùm ante ſanctiſsimam coactam Synodum, communemq; eiuſdem, quæ de omnibus dabitur, ſententiam, nihil quicquam in vlla prorſus re priuatim à quoquam innouetur. Omnino autem perſuaſum habemus, neminem ex piiſsimis Deoq; deuotiſsimis Epiſcopis fore, qui ſimulatque rerum Eccleſiaſticarum cauſa, atque adeò controuer-

Cauſæ cur Synodi cogi, haberiq; debeant.

Ante abſolutã Synodũ nihil innouandum.

uersiarũ totius orbis gratia nostro hoc decreto sanctissimam Synodum cogi intellexerit, non properè studioseq; occursurus, rebusque tantopere necessariis, ac Deo vsque adeò gratis pro virili consulturus sit. Nos quoque harum rerum curæ sedulò incumbentes, nullum impune abesse sinemus: Nec vllam ille, vel apud Deum, vel apud nos quoq; habiturus est excusationem, qui statim impigrè secundùm præfinitũ tempus ad destinatum loçum præstò non fuerit. Enimuerò quicunq; ad Sacerdotalem Synodum accitus, alacriter non accurrit; is sanè conscientiæ parum synceræ se esse ostendit. Deus in multa tempora incolumem te conseruet, sanctissime piisimeque Pater. Datæ Constantinopoli tertio decimo Calendas Decembris; Consulatu dominorum nostrorũ semper Augustorum, Theodosij quidem decimo tertio; Valentiniani verò tertio: Lectæ sunt hæ publicè, & inter Concilij acta relatæ.

Alacriter qui euocantur ad Synodũ conuolare debent.

Ad communẽ Synodum venire detrectans malam se causam fouere demonstrat.

Tomi primi caput XXVI.

EPISTOLA CYRILLI, quam Rhodi ex itinere ad Clerum, populumq; Alexandrinum misit.

ARGVMENTVM.

EPISTOLA hac, quam ante Concilium è Rhodo Alexandriam misit, indicat, prospera nauigatione integraque valetudine perpetuò vsum Rhodum vsq; se peruenisse. Hortatur, vt cætera, quæ etiamnum conficienda restabant, ardentibus precibus apud Deum Opt. Max. vrgeant promoueantq; ; tum vt se absente vitæ honestati grauiter incumbant; tum deniq; vt in osculo sancto se inuicem complectantur.

Presbyteris, Diaconis populoq; Alexandrino, dilectis desideratissimisq; fratribus, Cyrillus in Domino S.

GRATIA

GRATIA & benignitate Christi Seruatoris nostri magnum illud latúmque pelagus emensi, incolumes Rhodum peruenimus, ea ventorum lenitate prosperitatéq; vsque vsi, vt totam illam nauigationem citra omnem timorem, omnéque vitę discrimen peregerimus. Quare Deum glorificantes, debitásq; gratiarum actiones eidem persoluentes, cum Propheta in hasce voces prorupimus: *Tu dominaris potestati maris; motum autem fluctuum eius tu mitigas.* Quia verò par erat, vt corpore absentes, spiritu autem præsentes literis vos tanquam filios complecterer, non potui intermittere, quin isthæc interea ad vos perscriberem, præsentémque rerum mearum statum vobis patefacerem: Fore enim confido, vt Deus vestrùm omnium precibus prouocatus, cætera quoque, quæ etiamnum reliqua sunt, clementer adiiciat. Exhibete proinde hoc præsertim tempore, veluti certum quendam dilectionis fructum, vestras pro nobis preces: (Nam & ego quoque id facere non desino) quò virtutum Dominus, qui nullum non bellum potenter conterit, omnia, quę huic causæ fortè interuenerint, suauiter componēs, omnémque tempestatem & turbam sapienter mitigans, nos gaudentes, vobis gaudentibus, tanquam filiis denuo restituat: *Omnia enim* (vt scriptum est) *potest, & nihil est illi impossibile.* Honestati vobis ingenitæ, vestræque professioni consentaneæ sedulò incumbite: Hoc enim apud omnes apprimè commendatos vos reddet; nempe si Patre vestro absente, per spiritum autem præsente, ingenuam laudabilémque vitæ consuetudinem fueritis sectati. Salutate vos inuicem in oculo sancto. Qui mecum sunt, vos salutant. Valere vos cupio in Domino dilectissimi & desideratissimi fratres.

Felix Rhodum vsque nauigatio Cyrillo obtigit.

Psal. 88.

Deus precibus flexus quiduis præstat.

Luc. 1.

Cyrillus absens suis se commēdat, vitęq; honestatem illis inculcat.

Tomi primi caput XXVII.

ALTERA EIVSDEM CYrilli ad eosdem epistola.

ARGVMENTVM.

HAC epistola, quam ex Ephesiorum metropoli ad Clerum populumq; Alexandrinum perscripsit, significat, commoda valetudine etiamnum sese vti: Synodi tempus appetere: Spem adesse non vulgarem, fore, vt profligatis erroribus syncera doctrina vbiq; denuo reflorescat. Addit, certamen contra eos susceptum, qui non in hominem, sed in Deum arma susciârunt. Promittit victoriam, quòd regnum Diabolo contra Deum obtinere non queat. Commendat se tandem communibus omnium precibus.

Cyrillus Presbyteris, Diaconis, populoq; Alexandrino dilectis desideratißimisq; in Domino salutem.

DESIDERANTI mihi vestram moderationem denuo compellare; tempus & locus commodam scribẽdi occasionem mihi attulerunt. Per omnium itaque vestrũm preces in Ephesiorum metropoli agimus, commoda vtentes valetudine, inchoandæque Synodi tempus in horas expectantes. Confidimus autem, omnium seruatorẽ Christum Ecclesias suas ab omnibus peruersis doctrinis repurgaturũ, rectámq; fidem omnibus palàm facturum; quò omnes vbiq; locorum agentes, mundi, inculpati, synceráq; fide ornati puras manus ad preces leuare, illúdq; beati Dauidis iure dicere valeant: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo Domine. Eleuatio manuum mearum sacrificium vespertinum.* Circumcursat peruersa illa peruigilq; bestia Christi gloriæ insidians; at nihil omnino potest, inani prorsus cassáq; illius feritate & malitia permanente. Insidiatur autem non homini cũipiã vulgari, nobisue simili, sicut noui isti magistri arbitrantur; sed Deo omnipotẽti. Veruntamen audiat à quouis Christum amante: *Durum est tibi contra stimulum calcitrare*: Ferit enim miser seipsum, vnáq; cũ filiis suis ad interitum ruit: Nam qui recta Ecclesiarũ dogmata peruertunt, de sorte illius sunt, neque Dei iudicium euadere possunt. Orate igitur pro nobis, vt Dei omnium Seruatoris munere gaudentes, gaudentibus iterum

Spondet pacem Ecclesiæ Cyrillus.

Psal. 140.

Diabolus Christi gloriæ inuidet.

Actor. 9. Stimulo calces obiectat qui Christum impugnat.

De Diaboli sorte sunt hæretici omnes.

iterum reſtituamur: Omnia enim poteſt; & nihil omnino eſt, quod ipſe non queat. Salutate vos inuicem in oſculo ſancto. Salutant vos, qui mecum ſunt, fratres. Valere vos in Domino exopto dilecti & deſideratiſsimi.

Tomi primi caput XXVIII.

BASILII DIACONI, RELIQVORUMQ; Monachorum ad Theodoſium & Valentinianum Impp. ſupplicatio.

ARGVMENTVM.

MOnet Baſilius Archimandrita, inter cætera Dei beneficia haud minimum iure optimo cenſeri, Catholicæ veritatis cognitionẽ. Hanc porrò ab Apoſtolis, Euangeliſtis, ſanctiſq; Patribus acceptam, lateq́ue propagatam hæreticos olim turbaſſe, magnasq́ue ea de cauſa turbas in Eccleſia excitaſſe. Subiungit hinc, Neſtorium hoc ipſo denuo eaſdem illas turbas inſtaurâſſe, quòd Chriſtum Deum, ſacram verò matrem Virginem Deiparam eſſe obſtinatè inficias eat. Exponit, quanta cùm ipſi, tum cæteri quoq; Catholici à Neſtorianis patiantur. Supplicat Imperatoriæ Maieſtati, vt indicta œcumenica Synodo turbis hiſce ac furiis tandem aliquando finem imponat; interea verò temporis Neſtorianorum immanitatem per publicos miniſtros compeſcat. Conteſtatur demum, ſi poſt has preces Eccleſiæ cauſa negligatur, ſe inſontem excuſatumq́ue apud Deum futurum; vt qui Imperatoriam dignitatem officij ſui fideliter admonere non omiſerit.

Baſilij Diaconi & Archimandritæ, reliquorumq; Monachorum & Chriſtianorum, ſolitariam vitam degentium, ad Theodoſium & Valentinianum Impp. Flauios, Chriſtianos Deo hominibusq; charos, obteſtatio, ſuppléxue libellus.

IMMENSA illa Dei Opt. Max. benignitas & clementia, quæ mortalium genus ſuis donis & bonis nunquam cumulare deſinit, in omnibus & ſuper omnia conſpicua eſt. Porrò autem inter alia Dei beneficia non immeritò cenſenda eſt orthodoxa quoque veritatis cognitio: Quò nimirum explorata perſpectáque habeamus fidei myſteria, iam inde ab initio à ſanctis Apoſtolis, Martyribus, Confeſſoribus, & Epiſcopis, conſpirantibus ad id quoque religioſiſsimis Principibus, Catholicæ Eccleſiæ tradita. Hauſimus autem hanc fidei notitiam, primò quidem ab Apoſtolorum Principe Petro ſecundùm cognitionem, quam diuinitus perceperat, hanc palàm confitente, poſteritatique tradente: *Tu es Chriſtus Filius Dei viui*: Mox verò à Iacobo Hieroſolymorum Epiſcopo, Ioanne Apoſtolo & Euangeliſta, reliquisque Euangeliſtis, Martyribus, Confeſſoribus, Epiſcopis; poſtremò autem ab omnibus Patribus, qui homouſiæ Triadi olim crediderunt, vel etiam nunc quoq; credunt; puta ab Irenæo, Gregorio magno Neocæſarææ Epiſcopo; Synodo Antiochiæ contra Paulum Samoſatenum coacta, quæ centum octoginta numero Patres complexa illum propter ſuam impietatem, (negabat enim, Chriſtum verum eſſe Deum, verumque & naturalem Dei Patris Filium) exauctorauit: A ſacra & magna illa 318. Epiſcoporum Synodo, quæ apud Nicæam quondam conuenit; eorumque, qui Antiochiæ contra Paulum Samoſatenum conuenerant, ſententiam ſuo quoque calculo confirmauit & approbauit: A Baſilio & Gregorio Epiſcopis & fratribus, Athanaſio Eccleſiæ Alexandriæ Epiſcopo, Ephrem Syro, Gregorio Epiſcopo, Ammone Epiſcopo, Vitaliano Epiſcopo, Amphilochio, Paulo, Antiocho, Euſtachio, Modio, Optimo, Leptorio, Ambroſio Mediolanenſiũ Epiſcopo, ab vniuerſa Synodo Africana, Ioanne, Seueriano, Attico Epiſcopo, Cyrillo Alexandriæ Epiſcopo, qui etiamnum ſuperſtes veſtræ pietatis legibus obſequitur. Denique nullus ſanctorum facilè enumerauerit omnes fideles, qui olim crediderunt, & etiamnum credunt, Chriſtum eſſe verum

Inter cætera Dei beneficia veritatis cognitio iure meritoque cenſenda.

Apoſtolorũ protoſtates Petrus primuſq; diuinitatis Chriſti teſtis.

Matth. 16.

Fides per Apoſtolos, & veteres Patres ad nos peruenit.

Irenæus.

Gregorius Neocæſareenſis.

Synodus Antiochena.

Synodus Antiochena per Synodũ Nicænam confirmata.

Baſilius.

Gregorius Nyſſenus.

Athanaſius.

Ephræm Syrus.

Gregor. Nazian.

Ammon.

Vitalianus.

Ambroſius.

Optimus.

Paulus.

verum Deum, verumque & naturalem Dei Filium: Neque is enim, posteaquàm nostri causa homo factus est, id quod erat, hoc est, Deus esse desiit: Semper enim (quemadmodum & vestra quoque pietas non ignorat) quod erat, constanter mansit. Vnde & nos quoque credimus, & profitemur, & prædicamus, Deum Verbum, vnigenitumque Dei Filium, qui secula omnia antecedebat, propter suam erga nos benignitatem, immensámque bonitatem hominem perfectum, nobisque, peccato tantùm excepto, per omnia similem effectum esse. Credimus, inquâ, & prædicamus, Dei Verbum idipsum, quod erat, non amittens, modo, quem solus ipse nouit, qui nihil nescit, ex sacra Virgine nasci voluisse & natum esse.

Patres numerum omnem vincunt, qui crediderũt & docuerunt, Christum esse verum Deum.
Amphilochius.
Eustachius.
Modius.
Leptorius.
Ioannes.
Seuerianus.
Atticus.
Cyrillus.

Ob hoc autem verum & illustre dogma in sanctissima Dei Ecclesia syncerè hactenus prædicatum, Paulúmque hæreticum iure optimo ab eadem Ecclesia eiectum proscriptúmque, seditiones & pastorum tumultuationes iam olim acciderunt minimè paruæ. Quin & hoc ipso quoque tempore quidam è reuerendissimorum Sacerdotum numero Nestorium, qui Episcopatus huius sedem, si tamen Episcopum vocare fas est, obtinere videtur; impiè paulizantem, (vt qui Christum verum, naturalémque Deum; sacram vero Virginem Deiparam esse, obstinata animi contentione negare pergat) in publico confessu non infrequenter corripuerunt, & propter præfractam illius contumaciam ab eiusdem communione palàm desciuerunt, & in hodiernum vsque diem descisunt. Alij clanculum ab illius consortio se subduxerunt: Nonnulli ex piissimis religiosissimisque Presbyteris, quòd oris hisce maritimis à Pauliniana hæresi malè repullulascente pacem in sancta hac Ecclesia precati essent, à declamandi munere amoti sunt. Vnde accidit, vt populus vsitatam, pridémque receptam fidei doctrinam requirens, publicè aliquando inclamârit: Regulum habemus, Episcopum non habemus. Verùm hic populi conatus neutiquam mansit impunis: Pars nanque illo ipso temporis articulo comprehensa, & in regia hac ciuitate ad tribunal abstracta, tali immanitate diuerberata exceptáque est, qualis ne apud barbaras quidem nationes quandoque vsitata fuit.

Christi Diuinitas hinc oppugnata, inde propugnata, magnarum turbarũ occasio in Dei Ecclesia extitit.

Catholicorum alij clã, alij palàm à Nestorij communione desciscunt.

Populus Constantinopolitanus magna contentione receptam fidei doctrinam requirit.

Nestorius pro Episcopo Tyrannum agit.

Sæuitur in populum à Nestorianis.

Non defuerunt, qui populo præsente & audiente in sanctissima Ecclesia coràm illi reclamarent: Quamuis hoc ipsum quoque non citra grauissimã incommoda, quæ ea de causa pertulerunt. Denique simplex quidam Monachus, zelo quodam vehementi instigatus, per mediam Ecclesiam progressus, impietatis præconem, quòd hæreticus esset, quódque populi Synaxis haberetur, ab ingressu prohibuit. Sed hunc ille egregiè cæsum magnificis præsidibus tradidit, flagrisq; denuo dissectum, publico præcone non absque clamore præeunte, miserando spectaculo in exilium expulit. Neque tragœdia hæc hisce finibus constitit: Etenim quidam ex proscripti contubernio post impiam illius concionem, certissimam, nisi Deus prohibuisset, in ipsamet sacrosancta Dei Ecclesia cædem edituri erant.

Monachus Episcopum Nestorium templi aditu prohibet, sed non impunè.

Illustre Monachi cuiusdam stratagema.

Pernicies Nestorianis in ipsa Ecclesia præparata,

Porrò autem quæ nos ab illo perpessi sumus, ea omnem fidem, omnémque opinionem longè superant: Etenim quò perfectè edoceremur, veráne ea essent, an falsa, quæ de eo acceperamus, in Episcopale palatium illius iussu hortatúq; conscendimus. Aliquoties autem in aliud & aliud tempus reiecti, vix tandem prodiens: Quæ, inquit, vultis, ea paucis exponite. Posteaquàm verò ex nobis audiuit, quæ docuerat; puta sacram Virginem nihil aliud peperisse, quàm hominem sibi coëssentialem, nihil rursum ex carne nasci posse, nisi carnem; ea rectæ fidei non satis consentanea videri, quamprimùm decurionibus, vt nos à turba abreptos cædant, seriò mandat. Cæsi autem inde ad Ecclesiasticum tribunal abducimur, ibidémque veluti nequam scelerati, summúmque supplicium promeriti, denudamur, denudatíque indignis modis vapulamus, iactamur, calcibúsq; impetimur. Quid multis? Eiusmodi nos in Ecclesia iniustè ab iniustis perpessi sumus, cuiusmodi ne infimæ quidem sortis homines in foro ciuili, nedum clerici, & Monachi & Archimandritæ experti sunt aliquando. Cæterùm diu multúmque in Episcopali consistorio diuexati, rursum fame tabescentes, inde ad supplicum Ergastulum abripimur, eóque in loco non modico tempore concluſi asseruamur. Neque illius furiæ his contentæ conquieuerunt; verùm per quandam imposturam magnificentissimo celeberrimę ciuitatis huius prę-fecto tradi nos curauit. Per hunc ergo ferro onusti ad publicũ reorum

Nestorius vix tandem Archimãdritis se prodit.

Nestorij iussu indignis modis excipiuntur monachi eorundemq; præfecti.

Mira Nestorij in pios viros furia, mira in eosdẽ insania.

reorum carcerem abſtrahimur;hinc iterum extracti,catenisq; vt antè impediti, prætorio ſiſtimur. Cumque ibidem nullus planè,qui nos accuſaret,prestò foret,ordine rurſum ad Eccleſiaſticum concilium reducimur;hucque reducti denuo ab illo in faciē cædimur. Deniq; compoſita oratione fraudem quandam, vt poſtea patuit, commentus(alium nanque Filium animo occultabat)naturalem Dei Filium ex ſacra Virgine natum dixit; eumque in modum exceptos tandem dimiſit.

Neſtorius de Dei filio perplexè loquitur.

Quam ob rem iterum atque iterum immortalem,piiſsimamq; fidem veſtram obteſtamur,ne orthodoxam Eccleſiam orthodoxi piiſsimiq; regni veſtri tēporibus ab hæreticis adulteratam,in poſterum neglectui habeatis. Nō expetimus,contumelias indignè nobis illatas vindicari, Deus nouit; deſideramus autē Chriſtianæ fidei fundamentum inconcuſſum immotumq; perſiſtere: Veſtra proinde maieſtas ſacram & Oecumenicam Synodum primo quoq; tempore coire iubeat; quò hac præſente Chriſtus Dominus ſanctiſsimas Eccleſias denuo vniat,populumq; ſuū iam diſperſum in vnū reducat, ac Sacerdotes ſyncerę fidei p̄dicatores, priuſquàm impia illa doctrina ſerpat latiùs,loco ſuo reſtituat: Quandoquidē Neſtorius comminationibus,inſectationibus,exiliis callidis prauisq; machinationibus,nihil non efficere molitur: Et quo ſuam inſaniam, ſuámq; impietatem confirmatiorem reddat,quæcunq; excogitari poſſunt, ſine diſcrimine aggreditur: Non Deum timet; nullum hominem veretur;nullum Epiſcopum veneratur;nullum Sacerdotem, aut clericum, aut ſanctum Monachum, aut religioſum laicum honorat;nullam pœnam iniquis decretam formidat; nullam deniq; ſententiam, aut legem in eos latam, qui in miniſterio ſuo iram Dei prouocant,curat; ſed ſuperbia elatus,pecuniisque,&perditorum quorundam hominum audacia fretus, in quoſuis deſæuit; neque, vt liberè,quod res eſt, dicamus, veſtræ quoque dominationi ſatis parcit.

Monachi ab Impp. nō vindictam, ſed fidei defenſionem expoſcunt. Archimandritę & Monachi Impp. vt Oecumenicam Synodum indicant, obnixè rogant.

Neſtorius neque Deum neq; vllum hominem curat.

Neſtorius pecunia & perditorum hominum fortitudine fretus, nihil non attentare audet.

Petimus proinde, ne quicquam deinceps in quempiam illi liceat, niſi primùm maculas, quas Orthodoxæ fidei aſperſit, eluat: Ne, quod obnixè ſtudet, hac penitùs diſsipata euerſáque, ſuam paulatim introducat: Animaduertit enim, quos

Neſtorius veræ fidei euerſionem molitur.

alia

Quos ratione non potest, eos metu in suam sententiã trahit Nestorius.

alia ratione non potest, eos timore à fide auertere, se posse. Cæterùm quos suæ sententiæ semel adiunxit, illos ita inflammat, vt verbera quoque, quibus lubitum fuerit, publicè inferre audeant, palamque persecutionis speciem excitare non dubitent. Neque verò suorum popularium domesticorumque clericorum opera eam ad rem tantùm vtitur; verùm quorundam quoq; ab exteris parœciis & diœcesibus ascitorum; quibus tamen secundùm Ecclesiasticos Canones in alieno Episcopatu, vel Ecclesia degere non licet, sed in iis solùm locis & ciuitatibus, idque quietè, in quibus ordinati sunt. Facit autem hæc omnia, quò moræ diuturnitate, temporaneáque potentia nequitiam suam latiùs propagare, vobisque commodiùs imponere queat: Quos ob id in ministros, & quasi vicarios Deus Opt. Max. assumpsit, vti illius gloriam strenuè propugnetis, qui illustri quoque honore vos cumulauit, & cumulat subinde, vobisque cum omnibus sanctis, qui munus suum præclarè obierunt, mercedem tempore suo reddet. Quibus olim & illud quoque dicturus est: *Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam; intra in gaudium Domini tui.* Qui veri Christiani sunt, ij per opera, quantum Christianę doctrinę tribuant, ostẽdunt. At verò infideles & abiecti, qui ventri suo viuunt, & ad hunc scopum omnia sua studia referunt, illi, si quem Christum Deum esse profiteri audierint, ilico dissecantur. Et quemadmodum Iudæi, sancto Stephano protomartyre, narrante: *Ecce video cœlos apertos, & filium hominis stantem à dextris virtutis Dei*, aures suas continebant; ita & isti quoque in Christianos dentibus frendent, omnemque furorem suum in illos explere laborant.

Nestoriane factionis homines turbas excitant publicè.

Nestorius exteros clericos sibi asciscit.

Fas non est Clerico, in aliena ciuitate, aut diœcesi ætatem agere.

Ministri Dei Principes.

Matth. 25.

Verus Christianismus operibus Christiano homine dignis ostenditur.

Frendent hæretici audita Christi Diuinitate.

Actor. 7.

Hæretici suam iactant iustitiam.

Rogamus proinde, vt magnificentissimi præfecti nouæ Romæ prouidentia ij omnes, qui aduersùs orthodoxos insurgunt, iustitiæq;, quam iactant, schemate non paucis insultant, tantisper compescantur, donec ea omnia, quæ rectæ fidei aduersantur, è medio faceſſant. Quòd si nostram supplicationem pro nihilo putaueritis, vos corã immortali seculorũ Rege, solo inaspectabili & sapiẽte, qui nostræ salutis causa descendit, &, vt voluit, inter homines apparuit, & olim ad iudicãdum viuos & mortuos redibit; cui etiã omne genu incuruatur cœlestium, terrestrium,

1. Tim. 1. Actor. 10. Phil. 2.

terrestrium, & infernorum; cui & omnis quoq; lingua confitetur, innocentiæ nostræ testes appellamus: Constat enim de Oecumenica Synodo cogenda, quæ & fidē munire, & quæ hīc vel fracta, vel labefacta sunt, corrigere & instaurare posset (neq; enim per Dei gratiam, eiusdemq; tutelā, quæ potenter in nobis operatur, inferorum portæ, quæ sunt hæreticorum ora, adversus eam aliquando prævalebunt, aut evertere illam poterunt) maiestatem vestram omni contentione & studio nos rogâsse, quò pace Ecclesiæ redintegrata preces consuetas pro communi omnium salute, vestriq; Regni incolumitate placidè, & Catholicè, & cōcordi animorū consensione ad Deum transmittere liceat. Amen.

Inferorum portæ hæreticorum ora. Matth. 17.

Tomi primi caput XXIX.

EPISTOLA CYRILLI EPISCOPI Alexandrini, ad Cœlestinum Episcopum Romanum.

ARGVMENTVM.

EST hæc epistola eiusdem ferè notæ & argumenti, cum proximè præcedente. Exponit, cur, cùm hactenus altū siluerit, nunc demū scribat. Tum qualemnam Episcopatus rationem Nestorius statim à creationis suæ exordio inierit; puta præposteram, & à maiorum moribus prorsus alienam. Hinc se semel atq; iterum per literas cum eodē Nestorio egisse, verùm nihil quicquā promouisse; imò verò magnam eam ob causam in illius indignationem incurrisse. Addit, Episcopum quendā Dorotheum nomine, Nestorio præsente & consentiente, publicè pro concione anathema illis denuntiasse, qui Virginem matrem Deiparam appellarent. Ad eam autem vocem ingentem mox populi secessionē à Nestorio factam, populumq; & monasteria omnia, & magnam præterea Senatus partem in ea defectione etiam nunc perseuerare, Catholicosq; Doctores magna auiditate expectare. Monet, qd facto hīc opus sit, per literas indicandū esse, et quidem tempestiuè, propter plerosq; Orientales, qui à Nestorij sententia non multum abhorrere videantur. Sub finem, quæ per Posidonium Diaconum suum scripta mittat, ordine explicat.

Sanctißimo Deoq; amantißimo Patri Cœlestino, Cyrillus in Domino S. D.

SI in rebus vsq; adeò seriis ac necessariis, vbi recta fides malè à quibusdam deprauata distortaq; periclitatur, citra notam silere; & cuncta, quæ hactenus mota agitataq; sunt, citra morositatis vitium, pietatem tuã cœlare licuisset, dixissem vtique mihi: Bona ac

Periculi expers res silentium. Diuturna consuetudo habet, vt fidei difficultates ad Romanũ Pontificem deferantur.

periculi expers res est silentium; & illud rursum: Præstat quietam vitam agere, quàm turbis operam dare. Quoniam verò Deus hisce in rebus prudentiam à nobis exigit; longaq; Ecclesiarum consuetudo suadet, vt istiusce modi sanctitati tuæ communicentur, non possum equidem, quod apertum est (nempe Satanam, pessimam illam infrenemq; bestiam, quæ ab impietatis studio nunquam desistit, in præsentia omnia miscere, cõtraque Dei Ecclesias magna vi insanire; nec non in omnium vbique populorum, qui in rectæ fidei semita ambulabant, subuersionem studiosè eniti) ad pietatem tuam non perscribere. Sanè hactenus altum tacui: Neque enim quicquam omnino de illo, qui Constantinopolitanam Ecclesiam hoc tempore administrat, vel ad religionem tuam, vel ad vllum alium consacerdotum nostrorum scripsi; non ignorans, præcipitẽ celeritatem in eiusmodi rebus cum vitio plerunq; cõiunctam esse solere. At quia nunc ad extremum propemodum malorũ deuenisse videmur, operæ pretium existimaui, rupto silentio, ordine omnia, quæ acciderunt, exponere.

Satanas oĩa miscere, funditusque euertere conatur.

Periculosa res temere alicui hæreseos notam inurere.

Is igitur, cuius paulò antè mentionem feci, vbi primùm Episcopus creatus est, cùm piis exhortationibus domesticos æquè ac peregrinos, quorum magna vis ex omnibus ciuitatibus & religionibus ad id loci confluere solet, instituere debuisset, ea studuit effutire, quæ absurda & rationi dissentanea, & ab Apostolica & Euangelica fide, quam Maiores nostri magna semper constantia retinuerunt, nobisque perinde ac pretiosam quandam margaritam tradiderunt, nõ parum discrepantia

Constantinopoli magna exterorũ hominum vis.

Nestorius iam inde ab initio ea docebat, quę fidei dissentanea erant.

pantia sunt. Porrò autem homilias, quas pro concione nō infrequenter habuit, & huc vsque habere non desinit, tanquam euidens quoddā doctrinæ illius argūmentum ad tuā pietatem misi. Fateor autem, in animo fuisse Synodicis literis illum cōmonefacere, nos cum eo communionē retinere nō posse, qui talia doceret, ac saperet; ratus tamen lapsis manum porrigēdam, prostratosque tanquā fratres erigendos esse, hoc ipsum in hodiernum vsq; diem nō feci: Attamen ne nihil hic agerem, hortatus sum illum per literas, vt à peruersa illa doctrina resipisceret resiliretque; sed hactenus nihil quicquam promouimus. Imò verò posteaquàm animaduertit, tantum abesse vti cum eo sentiamus, vt ipsum quoque obiurgemus, & vt à suis commentis (dogmata enim non facilè vocauerim) abscedat, admoneamus, nullam insidiarum struendarum viam nō tentauit, & hucusque tentare non cessat. Cùm, inquam, fore speraremus, vt medicinam admitteret, hoc est, vt ab iis, quæ contra Christum docuerat, abstineret, comperimus hac nos spe frustratos esse.

Homiliæ Nestorij opera Cyrilli Romam missæ.

Lapsis manū porrigēda prostratiq; denuo erigendi.

Cyrillus nequicq̄ Nestorium ad resipiscentiam exstimulat.

Nestorius Cyrillo insidias parat.

Porrò autem cùm is talismodi euasisset, accidit inter cætera, vt Episcopus quidam Dorotheus nomine, Constantinopoli præstò esset, eadem, quæ Nestorius sapiens & sentiens, vir quæstus causa adulationi impensè deditus, linguaq; ad temeritatem vsque, vt scriptum est, promptus. Hic cùm in Constantinopolitanę Ecclesiæ Synaxi, præsente Nestorio, cathedrā occupāsset, magna sublataq; voce inclamare ausus est: Si quis Mariam Deiparam dixerit, anathema sit. Mox ingens vniuersi populi clamor & discessio cōsecuta est: Nolebant enim diutius cum eo communionem habere, qui tali mente taliq̄ sensu præditus esset. Quin & hoc ipso quoque tempore plebs Constantinopolitana, leuibus quibusdā vanisq; hominibus, qui ipsi adulantur, duntaxat exceptis, à Synaxi abstinet. Abstinent ab eadem omnia penè monasteria, eorumq; Archimandritæ. Abstinet & maior quoq; pars Senatus, verita, ne ab illo, vel ab illis quoque, quos Antiochia discedens, inde secum abduxerat, qui & ipsi quoque quiduis peruersum enomunt, aliquod in fide detrimentum accipiant. Quoniam verò homiliis

Dorotheus lingua promptus Nestoriarū partiū propugnator impudentissimus.

Seditio propter impiam Dorothei vocem excitata.

Vniuersa penè Cōstātinopolis à Nestorij communiōe se abstinet.

Antiochenorum fex Nestorium secuta.

illius in Ægyptum perlatis, leues quosdam homines in errorem abductos, recténe ille sentiret & loqueretur, an secus, anxiè inter se disquirere cognôram; metuens, ne fortè morbi contagium simpliciorum mentes inuadens, altiores radices paulâtim ageret, ad omnia Ægypti monasteria Catholicam epistolam scripsi, nutantesque in recta fide confirmaui. Cuius quidem paræneticæ epistolæ exempla quædam hinc ad Constantinopolitanam vrbem, quorundam opera deportata, ibidemq; lecta, tanto permultis adiumento fuerunt, vt plurimi è magistratu eius rei causa per literas gratias mihi egerint. Verùm hoc ipsum Nestorio quasi nouum quoddã iræ contra me susceptę fomentum subministrauit. Me itaq; vt capitalem hostem impugnat, aliud planè nihil, de quo me incuset, habens, quàm vnum hoc, quòd eadem, quę ille, sentire recuso; eamque, quam à Maioribus accepimus, nec non ex Diuinis Scripturis didicimus, fidem amplectendam esse, seriò persuadens, non paucos ad sanam mentem subinde reducam.

Nestorij exegeses Aegypti monachos inficiunt.

Hæc ea est, quæ in primo hoc tomo primũ locum obtinet.

Parenetica Cyrilli ad Monachos Aegypti, Constantinopolitanis adiumento fuit.

Cyrillus ad fidem reducit, quos Nestorius inde abduxerat.

Verùm floccifaciens, quæ is aduersùm me hactenus machinatur; Deoque, qui omnia potest, & nouit omnia, permittens, alteram rursus Epistolam, quæ rectæ fidei expositionem breui compendio complecteretur, ad memoratum Nestoriũ exaraui, seriò eundẽ admonens obtestansque, vt ad modum, quem epistola præfinit, sapiat: Sed nihil omnino apud illum etiam tum effeci: Nam ad hoc vsque tempus eadem illa, quæ initio probârat, probare pergit; nec modum vllum peruersa docendi facit. Sciat nihilominùs & hoc quoque sanctitas tua, nempe commenta illius Orientales Episcopos adeò non offendere, aut contristare, vt plerique omnes, & præcipuè Macedoniæ Episcopi illis applaudere videantur. Et quia hoc Nestorius non ignorat, se omnibus sapientiorem existimat; se solum Diuinæ Scripturæ scopum attigisse autumat; se solũ Christi mysterium cognouisse somniat. Atqui quomodo non magis secum reputat, cùm omnes per terrarum orbem sparsi orthodoxi Episcopi & laici, Christum Deum, Virginẽ verò, quæ illum genuit, Deiparam esse confiteantur; se solum, qui isthuc inficiatur, errare? Verùm fastu tumens, insidiisque ac sedis potentia

Scribit alterã Cyrillus ad Nestoriũ paræneticam, sed frustra id quoque.

Plerisq; Orientalibus Nestorij commenta probantur.

Nestorius se solũ sapere, se solũ Scripturas intelligere autumat.

tentia fretus, effecturum se arbitratur, vt & nos ipsi & reliqui omnes suæ sententiæ subscribamus. Ecquid igitur faciemus? cùm neque illum vt resipiscat, neque vt ab eiusmodi concionibus desistat, inducere queamus? Populus Constantinopolitanus assiduò, magis magisque corrumpitur, magnaque animi ægritudine laborans, Catholicorum Doctorum præsidium quotidie expectat auidè. Neque sanè de rebus vulgaribus hìc est sermo; sed neque silere quoque diutius tutum satis est: Si enim Christus conuitiis appetitur, quomodo nos tacebimus? maximè verò cùm Paulus scribat: *Si enim volens hoc ago, mercedem habeo: Si autem inuitus, dispensatio mihi credita est.* Qui itaque Verbi ministerium fideique custodiam quasi depositam suscipimus; quid in die iudicij dicturi sumus, si nunc contra isthæc obticuerimus.

Nestorius sedis potentia fretus omnes sibi obnoxios esse debere, existimat.

Paulus Constantinopolitanus Catholicos Doctores desiderat.

1. Cor. 9.

Non licet pastoribus tacere, latrante lupo.

At quamuis res ita habeat, non priùs tamen illius communionem confidenter deserere ausi fuimus, quàm hæc ipsa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hic sentias, declarare; quò liquidò nobis constet, communicarene nos cum illo oporteat, anverò liberè eidem denuntiare, neminem cum eo communicare, qui eiusmodi erroneam doctrinam fouet & prædicat. Porrò tuæ integritatis mens, ac super hac re sententia, non modò piissimis, Deoque deuotissimis Macedoniæ Episcopis, sed totius quoque Orientis Antistitibus perspicuè per literas exponi debet: Nam si quid illi eiusmodi expetent, nullam nos ansam negligemus, vt omnes vno animo, in vna sententia persistant, rectæque fidei, quæ iam impugnatur, opem ferant. Ad Nestorij autem conatum quod attinet, & magni illi, admirabilesque, & celebrati Patres nostri, qui sacram Virginem Deiparam esse dixerunt, & nos ipsi quoque, qui adhuc superstites sumus, vnà cum ipsis anathemate percussi sumus: Quamuis enim is ore suo id facere noluerit; attamen sedens & audiès alium, nempe suprà memoratum Dorotheum, vt hoc diceret, induxit subornauitque: Cui etiam confestim, vbi è cathedra descendisset, in Diuinorum mysteriorum celebratione communicauit. Quò autem sanctitas tua tam quæ ille dicit & sapit, quàm quæ beati & magni illi Patres nostri tradide-

Exquiritur Romani Pontificis sententia, cũ Nestorione communicare liceat, an secꝰ.

Expetuntur Romani Pontificis literæ, ad Macedonig & Orientis Episcopos.

Cyrillus vnà cum Nestorij homiliis et exegesibus, suisque literis, maioris lucis causa, Patrũ quoq; sentẽtias ad Cœlestinũ mittit.

diderunt, clarè perſpiciat; miſi tomos aliquot capitum quorũdam pericopas continentes: Quos quoque, quantum quidem per illos fieri potuit, qui Alexandriæ viuunt, Latinè reddi curaui. Tradidi & epiſtolas quoq; à me ſcriptas Poſidonio, ſtudioſè illi iniungens, vt tuæ ſanctitati eas offerat.

Tomi primi caput XXX.

EIVSDEM CYRILLI, SYNOdiq; cum eo coactæ, ad Monachos Conſtantinopolitanos epiſtola.

ARGVMENTVM.

EPISTOLA hæc partim epœnetica, partim rurſum parænetica eſt. Laudat illorum zelum in retinenda & propugnanda orthodoxa fide; hortatur autem, vt in eodem propugnandæ fidei ſtudio porrò procedant. Interſerit, Neſtorij emendationem diu multumq; fuiſſe expectatã, ſed fruſtra; vt qui quotidie ſeipſo deterior euadat. Addit tandem ternis literis, quibus illum admonuerat, acceßiſſe alteras pontificias, quæ xaucloratione illi cõminentur, niſi primo quoque tempore reſipiſcat.

Religioſiſſimis piißimiſq; Monaſteriorum Patribus, qui in magna Conſtantinopoli ætatem agunt: Cyrillus & ſancta Synodus Alexandrina in Domino S.

PIETATIS veſtræ zelum, quem pro Chriſto publicè in Orthodoxorũ Eccleſia blasphemiis appetito declaràſtis, plenè didicimus, ſummisque, vt æquum erat, laudibus extulimus. At nos interim in lachrymis luctuq; iacentes, Chriſtum vniuerſorum Saluatorem obteſtamur, vt vel nunc tãdem diſsipatis Diaboli laqueis

Monachi ꝙ Chriſti honore zeloſi.

queis, Ecclesiarum scandala prȩcidat, maledictisq; gloriam illius infectantes cõpescat. Quia verò longanimis est, pœnitentię tempus abunde satis Nestorio hucusq; concessit, omnibus interea loci conticentibus votisq; ardentibus, vt profana illa vocum nouitate relicta, quę recta ac decẽtia diuinisq; Scripturis consentanea sunt, nobiscum saperet; fidemq; per sanctos Apostolos & Euangelistas, qui germani mysteriorum Christi dispensatores extiterunt, mãdatumq;, vt Euangelium illius vniuerso terrarum orbi annuntiarent, habuerũt, iam inde ab initio traditam susciperet, expectantibus. At quia in iisdem erroribus vsque perseuerat, blasphemiasque blasphemiis cumulans, ad deteriora subinde gradum facit, & peregrina alienaq; dogmata, quæ sancta Dei Ecclesia nunquam agnouit neque agnoscit, proponere non desinit, omni seruata æquitate grauati non sumus, vel ternis literis illum commonefacere. Quibus illæ quoque accedunt, quæ iam vnà cum nostris postremis à sanctissimo piisimoque patre & Sylliturgo nostro Cœlestino magno vrbis Romanæ Episcopo missæ sunt.

Expectatur Nestorij emendatio, sed incassum.

Ternis Cyrilli ad Nestorium literis accedunt Cœlestini Põtificis quoq;, nec ob id tamen resipiscit aliquando.

Summa autem admonitionis hęc est; siquidẽ resipiscere, & ea, quæ dixit, lachrymis diluere; ac dogmata nihilominùs, quæ falsa proposuit, scripto anathemate condemnare; & rectã tandẽ inculpatamq; Catholicæ Ecclesiæ fidem voluerit agnoscere, fore vt veniam, si tamen eam petat, & quæ oportet, doceri se sinat, promereatur. Sin verò ea facere recusãrit, ab Episcoporum cœtu, nec non à doctorea auctoritate se prorsus alienũ extorremq; esse intelligat: Neque enim tutum est satis, lupum Christi gregibus infestum sub pastoris specie admittere. Viri itaque estote, &, vt seruos Dei decet, animarum vestrarum curam suscipite; tum pro Christi gloria, & vt fides, quæ in ipsum est, recta & syncera vbique locorum annuntietur, nihil non tentate: Istuc enim vos, & à futuris periculis liberabit, & coram diuino tribunali corona dignos efficiet, Christo omnium nostrũm Saluatore propter vestram erga illum dilectionem omnia isthæc approbante & remunerante. Salutate inuicem in osculo sancto. Salutant vos fratres, qui mecum sunt. Opto vos in Christo valere, dilecti & desideratissimi fratres.

Sententia interlocutoria in Nestorium.

Non est tutum satis, lupum pastoris loco admittere.

Pro fide et Christi gloria certamina obeunda.

Defensę fidei merces, corona gloriæ.

TOMI

Tomi primi caput XXXI.

IOANNIS EPISCOPI ANTIOcheni ad Nestorium.

ARGVMENTVM.

INDICAT varias hinc inde de sua pietate literas accepisse. Hortatur, vt illarum antigrapha positis affectibus, syncerisq; consultoribus adhibitis, studiosè legat, quaq; illa inclinent, sequacem se præbeat: Tum vt libera voce id exprimat, quod mente fideliter tenet, ne turbæ natæ, quotidie magis magisq; adolescant, Catholicamq; Ecclesiam diuexent. Proponit exemplum Episcopi Theodori, qui ad sedandam populi tumultuationem, vocem quæ parum commodè exciderat, publicè retractauit. Deniq; tota epistola totus in hoc est, vt matrem Virginem Deiparam esse, Deiparaq; nomine appellandam esse, Nestorio persuadeat.

Domino meo piißimo sanctißimoq; Episcopo Nestorio, Ioannes in Domino S.

Ioannes Antiochenus suam de Nestorio sententiam per Comitem Irenæum aperit.

MEAM de tua pietate sententiam, per Dominum meum, magnificumque per omnia Comitē Irenæum syncerè absq; vllo prorsus fuco dilectioni tuæ patefeci. Et quoniā vera expurgatione vsus, omni, vt arbitror, suspicione apud te vaco, liberè candideque synceritati tuæ in posterum cōsilium dare institui. Poteris autem ex iis, quæ suasurus sum, nostri erga te candoris non leue argumentum sumere, simulq; quantæ ea charitas, quæ secundùm Deum est, curæ nobis sit, perspicere. Quam sanè charitatem, qui consectantur, illi Diuinis legibus obtemperāt; qui verò, ea neglecta, imposturis studēt, ij suis se telis priùs cōficiunt, q̄ eos, quos adoriuntur. Hæc itaq; opportunè, vt existimo, præfatus, te etiam atq; etiam rogo, vt me consultorem haud malū

Diuinæ dilectionis argumentum impletio legis.

tibi

tibi futurũ beneuolè admittas: Neque ſi quid vtile aut Diuinæ charitati cognatũ in dictis meis occurrerit, idipſum reſpuas.

Et quidem oportebat, vti de rebus minimè iniucundis inter nos cõferremus. Verùm quia peccata noſtra perturbationib⁹ Eccleſiaſticis ingens oſtium patefecerunt, ideo ea charitati tuæ explanare cogor, quæ nuperrimè ex Romana & Alexandrina vrbe ad me perſcripta ſunt: Etenim Clerici Alexandrini diuerſas de tua pietate literas magno ad nos ſtudio pertulerunt; vnas quidem piiſsimi Epiſcopi Cœleſtini; reliquas omnes ſanctiſsimi Epiſcopi Cyrilli. Harũ autẽ antigrapha mittens, charitatẽ obnixè tuam rogatam cupio, vt ita eas legat, ne qua hinc animi perturbatio cõſurgat: Ex qua contẽtiones minimè leues ſeditionesq́; admodum noxiæ ſæpenumero exoriuntur. Sed neq; rem hanc tantam parui quoq; ducas aut contemnas: Diabolus nanque res initio minùs rectè habentes per ſuperbiam nouit amplificare, in eamq́ue magnitudinem paulatim euehere, vt poſtea omnem curam omnemq́ue medicinã reſpuãt. Quare beneuolum ac ſtudioſum affectum ad illarum literarum lectionem adferas, viros quoque nonnullos cordatos ad propoſitarum rerum conſiderationem ſocios tibi adiungas, illisq́; nõ quę grata, ſed quę vtilia ſunt effandi poteſtatẽ facias: Omnino enim ſi arbitri plures minimeq́ue fucati ac liberam, quod ſentiunt, dicendi facultatẽ nacti, præſentis negotij diſquiſitioni adhibeantur, facilimè illud ea deliberatione conſequemur, vt id, quod nunc fortè nonnihil perplexum & durum cenſetur, mox leue & facile cenſeatur.

Peccata turbis oſtium patefaciũt.

Vanę literę de Neſtorio ad Ioannem Antiochenum prolatæ.

Animi perturbatio generat contẽtionem, hęc ſeditionem, & alia incommoda.

Diabolus ex parua ſcintilla, quæ ſua aſtutia eſt, magnum incendium excitare nouit.

Enimuerò licet dominus meus Cœleſtinus Deo deuotiſſimus Epiſcopus, decem tantùm dierum interuallum, terminum vſq; reſponſioni præfinitum valdè anguſtũ, literis ſuis expreſſerit; tamen res ea eiusmodi eſt, vt nõ dico decem diebus, ſed vno, imò verò paucis horis tota confici poſſe videatur: Nã quid facilius eſt, quàm nomine cõmodo, multisq́; ſanctis Patribus vſitato, & vero nihilominùs ſalutariq́; ex Virgine ortui percongruo in Chriſti omnium noſtrùm Regis diſpenſatione vti? Cùm hoc ergo neq; graue, neq; periculoſum ſit, æquũ non eſt, vt ſanctitas tua refutet. Neq; id nunc apud ſe cogitet: Turpe

Cuiusmodi in rebus arduis, maximè verò in ꝓpriis conſultores adhiberi conueniat.

Neſtorius ne ſecũ pugnare videatur, mentem ſuam cõmoda voce declarare recuſat.

est, si pugnantia docere videar: Si enim mens tua eadem sapit & sentit, quæ sancti Patres, Ecclesiæque Doctores sentiunt & sapiunt (nam hoc, Domine mi, & ex multis, & ex communibus amicis de te accepimus) quorsum vereris pium animi tui sensum conuenienti voce publicare? Præsertim cùm tot tantęque tumultuationes ac disceptationes ex te natæ, ob oculos iam versentur? Eas nanq; mihi crede Deo dilecte, cùm apud finitimos, tum apud longè quoq; positos turbas concitâsti, quæ ingentem ex īsperato Ecclesiis tempestatem peperêre: Constat enim, fideles circumquaque degentes, huius quæstionis & cõtrouersiæ causa inter se conflictari, quotidieq; à se inuicem diuelli. Verum esse, quod dicimus, ex ipsismet rebus haud difficulter perspicere licet: Nam & Occidens, & Ægyptus, & ipsa quoq; Macedonia ab ea vnione sese abrumpere decreuerunt, quam singularis Dei beneficentia, per multos sanctorum Patrũ celebriumq; Episcoporum, & præcipuè per sanctissimi magniq; illius Patris nostri Acacij sudores molestiasq; communi Ecclesiæ vtilitati impertiuit. Quis, quæso, reprehẽdat, si ea, quę sentis, liberè exponas? Imò verò quis laudibus nõ efferat, si nomẽ, cuius sensum pietas tua, vt cognouimus, possidet, propter publicam quietem communemque orbis pacem, aliquando amplecti animum inducas? Quod si ita visum est, perpulchrũ & ad præsentẽ cõtrouersiam peropportunum exemplum tibi hoc loco in mẽtem reducam, cuius te quoq; meminisse velim: Temporis enim ex quo illud apud nos accidit, adeò multum non interceserit, vt iã animo excidere potuerit. Memoria haud dubiè tenes, cùm beato Theodoro in expositione quadã excidisset quiddam, quod tibi imprimis, cui per id tempus cæteris liberiùs agere licebat, tum cæteris quoq; omnib⁹, ad quorum aures peruenerat, neq; rectè, neq; satis quoq; Catholicè dictũ videbatur; quo pacto ille, posteaquàm damnum turbamque, quę exiguus admodum lapsus pepererat, considerâsset; expendisset quę, nihilò secius eiusmodi tumultuationes sectas, dissidiaque generare posse: (Solent namq; homines talismodi arrepta occasione vltro citroque tumultuari, atq; à se mutuò seiungi) cogitâsset præterea, paruam offensionis scintillam magnum sæpe fomitem discordiis subministrare; (Quod etiam nunc

Multæ turbæ ob vnam duntaxat voculam in Ecclesia natæ.

Occidens, Aegyptus & Macedonia à Nestorij cõmunione desciscunt.

Memorabile exẽplum Episcopi Theodori.

Episcopus Theodorus lingua non sine populi offensione lapsus,

nunc apud nos vsu veniſſe cernimus) ac commoda tandem opportunæ correctionis ſecũ reputâſſet; non poſt multos dies generoſè in medium progreſſus, id, quod à ſe non ſatis cõmodè dictum fuerat, in gratiam Eccleſiæ, nihil quicquam veritus, correxerit; factaq; emendatione omnem mox calumniam aduerſùm ſe excitatam penitùs extinxerit. Et quamuis nemo neſciret, quod ab illo dictum erat, minùs rectè ſyncereque dictũ fuiſſe; attamẽ quòd promptè id retractaret, quod dixerat, hominem ſtatim complexi ſunt omnes.

Parua offenſionis ſcintilla, magnum ſæpe diſcordiæ fomitẽ ſubminiſtrat.

Theodorus Epiſcopus commodè corrigẽs, quod incommode exciderat, omnem cõtra ſe obortam tempeſtatẽ mox ſedat.

Equidem non ad probroſam aliquam orationis correctionem, neq; ad puerilem palinodiam, vt ſic loquar, pietatem tuam inuito: Sed quia multi, vt intelligo, non infrequẽter ex te audiuerunt, quòd ipſam ſolam vocem, non piam quoq; ipſius vocis notionem auerſeris; omnino perſuaſum habeo, ſi qui celebrioris famæ Eccleſiaſtici auctores tibi fuerint, vt ipſo quoq; nomine admiſſo, ſacram Virginem Mariam Deiparã appelles, te iſtũc neutiq; recuſaturum eſſe. Quam ob rem te iterum atq; iterum moneo hortorq;, vt libera id voce depromas, quod citra errorem ſapere certò dignoſceris. Age, inquam, rei, quam rectè tenes, nomen, quod à multis ſæpe Patribus vſurpatũ ſcriptum ac pronuntiatum eſt, adiungere ne graueris. Neq; vocabulum, quod piam rectamq; notionem in animo gignit, refutare pergas: Etenim nomen hoc θεοτόκος nullus vnquam Eccleſiaſticorum Doctorum repudiauit. Qui autem illo ſubinde vſi ſunt, & multi reperiuntur, & apprimè celebres. Quòd ſi qui ſunt, qui illud non vſurpârunt, illi nũquam erroris alicuius eos inſimulârunt, qui illo fortè vſi fuiſſent. Sanè dum ſuperuacanea quadam ad vanas hæreticorum opiniones ſolùm ſpectante curioſitate incitati nomen, cuius ſentẽtiam rectè tenemus, pertinaciter reſpuimus, aliud nihil, vt videtur, facimus, quàm quòd fratrum noſtrorum conſcientias, & temere & abſq; vlla vtilitate grauiter offendimus, planeq; contemnimus: Etenim ſi id, quod nominis ſignificatione offertur, non recipimus, reſtat, vt in grauiſsimum errorem prolabamur: Imò verò vt circa inexplicabilem illam Vnigeniti Filij Dei œconomiam periculoſiſsimè verſemur: Quandoquidem nomine hoc ſublato, vel

Nestorius non rem voce deſignatam, ſed ipſam θεοτόκου vocem auerſari ſe profitetur.

Nullus Orthodoxorum ſcriptorum nomen hoc θεοτόκος repudiauit vnquam.

Qui Deiparæ nomen reiiciunt; totum incarnationis mysteriũ euertũt.

huius potiùs nominis notione repudiata, sequitur, mox illum non esse Deum, qui admirabilem illam dispensationem nostrę salutis causa susceperit; tũ Dei Verbum, neq; se exinaniuisse, neq; in serui formam sese dimittens, ineffabilem quãdam benignitatis magnitudinem humano generi exhibuisse: Hanc enim Dei erga nos clementiã Diuinę, Scripturę hinc præcipuè constituunt, quòd vnicum illum sempiternumq; Dei Filium ante omnia secula natum, impatibili modo ex sacra quoq; Virgine ortum ostendunt: Huc tanque diuinus tendit Apostolus, dum ita ait: *Misit Deus Filium suum factum ex muliere.* Clarè hic ostẽdit, non alium, sed ipsummet Dei Vnigenitum admirabili ortu ex Virgine in lucem prodiisse. Quòd si Virgo à sanctis Patribus, propter hanc generationem Deipara nominatur, vt verè hoc nomine ab illis nominatur, nescio, quorsum attinuerit, vt quęstionem hanc nequaquam necessariam (bona venia tua dictum sit) & contra illos ipsos, & contra Ecclesiasticam pacem quoque, vt vides, agitandam susceperimus: Etenim nulli nos periculo exponimus, si ea sentimus & loquimur, quæ Doctores in Ecclesia Dei celeberrimos sensisse & docuisse certò nouimus. Superuacaneum autem censeo, illorum nomina hoc loco percensere: Nosti enim illos æquè ac nos, vt qui haud secus ac nos omnes, quòd discipulus illorum aliquando extiteris, glorieris.

Dei erga nos clementiam hoc maximè declarat, q̃ salutis nostræ causa, Vnigenitum suum in mundum destinat.

Galat. 4.

Tutò incedimus, dum veterum Doctorum vestigia ponè legimus.

Hoc nostrum, quæso, consilium admitte, hæc per nos rogatus exequâre, nullum diffidiis locum, nullum gliscenti nouitati fomentum suppedites. Cogita, si priusquàm vllæ omnino literæ missæ forent, multi contra nos extitêre infrenes, peneque intolerabiles, quales nunc futuri sint, tanta ex allatis literis submini strata fiducia; qualique in posterum aduersus nos audacia sint vsuri? Hæc ego complures religiosissimos, tuęque pietatis studiosissimos Episcopos apud me habens, quos etiã tunc præstò esse contigit, cùm infaustæ illæ literæ adferrentur, scribere volui; ratus, ingenui amici officium, illudque à promissione mea non alienum me præstiturum, si fratri no quodam consilio, existimationem tuam grauiter hoc tempore laborantem, nõnihil subleuarem. Quocirca pietatem tuam ro-

Nestorij existimatio, grauiter apud omnes laborat.

go

go obteſtorque, vt ea, quæ ob ſanctæ Eccleſiæ tranquillitatem cum Dei timore, veraq; erga te charitate expoſui, placido animo ſuſcipias: Nam nō ſolus hæc dictaui, ſed, vt modò aiebam, præſentibus multis Epiſcopis, videlicet Domino meo Archelao Epiſcopo piiſsimo, Apringio, Theodorito, Heliade, Meletio & Macario, qui per Dei gratiam Eccleſiæ Laodicænæ præfectus eſt nuperrimè. Qui omnes & in fidei doctrina inſtructiſſimi, & tui ſtudioſiſsimi, vnà mecum, Domine mi, te rogant, vt animo facili, literarum illarum turbinis inſtar ruentiū impetum ſiſtas. Quę, ſi quidem obſtinati reſtiterimus, moleſtiam adferent non modicam: Sin autem obſecuti fuerimus, neque turbare, neque alia ex parte confundere nos poterunt. Hæc tua perinde ac propria cordi habētes, monere voluimus: Iam tuum eſt, æquo beneuoloq; animo monita noſtra complecti: Niſi forſan minùs noſtri amans ita comparatus ſis, vt cum tuî & reipub. Chriſtianæ damno obſtinatè iſthæc aſpernari decreueris. Obſecro, vt quampriùm quod viſum fuerit, imò verò non quod viſum fuerit, ſed quod vtile fuerit, reſcribas.

Ioan. Antiochenus vnà cum ſex alijs Epiſcopis, Neſtorium ad reſipiſcētiam inuitat.

Rogatur Neſtorius, vt id quod vtile, non id quod viſum fuerit, reſcribat.

Tomi primi caput XXXII.

SACRA PER CANDIDIANVM Comitem Palatinum ἐντάξιας *cauſa, ad ſacram Synodum miſſa.*

ARGVMENTVM.

PRÆSENS hæc ſacra non ea de cauſa, per Candidianum Comitem Epheſum mittitur, vt antiquam tractationis rationem, vel definitionis legē Synodo præſcribat Imperator: (Fatetur hîc enim ingenuè, fidei quæſtionem non ad profanos, aut laicos pertinere, ſed ad ſolos Epiſcopos:) Sed quò impedimenta, quæ felicem illius ſucceſſum impedire fortè poterant, per adminiſtrum ſuum commodè ſubmoueat. Quare ſeuerè mandat, vt ſeculares & monachos, cæteroſq;, qui curioſitatis cauſa eò iam confluxerant, vel poſtea quoq; eōdem venturi erant, ciuitate pellat: Tum ne priuatis Epiſcoporum

porum odijs & contentionibus, quæ veritatis inquisitionẽ vehementer præpedire solent, locum vllum concedat. Hinc vt neminem ante fidei controuersias accuratè discussas ac definitas à Concilio abire permittat. Postremò vt omnes pecuniarias, cæterasq; forenses controuersias à Concilio & Epheso ad Regiam ciuitatem auocet. Sub finem indicat, Irenæum Comitem Nestorio adiunctum, non vt negotiis Synodi sese immisceat, sed vt amicitiæ debitum eidem Nestorio persoluat. Cæterùm Sacra hæc Synodo suo tempore non fuit exhibita, sed Candidiani Nestorij partes fouentes studio, vsq; ad damnationis sententiam suppressa. Tunc autem, quò omnia, quæcunq; contra Nestorium decreta fuerant, euerterentur, in medium est prolata.

Imperatores Cæsares, Theodosius & Valentinianus, Victores, Triumphatores maximi semperq; Augusti, Synodo. S.D.

Impp. religionis negotium anxiè curant.

CVM magnam omnium, quæ è Repub. sunt, curam habeamus, tum verò maximam illorum, quæ ad pietatem religionemq; conseruandam pertinere arbitramur: Per ea nanq; cætera quoq; bona hominibus suppeditantur. Scripsimus proinde, non ita multò ante de pietatis vestræ Synodo apud Ephesiorum metropolim cogenda, eaque Sacræ nostræ inseruimus, quæ institutæ rei quàm maximè conuenire censebamus. Quia verò ordinis quietisque, quam sacræ vestræ Synodi consultationes iure deposcunt, decentem quoq; curam adhibitam oportuit; ne hanc quoque partem, quò vndique tranquillitas adesset, prætermittendam existimauimus. Non arbitramur autem, pietatem vestram, vt aliis pacem cõciliet, alterius cuiuspiam extrinsecæ opis egere: Siquidem ad nostrum erga religionem studium, singularemq; prouidentiam pertineret & hanc quoque non negligere.

Principis Theodosij studio, ea impigrè curantur, quæ ad Synodi tranquillitatem faciũt.

Igitur Candidianum præclarissimum religiosorum domesticorum Comitem, ad sacram vestrã Synodum abire iussimus; sed ea lege & conditione, vt cum quæstionibus & controuersiis, quæ circa fidei dogmata incidunt, nihil quicquam com-

commune habeat: (Nefas est enim, qui sanctissimorum Episcoporum catalogo adscriptus nō est, illum Ecclesiasticis negotiis & consultationibus sese immiscere) verùm vt monachos, & seculares, ac cæteros deniq; omnes, qui huius spectaculi causa, vel eò nunc confluxerunt, vel in posterum fortè cōfluent, ab eadem illa ciuitate modis omnibus submoueat. (Quandoquidem non licet illos, qui omnino necessarij non sunt, sacrorum dogmatum examen aliquo tumultu impedire; & iis, quæ cum tranquillitate à vestra sanctitate constitui definiriq; debent, obstaculum aliquod adferre.) Tum rursum vt diligenter prospiciat, ne qua grauior dissensio ex mutuo repugnandi studio coorta, & sæuæ tempestatis instar debacchata, sanctissimæ Synodi vestræ consultationem, exactioremq; veritatis, indagationem quouis modo obturbet: Tum denique, quò operam det sedulam, vt omnibus & singulis, quæ dicūtur, rite perceptis, singuli inoffensè, quod visum fuerit, in mediū proponere, vel ab aliis propositum, si opus id fuerit, refutare queant: Quò ea tandem ratione, vbi per singulas propositiones, exceptionesque inquisitio, citra vllam omnino turbam contentionemq; habita fuerit, quod omnibus placitum, probatumq; erit, communi vestræ sanctitatis sententia constituatur decernaturque.

Nefas est alios, & Episcopos et Sacerdotes Ecclesiasticā negotia tractare, aut sententiam in Concilio dicere.

Monachi & seculares à Cōciliis semouendi, tum ceteri quoq; omnes, qui eam ad rē censetur, minimè necessarij.

Quod munus secularium in Concilio.

Ante omnia autem seuerè eidē magnificentissimo Candidiano mandatū est, vt quàm studiosissimè obseruet, ne quē ex sanctissima vestra Synodo, aut reditum molientem, aut iter ad exercitum nostrum affectantem, aut ad alium quemcunq; locum abscedere cupientē, priùs inde abire permittat, quàm diligenti adhibita discussione, ea omnia decreta definitaque fuerint, quæ in disquisitionem venerant. Hinc ne vllam omnino, aut Ecclesiasticam, aut aliam quancunque controuersiam vndecunq; natam, vel motam, quę ad propositā sancti dogmatis considerationem non pertineat, antè moueri sinat, quàm eorum omnium, quæ nunc in quæstionem vocata sunt, ambiguitate soluta, ea, quæ ad veritatis inuestigationem faciunt, exactissimo iudicio discutiantur, finemque orthodoxæ religioni congruum sortiantur. Quin & huius quoque admonita sit ve-

Pulcherrima εὐταξία Synodo Ephesinæ ab Imp. Theodosio præscripta.

Non id decernendum à Cōcilio vel in Concilio, quod vni aut alteri visū est: Sed quod omnibus, vel pluribus probatum fuerit.

Nullum Episcoporum Impp. ante Cōcilij definitionē à Concilio abire sinunt.

Impp. nullam in Concilio ciuilem, aut criminalē causā tractari patiuntur.

sit vestra pietas, nempe serenitati nostræ visum esse, vt nulla omnino in sacra vestra Synodo, aut etiam in publico Ephesiorum iudicio pecuniaria aut criminalis causa, aduersus aliquē agitetur. Quòd si quid eiusmodi extiterit, cuipiámue vsu venerit, huius integram cognitionem magnæ huic nostræ ciuitati reseruatam volumus. Denique nec id quoque vobis clam sit, videlicet, magnificentissimum Comitem Irenæum, neq; sanctissimæ vestræ Synodi consiliis, neque his, quæ eximio legato nostro Candidiano à nobis demandata sunt, vllatenus communicare debere: Vt qui solius amicitię causa cum sanctissimo piissimoque celeberrimæ ciuitatis huius Episcopo Nestorio Ephesum profectus sit.

Comes Irenęus in gratiam Nestorij Ephesinam Synodum adit.

TOMI PRIMI, MAGNI CONCILII EPHESINI FINIS.

ACTO-

ACTORVM CONCILII E-PHESINI.

Tomus secundus.

Hoc segmento ea ex instituto tractantur & explicantur, quæ ad primariam indictæ Synodi causam spectant. Et quamuis ea, vt ex Theodosiana Sacra constat, nõ omnino vna & simplex extiterit, omnia tamen directè vel obliquè in vnum scopum, puta in Nestorij exauctorationem, eiusdemq; cacodoxiæ & hæreseos condemnationem collimant.

Tomi secundi caput I.

ARGVMENTVM.

POSTEAQVAM à festo Pentecostes, quo tempore iuxta Imperatoriam sanctionem, Patres omnes Ephesi adesse oportebat, sedecim plus minus dies fluxissent; neque tamen Antiochenus Antistes Ioan. vsquam adhuc compareret, quòd multi Episcopi morbis, aliisq; miseriis pressi moram ægerrimè ferrent, de communi sententia placuit Synodi initium facere. Die itaque primo, qui, vt quibusdam placet, fuit vigesimus Iunij, conuenerunt, suoque ordine & loco considerunt ij omnes, qui primo hoc capite recensentur: Inter quos, si Nicephoro fides est, fuit & Nestorius quoque. Verùm cum multi sententiis suis Diuinitatem Christo tribuerent; vnumque & eundem esse Filium, ex Patre quidem ante secula Nicephor. lib. 14. cap. 34.

genitum, extremis autem temporibus ex perpetua Virgine hominẽ factum; neque alium atque alium, sed vnum & eundem; atque ideo Virginem matrem verè & propriè θεοτόκον dicendam esse assererent; exurgens ille: Ego, inquit, biménstrẽ aliquem, & trimestrem Deum non dixerim. Proinde purus sum sanguinis vestri, postea ad vos non veniam. Cæterùm omnibus, qui præstò istic erant, Episcopis considentibus, Petrus Alexandrinus Notariorum primicerius assurrexit; eaque, quæ inter Cyrillum, Nestorium & Cœlestinum Romanæ Ecclesiæ Pontificem intercesserant, paucis exposuit; sed nullum is tum responsum tulit. Iuuenalis Hierosolymorum Episcopi iussu Augustalis ad omnes metropolitanos missa legitur. Memnon Ephesiorum Antistes, quot dies post inditam ab Impp. Synodum lapsi essent, rogatus, sedecim præteriisse, respondet. Cyrillus plus satis ex pactatum esse ratus, vt negotium, propter quod conuocati erant, statim capessant, seriò hortatur. Et hæc quidem primo capite tractantur.

Post consulatum dominorum nostrorum, Flauij quidem Theodosij tertium decimum, Valentiniani verò tertium, decimo Calendas Iunias, ex piissimorum Christianissimorumq; Imperatorum decreto in Ephesiorũ metropoli coacta est Synodus: Considentibus autem in sanctissima Ecclesia, quæ appellatur Maria, sanctissimis Deóque dilectissimis Episcopis:

Cyrillo Alexandriæ, qui & Cœlestini quoque sanctissimi sacratissimíque Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopi locum obtinebat.
Iuuenali Hierosolymorum.
Memnone Ephesiorum.
Flauiano Philippensium, qui Rufi quoq; piissimi Thessalonicensium Episcopi personam gerebat.
Theodoto Ancyræ primæ Galatiæ.
Firmo Cæsareæ Cappadociæ.
Acacio Melitenæ Armeniæ.
Iconio Gortynæ Cretæ.
Perigene Corinthi Helladis.
Cyro Aphrodisiadis Cariæ.
Valeriano Iconij.
Hellanico Rhodi.
Hesychio Parij.
Dynato Nicopolis veteris Epiri.
Euchario Dorrhacij nouæ Epiri.
Perrhebio Pharmali.
Eudoxio Chomatis Lyciæ.
Siluano Chæretaporum Phrygiæ.
Amphilochio Sidæ Pamphyliæ.
Epiphanio Cratiæ Honoriadis.
Gregorio Cerasuntis Ponti Polemoniaci.
Prothymio Comanæ.
Palladio Amasiæ Hellespont.
Senecione Codrorum.
Acacio Arcæ.
Docimasio Maroniæ Thraciæ.

Ioanne

Ioanne Prætoneſi.
Daniele Coloniæ ſecundæ Cappadociæ.
Romano Rhaphiæ.
Pauliano Maiumæ Gazæ.
Paulo Anthedonis.
Ioanne alias Æano Sycamazonis.
Theodoro Chadarorum.
Fido Ioppes.
Letoio Libyadis.
Ampela aliâs Abdela Helûſæ.
Theodoro Arbelorum, aliâs Aribditæ.
Petro Parembolæ.
Ioanne Auguſtopolis.
Saida Phœnis.
Rufino Thaborum.
Auxſio Thebarum.
Calliſtrate aliâs Halicrate Naupacti.
Domnino Opuntis.
Nicio Megarorum.
Agathocle Coloniæ.
Felice Apolloniæ & Belliadæ.
Theodoro Dodonæ.
Anderio Cherroneſi Cretæ.
Paulo Lappæ, aliâs Lampæ.
Zenobio Cnoſſi.
Luciano Toperi Thraciæ.
Eunepio Maximianopolis.
Secundiano Lamiæ.
Dione Thebarum Theſſaliæ.
Theodoro Echinei.
Martyrio Heliſtrorum.
Thoma Derbæ aliâs Zerbæ.
Athanaſio Paroſitbi.
Themiſtio Iaſſi.
Aphtoneto Heracleæ.
Phileto Amazonis.
Apella Cibyrrhæ.
Spudaſio Caramorum.
Archelao Myndi.
Phania Harpaſorum.
Promachio Alindorum.
Philippo Pergamorum Aſiæ.
Maximo Cumæ.
Dorotheo Myrrhinæ.
Maximo Aſſi.
Euporo Hypeporum.
Alexandro Arcadiopolis.
Eutiche Theodoſiopolis.
Rhodône Palæopolis.
Eutropio Euazorum.
Aphobio Coloæ.
Neſtorio Sionio.
Heracleone Trallium.
Theodoto Myſæ.
Theodoro Anineti.
Timotheo Briulorum.
Theodoſio Maſtaurorum.
Tychico Chytrorum.
Euſebio Clazomenorum.
Euthalio Colophônis.
Modeſto Arneorum.
Theodoſio Prienæ.
Euſebio Magneſiæ Sipyli.
Sapricio Paphi Cypri.
Rhegino Cathaniæ aliâs Conſtantiæ.
Euagrio Solorum, aliâs Solonorum.
Cæſario Chorepiſcopo.
Trebauiano Aſpendi Pamphyliæ.
Nunechio Sylgæ.

Solone Caralliæ.
Acacio Cotennorum.
Nisio Corybrassi.
Mantidiano Coracisiorum.
Nectario Synensi.
Eutropio Etennorum.
Tauriano Lyrbæ.
Eusebio Asponorum Galatiæ.
Philumeno Cumæ & Strategij.
Eusebio Heracleæ Honoriadis.
Paralio Andraporũ Hellenoponti.
Siluano Cerataporum.
Hermogene Riuocurorum.
Euoptio Ptolemaidis Pentapolis:
Eusebio Pelusij.
Eulogio Terenuthidis.
Adelpio Onupheos.
Paulo Phraunensi.
Phœbammône Copti.
Theopempto Cabasi.
Macario Meteleos, aliâs Meleos.
Adelphio Saënsi.
Macedonio Zoënsi.
Marino Heliopolis.
Metrodoro Leontorum.
Macario Antei.
Pabisco Apollônis.
Petro Oxyrinchi.
Strategio Atribidis.
Athanasio Paralli.
Syluano Coprithidis.
Ioanne Hephesti.
Aristobuli Thmoënsi.
Theône Sethroite.
Lampetio Cassij.
Cyro Achæorum.
Publio Olbiæ.
Samuele Dysthensi.
Zenobio Barchæ.
Zenone Teuchirorum, aliâs Teucrorum.
Daniele Darnensi, aliâs Dardanorum.
Sopatro Septiamicæ.
Eusebio Nicopolis, aliâs Nilopolis.
Heraclide Heracleiæ.
Chrysaorio Aphroditæ.
Andrea Hermopolis.
Sabino Panos.
Abraham Ostracenæ.
Hierace Aphnæi.
Alypio Selæ.
Alexandro Cleopatridis.
Isaac Tauæ.
Ammone Botorum.
Heraclide Thyneos.
Isaac Elearchiæ.
Heraclide Tamiathidis.
Theôna Pfinebi.
Ammonio Panephesi.
Besula aliâs Mesula Diacono Chartaginis.

His, inquam, in sacra Oecumenica Synodo considentibus, Petrus Presbyter Alexandrinus, & Notariorũ primicerius dixit: Cùm religiosissimus Nestorius sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopus nuper esset creatus, diesque ab illius creatione fluxissent non admodum multi, mox nonnullæ illius

Nestorius morâ creationis suæ initio turbas excitat.

illius exegeſes ex vrbe Conſtantinopolitana à quibuſdam allatæ ſunt, quæ eiuſmodi erant, vt & lectorem perturbarent, & nõ exiguum in ſancta Eccleſia tumultum concitarent. Hoc autem cùm Cyrillus piiſsimus Alexandrinorum Epiſcopus reſciniſſet, confeſtim vnam ac alteram item epiſtolam ſuaſionis & exhortationis plenam ad illum exarauit. Ad quas ille reſpondens, abnuit omnia, apertóque marte paræneticis ad ſe miſsis repugnat. Porrò cùm religioſiſsimus Epiſcopus Cyrillus didiciſſet, non literas tantùm, ſed ſuarum quoque exegeſium libellos Romam miſiſſe; & ipſe quoque Poſidonium Diaconum ſuum ad Cœleſtinum piiſsimũ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopum cum literis, & eiuſmodi mandato miſit: Si literas & expoſitionum illius codices redditos compereris, & tu quoque meas literas redde. Sin autẽ, ne reddas, ſed huc referas. Poſidonius ergo cùm comperiſſet, tam epiſtolas, quàm exegeſes illius Cœleſtino fuiſſe exhibitas, compulſus eſt ipſe quoque, quas ferebat exhibere. Cœleſtinus porrò ea, quæ oportebat, perſpicuè reſcripſit. Cùm igitur regio diuinóq; nutu ſacra veſtra Synod⁹ concordi animorum conſenſu in hunc locum coierit, nõ potuimus non indicare, nos eiuſmodi Epiſtolas prę manibus habere, paratosq;, ſi veſtræ pietati ita viſum fuerit, eaſdẽ recitare.

Cyrillus paræneticis cum Neſtorio agit.

Neſtorius amicè admonentem non ſuſtinet.

Neſtorius ſuas exegeſes, Romam mittit.

Iuuenalis Hieroſolymorum Epiſcopus dixit: Legatur pium piiſſimorum Chriſtianiſsimorumque Impp. noſtrorum edictum ad omnes omnino metropolitanos deſtinatum; rebusq;, quas nũc tractare inceptamus, veluti fax quædam præluceat: Quod mox per Petrum reuerendiſsimũ Alexandrinæ Eccleſiæ Preſbyterum prolatum, & in hunc modum lectum eſt.

Imperatores, Cæſares Theodoſius & Valentinianus victores, Triumphatores, maximi, venerandi, ſemper Auguſti Cyrillo Epiſcopo. Reipublicæ noſtræ conſtitutio ea, quæ in Deum eſt, pietate præcipuè nititur &c.

Prælegitur Synodo ſacra Auguſtalis.

Firmus Cæſaræ Cappadociæ Epiſcopus dixit: Reuerendiſsimus ſanctiſsimusque Epheſinæ ciuitatis Epiſcopus Memnon nobis exponat, quot elapſi iam ſint dies poſt noſtrum in hanc ciuitatem aduentum.

Cyrillus Alexandriæ Epiſcopus dixit: Sacra & magna hæc Synodus

nodus satis superque hactenus cunctata Deo dilectissimorum Episcoporum, qui venturi sperabantur, aduentum expectauit. Quia ergo multi ex Episcopis in aduersam valetudinem inciderunt; tempus monet, vt decretis facturi satis, de his, quæ ad fidem statuendam pertinent, in orbis terrarum vtilitatem tandem aliquando differere incipiamus. Proinde chartulæ illæ, quæ ad præsens institutum faciunt, ordine recitentur; maximè verò cùm alterum iam piissimorum Christianissimorumque Impp. nostrorum decretum per Candidianum, magnificum illustremq; deuotorum domesticorum Comitem, prælectum seuerè iubeat, vt quę ad fidei quæstionem spectant, discutiantur ac citra omnem cunctationem definiantur.

Episcopi complures moriuntur, & cum morbis conflictantur Ephesi.

Vrget Impp per alias literas controuersarum quęstionum decisionem.

Tomi secundi caput II.

ARGVMENTVM.

QVÆSITVM fuerat superiori capite, eáne publicè legenda viderentur, quæ Cyrillus & Nestorius ad se inuicem perscripserant; hoc autem respondetur, schedia eiusmodi suo quidem tempori reseruari posse, & reseruari quoq; debere, nunc verò dandam esse operam, vt communi consessui præstò sit Nestorius. Mittitur hîc ergo vna, & altera, & tertia quoque solennis ad illum legatio, sed incassum: Siquidem primis Concilij legatis nihil quicquam absolutè respondet. Porrò iis, qui secundò non absq; paranagnosticis ad illum abierant, cùm diu multumque cunctati essent, nullum ipse verbum facere dignatus est: Ne tamen contemnere viderctur, per Tribunum Florentium, cùm omnes Episcopi conuenissent, tum se quoque venturum, renuntiat. Similem fortunam experti sunt, qui tertiò ad eundem destinati fuerant: Nam cùm à summo mane vsque ad vesperam præ foribus expectassent, multasque interea ab illius satellitio contumelias in se detortas excepissent, neque admissi sunt, neque vllum omnino verbum ab illo extorquere potuerunt. Imò verò milites, qui ad ædes illius excubabãt, ea de causa domus illius vestibulo sese adhibitos diserte professi sunt, ne vllũ omnino à Synodo missum ad Nestorium ingredi paterentur. Hac igitur à militibus responsione accepta re infecta, ad Patrum consessum reuersi sunt:

Theodotus

Theodotus Ancyrorum Episcopus dixit: Schedarum lectio suo tempore seruetur; nunc verò curandum est, vt piissimus Nestorius Synodicis actis præstò sit; quò ea nimirum, quæ ad religionem pertinent, communi omnium sententia & consensu constituantur.

Quæ religionis sunt, communi omnium consensu constitui debent.

Hermogenes Rinocurorum Episcopus dixit: Hesterno die à vestra pietate amandati sumus, vt religiosissimum Nestorium, ne à Synodi consensu abesse vellet moneremus, etsi ille interim, quis dies sacræ huic Synodo celebrandæ dictus esset, non ignoraret. Respondit autem: Mecum deliberabo, & si quidem venire me oportuerit, veniam.

Hermogenes Episcopus Nestorium frustra ad Synodū inuitat.

Athanasius Episcopus Paraliæ dixit: Heri à vestra pietate, ad religiosissimum Episcopum Nestorium missi sumus, eundem, vt sacræ huius Synodi cœtui præstò esset, monituri. Conuenimus hominem, déque re præsenti certiorem fecimus. Ille verò se rem consideraturum, ac si illi necessarium videretur, vtique se affuturum spopondit.

Petrus Parembolorum Episcopus: Missi à vestra pietate ad reuerendissimum Episcopum Nestorium, hac ipsa luce sacram Synodum sessionem habituram, indicauimus; qui respondit: Cogitabo, & si quidem opus fuerit, vestro me cœtui adiungā. Simul sex quoque aut septem alios reuerendissimos Episcopos, qui ibidem aderant, eadem de re commonefecimus: Qui ipsi itidem: Deliberabimus, & si quidem ita visum fuerit, crastina die accedemus; dixerunt.

Athanasius Paralię. Petrus Parembolorum, & Paulus Lāpę Episcopi ad Nestorium pro Synodo legati.

Paulus Episcopus Lampæ dixit: Sacra ac beata vestra Synodo hortante, ad Reuerendissimum Nestorium accessimus; eundemque vt hodierna die, ad sacram ac beatam vestram Synodum sese adiungeret, vnaq; vobiscū consideret, admonuimus. Ille autem: Si, inquit, mihi placuerit, ad id tempus adero. Neq; illum solum admonuimus, sed & quosdam quoque alios reuerendissimos Episcopos, quos apud illum offendimus. Erant autem cum illo plus minus sex aut septem.

Flauianus Philippensium Episcopus dixit: Abeant rursum alij nonnulli ex religiosissimis Episcopis, qui illum denuo adesse, nec non ad sacram hanc Synodum accedere moneant. Et designati

designati sunt à sacra Synodo Theodulus Elusæ Palæstinę, Anderius Cherſoneſi Cretæ, Theopemptus Cabaſorum Ægypti Epiſcopi, & Epaphroditus Hellanici piiſsimi Rodiorum ciuitatis Epiſcopi lector & notarius. Syngrapha autem, quem à ſacra Synodo ad religioſiſsimũ Epiſcopum Neſtorium iidem deportabant, eius ſententiæ erat.

Citatur Neſtorius ſcripto & viuæ vocis oraculo ſecundò.

Oportebat quidem pietatem tuam per religioſiſsimos piiſsimosque Epiſcopos, vti ad ſacram Synodum in ſancta & Catholica Eccleſia hac ipſa luce congregatam veniret, heſterno die admonitam, nullatenus defuiſſe. Quoniam verò ſanctitas tua in coacta Synodo deſiderata eſt, per Theopemptum, Anderium, & Theodulum, religioſiſsimos ſanctiſsimosque Epiſcopos, & Epaphroditum lectorem, & Rodiorum ciuitatis notarium, te denuo rogare cogimur, vt te nobis adiungas; neque vlla ratione ab earum rerum tractatione, quæ iam præ manibus ſunt, diutius abeſſe pergas. Præſertim cum religioſiſsimi, Deoq; addictiſsimi Imperatores noſtri, vt cæteris omnibus poſthabitis ad fidem confirmandam ſummo ſtudio incumbamus, tantopere nos vrgeant.

Sententia literarũ Synodi ad Neſtorium.

His porrò reuerſis, Petrus Presbyter Alexandrinus, & Notariorum primicerius dixit: Quãdoquidem religioſiſsimi piiſsimique Epiſcopi, qui à ſacra Synodo ad Neſtorium miſsi fuerant, redierunt, poſtulamus, vti coràm exponant, ecquam nam reſponſionem ab illo tulerint.

Theopemptus Cabaſorum Epiſcopus dixit: A ſacra & magna hac Synodo ad religioſiſsimum Epiſcopum miſsi, ad domicilium illius venimus. Viſa autem non parua militum fuſtibus inſtructorum multitudine, noſtrum aduentum indicari rogauimus: Illi autem, ne id fieret, impediebant, dicebant ſeorſim nonnihil quieſcere, ſéque, ne quempiam omnino conueniendi ſui cauſa intromitterent, iuſſos eſſe. Cùm verò aſſereremus fieri non poſſe, vt nullo ablato reſponſo, recederemus, quòd ſacra Synodus publico ſcripto illum citaret, ſuoque conuentui modis omnibus adeſſe cuperet; quidam ex illius clericis egreſsi, idem, quod paulò antè milites, reſponderunt. At verò vbi perſtamus, reſponſum vrgentes, Florentius deuotus tribunus, qui cum Candidiano magnificentiſsimo illuſtriſsimóq; deuotorum domeſticorum comite vnà venerat, in medium prodiens,

Neſtorius domũ ſuam, ne vlli ad ſe patcat aditus, militibus obſidet.

prodiens, tanquam qui responsum aliquod allaturus sit, expectare nos iubet: Paremus non grauatim. Tandem vnà cum quodam Nestorij clerico foras egressus, ita nos affatur: Mihi quidem Nestorium videre non licuit; per alios tamen significauit, cùm omnes Episcopi simul conuenissent, tum se quoq; adfuturum. Atque hoc ipsum vestræ pietati renuntiatum voluit. Nos autem cùm illius, tum reliquorum omnium, qui aderant, fidem testati, recessimus.

Nestorius Concilij legatis per Florentiũ renuntiat, se Synodo adfuturum, vbi cæteri omnes Episcopi venerint.

Theodulus Eluſæ Episcopus dixit: Ego quoque eadem audiui eademque refero: *Anderius Chersonesi Cretæ Episcopus* dixit: Ecce ego quoque, qui sacrę Synodi iussu istuc pręstò fui, ea, quæ religiosissimi Episcopi collegæ mei audiuerunt, & accuratè retulerunt, audiui, & memini.

Citatur Nestorius tertio ad Synodũ, nec adhuc parere in animum inducit.

Flauianus Philipporum Episcopus dixit: Nihil ex iis omnibus, quę ad Ecclesiasticum ordinem pertinent, prætermitti par est. Cùm ergo planum sit, piissimum Nestorium, & heri & hodie denuo vocatum, non comparuisse, age dum tertia rursum citatione accersatur. Religiosissimi proinde sacrorum ministri Anysius Thebarum Helladis, Dominus eiusdem Helladis, Ioannes Ephesti Augustamnicæ, & Daniel Darnensis Lybiæ Episcopi, eôdem rursum se conferant, vt accedat, tertiò commonefaciant. Et abiuerunt, ductis secum Anysio notario & lectore & Firmo Cappadociæ Episcopo; porrò quod hi Anagnosticum secum detulerunt, ita sonabat:

Sacra Synodus Canonibus obtemperans, teque leni patientique animo hactenus ferens, en tertiò ad suum consessum te inuitat. Digneris itaque, vel nunc tandem huic te adiungere, eorumque dogmatum, quæ hæreticè pro concione disseminasse diceris, in communem totius Ecclesiæ vtilitatem rationem reddere. Quòd nisi coram de omnibus, siue ea scripto contra te allata fuerint, siue citra, scriptum te expurgaueris, sanctissimam Synodum necessitate compulsam, iuxta sanctorum Patrum sanctiones sententiam aduersùs te pronuntiaturam esse nihil quicquam dubites.

Denuntiatur Nestorio, nisi veniat & se purget, fore vt cõdemnationis sententiam in sese excipiat.

Posteaquàm verò & hi quoque reuertissent, Petrus presbyter Alexandrinus, & Notariorum primicerius dixit: Quoniam & hac quoque vice religiosissimi Episcopi huc redic-

Rogantur Synodi legati de responso, quod à Nestorio tulerant.

runt, petimus, vt, quale responsum consecuti sint, nobis aperiatur.

Ioannes Hephesti Episcopus dixit: Missi à sacra Deóque dilecta hac Synodo, quò piissimum Episcopum Nestorium tertiò inuitaremus, & vti vel nunc tandem sacræ huic Synodo sese adiungens, fidei doctrinam vnà nobiscum discuteret, eundem admoneremus, pro eo ac vestra sanctitas nobis præceperat, rectà ad illius hospitium nos contulimus. Cęterùm cum vestibulo appropinquaremus, ecce tibi non paruam militum fustibus armatorum manum intra ipsum vestibulum offendimus. Rogamus, vt ad ædium, quibus Nestorius vtebatur, ianuam nos admittant, vel saltem vt ipsi illum, nos cum tertia iam citatione adesse, certiorem faciant, à sacra Synodo ad vnum hoc destinatos, vt suam pietatem blandè omniq; cum mansuętudine inuitemus. Verùm diu multumque præstolati, ne sub vmbra quidem ab illius satellitibus consistere permissi sumus. Imò verò insolenter impudenterque huc illucq; nos impellentes, vix tantillum loci concedebant, vbi pedem quietè figeremus. Sed neque vllo quoque humano beneuolóque responso nos dignabantur. Porrò autem cùm multas horas frustra expectassemus, illud subinde repetentes: Quatuor tantùm Episcopi præstò sumus, nullo conuitiandi studio incitati; neque ob id missi, vt quippiam contumelioſum aut inhonestum designemus, sed vt secundùm iuris ordinem, etiam nunc tertiò illum, vti ad sacram hanc Ecclesiam properans, sacræ Synodo interſit, amicè admoneamus; tandem milites per quosdam significant, aliud nullum responsum nos esse ablaturos, etiamsi ad vesperam vsque in domus vestibulo operiremur. Addunt & hoc quoque, nempe ea de causa vestibulo se custodes adhibitos, illudque à Nestorio in mandatis accepisse, ne vllum omnino, qui à Synodo missus esset, ad ipsum ingredi permittant.

Nestorius domus suæ vestibulū armato milite obsidet.

Magna satellitum Nestorij in legatos concilij insolentia & impudẽtia.

Nestorius nullum à Synodo missum ad se intromittit.

Anysius Thebanorum Episcopus dixit: Quæ sanctissimus frater & comministeri noster Ioannes exposuit, ea vera sunt; siquidem multo temporis spatio in piissimi Nestorij vestibulo consistentes hæc vidimus & audiuimus. *Domnus Opuntis Helladis*

ladis Episcopus dixit: Quæ sanctissimi Deóque dilectissimi fratres & Symmystæ nostri, Ioannes & Anysius exposuerunt, hæc ego etiam vidi, & audiui. *Daniel Darnensium Episcopus* dixit: Quæ exposuerunt piissimi Episcopi, hæc & ego quoque audiui, & vera sunt.

Tomi secundi caput III.

ARGVMENTVM.

POSTEAQVAM Nestorius tertiò legitimè citatus, neque accedit, neque vllam omnino accessus sui spem facit; visum est Synodi Patribus rem ipsam, propter quam præcipuè conuenerant, adoriri. Porrò autem ne deesset, ad quod ea omnia, quæ de fide tractaturi, aut definituri erant, tanquam ad certam quandam regulam & amussim exigerent, toti tractationi Nicenum Symbolum præmittunt. Huic tanquam quiddam cognatum paræneticam Cyrilli ad Nestorium mox subiungunt, rogantq́, vt singuli suam de ea epistola sententiam in medium adferant; ad vnum omnes Catholicam, omniq́ ex parte Niceno Symbolo consentaneam respondent: Eosq́ proinde, qui secus ac illa sentiunt, vel prædicant, iure meritoq́ inter hæreticos habendos esse. Est autem hoc loco videre miram quandam varietatem in eundem semper scopum collimantem: Nam cùm omnes & singuli Concilij Patres suam de ea paræneticæ sententiam promant, omnesq́ cum fide Nicena conspirare diserte pronuntient, vix vllus tamen in orationis ratione & modo cum altero consentit.

Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit: Quamuis Ecclesiasticæ sanctiones sat esse statuant, si rei ad diluenda obiecta crimina tertiò citentur; nos tamen ex quadã benignitate religiosissimum Nestorium quarta citatione admonere & prouocare parati eramus. Verùm quòd Satellitum turmis ædes suas vndiq; obsessas habeat, quodque nemini, vt Episcopi inde redeuntes testati sunt, aditum ad se patefaciat, perspicuũ euadit, conscientia nequaquam pura sacrę huius Synodi conspectum detrectare. Proinde quæ iam præ manibus sunt, & ad rectam piamq́; fidem nostram corroborãdam conferunt, ea capessantur ritéq; secundùm canonicas sanctiones cõstituantur.

Canones sat habent, si reum ad diluenda obiecta crimina tertiò citent.

Doctrina fidei ad Symbolum Nicænum tanquam ad amussim exigenda.

Inprimis autem fides, quam trecenti decem & octo Patres, & Episcopi Nicææ quondam coacti exposuerunt, recitetur; quò sententiis ad fidei doctrinam spectantibus cum ea expositione collatis, consentientes quidem confirmentur, dissentientes autem eiiciantur. Et lectum est fidei Symbolum.

NICAENA SYNODVS hanc fidem exposuit.

Symbolum Nicænum.

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum ex Patre, hoc est, ex Dei substantia natum: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, & quæ in cœlo, & quæ in terra sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus est, & passus est, & die tertia resurrexit: Ascendit ad cœlos, & venturus est ad iudicandum viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum &c. Qui autem dicunt: Erat aliquando, cum nõdum esset, & priusquàm nasceretur, nondum erat; & quòd factus est ex non existentibus, aut ex alia substantia, vel essentia: Aut qui filium Dei vicissitudini obnoxium, aut mutabilem esse affirmant, eos Catholica & Apostolica Ecclesia anathemati subiecit.

Symbolo hoc recitato, Petrus Alexandriæ Presbyter, & Notariorum primicerius dixit: Est in manibus nostris Cyrilli sanctissimi piissimique Episcopi epistola, quam illa persuasoria exhortatoriáque doctrina refertam, ad reuerendissimum Episcopum Nestorium, tanquam minùs rectè sentientem perscripsit; hanc si vestra sanctitas iusserit, legam.

Recitatur Cyrilli Paræneticа ad Nestoriũ in Synodo.

Acacius Melitensium Episcopus dixit: Quandoquidem religiosissimus Petrus, qui sermonis exordium fecit, quædam à piissimo sanctissimóque Episcopo Cyrillo ad religiosissimum Nestorium tanquam prauam doctrinam proseminãtem perscripta esse indicauit, consentaneum est, vt illa quoque legantur; & lecta sunt. Hæc autem epistola suprà ponitur, cuius initium est huiusmodi: Intelligo quosdam meæ apud tuam pietatem

tatem existimationi detrahere, multáque temere contra me effutire &c.

Lecta autem hæc epistola, Cyrillus Alexandrinus dixit: Audiuit sancta & magna hæc Synodus, quę ad religiosissimum Nestorium scripsi, ea rectæ fidei congruere: Certò nanq; persuasum habeo, nullam me in partem ab orthodoxæ fidei doctrina deflexisse, aut à Symbolo per sacram & mâgnam illam Synodum Niceæ olim coactam tradito declinasse. Quare sanctitatem vestram rogatam cupio, vt coràm exponat, recténe & inculpatè, sacróque illi Concilio conuenienter isthæc scripserim, an secus.

Cyrillus exquirit patrum sententiam de sua parenætica.

Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit: Sacrum fidei Symbolum Niceæ quondam editum, & paulò antè hîc recitatum, & sanctissimi sacratissimiq; Archiepiscopi Cyrilli epistolam, cæteráque omnia, à sacra illa Synodo exposita, per omnia sibi consentanea, ac inter se consentientia comperio. Quocirca piis hisce dogmatis assentior & subscribo.

Iuuenalis Hierosolymorũ Episcopus.

Firmus Cæsareæ Cappadociæ Episcopus dixit: Quæ compendio quodam summatimque ac breuiter per sacram Synodum Nicænam exposita fuerant, ea dum pietas tua subtiliùs commodiusque explanat, fidei sententiam accuratiorem luculentioremque nobis reddidit. Cùm ergo in prædictis nihil sit ambiguum, nihil dissentaneum, sed omnia cùm sibiipsi, tum constitutæ fidei sint consona, eáque integritate & constantia decurrant singula, vt nullam penitùs nouitatem afferant, ego quoq;, qui eandem fidei sententiam à sanctis Episcopis & Patribus meis suscepi, hisce calculum meum adiicio.

Firmus Cæsareæ.

Memnon metropolitanus Ephesiorum Episcopus dixit: Sanctissimi, piissimique Patris, & Archiepiscopi Cyrilli epistola, modò lecta, fidei in Nicęa ciuitate à trecentis decem & octo patribus exposita, prorsus consonat. Cui proinde & nos quoque, quòd nihil mutilum, nihilque distortum aut discrepans contineat, subscripsimus & assentimur.

Memnon Ephesiorum.

Theodotus Ancyræ Episcopus dixit: Sacræ fidei expositionem à trecentis & duodeuiginti sanctis Patribus, qui Niceæ conuenerant, editam, admirabilem, rectamque & apprimè piam

Theodotus Ancyræ.

Iconius metropolis Gortynæ Episcopus dixit: Fidei sanctissimorumque Nicenorum patrum expositione recitata, lecta rursum & recitata epistola Cyrilli, patris ac Episcopi sanctissimi, cognitóq; huius sententiam cum illius expositione aptè congruere, vtrique assentior, & subscribo, eandemque, quam illi, sententiam sequor, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Qui autem secus sapiunt, eos sanctam Synodum explodere neutiquam dubito. Iconius Gortynæ.

Hellanicus Rhodiorum Metropolis Episcopus dixit: Orthodoxę fidei expositionem in Nicea ciuitate editam, sanctissimique & piissimi Episcopi Cyrilli epistolam ab ea haudquaquam dissentientem complector; & hanc veram rectamque fidem constanter confiteor. Illis autem, qui huic contraria sapiunt, ipse Deus sese opponet; Anathema sit illi, qui sacram Virginem Deiparam esse inficiatur. Hellanicus Rhodiorum.

Palladius Amaseiæ Episcopus dixit: Sanctissimi, Deóque addictissimi patris nostri Cyrilli epistola iam nunc recitata, fidei à sanctis Patribus Nicenis expositæ prorsus consentit. Cùm igitur rectè habeat, sanctorumque Nicenorum Patrum expositioni per omnia, vt modò aiebam, consentanea videatur, eam veneror, eidemque assentior, & quod tam ipsa, quàm sancti Patres Niceni decreuerunt, ego quoque decerno. Palladius Amaseiæ.

Cyrus ciuitatis Aphrodisiadis, prouinciæ Cariæ Episcopus dixit: Cùm sanctissimi piissimiq; Episcopi Cyrilli epistolam, quam ad religiosissimum Nestorium perscripsit, fidei à sanctissimis Patribus, in Nicea ciuitate quondam congregatis expositæ consonam, eundemque ad scopum collimantem conspiciam, & ego eadem cum Patribus, qui ante me sententias dixerunt, sentio. Cyrus Aphrodisiadis.

Perigenes Corinthiorum Episcopus dixit: Idem planè de fide à Cyrillo sanctissimo sacratissimóq; Episcopo nostro rectè nũc exposita meum iudicium est, quod de fidei Symbolo, à sanctissimis sacratissimisq; Patribus Niceæ quondam edito. Patrum proinde sanctiones ab Initio traditas, & ad præsens vsq; tempus integrè apud nos conseruatas, citra vllam hæsitationem in posterum quoque custodire desidero. Perigenes Corinthiorum.

Amphilochius

Amphilochius Sydæ. *Amphilochius Sydæ Episcopus* dixit: Archiepiscopi Cyrilli longè piissimi atque sanctissimi epistolam, traditionem Apostolicam ad amussim exprimentem & retinentem, fideique à sanctis Patribus Nicænis traditæ aptè congruentem, magna cum veneratione suscipio, dogmatumq; pietatem meo etiam suffragio confirmo.

Prothymius Comanæ. *Prothymius Comanæ ciuitatis Episcopus*: Cùm fidei expositionem, per sanctissimi Episcopi ac Patris nostri Cyrilli epistolam nobis propositam ac relectam, solis nudisque tantùm vocibus à fide per 318. Patres edita discrepare videam: (Nec enim vlla omnino in re, illa plus habet, aut ab illa deficit:) Profiteor in ea me fide baptizatum esse, & adoleuisse: Ordinatum rursum, & Sacerdotij dignitate ornatum esse. In ea mori, eamq; in resurrectione Christo Domino cõseruare percupio.

Ioannes Præconesi. *Ioannes Præconesi Episcopus* dixit: Quæ religiosissimus Prothymius Episcopus deposuit, eadem & ego quoque depono, nec aliter credo.

Constãtius Phrygiæ. *Constantius Phrygiæ Pacatianæ Episcopus* dixit: Eadem ego quoque depono, atque ita credo.

Valerianus Iconij. *Valerianus Iconij Episcopus* dixit: Diuersis dictionibus vnum eundemque fidei canonem traditum comperimus, prout vtraque ab vno quoque eodemque Spiritu dictata sunt. Cùm itaque sanctissimi piissimique Patris nostri Cyrilli epistolam iis, quę orthodoxè absolutéq; à sacra Synodo Nicęna dicta editaque sunt, consonam consentientemque perspiciamus, non possumus huic nos quoque non subscribere & assentiri, maximè verò, cùm eam epistolam sanctorum Patrum fidem non secus atque pretiosum quoddam vnguentum, non absque suaui fragrantia spirare deprehendamus.

Theodulus Eluſę. *Theodulus Eluſæ Episcopus* dixit: Sacro sanctam sacræ & magnæ huius Synodi fidem, sanctissimique & piissimi Archiepiscopi Cyrilli epistolam, & fidei Symbolum in ciuitate Nicæa quondam à 318. sanctissimisq; Patribus nostris compositum pari affectione complector.

Fidus Ioppæ. *Fidus Ioppæ Episcopus* dixit: Trecentorũ decem & octo sanctorum Patrũ Nicęę congregatorum fidem veneror. Veneror nihilosecius,

Veneror nihilosciùs, & admiror epistolam quoque Cyrilli Episcopi, quod quidem ad fidem attinet, sanctissimi & piissimi modò recitatam: Vt quæ Spiritusancto dictante exarata, cum Patrum fide omni ex parte consentiat. Neq; dubium vllum mihi est, quicunque in hac ipsa Spirituſſancti fide nō perseuerauerit, eum à sacra & Catholica Ecclesia alienum fore.

Paulinus Mæumæ primæ Palestinæ Episcopus dixit: Patrum fidem, quā à trecentis duodeuiginti Episcopis olim Niceæ congregatis didicimus, ipsam eandem, & à religiſissimo quoque Episcopo Cyrillo descriptam agnoscimus. Quare non secus, quæ ab illo dictata sunt, ac certa Spiritus sancti oracula sectamur & exosculamur. Paulinus Mæumæ.

Daniel Coloniæ Cappadociæ Episcopus dixit: Ipsa verba ipsasque propemodum syllabas in sanctorum Patrum Nicenorum expositione comprehensas, promulgatasque ab illis dogmatum sententias, in Cyrilli sanctissimi sacratissimiq; Patris nostri epistola, veluti paternas quasdā imagines agnoscens, neq: hanc ipsam doctrinam à sanctis Patribus in Ecclesia mihi tradita seminatam, radicatamq; & creditā ignorans, ingenuè fateor, sacratissimi Episcopi Cyrilli epistolam sanctorum Patrū expositioni per omnia conformem esse. Et hæc sententia non mea solùm, sed Ecclesiæ quoq; mihi subiectæ, in nomine homousiæ Trinitatis Patris & Filij & Spiritus sancti. Daniel Coloniæ.

Anysius Thebanorum Episcopus dixit: Vt communium sanctorū Episcoporum præsentiæ coniungor; ita à cōmuni quoq; eorundem sententia discrepare non debeo. Quare cùm Cyrilli sanctissimi sacratissimiq; Episcopi doctrinam rectam esse intelligam; neque sanctorum Patrum Nicenorum expositionis, vlla ex parte dissimilem, aut dissentaneā esse animaduertam, equidem non grauatim ei subscribo. Anysius Thebanorum.

Callicrates Naupacti Episcopus dixit: Cùm epistola à Cyrillo sanctissimo Patre & Episcopo nostro edita à sanctorum beatorumq; Patrum, qui in sacra & beata Synodo Nicena quondam conuenerunt, decretis & expositionibus non dissentiat, non possum equidem in illius sententiam non ire. Callicrates Naupacti.

Domnus ciuitatis Opuntinæ Episcopus dixit: Si quid iis, qui fidem Dōnus Opūtinæ.

noſtram exactè non callent, ſecus opinati ſunt, malè opinati ſunt. Nos verò quæ ſanctiſsimus Epiſcopus Cyrillus definiuit, & rectè habere, & 318. Patrum Synodo Niceæ olim congregatæ conſentanea agnoſcimus & prædicamus. Atq; ideo vt vtraque ſuſcipiantur & obſeruentur, æquum iudicamus. Quod reſtat, credo in Deum Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, optóq; in ea fide & doctrina & viuere & extremũ ſpiritũ edere.

Niceas Megarenſium.

Niceas Megarenſium Epiſcopus dixit: Vt vnum idemque ſentientes huc conuenimus; ita vnum idemq; affirmare quoque didicimus. Cùm ergo quæ à ſanctiſsimo Epiſcopo Cyrillo, & à ſanctis Patribus Nicenis expoſita & definita ſunt, inter ſe cõſentiant; conſentimus & nos quoq; iiſdem: Nec de iis, quæ vel nunc quoque rectè definita videntur, quicquam omnino ambigimus.

Romanus Rhaphiæ.

Romanus Rhaphiæ Epiſcopus dixit: Et ego quoque Cyrilliana iis conſona iudico, quæ à trecentis decem & octo ſanctis Patribus Niceæ quondam coactis decreta ſunt. Quare ſanctiſſimi ſacratiſsimiq; Epiſcopi Cyrilli epiſtolæ, quòd cum fide à ſanctis Patribus expoſita cõſpiret, equidẽ aſſentire nõ dubito.

Gregorius Ceraſuntis.

Gregorius Epiſcopus Ceraſuntis dixit: Sanctiſsimi piiſsimique Archiepiſcopi Cyrilli Epiſtola, ſacræ Niceæ Synodi fidei conſentanea docet. Cùm ea ergo ab Eccleſiaſtica fide nihil penitùs diſcedat, coràm hîc conſtitutus, in hac fide lubenter acquieſco, huic aſſentior, & ſubſcribo: Neq; id pro me tantùm, verùm etiam pro piiſsimo Eluſij Neocęſareæ Metropolitano; ſiquidem hoc in mandatis ab illo accepi.

Metropolitanus Eluſij.

Nunechius Pergę.

Nunechius Pergæ Pamphyliæ Epiſcopus dixit: Cùm epiſtola patris noſtri Cyrilli, ſanctiſsimi piiſsimiq; Archiepiſcopi modò nobis lecta, cum fide in ciuitate Nicea à ſanctis Patribus edita per omnia conſentiat, hanc equidem approbo, neq; aliter ac ipſa profitetur credo. Quin etiam ætatem in hac præclara fide tranſigens, eámque ad vitæ finem vſq; conſtanter, vt deſidero, retinens, cum fiducia Chriſti tribunal adibo.

Solon Caraliæ.

Solon Caraliæ Pamphyliæ Epiſcopus dixit: Vt Chriſtiana fides, quã Cyrillus ſanctiſsimus piiſsimusq; Epiſcopus tradidit, et tradit, ſacrę & magnæ illi Synodo Nicenę per omnia cõformis & cõſona

sona est; ita equidē credēs baptismo initiatus sum, & adhuc ita credo, eamq; fidem ad supremū vsq; halitū retinere peropto.

Acacius Cotennorū Pamphyliæ Episcopus dixit: Cùm Patris nostri Cyrilli Archiepiscopi sanctissimi epistolam, à fide sanctorū Patrū, qui Niceę cōuenerant, atq; adeò ab ipsa orthodoxa fide, ne latum quidem vnguem discrepare videā, profiteor & ego quoque, nec aliter me sentire, nec secus me credere. Acacius Cotennorum.

Tarianus Lyrbæ Pamphyliæ Episcopus dixit: Et ego eadē statuo: Et vt sanctorū Patrum ac Episcoporū nostrorum dogmata, ita piissimi, Deoq; addictissimi Cyrilli epistolā approbo. Tarianus Lyrbæ.

Nectarius Senenniorum Pamphyliæ Episcopus dixit: Confessionem editam, ratam hābeo: Neque minorem fidem Cyrilli religiosissimi piissimiq; Episcopi epistolæ, quàm sanctorum Patrum ac Episcoporum nostrorum dogmatibus adiungo. Nectarius Senenniorum.

Matidianus Coracisiorum Pamphyliæ Episcopus dixit: Confessioni de recta & sana fide à Patribus hîc nunc præsentibus editæ, assentior: Astipulor & eorum quoque sententiæ, qui olim non absq; Diuino numine in ciuitate Nicea fidei formulā tradiderunt, nihil dubitans, vnam hanc Apostolicam esse. In qua proinde viuere quamq; ad supremum vsque vitę spiritum integram retinere desidero. Matidianus Coracisiorum.

Nesius Coribrassi Pamphyliæ Episcopus dixit: Sancta fides à sanctis & beatis Patribus Niceæ quondā collectis exposita; et epistola sanctissimi piissimiq; Episcopi Cyrilli hodierno die recitata, pulchrè cōspirant. Quare donec animam exhalauero, fidem hanc seruare percupio. Nesius Coribrassi.

Epiphanius Cratiæ Episcopus dixit. Et ego quoque sanctorum Patrum & Episcoporum nostrorum dogmatis, & epistolę, quā piissimus Archiepiscopus Cyrillus ad Nestoriū scripsit, assentior, & quoad vixero, in iis perseuerare cupio. Epiphanius Cratiæ.

Eusebius Heracleæ Honoriadis prouinciæ Episcopus dixit: Sanctissimi sacratissimiq; Patris nostri Cyrilli epistolæ fidei trecentorum decem & octo sanctorum Patrum, qui Niceę quondam conuenerant, æmulæ, eandémq; ad amussim exprimenti planè assentior, meámque omnem vitam in ea fide traducere vehementer desidero. Eusebius Heracleæ.

Syluanus Cerataporum.

Syluanus Cerataporum Phrygiæ Pacatianæ Episcopus dixit: Etsi sacri Baptismatis gratiam tardiùs consecutus sum; in ea tamẽ fide, quæ à 318. sanctis Patribus & Episcopis Niceæ quondam congregatis edita est, & nunc per Episcopi Cyrilli epistolam, fusiùs quidem, Nicenæ tamen fidei consentaneè explanata est, baptizatus sum. In hanc rursum & ipse quoq; permultos salutari lauacro expiaui. Hanc denique immaculatam, vsq; ad resurrectionis diem conseruare, Christoq; præsentare exopto.

Eutropius Etenorum.

Eutropius Etenorum Pamphyliæ Episcopus dixit: Cùm Cyrilli sanctissimi sacratissimiq; Episcopi epistola hodierna die recitata, iis omnibus, quæ 318. sancti Patres Niceæ congregati, exposuerunt ac definiuerunt, quàm simillima sit: Ego quoque huic assentior subscriboq;; & in hac confessione Christo Domino olim sisti percupio.

Secundianus Lamiæ.

Secundianus Lamiæ prouinciæ Thessaliæ Episcopus dixit: Id credidi, & etiamnum credo: Id rursum sensi, & hucusque sentio, quod à 318. sanctis & beatis Patribus & Episcopis Niceæ coactis expositum ac definitum est. Cui expositioni & definitioni sanctissimi Deoq; addictissimi Patris & Episcopi nostri Cyrilli epistola modò prælecta penitùs consentanea est.

Theodorus Echinei.

Theodorus Echinei prouinciæ Thessaliæ Episcopus dixit: Hæc eadem & ego quoq; sentio; eisdemq; subscribo.

Rufinus Thaborum.

Rufinus Thaborum Episcopus dixit: Quæ sanctissimi Patres nostri Niceæ congregati tenuerunt & crediderunt, hæc ego quoque credo & teneo. Cyrilli præterea sanctissimi sacratissimiq; ac Deo deuotissimi Patris & Episcopi epistolæ, quòd nihil nisi iustum rectumq; contineat, neq; expositæ fidei aliqua ex parte repugnet, meum suffragium do.

Theodorus Arbelorum.

Theodorus Arbelorum Episcopus dixit: Et ego quoq; eadem iudico, & sanctissimi sacratissimiq; Episcopi Cyrilli epistolã, vt quæ rectam orthodoxámque fidem complexa sit, meo calculo approbo.

Paulus Anthedonis.

Paulus Anthedonis Episcopus dixit: Et ego epistolæ sanctissimi sacratissimique Episcopi Cyrilli, quòd fidei sanctorũ Patrum, qui Niceæ quondam conuenerant, neutiquam refragetur, non grauatim astipulor.

Letoius

Letoius Libyadis Episcopus dixit: Quod sancti Patres nostri Niceni constituerunt (nam fidem Orthodoxæ fidei regulæ conuenienter exposuerunt) hoc & ego quoque credo. Sed & Cyrilli quoque sanctissimi sacratissimique Episcopi epistolæ plurimum tribuo. Letoius Libyadis.

Petrus Parembulorum Episcopus dixit: Ego item huic sententiæ me socium adscribo, epistolamque Cyrilli sanctissimi sacratissimique Episcopi, vt qui rectam piamq; doctrinam contineat, laudo ac probo. Petrus Parembulorum.

Ioannes Augustopolis Episcopus dixit: Iuxta fidei regulam à sanctis Patribus nobis traditam, equidem credo; subscriboq; epistolæ Cyrilli sanctissimi sacratissimiq; Episcopi, vt quæ doctrinam ab hac fide neutiquam declinantem comprehendat. Ioannes Augustopolis.

Saidas Phœnis Episcopus dixit: Cùm sanctissimi sacratissimique Episcopi Cyrilli epistola, Orthodoxę fidei consona doceat, non possum eam non multùm commendare. Saidas Phœnis.

Theodorus Gadarorum Episcopus dixit: Quādoquidem epistola Cyrilli sanctissimi sacratissimique hac luce prelecta, doctrinā rectam piamq; & fidei à sanctis Patribus Niceæ congregatis expositæ consonam complectitur, in illius sententiam ego quoque concedo. Theodorus Gadarorum.

Ioannes, alias Aean⁹, *Sycamazonis Episcopus* dixit: Pari modo & ego sanctissimi sacratissimique Episcopi Cyrilli epistolæ subscribo, quippe quæ fidem Orthodoxam, à sanctis Patribus nostris traditam, exactè assecuta sit. Ioannes Sycamozonis.

Theodosius Mastaurorum Asiæ Episcopus dixit: Cùm fidem, quam 318. sancti Patres Niceæ quondam exposuerunt, iam inde ab initio ad præsentem vsq; diem fideliter semper complexus sim, Cyrilli sanctissimi sacratissimique epistolam ad religiosissimum Episcopum Nestorium perscriptam, ab illa nequaquam recedere, apertè deprehendam, & huic quoque, vtpote doctrinæ Patrum, ad animarum vtilitatem comparatæ conformi adhæreo subscriboque. Theodosius Mastaurorum.

Alexander Arcadiopolis Asiæ Episcopus dixit: Sanctissimi Deique amantissimi Episcopi Cyrilli epistolæ, fidei 318. sanctorum Patrum Nicęnorum consona consentaneaque docen- Alexander Arcadiopolis.

ti fidem habui & habeo, atq; in hac fidei ſententia perſeuerare etiam atque etiam cupio.

Maximus Cumarum.

Maximus Cumarum Aſiæ Epiſcopus dixit: Sanctiſsimi piiſsimiq́ue Patris & Archiepiſcopi noſtri Cyrilli epiſtolæ, quòd à recta fide, quam ſancti Patres Nicæni ediderunt, nequaquam diſcrepet, aſſentior ſubſcriboq́ue: Et hanc fidem Orthodoxam eſſe confiteor.

Theoſebius Prienæ.

Theoſebius Prienæ Epiſcopus dixit: Fidei Symbolum à 318. Patribus editum, recipio, illudq́; ſanctis Eccleſiis hactenus trado. Quin & Cyrilli quoque ſanctiſsimi ſacratiſsimiq́; Epiſcopi epiſtolam, quam ad religioſiſsimum Neſtorium dedit, tanquã fidei apud Niceam expoſitæ conſentaneam admitto.

Eutropius Euazorum.

Eutropius Euazorum Epiſcopus dixit: Iuxta ſanctorum Nicænorum Patrum fidem, Cyrilli quoq; piiſsimi Epiſcopi epiſtolę, quòd cum illorum Patrum fide minimè pugnet, conſentio, eidemq́ue credidi & credo.

Euthalius Colophonis.

Euthalius Colophonis Aſiæ Epiſcopus dixit: Sanctæ fidei ſanctorum Patrum, qui olim Niceæ conuenerunt, & ſacratiſsimi piiſsimiq́; Epiſcopi Cyrilli epiſtolæ, quam ad religioſiſsimum Neſtoriũ deſtinauit, propterea quòd cũ Niceno Symbolo cõſpiret, aſtipulor ſubſcriboq́;, ac iuxta huius traditionẽ credo.

Docimaſius Maroniæ.

Docimaſius Maroniæ Epiſcopus dixit: Cùm literas ſanctiſsimi ſacratiſsimiq́ue Patris noſtri Cyrilli fidei piè Chriſtianeq́; à ſanctis Patribus in Nicea ciuitate quondam expoſitæ conſentaneas eſſe videam, idemq́ue ſentiam, non poſſum his non aſſentiri, ardenterq́ue, vt eam ipſam fidem ad mortem vsque integram conſeruem, deſiderare.

Lucianus Toperi.

Lucianus Toperi Epiſcopus dixit: Epiſtolæ piiſsimi ſanctiſsimiq́ue Patris noſtri ad religioſiſsimum Neſtorium exaratæ, & coràm hic paulò antè recitatæ, eiusdemq́ue doctrinæ per omnia ſuffragor. Et quoniam expoſitioni ſacræ Synodi in Nicænorum Metropoli quondam congregatæ, vndiquaque cõſonam comperio, hanc illius fidem ad mortem vsque retinere percupio.

Ennepius Maximianopolis.

Ennepius Maximianopolis Epiſcopus dixit: Cùm epiſtolam ſanctiſsimi ſacratiſsimiq́ue Patris & Epiſcopi noſtri Cyrilli ad religio-

religiõsissimum Nestorium perscriptam, fidei à sanctissimis Patribus in Nicænorum Metropoli olim congregatis expositæ, concordem consentientémq; deprehendam, equidẽ huic repugnare nõ valeo; quin potiùs in hac me fide oblecto, incõcussámque ad finem vsque seruare statuo contendóque.

Stephanus Dij.

Stephanus Dij Episcopus dixit: Epistolam sanctissimi ac ter beati Patris nostri ac Episcopi Cyrilli, cum fide per 318. sanctos Patres & Episcopos, qui Niceę olim coierunt, expositæ conuenire, dum legeretur, audiuimus. Quare & ego quoq; illi assentior eidémque credo.

Modestus Aneatarum.

Modestus Aneatarum ciuitatis Phrygiæ Episcopus dixit: Et ego quoque fidei à 318. sanctis Patribus & Episcopis Nicænis explanatæ, inhæreo insistóque. Quin & epistolæ quoque sanctissimi Patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli ad reuerendissimũ Episcopum Nestorium exaratæ, & iam nunc recitatæ, quòd fidei à prædictis Patribus expositæ, nequaquam repugnet, penitùs assentior.

Aphobius Coloæ.

Aphobius Coloæ Episcopus dixit: Epistolæ sanctissimi Deique amantissimi Episcopi Cyrilli modò relectæ, quòd à fide per 318. sanctos Patres, qui Niceæ cõuenerant, explanata haudquaquam discrepet, assentior, credóque.

Maximus Asi.

Maximus Asi ciuitatis Asiæ Episcopus dixit: Quemadmodũ sanctissimus Deique amantissimus Episcopus noster Cyrillus docuit; ita & ego credo concordantérq; in hac fide perseuero.

Dorotheus Myrrhinæ.

Dorotheus Myrrhinæ ciuitatis Episcopus dixit: Epistolæ Cyrilli longè sacratissimi piissimique Episcopi & Patris nostri iam recitatæ, quòd à 318. sanctorum Patrum fide nullam in partem discrepet, credo, & quod illa sentit, hoc ego quoque sentio & teneo.

Eucharius Doracij.

Eucharius Doracij Episcopus dixit: Cyrilli sanctissimi Deóque dilectissimi Episcopi epistolam ad religiosissimum Episcopum Nestorium confectam, iusta trutina examinans, fidei à sanctissimis Patribus nostris Niceæ quondam congregatis explanatæ ad amussim respondere comperio. Quare & ego quoque sic teneo ac credo; ad eundémque modum comparatus in Domino viuere & mori exopto.

Theodorus

Theodorus Aninyſiæ.

Theodorus Epiſcopus Aninyſiæ dixit: Atqui etiam egò ſanctorum Patrum ſententiæ de fide in Niceа ciuitate olim expoſita, nec non & epiſtolæ à Cyrillo Deo deuotiſsimo Epiſcopo ad religioſiſsimum Epiſcopum exaratæ, aſtipulor.

Eudoxius Chomatis.

Eudoxius Chomatis ciuitatis Lyciæ Epiſcopus dixit: Quæ ſanctiſsimus ſacratiſsimusque Pater & Epiſcopus noſter Cyrillus ad reuerendiſsimum Neſtorium perſcripſit, ea, quòd fidei à ſanctis Patribus Nicænis explanatæ minimè refragentur, cum omni admiratione & veneratione ſuſcipio; fateorq; ac depono, hoc ipſũ me ſentire, quod ſancti Patres noſtri expoſuerunt.

Philippus Pergami.

Philippus Pergami Epiſcopus dixit: Cùm fidei à 318. ſanctis Patribus Nicænis expoſitę; tum canonibus quoq; & ſanctionibus, quas illi ipſi edidêre; tũ ſanctiſsimi deniq; Archiepiſcopi noſtri Cyrilli epiſtolæ, quæ cum iisdem Canonibus per omnia conſentit, aſtipulor; atque ad hunc modum ſentio & credo.

Euſebius Magneſiæ.

Euſebius Magneſiæ ciuitatis Aſiæ Epiſcopus dixit: Fidē à 318. ſanctis Patribus noſtris expoſitam amplector; Cyrilli quoque ſanctiſsimi patris & Archiepiſcopi noſtri epiſtolæ, quę Nicænę fidei vndiquaque concinit, aſſentior, idemque planè decerno.

Eutychius Erthrorum.

Eutychius Erthrorum ciuitatis Aſiæ Epiſcopus dixit: Sanctorum Patrum oraculis perſuaſus, diuerſarumque prouinciarum Metropolitanorum, qui, & fidei à 318. ſanctis Patribus Nicænis expoſitæ, & epiſtolæ nihilominùs, quã ſanctiſsimus Epiſcopus Cyrillus ad reuerendiſsimum Neſtorium dedit, aſſenſerunt, demonſtrationibus inductus, & ego quoque eadem confiteor & credo.

Donatus Nicopolis.

Donatus, aliàs *Dynatus*, *Nicopolis*, *veteris Epiri Epiſcopus*, dixit: Cùm epiſtolam, quam ſanctiſsimus piiſsimusque Symmiſta noſter Cyrillus ad reuerendiſsimum Neſtorium pridem exarauit, hodiernaque die in ſacra hac & magna Synodo relegi curauit, ſanctorum Patrum Nicææ coëuntium, Orthodoxamque fidem exponentium ſententię fideiq; conſonam conſentientemque audiam inueniámque, ipſum epiſtolæ contextum, Orthodoxámque fidem in illa incluſam, omni acceptatione dignã arbitror. Quare quę Dynatus Metropolis meæ Epiſcopus ſentit affirmauitq;, ego quoq; ſentio & affirmo.

Dynatus iſte alius eſt.

Heraclea

Heracleo Trallium Episcopus dixit: Sanctorum Patrum vestigiis insisto, explanationique 318. Episcoporum, qui in Nicea Synodo Orthodoxæ fidei præcones extiterunt, constanter inhæreo. Porrò autem in sacra hac Synodo sanctissimum, Deoque deuotissimum Episcopum & Patrem nostrum Cyrillum eadem illa per epistolam prædicantem & illustrantem audiēs, non possum his, quæ 318. Patrum sententiæ consentanea docet, non astipulari; optoque in hac fide vsq; perseuerare, & vestris precibus adiutus vita defungi. Heracleo Trallii.

Paralius ciuitatis Antraporum Episcopus dixit: Fidem, quam à 318. sanctis Patribus in Nicæna ciuitate quondam coactis traditam, vnà cum lacte hausi, etiamnum teneo & comprobo. At quia ea, quæ sanctissimus Deoque amantissimus Pater noster Cyrillus fusiore quadam explanatione per epistolā paulò antè nobis proposuit, huic ipsi Patrum Symbolo per omnia conformia & consona comperiuntur; equidem & huic quoque assentior, & in ea fide huius vitæ curriculum absoluere desidero. Paralius Antraporum.

Archelaus Mendi ciuitatis Cariæ Episcopus dixit: Deo deuotissimi piissimique Patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli epistola fidei piè salubriterque à sanctis Deoque deditissimus Patribus & Episcopis apud Nicæam olim congregatis expositæ, vndiquaq; respōdet; itaq; quod ipsa credit & prædicat, hoc me quoq; credere & tenere profiteor, & porrò credere exopto. Archelaus Mendi.

Apellas Cibyrrhæ Cariæ Episcopus dixit: Ego quoque eadem affirmo, iisdemque subscribo. Apellas Cibyrrhę.

Thomas Derbæ Lycaoniæ Episcopus dixit: Quin & ipse quoque cùm Patrum fidem, tum sanctissimi quoque piissimique Archiepiscopi nostri Cyrilli epistolam suscipio, idemq;, quod illa, teneo & credo. Thomas Derbæ.

Themistius Lasi Cariæ Episcopus dixit: Iuxta sanam 318. sanctorum Patrum Nicænorum fidem, illique consonam cōcordemque piissimi Patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli epistolam paulò ante hìc recitatam, equidem credo, eademque pono affirmoque. Themistius Lasi.

Spudasius Ceramorum prouinciæ Cariæ Episcopus dixit: In sanctorum Nicænorum Patrum fide hactenus vixi, & quod reliquum Spudasius Ceramorum.

quum est vitæ in ea transigere peropto. Pari modo & epistolam quoque, quam sanctissimus Archiepiscopus & Pater noster Cyrillus ad piissimum Nestorium conscripsit, recipio amplectorque; vt quæ nulla ex parte à Symbolo Niceno discrepare comperiatur. Quam ob rem vtrique horum astipulor, vtrique assentior.

Aphthonetus Heraclææ.

Aphthonetus Heraclææ Cariæ Episcopus dixit: Sanctissimi Deoque deuotissimi Patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli epistola, haud aliud sanè est, quàm quædam basis & explanatio fidei, quam sanctissimi Patres Niceni tradiderunt. Quapropter secundùm vtriusque traditionem me credere profiteor, & in posterum credere percupio.

Philet⁹ Amazonis.

Philetus Amazonis Cariæ Episcopus dixit: Iuxta cœlestem & præclaram illam fidem, quam 318. sanctissimi Deoque charissimi Episcopi Niceæ coacti nobis exposuerunt, & hanc sanctissimi Archiepiscopi & Patris nostri Cyrilli epistolam, ad Niceæ expositionis amussim exaratam credo & pono, eiusdemque pietati subscribo.

Phanias Harpasorum.

Phanias Harpasorum ciuitatis Cariæ Episcopus dixit: Secundùm cœlestis fidei explanationem à 318. sanctis Patribus in ciuitate Niceæ congregatis editam; nec non iuxta Cyrilli communis Patris nostri sanctissimi ac Deo deuotissimi Episcopi epistolam, ad religiosissimum Nestorium pridem missam, nobisque non multò antè prælectam idem cum cæteris respondeo, quæque ipsa docet, ea me quoque tenere non diffiteor; quippe quæ à sanctorum Patrum fide ne latum vnguem recedere videbatur.

Promachius Alindorum.

Promachius Episcopus Alindorum Cariæ dixit: Cùm ipse quoque non ignorem sanctissimi piissimiq; Patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli epistolam, fidei, quam sanctissimi Deoque deuotissimi Patres & Episcopi nostri, olim Nicææ coacti exposuerũt, neutiquam esse dissentaneam, secundùm illius doctrinam ac sententiam, credo, sentio, statuo.

Suidas Phœnis.

Suidas Phœnis veteris Palæstinæ Episcopus dixit: Cùm iis, quæ 318. sancti sacræ Synodi Nicenæ Patres sanxerunt, tum iis rursum, quæ sanctissimi piissimique Cyrilli literis declarata fuerunt;

runt; tum iis tandem, quæ ſanctiſsimus piiſsimuſque noſter Iuuenalis ſanctorum Patrum expoſitioni conſentanea depoſuit, aſſentior ſubſcriboque.

Ioannes Hephæſti Epiſcopus dixit: Cùm fides per ſacram ſanctorum Patrum Synodum in Nicena ciuitate quondam coactã, explanata, ſanctiſsimiq; ac Deo deditiſsimi Patris ac Epiſcopi noſtri Cyrilli epiſtola ad religioſiſsimũ Neſtorium perſcripta, eandem ſententiam contineant, eandémque diuerſis licet ſyllabis & dictionibus fidem profiteantur; equidem vtrique ſubſcribo idémq; cum illis ſentio; & ſanctæ Trinitatis gratia munitus ætatem in illis tranſigere exopto. Ioannes Hephęſti.

Athanaſius Paraliorum Epiſcopus dixit: Et ego quoque eadem pono affirmóque, & cum recta fide Archiepiſcopi noſtri Cyrilli conſentio. Athanaſius Paraliorum.

Senecio Epiſcopus Codriæ dixit: Iuxta fidem à 318. ſanctis Patribus noſtris Spiritu ſancto afflatis in ciuitate Nicena definitam; tum iuxta epiſtolam quoque ſanctiſsimi Deóque deuotiſſimi Epiſcopi Cyrilli modò hic recitatam credo & ſubſcribo. Senecio Codriæ.

Euſebius Aſponorum ciuitatis Ancyræ Epiſcopus dixit: Cùm nõ ignorẽ, inter fidem per piiſsimi Deóque dilectiſsimi Patris noſtri Cyrilli epiſtolam explanatam, & fidem Niceæ quondam à ſanctis Patribus editam, ſummam concordiam, ſummámque conſenſionem intercedere, vtranq; recipio, approbo & teneo, eadémque cum illis credo, ſentio & doceo. Euſebius Aſponorum.

Theon Epiſcopus Athroitæ dixit: Sanctiſsimi Epiſcopi noſtri Cyrilli epiſtolæ, quòd fidei à ſanctis Patribus olim Nicææ congregatis expoſitæ conſona doceat, ſubſcribo. Theon Athroitæ.

Daniel Darnenſium Epiſcopus dixit: Sanctiſsimi Deóque deuotiſsimi Patris noſtri Cyrilli epiſtolæ iam recitatæ, fideiq; ſanctorum Patrum Nicenorum æmulæ & ſequaci aſſentior. Daniel Darnenſium.

Macarius ciuitatis Pautei Epiſcopus dixit: Quando eandem Spiritus ſancti gratiam in fidei Symbolo à ſanctiſsimis Nicenis Patribus expoſito, & in ſanctiſsimi ſacratiſsimique Archiepiſcopi Cyrilli epiſtola comperio, ſuſcipio & veneror vtrunque, optóq; in ea fide, quę mortalium genus regit & conſeruat, vsque permanere. Macarius Pautei.

Sopater Septimiacæ.

Sopater Septimiacæ Episcopus dixit: Prolixo elaboratoque sermone, egregia sanctorum Patrum facinora recensere, non est meæ facultatis; sed alterius cuiuspiã ampliori, quàm ego sum, eruditione cumulati. Cæterùm cùm epistola sanctissimi Deoque deuotissimi Patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli ad Nestorium perscripta, & coràm hìc recitata, doctrinam Synodo 318. Patrum apud Nicæam quondam celebratæ consonam contineat, nullam causam video, cur id credere & recipere nõ debeã, quod sanctos Patres nostros credidisse & recepisse scio.

Samuel Dysthensis Pentapolis.

Samuel Disthensis Pentapolis Episcopus dixit: Nihil à sanctis Patribus, qui apud Nicæam quondam conuenêre, diuersum credo. Auditáque sanctissimi Patris & Archiepiscopi Cyrilli epistola, illius sententiam & fidem admitto.

Strategius Athrigetarum.

Strategius Athrigetarum prouinciæ Augustamnicæ Episcopus dixit: Quandoquidem epistola sanctissimi piisimique Archiepiscopi Cyrilli olim ad reuerendissimum Nestorium perscripta, & modò relecta, ea complectitur & profitetur, quæ cum fide & doctrina sanctorum Patrum nostrorum olim Niceæ cõgregatorum per omnia cõsentiunt: Necessariò, quod illa profitetur & sentit & credit, ego quoq; credo, sentio & profiteor, credidique & sensi semper. Atq; in hac sanctæ Trinitatis sacræque huius Synodi fide constanter permanere exopto.

Eusebius Nilopolis.

Eusebius Nilopolis prouinciæ Arcadiæ Episcopus dixit: Epistolam Cyrilli, vtpote fidei sanctorum Patrum cõsonam recipio, & iuxta illius sententiam credo.

Marinus Heliopolis.

Marinus Heliopolis prouinciæ Augustamnicæ Episcopus dixit: Epistolam sanctissimi Archiepiscopi nostri Cyrilli amplector, vt quæ & vera doceat & sanctorum Patrum Nicænorum fidei nulla in parte repugnet.

Paulus Phrauonẽsium.

Paulus Phrauonensium Episcopus dixit: Vnam duntaxat illustrem fidem agnosco & teneo; quæ olim quidem per sanctos Patres apud Nicæam congregatos, exposita est; nunc verò per hanc magnam concordemque Synodum, & sanctissimi Patris nostri Cyrilli epistolam fusiùs illustriusque prædicata est. Huic vni quidem adhæreo; per hanc, quam Christo semel professus sum, salutem me obtenturum confido.

Metropo-

Metrodorus Leontorum Episcopus dixit: Quoniamquidē sancta fides à sanctis Patribus, qui in ciuitate Nicæa superioribus temporibus conuenerunt, exposita & explanata; & Epistola sanctissimi piissimique Patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli, pridem ad religiosissimum Nestorium perscripta, & paulò antè hic relecta, diuersis dictionibus vnam eandemque fidei sententiam complectuntur, adigor et ego quoq; huic subscribere. Et sancti Spiritus gratia eadem credo, profiteor ac teneo. Metrodorus Leōtorum.

Theopemptus Cabasorum Episcopus dixit: Superuacaneum censeo ab Ægypti Episcopis fidei rationē exigere: Nulli enim dubium est fidem à sanctissimo sacratissimoque Archiepiscopo & patre nostro Cyrillo expositā, quam sequimur & amplexamur, sanctorum Patrum fidei modis omnibus concordare. Theopemptus Cabasorum.

Heraclides Heracleensium Arcadiæ Episcopus dixit: Cùm sanctorum Patrum nostrorum olim apud Nicæam coactorum fides, & sanctissimi Deóq; amantissimi Archiepiscopi & Patris nostri Cyrilli epistola, vnam eandem fidem concordi consensu profiteantur, & prædicent; ego quoque, qui in ea ipsa fide natus & educatus sum, per sanctæ Trinitatis gratiam semper n eadem hac fidei sententia perseuerare desidero. Heraclides Heracleensium.

Sabinus Panis prouinciæ Thebaidis Episcopus dixit: Posteaquā sanctorum Patrū fides in ciuitate Nicæa olim exposita & prædicata; & religiosissimi Deoque deuotissimi Patris nostri Cyrilli epistola, vnam eandemq; fidei doctrinam continent; sanctæ Trinitatis gratia nixus, non possum equidem huic nō subscribere. Sabinus Panis.

Heraclius Tamisthensium Episcopus dixit: Cùm inter sanctissimi reuerendissimique Archiepiscopi & patris nostri Cyrilli epistolam, & fidem à sanctis Patribus Niceæ olim expositam nulla omnino differentia sit: Per Christi gratiam ego quoque neutiquam inuitus huic assentior. Heraclius Tamisthensium.

Eutychius Theodosiopolis Asiæ Episcopus dixit: Ex sanctissimi Deoque deuotissimi Archiepiscopi Cyrilli epistola, ad piissimum Episcopum Nestorium missa & paulò antè in hoc confessu recitata, nihil alienū ab ea fide accepimus, quā ab ineunte ætate imbibimus. Quia ergo fidei à 318. Patribus Nicænis Eutychius Theodosiopolis.

editæ,vndiquaq; consona comperitur,ego quoq;,quod sancti Patres in magna hac Synodo exposuerunt, complector ac teneo.

Isaac Eliarchiæ.

Isaac Eliarchiæ Episcopus dixit: In sanctorum Patrum Symbolo, & sanctissimi Archiepiscopi Cyrilli epistola eundem fidei sensum atque consensum agnosco; cui proinde per gratiã Dei ego quoque subscribere necesse habeo.

Adelphus Saënsium.

Adelphus Saënsium Episcopus dixit: Cùm sanctorum Patrum fides, quondam apud Nicæam explanata, & Cyrilli Episcopi piissimi epistola,vnam eãdemq; fidei doctrinam profiteantur, per sanctę Trinitatis gratiam,ego quoq; huic refragari nec valeo,nec debeo.

Rhodion Palæopolitanus.

Rhodion veteris ciuitatis Asiæ Episcopus dixit: Quando Cyrilli Episcopi sanctissimi epistola,à sanctorum Patrum Nicenorum doctrina nihil omnino discrepat, ego ipse quoq;, hoc est, secundùm fidem ab illis expositam credere me affirmo.

Nestorius Sionis.

Nestorius Sionis prouinciæ Asiæ Episcopus dixit: Orthodoxam sanctorum Nicenorum Patrum expositionem complectens, quodq; illi professi sunt, firmiter tenens; & Deo deuotissimi Episcopi Cyrilli epistolam, ab illorum doctrina minimè recedere deprehendens; ei quoq; non secus,atq; sanctorum Patrum expositioni astipulor; & quod vitæ temporis etiamnum mihi reliquũ est, hoc per Christi gratiam in hac ipsa fide trãsigere, vehementer cupio.

Anderius Cherronensi.

Anderius ciuitatis Cherronensi prouinciæ Cretæ Episcopus dixit: Cùm sanctorum Patrum fides, qui apud Nicæam aliquando conuenerunt, perinde ac pretiosum quoddam vnguentũ gratum odorem hucusque spirat; nunc eadem sanè per Cyrilli sanctissimi Episcopi epistolam maiori fragrantia nos afficit. Quare & ego eundem fidei sensum, eandemque mentem obtinens, huic quoque subscribo & ita credo; & in hac vita perpetuò perseuerarè desidero.

Zenobius Cnosi.

Zenobius ciuitatis Cnosi prouinciæ Cretæ Episcopus dixit: Cùm orthodoxa sanctorum Nicenorum Patrum fides nulli non sit manifesta; & certò nihilominùs constet,sanctissimi Episcopi Cyrilli epistolam cum iis exactè congruere, qui fidem per id tempus

tempus expoſuerunt, equidē perlubenter huic aſtipulor ſubſcriboque; & in hac fide vſq; perſeuerare concupiſco.

Macarius Metelitarum Ægypti Epiſcopus dixit: Quia Cyrilli Archiepiſcopi noſtri ſanctiſsimi epiſtola fidei per Spiritum ſanctum à ſanctis Patribus apud Nicæam expoſitæ neutiquam repugnat; illiusque doctrina à fide ſanctiſsimæ Dei Eccleſiæ à ſanctiſsimis Patribus tradita nihil diſſentit; ſed eidem per omnia, vt modò aiebam, conſentit; ego quoque huic fidei accedo. Macarius Metelitarum.

Lampetius Caſij prouinciæ Auguſtamnicæ Epiſcopus dixit: Epiſtolæ beatiſsimi patris & Archiepiſcopi noſtri Cyrilli iam recitatæ aſtipulor, vt quæ Synodo Nicenæ, & fidei à ſanctis Patribus expoſitæ per omnia concinat. Lampetius Caſij.

Macedonius Zoēnſium Epiſcopus dixit: Iuxta fidē ſacræ Synodi Nicænæ per ſanctos Patres noſtros hodierno die recitatā, & per ſanctiſsimum Archiepiſcopnm noſtrum Cyrillum idē ſentientem confirmatam & illuſtratam, ego quoque credo; huic ego fidei adhæreo, hanc, dum vixero, docebo, in hac me educatum eſſe ſcio. Macedonius Zoēnſium.

Ammon ciuitatis Buli Epiſcopus dixit: Sacræ Synodo apud Nicenam ciuitatem à ſanctis Patribus olim celebratæ aſſentior: Aſtipulor etiam ſanctiſsimi Epiſcopi noſtri Cyrilli epiſtolæ, ſperoque ad vltimum vſq; vitæ meę diem hanc me fidem ſeruaturum eſſe. Ammon Buli.

Ammonius Panēphęſi Auguſtamnicæ prouinciæ Epiſcopus dixit: Fidei 318. Epiſcoporum inſiſto aſſentiorque: Cyrilli quoque Epiſcopi ſanctiſsimi epiſtolæ, quòd à ſanctorum Patrum doctrina minimè diſſentiat, ſubſcribo; ſic equidem credo; in hac fide decedere cupio. Ammonius Panēphęſis.

Alypius Sellæ prouinciæ Auguſtamnicæ Epiſcopus dixit: Sanctiſſimi patris & Archiepiſcopi noſtri Cyrilli epiſtolam, quam ad religioſiſsimū Neſtorium perſcripſit, audiui. Cùm ergo fides à ſanctis Patribus apud Nicæam quondā coactis expoſita huic per omnia conſentiat, ego quoq; ita credo; huic orthodoxæ fidei inhæreo, eumque in modum comparatus ex hac vita migrare, Chriſtiq; tribunali ſiſti percupio. Alypius Sellæ.

Per-

Perrebius Saltarum.

Perrebius Theſſalonicarum Saltarum Epiſcopus dixit: Fidei Symbolum per ſanctos Patres apud Nicæam editum, vt ſtabilem immotamque legem complector. Complector etiam Cyrilli ſanctiſsimi Epiſcopi epiſtolam tanquam fidam fidei Nicænæ interpretem; nec aliter, quàm ſancti Patres, qui ante me dixerunt, depoſuêre, credo.

Philúmenus Cinnæ.

Philúmenus ciuitatis Cinnæ prouinciæ Galatiæ Epiſcopus dixit: Cùm ſanctiſsimi Deoque deuotiſsimi Epiſcopi Cyrilli Epiſtolam fidei 318. ſanctis Patribus Niceæ congregatis expoſitæ concordem conſonamque deprehendam, ego quoque vtrisque ſubſcribo; nec diuerſum ab eo, quod ſancti Patres expoſuerunt, & Archiepiſcopi Cyrilli epiſtola continet, credo.

Hermogenes Rhinocurorum.

Hermogenes Rhinocurorum Epiſcopus dixit: Vnus & idem eſt Spiritus, qui Patres Nicænos olim de fide inſtituit, & qui ſanctiſsimi ſacratiſsimique patris & Archiepiſcopi noſtri Cyrilli animam & linguam mouit, dum per epiſtolam ea emendare ſtudet, quę à religioſiſsimo Neſtorio publicè pro cõcione minus rectè dicta fuerant. Quamobrem vtriusque cõſenſionem admirans, ſanctorumque Patrum ſententiæ accedens, eadem cum ſacra hac Synodo pono affirmoque.

Euoptius Ptolemaidis.

Euoptius Ptolemaidis Pentapoleos Epiſcopus dixit: Maiorem in modum admiror, ſummam illam, inter ſanctiſsimi piiſsimiq; patris & Archepiſcopi noſtri Cyrilli epiſtolam, quam, dum reuerendiſsimum Neſtorium, ab erronea prauáque doctrina, ad rectam viam transferre nititur, ad illum perſcripſit, & Symbolum per ſanctiſsimos Patres noſtros in Nicæa ciuitate congregatos editum, concordiam conſenſionemque. Cùm ergo illa nihil differre deprehendam, ego quoq; cum vniuerſa hac Synodo rectè huic fidei annuo.

Phœbamon Coptarum.

Phœbamon Coptarum Thebaidis Epiſcopus dixit: Quoniam quidẽ, epiſtola ſancti patris noſtri Cyrilli iam recitata, doctrinæ ad orthodoxorum correctionem, hæreticorum verò euerſionem à ſacra Synodo Nicena traditæ, ita conſentit, vt in nullo prorſus articulo ab illa diſſentiat, ego quoque ita credo, & ita depono.

Zeno Curiæ.

Zeno Curiæ ciuitatis Cypri Epiſcopus dixit; Cùm ea, quæ ſancti Patres

Patres, apud Nicæam congregati decreuerunt; & ea rursum, quę sanctissimus Archiepiscopus & pater noster Cyrillus scripsit, minimè inter se pugnent, nos quoque eisdem assentimur, eandemq; cum illis fidem profitemur.

Martyrius Illistrorum Episcopus dixit: Iam inde à maioribus in sacris Nicenæ Synodi sanctionibus educatis, ad finem vsq; easdem seruare certa nobis stat sententia. Cæterum cùm epistolam sanctissimi Archiepiscopi nostri Cyrilli modò lectam auditamq; sacris Canonibus minimè refragari deprehendamus; certa spe ducimur, fore, vt populus nobis concreditus integer ad finem vsque in suscepta semel fide constet ac perseueret. Martyrius Illistrorum.

Hesychius Parij Episcopus dixit: Quanquam soluș ex prouincia mea præstò sim, idq; rogatus; eius tamen fidei me esse profiteor, quam sanctissimi Patres nostri in Nicæa congregati nobis tradiderunt; quamq; sanctissimus Episcopus Cyrillus epistola ad religiosissimum Nestorium perscripta egregiè cõfirmauit constituitque. Hesychius Parij.

Helladius Adramytij Episcopus dixit: Iuxta 318. sanctissimorum Deiq; amantissimorum Patrum nostrorum expositionẽ, & sanctissimi piissimiq; Archiepiscopi & patris nostri Cyrilli, epistolam credo, & vt hanc fidem seruem, enitar sedulò. Helladius Adramytij.

Dion ciuitatis Thebarum Episcopus dixit: Sanctorum Nicenorum Patrum fide imbutus, eam profiteor. Interim verò Cyryllum sanctissimum patrem, & Archiepiscopum, & Syllitur-gium nostrum epistola ad Nestorium exarata, eodem quoque sensu fidem exposuisse & extulisse non ignoro. Dion Thebarum.

Andreas Thermopolis Thebaidis Episcopus dixit: Secundùm ea, quæ de recta salutariq; fide à 318. sanctissimis Patribus, & Episcopis in Nicæa ciuitate quondam congregatis decreta sunt; & sanctissimi sacratissimiq; patris & Archiepiscopi nostri Cyrilli epistolam, antè quidem ad reuerendissimum Nestorium missam, nunc verò recitatam; vt quæ priscis Nicenorum Patrum sanctionibus per omnia consentiat, & credo, & orthodoxam fidem extollo. Cæteri omnes Episcopi, qui suo ordine & loco suprà memorati sunt, eadem deposuerunt, & Andreas Thermopolis.

ita se credere professi sunt, sicut Patres exposuerunt, & epistola sanctissimi Archiepiscopi Cyrilli ad Nestorium perscripta, docuit.

Tomi secundi caput IIII.

ARGVMENTVM.

POST paræneticam Cyrilli lectam, publicè recitata est & Nestorij Antigrapha quoq; : Porrò autem vt rogatum est, num illa itidem, vt Cyrilliana, cum fide Nicena conueniret, ab vniuersa Synodo conclamatum est, neq; cum Symbolo Nicæa edito, neq; cum Cyrilli paræneticavlla ex parte cõuenire. Vt ergo superiori capite singuli Patres, alia atq; alia orationis forma Cyrilli epistolam vt orthodoxam, Nicenæq; fidei consonam certatim approbabãt; ita præsenti hoc Nestorij antigraphã vario orationis schemate spuriam hæreticamq; proclamant. Atq; ideo vno ore omnes cùm ipsum Nestorium epistolæ huius auctorem, tum reliquos omnes, qui quouis modo cum illo faciunt, anathematizant, dirisq; deuouent.

Palladius Amasiæ Episcopus dixit: Conuenit, vt & religiosissimi Nestorij epistola, cuius religiosissimus Petrus Alexandrinus initio mentionem fecit, quoque legatur: Quô hinc intelligamus num & illa quoq; sanctorum Patrum Nicenorum expositioni consentiat. Recitata est ad eum modum, quo suprà præmittitur.

Tom. 1. Ca. 13.

Religiosissimo pijssimoq; comministro Cyrillo, Nestorius in Domino salutem dicit: Admirabilium literarum tuarum contumelias, quas in me exprompsisti, tanquam medica quadam mansuetudine dignas missas facio, & quæ sequuntur.

Cæterùm epistola hac lecta, Cyrillus Episcopus Alexandriæ dixit: Ecquid sancta & magna hæc Synodus de epistola modò recitata iudicat? nunquid hæc ipsa quoq; fidei, à sancta Nicenorũ Patrum Synodo exposita, consentanea est, an verò secus?

Iuuenalis Hierosolymorum.

Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit: Nequaq̃ fidei, quam Patres Niceni explanarunt, consentit. Atque ideo eos omnes anathematizo, qui ita credunt: Etenim omnia hæc ab orthodoxa fide sunt quàm maximè aliena.

Flauia-

Flauianus Philipporum Episcopus dixit: Omnia, quæ epistola hæc complectitur, cum fide Nicena apertè pugnant; suntq; eidem quàm maximè dissimilia. Quare omnes, qui ita credunt, à recta fide alienos esse iudicamus. Flauianus Philipporum.

Phirmus Cæsarææ Cappadociæ Episcopus dixit: In præmio pietatis speciem habet; at verò in sermonis progressu nulla ratione animi virus dissimulare ampliùs valens; deposita persona disertè, quod sentit, eloquitur, & à sancta 318. sanctorum Patrũ fide dissentit, & cum sanctissimi rursum piissimiq́ue Episcopi Cyrilli epistola ex diametro certat. Phirmus Cęsarę.

Valerianus Episcopus Iconij dixit: Nestorianæ epistolæ diuersitas est manifesta: Neque enim solùm cum sanctorũ Patrum Nicenorum fide, sanctissimi piissimiq; Cyrilli Episcopi epistola, sed secum ipsa quoque manifeste pugnat. Valerianus Iconij.

Iconius Gortynæ ciuitatis Episcopus dixit: Religiosissimi Episcopi Nestorij epistola iam recitata, nihil omnino, neque cum sanctorum Patrum, qui olim Nicææ cõuenerant, expositione, neque cum patris nostri Cyrilli epistola conuenit. Quam ob rem missam hanc faciens, eosq́ue, qui ita credunt, anathematizans, sanctorum Nicenorum Patrum fidei & Cyrilli Episcopi sanctissimi epistolæ subscribo. Iconius Gortynæ.

Allanicus Rhodi Episcopus dixit: Iam antè indicaui, me orthodoxæ fidei expositionem à 318. sanctis Patribus in Nicæa ciuitate editam, sequi; sacramq́; Virginem Mariam Deiparam profiteri: Quocirca anathema sit omnibus, qui ita non credunt. Allanicus Rhodi.

Acacius ciuitatis Melitænæ Episcopus dixit: Epistola religiosissimi Nestorij iam iam lecta, disertè ostendit timore minimè vano impeditum, ac sacram hanc & magnam Synodum venire detrectasse: Consentaneum namque erat, eum, qui malè sibi conscius erat diuinasq; scripturas deprauauerat, & sanctorum quoq; Patrũ dogmata adulterauerat, ea formidine fuisse correptum, vt domum suam militum multitudine muniendam esse existimaret: Etenim epistola illius, quæ paulò antè recitata est, apertè indicat, quòd vocibus sententiisq;, quas de vnigenito Dei Filio 318. sancti Patres & Episcopi Symbolo inse- Acacius Melitenę.

ruerunt, ablatis; singulisque, quæ ad salutaris illius dispositionis mysterium pertinent, soli carni tributis; solum per se Dei templum natiuitatem & mortem sustinuisse prædicârit. Quin & ipsi quoq; diuinæ Scripturæ mendaciũ imponere non dubitauit: Perinde enim loquitur, ac si ipsa natiuitatẽ & passionem æquè tribuat diuinitati atq; humanitati. Apertum ad hęc aduersùs sanctissimi Episcopi Cyrilli literas sycophantam egit: Neq; enim Cyrillus, neq; alius quispiam piè & Catholicè sentiens, Deum secundùm se, vel ipsam diuinam naturam perpessioni obnoxiam esse, aut cogitare aut docere ausus fuit; & tamen hanc sententiã Cyrillianis literis ille affingit. Deniq; vnionem Dei, cum carne solo nomine agnoscere, re ipsa autẽ eandẽ prorsus negare, vbiq; apertè deprehenditur. Cæterùm quòd doctrina admodum peregrina vtatur, vel hoc argumento clarè constat, quòd fidei dogma iam demum opera sua illustratum esse affirmare audet. His omnibus ergo, quòd à veritate quàm longissimè distent, multámque impietatem in sese contineant, reiectis; ab illorum, qui talia proloquuntur, communione alienum me esse pronuntio.

Nestorius hoc ipso hæreticum sese ostendit, quod fidei dogma, vt ait, obscurũ per se illustratum garrit.

Memnon Ephesiorum Episcopus dixit: Epistola iam lecta non calumniæ tantùm, sed fœdę quoq; blasphemiæ labe contaminata est. Quamobrẽ fidei à trecentis duodeuiginti sanctis Patribus apud Nicæam quondam expositæ aduersatur, vt quæ maximè.

Memnõ Ephesiorum.

Theodotus Ancyræ Episcopus dixit: Nulla in re, reuerendissimi Episcopi Nestorij epistolã cum sanctorum Patrum expositione congruere deprehendimus. Quare vt illorum explanationi assentimur; ita Nestorianam epistolam ab orthodoxa fide alienam esse decernimus. Illos autem, qui eiusmodi sensu imbuti sunt, ab orthodoxa fide extraneos censemus.

Theodotus Ancyræ.

Palladius ciuitatis Amasiæ Episcopus dixit: Equidem propter blasphemiam Nestorianis literis inclusam, aures obturo, nimioq; dolore correptꝰ, ita obrigeo, vt vocẽ edere vix possim. Nec quicq̃ dubito, vniuersam hanc sanctã Deoq; deuotam Synodum idem de lecta paulò antè epistola sentire. Vnum hoc tantùm hîc dixerim, nempe epistolã illam ab orthodoxa sanctorum Patrum expositione toto cœlo distare.

Palladius Amasię.

Dyna-

Dynatus veteris Epiri Episcopus dixit: Religiosissimi Episcopi Nestorij epistola modò recitata, nullam neque veritatis doctrinam habet, neque fidei Symbolo per sanctos Patres, apud Nicæam edito consonat, neque Ecclesiasticæ traditioni cohæret. Ea propter si quis alius ita crediderit, is Catholicæ Ecclesiæ fidem minimè sectatur. Dynatus veteris Epiri.

Prothymius Conæ Episcopus dixit: His, quæ sanctitas tua literis exposuit, fidem habeo. Illos verò, qui sacram Virginem Deiparam appellare detrectant, equidem anathematizo. Prothymius Conæ.

Gregorius Cerasuntis Episcopus dixit: Quæ religiosissimus Nestorius ad sanctissimum Episcopum Cyrillum perscripsit, ea cum pia 318. sanctorum Episcoporum religione pugnant, vt quæ maximè. Illius proinde dogmati neutiquam assentior; assentior autem memorati Archiepiscopi nostri Cyrilli prædictorumque Patrum doctrinæ. Gregorius Cerasuntis.

Romanus Rhaphiæ Episcopus dixit: Fidem adulterinam, & à sanctorum Patrum sententia alienam exposuit religiosissimus Nestorius. Quare iuxta Apostoli vocem illam anathematizamus; ait enim: *Si quis vobis euangelizauerit, præter id, quod accepistis, anathema sit.* Romanus Rhaphiæ. Galat. 1.

Theodulus Elusæ Episcopus dixit: Epistolam, quam reuerendissimus Episcopus Nestorius ad Cyrillum Episcopum sanctissimum exarauit, auersor repudioq;: Est enim iniqua & cõtra Ecclesiasticas sanctiones exarata. Fidem verò Nicænam stabilem duco, illiq́ue adhæreo. Theodulus Elusæ.

Hermogenes Rhinocororũ Episcopus dixit: Religiosissimi Nestorij doctrina, cùm à fide Orthodoxa, tum à sanctorum Patrũ expositione, tũ ab iis etiam, quæ sanctissimus Cyrillus sanctorum Patrum sensui cõsentientia edidit, omnino aliena existit. Hermogenes Rhinocororum.

Euoptius Ptolemaidis Episcopus dixit: Quemadmodum qui Principum numismata adulterant, iuxta ciuilium legum sanctiones extremis suppliciis subiiciuntur; ita quoque religiosissimus Nestorius, qui fidei dogmata adulterare veritus non est, cùm apud Deum, tum apud homines quoque, quauis pœna dignus est. Quia ergo illius dogmata Catholicæ Ecclesiæ refragantur, & ad illorum perniciem & pestem nata sunt, qui Euoptius Ptolemaidis. Extremo supplicio.

qui illum sectantur; ego ab illius communione, cæterorumq; omnium, qui ab illo faciunt, quàm alienissimus esse cupio.

Fidus Ioppæ.

Fidus Ioppæ Episcopus dixit: *Quæ societas lucis ad tenebras? quæ autem conuentio Christo ad Belial?* Magno enim reuerendissimi Nestorij epistola, paulò antè hìc recitata interuallo, à veritate distat; ad prauam autem Pauli Samosateni opinationem plurimum accedit. Nullus proinde mortaliũ illam recipere debet, vt quæ manifestas blasphemias comprehendat.

2. Corinth. 6.

Theodorus Arbelorum.

Theodorus Arbelorum Episcopus dixit: Neque recta, neq; fidei orthodoxę, aut sanctorum Patrum Nicenorum expositioni consona reuerendissimi Nestorij epistola complectitur; sed ea, quæ ab his absunt quàm longissimè. Hinc & ego illum, qui eiusmodi opinatur, anathematis reum pronuntiare audeo.

Theodorus Gadarorum.

Theodorus Gadarorum Episcopus dixit: Et ego quoque venerabilem Nestorium anathematizo, vt qui, quemadmodum ex epistola illius iam lecta perspicuè cognoscere licet, sanctorum Patrum Nicenorum doctrinam, vt oportebat, non recipiat.

Rufinus Taborũ.

Rufinus Taborũ Episcopus dixit: Religiosissimi Nestorij epistola, quam modò audiuimus, auctorem suum ab Orthodoxa sanctorum Nicenorum Patrum expositione diuersa sentire, apertè declarat. Quare & illum anathematizo, & omnibus illius blaphemiis absurdisque explicationibus nuntium mitto.

Paulianus Mæumæ.

Paulianus Mæumæ Episcopus dixit: Ego similiter illum anathematizo: Nam quòd præponere sapiat, id illius epistola euidenter demonstrat.

Ioannes Sycamazonis.

Ioannes Sycamazonis Episcopus dixit: Non vulgari aut simplici modo religiosissimi Nestorij sententia per epistolam illius sese aperit; quandoquidem quòd sensum ille Orthodoxæ fidei planè contrarium hauserit, id minimè obscurè ostendit; quare ego quoque diris illum deuoueo.

Petrus Parembulorum.

Petrus Parembulorum Episcopus dixit: Cùm illos, qui Deo adhærere studeant, fidem Orthodoxam, sanctorumque Patrum, qui in Nicæa ciuitate aliquando conuenerunt, expositionem sectari oporteat, & religiosissimus Nestorius neutri satis consentiat, ego quoque propter epistolam illius anathematis loco illum habeo.

Ioannes

Ioannes Augustopolis Episcopus dixit: Quoniam quidem religiosissimus Nestorius ex epistola, quam paulò antè audiuimus, Catholicæ fidei contraria sapere, clarè deprehensus est; ego etiam illum anathematizo. Ioannes Augustopolis.

Paulus Anthedonis Episcopus dixit: Non decet homines apprimè Christianos iis sese adiungere, qui prauè, non rectè sentire cognoscuntur. Cùm ergo religiosissimus Nestorius non pauca, quæ à fide sanctorumque Patrum, qui apud Nicæam aliquando coïerunt, expositione aliena sunt, tenere ex epistola sua conuincatur; ego quoque eundem detestor, anathematizoque. Paulus Anthedonis.

Saidas Phœnis Episcopus dixit: Et ego eundem, neque rectè sentientem, neque fidei sanctorum Patrum Nicenorum assentientem anathematis execratione deuincio: Siquidem epistolæ illius lectio, quæ illius mens sententiaque sit, satis superque nobis aperit. Saidas Phœnis.

Eusebius Peluſij Episcopus dixit: Quæcunque in epistolam Nestorij iam lectam congesta sunt, ea omnia à fide Nicena, per sanctos Patres olim exposita extranea sunt. Vnde & hæc ipsa, & omnes præterea, qui talia sapiunt, anathematizo. Eusebius Peluſij.

Macarius Autei Episcopus dixit: Pleraque omnia, quæ reuerendissimi Nestorij epistolæ inserta comperiuntur, fidei, quam sancti Patres in Nicæa ciuitate olim exposuerunt, admodum dissona sunt. Atque ideo iis omnibus, qui eo sensu præditi sunt, anathema denuntio, vt qui extra Orthodoxam fidem constituti sint. Macarius Autei

Phœbemon Episcopus dixit: Reuerendissimi Episcopi Nestorij epistola cum fide per sanctos Patres Nicenos quondam explanata, nequaquam conuenit. Ea propter omnes, qui ita credunt, à Deo & Ecclesiæ communione alienos esse iudico. Phœbemon Episcopus.

Theopemptus Cabasorum Episcopus dixit: Ex lecta iam epistola planum est, religiosissimum Nestorium ea sapere, quæ à sanctorum Patrum fide sunt quàm remotissima; quare equidem tam ipsum, quàm reliquos omnes, qui cum illo faciunt, anathematizo. Theopemptus Cabasorum.

Aristobulus

Aristobulus Tmoënsium.

Aristobulus Tmoënsium Episcopus dixit: Ex epistola iam audita, reuerendissimum Nestorium rectæ fidei contrà sapere agnoscimus; eaque de causa illum anathematis reum censeo.

Amphilochius Sidæ.

Amphilochius Sidæ Episcopus dixit: Monstrositas dogmatũque impuritas, quæ in religiosissimi Nestorij epistola cernuntur, non solùm piorum aures grauiter offendunt, sed ipsum quoque rectæ fidei capitalem hostem esse ostendunt.

Generalis omniũ exclamatio.

Omnes Episcopi simul exclamauerunt: Quicunq; Nestorium non anathematizat, anathema sit. Hunc recta fides anathematizat; hunc sancta Synodus anathematizat: Quicunque cum Nestorio communicat, anathema sit. Omnes Nestorij epistolam & dogmata anathematizamus. Omnes hæreticũ Nestorium anathematizamus. Omnes, qui cum Nestorio cõmercium habent, anathematizamus. Totus terrarum orbis impiam Nestorij religionem anathematizat. Quicunq; hunc non anathematizat, sit anathema. Hunc recta fides anathematizat. Hunc sacra Synodus anathematizat. Qui Nestorio communicat, anathema sit.

Tomi secundi caput V.

ARGVMENTVM.

HOC caput duobus proximè præcedentibus est planè affine: Nam vt in penultimo lecta & approbata est altera Cyrilli ad Nestorium parænetica, in vltimo verò eiusdem Nestorij antigraphæ hæresis damnata; ita hîc iubente Synodo legitur Cœlestini Pontificis maximi, & Synodi rursum Ægyptiacæ ad eundem Nestorium admonitoria. Hoc tamen inter has & illas intercedit, quòd hîc non referantur illæ acclamationes singulorũq; diiudicationes, quæ ibi. Dubium tamen nullum est, & hîc quoque interuenisse, cùm vtraq; epistola hæc multis partibus sit grauior duabus præcedentibus.

Synodus dixit: Sanctissimi Romani Archiepiscopi scripta legantur. Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit: Reuerendissimi sanctissimiq; Cœlestini, Romanæ Ecclesiæ Episcopi

scopi literæ, quas de fide ad Nestorium perscripsit, recitentur. Petrus Ecclesiæ Alexandrinæ presbyter & Notariorum primicerius legit.

EPISTOLÆ COELESTINI, vrbis Romanæ Episcopi exegesis.

Dilecto fratri Nestorio, Cœlestinus.

Post impium illud profanumq; Pelagij ac Celestij dogma, ac sæpe numero condemnatum, ab Vrbe proscriptum, Catholica fides aliquot vitæ nostræ diebus pacem obtinuit, & reliqua. Lecta est tota, prout suprà posita est. Tom. 1. cap. 17.

Petrus Presbyter Alexandrinus & Notariorum primicerius dixit: His, quę modò audiuistis, sanctitas quoque piissimi Episcopi Cyrilli cognata scripsit, quæ in manibus habemus, & si pietas vestra iusserit, non grauatim recitabimus.

Flauianus Philippensium Episcopus dixit: Legantur isthæc quoque; lectaque in actorum commentarios referantur. Petrus Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyter & Notariorum primicerius legit.

CYRILLVS ET SYNODVS ex Ægypti prouincia Alexandria congregata, Nestorio religiosissimo piissimoq; sacrorum comministro in Domino salutem.

Cùm Saluator noster disertè pronuntiet: *Qui amat Patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus*, & reliqua. Lecta est, prout suprà habetur. Tom. 1. cap. 14.

Tomi secundii caput VI.

ARGVMENTVM.

Quæ hîc tractantur, ea non multũ ab iis dißident, quæ capite ab hinc tertio explicata sunt: Etenim vt ibi examinabãtur Nestorij scripta; ita hoc loco discutiuntur eiusdẽ dicta: Sistuntur hîc enim quatuor Episcopi, qui auctoritate Concilij ad sacra Euangelia adiurantur, vt candidè ea coràm exponant, quæ Epheſi à Nestorio audierant. Ex his autem Daniel & Theopemptus, qui Cœlestini Pontificis Romani & Synodi Ægyptiacæ literas ad illum detulerant, adeò nihil omnino earum admonitione effectum referunt, vt profaniora quoq; in illorum præsentia euomuerit, quàm antea vnquam. Acacius verò et Theodotus, qui amicitiæ causa priuatim illum conuenerãt, & ad sanum Ecclesiæ sensum reducere conati fuerant, primò quidem congressu aliquam resipiscentiæ spem feciſſe; postea verò quasi pœnitudine ductum, ea omnia, quæ scriptis suis inseruerat, impudenti ore confirmasse edocent. Addunt, non solùm Nestorium virus suum impudenter prodidisse, sed quosdam quoque alios, qui vnà cum ipso versabantur.

Petrus Alexandriæ presbyter et Notariorum primicerius dixit: Nõ ea solùm, quæ Cœlestinus sanctiſſ. sacratiſsimusq; Romanę Ecclesiæ Episcopus ad reuerendiſsimum Nestorium scripserat, missa eidemq; reddita sunt; verùm ea etiam, quæ piiſsimus sacratiſsimusq; Alexandriæ Ecclesiæ Episcopus Cyrillus, & vniuersa Ægypti Synodus per Theopemptum & Danielem, Potamonem & Macarium ad eũdem destinauerant. Quamobrem rogo, vt Theopemptus & Daniel religioſiſsimi Episcopi & cõministri nostri, qui hîc præstò sunt, ea de re interrogentur.

Literæ Cyrilli & Cœlestini per quatuor Episcopos ad Nestorium missæ.

Flauianus Philipporum Episcopus dixit: Theopemptus & Daniel religioſiſsimi Consacerdotes coràm hîc nobis exponant, an eiusmodi epistolas reddiderint.

Theopemptus & Daniel Episcopi, Cyrilli & Cœlestini literas publicè reddunt Nestorio.

Theopemptus Cabasorum Episcopus dixit: Die Dominica Synaxi iam peracta, ad Episcopalem Basilicam ascẽdimus; ibidemque toto præsente Clero, multisque Proceribus astantibus, literas, de quibus hîc sermo est, Nestorio tradidimus. Eadem prorsus & Daniel quoque Darnensium Episcopus affirmauit.

Flauianus Philipporum Episcopus dixit: Dic, quæso, literisne ab eo factum sit satis.

Daniel Darnensium Episcopus dixit: Tunc nihil nobis respondit; indicauit autem, vt postero die priuatim illum conuenire-

ueniremus. Porrò ſequenti luce redeuntibus aditum interclusit, neque vllo nos reſponſo dignatus fuit.

Theopemptus Cabaſorũ Epiſcopus dixit: Literis, de quibus proximè dictum eſt, acceptis, vt poſtridie illius diei reuerteremur, ſermonemque ſeorſum cum eo miſceremus, præcepit. Abiuimus ergo; at poſtero die reuerſos non admiſit; adeoque vt literis faceret ſatis, nihil penſi habuit, vt publicè pro concione eadem, quæ antè, & his quoque deteriora deprompſerit: Neq; enim ſolùm ante redditas literas peruerſa effutiebat, ſed etiã poſtea. Imò verò tunc multa peruerſiora effutire cœpit, & vsque hodie effutire non deſinit.

Neſtorius per ſummi Pontificis literas amice admonitus, peiùs inſanit, quàm vnq; ante.

Fidus Ioppæ Epiſcopus dixit: In ſuáne Neſtorius doctrina etiãnum ad præſens vsq; tẽpus perſiſtat; id piiſsimi Epiſcopi Acacius & dominus Theodotus, qui coràm adſunt, & non absque quorundã ſuorum periculo cum eo diſſeruerunt, optimè nobis explicare poterunt. Hos proinde obnixè rogamus, & per ſacroſanctaEuangelia coràm hîc propoſita obteſtamur & adiuramus, vt in præſentium actorum fidem & confirmationem nobis exponant, ecquidnam ante hoc proximum triduum ex Neſtorio audiuerint.

Acacius & Theodotus Neſtorium priuatim conueniunt, ſed non absque periculo.

Adiurantur Acatius & Theodotus per ſancta Euangelia, vt ea edicant publicè, quæ paulò antè ex Neſtorio hauſerant.

Cyrillus Alexandriæ Epiſcopus dixit: Quandoquidem nõ de vulgari, ſed de re omnium maxima hîc agitur, puta de recta in Chriſtum fide, conſentaneum eſt, vt reuerendiſsimi Deoque dediti ſimi Epiſcopi Theodotus & Acacius iuxta Fidi ſanctiſſimi Epiſcopi obteſtationem, oblatiq; iurisiurãdi religionem, quemadmodum ſanctos & veraces decet, ea candidè ſyncereque nobis aperiant, quæ cum Neſtorio in hac Epheſiorum ciuitate de orthodoxa fide diſputantes, ex illius ore audiuerunt.

Res omnium maxima Catholica fides.

Acacius & Theodotus de dicenda veritate, denuo adiurantur per Cyrillum.

Theodotus Ancyræ Epiſcopus dixit: Equidẽ amici cauſa grauiter affligor; nihilominùs amicitia pietati cedat, oportet. Adigor proinde, idq; non magna absq; animi mei triſtitia, vt eorũ, de quibus interrogor, veritatem exponam; etſi interim noſtrũ hoc teſtimonium nõ magnopere deſiderari exiſtimem: Nam cuius ille ſententiæ ſit, ex literis, quas ad ſanctitatem tuam dedit, ſatis apertum eſt: Siquidem humana, quę ibi de Verbo, hoc eſt, Vnigenito, tanquam illo digna prędicari poſſe negauit, eadem

Pietas amicitiæ anteponenda.

Nestorius Verbo Vnigenito adimit omnia humana & dicto & scripto.

dem & hîc quoq; inficiari non erubuit: Etenim vt lactationem ex Virgine, generationem, aliaque eiusmodi de Deo dici non posse in epistola contendit; ita hoc in loco differens, Deum bimestrem, aut trimestrem appellare nefas esse subinde repetiuit. Atque hoc non solùm nos ex eo intelleximus, cùm paucis ante diebus in hac Ephesiorum ciuitate contra nos disceptaret, sed alij præterea non pauci.

Fide & in Deum pietate propositis, omnis priuata affectio facessere debet.

Acacius Melitenæ Episcopus dixit: Fide & pietate erga Deum in mediũ propositis, omnis priuata affectio facessat necessum est. Quam ob rem licet dñm meum Nestorium præ cæteris ardenti quodam amore prosecutus sum semper, eiusq; seruandi causa nullum non lapidem mouerim: Nunc tamen necessitas hortatur, vt, quæ ab ipso prolata mihi constant, ea vera narratione hic explanẽ, ne, si fortè veritatẽ clàm habuisse deprehensus fuero, meritã damnationis sentẽtiam animæ meæ adsciscã. Igitur vbi primũ in hãc Ephesiorum ciuitatem ingressus sum, cum prædicto viro in colloquiũ veni. Cumq; inter differẽdum illum minùs rectè sapere animaduerterẽ, ab erronea opinione, qua tenebatur, abductum, ad veritatis tramitem transferre conatus sum, eoque hominem induxisse videbar, vt se verbis saltem ab ea sentẽtia recessisse fateretur. Cæterùm decem aut duodecim dierum interuallo interiecto, intermissam disceptationem denuo redintegramus; cũq; ego veritatis patrocinium suscepissem, deprehendi illum & veritati seriò obniti, & in duas graues absurditates simul prolabi: Primò nãq; ex illius interrogatione, quæ non parum inepta erat, eò responsurum adigere contendebat, vt vel Vnigenitum incarnatum inficiaretur; vel certè, quod impium erat, Patrem & Spiritũ sanctum vnà cum Verbo carnem sumpsisse, profiteretur. Quod, vt dixi, mentis erat peruersissimæ, & piam fidẽ modis omnibus euertere paratę. Mota deinde altera concertatione Episcopus quidam, qui ipsi adhærebat, sermonem excipiens, alium asserebat Filiũ esse, qui mortem subierat, & alium itẽ Dei Verbũ. Quam blasphemiam ampliùs ferre non valens, omnibus consalutatis, abiui. Aderat & alius quidam ipsi, qui Iudæis patrocinatus, eos nõ in Deum, sed in hominem impios extitisse affirmabat.

Nestorius primo cõgressu spem facit Acacio resipiscentiæ, sed eam spem paulò pòst turpiter fallit.

Nestorius veritati grauiter obnititur.

Nestorius vult, Verbum non esse incarnatũ, vel non solũ, sed simul reliquas personas.

Nestorio addicti alium Filium Verbum; aliũ rursum, qui mortem subiit, esse contendunt.

Tomi

Tomi secundi caput VII.

ARGVMENTVM.

QVÆ Nestorij de Verbi œconomia, deque Christi Domini natura mens fuerit, id ex iis, quæ in medium hactenus allata fuerãt, vtcunq; manifestum euaserat: Attamen quòd contraria se inuicem illustrare, maiorumq; traditio in rebus obscuris plurimum lucis soleat adferre; visum fuit Concilij Patribus veteres orthodoxos in consilium adhibere, sanasq; eorundẽ sententias insanis Nestorij blasphemiis opponere. Hoc ergo capite ea ex illustri vetustate citantur, quæ Dei Patris & Virginis matris Filium vnum eundemq; esse ostendunt: Atque adeò Dei Verbum non in hominem descendisse, vt volebat Nestorius, sed hominem verè factum esse, quod idem ille, & qui illum sequebantur, impudenter inficiari audebat.

Flauianus Philipporum Episcopus dixit: Cùm religiosissimorum Consacerdotum nostrorum Acacij & Theodoti narratio manifesta existat; cõsequens est, vt beatorum Patrum nostrorum sententiæ ad præsens institutum facientes in mediũ proferantur, prolatæq; & lectæ in acta referantur.

Petrus Presbyter Alexandrinus & Notariorum primicerius dixit: Quandoquidem sanctissimorum sacratissimorumq; Patrum ac Episcoporum, & diuersorum præterea martyrum codices in promptu habemus, nonnullaque capita ex illis selegimus, ea, si vobis ita visum fuerit, prælegemus.

Flauianus dixit: Legantur, & in actorum monumenta referantur; & lecta sunt in hunc modum.

Ex Petri sanctissimi Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopi & martyris codice, quem de Deitate edidit.

Nam & reipsa gratia & veritas per Iesum Christum facta est. Hinc secundùm Apostoli doctrinã gratia saluati dicimur: Ait enim: *Et hoc non ex vobis; Dei enim donum est: Non ex operibus,* Gratia & veritas per Christum facta. Ephes. 2.

Ioan. 1. Phil. 2. 2. Cor. 8.

vt ne quis glorietur. *Dei voluntate, Verbum factum est caro,* habituque inuentum vt homo. Quamuis per hoc Diuinitatis iacturam nullam fecerit: Neque enim ea de causa *egenus factus est, cùm esset diues,* vt virtutis aut maiestatis suæ perfectione exueretur; sed *semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis, vt nos offerret Deo, mortificatos quidem carne, viuificatos autem spiritu.* Et post pauca rursum: Quare & Euangelista quoque vera prædicat, dum ait: *Et Verbum caro factum est, & habitauit in nobis:* Tum videlicet, cùm Angelus sacram Virginem eiusmodi oratione salutauit: *Aue gratia plena, Dominus tecum,* hoc est, Dei Verbum nunc tecum est: Nam illa Gabrielis Salutatio, Deum Verbum in vtero Virgineo natum & carnem factum insinuat; hinc & scriptum est: *Spiritus sanctus superueniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi: Ideoque* τὸ γεννώμενον, *quod natum est ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.* Et paucis interiectis rursum: Dei autem Verbum citra viri cõmercium sola Dei, qui quiduis efficere potest, volũtate in Virginis vtero incarnatum est, viri præsentia, eiusdémue actione, ad hoc minimè requisita: Dei nanque virtus, Virginem per Spiritus sancti illapsum adumbrans, viro quouis efficacius operata est.

Christus non ideo humiliatus, vt suã excellentiã amitteret, sed vt nos exaltaret, nosque à morte liberaret.

1. Pet. 3.

Ioan. 1. Luc. 1.

Si Petro martyri Episcopo Alexandrino fides, Virgo concepit, priusquàm expressum cõsensum præbuit.

Ex libro Athanasij sanctissimi Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopi, contra Arrium.

Hieremias ex vtero Sanctus.

Multi sanè & sancti extiterè, & ab omni peccato immunes: Siquidem Hieremias ex vtero sanctificatus est. Ioannes quoque intra materna viscera etiamnum delitescens, Deiparæ Virginis Mariæ voce percepta, præ lætitia exultauit: *Verumtamen regnauit mors ab Adam vsq; ad Moysen, etiam in eos, qui non peccauerunt in similitudinem præuaricationis Adæ.* Atque ita homines morti & corruptioni, cæterisque miseriis, quæ in ipsorum naturam conueniunt, obnoxij manebant. Nunc autem, posteaq; Verbum incarnatum est, ea, quæ carnis sunt propria, sibi asciuit, eiusmodi passiones in corpus non amplius desæuiunt; sed

Rom. 5.

Christus sua incarnatiõe & morte abolenit corruptionẽ & mortẽ,

ab

ab ipso Verbo per & propter assumptum corpus abolentur. Restat ergo, vt homines secundùm propriæ naturæ passiones, peccato & morte non ampliùs constricti teneantur, sed Verbi virtute exuscitati, perpetuæ immortalitatis & incorruptionis beneficio potiantur. Carne proinde ex Deipara Maria nata, is natus perhibetur, qui aliis rebus, vt sint, largitur; quò videlicet nostra natiuitate in seipsum translata & transformata, nõ ampliùs, tanquam terra tantùm simus, in terram abeamus; sed tanquam cœlesti Verbo coniuncti ab ipso in cœlũ euehamur. Ad hunc modum alias quoque corporis proprietates & passiones haud incongruè in seipsum transtulit ille; in posterum hominum more moriamur, sed tanquam Verbi Dei proprij effecti vitam æternam sortiamur: Neque enim vltrà iuxta priorem generationẽ omnes in Adam morimur; sed tam natiuitate, quàm reliquis omnibus carnis infirmitatibus in Verbum translatis à maledictione propter peccatum nobis inflicta; propter eum, qui in nobis nostrî causa factus est maledictio, resurgimus.

Ex epistola eiusdem ad Epictetum.

Quomodo quidam, qui inter Christianos censentur, in quæstionem vocare audent; Dominúsne, quem Maria in lucem edidit, natura quidem & essentia Dei Filius existat, secundùm carnem verò ex semine Dauid, & sanctæ Mariæ carne ortum ducat? Quidam etiam in eam temeritatem prolapsi sunt, vt dicere audeant, Christum, qui carne passus & crucifixus est, nec Deum esse, nec Dominum, nec Saluatorem, nec Patris Filium. Quomodo rursum Christiani hominis appellationem vsurpare non verentur; qui Verbum in hominem sanctum perinde, atque in aliquem prophetarum descendisse asserunt? Ipsum autem Verbum, quod corpus ex Maria sumpsit, hominem non esse factum, sed alium Christum; alium rursum esse Dei Verbum, quod ante Mariam & secula erat Filius Patris? Aut quomodo Christiani nomen merentur, qui alium dicunt esse Filium, & aliũ Dei Verbum? Et paucis interiectis rursum: Isthæc autem (vt quidam existimârunt) non agebantur fictè; absit; sed verè, vt Saluatore reipsa incarnato, toti homini salus obue-

Indignum dubitare, Christusne Filius Dei, & Dauid simul existat.

Christiana appellatiõe indigni, qui Verbum in hominẽ descendisse nugantur.

Quod fingitur esse, reipsa non est.

obueniret: Nam si iuxta illorū opinationē fictione tantùm & imaginario Verbum in corpore egit; cùm illud, quod fingitur, sit quiddam tantùm phantasticum & imaginarium, consequēs fit (quod impiissimus docebat Manichæus) hominum salutem esse rem quampiam commentitiam & imaginariam. Atqui salus nostra non est inane commentum, aut res fictitia, sed vera; neque salus tantùm corpori comparata est, sed toti homini, hoc est, animæ & corpori: Siquidem Saluatoris corpus, quod secundùm Scripturas ex Maria sumptum est, suapte natura humanum erat & verum.

Ex Epistola Iulij Episcopi Romani ad Prosdocium.

Verbum homo factum, nō in homine tanū in sancto quopiā occulta vi operatum.

Ad fidei plenitudinem Dei Filius ex Maria Virgine natus, prędicatur: Qui proinde inter homines moratus, non potenti quadam vi in homine operatus est: Isthuc enim in Prophetis & Apostolis locum habet. Est autem perfectus Deus in carne, & homo perfectus in Spiritu; non duo filij, sed vnus germanus Filius, qui suscepit hominem, hoc est, humanam naturam. Alter verò, qui à Deo assumptus est, homo mortalis est; sed vnus interim vnigenitus est in cœlo, vnus vnigenitus in terra.

Vnus in cœlo, vnus vnigenitus in terra.

Ex epistola Fœlicis sanctissimi Romanæ Ecclesiæ Episcopi & martyris, ad Maximum Episcopum & Clerum Alexandrinum: De Verbi incarnatione & fide.

Mariæ Filius, æterni Patris Filius.

Credimus in Dominum nostrum IESVM Christum ex Virgine MARIA natum. Credimus hunc autē esse æternum Dei Filium & Verbum; non autem hominem à Deo assumptū, ita vt alius sit ab illo: Neq; enim hominem suscepit Dei Filius,

vt

vt alius ab ipso existat; sed cùm perfectus Deus esset, factus est simul homo perfectus ex Virgine natus.

Dei filius non homine susceptit, sed homo factus est.

Ex quinta Theophili sanctissimi Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopi paschali epistola.

Extant & nunc quoque veterum miraculorum reliquiæ. Nemo dubitet, quin Dei virtus efficere id queat, vt virgo pariat. In qua vtique, nobis vt assimularetur, viuum Dei Verbum extitit: Alia nanque ratione familiariter inter nos versari non poterat. (Neque enim voluptatis, somniue causa, vt in aliis hominibus contingere solet, corpus sumpsit, nostráque similitudine accepta, homo ex Virgine prodiit.) Cæterùm licet secundùm seruilem formam nobis haud dissimilis cerneretur; ex operibus tamẽ (opera enim diuina patrabat) omnium & Dominus & opifex esse ostendebatur.

In sacra Virgine viuum Dei Verbum extitit.

Christus ex operibus suis Deus esse cognoscebatur.

Ex sexta Paschali eiusdem.

Etenim vt præstantissimi quique artifices non solùm in nobili quapiam materia artem suam ostendentes, magnam sui admirationem excitare solent; verùm etiam vile lutum, & ceram interdum liquatam sumentes, artis suæ vim in ea explicant, ac non vulgarem, imò cumulatiorem laudem promerentur; ita sanè optimus omnium artifex, viuum illud & efficax Dei Verbum, quod vniuersam hanc rerum molem mira ordinis concinnitate exornauit, non nobili aliqua, aut pretiosa materia, hoc est, cœlesti corpore sumpto, ad nos descendit: Verùm in vili abiectóque luto artis suę magnitudinem declarauit, dum hominem ex limo formatum instauraturus noua quadam ratione homo ex Virgine processit. Et quamuis natiuitatis modo à nobis differret; similitudinem tamen nostram, peccato duntaxat excepto, per omnia amplectendam existimauit: Nã & nascitur, & fasciis inuoluitur, & ablactatur, & in præsepio ponitur; & omnes deniq;, propter expositas causas,

Deus glorioſus incarnationis myſterio induſtrios artifices æmulatur.

Deus in vili abiectoque luto artis ſuæ magnitudinẽ declarauit.

naturæ nostræ conditiones experitur. Interim tamen cùm infans adhuc esset, inimicum ipsiusque cohortem exterruit, Magosque ad pœnitentiam adduxit, & vt Regis, à quo præceptum acceperant, præceptum contemnerent intrepidè, effecit.

Christus adhuc in cunis vagiens exterret inimicos.

Ex sancti Cypriani Episcopi & martyris tractatu de eleemosyna.

Multa & magna sunt, fratres charissimi, beneficia diuina, quibus in salutem nostram Dei Patris & Christi larga & copiosa clementia & operata sit, & semper operetur: Quòd seruandis ac viuificandis nobis Pater Filium suum misit, vt reparare nos posset; quodq; Filius missus, esse & hominis filius voluit, vt nos Dei filios faceret: Humiliauit se, vt populum, qui priùs iacebat, erigeret: Vulneratus est, vt vulnera nostra sanaret: Seruiuit, vt ad libertatem seruientes extraheret; mori sustinuit, vt immortalitatem mortalibus exhiberet.

Verbū Dei Filius hominis fieri voluit, vt nos Dei filios efficeret; humiliauit se, vt nos prostratos erigeret.

Ex libro primo Ambrosij sanctissimi Mediolanensium Episcopi de fide.

Si mihi non credunt, credant Apostolo dicenti: *Quando autem venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Filium, inquit, suum, non vnum de multis, non communem, sed suū. Suum cùm dicit, generationis æternæ proprietatem significauit. Hunc postea factum ex muliere asseruit, vt factura nō diuinitati, sed assumptioni corporis adscriberetur: Factum ex muliere per carnis susceptionē: factum sub lege, per obseruationem legis. Generatio autem illa cœlestis ante legem, ista post legem.

Galat. 4.

Deus mittit Filiū suum, hoc est, ab æterno ex se genitum in mundum, non alienum.

Quo modo Verbū factum ex muliere, & factum sub lege.

Eiusdem ex libro secundo de fide.

Sileant igitur inanes de sermonibus quæstiones, quia regnum Dei, vt scriptum est, non in persuasione Verbi est, sed in virtute spiritus. Seruemus dictionem diuinitatis & carnis:

Citat hunc Ambrosij locū Rusticus Diaconus contra Acephalos.

Vnus in vtraque loquitur Dei Filius; quia in eodem vtraque natura est. Et si idem loquitur, non vno semper modo loquitur. Intende in eo nunc gloriam Dei, nunc hominis passiones. Quasi Deus loquitur, quæ sunt diuina, quia Verbum est; quasi homo dicit, quæ sunt humana: Nam in mea substantia loquebatur: *Hic est panis viuus, qui de cœlo descendit. Hic panis, quem ego dabo, caro mea est. Hic est, qui descendit, hic est, quem Pater sanctificauit, & misit in hunc mundum.* Hæc ipsa litera nos docet, sanctificatione non diuinitatem eguisse, sed carnem.

In vno naturæ duæ.

Vnus nõ vno semper modo loquitur, sed modò vt Deus, modò rursum vt homo. Ioan. 6.

Ex Gregorio magno sanctissimo Nazianzi Episcopo.

Non fallant, neque fallantur homines, hominem dominicum (vt ipsi loquuntur) mentisque exortem eum esse rati, qui verè Deus ac Dominus noster est: Neque enim hominem à Deo seiungimus; sed vtrunque vnum eundem esse profitemur: Primò quidem non hominem, sed Deum tantùm, seculis omnibus antiquorem, omnisque corporis corporeæque concretionis expertem: Tandem propter assumptam salutis nostræ causa carnem & hominem quoque: Carne patibilem, impatibilem diuinitate; corpore loco definitum, incircumscriptum spiritu: Eundem æthereum & terrenum; aspectabilem & inaspectabilem, talem demum, qui capi possit, & non possit.

Citatur hic locus, sicut & proximè præcedens, quoq; à Rustico Diacono contra Acephalos.

Idem capi & non capi, pati & non pati, circũscribi & non circumscribi potest.

Quamobrem si quis Mariam Deiparam esse inficiatur, à Deo alienus sit.

Si quis per Virginem perinde ac per fistulam measse, nec in ea diuino humanoque modo, simul formatum esse dixerit: Diuino quidem, quia citra viri commercium; humano verò, quia communi prægnantium lege; anathema sit.

Alienus à Deo qui Mariam Deiparã negat.

Verbum caro in Virgine diuino humanoq; modo effectum est.

Si quis Dei Verbum in hominem iam antè formatum se demisisse, ac quasi insinuasse dixerit, damnationis teneatur reus: Istuc nanque dicere, non esset Dei natiuitatem statuere, sed euertere.

Verbum in hominem se non demisit.

Si quis non vnum eundemque agnoscit filium, sed duos introducit filios, vnum quidem ex Deo Patre, alterum verò ex Maria; ab ea adoptione, quæ rectam fidem seruantibus promissa est, excidat. Sanè Deus & homo naturæ duæ existunt, diuina videlicet & humana, ex anima & corpore conflata; non duo tamen, aut filij sunt, aut Dei sunt, sed vnus idemq;: Quemadmodum in humanis non duo ob id constituendi sunt homines, quòd beatus Paulus de interiore & exteriori homine alicubi perinde loquitur, atq; de rebus inter se distinctis; paucis aliud & aliud est, ex quibus Saluator constat; siquidem non vnum & idem sunt aspectabile, & inaspectabile; æternũ & temporaneum; at non est tamen alius & alius; absit hoc: Vtraque enim natura admirabili quadam coniunctione vnum est, siue illud Deum humanatum appelles, siue hominem deificatum, siue alio quocunque nomine rem hanc explanare lubeat. Dico autem aliud & aliud, licet in sacræ Triados mysterio contrariũ reperiatur: Ibi enim est alius & alius, ne hypostases confundantur; non tamen aliud & aliud, sed vnum; tres nanq; diuinitate vnum & idem sunt.

Christus duas naturas complectitur, nõ duos filios.

Interior & exterior homo nõ duo, sed vnum tantùm constituunt.

Vt in Trinitatis mysterio est alius & alius, nõ etiam aliud & aliud; ita in incarnatiõis Sacramẽto, est aliud & aliud, non alius & alius.

Si quis Deum in Christo per gratiam non secus, atque in aliquo Prophetarum operatum dixerit; & non secundùm substantiam eidẽ coniunctũ coadunatumq; esse, confessus fuerit, is melioris operationis virtute frustratus potiatur oppositio.

Si quis crucifixum non adorat, sit anathema, & inter deicidas censeatur.

Qui crucifixum non adorat, inter deicidas censetur.

Si quis ex operibus consummatum, aut post Baptismum, aut resurrectionem ex mortuis, perinde in filium cooptatum dixerit, atque pagani extraneos alioqui in filios asciscere solent, anathema sit. Siquidem quod initium facit, quod proficit, quod consummatur, hoc non est Deus, etiamsi ob successuum incrementum eiusmodi quippiã de eo interdũ dicatur.

Quod initium facit aut proficit, nõ est Deus.

Ex Basilio Magno sanctissimo primæ Cappadociæ Episcopo.

Non cœlum, non terra, non marium spatia, non quæ in terris

terris & in aquis degunt animantes, non plantæ, non ſtellæ, non aër, non anni tempora, non varius denique totius vniuerſitatis ornatus, tantam potentię magnitudinē oſtendit, quantum immenſum illum infinitumq́; & impatibilem Deum, per carnem aſſumptam, morte potuiſſe teneri, quò nimirum per propriam perpeſsionem ſuam nobis impatibilitatem impertiretur.

Omne miraculū excedit, impatibilem Deum morte potuiſſe teneri.

Ex Gregorio Nyſſeno Epiſcopo ſanctiſſimo.

Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens. Quid ſerui forma de Deo dici poteſt abiectius? Quid de omnium rege humilius, quā quòd ſpontè ad abiectæ naturæ noſtræ commercium ſeſe abiecit? Rex regum, Dominus dominantiū, ſeruili forma induitur; omnium iudex mundi huius Dynaſtis vectigalis efficitur. Totius creaturæ Dominus in antrum abiicitur: Qui complexu ſuo ambit omnia, locum in diuerſorio nullum inuenit; ſed in brutorum animantium præſepi reclinatur. Mundus & immortalis humanæ naturæ ſordes non auerſatur, omnemq́ue mendicitatis noſtræ miſeriam tranſgreſſus ipſam demum mortem perpetitur. Voluntariæ huius paupertatis & abiectionis menſuram perpendite; vita deguſtat mortem; Iudex in prætorium abducitur; omnium viuentium Dominus, iudicis ſententiæ ſubiicitur; omnium cœleſtium virtutum Rex, carnificum manus experiri non grauatur. Hoc humilitatis exemplum, hunc abiectionis modum nos expendere Apoſtolus monet.

Philip. 2.

Quomodo Dei Verbum ſe exinaniuerit, ſeruilemque formam ſuſceperit, perelegans explanatio.

Tomi ſecundi caput VIII.

ARGVMENTVM.

QVID Patres de verbi œconomia ſentiant, expoſitum eſt proximè; hîc verò, quid impio Neſtorio ea ipſa de re viſum fuerit, repetitur ſuccinctè. Et quamuis ex antecedentibus id minimè obſcurum ſit; attamen

ex pericopis, quæ ex illius exegesibus & commentariis desumptæ, huc in medium adferuntur, multò istuc clariùs euadit. Cæterùm non omnia, quæ inde adferri huc poterant, huc adferuntur, sed ea tantùm, quæ manifestiores illius errores ostendunt.

Petrus Presbyter Alexandrinus & Notariorũ primicerius dixit: Adsunt piissimi Nestorij blasphemiarũ cõmentarij, ex quibus nõnullas pericopas selegimus has; si vobis placet, prælegemus.

Flauianus Philipporum Episcopus dixit: Legantur, & in acta referantur. Idem dixerunt cæteri omnes.

Ex dogmatico Nestorij: Quaternione septimo decimo. Lecta autem hæc sunt hunc in modum.

NESTORIVS.

Nestor. Scriptura Deo, aut Dei Verbo nunquam tribuit mortem aut perpessionem.

Cùm diuina Scriptura de Christi ortu, ex Maria Virgine, aut de eiusdem mortẽ aliquid dictura est, nusquam Dei, sed semper Christi, aut filij, aut Domini nomen vsurpare deprehenditur. Quandoquidẽ tria hæc duarum naturarum notionẽ complectuntur: Et modò quidẽ hanc, modò verò illam, nonnunquam autẽ vtranq; simul insinuat, exempli causa: Cùm sacra scriptura Christi ex sacra Virgine generationẽ nobis enarrat, non dicit: Misit Deus, Verbum suum Deum; sed ait. Misit Deus filiũ suum: Illud enim nomẽ accipit, quod vtriusq; naturæ symbolum est: Quia enim Filius simul Deus & homo est, ideo dicit: Misit Deus Filium suum factum ex muliere; hoc autem cùm audis, mox in nomen, quod vtranq; naturã denotat, & præmittitur, mentis oculos cũiicis; natumq; ex Maria Virgine, Filij quidẽ nomine appellas: (Siquidem Christipara Virgo Filiũ Dei genuit) attamen quia Filius Dei duplicis naturæ exist it, nõ Dei Filium, sed humanam tantùm naturam peperisse cogites, quæ propter filium adiunctum, filij quoque appellatione afficitur.

Nest. Filius, Christus, & Dominus vtranq; naturam denotat.

Nest. Filius Virginis Dei Filius appellatur, quia Dei Filio adiunctus est.

Ex eodem quaternione XXI.

Nestorius hæreticos vocat, quotquot secum non sentiunt.

Quid vsu venerit, aduerte hæretice. Haud inuideo Christiparæ Virgini vocẽ: Agnosco enim, illam venerandam esse, quę Deum susceperit, per quem vniuersorum Dominus processit, iustitiæq;

iuſtitiæq; Sol emicuit. At vereor rurſus, ne non rectè ſatis acceperitis τὸ proceſsit: Nam ne fruſtrà plaudatis, non idem ego interpretor τὸ proceſsit, & genitus eſt: Neq; enim tam citò noſtri obliuiſcimur; ſiquidem Deum ex Chriſti para Virgine proceſsiſſe, id per diuinam Scripturam edoctus ſum; quod autem Deus ex ipſa natus ſit, id nuſquam ſcriptum comperi.

Neſt. Deus ex Virgine proceſsit; ex Virgine autem natus nequaquam.

Et paucis interiectis iterum.

Sacra proinde Scriptura Deum ex Chriſti para Virgine genitum eſſe, nuſquam affirmat, ſed Ieſum Chriſtum, ſed Filium, ſed Dominum. Atq; iſtuc fatemur omnes: Neq; enim miſer eſſe nõ poteſt, qui, quæ diuina Scriptura prodit, non ſtatim recipit: Angelorum vox eſt: *Surge & accipe puerum, & matrem eius.* Atqui certũ eſt, Archangelos natiuitatis myſterium te lõgè exactiùs perſpexiſſe; neque hi tamen dicunt: Surge & accipe Deum, & matrem eius; ſed ſurge & accipe puerum & matrem eius.

Neſtor. Scriptura nequaquam aſſerit, Deum ex Virgine natum eſſe.

Matth. 2.

Neſt. Angelus non dicit: Surge & accipe Deũ, ſed ſurge & accipe puerum.

Ex eodem quaternione XXIIII.

Quod ergo diximus, eiuſmodi eſt: *Noli timere accipere Mariam coniugem tuam: Quod enim in ea* ἐγεννήθη, *vel* ἐγενήθη, hoc eſt, *natum, vel factum eſt*, (nihil enim moror, vtrum dixeris) *de Spiritu ſancto eſt.* Sed neque impedio, ſi quis Vebum in carne extitiſſe, vel cum carne coniunctum fuiſſe, dicere voluerit: Aliud enim eſt naſci, aliud cum nato coniungi. Dicit itaque, quod in ea natum eſt, de Spiritu ſancto eſt, hoc eſt, Spiritus ſanctus, quod in ea eſt, cõdidit. Quia ergo Patres diuinarum Scripturarum peritiſsimi animaduertebant, ſi Deum Verbum, quod incarnatũ dicunt, γεννηθέντα, hoc eſt, genitũ dicerent, neceſſariò conſecuturum, Deum Verbum filium eſſe Spiritus ſancti, & per conſequens, duos habere Patres: Si verò γενηθέντα, hoc eſt, factum aſſererent, hinc rurſum inferri poſſe, Deum Verbum Spiritus ſancti creaturam eſſe. Quare generationis voce reiecta, poſuerunt: Qui deſcendit propter nos, & propter noſtram ſalutem, & incarnatus eſt. At quid eſt, inquis, hoc: Et incarnatus eſt? Quiduis potiùs, quàm ex diuinitate in carnẽ verſus eſt. Quòd autem dixerunt: Et incarnatus eſt de Spiritu ſancto; in hoc Euangeliſtam æmulati ſunt: Euangeliſta enim incarnationis

Matth. 1.

Neſt. Verbum cum carne coniunctũ fuit, ſecundùm carnem natum non fuit.

myſterium

mysterium explicans, cauit, ne generationis vocabulum Verbo tribueret: Verùm generationis loco, incarnationis vocem
Ioan. 1. substituit. Vbi audi: *Et Verbum caro factum est*; non dixit: Verbum per carnem natum est: Nam vbicunque Apostoli, aut Euangelistæ filij meminerunt, semper quòd ex muliere natus sit, posuisse deprehenduntur. Attende, obsecro, quid dicam. Vbicunque, inquam, filij nomen recolunt, semper ibi natiuitatis vocabulum vsurpant; vel quòd ex muliere ortus sit, affirmant. At verò vbi in Verbi mentionem inciderunt, ibi nullus eorum, quòd per humanam naturā natum sit, asserere audet. Audi, quid beatus Ioannes Euangelista, cùm in Verbi illiusq; incarnationem incidisset, dicat. Et *Verbū*, inquit, *caro factum* est, hoc est, carnem sumpsit, *& habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius*, nempe filij: Non dixit autem: Vidimus natiuitatem Verbi.

Ex eodem quaternione XV.

Nestor. Christum Deum nominamus, quia Dei Verbo coniunctus est.

Sic & Christum quoq;, quòd Dei Verbo secundùm carnem coniunctus sit, Deum nominamus, in hominis similitudine apparuisse non ignari. Paulum vtrunq; prædicantem audi: *Ex Iudæis*, inquit, *est Christus secundùm carnem, qui est Deus super omnia.* Primò hominem esse fatetur; mox ob eam, quā cum Deo sortitus est societatē, hominem illum Deum appellat, ne quis videlicet Christianos anthropolatras esse suspicetur.

Ex eodem quaternione XVII.

Nestor. Christus vocatur Deꝰ, vt Moyses Deus Pharaonis.

Verùm vt rerum omnium opificem Deum appellamus, & Moysen rursum Deum; ait enim: *Constituite Deum Pharaonis: Et Israëlem filium Dei: Nam filius*, inquit, *meus primogenitus Israël est.* Et sicut Christus appellatur Saul: Non enim, inquit, iniiciam manum meam in eum, quia Christus Domini est. Et de Cyro similiter dictum est: Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro. Et Babylonios sanctos: Ego enim, ait, præcipiam eis: Sanctificati enim sunt, & ego illorum dux ero; ita quoque Dominum nostrum, & Deum, & Christum, & sanctum appellamus. Verùntamen licet nominum communicatio similis sit; dignitas tamen dissimilis existit.

Ex eodem,

Ex eodem, quaternione XV.

Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu, qui, cùm in forma Dei esset, exinaniuit semetipsum, formã serui accipiens. Non dicit: Hoc sentite in vobis, quod & in Deo Verbo, quod cùm in forma Dei esset, seruilem formam accepit: Sed voce Christi tanquam vtriusque naturæ notionem complectente accepta, citra periculum illum serui formam sumpsisse assueuerat, & Deum nominat, dictorum vim ad naturarum dualitatem inoffensè referens. Phil. 2.

Ex eodem, quaternione XVI.

Vt in nomine, inquit, *IESV, omne genu flectatur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus est IESVS CHRISTVS.* Propter induentem indutum veneror. Propter latentem, apparentem adoro; ei, qui sub oculos cadit, Deus indiuulsè adhæret; atque ideò indiuulsè cohærentium honorem non separo. Naturas separo, sed adorationem coniungo. Phil. 2.

Nesto. propter induentem indutũ adoro.

Ex eodem, quaternione XVII.

Sanè Deus Verbum ante incarnationem & Filius erat, & Deus erat, & Patri coniunctus erat. At verò in nouissimis temporibus seruilem quoque formam assumpsit. Cæterùm cùm antè Filius esset, & Filius appellaretur; post carnẽ tamen assumptam seorsum per se Filij nomine appellari nõ debet, ne duos Filios videamur inducere. Sic quoque posteaq̃ homo illi semel vnitus est, qui ab initio Filius est, & nunc homini indissociabili vinculo coniunctus est, quod quidem ad filiationis dignitatem attinet, diuisionem nequaquam recipit; secundùm dignitatem dico filiationis, nõ secundùm naturas. Vnde quòd Deus Verbum perpetuam cum Christo vnionem retineat, & Christus quoque appellatur.

Nestor. Mariæ Filius dignitate Dei Filius est, non natura.

Ex eodem, quaternione XV.

Nestor. Deum in homine adoramꝰ.

Inconfusam igitur naturarum coniunctionē retineamus; Deum in homine confiteamur; Hominem diuino quodā nexu præpotenti Deo coniunctum, vnà cum Deo adoremus.

Ex eodem, quaternione VI.

Heb. 2.

Perpende, quod statim subiungitur: *Vt*, inquit, *misericors fieret, & Pontifex fidelis, in his, quæ sunt ad Deum: In eo enim, in quo ipse passus est, & tentatus, potens est iis, qui tentantur, auxiliari.* Pontifex igitur, qui passus est, misericors est; patibile autem extitit templum, non Deus, qui viuificat illum, qui passus est.

Nest. Patibile extitit templum, nō Deus, qui viuificat templum.

Ex eodem, quaternione XVII.

Vt, inquit, intelligatis, quàm eximia extiterit illa diuinitatis & carnis Dominicæ, quæ cernebatur, coniunctio: Idem nanque & infans erat, & infantis Dominus: Laudatis vocem, verùm ne temere, ac citra iudiciū illi applauseritis: Dixi enim: Idem omnino & infans erat, & qui infantem inhabitabat.

Nest. Idem infans erat, & infantis Dominus.

Ex eodem, quaternione I.

Operationes sacræ Triadis indiuisæ.

Sanctæ Triados operationes communes existunt solaq; hypostaseōn distinctione secernuntur. Quam ob rem Vnigeniti gloria aliquādo adscribitur Patri: Ait enim: Est Pater meus qui glorificat me. Interdum verò Spiritui: Spiritus, inquit, veritatis glorificabit me: Nonnunquam verò Christi potentiæ ac maiestati.

Ex eodem, quaternione XVI.

Psal. 21.

Illum, qui aiebat: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* Illum, qui triduo mortuus fuit, tanquam Diuinæ maiestatis consortem vnà cum Diuinitate adoro. Et infrà: Non per se, & secundùm se Deus est, quod in vtero formatum est: Non per se, & secundùm se Deus est, quod Spiritus sancti opera effectum

Nest. Non per se, & secūdùm se Deꝰ est quod Spiritus sancti opera ef-

ctum est: Non per se, & secundùm se Deus est, quod in monumento cõditum est: Aliàs enim anthropolatræ,& necrolatræ, hoc est, hominum mortuorumque cultores essemus. At verò quia Deus in homine assumpto exiſtit, assumptus assumenti coniunctus,propter assumentem Deus appellatur.

fectum est; attamen assumptũ propter Deum assumentem Deus appellatur.

Ex eodem, vbi de Spiritu sancto contra hæreticos disserit. Quaternione XIII.

Quomodo is seruituti obnoxius esse queat,qui vnà cum Patre & Spiritu sancto operatur? Quòd si cui Spiritus sancti functiones excutere lubeat,eas nulla sui parte Patris & Filij interiores esse comperiet. Non quòd vna Diuinitas in plures secta sit partes: Sed quòd Scriptura ad ostendendum sacræ Trinitatis æqualitatem ea singulis nonnunquã hypostasibus impertiri soleat, quæ vnius alioqui sunt potentiæ. Vero,quod dicimus, consentaneum esse, ex iis operibus vtcunque spectare licet, quæ in tempore sunt susceptа atq; perfecta. *Deus Verbum factum est caro,& habitauit in nobis.* Humanam porrò naturam assumptam Pater ad dexteram suam collocauit: Ait enim: *Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis.* Spiritus sanctus denique in assumptum descendit, assumptique gloriam promouit & inuulgauit: *Cùm venerit Spiritus veritatis*, ait Christus, *ille me clarificabit.*

Ioan. 1.
Nest. Pater humanam naturam assumptam, ad suã dexteram collocauit.
Psal. 109.
Ioan. 16.

Eiusdem, quaternione VI. Vbi de Christo agit.

Missus est enim captiuis prædicare remissionem. Et vt Apostolus ait: Hic ille est, qui fidelis Pontifex Deo factus est: Cùm enim ab æterno id non fuerit, factus sit, necessum est. Hic, hæretice, ille ipse est, qui ad Pontificiam dignitatem paulatim euectus est. Audi vocem clarissimè id tibi intonantem: *In diebus*, inquit, *carnis suæ preces [illegible] obtulit ad eum, qui posset illum saluum facere à morte, [illegible] valido & lachrymis offerens, exauditus*

Luc. 4.
Heb. 5.

Nest. Cõsummatur, quod sensim pficitur; at Christus sensim perfectus est.

est pro sua reuerentia. Et quidem cùm esset Filius Dei, didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam; & consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ. Consummatur autem, hæretice, id, quod sensim perficitur. Qua de re, & Euangelista quoque in hunc modum commentatur: *Iesus*, inquit, *proficiebat ætate, & sapientia & gratia.* Quibus Paulus consona scribens, ait: *Consummatus, omnibus factus est obtemperantibus causa salutis æternæ: Appellatus à Deo et Pontifex quoque secundùm ordinem Melchisedech.* Et infrà: Quid igitur contra mentem Pauli, impatibile Dei Verbum terrenæ similitudini includis? & patibilem Pontificem facis?

Luc. 2.

Heb. 5.

Ex quaternione XVII eiusdem.

Heb. 3.

Vnde fratres sancti, vocationis cœlestis participes, considerate Apostolum, & Pontificẽ confessionis nostræ Iesum: Qui fidelis est ei, qui fecit illum. Et infrà: Cùm igitur vnus hic Pontifex sit stabilis, nobisque cognatus, ac talis, qui infirmitatibus nostris compati queat, nolite à fide, quæ in ipsum est, exorbitare: Ipse enim, vt benedictionem semini Abrahæ promissam exhiberet, sacrificiumq; tam pro se, quàm pro cognato sibi corpore offerret, missus est. Sed aduerte cùm omnẽ Pontificem sacrificio egere alibi fateatur, Christumque, veluti qui illius non indiguerit, excipiat; hîc tamen tam pro se, quàm pro cognato sibi genere sacrificium obtulisse affirmat.

Nestor. Christus Pontifex institnitur, vt pro se ac aliis sibi cognatis sacrificium offerat.

Ex quarto quaternione eiusdem.

Audite itaque, & his, quæ dicuntur, animum aduertite: *Qui manducat meam carnem*, inquit, *& bibit meum sanguinem.* Considerate, & de carne sermonem hîc esse, & carnis vocabulum à me adiectum nõ esse, ne cui forsan perperàm interpretari dicar. *Qui*, inquit, *manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem*; nõ dicit: Qui manducat meam Diuinitatem, aut qui bibit meam Diuinitatem; sed *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinẽ, in me manet, & ego in eo*; & paulò pòst iterum:

Ioan 6.

Nest. Nõ dicit qui manducat meam diuinitatẽ, sed qui manducat meam carnem.

Verùm ad id, quod instituimus, reuertamur: *Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinẽ, in me manet, et ego in eo.* Memen-

mentote, quòd de carne verba hîc fiant, quemadmodum dum ait: *Sicut misit me viuens Pater*, me (inquam) quē cernitis. Recténe interpretur, indicabunt sequentia: *Sicut misit me viuens Pater*; ille Diuinitatem exponit, ego verò humanitatem. Iam videamus, vter prępostere interpretetur illud: *Sicut misit me viuens Pater*. Hęreticus dicit: Diuinitatem hîc exprimit: Sensus est enim: *Misit me*, hoc est, Deum Verbum; secundùm illos igitur, Christi verba hanc sententiam habent: *Sicut misit me viuens Pater*, & ego Deus Verbum viuo propter Patrem. Sed quo sensu id, quod mox sequitur, accipiendum est? Nempe, qui manducat me, & ipse viuet propter me? Quid, quæso, manducàmus, Diuinitatémne, an humanitatem.

Quomodo interpretè Nestorio illud accipiendum: Sicut misit me viuens Pater.

Ex XVI eiusdem quaternione.

Denique ait: Si totum nouum Testamentum simul accuratè volueris, nusquam in eo mortem Deo ascriptam comperies; sed vel Christo aut Domino aut Filio. Christus autem & Filius & Dominus cùm Vnigenito in Scripturis tribuuntur, naturarum indices existunt. Et aliquando quidem Diuinitatē, nonnunquam verò humanitatem, interdum autem vtramque simul exprimunt. Exempli causa, quando Apostolus Paulus per epistolam ita prædicat: *Cùm adhuc inimici essemus, reconciliati sumus Deo, per mortem Filij eius*; Filij humanitatem clarè indicat. At verò cùm idem rursum ad Hebræos scribens, ait: *Deus nobis locutus est in Filio, per quem fecit & secula*, Diuinitatem Filij insinuat: Neque enim caro secula condidit, vt quæ multa post secula formata sit. Et infrà: Neque Deitas Iacobum fratrem habuit, neque Diuini Verbi mortem annuntiamus, dum corpore & sanguine Dominico reficimur.

Nestor. Si totum nouum Testamētū euolueris, nusquam Deo mortē attributam comperies.

Rom. 5.

Heb. 1.

Ex XXIII eiusdem quaternione.

Animaduerto, inquit, plebem nostram, multum religionis, neque exiguum quoq; pietatis feruorem nactam esse; verùm propter rerum Diuinarum ignorationem circa dogmata grauiter errare ac labi dignoscitur: Hoc tamen non tam ipsi

Nestorius in suis Constantinopolitanis scientiam requirit, nō pietatē.

populo vitio vertendum est, quàm Doctoribus (quod bona illorum venia dictum sit) quibus otium non suppetit, vt de fidei dogmatis aliquid exactius vobis proponat.

Petrus Presbyter Alexandrinus & Notariorum primicerius dixit: En hîc apertè affirmat, neminem ex Doctoribus, qui ante illum extiterunt, ea populis instillasse, quæ ipse instillat.

Blasphemæ in Deum voces pias aures contaminãt.

Flauianus Philippensium Episcopus dixit: Quandoquidẽ horrenda planeque blasphema sunt Nestorij dicta; neque aures nostræ hisce diutius inquinari sinunt, blasphemæ illius voces ad perpetuam auctoris incusationem & notam sigillatim actis referantur.

Petrus Presbyter Alexandrinus & Notariorum Primicerius dixit: Reuerendissimus piissimusque Carthaginis Metropolitanus Capræolus, per Besulam Diaconum suum, ad sacram hanc Synodum epistolam scripsit; hanc si pietas vestra iusserit, recitabo. Recitabimus autem illius interpretationem.

Tomi secundi caput IX.

ARGVMENTVM.

SVPRA accepimus Orientales & Occidentales, hîc verò Africanos ad Ephesinam Synodũ euocatos fuisse, discimus. Fuit ergo Concilium hoc verè œcumenicum. Ad capitis autem argumentum quod attinet, Capræolus ex tota Africa selectos mittere se voluisse Ephesũ, significat. Verùm regionis, vastatione temporisq; angustia impeditum id præstare nõ potuisse. Quò autẽ facultatem, non etiam voluntatem defuisse publicè constet; addit, se Besulam Diaconum, qui suas suorumque vices in Synodo expleat, Ephesum amandasse. Hortatur porrò Synodi Patres, vt renascentibus hæresibus viriliter se opponant; tum rursum, vt omnẽ nouitatem vndecunq; natam proscribant explodantque; tum denique, vt maiorum traditionem & fidem mordicùs retineant defendantque. Fuit hæc epistola magno omnium applausu excepta

Piissimis

Piissimis beatissimisq; & sanctissimis Consacerdotibus, qui vndequaq; ad sacram Synodum conuenêre, Caprœolus Episcopus in Domino salutem.

Optâssem, piisimi fratres, venerandam vestram Synodum in eum rerum statum incidisse, quò nobis quoque delectis communi omnium sententia, aliquot ex fratribus & Coëpiscopis nostris instructam, potiùs legationem mittere licuissset, quàm excusationem lamentatione dignam. Verùm hunc animi impetum diuersæ causæ impediũt: Primò enim Domini & Filij nostri religiosissimi Theodosij Imperatoris literæ ad manus nostras perlatæ, eiusmodi erant, quæ felicis recordationis fratris & Coëpiscopi nostri Augustini præsentiam peculiari ratione inflagitabant. Verùm quòd eę, illum iam tum è viuis excessisse, cõperissent, ego ægram illam insinuationem, licet ad prędictum Augustinum destinata foret, excipere compulsus, missis ad vniuersas Africæ prouincias congruis literis, consuetisque articulis Synodum cogere volui, quò nimirum ex fratrum & Coëpiscoporum nostrorum numero seligerentur nonnulli, qui ad venerabilem beatitudinis vestræ Synodũ primo quoq; tempore amandarẽtur. At omnis hac tempestate vitæ aditus præclusus est: Etenim effusa hostium multitudo ingensq; vbiq; prouinciarum vastatio, quæ incolis partim extinctis, partim in fugam actis absolutam desolationis speciẽ, quoquo versùm longè lateq; porrigitur, oculis offert, promptam illam coëundi facultatem ademit. His itaque impedimentis Episcopi, quibus propositũ id erat, prohibiti, ex totius Africę ambitu simul conuenire nequiuerunt. Hosce incommodis accedebat, literas regias ad Paschales demum ferias ad nos perlatas esse, quando iam inde vsque ad indictam venerandam Synodum vix duorum mensium spatium supererat. Quod sanè temporis interuallum, etsi nulla impræsentiarum ab hostibus difficultas fuisset obiecta, ad Africanam domesticamque Synodum cogendum vix sat erat.

Synodus Ephesina incidit in tempora Episcopis Africanis parum commoda.

Aũgustinus cæteriq; Episcopi Africani Theodosij literis ad Synodum Ephesinã euocati.

Obiit Augustinus aliquot hebdomadas ante Synodũ Ephesinam.

Africæ Synodus propter bella impedita.

Vandali occupant Africam Imperante Theodosio. Africa tota à Vandalis miserrimè vastata.

Literæ regię seriùs ad Africam deportatæ.

Verum-

Diaconus Beſula nomine & loco Aphricanorum orator & legatus cũ literis ad Synodũ Epheſinam mittitur.

Verumenimuerò licet ſolennem aliq̃ legationẽ mittere neutiq̃ valuerimus; attamen propter reuerentiam & obſeruantiam, quæ Eccleſiaſticę diſciplinæ iure debetur, Diaconum Beſulã filium meum, vnà cum his expurgationis noſtræ literis oratorẽ ad vos mittendum exiſtimauimus. Quam ob rẽm, venerãdi fratres, veſtram ſanctitatem iterum atq; iterum rogatã cupio (etiamſi fidem Catholicam per tantam venerandorum Sacerdotum Synodum, Dei noſtri auxilio, munitam, ſtationẽ ſuam firmiter retenturam certò confidam) vt, Spiritu ſancto cooperante, quem cordibus veſtris, in omnibus, quæ acturi eſtis, præſtò futurum non dubitamus; nouas doctrinas, & antehac Chriſtianis auribus inuſitatas, priſcæ auctoritatis robore inſtructi, è medio profligetis; tantaq́ue conſtantia ac virtute quibuscunque nouis erroribus reſiſtatis, ne Apoſtolicæ ſedis auctoritas, Sacerdotumq́ue in vnum congruens ſeueritas, cuiuscunq; diſputationis prætextu illos, quos olim Eccleſia debellauit, & hoc rurſum tempore repullulaſcunt, doctrinam iam dudum proſcriptam, denuo renaſci permiſiſſe videantur.

Rogatur Epheſina Synodꝰ ab Aphricanis, vt omnem nouam doctrinã explodat, veterẽq́ue fidem validè defendat.

Quòd ſi quid fortè nouarum controuerſiarum inciderit, id tempeſtiuę diſcuſsioni ſubiiciatur, oportet, vt vel rectè dictum comprobetur, vel condemnatione dignum explodatur. At verò ſi quis in ea, quæ iam olim diiudicata ſunt, denuo inquirere tentauerit, is ſanè aliud nihil facere cenſebitur, quàm de fide, quæ hactenus valuit, apertè dubitare. Vnde ad poſteritatis exemplum, tum vt ea quoque, quæ iam olim pro Catholica fide definita & conſtituta ſunt, perpetuam firmitatem obtinere valeant, oportet ea omnia inconcuſſa immotaq́ue conſeruare, quæ ſuperioribus temporibus à ſanctis Patribus conſtituta ſunt. Porrò qui illa perpetuam ſtabilitatem retinere voluerit, quæ de Catholicæ fidei ratione ſtatuerit, is non propria auctoritate, ſed antiquorum Patrum iudicio ſententiam ſuam corroborare debet; ita vt partim veterum, partim recentiorum ſanctionibus & ſententiis placita ſua comprobans, vnam eandemq́ue Eccleſię veritatem, iam inde ab initio, ad præſentem vsque temporis articulum, ſimplici puritate, inuictaq́ue conſtantia & auctoritate decurrentem, ſe docere & tenere

Noua omnia quã diligẽtiſsimè ſunt examinanda.

Olim definita in quæſtionem vocare, aliud nihil eſt, quàm de fide dubitare.

Qui dogma aliquod perſuadere velit, is nõ ſua, ſed veterum Orthodoxorum auctoritate nixus, oſtẽdere debet, illud iam inde ab initio perpetua ſemper terie obtinuiſſe.

tenere ostendat. Hæc pro præsenti Africanorum legatione, quam necessitas superiùs memorata impediuit, venerabilibus vestris auribus suggerere placuit; obnixè interim rogo, vt calamitatibus rerum præsentiumque temporum spectatis, nostram absentiam non superbiæ, aut negligentiæ, sed manifestæ tantùm necessitati adscribatis.

Cyrillus Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopus dixit: Et hæc religiosissimi piissimique Carthaginis Episcopi epistola, quòd dilucidam sententiam in se cõtineat, Synodi gestis inseratur: Vult enim antiqua fidei dogmata obtinere, noua verò & absurdè excogitata & impiè diuulgata reprobari ac proscribi. Omnes Episcopi simul exclamauerunt: Hæc omnium vox est; hoc omnes asserimus; hoc omnium est votum.

Omnium Episcoporum calculo approbatur sententia Capræoli cæterorũq; Africanorũ.

Tomi secundi caput X.

ARGVMENTVM.

NIHIL supererat, quod ad exactiorem Nestorianæ causæ cognitionem, aut ad proferendam contra obstinatum condemnationis sententiam facere videretur: Nam & manifestæ contra Christum blasphemiæ multis modis conuictus erat; et veræ resipiscentiæ adeò spẽ nullam promittebat, vt eos etiam, qui ad sanam mentem communemque Patrum confessum legitima ratione illum prouocabant, conuitiis exciperet. Quam ob rem sacra Synodus rem planè desperatam intelligens, legibusque & sanctionibus Ecclesiasticis obsequi volens, in illum, tanquam in verè contumacem exauctorationis sententiam tulit: Cui quoque præter absentium vicarios plus minus ducenti Episcopi, omnes eximiæ eruditionis & pietatis viri subscripserunt: Atque hoc ipsum est, quod capite hoc decimo exponitur.

EXAVCTORATIONIS SENtentia à sacro Synodo in Nestorium lata.

Sancta Synodus dixit.

Cùm inter cætera religiosissimus Nestorius, neque nostræ citationi parere; neq; sanctiss. rursum religiosissimosque Episcopos nostros ad se missos admittere voluerit, non potuimus ad eorum, quæ impiè docuit, examinationem animum non adiungere. Edocti itaque partim ex literis, commentarisque illius hìc publicè lectis; partim rursum ex concionibus, quas in hac Ephesiorum Metropoli habuit, partim denique ex testibus fide dignis, illũ impiè docere & sapere, per sacros Canones, sanctissimique Romanæ Ecclesiæ Episcopi Cœlestini Patris nostri literas, lachrymis suffusi & penè inuiti, ad lugubrẽ hanc sententiam vrgemur.

SENTENTIA.

Igitur Dominus noster Iesus Christus, quem suis ille blasphemis vocibus impetiuit, per sacram hanc Synodum eũdem Nestorium, omni prorsus Episcopali dignitate priuatũ, & ab vniuerso nihilominùs Sacerdotum consortio & cœtu alienum esse decernit.

Cyrillus Alexandriæ Episcopus, vnà cũ sacra Synodo decernens, subscripsi.
Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus, vnà cum sacra Synodo decernens, subscripsi.
Flauianus Philipporum Episcopus, vnà cum sacra Synodo decer. subscripsi.
Firmus Cæsaræ Cappadociæ Episcopus vnà cũ sacra Synodo decer. subs.
Memnon Ephesiorum Episcopus, vnà cum sacra Synodo decernens subs.
Acacius Dei misericordia Melitenæ Episcopus, vnà cum sacra Synodo decernens subscripsi.
Palladius Dei gratia Amasiæ Episcopus, Synodali sententiæ accedens subs.
Amphilochius Episcopus Sidæ subscripsi, vnà cum sacra Synodo decer. subs.
Iconius Gortynæ Cretæ Episcopus sacræ Synodi sententiæ subscr.
Fœlix Apolloniæ Beliadis Episcopus, vnà cum sacra Synodo decer. subscr.
Daniel Episcopus Coloniæ decernens subscripsi.
Theodotus S. Ecclesiæ Ancyritanæ Episcopus decernens subscripsi.
Perigines Corinthi Episcopus decernens subscripsi.

Hellanicus

Hellanicus Rhodi Episcopus decernens subscripsi.
Cyrus minimus Aphrodisiadis Episcopus decernens subscripsi.
Dynatus Nicopolis veteris Epiri Episcopus decernens subscripsi.
Eucharius Dirrhachij Episcopus decernens subscripsi.
Senecion Codrinæ Episcopus decernens subscripsi.
Epiphanius Episcopus Cratiæ decernens subscripsi.
Eusebius Heracleæ Episcopus decernens subscripsi.
Anysius sanctæ Dei Ecclesiæ apud Thebas Helladicas Episcopus decernens subscripsi.
Domnus Ecclesiæ Opuntinæ Episcopus decernens subscripsi.
Agathocles Coronæorum ciuitatis Episcopus decernens subscripsi.
Gregorius gratia Dei Cerasuntis Episcopus decernens subscripsi.
Paralius misericordia Dei Andrapensium Episcopus decernens subscripsi.
Callicrates Naupacti Episcopus decernens subscripsi.
Nicias Megarorum Episcopus decernens subscripsi.
Docimasius Diœcesis Thraciæ prouinciæ Rhodopes, ciuitatis Maroniæ decernens subscripsi.
Lucianus eiusdem prouinciæ ciuitatis Toperi Episcopus decernens subscripsi.
Ennepius eiusdem prouinciæ ciuitatis Myxæ Episcopus decernens subscripsi.
Reginus Constantiæ Episcopus decernens subscripsi.
Sapricius Paphi Episcopus decernens subscripsi.
Themistius minimus Tarsi Episcopus decernens subscripsi.
Parrhebius Thessaliorum Saltarum Episcopus decernens subscripsi.
Aphtonetus minimus Heracleæ Episcopus decernens subscripsi.
Spudasius Ceramorum Episcopus decernens subscripsi.
Philetus minimus Amyzonis Episcopus decernens subscripsi.
Archelaus minimus Mendi Episcopus decernens subscripsi.
Apellas minimus Cibyrrhæ Episcopus decernens subscripsi.
Phanias minimus Harpazorum Episcopus decernens subscripsi.
Promachius minimus Halindensium Episcopus decernens subscripsi.
Anderius prouinciæ Cretæ, ciuitatis Cherssonesi Episcopus decernens subscripsi.
Paulus minimus ciuitatis Lampæ, prouinciæ Cretæ Episcopus decernens subscripsi.
Zenobius prouinciæ Cretæ, ciuitatis Gnosi Episcopus decer. subs.

Theodorus Dodonæ veteris Epiri Episcopus decernens subscripsi.
Dion Episcopus Thessaliæ decernens subscripsi.
Secundianus Lamiæ Episcopus decernens subscripsi.
Theodorus Echinei Episcopus decernens subscripsi.
Heracleon, qui & Theophilus, Trallium Episcopus decernens subscripsi.
Euporus Hypæporum Episcopus decernens subscripsi.
Rhodon Palæopolis Asiæ Episcopus decer. subs.
Tychicus minimus Erythræorum Episcopus decer. subs.
Nestorius Sionis Episcopus decer. subs.
Euthychius Theodosiopolis Episcopus decernens subscripsi.
Modestus Anneatarum Episcopus decernens subscripsi.
Theosebius minimus Prienæ Episcopus decer. subs.
Theodotus Mnasæ Episcopus decer. subs.
Maximus minimus Asi Episcopus decer. subs.
Maximus minimus Cumæ Episcopus decernens subscripsi.
Alexander Arcadiopolis Episcopus decernens subscripsi.
Theodorus Animesiorum Episcopus decernens subscripsi.
Eusebius minimus Magnesiæ Sipylorum Episcopus decernens subscripsi.
Eusebius Clyzomenorum Episcopus decernens subscripsi.
Theodosius Mastaurorum Episcopus decernens subscripsi.
Eutropius minimus Euazorum Episcopus decernens subscripsi.
Philippus Pergamorum Episcopus decernens subscripsi.
Aphobius minimus Colonæ Episcopus decernens subscripsi.
Dorotheus minimus Smyrnæ Episcopus decernens subscripsi.
Euthalius minimus Colophoniorum Episcopus decernens subscripsi.
Heliotheus minimus Bariulitarum Episcopus decernens subscripsi.
Athanasius minimus insulæ Parasi Episcopus decernens subscripsi.
Hesychius ciuitatis Parij prouinciæ Hellespontiæ Episcopus decer. sub.
Eusebius Asponorum Episcopus decernens subscripsi.
Philumenus ciuitatis Cumæ Episcopus decernens subscripsi.
Zeno ciuitatis Curij Cypri Episcopus decernens subscripsi.
Tribunianus Priamopolis Episcopus decernens subscripsi.
Nunechius Selgæ Episcopus decernens subscripsi.
Euargius Holiæ Episcopus decernens subscripsi.
Cæsarius ciuitatis Arcæ Chorepiscopus decernens subscripsi.
Ioannes Præconnesi Episcopus decernens subscripsi.

Strategius Episcopus decernens subscripsi.
Nesius Corybassi Episcopus decernens subscripsi.
Acacius Cottennorum Episcopus decernens subscripsi.
Solon Caraliæ Episcopus decer. subs.
Nectarius Catholicæ & Apostolicæ Seneæ Episcopus decer. subs.
Matidianus Coracesiotarum Episcopus decer. subs.
Marianus Lyrbæ Episcopus decer. subs.
Theodulus Heluſæ Episcopus decer. subsc.
Philadelphius Gratianopolis Episcopus decer. subs.
Theoctistus Phoceorum Episcopus decer. subs.
Ruffinus Tabenorum Episcopus decer. subs.
Ioannes Augustopolis Episcopus decer. subs.
Romanus Raphiæ Episcopus decer. subs.
Fidus Episcopus Ioppes decer. subs.
Æanes Sycamazonis Episcopus decer. subs.
Paulinus Mæumæ Episcopus decernens subscripsi.
Theodorus Rhabdelorum Episcopus decer. subscr.
Petrus Parembolorum Episcopus decer. subsc.
Paulus Anthedonis Episcopus decernens subsc.
Netoras Episcopus decernens subscripsi.
Saidus Episcopus Phœnis decernens subsc.
Serenianus Myreorum Episcopus decer. subscri.
Cyrillus Pylorum Episcopus manu laborans, per Seleneſpondium Presbyterum decer. subs.
Hermogenes Rinocurorum Episcopus decer. subs.
Euſebius Peli Episcopus decer. subs.
Euopitus Episcopus Ptolemaidis decer. subs.
Phœbamon Episcopus Copti decer. subs.
Paulus Episcopus Phragoniæ decer. subs.
Macedonius Zoënsium Episcopus decer. subs.
Petrus Oxyrynchi Episcopus decer. subs.
Adelphius Onuphitarum Episcopus decer. subs.
Athanasius Paralij Episcopus decer. subs.
Heraclius Paræciæ Thyneos Episcopus decer. sub.
Siluanus Coprithis Episcopus decer. subs.
Cyrus Achæorum Episcopus decernens subscripsi.

Marinus Heliopolis Episcopus decernens subscripsi.
Macarius Metelensium Episcopus decernens subscripsi.
Adelphius Saensium Episcopus decer. subs.
Metrodorus Leontorum Episcopus decer. subs.
Ioannes Ephæstiotarum Episcopus decer. subs.
Strategius Atribitarum Episcopus decer. subs.
Lampetius Cassij Episcopus decer. subs.
Theopemptus Cabasorum Episcopus decer. subs.
Eusebius Nilopolis Episcopus decer. subs.
Chrysaorius Aphrioditi Episcopus decer. subs.
Alexander Cleopatridis Episcopus decer. subs.
Theon Heracleensium Episcopus decer. subs.
Theonas Psinchis Episcopus decer. subsc.
Heraclides superioris Heracleæ Episcopus decer. subs.
Aristobulus Thmoënsium Episcopus decer. subscripsi.
Ammon Butitarum Episcopus decer. subs.
Andreas Hermopelis Episcopus decer. subs.
Macarius Antei Episcopus decer. subsc.
Sabinus Panis Episcopus decer. subs.
Heraclius Episcopus Tamiatheos decer. subsc.
Isaac Elearchiæ Episcopus decer, subsc.
Zenobius Barcæ Pentapolis Episcopus decer. subsc.
Zeno Teuchirorum Episcopus decer. subsc.
Abraham Ostracenæ Episcopus decer. subs.
Samuel Dystheos Episcopus decer. subs.
Hieracis Aphnaitarum Episcopus decer. subsc.
Daniel Episcopus Darneos decer. subs.
Sopater Lybiæ Septimiacæ Episcopus decer. subs.
Alypius Sellæ ciuitatis Episcopus decer, subs.
Ammonius Panephesi Episcopus decer. subs.
Bosphorius Episcopus Ecclesiæ Gangrorum, quæ est Metropolis prouinciæ Pamphyliæ, quòd aduersa valetudine teneretur, per se non subscripsit; subscripsit autem illius loco Hypatius Presbyter.
Arginus Pompæopolis Paphlagoniæ Episcopus per Synesium Presbyterū, quòd ægrè haberet, subscripsit.
Helladius Ecclesiæ Adramytenæ Episcopus decer. subs.

Stepha-

Stephanus Teitarum Episcopus decernens subscripsi.
Idduas Smyrnæ Episcopus decernens subscripsi.
Aristonicus minimus Laodiceæ Metropolis Episcopus decernens subscripsi.
Beneatius Hieropolitanæ Ecclesiæ Episcopus, per Paulum Presbyterum decernens subscripsit.
Siluanus Cærataporum Episcopus decer. subs.
Constantinus Diocletianopolitanus Episcopus decer. subs.
Hermolaus Satudæorum Episcopus decer. subs.
Asclepiades minimus Trapezopolis Episcopus decer. subs.
Ioannes Lesbi Episcopus decer. subsc.
Petrus minimus Crusæ Episcopus decer. subs.
Eugenius minimus Appolloniadis Episcopus decer. subs.
Callinicus Apamiæ Episcopus decer. subs.
Athanasius Episcopus Dueltanus & Sozopolitanus decer. subs.
Valerianus Iconij Episcopus decer. subs.
Tius Pisinuntiorum Episcopus decer. subs.
Thomas Episcopus Derbetarum decer. subs.
Martinus Illistrorum Episcopus decernens subscripsi.
Ablabius Ammorij Episcopus decer. subscr.
Letoius Lybiadis Episcopus decer. subsc.
Seuerus Synadorum prouinciæ Phrygiæ Salutariæ Episcopus decernens subscripsi.
Domninus Cotnaij Episcopus eiusdem prouinciæ decer. subs.
Eustathius Docimij Phrygiæ Salutariæ Episcopus decer. subscr.
Dalmacius Cyzici Episcopus decernens subscripsi.
Timotheus prouinciæ Scythiæ Episcopus decer. subs.
Athanasius Scipsiorum prouinciæ Hellesponti Episcopus decer. subs.
Meonius Lydiæ ciuitatis Sardium Episcopus decer. subs.
Theophanes Episcopus Philadelphicæ decer. subs.
Phoscus Theatiæ ciuitatis Episcopus decer. subs.
Timotheus Termenorum Episcopus decer. subs.
Commodus Tripolitanus Episcopus decer. subs.
Euterius Stratonicorum Episcopus decer. subs.
Paulus minimus Lydiæ Dardanorum Episcopus, aduersa valetudine laborans per Phoscum decer. subs.
Limenius Episcopus Ecclesiæ sanctæ apud Sellas prouinciæ Lydiæ dec. sub.

Timo-

Ioannes minimus Aurelianopolis Episcopus decernens subscripsi.
Theodorus minimus Atalorum Episcopus decer. subs.
Paulus Orymnorum Episcopus decer. subs.
Timotheus Termenæ & Eudociadis Episcopus decer. subs.
Ædesius Isiodorum Episcopus decer. subs.
Thomas Valentinanopolis Episcopus decer. subs.
Libenius Palæopolis Episcopus decer. subs.
Euprepius Bizyæ Episcopus decer. subs.
Theodorus Gadarorum Episcopus, subscripsit per Ætherium Diaconum suum.
Daphnus Magnesiæ Mæandri Episcopus decer. subs.
Berenianus Pergæ Episcopus præsenti sacræ Synodi sententiæ decer. subs.
Pauiscus Apolloniæ Episcopus decer. subsc.
Eulogius Terenuntheos Episcopus decer. subs.
Isaac Episcopus Tabæ ægrè habens per Adelphium Onupheos Episcopum subscripsi.
Eudoxius Chomatis prouinciæ Lyciæ Episcopus decer. subs.
Aristocritus Olympi Episcopus, sacræ Synodi sententiæ astipulatus subscripsi.

Posteaquàm hi omnes Nestorij exauctorationi subscripsissent, accesserunt nonnulli alij ad sacram Synodum, qui & ipsi quoque perinde ac cæteri propositæ damnationis sententiæ subscripserunt. Episcopi itaque, qui Nestorium loco mouerunt, plures quàm ducenti extitêre: Siquidem eorum Episcoporum loco, qui ad Ephesiorum metropolim venire non poterant, subscripserunt alij.

Tomi secundi caput XI.

Exauctorationis sententia postridie quàm deponeretur, ad Nestorium missa.

ARGVMENTVM.

CAPITIS huius periocha patet ex præfixo lemmate: Solùm nanq; damnationis causæ, latæq; sententiæ tempus tanguntur in capite, quæ reticebantur in lemmate.

Sacra

Sacra Synodus iuxta religiosissimorum Christianissimorúmque Imperatorum nostrorum præscriptum, in Ephesiorum Metropoli per gratiam Dei coacta Nestorio nouo Iudæ.

Agnosce te, propter impias conciones tuas, obstinatamque aduersùm sacros Canones contumaciam, contumacemq; obstinationem vigesimo secundo mensis Iunij iam decurrentis, iuxta Ecclesiasticarum sanctionum decreta, à sacra Synodo exauctoratum, atque adeò ab omni Ecclesiasticæ dignitatis gradu amotum esse. Hoc epistolium die exauctorationem illius proximè consecuta, ad Nestorium transmissum est.

Nestorius vicesimo secũdo Iunij propter suã, in Christum, impietatem, et in errore contumaciam exauctoratus.

Tomi secundi caput XII.

AD CONSTANTINOPOlitanæ Ecclesiæ Oeconomos reliquosq; eiusdem Ecclesiæ Clericos, Synodalis epistola, eo ipso die, quo damnationis sententia ad Nestorium perscripta fuerat, missa.

ARGVMENTVM.

ET huius quoque periocha ex titulo claret: Nec enim aliud hîc agitur, quàm quòd Nestorij condemnatio, condemnationisq; causa obiter assignatur. Sub finem tamen cùm reliqui Clerici, tum maximè Constantinopolitanæ Ecclesiæ Oeconomi grauiter monentur, vt durãte interregno Episcopatus bona diligenter asseruent, tanquam rationem ei reddituri, qui Nestorio in Episcopatu aliquando succedet.

Sacra Synodus iuxta religioſiſſimorum piiſſimorumq; Impp. noſtrorum decretum Epheſi, per Dei gratiam congregata, illuſtriſſimo Euchario, reuerendiſſimis Presbyteris, & Oeconomis, cæterisq; religioſiſſ. Catholiciſſimisq; Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clericis S.

Blaſphemus Neſtorius propter impiam ſuã doctrinam loco & ordine motus.

Agnoſcat pietas veſtra, blaſphemum illum Neſtorium propter impiam ſuam doctrinam, præfractamq; aduerſus Eccleſiaſticos Canones contumaciã heſterno die, qui fuit menſis Iulij iam labentis vigeſimus ſecundus, iuxta Eccleſiaſticas ſanctiones exauctoratũ, & ab omni Eccleſiaſtico gradu & ordine amotum eſſe. Sedulò proinde omnia, quæ ad Dei Eccleſiam pertinent, curate & aſſeruate; certi, exactam vos illi rationem reddituros, qui, Dei voluntate, piiſsimorumque ac religioſiſsimorum Impp. noſtrorum nutu, communibusque ſuffragiis ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopus præficietur.

Vacãte ſede, bona Eccleſiæ diligẽter & fideliter aſſeruanda.

Tomi ſecundi caput XIII.

COMMENTARIVS RERVM, quæ in præſentia Epiſcoporum, qui ex vrbe Romana aduenerant, tractatæ fuerant.

ARGVMENTVM.

POST Neſtorium exauctoratum commodùm aduenerunt Romani Antiſtitis legati: Qui ad publicũ conſeſſum admiſſi, Patribus in Synodo congregatis, Pontificis Cœleſtini literas exhibuerũt, eæq; vt publicè prælegerentur, iuſſerunt. Leguntur, magnaq; cum reuerentia & obſeruantia ab omnibus excipiuntur. Verùm quòd pleriq; Epiſcopi latinè neſcirent, rogati ſunt

sunt Arcadius, Proiectus, et Philippus Romani Pontificis legati, vt easdem paterentur Græcè reddi, ac denuo relegi. Quod haud difficulter ab illis impetratum est, tametsi receptam consuetudinem oblatæ petitioni refragari nõ ignorarent, atq; hoc ipsum quoq; palàm allegarent.

Consulatu dominorum nostrorum semper Augustorum Flauij quidẽ Theodosij decimo tertio, Valentiniani verò tertio, sexto Idus Iulij, qui iuxta Ægyptiorũ calculum est decimus sextus, Ephesi Synodo, ex eorundem religiosissimorum, Christianorumq; Impp. nostrorũ decreto, in Ephesiorum metropoli cõgregata, piissimisq; ac Deo dilectissimis Episcopis Cyrillo Alexandrino, qui & Cœlestini quoq; piissimi sanctissimique Ecclesiæ Romanæ Archiepiscopi locum obtinebat; Iuuenali Hierosolymorum, Memnone Ephesiorum, Flauiano Philippensium, qui & Rufi quoq; sanctissimi Thessalonicensium Episcopi personam sustinebat, Theodoto Ancyræ primæ Galatiæ, reliquisq;, qui suo quoq; ordine suprà recẽsiti sunt, in piissimi Memnonis Episcopi Basilica considentibus, introierũt vnaq; cum cæteris considerunt, qui ex Italia venerant, videlicet Arcadius & Proiectus piissimi Deoq; dilectissimi Episcopi & legati, nec non Philippus Deo addictissimus Presbyter, Apostolicæq; sedis legatus. Posteaq̃ autem cosedissent omnes, Philippus Apostolicæ sedis Presbyter & legatus dixit:

Ingrediũtur & ad Patrum cõsensum admittũtur Arcadius, Proiectus & Philippꝰ Romani Pontificis legati.

Gratias agimus sanctæ & venerandæ Trinitati, quæ nos humiles sancto vestro consensui consociare dignata est. Dudũ antè sanctissimus beatissimusq; Pater noster Cœlestinus, sedis Apostolicæ Episcopus, ea per epistolam ad Cyrillum piissimũ Ecclesiæ Alexandrinę Episcopum, de præsenti hac causa & cõtrouersia perscripsit definiuitque, quæ par fuit, quæ literæ sacro vestro cœtui, haud dubiè iam pridem sunt exhibitæ. Idem nunc alios rursum ad corroborandam fidei Catholicę doctrinam, ad vestram pietatem per literas nos misit, quas proinde reuerenter à nobis oblatas, sacræ vestræ Synodo iubete legi, ac inter Ecclesiasticos commentarios referri.

Põtifex Romanus legatos cum literis ad Synodũ Ephesinam amandat.

Arcadius & Proiectus Episcopi Romanæq; Ecclesiæ Legati dixerunt: Præcipiat vestra beatitudo, Papæ Cœlestini omni cũ veneratione nominandi Romanæ Ecclesię Episcopi, literas vo-

Pontifex Romanꝰ omnium cum veneratione nominandus.

bis per vos exhibitas recitari, ex quibus vestra beatitas haud difficulter agnoscet, quantam is omnium Ecclesiarum curam gerat. Cyrillus Episcopus Alexandrinus dixit: Scriptum sanctissimi, & per omnia sacratissimi sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ Episcopi Cœlestini oblatum sacra Synodus non absq; cõgruo honore recitari curet. Sericius sanctæ & Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ Notarius latinè recitauit. Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit: Cùm literæ Cœlestini sanctissimi sacratissimiq́ue, magnæ ciuitatis Romanæ Archiepiscopi, iam lectæ piam Catholicamq́ue sententiam complectantur, referantur inter actorum commentarios. Vniuersi reuerendissimi Episcopi petiuerunt, vt eadem Epistola Græcè reddita denuo recitetur.

Pont. Max. omniũ Ecclesiarum curã gerit.

Romani Põtificis literæ latinè in Synodo recitãtur, dignæq; quæ intra Concilij acta referantur, censentur.

Philipus Presbyter, & Apostolicæ sedis legatus dixit: Vetus consuetudo habet, vt Apostolicę sedis diplomata Latinè proponãtur, & hoc sat esse solet. Nunc verò quoniam beatitudo vestra efflagitat, vt literæ allatæ Græcè itidem relegantur; necessum fuit, vt beatitudinis vestræ desiderio fieret satis. Cùm ergo curatum à nobis sit, vt Romana oratio in Græcam conuerteretur, iubete conuersam suscipi, & in sanctas vestras aures transfundi.

Vetus consuetudo habet, vt Apostolicę sedis diplomata, latinè tantùm scribantur & proponantur.

Arcadius & Prõiectus Episcopi & Legati dixerunt: Quoniam quidem beatitudo vestra oblatas literas in omnium notitiam deduci optat, & quia inter sanctos Patres & Episcopos nostros non pauci adsunt, qui Romanè nesciunt, propterea eadem illa allata epistola, Græcè quoq; explicata est: Quę etiam, si iusseritis, relegetur. Flauianus Philippensium Episcopus dixit: Exhibita literarum sanctissimi Deoq́ue dilectissimi, sanctissimæ Ecclesiæ Romanæ Episcopi interpretatio legatur. Petrus Presbyter Alexandrinus Notariorũ primicerius legit.

Romani Põtificis diploma græcè redditur, publicęq́ue legitur.

Tomi secundi caput XIIII.

COELESTINI AD SYnodum Ephesinam epistola.

ARGV-

ARGVMENTVM.

INDICAT Pontifex Cœlestinus, se Arcadium, Proiectum & Philippum, qui suo nomine & loco Concilio interfint, eiusdemque decreta confirment, Ephesum mittere. Hortatur, vt pro Christi gloria, fideique Catholicæ defensione viriliter decertent. Spondet victoriam, si inter se sint concordes, Diuinamque opem, ad Apostolorum exemplum, feruentes implorent. Monet tandem, non esse illis laborandum, vt noua dogmata statuant, sed vt à Christo & Apostolis tradita, contra Satanam, eiusque ministros tueantur.

DILECTIS DESIDERATISsimis fratribus, Cœlestinus Episcopus in Domino S. D.

Sacerdotum concilium Spiritussancti præsentiam declarat: Certum est illud namque (neq; enim veritas ipsa mentiri potest) quod Euangelicis literis proditum extat: *Vbi sunt duo aut tres in nomine meo congregati, ibi sum in medio eorum.* Quòd si numero tam exiguo Spiritussanctus non deest, quantò magis par est credere, ibi illum minimè defuturum, vbi tanta sanctorum multitudo conuenerit? Etenim confessus ipse suapte natura sacer ac venerandus est: In quo vtique magnæ illius augustæque Apostolorum Synodi, de qua in actis legimus, reuerentiam grauitatemque quodammodo cernere licet. Vt is ergo nullo vnquam tempore Apostolos deserebat, quem illi prædicandum susceperant (Aderat enim illis semper Dominus & magister: Imò verò ne tum quidem, cùm iam plenè edocti erant, magistri sui ope destituebãtur: Docebat illi, qui miserat: Docebat, qui, quid docerent, suggerebat: Docebat, qui se in suis Apostolis audiri affirmârat) ita neque cæteros quoq; Domini Sacerdotes deseret. Quippe cùm demandatæ prædicationis cura, propugnandæque ac propagandæ veritatis solicitudo, quasi hæreditario quodam iure ad nos transmissa ad omnes pertineat: Omnes enim, vbiuis per vniuersum terrarum orbem, illorum vice, nomen Domini prædicamus hac cura

Sacerdotum concilii Spiritussancti præsentiam declarat. Matth. 18.

Actor. 15.

Christus suos discipulos nũquam deserebat.

Quicquid Apostolis demandatum est, hoc illorũ quoque successoribus demandatum intelligitur.

Matth. 28.

cura cõstricti tenemur: Etenim dũ illis dicitur: *Ite docete omnes Gentes*, non aliquod particulare, sed generale mandatum proponitur: Siquidem ministerium, quod Apostolis in commune mandauit, hoc nos omnes explere voluit; atque hoc fraternitas vestra diligenter obseruare debet. Cùm hæc igitur habeãt, necesse est, vt Patrum nostrorũ vestigiis conuenienter insistamus, vt qui omnes in illorum laborem subintroiuimus: Et qui illorum honorem suscepimus, fidei quoque dogmata ab illis tradita, pro virili propugnare debemus: Quibus quoque, iubente Apostolo, nullam nouam doctrinam adiungere fas fuerit, sed traditam simplicirer conseruare. Prout etiam non minus honorificum est Doctori, ministerio suo tradita custodire, ac propria subministrare.

Qui Apostolis in honore succedũt, fidem ab illis traditã viriliter propugnare debent.

Ab Apostolis tradita sunt credenda & obseruãda, non noua excogitanda.

Illi itaque fidei semina iactauerunt; nostra solicitudo iacta custodiat; quò nostri patrisfamiliâs aduentus incorruptum multiplicemq; fructũ inueniat; cui soli vtique Apostolorum messis, tanquam primæ & principi causæ assignatur: Etenim Paulus electis suis loquẽs, haudquaquam sat esse monet, sese plantare ac rigare, si Deus incrementum & vbertatem non impertiret. Quam ob rem, conandum modisque omnibus enitendum est nobis, vt fidei dogmata nobis concredita, & per Apostolicam doctrinam hactenus conseruata, porrò retineamus: Neque enim hic persona quępiam priuata, sed ipsamet nostra fides in ius vocatur: Armis spiritalibus accingamur, oportet: si quidem animorum bellum suscitatur, verborumque iacula torquentur, quò in Imperatoris nostri fide cõstanter persistamus: Beatus Paulus omnes vos eo in loco, vbi Timotheum manere iussit, hoc est Ephesi constitutos, commonefacit. Idem itaque locus, idemque doctrinę scopus, idem quoque ministerij studium à vobis exigit. Id omnes agamus, huc omnes nostri tendãt conatus: nẽpe, ne, quod ipsis vetuit, diuersum quippiam sapiamus. Nullus quæstionibus verbosis & ad rem nihil facientibus intendat. Sed vt ipse præcepit, omnes vnanimes maneamus, vnumq; & idem sentientes: Quandoquidem hoc maxime conducit. Nihil autem per contentionem, aut ob inanis gloriæ ostentationem fiat; verum id potiùs

Nestoriani non priuatam personam, sed fidei nostræ caput in ius vocant.

Cœlestinus ea oratione affatur & hortatur Patres Ephesinos, qua Paulus affatus & hortatus est Timotheum primum vrbis Ephesiorum Episcopum.

Nihil in Cõcil. per contentionem, aut inanis gloriæ cõtentionem fieri debet.

tius optetur & curetur, vt anima vna, & cor vnũ sit omnibus. Quòd si fortè fides, quæ vna est, adulteretur, vniuersus confessus, vnà nobiscum ob id laboret ac lugeat. Is in iudicium vocatur, qui terrarũ orbem iudicat. Is humanæ correctioni subijcitur, qui terram commouet. Is, qui redemit omnes, iniquis calumniis impetitur. Vestra proinde fraternitas Dei armaturam assumat; nostis galeam, que caput vestrum tueatur. Intelligitis, cuiusmodi lorica pectus vestrum communire debeat: Neque enim iam primum Ecclesiastica septa vos suscipiunt magistros. Nemo ambigat, quin Deo, qui vtraque facit vnum, cooperante, armis depositis, tempestiuè pax sit successura: Causa enim, de qua agitur, eius est naturæ, vt facilè seipsam vindicare queat.

At Ducis nostri verba, quibus per Episcopos suos nos alloquitur, rursum expẽdamus. *Attendite*, inquit, *vobis, & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos, regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo.* Hos autem Apostoli hortatus Ephesios, apud quos vestra sanctitas nunc conuenit, audiuisse legimus. Quibus igitur fidei doctrina cognita est, iis & vestra quoque doctrina manifesta fiat; & per vestram intelligentiam, eam venerationem assequantur, qua mèritò digni censentur. Quin illud etiam, venerandi fratres, neque præterire, neq; parum quoque incitare vos debeat; nempe, Regis regum verba olim ab Apostolis prædicata, diuturnaque pace, ac pio studio hactenus conseruata, nullis vnquam tyrannorum machinis fuisse debellata: Neque veritatis virtutem, vlla vnquam sermonum falsitate potuisse extingui. Ante omnia autem illa vos præcipuè considerare, iterumque atque iterum recolere decet, quibus Ioannes Apostolus, cuius reliquias præsentes honoratis, ad mutuam concordiam, dilectionemque hortatur; sed & communis quoque oratio ad Dominum fiat: Nouimus enim, quanta vis Diuinæ præsentiæ sit accessura, tanta sacerdotum multitudine, concordi animorum consensu, deprecante: Quandoquidem tam vos ille mouere, suoq; Spiritu afflare potest, quàm duodecim illos Apostolos, dum illum rogarent, mouisse afflauisseque legimus.

Actor. 20.

Ephesiorum ciuium laus.

Regis Regum verba ab Apostolis prædicata, nulla vnquam Tyrannis extinguere potuit.

Ioannis Apostoli reliquiæ Ephesi venerabiles.

Aequè Christus Patres Synodi afflare potest, atque olim afflauit Apostolos.

Sed

Sed quænam deprecantium Apostolorum extitit petitio? non alia sanè, quàm vt acciperent vim, Verbum Dei cum fiducia loquendi; perque illius virtutem, magna mirabiliaque operandi: Et vtriusque Christo Domino nostro elargiente facultatem acceperunt. Et nunc, quæso, quid aliud sanctæ vestræ Synodo expetere cõuenit, quàm vt adsit fiducia, Verbum Domini intrepidè loquendi constanterque, quę dederit prędicare, retinendi? Porrò autem Spiritu sancto, sicuti scriptum est, repleti, etsi diuerso ore, vnum tamen idemque loquebantur; id nimirum, quod Spiritus sanctus suggerebat, qui etiam magnum illis omnibus animorum robur addebat. Atque ist hæc, vt Apostolus ait, legem scientibus expono: Prudentiam enim hîc loquor inter perfectos. Decertate proinde pro fide Catholica, & Ecclesiasticorum paci suppetias ferte; siquidem prę sentibus & futuris æquè ac priscis dictum est: Rogate & custodite, quæ sunt ad pacem Hierusalem. Misimus ad vos Arcadium & Proiectum Episcopos, & Philippum Presbyterum sanctos fratres, vnanimesque ac probatos nostros comministros, qui nostra in se cura susceptа, actis vestris intererunt, queq; à vobis sunt constituta, suo calculo denuo confirmabunt. Non dubitamus autem, quin sanctitas vestra illos ad communem consensum, sententiæque dictionem sit admissura. Quæ verò decreueritis, ea pro omnium Ecclesiarum tranquillitate habeãtur definita decretaque.

Qualis fuerit Apostolorum oratio.

Romani Pontificis legati cum plena potestate, Arcadius, Proiectus & Philippus.

Tomi secundi caput XV.

ARGVMENTVM.

PATRES Synodi magnis vocibus extollunt Cœlestini fidem & pietatem. Proiectus Episcoporum acclamationibus subiicit, Synodum officij amicè commonefactam, non quòd Pontifex de illius fide & studio dubitaret, sed quòd antea iam decreta tempestiuè absoluta percuperet. Firmus Episcopus exponit, quæ Cœlestinus ad Cyrillum & ad alios de Nestorio exauctorando, nisi intra certum dierum spatium ad sanitatem rediret, perscripserat,

pferat, secundùm Canonum sanctiones perfecta esse. Arcadius laudat Synodi fidem, & diligentiam; petit nihilominus, vt actorum series de integro relegatur; quò tanquam supremi iudices ea confirment, si legitimè celebrata fuerit; emendent verò, si quo vitio laborent. Idem petit Philippus, additque vltimam fidei cognitionem, & definitionem ad solum Romanum Pontificem pertinere. Theodotus, & Synodi sententiam, & legatorum quoq; petitionem iustam esse asserit; remittit tamen illos ad actorum commentarios, ex quibus, quod petebant, plenè cognoscere queant: Qui proinde commentarij denuo publicè sunt relecti.

Omnes piissimi Episcopi simul acclamauerunt: Hoc rectum iudicium, nouo Paulo Cœlestino, nouo Paulo Cyrillo, Cœlestino cum Synodo concordi: Cœlestini fidei custodi vniuersa Synodus gratias agit; vnus Cœlestinus, vnus Cyrillus; vna fides Synodi, vna fides terrarum orbis.

Illustria Cœlestini & Cyrilli præconia.

Cœlestinus fidei custos.

Proiectus Episcopus, & legatus dixit: Literarum sancti venerandique Papæ Cœlestini formam, vestra sanctimonia consideret: Neque enim sanctitudinem vestram hortatus est, quasi ignorantem docturus, sed tanquam gnaram commonefacturus: nempe vt ea, quæ dudum antè definita, nunc denuo verò in memoriam per illum reuocata sunt, iuxta rectæ fidei regulam, Catholicæque Ecclesiæ vtilitatem, ad finem numeris omnibus absolutum primo quoque tempore deducere nitamini.

Cœlestinus ad Synodum scribit, nõ vt ignaros doceat, sed quò gnaros ad officium præstandum alacres reddat.

Firmus Cæsareæ Cappadociæ Episcopus dixit: Sacra & Apostolica Cœlestini sanctissimi sacratissimiq; sedes per literas, quas pridem ad Cyrillum Alexandrinum, & Iuuenalem Hierosolymitanum, & Rufum Thessalonicensem, sanctissimos sacratissimosque Episcopos, nec non ad sanctas Constantinopolis & Antiochię Ecclesias misit, certam de præsenti negotio sententiam regulamque præscripsit, quam nos proinde sequuti (eò quod terminus, Nestorio ad emendationem præstitutus dudum iam præteriisset, tantumque præterea temporis post nostrum, iuxta religiosissimi Impp. nostri decretũ, in hanc Ephesinorum ciuitatem aduentum fluxisset, vt dies ab Imperatoria Maiestate præfinitus elapsus iam quoque esset; neque interea tamen Nestorius identidem à nobis citatus parêre in animum induceret)

Cœlestinus ad omnes Patriarchas, & ad alios præterea quosdam Episcopos, quid de Nestorio fieri velit, perscribit.

Nestorio diu multumque expectatus, omnium expectationẽ fallit.

induceret)forma Canonum diligenter vbique obſeruata, Canonicum Apoſtolicúmque iudicium in illum exercuimus.

Arcadius Epiſcopus, & legatus religioſiſſimus dixit: Etſi tardus nauigationis progreſſus, aduerſáque tempeſtas nos detinuerit, ita vt tempeſtiuè, ſicuti ſpes erat, ad deſtinatum locum venire nequiuerimus; attamen Dei gubernatione, veſtræq; beatitudinis interceſsione, noſtra mediocritas tandem huc applicuit, agimusque Deo gratias, quòd beatitudinem veſtram vno in loco, & vna item in fide congregatam, & pro Eccleſia, quam Chriſtus ſanguine ſuo acquiſiuit, ſolicitam offenderimus. Quapropter veſtram beatitudinem rogatam cupimus, vt quæ per veſtram ſanctitudinem decreta ſunt, ea nobis explanare iubeatis.

Legati Pontificis tempeſtate iactati Synodo ad præfinitum diem adeſſe nequiuerunt.

Philippus Presbyter & Apoſtolicæ ſedis legatus dixit: Gratias agimus ſanctæ venerãdæq; huic Synodo, quòd literis Cœleſtini ſanctiſsimi beatiſsimiq; Papę vobis recitatis, ſancta Eccleſię membra, ſanctis veſtris vocibus, piisq; pręconiis, ſancto veſtro capiti vos exhibueritis: Non enim ignara eſt veſtra beatitudo, totius fidei cæterorumq; omniũ Apoſtolorum caput, beatum Apoſtolum Petrũ extitiſſe. Proinde cũ noſtra paruitas multis magnisq; tempeſtatibus iactata impeditáq; aliquanto ſeriùs acceſſerit, rogamus, vt ea nobis patefieri mandetis, quæ ante aduentum noſtrum, in ſacra hac Synodo acta ſunt, quò iuxta ſanctiſsimi Papæ noſtri, præſentisque huiuſce cœtus ſententiam, & nos quoque illa noſtro ſuffragio confirmemus, noſtróque calculo approbemus.

Patres Concilij ea omnia exponere, & in mediũ proponere iubentur, quæ Romani Põtificis legatis abſentibus cõtra Neſtorium decreta fuerant.

Totius Eccleſiæ Catholicæ caput, Pontifex Romanus.

Caput Apoſtolorum Petrus.

Synodorum decreta non ſunt abſolutè firma, niſi Rom. Pont. auctoritate ratificẽtur.

Theodotus Ancyræ Epiſcopus dixit: Iuſtam eſſe ſanctæ Synodi ſententiam, vniuerſorum Deus, cùm per literas Cœleſtini, Deo dilectiſsimi Epiſcopi huc allatas; tum per veſtræ quoque pietatis aduentum oſtendit. Quoniam verò Cœleſtini Epiſcopi ſanctiſsimi zelum & in Catholicam fidem ſtudium, pietas veſtra nobis expoſuit; iuſtáq; ratione permota, quæ vel in Neſtorij exauctoratione, vel in aliis quoque acta tranſactáq; ſunt, cognoſcere voluit, & æquam ſanè ſacræ Synodi ſententiam, & iuſtum rurſum eiuſdem zelum, & fidei tandem, quam & nos & ſanctiſ. piiſsimusq; Epiſcopus Cœleſtinus, magna quoq; voce deprædicat,

Theodotus Pontificis legatos ad actorum monumenta remittit.

deprædicat, concordiam; hæc inquam, aliáque id genus complura, quæ in Synodo acciderunt, pietas vestra exactorum monumentis plenè haurire poterit.

Tomi secundi caput XVI.

ARGVMENTVM.

PVBLICE & ordine iis omnibus relectis, quæ in Nestoriana exauctoratione interuenerant, compertoque omnia sanctè, legitimè, canonicéque cœpta transactaque esse, ipsi quoq; Ecclesiæ Romanæ legati, qui eiusmodi relectionem exegerant, postridieque quàm Nestorius loco motus fuerat, aduenerant, omnia & singula Concilij decreta, & præcipuè Nestorij exauctorationem suo calculo approbabant, suisque subscriptionibus confirmant. Singuli autem legati, dum suas sententias dicunt, multa obseruatione dignissima in medium proferunt.

Post consulatum dominorum nostrorum semper Augustorum Flauij quidem Theodosij decimum tertium; Valentiniani verò tertium, quinto Idus Iulias, qui Ægyptiis est 17. Epiphi, postero die eadem sacra Synodo, ad eundem illum locum denuo conueniente, sacratissimisq; ac Deo dilectissimis Episcopis considentibus, Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus, Arcadio & Proiecto sanctissimis Episcopis, & Philippo religiosissimo Presbytero dixit: Hesterno die ad examinandam impiam Nestorij doctrinã penè inuiti deuenimus: Comperto autẽ, cùm ex illius literis, quas legimus, tũ ex eiusdem rursum exegesibus, quas examinauimus, tum ex sermonibus tandem, quos paulò ante, in hac Ephesiorũ metropoli habuerat, impiè ipsum sapere, peruersèq; docere, Canonũ vi, sanctissimiq; Patris, & cõministri nostri Cœlestini Ecclesię Romanæ Antistitis epistola compulsi, non sine multis lachrymis, hanc tristem in illũ sententiã tulimus. Dominus noster Iesus Christus blasphemis illius vocibus impetitus, per hanc sacratissimã Synodum, eundem Nestorium ab omni Episcopali dignitate alienũ, nec nõ ab omni sacerdotali cœtu prorsus exclusum esse decernit.

Nestorius in multis examinatus, in omnibus blasphemus & hæreticus deprehensus. Sententia Synodi in Nestoriũ lata.

Philippus Presbyter, Apostolicæque sedis legatus dixit: Nulli dubium, imò seculis omnibus notũ est, sanctum beatissimumq; Petrum, Apostolorum Principem & caput, fideiq; columnam

Petrus Apostolorum Princeps & caput, fidei columna, & Ecclesiæ fundamentum.

Ecclesię Catholicę fundamentum, à Domino Iesu Christo Saluatore nostro humaniq; generis Redemptore cœlestis regni claues accepisse, soluendique atque ligandi potestate, quam acceperat, vsum fuisse; nec non per successores suos, hucusque semper viuere, causasque decernere, semperque victurum esse. Huius itaque ordinarius successor & vicarius sanctus, beatissimusq; Papa & Episcopus noster Cœlestinus, nos suos pro se, quasi vicarios, ad hanc sanctam Synodum misit. Quam quidem Synodum, humanissimi Christianissimique Impp. fidem Catholicam Apostolicamque doctrinam, quam à piissimis humanissimisque sanctæ memoriæ auis & proauis traditam, & hucusque propagatam acceperunt, in recenti memoria vsque habentes, constanterque perpetuò retinentes, conuenire iusserunt, id vnum pręcipuè spectantes, sedulóque operam nauantes, vt fides Catholica, à seculis antiquis hactenus conseruata, ad vltimum vsque finem illæsa immotáque perseueret. Nestorius itaque nouæ peruersitatis auctor, multorumq; malorum caput, legitimè, sicuti ex Synodalibus actis accipimus, vocatus, ritéque secundùm Patrum decreta, canonumq; placita admonitus, iudicio vestro se sistere contempsit; cùm tamen spiritalis medicinæ causa tanto, tamque sancto cœtui vltro sese offerre debuerit: Etenim cauteriata conscientia impeditus, quamuis legitimè secundùm Canonum statuta commonefactus esset, ad sanctam hanc Synodum, vt dixi, accedere detrectauit. Neque terminum tantùm ab Apostolica sede sibi concessum, sed alia præterea multa temporũ interualla fluere permisit. Cùm ergo iuxta omnium Ecclesiarum doctrinam (Omnes nanq; Orientales, & Occidentales, vel per se, vel certè per suos legatos, sacerdotali huic confessui interfuerunt) certò constet, quòd impio ore blasphemas voces depromens, bellum spiritale, contra Dominum nostrum Iesum Christũ, mouere veritus non sit, propterea qui hîc adsunt sacerdotes, sanctorum Patrum sanctiones secuti, adeóque vniuersa hęc Synodus, impium temerariumque Nestorium, quem emendationis dispuduit, lata sententia, cum eo partem non habere, nec in posterum habiturum decernit, de quo scriptum est: *Et Episcopatum*

D. Petrus per successores suos semper viuit, & fidei controuersias decernit.

Ordinarius D. Petri successor Pont. Max.

Impp. Theodosij, eiusdemq; maiorum religio & pietas.

Nestorius nouæ peruersitatis auctor, multorumq; malorum caput.

Nest. tempus resipiscentiæ indultũ contempsit.

Totus Oriens & Occidens Synodo Ephesinæ interfuit.

Nest. spiritale bellũ Christo mouit.

scopatum eius accipiat alter. Quam ob rem à sacerdotio,& ab omni præterea Ecclesiæ Catholicæ communione se prorsum alienum esse intelligat.

Arcadius religiosissimus Episcopus, Apostolicæq; sedis legatus dixit:Ingentem luctum, tristitiamque lachrymis plenam sacerdotij vestri sententia,tametsi iusta,nobis attulit. Enimuerò Nestorius per Apostolicæ sedis literas,& per vestram quoq; beatitudinem, vt à peruerso dogmate, prauáque animi opinione resipisceret,admonitus,pertinaci animo,(quemadmodum id lata in illum sententia satis apertè conuincit)in errore persistit. Miser, qui dum emendationis inducias pro nihilo ducit, Apostolicæque sedis comminationem contemnit,& sanctorum Patrum ac sacerdotum admonitionem, qua sanitatem recuperare poterat, respuit, in tantam prolapsus est impietatem, vt in suum quoque creatorem,& Redemptorem, humanique generis Seruatorem Dominum nostrum Iesum Christum, doctrinam blasphemiis plenam depromere non dubitârit; sententiasque Deo secundùm humanam naturam rectè conuenienterque attributas, antiqui serpentis instar subingressus, abolere contenderit,& suæ præterea salutis,æternæq; vitæ oblitus,& paternarum traditionum ignoratione tetus,& propheticorum tandem de Christo præconiorum,Euangelistarumque,& Apostolorum immemor doctrinæ, priuata semetipsum fide in præcipitium dederit. Quia ergo ipse suapte iudicio, seipsum à nobis alienum extorremq; fecit;propterea nos sanctiones iam inde ab initio per sanctos Apostolos, (qui fideliter, quod à Domino nostro Iesu Christo acceperant, docuerunt) sanctamque Ecclesiam traditas secuti, nec non Cœlestini sanctissimi Papæ, beatissimique Apostolicæ sedis Episcopi,qui nos suæ Synodique sententiæ executores constituit, decretum amplexi, agnoscimus Nestorium Episcopali dignitate iustè exutum,eundemq; tam ab Apostolicę Ecclesię communione, quàm ab omnium Sacerdotum consortio prorsus alienum esse censendum.

Sententia in Nest. lata tametsi iusta luctum ciet.

Multis nominib⁹ miser Nest.

Nestor. priuata fide semetipsum in præcipitiũ dedit.

Legati Pontificis Synodalis sententiæ executores cõstituti.

Proiectus Episcopus,& Ecclesiæ Romanæ legatus dixit: Clarissimè ex eorum lectione,quæ in hac sancta Deóq; deuotissima,

tot tantorumq; Dei Sacerdotũ Synodo acta sunt, Nestorij ingenium deprehensum est; vt qui per summã ingratitudinem, posteaquàm tantam sancti Papæ Cœlestini, Apostolicæ sedis, ciuitatis Romanæ Episcopi, nec nõ præsentium Patrum, Deóque dilectissimorum Episcoporum mansuetudinem & benignitatem erga se expertus est, per apostasiam & blasphemiam, nihilominus in vltroneum interitum proruit. Cùm igitur cõtra fidem Euangelicam, Apostolicámque doctrinam, quæ per omnes vbiq; Ecclesias diuulgata & cõfirmata est, suæ hæreseos peruersitatem inuehere ausus fuerit; propterea & ego quoq; Apostolicæ sedis auctoritate nixus, vnáq; cum hisce Patribus meis sententię executionẽ sortitus, definio, memoratũ Nestorium veritatis inimicũ, fideiq; corruptorem, & iis omnibus, de quibus accusatus est, obnoxium, ab omni gradu & honore Episcopali deiectum, omnium præterea orthodoxorum communione iustè priuatum esse.

Nestor. magnam erga se Synodi & Pont. Roman. clementiam expertus est.

Nest. fidei & veritatis hostis.

Cyrillus Episcopus Alexandriæ dixit: Quomodo Arcadius & Proiectus, sanctissimi piissimiq; Episcopi, nec non Philippus religiosissimus Romanæ Ecclesiæ Presbyter deposuerint, latæque sententiæ accesserint, perspicuè sacræ Synodo innotuit: Deposuerunt enim sedis Apostolicę, totiúsq; Synodi, sanctissimorum Deóq; dilectissimorum occidentalium Episcoporum nomine & loco. Quare cùm ea, quæ à Cœlestino sanctissimo, Deóque dilectissimo Episcopo decreta fuerant, executi sint, sacræq; Synodi, quæ in hac Ephesiorum metropoli conuenit, sententiæ contra Nestoriũ latæ astipulati sint; consequens est, vt quæ hesterno hodiernóq; die acta sunt, actorum commentariis attexantur, eorundémq; pietati, quò proprię manus obsignatione ea, vt moris est, confirment, manifestámq; ac legitimam assensionem nobis omnibus exhibeant, offerantur.

Pontificis legati nomine & loco totius Occidentis, deponunt, sententiamq; dicunt.

Rogantur Rom. Pont. legati, quò Synodi sentẽtiam sua subscriptione confirment.

Arcadius piissimus Episcopus Romanæq; Ecclesiæ legatus dixit: Iuxta sacræ huius Synodi præscriptum, non possumus communem omnium doctrinam nostris suscriptionibus non confirmare. Sacra Synodus dixit: Cùm Arcadius & Proiectus piissimi religiosissimique Episcopi & legati, & Philippus Presbyter, Romanæque sedis legatus, consentanea sint loquuti; reliquum est, vt

est, vt promissis suis facturi satis, acta nostra subscribendo corroborent. Proinde actorum commentarij ipsis exhibeantur.

Philippus Presbyter Apostolicæq; sedis legatus, actorũ cõmentariis subscripsi. Arcadius Episcop⁹, & Apostolicæ sedis legatus sententiæ in Nestorium hæreseos, schismatis, omnisq; blasphemiæ & impietatis auctorẽ pronũtiatæ, subscripsi. Proiectus Episcopus Apostolicæq; sedis legatus, iusto sanctę huius & œcumenicę Synodi iudicio, put ex actis illius edocti sumus, per omnia assentiens, impij Nestorij depositioni subscripsi.

Subscribunt Apostolicæ sedis legati Nestorij condemnationi.

Tomi secundi caput XVII.

De Romanorum Episcoporum & legatorum aduentu relatio, quam sacra Synodus per Eutychen Diaconum ad pios Impp. Constantinopolim misit.

ARGVMENTVM.

HAC Synodica epistola Impp. certiores redduntur, cùm de Romanorum legatorum aduentu, tum de communi quoq; omnium, quod quidem ad fidem, & Nestorij exauctorationem attinet, sensu & consensu. Rogant proinde Concilij Patres, posteaquàm causa, propter quam conuenerant, iam diuidicata & ad exoptatum finem perducta est, vt bona illorum venia, singulis ad suas sedes reuerti liceat; maximè quòd maior illorum pars, citra maximum incommodum Ephesi hærere diutius non queat. Tum vt literis, ad singularum prouinciarum præfectos destinatis caueatur, ne noua rursum Ecclesias, vel carũ pastores calamitas opprimat: Tum deniq; vt noui creandi Episcopi Ecclesiæ Constantinopolitanæ copia fiat.

Religiosissimis Deoq; dilectissimis Theodosio, & Valentiniano, victoribus, triũphatoribus, semper Augustis: Sacra Synodus, quæ per gratiã Dei, vestræq; Maiestatis nutũ ac voluntatem in Ephesiorum Metropoli congregata est.

Vestram,

Vestram, Christianissimi Reges, erga pietatem, curam & studium, vniuersorum Deus, apprimè gratum acceptumq; habet; idemque sanctorum Occidentalium Episcoporum animos zelo, vt Christum contumelia affectum vindicarent, excitauit: Nam etsi ingens itineris intercapedo vniuersam illam sanctorum Episcoporum multitudinē ad nos peruenire prohibuerit; attamen illis in locis simul coacti, Cœlestino sanctissimo piissimoque Romanæ vrbis Episcopo præsente & præsidente, nostram de fide sententiam summo consensu prædicârunt, eósque, qui diuersa sentiunt, ab omni prorsus sacerdotij sorte gradúque alienos censendos esse definiuerunt. Et hanc quidem suam suorúmque sententiam, antequàm vlla omnino Synodus Ephesi conueniret, Cœlestinus sanctissimus magnæ Romæ Episcopus per literas suas indicauerat, Cyrillóque sanctissimo Deóque dilectissimo Alexandrinorum Episcopo, vt suas hac in parte vices subiens Romæ definita perficeret, commiserat. Verùm his non contentus eadem hæc aliis denuo literis sacræ Synodo, quam vestra dominatio in Ephesiorum metropoli conuenire præcepit, nunc iterum inculcauit. Misit autem hasce literas per Arcadium & Proiectum sanctissimos Episcopos, & Philippum religiosissimum presbyterum, qui Cœlestini sanctissimi Deóque dilectissimi magnæ vrbis Romę Episcopi personam hìc sustinet. Quia ergo viri isti totius Occidentalis Ecclesiæ sententiam, nostræ huic Synodo coràm per literas exposuerunt, iudiciúmque de fide nostra & pietate nostro per omnia consonum ediderunt, & eadē omnino tum per literas, tum per ea, quæ in mandatis acceperant, (quæ maioris lucis causa nobis quoque aperuêre) quæ nos, decreuerunt, publicéq; depositum; propterea non potuimus, quod res postulabat, hoc est, illum, quem illi nobiscum communem habent, fidei sensum ad maiestatem vestram non referre: Quò nimirum pietati vestræ certò constet, iudicium, quod paulò ante à nobis exiit, aliud nihil esse, quàm communem quendam concordémque terrarum orbis sensum atque consensum: Quem quoque vester circa fidem & pietatem zelus palàm doceri, omnibúsque patefieri absolutè voluit. Cùm itaq; hæc causa

Romæ Synodus contra Nestorium eiusdémq; sequaces celebrata ante Con. Ephes.

Romanæ Synodi sententia ad Cyrillum missa.

Cyrillus in causa Nestoriana Pontificis Vicarius.

Cœlestinus per legatos suos scribit ad Synodum, eaque quę ante ad Cyrillum perscripserat, denuo confirmat.

Philippus presbyter Cœlest. Vicarius.

Idem fidei sensus Orientaliū & Occidentalium.

Impp. vnanimem fidei sensum & cōsensum vbiq; vult obtinere.

causa & controuersia finem dominationi vestræ peroptatum, Ecclesiisq; omnibus tutissimum & Catholicæ fidei saluberrimum iam sit sortita; rogamus vestram pietatem, vt ab hac cura & exilio nos tandem absoluat, quò ista solicitudine onereq: perfuncti, magnæ illius ciuitatis Ecclesiæ curam suscipiamus; præsertim verò, cùm non pauci ex nobis magna hic rerũ egestate premantur; alij nimia senectute grauentur; quidam etiam morbo detineantur; nonnulli denique hanc vitæ rationem in aliena regione tanta difficultate ferant, vt ex Clericis & Episcopis quidam quoq; è vita excesserint.

Postulãt reditum Patres Concilij.

Grauis difficilisq; vitæ ratio Patribus in Concilio.

Supplicamus nihilosecius, vt serias literas ad singularũ prouinciarum & locorum præfectos celeriter mitti curet, quæ inhibeant, ne noua rursum clades Ecclesias opprimat; aut noua aliqua afflictio sanctissimos Episcopos in suis ipsorum parœciis & diœcesibus denuo tentet: Enimuerò pietate & Orthodoxia iam declarata, totoque terrarum orbe consonam de illa sententiam tenente & prædicãte, pauculis quibusdam, qui Nestorij amicitiam pietate potiorem ducũt, duntaxat exceptis, iure meritoque maiestatem vestram gratiam hanc rogamus, vt hac cura in posterum nos exoneret, quò & futuri Episcopi ordinationi seriò incumbere, & solidam ex cõfirmata fide & religione voluptatem capere, & puras tandem syncerasq; preces pro vestra dominatione ad Christum vniuersorum Dominum dirigere nobis liceat. Cyrillus Episcopus Alexandriæ retuli subscripsique. Subscripserunt autem reliqui omnes Episcopi in commentariorum serie superiùs recensiti.

Petitur fides publica ab Imperator. pro Con.

Nestoriani amicitiam pietate potiorem ducunt.

Tomi secundi caput XVIII.

EPISTOLA CYRILLI AD Potamionem Comarium &c.

ARGVMENTVM.

HAC epistola Cyrillus Comarium, Potamionem, Dalmatium Archimandritam, & alios præterea è Clero Constantinopolitano nonnullos de Nestorij exauctoratione, deque ratione & modo, quo eam ad rem ventum erat, certiores facit. Docet, non statim post terminum, quem Imperatores præfixerant, elapsum, Synodum huic rei operam dedisse; verùm propter Ioannis Antiocheni absentiã præfinitum tẽpus ad sedecim integros dies vsque prorogasse: Sed neq; tunc quoque priùs condemnationis sententiam in Nestorium tulisse, quàm certò de obstinata illius voluntate in concepto semel errore constitisset. Sub finem monet, actorum commentarios nondum confectos esse, atque ideo non esse fidendum, si qua fortè actorum monumenta Concilij nomine istic circumferentur.

CYRILLVS ARCHIEpiscopus Alexandrinus Comario & Potamioni Episcopis, Domino Dalmatio monasteriorum Archimandritæ, Timotheo & Eulogio Presbyteris, dilectis desideratissimisq; & per Christum sanctificatis plurimum in Domino salutem.

Expectabamus reuerendissimum Nestorium accessurum, veniamque ab iis, quæ post ordinationem suam blasphemo ore protulit, à sacra Synodo vltrò petiturum, etiamsi periculosum videatur, homini ita comparato veniam dare: Neque enim expedit viro, qui suis concionibus terrarum orbem peruertit, fidemque religiosè ab Ecclesiis hucusque seruatam fœdè labefactare contendit, ita impune ignoscere: Etenim si illi, qui vel vnicam infamem voculam contra piissimos Christianissimosque Reges fortè deprompserint, meritam legum indignationem non euadunt, quantò iustiùs impium illum eam experiri par est, qui sacrosanctum illud incarnationis

Periculosum est homini hæretico, etiamsi veniam petat, fidere.

Cõtra Principes si infamem vocem depromentes legũ seueritatem iustè experiantur, quid illis fiet, qui Christum blasphemãt?

tionis myſterium funditus euertere, penitusque abolere enixus eſt, quod Vnigenitus Dei Filius, pro ſua benignitate & clementia homo fieri non dedignatus, noſtrî quondam cauſa expleuit? Quô nimirum omnibus nobis ſalutem conciliaret, mundumque vniuerſum à morte & peccatis liberaret. Verùm ſtupenda eſt viri huius duritia, mentisque obſtinatio: Tantùm enim abeſt, vt reſipuerit; aut vt ea, quæ contra gloriam omnium noſtrûm Seruatoris CHRISTI dicere auſus erat, fletu diluerit, vt Epheſum veniens, iisdem rurſum vſus ſit ſermonibus, quibus antè; certumque omnibus indicium fecerit, ſe à peruerſa doctrina minimè alienum eſſe. Vnde cùm quidam celebris famæ Metropolitani piiſsimiq; Epiſcopi cum illo diſſererent, clareq; ex Diuina Scriptura, Deum eſſe illum, quem ſacra Virgo ſecundùm carnẽ genuerat, oſtenderent; atque ideo illum errare euidenter concluderent, ira percitus, in hanc ſceleratam vocem prorupit: Ego Deum bimeſtrẽ aut trimeſtrem non dico. Quibus alia addidit non pauca Vnigeniti incarnationem è medio planè tollentia.

Stupenda Neſtor. duritia, mentisq; obſtinatio.

Neſt. Epheſi conſtitutus virus ſuũ non diſſimulat.

Blaſphema Neſt. in Chriſtum vox.

Terminus ſacræ Synodo à piiſsimis Impp. præſtitutus erat ſacra Pentecoſtes dies: Primæ enim illorum literæ, quibus ad Synodum euocabamur, ita iubebant. Hanc autem lucem nos noſtro aduentu anteuertimus: Neq; enim decebat, vt dominorum noſtrorum edicta neglectui haberemus. Verùm poſteaquàm religioſiſſ. piiſsimumque Epiſcopum Ioannem Antiochenum aduentare accepiſſemus, adhuc 16. dies expectauimus, cùm tamen tota Synodus reclamaret, aſſerens, illum cõfeſſui intereſſe non velle, quòd metueret, ne fortè religioſiſſ. Neſtorius, qui ex illius Eccleſia ad Epiſcopatũ aſcenderat, loco ſuo moueretur; quæ res ipſi iuſtum pudorem incuſſiſſet. Quã ſuſpicionẽ veram extitiſſe, ipſa poſtea experientia liquidò oſtendit: Etenim nonnulli ex iis Epiſcopis, qui cum ipſo agunt, ab illo præmiſsi hæc nobis denuntiárunt. Præcepit nobis dominus Ioannes Epiſcopus, vt veſtræ pietati dicamus: Si forſan tardauero, quod facturi eſtis, id faciatis.

Synodus ad diem Pentecoſtes Epheſi indicta.

Cyrillꝰ cum ſuis ante præfinitum diẽ adfuit Epheſi. Ioann. Antioch. Synodum detrectat, ne Neſtorium deponere cogatur.

Ioan. Ant. aduentũ ſuum expectari vetat.

Sacra itaque Synodus 28. menſis Payni, vt Alexandrini vocant, in Eccleſia magna, quæ appellatur Maria, congregata,

missis quibusdam religiosissimis Episcopis Nestorio denuntiat, vt veniat, præsentiqúe animo de iis, quæ scripserat ac docuerat, coràm rationem reddat.

Ille autem, primo illo congressu, aliud nihil respondit, quàm vnum hoc: Considerabo & videbo. Citatus est ergo vice altera, sanctissimis quibusdam Episcopis iterum à Sacra Synodo ad illum amandatis. Ille verò rem tum commisit Episcopo planè indignam: Nam milites à Candidiano magnificentissimo Comite acceptos ante ædes, in quibus versabatur, eo fine & animo collocauit, vt fustibus arcerent, si qui fortè ad illum ingredi vellent. Cùm autem sanctissimi Episcopi, qui missi fuerant, perseuerarent, vnum hoc asserentes, se non adesse, quò asperum quippiam dicerent, vicissímue audirent; sed quò iuxta sacræ Synodi mandatum illum vocarent; variis vsus est prætextibus & excusationibus; vt, qui conscientia sua redargutus, venire nollet. Vsi sumus tertia deinde citatione, diuersarum prouinciarum Episcopis, denuo ad illum destinatis; at ille ęquè at antè militum manum adhibuit, neq; accedere voluit. Cùm ergo sacra Synodus consedisset, nec non Ecclesiasticis sanctionibus insistens, illius epistolas & expositiones legisset, lectasque multis & magnis blasphemiis scatere comperisset; & quidam præterea eximij piissimiqúe Episcopi Metropolitani palàm testati essent, quòd in ipsa quoque Ephesiorum ciuitate cum ipsis disceptans, Iesum Deum esse apertè negasset, iustam legitimamq; depositionis sententiam in illum tulit.

Nestor. conducto milite Synodi legatos ab ædibus suis arcet.

Quia verò necessarium est, vt pietas vestra comperta hæc habens, eos quoque ea de re commonefaciat, quos isthæc maximè scire oportet, ne, vel ipsi, vel alij illius studiosi aliò vos abducant, operæpretium censui, vt paucis hæc vobis indicarem. Habemus hic quoque Ioannis Antiocheni piissimi religiosissimiqúe Episcopi literas ad illum perscriptas, quibus sanè acriter eum increpat, tãquam qui noua & impia dogmata in Ecclesias inuehat, sanctorumque Patrum & Apostolorum doctrinam Ecclesiis traditam euertat. At quia nihil ad blasphemiarum suarum defensionem adferre potest, noxæ suæ velamen

Nestorius à Ioan. Antiocheno propter suam pietatẽ obiurgatur.

velamen quærens, ait: Quatuor tandem dierum dilationem petij, donec veniret Ioannes Episcopus Antiochenus, & noluerunt concedere: Hæc ille. At iam dictum est, memoratum Episcopum Ioannem adesse noluisse: Nam si id voluisset, quorsum pertinuit, vt per Episcopos, quos sub se habebat, significaret: Si tardauero, quæ facturi estis, facite? Noluit enim, vt dixi, venire; non vtique ignarus, fore, vt sacra Synodus exauctorationis sententiam in Nestorium, qui aduersus omnium nostrũ Seruatorem impia blasphemaque verba protulerat, omnino ferret. Quoniam verò quædam, vt intellexi, relationes à magnificentissimo Comite Candidiano isthuc delatæ sunt, quasi à Synodo profectæ, cauti prouidiq; hîc estote: Quandoquidẽ commentarij rerum in Nestorij depositione gestarum, nondum in scripta redacti sunt; vnde ne ad religiosos quidem victoresq; Impp. nostros relatio, quę meritò debuerat, mitti adhuc potuit. At Deo bene fauente, vnà cum commentariis aliqua propediem mittetur: Si quis tamen eiusmodi nobis obtigerit, qui perferre queat: Itaque si commentariorum & relationis series tardiùs ad vos deferetur, agnoscite, vt citiùs mitteremus, non fuisse integrum. Valete.

Nestorius noxæ suæ causam reiicit in Ioã. Antiocheni absentiam.

Cur Ioan. Antio. tempestiuè adesse noluerit.

Tomi secundi caput XIX.

RESPONSALIS CLERI Constantinopolitani ad Cyrillianam.

ARGVMENTVM.

EXPONITVR hoc capite, quid Constantinopoli actum fuerit post receptas Cyrillianas patefactamq; Nestorij exauctorationem. Inter cætera autem Nestorij fautores, vbi primùm resciuerunt Antesignanum suum condemnatum, omnes mox vias terra mariq; ita præstruxisse & obseruasse, vt nullus è Cõcilio Constantinopolim, vel è Constantinopoli ad Cõcilium venire potuerit. Tandem, Deo res Catholicorum respiciente, mendicum quendam literas Concilij, quas cannæ, qua scipionis loco vtebatur, inclusas habebat, Catholicis obtulisse. Iis porrò oblatis omnes statim mona-

chos cum suis Archimandritis ad regium palatium se contuliſſe; ibiq́, vt allatæ Concilij literæ in Baſilica Mocij martyris publicè prælegerentur, conſtitutum fuiſſe.

Antigraphum Epiſcoporum & Archimandritarum Conſtantinopoli inuentorum ad commonitoriã, quam Synodi nomine Cyrillus ad ipſos perſcripſerat.

Sacra Synodus iuxta piiſsimorum Chriſtianiſsimorumq́; Imp. noſtrorum edictum apud Epheſium coacta, vbi compererat, Chriſti inimicum in peruerſa animi ſententia obſtinatè permanere, neque ab impia doctrina aliquando deſiſtere; quò terrarum orbis offenſio in poſterum cõquieſceret, ipſum gradu & ordine mouit. Poſteaquàm verò iſtuc in Conſtantinopolitana vrbe peruulgatum eſt, qui Neſtorij ſtudioſi erant, Eccleſiaſticáq; beneficia ab illo acceperant, veritatem ſtudiosè circumueniebant, omniáque cùm maria, tum publicas quoq; vias obſidentes, neminem prorſus à ſacra Synodo Conſtantinopolim venire, neque inde rurſum ad Synodum abire permittebant; ea interim, quæ inimici Chriſti erant, vltro citróq; deferebantur. At quia diuinam voluntatem nemo infringere poteſt: (Quid enim eſt homo, vt Deũ expugnet) ſingulari Dei prouidentia accidit, vt epiſtola, quæ ex Epheſina ciuitate ad ſanctos Epiſcopos & monachos perſcripta fuerat, opera cuiuſdam mendici, qui in ſcipione eam incluſam gerebat, tandem redderetur: Hic namque dum ſeriò mendicare ſe fingit, vnà cum arundine ipſam quoque epiſtolam intulit.

Neſtor. ob publicam Eccleſiæ pacem loco & ordine motus.

Neſtoriani terra marique præſtruũt omnia, vt res Neſtorij Conſtantinopoli palã fiant.

Diuina voluntati nemo reſiſtere poteſt.

Literæ Synodi arũdineo ſcipioni incluſæ & Conſtantinopolitanis redditæ.

Confeſtim omnes Archimandritę monachorum cateruis ſtipati exurgunt, hymnosq́; & pſalmos decantantes ad regiam contendunt. Erat autem inter alios Archimandritas ſanctus Dalmatius, qui annos plus minus quadraginta octo pietatis ſtudio recluſus, extra monaſterij ſui ſepta nunquã pedem extulerat; nec ab vllo vnquã, vt aliquando egrederetur, induci potuerat;

Monachi perfidiæ Neſtorij infeſti.

Archimandrita Dalmatius 48. annos incluſus.

potuerat; cùm tamen ob frequentes terræ motus Constantinopolim cõcutientes, crebris piissimi Regis nostri precibus, qui ad illum accedebat, ad exitum communemq́ aliorum supplicationem iam antea prouocatus fuisset. Cæterùm dum de hac controuersia, quid facto opus esset, Deum precando consuleret, vox cœlitus ad eum delapsa, vt egrederetur, imperauit: Noluit enim Deus gregem suum perdere in finem: Comitabatur eosdem etiam non parua aliorum Orthodoxorum turba. Cùm verò intra palatiũ essent, Archimandritę ab Imp. acciti rectà mox ad illum ingrediuntur. Plebs verò & Monachorum turba antiphonarum & psalmorum modulationi intenta foris restitit. Archimandritæ porrò æquo exoptatóque responso ablato, ad suos continuò regrediuntur; ex regia voluntate, vt ad sancti Mocij Basilicam concedant omnes, mandatur, ibidem cùm Imperatoris mentem, tum allatæ quoque Epistolę sententiam percepturi. Omnes itaque tam monachi, quàm plebei Psalmum postremum versûs postremam ciuitatis partẽ concinentes. (Erat enim via, qua incedebant, ex capitalibus vna) ad sancti Mocij martyriũ abscedũt. Et hîc rursum non parua solitariorũ multitudo cũ hymnis & cereis occurrit; hominumq́; multitudinẽ conspicati, magna omnes aduersûs Christi inimicũ voce exclamarunt. Tãdem vbi omnes in beati Mocij Basilicam ingressi essent, publicè recitata est Epistola.

Constantinopolis terræ motibus obnoxia.

Orthodoxi contra Nestoriũ coniungunt se monachis.

Sententia in Nestoriũ Ephesi lata, Constantinopoli in martyris Mocij templo promulgatur.

Tomi secundi caput XX.

ARGVMENTVM.

DALMATIVS integerrimæ vitæ Archimandrita suggestum conscendens, silentiumq́ indicens publicè proclamat, easdem illas literas Synodi iam tum palàm omnibus prælectas ipsum mp. quoq́ legisse; nec legisse solùm, sed lectis quoq́ fidem habuisse. Addit his, multa se priuatim cum eodem contulisse, effecisseq́ inter cætera, vt primo quoquo tempore aliqui è Concilio accersantur, qui rem omnem, vt gesta erat, coràm exponant, quod hactenus propter fidei hostes, qui vias omnes vbique obsederant, fieri non potuerat. Populus auditis literis intellectaq́ Imp. sententia anathema Nestorio ingeminat.

Apologia

Fol. 181.

Apologia ſancti Dalmatij.

Dalmatius ſuggeſtum cõſcendens, quid cum Imp. tranſegerit, generatim exponit.

Sanctus itaque Dalmatius vbi in ſuggeſtum aſcendiſſet, dixit: Si vultis audire, quieti adeſte, & diſcite: Neque his, quæ dicẽtur, obſtrepere velitis. Adeſte autem patienti animo, quò verba exactè percipere valeatis. Quam nunc pietas veſtra epiſtolam audiuit, eam piiſsimus Imperator quoque legit, & fidem ei habuit. Nam ego, cùm ad me veniſſet, quid nam ad ſacram Synodum ſcribere deberet, illi ſuggeſsi. Quæ autẽ ſuggeſſeram, illa perſcripta ſunt quamuis nõ plenè: Miſit enim ad me, & lecta ſunt; verùm ne qua illũ triſtitia afficerem, quę conſentanea videbantur, præmiſi, quæ relatores nõ exhibuere, ſed illorum loco alias quaſdam literas ſubiecerunt. Erant autem, quæ cum ipſo ſum loquutus, conuenientia, & ad rem opportuna, quæ nunc coram veſtra pietate repetere opus non eſt, ne vt elatus, aut gloriabundus apud quempiam veſtrum in repreſenſionem incurram: Conteret enim Deus hypocritarum oſſa. Imperator omnia, quæ facta narrabantur, ordine audiuit, audiẽdoq; gauiſus eſt, & Deo gratias egit: Neq; audiuit ſolùm, ſed narrationis quoque ſeriei ſanctæ Synodi, ſicut illius maieſtatem decebat aſſenſus eſt, non meis quidem verbis ad hoc inductus, ſed Patrum & auorum ſuorum fidem ſequutus.

Dalmatius iactãtiæ vitium formidans, quæ Imp. ſuggeſſerat, publicè repetere detrectat.

Imp. Theod. maiorum ſuorum fidem æmulatur.

Scripta itaque (vt par erat) ſuſcepit, & legit, perſuaſusq; ait: Si res ita habet, cur Epiſcopi, qui adfuerunt, huc non veniunt, cui ego: Nemo eorum venire ſinitur, & ille: Nemo prohibet. Rurſum ego: Detinẽtur, inquam, & prohibentur, ne veniant. Qui è Neſtorij factione ſunt, eorum plurimi eunt & redeunt liberè: Quæ verò à ſacra Synodo acta ſunt, ea nemo ad veſtram pietatem referri permittit. Cæterùm pro altera, hoc eſt, pro parte Cyrilliana coram omnibus dixi, ſex millia ne Epiſcoporum audire malit, an vnum tantùm hominem, eumq; impium. Sex millia autem eos aiebam, qui ſub Metropolitanorum ſanctiſsimorum Epiſcoporum poteſtate degunt. (Hæc omnia autem eò ſpectabant, vt accerſerentur, & venirent, qui ea, quæ facta ſunt, patefacerent; loquor autem de ſanctiſsimis Epiſcopis, quos ſacra Synodus huc deſtinatura eſt.) Et reſpon-

Sex millia Epiſcoporũ pro fide contra Neſtorium ſtant.

dit,

dit: Rectè quæsiuisti: Rursumque adiecit, & dixit: Precemini pro me. Quid multis? certò noui, Imperatorem Deo & sacræ Synodo obsequuturum potiùs, quàm peruersis hominibus. Orate igitur pro Imp. & pro nobis; populus Constantinopolitanus, vna simul voce exclamat: Anathema Nestorio.

Imp. commendat se precib⁹ Dalmatij. Dalmatius se ac Imp. aliorum obsecrationibus. Constantinopolitani anathema clamant Nest.

Tomi secundi caput XXI.

CYRILLI ARCHIEPISCOPI Alexandrini epistola Epheso ad monasteriorum præfectos scripta.

ARGVMENTVM.

INDICAT, Christi hostem omniumq; turbarum ac controuersiarum caput fontemq; communi totius Syõdi sententia et auctoritate exauctoratum, ordineq; motum esse. Nec ob id tamen à precibus cessandum, quòd Nestorij fautores minimè ferientur, nonnullæq; turbarum reliquiæ, veluti cõsopita flamma etiamnum lateant.

Religiosissimis piissimisq; monachorum Patribus cæterisq;, qui monasticam vitam vnà vobiscum exercent, & in fide Dei constanter perseuerant, dilectis desideratissimisq; Cyrillus in Christo salutem.

Dominus noster Iesus Christus, cùm à Iudæis probris affectus, illusus, flagellis cæsus, postremò propter nos, & pro nobis cruci affixus, plerosque omnes, qui in illum delinquebant, impia aduersùm se capita concutere cerneret, aiebat: Et sustinui, qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur, & non inueni. Eiusmodi quippiam nunc quoque accidisse videmus. Imò verò, ne syncerè fidelium zelum iniuria

Non omnes Sacerdotes Nestorij blasphemias auersati iunt.

afficiam, plurimos habuit, qui propter Nestorij blasphemias contristati fuerunt. At non omnium hic sensus fuit: Nã inter eos quoq;, qui sacerdotio funguntur, comperti sunt nonnulli, qui causam illius aspernarentur; vtpote cum homine hæretico apertè conspirantes; iisque, qui illum impugnant, improbè sese obiectantes. Sed horum insciti am Christus destruet, aut, vt verius dicam, iã destruxit: Compressum est enim os blasphemum, & conticuit lingua scelerata; nec amplius blasphemas contra Christum voces, veluti ex sacerdotali, aut doctorali auctoritate in posterũ depromet. Et qui ipsius amicitiam charitate, quæ est in Christum, potiorem ducebant, ij vultus iã nunc gerunt rubore plenissimos: Hoc enim iure optimo debebatur ipsis.

Confusi, qui cum Nestorio faciebãt.

Verùm enimuerò licèt inimicus sit iam debellatus; attamen nonnullis curarũ reliquiis adhuc distẽti, vestris ad Deum precibus egemus. Quapropter necessum est, vt vos, qui vestrã vitam Deo consecrastis, puras ad illum manus leuetis; atque hoc ipsum identidem nostrî causa facitetis. Meministis cùm Iesus Naue cum selectis Israëlitis contra Amalechitas dimicaret, beatum Moysen sublatis in cœlum manibus victoriam his à Deo postulasse & impetrasse, qui in prælio & pugna versabantur. Virilis itaque vestra sit pietas in precando; vestrisq; vt germani filij adeste Patribus, qui falsam Nestorij doctrinã perinde atque morbum quempiam pestiferũ profligare enixè contendunt; quò nimirum fidem immaculatam inculpatamque, ac nulli prorsus cauillationi obnoxiam obtinentes, Christo omnia propter nos nostriq; causa perpesso placere possimus. Exhilarate nos per literas vicissim: Erunt enim illa maximæ nobis consolationi. Bene valete, dilecti & desideratissimi fratres.

Monachorum vita Deo consecrata.

Moyses precibus victoriam contra Amalechitas obtinet.

Hæresis morbus pestifer.

Tomi secundi caput XXII.

Sacræ Synodi ad religiosissimos Imp. de Nestorij depositione relatio.

ARGV-

ARGVMENTVM.

SYNODVS hac epistola Nestorij exauctorationem, eiusq; modum & causas ordine explicat. Mox vt omnia eiusdem Nestorij monumẽta igne absumi, grauiterq; in illos, qui occultè illa tenuerint, aut legerint, animaduerti curet, Cæsaream maiestatem obnixè rogat. Postremò actorum commentarios maioris cognitionis capiendæ causa hisce literis se adiunxisse commemorat.

Theodosio & Valentiniano, religiosiss. Christianissimisq; Impp. victoribus, triumphatoribus semper Augustis, sacra Synodus per Christi gratiam, vestraq; maiestatis nutum in Ephesiorum metropoli congregata.

Vestra pietas, piisimi Christianisimiq; Principes, rectã fidem à progenitoribus semel hausta, quotidianis incremẽtis augere non desinit, plurimamq; curam veritatis dogmati subinde impẽdit. Quare cũ ex Nestorij doctrinaq;, à sanctorũ Patrum, sacratissimorum Apostolorum & Euangelistarũ traditione prorsus aliena, perturbatio minimè parua; non solùm in magna illa ciuitate, verùm in toto passim terrarũ orbe fuisset exorta, vestra maiestas sanctas Dei Ecclesias diu multumq; turbari, veræq; fidei & pietatis dogmata fœdè adulterari, neutiquam est passa: Verùm ex vniuerso orbe, piisimos quosque Episcopos Metropolitanos, & quosdam præterea ex aliis quoque ciuitatibus Episcopos, statim ad diem Pentecostes cõuenire iusit. Quod vtiq; temporis spatium ad eum conuentum abunde sat fuit.

Nestorij doctrina ab Apostolorum traditione aliena.

Metropolitani, & alij præterea nonnulli Ephesum ad diem Pentecostes vocati.

Cùm omnes itaque iuxta præstitutum nobis terminum Ephesum veniissemus, accidit, vt Ioannes sanctissimus Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus cunctantiùs aduentaret. At nos itineris difficultatem tarditatis huiusce causam rati, post terminum nobis præfinitum elapsum, sedecim totos dies auscultationem

tionem Synodicam distulimus. Interea verò alij quidem Episcopi senio confecti, inusitata inter alienos consuetudine viuendi grauiter affligebantur: alij aduersa valetudine in periculum vitæ adducebantur; nonnulli quoque ex illis in hac ipsa vrbe diem extremum obierunt; quidam deniq; graui rerum penuria conflictati, & ob id moræ impatientes, importunè, vt Synodicam acroasin primo quoque tempore auspicaremur, nos vrgebant. Actis proinde decem & sex integris diebus post Pentecosten ad Synodicam audientiã nos accinximus. (Nam Ioannes sanctissimus Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus, per Alexandrum Apamææ, & Alexandrum Hierapolis Deo dilectissimos Episcopos, quos præmiserat, nobis indicauerat, morandi causam se habere: Qui sanè hactenus nõdum cõparens nõ parum molestię sacrę Synodo attulit) ac vigesima quidem secunda mensis Iunij, vt Romani appellant, sessionẽ celebraturi, per religiosissimos quosdã Episcopos præclarum illum Nestorium, vt nostro conessui sese adiungeret, pietatisq; & fidei examinationi vnà nobiscum interesset, amicè admonuimus; sed nullum euidens ab eo responsum obtinere licuit; vnũ hoc tandem per eos, qui missi fuerant, renunciauit: Rem perpendam, & si ita visum fuerit, adero.

Ephesinũ Concil. decima sexta demum die post illius indictionem inchoatum.

Ioan. Anti. per Alexandrum Apamææ & Hierapolis Episcopos se Conc. tempestiuè adesse nõ posse significat.

Cùm itaque sequenti, hoc est, vigesima tertia Iunij die, in sancta & magna Ecclesia, quæ appellatur Maria, conuenissemus, sanctumque Euangelium, quod ipsum Christum nobis ob oculos ponebat, in throno, qui medium locum obtinebat, propositum esset, Canonum norma seruata, tres rursum alios sanctissimos Episcopos ad ipsum misimus, monentes simul ac rogantes, vt sacræ Synodo sese sisteret, suaq; doctrinæ rationẽ coràm redderet. At ille domo, in qua diuersabatur, frequenti milite circumuallata, cùm nullus tamen per id tempus in ciuitate tumultus esset: (Sicut nec antè quoque vllus extiterat) ne minimo quidẽ responso legatos nostros dignatus est. Porrò autem, cùm Canones præscribant, tertiò quoq; contumacem esse citandũ, missis iterum aliis ad illum sanctissimis Episcopis, æquè durum rursum & immorigerum ac ante eundem offendimus: Siquidem multa ignominia, multisque oneratos con-

Synodus Ephesina in Ecclesia D. Virgini sacra celebrata. Euangeliũ in medium propositum Christum repræsentat.

Nestorius per Satellites suos cõuitiis agit.

conuitiis, militum opera, qui domicilium illius tuebantur, ad hoc vsus, illos ad nos remisit, qui officij causa missi ad illum fuerant.

Quia ergo æquum non erat, posteaquàm ille conscientiæ suæ improbitate impeditus accedere nolebat, vt tanta coacta Synodus otiosa diutiùs desidêret; non potuimus fidei & pietatis dogmata non excutere. Telam autem hanc hoc ordine exorsi sumus; primò omnium actorum monumentis reuerendas pietatis vestræ literas, quasi facem quandam præmisimus; his mox sacræ fidei expositionem subiunximus, fidei, inquam, initio quidem à sanctis Apostolis nobis traditæ, postea verò à trecentis decem & octo sanctis Patribus in ciuitate Nicæa à sacræ memoriæ Constantino quondam congregatis, fusiùs expositæ: Cuius Constantini fidem vestra quoque dominatio illustriorem reddit. Tandem Cyrilli Episcopi sanctissimi religiosissimiq́ue epistolas de fide conscriptas cum editæ fidei expositione contulimus; collatasq́ue non modò sententiis, verùm etiam verbis fidei Symbolo per omnia consentaneas comperimus; nec vspiam illius doctrinam à piæ illius fidei norma dissentire offendimus.

Ordo in Synodo Ephesina seruatus.

Fides ab Apostolis tradita fusiùs per Patres Nicenos explicata.

Epistolæ Cyrilli ad Nestorium de fide perscriptæ, fidei Symbolo consentaneæ.

His porrò transactis, reliquum videbatur, vt dogmata admirandi illius Nestorij discuteremus. Erant autem illa minimè obscura, vt quæ in epistolis & libris eius luculenter extarẽt expressa; vt nihil interim de iis dicamus, quæ ex publicis eiusdem concionibus erant excepta, quæq́ue in ipsa Ephesiorum Metropoli, dum priuatim cum piissimis quibusdam Episcopis disceptat, palàm ex illo fuerant audita: Neque enim dictitare cessabat, dici non debere, Deum nostri causa hominem esse factum. Quasi verò humana, quæ non propter infirmitatem, sed propter suam erga nos benignitatem susceperit, aliquã Diuinæ naturæ ignominiam adferant. Idem cùm apud piissimos quosdam Episcopos verba faceret, Diuinum illud adorandumq́ue incarnationis mysterium ludibrio habens, aperteq́; subsannans, dicere non est veritus: Equidem Deum bimestrem aut trimestrem non dico; atque hoc ipsum triduo ante sacram hanc Synodum coactam accidit; sicut commentario-

Nestorij hæresis & contumacia ex illius libris, publicisq́ue eiusdem ac priuatis disceptationibꝰ manifesta.

Nestorius incarnationis mysterium ludibrio habet, subsannatq́ue.

rum fides disertè id testatũ facit. Cæterùm cùm hæc ipsa quoq; Nestorij placita, vt par erat, cum sanctorum Patrum expositione commisissemus, inuenimus ea, cum illis planè pugnantia, nec non à Catholica vestra fide prorsus aliena. Nec opus erat, vt Nestorius horum rationem redderet, aut de his se expurgaret; cùm hoc ipso constans sui ipsius accusator esse pergeret, quòd in peruersis illis suis dogmatis Catholicæ Apostolicæq; fidei nostræ omnino contrariis, contumaciter persisteret.

Nest placita à Catholica fide prorsus aliena.

Huius itaque rei causa ipsum à Sacerdotio, peruersæq; doctrinæ cathedra semouimus, Canoniceq, exauctorauimus; Cœlestinum sanctissimum Deoq; dilectissimũ, vrbis Romanæ Episcopum dignis præconiis extollentes, qui ante nostrã sententiam hæretica illius dogmata cõdamnârat, nosq; in ferenda contra Nestorium sententia anteuerterat: Quò nimirum piam salutaremq; fidẽ à sanctis Apostolis, Euangelistis, Patribusq; Ecclesiis traditam, tutam tranquillamq; redderet, quam ille deprauata doctrina (qualẽ post suam quoq; condemnationem vbertim profundere non destitit) euertere conatus fuerat. Vestram autem maiestatem iterum iterumq; rogatam cupimus, vt vniuersam illius doctrinam è sanctis Ecclesiis submoueri, eiusdemq; libros vbilibet locorum repertos, flammis iubeat absumi: Per hos enim Dei incarnati, quò suã in nos clementiã declararet, gratiam abolere cõtendit: Cuius ille in genus nostrum benignitatem, Diuinitatis ignominiam interpretatur. Quòd si quis vestras sanctiones spreuisse compertus fuerit, ille vestræ dominationis indignationem non absque formidine sentiat: Hac enim ratione fiet, vt Catholica fides per vestram pietatem munita persistat illæsa, nosque iuges pro vestra maiestate preces fundamus, per quam & Christus glorificatur, & fides communitur, & gratia Dei omnibus hominibus illustrior redditur. Porrò autem, quò isthæc sint clariora magisque aperta, adiungere placuit actorum monumenta.

Nestorius Romæ priùs condemnatus, quàm Ephesi.

Nestorius post latam in se sententiã adhuc cõtra Christum insanit.

Rogatur Imp. vt libros Nest flãmis iubeat absumi.

Nestorius Dei benignitatem ignominiam interpretatur.

Subscripsimus omnes, quotquot piissimi Episcopi in superioribus Commentariis ordine fuimus recensiti.

Tomi

Tomi secundi caput XXIII.

EPISTOLA SACRÆ SYnodi ad Clerum populumq; Constantinopolitanum de Nestorij depositione.

ARGVMENTVM.

CLERVM populumque Constantinopolitanum de Nestorij exauctoratione certiorem reddit. Depositionis causas partim exponit, partim vt illis notas, missas facit. Pro noui Episcopi electione preces supplicationesque indicit.

Sancta, magna, & œcumenica Synodus per Dei gratiam in Ephesiorum Metropoli concongregata, piißimis Compresbyteris ac Comministris, vniuersoq; Clero & populo sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ in Domino salutem:

Huc deuenimus, vt rem apprimè luctuosam vobis indicare cogamur. Primò sanè, quod factum est, amarè defleuimus; mox verò necessitas eò nos adegit, ne videlicet plures impietatis lue corriperentur, vt ipsam morbi huius causam excindere compelleremur. Amotus est itaq; à Sacerdotio Nestorius, propriæ impietatis laqueis præter opinionem captus. Cuius quidem impietatis & vos quoque testes estis, firmamẽta ex iis petentes, quæ sæpenumero temere apud vos disseruit. Ad hæc mala vobis nota acceßerunt illa quoque, quæ hîc itidẽ bla-

Amotus Nest. non absq; dolore Concilij.

Nest. morbus Constantinopoli & Ephesi notus.

blasphemo ore profudit: Nam neque sacra Synodus, quæ vndecunque hunc in locum conuenit; neque Sanctorum multitudo, quæ pietatis gratia hîc collecta est, illius impetum aliqua ex parte compescere potuit; verùm blasphemiis blasphemias adiiciens, magisque subinde insaniens dicere ausus est: Ego bimestrem aut lacte nutritum nolo adorare; neq; illum, qui fugit in Ægyptũ, Deum volo nominare. Deniq; eô rem suis blasphemis vocibus deduxit, vt vniuersam Seruatoris nostri dispensationem nostri causa susceptam, simplicioribus dubiã planeque suspectam reddiderit. Iam vestræ precationis munus fuerit, ardentibus indefessisque à Deo votis contendere, vt idoneum aliquem declaret, qui magnæ illius ciuitatis Episcopatum suscipiat cathedramque teneat: Nam si regia ciuitas piè fuerit gubernata rectèque constituta, cæteræ quoque omnes Ecclesiæ sanctæ commodum hinc reportabunt. Ego Cyrillus Ecclesiæ Alexandrinæ Episcopus, opto vos in Christo valere, dilecti desideratissimique fratres. Philippus Apostolicæ Ecclesiæ Presbyter subscripsi. Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus subscripsi. Arcadius Episcopus & legatus subscripsi. Firmus Cæsarææ Episcopus subscripsi. Flauianus Philippensium Episcopus subscripsi. Memnon Ephesiorum Episcopus subscripsi. Theodotus Ancyræ Episcopus subscripsi. Verenianus Pergensium Episcopus subscripsi. Cùm Episcopi supra ducentos extiterint, qui Nestorium deposuerunt, horum subscriptionibus contenti fuimus.

Nestorius bimestrem & lacte nutritum non vult adorare.

Nestorius simplicibus Christi œconomiam dubiam reddidit.

Salus & fidei integritas Ecclesiæ Metropolitanæ in alias subiectas Ecclesias redundat.

Episcopi supra ducentos Nestor. exauctorationi subscripserunt.

Tomi secundi caput XXIIII.

CLERI CONSTANTINOPOLITANI ad sacram Synodum Epistola.

ARGV-

ARGVMENTVM.

VT Cyrillus communi totius Concilij nomine scripserat ad Clerum populumque Constantinopolitanum; ita Archimandrita Dalmatius, qui summæ apud eundem Clerum & populum auctoritatis erat, eiusdem Cleri populique loco & nomine ad œcumenicam Synodum rescribit: Agitque vnus omnium verbis gratias, quòd res antè afflictæ, eum in locum iam tandem sint adductæ. Indicat præterea, epistolas de Nestorij depositione Constantinopolim, missas omniũ gratulatione & plausu, publicè fuisse lectas. Rogat postremò, vt Ecclesiæ Constantinopolitanæ de bono pastore tempestiuè prospiciant: Vnum hoc enim ad rectam fidem stabiliendam adhuc superesse.

Piissimis sanctissimísque Patribus nostris, quì iuxta religiosissimorum Impp. nostrorum decretum ex vniuerso orbe in Ephesiorum metropoli conuenerunt, Cyrillo, Iuuenali, Memnoni, Flauiano, Firmo, Theodoto, Acacio, Amphilochio, Eleusio, Palladio, Vereniano, Iconio, & vniuersa demum Synodo, Dalmatius, Sampsonius, Maximianus, Ioannes, Euander, Modestianus, Adelphius, Philetus, Eulogius, Basiliscus, Florentius, & vniuersas deniq; vrbis Constantinopolitanæ Clerus in Domino salutem.

Constantinopolitani tenaces traditionis maiorũ.

Iam inde ab ineunte ætate in orthodoxia educati orthodoxóque dogmate probè spectati, toti in hoc sumus, vt sanctorum Patrum traditionem inconcussam seruemus. De qua quidem Patrũ traditione per ea, quę sanctissimus piisimusq; Archiepiscopus Cyrillus ad nos nuper perscribere dignatus

est,à vestra sanctitate seriò iterum admoniti; déque præclaris magnisque fidei orthodoxæ successibus per eadem illa proximè certiores facti, meritas omnium nostrûm Saluatori gratias egimus. Cùm ergo Nestorium nostrum quondam Antistitem, quòd Apostolicam synceramque ac piam fidei doctrinam adulteraret,à vestra pietate ordine locóque motum esse intellexissemus,literasque à Theodosio & Valentiniano piissimis Christianissimisque Impp. tanquam à vestra sanctitudine missas ea de re accepissemus;statim illas palàm in sancta Dei Ecclesia,vniuerso populo circumstante & audiente,legi curauimus: Sciat autem vestra sanctitas, populum nobis non modò non repugnasse, sed magnis quoq; laudum præconiis, cùm sanctam &œcumenicam vestram Synodum,tum victores quoque Impp. quòd sacram vestram Synodum coëgissent, coactamque omni studio curassent,cuexisse. Nos porrò maiorem in modum recreati,præsentes statim rescripsimus. Nunc verò eximiam vestram pietatem enixè obtestamur, vt iugiter pro nobis Deum precetur, curamque omnem adhibeat, vt sancta Dei Ecclesia Constantinopolitana rectè in posterum constituatur: Hoc enim vnum ad orthodoxæ fidei munimẽtum syncera vestra prouidentia reliquum adhuc esse intelligit: Quò hac tandem ratione omnia ad finem Christo Domino gratum perducantur, vniuersáque nostra nulli mortalium nisi vestræ sanctitudini, piissimisque ac Christianissimis Impp. nostris accepta ferantur. Dalmatius Presbyter & Archimandrita, & Monasteriorum pater. Diuina sanctáque congregatio ora pro me, obsecro.

Nest. loco motus, quòd maiorum fidem adulteraret.

Populus Constantinopolitanus Nestorij exauctorationem lætanter excepit.

Rogatur Synodus Ephesina, vt Ecclesiæ Constant. prouideat de idoneo pastore.

Tomi secundi caput XXV.

EPISTOLA CYRILLI ad Clerum populumq; Alexandrinum.

ARGV-

ARGVMENTVM.

OBITER lætum Concilij ſucceſſum, communemque totius populi Epheſini poſt Neſtorium depoſitum lætitiam & plauſum indicat. Suum poſt Synodalium commentariorum confectionem reditum ſpondet. Omnia tandem felicia illis optat.

Presbyteris, Diaconis, populoq; Alexandrino dilectis deſideratiſsimísque Cyrillus in Domino ſalutem.

Etſi quæ hîc acta ſunt, veſtræ pietati latiùs explicari debuiſſent; attamẽ quòd tabellarij feſtinarent, breuitate vti coactus ſum. Scitote itaque, ſacram Synodum in magna Epheſiorum Eccleſia, quæ appellatur Deipara Maria, vigeſima octaua menſis Payni fuiſſe inchoatam. Cùm autem totus dies inſumptus eſſet, tandem damnatum blaſphemumq; Neſtoriũ, quòd ſacræ Synodo adeſſe, ſuorumq; dogmatum rationem affetre non auderet, depoſitionis ſententiæ ſubiecimus, ac ab omni Epiſcopatus gradu amouimus. Epiſcopi autem, qui hanc in illum ſententiam tulimus, ampliùs ducenti eramus. Vniuerſus verò ciuitatis populus, à primo diei ortu vſque ad veſperam ſacræ Synodi iudicium auidè præſtolabatur. Vt autem cognitum eſt, infamem illum blaſphemiarum autorem ſua dignitate eiectum eſſe, omnes vno ore ſacram Synodum laudare, Deumque, quòd fidei hoſtem deieciſſet, glorificare cœperunt. Neque his contenti, nos quoq; vbi primùm Eccleſiam egreſsi fuimus, cum lampadibus & tædis vſq; ad diuerſorium duxerunt: Erat enim veſpera multáque paſsim lętitia, ac funalia plurima collucebant. Nonnullę quoque mulieres thuribula geſtantes nos præibãt: Atq; ita Saluator noſter his, qui gloriam illius infamare ſtudebant, omnia ſe poſſe, oſtendit. Cæterùm tantiſper adhuc hîc demorabimur, dũ depoſitionis chartas & commentarios, quibus commiſſum eſt, perficiant; ad vos deinde velis remisq; feſtinaturi. Sumus omnes per Dei &

Neſtor. 28. menſis Payni ſub noctem exauctoratus Epheſi.

Epiſcopi ſupra ducentos Neſt exauctorarunt.

Epheſij Synodi de Neſtorio iudicij auide expectant.

Magna Epheſi lætitia & plauſus propter Neſt. depoſitum.

Seruatoris noſtri gratiam læti, bonáque valetudine vtimur: Vos in Chriſto dilecti & deſideratiſsimi, valete.

Tomi ſecundi caput XXVI.

EIVSEEM CYRILLI ad eundem Clerum populúmque Epiſtola.

ARGVMENTVM.

EST hæc epiſtola eiuſdem penè argumenti cùm præcedente: Narrat enim, certamen contra veritatis hoſtes ſuſceptum, fœliciter confectum eſſe, non tamen citra ſudorẽ & moleſtiam, prout res magnæ ἀνιδρωτὶ haud temere confici ſoleant. Hortatur more ſuo ad preces & ſupplicationes, quò felix, Deo bene iuuante, & celer ad illos reditus obtingat.

Presbyteris, Diaconis, populoq; Alexandrino dilectis ac deſideratiſsimis Cyrillus in Domino ſalutem.

Egregia præclaráque facinora, haud facilè citra laborem confici ſolent: Etenim res ita comparata eſt, vt vnicuique commodo ſuus antecedat ſudor. Nec mirum eſt ſanè, ſi in rebus illuſtribus id plerunque vſu venire videamus, cùm etiam vulgaria, & ea, quæ fauente numine obueniunt, non temerè cuipiam citra moleſtiam & curam obtingere deprehendantur. Verùm inter hoſce labores, vitæque moleſtias dicere didicimus: *Viriliter age, confortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum*: Certò nanque perſuaſum habemus, conatus virtuti coniunctos glorioſum fructum olim ſortituros, nosque ſpiritalis fortitudinis ſtrenam tanquam pactam mercedem apud Deum reperturos. Proinde ſceleratam illam hæreſin, quæ per terrarum orbem paulatim iam ſerpere incipiebat, cornúque in altum ſublato

Nihil illuſtre conficitur citra laborem.

Pſal. 26.

Conatus virtuti coniuncti glorioſum fructum ſortiuntur.

ſublato iniuſtitiam contra Deum loquebatur, & incendij cuiuſpiam inſtar recta Eccleſiæ dogmata modis omnibus depaſcere nitebatur, ipſummet vnigenitum Dei Verbum è medio ſuſtulit; ipſumque illius inuentorem & autorem proſtratum eneruatumq;, per ſacrę Synodi ſententiam à ſacerdotio ſemouit. Itaq; læti iã dicere poſſumus: *Magnificauit Dominus facere nobiſcum, facti ſumus ſicut lætantes:* Gaudent enim doctores ac populi duces, fidem rectam eſſe confirmatam, Satanáque peſſundato, ac ſcandalis, quæ concitauerat, ſublatis, veritatis dogma aduerſùs mendacium valuiſſe, Chriſtóque omnium Seruatori ſuum vbique nunc locum eſſe, ita vt iam omnes vno ore dicamus: *Vnus Dominus, vna Fides, vnum Baptiſma.* Hæc quidem vobis tanquam filiis perſcribo, admirandáq; Saluatoris noſtri ſtratagemata deprædico, vt ardentiores ad Deum preces in poſterum fundatis, quò illo tandem aſpirante, incolumes gaudentesque vobis gaudentibus reſtitui queamus. Valere vos in Domino exopto.

Hæreſis inſtar flãmæ recta dogmata abſumit.

Chriſtus Neſt. per Synodi ſentẽtiam amouit.

Pſal. 125.

Epheſ. 4.

Tomi ſecundi caput XXVII.

SYNODI EPISTOLA ad Clerum populumq; Conſtantinopolitanum.

ARGVMENTVM.

NEQVE hæc epiſtola multum à proximè præcedentium ſententia recedit: Significat enim Neſtorium depoſitum, & iuſtè depoſitum, quòd omne peccatum iuſtam pœnam promereatur; hæreſin autem vitium eſſe omnium deterrimum. Admonet, vt magno animo Neſtorianos expellant, tum vt læti ob debellatum hoſtem in Domino viuant.

Sacra Synodus religioſiſſimo Clero populóque Conſtantinopolitano S. D.

Nemo impune Creatori suo sese opposuit.

Nemo vnquam Creatori suo obsistere ausus, diuinā vindictam euasit; sed quantum quidem humanus sensus cōsequi potest, statim aliquam suppliciorum partē (Siquidem maior eius rei portio magni illius iudicij diei reseruatur) dependere solet. Quare & Nestorius impię hæreseos instaurator, *in Ephesiorum ciuitate*, quam Ioannes Theologus & sacra Deipara Virgo Maria quandoq; incoluerunt, constitutus, à sanctorum Patrum, & Episcoporum cœtu vltro seipsum abalienans, malæq; conscientię reatu impeditus, ad illum sese adiungere non audens, post trinam citationem sacræ Synodi sententia, diuinóque sanctorum Patrum iudicio condemnatus, omnique sacerdoatli dignitate exutus est. Estque illius condemnatio & exauctoratio in actorum commentarios relata; communique omnium calculo & suscriptione confirmata. *Gaudete itaque in Domino, iterum dico gaudete*: Nam offendiculum iam est sublatum, zizaniáque ex spiritalis culturæ aruo sunt eradicata. Confortamini proinde, & refocillemini, scutóque fidei sumpto, sceleratæ profanæque nouitatis auctores confestim expellite: Neq; enim minor merces vobis obtinget, si id feceritis, quàm illis, qui hîc desudant; Synceri fratres, qui nobiscum hoc loco congregati sunt, in Domino vos omnes salutant.

Ioannes Euangelista & Deipara Virgo Ephesiorū ciuitatem incoluerunt.

Nesto. exauctoratio inter actorum monumenta relata.

Philip. 4.

Iubentur Cōstantinopolitani Nestorianos vrbe expellere.

Tomi secundi caput XXVIII.

ARGVMENTVM.

NON semel iam antè facta est mentio Symboli Niceni confirmationisque eiusdem. Ea confirmatio vnà cum suo fundamento breuiter hoc capite assignatur. Fatendum est tamen, quæ ex quibusdam Patribus ad prædicti Symboli confirmationem hoc loco adferuntur, ea non facere ad totum Symboli corpus; sed ad eam solam partem, quæ ad Christi œconomiam spectat. In Græco exemplari deerant hîc aliquot versus, quos ne oratio maneret hiulca, ex Contiana editione expleuimus.

Commen-

Commentarius actorum Synodi Ephesinæ super confirmatione Symboli Niceni.

Post consulatum dominorum nostrorum, Flauij quidem Theodosij XIII. Flauij verò Valentiniani III. XI. Cal. August. Synodo in Ephesiorum metropoli iuxta religiosissimorum Principum nostrorum sanctionem coacta, Cyrilloque Archiepiscopo Alexandrino, qui & Cœlestini quoque sacratissimi Romanorum Archiepiscopi locum obtinebat; Arcadio item Episcopo, & Philippo Presbytero Apostolicæque sedis legato, cæterisque, quorum nomina suprà recensita sunt, in Episcopali Memnonis Basilica residentibus; Petrus Presbyter Alexandrinus, & Notariorum primicerius dixit: Sancta & magna vestra Synodus rectæ Apostolicæque fidei omni ex parte prospectum cupiens, inter cætera fidei quoque definitionem proposuit, quam præ manibus habemus, parati eam legere, si vestræ sanctitati visum fuerit. Sancta Synodus dixit: Proposita à sancta hac & vniuersali Synodo fidei definitio legatur, & actorum monumentis inseratur,

NICENA SYNODVS hanc exposuit fidem.

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, visibilium omnium & inuisibilium factorem; & in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, ex Patre, hoc est, ex Patris substantia natum; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt, tam ea, quæ sunt in cœlo, quàm ea, quę sunt in terra. Qui propter nos & propter nostram salutē descendit, & incarnatus est, & passus est, & tertia die resurrexit, & ascendit ad cœlos, & inde venturus est ad iudican-

iudicandum viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum: Qui autem dicunt: Erat aliquando, quando non erat, & priusquàm nasceretur non erat; & quòd ex nihilo, siue ex non existentibus factus est; quique ex alia substantia, aut essentia, aut vertibilem, aut mutabilem Dei Filium esse dicunt, eos anathematizat Apostolica & Catholica Ecclesia. Huic sanctę fidei omnes assentiantur, oportet: Est enim piè sufficienterque ad totius orbis vtilitatem exposita.

Fides orthodoxa per Synodum Nicenam sufficienter explicata.

Quia verò non desunt, qui ita illam agnoscunt & profitentur, vt tamen falsa interpretatione veram eius vim & sensum euertant; par est, vt quædam quoque testimonia ex sanctis Patribus in medium adferamus, quibus eiusmodi falsitati obuiàm eatur. Petrus Presbyter Alexandriæ & Notariorum primicerius dixit: In promptu habemus sanctorum Patrum codices. Selegimus autem ex iis pauca capita; si placet, ea prælegemus. Flauianus Philippensium Episcopus dixit: Et hæc legantur, & actorum mouumentis inserantur.

Hæretici fidei Symbolum recipiunt, sed falsa interpretatione eius sensum peruertũt.

Quædam sanctorum Patrum sententiæ, ad Symboli Niceni confirmationem.

Fol. 262.

Attici Episcopi Constantinopolitani: Hodie Dominus Christus, secundùm humanitatis naturam, genitus est: Nam iuxta naturæ diuinæ dignitatem dudum ante existebat. Deinde his rursum adiungit: Verbum, in quod secũdùm propriam naturam exinanitio nulla cadit, humani generis amore homo factũ, exinanitur: Seipsum enim assumpta serui forma exinaniuit. Qui carnis & corporis expers erat, propter te incarnatur: *Verbum enim caro factum est.* Qui propter incorpoream naturam tactui nõ subiacebat, palpabilis efficitur. Qui principio carebat, sub principio corporali nascitur. Qui perfectus erat, crescit. Qui indemutabilis, proficit. Qui dies, in diuersorio gignitur. Qui operit cœlum nubibus, pannis inuoluitur. Qui Rex, in præsepio ponitur.

Nascitur, qui ante omnia secula existebat; palpatur, qui corporis expers erat.

Ioan. 1.

Eiusdem Attici.

Si quem

Si quem anxium reddit Vnigeniti incarnatio, aut Virginis impregnatio, perpessionum communicatio, aut crux, aut mors, aut resurrectio, isthæc terrarum orbi salutem peperisse intelligat: Eademque præpotentis benignitate minimè indigna esse, animo pertractet: Nam si Deo turpe est, in Virgine habitare; modis omnibus turpius erit, Virginem formare. Quòd si verò condere turpe non est, neque opus suum inhabitare turpe erit. Rursum, si perpessioni obnoxium esse malum est, à perpessionibus liberare posse magnum quoddam bonum sit, necessum est. Quare licet immortalis esset; attamè quò mortem aboleret, mortem subiit. Pari modo, vt nostram resurrectionem constitueret, ex mortuis surrexit. Horum autem omnium non per Diuinitatis naturam, sed per carnis assumptionem capax extitit: Et quidem illa in propriæ impatibilitatis asylo immotus consistens; hac verò nihil non patiens ac sufferens, spiritalis vitæ rationem quàm optimam nobis instituit.

Nõ minùs Deum decet Virginẽ inhabitare, quàm Virginẽ formare.

Si passionibus obnoxium esse, malum est, à passionibus liberare posse bonum erit.

Amphilochij Iconij ciuitatis Episcopi.

Quoniam verò idem & Rex, & Deus, & mortalis erat (mortem enim propter patibilis naturæ nostræ œconomiam degustauit) Dona illa, mysteriorum quorundam ænigmata extiterunt. Aurum offerunt Magi, quia Regem ipsum esse, intelligunt. Thus deferunt, quòd Deo se offerre non ignorent. Adiiciunt denique myrrham, propter mortem in perpessionis mysterio inclusam.

Magorum dona mystica.

Item eiusdem.

Nisi enim ille natus esset secundùm carnem, tu non nascereris secúdùm Spiritum. Nisi ille seruilem formam induisset, tu adoptionis filiorum gloriam consequutus non esses: Propter hoc namque cœlestis in terram ascendit, quò tu terrenus in cœlũ subuehereris. Propter hoc rursum Christus semetipsum exinaniuit, vt nos omnes ex illius plenitudine hauriremus. Illius mors tua facta est immortalitas; Domini per-

Cur cœlestis descenderit in terrã.

Christi mors nostra vita.

pesio, serui facta est exaltatio. Tu autem beneficium in blasphemiæ occasionem conuertis. Alia Patrum testimonia ad hunc locum facientia ex capite septimo secundi huius Tomi petere licet.

Tomi secundi caput XXIX.

PETRVS NOTARIORVM Primicerius Charisii loco, non absque expostulatione Synodum contra quosdam Lydios compellat.

ARGVMENTVM.

COMMENTARIVS ACTORVM Synodi Ephesinæ super libello, quem Charisius Ecclesiæ Philadelphiæ Presbyter contra quoddam adulterinum Symbolum à Nestorianis concinnatum, germaniq́ue loco simplicibus quibusdam, qui ad rectam fidem redire cupiebant, obtrusum, Concilij Patribus exhibuit. Ad hoc autem præsens caput, quod attinet, Petrus Notariorum Primicerius breuiter hîc ea exponit, quæ à Charisio didicerat; puta hæreticos quosdam Lydios ad sanam fidem redire voluisse; casu verò, dum hoc meditantur, in Antonium & Iacobum homines Nestorianos incidisse: Hosq́ue Symboli Niceni loco suum adulterinum obtrusisse; atque ita miseros illos non absque ingenti sacrilegio ex Charybdi in Scyllam pertraxisse. Subiungit his, Charisium, cuius personam ille sustinebat, libellos contra hos Nestorianos paratum habere, eumq́ue sacræ Synodo offerre cupere.

Charisius quorundam Quartodecimanorum causa Synodum supplex adit.

Petrus

Petrus Presbyter Alexandriæ & Notariorum Primicerius dixit: Sacra hac religiosissimorum Episcoporum Synodo, qui iuxta piissimorum Christiq; amãtium Imperatorũ nostrorum decretum, ex omnibus penè orbis Ecclesiis in Ephesiorum Metropoli conuenerant, sessionem celebrante; fidemque, quæ per Spiritum Sanctum à 318. sanctis Patribus Nicææ quondam congregatis, exposita fuerat, vim suam obtinere debere, decernente; ac cætera, quæ ad eundem scopum pertinere videbantur, determinante; Presbyter quidam Charisius nomine, sanctæ Philadelphensium Ecclesiæ œconomus significauit, hæreticos quosdam Lydios errore, quo tenebantur, deserto, ad veritatis lumen redire, & in Catholicæ Ecclesiæ fide syncerisque ac piis eiusdem dogmatis institui voluisse. Verùm cùm ad veritatem contenderent, suauiterque ad eam deduci debuissent, in grauiorem errorem abductos, & ex vna fouea in alteram periculosiorem quodammodo præcipites actos esse.

Charisius Ecclesiæ Philadelphicæ œconomus.

Lydij Quartodecimani ad Ecclesiæ gremium anhelãtes, ab hæreticis auertuntur.

Exposuit enim Antonium quendam & Iacobum Presbyterorũ nomine insignitos ex vrbe Cõstãtinopolitana descendisse, literasque commendatitias cuiusdam Anastasij & Photij (qui & ipsi quoq; Presbyteri, Nestorianeq; hæreseos assertores erant) secum detulisse. Cumque oportuisset Euangelicam Apostolicamque fidei traditionem, quam olim sancti Patres apud Nicæam congregati exposuerunt, his, qui ex errore ad veritatem redire, & è tenebris ad lucem venire desiderabant, proponere; quandam impiorum dogmatum expositionem in Symboli formam redactam obtrusisse, vtq; huic subscriberent, miseros illos induxisse: Quæ sanè res omnem impietatis modum longè superat: Ad maiorem autem dictorum euidentiam libellus à memorato Charisio exhibitus; impiaque illa de Vnigeniti Dei Filij incarnatione expositio, vnà cum illorũ subscriptionibus, qui decepti fuerant, hîc interseruntur.

Antonius & Iacobus Presbyteri Nestoriani hæreseos suæ propagandæ causa Lydiam adeunt.

Resimpiissima, ad Christum reuerti volentes, à Christo abducere.

Tomi secundi caput XXX.

LIBELLVS, QVEM CHARISIVS Presbyter & Philadelphensium œconomus, sacræ œcumenicæq; Synodo in Ephesiorum Metropoli coactæ obtulit.

ARGVMENTVM.

CAPVT hoc duo complectitur; puta Charisii libellum, Orthodoxamque eiusdem confessionem. Libello ea latiùs & articulatiùs explanantur, quæ capite proximo præcedente obiter tantùm delibata fuerant. Proponitur hîc autem viua recentium hæreticorum imago: Nam quod Nestoriani illi moliebantur suo adulterato Symbolo, hoc ætatis huius sectarij suis toties recoctis repetitisque Confessionibus adoriuntur. Ad Charisij autem confessionem quod spectat, ea est per omnia Catholica; vtpote ad verbum penè ex Nicena fide desumpta.

Omnes bene affecti maioribus veteribusq; Doctoribus, quem decet, honorem deferre debent.

Hæreticos pastores etiam subditi reprehendere possunt.

Omnes, qui rectè sapiunt, ita comparati sunt, vt honorem, &, quam decet, obseruantiam Patribus, maximè verò spiritalibus Doctoribus deferre ex animo desiderent. Quòd si verò illos, qui docendi munus sortiti sunt huiuscemodi de fide auditoribus instillare contingat, quæ omnium & aures & mentes offendant; tunc sanè ordine commutato prauæ doctrinæ magistros subiecti quoque reprehendere debent. Quia ergo Nestorius cacodoxiæ suæ fructum metens, vnus ex eorum numero est, qui de fide in Christum sentiunt pessimè, quiq; dum ea, quæ non conueniunt, inculcare non cessat, vniuersum terrarum orbem turbauit, eosq; motus passim suscitauit, vt Christi amantes Imperatores, Orthodoxæ fidei constituendæ gratia, vestram sanctitatem in hunc locum conuocare coacti fuerint: Quam proinde Deus Optimus Maximus pro sua clemẽtia, & benignitate eius rei causa (nempe, vt legitima Synodo eiusmodi turbis obuiàm eatur) in vnum hîc congregauit; propterea sanctitatis vestræ pedibus suppliciter aduolutus, omnibus & singulis palàm facio, non ipsum tantùm Nestorium, sed ipsum quoque Anastasium & Photium Presbyteros, eiusdem-

que

que impietatis socios eandem Nestorij impietatẽ in aliis quoque ciuitatibus passim disseminare.

Nestoriani antesignani sui virus in aliis quoq; locis disseminant.

Quare quendam Iacobum eadem, qua ipsi, & mente & audacia instructum mensæq; illorum consortem subornarũt, suisque literis, piissimis Lydiæ Episcopis veluti orthodoxum, (cùm sit merus impostor & hæreticus) seriò commendarunt. Quarum rerum vestra sanctitudo iam conscia, id meritò in illum illiusq; fautores & impulsores statuet, quod legũ seueritas iubet. Hic autem Iacobus, posteaquàm Philadelphiam Lydiæ ciuitatem ingressus esset, quosdam statim ex simplicioribus Clericis fraude circumuenit: Etenim fide, quam sancti Patres Niceni exposuerãt, reiecta, alteri fidei, aut perfidiæ veriùs expositioni subscribere impulit. Et quidem hoc illi ex mera simplicitate fecerunt, subscribentes in hunc modum: Huic orthodoxæ fidei assentimur. Hanc autem expositionem hæreticis blasphemiis refertam; illorumq;, qui in errorem abducti sunt, subscriptionibus signatam, & integram habemus, & in vestræ sanctitatis præsentia recitari percupimus; quò hinc perspicuum euadat, illos orthodoxæ fidei euersionem apertè molitos esse. Sed neque eam solam fidei expositionem in manibus habemus, verùm etiam literas, quibus prædicti Iacobum hæreticum huiusq; temeritatis auctorem orthodoxum esse testantur. Me verò tanquam hæreticum à communione sacroque ministerio depulerunt: Cùm tamen piè Catholiceque, vt mox sequentia manifestabunt, sentiã, & hactenus semper senserim: Etenim his illorum literis & expositionibus lectis, vestra erga Deum dilectio facilè intelliget, qualia illi aduersùs orthodoxã fidem machinati fuerint. Quæ omnia tandem Deus per vestram sanctitudinem demolietur.

Hæretici more suo adoriuntur simpliciores.

Nestoriani pro Niceno, suum Symbolũ rudibus obtrudunt.

Hæretici Catholicos perinde ac hæreticos exauctorant.

Confessio Charisij.

Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, omnium visibilium & inuisibilium factorem & creatorem. Et in vnum Dominum Iesum Christum Filium Dei vnigenitum, lumen de

lumine; Deum verum, de Deo vero; consubstantialem Patri. Qui propter nos, & nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus, & ex sacra Virgine Maria natus, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis, mortuus est, & resurrexit tertia die, ascendit ad cœlos, & iterum venturus est iudicare viuos & mortuos. Et in Spiritum veritatis, paracletum, Patri & Filio consubstantialem. Et in sanctam Catholicam Ecclesiam, in mortuorum resurrectionem, in vitam æternam. Ego Charisius libellos, sicut prænotatum est, obtuli, propriaque manu subscripsi.

Tomi secundi caput XXXI.

EXEMPLVM EXPOSTIONIS Symboli adulterini.

ARGVMENTVM.

PROPONIT Confessionem, quam Antonius & Iacobus Nestoriani à quibusdam Tesseradecatitis, qui ex Quartodecimanorum errore, quo obstricti tenebantur, ad Catholicam fidem redire cupiebant, exegerant. Est autem hæc Confessio ea arte consarcinata, vt simplici lectori facilimo negotio imponere queat: Videtur enim concedere, vnum tantùm esse Christum, vnum Filium, vnum Dominum; & tamen reipsa duos statuit.

Cuiusmodi eorũ debeat esse fides, qui primò initiantur, cùm ab hæresi conuertuntur.

Qui vel nunc primùm in Ecclesiasticorum dogmatum disciplina accuratè instituuntur; vel ab hæretico quopiã errore ad veritatem redire expetunt; eos agnoscere palamq; confiteri oportet, in vnum nos Deum sempiternumque Patrem credere; non nunc demum naturam aut subsistentiam sortitum, sed iam inde ab initio æuoque sempiterno Deum habitum. Neque rursum iam tandem paternitatem consequutum, verùm æterna Deitate, sempiternaque Paternitate præditum. Credimus etiã in vnum Dei Filium vnigenitum ex Patris substantia natum, qui est verè Filius eiusdem prorsus naturæ substantiæque, cuius est Pater, & esse creditur. Et in Spiritum sanctum,

Nestoriani distinguunt inter verè Filium, & non verè, hoc est, adoptiue Filium.

ctum, qui tametsi ex Dei substantia sit, non est tamen Filius secundùm essentiam, nihilominùs Deus est; vtpote eius substantiæ existens, cuius est Deus & Pater, ex quo etiam secundùm substantiam procedit. *Nos* (inquit) *non spiritum huius mundi accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est*: Peculiari quadam ratione ab vniuersa creatura, (quam non necessariò & essentialiter, sed liberè tantùm & causaliter ex Deo profluxisse nouimus) illum seiungens, Deoque, ex quo propriè secundùm substantiam promanat, coniungens; Filium tamen non nominamus; neque per Filium subsistentiam suam sortitum dicimus. Confitemur præterea Patrem secundùm se personaliter perfectum; pari modo Filium & Spiritumsanctum quoque. Pietatis autem rationem integrè retinentes, Patrem, & Filium, & Spiritumsanctum, non tres distinctas differentesque naturas, sed propter Diuinitatis identitatem, vnam eandemque οὐσίαν & substantiam agnoscimus & profitemur.

Spiritussanctus eiusdem cũ Patre & Filio substãtiæ. 1. Cor. 2.

Nestorianis Spiritussanctus nõ procedit ex Filio, sed tantùm ex Patre.

Vna in tribus personis οὐσία.

Quin de diuina quoque dispensatione, quã nostrî causa in Christi incarnatione Dominus Deus perfecit, nosse oportet, Deum Verbum hominem secundùm naturam perfectũ, hoc est, ex humana carne & anima rationis compote constitutum, ex Abrahæ & Dauid semine assumpsisse (hinc enim vt diuinæ Scripturæ testantur, Dominus Iesus ortus est, hoc ipsum secundùm naturam existens, quod erant illi, quorum è semine assumptus est.) Eundemque hominem omni ex parte perfectum, nobisq; per omnia assimilatum, Spiritussancti virtute in vtero Virgineo formatum, factum ex muliere, factum sub lege, quò nos omnes in filiorum adoptionem iam dudum antè prædestinatos, à seruitutis lege liberaret, inexplicabili quodam modo sibi coniunxisse; coniunctũ verò morti, humanisque tentationibus perinde ac vnum è nobis obiecisse: ex mortuis exuscitasse, in cœlum assumpsisse, ad dexterã tandem Dei Patris collocasse. Cùm ergo hic homo super omnẽ Principatum, Potestatem, Dominationẽ, Virtutem, & omne omnino nomen, quod nominatur, non solùm in hoc seculo, verùm etiam in futuro sit constitutus; fit vt ab vniuersa quoq; creatura adoretur. Neque hac tamen ratione duos filios, aut

Verbũ iuxta Nestorianos perfectũ hominem assumpsit.

Hoc ipsum erat Christus, quod illi, vnde originem traxerat.

Quomodo purus homo secundùm Nestorianos, citra idololatriam adretur.

duos

Quãuis alius Patris, alius matris sit filius secũdùm Nestorianos, attamẽ propter summam illorũ inter se cõiunctionem vnus duntaxat Filius & Dominus esse dicitur.

duos Dominos inducimus, sed vnum tantùm: Quandoquidẽ vnus tantùm est per essentiam Filius, nempe Deus Verbum. Cum hoc tamen homo ille assumptus tam arctam nostræ salutis causæ sortitus est coniunctionẽ, vt veri illius Filij ac Domini nomine simul & honore potiatur: Neque enim ad eum modum, quo vnus quilibet nostrûm per se Filij appellatione decoratur (nam iuxta beatum Paulum multi filij sumus, & dicimur;) sed vnus ille, & solus ille tam eximiam cum Deo Verbo societatem coniunctionemque obtinet, eaq; ratione filiationis & dominationis nomen participat, vt omnem dualitatis filiorum atq; dominorum imaginationem secludat. Per eandem illam cum Dei Verbo copulam efficitur, vt nos quidem omnem fidem, omnemq; cogitationem & contemplationem in illum referamus; ille verò adorationem diuinumq; honorem ab vniuersa creatura consequatur.

Mirabilia paradoxa de Verbi œcõnomia profundũt Nestoriani.

Vnum proinde Filium & Dominum Iesum Christum, per quem omnia facta cõsistunt, esse dicimus; primò quidem ac præcipuè Deum Verbum, qui secundùm essentiam Dei Filius & Dominus est, mente concipientes; mox verò in illo & cum illo alterum quoque illum, qui assumptus est, hoc est, Iesum à Nazareth animo complectentes; quem Deus Spiritu & virtute inunxit, eumque admodum cum Deo Verbo coniunxit, vt Domini & Filij nomen illi cum Verbo sit commune.

Nestoriani in Verbo & cum Verbo complectuntur Virginis filium.

1. Cor. 15. Cur Christus secundus Adam appelatus.

Idem ille homo iuxta diui Pauli doctrinam secundus quoque Adamus appellatur: tum quò vtriusq; naturæ identitatem exprimat; tum maximè quò posterioris ad priorem proportionem ob oculos nobis ponat. Tantum autem inter hunc & illum discrimen intercedit, quantum inter duos potest, quorum alter immensa futuræ vitæ bona olim esset subministraturus: Alter verò omnium præsentium calamitatum occasionem attulisset, causamque dedisset. Appellatus est rursum secundus Adam, vel secundus homo, tanquam is, qui alterum humanę conditionis statum nobis ostenderit: Siquidem prioris, hoc est, mortalis, patibilis, multisque miseriis obnoxij status primus homo auctor nobis extitit, in quo etiam illius similitudinem hausimus: Secundum verò statum Christus Dominus

Primus homo miserię, secundus felicitatis statũ nobis attulit.

minus demõſtrauit: Hic enim olim de cœlo venturus, omnes nos in bonorum ſuorum conſortium aſſumet: *Primus homo* (inquit Paulus) *de terra terrenus; ſecundus homo de cœlo cœleſtis*: Inde enim eſt deſcenſurus, quò omnes ad ſuiipſius ſimilitudinem inſtauret. Vnde addit: *Qualis terrenus, tales & terreni; & qualis cœleſtis, tales & cœleſtes: Sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginẽ quoq; cœleſtis.* Cæterùm in eo, qui forinſecus apparebit, & ab omnibus, qui iudicãdi ſunt; palàm cernetur, diuina natura occultè latitans, iudicium exercebit. *Et tempora quidẽ huius ignorantiæ deſpiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, vt omnes vbiq; pœnitẽtiam agant; eò quòd ſtatuit diem, in quo iudicaturus eſt orbem in æquitate, in viro, in quo ſtatuit, fidem præbens omnibus, et ſuſcitans eum ex mortuis.* Hæc eſt Eccleſiaſticorum dogmatum doctrina. Omni proinde, qui diuerſa ab his ſentit, anathema ſit. Omni, qui non accipit ſalutarem pœnitentiam, anathema ſit. Omni, qui ſacram Paſchatis diem non celebrat, Anathema ſit.

1. Cor. 15.

Actor. 17.

Tomi ſecundi caput XXXII.

SVBSCRIPTIO EORVM, qui decepti fuerant.

ARGVMENTVM.

HOC caput quorundam Quartodecimanorum ſubſcriptiones, quorum in ſupplici Chariſij libello pãulò antè facta eſt mentio, paucis complectitur. Subſcripſerunt autem non Niceno, aut alteri Catholico, vt malè perſuaſum habebant, ſed ſpurio Neſtorianorum Symbolo.

Rudius Iunici Philadelphenſis Quartodecimanus: Vera orthodoxaque fide agnita, Theophaniq; ſanctiſsimi Epiſcopi ope & patrocinio ad hoc vſus, ſanctiſsimæ Catholicæque Dei Eccleſiæ denuo me adiungo; omnemq; hæreſiu, & Quartodecimanorum præcipuè, in quorum errorem dudum antè incideram, anathematizo: Ac præſcriptæ orthodoxæ fidei expoſitioni aſſentior. Anathematizo nihilominùs & illos quoque,

Subſcribit Rudius aliàs Budius Quartodecimanus Symbolo Neſtoriano.

qui ſanctam Paſchatis diem aliter celebrãt, quàm eam ſancta, Catholica & Apoſtolica celebrat Eccleſia. Denique per ſanctam & homouſiam Trinitatem, & per Flauij Theodoſij, Flauiiq; Valentiniani ſemper Auguſtorum pietatem victoriamq; iuro, ſi quid vnquam iſtorum violauero, tanquam reum legũ auſteritati me pariturum. Prælectæ expoſitioni, quòd literarũ rudis eſſem, per Heſychium, qui Flauio eſt à cõſiliis, ſubſcripſi.

Heſychius Cardanepius Teſſeradecatites Neſtorianorũ Symbolo ſubſcribit.

Heſychius Cordanepius Flauij Senator ac Teſſeradecatites: Vera orthodoxaq; fide cognita, ad Catholicam Dei Eccleſiam ſupplex accedo; omnemq; hæreſin, & eam pẽtiſsimũ, quę eſt Quartodecimanorũ, anathematizo, ꝓpoſitęq; orthodoxæ fidei expoſitioni per omnia aſtipulor. Eos præterea, qui ſanctum Paſchatis diẽ ſanctæ, Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ ritu non celebrant, anathematizo. Denique per ſanctam et coëſſentialẽ Trinitatem, & per Flauij Theodoſij, & Flauij Valentiniani Chriſtianiſsimorum Regum ſemperq; Auguſtorũ pietatem victoriamq; iuro, ſi quid vnquã iſtorum violauero, legum ſeueritatem me ſubiturum. Et manu mea ſubſcripſi.

Ruffinus Philadelphius Quartodecimanus Neſtoriano Symbolo ſubſcribit.

Ruffinus Philadelphius Quartodecimanus: Vera & orthodoxa fide agnita, ſanctiſsimæ Apoſtolicæq; Eccleſiæ ſuppliciter aduolutus, omnem hæreſim, & eam præcipuè, quæ eſt Quartodecimanorum, deteſtor; & cum vniuerſa domo mea præſcriptæ orthodoxæ fidei expoſitioni aſſentior. Illos nihiloſeciùs, qui ſanctum Paſchatis diem ſecus celebrant, quàm ſancta Apoſtolicaq; Eccleſia, anathematizo. Deniq; per ſanctiſsimam & homouſiam Trinitatem, & Flauij Theodoſij, & Flauij Valentiniani ſemper Auguſtorum pietatem & victoriam iuro, ſi quid vnquam iſtorum præuaricatus fuero me legum ſeueritati ſubiectum fore. Et huic fidei expoſitioni, tanquã quæ mihi placeat, mea manu meoque iudicio atque voluntate ſubſcripſi. Poſt hos ſubſcripſerunt & alij quoque nonnulli, quorum nomina in Contiana editione leguntur. Exemplar illuſtriſſ. Principis Bauariæ, quo nos vſi ſumus, hos tres tantùm ponit.

Tomi secundi caput XXXIII.

ARGVMENTVM.

FERTVR condemnationis sententia in eos omnes, qui aliud fidei Symbolum componunt, aut quibuscunque proponunt, quàm Nicenum: Tum in illos rursum, qui adulterinum illud Symbolum à Charisio oblatum, quocunq; modo tenent aut docent: Tum in omnes tandem Nestorianorum dogmatum sectatores ac propugnatores.

Sacræ Synodi de fidei Symbolo decretum.

Hisce itaque lectis, sancta Synodus definiuit, nulli in posterum aliam fidem, præter eam, quam sancti Patres Niceni exposuerunt, offerre, vel conscribere, vel componere fas esse. Eos verò, qui aliam fidem componere, aut proponere, aut iis, qui ex paganismo, aut Iudaismo, aut alio quocunque errore ad veritatis cognitionem redire volũt, offerre ausi fuerint; si quidẽ Episcopi extiterint, ab Episcopatus gradu, si verò Clerici, à Clero alienos censendos esse; si autem laici, anathematis vinculo obstrictos teneri censuit.

Nulli fas fuerit aliud fidei Symbolũ conscribere, aut componere, præter illud, quod ediderunt Patres Niceni.

Grauis decreta in eos pœna, qui aliud Symbolum edunt.

Sacræ Synodi de Charisij relatione decretum.

Pari modo, si qui deprehendantur, siue ij Episcopi fuerint, siue Clerici, siue Laici, qui ea tenent, aut docent, quæ in expositione de vnigeniti Filij Dei incarnatiõe à Charisio Presbytero oblata continentur; aut scelerata quoque peruersaq; Nestorij dogmata, quæ eidem expositioni inserta comperiuntur, defendunt, ij eiusce modi sacræ & œcumenicę huius Synodi sententiæ subiaceant; nempe vt Episcopus loco motus suã digni-

Pœna eorum, qui Symbolum adulterinum, aut Nestorij cacodoxiam recipiunt.

dignitatem amittat. Clericus verò à sorte sua depulsus censeatur: Laicus autem anathematis vinculo, sicut prædictum est, constrictus habeatur.

AD TOMVM SECVNDVM APPENDIX PRIMA

Ad Lectorem.

QVÆ prima hæc Appendix offert, amice Lector, ea Græcis exemplaribus destitutus Latinè non reddidi: sed hinc inde excerpta integra indemutataq; in hũc locum transtuli. At ne cæteris essent omnino dissimilia, adeoq; minùs grata, singula capita suis argumẽtis, suisq; annotationibus nonnihil illustraui. Poterat hæc sanè (vt et cæteræ quoq;, quæ hanc suo postea loco consequentur) aliquantò locupletior assignari: verùm quòd hinc reiecta nõ vsq; adeò viderẽtur necessaria, tempusq; nundinarum, ante quas Typographus opus hoc absoluere cupiebat, præforibus vrgeret, exiguo hoc adiectitiorum capitum numero contentus

tus fui. De hoc, lector, admonẽdum te duxi, ne idem de hac cæteriſq; appẽdicibus (Idem namque obſeruatum eſt in omnibus) ſtatuas, quod de ipſis actis actorúmue Tomis: ſimulq;, vt, ſi quid de tota hac Appendicum materia Græcè apud te extat, hoc ipſum ad communem Eccleſiæ vtilitatem liberaliter in medium conferas: Sũt enim pleraq; Appendicũ capita ſubobſcurè, nõnulla quoq; deprauatè reddita: cui malo citra exemplaria Græca mederi non potuimus.

Appendicis primæ caput I.

EPISTOLA SANCTÆ SYnodi ad Synodum Pamphyliæ de Euſtathio, qui fuerat illorum Metropolitanus.

ARGVMENTVM.

EVSTATHIVS Pamphyliæ Metropolitanus, curas moleſtiaſque, quas Epiſcopale munus adferebat, non ferens, libello, quo abdicationis cauſæ continebantur, oblato, ab Epiſcopatu vltro ſe abdicat. Abdicatione admiſſa, prouinciæ Epiſcopi Theodorum in Euſtathij locum ſufficiunt: Euſtathius factum approbat; attamen, ne Epiſcopi nomen & honos ſibi adimãtur, ſupplex rogat, & impetrat.

Sancta Synodus, quæ gratia Dei & nutu pientiſsimorum Regum in Epheſo congregata eſt, ſanctæ Synodo in Pamphylia, dilectis fratribus in Domino ſalutem.

Eccl. 32. Sacerdotes prouidos esse decet.

Cum consilio omnia fac, dicit Diuinitus inspirata Scriptura. Maximè autem oportet eos, qui Sacerdotium nacti sunt, cum omni diligentia in omnibus, quæ operanda sunt, agere: Sic enim firmare poterunt res suas. Et sicut rebus secundis contigit, vt oratio multum valeat; sed quando acerba &

Tristitia obturbat iudicium.

intolerabilis tristitia mentem ita inumbrat & valdè conturbat, vt à consecutione eorum, quibus indiget, priuetur, & si quid vtile videat, persuadeat esse offensurum: Tale quiddam passum esse pientissimum & Dei amantissimum Episcopum Eustathium contigit: Nam ordinatus quidem est, & testimonium habet canonicè. Vbi autem à quibusdam turbatus est, & in solicitudines inexpectatas incidit; & cùm præ multo otio,

Eustathius vitæ solitariæ assuetus, non fert turbas & curas Episcopatus.

pondus curarum sibi impendentium ferre non esset assuetus, nec valeret conuitia insidiantiũ repellere, cessionis suæ (nescimus quomodo) obtulit libellum: Oportebat enim semel concreditam Sacerdotalem curã cum tãto spirituali robore geri, vt labores & sudorem sponte ferat. Quoniam autem pusillanimem se declarauit, hoc ex inconsiderantia rei magis, quàm ignauia vel torpore passus; ordinauit necessariò vestra pietas pientissimum & Deo amantissimum fratrem nostrum & Coẽpiscopum Theodorum, qui Ecclesias curet: Indignum enim

Ecclesiæ pastore carere non debẽt.

est, viduas esse, & absq; præceptore manere Saluatoris greges.

Quoniam autem accessit plorans, non de ciuitate, neque de Ecclesia contendens contra prædictum pientissimum Episcopum Theodorum, petens iam Episcopatus honorem

Eustathius nullo crimini obnoxius magistratui se abdicat.

& nomen; condoluimus omnes Presbytero; & communes esse arbitrati eius lachrymas, festinauimus, vt addisceremus, num legitimam depositionem pertulisset memoratus; hoc est, à quibus obtrectatoribus, & de quibus absurdis rebus redargutus esset: Didicimus autem nihil tale, sed magis euenisse illi pro crimine ipsam cessionem: Vnde neque vestram pietatem reprehendimus, quæ ordinauit in locum eius memoratum piẽtissimum Episcopum Theodorum. Quoniam autem non valde contendendum est cum viro ob amorem otij eius, sed miserandum potiùs seni, extra natalem ciuitatem & patrias conuersationes longè disito; iustum esse decreuimus, vt

abs-

absque omni contradictione habeat Episcopi nomen & honorem ac communionem; sic quidem, vt neque ipse ordinet, neque in Ecclesiam propria auctoritate ordinaturus veniat, nisi fortè coasumatur, siue admoneri contingat à fratre & Episcopo secundùm affectionē & charitatem in Christo. Quòd si melius quiddam de ipso consulueritis, vel nunc, vel in posterum, placebit & hoc sanctæ Synodo.

Eustathio conceditur nomē & honos Episcopat⁹ nō etiam res.

Appendicis primæ caput II.

DEFINITIO SANCTÆ et Oecumenicæ Synodi Ephesinæ contra impios Messalianitas, qui et Euchetæ et Enthusiastæ quoque appellantur.

ARGVMENTVM.

INCVSANTVR Messalianitæ, qui etiamnū in Pamphylia hærētes occultò venena sua spargebant. Decernitur autem, vt id de illis fiat, quod Constantinopoli sub Sisinnij Pontificatu contra illos definitum fuerat. Sententiæ istic latæ ratio breuiter hîc repetitur, seriaque eiusdem executio Valeriano & Amphilochio demandatur.

Venientes ad nos pientissimi & religiosissimi Episcopi Valerianus & Amphilochius, proposuerunt, in communi considerandum de Messalianitis, hoc est, Euchetis, & Enthusiastis, qui in Pamphylia versantur, vel quocunq; nomine contaminatissima hæresis vocatur. At nobis considerantibus attulit pientissimus & religiosissimus Episcopus Valerianus schedulam Synodicam de illis compositam in magna Constantinopoli sub beatæ memoriæ Sisinnio: Quæ vbi lecta ab omnibus probata est, quòd bene sit condita, rectèque habeat, Et placuit nobis omnibus, & pientissimis Episcopis Valeriano

Messalianitæ trinomines.

Laudatur sententia Sisinnij à Synodo.

leriano & Amphilochio, & omnibus Pamphyliæ & Lycaoniæ prouinciarum pientissimis Episcopis, vt omnia, quæ in Synodica charta contẽta, robur habeãt, & nullo modo prætereunda, vt solida sint & ea, quę in Alexandria acta sunt; ita, vt omnes, qui per vniuersam prouinciam hæretici Messaliani & Enthusiastę sunt, vel de eius hęreseos morbo suspecti, siue Clerici, siue Laici sint, conueniantur, & si quidẽ anathematizauerint, iuxta ea, quæ in prędicta Synodo scripto pronũtiata sunt, in scriptis; si Clerici fuerint, maneant Clerici; sin laici, ad communionem admittantur. Quòd si renuerint anathematizare, si Presbyteri vel Diaconi fuerint, vel in alio quopiam gradu Ecclesiæ, excidant, & à Clero, & à gradu, & à communione: Laici verò anathematizentur.

Sententiæ tenor in Messalianos latæ.

Seueritas in hæreticos.

Conuicti quoque non permittantur habere monasteria, vt ne zizaniæ perfundantur & crescant. Hæc, vt sic agantur, omnes vires intendãt pientissimi Episcopi Valerianus & Amphilochius, cæteriqúe reuerendissimi totius prouinciæ Episcopi. Vnde ad hæc placuit, librum pollutum illius hæreseos, qui dicitur Ascetion, anathematizari, quem attulerat religiosissimus & pientissimus Valerianus, vtpote ab hæreticis compositum. Similiter, si quid illorum impietatem sapiens apud plerosque inueniatur, etiam hoc anathema sit. Præterea dum conueniunt, quæ vtilia & necessaria, ad concordiam & communionẽ & dispẽsationem, manifestè scriptis commendetur: Si autem quæstio oborta de his, quæ in hoc negotio sunt, & si quid difficile & ambiguum fuerit, quod pientissimis Episcopis Valeriano & Amphilochio cæterisque per totam prouinciam Episcopis non probatur, admotis scriptis omnia excutere debent. Et si relicti fuerint pientissimi Episcopi, vel Lyciorum, vel Lycaoniorum; non relinquatur tamen Metropolitanus, prouinciæ cuiuscunque fũerit. In commentarios hæc referenda, vt, si qui opus habent, inueniant, quò etiam aliis ea diligentiùs exponant.

Damnatur liber Messalianitarum Asceticon in scriptus, & cætera præterea illorum scripta.

Appen-

Appendicis primæ caput III.

SVPPLEX LIBELLVS AB Euprepio Episcopo Byzes et Archadiopolis, & Cyrillo Episcopo Cœles sanctæ Synodo oblatus.

ARGVMENTVM.

LONGO vsu apud Europæ Antistites receptum erat, vt singuli duos, vel tres Episcopos sub se haberent. Veriti autem Euprepius & Cyrillus, ne propter natas hæreses (iam enim quidam ad Nestorianos defciuerant) ea consuetudo aliquando infirmaretur, petunt à Synodo consuetudinis eiusdem confirmationem, petitamque haud difficulter obtinent. Est autem libelli huius contextus non parum obscurus, vndecunque tandem obscuritas ea peruenerit; nisi forsan per Episcopos accipiat sedes & ciuitates Episcopales, vt sit sensus, vnum Episcopum præfuisse duabus, aut tribus ciuitatibus Episcopalibus.

Sanctæ & vniuersali Synodo, gratia Dei & assensu pientissimorum Regum, in Ephesiorum metropoli congregatæ, ab Euprepio Episcopo Byzes & Archadiopolis, & Cyrillo Episcopo Cœlensi. Vetus mos viget in prouinciis Europæ, quòd singuli Episcopi duos vel tres sub se habeant Episcopos; vnde Heracleæ Episcopus sub se habet Heracleam & Panion; Episcopus autem Byzes, sub se Byzen & Archadiopolim. Cœlensis vero similiter habet Cœlan & Callipolin. Porrò Episcopus Sabsadiæ sub se habet Sabsadiam & Aphrodisiadem. Itaq; olim & ab initio Ecclesias illas duo Europæ Episcopi administrabant, & nunquam prædictæ ciuitates proprios acceperũt Episcopos; sed aliq quidem sub Heraclea fuerunt ab initio; Archadiopolis autem fuit Episcopi Byzensis; Callipolis similiter sub Episcopo Cœlensi.

Forsan ἐπισκοπὰς Episcopatus, sedésue Episcopales.

Hæc coniecturam nostram vtcunq; confirmant.

Verùm quoniam nunc Phriuclas Heracleæ Episcopus à sancta Synodo apostata factus, Nestorio & cũ illo sentientibus se ad-

Phriulcas apostata Nestorianus.

se addixit (suspicamur autem, quòd nunquam, vel ipse vlciscens tanquam hostes, vel qui cum ipso Heracleæ Episcopatum administrant, veniant ad ordinandum Episcopos, iuxta veterem & roboratam consuetudinem in memoratis ciuitatibus, quæ nunquam proprios Episcopos receperunt) itaque priscos mores & consuetudinem, quæ olim & ab initio viguit, commoueri propter nouitates cogitantes, oramus vestram pietatem, definitionem pronuntiari de ea re, à vestra sancta magnaque Synodo proprioque signaculo eam roborari; ita vt neque nos Ecclesiis nostris priuemur, in quibus plurimum laborauimus; neque mos iam longo tempore confirmatus, à quopiam præmemoratorum commoueatur, fiantque bella & inordinationes maximè inter Episcopos Europæ. Cuius rei si compotes facti fuerimus, gratiam habituri sumus omnium Deo, qui hïc vestram sanctitatem congregauit ad corrigendas Ecclesias orbis.

Oecumenica Cõ. coëunt ad corrigẽda orbis vitia.

Sancta & vniuersalis Synodus dixit: Honesta petitio est pientissimorum Episcoporum Euprepij & Cyrilli, quam ostẽdunt oblati libelli. Vnde & sanctis Canonibus & externis legibus, quæ veterem consuetudinem, nunc vim legis habent, nihil innouandum in Europæ ciuitatibus, sed iuxta veterem cõsuetudinem gubernentur ab Episcopis, à quibus & olim: Cùm nullus etiamnum Metropolitanus, qui alioqui sustulisset potestatem, neque postea futuris temporibus poterit aliquid à veteri consuetudine innouari.

Consuetudo vim legis habet.

Appendicis primæ caput IIII.

EXEMPLAR SVGGESTIONum Episcoporum Cypri in Concilio Ephesino.

ARGVMENTVM.

REGINVS Constantiæ, Euagrius Solæ, & Zenon Curij Antistites, grauiter de Episcopi Antiocheni insolentia apud Concilium conqueruntur;

queruntur; vt qui iurisdictionis suæ latitudine non contentus, Cypri quoque prouinciam inuadere, ibidemque contra omnem legem & consuetudinem munia Episcopalia obire contendat. Cauetur autem à Synodo ne in posterum id fiat; tum ne vllus omnino Episcopus alterius diœcesin quouis modo interturbet.

Post consulatum dominorum nostrorum, Flauij Theodosij decimum tertium, & Flauij Valentiniani tertium, semper Augustorum, pridie Calendas septembres, Synodo gratia Dei & edicto pientissimorum Christique amatorum Regum nostrorum, in Ephesiorum Metropoli, in sancta Ecclesia, quæ dicitur Maria, congregata.

Reginus Episcopus sanctæ Ecclesiæ apud Constantiam Cypri, dixit: Quoniam turbant quidam sanctissimas Ecclesias nostras, oro, vt libellus, quem in manibus gero, suscipiatur & legatur.

Regini ad Synodum petitio.

Sancta Synodus dixit: Libellus oblatus recipiatur, & legatur.

Sanctissimę, glorioſę & magnę Synodo, gratia Dei & nutu pientissimorum nostrorum Regum in Ephesiorum Metropoli Dei obseruantissima congregatæ, petitio à Regino & Zenone & Euagrio Cypri Episcopis. Olim etiam sanctus Pater noster & Episcopus factus Troilus, ab Antiocheno Clero multa passus est, & pientissimus Episcopus Theodorus vim nō vulgarem pertulit; atque adeò vsq; ad plagas, quas nec flagriones homines ferre deceat, illicitè, absurdè, & illegitimè: Nam cùm propter aliam causam abiisset, illius verò felicem accepit finem, abusi abitione, vi cogere voluerūt, & subiicere sibi sanctos Episcopos insulæ contra Apostolicos Canones & definitiones sanctissimæ Nicenæ Synodi. Et nūc quia cognouerunt, quòd beatus ex hac vita migrauit, subornârunt magnificentissimū Ducem Dionysiū scribere mandata prouinciæ Principi, & sanctissimę Cōstantiensis Ecclesię Clero; literę publicę sunt, quas ad manum habemus, & parati sumus eas vestræ sanctitati ostendere. Huius gratia rogamus & petimus, ne permittatur hominibus nihil nō audentibus, vllā nouitatē inuehere, olim ab initio volentibus prēter Ecclesiasticos Canones & cōstitutiones expositas à sanctissimis Patribus in Nicæa congregatis imponere

Episcopi Cypri ab Antiochenis multa iniustè passi.

Primas Antiochenus iurisdictioni suæ subiicere nititur prouinciam Cypri.

Fraude & vi nituntur Antiocheni.

imponere magnæ & ſanctæ Synodo finitionibus ad nihil vtilibus: Nam ſicut diximus, non appuliſſet hodie magnificentiſsimus Dux Dionyſius, Eccleſię adflictę curam habens; neque ea, quæ ſibi non conueniunt, vſurpaſſet, neq; Eccleſiaſticis rebus ſe immiſcuiſſet, niſi à ſanctiſsimis, qui illic congregati erant, Epiſcopis, & Clero ipſorum deceptus, putaſſet eam canonicam, quod etiam pręcepta eius teſtantur, quam abſque eorum conſilio aduerſus Epiſcopum Conſtantiæ Cypri Metropolis habuit. Oramus autem, & has literas magnificētiſsimi Ducis legi, & pręcepta, & omnia ſimul, quæ in hac tragœdia commiſſa & facta, vt ex ipſis cognoſcat ſancta veſtra & magna Synodus intolerabilem vim factam: Etenim non vulgaris tumultus in tota Metropoli ortus eſt.

Dux Dionyſius Antiochenorū impulſu Cypriis Eccleſiis incumbit.

Præterea ſignificamus ſanctæ veſtræ Synodo, quòd cum literis glorioſiſsimi Ducis, etiam Diaconus ſanctæ Antiochenæ Eccleſiæ miſſus eſt. Ideo obſecramus & ad ſancta veſtra genua procidimus, vt Canonica ſententia etiam nunc, ſicut initio à temporibus Apoſtolorum, & conſtitutionibus, & canonibus ſanctiſsimæ & magnæ Synodi Nicenæ illæſa & ſuperior inſidiis & potentia permanſit noſtra Cypriorum Synodus: Ita & nunc per veſtram incorruptam & iuſtiſsimam ſententiam, etiam veſtra conſtitutione iuſtitiam nobis fieri cupimus.

Dionyſio duci adiunctus Diaconus Antiochenus,

Reginus Epiſcopus Conſtantiæ Cypri, ſubſcripſi manu mea. Zenon Epiſcopus Curienſis ſanctæ Eccleſiæ Dei Cypri, ſubſcripſi manu mea. Euagrius minimus Epiſcopus Solenſis Cypri ſanctæ Dei Eccleſiæ, ſubſcripſi manu mea.

Reginus Epiſcopus inquit: Quoniam etiam præceptum offerimus magnificentiſsimi Capitanei Dionyſij, ſcriptum ad Illuſtriſsimum Principem prouinciæ, oro, vt & illius lectio fiat.

Sancta Synodus dixit: Legatur & illius magnificentiſsimi Dionyſij præceptum.

Flauius Dionyſius Illuſtriſsimus & magnificentiſsimus vtriuſque exercitus magiſter, Theodoro Illuſtriſsimo Cypriorum regionis Pręſidi. Regia authoritas multas, & maximè Eccleſiaſticas ob cauſas pientiſsimos Epiſcopos, vt in Epheſo cōueniant, diuinis, apertis, ſignatisq; literis præcepit. Quoniam autem

Mandatum ducis Dionyſij ad Theodorū Cypri pręſidem.

autem cognouimus, Episcopum Constãtiensis ciuitatis è præsenti vita migrasse, & præfinitum sibi diem impleuisse; necessarium hoc mandatum tibi transmittendum esse iudicauimus, vt ne quis absque scitu vel scripto pientissimæ Synodi, audeat in locum defuncti nominare alium: Decet enim expectare formam, quam talium pientissimorum Episcoporum consensus præscribet: Nam vt diximus, harum rerũ gratia prædicti pientissimi viri conuenire iussi sunt. Itaque si contentiosi turbas excitarent, partim tua grauitas, partim obtemperans illi exercitus, eas auertere studeat, modisque omnibus prohibeat, & ne quem, vt dixi, progredi sinat, antequàm pientissimi Episcopi sua auctoritate approbent. Quòd si hasce literas præuenerit incerti Episcopi ordinatio, illum iuxta cœleste responsum Regum, in Ephesum, vt alios, venire iubeas: Neq; ignores, quòd si aliter fieri approbàris, tu quidem auri libras quinque, exercitus verò alias tantas fisco inferre cogemini. Vt autem hæc, quæ iuxta pientissimorum Episcoporum petitionem decreta sunt, scribantur, & celerem finem sortiantur, Maturium & Adelphium ab exercitu iussimus ob hoc ad illos legari. Datæ XII. Calendas Iunij, Antiochiæ.

Reiicitur electio Episcopi Constãtiensis ad Synod. Ephes.

Multa in eos constituta, qui Dionysij decretum violabunt.

Reginus Episcopus dixit: Est & aliud mandatum eiusdem magnificentissimi Dionysij, scriptum ad pientissimũ Clerum Constantiensis metropolis, quod & ipsum vt legatur, oro.

Sancta Synodus dixit: Lectum & hoc inferatur in acta commentariorum.

Flauius Dionysius magnificentissimus & glorioſissimus Comes, & Dux vtriusque exercitus, ac proconsul pientissimis Clericis in metropoli Constantia Cypri. Nouit & vestra pietas, quomodo Augusti, & Callinici orbis Domini, religiosissimos & sanctissimos Episcopos in Epheso conuenire iusserunt, ob multas alias, & maximè ob Ecclesiasticas causas. Itaq; quoniam ex ipsis sanctissimis Episcopis, qui hìc conuenêre, cognouimus, quòd beatissimus Episcopus vester iuxta diuinam voluntatem obdormiêrit, operæpretium censui, vt significarem vestrę pietati, & admonerem, vt caueatis vobis, ne quis à quopiam in Episcopum eligatur, vel ordinetur: Nam de hac

Aliud mandatum ducis Dionysij ad Clerũ Constantiensem.

Interdicitur Constãtiensi Clero electione noui Episcopi ante Synodi definitionem.

planè forma præscribetur, sed expectate sententiam, quæ illic danda. Dignum sanè & iustum, vt sancti Patres ea, quæ Patres iubent, obseruent. Quòd si quempiã ante literas nostras contingit in se dem collocari, id quod non opinamur, illum cum pientissimis viris ad Ephesum, iuxta diuinum edictum, vt veniat, admoneatis, non ignorantes, quòd laus sequetur obtemperantes, inobedientes autem etiam præsens conuenienter corriget scriptum.

Quæritur causa mandati Dionysiani.

Sancta Synodus dixit: Quoniam autem causa, quæ mouit magnificentissimum & glorioſissimum Capitaneum Dionysium, vt hæc scriberet, obscuriùs in propositis habetur, doceant præsentes pientissimi Episcopi sanctarum Ecclesiarum, quę in Cypro, manifestiùs, quid mouerit magnificentissimum Capitaneum, vt hæc mandata emitteret.

Sapiritius Cypri Episcopus Ephesi extinctus.

Zenon Episcopus ciuitatis Curiensis Cypri, dixit: Etiam beatæ memoriæ Sapiritius, qui mecum huc venit, eius rei gratia huc venit. Quoniam autem ex hac vita concesſit, necessariò nos docemus sanctam vestram & vniuersalem Synodum, quod ad suggestionem Antiocheni Episcopi & Cleri, magnificentissimus Capitaneus Principi & Clero scripsit.

Sancta Synodus dixit: Quid volente Antiocheno?

Episcopus Antiochenus inhiat in prouinciam Cypri.

Euagrius Episcopus Solensis Cypri: Subiicere insulam nostram, & ordinandi ius ad se rapere attentat, præter Canones & consuetudinem, quæ iam olim inualuit.

Sancta Synodus dixit: Nunquámne Antiochenus visus est in Constantia ordinare Episcopum?

Insula Cypri sibi instituit Episcopos à temporibus Apostolorum.

Zenon Episcopus Curij Cypri dixit: A sanctis Apostolis nunquam possunt ostendere, quòd affuerit Antiochenus, & ordinauerit, vel communicauerit vnquam insulæ ordinationis gratiam, neque alius quispiam.

Sancta Synodus dixit: Memor sit sancta Synodus Canonis sanctorum Patrum in Nicæa congregatorum, qui conseruat vnicuique Ecclesię priscam dignitatem. Hìc etiam memor sit Antiochiæ. Docete igitur, an non ius ordinandi ex more veteri apud vos habet Antiochenus.

Zenon

Zenon Episcopus dixit: Priùs affirmauimus, quòd nunquam vel affuerit, vel ordinauerit, neque in Metropoli, neque in alia ciuitate; sed Synodus nostræ prouinciæ congregata, constituebat Metropolitanum; & oramus, vt vestra sancta Synodus sua sententia nobis consentiat, & hæc stabiliat, ita vt vetus mos, sicut hactenus robur habuit, ita & nunc habeat, & nullam nouitatem in nostra prouincia fieri sinat.

Troilus, Sabinus, Epiphanius Episcopi Cypri.

Sancta Synodus dixit: Doceant & hoc pientissimi magistri, num Troilus ille sanctæ ac beatæ memoriæ Episcopus, qui nunc requieuit, vel sanctæ memoriæ Sabinus, qui illum præcessit, vel qui ante illos venerabilis Epiphanius ab aliqua Synodo ordinati fuerint.

Episcopi Cypri omnes orthodoxi.

Zenon Episcopus dixit: Et nunc memorati Episcopi, & qui ante illos sanctissimi Episcopi, & qui à sanctis Apostolis erant omnes orthodoxi; ab his, qui in Cypro, cõstituti sunt; & nunquam locum habuit Antiochenus Episcopus, vel alius aliquis ordinandi in nostra prouincia.

Communes morbi maiori egẽt remedio.

Sancta Synodus dixit: Rem hanc, quæ præter Ecclesiasticas constitutiones, & sanctorum Patrum Canones innouatur, & omnium libertatem attingentem annuntiauit pientissimus Episcopus Reginus, & qui cum eo pientissimi Episcopi prouincię Cypri Zenon & Euagrius. Vnde quóniam communes morbi maiore egent remedio, eo quòd maius damnum afferant; si non est vetus mos, quòd Episcopus Antiochenus ordinat in Cypro, sicut libellis & propriis vocibus docuerunt pientissimi viri sanctarum Ecclesiarum in Cypro Præsules, qui ad sanctam Synodum accesserunt, à nullo impetantur, vel vim patiantur, secundùm Canones sanctorum Patrum, & veterem consuetudinem, sed per seipsos ordinationes pientissimorum Episcoporum faciant.

Sententia Synodi Ephesinę de ordinatione & iurisdictione Episcoporum.

Istud autem etiam in aliis diœcesibus, & in omnibus prouinciis seruetur, & nullus pientissimorũ Episcoporum aliam prouinciam, quæ non antea, & ab initio fuit sua, sub suam, vel saltem eorum, qui sibi præsunt, manum trahat: Sed si quis apprehenderit

apprehenderit,& ſuam fecerit,eam reſtituat,vt ne Patrum Canones prætereantur,neque ſub ſacerdotij prætextu mundanæ poteſtatis faſtum ſubintroducat; ne paulatim & clàm libertas amittatur,quam nobis donauit ſanguine ſuo Dominus noſter Ieſus Chriſtus omnium hominum liberator. *Viſum igitur* eſt ſanctæ &vniuerſali Synodo,ſeruare vnamquanque prouinciam purum & nullam tyrannidem paſſum ius vetus, ac conſuetudinem veterem, opus habente vnoquoque Metropolitano,vt ad ſuam ſecuritatem,exemplaria actorum excipiat. Si quis autem veterem figuram contempſerit, pœnam non effugiet. Et ſi quis his, quæ nunc decreta ſunt, pugnantes literas attulerit,irritas eſſe decreuit ſancta & vniuerſalis Synodus.

Appendicis primæ caput V.

INSANI NESTORII ANAthematiſmi Cyrillianis ex aduerſo quaſi oppoſiti.

ARGVMENTVM.

CAPITIS huius periochia patet ex titulo. Solùm obſerua, multa hîc impugnari quaſi à Cyrillo, vel alio orthodoxo aſſerta, quæ nullus orthodoxorum ſomniârat vnquam; vt hinc quoque hæretici hominis ingenium deprehendas; tum ipſos quoque Catholicæ Eccleſiæ hoſtes quaſi vera eiuſdem Eccleſiæ membra ſua quoque iactare anathemata, ſua bruta eníbrare fulmina, idque non in orthodoxos modò, verùm in ſuos quoque Conſectarios: Sunt enim plerique ſibi inuicem infeſti, ſibi inuicem puri putidíque hæretici; vtcunque Smidlinus candis vtcunque cohærentes, capitibus quoque colligare ſtudeat. Sunt autem omnes hi Anathematiſmi maiorem in partem obſcuri, ſiue quòd Neſtorius, ne errores illius deprehenderentur, perplexè loqui voluerit; ſiue etiam quòd interpres muneri ſuo defuerit.

Si quis

Si quis eum, qui est Emmanuel, Deum verum esse dixerit, & non potiùs nobiscum Deum; hoc est, inhabitasse eã, quæ secundùm nos est, naturam, per id, quòd vnitus est nostræ, quã de Maria Virgine susceperit; matrem etiam Dei Verbi, & non potiùs eius, qui Emmanuel est, nuncupauerit, ipsumque Dei Verbum in carnem versum esse, quam accepit ad ostentationẽ Deitatis suæ, vt habitu inueniretur vt homo, anathema sit. Anathematismus primus.

Si quis in Verbi Dei coniunctionem, quæ ad carnem facta est, de loco in locum mutatione, Diuina sententia dixerit esse factam, eiusque Diuinæ naturæ carnem capacem dixerit, ac partialiter vnitam carni, aut iterum in infinitum incircumscriptæ naturæ, cùm extenderent carnem, accipiendum Deum, eundemque ipsum natura & Deum dicat & hominem, anathema sit. Anathematis. 2.

Si quis non secundùm coniunctionem vnum dixerit Christum, qui est etiam Emmanuel secundùm naturam, ex vtraque etiam substantia, tam Dei Verbi, quàm etiam ab eo hominis susceptι, in vna Filij connexione, quam etiam nunc inconfusè seruamus, minimè confitetur, anathema sit. Anathematis. 3.

Si quis eas voces, quæ tam in Euangelicis, quàm in epistolis Apostolicis de Christo, qui est ex vtraque, scripta sunt, accipiat, tanquam de vna natura, ipsique Dei Verbo tentat passiones tribuere, tam secundùm carnem, quàm etiam Deitatem, anathema sit. Anathematis. 4.

Si quis vnum esse post assumptionem hominis naturaliter Dei Filiũ audet dicere, cùm sit Emmanuel, anathema sit. Anathematis. 5.

Si quis post incarnationem Deum Verbum alterum quempiam præter Christum nominauerit; serui sanè formam initium non habere cum Deo Verbo & increatam, vt ipse est, dicere tentauerit, & non magis ab ipso creatam confiteatur, quàm naturam Dominum & Creatorem & Deum, quam & suscitare propria virtute promisit: Soluite, dicẽs, templum hoc, & in triduo suscitabo illud, anathema sit.

Si quis hominem, qui in Virgine creatus est, hunc esse Vnigenitum dixerit, qui ex vtero Patris ante Luciferum natus est, & non magis propter vnitionem eum, qui est naturaliter Anathematis. 6.

Vnigenitus, Patris ingeniti appellatione confitetur eum participem factum; Iesum quoq; alterum quempiam præter Emmanuelem dicat, anathema sit.

Anathematis. 8. Si quis serui formam pro seipso, hoc est, secundùm propriæ naturæ rationem, colendam esse dixerit, & non omnium Dominam, & non potiùs per societatem, quam beata, & ex se naturaliter Domini Vnigeniti naturæ coniuncta est, veneratur, anathema sit.

Anathematis. 9. Si quis formam serui consubstantialem esse dixerit Spiritui sancto, & non potiùs per illius meditationem, quæ est ad Deum Verbum, & ex ipsa conceptione habuisse dixerit coniunctionem, per quas communes nonnunquam in homines miranda curatione exercuit, & ex hoc curandorum spiritituum eueniebat esse potestatem, anathema sit.

Anathematis. 10. Si quis illum in principio Verbum, Pontificem & Apostolum confessionis nostræ factum esse, seque ipsum obtulisse pro nobis dicat, & non Emmanuelis esse Apostolum dixerit, oblationemque secundùm eandem diuidat rationem ei, qui vniuit; si quis vnitus ad vnã communitatem Filij, hoc est, Deo, quæ Dei, & homini, quæ sunt hominis deputans, anathema sit.

Anathematis. 11. Si quis vnitam carnem, ex naturæ propriæ possibilitate viuificatricem esse dixerit, ipso Domino & Deo pronuntiante: Spiritus est, qui viuificat, caro nihil prodest, anathema sit. Spiritus est Deus, at non pronuntiatum est. Si quis ergo Deum Verbum carnaliter, secundùm substantiam carnem factum esse dicat, hoc autem modo & specialiter custodit, & maximè in Domino Christo post resurrectionem suam discipulis suis dicentem: Palpate & videte, quia Spiritus ossa & carnem non habet, sicut me videtis, anathema sit.

Anathematis. 12. Si quis confitens passiones carnis, eas quoque tanquam Verbo Dei tribuit, quas etiam carni, in qua factus est, aut adhibuerit, non discernens dignitatem naturarum, anathema sit.

Appen-

Appendicis primæ caput VI. & postremum.

EPISTOLA CYRILLI AD Anastasium, Alexandrum &c.

ARGVMENTVM.

ERant, qui Nycenum Symbolum ita admitterent, vt verborum tamẽ illius vim non absq; ingenti multorum pernicie, in præposterum sensum detorquerent; siue id facerent, quòd genuinum illorum scopum non assequerentur; siue quòd peruersa doctrina imbuti, studio legitimam eorundẽ mentem interuerterent. Cyrillus itaq; huic non vulgari incommodo obuiam ire volens, simulq; piis quorundam votis satisfacere percupiens, singula sacri huius Symboli membra ad veterum amussim accuratè expendit, germanamque eorundem sententiam reddens, ad Anastasium, Alexandrum, cæterosq; qui id muneris ab illo petierant, misit. Porrò autem qd isthæc interpretatio & disputatio cum Nestorij causa, Ephesinæq; Synodi actis commune cognatumq; habeat, id auctor interinterpretandum neutiquam dissimulat: Quippe qui toto orationis decursu, Nestorianos semper ferè impetat. Est autem multis locis obscurissimè deprauatissimeq; reddita.

Dilectis & amantissimis Anastasio, Alexandro, Martiniano, Ioanni, Paregorio, Presbyteris, & Maximino Diacono, cæterisq; Orthodoxæ fidei Patribus, Monachis, vobiscunque Monasticam vitam agentibus, ac in fide Dei solidatis, Cyrillus in D.S.

Charitatem vestram, eruditionis simul ac virtutis amantem, nunc quoque haud mediocriter commendare possum, atque adeò omni encomio dignam esse dico: Etenim Diuinas

Virtutis & eruditionis amans laude dignus.

uinas doctrinas desiderare, &, vt sacrorum dogmatũ rectitudinem assequamini, omnem operam impendere, quo pacto quis non valde admiraretur? Hoc enim opus vitam sine termino ac beatam conciliat, neq; irremuneratum erit tale studiũ: Dicit enim alicubi ad cœlestem Patrem & Deũ, Dominus noster Iesus Christus: Hæc autem est æterna vita, vt cognoscant te solum verum Deum, & quem misisti Iesum Christum. Recta sanè & irreprehẽsibilis fides, quam fulgor ex bonis operibus comitatur, omni bono vos implet, & decoram nactos gloriã ostendit. At operum fulgor, si expers videatur esse rectorum dogmatum, inculpatæq; fidei humanæ animæ nullo modo mea sententia vtilis fuerit: Nam sicut fides absq; operibus mortua est; ita si vertas & dicas, opera absque fide mortua, verum esse fatemur. Igitur simul fulgeat cum honestæ vitæ gloria, etiã immaculatæ fidei candor: Integri enim ita erimus ac perfecti, iuxta sapientissimi Moysis legem: Perfectus enim, inquit, eris coram Domino Deo tuo. At qui contempserunt rectam habere fidem, discereq; noluerũt, quamuis honesta vita se ornent, cõparantur nimirum viris ingenua quidem faciei forma, oculis verò distortis, & hinc inde errantibus; atque adeò competit in eos, quod à Domino per Hieremiæ vocem ad Hierusalem, Iudæorum matrem, dictum est: Ecce non sunt oculi tui, neque cor tuum rectum.

Ioan. 17. Merces cœlestis Philosophiæ vita æterna.

Iacob. 2. Neq; fides sine operibus, neq; opera sine fide beant.

Deut. 8. Cuiusmodi sint, qui recta fide destituuntur.

Hierem. 22.

Oportet igitur, vt ante alia sanam in vobis mentem possideatis, & sanctæ Scripturæ memores sitis, alloquentis & dicentis: Oculi tui rectè viderunt. Visus autem rectus internorũ & absconditorum oculorum est, posse sermones, qualescunq; de Deo fiant, pro suo virili videre limpidè & exactè: Videmus enim in speculo & ænigmate, & cognoscimus ex parte; quippe reuelans tenebrarum profunda, lumen veritatis infundit his, qui ipsius cognitionem rectam capere volunt. Operæpretium autem, vt coram Deo procumbentes dicamus: Illustra oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte: Quandoquidem, si à sacrorũ dogmatum rectitudine excidero, nihil aliud fuerit, quã mãifestè in morte obdormire; à qua rectitudine excidimus, quando Scripturas diuinitus inspiratas nõ sequimur; sed

Esa. 30. Cuiusmodi sint oculi interni, quodque illorum munus.

1. Corinth. 3.

Psalm. 12. In morte obdormiunt, qui à recta fide exciderunt.

ſed vel minimè laudatis opinionibus, vel exhortationibus circa fidem non rectè incedentium capti, inclinationem mentis eorum tollimus, & noſtras inprimis animas incõmodamus. Eandem igitur rectã fidem parare ſibi ſtudentibus ad id, quod ſacris prædicationibus videtur, quas & per Spiritum ſanctum tradiderunt nobis, qui ab initio ſpectatores & miniſtri fuêre Verbi, quorum veſtigia ſequi ſtatuêre etiam celeberrimi Patres noſtri, qui venerabile & vniuerſale fidei decreuerũt Symbolum, in Nicæa olim congregati. Quibus ſanè & ipſe Chriſtus aſſedit, qui dixit: Vbi fuerint duo, vel tres in nomine meo congregati, illic ſum in medio eorum: Nam quòd præſederit inuiſibiliter ſanctæ & magnæ illi Synodo, quomodo ambigeretur? Baſis etenim quædam & fundamentũ immotum & inconcuſſum per vniuerſum orbem iactum eſt, ſynceræ irreprehenſibiliſq; fidei confeſsio. Ad hæc quo pacto abfuiſſet Chriſtus, quandoquidem ipſe eſt iuxta ſapientiſsimi Pauli vocem fundamentum? Fundamentum enim aliud nemo ponere poterit, præter id quod poſitum eſt, quod eſt Ieſus Chriſtus. Eapropter expoſitam ab illis & determinatam fidem ſeruârunt inculpati etiam hi, qui ſecuti ſunt eos, ſancti Patres, populorumq́ue paſtores, & Eccleſiarum luminaria, ac opportuni ſacrorum Doctores. Nihil autem omnino prætermiſſum vel cõtemptum ex his, quæ vtilia & neceſſaria, viderit quis in Patrum confeſsionibus, hoc eſt, expoſitionibus, quas de recta & inadulterata fide fecerunt ad deprehendendum & ſubuertendũ vniuerſas hæreſes ac impias blaſphemias, & ad ſolidandum ac confirmandum eos, qui in fide rectè incedunt, & quibus fulgidus illuxit lucifer, diesq́ue (vt Scripturæ dicunt) infulſit, ſanctiq́ue Spiritus gratia veritatis lumen immiſit.

Luc. 1.

Patres Niceni doctrinæ Apoſtolorum inſtiterunt.

Matth. 18.

Chriſtus inaſpectabiliter Nicenæ Synodo præſedit.

1. Cor. 3.

Patres Niceni Apoſtolos, hos autẽ ſecuti ſunt reliqui.

Patrum doctrina potens eſt ad conſtituendam veritatem & reuincẽdam falſitatem.

1. Pet. 1.

Quoniam autem veſtra pietas ſcripſit, quòd nonnulli pro ſua libidine torqueant verborum Symboli virtutem, vel non intelligentes rectè; vel etiam quorundam ſcriptis dediti, in ſenſum reprobum elati, & quòd ego etiam debeam ſuper illis ſermonem vobis parare, manifeſteq́; expoſitionis virtutem interpretari; cenſui ea, quę nuuc animo occurunt, curſim dicenda. Sequentes autẽ modis omnibus ſanctorum Patrum

Cyrillus quorundam rogatu Nicenum Symbolum interpretatur.

confeſsionem & opinionē, rectè & citra vllam deflexionem, quæ ab illis dicta ſunt, examinabimus.

Eadem ſentētia & opera, qua Epheſina Synodus damnauit Neſtoriū, dānauit reliquos omnes cū Neſtorio facientes.

Porrò nunc & ſancta Synodus Epheſina iſta, quæ iuxta voluntatē Dei cōgregata, aduerſus Neſtorij peruerſam opinionē ſententiam tulit & ſanctam & diligentem, ſimulque pari ſententia condemnauit aliorum vaniloquentiam, quotquot vel poſt illum, vel ante illum fuêre, qui eadem cum illo ſaperent, dicereque, vel componere auderent: Etenim conſentaneum erat, condemnato ſemel ob tam prophanam vaniloquentiam viro, vt non vnus duntaxat feriretur, ſed (vt ſic dicam) vniuerſa illorum hæreſis atq; calumnia, quam cōtra pia Eccleſiæ dogmata fingentes, duos introducunt filios, & impartibilem diuidūt, cœlumq; ac terrā Anthropolatriæ, hoc eſt, hominis cultus ſugillant: Vnicum enim Dñm noſtrum Ieſum Chriſtum & ſuperiorum Spirituum ſancta multitudo nobiſcum adorat.

Neſtoriani totum orbē ἀνθρωποlατρείας condemnant.

Vltrà ne ignoretur à quibuſdam vis Symboli, quod in omnibus Eccleſiis Dei authoritatem obtinet, & prædicatū eſt, ſanctorum Patrum ſentētias, hoc eſt, expoſitiones, in cōmentarios illis factos referri iuſsit; vt ſcirēt hi, qui eos legunt, quomodo ſanctorum Patrum expoſitionē, hoc eſt, ſyncerum rectæ fidei Symbolum, intelligi conueniat. Opinor autem, & veſtræ charitati eum libellū obueniſſe, quem de hiſce rebus conſcripſimus: Illum & nunc tractabo, & vbi iuxta verba ſua Symbolum propoſuero, ſingula, quæ in eo traduntur, manifeſtè, vti decet, interpretabor: Scio enim, Petrum maximè venerabilē ſcripſiſſe: Parati ſitis ſemper omnibus, qui petunt, ad reddendam eius, quæ in vobis eſt, fidei rationem.

Cyrilli libellus de fidei Symbolo, genuinoq; eiuſdem intellectu.

1. Pet. 3.

Symbolum Nicenum.

Credimus in vnū Deum Patrem omnipotentem, omniū viſibiilium & inuiſibiliū factorem. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum Filium Dei, genitum ex Deo Patre vnigenitum, hoc eſt, ex ſubſtātia eius, Deum de Deo, lumen de lumine, Deū verum de Deo vero, genitum non factum, conſubſtantialem Patri; per quem omnia facta ſunt, tam ea, quæ in cœlo, q̄ quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter noſtrā ſalutem deſcendit

descendit,& incarnatus est,homoq; factus est. Passus est,& resurrexit tertia die, ascendit in cœlos, & venturus est ad iudicãdum viuos & mortuos. Et in vnum Spiritum sanctum. Eos autem,qui dicunt: Erat aliquando, quando non erat,& antequã nasceretur,non erat,& quòd ex nihilo factus sit,vel ex alia subsistentia vel essentia dicunt esse, vel conuertibilem, vel commutabilem Filium Dei,hos anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia.

Vnitas Dei Gentiũ πολυθεϊαμ euertit.

Credendum dicentes in vnũ Deum,funditus quodã modo gentilium opiniones amouent; qui cùm se crederent esse sapientes,infatuati sunt; & mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei,in similitudinẽ imaginis corruptibilis hominis, & volatilium,quadrupedumq; ac reptilium:Coluerunt autẽ & creaturam super Creatorẽ,elementisq; huius mundi seruierũt,multos & innumerabiles esse Deos suspicãtes. Igitur ad subuertẽdum errorẽ, qui multos Deos tradit, vnũ Deum nominantes, sacras Scripturas omnibus modis imitãtur, & veritatis honestatẽ vniuersis,qui in toto mundo sunt,indicant. Hęc & sapientissimus Moyses statuẽs,manifestè dicit: Audi Israël,Dominus Deus tuus, Dominus vnus est. Et idem, qui omnium natiuitatis author ac Dominus,alio loco inquit: Nõ sint tibi Dij alij pręter me. Præterea & per vocem sanctorũ Prophetarum:Ego Deus primus,& Deus posthac,& non est extra me. Insuper celeberrimi Patres, optimæ fidei fundamentum iacientes, sentiendum & asserendum,quòd vnus & solus sit,& natura vereq; Deus, dixerunt credendum in vnum Deum.

Rom. 1.

Cur P P. Niceni Deum vnum esse tradiderunt.

Deut. 6.

Exod. 20.

Esa. 42.

Patrem omnipotentem.

Pater per Filium Pater, & semper Pater.

Eundem & agnominauerunt Patrem omnipotentem,vt cũ Patre simul & Filij manifestaretur illatio, per quem est Pater, qui simul subsistit,semperque coëxistit: Neque enim per tempus factus est Pater, sed erat, quod est, semper Pater, existens super omne,quod factum,& in summis dignitatibus:Nam imperare & dominari omnibus,splendidam adeoq; incorruptibilem ei dat gloriam. Ab ipso autẽ condita esse dicunt omnia, quę in cœlis,& quę in terris,& vt hinc,nullam ei cum vlla creatura cognationem esse cognoscatur: Incomparabile enim discrimen

Immensum interuallū inter factu-ram & effectorē intercedit.

ſcrimen eſt factoris & facturæ, ingeniti & geniti, naturæq; ſubditæ ac ſeruilis, & dominij dignitatibus ſublimatæ, quæ Deo dignam & ornatiſsimam gloriam ſortita eſt.

Solum Dei Verbū eſt Filius genitus, non factus.

Porrò meminerunt & Filij, ne videantur nomen cōmune ipſi attribuere, id quod fortè & nobis quoque accommodaretur: Vocati enim ſumus & nos filij Dei; & ſic ſolertiſsimè adiiciunt ea, per quæ videre licet dignitatem naturalis gloriæ, quæ in ipſo eſt ſupra omnem creaturam: Genitum enim, & nō factum eſſe dicunt. Sanè per hoc, quòd non eſt factus, intelligunt, eum creaturis non eſſe coordinatum ſubſtantialiter; affirmantes autem, ipſum eſſe genitum ex ſubſtantia Dei & Patris, ſine tempore & incōprehenſibiliter: Erat enim Verbum in principio, poſthac & partus Veritas. Humano autem more & hoc dictum eſſe, deſignantes admodum cōuenienti ſermone, Deum dixerūt Deo natum Filium: Hìc enim omnino vera natiuitas; illic autem omnino intelligendum & dicendum, genitum ab eius, qui genuit, ſubſtantia non eſſe alienum, ſed eius propriam, quia & ex ipſa, iuxta rationem illa dignam & aſsimilem: Incorporeum enim, non vt corpus naſcetur, ſed magis ſicut lumen ex lumine, ſicut in fulgurante lumine, quod ex radiis fit, lumen intelligitur, & ex illo ſecundùm ineffabilem & indicibilem proceſsionem, & in ipſo ſecundùm vnionem & identitatem naturalem: Sic enim eſſe dicimus in Patre quidē Filium, in Filio autem Patrem: Nam Filius in propria natura & gloria Patrem ſuum deſcribit. Proinde apertè dicit ad vnū ſanctorum diſcipulorum; Philippus is erat: Non credis quòd ego in Patre & Pater in me eſt? Ego & Pater vnum ſumus. Igitur conſubſtantialis eſt Filius Patri. Proinde hac ratione Deus verus ex Deo vero natus eſſe creditur.

Ioan. 1. Hæc omnia ſub obſcurè reddita, et aliquot locis hiulca.

Non eadem ratione naſcuntur corporata & corporis expertia. Quomodo Filius in Patre, & hic vicissim in illo.

Ioan. 14. Ioan. 10.

Et natiuitatis quidem nomen, etiam in creaturis poſitū inueniemus, iuxta id, quod de natis ex ſanguine Iſraël, à Deo dictum eſt: Filios genui & exaltaui. Porrò appellationē hanc per gratiam illis factam eſſe, lucrum erat; at de naturali Filio nihil tale per abuſum verbi dictum eſt, ſed omnia verè. Et propter hoc ſolus ex omnibus dicit: Ego ſum veritas. Itaque certas ac ſecuras reddunt animas noſtras, Patrem & Filium vbiq;

Eſa. 1.

Ioan. 14.

ac

ac natiuitatem nominantes, & Deum verum ex Deo vero, lumenq; ex lumine effulsisse dicentes, vt natiuitas simplex quiddam ac incorporeum sonet, & existens ex illo & in illo, & alius in propria persona intelligatur, (Pater enim est Pater, & nō Filius; & Filius natus, & non Pater) & in identitate naturæ proprium vtrunq; esse, quod est.

Non idem Pater, qui Filius, nec Filius, qui Pater.

Cæterùm omnium factorem, tam visibilium quàm inuisibiliū affirmantes Patrem, per Filium omnia facta esse dicunt. Non minorem gloriam, quasi forte quadam illo digna, ei tribuerunt? Minimè: Vbi enim omnino minus, vel etiam maius in identitate substantiæ videri potest? Sed quòd Deus & Pater non soleat alio modo operari, quod & creare, quàm per Filium in Spiritu, sicut per virtutem ac sapientiam: Scriptum est enim: Verbo Domini cœli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum. Ad hæc sapientissimus Ioannes inquit: In principio erat Verbum, & Verbū erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Adiecit necessariò, quòd omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.

In substantiæ idētitate non comperitur maius & minus.

Psal. 32.

Ioan. 1.

Quo sensu Pater omnia operari dicatur per Verbū.

Igitur quia demonstrârunt consubstantialem eiusdemq; gloriæ & operationis cum Patre Filium, opportunè commemorant ipsum hominē factum, dispensationisq; cū carne Sacramentum declarant, bene nimirum scientes, hanc esse absolutissimā, & in nullo deficientem fidei traditionem: Nō enim sufficit ita credere in ipsum, vt sentias solū, quòd Deus de Deo Patre natus sit, consubstantialisq; illi character substantiæ eius sit; sed etiam necessarium, vt ad hæc scias, quòd propter salutē ac vitam omnium, demiserit se in euacuationem, sumpta serui forma, & processit homo natus secūdùm carnem ex muliere, propter hoc quod dicunt: Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, incarnatus est, homo factus est. Vide quàm appositè, & quàm decorè sermo illorum progreditur? Descendere enim dixerunt, vt per hoc super omnia intelligamus esse & natura & gloria, qui propter nos humiles, visitando voluit nostram similitudinem assumere, & cum carne apparere mundo: Scriptum est enim in libro Psalmorum; Deus manifestè veniet, Deus noster, & non silebit

Ad salutem nō sat est credere Filium Patri æqualē esse, sed credere insup oportet nostri causa hominem factū esse.

Quo sensu Verbū descēdisse dicatur.

Psalm. 49.

Intelligi autem poterit descensus, si quis voluerit, etiam alio modo, nempe ex cœlo & supernè: Solet enim sancta Scriptura ea, quæ mentem excedunt, verbis nobis familiaribus significare, vnde cũ sanctis discipulis suis loqueretur, dicit: Exiui à Patre, & veni in mundum: Iterum relinquo mundũ, & vado ad Patrem. Et iterum: Vos de infernis estis, ego de supernis sum. Insuper & hoc dicit: Ego à Patre exiui & veni. Scribit autem sanctus Ioannes: Qui desursum venit, supra omnes est. Nam quamuis in summa celsitudine esset, & cum Patre suo secundùm substantiam super omnia, vtpote identitatis naturæ cum ipso coronam ferens; non est tamen arbitratus rapinam, se esse æqualẽ Deo, sed seipsum exinaniuit, accepta forma serui in similitudinẽ hominum factus, & habitu inuentus vt homo, humiliauit seipsum. Enimuero, quoniam Deus Verbum erat, nostram quidem carnem indutus est, manſit autem & sic Deus. Et propterea sacratissimus Paulus Deum in similitudinem hominis factum esse dicit, inuentumq; esse vt hominem figura: Erat enim Deus in specie humana. Nec assumpsit carnem inanimatam, sicut hæreticis quibusdam sentiendum videtur, sed animatam anima mentali.

Verbum cœlitus ad nos descendit. Ioan. 16.

Ioan. 8.

Ioan. 16.

Ioan. 3.

Phil. 2.

Verbum nõ assumpsit carnem inanimã, sed anima intelligẽte perfectã.

Ipsum igitur Verbum, quod ex substantia Patris progressum, & Filium vnigenitum, Deum verum de Deo vero, lumen de lumine, ipsum, per quem omnia facta sunt, descẽdisse dixerunt Patres; incarnatumque esse & hominem factum, hoc est, habuisse natiuitatem secundùm carnem ex muliere, & processisse in specie simili nobis: Hoc enim est, hominem esse factũ. Igitur vnus Dominus Iesus Christus, idem vnigenitus, Dei Patris Verbum, factus est homo; nõ relinquens autem esse, quod erat: Manſit enim in humanitate Deus, & in serui forma Dominus, & in exinanitione simili nobis plenitudinem habens diuinitatis, & in infirmitate carnis virtutũ Dñs, & in mensuris humanitatis proprium habens, quod super omnem creaturã: Etenim quæ erãt ante carnem, irrepudiabiliter habet, vt quòd Deus erat, & Filius verus, & vnigenitus, & lux, vita & virtus. Quę verò non erat, ea adsumpsit; vnde propter dispensationem videtur: Nam quæ carnis erant, propria fecit: Nõ enim erant alterius

Verbũ, quod erat manſit, quod non erat, factum est.

terius cuiusdã, sed magis eius, quæ inenarrabiliter ei erat vnita, carnis. Ita & sapiens Ioannes: Verbum, inquit, caro factum. Factum autem est caro, non secundùm translationem, vel cõuersionẽ, vel commutationẽ, transformatione facta in carnis naturam; neque habens temperationem, vel commixtionem, vel (vt à quibusdam prædicatur) consubstantiationem: Impossibile enim esset, quoniam secundùm naturam incommutabiliter & inconuertibiliter se habet. Carnem autem ex Virgineo & illibato corpore, vt dixi, anima mentali animatam assumpsit, & suam propriam fecit. Cæterùm mos est Scripturæ diuinitùs inspiratæ, ab sola aliquando carne totũ hominem significare: Effundam enim, inquit, de Spiritu meo super omnẽ carnem. Neq; tunc promisit Deus gratiam Spiritus carnibus, anima mentali nõ animatis, sed magis hominibus ex corpore et anima constitutis. Ita Verbum non reliquit esse, quod erat, factum homo; sed in specie simili nobis apparens, mansit Verbum. Et non priùs homo intelligitur Christus, deinde sic progrediens, ita vt esset Deus: Sed Deus existens Verbum factum est homo, vt in eodem Deus simul & homo intelligatur idem.

Ioan. 1.

Qua ratione Verbũ factũ est caro.

Scripturę mos per partem designare totum.

Iohel. 2.

Christus ex homine non est factus Deus, sed Deus factus est homo.

Qui autem ipsum in duos diuidunt Filios, & audent dicere, quòd ex semine Abrahæ hominem sibi ipsi adaptârit Deus, & communicârit illi dignitatem gloriæ, & honoris ac filiationis, & prępârârit illum, vt ferret crucem, moreretur, & reuiuisceret, inq; cœlum ascenderet, & ad dexteram sederet Patris, vt ab omni creatura honoretur, & honorem propter Deum, in quem respicitur, sortiatur; primùm quidem duos filios introducunt, deinde Sacramenti virtutẽ imperitè subuertunt: Nõ enim ex homine Deus factus est Christus, vt dixi; sed Deus existens Verbum factũ est caro, hoc est homo. Exinanitus verò esse dicitur, eò quod ante exinanitionem plenitudinẽ habuit in propria natura, secundùm quã intelligitur Deus: Non enim ex eo, quòd inanis quispiam sit, ad plenitudinem peruenit; sed magis ex diuinis dignitatibus, & ineffabili gloria humiliauit semetipsum, nõ humilis existens, ad libertatis rediit gloriam. In similitudinẽ hominum factus est, qui in forma, & in Patris æqualitate, non homo existens, vt fieret in similitudine Dei, secundùm participium locupletatus est.

Qui vnum Christũ in duos diuellunt, incarnatiõis Sacramentum imperitè euertunt.

Quid igitur ſubuertunt diſpenſationis ſermones,& veritatem circumſcribunt? cõtra omnes diuinitus inſpiratas Scripturas inſurgentes,quę Deum eſſe ſciunt,& hominem factum Filium,vnumq́; ipſum vbiq; nominant. Vnde & in libro Creationis mũdi ſcripſit Moyſes, quòd tranſmiſit quidem diuinus Iacob flumen Iaboc pueros ſuos,& manſit ſolus, luctatusq́; eſt homo cum eo vſque ad mane, & vocauit Iacob nomen loci eius, Species Dei: Vidi enim, inquit, Deum facie ad faciem, & ſaluata eſt anima mea. Ortus eſt autem ei Sol,quando tranſiit ſpecies Dei; Iacob verò claudicauit coxa altera: Nam Patriarchæ Deus antea oſtenſus eſt, quòd & homo futurus eſſet olim vnigenitus eius Verbum, & quòd obluctantem habiturus eſſet Iſraëlem, & quòd coram eo non eſſent rectè inceſſuri. Claudicant autem quodãmodo, ſicut ipſe inquit per pſallentem lyra: Filij alieni mentiti ſunt mihi, filij alieni inueterati ſunt, & claudicauerunt à ſemitis ſuis: Hoc enim, opinor, ſignificare, quòd Iacob altera coxa claudicârit. Veruntamen illud conſidera,quòd cùm homo luctatus ſit cum eo, vidiſſe ſe dicit Deum facie ad faciem, & ſpeciem ipſam nominat Dei: Manſit enim Verbum Dei & homo factus in forma Patris; ſecundùm ſpiritualem, inquam,imaginem,& ſecundùm omne, quod incommutabiliter habet. Proinde dicebat ad Philippum,characterem ſubſtantiæ Patris ſe ipſum oſtendens etiam cum carne: Qui videt me,videt & Patrem. Et quum quendam cæcum à natiuitate, quem curauerat, oſtendiſſet in templo: Tu credis, inquit, in Filium Dei? Illo autem ad hoc dicente: Quis eſt Domine, vt credam in eum? Reſpondit, dicens: Et, vidiſti eum, & qui loquitur tecum, ille eſt. Vidit autem ipſum cæcus non nudum, vel ſine carne, ſed in ſpecie ſimili nobis; & credidit in eum, quem vidit, non tanquam in filium alteri filio vnitum, ſed tanquam in vnum natura, & verè, qui nõ abſque carne hominibus apparuiſſet.

Gen. 32. Quid deſignârit luctа Angeli cum Iacob.

Quid adumbrârit coxa Iacob claudicans.

Pſal. 17.

Ioan. 14.

Ioan. 9. Verbum in carne, & cum carne adoratur vt Deus.

Deut. 33.

Porrò Moyſes in benedictionibus inquit: Date Leui manifeſtationem eius, & veritatem eius viro ſancto, quem tentanerunt tẽtatione,& obiurgati ſunt apud aquam contradictionis.

nis. Qui dicit patri aut matri: Non vidi te; & fratres suos non agnouit. Ordinauerat quidem vniuersorum Deus poderem fieri Aaron variis modis contextam, quam soli summo Sacerdoti gestare licebat & concedebatur. In pectore autem summi Sacerdotis fuêre lapides quidam elaborati numero duodecim, in quorum medio figuratum erat, Manifestatio & Veritas, duo iterum alij lapides. Cæterùm per hos duodecim Apostolorum chorus ænigmaticè demonstrabatur, quasi in circulo Emmanûelem cingens, qui est Manefastatio & Veritas: Manifestauit enim nobis veritatem cultus eius, quasi in vmbris & figuris finem imponens. Quoniam autem Pontifex factus sit, nobis Vnigenitus Dei Verbum, quando & homo factus est, quomodo dubitari potest, cùm Diuinus Paulus scribat: Considerate Apostolum & Pontificem confessiónis nostræ Iesum, qui fidelis est ei, qui fecit ipsum? Enimuerò Sacerdotij dignitas humanitatis mensuris (vt non absimilis) rectè intelligitur; & minor quidem, vt Dei Verbi naturæ ac gloriæ competat; nõ dedecet autem dispensationem cum carne: Facta enim eius sunt humana.

Exod. 28.

Quid designarint duodecim lapilli in pectore Aaron.

Ioan. 14.

Hebr. 3.

Deut. 33.

Igitur date, inquit, Leui (hoc est, Sacerdoti) manifestationem & veritatem. Quali autem dicit Leui, hoc est, Sacerdoti, declarauit, dicens: Viro sancto: Non enim fecit peccatum Dominus noster Iesus Christus. Vnde Paulus de eo scribit: Talis decebat vt esset nobis Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, separatus à peccatoribus, & sublimior cœlis factus. Illum tentauerunt in tentatione, obiurgati sunt eũ apud aquas contradictionis. O rem admirabilem. Virum dicens eum, Deum statim declarauit: Quem enim exacerbauit & tentauit Israël, & in eremo, & ad aquã contradictionis, fideliter indicauit Psaltes, dicens: Dirupit petram in eremo, & potauit eos in abyssо magna, & eduxit aquam de petra, & deduxit quasi flumina aquas. Et quid post hoc? Et tentauerunt, inquit, eum in corde suo, & locuti sunt contra Deum, & dixerunt: Num poterit Deus præparare mensam in eremo, qui percussit petram, & fluerunt aquæ, & torrentes inundauerunt? Num & panem poterit dare, vel parare mensam populo suo? Intelligis igitur,

Num. 20.

Psalm. 103.

Insinuat apparitiones in veteri Testamento per Angelos factas designasse Filium incarnatum.

quomodo obiurgati fuerint mirificum Deum, quem certò & virum dicit Moyses: Nam & Diuinus Paulus sic intelligens,
1. Cor. 10. scribit: Biberunt enim ex spirituali sequente illos petra. Petra autem erat Christus.

Vir igitur, cui obiurgabantur, ipse erat ille, qui nondum incarnatus tentabatur ab Israëlitis: Neq; enim alius erat filius, qui ante carnem; alius autẽ ab ipso, qui ex semine Dauid, sicut audent quidam dicere; sed vnus & idem. Ante incarnationem
Ioan. 1. quidem erat Verbum; post partum autem, qui ex S. Virgine incarnatum & homo factũ, sicut scripserunt Diuini Patres. Alio quoq; signo cõprobauit Moyses: Nam cùm interrogaret quispiam, & discere cuperet, de quonam viro mentionem feciſſet, quẽ & tentasse & obiurgasse Israëlitas diceret, tantùm nõ protensa manu Iesum monstrat, & inquit: Qui dicit Patri & matri:
Deut. 32. Non vidi te; & fratres suos non agnouit. Meminimus autem,
Quomodo Christus non agnoscat Patrem vel matrẽ vt fratres. vnum sanctorum Euangelistarum scripsisse, quòd docente aliquando & quosdam erudiente Christo, astiterũt mater eius & fratres; deinde accurente quodã ex discipulis, & dicente: Ecce
Marc. 3. mater tua, & fratres tui stant foris, volentes te videre; extensa manu sua in discipulos suos, dixit: Mater mea & fratres mei hi sunt, qui audiunt Verbum Dei & faciunt: Qui enim fecerit voluntatem Patris mei in cœlis, hic frater meus & soror & mater est. Hoc (opinor) est id, quod Moyses dixit, inquiens: Qui dicit
Deut. 32. Patri aut matri: Non vidi te; & fratres suos non agnouit.

Vltrà & sapientissimus Daniel: In specie simili nobis visum est, inquit, Vnigenitum Dei Verbum: Vidisse enim se, dice-
Dan. 7. bat, antiquum dierum sedentem super thronum, & mille millia millium assistentium, & millia millium ministrãtium; & interserit inter hęc, quæ addidit: Videbam ego in visione noctis, & ecce cũ nubibus cœli, quasi Filius hominis veniẽs, & vsq; ad antiquũ dierum perueṇit, & coram ipso adducta sunt, & ei data honor & regnum, & omnis tribus & linguæ seruient ei: Ecce
Quomodo iuxta Danielis vaticinium filius hominis venit ad antiquum dierum. enim iterum manifestè & euidenter vidit Emmanuelem, ascẽdentem ad eum, qui in cœlis est, Patrem & Deum: Nubes enim
Actor. 1. suscepit eum, quem & non hominem simpliciter, sed tanquam Filium hominis dicit: Deus enim erat Verbum factum in similitu-

militudine humana, quomodo & sapientissimus Paulus intelligēs, in similitudine hominum eum factum esse dicit; inuentū autem vt hominem habitu, & in similitudinem carnis peccati visum esse his, qui super terrā. Si autem homo fuisset, & ob copulationem cum Deo, tanquam Deus honoratus; dixisset Propheta, quasi Deum, vel quasi Filium Dei, eum, qui cum nubib⁹ venit, visum esse: Sed hoc non dicit; sed illud dicit: Sicut Filium hominis. Vidit vtique Deum existentem, & hominem factum Filium, hoc est, in similitudine hominum factum, iuxta Pauli vocem. Veruntamen, quamuis in carne apparuerit, vsq; ad antiquū dierū peruenit, hoc est, ad sempiterni Patris rediit thronum. Etipsi data sunt honor & regnū, & omnis tribus & linguę seruient ei. Id nimirum est, quod ab ipso dictum est: Pater, glorifica me gloria, quam habui, antequàm mūdus esset, apud te.

Phil. 2.

Dan. 7.

Ioan. 17.

Quòd autem incarnatum Verbum Dei confideat, & æqualis gloriæ sit cum Deo & Patre, etiam in carne, tanquā vnus existens Filius, etiam quando factus est homo, manifestat sapientissimus Paulus, scribens: Talem habemus Pontificē, qui sedet in dextera throni magnitudinis in sublimibus. Præterea & ipse Dominus noster Iesus Christus, interrogantibus ipsum Iudæis: Nūquid ipse esset verè Christus? Si dixero vobis, inquit, non creditis: Et si interrogauero, non respondebitis. Ammodo erit Filius hominis, sedens à dextris virtutis Dei. Igitur etiā incarnatum Filium in Diuinitatis solio sanctorum Prophetarū chorus contemplatus est. Videamus autem & noui Testamenti præcones, totius orbis Doctores, quibus ipse Christus dicebat: Non vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Inueniemus igitur dicentem D. Baptistam: Post me veniet vir, qui ante me factus est, quia prior me erat. Deinde quomodo, qui post ipsum erat, prior ipso fuit? Quia enim Christus secundùm tempus carnis, tardiùs venit, q̄ Ioannes, quomodo non omnibus manifestum? Quid igitur ad hæc dixerit quis? Soluit nobis ipse Saluator, quod quæritur: Dicebat enim, Iudæos alloquens: Priusq̄ Abraham fieret, ego sum: Nam erat quidem & ante Abraham Diuino more. Intelligitur autem post ipsum, secundùm quod homo apparuit.

Hebr. 8.

Luc. 22.

Matth. 10.

Matth. 3.

Quomodo Ioannes & Christus sibi inuicem antecesserunt.

Ioan. 8.

Esa. 42.

Deinde

Esa. 42. Deinde & Patre clamante manifestè: Gloriam meam alteri nō dabo (Deus enim alius præter ipsum nullus est) Dixit nobis Christus: Qāndo venerit Filius hominis in gloria Patris sui, cum sanctis Angelis. Quòd autē expectamus filium hominis de cœlis descensurum, iterū scribit sapientissimus Paulus:

1. Timoth. 3. Apparuit enim gratia Dei Saluatoris omnibus hominibus, vt abnegantes impietatē & mundanas cupiditates, sobriè & iustè & piè & placidè viuamus in hoc seculo, expectātes beatā spem, & illustrationē glorię magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi. Dicebat autem & in alio loco, mentionem faciens de carnalibus Israëlitis, quòd ipsorum sint promissiones, & legislatio, & testamentum, & ex ipsis, secundùm carnem Christus, qui

Rom. 9. est super omnia Deus benedictus in secula, amen. Igitur vestigia Patrum sequentes, & non deflectentes, ipsum diximus ex Deo Patre natum Vnigenitum Filium, incarnatum esse, & hominem factum, passum, mortuū, tertia die resurrexisse ex mortuis: Nam impassibile citra controuersiam, qūantum ad suam naturam attinet, est Verbum Dei; & nullus tam attonitus est, qui putare possit, naturam, quæ super omnia, passionum capacem. Quia autem factus est homo, propriam fecit carnē, quæ ex sancta Virgine.

Qui impatibile Dei Verbum factū sit patibile.

Hoc igitur modo, dispensationis verba sequentes, in carne propria passum esse humano more eum, qui extra omnem passionem est, vtpote Deum affirmamus: Nam si Deus existēs, factus est homo, minimè autem cessauit Deus; si factus est creaturę portio, & mansit super creaturam; si legislator existens, factus est sub lege, & legislator erat adhuc; & Dominus existens, Diuino modo serui formam induit; & minimè abiiciendam obtinet dominij dignitatem; si Vnigenitus existens, factus est primogenitus in multis fratribus, & est Vnigenitus; quid est mirabile, si carne passus humano modo, impassibilis & sic intelligitur Diuino modo? Hinc est, quòd sapientissimus Paulus eum, qui Verbum, quod in forma & æqualitate Dei & Patris erat, eundem subditum esse factum dicit, & vsque ad mortem, mortem autem crucis. In alia autem epistola sua de eodē dicit: Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ,

Qui oppositæ prędicata locum in Christo habeant.

Philip. 2.

Coloss. 1.

turæ,quia in ipso condita sunt omnia,tam quæ in cœlo, quàm quæ in terra; & ipse est ante omnia, & omnia in ipso condita sunt;& datum est,inquit,caput Ecclesiæ, factum autem & primitiæ dormientium, & primogenitum ex mortuis; quamuis vita & viuificans sit Verbum ex Deo & Patre, vtpote ex vita natus eius, qui genuit eum. 2.Cor.15. Coloss.1. Perperam hęc reddita.

Deinde quomodo factus est primogenitus ex mortuis, & primitiæ dormientium?Nam quia mortis susceptiuam carnem propriã fecerat gratia Dei,sicut dicit sapientissimus Paulus,pro omnibus gustauit mortem carne,qua ipse pati potuit; non abiecto autem eo,quòd ipse erat vita.Itaque etiam si diceretur carne passus esse,non natura Deitatis suscipiet passionẽ, sed(vt iam dixi)propria caro, quæ passiones capit. Vnde & B. Esaias,hominem factum Deum carne cognoscens,dicebat de illo: Sicut ouis ad occisionem ductus est, & sicut agnus coram tondente,sine voce fuit,sic non aperuit os suum. In humilitate ipsius iudicium eius sublatum est, & generationẽ eius quis enarrabit?quia aufertur de terra vita eius. Quamuis autem si quidem aliquis fuisset homo,& specialiter intelligeretur filius coniunctus Deo,sicut dicunt impiorum dogmatum introductores; quomodo adhuc difficilè inuenietur, qui generationem eius enarrabit? Factus igitur est ex semine Dauid & Iessæ. Dei autem Verbi natiuitatem hoc est, natiuitatis modũ, quis dicere poterit?Aufertur enim à terra vita eius,hoc est,existentia: Posuit enim pro existentia vitam. Sublimè autem fertur, natatq; super omnes,qui in terra. De ineffabili natura sermo: Excellit enim omnem cogitationem, humanæque menti accessum non concedit. Esa.53. Esa.53. Dei vita, Dei existentia, atqui vtrunque sublatum est è terra.

Adiungam autem & hoc dictum superioribus: Vnus Dominus, vna fides, vnus Baptismus;sicut dicit sacratissimus Paulus:Itaque cùm vnus sit Dominus,& vna fides, & vnus Baptismus; quis Dominus, & in quẽ credidimus & baptizati sumus?Attamen decere dixerit quis Verbum, quod ex Deo Patre est, vt dominetur nobis,& credamus in eum,in ipso autem cõsummatum esse & salutare Baptisma:Sic enim sanctis Apostolis præcepit dicens:Euntes,docete omnes gentes,baptizã- Ephes.4. Matth.28.

tes eos, in nomine Patris & Filij & Spiritusſancti. Cæterũ Diuinus Paulus dominationis gloriã & fidei cõfeſsionem, & ſancti Baptiſmi virtutem manifeſtè tradit, dicẽs: Ne dixeris in corde tuo: Quis aſcendet in cœlum? hoc eſt, Chriſtum deducere; vel quis deſcendet in abyſſum? hoc eſt, Chriſtum ex mortuis reducere. Sed quid dicit Scriptura? Prope eſt verbum in ore tuo, quòd ſi dixeris, Dominus Ieſus, & credideris in corde tuo; quòd Deus ipſum excitauit ex mortuis, ſaluaberis. Scribit autem iterum: Neſcitis, quòd quicunq; baptizati ſumus in Chriſtum Ieſum, in mortem eius baptizati ſumus.

Rom. 10.

Rom. 10.

Ecce, oro, q̃ ſolerter & manifeſtè vrget dominationis & fidei confeſsionem, ipſamq; ſancti Baptiſmatis gratiam, in eũ, qui paſſus eſt mortem, & reſurrexit à mortuis. Credim⁹ igitur in duos filios? Igitur prætercurremus Verbum, quod ex Deo Patre effulſit, alteriq; ab illo, qui paſſus eſt, filio, dominationis gloriam attribuemus? Ipſam quoq; fidei confeſsionẽ & cœleſtem gloriam? Adhæc quomodo non eſt ſtolidum & indubitanter impium, ſic ſapere vel dicere? Quid igitur dicemus? Vnus Dominus verè, vnaque fides & vnum Baptiſma: Etenim eſt vnus Filius, & Dominus Verbum; quod non hominem ſecundùm connexionem ſuſcepit, & participem illum ſuarum dignitatum declarauit; communicauitque ei filiationem & dominationem, ſicut dicunt quidam delirantes; ſed ipſum Verbum Deus ex Deo, & lumen de lumine, incarnatũ & homo factum eſt. In eius mortem baptizati ſumus, qui paſſus quidem ipſe eſt humano modo in propria carne; manſit autem impaſſibilis Diuino modo, & viuit ſemper: Vita enim eſt, ex vita Deo & Patre. Sic victa eſt mors, quæ in vitale corpus inſultare auſa eſt. Aboletur autem ſic & in nobis corruptio, & infirmatur ſic mortis ipſius imperium. Proinde dicebat Chriſtus: Amen, amen dico vobis, niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis ipſis. Viuifica igitur ſunt, ſanctum corpus & ſanguis Chriſti: Corpus enim, ſicut dixi, eſt non hominis cuiusdam, qui vitæ particeps eſt, ſed potiùs proprium vitæ ſecundùm naturam; perſpicuum autem, quòd Vnigeniti.

Nec in ſolum hominem, nec in ſolum Verbum baptizati ſumus; ſed in Verbum incarnatum.

Ioan. 6.

Chriſti corpus & ſanguis viuifica.

Hæc

Hæc sentit nobiscum amantissimus Christi, sanctorum Patrum chorus, & Proclus ipse, qui nunc sanctæ Constantinopolitanæ Ecclesiæ thronum adornat, religiosissimus & pientissimus Pater & Coëpiscopus: Scripsit enim & ipse ad Orientales piissimos Episcopos in hæc verba: Et incarnatus est absque conuersione, qui speciei expers; nascitur autem secundùm carnem, qui principio caret; proficit verò secundùm corpus ætate, qui natura perfectissimus est; & passiones sustinet, qui passionibus superior, non quo erat, sustinuit contumelias, sed quo factus est, susceptis corporis passionibus. Reprehenditur igitur vbique praua fides illa hæc scribentium vel sentientium, vtpote prophanè languida, & veritatis dogmatibus diuersa continens.

Hic Proclus successit Maximiano, qui proximè excepit Nestorium.

Luc. 2.

Postquàm autem beatissimi Patres sermonem de Christo absoluerunt, Spiritussancti mentionem faciunt: Credendũ enim dixerunt in illum simili modo, videlicet, vt in Patrem & Filium: Est enim ipsis consubstantialis; & profunditur quidem hoc est, egreditur sicut à fonte Deo & Patre; conceditur autem creaturæ per filium. Vnde inspirauit in sanctos Apostolos, dicens: Accipite Spiritum sanctum. Igitur ex Deo; & Deus Spiritus est, & non alienus à substantia, quæ super omnia est; sed ex ipsa, & in ipsa, & proprius eius.

Spiritussanctus procedit ex Patre, tãquam ex fonte.

Ioan. 20.

Ipsa est sanctorũ Patrũ rectissima, & ab omni errore aliena fides, hoc est, fidei confessio. Verùm vt Paulus dicit: Deus seculi huius excęcauit mentes infidelium, vt nõ fulgeat illis illustratio Euangelij gloriæ Christi. Itaq; nonnulli relicta veritatis via, eunt per petras, non intelligentes, neque ea, de quibus affirmant: Vrgentes enim filiationis gloriam in solum Verbum, quod ex Deo Patre natũ, quasi filium alium, qui ex semine Iessę & Dauid coadunatum ei dicunt, participemque filiationis ac Diuinę glorię, & inhabitationis Verbi ipsius, & ab ipso habuisse omnia, proprium verò omnino nihil. De istiusmodi, vt opinor, scripserũt Saluatoris discipuli: Subingressi enim sunt homines quidam impij, & de quibus & olim in hoc iudicium antea scriptum, qui transferunt Dei gratiam in procacitatem, & vnicum horum & Dominum nostrum Iesum Christum abne-

2. Cor. 4.

1. Timoth. 1.

2. Pet. 3.

2. Pet. 3. & 4.

gantes. Iesus autem Christus nominatur meritò Verbũ, quod in humana forma apparuit; quia interrogantibus scripserunt aduersarij, qui præ multa insipientia Nestorij & Theodori opinionem & scripta non cauent: Eum, qui ex sancta Virgine, nõ finite esse Deum, & Filium verum Dei & Patris; illiq́ue soli tribuite passiones, & amouete ipsum Verbum, vt ne dicatur Deus passibilis.

Mira in his omnibus orationis obscuritas.

Hæc sunt diligentiæ illorum adinuentiones, & cogitationum confusio. Igitur nec nominetur Christus, vel Vnctus, specialiter & seorsim Verbum, quod ex Deo Patre: Quemadmodum enim alienum ab eo est pati, qṳãdo extra carnem intelligitur; sic & vnctio incongrua & aliena ab eo: Iesum enim à Nazareth vnxit Spiritu sancto, perfectum autem omnibus modis Verbum Dei, & non opus habet vnctione, quæ per Spiritũ sanctum est. Igitur negate dispensationem, spoliate Vnigenitũ à sua erga mundum charitate, ne nominetur Christus à vobis. An non indignum ipsi, quòd in his mensuris, sicut nos, factus est? Igitur quia & hoc indignum est eo, nemo cõfiteatur, quòd factus sit homo; vt & ipsis dicit Christus: Erratis, neque scientes Scripturas, neque virtutem Dei. Igitur eos, qui hanc opinionẽ delegerunt, vt hostes veritatis habentes, fugiamus ipsorum pernicioſam vaniloquentiam; sequamur autem sanctorũ Patrum sententias, & sanctorum Apostolorum Euangelistarũq́; traditionem: Ipsum enim Verbum, quod caro factum est, loquebatur in illis, per quod, & cum quo, Deo & Patri honor, gloria, imperium cum sancto Spiritu in secula seculorum,

AMEN.

Actor. 10. Si perpessio Verbo non conuenit, neq, inunctio quoq;; sed hæc in illud non cõuenit.

Matth. 22.

TOMI SECVNDI MAGNI CONCILII EPHESINI FINIS.

ACTORVM CONCILII EPHESINI

Tomus tertius.

Hic Tomus insanos Orientalis Conciliabuli aduersus œcumenicam Synodum conatus, falsasq; & varias eiusdem criminationes & impostura complectitur. Cernere hîc licet viuam recentiorũ hæreticorum imaginem: Tum nihil adeò absurdum, & à ratione alienum esse, quod per ministros suos Diabolus confingere moliriq; non audeat. Quanta hoc segmento Cyrillo & Memnoni imponuntur, quæ nunquã illis in mentem venerant? Quanta rursum Schismatici se perpessos ementiũtur, quorum ne vmbram quidem viderant?

Rerum ab Orientalibus Episcopis contra Oecumenicum Concilium gestarum,

Caput primum.

ARGVMENTVM.

EXPONITVR hoc capite, quî Orientales, Candidiano Comite præsente & instigante, in Cyrillum quidem et Memnonem exauctorationis; in reliquos verò sacri Concilij Patres excommunicationis sententiam tulerint.

Ioanne sanctissimo Deoq; deditissimo, Antiochię Oriẽtis diœcesis Metropolitano in suo diuersorio manẽte, sacraq; illius Synodo prẽsente, Magnficentissimus Illustrissimusq; deuotorum domesticorũ Comes Candidianus dixit: Optabam

equidem, pietate tua coràm constituta, totaq; Synodo in vnũ simul coacta, religiosissimorũ Dominorum ac Principum nostrorum literas exhibere, eaq; omnia, quę in mandatis habebã, vniuersę Synodo simul, vt modò aiebam, congregatę exponere. Cæterùm cùm ante quinq; proximos hosce dies, religiosiss. Deoq; addictissimus Episcopus Cyrillus, & Memnõ huius ciuitatis Episcopus, cæteriq;, qui ab ipsis stant, piissimi Episcopi, in Ecclesiam cõuenissent, & ne quem præter Dominorum nostrorum piissimorum decreta, ante omnium vestrũm aduentum, consessum inter se facerent, grauiter à me admoniti essent; illi mox Sacram, vt ipsis prælegerem, efflagitârunt. Cùm verò istud propter sanctitatis vestræ absentiam, quodq; multi præterea alij Episcopi & Metropolitani necdum cõuenissent, recusarem; institêre nihilominùs illi cùm alia, tum quid à Dominis nostris perscriptum esset, se prorsus ignorare, asserẽtes. Metuens ergo, ne turbæ cuiuspiam aut seditionis occasionem præberem, ipsis vnà confidentibus Imperatoriũ diploma vel inuitus legi. Veruntamẽ & iam inde decessurus & antè quoq; seuerè ipsos cõtestatus sum, ne præcipites aliqd agerent; quẽadmodum multi sanctissimi Episcopi, qui vnà mecũ ad illorũ consessum introierant, compertum habent. Illi verò illam cõminationem nihil morati, omnia pro suo arbitratu fecerunt.

Comitis Candidiani coră Ioanne Antiocheno, eiusdemq; Cõciliabulo confecta narratio.

Ioannes Episcopus Deo deuotissimus dixit: Optarem & ego quoque piarum literarum contextum audire: Oportet nanq; in re tam graui non coniecturis niti, sed recta ad veritatem ipsam contendere piumq; piissimruum Impp. nostrorum scopum sedulò perquirere, vt qui nullum studium, nullum pro Christi Ecclesia laborem detrectent, neque quicquã omnium ea vna antiquius habere videantur. Vestra prionde magnificentia nobis exponat, ecquænam Regiis literis lectis consequuta fuerint.

In re graui non est nitendũ meris cõiecturis, sed argumentis certis.

Nullum studiũ, nullũ laborẽ, aut molestiam Impp. pro Dei Ecclesia detrectant.

Magnificentissimus Comes Candidianus dixit: Lecta Sacra omnes applauserunt, eamq; vultus alacritatem præ se tulerunt, vt nihil planè dubitarẽ, quin statim omnes omnibus, quæ à religiosissimis AA. nostris sancita fuerant, morem essent gesturi: Verùm cùm postea spe bona plenus rogarem, vt Imperatoriis

toriis literis parêrent omnes, nullus audire me sustinuit. Euestigio autẽ religiosissimos Episcopos, quos sanctissimus Nestorius miserat; cæterosq;, qui comites ipsis adiuncti fuerant, non absq; ignominia exegerunt: Nec hoc contenti, me quoq;, cùm precibus obnixius instarem, veluti cui cum illorũ placitis nihil cõmune esset, è suo cõsessu expulerunt. Sed neque admonitorium quoq;, quod religiosissimi Episcopi ad illos detulerant, audire sustinuerunt: Quemadmodũ sanctissimi Episcopi, qbus vnà mecũ hisce interesse cõtigit, norũt; qui testari quoq; poterunt, oĩa & singula, quo decuit ordine, à me fuisse ꝓposita. De his autẽ omnibus orbis Dominos certiores feci. Addidi & hoc quoq;; nempe sanctitatis tuæ reliquorumq; Episcoporum, qui tecum sunt, aduentum quotidie expectari.

Tota hæc Candidiani narratio manifesta falsitatis signa præ se fert.

Deo dilectissimus Episcopus Ioannes dixit: Legantur iã tandem & nobis quoq; pię religiosissimorũ Principum literę. Honoris causa, qui aderant, assurgẽtibus, Magnificentissimus Comes Candidianus legit. Hoc autem facto, posteaq̃ singuli Deo deuotissimi Episcopi, pię ipsorum Maiestati bene precati essent, piissimus Archiepiscopus Ioannes dixit: Sanè pia harũ literarum serenitas, ad quamuis modestiã inducere illos poterat, etiamsi Sacerdotum Catalogo adscripti nõ essent: Sed quoniam, vt magnificentia tua retulit, post recitatas Impp. literas tumultu omnia impleuerunt, indignaq; cõtumelia, cùm piissimos Episcopos, tum tuam quoque magnificentiam affecerunt; nos ea, qua par fuit, attentione ac modestia regium diploma excipientes, ad ꝓnum omnes parati sumus piissimorũ Impp. nostrorum voluntatem primo quoque tempore, Deo nobis bene fauente, rebus ipsis exequi. Interim tamen rogamus, si quid aliud ab ipsis designatum est, vt hoc ipsum quoq; tua magnificentia nobis edisserat.

Assurgitur literis Imperatorijs.

Bene precantur Impp. maiestati Orientales.

Orientales Imperatoriis literis obedientiam spondẽt.

Candidianus Comes magnificentissimus dixit: Quandoquidem sanctitas tua omnia ordine & exactè perquirit, æquum est, vt cætera quoq; in medium afferantur. Sequenti itaque die, cùm penitùs, quid actum esset, nescirem, repentè in sanctissimum Episcopum Nestorium exauctorationis syngrapham publicè affixam cerno. Refixi ilico, ac legi, lectamq; ad piisi-

Candidianus Nestorianæ exauctorationis sententiã contra Nestorium latã, publiceq; affixam refigit.

piiſsimos Impp. noſtros miſi; paulò pòſt & publicos quoque præcones forum obeuntes, memoratiq; ſanctiſsimi Epiſcopi Neſtorij depoſitionem non abſq; ſolenni pompa ebuccinantes audio: Cùm igitur iſtud ego reſciuiſſem, ſtatim expoſtulatorias ad illos ſcripſi, ſeriò edicens, ne quicquã omnino præter ea, quæ à religioſiſsimis Principibus noſtris decreta fuerant, molirentur. Admonui ad hæc ſanctiſsimos Epiſcopos, qui illorum Conciliabulo non interfuerant, vt veſtræ ſanctitatis aduentum præſtolarentur.

Neſtorij exauctoratio Epheſi per publicos præcones ſoléniter promulgata.

Neſtoriani Orientalium aduentum operiri iubentur.

Piiſsimus Archiepiſcopus Ioannes dixit: Canonibúsne ſanctionibusq; Eccleſiaſticis, ac Regiis nihilominùs literis in omnium præſentia conſentaneè diſſerentes, congruaq; & ad rem facientia viciſsim audientes, ac reprehenſione tandem digna comperientes in illam ſententiam deſcenderunt, an verò iis omnibus prætermiſsis, indictaque, vt dici ſolet, cauſa, virum condemnârunt? Magnificentiſsimus Comes Candidianus dixit: Piiſsimi Epiſcopi, quotquot vnà fuerunt, nôrunt, citra vllum prorſus examen, citraque omne iudicium hãc ab illis ſententiam promulgatam eſſe.

Neſtorij dicta.

Impudentiſsimè mentitur hic Cãdidianus.

Deo dilectiſsimus Epiſcopus Ioannes dixit: Rectè ſanè: Nam ne illa quidem, quæ in noſtra quoque præſentia deſignârunt, ſatis legitima, humanitatisque legibus ſatis conſentanea fuerunt: Cùm enim oportuiſſet, vt illos, qui longo itinere defatigati fractíque iam tum recèns aduenerant, amicè complecterentur, puluereque adhuc aſperſos beneuolo fraternoque affectu exciperent ac refocillarẽt; tumultuario impetu ſtatim ad nos irruerunt, conſuetamq; inſolentiam ac tumultuationem indiciis neutiquam obſcuris declarârunt: Verùm ſacra Synodus, quæ mecum aderat, adeò illorum vocibus aures nullas præbuit, vt ea quoq; in illos decernenda exiſtimârit, quę in illos decerni par erat, qui adeò illegitimè tyranniceque omnia turbârant atque miſcuerant.

Ioannes Antiochenus de Patrũ Cõcilij inhumanitate expoſtulat; ſed iniuſtè.

Socij Ioan. Anti. cõtra Con. Patres ſtatim inſolentes ſeſe declarant.

His ad eum modum prælibatis, poſteaquàm magnificẽtiſsimus Comes Candidianus, cęterique paulatim exiuiſſent, piæque Impp. literæ recitatæ, & quæ Candidianus paulò antè expoſuerat, commodùm excepta eſſent; Deo dilectiſsimus Archi-

Archiepiſcopus Ioannes dixit: Audiuit veſtra pietas piam religioſiſsimorum Impp. noſtrorum epiſtolam, tum magnificẽtiſsimi quoque Comitis Candidiani narrationem. Agnoſcit nihiloſecius pium piiſsimorum Regum noſtrorum ſcopum; quomodo videlicet ſingularem Eccleſiaſticæ pacis curam peculiaremq́; ſanæ inconcuſſæq́; fidei Apoſtoliciq́; dogmatis rationem habentes, ſacram Synodum hunc in locum conuocârint; remque Maieſtate ſua dignam inſtituentes, grauiter mandârint, vt omnibus vnum in locum coactis, ea, quę in diſceptationem veniunt, fraternè Sacerdotaliq; modeſtię conuenienter in medium proponantur; propoſita verò interrogationibus & reſponſionibus commodè hinc inde adhibitis, accuratè diſcutiantur; diſcuſſa tandem citra omnem tumultuationem ac turbam determinentur. Ad hęc de nulla omnino controuerſia pecuniaria, aut criminatoria, aut alia quacunq; eiuſmodi priùs tractare licere, quàm fides à ſanctis Patribus in Niczea ciuitate Bithynię quondam congregatis expoſita, diligenter examinata denuo confirmetur. Cernit proinde veſtra pietas, quid in eos fieri par ſit, qui literas vſque adeò pias, tam indignis modis contempſerunt.

Ioan. Antiocheni ad Cõciliabulum Orientalium oratio.

Ioan acuit ſuos contra Cõcilij Patres.

Sacra Synodus dixit: Cyrillus religioſiſsimus Eccleſiæ Alexandrinę Epiſcopus, nec non Memnon religioſiſsimus huius ciuitatis Antiſtes (qui ſtrenuum per omnia Synergum Cyrillo ſe exhibet, omniáque, vt certò ante pietatis veſtræ aduentum cognouimus & hiſce, vt dici ſolet, oculis inſpeximus, turbat) manifeſtarij criminis rei ſunt. Quòd autem Memnon ita ſit comparatus, fuerítque iam antea ſemper, hinc cognoſcere licet: Nam Eccleſias omnes omnesque ſacras Martyrum ędes, & ipſam venerandam quoque Apoſtoli Baſilicam nobis præcluſit; & ne ſacrum quidem Pentecoſtes diem ſanctiſsimis Epiſcopis celebrare permiſit. Multitudine prętera agreſtium hominum coacta, totam hanc ciuitatem turbis repleuit. Inſuper Clericos ſuos ad piiſsimorum Epiſcoporum diuerſoria vltro citróque miſsitans, vel extrema, niſi primo quoque tempore confuſo illorum Conciliabulo ſeſe adiungerent, illis cõminari non dubitauit. Quid multis? malæ conſcientię ſtimulis

Neſtoriani Epiſcopi cum Orientalibus conſpirantes Cyrillum & Memnonem grauiter incuſant.

Hęc omnia vel falſa ſunt, vel propter manifeſtam illorum hæreſin acciderunt.

Nestoriani Episcopi grauissimis criminibus Cyrillum & Memnonē onerant.

agitati, non poterant omnia non miscere, res Ecclesiasticas seditionibus non implere, pias Impp. literas non floccifacere, Ecclesiæ sanctiones non proculcare, & ne in hæreticam perversamque eorum doctrinam inquireretur, quiduis non commoliri. Quam quidem doctrinæ labem, cùm ex aliis nō vulgaribus, tum maximè ex capitibus, quæ religiosissimus Episcopus Cyrillus non ita pridem antè ad regiam ciuitatem misit, apertè deprehendimus: Maior nanque illorum pars Arrij, Eunomij & Apollinarij impietati est consentanea. Necessum est ergo, vt tua imprimis sanctitudo, nosque vnà omnes manibus pedibusque pro pietate nitamur, totique in hoc incumbamus, ne qui hæreticis piissimi Episcopi Cyrilli capitibus decepti, in errorem præcipites abeant; neue sanctorum Patrum fides detrimentum aliquod capiat. Et quidem hæretici dogmatis auctores, excitatæque tumultuationis, quæ omnem modum rationemque excedit, Principes iustæ condemnationis sententia præcellantur; reliqui verò religiosissimi Episcopi, quos hi sibi per fraudem adiunxerunt, in suamque sententiam callidè pellexerunt, Ecclesiasticæ pœnæ subiiciantur oportet.

Conciliabulum Antiochenum & Nestoriannm Arrij, Eunomij & Apollinarij impietatem Cyrillo falsò imponit.

Nestoriani & Orientales schismatici exauctorationis pœna Cyril. & Memnonē dignos pronuntiant.

Ioannes Deo dilectissimus Episcopus dixit: Ego quidem optarem, neminem ex iis vnquam, qui ad Sacerdotium à Deo asciti sunt, extra Ecclesiasticī corporis communionem eiici: Sed quia vsu interdum venit, vt membra quædam immedicabili morbo corripiantur, ob totius corporis incolumitatem, quędam nonnunquam resectiones adhibeantur necessum est, Cùm itaque Cyrillus & Memnon insignis illius iniquitatis, quæ accidit, auctores extiterint, & vt Ecclesiasticæ sanctiones piáque piissimorum A A. nostrorum decreta pessundarentur, occasionem præbuerint, & prædictorum capitum promulgatione se hæreticos esse, planissimè significauerint; æquum est, vt ipsi quidem exauctorationis sententia plectantur; reliqui verò, qui in ipsorum errorem abducti sunt, excommunicationis vinculo tantisper innodentur, donec proprio tandem delicto agnito, hæretica Cyrilli capita anathematizent, & in fide à sanctis Patribus Nicææ quondam congregatis edita planè acquiescant;

Ob immedicabiles morbos quasdam nōnunquam resectiōes fieri necessum est.

Ioan. Antioch. Cyrilli Anathematismos hereseos condemnat.

acquieſcant; ita vt nihil prorſus extraneum, aut peregrinum addi ſinant,& iuxta piiſsimorum Impp. noſtrorum literas,cœtui noſtro ſeſe adiungant, & controuerſarum tandem quæſtionum examinatione fraternè ſuſcepta, piam fidem vnà nobiſcum confirment.

Conciliabulum plenam Concilij auctoritatem ſibi vendicat.

Sancta Synodus dixit: Sanctitas tua legitimam iuſtamq; ſententiam pronuntiauit. Quamobrem neceſſarium cenſemus, vt communi publicóque ſcripto omnium noſtrûm ſubſcriptionibus confirmato, Cyrilli quidem & Memnonis depoſitionem, reliquorum verò excommunicationem palàm faciamus. Deo dilectiſsimus Epiſcopus Ioannes dicit: Quę communi ſuffragio inter nos decreta conſtitutáq; ſunt, fiant. Ioannes Antiochiæ Epiſcopus pronuntiauit.

Imò vero multis modis iniuſtiſsimam.

Schiſmatici ſententiæ in Cyrillum & Memnonem latæ publicationem vrgent.

Tomi tertij caput II.

ARGVMENTVM.

HOC caput paucis comprehendit ſententiam, cauſasque ſententiæ, quam Orientales in Oecumenicam Synodum tulerunt, conceptisque verbis, vt ex orationis filo coniicere licet, ad eandem miſerunt. Decernit autem Cyrillo & Memnoni exauctorationem; cæteris verò Concilij Patribus excommunicationem.

Sacra Synodus per Dei gratiam, piiſsimorumq; ac Chriſtianiſsimorum Impp. noſtrorum decretum in Epheſiorum ciuitate congregata, quæ hîc ſubiunguntur, decreuit.

Conciliabulum, ſacram Synodum ſe vocat.

Optâſſemus quidem iuxta ſanctiſsimorum Patrum Canones, piiſsimorumq; ac Chriſti amantium Regũ noſtrorum literas, Synodum pacatè celebrari potuiſſe. Quoniam vos verò hæretico ſenſu mentéque vſi, non parua temeritate tumultuationéq; priuatum inter vos conſeſſum celebrâſtis (tametſi ſecundum terminmu à religioſiſs. Principibus noſtris præfinitum præ foribus iam vrgeremus) omnique turbarum genere ciuitatem & ſanctam hanc Synodum, ne videlicet in capita, quę cum Apollinarij, Eunomij atque Arrij improbitate &

Decretum Conciliabuli Antiocheni contra Oecum. Synodum eiuſdemque Præſides.

peruersitate conspirant, inquireretur, implêstis;neq; tandem Episcoporum vndecunque piisimorum Impp.nostrorũ opera conuocatorum aduentum expectabis (cùm tamen magnificentisimus Comes Candidianus,& scripto & dicto,ne quicquam istiusce modi adoriremini:sed communem omniũ Episcoporum consessum operiremini,seueriſimè vobis interminaretur) ideo tu Cyrille Alexandrine, & tu Memnon huiusce ciuitatis Episcope,scitote,vos exauctoratos,omnique Episcopali honore exutos,& ab omni prẹterea Ecclesiastico ministerio &functione penitùs esse amotos;quippe qui soli,vt sanctorum Patrum Canones conculcarentur, & Regia decreta contemnerentur, omniáq; confusione & turbis miscerentur,auctores & duces extiteritis. At vos reliqui omnes, qui seditiosè & iniquè, contra Ecclesiasticas sanctiones, regiáque decreta actis consensistis,tantisper anathemati subiacete,donec agnita culpa vestra resipiscatis, fidemque à sanctis Patribus in Nicena ciuitate congregatis expositam integrè suscipiatis, nihil illi extraneum, aut peregrinum attexentes. Capita prætera hæretica à Cyrillo Alexandrino exposita,vt quæ & Euangelicę & Apostolicæ doctrinæ apertè repugnent,anathematizetis; & literis denique piisimorum Christique amantium Regum nostrorum,quæ fidei quæstionem quietè agitari,accuratéque discuti præcipiunt,per omnia pereatis.

Episcoporũ Schismaticorum nomina & series.

Qui sententiæ huic subscripserunt, hi sunt.

Ioannes Episcopus Antiochenus; Alexander Apameæ Metropolitanus; Phritilus Heraclææ Metropolitanus; Ioannes Damasci Metropolitanus; Himerius Nicomediæ Metropolitanus; Dorotheus Marcianapolis Metropolitanus; Elladius Tarsi Metropolitanus; Alexander Hierapolis Metropolitanus; Maximianus Anabarsi Metropolitanus; Dexianus Seleuciæ Metropolitanus; Eutherius Tyanensium Metropolitanus; Basilius Thessaliæ Metropolitanus; Asterius Amidæ Metropolitanus; Antiochus Bostrorum Metropolitanus; Theodoritus Cypri Episcopus; Paulus Emisæ Episcopus; Macarius Laodicææ Episcopus; Apringius Chalcidis Episcopus; Theosebius Chij Bithyniæ Episcopus; Polychronius Heraclææ Episcopus; Gerontius Claudiopolis Episcopus; Cyrillus Adanorum Episcopus; Cyrus Marciopolitanus Episcopus; Ausonius Himeriæ Episcopus; Aurelius

Irenopolitanus

Irenopolitanus Episcopus; Polychronius Epiphaniæ Episcopus; Meletius Neocæsariensis Episcopus; Musæus Aradi & Antaradi Episcopus; Helladius Ptolomaidis Episcopus; Hesychius Cabalorum Episcopus; Tarianus Augustæ Episcopus; Salustius Coryci Episcopus; Valentinus Mali Episcopus; Iacobus Dorostoli Episcopus; Martianus Abrytæ Episcopus; Zosius Isbuntis Episcopus; Daniel Faustinopolitanus Episcopus; Eustachius Parnassi Episcopus; Iulianus Larissæ Episcopus; Diogenes Seleucobeli Episcopus; Eliades Zeugmatis Episcopus; Placo Laodiceæ Episcopus; Marcellinus Arcæ Episcopus.

Tomi tertij caput III.

EPISCOPIS A NOBIS EXcommunicatis sacra Synodus hæc significat & suadet.

ARGVMENTVM.

EPISTOLÆ huius argumentum, ex præfixo Lemmate manifestum est. Est autem illud eiusmodi: Excommunicationis literæ, quas iidem illi Orientales ad sacram Synodum miserunt. Reddunt autem hîc causam, cur Cyrillum & Memnonem exauctorârint; cæteros verò excommunicationis sententiæ subiecerint.

Graue reuera est peccare, Deumq; & Dominum ad iram prouocare; sed longè grauius & periculosius peccatum pœnitentia non diluere. In hoc autem malum vos eo ipso manifestè inciditis, quòd iniquis seditiosisque Cyrilli Alexandrini & Memnonis Ephesini studiis & machinationibus animo pertinaci adstipulari, hactenus non desinitis. Quare & hac quoq; de causa excommunicationē perpessi estis, nec iniuria: Nam cùm amicitiæ ostium per nostram sententiam patefactum vobis cerneretis, nihili id duxistis, neq;, vt ab excommunicationis vinculis absolueremini, quicquam pensi habuistis: Imò verò hominum hæresi contaminatorum, sanctorumque Patrum canones,

Graue peccare, sed grauiꝰ, peccatum pœnitentia nō delere.

Orientales Synodum excommunicant propter cōstantem cum Cyrillo communionem.

canones & Imperatorium decretum fœdè calcantium, & ſexcenta alia per iniquitatem perpetrãtium, (propter quæ etiam gradu moti, omnique Epiſcopali dignitate exuti ſunt) neceſſitudine & conſuetudine vſq; hodie liberè vtimini. Scitote proinde, niſi maturè, quod ęquum eſt, prouideritis, & à noxio illo commercio vos ſemoueritis, fidemq; ſanctorum Patrum Nicenorum ſyncerè complexi fueritis, & noſtro tandem conſeſſui, iuxta religioſiſsimorum Regum noſtrorum præſcriptum, placidè, citra vllam omnino contentionem, aut turbam vos adiunxeritis, fore, vt veſtram ſtultitiam iuſtiùs, quàm noſtram ſententiam accuſaturi ſitis.

Conciliabulum vbique Oecumenici Conc. auctoritatem ſibi arrogat.

Tomi tertij caput IIII.

EORVNDEM AD IMPP. EPIſtola, qua illos de ſuis actis, déque cauſis, qua Ioannis Antiocheni Epiſcopi aduentum remorata fuerant, certiores reddunt.

ARGVMENTVM.

ARgumẽtum maiorem in partem liquet ex titulo. Paucis caput hoc præſens grauiſsimam contra Cyrillum & Memnonem accuſationem, multiplicemque Ioannis Antiocheni, reliquorumque Orientalium, qui iuſto tardiùs aduenerant, expurgationem continet.

Ephesi ſeditionibus ęſtuãt omnia.

Iuxta piarum literarum veſtrarum prȩſcriptum ad Epheſiorum Metropolim tandem deuenimus; vbi confuſionibus inteſtinisque ſeditionibus Eccleſiaſtica omnia æſtuare comperimus: Quandoquidem Cyrillus Alexandrinus & Memnon Epheſinus ſatellitio comparato, magnáque agreſtium hominũ multitudine vndecunq; coacta, latè turbabãt omnia; adeò vt ne ſacrum quidem Pentecoſtes diem celebrare, matutináq; & ſerotina

& ſerotina officia de more obire integrum nobis fuerit. At non hìc conſtitit illorum furor: Etenim Eccleſias omnes, omnésq; ſanctorum Martyrum ędes, vbiq; nobis prędudentes, ipſi cum aliis quibuſdam in errorem illorum abductis, quoddam inter ſe Conciliabulum inſtituerũt, ſanctorúmq; Patrum Canonibus, veſtrísq; decretis peſſundatis, ſexcenta impietatis exempla ediderunt: Cùm tamen magnificentiſsimus Comes Candidianus Chriſti amantis celſitudinis veſtræ nomine legatione fungens, & ſcripto & verbo quoq; ſeuerè illis denuntiaret, vt ſanctiſsimorum Epiſcoporũ vndecunq; aduenientium præſentiam expectarent; ac tum demum iuxta pietatis veſtræ literas communem inter ſe Synodum celebrarent. Sed & ipſe quoq; Cyrillus Alexandrinus biduo ante inchoatum illud eorum Conciliabulum vniuerſam Synodum meũ, hoc eſt, Ioannis Antiocheni aduentum pręſtolari, ad me ſcripſerat. Propter hæc ergo vtrunque, Cyrillum, inquam, & Memnonem exauctorauimus, & ab omni Eccleſiaſtica functione amouimus: Reliquos verò iniquitatis eorum ſocios, tantiſper excommunicationi ſubiecimus, donec capita, quæ Cyrillus Arrij, Apollinariique & Eunomij veneno ſcatentia euulgauit, abiiciant anathematizéntque, & iuxta pietatis veſtræ decretum, communi noſtro confeſſui ſeſe adiungant, controuerſiásque, qua par eſt, diligentia & fide, vnà nobiſcum diſcutiant; & pium tandem ſanctorum Patrum dogma confirment.

Hic publicum matutinarum & veſpertinarum precum vſum obſeruare licet.

Nullum impietatis, ſed multa pietatis exempla ediderunt.

Et hoc commentum eſt merum.

Quòd verò tardiùs aliquantò aduenerim, id mea culpa non accidit: Nam ſi terreſtris itineris interuallum (terra enim venim⁹) pietas tua ſpectauerit, magna profectò celeritate nos iter hoc cõfeciſſe comperiet: Siquidem quadraginta plus minus manſiones peragrauimus, nulla vnquam inter proficiſcẽdum relaxatione vſi; quemadmodum id regia Chriſtóque dilecta veſtra Maieſtas ex earum ciuitatum incolis, per quas iter fecimus, facilè intelligere queat: Fames præterea, quæ Antiochenam ciuitatem vehementer afflixit, & quotidianæ populi ſeditiones, & ingens vis imbrium, quæ torrentibus inundantibus, in maximum penè diſcrimen ciuitatem adduxerat, non paucos quoq; dies Antiochiæ nos detinuerunt.

Magnum inter Epheſum & Antiochiam interiacet interuallũ; ſed non quantum hic exponitur.

Tomi

Tomi tertij caput V.

EORVNDEM AD CLERUM Constantinopolitanum epistola.

ARGVMENTVM.

COMmonefaciunt hac epistola Clerum Constantinopolitanum, Cyrilli & Memnonis cæterorumq; Patrum Concilij sententiam, Nestorio quidem incommodum nullum, sibiipsis verò propter insignem temeritatem exauctorationis & excommunicationis pœnam attulisse.

Non priuatum sed publicum & legitimum instituerunt.

Intellexit haud dubiè pietas vestra iniquas temerariasq; Cyrilli Alexandrini Memnonisque Ephesij, tum cæterorum quoque eiusdem factionis hominum machinationes, vt qui contra omne fas & ius, expressumque piissimorum Christiq; amantium Impp. nostrorum decretum, quoddam priuatum inter se Conciliabulum constituere non sunt veriti. Verùm ne quis vestrûm hinc consternetur, necessarium duximus, pietatem vestram certiorem facere, omnes illorum conatus & machinationes, iuxta Prophetæ dictum, meram aranearum telam esse. Imò vero temeritatis, iniquitatis confusionisque huiusce auctores Cyrillus & Memnon à nobis exauctorati, omnique Episcopali dignitate exuti sunt. Cæteros verò, qui eorum consessui studio adesse voluerunt, tantisper excommunicationi subiecimus, donec proprio errore agnito, hæretica Cyrilli Alexandrini capita anathematizent, fidemque sanctorum Patrum, qui in Nicæa Bithyniæ ciuitate quondam conuenerunt, syncero animo complectantur. Ne quis igitur ex eorum numero, qui seditionibus conflandis vacare solent, vestram pietatem commoueat; noueritis, temerarios iniquorum illorum ausus nullam penitùs vim habere. Hoc ipsum pio quoque Christique amanti Imperatori, cæterisque magnificentissimis celeberrimisque Principibus indicauimus.

Verum à vobis Schismaticis, sed non ab Oecum. Synodo.

Si nullam vim habent; cur ergo Nestorius in exilio periit.

Tomi

Tomi tertij caput VI.

EORVNDEM AD SENATVM Constantinopolitanum epistola.

ARGVMENTVM.

ET hac rursum epistola, ne non iustissima causa moti ad tantorum virorum exauctorationē descendisse videantur, Cyrillum & Memnonem grauissimè criminantur.

Pio Christoq; dilecto Senatui sacra Synodus.

Magno sanè animi dolore hoc ipso afficimur, q̄ membrorum nostrorum excisionem vestræ magnificentiæ indicare compellimur: Nam etsi putridorum membrorum auulsio interdum est necessaria; attamen acerbissimum dolorem reliquo corpori adfert: *Si quid enim* (ait Apostolus Paulus) *patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra.* Veruntamen inutilium noxiorumq; resectio suo quoque tempore à peritis medicis est adhibenda: Etenim prudens cordatusque corporum curator, reliquorum membrorum sanitatem ob oculos ponens, illo, quod putredine consumptum erat, neglecto, ad totius corporis curam & conseruationem omne consilium & studium confert. Hoc ipsum in præsentia & nos quoque facere coacti sumus: Comperimus enim, Cyrillum Alexandrinæ Episcopum, & Memnonem Ephesiorum Antistitē grauissima & periculosissima quæq; contra sanctam Dei Ecclesiam designasse; ciuitatem, sacramq; Synodum turbis seditionibusque complēsse; numeroso ex nautis Ægyptiis Asiaticisque rusticis satellitio collecto, tyrannidi suæ præsidium quæsiuisse; neque sanctissimos piissimosque Episcopos vndequaque conuocatos expectasse; neque literarum piissimorum Christiq; amantium

Putridum membrorum resectio interdum necessaria.

1. Cor. 12.

Atqui Cyrillus & Memnon, non putrida, sed viua mēbra erant.

Ob salutem & incolumitatē totius, salubriter nōnunquam abscinditur corporis portio.

Omnia hęc impudentissima sunt mendacia.

tium Regum noſtrorum vllam rationem duxiſſe; neq; magnificentiſsimi celeberrimiq́ue Comitis Candidiani admonitiones grauesq́; eiuſdem comminationes quicquam omnino curâſſe: Sed omnia religionis ornamenta latè; permiſcuiſſe omnia iniquè & illegitimè perpetraſſe; ſacram ſanctæ Pentecoſtes ſolennitatem celebrari vetuiſſe; ſacra templa, ſacras inuictiſsimorum Martyrum ædes præcluſiſſe, ita vt ne orare quidem cupientibus licuerit; neque è locis vſq; adeò remotis venientibus, tantoq́ue ſacras ſanctorum triumphatorumq́ue Martyrum, maximè verò beatiſsimi Ioannis Theologi ac Euangeliſtæ (quem ſummam apud Seruatorem noſtrum fiduciam familiaritatemq́ue obtinuiſſe conſtat) reliquias videndi, eaſdemq́; complectendi deſiderio flagrantibus, integrum fuerit.

Maxima veterum erga Diuorũ reliquias deuotio ac pietas.

Quapropter prædictos turbarum auctores Cyrillum & Memnonem deponere, omniq́ue Epiſcopali honore exuere compulſi ſumus: Reliquos verò tyrannidis ac temeritatis illorum fautores & adminiſtros, ſiue metu adacti, ſiue fraude quoque allecti hoc fecerint, excommunicationi ſubiecimus, correctionis modum voluntaria illorum pœnitentia definiẽtes: Nam ſi reſipuerint, & hæreticam illam doctrinam deſeruerint, ſanctorumq́; Patrum Nicenorum fidem ſuſceperint, & noſtro confeſſui iuxta religioſiſsimorum Impp. noſtrorum literas ſeſe adiunxerint, eaq́; modeſtia, quæ Sacerdotes decet, quæ in fide dubia vel cõtrouerſia ſunt, nobiſcũ perueſtigârint; quamprimùm excommunicationis vinculo abſoluentur, & in priſtinum Sacerdotalis functionis locum denuo reſtituentur.

Cõpulſi mera veſtra malitia & veſania: Iuſta enim ratio nulla vos vrgebat.

Tomi tertij caput VII.

EORVNDEM SCHISMAticorum ad populum Conſtantinopolitanum epiſtola.

ARGV-

ARGVMENTVM.

ET hæ quoque literæ eiusdem penè argumenti sunt, cum præcedentibus, & aliquot etiam sequentibus: Toti enim in hoc vnum incumbũt, vt Cyrillum & Memnonem œcumenici Concilij præsides apud omnes status & homines suis confictis calumniis odiosissimos maximeq; inuisos reddant. Quare & hîc quoq; grauia crimina vtriq; imponunt; illorumq; exauctorationem iustam fuisse, multis allatis causis ostendere contendunt.

Piissimo fidelissimoq; ac Christianissimo populo sanctæ Dei Ecclesiæ Constantinopolitanæ, sacra Synodus.

Semper Sacræ Synodi titulo se ornant.

Lex est non scripto tradita, sed pastorum animis insita, nempe, vt sedulam operam nauent, ne gregem, aut fures rapiant, aut feræ deuorent, aut morbi qualescunque inficiant. Quòd si illi ergo, qui pecudum curam susceperunt, tantam prouidentiam tantamq; solicitudinem illis impendunt, vt Patriarcha Iacob ad Laban dicat: *Die noctuq; æstu vrgebar & gelu; fugiebatq; somnus ab oculis meis; captum à bestia tibi non ostendi.* Quantã ratione præditis Seruatoris nostri gregibus curã impendere par erit, qui & Diuinam imaginem sortiti sunt, & in Christum baptizati sunt, & Christum induerunt, & Dominici vultus lumine insigniti sunt? Quamobrem ne vanis rumoribus credentes mœrore tabescatis, superuacaneisq; turbarum fluctibus nimiùm exagitemini; operæpretium duximus, nostris hisce literis animas vestras præmunire, easdemq; certiores facere, nos vniuersorum Rege Deo, religiosissimorum Christiq; amantium Impp. nostrorum mentes ad hoc instigante, Ephesum aduenisse, ibidemq; ciuitatem quidem omni tumultuationis genere plenam; vniuersam verò Synodum nõ vulgaribus turbis agitatam; Ecclesiam autem velut mare sæua quadam tempestate concitatam reperisse; Cyrillo Alexandriæ quondã Episcopo, & Memnone Ephesino instar ventorum tetram hanc procellam concitantibus: Ambo enim metuentes,

Gen. 31.

Summam pastores gregi suo curã debent.

Aut nullæ per id tempus erant turbæ; aut eæ solùm, quas Nestoriani concitãrant.

tuentes; Ægyptius quidem, ne in peruersæ doctrinæ illius capita hæreticam Apollinarij impietatem apertè spirantia inquireremus, ipsumq; illorũ auctorem hęreseos condemnaremus: Alter verò ne ignauæ suæ administrationis, quæ tota ciuitate percrebuerat, pœnas cogeretur subire, cruętam quandam inter se conspirationem inierunt, apertæque tyrannidis signo sublato, Cyrillus quidem quinquaginta Episcopos Ægyptios; Memnon verò plus quàm triginta Asiaticos, & alios præterea non paucos, aut errore circumuentos, aut metu inductos, coëgerunt; nulloque prorsus sanctissimorum Episcoporum vndecunque aduentantium expectato, priuatum inter se Conciliabulum instituerunt. Denique omnibus Ecclesiæ legibus & sanctionibus contemptis fœdeque proculcatis, nihil iniquitatis absurditatisque prætermiserunt. Neque sua hac improbitate contenti, quosuis etiam alios vel inuitos ad ipsam impietatis arcem adducere studuerunt: Quandoquidem nautas Clericosque Ægyptios, & quosdam præterea agrestes Asianos ad Episcoporum diuersoria missitantes, extremaque omnia, nisi parêrent, interminantes, ac sæuis suis dictis infirmiores grauiter perterrefacientes, & domos tandem Episcoporum forinsecùs inscribentes; quò nimirum hostibus obsidionem parantibus conspicuæ essent; quàm plurimos, vt iniquis illorum actis assentirentur, compulerunt.

Omnia hæc vana, cõmentitia, & calumniosa esse, ad oculũ patet ex secundi Tomi commentariis.

Deum immortalẽ quàm impudẽter isti mentiuntur.

Isthuc autem cùm animaduertissemus, certaque experientiæ fide tyrannidem illorum cõperissemus; nefas grande nos commissuros iudicauimus, si eos, qui in tantam prolapsi essent impietatem, in Diuina & magna illa Sacerdotali functione diutius relinqueremus. Quare Cyrillum & Memnonem totius huius mali auctores, non potuimus non exauctorare, & ab Episcopatus gradu omnino amouere: Cæteros porrò, qui horum temeritati patrocinati fuerant, excommunicationis vinculo subiecimus quidem; pœnitentiæ tamen locum illis non præclusimus; quin potiùs humanitatis clementiæque ostium apertum eisdem reliquimus: Nam si capita à Cyrillo euulgata, quæ ab Apostolica & Euangelica Ecclesia

Sed hęc omnia occultè iniquè & temerariè.

clesia aliena sunt, primo quoque tempore voluerint anathematizare,& ad sanctorum Patrum Nicenorum fidem redire,& iuxta pientissimorum ac Christi amantium A. A. nostrorum literas,sine strepitu ac tumultu, ea, quæ discutienda in medium proposita sunt,nobiscum disquirere, piumque religionis dogma confirmare; mox illos, veluti propria membra suscipiemus,sedesque Pontificias ipsis restituemus.

Non egent illi vestra gratia.

Tomi tertij caput VIII.

EORVNDEM AD REginas relatio.

ARGVMENTVM.

EST eiusdem argumenti epistola hæc cum præcedente: Vrgent nam contra Cyrillum et Memnonem; quorum auctoritatem improbis suis conatibus plurimum obstare intelligebant, idem saxum semper.

Sacra Synodus piissimis Augustis.

Alia ac speraueramus vestræ pietati significare compellimur; tyrannica Cyrilli Alexandrini & Memnonis Ephesini debacchatione ad eam necessitatem nos perurgente: Nã cùm propter Ecclesiasticarum sanctionum ordinem, piumque Christi amantium Imperatorum nostrorum decretum,piissimorum Episcoporum vndequaq; aduentantium præsentiam eos operiri,communique sententia,quæ sanctæ fidei sunt, expendere, & in controuersias in medium propositas disquirere,& Apostolica dogmata exactè discutere, discussaque communi calculo confirmare oportuisset; nobis præterea se nostrum aduentum prestolari scripsissent,didicissentque tandem tridui tantum itinere nos abesse; tyrannicum inter se Conciliabulum constituerunt,& res flagitiosas,illegitimas, iniustas, omni-

Imò vestro in Cyrillum furore & odio vos excæcante & instigante.

Scilicet iniustum est obstinatũ blasphemumq; hæreticum, cuiusmodi erat Nestorius,exauctorare.

omniq́ue absurditate & iniquitate plenas temerario ausu adorti sunt: Cùm tamen magnificentissimus clarissimusq́; Comes Candidianus, ordinis seruandi causa à religiosimis Christoq́ue deditissimis Impp. missus, & scripto, & verbo quoque grauiter illis denuntiâsset, vt piissimorum Episcoporum aduentum expectarent, neque quicquam omnino, circa piam fidem innouarent; sed illis tantùm, quæ à sapientissimis Impp. nostris decreta essent, insisterent. Verùm literis Augustalibus minimè auscultantes, sanumq́ue magnificentissimi Comitis Candidiani consilium pro nihilo ducentes, suam verò insolẽtiam statuere satagentes, aspidum oua excluserunt, & telam, sicuti Propheta loquitur, aranearum texuerunt. Cæterùm qui manducaturus illorum oua conteret, ventosa, basiliscoq́; fœcunda ea comperiet: Liberè enim affirmare hîc possumus: Tela ipsorum non erit in indumentum, neq; è manuum suarum operibus vestientur.

Omnia hæc verissimè conueniẽtissimeq́; in illorum capita retorqueri possunt; vt postea fraude comperta reipsa quoque retorta sunt.

Cùm illorum ergo temeritatem & furias maiores esse, quàm quæ tolerari possent, aduerteremus (nam & Ecclesias, & sacras Martyrum ædes occluserunt; & ne sacram Pentecostes solennitatem celebraremus, impedimento nobis fuerũt; & tyrannicæ insolentiæ suæ ministros ad Episcoporum domicilia mittentes, & vel extrema quæque, nisi votis ipsorum morem gererent, interminantes, iniquis suis studiis conatibusq́; illos subscribere compulerunt) prædictum Cyrillum & Memnonem exauctorauimus, & ab omni Episcopali dignitate amouimus: Reliquos autẽ temeritatis illorum socios, vel metu coactos, vel certè per adulationem allectos, excommunicationi tantisper subdidimus, donec tandem vulnera sua sentientes ex animo resipiscant, & hæretica Cyrilli capita, Apollonarij, Arrij & Eunomij impietati consentanea anathematizent, & sanctorum Patrum Nicenorum fidem recipiant, & iuxta pia Christi amantium Regum nostrorum edicta, quietè & absque omni prorsus tumultuatione nostro Concilio sese adiungant, propositaq́ue dubia accuratè nobiscum examinent, & Euangelicæ tandem fidei synceritatem citra fucum complectantur.

Eandem cantilenam impudenter vbique canunt eademq́; mendacia semper ingeminant.

Ecquis nisi schismaticus, vel hæreticus vestro gregi se adiungat?

Tomi

Tomi tertij caput IX.

EORVNDEM AD PRÆfectum & Magistratum epistola.

ARGVMENTVM.

ET HÆC QVOQVE epistola eandem cantilenam cantat; nisi hoc forsan hæc ab aliis discrepet, quòd perinde hîc se gerant impostores illi, ac si propter Cyrilli & Memnonis tyrannidem in extremo vitæ discrimine versentur. Quare etiam sub scripti huius finem Præfecti fidem & opem obnixè implorant.

Sacra Synodus Præfecto S.D.

Ad summum, vt dici solet, malorum deuenimus, cumque extremis periculis identidem luctamur; vt qui mortem quotidie impendentem, nobisque ob oculos versantem videamus: Nam quæ à Cyrillo & Memnone cæterisque factionis illorum consortibus in nos cõmittuntur, ea omnem barbaricam immanitatem excedunt plurimum. Nullum tyrannidis genus prætermittunt: Continuis, prout in bello fieri solet, insidiis impetimur: Ædes nostras iam bis inscripserunt, nempe quò illis euadant manifestæ, qui impetum in eas factu-cturi sunt: Omne templum nobis præcluditur: Morbis consumpti, vel paulisper libero cœlo frui desideramus; sed nusquam prospicere audemus: Neque enim secus ciues, atque infestissimos hostes extimescimus: Sanctorum Patrum Canones pessundantur: Excommunicati & exauctorati sacris operari nihil verentur: Impia, salutarium dogmatum loco, Dei populo instillantur, & nos interim veluti ergastulis inclusi miserè hîc coarctati tabescimus, insidiisque hinc inde vehementer quotidie appetimur.

His omnibus dignissimi eratis; sed mẽtimini impudentissimè.

Non citra causam ciues omnes vobis infesti sunt.

Obsecramus proinde vestram magnificentiam, obnixeque eandem rogamus, ne nos tantis hisce malis vndiq; cinctos, miseriisque penè assumptos diutius negligat; verùm euidenti

& profanas Synaxes, etiamsi populus his sese non admisceat, subinde celebrant, & omnibus sacris ędibus custodes, qui nullum, nisi ipsos ingredi sinant, adhibere pergunt.

Si populus illos auersatur, ergo nullos audit: Vos enim manifestissimè odit.

Et quidem iam antè per alias quoque literas vestræ magnificētiæ indicatum est, quantum vitæ periculum adierimus, quando pientissimorum Christiąque amantium Impp. nostrorum literis per Palladium Comitem præclarissimum allatis, ad sanctam Apostoli Basilicam adorare instituebamus. Etenim non modò ab adoratione fuimus prohibiti; verùm etiam lapidum imbre impetiti, hostiliąque insectatione longissimè abacti. Cùm itaque veræ pietatis alumni habeamini, omniąque virtutum genere ita sitis exculti, vt vestra gloria in omnium ore versetur, & sacrosanctam Ecclesiam pro viribus hactenus propugnetis, omnemque diligentiam, vt secundis perpetuò ventis vtatur, hucusque adhibeatis; amplitudinem vestram etiam atque etiam obtestamur, vt pientissimo Christique amātissimo Regi literas nostras legi curet, omniq; studio ad hoc incumbat, quò omnis tumultuatio atque confusio tandem compescatur, omnisque turba & seditio è medio tollatur; & communi omnium Synodo instituta, omnis discrepantium controuersia dirimatur.

Non ob literas Impp. sed quia loco Memnonis aliū instituere volebatis; quod populus ferre noluit.

Adulantur Clero Constantinopolitano.

Tomi tertij caput XI.

EORVNDEM ORIENTALIUM ad Theodosium Augustum de sancta & Oecumenica Synodi decreto super libellis, quos Cyrillus & Memnon Concilij Patribus contra Schismaticos obtulerant, relatio, grauisq; eorūdem ea de re expostulatio. Fuit autem epistola hæc ad Comitem Irenæum missa, & per hunc Imperatori exhibita.

ARGVMENTVM.

INSTITVVNT epistola hac Orientales grauem contra Concilij Patres, de Cyrilli & Memnonis restitutione, accusationem. Petunt, vt indicta Synodus ex Ephesina ciuitate Constantinopolim, vel Nicomediam transferatur; tum vt tres tantùm Episcopi ex qualibet prouincia ad illam admittantur. Exigunt tandem, vt Symbolum Nicenum, citram vllam prorsus mutationem, communi omnium calculo comprobetur, & subscriptione muniatur.

Innocentes absoluere; est Ecclesiæ secreta prodere? scilicet.

Quis eos hæreseos reuicit?

Næ temerarij Episcoporum, quorum suprà meminimus, conatus lamentatione, lachrymis & luctu verè sunt digni: Siquidem magna illa secretáque Ecclesiæ mysteria, perinde ac scenicas quasdam theatricásque fabellas ludibrio exponunt: Etenim Cyrillus & Memnon propter scelera sua apertumque Apollinariismum, quo infecti sunt (Quemadmodum id ex capitibus, quæ miserunt, quiuis facilè deprehendere queat) pridem à nobis exauctorati, libellos quosdam, vti accepimus, reliquis, qui iisdem illis hæreticis capitibus subscripserant, & ob id excommunicationis censuram incurrerant, & alia aliôqui mala ea pœna digna designauerant, exhibuerunt: Et tanquam iniuria à nobis sint affecti, iudicibus præuaricatæ legis reis, iisdémq;, quibus ipsi, criminibus implicitis, vsi, nos, quos orthodoxam syncerámque fidem seruare, sempérq; seruâsse manifestum est, in ius vocare non erubuerunt.

Quæ illa mala, quæso, quæ designârant?

Schismatici ad Synodum citati cõparere non audẽt.

Porrò autem cùm ad eam citationem responderemus, pietatis vestræ placitum hac de re expectare oportere, atque hoc ipsum semel atque iterum repeteremus; pietatis sanctiones pro nihilo ducentes, Sacerdotium, vt sibi persuadent, illis restituerunt: Nam id hîc moliti sunt planè, quod illi solent, qui, cùm ipsi sint ligati, neque semetipsos à vinculis expedire valeant, alios tamen soluere conantur: Quandoquidem, si Memnon & Cyrillus iniustè à nobis exauctorati sunt, id scripto probare debuerant; non autem depositos ausu inani & casso absoluere. Quòd si verò ea exauctoratio iusta legitimáque fuit, vt reuera fuit; quis dubitat, quin horum quoque excommunicatio perinde, atque illorum depositio, iusta idoneaque extiterit? Quod si sic? Quomodo excom-

excommunicationis vinculis innodati, & ab omni Sacerdotali functione prohibiti, depositis Sacerdotij ministerium restituere potuerunt? An non hoc conatu maioribus quoque criminibus seipsos innexuerunt? Quandoquidem cùm Cyrillus & Memnon non modò exauctorationis, sed & excommunicationis quoque pœnæ subiacerent; etiamsi cæteri ante ridiculam illam restitutionem excommunicati non fuissent; hoc ipso tamen excommunicationem incurrissent, quòd excommunicatione contempta, contra legem cum depositis & excommunicatis communicâssent.

Legitimè excommunicatus absoluere nequit.

Citra causam eũ excommunicatis communicans, excommunicationẽ incurrit.

Rogamus itaque Maiestatem vestram, ne Ecclesiasticas leges, indignis modis proculcatas, neglectui habeat; sed vt fidem grauiter impugnatam quàm ocyssimè vindicet; nobisque insidiis vndique impetitis infinitisque comminationibus iniustissimè lacessitis succurrat, & primo quoque tempore ex hoc ergastulo liberatos ad regiam ciuitatem euocet, ibidemque coram pietate tua illorum iniquitatem & impietatem exponere & redarguere iubeat: Certò enim persuasum habemus, fieri non posse, vt legitimo ordine, quæ proposita sunt, decernantur, nisi vestræ Maiestatis auctoritas intercedat. Quòd si hoc consilium serenitati vestræ non probatur; supplicamus, vt saltem Nicomediam nos accersiri curet, quò vel hac ratione, quæ acta sunt, dominationi vestræ expeditiùs significare, vestreque pietatis sanctiones commodiùs intelligere valeamus.

Schismatici Orientales Synodum Cõstantinopolim aut Nicomediam transferri efflagitant.

Obsecramus nihilominùs Celsitudinem vestram Deo dilectam, vt cuilibet Metropolitano duos duntaxat Episcopos adesse patiatur: Nam superuacanea multitudo magis valet ad turbas seditionesque concitandas, quàm ad dogmatũ inquisitionem. Sanè Antagonistæ nostri magna Episcoporum multitudine stipati, numero potiùs, quã veritate, aut dogmatum rectitudine confidunt: Videntur enim vnum hoc studuisse maximè, vt hominum turba subscriptionumque multitudine, quod vellent, efficerent, animosq; vestros præoccuparent. Nos verò vestro edicto obsequentes, & vel pauculos quosdam ad dogmatum examinationem, satesse posse arbitrantes, tres

Schismatici paucitatem suam sibi præiudicialem fore animaduertentes, Orthodoxorũ multitudinem in contemptum adducere student.

tantùm ex qualibet prouincia huc acceſsimus, veſtræque pietatis decretum religioſè obſeruantes, ex piiſsimorum Epiſcoporum numero neminem hucusque hinc amandauimus (Quemadmodum illi, qui nihil non audent, iſtud factitârunt) ſed ea ſolùm, quæ oportuit, per literas ſignificauimus; hoc vnum ob oculos tantùm verſantes, ne piis veſtris decretis contra iremus.

Non amandâſtis ex veſtris Epiſcopis, ſed amandâſtis & ſubornâſtis alios, qui multò plus poterant, quã veſtri Schismatici Epiſcopi.

Denique pietatem veſtram obnixè obteſtamur, quò omnibus præcipiat, vt fidei in ciuitate Nicæa expoſitæ (quam huic quoque epiſtolæ noſtræ adiunximus) ſinguli ſubſcribant, nihilque, quod ab ea ſit alienum, aſſumant, neque Chriſtum purum hominem eſſe dicant: Nam Deus perfectus eſt, & homo itidem perfectus; neque Diuinitatem patibilem inducant: Vtrumlibet enim horum aſſeuerare, temeritatis eſt.

Tomi tertij caput XII.

SACRA DIOECESEOS ORIENtalis Synodus, cæteriq; vnà cum Orientalibus ex diuerſis prouinciis ac Diœceſibus apud Epheſum congregati: videlicet ex Bythinia, Piſſidia, Cappadocia, Paphlagonia, Europa, Myſia, Rhodope, Theſſalia, propter quæ hîc ſequuntur, ediderunt, Eceſiaſticas quasdam controuerſias nuper renatas.

ARGVMENTVM.

CAPVT HOC complectitur Symbolum, cuius paulò antè facta eſt mentio, & qualemcunq; quoq; eiusdem Symboli expoſitionem.

Vocans

Vocant se hîc autẽ, vt alibi quoq; non infrequenter, sacrum Concilium; cùm reipsa aliud nihil fuerit cœtus ille, quàm infame quoddam schismaticorum hominum Conciliabulum ex meris mendacibus & imposturis conflatum. Quare etiam in exemplari Græco capiti huic eiusmodi Lemma præfigitur: περὶ τῆς ἀποσχισῶ.

Principum terrę decreto, qui & iustè per Deum regnant, nec sapientia minùs, quàm pietate subditos suos gubernant, Ephesum conuocati, impigrè ad prædictam Metropolim nos contulimus. Cùm autem non parum temporis propter turbas seditionesque à Cyrillo & Memnone excitatas incassum fluxisset; vnisq; & alteris quoque pientissimorum Christiq; amantium Impp. nostrorum literis cautum esset, vt Dei Ecclesię pacis vinculo primo quoque tempore denuo consociarentur, nec non in fidei expositione, quam beati Patres apud Nicenam ciuitatem quondam congregati ediderant, acquiescerent omnes; rati vna hac ratione fore, vt omnis mox offensio è medio faceſſeret, conati sumus Episcopos cum Ægyptij Cyrilli sententia facientes, hæreticisque illius capitibus adstipulãtes inducere, vt capita illa Orthodoxæ fidei apertè repugnãtia vnà nobiscum condemnarent, fideique Symbolo, apud Nicæam olim expositio, iuxta Christianissimorum Augustorum nostrorum sanctionem, subscriberent. Verùm cùm hoc illis, quòd nimirum peruersa opinio animos illorum totos occupâsset, persuadere non possemus; nos sanam sanctorum Patrum fidem sectantes, nihilq; extraneum illi admiscери patientes, hanc nostræ fidei confessionem exponere, propriisque subscriptionibus confirmare cõpulsi sumus: Sufficit nanque breuis illa expositio, cùm ad pietatis doctrinã exactè tradendam, tùm ad veritatis quoque viam errantibus ostendendam; tum ad quosuis denique hæreticorum errores & imposturas expugnandas. Habet autem ea fidei expositio hunc in modum.

A.A pij & sapientes, piè & sapiẽter gubernant.

Quomodo de pace cũ Synodi Patribus tractâstis, q nusquã, vt asseritis, pdire ausi fuistis?

Credimus in vnum Deum Patrem omnipotentem, visibilium omniũ & inuisibilium factorem: Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, & ex Patre, hoc est, ex Patris substantia natum: Deum de Deo, lumen de lumine; Deum verum de Deo vero genitum, non factum

ctum, consubstantialē Patri, per quem omnia facta sunt, quæ sunt in cælo, et quæ sunt in terra. Qui propter nos homines, & propter nostrā salutē descendit de cœlis, et incarnatus est, et homo factus est, et passus est, et tertia die resurrexit, & ascendit ad cœlos, sedetq; ad dexteram Dei Patris, et venturus est iudicare viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum.

Qui autem dicunt: Erat aliquando, cùm nō erat, quodq; ex nihilo, aut ex alia substantia, aut essentia factus est; quique Filium Dei vertibilem, aut alterabilem esse asserunt; eos sancta Catholica & Apostolica Ecclesia condemnat.

Fidei Nicenæ Symbolum facit cōtra omnes hæreses.

Hæc est fides, quam sancti Patres exposuerunt: Inprimis quidem contra Arrium blasphemo ore, Filium Dei creaturā esse, dicentem: Mox verò contra omnes alias hæreses Sabellij, Photini, Pauli Samosateni, Manichæi, Valentij, Marcionis: Postremò autem contra omnem hæresin, quæ vnquam aduersùs Dei Ecclesiam sese erexit: Omnes nanque Episcopi illi, qui 318. numero in ciuitate Nicæa olim conuenerant, condemnârunt. In hanc fidei expositionem & nos omnes quoq; acquiescimus, in hac perseueramus; neq; nos solùm, qui hic Ephesi præstò sumus; sed cæteri quoq; omnes, qui in prouinciis nostris degunt, Episcopi: Omnes enim communi sensu ac consensu omnibus actis nostris suum calculum adiiciunt: Placet nanq; sapientis consilio morem hîc gerere. Quid autem ille? *Noli*, inquit, *terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui, transferre.* Prouer. 22.

Cæterùm quod attinet ad capita, quæ hæretico sensu imbuta, Cyrillus edidit, quibusque nonnullos quoque superuacaneos planeque stolidos anathematismos attexuit, ac Episcoporum subscriptionibus corroborari curauit; illa sacra Synodus in Ephesiorum ciuitate coacta omnia explodit, & ab Orthodoxa fide aliena esse decernit. Ioannes Orientalis Antiochiæ Episcopus sacræ præscriptæ fidei consensi subscripsique. Subscripserunt etiam reliqui eiusdem factionis Episcopi, qui etiam per epistolam, quæ huic proximè subiungitur, Rufum Episcopum in sententiam suam pertrahere conati sunt.

Imò sacra Synodo ea omnia, vt Orthodoxa, communi omnium calculo approbauit.

Tomi

Tomi tertij caput XIII.

EPISTOLA QVORVNdam Orientalium ad Episcopum Rufum.

ARGVMENTVM.

HAC epistola octo Schismatici Constantinopolin ab Orientalibus missi, quò causam contra Cyrillum & Memnonem, reliquosque Concilij Patres apud Impp. obtineant; conantur Episcopo Rufo, viro alioqui pio & bono persuadere, vt à legitimo Concilio desciscens, Schismaticorum contubernio sese adiungat. Argumenta autem, quibus id illi efficere nituntur, sunt mera cõmenta. Confingũt Cyrillum Hæresiarcham esse, tum Memnonem reliquosq; sacræ Synodi proceres in Hæresiarchæ huius verba pertinaciter iurâsse; adeoq; qui saluti suæ bene consultũ volunt, eos omnes omniumq; illorum doctrinam studiosè vitare debere.

Deo dilectissimo sanctissimoq; Compresbytero Rufo Ioannes, Hemerius, Theodoritus, reliquiq; ex ordine Episcopi in Domino salutem.

Arbitramur, Ecclesiasticam concordiam ob sanctitatis tuæ absentiam non paruum detrimentum accepisse: Etenim si præstò esse licuisset, multas confusiones turbasque temere exuscitatas compescuisset; multasque hæreses Orthodoxæ fidei (quam posteri à Maioribus acceptam integram ad nos vsque transmiserunt) Euangelicæ & Apostolicæ Ecclesiæ inuectas, vnà nobiscum obtriuisset. Isthæc citra causam non dicimus: Siquidem ex literis, quas pietas tua ad Iulianum piissimũ sanctissimúmque Eridicæ Episcopum perscripsit, aliud te statuisse, haud omnino obscurè cognouimus. Mones hîc autem piissimum illum Episcopum, & quidem seriò mones, ne pro fidei, quam beati Patres Niceni exposuerũt, defensione vllum omnino laborem, aut molestiam detrectet, neq; vlla ratione, vt

Adulantur Rufo, quò cõmodiùs illũ in suam pertrahãt sententiam.

vt in paucula iſta verba labes aliqua irrepat, permittat; vt quæ ſola & ad veritatem conſtituendam, & ad falſitatem reuincendam abunde ſat eſſe videantur. Et hęc quidē ſanctitas tua rectè, & piè, & iuſtè admonuit; neq; is ſegniter, qui accepit, literarum conſilium exequi hactenus contendit. Cæterùm multi, qui Synodo interfuerunt, iuxta Prophetæ vocem, declinauerunt, inutilesq; effecti ſunt: Fide nanque, quā à ſanctis Patribus acceperant, relicta, duodecim Cyrilli Alexandrini capitibus ſubſcripſerunt; quæ etſi Apollinarij cocodoxiam nuſquam non redoleant, Arriiq; & Eunomij impietatem apertè ſpirent; omnes tamen, qui manifeſtam illam impietatem non ſuſcipiunt, anathemati ſubiicere non veretur.

Rufus Symbolū Nicenum integrū indemutatumque retineri ſuadet.

Non reliquerunt, ſed capita tanquā Symbolo conſentanea admiſerunt.

Huic fidei peſti, tā nos, qui ex Oriente, quàm cæteri quoque, qui ex aliis Diœceſibus conuenimus, multum hactenus obnitimur; aliud nihil hîc ſpectātes, quàm vt fidei Symbolum à Patribus Nicenis editum locum ſuum perfectè obtineat: Nihil enim omninò (vt ſanctitas tua nouit) in illa deſideratur, quod ad firmandam Euangelicorum dogmatum doctrinam, vel ad quamuis hæreſin confutandam quocunque modo faciat. Propter hāc ergo omnibus lętis triſtibusq;, quę humanæ vitę accidere poſſūt, poſthabitis, iugiter in acie verſamur, neq; inde digreſſuri, donec ſortem à Maioribus traditam incontaminatam poſsideamus. Hac etiam de cauſa Cyrillum & Memnonem exauctorauimus; illum quidem tanquam Hæreſiarcham; hunc verò tanquam Hæreſiarchæ fautorem, totisq; viribus, vt capita illa ad ſanctam Eccleſiarum diſcordiam nata confirmentur, enitentē: Cæteros verò, qui dogmatis illis pietati diſſentaneis ſubſcripſerunt, vel quouis modo adſtipulati ſunt, tantiſper excommunicauimus, dum ea anathematizauerint, & ad ſanctorum Patrum Nicenorum fidem redierint. Verùm noſtra lenitas illis nihil profuit: Nam vſque hodie pro peruerſa illa doctrina decertant, & vltro in Canonis ſanctionem vulnus accepturi impingunt. Habet is autem hanc perſpicuam ſententiam.

Nō tam pugnatis pro Symbolo, etſi hoc ſubinde inculcetis, quàm pro Neſtorio.

Impingerēt, ſi veſtra ſententia eſſet legitima.

CANON.

CANON.

Si quis Episcopus à sacra Synodo, aut Presbyter vel Diaconus ab Episcopo suo depositus, nõ expectata Synodi sententia sacris ministeriis operam dederit, nullus expurgandi locus, ne in alia quidem Synodo huiusce modi relictus esto. Sed si qui sunt, qui cum talibus communicauerint, hi penitùs ab Ecclesiis Dei expellantur. In hanc sanctionem apertè commiserunt tam ij, qui excommunicationis, quàm illi, qui depositionis sententiam in se exceperunt: Vbi primùm enim se à nobis exauctoratos atq; excõmunicatos resciuerunt, statim vnà sacris operati sunt, & hactenus sacris operari non desinunt, hoc ipso planum facientes, parum se fidei illi habere, qui aliquando dixit: *Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis.* Hæc in ipso mox controuersiæ huius exordio sanctitati tuæ indicare instituebamus. Verùm nonnulla emendationis & à malis hisce emersionis spe ducti, hactenus expectauimus; at ea nos spes fefellit: Nam neque impiam illam hæresin propugnare desistunt, neque piissimi Regis nostri admonitionem tantillũ faciunt: Etenim quintùm iam familiari nostro colloquio vsus, grauiter illis mandauit, vti vel capita Cyrilli, quæ cum fide disertè pugnant, reiiciant, vel certè vti certamine in eorum defensionem suscepto, sanctorum Patrum cõfessioni consentanea esse, palàm faciant: Exprompta enim argumenta habeamus, per quæ dilucidè ostensuri eramus, quòd cum Orthodoxa fidei doctrina ex diametro pugnent, plurimumque cum hæreticorum sententia affinitatis habeant.

Nihil quicquã hic Canon ad Patres Concilij.

Nõrant, vestra fulmina bruta esse; quare pro nihilo illa duxerunt.

Matth. 18.

Tam vobis familiaris est Impp. vt ne mœnibꝰ quidẽ recipi sinat.

Enimuero mali huius seminis auctor inter cætera apertè docet, non ipsam humanitatem (quam nostri causa suscepit, quamque Dei verbum ad eum modum asciuit, vt perpessiones illius tanquam proprij corporis in se transferat, id tamen citra omnem prorsus priuatæ naturæ affectionem, aut perpessionem) sed ipsam vnigeniti Dei Filij Diuinitatem passam esse. Addit præterea, ex Diuinitate & humanitate, vnam factam esse naturam: Siquidem illud: *Verbum caro factum est*; ita exponit, quasi Diuinitas sit demutata, & in carnem tranformata

Hoc Cyrillus nũquam somniauit, nedũ publicè tradidit.

Ioan. 1.

mata. Adhæc eos omnes execratur, qui Euangelicas Apostolicasq; voces & prædicationes, quæ de Christo proditæ extant, ita distinguunt, vt humiliores quidem ad humanitatem, diuiniores vero ad Christi Diuinitatem referant. Quod Arriani & Eunomiani animaduertentes, humilesque œconomiæ voces ad Diuinitatem transferentes, Deum Verbum creaturam & factura, alteriusque substantiæ, & Patri inæqualem esse affirmare non dubitârunt.

Sed quis, quæso, Orthodoxus ea principia posuit vnquam?
Psal. 21.
Matth. 26.
Ioan. 12.
Matth. 26.

Quæ verò blasphemiæ ex hisce principiis cõsequantur, quiuis facilè intelligit: Nam & naturarum inducitur confusio, & Dei Verbo attribuitur illud: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me?* & illud: *Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste.* Rursum fames, sitis, Angelica confortatio, & illud: *Nunc anima mea turbata est.* Et iterum: *Tristis est anima mea vsque ad mortem*; demum quæcunque talia in Domini nostri humanitatem ceciderunt. Quæ omnia cum Arrij & Eunomij impietate congruere, nemo non videt: Illi enim hetereusion, naturarumque Christi diuersitatem respuentes, perpessiones & humiles illas voces Diuinitati Christi, vt iam prædictum est, adscribũt. Vnde (ne & hoc quoque pietatem tuam fugiat) Arrianorum Doctores, aliud ferè in Ecclesiis suis hoc tempore nõ docent, quàm quòd ὁμοουσίας assertores iam demum cum Arrio sentiant, quodque veritas, quæ diu multumq; latuerat, nunc tandem in lucem prodeat.

Arriani non agnoscunt diuersas naturas in vno Christo.

Nos autem in sanctorum Patrum, qui apud Nicæam cõuenerant, cæterorumq;, qui post illos in Ecclesia claruerunt, Eustachij Antiocheni, Basilij Cæsarienſis, Gregorij, Ioannis, Athanasij, Theophili, Damasi Romani, Ambrosij Mediolanensis, reliquorumque, qui cum memoratis consentiunt, doctrina perseueramus, piisq; illorum vestigiis insistimus; quippe qui Euangelicam Apostolicamque & Propheticam doctrinam plenè assequuti, exactam Orthodoxæ fidei regulam nobis tradiderint: Quam doctrinam & nos quoq; inconcussam inflexamq; retinere, satagimus; neque nos solùm, qui Orientales dicimur, verùm cæteri omnes quoque, qui Bithyniam, Paphlagoniam, Cappadociam secundam, Pisidiam, Daciam, Mysiam,

Bene facitis, qui Patres eiusmodi sequimini; sed sceleratè, qui insontibus, quasi hæreticis insultatis.

Myſiam, Theſſaliam, Europam, Rodopenq́; inhabitant; & alij præterea quàm plurimi diuerſarum Prouinciarum Epiſcopi. Mitto hîc Italos, quos certum eſt nouitatem illam nequaquã laturos eſſe: Nam Martinus ſanctiſsimus Deoque dilectiſsimus Mediolanenſium Epiſcopus ad nos ſcripſit, tractatumque beati Ambroſij de Dominica incarnatione ad piiſsimos Auguſtos miſit, qui hæreticis illis capitibus multis modis refragatur.

Omnes Catholicî vobiſcum ſentiũt, vbi Catholicè ſentitis; ſecus nequaquam.

Martinus Mediolanenſium Antiſtes.

Hoc falſum eſt, ſi modo rectè exponatur.

Sed nec iſtud quoque ſanctitatem tuam prætereat; nempe Cyrillum & Memnonem non contentos fuiſſe Orthodoxam fidem corrupiſſe; verùm vltrà progreſſos, omnes quoque Canonicas ſanctiones ſibi proculcandas exiſtimâſſe: Nam qui in diuerſis diœceſibus atq; prouinciis excõmunicationi ſubiacebant, illos ipſi omnes citra vllum delectum in cõmunionem receperunt. Alios præterea non paucos diuerſis hæreſibus contaminatos Celeſtianos, Pelagianos, Euchetas, Enthuſiaſtas, & ob id à ſuis diœceſanis, vel Metropolitanis excommunicatos, omni Eccleſiaſtico ordine contempto, communioni reſtituerunt; eaq́; multitudine vndecunque coacta freti, neq; piè, neq; religiosè, ſed planè tyrannicè dogmata ſua ſtatuere voluerunt: Nam cùm pietate deſtituerentur, ad vim partim hominum ſatellitio, partim quoq; pecuniarũ profuſione comparatam, neceſſariò ſeſe contulerunt, quò vel hac ſaltem ratione Patrum fidem euertere labefactareq́; cõmodiùs poſſent. Verùm ſi pietas tua ſeſe declarauerit, religionisq́; defenſionẽ ſuſceperit, nihil illorũ machinationes efficere poterunt.

Solùm iniuſtè à Neſtorio & aliis deſtitutos reſtituerunt.

Quam ob rem, ſanctiſsime Domine, iterum atque iterum rogatus, illorum communionem, qui tanta hac temeritate vſi ſunt, quiq́ue hanc hæreſin inuexerunt, diligentiſsimè caueto, omnibusq́ue tam propè, quàm longè poſitis, capita Cyrilli ea ipſa eſſe, propter quę beatiſsimus Damaſus Apollinariũ, Vitalium & Timotheum hęreſcos damnauit, graduq́; mouit denũtiato. Memineris quoq;, epiſtolæ ab eo miſſæ nullam habendam eſſe fidem, vt qui hæreticum ſenſum pietatis colore aſtutè in ea occuluerit: Siquidem in capitibus aperta fronte impietatem ſuam profitetur, eosque, qui aliter ſentiunt, intrepi-

Rogetur Ruf⁹, vt Cyrillũ inter hæreticos habeat.

dè execratur: In epistola autem callidè tectéque simpliciori-bus venenum propinare studuit. Caueat itaque sanctitas tua, ne in tanti momenti re negligentiùs se gerat, ne postea hæresin hanc obtinuisse cernens, incassum lugeat, & quòd pietatem vindicare nequeat, inutiliter se affligat. Adiunximus his exemplum commentarij, quem piissimo Christianissimoque Imp. nostro exhibuimus: Quo & sanctorum Nicenorum Patrum fidem confirmamus; & hæretica Cyrilli capita recèns inducta, veluti ab Orthodoxa fide aliena refutamus. Quoniã verò iuxta piissimi Augusti mandatum octo tantùm in ciuitate Constantinopolitana conuenimus, adscripsimus exemplũ decreti à sacra Synodo nobis oblati, quò prouinciæ in illo expressę sanctitati tuæ patefiant: Eas enim à Metropolitanorum subscriptionibus sanctitas tua perfacilè cognoscet: Salutamus vniuersam, quæ tecum agit, fraternitatem.

Recensent plures suæ factionis Metropolitanos, quò facilius persuadeãt.

Tomi tertij caput XIIII.

EPISTOLA COMITIS Irinæi ad Orientales de propositæ causæ post suũ in vrbem Constantinopolitanam ingressum successu, deq; obtenta contra aduersarios victoria.

ARGVMENTVM.

ARGVMENTVM maiorem in partẽ patet ex titulo. Exponit pericula, quæ in Nestorianorum & Orientalium gratiã adierat: Tum quî causam contra Antagonistas apud Imp. obtinuisset, non parum arroganter narrat. Quæritur tandem, quæ per suam industriam bene constituta fuerant, ea medici Ioannis aduentum plurimùm turbâsse, & in partem quoque euertisse.

Vix

Vix mihi vel nunc tandem ad ſanctitatem veſtram ſcribere, qualemque deſiderabam, tabellarium inuenire, & quis ſuſceptæ prouinciæ ſucceſſus per gratiam Dei extiterit, veſtræ pietati patefacere integrum fuit. Venimus in regiam ciuitatem triduò poſt Ægyptiorum aduentum. At verò quot in ipſo mox itineris initio pericula ſim perpeſſus, id nulla oratione explicari poteſt, nedum breui epiſtola: Nam optimi illi viri ante me ciuitatem ingreſsi, omnibusque commodè & ex voluntate vſi (tantum enim dixiſſe ſat ſit) omnium ferè aures prę-occupârant; alios quidem mendaciis, vt fieri ſolet, ineſcantes; alios confictis in nos calumniis inſtigantes; omnes denique publicè priuatimque ea ratione in ſuam ſententiam alliciẽtes, vt etiam præcipui quique Principum reliquiq; non pauci, qui vel auctoritate ampliori in Repub. pollebant, vel diuerſa in rebus bellicis munia obibant, perſuaſi eſſent examinatione, quã oportuit, adhibita, iudicationeque examinationi conſentanea mox conſecuta, & omnibus Epiſcopis in vnam eandemque ſententiam congruẽtibus, Neſtorium (quem indicta cauſa, perque meram calumniam condemnatum fuiſſe conſtat) iuſtam factisque ſuis dignam exauctorationem perpeſſum eſſe: Sanè Scholaſticum magnificentiſsimum Chriſtoque dilectiſsimum cubicularium inter alios ita dementârant, vt ne nomen quidem Deiparæ Epheſi audire ſuſtinuiſſe, perſuaſiſsimum haberent.

Exaggerat Irenæus, qnæ ſchismaticorum cauſa pertulerat.

Si id perſuaſerãt, quod verum erat, perſuaſerant.

At iuſtiſsimè damnatum fuiſſe conſtat.

Et hoc veriſsimũ erat.

Veruntamen ob inexpugnabilem veritatis virtutem, veſtrasque orationes & immenſas Dei miſerationes, id ſum conſequutus, vt non ſolùm pericula, quæ prima ſtatim fronte, vt dixi, ſe offerebant, euaderem; verùm etiam, vt magnificentiſsimos Principes percommodè conuenirem, vniuerſamque rerum ſeriem, quantum licebat, & res poſtulabat, explicarem: Qui ſimulatq; noſtram relationem accepiſſent, eueſtigio oĩa, qnæ vel Ægyptij, vel Ægyptiorum fautores, per tyrannidem tam in præſentem cauſam, quàm in nos ipſos quoque commiſerant, ad Imperatorum aures referri voluerunt. Et vt multa paucis complectar, cùm plurima vtrinque & ab his, qui cum Cyrillo faciebant, & ab illis rurſum, qui nobiſcum ſentiebant,

Narrationem tũm Irenæ mendaciis fuiſſe refertam, teſtantur, quæ hæc proximè antecedũt.

essent,agitatata;placuit vt vtraq; pars,tam ego videlicet,quàm Ægyptij,suæ suæque causæ tuendæ gratia, illustribus Principibus præsentibus,piissimum Imperatorem adiremus, illumq; coràm conueniremus,vicissimq; audiremus. Restiti,ne id fieret,identidem repetens ac protestans, me ea de causa non adesse,nec vlla eiusmodi mandata ab pientissimis Episcopis accepisse, sed tãtùm literarum latorem adueniisse. Verumenimuerò etsi acriter reclamarem; attamen quod semel decretum fuerat, absq; vlla cunctatione obtinuit. Quare Diuina prouidentia etiam tum opem nobis ferente, Augustiq; animum ad veritatem impellente,& reipsa, quòd cor Regis verè in manibus Dei sit,declarante,aduersarij causa ceciderunt,damnationisque sensentia in se exceperunt (oportet enim paucis rei euentum expedire)propterea,quòd neque Nestorij depositionem defendere, neque quæ hic per mendacium & falsitatem effutiuerant,vlla ratione possent constituere.

Obtinuisti victoriam, sed non diuturnam.

Quin & illud quoq; omnibus perspicuum per me euasit;nempe etiam si recto congruoque ordino seruato, Concilium conuocatum fuisset; Ægyptio tamen Nestorium condemnare nullatenus licuisse, vt qui ipse quoq; condemnatorum catalogo ascriptus esset: Sed neq; vllã quoq; causam absq; magnificentissimi Comitis Candidiani sententia tractare,vel adoriri iure potuisse:Etenim omnes illius denuntiationes & cõminationes,Sacra præterea per eundem ad Synodum scripta, & alia similia non pauca,Rege ad maiorem rei euidentiam ita iubente, recitata sunt: Neque quicquam omnino, quod iniqua illegitimaque illorum studia aliquo modo ob oculos ponere posset,vestris intercedentibus precibus omissum est. Denique vt veritatis hostes iustam ab omnibus damnationis sententiam tulerunt; ita vestræ pietatis iudicium ab omnibus, vt iustum,probatum & confirmatum est. Nec dubium habemus, quin pius Imperator Ægyptiorum depositionem ad sanctas Dei Ecclesias quamprimùm sit perscripturus; omniaque tyrannicè & legitimè Cyrillum perpetrâsse,apertè denuntiaturus,nec non dignas quoque in eos, qui tam grauiter offenderunt, pœnas suo tempore decreturus. Huc itaque res euasetunt;

Aegyptium per contemptum Cyrillum vocat.

Quàm hæc omnia sint falsa, quæ postea consequũtur, planum facient.

runt; hîc noſtræ apud Imperatorem diſcepationis terminus extitit.

Cæterùm cùm Ioãnes medicus ſingularis Cyrilli fautor & Patronus, vt nõſtis, aduenisſet, aduertimus, plerosq; Principum repentè fuiſſe mutatos; vt qui iam ne audire quidem ea à nobis vellent, quę de illis fuerant indicata: Emerſerúntq; varia mox inter illos iudicia: Quidam enim affirmabãt, quæ vtrinq; facta eſſent, vtrinq; valere debere; atq; adeò non duorum tantùm, vt aliquando viſum fuerat, ſed trium depoſitionem confirmandam eſſe: Alij contra omnes quidem exauctorationes, ex æquo nullas decernendas; illuſtriores verò Epiſcopos, qui & fidei doctrinam accuratè ad veritatis amuſsim examinarẽt, & quæ Epheſi acta eſſent, cãdidè exponerent, huc accerſendos cenſebant. Non deerant tandem, qui omnem lapidem mouerent, vt manifeſtis decretis inſtructi, à pientiſsimo Rege Epheſum abire ſinerentur, tanquam omnia iſtic quàm diligentiſsimè cogniturí, & quàm commodiſsimè compoſituri. Quod ne fiat, qui nos amant, obnixè procurant: Non enim ignorant, cuius illi ſint animi, qui hæc moliuntur; neque neſciunt, quo fine id conſilij cœperint. Verùm hęc vtcunque Domino viſum fuerit, ſuccedant. Interim ſanctitatem veſtram rogatam cupio, vt Deum pro me orare ne grauetur; vt qui tot pericula iam olim perpeſſus ſim, & in magnis adhuc diſcriminibus, ob illam, quæ vitæ meæ inſidiatur, multitudinẽ quotidie verſer: Teſtis enim eſt mihi Deus, cùm ad Regis cognitionem vocarer, aliud nihil me expectâſſe, quàm vt fluctibus maris ſtatim obiicerer; ſed Dominus, ſicut ſcriptum eſt, aſtitit mihi, & de ore leonis, aut à mille potiùs leonum catulis liberatus ſum.

Leuis perſuaſio, quæ tam citò concidit.

Varia emergunt de rebus Epheſinis iudicia.

Atqui id cogitare non poteras, niſi peſsimè tibi conſcius fuiſſes.

Tomi tertij caput XV.

EXEMPLVM SACRÆ PER Ioannem Sacrorum Comitem, à pi. ßimo Auguſto ad Synodum miſſæ.

ARGV-

ARGVMENTVM.

IMPERATOR compoſita Irenæi oratione permotus, falſaq; Orientalium relatione deceptus (exiſtimabat enim, quæ à Synodo facta referebantur, ea omnia ab Oecumenici Concilij ſententia profecta eſſe) non ſolùm Neſtorij, verùm etiam Cyrilli & Memnonis exauctorationem tanquam legitimè factam approbat. Hortatur autem omnes ad concordiam & pacem: Quoque hæc exhortatio maiorem vim habeat, ſuis Acacij Beroënſium Antiſtitis adiungit. Mittit autem vtrasque per Ioannem Comitem Sacrenſem, quem etiam pacis concordiæque cauſa Synodo adeſſe voluit.

Nomina ſunt hæc Schismaticorum.

Cœleſtino, Rufo, Auguſtino, Alexandro, Acacio, Tracylino, Valentio, Iconio, Ioanni, Acacio, Vrſo, Firmo, Himerio, Dexiano, Verēiano, Palladio, Aſterio, Iuuenali, Flauiano, Helladio, Rembulo, Alexandro alteri, Maximo, Phritilæ, Perigeni, Cyro, alteri Ioanni, Hellanico, Bosphorio, alteri Cyro, Vinatio, Petro, Dynato, Dorotheo, Antiocho, Dalmatio, Euſebio, Seleuco, Eleuſio, Eulogio, Sapido, Olympio, Theophilo, Pio, Iuliano, Baſilio, Timotheo, Troilo, Ereniano, reliquisque religioſiſsimis Epiſcopis.

Pietas Theodoſij Auguſti.

Quanto pietatis auitæque religionis zelo flagremus, id cùm ex aliis non paucis argumentis notisque indiciis liquidum, vt putamus, euaſit; tum verò ex eo maximè terrarum orbi patefactum credimus, quòd veſtram Synodum nuper conuocauerimus: Neque enim paruamquandam controuerſiam oboriri ſiuimus, quam ueſtigio componi profligarique non curauerimus. Quare & nunc quoque ſanctitatem veſtram per ſerias literas ad communem Synodum euocauimus, rati, nullum pro pietate laborem veſtræ pietati moleſtum fore. Quòd ſi quam ea res difficultatem fortè adferre potuerit, illam regia noſtra prouidentia temporis, locique opportunitate plurimum mitigauit: Deputauimus enim ad hoc opus Epheſiorum ciuitatem terra marique acceſſu percommodam, omnibusq; rerum copiis affluentem, nec non ad vſum vitæ affatim omnia ſuppeditantem. Fecimus hoc autem ea de cauſa, quò pius ſerenitatis noſtræ ſcopus, & ſanctitatis veſtræ Synodus expeditiori curſu ad propoſitam ſibi metam pertingat. Quapropter

Imp. Theod vigil in componēdis religionis diſſidiis.

Epheſus rerum copia affluens.

&

& Neſtorij quoque, & Cyrilli, & Memnonis itidem exauctorationem à ſanctitate veſtra nobis inſinuatam calculo noſtro approbauimus.

Ad reliqua verò acta veſtra quod ſpectat, comperimus, eam vos fidem Chriſtianæque religionis integritatem cuſtodiuiſſe, quam à Maioribus ſuſcepimus; quam etiam ſanctiſſima Synodus ſub ſacram Conſtantini mortem coacta confirmauit. Quamobrem vnuſquilibet ſanctæ veſtræ congregationis operam dabit, vt omni controuerſia ſoluta, omnibúsque offenſionibus ſanatis, cum pace & concordia domum reuertatur.

Cæſar recipit Neſtorij, Cyrilli, & Memnonis exauctorationẽ, ſed malè informatus.

Vt autem ſanctitas veſtra agnoſcat, ſe non modò per noſtræ pietatis literas ad concordiam, communémque pij dogmatis pacem conſenſionémque incitari, etiam Acacij Beroënſium Antiſtitis epiſtolam, quaidem vir ille inculcat ſuadétque ſedulò, ad vos miſimus: Hic enim cùm propter extremæ ſenectutis imbecillitatem ſanctiſsimo veſtro Concilio adeſſe non poſſet, ea per literas expoſuit, quæ & ſuæ pietati conueniebant, & Orthodoxæ religioni non parum quoque prodeſſe poſſe intelligebat: Verùm cuiuſmodi iſthæc ſint, id epiſtolæ illius ſeries declarabit. Sciat etiam ſanctitas veſtra, nos magnificentiſsimum præclariſsimúmque Ioannem Comitem Sacrenſem ea de cauſa hinc iſtuc amandâſſe, vt ſimulatque veſtræ ſanctitatis circa fidem ſcopum cognouerit, ea mox fieri curet, quæ ad rem fore cenſebit quàm maximè accommoda.

Acacius præ ſenio Synodo adeſſe nequit.

Tomi tertij caput XVI.

EORVNDEM SCHISMATICORUM ad religioſiſſimum Imperatorem epiſtola, quam poſt primam relationem factam per magnificentiſſimum Comitem Irenæum obtulerunt.

ARGVMENTVM.

EPISTOLA hæc nouam aduersùs Cyrillum, Memnonem & reliquos Concilij Patres conquestionem complectitur. Fuit autem, vt ex Lemmate & epistolæ huius fine apparet, per Comitem Irenæum, cuius paulò antè facta est mentio, Imperatori reddita.

Sperabamus, Ægyptiacam tempestatem, quę sanctas Dei Ecclesias grauiter hactenus exagitauit, per pietatis vestræ literas, tandem aliquando sedatum iri. Sed spe nostra frustrati sumus: Etenim boni illi viri, nescio qua vesania acti, solito insolentiores euaserunt: Nam neque depositionem iustè legitimèque illis illatam vel tantilli faciunt, neque per Maiestatis vestræ increpationem quicquam omnino modestiores effecti sunt: Constat enim pietatis vestræ sanctionibus contemptis, sanctorumque Patrum Canonibus calcatis (cùm alii sint depositi, alij verò excommunicati) festos dies, synaxesq; in Oratoriis & sacris ædibus quotidie celebrare. At nos verò (quemadmodum antè quoque Christi amantem Celsitudinem vestram ea de re certiorem fecimus) cùm acceptis clementię vestrę literis, omni pietate plenis, in Apostoli Basilica preces Deo adhibere cuperemus, non modò prohibuerunt; sed lapidatione facta, longo quoque spatio insecuti sunt, ita vt sola fuga cursúque vitæ periculum euaserimus. Verùm dum hi quiduis sibi licere arbitrantur; neque ad Concilium conuenire, neque controuersiarum discussionem nobiscum suscipere, neque de hæreticis quoque Cyrilli capitibus (quòd argumenta, quæ impietatem illorum apertè ostendunt, diluere se posse planè diffidant) rationem reddere volunt: Sola autem audacia temeritatéq; freti, publicè insolescunt; & tamen non audacia, non temeritate, sed tranquillitate, sed scientia, sed sacrorum dogmadam adhibita peritia, quę in quęstionem venerunt, examinanda determinandáque fuerant.

Accusatur Synodꝰ, quòd Schismaticorum excommunicationē flocci fecerit.

Aliud meditabamini, quàm precationem, vt paulò pòst audiemus.

Præposterè planè & stultè agerent, si Catholico Concilio deserto ad Schismaticum Conciliabulum transirent.

Harum itaque rerum causa magnificentissimum Comitem Irenæum Cōstantinopolim mittere compulsi sumus, quò is & vestram pietatem conueniat, & totius negotij seriem coràm explanet: Siquidem nihil hîc actum est, quod illum lateat. Accepit idem à nobis plurimos præsentis morbi curandi modos,

Qui Irenæus munus istuc obierit, ex illius epistola paulò antè audiuimus.

dos, quibus facilimè pax & tranquillitas Ecclesiis Dei restitui queat. Rogamus proinde vestram mansuetudinem, vt patienter illos ab eo cognoscere, & quod vestræ pietati visum fuerit, quanta fieri poterit, celeritate præcipere dignetur, ne citra omnem vtilitatem & necessitatem diutius hic consumamur.

Tomi tertij caput XVIII.

EXEMPLVM REGIARVM literarum, quæ per Palladium Magistrianum eo fine Ephesum sunt missæ, vt euersis iis omnibus, quæ antea per Concilij Patres acta fuerant, fidei quæstio resumpta, de integro legitimè discutiatur.

ARGVMENTVM.

SACRÆ huius scopus satis patet ex Synopsi, quæ titulo in exemplari Græco præmittitur. Abrogat irritaque declarat Imperator, quæcunque hactenus à Concilio decreta fuerant: Indicit seuerè communem diligentemq; controuersiarum, quæ inciderant, inquisitionem: Interdicit omnibus reditum ante exactam negotiorum, quæ ad religionem pertinebant, discussionem. Verùm hæc omnia ex falsa Nestorianorum & Schismaticorum institutione, vt suo postea loco planum fiet.

Imperatores, Cæsares, Theodosius & Valentinianus, Victores, Triumphatores, Maximi, semper Augusti, sacræ Synodo Ephesinæ.

Præposterа Candidiani narratio Impp. imponit.

Magnificentissimi Candidiani deuotorũ domesticorum Comitis relatu, pietas nostra accepit, quædã in Ephesiorũ Metropoli per tumultũ potiùs, quã decenti ordine trãsacta fuisse:

Nam neq; omnes, vt decretum erat, sanctissimi Episcopi conuenerunt (cùm tamen magnæ Antiochenæ ciuitatis Episcopus cum suis Metropolitanis iam iam aduẽtaret) neq; omnes, qui ibidem aderant, in consultationem adhibiti sunt; neq; qui adhibiti sunt, inter se consenserunt; neque de fide, vt par erat, inquisierunt, neque Sacris nostris, quas subinde misimus, paruerunt: Sed id potius egerunt, vnde manifestum euadebat, alios aliis vehementer esse offensos. (Etenim dum quisq;, quod sibi probatur, quocunque modo tueri, mordicusque obtinere nititur, fit, vt conceptum odium aliquo prætextu difficulter cæletur.) Deniq; quæ illic gesta sunt, malo studio acta esse quis non videat? Quamobrem nostra Maiestas ea pro ratis ac legitimis habere non potest: Imò verò omnia, quæ citra ordinem hactenus acta sunt, pro irritis ac omnino nullis habenda esse decernit.

Omnia hæc falsò Theo Aug. fuerũt relata; vt ex secundo operis huius Tomo manifestũ est, Theod. Aug. fuerunt relata.

Theodosius malè informatus Conc. acta rescindit.

Primùm proinde iuxta decreti nostri rationem, quæ ad religionem & pietatem faciunt, diligenter examinentur ac discutiantur; post diligentem autem discussionem id seruandum proponatur & promulgetur, quod communi totius Synodi consensu receptum approbatúmque fuerit: Neque enim pietas nostra præiudicia de industria præsumpta in posterum feret: Quin imò hactenus præsumpta vsque adeò ægrè tulit & fert, vt donec pietatis dogmata ab vniuersa Synodo accuratè fuerint examinata; eáque de causa, quispiam ex illustri hoc nostro palatio vnà cum Candidiano Comite præclarissimo destinetur, qui nostro iussu & auctoritate, quæ hactenus acta sunt, cognoscat; quique quæ legitimo ordini dissentanea sunt, prohibeat, neminem omnium Episcoporum, qui istic conuenerunt, ab Ephesiorũ ciuitate abscedere, vel ad Maiestatis nostræ exercitum venire, vel domum quoque reuerti vllatenus sit passura. Sed neque vlli omnino quoq; quacunq; spe ducto isthæc impune tentare licebit.

Interdictũ omnibus Episcopis reditu ante exactam dogmatũ discussionem.

Hæ itaque literæ nostræ sufficiant ad denuntiandum & persuadendum pietati vestræ, ne quid, præter nostram iussionem, iam antè perpetratis in posterum adiiciat. Quin & hoc quoq; sanctimoniam vestram non lateat; nempe nos illustrissimis

simis prouinciarum Præfectis scripsisse, ne vllum prorsus in patriam, vel ciuitatem suam nostro iniussu redire permittant: Oportet enim omnia iuxta Dei beneplacitum, omni contentione secluſa, summóq; veritatis studio adhibito excuti, ac tũ demum à nostra pietate confirmationem expectare: Quandoquidem Maiestas nostra, non pro homine quopiam, aut etiam pro sanctissimo piissimóque Nestorio solicita est; sed ipsius veritatis & religionis cura sanciatur. Datũ decimotertio Calendas Iulias, Flauij Antiochi alteriusque designandi consulatu.

Prouinciarũ præsidibus, ne Episcopos ante confecta negotia redire permittant, edicitur.

Quo modo hęc cõfirmatio accipi debeat, id ex aliis A A. Sacris cõstat.

Tomi tertij caput XVIII.

IOANNIS EPISCOPI ANtiocheni, cæterorumq́, qui illi adhærebant, ad Sacram Impp. responsum, per Palladium Magistrianum ad Theodos. Augustum transmissum.

ARGVMENTVM.

HAC oratione, quæ adulationis plena est, Imperatoriam Maiestatem mirificè extollunt. Cur Cyrillum & Memnonẽ exauctorârint, multas, sed omnes vanas fictasque causas reddunt. Fidei suæ zelum animíque candorem plenis buccis occinunt; vt duo tantùm præter Metropolitanum ad Synodum admittantur, petunt. Quæ perpessi sunt incommoda, dum ad Diui Ioannis precatum eunt, exponunt. Tandem vt Memnoni exilium indicatur, deposcunt.

Hoc, pij Reges, Orthodoxæ fidei firmamentum, hoc columen, hæc basis est, nimirum ea omnia tanquã illegitimè acta penitùs euertere & antiquare, quæ per Canonicas sanctiones iam dudum antè euersa antiquatáque erant; vniuersæque Synodo simul in vnum coactæ ante omnem aliam tractationem, exquisitam dogmatum examinationẽ indicere. Sanè cum decreta vestra proximè allata, non absque magna vestrarum laudum prædicatione, legissemus, beatum mox orbem terrarum iudicauimus

Gaudent Orientales, non tam suaquã Nestorij causa: Huius enim exauctorationem euersam desiderabant.

iudicauimus, cui talibus subesse sceptris, tantisque parere Regibus contigisset. Verùm vt vestra hæc mandata omnem laudem & admirationem longè excedunt; ita nobis quoque modis omnibus enitendum est, vt vestrę dominationi exactam de omnibus rationem reddamus; maximè verò cur apud Ephesiorum Metropolim constituti, condemnationis sententiam in eos tulerimus, qui in ipso statim exordio vestra decreta pro nihilo habuerunt: Qui propriæ rursum conscientiæ stimulis tanquam furiis quibusdam agitati, Arrij, Eunomij Apollinariique dogmata dudum antè sopita (quemadmodum Cyrilli Alexãdrini capita omni superstitione referta, eiusdemq; Anathematismi, quos paulò antè ad Regiã ciuitatẽ miserat, apertè id conuincũt) pietate posthabita & proculcata, denuo instaurare ac confirmare voluerunt: Qui denique, priusquàm vllam omnino diuinorum dogmatum scrutationem tentâssent, ad odia & inimicitias sese verterunt; nulláque pij vestri edicti ratione habita, iniquam sententiam aduersùs tantam Imperatricis ciuitatis sedem temerario ausu efferre non dubitârunt.

Non exactam, sed fucatam, multisq; mendaciis refertã redditis.

Cyrilli capita totum oppositũ euidenter ostendunt.

Quàm hęc omnia sint falsa & commentitia, Concil. acta demõstrant.

Quanta autem illorum extiterit insania, quantaq; eorundẽ insolentia, vel hinc quiuis facilè colligat, quòd sacra Synodus recto animi iudicio diuinóque zelo permota, condemnationis sententiam in eos, qui suo iam antè iudicio condemnati erant, ferre coacta sit. Nihil furiosè, temere, aut perturbatè; absit (hoc enim aliqui forsan suspicari poterant) hac in re designans; sed pietati, quæ in periculum adducta videbatur, ante omnia consulere patrocinariq; percupiens. Atque vna hæc omnium actorum nostrorum apud Maiestatem tuam iustissima sit ratio: Neq; enim aut gratia, aut odio quicquam in hac re fecimus; sed hoc tantùm spectauimus, vt fidem fluctuantem, ab eorum impietate vindicaremus, qui placita sua in summã illorũ iniuriã & labefactationẽ, constituere enixi sunt, quæ beatus Petrus professus est, quę diuinissimo Spiritu Ioannes cõmentatus est, quę Matthęus reliquiq; Euãgelistę prædicârũt, quę Paulus Spiritu Dei afflatus docuit; quę omnes vbiq; orthodoxi Patres per terrarũ orbẽ piam fidem proseminantes plantauerũt.

Neq; Concilium condẽnationis sententiam tulit, sed Conciliabulum; neque hoc ipsum adhuc vllo omnino seruato ordine.

O impudentem calumniam, caninamq; impudentiam.

Quare vestram pietatẽ Maiestatemq; in recta fidei doctrina educatam,

educatam, iterum atq; iterum rogamus, vt noſtram hanc Orthodoxam fidem tueatur ac propugnet, rerumq́ Eccleſiaſticarum ſpem vobis potiſsimùm innixam erigat confirmetq́ue. Ad nos autem quod attinet, etiamnum fixa ſtat ſententia, ita iuxta pietatis veſtræ decreta ingredi, vt neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram (quemadmodum diuina Scriptura alicubi loquitur) aliquando declinemus: Quandoquidem cùm omne dominationis veſtræ ſtudium ad pietatem ſit intẽtum, non dubitamus eos, qui veſtris mandatis paruerint, apud vos quidem gloriam & laudem promerituros, à Deo autem digna meritorum præmia reportaturos: Cęteros verò, qui nouitatibus dant operam, ſibiq; imaginaria quadam tumultuatione poteſtatem, perinde ac illi, qui bene temperatis rebuſpub. tyrannidem inducunt, comparare ſtudent, in iuſtã ignominiam tanquam æquitatis corruptores, veſtrarumq́ue interminationum contemptores olim incurſuros eſſe.

Quanta miſeri illi impudẽtia ſmpp. adulantur, ſuumq́ue officium extollunt.

Quapropter ne noua denuo turbatio, aut aliqua tumultuatio Conciliũ opprimat, veſtra Chriſti amans Celſitudo decernat, vt duo duntaxat cuilibet Metropolitano adſint: Nam & nos pietatis veſtræ literis obſequentes, duos tantùm nobis adiunximus; cùm tamen, ſi quidem multitudine opus fuiſſet, quàmplurimos egregiè in diuinis literis inſtitutos, nec vlla ratione cum imperita diuinarumq́; rerum ignara Aſiaticorũ & Ægyptiorum turba conferendos, adducere potuiſſemus: Niſi enim iſtud ſemel ſtatuatur, fieri non poteſt, quin aliqua rurſum calamitas ſeditióque oriatur: Siquidem ſub Cyrillo quinquaginta ſunt Ægyptij, ſub Mẽnone tyrannidis duce quadraginta Aſiatici, duodecim item ex Pamphylia omnes hæretici Meſſalianitarum nomine vulgò appellati; præter alios quàm plurimos Metropolitanis adhærentes, & alios præterea diuerſorum locorum non paucos à Synodis, vel ab Epiſcopis ſuis excommunicatos: Qui ſanè omnes aliud nihil ſunt, quàm hominum turba diuinorum dogmatum penitùs neſcia, & ad turbas ſeditionesq́ue nata.

Aſtumagitis; hoc iã ante decretum erat, & à ſacra Synodo diligẽter obſeruatum.

Quàm contemptim de Conc. Patribus loquuntur iſti.

Precamur proinde veſtram pietatem, ſupplicitérque rogamus, vt nouo rurſum decreto pacem Concilio reſtitui curet: Etenim rati, vel nunc tandem propter pias deuoti culminis veſtri

Tales vbiq; erant Orientales, Schiſmatici, & Neſtoriani illis adhærentes.

vestri literas resipuisse; posteaquàm decreta vestra plenum omnis pietatis sensum spirantia illis sunt prælecta, præsentésque à nobis concinnatæ ad sancti Ioannis Euangelistæ Basilicam gratias acturi, Deúmque pro vestra Maiestate, próque pio animi vestri instituto consilióque rogaturi, abiuimus. Cùm autem illi nos conspicati essent, repentè templum nobis occluserunt. Rursum cùm forinsecùs adoraremus, silentióque reuerteremur, magna eueſtigio ministrorum multitudo erumpēs, alios quidem nostrorum detinuerunt, nonnullis iumenta sua abstulerunt, quosdam etiam grauiter conuulnerauerunt; omnes denique fustibus & lapidibus longo interuallo insectati abegerunt; ita vt magno cum ludibrio à barbaris propulsati, fugam capessere cogeremur. Hæc autem omnia multò iam antè subornauerat Memnon, nulli omnino nostrûm, vel in aliquo oratorio precari, vel quietè debitóque ordine Ecclesiastica munia obire sinens. Quapropter obtestamur vestram pietatem, vt Memnonem seditionis auctorem, &, ne facta sua ad examē veniant, omnia turbantem permiscentémque, & ob tyrannidem suam depositionis sententia iam dudum ictū, à ciuitate quàm primùm exigat: Nam nisi hic pellatur, fieri nequit, vt pacem aliquando recuperemus, aut pietatis vestræ scopum ad felicem aliquem finem deducamus.

Hæc, vt antè monui, acciderunt, quando loco Mēnonis alium Episcopum voluerūt constituere: Istuc enim pius populus ferre nequiquam volebat.

Petunt Memnonē in exilium pelli proscribíque, sed insulsè.

Tomi tertij caput XIX.

EXEMPLAR EARVM RErum, quas Orientales Episcopis, qui communi omnium ipsorum nomine Constantinopoli legationem obituri, nec non cum vniuersalis Synodi legatis Orthodoxisq; Episcopis in eadem illa vrbe de religione decertaturi erant, in mandatis dederunt.

ARGV-

ARGVMENTVM.

MANDATI huius argumentũ totum penè ex titulo patet. Breuiter permittunt & committunt legatis suis omnia; tam in iudicio, quàm extra iudicium; spõdentq; ratum se habituros, atq; adeò, si opus fuerit, suis propriis quoq; hypographis confirmaturos, quicquid communi omnium nomine statutum, concessum, vel definitum fuerit; modò tamen Cyrilli Anathematismos & capita, quòd hæretica, fideiq; Nicenæ, quam integram seruari volunt, aduersa sint, non admittant.

Sacra Synodus Ephesi congregata, piissimis sanctissimisq; Episcopis, Ioanni Antiochenorum magnæ ciuitatis Archiepiscopo, Ioanni Damascenorum Metropolitano, Himerio Nicomediæ Metropolitano, Paulo Emisenorũ Episcopo, qui idem Acacij Beroënsium Episcopi personam gerit, Macario Laodicensium ciuitatis Episcopo, qui pro Cyro Tyriorũ Metropolitano rationem quoque redditurus est, Apringio Chalcidensium Episcopo, qui locum Alexandri Apameæ Episcopi obtinet, Theodorito Cyretanorum Episcopo, verba pro Alexandro Hieropolitanorum Archiepiscopo facturo, & Helladio Ptolemaidis Episcopo, præsentes præsentibus, quæ hîc subiecta cernuntur, mandauimus.

Qui hîc recensentur, Schismatici Conciliabuli capita fuerunt.

Quandoquidẽ Ecclesiasticę controuersiæ causa (propter quam in hanc Ephesiorum vrbem præsentes omnes, & vestra quoq; pietas vocata est) piissimorum Regum nostrorum sanctione hinc ad celeberrimam Constantinopolitanam vrbem euocamur, quò ibidem cõstituti veritati, sanctorumq; Patrum fidei & rectis dogmatis patrocinemur; neq; tamen omnes vnà vobiscum istic adesse iussi sumus; operæpretium est, vt omniũ nostrũm quasi præsentium mentem palàm exponatis. Quare omnia, quę cum Dei timore à vobis instituentur, aut quauis ratione fient (modò tamen ea ad Ecclesiæ pacem, bonumq; eiusdem ordinem faciant) veluti à nobis ipsis facta institutaq; forent, grata rataque habituri sumus. Vnde & hunc quoq; libellum, quo sententiam nostram complexi sumus, vobis exhibẽdum duximus, per quem veluti per fideiussorem omnia vobis permittimus, eamq; potestatem integrè contradimus, quam

Vtrinq; Constantinopolim aliqui fuerant euocati.

Schismatici omnẽ suam potestatem in suos legatos cõferunt.

nos ipsi, si præsentes essemus, haberemus: Præcipimus autem & in Domino hortamur, posteaquàm Dei gratia vos comitãte in magnam illam ciuitatem perueneritis; siue coram pientissimo Rege, siue in consistorio, siue coram sancto Seuaru, siue in Patrum quoque Synodo de his, quæ in quæstionem ueniunt, verba vos facere oporteat, vt istuc ea dicendi libertate, eaq; sapientia ac diligentia faciatis, quæ vos decet; cogitantes, pro communi Ecclesiarum vsu hunc vos laborem suscepisse, proq; nobis omnibus manentibus, & comitantibus, & amplectentibus, omniaque, quæ vos in hac causa vel agitis, vel acturi estis, tanquam à nobis ipsis acta forent, habentibus.

Animant suos legatos Schismatici ad dicendi libertatem.

Quòd si Ecclesiasticæ pacis, vel cuiuspiam alterius causa aliqua opus fuerit stipulatione, quę nostrûm omnium subscriptionem postulet, & istuc ipsum oramus vestram sanctitatem, ne ad id, quod cõmuni vsui est profuturum, & ad gloriã Christi Domini facit, tardiores sitis. Rursum, si quam Synodicam epistolam huc mittere visum fuerit, quæ omnium & singulorum subscriptionem exigat, promittimus omnes communiter, & singuli seorsim omni cum alacritate nos subscripturos, & ad pium exercitum missuros esse. Interim hoc vobis clam esse nolumus, nempe capita vnà cum anathematismis, quæ à Cyrillo Alexandrino ad fidem Patrum, qui in Niceno Concilio conuenerunt, adiecta sunt, tanquam hæretica, & à Catholica Apostolicaque Ecclesia modis omnibus aliena ab omnibus reiici.

Hoc factum esse, quæ hinc consequuntur, ostẽdũt.

Mira cõtra Cyrilli capita rabies extitit: Nec enim vllum Schismaticorum extat scriptũ, in quo illorũ non fiat mentio.

Alexander Hierapolis Metropolitanus dixit: Si quid iuxta fidem à sanctis Patribus Nicenis expositam feceritis, nulla prorsus re fidei sanctorum Patrum adiecta, hæreticaque Cyrilli Alexandrini capita reieceritis, huic equidem assentior. Sed & Nicenæ quoq; fidei expositioni vnà vobiscum cum sancta Synodo subscripsi. Dorotheus Episcopus Marcianopolis secundæ Misiæ idem præcipiens & excipiens subscripsi: Subscripserunt autem & cæteri omnes.

Tomi tertij caput XX.

NE-

NESTORII ET ALIQVOT Episcoporum, qui cum illo conspirabant, de Ephesinæ Synodi actis relatio, antequàm Ioānes Antiochenus Ephesum venisset, ad Imperatores missa.

ARGVMENTVM.

NITITVR obuiam hîc ire iustæ Synodi expostulationi. Constat Nestorium tertiò citatum nunquam Synodo se sistere voluisse. Ne ergo citra rationem id detractâsse videatur, causatur Ioannem Antiochenũ, reliquosq́, qui necdum aduenerant, & Synodo tamen interesse debebant, expectâsse: Tum Candidiani quoq́ mandato, regioq́ decreto, ne id faceret, impeditum fuisse. Accusat hinc Memnonem, tanquam grauissimæ publicæq́ seditionis auctorem. Supplicat denique, vt vel legitima Synodus instituatur, vel certè vt liber ipsi reditus concedatur.

Pietatis vestræ decreto ad Ephesiorum ciuitatem euocati, citra vllam cunctationem eô nos contulimus. Piis autem literis vestris morem gerentes, voluimus Episcoporum vndecunque terrarum accitorum, præcipuè verò Ioannis Ecclesiæ Antiochenę Episcopi cum piissimis eiusdem Metropolitanis, cæterorumq́ue, qui ex Italia & Sicilia expectabantur, aduentũ operiri; atque ita generalem ex omnibus confessum instituere, communiq́; omnium calculo sanctorum Patrum Nicenorum fidem confirmare: Etenim cùm multæ post illam Synodi sint celebratæ, nulla vnquam aliquid contra illius decreta ausa est inuouare, sed illi insistendum esse sanxerunt omnes. At posteaquàm resciuimus Ægyptios moram istam impatientiùs ferre, arbitrantes, quòd consultò dilatione vteremur; recepimus communi consensui præstò nos futuros, vbi primum Cãdidianus magnificentissimus deuotorum domesticorum Comes, qui eius rei causa à vestra pietate huc destinatus fuerat, conuocare nos vellet. Atque hoc ipsum quoq; per piissimum quendam Episcopum illi significauimus.

Et Nestorius quoque ad Nicenam Synodum appellat, cùm eius tamẽ sententiã euertat.

Per Ægyptios Cyrillum cum suis designat.

Verùm vbi magnificentia illius cognouit, Ioannem ſanctiſsimum Antiochiæ Epiſcopum vnà cũ collegis ſuis propediem adfuturum (hoc enim Magiſtriani, quos ille præmiſerat, indicium ei fecerant) tum alios quoq; ex Occidente Epiſcopos aduentare, mandauit omnibus, vt iuxta celſitudinis veſtrę decreta omnium aduentum præſtolarẽtur. Nos itaq; pietatis veſtræ ſcriptis obſecundantes, quieti manſimus. Porrò Ægyptij & Aſiatici, neq; quid in rem communem totius Eccleſiæ foret penſitantes; neq; pacificum legitimumq; pietatis veſtræ ſcopum ob oculos ponentes; imò verò Eccleſiaſticas Imperatoriasq; ſanctiones contemnentes, ordinemq; ac concordem fidei cõfeſsionem auerſantes, & fortè Eccleſiaſtici corporis diſſolutionem machinantes, quoddam inter ſe Conciliabulum inſtituerunt; rem vtiq; ab Eccleſiæ conſuetudine & pietatis veſtræ literis paulò antè ſcriptis prorſus alienã deſignãtes: Siquidẽ veſtræ pietatis diplomate cauebatur, vt vna ab omnibus fides tam Euangelicis, q̃ Apoſtolicis, q̃ ſanctorum quoq; Patrum dogmatis cõſentaneè exponeretur. Verùm prædicti nihil horum omnium curantes, ea inter ſe ipſos patrare feſtinârunt, quæ ab omnibus veſtra Maieſtas cognoſci fieriq; volebat.

Hic inſinuari videtur primo confeſſui non interfuiſſe.

Per Aſiaticos eos denotat, qui Memnoni Epheſio fauebant.

Neque his contenti ſatellitibus ſuis per forum diſpertitis, totam ciuitatem tumultu compleuerunt. Hi noſtras domos circumcurſitabant. Hi impetu facto commune noſtrum Concilium turbabant. Hi turbis nefariisq; comminationibus latè omnia replebant. Huius autem tantæ ſeditionis auctor & anteſignanus fuit Memnon Epheſiorũ Epiſcopus: Hic etenim ſanctas Eccleſias, ſanctorumque Martyrum ædes, & ſacroſanctam Apoſtoli Ioannis Baſilicam nobis præcludebat; adeò vt neque hoſtiliter agitatis profugium vllum ad illas pateret. At ſuis verò magnam Eccleſiam aperuit, idoneamque confeſſui ſedem ibidem præparauit; nobis autem omnibus mortem eſt interminatus.

Commune Concilium vocat paucos illos Epiſcopos, quos ante Ioannis aduentum apud ſe habebat.

Non ſuis tantùm, ſed tuis quoque & cæteris omnib⁹, ſi adeſſe voluiſſent.

Supplices proinde pietatem veſtram rogamus obteſtamurque, poſteaquàm pij, Chriſtianique culminis veſtri literis obtemperantes, in hanc Epheſiorum ciuitatem, barbaricarũ illarum inſidiarũ prorſus inſcij, deuenimus, vt nos inoffenſos cuſto-

tuſtodiri, legitimamque Synodum iubeat haberi; nullo ad illam, neque Clerico, neque Monacho; ſiue is ex noſtris, ſiue ex Ægyptiis fuerit, publicè admiſſo. Sed neque vllo quoque Epiſcopo ex iis, qui non vocati, acceſſerunt: Hi enim ſacræ Synodo facilè aliquas turbas ciére poſſent. Ex qualibet autem prouincia duo tantùm ſelecti, ventilandarumq; quæſtionum non ignari, vnà cum Metropolitano ad conſeſſum admittantur, admiſsique ſanctorum Patrum fidem cum pace ac concordia ſtabiliant confirmentque.

Monachi, quorũ hîc & alibi quoq; fit mẽtio, erant idiotæ, qui proinde de fidei dogmatis diſſérere commodè non poterant.

Quod ſi id fieri non poteſt, ſaltem curetur, vt tutò nobis ad propria redire liceat: Nam hîc ipſam quoque vitam nobis ſe erepturos cõminantur. Subſcripſit Neſtorius Epiſcopus Conſtantinopolitanus, Fritillus Heraclææ Thracicæ Epiſcopus, Helladius Tharſi Epiſcopus, Himerius Nicomediæ Epiſcopus, Alexander Apamææ Epiſcopus, Eutherius Tyanorum Epiſcopus, Baſilius Theſſaliæ Epiſcopus, Maximus Anabarzi Epiſcopus, Alexander Hierapolis Epiſcopus, Dorotheus Marcianapolis Myſiæ Epiſcopus.

AD TOMVM TERTIVM APPENDIX SECVNDA.

Appendicis ſecundæ caput I.

EXEMPLAR EPISTOLÆ Ioannis Comitis Sacrenſis, ex Epheſina ciuitate ad Impp. perſcriptæ.

ARGVMENTVM.

EXPONIT cuiusmodi rerum statum, vbi Ephesum venisset comperit; puta perturbatissimũ sæuisq; factionibus refertissimum: Tum quid statim à suo aduentu istic egerit. Hinc cur Nestorium, Cyrillum & Memnonem Ephesinum Antistitem in vincula coniecerit: Postremò quid in posterum facere apud sese statuerit.

Ordine exponit, quæ Ephesi præstiterat.

Cùm sciam conducibile pietati, si Diuinis Scripturis commendentur omnia, quæ iuxta purissimæ celsitudinis mẽtem pro virili feci; hinc, quæ sint acta, discetis. Pridie quàm hæ literę darentur, labore magno accelerationeq; mira in Ephesiorum ciuitatem perueni. Aduenissem autem citiùs, nisi maximis negotiis impeditus fuissem, quæ vestræ magnitudini affuturus, Deo propitio, coràm recensebo; statimque sanctissimos Episcopos, qui hinc & inde conuenerant, reuerenter salutaui. Propter discordiam autẽ, quæ intercedebat inter eos, partes accersere conueniebat. Turbatis autem omnibus, Cyrilloque & Memnone se munientibus, per meipsum iis, qui conuenerant, denuntiaui; & iis, qui aberant, manifestaui, vt sequenti die absque vlla mora omnes in diuersorio meo confluerent. Porrò ne conflictus quidam fieret, promiscuè ipsis conuenientibus, (metuendum enim & hoc erat propter ferociam, quæ nescio vnde illis acciderat) ingressus ordinem distribui.

Salutat Episcopos Comes Ioannes.

Euocat Episcopos Ioan. ad suum diuersorium.

Nestorius & Ioan. præoccupant aliorũ aduentum, vtpote malè sibi conscij.

Præsente autem Nestorio ferè cum ipsa aurora, & Ioanne pientissio Episcopo, aduenit etiam Cyrillus cum omnibus pientissimis Episcopis, solo autẽ Memnone absente, magna turbatio tumultusq; exoriri cœpit, dicẽtibus iis, qui cum Cyrillo venerant, Nestorij, qui ab ipsis depositus esset, ne adspectum quidem ferendum esse; nihilominùs tamen conuenientibus diuinarum Scripturarum lectionem fieri volebant. Affirmabant autem ij, qui Cyrillo fauebant, lectionem Diuinarum & terribilium Scripturarum absque Cyrillo non habendam, neque præsente Nestorio, neque his, qui ab Oriente venerant, sanctissimis Episcopis, & ob hoc magna facta est seditio; imò præsium & pugna. Eadem quoque & sanctissimi Episcopi, qui Ioanni pientissimò astabant, contendebant, dicentes,

Literas Augustates diuinarũ Scripturarũ nomine designant.

Hæc narratio est verisimilis, tamet-

tes, Cyrillum non oportere Diuinarum literarum lectioni interesse, vtpote & illo cum Memnone ab ipsis depositio. Fiebat igitur super hac re contentio.

Si Comes Ioan. Nestorij & Ioan. partes foueret.

Iam autem maximo diei interuallo exacto, operæpretiũ existimaui, absque Cyrilio & Nestorio cæteris patefacere Regias sententias; quandoquidem commemoratis illis neque scriptæ essent à mundi Dominis. Verùm renuebant & hoc pientissimi Episcopi, qui cum Cyrillo venerant, nolebantque etiam his, qui cum Ioanne aduenerant, præsentibus aures præbere, eò quòd dicebant, eos illegitimè Cyrillum & Memnonem deposuisse. Vix igitur potui persuasione & vi (si quidẽ vera dicere oportet) sequestratis Nestorio & Cyrillo, inducere omnẽ Synodum, vt Regium rescriptum audirerur. Igitur congregatis omnibus, Augustarum literarum lectionem feci, in quibus depositi sunt Cyrillus, & Nestorius, & Memnon.

Regium diploma legitur, excluso Nestorio, Cyrillo & Memnone.

Cùm autem hi, qui cum Ioanne pientissimo lectionem amicè susciperent & approbarent, audiuerunt à graui auditorio depositionem Cyrilli & Memnonis illegitimè factam. Cæterùm ne maior fieret seditio, Nestorium quidem custodiendum suscepit Candidianus Comes nobilium domesticorum, qui omnibus cõsiliis & operibus meis interfuit. Cyrillum autem & ipsum custodiendũ tradidi Iacobo circumspecto Comiti & præposito quartæ scholæ. Memnõ verò, vt prædixi, aberat. Vnde missis dispensatore, & lictore, ac Protodiacono sanctissimæ Ephesiorũ Ecclesiæ, ei manifestaui, quòd depositus esset. At memoratus Memnon cum prædictis, fidem dedit eis, suo periculo cum omni securitate Ecclesiasticas pecunias seruare.

Excipit Synodus contra Cyrilli & Memnonis depositionem.

Nestorius, Cyrillus & Memnon in custodiã abripiũtur.

His in hunc modum actis, quoniã oportebat me & precibus vacare, descendi in sanctissimam Ecclesiam. Cognoscẽs autem Memnonem agere in Episcopio, mitto ex ministris meis Primicerium nobilium Palatinorum ad ipsum, vt ad me veniret, vt discerem, num omnino me accedere renueret. Verùm ipse absque mora aduenit; & reprehensus à me, quare mane non veniisset, dixit, ægritudine se deprehensum esse, & propterea nõ adfuisse. Ne ferret autem alias meas admonitiones

Accersitꝰ Memnõ statim Comiti se sistit, moramque excusat.

nes vel consilia, præuenit sermones meos, & in meam irrupit domum. Traditus igitur & ipse Iacobo circumspecto Comiti custodiendus, & à Scutariis nobilibus, & reuerendissimis Palatinis. Hæc primo die à me facta sunt.

Indicat se paci, & Episcoporum cõciliationi operam daturum.

Quoniã autẽ & de pace ad pientissimos Episcopos sermonem habere oportebat, ne hæreses & schismata in Orthodoxa religione fierent; proinde quanta potui diligentia ei negotio me accommodaui, & posthac operam daturus; modò placeat & melioribus & pietati consonum sit, & recta mens sit Dominis mũdi. Quòd si pientissimos Episcopos videro implacatos & non reconciliabiles (nescio vnde in hanc rabiem & asperitatem venerint) & si quid ampliùs factũ fuerit, quamprimùm vestræ amplitudini significabo.

Appendicis secundę caput II.

Prima Schismaticorum petitio ex Chalcedone ad Impp. missa.

ARGVMENTVM.

SVPRA indicatum est, aliquot ex vtraque factione Constantinopolim fuisse euocatos, qui Impp. de controuersia inter Oecumenicum Concilium & Schismaticorum Conciliabulum, inter Cyrillum rursum & Ioannem Antiochenum nata certiores redderent, cunctaq́, quæ vtrinque acciderant, ordine iisdem exponerent. Vtraque pars, vt suo postea loco planum fiet, partes suas strenuè obiit, sed filij tenebrarum, ad quos tota hæc secunda appendix ferè spectat, omnium strenuissimè. In hac autem prima petitione supplicíue libello toti in hoc sunt, vt euincãt cùm Cyrillum, tum capita quoque ab ipso edita, & à sacra Synodo approbata hæretica esse. Et quoniam certò se id persuasisse existimant, iterum atq́ iterum vrgent, efflagitantq́, vt illa quidem tanquam Orthodoxæ fidei aduersa vnà cum suo auctore statim explodantur; ipsi verò quasi victoria iã potiti, ad suas Ecclesias redire primo quoque tempore permittantur.

Orandum

Orandum erat, ne à quopiam alio in expositionibus absurdis sermo pietatis adulteraretur; maximè autem ne ab his, qui Sacerdotiũ præfecturamq; Ecclesiarum sortiti sunt, quos nescimus quomodo præsidendi cupiditas & ambitio, frigidæq; promissiones quædam, ad contemnenda semel omnia Christiana mandata induxerunt; idq; hoc solo animo, vt seruiant viro, qui præsumit ac sperat, se & auxilium sibi ferentes omnia rectè gesturos; dicimus Alexandrinum Cyrillum, qui sola nugacitate in sanctas Dei Ecclesias hæretica introduxit dogmata, eaq; confidit se argumentis cõprobaturum; & correctionem peccatorũ effugere, solo Memnonis & prędictę cõspirationis Episcoporum ministerio sperauit.

Perstringit Concilij Patres, sed iniustè.

Quapropter nos, qui silẽtium alioqui amamus, & in cæteris philosophicè agendum censemus, nunc silentiũ, & eius sapientiæ studium, fidei iacturam intelligentes, ad solos vos post supernã Virtutem orbis Seruatores, precando vertimur: Quandoquidem scimus, pro pietate solicitudinem vobis peculiariter conuenire; vtpote iis, qui vsque in hoc tempus custodierint, vicisimq; per illam custodiantur. Suspensos autẽ hos libellos offerimus, tanquam coram sanctissimo Deo exhibenda esset nostra excusatio; non quòd pro religione minùs alacres fuerimus, sed pietati studentes, & pro ea sermones facientes: Nihil enim est, quòd Christianorũ temporibus Sacerdotes magis facere debeãt, quàm vt coram tam fideli Rege testimonium ferant, etiamsi parati essemus vitam ac corpora nostra in fidei discrimine millies exponere.

Miirè commentitiam suam modestiam cõmendant Schismatici.

Idcirco propter Deum, qui videt omnia, & per Dominũ nostrum Iesum Christum, qui iudicaturus est omnes in iustitia, per Spiritum sanctum, cuius gratia regnum gubernatis, & per electos Angelos, qui vos custodiunt, quos assistentes videbitis terribili throno, & horrendam illam sanctificationem semper Deo offerentes, quam nunc quidam adulterare nituntur, pietatem, quæ vafricia quorundam obsidetur, vt re ipsa constat, adimentes, & hæretica capita fidei introducta stabilientes, quæ omnino à sanis dogmatibus aliena sunt, & cum hæreticis opinionibus conueniunt; obsecrauimus, vt ne

Grauis obtestatio, sed prauo fundamento nixa.

Obscura hæc oĩa non parum.

quis subscribat, vel consentiat, & post promissam à vobis veniam contendere vltrà nolit, præcipias illum in medium venire, & Ecclesiasticis pœnis subiacere, quò pugnare pro pietate meliùs possis: Nihil enim, ô Rex, magis regium fuerit, pro quo & cum Persis & aliis Barbaris prælia cõmittere festinásti, reddente tibi Christo pulchras victorias pro hac tua in ipsum alacritate.

Schismatici è scriptis disputationẽ institui volunt.

Obsecramus autem, vt fiant apud pietatem tuam quæstiones in scriptis: Sic enim faciliùs dignoscentur, & in omne posterum tempus reprehendentur peccantes. Si quis autem sermones, pro quibus delinquens fuit, negligens, voluerit per præceptum rectæ fidei prævalere, tuæ iustitiæ ac iudicij fuerit attendere, num & ipsam Doctorum appellationẽ abiecerint ij, qui de dogmatis introducũt, periclitari grauantur, & prædictis subiici nolentes, vt non redarguantur impiè egisse, neq; refutare ea digna putantes, vt mutua eorum conspiratio non habeatur inutilis: Iam enim per ordinatos manifestũ est, quosdam ex illis pro hac impietate meditatos esse, vt dignitatibus concessis nonnullos demereantur, & alios quosdam modos excogitásse. Et id manifestiùs obsistet; & videbit eos pietas tua non multò pòst proditionis suæ mercedem quasi spolia fidei Christi distributuros.

Incusãt Iuuenalẽ Hierosolymorum Episcopum Schismatici.

At ex nobis quidã à pientissimo Iuuenali Hierosolymitanorũ Episcopo olim ordinati, siluimus; quãuis pro Canonibus certandũ esset, ne videremur nostræ gloriæ causa dolere. Et nunc quoq; illius studia & præstigias tales per Phœnicen secundam & Arabiam non ignoramus. Sanè de illis nobis non vacat curam habere, qui ciuitatibus ipsis, quarum nobis ministerium cõtraditum, atq; adeò vita nostra destitui maluimus, q̃ ista pro fide promptitudine. Verùm aduersùs illorum conatus, Dei ac vestræ pietatis iudicium opponemus. Nunc autem oramus, vt vna ac primaria pietas curetur, & ne Orthodoxæ religionis splendor, qui vix tandem sub sancti nominis Constantino irradiauit, & per beatissimos auum & patrem vestræ pietatis confirmatus est, à tua autem Maiestate etiam in alias Barbaras gentes & in Persarum gentem prorogatus est, nunc

Constantinus sancti nominis Imp.

in

in ipsis Regiæ aulæ penetralibus langueſcat, & apud veſtram turbetur Serenitatem: Non enim duplices in Perſidem ô Rex mittes Chriſtianiſmi doctrinas, neque noſtra magnum aliquid erunt, nobis diſcordia laborantibus, nemineq; exiſtente apud illos, qui diiudicet. Neque quis geminis communicabit Verbis & Sacramentis, neque certè piè à tantis Patribus & incondemnatis Sanctis deſciſcet; ſed neq; Regni commoda tribuenda erunt his, qui diuerſa inter ſe ſentiunt, neq; paruus inde vſus, pietatis hoſtibus excitabitur, & innumera alia malignæ contentionis ipſorum quis enumerârit nocumenta?

Si quis autem eſt, qui paruifaciat cœleſtium rationem, talis ſit potiùs quicunque olim, quàm is, cui omnem orbis poteſtatem Dominus dedit. Noſtræ autem preces ſunt, vt iudicium à tua pietate accipiamus: Mentem enim tuam ad exactã eorum, quæ inquiruntur, comprehenſionem Deus inducet. Demum ſi quid nunc prohiberet, (neque enim tuæ pietatis negotia omnia nota eſſe poſſunt) petimus à tua Serenitate, vt ad propria tutò & feliciter commigrare nobis liceat: Nam videmus ciuitates nobis commiſſas, ex tali mora non parum offendi, propter eos, qui etiam in rebus piis, vt videtur, contentionem quærunt, nulla inde proueniente vtilitate.

Petunt ſententiam ab Imp. dari, vel domum dimitti.

Appendicis ſecundę caput III.

ALTERA EORVNDEM petitio è Chalcedone ad Theodoſium Auguſtum miſſa.

ARGVMENTVM.

GRAVISIMA hîc rurſum calumnia impetunt Cyrillum, tum vniuerſam quoque Synodum. Depromunt plurima, nulla veritate nixa. Cyrilli capita identidem hæretica clamitant. Suum erga religionẽ ſtu-

dium promptamq; & expeditam obedientiam arroganter prædicant. Vt nihil admittatur, quod in Niceno Symbolo expreſsè non ſit poſitum, ſtolidè vrgent. Quòd Concilij Legati potiori loco habeantur, quàm ipſi, grauiter expoſtulãt. Ne alius in Neſtorij locum ſufficiatur, enixè rogant. Plurimos ſe habere ſocios, qui omnes à Cyrillianis ſint alieni, falſò & puerliter iactant.

Obſcurè & deprauate hæc expoſita.

Sæpenumero pietatem veſtram, & per nos ipſos, & per eos, qui à nobis miſsi ſunt, docuimus, quòd rectæ fidei dogma corruptioni obnoxium videatur; & quòd ij, qui diſcerpere videntur Eccleſiæ corpus, qui omnia ſuſque deq; faciunt, & omnem Eccleſiaſticam conſtitutionem, omnemq; Regiam legem conculcant, vniuerſaq; ſimul confuderunt, vt expoſitam hęreſin à Cyrillo Alexandrino cõfirment: Nam vt à veſtra pietate in Epheſum vocati ſumus, ad inquirendũ quæſtiones, quæ pullulârũt, & ad confirmandũ fidem Euangelicam, & Apoſtolicam, à ſanctis Patribus expoſitam; nondũ omnibus præſentibus conuocatis Epiſcopis, ij, qui particulare Concilium habuerunt, hæretica illa capita, quę cũ Arrij, & Eunomij, & Apollinarij impietate conueniunt, ſcriptis commentariis roborârunt, & alios quidem deceperunt, alios verò terruerunt, alios autem de hæreſi accuſatos, in communionem ſuſceperunt; & aliis, qui non cõmunicabant, mercedem vt communicarent, dederunt; alios demum ſpe honoris, quibus indigni erant, accenderunt, & ita ſibi multitudinẽ congregârunt, quaſi neſciẽtes, quòd piam religionẽ non multitudo, ſed veritas oſtendit.

Omnia hæc ſunt mera commenta, putidaq; mẽdacia.

Multitudo nõ efficit religionẽ; ſed veritas.

Iterum lectæ ſunt veſtræ pietatis literæ, per magnificentiſsimum Comitem Candidianum, ſignificantes, quòd pacificè & fraternè quæſtiones, quę exortæ nuper, inquirantur. Verùm conuenientibus omnibus pientiſsimis Epiſcopis, nihil profuit lectio: Venit nobilis Palladius Magiſtrianus alias veſtræ Maieſtatis literas afferens, docẽtes reſcindẽda eſſe omnia, quæ particulariter conſtituta fuerant, & Conciliũ denuo congregandum, verumque dogma ſanciendum. Cõtemptum eſt autem & hoc more ſolito pium veſtrum mandatum ab his, qui omnia audent. Aduenit rurſus magnificentiſsimus Magiſter Ioannes, qui tunc Comes omnium largitionum, alias iterum afferens literas, ſignificantes, quòd à veſtra Maieſtate trium depoſitiones

Omnes hæ literæ fuerunt ſubreptitiæ, malo dolo ab Impp. extortæ.

depositiones decretæ sunt, tollendaque è medio subortas offendicula, solamque fidem in Niceæ expositam à sanctis & beatis Patribus, ab omnibus confirmandam. Transgressi sunt, vt solent, & hanc legem ij, qui omnia pro ludibrio habent: Enimuerò nec post lectionem à cœptis destiterunt, & communionem habuêre cum depositis, & meminerunt eorum tanquam Episcoporum, non permittentes, vt capitula ita in damnum & corruptionem piæ fidei exposita, exploderentur, tametsi à nobis ad colloquiũ sæpius accersiti fuerint: Habebamus enim in promptu hæreticorum capitulorum argumenta.

Et hoc falsum est: Siquidem Orientales sæpius citati, Synodo se sistere ausi non fuerũt.

Horum nobis testis est magnificentissimus Magister, qui nobis & illis tertiò ac quartò conuocatis, & hæc nec prætendere audens propter illorum inobedientiam, operæpretium duxit posthac huc nos vocare. Aduenimus, nihil remorati, nec quieuimus, donec huc peruenirem us, & ad vestram pietatem, & apud illustre consistorium obsecrantes, vt ipsi certamen hoc pro capitulis susciperent, ac in colloquium, vel ea tãquam aliena à recta fide exploderent; manentes in sola expositione fidei beatorum Patrum, qui in Nicæa conuenerant. Et hi quidem nihil horum facere voluerunt; sed manentes in hæretica contentione, permissi sunt Ecclesias frequentare, & Sacerdotio fungi; nos verò Synaxi destituti, mansimus tanto tẽpore & in Ephesо, & nunc; innumeraque pericula & illic & hîc pertulimus, & cùm lapidaremur, & tantùm non perderemur à seruis Monachorum habitu indutis, boni consuluimus, vtpote pro pietate talia libenter perferentes.

Non erat certamẽ de capitibus, sed de iusta Nestorij, iniusta verò Cyrilli & Memnonis exauctoratione.

Schismatici iactãt suam pietatem.

Post hæc visum est vestræ Maiestati, vt iterum nos ac illi conuocaremur, & vt ad inquirenda dogmata inobedientes compellerentur. Hæc vt fierent nobis expectantibus, vestra pietas in ciuitatem profecta est; & eos quidem, qui de hæresi accusabantur, & propter hoc alios ex his depositos à nobis, alios verò excommunicatos, & deinde Canonicis pœnis subiiciendos, præcepit, vt in ciuitatem venirent, sacerdotio fungerentur & ordinarent. Nos verò, qui pro pietate tantum certamen susceperimus, & pro rectis dogmatibus nullum non periculum sustinuimus, neque ingredi in ciuitatem iussit, vt fidei peri-

Accusabantur, sed falsò, & hoc compertũ erat Impp.

Scilicet schismatici curant pietatem & religionem.

Schismate carere non potuit, quæ Schismaticos intra se continebat.

periclitãtis negotiũ ageremus, & pro rectis dogmatibus vrgeremus, neq; ad propria remigrare permisit; sed sumus in Chalcedone tristes & gemẽtes in Ecclesia, quę exercetur schismate.

Idcirco qui nullum responsum obtinemus, necessarium duximus, vt præsentibus literis doceremus vestram pietatem coram Deo, & Christo ipso ac sancto Spiritu; quòd si quis ordinatus fuerit, antequàm discutiantur recta dogmata ab his, qui hęretica sentiunt, necesse, vt tota Ecclesia scindatur, tam Clero quàm plebibus dissidentibus: Nullus enim piorum feret, hæretica colentibus communionem dari, propriamque salutem annihilari. Vbi autem hæc futura sunt, tunc vestra pietas præter suam mentem agere cogetur: Nam & schisma præter sententiam inualescet; & eos, qui propietate certant, cõtristabit, non ferentes, vt suæ animæ pereant, & constent contentiosis impia Cyrilli dogmata, quæ iustificare volunt. Multi autẽ, qui pietati studen, & omnes nos, qui ex Orientali diœcesi, & vestrę prouinciæ, ex diœcesi Ponti, & Asię, & Thracię, & Illyrici, & Italiarum, Cyrilli dogmata admitti non sinent, qui & vestræ pietati librum beatissimi Ambrosij miserunt aduersa pullulanti huic superstitioni docentem. Quapropter ne hoc eueniat, & vestra pietas magis conturbetur, supplicamus, precamur, obsecramus, vt edicat, ne ordinatio antea fiat, donec Orthodoxa fides formetur, propter quam & nos congregauit vestra, quæ Christum amat, celsitudo.

Protestatio Schismaticorũ, eorundemq; comminatio.

Hic schismatici gloriãtur de multitudine, paulò pòst de paucitate.

Appendicis II. caput IIII.

TERTIA SCHISMATICORUM postulatio ex eadem ciuitate ad Imperatores missa.

ARGVMENTVM.

CONQVERVNTVR grauissimè, se nõ æquè ac Cõcilij legatos ad Regiam vrbem admitti, cùm æquè ac illi ab Impp. & ad Impp. Ephesoſint euocati. Nugantur fidem & pietatem, quæ aliis prodesse solent, sibi obesse.

obesse. Gloriantur de sociorum grege. Hortantur Augustos ad fidei defensionem, quam Cyrillum cum suis fœdissimè adulterare mentiuntur. Paratos se dicunt, & fidei suæ rationem reddere, & alterius factionis falsitatem palàm ostendere. Concilij Patres ad vnum omnes Arrianos, Eunomianos, et Apollinaristas vocant. Tandem, nisi Imperator audiat, puluere è pedibus excusso, inde se abituros commimantur.

Non hunc euentum sortituram vestræ pietatis expectabamus vocationem: Vocati enim honestè sumus, tanquam Sacerdotes à Rege, & vocati sumus ad confirmandum sanctorũ Patrum fidem; propterea etiam tanquam pio Regi obedituri, aduenimus. Vbi autem venimus, neque Ecclesiam minùs sequuti sumus, neq; vestrum contempsimus edictum, sed vestros nutus sequuti sumus continuè ab eo die, quo in Ephesum peruenimus vsque in hodiernum. Veruntamen vt videtur, nihil nobis profuit in hoc seculo modestia nostra, immò etiam plurimum, vt videmus, obfuit: Nam nos quidem, qui sic vos habuimus, vsque in præsentem diem Chalcedone tenti conseruati sumus; nunc autem ad propria dimittimur. Hi verò, qui omnia confuderunt, & orbem turbis implêrunt, & Ecclesias discerpere contendunt, & pietatem manifestè oppugnant, Sacerdotio funguntur, Ecclesias congregant, &, vt putant, auctoritatem ordinãdi habent, nimirum illicitè ab illis petitam, seditiones in Ecclesia excitant, quæ expendenda in vsus pauperum, in suos insumunt milites.

Non vestra modestia, sed vestra intoleranda temeritas & iniquitas vobis obfuit.

Cæterùm non illorũ tantùm, sed & noster Rex es: Non enim parua portio regni tui est Oriẽs, in qua semper recta fides refulsit, & cum hac etiam aliæ prouinciæ & diœceses, è quibus congregati fuimus. Proinde ne despiciat vestra Maiestas fidem, quæ adulteratur, in quam & vos baptizati estis, & vestri progenitores, in quam & Ecclesię fundamenta sunt iacta, propter quam sanctissimi Martyres innumera mortis genera cum voluptate susceperunt; cum qua & Barbaros vicistis, & Tyrannos destruxistis, qua & nunc opus habetis in bello, quo Africam premitis: Est enim Deus omnium commilito vester, si pro piis eius dogmatibus laboraueritis, & prohibueritis corpus Ecclesiæ disrumpi: Disrumpetur enim, si opinio, quam

Vera hæc sunt; sed quorsum Schismatici fidei encomia promunt?

quam Cyrillus fidei induxit, & alij hæretici confirmârunt, inualeſcat. Hæc ſæpe quidem coram Deo, & in Epheſo, & hic teſtati ſumus, & veſtram pietatem docuimus, rationem illius, vt coram omnium Deo, reddentes: Exigit enim & hoc à nobis, ſicut Diuinæ Scripturæ Propheticæ & Apoſtolicæ docent: Etenim beatus Paulus clamat: Teſtificor coram Deo, qui mortuos viuificat, & Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui teſtificatus ſub Pontio Pilato bonam confeſsionem. Et Ezechieli præcepit Deus, vt annuntiet populo, & minas adiicit, dicens: Niſi annuntiaueritis, ſanguinem ſuum de manu tua requiram.

Erratis miſeri. Cyrillus fidâ illiuſtrat, non impugnat.

2. Timoth. 4.

Ezech. 3.

Timentes itaque hoc iudicium, neceſſarium exiſtimamus iterum docere veſtram Maieſtatem, quòd ij, qui permiſsi ſunt Eccleſias habere, in Eccleſiis docent, quæ Apollinarius, & Arrius, & Eunomius, illegitimè & contra Canones Sacerdotio funguntur; & animas eorum, qui ſe accedunt, ſiquis & ipſos volet audire: Nam per Diuinam gratiam, cui omnium hominum cura eſt, & qui omnes vult ſeruari, maxima pars populi ſana eſt, & pro piis ſolicita eſt dogmatibus. Propter illos maximè dolemus: Et quia cruciamur, timentes, ne paulatim ſerpens morbos plures comprehendat, communeque malum fiat; hæc nos veſtram ſerenitatem docemus, & docere non deſiſtimus, & precamur veſtram Maieſtatem, vt noſtris precibus annuat, & nihil ſinat adiici ad fidem ſanctorum Patrum, qui in Nicæa congregati fuerunt. Quòd ſi & poſt hanc noſtram obſecrationem, hanc, quæ coram Deo data eſt, doctrinam non ſuſceperit veſtra pietas, nos etiam puluerem pedum excutiemus, & clamabimus cum beato Paulo: Mundi ſumus à ſanguine veſtro: Non enim ceſſamus nocte & die, ab eo die, quo in hanc celebrem Synodum aduenimus, & Regi, & Principibus, & Militibus, & Sacerdotibus, & Laicis teſtari, ne amittamus traditam nobis à Patribus fidem.

Et hæc mera ſunt commenta.

Hiulca hæc ſunt.

Quorſum hæ minæ miſeri? Actor. 18.

Appendicis ſecundæ caput V.

Eorundem ad ſuos in Epheſo epiſtola.

AR-

ARGVMENTVM.

INdicant neq; sibi, neq; aduersarijs aditum ad Imperatricem vrbem patere. Hoc tamen indicio differtè cum iis pugnat, quæ duabus præcedentibus petitionibus docuerũt. Asserunt, se cõtristatos de iniusta Nestorij ablegatione. Iactant suã pro fide & religione promptitudinẽ. Promittunt se Imp. conuenturum, negotiumq; confecturum, dũ se ad Rufinianum conferet. Implorant illorum preces, quò capitibus Cyrilli profligatis, victoriam obtineant.

Ex diametro hæc cum præcedentibus pugnant, vt hinc videas Schismaticos meris cõmentis niti.

Postquàm in Chalcedonem venimus (nam in Constantinopolim, neq; nos, neq; aduersarij nostri intrare permissi sumus, propter seditiones bonorum Monachorum) fama accepimus, quòd ante octo dies, priusquàm compareremus (en gloriam pientissimi Regis) Dominus Nestorius ab Epheso dimissus sit, vt eat, quò libèret. Vnde valdè doluimus; quandoquidem verè ea, quæ illicitè & absque iudicio facta, iam robur habere videntur.

Malè habet Schismaticos Nestorij exauctoratio.

Sciat autem vestra sanctitas, nos promptos pro fide certamen inituros, & certare velle ad mortem vsque. Expectamus autem hodie, hoc est, vndecima mensis Gorgiei, transiturum pientissimum nostrum Regem ad Rufinianum, & illic causam auditurum. Precetur igitur vestra sanctitas, vt Dominus Christus nos adiuuet, quò valeamus sanctorum Patrum fidem roborare, & in damnum sanctæ Ecclesiæ exorta capitula radicitus discerpere. Eadem vt & vestra sanctitas sentiat ac faciat, obsecramus, maneatque in sua pro fide Orthodoxa alacritate. Porrò cùm scripta esset epistola, nondum occurrerat nobis Dominus Imerius: Nam fortassis impeditus est in itinere. Cæterùm nihil vos turbet: Speramus enim, tristia extinguenda, & veritatem effulsuram; modò vestra pietas strenuè nos adiuuet.

Frustra contra capitula nitimini.

Hic Imerius eiusdẽ erat factionis.

Appendicis secundæ caput VI.

Altera eorundem de obtenta ab Antagonistis victoria, ad eosdem epistola.

ARGVMENTVM.

SCribunt, se aditum ad Imp. habuisse; in certamine, quod cum Concilij legatis inierãt, superiores euasisse; sua omnia Augusto grata acceptaq; fuisse; Cyrilli et Acacij impietatẽ palàm ostendisse, acriterq; contra vtrunq; Imp. incendisse; paucis totum epistolium à capite vsq; ad calcem refertum est inanibus gloriationibus, senilibusq; iactationibus.

Precibus sanctitatis vestræ datus est nobis accessus ad pientissimum Regem nostrum, Diuinaque gratia his, qui diuersa sentiunt, in certamine superiores facti sumus: Quia omnia quidem nostra accepta fuêre apud Christi amantissimum Regem; lecta autem sunt oblata ab illis, & quæ visa sunt indigna, vt reciperentur, neque vllam consequentiam habebant, reiecimus: Cyrilli enim sursum ac deorsum memores erant, orabantque illum accersiri, vt ipse pro seipso rationem redderet. Vsque in præsentẽ diem non obedierunt, sed audierunt, quòd oporteat sermones de pietate, hoc est, de ratione fidei haberi, & firmatam esse fidem beatorum Patrum.

Hæc omnia cum iis pugnant, quæ paulò pòst consequũtur: Hic enim canunt victoriam; ibi fugam, causæque desertionem

Redarguimus & Acacium, qui in cõmentariis posuerat, passibilem esse Deitatem. Quod vsq; adeò grauatim tulit pius Rex noster, vt excuteret palliũ, & retrorsũ cederet præ blasphemiæ magnitudine. Scimus autem & totum Consistorium nos valde habere acceptos, ꝙ pro pietate certamus. Visum igitur est pientissimo nostro Regi, vt vnusquisque suum sensum exponat, & suæ pietati offerat. Respondimus autem nos, quòd impossibile est aliam fieri expositionem, quàm eam, qui in Nicæa à beatissimis Patribus facta est; & placuit eius Maiestati. Proposuimus igitur illa, in qua vestra sanctitas subscripsit. Cæterùm omnis populus Constantinopolitanus iugiter ad nos venit, orans, vt strenuè pro fide pugnemus; multumque laboramus ad retinendum eos, vt ne videamur occasionem dedisse aduersariis. Misimus autem exemplar expositionis, vt duo exemplaria fiant, duobusque illis subscribatis.

Adeò acceptos vos habet, vt præ nimio fauore ad ciuitatem non admittat.

At quomodo hæc conueniunt cum paucitate, de qua alibi gloriamini?

Appendicis II. caput VII.

Orien-

Orientalium Schismaticorum exemplaria ad fratres, qui communi omnium nomine Constantinopoli legatione fungebantur.

ARGVMENTVM.

Significant, victoriam, cuius proximè facta est mentio, Cyrillianorum confusionem pergratam sibi accidisse. At mirantur interim Antagonistas æquè alacriter et liberè Ephesi agere, ac si victi non succubuissent. Indicant exemplaria, quæ miserant, suis subscriptionibus muniuisse; protestantur emori se malle, quàm vel vnum ex omnibus Cyrilli capitibus recipere. Nestorij exauctorationem, vt & aliorum quoq; excommunicationem, quòd ab hæreticis facta sit, nullam esse pronuntiant.

Omnibus modis pientißimis, et sanctißimis, ac religioßißimis Coëpiscopis, Ioãni, Ioanni, Imerio, Paulo, Macario, Apringio, Theodorito, Helladio Episcopis Synodus, quæ in Ecclesia Ephesi congregata, in Domino S.

Quoniam didicimus vestros pro religione labores, cũ Diuina Regis nostri Christum amantis, & pientißimi; cognouimus experientia Dominum Iesum Christum Ecclesias suas non derelinquere; qui sanè & vobis Orthodoxis decentẽ gratiam exhibuit, aduersariosque multo robore confudit, pientißimumque nostrum Regem rectæ fidei sanctißimæ Ecclesiæ accedere fecit. Confidimus autem, quòd & vobis libertate Sacerdotibus Christi digna certantibus, & pietißimi nostri Regis vita per Deum salua, pacificum finem res habituræ sint: Infamẽtur hæretica, vt per totum orbem in Ecclesiis iterum sanctorum Patrum Orthodoxa fides reluceſcat.

Obscura sunt hæc & fortè mutila.

Verùm aduersarij non cessant vsque in præsentem diem solitam exercere tyrãnidem, eò quòd nullam indignationem experti sunt: Vbique enim in Ecclesias illicitas depositiones

Hæc, quod ad Cyrilli capita attinet, speuare licebit; videre non licebit.

Et hæc argumẽto sunt, non succubuisse.

mittentes;turbant & Clerum & plebem. Subscripsimus item in duobus exēplaribus, quæ à vestra sanctitate nobis sunt missa;pro quibus oramus,vt contra pullulantem impietatem,pro veritate certantes,vsq; ad sanguinem obsistatis,scientes,quòd cum vestra sanctitate concordant ea,quæ nos confitemur. Parati etiam sumus priùs mori,q̄ suscipere vnum ex hęreticis Cyrilli Alexandrini capitulis. Quæ autem ad personarum dehonestationem attinent,perpetuo silētio abrogamus: Qui enim recipiunt eum in hæreticis illis commentariis (hæretica cōmētaria,vt scitis,Patrum fidei coniunxerunt) hac ratione declarant seipsos hæreticos,& ab Orthodoxa fide alienos. Quomodo igitur,oro,fieri potest, vt duo hæc diuersa,depositio & capitula conueniant?Nam si fide digni sunt,qui eum recipiūt, digni fide erunt,& in capitulis hæreticis, quæ exposuerunt. Si autē capitula redarguunt eos hæreticos, omnino hæreticorū est & depositio. Hæc autem ad pientissimū nostrū Regem scripsim⁹,misso exēplari,vt quod operæpretiū videbitur,faciatis.

Atqui postea citra tergiuersationem admittitis omnia.

Argutè colligitis; sed ex falso principio: Ponitis enim totam Synodum hæreticam fuisse, atque ideo Nestorium deponere nō potuisse.

Non minor enim nobis solicitudo est,q̄ pro veritate ipsa, ne si depositio,quæ ab hæreticis facta,robur accipiat, valeant & hæretica capitula, & alia, quæ ab illis contra multos Sacerdotes facta sunt. Bona nobis fiducia est, quòd vestra sanctitas hæc omnia doceat,& illa faciat,quæ contra omnia,quæ ab hæreticis facta sunt,irritēt, siue depositionem, siue excommunicationem,idq́; tam Synodali rescripto,quā Regio edicto:Non ignorat enim vestra pietas, quòd habemus quosdam Episcopos nobiscum desolatos in suis prouinciis. Demum misimus vestræ sanctitati recèns factā expositionē ab Alexandrino hæreticorum capitulorum, euidentiùs etiā per illam ostendente suam impietatē. Sicut & rogauimus vestrā sanctitatē,dignemini curare,vt nos statim dimittamur,maximè,quia nunc hyems instat.

Hæc fiducia vos fallet.

Imò verò maior pars iam antè vel exauctorata vel excommunicata erat.

Est hîc sermo de declaratione Anathematismorum Cyrillianorum.

Appendicis II. caput VIII.

Relatio Orientalium, qui Ephesi degebant, ad Theodosium & Valentinianum Augustos.

AR-

ARGVMENTVM.

Agit Impp. gratias, quòd suos legatos benevolè audierint, veritatẽ receperint, falsitatem reiecerint. Rogant, vt Nestorij exauctorationẽ, quam illi moliti erant, qui in hæretica Cyrilli capita iurárant, irritam decernant: Addunt non sat esse, si Nestorius vltro cedat, sed opus præterea esse, vt læsæ fidei consulatur.

Pientissimis & Christi amatoribus Regibus Theodosio et Valentiniano Augustis, sancta Synodus, quæ Ephesi est congregata.

Edocti ex sanctissimorum & pientissimorum ministrorũ nostrorum literis, qui pro tota Synodo ad vestrum pium exercitum peruenerunt; tum quòd benignus illis ad vestram pietatem patuerit accessus, tum quòd Maiestas vestra multùm pro Orthodoxa fide zelet, gauisi sumus, quasi præsentes prædictis serenam vestræ pietatis faciem simul intueremur. Cognouimus enim, quomodo ea, quæ ab aduersariis, vestro iusto iudicio minùs fuêre accepta, sanctorum autem Patrum, qui in Nicæa, fides, pro qua & præsentes pientissimi Episcopi, & nos soliciti sumus, receptionem meruit. Credimus itaque Deum sic instituisse vestram pietatem, ne quo modo commoueretur Apostolica fides, per quam à progenitoribus regnum habet vestra Maiestas, omnesq; alienas nationes subditas habet. Et propterea gratiarum actiones & continuas preces solito more, cum magno gaudio, Christo Domino offerimus.

Non pro tota Synodo; sed tantùm pro Conciliabulo Antiocheno.

Quoniam autem sub vestro imperio magna quædam fiducia est Sacerdotibus, confidimus etiam ea, quæ nos mœrore conficiunt & solicitudine, cognouisse vestram Maiestatem, illorumq; remediũ petere. Vnde oramus, & ante vestra vestigia prouoluimur, vt nos cum longanimitate humiliantes vestræ pietati suscipiatis, & iustè petentes de offensa persona ab his, qui receperunt hæretica capitula Cyrilli Alexãdrini, & in Deũ ipsum impiè egerunt: Nam qui introduxerunt hæretica capitula, & turbauerunt sanctorum Patrum fidem, hanc ipsorum partem in ipsis commentariis etiam illicitam depositionem

Grauis intercessio pro hæretico Nestorio, quẽ tamen, quòd Impp. exosissimus esset, nominare nõ audẽt.

Coram quo iudice, quæso, hæreseos conuicti sunt Pãtres Concilij?

fecerunt. Et credimus non visum fuisse, incorrupto vestro & recto indicio iustam illorum stare condemnationem, quos condemnari manifestè oportet, vtpote conuictos hæreticos.

Quæ autẽ particulariter secutura sunt ab illis contra Ecclesiasticas constitutiones, & contra pientissima vestra scripta, iam à multis didicit vestra Maiestas, si in nullo ab ipsis offendatur, vestrisq; edictis non obluctetur, & Ecclesiasticam fidem prædicet: Nam etsi millies fugiens tumultus caueat, & ipse priuatim agere malit; opus tamẽ, ne fides iacturam ferat, eò quòd illegitima ista depositio ab his, qui hæretica capitula introducunt, facta sit.

Scilicet Nestorius Ecclesiasticam fidem prædicat, & Imp. edictis paret.

Appendicis secundæ caput IX.

Epistola Theodoreti Episcopi Cyri è Chalcedone ad Alexandrum Hierapolitanũ scripta.

ARGVMENTVM.

SCribit, nihil eorum se omisisse apud Regem & Senatum, quæ adhiberi debebant et poterant, vt fides, quam Patres Concilij adulterare mẽtitur, obtineret, & falsitas faceſſeret. Hactenus tamen rem conficere non potuisse: Tum oblatam cum Cyrillo & Memnone cæterisq; pacis occasionem fortiter reiecisse. Addit Nestorij causam se iuuare voluisse & etiamnum velle, sed hominem vsq; adeò exosum esse, vt ne nominare quidem audeat. Indicat, se ad reditum anhelare, quòd magistratus et Principes sint alieni; populares cæteruatim ad se excurrere, ne Synaxes agant, inhibitum esse; contrà inhibitionẽ exceptum & impetratum, & ob id excurrentiũ greges quotidie crescere.

En studium & diligẽtiam filiorum huius seculi in re praua.

Nullum humanitatis, nullum asperitatis, nullum adhortationis, nullum declamationis genus omisimus, quo apud pientissimum Regem & illustre consistorium non simus vsi, testificantes coram Deo, qui omnia videt, & Domino nostro Iesu Christo, qui iudicaturus est orbem in iustitia, & Spiritu sancto, & electis eius Angelis, ne cõtemnatur fides, quæ ab his, qui hæretica dogmata susceperẽ, & his subscribere ausi fuẽre, adulteratur; & vt præcipiatur solùm exponendam, sicut in

Nicæa

Nicæa, & abiiçendam ſuperinductam hæreſin, ad damnum & perniciem pietatis. Et vſq; in hodiernũ diem nihil efficere valuimus, nũc huc, nũc illuc auditoribus ſeſe ferẽtibus. Attamen nos nihil horũ dehortari potuit, vt ab vrgendo propoſitũ deſiſteremus, ſed perſecuti ſumus cauſam, Dei gratia: Cum iuramento enim pientiſsimo noſtro Regi ſuaſimus, quòd impoſſibile ſit nobis Cyrillum & Memnonem cõciliari, & quòd fieri nequeat, vt illis cõmunicemus, qui non antea eiecerint hæretica capitula. Itaq; nos quidem hanc habemus mentem; ſtudium autem eſt his, qui ſua ipſorum quærunt, non autem, quæ Ieſu Chriſti, vt reconcilientur eis, & præter mentem noſtram. At non eſt nobis eius rei cura: Deus enim noſtrum propoſitũ exigit, & virtutem explorat, neq; ſupplicia irrogat propter ea, quæ præter mentem fiunt.

Mira iſtorum hominum rabies cõtra Cyrilli capita.

Impoſsibile eſt ſanè vobis in veſtra pertinacia perſiſtẽtibus.

De amico autem ſciat tua ſanctitas, quòd ſi quando eius faceremus mentionẽ, vel apud pientiſsimum Regem, vel apud illuſtre Conſiſtorium, defectionis notabamur; tantæ ſunt eorum, qui intrò ſunt, erga illum inimicitiæ. Et hoc eſt moleſtiſsimũ. Pientiſsimus Rex præ omnibus aliis auerſatur nomen, manifeſtè dicens: De hoc mihi nullus loquatur: Specimen enim ſemel ipſe dedit. Attamen dum hîc ſumus, nõ ceſſabimus omni virtute & eius Patris curã gerere, ſcientes in factã illi ab impiis iniuſtitiam. Nobis quoq; ſtudium eſt, vt hîc liberemur, & noſtra liberetur pietas: Nihil enim hinc boni ſperandum, eò quòd iudices ipſi omnes auro confidant, & contendant vnam eſſe naturam Deitatis & humanitatis. Populus autem omnis, gratia Dei, bene habet, & iugiter ad nos egreditur. Incepimus autem ipſis etiam differere, & celebrauimus communiones maximas, & quartò illis enarratum eſt precibus tuę pietatis de fide; & tanta audierunt voluptate, vt vſque ad horam ſeptimã non diſcederent, ſed perdurauerint vſq; ad æſtum Solis: In aula enim maxima, & quatuor habente portitus, multitudo cõgregata fuit, & nos ſupernè concionabamur è ſuggeſtu prope tectum.

Quomodo illum vos amatis, & Patrẽ appellatis, quẽ totus mũdus execratur, niſi idem, quod ille, ſẽtiatis?

Peſtem iuſtiùs & Patrẽ appellaueritis.

Patres Synodi, impios vocant Schiſmatici.

Nõ vnam naturã, ſed vnam perſonã eſſe contendebãt.

Verùm Clerus omnis cũ bonis Monachis, valde nobis erat infenſus, ita vt fieret collapidatio, quãdo à Ruffinianis poſt ad-

Eiuſmodi excurſus etiamnũ fiunt, vbi primùm hereſis proſeminari incipit.

uentum pientiſsimi Imperatoris rediremus,& vulnerarentur multi ex Laicis & falſis Monachis,qui nobiſcum erant. Nouerat autem Rex pientiſsimus, quòd multitudo congregaretur contra nos;& ſolis nobis occurrens,dicebat: Noui,quòd malè congregamini. Dicebam autem ei: Quia dediſti fiduciam loquendi, cum venia audi. Iuſtum eſt hæreticos quidem excommunicatos in Eccleſiis agere;nos verò,qui pro fide certamus,& propter hoc illos communionis exortes factos,nõ intrare in Eccleſiam; & ille reſpondit: Et ego quid faciam? Reſpondi igitur illi: Quod fecit magiſter tuus Comes largitionum in Epheſo: Ille enim vt inuenit nonnullos congregari, nos autẽ non cõgregari,compeſcuit eos, dicens. Si nõ fueritis pacifici, non concedam vni parti congregari. Et oportebat etiam tuam pietatem prȩcipere hîc Epiſcopo,ne permitteret, neque illis, neque nobis congregari, donec conueniamus, vt iuſta tua ſententia omnibus nota fiat. Ad hæc dicebat: Equidem Epiſcopo imperare non poſſum. Itaque reſpondi ego: Igitur neq; nobis imperes,& accipimus Eccleſiam, & congregamur, & cognoſcet tua pietas, quòd multò plures nobiſcum ſunt,quàm cum illis. Adhæc diximus ei, quòd noſtra congregatio,neq; lectionem ſacrarum Scripturarum habebat,neque oblationem; ſolas autem preces pro fide & veſtra Maieſtate,& de religione colloquia. Approbauit igitur,& vltro non prohibuit hoc fieri. Augentur igitur cõuentus multitudinis ad nos veniẽtis & cum voluptate doctrinas audientis. Oret igitur veſtra pietas, vt cauſa noſtra exitum habeat Deo placentem:Nos enim quotidie periclitamur, & inſidias Monachorum & Clericorum ſuſpicantes, & potentiam & incuriam videntes.

Imp. populi ad Schiſmaticos excurſum improbat.

Nõ fit veriſimile, hęc inter Theodoretum & Imp. intercеſiſſe.

Iterũ ineptè gloriantur de turba.

Appendicis ſecundę caput X.

EPISTOLA LEGATORVM Schiſmaticorum ad ſuos in Epheſo.

ARGVMENTVM.

INſectantur Cyrillum eiuſdemq; capitula atrociſsimè: Appellant hæreſiarcham,impiæ hæreſeos inuentorem,impoſtorem. Minantur mortem ſe potiùs

potiùs, subituros, quàm in communionem cum illo redeant. Nestorium miré extollunt; neq; tamen publicè nominare, nedum commendare audent. Cyrillianos fraude, largitionibus, aliisq; artibus omnes ita depraua̅sse nugantur, vt negotij conficiendi nullam ferè spem habeant. Quam ob rem missione petita et impetrata, omnes, solo Nestorio excepto, qui ad suam Mandram abire iussus sit, ad suas Ecclesias reuerti denuntiant.

Quintò accessus nobis contingit; & quamuis multum de hæreticis capitulis disceptauerimus, iurauerimusq; sæpius pientissimo Regi, ꝙ impossibile sit nobis communicare his, qui diuersa sentiunt, si nondum explosérint capitula, & ꝙ Cyrillus etiam si reiecerit capitula, à nobis suscipiendus nō sit, eò quod ipse tā impię hæreseos Hæresiarches factus sit; nihil tamen profecimus, eò quòd & aduersarij instarēt, & auditores hos tā impudenter obluctātes, non cōpescerent; nec cogerēt eos, vt ad inquisitionē & colloquium venirent: Hac enim via effugiūt, ne capitula examinentur, & de his disputari prorsus non sinunt.

Gratis in D. Cyrillum calumnia.

Nos autem propter vestras preces vsq; ad mortem instare parati sumus; & neq; Cyrillum suscipere, neque capitula ab eo exposita, neque illis communicare, priusquàm explodantur, quæ malè fidei adiecta sunt. Obsecramus igitur & vestram sanctitatem, vt sapiatis eadem, quæ nos, eundemq́ laborem ostendatis: Certamen enim nobis pro religione est, quam solam habemus spem, & propter quā expectamus fruituros nos benignitate Saluatoris nostri in futuro seculo. De pientissimo & sanctissimo Episcopo Nestorio sciat vestra pietas, quòd studuerimus quidem sermonem de illo inserere: Sed nunc non potuimus, eò quòd omnes vel ad ipsum nomen hostiliter afficiūtur. Nihilominùs curę nobis erit, tametsi res sic habeāt, per opportunitatē temporis ac auditorum beneuolētiam, etiam hoc facere, si quidē nostro proposito Deus cooperatus fuerit.

Laus impia impij hæretici.

En quantū hi studium deferāt impio condemnatoque Nestorio.

Porrò vt vestra sanctitas etiam hoc non ignoret, scitote, quòd videntes Cyrillianos tyrānide & fraudibus & adulatione & donis, omnes (vt ita dicam) decepisse, nō rarò pientissimum Regem & magnificētissimos Principes obsecrauimus, vt & nos ad Orientē dimitteremur, & vestra pietas ad propria remigraret: Cognoscimus enim, quòd in vanum moras nectimus,

Schismatici causæ suæ diffidētes, quā antea se obtinuisse gloriabantur, reditum vrgent.

mus, & instituta non perficimus, eò quòd Cyrillus vbiq; fugit colloquium nostrum, conscius sibi blasphemias, quas in duodecim capitulis suis edidit, manifestè redarguendas. Placuit autem pientissimo Regi, post multas adhortationes, vt singuli ad propria redeamus; ad hoc, vt & Ægyptius, & Memnon Ephesius in suis locis maneant: Sic enim poterit Ægyptius oēs excęcare muneribus suis, sic, vt ille quidem, cùm innumera fecerit mala, ad thronum suum redeat; iste vir innocens vix ad suam mansionem dimittatur. Omnem, quæ vobiscum est, fraternitatem, & nos, & qui nobiscum sunt, plurimū salutamus. Ioannes Episcopus Antiochiæ Orientis valere vos in Christo precor, Domini pientissimi & sanctissimi. Subscripserunt autem similiter & alij.

D. Cyrillum contemptim vocant Ægyptium.

Nestorium virum innocentē vocāt.

Appendicis II. caput XI. & postremum.

Relatio Episcoporum Orientalium ad Callimorem Persidis Regem.

ARGVMENTVM.

ITerum atque iterum proscindunt hîc rursus Cyrillum: Appellant Ecclesiarum pestem, legis Regisq; contemptorē, fidei euersorem, perfidiæ assertorem: Quem proinde vnà cum Memnone temeritatis eiusdem socio exauctorare coacti sint. Petunt, Concilium in alium locum transferri, quòd Epheſi propter Memnonis & Cyrilli tyrannidē, tutò ibi manere non queant. Agnoscunt suorum paucitatem; sed interim gloriantur de eorundem pietate et sanctimonia: Deniq; in omnibus et per omnia Schismaticos ineptosq; sese declarant. Cæterùm per Callimorem Persidis Regem Theodosium designant. Appellant autem eum ob id hoc nomine, quòd Persas debellâsset, religionemq; per Tyrannidem ibidem extinctam, restituisset.

Hinc clarè colligitur, Callimoris Regis nomine Theodosium designari: Siquidem Persarū Rex Paganus per id tempus erat.

Pietas vestra, quę benefaciendo orbi & Ecclesiis Dei claruit, iussit nos in Epheso congregari; ita vt inde lucrū & pax Ecclesiæ accresceret, non vt omnia confusione & deordinatione implerentur: Et hæc vestræ Maiestatis edicta, apertè & mani-

manifestè piam vestram & pacificam pro Ecclesiis Dei indicabant mentem. Atqui Cyrillus Alexandrinus, ad perniciē Ecclesiarum (vt videtur) & natus, & educatus, assumpta cooperatrice Memnonis Ephesiorum audacia, primum quidem placidum & pium vestrum edictum transgressus est, per omnia se illi non subditum declarans: Nam cùm vestra Maiestas præceperit de fide diligens examen & inquisitionem, eamq; haberi cum concordia & pace omnium, Cyrillus, de Apollinarij dogmatis accusatus, imò ipse seipsum redarguens anathematismis, quos pridem in Regiam vrbem cū propria subscriptione misit, in quibus deprehenditur sapere cum impio & hæretico Apollinario; posthabitis his omnibus, quasi tempora hæc Rege destituta essent, suæ indulsit licentiæ: Et cùm oportebat rationem reddere dictorum, quibus gloria Domini nostri Iesu Christi contaminabatur, assumpta sibi autoritate propria, neque à Canonibus, neque vestris edictis sibi concessa, contendit ad omne deordinationis & iniquitatis genus.

Indigna in Cyrillum calumnia.

Adhæc mota Sancta Synodus, quæ non approbauit pestiferas fidei eius adinuentiones, ipsum quidem deponit propter prædicta omnia: Memnonē verò, vt cooperariū eius, & commilitonem in omnibus factum, qui innumeras turbas contra sactissimos Episcopos, qui non assentiebantur hæreticæ illi prauæ opinioni, excitauit, & Ecclesias & omnia templa conclusit, quasi adessent pagani & hostes Dei, qui & vulgus Ephesiorum introduxit, adeò vt nobis quotidie de summa periclitandum sit. Spectat autem sancta Synodus nō vindictam, sed recta pietatis dogmata: Hæc enim creuisse, nihil aliud est, quàm rectam fidem statuere.

Conciliabulum suum falsò vocant sanctam Synodū.

Oratio hęc est mutila: Delideratur enim exauctoranit, vel excommunicauit, vel aliud eiusmodi.

Poterit autem Maiestas vestra, vel ex ipsis illius capitulis eius sententiam agnoscere: Summum enim hæreticorum impium Apollinarium, quasi ex inferno excitare, & cōtra Ecclesiam & rectam fidem militare cōprobatur, & anathematizare, si verba eius exponātur, Euāgelistas simul & Apostolos, & post illos Ecclesiæ progenitores, qui à Spiritusancto, non à suis cogitationibus impulsi, piā fidem prædicauerūt, & Euangelium annuntiauerunt. Contraria istis ille & sapit, & loquitur; præcipien-

Impudens in Catholicum virum mendacium.

ACTORVM CONCILII EPHESINI.

Tomus quartus.

In hoc segmentum ea certo quodam ordine reiecta sunt, quæ Oecumenici Concilij Patres aduersùs Antiochenum Conciliabulum scripserunt, instituerunt, & decreuerũt. Cognoscere hinc licebit, quantum sit Satanæ eiusdemq; ministrorum studium, vt Ecclesiæ regno quassato euersoq;, suum stabiliant: Mox quicquid flagitiorum Schismatici Concilij Proceribus imposuerant, hoc totum integrè penès ipsos resedisse, verisimeq; de eisdem affirmari potuisse: Postremò hæreticos eorundemq; consobrinos Schismaticos in sycophantiarum impostura rumq; structura nunquam non suî similes esse. Constat ętatis huius Sectarios iisdem illis artibus, commentis & strophis in omnibus Colloquiis & Conciliis vti & niti, semperq; hucusque vsos nixosq; esse, quibus Schismatici, de quibus est sermo in Synodo Ephesina.

PRIMA TOMI HVIVS ACTIO, IN QVA Orientalibus anathema decernitur.

Rerum Ephesi aduersùs Orientalium Conciliabulum gestarum caput primum.

ARGVMENTVM HVIC ET PROXIMO capiti quasi commune.

QVINTO tandem post Nestorium depositum die aduenit Ioannes Patriarcha Antiochenus cum reliquis Orientalibus Episcopis. Capta autem occasione, quòd se absente Synodus Nestorium exauctorâsset, insimulataque capitum seu Anathematismorum Cyrilli doctrina tanquam minùs Catholica, Cyrillum & Memnonem veluti hæreticos, nataque seditionis & coactæ aduersùs Nestorium Synodi auctores, non solùm grauiter vbique proscindunt, literasque criminatione plenas ad Impp. de ambobus mittunt; sed exauctorationis quoque sententiam in vtrunque ferunt. Cùm verò Cyrillus & Memnon plurimum istuc cùm sibi ipsi, tum Ecclesiæ quoque obesse posse animaduerterent; libellum contra Ioannem Antiochenum, eiusdemq; socios Synodo offerunt; illosq;, vt temeritatis suæ rationem reddant, ad Concilium prouocant. Actionis autem huius initium sic habet.

Post consulatum Dominorum nostrorum semper Augustorum: Flauij quidem Theodosij decimum tertium: Flauij autem Valentiniani tertium, 17. Calend. Augusti Synodo iuxta piissimorum Christianissimorumque Impp. nostrorum decretum in Ephesiorum Metropoli congregata, considentibusque in sanctissima Dei Ecclesia, quæ vulgò appellatur Maria, piissimis Deóque dilectissimis Episcopis, Cyrillo Alexandrino, qui & Cœlestini quoque sanctissimi sacratissimique Ecclesię Romanę Archiepiscopi locum obtinebat; Arcadio Episcopo, Romanæque sedis Legato; Proiecto & ipso quoque Ecclesiæ Romanæ Episcopo; Philippo Presbytero, eiusdemque sedis Legato; Iuuenale Hierosolymorum, Memnone Ephesiorum, Flauiano Philippensium, qui & Rufi quoque piissimi Thessalonicensium Episcopi personā sustinebat, cæterisq; suo ordine suprà iam recensitis, Hesychius Diaconus dixit: Cyrillus sanctissimus perque omnia sacratissimus Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus, & sanctissimus Deóque charissimus Memnon Ephesiorum Episcopus sanctissimæ Oecumenicæque Synodo, quæ iuxta piissimorum Christianissimorumque Impp. nostrorum edictum in Ephesiorum Metropoli conuenit, libellum obtulerunt. Hunc, quoniam in promptu est, si vestra sanctitudo

sanctitudo iusserit, coràm hîc recitabimus. Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus dixit: Libellus à sanctissimis sacratissimísq; Episcopis Cyrillo Alexandrino & Memnone Ephesino oblatus, recitetur, & inter acta Concilij referatur.

Per Hesychium Diaconum nomine Cyrilli & Memnonis libellus offertur Synodo cõtra Orientales.

Hesychius Diaconus legit.

Tomi quarti caput II.

LIBELLVS PER CYRILLVM Alexandrinum & Memnonem Ephesiorum Episcopum sacræ Synodo oblatus & inter Synodi acta relatus.

ARGVMENTVM.

EXponitur libello hoc, Ioannem Antiochenum ex legitima blasphemi coniuratiq́ue hostis Christi Nestorij exauctoratione ansam cepisse, vt illegitimam, temerariam, & iure ipso nullam planeq́ue inanem depositionis sententiam in Cyrillum & Memnonem ferret. Rogatur proinde sacra Synodus, & per sacram Triada adiuratur, vt prædictum Ioannem secundùm iurium præscriptum citet, coramq́; temeritatis suæ rationem reddere compellat.

EXEMPLAR LIBELLI. Sacræ Synodo gratia Dei, pientissimorumq́; & Christianissimorum Regum nostrorum decreto, in hac Ephesiorum Metropoli coactæ, Cyrillus Alexandrinorum, & Memnon Ephesiorum Episcopi.

Pium Imp. nostrorum decretum, & nos & vestram quoq; sanctitudinem in hanc Ephesiorum Metropolim ea de causa conuenire iussit, quò & rectam Apostolicę fidei finitionẽ communi omnium sententia statuamus, & hæresin à Nestorio

Duplex coactæ Synodi Ephesinæ causa.

recèns inuectam discutiamus. Vestra autem sacra Synodus rectè canonicéque omnia instituens, in sanctam huius Metropolis Ecclesiam conuenit; prædictumque Nestorium, vt vestro consessui se adiungeret; eorúmq;, quæ in exegesibus suis blasphemè protulerat, impiéque ac sacrilegè contra Christum omnium nostrûm Saluatorem epistolis suis inseruerat, rationem redderet, admonuit. Quoniam verò tertiò vocatus mala præpeditus conscientia sistere se recusauit, omnibus, quæ ad illius causam pertinebant, diligenter discussis & examinatis, certóque comperto, quòd hæreticus & blasphemus esset, Ecclesiasticas sequuta sanctiones exauctorationis sententiam in ipsum tulit & promulgauit.

Nestorius tertiò citatus Synodo se sistere non audet.

Exauctorationis sententia in Nestorium hæreticum & blasphemum à Synodo lata.

His porrò ad eum modum transactis, & in piissimorum inuictissimorúmque Impp. nostrorum notitiam deductis; vix tandem, quando nimirum ipsi placuit, Ioannes Episcopus Antiochenus Ephesum venit, nonnullósq;, qui cum Nestorio (vt intelleximus) sentiunt, secum adduxit. (Sunt enim alij ex illis iam olim gradu suo moti; alij verò solo nomine Episcopi; vtpote nullas ciuitates, aut diœceses obtinentes.) Ægrè autem ferens Christum glorificatum; eúmque, qui blasphemus in illum extiterit, iusta exauctorationis sententia percussum nescimus quomodo (si tamen, quæ vulgò feruntur, certa veritate nituntur) omni Ecclesiastica auctoritate proculcata, omnique Ecclesiarum ordine, & ritu & consuetudine contempta, impiam illegitimámque chartam concinnauit; ratúsque depositionis iaculo perstringi nos posse, intoleranda contumelia nos affecit.

Cuiusmodi Episcopi Ioan. Antiocheno adhęserint.

Malè habet Ioan. Antio. Christum esse glorificatum.

Ioan. Ant. publico scripto Cyrillum atroci contumelia afficit.

Quæ sanè hominis temeritas eò maior censenda est meritò, quò sacra nostra Synodus Episcopos supra ducentos habuit; qui omnes vnanimi consensione Nestorium deposuerunt; ille verò triginta tantùm numero, eósque vel hæreticos, vel certè de hæresi suspectos, & hinc inde corrasos: Quóque nullam omnino, vel per leges Ecclesiasticas, vel per Augustorum decretum potestatem obtinuit, qua fultus quempiam ex nobis iudicare, vel simile quippiam tentare posset; præsertim verò contra maiorem sedem. Quòd si integram illi esset, in

Ioan. Antiocheno adhæserũt triginta Episcopi omnes de fide vel moribus suspecti.

Sedes minor maiorem iudicare non potest; Alexandrina autẽ maior est Antiochena.

quempiam

quempiam noſtrûm iudicium exercere; tamen Canones Eccleſiaſticos ſecutus, debuit nos, quos inſigni contumelia affecit, commonefacere; nec non vnà cum vniuerſa reliqua Synodo ad reddendam rationem euocare. Nunc verò nihil horum curans, neque timorem Dei præ oculis habens, ea ipſa hora, qua in Epheſiorum ciuitatem ingreſſus eſt, idque occultè, nullóque noſtrûm, quid moliretur, intelligente, in Eccleſiaſticas ſanctiones, vel in ſuum potiùs ipſius caput inſaniens, eos depoſitionis ignominia afficere conatus eſt, qui in hodiernum vſq; diem prorſus ignorârant, qualemnam, vt id faceret, cauſam habuerit.

Nemo indicta cauſa cõdemnari debet.

Ioan. Antiochenus Epheſiorum ciuitatem occultè ingreditur. Idem ipſo ingreſſus ſui articulo, Cyrillũ exauctorat.

Quia ergo indignum eſt, quempiam Eccleſiaſticas leges ita proterere, auſúque temerario contra maiores ſeſe efferre; & ea clanculum in eiuſmodi deſignare, quæ in aliquem vel poſtremum in Eccleſia gradum ſortitum, ſuúmue mancipium prudens committere non auderet: Et quia tandem hîc præſens cum iis agit, qui vnà cum ipſo iſtud facinus commiſerunt, non potuimus pietati veſtræ codicillos hoſce non offerre; quã quoque obnixè rogamus, atque adeò per ſanctam homouſiamq; Triada obteſtamur, vt ipſum Ioannem, cæterósque factionis illius ſocios ſimul accerſat; quò in ſancta hac veſtra Synodo preſentes, temeritatis ſuæ rationem reddant: Nos enim parati ſumus euidenter oſtendere, quòd impiè & illegitimè hanc nobis contumeliam inferre moliti ſunt.

Ioan. Antioc. ea in Cyrillũ deſignat quæ iure in ſuum mancipium facere non poterat.

Tomi quarti caput III.

ARGVMENTVM.

TRES à ſacro Concilio ad Ioannem Antiochenum, cæterosque conſpirationis illius ſocios deſtinantur Epiſcopi; qui illos, vt ſacræ Synodo quam primùm ſeſe iſtant, commonefaciant; & eorum, quæ in Cyrillum & Memnonem, reliquoſq; Concilij Patres iniuſtè commiſerant, rationem exponant. Abeunt, re infecta redeũt, quòd inſolens miles mercede cõductus, nullũ ad Ioannis diuerſorum aditum præberet. Cyrillus ergo Ioannem ſceleris conſcientia præpeditum Concilij iudicium detrectare intelligens, ſuam quidem

& Memnonis innocentiam declarari, Ioannis verò temeritatem condemnari postulat.

Cyrillus & Memnon omni improbitatis suspicione maiores.

Acacius Melitenæ Episcopus dixit: Superuacanea de accusatis est suspicio. Quòd si maximè vera ea esset; adhuc tamen accusatio Cyrillo Alexandrino, & Memnoni Ephesino sanctissimis pientissimisque Episcopis intentata, nullam vim haberet: Fieri enim nō potest, vt ij, qui à sacra hac Synodo desciuerunt, & cum Nestorij sectatoribus societatem inierunt, talique ac tanto crimine obstricti tenentur, quicquam omnino contra Oecumenicæ huius Synodi Præsides afferre queant; potissimùm verò cùm omni prorsus potestate careant. Quoniam verò sanctitas vestra iudicat, illos ea de causa iudicio nostro sisti oportere, Ioannes Antiochenus rebellionis huius Antesignanus per Paulum, & Petrū, & Archelaum Episcopos piissimos legitimè admonitus citatúsque, cur criminosè egerit, tantámque rem temere præsumpserit, coràm hìc respondeat.

Hæretici & Schismatici nihil iuris habent in Orthodoxos.

Ioan. Antiochenus Schismaticorū Antesignanus.

Archelaꝰ, Paulus, & Petrus Episcopi ad Ioan. Ant. destinati legati.

Cùm itaque Archelaus Myndensium Cariæ prouinciæ Episcopus, & Paulus Lampæ ciuitatis Cretæ Episcopus, & Petrus Parembolorum Palæstinæ Episcopus ad Ioannem abiissent, & ad Synodum denuo reuersi essent; Firmus Cęsareę Episcopus dixit: Doceant Deo dilectissimi Episcopi, qui, vt legatione apud religiosissimum Episcopum Ioannem fungerentur, deputati fuerant, ecquodnam responsum ab illo tulerint.

Ioan. Ant. Synodi legatos nō admittit. Idem militibus ædes suas contra Synodum munit.

Schismatici veritate destituti, armis pugnant.

Paulus ciuitatis Lampæ Episcopus dixit: Missi à sacra vestra Synodo ad Ioannem piissimum Ecclesię Antiochenę Episcopum; ædibúsque, in quibus diuersabatur, appropinquantes, non paruam mox militum & aliorum quorundam arma gladiósq; inferentium multitudinem offendimus; qui, ne ad ianuā propiùs accederemus, impedimento nobis erant. Ægrè tandem intra vestibulum admissi multis institimus sermonibus, dicentes: Pacifici sumus, mali nihil molimur, tres tantùm missi adsumus, admittite nos, Synodus legitimi negotij causa huc nos destinauit, verba pacifica ad Ioannem Episcopum piissimum deferimus &c. sed omnia hæc frustra: Nam cùm magna

vndique

vndique turba circumfunderemur, ſubodoratus, vt veriſimile eſt, Ioannes, qua de cauſa veniſſemus, aditum ad ſe denegauit. Præterea multa paſsim à multis dictabantur; in quibus nonnulla quoque contra ſacram hanc Synodum & Orthodoxam fidem blaſphema continebantur; quę tamen ob tumultuationem ibidem excitatam exactè obſeruare nequiuimus.

Miniſtri Io. multa blaſphema in Synodum & fidem Orthodoxam iactant.

Archelaus Myndenſium Epiſcopus dixit: In magnã tempeſtatem, nec in parua quoq; pericula, piiſsimi Epiſcopi Ioannis domicilio propiùs accedentes, nos penè coniecimus: Cõperimus ibi enim militum alios ferrum ſtringentes, quoſdam fuſtibus incurſantes, nonnullos quoque extrema nobis interminantes; non exiguam ad hæc aliorum hominum multitudinem vndiq; nos circumcurſitantem. Cùm autem permultos ex illis rogitaſſemus, vt eum de noſtro aduentu certiorem facerent, neſcio quam ob cauſam, nemo nos admiſit.

Mirabilis hominũ fex ante Ioan. Act. ædes collocata.

Petrus Parembolorum ciuitatis Epiſcopus dixit: Et ego quoq; cùm vnà cum piiſsimis Epiſcopis ad religioſiſsimi Epiſcopi Ioannis diuerſorium veniſſem, milites comperi arma inferentes, gladios euaginantes, & vndequaque nos circumuallantes: Alios quoque promiſcui generis non paucos cum illis, qui & turbam ciebant, & ſuis nos comminationibus territabant, & voces præterea blaſphemas cùm in orthodoxam fidem, tum in ſacram quoque Deóque dilectam Synodum veſtram detorquebant. Cùm autem obnixè rogaremus, vt ea de cauſa nos à ſacra Synodo veniſſe ſignificarent, quò eius nomine nonnulla piiſsimo Epiſcopo Ioanni referremus, repulſam paſsi ſumus: Subolfecerat enim (vt putamus) idem reuerendiſsimus Ioannes, quorſum miſsi eſſemus: Aderant nanque nonnulli ex Clericis illius, quibus à ſacra Synodo miſſos nos eſſe indicauimus. Atque ita nemo nos intromiſit,

Inſignis petulantia & impietas militum ac Satellitũ Ioannis.

Cyrillus Alexandrinę Eccleſię Epiſcopus dixit: Sacra veſtra Synodus, & me, & reuerendiſsimum Deóq; dilectiſsimum Epheſiorum Epiſcopum Memnonem adeſſe hîc cernit, pura conſcientia fretos, noſtrámq; exiſtimationem coràm defendere paratos. At verò Neſtorio hęretico, Ioanniq; Antiocheno

Neſtoriani

Idem ſtudium Neſtorio & Ioan. Antiocheno.

Neſtoriani dogmatis patrono vnum hoc, vt videtis, commune eſt ſtudium; vt & contra Eccleſiaſticas leges inſaniant, & ad rationem de admiſsis reddendam vocati, domos, in quibus agunt, armis militibúsque obſtruant; inacceſſásque illis efficiant, qui ad expurgationem eorum, quibus obſtricti tenentur, legitimè illos inuitant. Quia igitur religioſiſsimus Epiſcopus Ioannes peccatum ſuum formidans, plurimas dilationis cauſas venatur (quemadmodum non ex iis modò id planum eſt, quæ piiſsimi Epiſcopi retulerunt, verùm ex eo quoque,

Ioan. ſceleris conſcientia impeditus Synodo ſe ſiſtere non audet.

quòd illis, qui à Concilio mittuntur, domicilium ſuum occludit) perſpicuum fit, propria conuictum temeritate, ſuo ſeſe iudicio condemnare, propriámque cauſam ſuſpectam habere; ideóque ſacræ huic magnæq; Synodo ſeſe ſiſtere non audere.

Petitur cõdemnationis ſententia cõtra Ioan. Antioch.

Veſtra proinde ſanctitas, quæ vanis rumoribus aures non accommodat, ſed ipſius rei naturam diligenter obſeruat, dignetur ea, quæ impiè temeréque ille nobis intentauit, legitima ſententia irrita declarare, & quod æquum eſt in eum, qui talem nobis ignominiam auſus eſt inferre, decernere.

Tomi quarti caput IIII.

ARGVMENTVM.

DESIGNANTVR tres alij Epiſcopi, qui Ioannem Antiochenum accedant; eundemque, vt quamprimùm Synodo præſtò ſit, admoneant: Verùm tantum effectum eſt ſecunda hac citatione, quantum prima: Siquidem de illorum aduentu certior factus, non ſine aperto contemptu per Clericos ſuos hæc illis renuntiari iubet: Nos homines exauctoratos, & à nobis excommunicatos ne noſtro quidem reſponſo dignos cenſemus.

Iuuenalis Hieroſolymorum Epiſcopus dixit: Oportebat quidem Ioannem religioſiſsimum Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopum hac ſancta & magna & Oecumenica Synodo conſiderata, recta mox citra vllam dilationem ad eorum, quæ illi obiiciuntur, purgationem accurrere, Apoſtolicæque ſedis magnæ ciuitatis

ciuitatis Romæ auctoritati nobis assistenti,& Apostolico sanctæ Dei Ecclesiæ apud Hierosolymam Antistiti honorẽ & obedientiam deferre; præsertim cùm Apostolica ordinatione,antiquaq; traditione in consuetudinem abierit, vt sedes Antiochena perpetuò per Romanam dirigatur ac iudicetur: Sed quoniam solito supercilio vsus,domicilium suum armato milite, aliisq; profanis hominibus (quemadmodũ piissimi Episcopi à sacra Synodo ad illum missi retulerunt,) vndique circumuallauit ; agedum sacros Canones, Ecclesiasticumque ordinem sequuti,denuo illum submoneamus. Quare alij Episcopi piissimi illô transeant,ipsumq; eadem,qua priùs,moderatione & lenitate, vt ad sacram hanc Synodum accedat, coramq; de sibi obiectis rationem reddat, commonefaciant.

Apostolica ordinatiõe. & antiqua traditione, sedes Romana præest Antiochenæ.

Citatur denuo Ioan. Antio. per alios Episcopos.

Posteaq̃ ergo Timotheus Termesi Eudociadisq; Episcopus, & Eustachius Docimij Episcopus, & Eudoxius Chomatis Lyciæ Episcopus eò abiissent; indeq; rursum ad Synodum reuertissent, Eudoxius dixit: Cùm iuxta pietatis vestræ iussum ad Ioannis reuerendissimi Ecclesiæ Antiochenę Episcopi domũ venissemus, offendimus ibi milites euaginatis gladiis instructos,& quosdam quoque Clericos,quos eiusmodi oratione affati sumus: Quandoquidem ea de causa à sacra Synodo huc amandati sumus, vt ad reuerendissimũ Ioannem Episcopum mandata quædam deferamns, rogatos vos cupimus, vt de aduentu nostro illum certiorem faciatis. Illi,quò hæc indicarent,ingressi, eiusmodi ad nos responsum attulerunt: Episcopus Ioannes ait: Nos homines per nos gradu motos, & excommunicationis vinculo innodatos responso nõ dignamur. Sciscitãtibus porrò nobis, à quo exauctorati & excommunicati sumus? responderunt: A Ioanne Episcopo Antiocheno. Cùm verò iterum vellemus mittere, quò exactiùs aliquãtò de illius sensu nobis constaret, dixerunt: Vel publicis Notariis præsentibus isthæc, nempe quòd exauctorati & excommunicati estis, dicere non recusamus.

Timotheus, Eustachius, & Eudoxius ad Ioã. Antio. Legati.

Ioan. Antio. Synodum à se excõmunicatam,cui respõdeat, indignã pronuntiat.

Timotheus Termesi & Eudociadis Episcopus dixit: Sicut pietas vestra mandârat, ad religiosissimi Episcopi Ioannis domum nos contulimus. Cumque Clericos quosdam præ foribus

ribus ibidem consistentes cõperissemus, aduentus nostri causa indicata, vt nos intromitterent, coramque, quę in mandatis habebamus, exponere sinerẽt, rogauimus. Ingressi Ioãnis nomine talismodi responsum ad nos detulerunt: Nos, inquit, Ioannes, hominibus depositis & excõmunicatis responsum non damus. Proinde ne in posterum se fatigent, crebra citatione nos interpellantes.

Ioan. Anti. à Synodi Patribus non vult interpellari.

Eustachius Docimij Episcopus dixit: Pro sanctitudinis vestræ iussione ad ædes, in quibus religiosissimus Episcopus Ioannes Antiochenus agebat, deuenimus; Clericisque, quos ibidem comperimus, oportere nos eundem religiosissimum Ioannem conuenire, eaque, quæ à sacra Synodo acceperamus, illi exponere, indicauimus: Atq; hoc ipsum vt illi renuntiaretur, etiam etque etiam rogauimus. Cùm autem ad illum introiissent, rursumque ad nos egressi essent, ex Ioannis sententia hæc nobis edixerunt: Quando illi à nobis sunt depositi, excommunicationisq; telo percussi, frustra laborant, subinde nos vocantes. Cæterùm quùm eorũ nomina, qui internuntij extiterant, dignoscere vellemus, noluerunt indicare, neque qui essent, significare. Vnum hoc solum aiebant: Clerici sumus; tabellarij non sumus.

Non idem tabellarius & Clericus.

Cyrillus Episcopus Alexandriæ dixit: Dominus noster Iesus Christus, qui & nunc quoq; sacræ Synodo præstò est, malorum naturam indicio haudquaquam obscuro nobis prodidit: Ait enim: *Omnis qui malè egit, odit lucem; & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius.* Eiusmodi quippiam Ioannem pientissimum Antiochiæ Episcopum nunc perpessum esse, vestra prudentia & sanctimonia intelligit clarè: Nam si conscientia teste aliquid Canonicum, Deoq; gratum in nos molitum sese esse verè agnoscit, qui fit, vt non alacriter ad hanc sacram & Oecumenicam Synodum accurrat, suaque in nos molimina (si quidem Ecclesiasticis sanctionibus cõsentanea sunt) vestro quoque calculo probari & confirmari curet? Verùm quòd sacram & magnam hanc Synodum improbitatem odisse, impiaque & iniusta contumelia se nos affecisse haud ignoret, huc venire detrectat; veritus nimirum, ne promeritam pœnam, iustamque

Ioan. 3.

Qui male agit, odit lucem.

Ioan. ad Synodi conspectũ venire detrectat.

iuſtamque veſtram indignationem experiri neceſſe habeat. Quam ob rē rogamus, vt ſacra hæc Synodus declaret, ea nullius momenti in poſterum eſſe cēſenda, quæ ille in nos temere machinatus eſt; ipſum verò denuo citatum propter ea, quæ impiè patrauit, legitimæ iuſtiſsimæque veſtræ ſacrorumque Canonum ſententiæ quamprimùm ſubiiciat.

Petitur cōdemnatoria ſententia cōtra Ioā. Antiochenum.

Memnon Epheſiorum Epiſcopus dixit: Iniqua Ioannis Antiocheni, paucorumque aliorum cum eo conſpirantium ſententia (quo pacto nimirum nouis rebus ſtuduerit, Eccleſiaſticarumq; Sanctionum ordinem turbârit) veſtræ ſanctitudini manifeſta euaſit. Vnde cùm ea, quæ is aduerſùm nos machinatus eſt, libello veſtræ ſanctimoniæ oblato, aperuiſſemus, iuſtè permoti illum, vt quæ præter leges Eccleſiaſticas, imò verò contra omnem ordinem Eccleſiaſticum deliquerat, tueretur; rationemque de his, quæ temere contra Canones molitus fuerat, redderet, per ſanctiſsimos Epiſcopos ad veſtram Synodum accerſiſtis. Verùm ille putida conſcienta impeditus, citationi veſtræ parêre recuſauit. Quamobrem vos ſanctamque & Oecumenicam veſtram Synodum rogamus, vt illa, quæ ab ipſo, paucisque numero aliis ipſius conſortibus (quorum alij ſunt hæretici, alij ciuitatibus expulſi, nonnulli quoque multis criminibus tenentur obſtricti) iniquè contra nos ſunt acta; cùm per ſe alioqui ſint irrita, nullamq; vim prorſus obtinentia, vtpote in meram Canonici ordinis contumeliam temerario auſu vſurpata, euertere; noſtraque circa fidem Orthodoxam, quam à ſanctis Patribus accepimus, conſtantia approbata, defenſioneque ſuſcepta, id quod par eſt, in illos decernere, ne cunctemini.

Ioan. Antio. nouarū rerū ſtudioſus.

Sancta Synodus dixit: Nullam vim, nihilque, quod ego, vel rationi conſentaneum ſit, illorum acta continent; cum ex iis, quæ acciderunt, certò conſtet, Ioannem per omnia illegitimè huc fuiſſe impulſum. Nā ſi quod fecit, legitimè feciſſet, à ſacra Synodo accitus vtique venire, ſuaque nouitatis rationem reddere non detrectâſſet? Vnde cùm iſthæc ab initio fuerint infirma, & iniqua ratione inchoata, ſacra Synodus omnia

Ioā. Antiocheni act contra Conc. & Cyrillū declarantur irrita.

irrita pronuntiat; nec vllum iis, qui contumeliam perpessi sunt, præiudicium inposterum adferre posse declarat. Quod reliquum est Sacra Synodus, quod iustum, rationiq́ue,& legi consentaneum est,obseruans,ea quidem,quæ hodierno die acta sunt in piissimorum Christianissimorum Regum nostrorum cognitionem deducet; ne quid ex iis omnibus illos lateat, quæ per meram contumeliam Sacræ Synodo irrogata sunt. Ioannem verò Antiochenum tertia adhuc citatione cõpellabit: Quòd si tertiò vocatus adhuc obaudierit, tunc demum Sacra & Oecumenica Synodus, quam æquum est,sentẽtiam in illum feret.

Tomi quarti caput V.

ARGVMENTVM.

IOANNES Antiochenus,et qui cum eo faciebant,causæ suæ metuentes, ac ne non iusta ratione moti Cyrillum & Memnonem condemnâsse, sacræque Synodi consortium recusâsse viderentur, præter alia grauissima crimina, præcipuas quoque hæreses, quæ ante illud tempus emerserant, publico scripto vtrique imposuerant. Quia ergo sanctissimis viris id aliquando vehementer obesse poterat, obnixè hoc capite Synodum rogant, vt Ioannem cæterosque tantæ sycophantiæ temeritatisque auctores ad Concilium vocatos, id probare compellant, quod insontibus malitiosè affinxerant. Quòd si venire detrectent, aut in probatione quoq; deficiant, vt condemnationis sententiam in illos proferat.

Altera actio.

Post consulatum Dominorum nostrorũ semper Augustorum,Flauij quidẽ Theodosij decimum tertium, Flauij verò & Valentiniani tertium, decimo sexto Calendas Augusti, eadem sacratissima Synodo in eadem illa Ecclesia, quæ vulgô Maria appellatur,consessum celebrante, Cyrillus Alexandriæ Episcopus dixit:Hesterno die sanctitate vestra,in hocipso loco cõsidẽte,præsentibus Romanæ ciuitatis Legatis piissimi sanctissimiq; Episcopi Cœlestini Vicariis, ego & Memnõ religiosissi-

sissimus huius Ephesinę ciuitatis Episcopus, libellos quosdam obtulimus, enixè postulantes, vt Ioannes reuerendissimus Ecclesiæ Antiochenę Episcopus, reliqui itidem, qui vnà cum ipso calumniã hãc in nos contexuerunt, exauctorationisq; notam nobis inurere temere præsumpserũt, ad sacram hanc & Oecumenicam Synodũ accerserentur, quò coràm causam pro se diceret, contumelioſamq; in nos dicacitatem, & iniustã machinationẽ defenderent. At vestra pietas legitimo ordine omnia pitransacta cupiens, per piissimos religiosissimosque Episcopos semel & iterum eos vocauit (quemadmodum actorum commentarij dilucidè testantur) Illi verò, cùm temeritatem suam nullis rationibus tueri se posse animaduerterent; nec vllam iustæ excusationis causam inuenire possent (Aliôqui enim citra vllam cunctationẽ ad hanc sacram & magnam Synodum acta sua purgaturi se contulissent) rem longè fœdissimam, pręstigiatoribusque & circulatoribus planè dignam commiserunt (cùm tamen, si quid magnæ huic Synodo palàm facere voluissent, illos huc accedere; ordineq; & modestia, quæ Christianum hominem decent, obseruata, coràm id exponere, responsaque vicissim audire oportuisset: Maximè verò, cùm nihil quicquam obstiterit, quò minùs id illis facere licuerit: Nõ enim ante sacram Synodum, sicut ante illorum diuersoria, vlli vnquam armati milites constituerunt) Siquidem chartam vesania inscitiaque plenam concinnârunt, eaque publicè proposita; totam hanc ciuitatem non tam in tumultuationem, quàm in temeritatis ipsorum detestationem concitârunt.

Orientales infame scriptum, publicè cõtra Cyrillum et Memnonem affigunt.

Quòd si eo animo hoc fecerunt, quò nos fratrum existimationem fœdè commaculatam, publiceq; illos ab omnibus derisos cernentes contristaremur, satis vtiq; superq; contristati iam sumus: Nam temerario hoc suo conatu affatim ridiculos se reddiderunt. Quòd si verò, vt in scripto, quod proposuerunt, dilucidè continetur, hæreseos Apollinarij auctores nos extitisse; aut illius opinione imbutos quandoq; fuisse verè conuincere queant; agedum prodeant, accusent, hæresi infectos esse ostendant; neque inanibus & contumeliosis dictis Diuinam indignationem metuentes, nos proscindant: Dicit

Orientales suo se scripto ridiculos reddunt.

nanque quodam in loco vniuersorum iudex Deus: *Testis mendax non erit inultus*; & per vocē Dauidicā rursum: *Sedens loquebaris aduersùs fratrem tuū*: Etenim nos nullo vnquam tempore Apollinarij, aut Arrij, aut Eunomij doctrinam probauimus, sed ab ineunte ætate sacras literas didicimus, & intra sanctorum & Orthodoxorum Patrum manus educati sumus. Vnde & Apollinarium, & Arrium, & Eunomium, & Macedonium, & Sabellium, & Photinum, & Paulum, & Manichæos, & omnem quorumcunque aliorum auctorum hæresin, & præcipuè nouarum blasphemarium inuentorem Nestorium & omnes, qui eo vtuntur, illiúsue placitis consentiunt; & eos denique, qui Celestio, vel Pelagio astipulantur, quorum omnium dogmata nunquam suscepimus, anathematizamus, & execramur.

Psalm. 49.

Cyrillus ab ineūte ætate sacras literas edoctus, vt inter veterum scripta enutritus.

Neque nunc primùm veluti ex errore quopiam iam tandem resipiscentes, recta sapere incipimus; sed, vt dixi, ab incunabulis in rectis & Apostolicis Ecclesiæ dogmatis enutriti sumus. Quoniam verò par est, vt illi, qui ad Sacerdotium euecti sunt, veritatis sint studiosi, eaque solùm, quæ certò nōrunt, depromant, etiamnum sacram magnamque hanc vestram Synodum vehementer rogamus, vt Ioannem reuerendissimum Ecclesiæ Antiochenæ Episcopum, reliquosque, qui vnà cum ipso calumniam hanc in nos composuerunt, Canonicè accersat: Siquidem necessarium, rationique oppidò consonum est, vt, vel coràm hæreseos labe contaminatos, Apollinariique sectatores nos esse doceant; aut certè, si id præstare se posse formident, & ob id accessum detrectent, vt condemnationis sententiæ porrò subiaceant: Maximè verò, cùm ex proposita ab illis charta apertè deprehendatur, se vanas ac futiles illas calumnias ad pientissimas Imperatorum nostrorum aures detulisse. Atqui sanctitudini vestræ summopere curæ esse decet, ne piæ Imperatorum nostrorum aures falsis aliquorum rationibus, aut narrationibus capiantur, sedulò, quod sacris literis proditum est, pertractanti; nempe nullum mendacium ad Regem deferendum esse; ne quando falsitas ex ore illius progrediatur.

Sacerdotes veritatis studiosos esse decet.

Criminator criminis condemnādus, nisi impositū crimen probet.

Grauie piaculum falsa ad Principes viros deferre.

Tomi

Tomi quarti caput VI.

ARGVMENTVM.

CITATVR 10 ANNES Antiochenus hîc tertiò per Danielem Colonienſen, Commodum Tripolitanum, & Timotheum Termeſanum; ſed eodem euentu, quo antè: Nullum enim ille ad ſe admittit; neque, vt Concilio aliquando ſe ſiſtat, in animum inducit. Significat autem per Archidiaconum ſuum, nihil ſibi rei cum Cõcilio eſſe; rem totam iam dudum antè ad Cæſarem detuliſſe, inde, quid opus ſit facto, ſe expectare.

Sacra Synodus dixit: Et hæc quoque piiſsimorum ſanctiſsimorumq́; Epiſcoporum Cyrilli Alexandrini & Memnonis Epheſini poſtulatio iuri & rationi conſentanea eſt. Vnde hoc ipſo rurſum die piiſsimi Epiſcopi Daniel, & Commodus, & Timotheus abeant, religioſiſsimumq́ue Eccleſiæ Aṅtiochiæ Epiſcopum Ioannem vnà cum cæteris, qui eidem crimini obſtricti tenentur, vt accedant, rationemq́ue, de quibus accuſantur, coràm hîc reddant, commonefaciant citentq́ue. Perrexerunt illô ergo religioſiſsimi Epiſcopi Daniel Coloniæ Epiſcopus, Commodus Tripolis Lydiæ Epiſcopus, & Timotheus Termæ ciuitatis Helleſponti Epiſcopus cum Muſonio Notario huius ſententiæ citationem deferentes.

Cyrilli & Memnonis petitio iuri & rationi conſentanea.

Daniel Colonienſis.
Commodus Tripolitanus.
Timotheus Termeſanus.

Quoniam quidem ſacra Synodus quietè & tranquillè, quæ Canonibus conſona ſunt, decernere volens, ſecundò reuerentiam tuam citauit; neque tamen, vt ea defenderes, aut ſaltem corrigeres, quæ iniuſtè & contaminoſè deſignâſti, hactenus comparere voluiſti; propterea ſacra Synodus, neque tibi, neque tuarum partium alteri vlli vllam omnino Epiſcopalem functionem veluti ex propria ſententia in poſterum permittit. Quòd ſi verò tertia hac vice vocatus, adhuc obſtinatus eſſe perrexeris, ea iam tum in vos decernet, quæ ſacris Canonibus ſunt conſona. Cùm autem reuerſi eſſent, Daniel Epiſcopus Coloniæ dixit,

Suſpenditur Ioan. cum ſuis à munere & functione Epiſcopali.

Abiuimus, quô veſtra ſanctitudo mandârat, hoc eſt, ad reuerendiſsimi Ioannis Antiochiæ Epiſcopi diuerſorium. Vt primùm autem è iumentis deſcendimus, ſtatim non absque magna obteſtatione illius Clericos rogauimus, vt nos à ſacra

Syno-

Synodo missos adesse indicârent. Inuenimus autem ibi stantẽ Asphalium Ecclesiæ Antiochenæ Presbyterum, qui eiusdem Antiochenæ Ecclesiæ negotia curare, & tractare solitus est. Hic ad ædes, in quibus piissimus Episcopus Ioannes commoratur, propiùs adducebat; nobisque coniunctus, hinc inde irruentes sedulò propulsabat. Cæterùm militibus gratias habemus: Hi enim, cùm piissimum Episcopum Commodum agnoscerent; eò quòd in illius ciuitate aliquando versati essent, omnes omnium Clericorum importunos in nos impetus excipiebant compescebantque. Porrò posteaquàm Asphalius, & alij nonnulli Clerici eum de nostro aduentu certiorem fecissent, Archidiaconus illius (cuius quidem nomen ignoramus: Est autem homo tenuis, suppallidus ac statura pusillus) chartam secum deferens, ad nos descendit, eamque nobis obtrudens, dixit: Accipite, sacra Synodus hanc ad vos mittit. Cui respondimus: Non, vt scriptum aliquod à vobis suscipiamus, missi huc venimus; sed vt sacræ Synodi mandatum vobis renuntiemus: Etenim nullam nos schedam huc tulimus; neque vllam rursum oblatã admittimus; detulimus huc autem pacificum Sacræ Synodi decretum: Vnum hoc namque sacra Synodus postulat, vt Dominus Ioannes accedens, Synodali confessui sese adiungat. Excipit Archidiaconus. Expectate itaque, vt hoc Ioanni Episcopo significem. Rediit, reuersusque eandem denuo chartam nobis obtrudit, istud addens: Neque vos ad nos mittatis, neq; nos in posterum quicq̃ ad vos mittemus: Siquidem posteaq̃ decreta nostra semel ad Imperatorem detulimus, quid opus sit facto, vt ipse nobis prę scribat, expectabimus. Cùm autem diceremus: Audite proinde sacræ Synodi sententiam, cõfestim absiliit, dicens: Schedam oblatam repspuistis; neq; ego Synodi placita ausculto; & hæc quidem sic habent. Cæterùm Asphalio, qui nos deducebat, & Alexandro Presbyteris hęc diximus: Ecce sacra Synodus suę charitatis, suæq; mansuetudinis & pacis viscera erga Dominum Ioannem hactenus abundè declarat. Verùm quia nunc iterum vocatus venire recusat, omne Sacerdotij ministerium illi abrogat. Hortatur nihilominùs & rogat, vt tertia hac vice inuitatus accedat, Synodoque se sistat, ne

Ecclesię Antiochenæ procurator Asphalius.

Milites Ioan. Antiocheni meliores Clericis.

Ioan. Antio. respõsi loco schedam obtrudit.

Ioã. Ant. à Synodo appellat ad Imp.

Sententia Synodi indicatur Asphalio & Alexandro Ioan. Presbyteris.

ne fortè ſententiam, iuxta Canonum decreta, ſeueriorem in eũ ferre compellatur. Commodus Tripolis Lydiæ Epiſcopus dixit: His conſentanea, quæ piiſsimus & ſanctiſsimus Epiſcopus Daniel retulit, & nos quoque vidimus & audiuimus, & ita deponimus.

Sacra Synodus dixit: Qualem oportebat admonitionem, etiam nunc piiſsimi Epiſcopi Daniel, Commodus & Timotheus fecerunt: Nam & cauſam, propter quam miſsi venerant, patefecerunt, & ad Sacerdotum notitiam deduxerunt; ita vt iam nihil eorum omnium, quæ indicari debuerant, reuerendiſsimum Ioannem fugiat, nulloque excuſationis colore ignorationem prætexens deinceps vti queat.

Tomi quarti caput VII.

ARGVMENTVM.

CYRILLVS ET MEMNON inſtant pro extrema ſententia contra Ioannem & Ioannitas; vt quem poſt tertiam hanc citationem contumacem, ſibique malè conſcium eſſe certò iam conſtaret. Synodus itaque ex communi omnium ſuffragio decernit, tam ipſum Ioannem, quàm reliquos omnes contumaciæ illius ſectatores tantiſper ab omni Eccleſiaſtica communione & functione alienos eſſe cenſendos, dum errore agnito ſupplices veniam poſcant. Interminatur nihilominùs, niſi tempeſtiuè id faciant, fore, vt Canonum ſeueritatem propediem experiantur. Tandem quæ contra Cyrillum & Memnonem contumelioſè moliti fuerant, ea nullum põdus nullamque vim penitùs habere declarat.

Cyrillus tertiò iã contra Ioan. ſentẽtiam vrget.

Cyrillus Alexandriæ Epiſcopus dixit: Adſum & nunc quoque vnà cum piiſsimo Epiſcopo Memnone de his, quæ præter Canones Eccleſiaſticos, omnemque æquitatem Ioannes religioſiſsimus Eccleſiæ Antiochenę Epiſcopus in nos cõmiſit, rationem reddi poſtulans: Etenim ſacra veſtra Synodus optimè intelligit; neque ambigere quicquam poteſt, ſi, ne ab Antagoniſtis conuinceremur, metuiſſemus; nunquam ea nos fiducia vſuros fuiſſe, vt prædictum Ioannem tertiò huc prouo-

caremus, quibusq; vellet & posset rationibus contra nos vti, vt iis liberè vteretur, etiam atq; etiam hortaremur. Quoniam verò varias comminiscitur dilationes, aliasq; & alias elabendi occasiones venatur (captᵒ enim, vt dici solet, verbis natat) par est, hanc sacram & Oecumenicam Synodum, quod Ecclesiasticis sanctionibus conforme est, tandē aliquando decernere.

Ioannes Concilij iudicium modis omnibus subterfugit.

Sacra Synodus dixit: Oportebat quidem sacram hanc Synodum, propter contumeliam, quam Ioannes Episcopus Antiochenus, cæteriq́ue, qui eiusdem cum illo factionis sunt, Cyrillo sanctissimo piissimoq́ue Archiepiscopo, & Memnoni Episcopo piissimo inferre conati sunt, post trinam hanc nostram admonitionem; cui neque parere, neque ad sacræ huius Synodi consessum venire, neq; causas, quibus inductus contra leges, Ecclesiasticasq́ue sanctiones in tantam hanc nouitatem prorupit, exponere voluit, iusta indignatione motam sententiam tanta vesania dignam, tam in ipsum, quàm in reliquos omnes consilij illius consortes ferre. At Episcopalis lenitatis munus esse putamus, leni patientiq́ue animo, quę acciderunt, perferre. In præsentia itaq; iuxta ea, quę iam antè decreta sunt, idem Ioannes reliquiq́ue, qui in ipsius temeritatem iurârunt, (videlicet Ioannes Damasci, Alexander Apamææ, Dexianus Seleuciæ, Alexander Hierapolitanus, Maximianus Anazarbi, Himerius Nicomediæ, Phritilus Heraclææ, Helladius Tharsi, Maximilianus Anabarsi, Dorotheus Marcianopolitanus, Petrus Traianopolitanus, Paulus Emissenus, Polychronius ciuitatis Heracleotarum, Eutherius Tyanorum, Meletius Neocæsarienſis, Theodoritus Cyri, Apringius Chalcidis, Macarius maioris Laodicææ, Zosius Esbontis, Salustius Coryci Ciliciæ, Hesychius Castabalæ Ciliciæ, Valentinus Mutlubacæ, Eustachius Pernasi, Philippus Theodosianopolitanus, Daniel, Iulianus, Cyrillus, Olympius, Diogenes, Theophanes Philadelphiæ, Palladius Tarianus Augustæ, Amelius Irenopolitanus, Musæus Arcadianopolitanus, Helladius Ptolemaidis) Hi, inquam, omnes & singuli in præsentia, ab omni Ecclesiastica cōmunione & functione tantisper sint alieni; nullamq́ue in posterum, tanquam ex auctoritate Sacerdotali potestatem obtineant,

Episcoporum est lenitate & mansuetudine vti.

Exponuntur ordine nomina et loca Schismaticorū Episcoporum.

Inter Schismaticos plures solo nomine Episcopi.

neant, qua cuipiam vel detrimentum, vel adiumentum adferre queant, donec seipsos erroris condemnent, propriumque delictum agnoscant; id interim pro certo habentes, nisi tempestiuè istud præstiterint, fore, vt absolutam damnationis sententiam iuxta Canonum decreta incurrant.

Sententia in Schismaticos lata moderata.

Quin & illud quoque certò intelligant; nempe, quæ iam antè illegitimè, & præter Canones per meram Sycophantiam & contumeliam contra Cyrillum & Memnonem piissimos sanctissimosque Episcopos, & sanctæ Ecclesiæ Præsides machinati sunt; ea nullarū esse virium. Quemadmodum id hesterna quoque luce satis iam declaratum est. Quæ autem hactenus acta sunt, ea omnia ad piissimas Christianissimasque religiosissimorum Imperatorum nostrorum aures ordine referantur; ne quippiam ex iis omnibus, quæ euenerunt, illos cælare videamur. Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus subscripsi; Arcadius Episcopus & Apostolicæ sedis Legatus subscripsi; Philippus Presbyter & Apostolicæ sedis Legatus subscripsi. Subscripserunt autem & reliqui omnes, quorum suprà facta est mentio.

Cyrillus & Memnon insontes declarantur.

Condemnationis sententia, quam Schismatici in Cyrillum & Memnonem tulerant, declaratur nulla.

Tomi quarti caput VIII.

EXEMPLVM RELATIONIS, quam sacra Synodus ad piissimos Reges de Orientalibus transmisit

ARGVMENTVM.

VT EX PRÆFIXO TITVLO liquet, Patres Concilij, & sua & Antagonistarum quoque acta ad Imperatores referunt: Sua quidem, vt præcipuum scripti huius argumentum; Antagonistarū verò tanquā ea, per quæ, et propter quæ ad sua ventum erat. Petunt autem, vt Imperatoria auctoritate intercedente sua firmentur: Schismaticorum verò, quòd nulla veritate, nullaq; iustitia nitantur, euertantur.

Piißimis Deoq́, charißimis Impp. Theodoſio & Valentiniano, Victoribus, Triumphatoribus, ſemper Auguſtis, ſacra Synodus per gratiam Dei, veſtræq́, Maieſtatis nutum in Epheſiorum Metropoli congregata.

Quæ ſacræ Synodo à veſtra Maieſtate præſcripta fuerãt, ea iam finem debitum ſortita, veſtræque pietati indicata ſunt. Quin & Apoſtolicam fidem, quam 318 Patres Nicææ olim cõgregati expoſuerunt, integram quoque confirmatamq́; veſtræ pietati exhibuimus: Neſtorium tandem diuerſa ab illa ſentiẽtem à Sacerdotali functione amouimus; audaciq́ue ori, ne ſuam impietatem ampliùs eructet, frenum iniecimus. Quoniam verò vſu venit, vt pauci quidam Neſtorio adhærentes, vtpote doctrina illius iam antè deprauati, alios nonnullos variis criminibus obſtrictos ſibi aſciſcẽtes. Omnes plùs minùs triginta numero, quibus & religioſiſsimus Ioã. Ant. quoq;, vel propter contendendi ſtudium, vel propter amicitiam, quam cum Neſtorio inerat, veluti dux ſeſe adiunxit, priùs ſeſe Synodum appellârint, quàm de iis noxiis ſeſe expurgâſſent, de quibus incuſabantur (Quaſi verò veſtra pietas duas, & non vnam tantùm Synodum, quæ & Euangelicam fidem confirmaret, & eos, qui peruerſa ſentirent, ab Eccleſiaſticis muniis amoueret, conuenire iuſsiſſet.) Quia inquam, triginta illi, antequàm rationem de iis, de quibus incuſabantur, vllam omnino redderent, ſeſeque expurgarent, inter ſe coëuntes, inſaniæque ſuæ patronum Ioannem reuerendiſsimum Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopum aſciſcentes (qui & ipſe quoque propter cunctationem ſuam, ſicut ex quorundam ſermone accepimus, pœnam metuebat) præter omnem Eccleſiaſticum ordinem Canonumque conſuetudinem, contra ſacram Synodum, ſanctiſsimorumque Epiſcoporum hîc coactorum caput Cyrillum ſanctiſsimum Alexandriæ Archiepiſcopum, & Memnonem Coëpiſcopum noſtrum Deo dilectiſsimum blasphemam depoſitionis notam, vt exiſtimant, in ſe continentem, protulerunt: Cùm nemo

Synodus iis omnibus, quæ conuenerat, finem ſe impoſuiſſe commemorat.

Neſtoriani adiungunt ſe Ioan. Anti. tanquam capiti.

Cyrillus Synodi caput.

Schismatici indicta cauſa in Cyrillum & Memnonẽ ſententiam ferũt.

mo interim antea illos accusâsset; neque quempiam illi ad iudicium vocâssent, neq; vllũ deniq; accusatorem expectâssent, Sed quicquid contumeliarũ non absq; ingenti absurditate ad Maiestatẽ vestram detulerũt, hoc totum ante omne iudiciũ omnẽq; causæ examinationẽ scripto cõprehensum detulissent. Quasi verò pietas vestra, vnã tantùm Oecumenicã Synodum esse nesciuisset; neq; paucorum criminosorũ hominum factionem, qui pœnarum metu à sacra Synodo se subduxerant, Synodi nomine appellari non posse, intellexisset: Neq; enim vnquam nisi pessimè sibi conscij fuissent, tantum probrum intẽtare ausi essent: Verùm cùm deesset, quo se, de quibus insimulabantur, purgarent, paucosque numero sese esse animaduerterent, veriti, ne reuicti pœnam subire cogerẽtur, temere nos anteuertere sategerunt, illudq; aliis inferre moliti sunt, quod sese, si rei deprehenderentur, perpessuros non dubitabant. At hoc veluti stolidum, ac rationi prorsus dissentaneũ fortè contemnere licuisset; sed quia suam illam absurdissimam vesaniã ad dominationem vestram referre ausi sunt, totumque illud, quod contra leges, & Canones, omnemq; Ecclesiasticum ordinem perpetrârunt, vestræ, vt modò dicebamus, pietati significare veriti non sunt: Propterea insanum illorum impetum neutiquam ampliùs dissimulandum; verùm religiosissimum Antiochiæ Episcopũ Ioannem, qui vnà cum aliis in prædictos Episcopos tam nefaria commiserat, primo quoque tempore legitimè secundùm Canonum præscriptum accersendum putauimus: Neque enim illi, cùm & pauci essent, & criminibus obnoxii essent, ad eam vnquam temeritatem prorumpere ausi fuissent, si piissimi Ecclesiæ Antiochenę Episcopi Ioannis temeritas eos non amississet.

Schismatici dãnationis sententiam metuẽtes, damnationis sententiam in aduersam partẽ ferunt.

Quicqd Schismatici contra Synodum designârunt, hoc totum Ioan. Antio. auctoritate freti designârunt.

Cùm itaque ad Synodum venissemus, supplicesque libellos à Cyrillo sanctissimo Deoque dilectissimo Episcopo, & Memnone piissimo Coëpiscopo nobis oblatos accepissemus, memoratum Ioannem admonendum curauimus; & quò vel nunc tandem accurrens causam, qua motus in tantam contra sacræ huius Synodi Præsides insolentiã præceps ruisset, coràm exponeret, seriò mandauimus. Atqui semel & iterum & tertiò

Ioan. Anti. tertiò citatus, Synodo se sistere detrectat.

itidem, quò causam diceret, accersitus (quòd probabilem rationem non haberet, qua temeritatem suam tueri posset, sacrę se Synodo sistere detrectauit (Militibus verò & armis domum, in qua diuersabatur, circumsepiens; neq; sanctissimos Episcopos à Synodo missos admisit; neq; nos in sacra Synodo congregatos vllo prorsus responso, vt par erat, dignari voluit. Vnde cùm animaduerteremus, ipsum causæ suæ defensioni diffidere, quæ temere vaneq; fuerant nugati, quæq; prętер omnem Canonum ordinem contra Cyrillum sanctissimum Archiepiscopum & Memnonem Coëpiscopum sanctissimum ediderât, ea irrita & prsus vana esse iudicauimus. Etenim iudiciũ, quod lege & iustitia non nititur, aliud nihil est, nisi merum conuitiũ. Quamobrem cùm & ipse & reliqui quoque, quos secum habet, vsque adeò illegitimè inordinateq; egerint, decreuimus, eos ab omni Ecclesiastico ordine tantisper esse eiectos, ex cõmunicationique obstrictos, (absurdam eorum temeritatem hac ratione coërcentes) donec in Synodo compareant, & de his, quæ temerariè & insolenter admiserunt, sese purgent.

Iudicium iustitia destitutum, conuitium.

Placuit autem nostra hæc decreta ad vestram pietatem perscribere, quam obnixè quoque rogatam cupimus, ne hominum variis criminibus opertorum coniurationem, Synodum esse iudicet. Nam & olim quoque in sancto & magno illo 318. Patrum apud Nicæam congregatorum Concilio nonnulli reperti sunt, qui cùm pœnas ab illo sibi irrogandas verentur, à sancta & magna illa Synodo desciuerunt: Nec tamen illi à magno & sancto Imperatore Constantino Synodi loco habiti sunt: Quin meritas potiùs pœnas subire iussi sunt, quòd mala (sicut & isti quoque) conscientia oppressi & rebelles, à sanctorum Episcoporum consessu pertinaci studio sese auulserant. Perabsurdum sanè foret, si toleretur, vt ducentorum & decem sanctorum Episcoporum Synodo, quibus vniuersa Occidentalium Episcoporum multitudo, & per hos reliquus terrarum orbis consentit, triginta tantùm numero sese opponant: Maximè verò cùm alij ex illis iam pridẽ sint ordine moti; alij praua Celestij doctrina infecti; quidam etiam veluti cum Nestorio sentientes anathematis condemnati. Verùm iubeat,

Synodo Nicenæ quoque aliquot Schismatici adfuerunt.

Cõstantinus magnus & sanctus.

Perabsurdum exiguã orbis partem opponere se toti.

Inter Schismaticos, alij Pelagiani, alij Nestoriani, alij ob alias causas loco moti.

iubeat, vt ea omnia, quæ à ſancta & Oecumenica Synodo ad pietatis præſidium contra Neſtorium, impiamque eiuſdem doctrinam ſancita ſunt, per pietatis veſtræ nutum & conſenſum confirmata, vim ſuam integrè obtineant. Iuuenalis Hieroſolymorum Epiſcopus retuli; Arcadius & Proiectus Epiſcopi, & Philippus Presbyter, Apoſtolicæ ſedis Legati retulimus. Subſcripſerunt reliqui omnes Epiſcopi.

Tomi quarti caput IX.

SYNODALES LITERÆ ad ſingularum prouinciarum ac ciuitatum Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos vniuerſoſq; populos miſſæ.

ARGVMENTVM.

EXPONVNTVR hoc capite inter alia, & facta, et nomina quoque Schiſmaticorũ. Subiunguntur deinde ſex Canones contra omnes, cuiuſcunque tandem ordinis, vel conditionis illi extiterint, qui quauis ratione vel arte à ſacra Synodo deſciſcunt, aut decreta illius conuelliunt, quíue ad Schiſmaticos, aut alios quoſcunque Sectarios ſeſe adiungunt.

Cùm iuxta pias Imperatorum literas in Epheſiorum Metropoli eſſemus congregati, quidam plùs minùs triginta numero, à nobis deſciuerunt, defectionis ſuæ Anteſignanum Ioannem Antiochenum Epiſcopum habentes. Horum nomina hæc ſunt, primus ipſe Ioannes Antiochiæ Syriæ Epiſcopus, Ioannes Damaſci Epiſcopus, Alexãder Apamæę, Alexander Hierapolis, Himerius Nicomediæ, Phritilus Heracleæ, Helladius Tharſi, Maximianus Anazarbi, Dorotheus Marcianopolis, Petrus Traianopolis, Paulus Emiſæ, Polychronius Heracleopolis, Eutherius Tyanæ, Meletius Neocæſarienſis, Theodoritus Cyri, Apringius Apamæę, Macarius Laodiceæ maioris, Zoſius Esbuntis, Saluſtius Coryci Ciliciæ, Heſychius Caſtabalæ Ciliciæ, Valentius Mutlubacæ, Euſtachius Pernaſi, Philippus Theodoſianopolis, Daniel, & Dexianus, & Iulianus, & Cyrillus,

Rebelliõis & Schiſmatis auctor Ioan. Antio.

lus, & Olympius, & Diogenes, & Palladius, & Theophanes Philadelphiæ, Tarianus Augustæ, Aurelius Irenopolitanus, Musęus Arcadi, Helladius Ptolemaidis. Hos omnes (quòd nullum omnino veluti ex Sacerdotali auctoritate potestatem haberent, qua vlli omnino Ecclesiasticæ communionis homini nocere, aut prodesse possent; quippe cùm pleriq; ex illis gradu sint moti; omnes autem Celestij, aut Nestorij erroribus infecti; Quod ex eo deprehenditur clarè, quòd communi Synodi decreto, cõdemnationis sententiam in Nestorium vnà nobiscum ferre noluerunt,) sacræ Synodi Patres communi sententia ab omni communione Ecclesiastica alienos esse declarârunt, omniq; Sacerdotij potestate, per quam aliquibus nocere, vel prodesse poterant, exuerunt.

Damnantur Nestoriani & Pelagiani.

Canon primus.

Quia verò oportebat eos, qui ob aliquod Ecclesiasticũ, vel corporis impedimẽtum in regione, vel ciuitate sua detenti, sacræ Synodo interesse nequiuerunt, ea non ignorare, quæ de Schismaticis sunt definita; notum facimus vestræ sanctitudini: Quòd si prouinciæ cuiuspiam Metropolitanus à sacra & Oecumenica Synodo desciscens, defectionis Conciliabulo sese addixerit; vel postea quoque cum Celestio senserit, vel etiamnum sentit; huiusmodi contra prouinciæ suę Episcopos nihil omnino decernere posse, quòd à sacra Synodo ab omni communione Ecclesiastica seclusus, nullius deinceps potestatis, aut authoritatis existat; sed omnis omnino eiusmodi ipsis prouinciæ suæ Episcopis, reliquisque finitimis Metropolitanis orthodoxam fidem profitentibus hactenus obnoxius subiectusque erit, quatenus ab omni Episcopali gradu depelli ab illis possit.

Damnantur ex instituto, qui cũ Nestorio, vel Celestio faciunt, aut à sacræ Synodi sententia desciscunt.

Canon secundus.

Si qui Prouinciales in sacra Synodo desiderati, defectionis cœtui se adiunxerunt, vel adiungere quoque studuerunt, aut posteaquàm Nestorij depositioni semel subscripserunt, ad Apostaticũ Couciliabulum iterum relapsi sunt; hos communi

Decernũtur à Sacerdotali gradu alieni Episcopi, qui

ni

ni sanctæ Synodi decreto à Sacerdotio, omniq́ue Sacerdotali gradu alienos esse decernimus.

quouis modo cũ Schismaticis conspirant.

Canon tertius.

Si qui in quacunque ciuitate, vel prouincia Clerici comperiuntur, qui à Nestorio eiusdémue sequacibus, eò quòd rectam fidem tuerentur, à Sacerdotij functione depulsi sunt, æquum iudicauimus, vt eiusmodi proprium locum & gradum denuo recipiant. In vniuersum autem decernimus, Clericos omnes, qui Orthodoxę & Oecumẽnicæ Synodo assentiuntur, Episcopis, qui defecerunt, aut olim defecturi sunt, nullo modo obstrictos teneri.

Restituũtur, quos Nest. axauctorárat.

Clerici Hæreticis Episcopis nullo modo tenentur obstricti.

Canon quartus.

Si qui Clerici desciuerunt, priuatimq́ue, vel publicè Nestorij Celestiiue doctrinam tenere, profiteríue ausi fuerunt, illos sacra Synodus pro depositis habendos esse æquũ censuit.

Exauctorantur, à sacra Synodo ad Nestorium vel Pelagiũ defecerunt.

Canon quintus.

Si illos, qui ob improba facta, vel à sacra Synodo, vel à propriis quoque Episcopis condemnati fuerant, Nestorius illegitimè, quæ sua in omnibus temeritas est, aut Nestorij Sectatores communioni, proprióue gradui restituerint, vel restituere quoque tentauerint; decreuimus, huiusçemodi ex tali restitutione nihil profecisse, sed amotos, vt antè, adhuc permanere.

Legitimè exauctorati, & per Nestoriũ restituti loco adhuc moti decernuntur.

Canon sextus.

Item si qui, quæ de quacunque re in sacra hac Ephesina Synodo constituta sunt, quocunque modo labefactare moliti fuerint, iuxta sacræ Synodi definitionẽ, si Clerici, aut Episcopi sunt, à proprio dignitatis gradu penitùs habeãtur deiecti; sin verò Laici, subiaceant excommunicationi. Omnes, quotquot Episcopalis ordinis adfuêre subscripserunt.

Exauctorationi & excommunicationi subiiciũtur, qui Ephesinæ Synodi decreta quouis modo conuellũt.

Tomi quarti caput X.

RELATIO SYNODI Ephesinæ, qua & Sacræ suprà præmissæ respondetur, & quæ à Candidiano ad Augustos delata fuerant, falsa esse docetur.

ARGVMENTVM.

RESPONDENT Concilij Patres epistola hac ad Sacram per Palladium Magistrianum Ephesum missam; qua, vt suprà patuit, ea omnia irrita, planeq; nulla esse decernebantur, quæ ante Ioannis Antiocheni aduentum à Synodo cõstituta fuerant. Responderant ad eandem & Orientales quoq;, sed longè alio spiritu & sensu: Faciebat enim cum illis, non cõtra illos, vt contra Concilij Oecumenici Patres. Docent autem, se omnia ritè sacrisq; Canonibus consentaneè administrâsse. Tum quæcunque Nestorij fautores contra Synodum ad Augustos detulerant, ea omnia falsò detulisse ostendunt. Postremò, vt quinque Episcopos ex vniuersa Synodo, à quibus rem omnem ordine cognoscant, ad se euocent, obnixè efflagitant. Subijciuntur his Schismaticorum nomina.

Religiosissimis Deoq; deuotissimis Theodosio, & Valentiniano, Victoribus, Triumphatoribus, semper Augustis sacra Synodus, quæ per Dei gratiam vestræq; Maiestatis nutum in Ephesiorum Metropoli conuenit.

Vestra Maiestas pietatem confirmatam percupiens, exactiorem dogmatum examinationem sacræ Synodo iniunxit; quam proinde fecimus, antiquæ sanctorũ Patrum, sanctorumque Apostolorum, & Euangelistarum, & trecentorũ decem & octo Episcoporum apud Nicæam quondam congregatorum tradi-

Antiquæ sanctorũ Patrum traditioi innitendum.

traditioni innixi, eandemque in omnibus & per omnia fideliter sectati: Quam quoque Patrum fidem concorditer vnà cum ipsis actorum monumentis ad vestram dominationem transmisimus. Inter cætera autem ipsum quoque Nestorium peruersa sentire apertè deprehensum exauctorauimus: Neque enim sententiam suam in Ephesiorum Metropoli constitutus adeò dissimulabat, vt aliis externis indiciis & rationibus reuincendus fuerit: Quotidie nanq; dogmata à fide aliena eructabat, impudenterque in vulgus disseminabat: Quemadmodum iam antè istuc in actorum commentariis dilucidè sigillatimque vestræ pietati à nobis explicatum est.

Nest Ephesi morbum suũ non dissimulat.

Quia verò præclarissimus Comes Candidianus Nestorij amicitiam pietati anteponens, aures pietatis vestræ præoccupare studuit, priusquàm dominatio vestra exactè, quæ acta sunt, intelligeret, actorumq; commentarios reciperet, & quæ vbiq; dicta actaq; sunt, accuratè inde disceret. Quia, inquam, Comes Candidianus ea pietati vestræ instillare studuit, quæ cùm sibi, tum Nestorio quoq; grata commodaq; futura intelligebat, antequàm dominatio vestra ex commentariorũ, quæ Synodi acta complectebantur, lectione veritatem hauriret: (In quibus sanè ne minimam quidem inimicitiam contra Nestorium exercuimus, sed veritatis dogmata syncerè simpliciterq; exposuimus, illisq; Nestorij doctrinam, ex illius exegesibus, publicisque eiusdem epistolis & concionibus decerptam conferentes, culpæq; ex ea collatione multis modis obnoxiã deprehendentes, Euangelio, quod Christum vniuersorũ Dominum præsentẽ nobis ostendebat, in mediũ proposito, sententiam tulimus) iterum atq; iterũ dominationem vestrã rogamus, ne quem eorum velit suscipere, qui hominis amicitiã pietate priorẽ ducunt. In horũ autem numero cùm Ioannem Antiochenũ quoq; existere, hoc est, ita comparatũ esse existimaremus, vt amicitiæ malit gratificari, quàm quæ ad fidei vtilitatẽ pertinent, cõsiderare; certam eius rei ex eo cõiecturam facientes, quòd neq; dominationis vestræ minas veritus, neq; vllo fidei iã inde ab initio traditæ zelo permotus, sacrã Synodum post terminũ à vestra dominatione præstitutũ elapsum,

Candidianus Nestorij amicitiã pietati anteponit.

Candidianus oratione sua Synodi monumenta anteuertit.

Nestorij doctrina ad Orthodoxi dogmatis amussim exacta deprehensa hæretica.

Ioan. Anti. Nestorio quàm Christo addictior.

ſupra viginti dies ſuſpenſam tenuiſſet, vniuerſi, qui in hac Synodo orthodoxi, ſacręq; fidei ſtudioſi ſumus, ad eorum inquiſitionem nos conferre coacti ſumus, quæ ad fidem & pietatem quàm maximè facere videbantur; illud, vt modò dicebamus, piiſsimo Ioanni Epiſcopo accidiſſe rati, quod magnificentiſſimus Comes Candidianus paſſus eſſe non obſcurè deprehenditur. (Non enim omnium eſt pietati amicitiam poſtponere.) Erat autē hęc noſtra de Ioanne Epiſcopo piiſsimo ſuſpicio minimè vana, minimeq; inanis: Nam vbi primùm appuliſſet, Neſtorij ſententæ ſe adhærere, apertè ſtatim Synodo declarauit: Siue iſtuc inde eueuerit, quòd amicitię gratificari vellet; ſiue inde quoq;, quòd in dogmatis errore cum eo communicaret.

Non omnium eſt pietati amicitiam poſtponere.

At quia, quæ hîc acta ſunt, veſtræ dominationi liquidò exponere hactenus non licuit; Comite Candidiano, ne, quæ in pietatis doctrina præſtitimus, indicaremus, nos prohibente, omne verò ſtudium & auxilium Neſtorio impendente; etiam atq; etiam Maieſtatem veſtrā rogatam cupimus, vt ſanctæ Synodi ſtudium erga Deum agnoſcat, præclariſsimumq; Candidianum & quinq; præterea è ſacra Synodo Epiſcopos quamprimùm ad ſe accerſat, qui omnia & ſingula, quæ Epheſi geſta ſunt, pietati veſtræ ordine coràm exponant: Sunt enim illi, qui diuerſa à recta fide ſentiunt, ad tegendā impoſturam vſq; adeò callidi, vt quoſdā quoq; ſanctiſsimos Epiſcopos occulta quadam fraude ineſcatos, vt Neſtorio ſeſe adiungerent, actisq; illius ſubſcriberent, induxerint: Qui tamen poſteaq̄ dilucidè, quid ſentiret, eſſent percūctati, illumq; ſuas mox blaſphemias retegentem cōperiſſent, ſtatim ab eo deſciuerunt, ac ſacræ Synodo rurſum ſe adiunxerunt, patefactisq; eiuſdē blaſphemiis, condemnationis ſententiā aduerſus prædictū Neſtorium vnà nobiſcū tulerunt. Itaq; hoc nūc tempore apud Neſtoriū, religioſiſsimumq; Epiſcopū Ioan. Antioch. triginta ſeptem plus minus relicti ſunt Epiſcopi: Quorū pleriq;, ψ aliis quoq; criminibus obnoxij teneātur, & ob id ſacrę Synodi ſententiā vereantur, Neſtorij factioni, vt diximus, ſeſe addixerūt, (eorū nomina ad dominationē veſtrā vnà cū hiſce mittemus.) Alij ex his diuerſa à pietate ſentiētes, Pelagianizare vidētur: Quidam

Candidianus in Neſtorij gratiam Concilium perſequitur.

Neſtoriani ſimplices per aſtutiam in ſuam ſententiā p-trahunt.

ante

ante multos annos gradu moti sunt: Nonnulli quòq; ob alias malas causas, in quos post dignam correctionem sacra & Oecumenica Synodus seueriùs animaduertat, promeriti sunt.

Omnes Schismatici, aut hæresi, aut alia turpi nota notati.

Quæ quidem Synodus vniuersos sanctissimos Episcopos vnum idemque sentientes habet: Nam & magnæ Romanę vrbis Episcopus Synodo coniungitur. Neque desunt Africani; vt qui per sanctissimum Archiepiscopum Cyrillum, cum quo suam sententiam coniunxerũt, huic quoque accesserint. Sunt hi sanè locorum intercapedine à nobis disiuncti; attamen animo cùm ipsius, tum omnium nostrũm sententiæ sunt vniti, Sed neque temere quoque quisquam ex omnibus sanctissimis Episcopis, aut Nestorio, aut piissimo Episcopo Ioanni sese adiunxisset, nisi suam ille impietatem callidissimis sermonum inuolucris dissimulare didicisset; illiq́ue, qui apud illum reliqui adhuc sunt, mulctam à Synodo sibi imponendam seriò metuissent. Nos verò temporis angustiis exclusi, ad dominationem vestram scribere nequimus, quæ cùm ab aliis multis, tum maximè à magnificentissimo Comite Irenæo perpessi sumus: Hic enim vniuersam hanc sacram Synodum vehementer conturbauit; tantamq́ue quibusdam Episcopis formidinem per quorundam tumultuationes insuetasq́ue concursationes incussit, vt plerique nostrũm etiam de vita periclitari videremur. At hęc nunc obiter & ex parte tantùm dominationi vestræ insinuamus. Verùm si (quod obnixè rogamus) à vestra pietate permissum fuerit, vt quinque Episcopi à sacra Synodo istuc mittantur, illi coràm de omnibus & singulis, quæ hic sunt acta, Maiestatem vestram plenissimè edocebunt. Qui in consessu nostro Canonicam depositionis sententiam contra Nestorium tulimus, ducenti & eò ampliùs numeramur, vndique ex toto terrarum orbe collecti; totamq́ue Occidentem nobis consentientem habentes. Subscripsimus autem pauci huic relationi; omnibus tamen præsentibus atque assentientibus, quòd deuotus Magistrianus Palladius abire properaret; neq; tardam omnium subscriptionem expectare posset. Deus multis annorum curriculis regnum vestrum tueatur incolume, Reges piissimi, victoresq́; semper Augusti. Flauianus Philippensium Episcopus subscripsit.

Africani Ephes. Synodo vniti.

Causa duplex, cur quidam Ephesi à Synodo ad Nest. & Ioan. Antioch. desciuerunt.

Comes Irenæus Synodo supra modum infestus.

Rogantur Impp. vt quinq; Episcopos è Synodo ad se euocent.

Schismaticorum nomina hæc sunt:

Ioānes Episcopus Antiochię Syrię, Iulianus, Macarius, Diogenes, Alexander, Placon, Apringius, Theodoritus, Alexāder, Meletius, Eliades, Paulus, Ioānes, Marcellinus, Musæ⁹, Maxim⁹, Helladius, Asterius, Gerontius, Dorotheus, Antiochus, Zebinas, Iacobus, Phritillus, Petrus, Theosebiuś, Himerius, Anastasius, Eutherius, Basilius, Tracylinus. Hi soli impiorum dogmatum Nestorij sequaces, ciuitatem circumcursant, tumultus excitant, seditiones mouent, Episcoporūq; ordinationes denūtiant; tandem ita se gerunt, vt omnes, quotquot in hac ciuitate degimus Orthodoxi, qua ratione absurdi illorum conatus compesci cohiberiq́ue queant, non parum soliciti simus.

Schismatici variās turbas Ephesi excitant.

Tomi quarti caput I X.

Sanctæ Synodi Ephesinæ rescriptum, quo Augustali per Ioannem sacrorum Comitem oblatæ respondetur.

ARGVMENTVM.

RESPONDETVR hac epistola Sacræ per Ioannem Comitem Palatinum ad vtranque partem transmissæ. Qua (vt ex tertio operis huius Tomo constat) Impp. declarârant, se Cyrilli & Memnonis exauctorationem æquè admittere, atque Nestorij: Existimabant enim, omnes tres ab eadem Synodo gradu fuisse motos. Rescripserunt ad eandem Augustalem Schismatici quoque, sed dolosè. Conqueruntur hîc autem perinde de Cyrillo & Memnone Concilij Patribus, ad Augustum perscriptum esse, ac si communi totius Synodi consensu & auctoritate exauctorati forent, cùm soli tamen Nestoriani, cæteriq́ue Schismatici, per meram Sycophantiam eam notā illis inussissent. Exponunt deinde, cuiusmodi sint, qui Cyrillo & Memnoni tantum malum struxerunt. Petunt postremò, vtrunque in suum locum restitui, & alios præterea Episcopos, qui suæ Maiestati rem omnem coràm explanent, Constantinopolim euocari.

Piissimis

Piißimis Chriſtiãiſſimisq; Impp. Theodoſio & Valetiniano, Victoribus, Triumphatoribus, ſemp Auguſtis, ſacra & Oecumenica Synodus per Dei gratiã, veſtraq; Maieſtatis nutum in Epheſiorum Metropoli congregata.

Chriſtiana regiaq; veſtra Maieſtas, religioſiſſ. Principes, iã inde à pueris zelũerga fidem Eccleſiaſticaſq; ſanctiones declarauit: Cuius rei gratia & nunc quoq; Chriſtiani orbis Epiſcopos ad Epheſiorum ciuitatẽ pio edicto conuocauit. Cæterùm veſtræ ſerenitatis literæ per magnificentiſſ. præclariſimumq; Comitem Ioan. nobis oblatæ, publiceq; lectæ, non vulgarem nobis perturbationem attulerunt: Oſtendunt enim quorundã opera & impoſtura, mẽdaciũ & fraudem veraces veſtras aures occupâſſe: Perinde nanq; ſonant, ac ſi dominatio veſtra literas à nobis aliquando acceperit, quæ Cyrilli ſanctiſsimi ſacratiſsimiq; Epiſcopi & Mẽnonis ſanctiſsimi Deoq; dilectiſsimi Coëpiſcopi noſtri depoſitionẽ continerent. Quamobrẽ ex animo deſiderantes elaborantesq;, ne mendacium apud regiã Chriſtianamq; Maieſtatem veſtram vllum omnino locum poſthac obtineat, omni cũ fiducia ad ſerenitatem veſtram referimus, Oecumenicã Synodum (quæ vniuerſam Occidentem, cũ magna veſtra Roma, Apoſtolicaq; ſede, totam item Africam, & totum deniq; Illyricũ in conſeſſu ſuo habet) prædictorũ ſanctiſſ. Deoq; dilectiſsimorum Epiſcoporum exauctorationem non feciſſe: Nec quicq̃ ea de re retuliſſe: Imò verò viros hosce propter inſignem rectæ fidei zelum ſuſpiciens, multa illos, & apud homines laude, & apud Chriſtum Dominum gloria dignos iudicat. Solum autem Neſtorium nefariæ hæreſis Antropolatarum pręconem loco mouimus, Chriſtianæque Maieſtati veſtræ loco & ordine motum eſſe ſignificauimus.

Literæ Imp. per Comitem Ioannẽ oblatæ Synodum turbant.

Schiſmatici ad Impp. ſcribunt, tãquam ex communi omnium totius Synodi ſententia.

Synodus Epheſina ex præcipuis orbis partibus conflata.

Neſtorius Antropolatra.

Inter cætera autem non mediocriter nos affligit (quod ipſum quoque non abſq; fraudulẽta quadam ſurreptione factum eſſe certum eſt) illos, qui à ſacra & Oecumenica Synodo ad

ad Ioannem Antiochiæ Ecclesiæ Episcopum desciuerunt, cæterosque Celestianos gradu iam olim motos inter nostra nomina irrepsisse, vnamque simul ad nos & illos Sacram missam esse: Sunt enim hi, de quibus iam antè vestræ pietati clarum indicium factum est, qui nimirum per schisma à nobis se auellẽlẽtes, Canonesq; temerario ausu calcãtes, & ad calumniandũ Præsides nostros se conuertentes, ob insignem illam proteruiam, qua in nos vsi sunt, ab vniuersa sacræ & Oecumenicæ Synodi communione exciderunt: Sunt, inquam, illi, qui ad probationem vocati nequaquam se sistere voluerunt, eaq; de causa à sacra & vniuersali Synodo & communionis expertes, & ad quiduis inhabiles censi sunt.

Pelagiani Nesto. rianis & Ioannitis se adiungunt.

Quin & illud quoque regiæ vestræ Maiestati indicandũ duximus, sicut & antè quoque indicauimus; nempe nos propter tantam illorum insolentiam, nec non propter certamina, quæ in hodiernum vsque diem pro depositio Nestorio decertare non cessant, ad communionem illos admittere nullatenus posse: Tantum enim abest, vt Nestorij depositioni subscribant, vt apertè quoque cum illo sentiant: Tum ob id rursum, quòd propter insanum aduersùs Præsides nostros conatum Ecclesiasticis censuris subiaceant: Tum ob id denique, quòd piis vestris auribus mentiri ac imponere non erubuerunt. Quare regiam vestram Maiestatem Deo dicatam etiam atq; etiam rogamus, vti Cyrillum & Memnonem sanctissimos Deoq; dilectissimos Episcopos, cùm per sacros Canones nullo modo sint condemnati, sacræ Synodi restitui curet; eamq; fidem inconcussam illabefactamq; custodiri faciat, quæ iam inde à Maioribus menti vestræ à Spiritu sancto hæret inscripta; & in commentariis contra Nestorium iam pridem editis, vobisque oblatis admodum dilucidè extat explicata; vtpote ad fidei, quàm 318. sanctissimi Patres apud Nicæam quondam congregati exposuerunt, amussim accuratè exacta: Hæc vna enim in omni controuersia sat est, & ad reuincendam omnem aduersariorum impietatem, & ad ostendendam & constituendam Orthodoxæ fidei semitam, quam vos hactenus illibatè per omnia custodire satagitis. Quòd si Maiestati vestræ, quæ

Causæ cur Schismatici ad cõmunionẽ non videãtur, admittendi graues & multæ.

Rogatur Imp. vt Cyrillũ & Memnonem immunè restituat.

Symbolũ Nicenũ certa amussis ad examinandam & discernẽdam quãlibet doctrinam.

inter

inter nos & illos, qui à nobis defecerunt, acta sunt, exactiùs cognoscere libuerit, sublimitatem vestram oratam cupimus, vt è sancta Synodo euocari curet, (quocunque voluerit,) quò hac ratione vestra & Christiana Maiestas de omnibus coràm pleniùs institui queat.

Tomi quarti caput XII.

CYRILLI AD CLERVM POPVlumq; Constantinopolitanum epistola.

ARGVMENTVM.

NARRAT, Regias literas aduersariorum fraude contra se & Mennonem extortas, Synodum admodum turbâsse. Addit, Comitem Ioannem præcipuum fraudis huius architectum prolixè cum Synodo, quò Ioannem Antiochenum cum cæteris, qui illi adhærebant, in communionem & gratiam reciperet, egisse, sed nihil impetrasse: Tum grauem quoque de fide contentionem inter Schismaticos exortam esse. Expetit demum, vt isthæc cõmunicentur cùm aliis, tum præcipuè Archimandritis, quorũ omnium quoq; opem et fidem obnixè implorat, quòd Synodus in maximis miseriis versetur.

Cyrillus Clero populoq; Constantinopolitano. S.

Turbata est admodum sancta Synodus, vbi accepit, magnificentissimum præclarissimumque Comitem Ioannem ea prauitate retulisse omnia, vt de nostro quoque exilio, qui illic sunt, consilium ineant. Quasi verò sacra Synodus iniustam nefariamq; exauctorationem, quam Ioannes, cæterique, qui cum eo agunt, hæretici moliti sunt, acceptârit vnquam. En altera igitur facta est à Synodo relatio, qua se Principis literis oppidò contristatam docet, & quòd trium depositiones non acceptauerit, disertè indicat. Sed & irrita quoq;, quæ impiè & illegitimè ab illis, firma verò & rata, quæ à nobis gesta sunt, habere se declarat. Docuerant Patres & prima quoque relatione, ea se euertisse, quæ præter Canonum præscripta ab illis facta

Deliberatur Constãtinopoli de Cyrilli exilio.

Synodi sententia de Cyrilli, & Mẽnone.

fuerant: Quodq; pro ſociis & Coëpiſcopis nos habeãt; & quòd huiuſmodi ſententiam nõ mutent. Cùm autem prædictus magnificentiſsimus vir nihil non tentet, quò Ioannes, & qui cum eo ſunt, in ſanctæ Synodi communionem recipiantur; in hodiernum vſque diem ne audire quidem huiuſmodi vocem ſuſtinent: Obſiſtant enim huic omnino & dicunt. Fieri non poteſt, vt huc impellamur, niſi quod contra legem ab illis factum eſt, diſſoluatur, ſanctęque Synodo tanquam verè rei ſupplices fiant, & Neſtorium tandem illiúsque dogmata concepta verborum forma anathematizent; & in his vniuerſa inter hos & Synodum controuerſia conſiſtit.

Comes Ioan. Ant. Synodo reconciliare ſtudet.

Conditiones pacis ineundæ cum Synodo.

Cùm verò hac ſpe præclarus ille vir, cuius modò meminimus, fruſtratus eſſet, en aliud rurſum excogitauit, & à ſancta Synodo petiit; puta vt fidei ſuę Cõfeſsionem ſcripto exhibeat: Nam cùm huic Confeſsioni & illi quoq; eiuſdem impulſu ſubſcripſiſſent, & aſſenſiſſent, reuerſus dicere poterat: Redegi illos in amicitiam, vt qui quibuſdam tantùm humanis offenſis inter ſe diſſiderent. Vbi autem ſancta Synodus hoc conſilium ſubodorata eſt, iterum reſtitit, dicens: Nolumus nobis ipſis eam contumeliam irrogare: Non enim tanquam hæretici huc vocati ſumus; ſed ideo huc venimus, quò fidem quaſſatam reſtituamus; quam nunc quoque reſtituimus. Nec opus eſt Regi, vt fidẽ à nobis diſcat, cùm hanc ſciat & in ea baptizatus ſit. Quare ne hæc quoque ſtropha Orientalibus ſucceſsit. Quin & illud quoque vobis ne clam ſit; nempe cùm, vt aliquam fidei ſuæ expoſitionem ederent, intenti eſſent, inter ſe contendiſſe, & in ea contentione etiam nunc verſari: Nam alij ex illis ſanctę Virgini Deiparæ appellationem concedunt; ita tamen vt ſimul quoque ἀνθρωποτόκον homipara dicatur: Alij vero θεοτόκον appellari poſſe, obſtinatè negant; adduntq;, paratiores ſe eſſe, vt manus ſuas amputandas præbeant, quàm vt huiuſmodi voci ſubſcribant. Vbique autem turpiter ſe gerunt publicè hæretici declarati.

Ioan. Comes à Synodo fidei confeſsionem exigit.

Synodus fidei cõfeſsionẽ edere recuſat.

En viua Auguſtanæ Confeſsionis idea.

Non conuenit inter hæreticos; ſed alij aliud de verbi Oeconomia ſtatuunt.

Hæc à veſtra pietate diſcant omnes, præſertim verò piiſſimi & ſanctiſsimi Archimandritæ, ne fortè prædictus vir ad vos reuerſus, quorundam auribus gratificans, alia pro aliis dicat,

dicat, aut doceat. Ne cesset verò pietas vestra, neq; nostrî causa labori insistens defatigetur; certò sciens, quòd hac ratione Deo hominibúsque seipsam commendet. Hic sanè Deo amantissimi Episcopi, qui antea nos nunquam viderant, per Seruatoris gratiam ita erga nos affecti sunt, vt suas quoque animas pro nobis ponere paratos se dicant: Etenim cum lachrymis nos adeuntes aiunt: Et exilium, & mortem quoque vnà vobiscum perferre parati sumus. Versamur hic autem omnes in multa ærumna, maximè verò propter milites, qui excubiarum custodiæque prætextu etiam ante cubicula nostra dormire soliti sunt. Hæc autem tempestas in nos propriè sæuit. Veruntamen reliqua quoque Synodi pars, horum fluctuum expers non est: Plures enim iam præ miseria mortui sunt; multi res suas, quòd necessariis sumptibus destituti essent, diuendere coguntur.

Cyrillus cæteris Episcopis supra modum charus.

Nestorij fautores Synodi Patres grauiter affligunt.

Tomi quarti caput XIII.

MEMNONIS EPHESIORVM Episcopi, ad Clerum Constantinopolitanum, epistola.

ARGVMENTVM.

EXPONIT aduersariorum vim, insignemq; Comitis Ioannis & Irenæi contra sacram Synodum insolentiam. Pandit Ioannis Antiocheni insolentiẽ superbiam, & in Concilij Legatos iniquitatem. Aperit tandem, vnde eæ Orientalium querelæ ortum duxerint, quas in literis suis subinde inculcant; puta nullum templum, nullum oratorium sibi patuisse. Quin & lapidibus quoque à diui Ioannis Basilica se abactos fuisse.

Quanta propter veram Orthodoxamque Dei fidem in Ephesiorum ciuitate patiamur, id nulla consequi potest oratio: Turbatio enim turbationem citra vllam intermissionem excipit; fidei tamen vis, eiusdemque confessio, multum nobis, vt viriliùs sustineamus, roboris addit: Etenim magnificentis-

Ingens Ephesitempestas & rerũ turbatio.

Cãdidianus in Patres Concilij milites concitat.

simus Comes Candidianus milites subinde in nos concitans, totam ciuitatem tumultuationibus implet, omnibúsque penè vitæ necessariis per excubias nos priuat. Neque his contentus, non paucos quoque ex Zeuxippi asseclis, qui deposito Nestorio adhærent (homines vtique ad improbitatem natos & educatos) vt nos, vniuersamque Synodum conuitiis incessant, instigat. Sed neq; paruam quoque rusticorum multitudinem, per quos petulantiùs nos insectetur, ex Ecclesiasticis possessionibus euocauit. Hanc porrò Comitis Ioannis insolentiam & temeritatem, quotidianásque Irenęi magnificentissimi Comitis impostura, quibus simpliciores identidem circumuenit, egregiè auxit Ioannis Ecclesiæ Antiochenæ Episcopi præsentia quoque: Quandoquidem aduentu illius comperto, sacra Synodus salutationem, & quam oportuit Sacerdoti obseruantiam impensura, confestim quosdam Deo dilectissimos Episcopos, cum nonnullis quoq; religiosissimis Clericis obuiàm illi misit; qui & debitum illi honorem deferrent; simulq; vt à Nestorij, propter apertam impietatẽ, quam professus fuerat, à sacra Synodo depositi colloquio se abstineret, eundem commonefacerent. Cùm autem frequenti militum comitatu impediti, per viam eum alloqui non possent; nihilo tamen secius ponè ad illius diuersorium vsque consequuti sunt. Multis porrò horis hîc præstolantes; neque vllam tamen illius conueniendi copiam obtinere valentes, militum contumeliis interim expositi, tantisper hîc restiterunt, donec tandem post diuturnam morã, cùm videlicet ita illi visum iam esset, piissimos Episcopos religiosissimosq; Clericos p milites accersitos ad se introduci mandat. At posteaquã verò, quę in sacra Synodo in mandatis habebant, illi exposuissent, per magnificentissimum Comitem Irenæum, cæteròsque, qui cum ipso aderant, Episcopos atq; Clericos tantas comministris nostris & Clericis plagas inferri permisit, vt in apertum quoq; vitæ discrimen adducti viderentur.

Comes Candidianus vi, Irenæus impostura Conc. infestat.

Honoris causa aliquot ex Synodo Patres Ioan. Anti. obuiã mittuntur.

Ioan. Ant. frequẽti milite stipatus Ephesum ingreditur.

Ioan. Ant. Synodi Legatos verberibꝰ & cõuitijs excipit.

His ad eum itaque modum transactis, piissimi Episcopi, qui ad illum fuerant missi, ad sacram Synodum redeuntes, plagasq; sibi impositas ostendentes, & cętera omnia, quę acciderant,

derant, ordine exponentes, expositaque in rei gestæ veritatem ad sacrosancta Euangelia proposita confirmantes, sacram Synodum ad iustam indignationem commouerunt. Quamobrem nonnihil illius insolentiam refrenantes, excommunicationi subiecerunt, decretámq; excommunicationem per destinatos Episcopos ad illum miserũt. Acceperamus enim scriptum quoddam, certum illius temeritatis illegitimæque eiusdem sententiæ argumentum, nullo certo auctore editum, nulla subscriptione munitum in quadã ciuitatis parte fuisse propositum. Quotidie autem venerandum Senatum, illustriores-que ciues ad se euocans, magna importunitate vrgebat, vt eorum suffragiis alius in meum locum sufficeretur Episcopus. Denique ita hic instabat, vt omnes Catholici ciuitatis incolæ oratoria præoccuparent, ibique sese continerent, incerti, quô illius temeritas publicè proposita tandem euaderet. Vnde ad sancti Apostoli Ioannis Basilicam ascendens, passimq; per ciuitatẽ, quòd ibidem ordinaturus esset, diuulgans, ingẽtem seditionem tumultuationémque eo in loco concitauit: Tanta nanque armatorum militum multitudine ascendit, vt plerosque mendicos semineces ibidem reliquerit. Et cùm hæc designârit; adhuc tamen, quò Synodo inuidiam posit conflare, magna se lacessitum iniuria, contumeliáque affectum apud Impp. & alios est conquestus. Quare, sanctissimi viri, omni adhibito studio satagite, vt vesana temerariáq; Ioannis coniuratorúmq; illius sententia palàm fiat, magnificentissimíq; Comites, qui quotidie ciuitatem & fidem ex æquo conturbant, hinc facessant, ne callida eorum surreptione, quæ fidei sunt, tandem adulterari contingat.

Excommunicatur Ioan. Ant.

Orientales scriptũ ἀνυπόγραφον publicè contra Synodũ proponunt.

Ioan. Antio. in locum Memnonis alium instituere nititur.

Cur ingens orta seditio ad diui Ioan. Basilicam.

Irenæus & Candidianus & fidem & ciuitatem turbãt.

Tomi quarti caput XIIII.

SACRÆ SYNODI, AD RE-ligiosissimum Principem Theodosium relatio.

ARGVMENTVM.

LAVDAT Imperatoriam pietatem, cùm ob alia, tum ob id maximè, quòd contra Nestorij impietatem Oecumenicam Synodum conuocârit. Exponit, in Nestorium impietatis præconem, eiusdemque sectatores damnationis sententiam esse decretam, non quò pereant, sed quò per pœnitentiam ad sanam mentem redeant. Addit adeò ob id mutatos non esse, vt vindictæ quoque studio incitati, per summam iniuriam in Concilij Præsides exaucthorationis sententiam ferre, eamque tanquam ab vniuerso Concilio profectam ad Impp. mittere ausi sint. Rogantur Augusti, vt acta Synodi confirment, rataque habeant; Conciliabuli verò irrita decernant; atque adeò Concilio duces suos iniustè condemnatos restitui curent.

Piissimis Christianissimisq; Theodosio & Valentiniano, Victoribus, Triũphatoribus, semper Augustis, sancta & Oecumenica Synodus, quæ per Dei gratiam, vestræq; Maiestatis studium ac nutum in Ephesiorum metropoli conuenit.

Regia vestra Maiestas non est passa, rectam fidem praua Nestorij doctrina euerti: Qui Christo Domino incommoda & miserias, quas, vt homo, propter nos sustinuit, cum Iudæis probro vertit. Imò verò pietas vestra huiusmodi contra Christum sermones apertè detestata, ex vniuerso propè orbe, ad Ephesiorum Metropolim congregari nos voluit, quò falsis euersis, pia sanctorum Patrum Apostolorumq; dogmata confirmentur ac statuantur. Ob eam itaq; causam in vnum coacti fidem à sanctis 318. Patribus, qui in Nicæa ciuitate sub beatæ memoriæ Constantino conuenerant, expositam, communi omnium iudicio & calculo corroborauimus: Nestorium verò peregrinis artéque confictis sophismatis eandem illam fidem adulterâsse, pietatisq; sententiam nouitatis studio labefactâsse deprehẽsum, Sacerdotali gradu mouimꝰ, eiusdemq; doctrinã veluti pestem quandam Ecclesias depascentẽ compressimus.

Nestorius Iudaizat contra Christum.

Symbolum Nicenum in Synodo Ephesina confirmatum.

Nestorij doctrina fidei Nicenæ aduersa.

At verò quia nonnullos quoque Episcopos nutantes, Nestoriiq;

Nestoriiq; sensu imbutos, imò in illius blasphemias præcipites iam actos comperimus, omnes eiusmodi, qui nimirum eadem cum Nestorio sapiunt & sentiunt, tantisper à communione exclusimus, donec perdita illius doctrina reiecta, ad Catholicam & Apostolicam fidem se adiungãt: Cui omnes iam olim firmiter innixi salute potimur. Et nos quidem ideo istháec decreuimus, vt qui in errorem acti fuerant, hac ratione corrigerentur, pœnitentiáq; ducti ad nos reuerterentur; illi verò (cùm paulò supra triginta sint numero, multíq; ex illis propter alia crimina Canonibus obnoxij; quidã Celestiani; alij de aliis hæresibus cõuicti; nonnulli quoq; ex illis, loco iam moti) ad pœnitentiã non venerunt, sed religiosissimo Ioanne Antiocheno veluti duce (qui & ipse quoq;, quòd iusto tardiùs venisset, culpã sustinebat) assumpto, ad patrocinandũ Nestorio inter se coierunt, ac contra sanctæ & Oecumenicæ Synodi Præsides depositionis sententiam scribere, eamq; veluti ab vniuersa Synodo profectam ad vestram pietatẽ deferre ausi sunt. Quam proinde vestra Maiestas acceptã & firmã esse iusit; ab ipsa nimirum Synodo ortam esse rata, & nõ contra Synodum ab illis cõtextã, qui cum Nestorio sentiunt, seq; de nobis, propter Nestorij depositionem vlcisci auidè cupiunt; nullum prorsus crimen, quod contra sanctæ Synodi duces proferre queant, habentes. Atque ita temerario ausu piis vestris auribus fucum facere voluerunt; efficeréque, vt depositio, quam contra sanctam Synodum moliti sunt, per vestram Maiestatem approbaretur; quæ tamen, neq; legitimè, neq; Canonicè, neq; à multis decreta est.

Schismatici Nestoriano morbo infecti.

Quo consilio Schismatici à Synodo sint excommunicati.

Orientales Schismatici duce Ioan. Antio contra Synodi Præsides insurgũt.

Imp. Schismaticorum sententiam, ab vniuersa Synodo profectã arbitratus, confirmat.

Quapropter sancta Synodus legitima Canonicáq; actione, quæ contumelioſè, & absque vlla ratione ab ipsis iudicata fuerant, euertit, nulláque esse declarauit. Vniuersi proinde ad pietatem vestram confugimus, enixè supplicantes, vt ea, quæ contra Nestorium, eiusdemque sectatores gesta, definitáque sunt, robur suum obtinere; cætera verò, quæ ab illis, qui Nestorium vindicant, eò quòd eiusdem cum illo sententiæ existant, contra Synodi nostrę duces illegitimè facta sunt, inefficacia & irrita manere iubeat: Vt quę, neq; conuenienter, neq; Canonicè, sed sola vindictæ libidine contra eos, qui de nullo crimine conuicti

Rogatur Theodosius Imper. vtacta Synodi cõtra Nest. confirmet, Conciliabuli verò cõtra Concil. euertat.

sunt,ab illis sunt gesta,qui contra sanctam Synodum cum Nestorio sentiunt:Etenim si sanctæ Synodi sentẽtia in Nestorium apertum impietatis præconem lata est iusta, vt dominatio vestra iustam esse declarauit; intelligit vtique prudentia vestra, quæ contra sanctam Synodum ab illis, qui cum Nestorio sentiunt, facta sunt,non posse nõ in efficacia & irrita esse penitùs, vt quæ ex nulla prorsus bona & cõsentanea nata sint causa,sed ex solo vindictæ studio, ex eo nimirum quòd sancta Synodus condemnationis sententiam in Nestorium tulit. Obtestamur proinde vestram Maiestatem, vt nos ab hac tribulatione liberet, Cyrillumque Alexandrinum, & Memnonem Ephesinum Deo deuotissimos Episcopos, sacræq; Synodi Principes restitui nobis iubeat: Consentaneum est enim vindicata iam pietate,illisque submotis ac refrenatis,qui illam labefactârant,vt hi, qui vnà nobiscum pro fide certamen inierunt, honore potiantur;neque cum illis,qui de nefandis in Christum blasphemiis conuicti sunt, condemnentur. Iuuenalis Hierosolymorum Episcopus supplici huic libello subscripsi.Subscripserunt itidem & reliqui omnes Episcopi in commentariorum serie suprà percensiti.

Si Nestor. à Synodo iustè damnatus est, Nestorianorum sententia contra Synodum iniusta est.

Cyrillus & Memnon præmio nõ supplicio digni.

Tomi quarti caput XV.

OECVMENICI SYNODI ad Constantinopolitanum Clerum epistola.

ARGVMENTVM.

CO Nqueruntur propter falsas aduersariorum delationes, se miserèin custodiam datos,nullumque ad Impp. neque per literas, neq; per nuntios (quòd terra marique omnia sint occlusa) aditum sibi patère. Rogant proinde Clerum Constantinopolitanum obnixè, posteaquàm istuc sibi integrum non est, vt ipse per se Impp. rem omnem patefaciat,suaque deprecatione illud apud eosdem efficiat; nempe, vt inde liberati ad Regiã vrbem abire, Augustosque coràm conuenire, vel certè ad suas sedes redire permittantur.

Sacra

Sacra Synodus, quæ per Dei gratiam, piißimorumq́; Impp. noßrorum iußum Epheßi conuenit, deßideratiß. fratribus & Comminißtris, Conßtantinopoli agentibus: tum religioßißimis quoque eiusdem ciuitatis Presbyteris & Diaconis S. P. D.

Qui in tanta rerum fluctuatione verſamur, tantisque bellis vndique impetimur, nec vllo tamen interea pacto ad placidum ſerenumque piiſsimorum Imperatorum aſpectum, vnde ſolùm à tantis hisce moleſtiis liberationem ſperare licebat, admittimur, quam aliã conſolationis rationem inire poſſumus, quàm vt quæ nos vrunt, apud noſtra membra deponamus, communique ſenſu deploremus? Vos autem ſanctæ & Oecumenicæ Synodi membra eſtis, qui ſingularem pietatis zelum per omnia hactenus oſtendiſtis. Sciat itaque pietas veſtra, Epheſum perinde nos inhabitare ac carcerem; in quo iã trimeſtre ſpatium vsque adeò arctè incluſi tenemur, vt neque per mare, neque per terras absque euidenti diſcrimine quempiam omnino, vel ad pium exercitum, vel in aliquem alium locum amandare queamus: Sæpe enim vſu iam venit, vt quæ à nobis mittuntur, ea citra innumera pericula reddi vix potuerint: Nam vt tabellarij vitæ diſcrimen euaderent, in alias atque alias formas ſubinde ſe transformarent, oportuit.

Orthodoxi Conſtantinopolitani ſacræ Synodi membra, tametſi abſentes.

Quòd autem tam diligenter cuſtodimur, hoc aliunde non prouenit, quàm quòd falſiſsima quæque ad piiſsimos Imperatores contra nos deferuntur: Nam alij, vt accepimus, quaſi ſeditionis auctores apud pias Auguſtorum aures nos incuſant. Alij eisdem ſuggerere auſi ſunt, ſanctam & Oecumenicam noſtram Synodum, Cyrillum ſanctiſsimum, perque omnia Deo dilectiſsimum Archiepiſcopum Alexandrinum, & ſanctiſsimum Deoque deuotiſsimum Coëpiſcopum noſtrum Memnonem depoſuiſſe. Quidam & hoc quoque adiicere veriti

Terra mariſque à Neſtorianis obſidetur Syn. Epheſ.

Cauſæ, cur Synodus vndiq; affligetur & obſideatur, variæ,

riti non sunt; nempe cum defectionis Conciliabulo, cuius dux est Ioannes Antiochenus, amicum colloquium inire nobis placuisse. Ne igitur mendacia hæc tanta, aliaque hisce similia patefiant, tanta diligentia custodimur, tantumque bellum contra nos concitatum sustinemus. Cùm ergo omni auxilio destituamur, ad vestram pietatem confugimus: (Scimus enim vos germanorum filiorum affectum erga sanctã & Oecumenicam Synodum, etiamnum retinere, eumq; in modum comparatos esse, vt Orthodoxam fidem nulla ratione velitis prodere) enixè rogantes, vt cum multa supplicatione & lachrymis, vnaque cum hisce literis ad Christo deditissimum Imperatorem accedatis, illumq; de omnibus, quæ contra nos geruntur, dilucidè instruatis: Nos enim memoratos sanctissimos Deoque dilectissimos Episcopos Cyrillum & Memnonem nequaquam condemnauimus; sed vtrũque magna commendatione, illustribusque coronis dignum censemus; vt qui Diuino zelo incensi plusquàm reliqui omnes, vt quoquo modo impiissimum Nestorium impietatis præconem excinderent, Ecclesiasque ab hoc piaculo repurgarẽt, elaborârint. Sed & nunc quoq; à prędictorum sanctissimorũ Episcoporum communione adeò nos non seiungimus, vt vnà cum illis exilij incommoda experiri, magni quoq; lucri loco ducturi simus.

Bene erga fidem & Synodum affecti Constantinopolitani.

Cyrillus & Memnon magni Catholicæ fidei zelatores.

Certum autem deliberatumq; nobis est, illud Schismaticorum Cõciliabulum ad cõmunionem non admittere: Imò verò cõmunibus omniũ vocibus Ioan. Ant. & qui cum illo faciunt, publicè iã anathematizauimus. Primùm quidem qp impietatis prędicatorẽ Nestoriũ vnà nobiscum deponere noluerint, sicut nec adhuc quoq; volũt; sed familiariter cum illo versari, eidemq; semper patrocinari pergunt. Deinde verò qp post iniquissimum, & à Canonibus prorsus alienũ, vtpote contumelię & calumnię plenũ conatum, improbumq; in sanctissimos Episcopos studium, piis Christi amantium Imperatorum auribus imponere non dubitârunt. Postremò autem qp cum Nestorio sentire in hodiernum vsq; diem non cessant. Propter hæc igitur omnia semel illos ab Ecclesiastica cõmunione abscidimus, omnémque Sacerdotij potestatem iisdem adęmimus; ac ipsis Eccle-

Ioannes Antiochenus publicè cum suis anathematizatus.

Tres graues causę, propter quas Orientales anathemate percussi.

Ecclesiis,quod absit, priuari malumus, q̃ ad communionem cum ipsis redire; nisi tamen omnia illa delicta, quorum suprà meminimus,perfectè corrigant. Libuit autem hoc vestræ pietati indicare, vt ipsi quoque eodem illos loco habeatis.

Cyrillus & Memnon damnati repetuntur.

Hæc itaq; obsecrate pientissimum ac Deo dilectissimnm Imp.de omnibus certiorem facite;totiusSynodi nomine supplicantes,vt ij nobis restituantur, qui nullo modo à Canonib⁹ sunt cõdemnati,puta sanctiss.Deoq́; dilectissimi Episcopi Cyrillus & Memnon: Tum vt nostrî misertus, primo quoq; tempore ex hoc ergastulo clementer nos liberet. Et si quidẽ digni sumus, qui pientiss. Christiq́; amantis Imp. faciem videamus, hanc ille nobis gratiam faciat.Si verò indigni iudicamur,quibus hoc beneficium obtingat, saltem bona venia ad Ecclesias nostras redire nos sinat:Ne hic vniuersi,alij morbis,alij mœstitia consumpti pereamus. Ne autem omnium subscriptionib⁹ aliquod vobis fastidium ingereremus, sat nobis fuit, si soli Præsides communi omnium nomine subscriberent.

Tomi quarti caput XVI.

Cleri Constantinopolitani pro sacra Synodo Ephesina supplex libellus seu obtestatio.

ARGVMENTVM.

PRÆMISSA breui Augustorum commendatione,admonitoque, vt iustis Principum legibus obsequendum est; ita iniustis eorundem sanctionibus liberè obsistere licere. Subiungũt, se quiduis malle perpeti,quã iniustam damnationis sententiam nefariò ab Orientalibus in Cyrillum & Memnonem latam, & per surreptionem iniustè quoque ab Imperatoribus confirmatam,recipere. Rogant proinde, vt eiusmodi decretum statim reuocent,omnemque fidem eidem abrogent, Synodi verò confirment. Addunt, nisi istuc fiat,fore, vt vniuersam Ecclesiam maxima incommoda opprimant. Hortãtur tandem,vt beneficiorum,quæ ab Ecclesia acceperunt,pietatisque Maiorum suorum memores,pro Ecclesiæ pace communique salute viriliter pugnent.

Impp. ſtudium in conſeruanda religione & pietate.

Cùm non ignoremus, veſtram pietatem, ſanctas Dei Eccleſias, fidemque piè in illis prædicatam, & à Maioribus traditam maximi ſemper feciſſe; quantum præterea illius cauſa, & à nobis & à veſtra pietate hucuſque elaboratum ſit; non dubitauimus præſentem Eccleſiæ turbationem ad aures veſtras Chriſti ſtudioſas referre: Etenim profeſsionis noſtræ ſcopus, piiſsmi Reges, inter alias leges, omnibus quoq; Principibus & poteſtatibus obediendum eſſe cauet; dummodo tamen eiusmodi obedientia animæ ſaluti detrimentum nõ afferat. Quòd ſi illa inter vtilitatis limites non verſetur, tunc etiam aduerſùs Regiũ faſtigium cum libertate audendum eſſe, Diuinarũ legũ interpretes monẽt. Imò verò ſi regia Maieſtas recta quoq; fide ornata fuerit, non pudoris, ſed virtutis eximiæque laudis loco ducendum erit, iniuſtis illius decretis obluctari. *Loquebar de teſtimoniis tuis in conſpectu Regũ*, ait Propheta, *& non confundebar*. Cũ ergo diuinæ literæ & Sanctorũ præterea exẽpla fiduciã opportuno tẽpore poſtulent, nos in præſentia nonnullã liberiùs loquendi occaſionẽ nobis oblatã eſſe rati, nõ poſſumus hac ſupplicatione noſtrã ſententiam veſtrę pietati liberè non aperire.

Regibus vsque ad aras parendum.

Iniquis Principũ decretis apertè reſiſtendum. Pſalm. 114.

Igitur ſi dominatio veſtra exauctoratione, quam illi in Cyrillum & Memnonem piiſsimos Deoque dilectiſsimos Epiſcopos machinati ſunt, qui à ſacra Synodo deſciuerunt, magnaque ex parte, vel hæretici, vel exules, vel certè excommunicati ſunt, approbârit; eorumque inducta poteſtate, qui huiusce ſententiæ auctores extiterunt, inſanum hoc infirmumque, & modis omnibus puerile decretum admiſerit (præſertim cùm nulla iam inde ab initio admonitio, neque à ſacra Synodo, penes quam iſtarum rerum cognitio eſt; neque à quopiam alio præceſſerit; neque vllam aduerſùm eos, qui Sacerdotio priuati videntur, probationem quisquã attulerit) ſciat, nos omnes promptos paratosq; eſſe, ea animi prõptitudine & alacritate, quę Chriſtianum hominem decet, quoduis periculum cum memoratis ſanctiſsimis viris ſubire; neq; vllũ diſcriminis genus eorum cauſa detrectare; arbitrati, talem illis mercedẽ, propter diſcrimina, quę fidei gratia hactenus ſuſtinuerũt, iure optimo deberi. Quamobrem cùm vnum hoc omnibus nobis

Synodus cum Cyrillo & Memnone exilium ſubire parata.

ſit

sit propositum, etiã atq; etiam Maiestatem vestram rogamus, & nisi fallimur, quod æquum est rogamus, vt pro sua auctoritate illorum sententiam dignetur confirmare, qui & numero plures sunt, & sedium auctoritate antecedũt, & exacta Orthoxæ fidei examinatione præmissa, sanctissimi viri doctrinæ astipulati sunt; & quòd rectè sentiat, ad vestram dominationem retulerunt. Neque pacis obtentu, aut ne parua quædam Orientaliũ portio à corpore auulsa videatur, quæ tamen, si Canonibus obsequi vellet, coniuncta manere potest, vniuersum terrarum orbem simul misceri patiatur. Quandoquidem si Oecumenicæ Synodi Dux, cuius sententiæ per ea, quæ deposuerunt, reliqui omnes subscribunt, quippiam præter Canonum ordinẽ pertulerit, vestraq; pietas huiusce rei causa communionem illi adimi siuerit; adeoque Synodum cum plena auctoritate hunc in finem coëgerit; cui dubium esse potest, quin cum priuato detrimento eandem in omnes eiusdẽ sententiæ consortes pœnam decernat, confirmetque? Consequitur hinc enim, omnes orbis Episcopos vnà cum prędictis sanctissimis viris depositionis sententiæ subiacere: Atq; ita rectæ fidei sententia penes Arrium, vel Eunomium, vel alium eiusmodi inueniri.

Rogatur Imp. ne ob exiguam orbis partem, totũ terrarum orbem misceat.

Cùm itaq; Nestorius propter suam impietatem iustè sit exauctoratus; Cyrillus verò & Memnon sanctissimi piissimiq; Episcopi, ex praua suggestione indignè & iniustè pari pœna sint mulctati, æquum est, Christi amantes Reges, sedulò vos curare, ne Dei Ecclesia, quæ more nutricis pietatem vestram confouet, victoriamque de hostibus, citra magnam difficultatem Maiestati vestræ subinde conciliat, in posterum disipetur; néue regni vestri tempore Martyrum seculum denuo reuertatur: Quin in id potiùs incumbere vos par est, nempe, vt Maiorum vestrorum erga Dei Ecclesias amorem ac studium in animis vestris magis magisque subinde exuscitetis. Quemadmodum ergo singuli eorum sanctorum Patrum Synodis, Imperij sui tempore celebratis paruerunt, Patrumq; sanctiones legibus suis munierunt, & quam illis deferrent, obseruantiam decretis suis ostenderunt; ita & vos quoque eum, quem

Quãti prisci Principes Cõciliorum decretis deferrẽt, suis legibus declarârunt.

decet, affectum erga Synodum sanctam, quam conuenire iussistis, declarate: Quò pias ipsa gratiarum actiones pro Imperij vestri incolumitate persoluat, & nos quoque pro Regni vestri stabilitate deuotas ad Christum Dominum preces transmittamus, piissimi Christianissimiq́ue Impp.

Tomi quarti caput XVII.

SACRÆ SYNODI EPHESinæ ad Cœlestinum Romanæ vrbis Archiepiscopum epistola, qua ordine ea omnia explanat, quæ in magna illa Synodo gesta fuerant.

ARGVMENTVM.

HOC caput breui narratione omnia Concilij acta complectitur; ita vt cõmune totius huius operis argumentũ non iniuria dici queat. Summa totius eiusmodi est. Ad diẽ Pentecostes (qui primæ Sessioni ab Impp. indictus fuerat) ex variis Prouinciis Episcopi suprà ducentos conuenerunt. Desideratur Ioannes Antiochenus, non quòd ad id tempus adesse non potuerit; sed quòd studio Nestorij adesse noluerit. Expectatur sedecim totos dies. His actis aduenium, qui nomine illius denuntiant, Synodum illius aduentum diutius operiri non debere. Celebratur prima Sessio; abest Nestorius sceleris conscientia præpeditus. Ter frustra citatus, contumax indicatur. Examinantur illius scripta & dicta, examinataq́; apertè hæretica et in Deũ blasphema deprehendũtur. Publico Synodi decreto hæreticus declaratur, et exauctoratur. Exauctorato Nestorio aduenit Ioannes Antiochenus, qui Nestorij cladem ægrè ferens, non iustitiæ Zelo, sed vindictæ studio indicta causa Cyrillum & Memnonem Ephesiorum Episcopum tanq̃ hæreticos & seditionis auctores ordine monet. Cyrillus et Memnon hanc contumeliã, vt parerat, grauiter acerbeq́; ferẽtes, offerũt Synodo libellũ supplicẽ, obnixè eandẽ rogãtes, vt Ioannem citet, suæq́; temeritatis rationẽ reddere cõpellat. Ter incassum ad Synodum vocatus, tanquã contumax et reus vnà cum suis excõmunicationi subijcitur; grauior pœna illis irroganda summo Pontifici Cœlestino asseruatur. Cyrillus & Memnon insontes declarantur. Sub finem sententia Romæ contra quosdam Pelagianos lata, à Synodo approbatur.

San-

Sanctißimo piißimóque comministro Cœlestino sancta Synodus, quæ per Dei gratiam Ephesi conuenit, in Domino salutem &c.

Sanctitatis tuæ circa pietatem zelum, eiusdemque circa fidei synceritatem curam nostrî omnium Seruatori apprimè gratam & placitam cum omni admiratione complectimur. Est enim hoc vobis tam eximiis in more positum, vt in omnibus celebres sitis, studiaque vestra solida Ecclesiarum firmamẽta cõstituatis. Quia verò necessitas exigebat, vt omnia, quæ in hac sacra Synodo acciderunt, sanctitati tuæ declararẽtur, non potuimus hisce nostris literis ad sanctitatem tuã non perscribere, secundùm Saluatoris nostrî omnium voluntatem, piisimorumque ac Christi amantium Impp. nostrorum sanctionem, ex multis variisque Prouinciis Episcopos supra ducentos in Ephesiorum metropoli ad diem sanctæ Pentecostes conuenisse. (Hunc enim diem Christi amantium Impp. decretum, quo conuocati fueramus, terminum primo Synodali confessui præfixerat.) Cùm autem Augustorum epistolis vrgentibus vniuersi studiosè conuenissent. (Insertum enim illorum literis erat; qui ad id tempus non accurrerent, tanquã malæ conscientiæ reos, coram Deo & hominibus culpæ obnoxios futuros) desideratus est religiosissimus Ioannes Antiochenorum Episcopus. At istuc non animo simplici & candido; neque quòd per locorum interuallum in itinere impeditus, adesse non posset; sed quòd consilium cogitationemq; Deo aduersam mente occultaret; id quod nõ longo pòst tempore, posteaq; nimirũ Ephesum venisset, palàm fecit. Distulimus itaq; Concilium totos sedecim dies post præfinitũ sanctæ Pentecostes terminũ elapsum. Etsi multi interim Episcopi & Clerici partim cum morbis conflictarentur, partim sumptuũ inopia premerentur, nonnulli quoque ex hac vita migrarent. Erat autem, vt sanctitas tua facilè intelligit, mora isthæc aliud nihil, quàm aperta aduersus sanctam Synodum contumelia:

Pia Rom. Põt. studia Ecclesiæ firmamenta.

Omnia, quæ in Oecum. Conc. decernũtur, ad Rom. Pont. referantur, oportet.

Primo indictæ Synodi die desideratus Ioan. Antioch.

Expectatur Ioã. Antioch. sedecim dies.

Studio

Studio enim peruersaque animi voluntate tanta illa dilatione vtebatur; quippe cùm dudum illum anteuertissent multi, qui longè maiori intercapedine Epheso distabant. Veruntamen post exactum sextum decimum diem, ex illorum numero, qui cum illo degunt, aduenerunt Metropolitani duo, Alexander videlicet Apamææ, & alter Alexander Hieropolitanus. Cùm autē de aduentus religiosissimi Episcopi Ioannis tarditate expostularemus, aiebant illi non semel, sed sæpe: Demandauit, vt pietati vestræ indicemus, ne Synodum diutius prorogetis, si ipsum ampliùs tardare contigerit; sed quod opus est facto, quamprimùm, inquit, faciatis. Cùm hæc illi nobis denuntiassent, certoq; constaret, tam ex aduentus illius tarditate, quàm ex iis etiam, quæ per illos significauerat, quòd consessui nostro adesse derectaret; siue id studio Nestorij faceret, (fuerat enim is Ecclesiæ illius aliquando Clericus,) siue quòd quorundam pro illo deprecationi morem gerere vellet; sancta Synodus in maiori Ephesiorum Ecclesia, quæ appellatur Maria, cōsessum indixit.

Joannes Antio. per duos Episcopos Synodo indicat, ne se expectet.

Nestorius Antiochenus Ioan Anti. aliquādo Clericꝰ.

Quoniam verò cùm vniuersi prompto alacriq; animo venissent, solus Nestorius in eo consessu desiderabatur, sancta Synodus per Episcopos quosdam semel iterū, ac tertiò quoq; Canonicè illum citauit; ipse verò ædibus, in quibus diuersabatur, frequenti milite vndique circumuallatis, Ecclesiasticisque sanctionibus superbè contemptis; neque Synodo se sistere, neque de impiis suis blasphemiis rationem voluit reddere. Lectæ itaque sunt literæ, quas sanctissimus Deoque dilectissimus Alexandrinæ Ecclesiæ Archiepiscopus Cyrillus ad illum scripserat: Quas sancta Synodus tanquam rectè inculpateque exaratas, vtpote Diuinis Scripturis, fideiq; expositioni, quam sancti Patres in magna illa Synodo Nicena quondā ediderāt, per omnia consentaneas suo calculo approbauit (eandem de illis sententiam & tua quoq; sanctitas iam antè tulerat.) Deinde lecta est etiam Nestorij epistola ad eundem sanctissimum Deoque dilectissimum fratrem ac comministrum nostrum Cyrillum scripta, compertumque ac publicè à sancta Synodo definitum, dogmata, quæ in ea continebantur, ab Euangelica

Hæc pugnare vīr cū Nicephori sententia li. 14. ca. 34. Tradit enim Nest. primo cōsessui interfuisse Nest tertiò legitimè citatus, venire detrectat.

Epistola Cyrilli ad Nest à Synodo & Pont. Max. approbata.

&

& Apostolica fide omnino aliena esse; doctrinamq; sapere peregrinam planè & blasphemam. Relectæ sunt tandem & impiissimæ quoque eiusdem exegeses, & epistola præterea, quam tua sanctitas ad illum dederat; per quam tanquã qui blasphema scripsisset, impiasq; voces exegesibus suis inseruisset, iustè quoq; cõdemnabatur. His porrò omnibus susceptis atq; perfectis, iusta depositionis sententia, in illum est lata; maximè verò cùm tantùm abesset, vt de blasphemiis, quas, cùm Constantinopolitanam sedem adhuc obtineret, profuderat, pœnitentiã ageret, aut resipisceret, vt Ephesi quoq; cum quibusdã sanctis Metropolitanis Episcopis, viris sanè illustribus magnaq; pietate & eruditione præditis differens, ausus sit dicere: Equidem bimestrem, aut trimestrem Deum non agnosco, aliaque his multò deteriora.

Nestorij dicta & scripta examinata, comperta sunt hæretica.

Hinc fortè Nicephorus ansã sumpsit, vt scriberet Nesto. prima Sessioni interfuisse.

Postquam igitur impiam sceleratissimamque hæresin, (vt quæ sanctissimam nostram religionem penitus euerteret, vniuersamque incarnati Verbi Oeconomiam vel ab ipsis fundamentis dirueret) ad eum, quem iam diximus, modum, demoliti essemus, fieri vix potuit, quin illi, qui dilectionis studio erga Christum flagrabant, & pro Domino zelabant, multis in rebus multas difficultates sustinerẽt. Enimuero fore sperabamus, vt reuerendissimus Ioannes Antiochenus Synodi diligentiam & pietatem laudaret; tardamq; Nestorij depositionem vitio fortassis nobis verteret. Verùm hæc spes longè nos fefellit: Compertus est nanq; inimicus, infestusq; cùm sanctæ Synodi, tum rectæ quoq; Ecclesiarũ fidei hostis, sicuti res ipsæ declarârunt: Nam simulatque Ephesum ingressus est, antequã puluerem ex itinere contractum excussisset, pallio nondũ deposito, coactis in vnum, quasi collegio quopiam, triginta plus minus solo nomine Episcopis, qui vnà cum Nestorio desciuerant, blasphemaq; verba in proprium caput euomerãt, & glorię Christi tantùm nõ illuserant (ex quibus alij erant extorres, vagi, propriisq; Ecclesis destituti: Alij ante multos annos grauibus de causis à suis Metropolitanis depositi: Alij Pelagij & Cœlestij veneno imbuti: Alij tandem propter alias hæreses ex Thessalia eiecti,) rem ausus est impiã, qualem nemo ante illam

Nest. hæresis Christi fidem & Oeconomiam funditus euertit.

Insignis Ioan. Antio. insolẽtia, & in Synodum iniuria.

ausus est vnquam: Etenim priuatim scriptum quoddam cõfecit, depositionisq; nomine sanctissimo, Deoque dilectissimo Cyrillo Alexandrinorũ Episcopo, & pientissimo fratri, & cõministro nostro Memnoni Ephesiorum Episcopo, indignam contumeliam imponere studuit: Idq; omnibus nobis insciis; imò ne ipsis quidem, qui iniuriã hanc perpessi sunt, quid ageretur, aut quamnã ob causam hoc ausi essent, intelligentibus. Verùm isti perinde, ac si Deus isthæc non curet; neque sint Ecclesiastici Canones, qui hæc puniant neque futurũ sit, vt propter hanc audaciam periculum subeant, excommunicationis titulo in vniuersam Synodum petulantes fuerunt. Nec his cõtenti, sententiam theatri parietibus affixerunt, vt publicè legi posset; atq; ita ipsorum impietas palàm nota fieret: Sed nondũ his finibus cõstitit audacia, sed vltrà progressa quasi Canonicũ quiddã constituissent, ad Deo dilectissimorũ Christiq; amantium Imperatorum aures istęc quoq; deferre nõ dubitârunt.

Nestoriani & Orientales clanculũ, indictaque causa, condemnationis sententiam in vniuersam Synodum ferunt.

His ita transactis sanctissimus Deoq; dilectissimus Cyrillus Alexandrinus Episcopus, & piisimus Memnõ Ephesiorum Episcopus, libellum composuerũt, compositumq; Concilio obtulerunt, quo religiosissimum Antiochenorũ Episcopum Ioannem, cæterosq;, qui eius temeritatis socij atq; satellites fuerant, accusabãt; adiurantes sanctam nostram Synodũ, vt ipsum Ioannem, eiusq; administros canonicè in iudiciũ vocaret, ac rationẽ de illis reddere compelleret, quæ temere ausi fuerant; nec non eosdem, si quam accusationem haberent, illam in medium vt afferrent, accusatosq;, si possent, conuincerent, admoneret. Quandoquidẽ in depositionis, vel cõtumeliæ veriùs charta eiusmodi sententiæ suæ causam inseruerant:

Cyrillo & Memnõ contra Schismaticos libellũ offerũt.

Quoniã Apollinaristę sunt, & Arriani, & Eunomiani, propterea à nobis depositi sunt. Cùm itaq; ij, qui hanc ab illis cõtumeliam acceperant, vrgerẽt, necessitate adacti in magna rursum Ecclesia Episcoporum (quorũ numerus erat plusquàm ducẽtorum) consessu instituto, intra biduum semel, iterũ, ac tertiò quoq; ipsum Ioannem, & qui cum eo erant, ad Conciliũ vocauimus, quò illos, quos contumelia affecerant, reuincerent, rationemq; & causas, ob quas depositionis chartã cõposuissent,

Orientales Cyrillo & Mẽnoni Arrianismum & Eunomianismũ falsò imponunt.

Ioan. Antioch. intra biduum ter citatus.

in

in medium adferrent. Verùm illi venire noluerũt. Oportebat autem illum, si quidem prædictos sanctos viros hæreseos reos agere poterat, præstò adesse, nec non crimen, cuius gratia temerariam contra illos sententiã tulerat, verum, certum & indubitatum esse, palàm ostendere. At praua conscientia impeditus, minimè adfuit. Quod autem moliebatur, hoc erat; putabat, si absurda illa illegitimaq; contumelia euerteretur, fore vt stmul iusta quoq; sanctę Synodi sententia contra hęreticum Nestoriũ lata eneruaretur. Indignitate itaq; rei cõmoti, eiusmodi in illũ & reliquos sententiã proferre volebamus, cuiusmodi ille contra leges in illos tulerat, qui de nullo adhuc crimine conuicti erant. Verùm quò illius temeritaté animi lenitate vinceremus, etiamsi illã iustissimè legitimeq; passus fuisset, pietatis tuę iudicio illam reseruauimus. Interea illos excõmunicauimus, omniq; Sacerdotali potestate exuimus; ita vt nullum nunc suis sententiis lædere queant: Quî enim necessarium nõ erat, vt illos, qui tanta insolentia & feritate, legumq; contemptu res adeò pernicioſas aggredi cõsueuerant, vel inuitos nocendi potestate priuaremus?

Ioan. Anti. per iniustã iustam sententiam euertere voluit.

Synodus vltimam in Ioan. Antioch. sententiam Rom. Pont. reseruat.

Fratribus autem nostris & cõministris Cyrillo & Memnoni Epicopis, quos hac illi contumelia affecerunt, communicamus omnes, & post temerariam illorum sententiam, vnà cũ illis sacris quoq; operati sumus, & etiamnũ operamur vniuersi, communesq; Synaxes celebramus; ludicra illorum cõceptis verbis abrogantes, irritaq; ac prorsus infirma esse decernentes: Erat enim illorum sentẽtia aliud nihil, quàm mera contumelia: Etenim viri numero plùs minùs triginta, quorũ alij hæreseos macula erant notati; alij extorres & reiecti, qualem Synodi formam, aut quid virium haberent contra Synodũ ex vniuerso, qui sub cœlo est, orbe collectã? Fuerunt enim in consessu nostro & illi quoque, qui à sanctitate tua missi fuerãt, videlicet pientissimi Episcopi Arcadius & Proiectus, vnaq; cum illis religiosissimus Presbyter Philippus, qui sua præsentia tuam præsentiam nobis exhibuerũt, Apostolicæq; Sedis locum tenuerũt. Iustam proinde sanctitas tua propter isthæc indignationẽ concipiat: Nam si quibuscunque volentibus po-

Synodus Schismaticorum fulmina pro nugis habet.

Legati Pontificis Apostolicæ Sedis locum obtinent.

testas fiat maioribus sedibus contumeliã inferre, & in illos, in quos nihil potestatis habent, sententias vel cõtumelias veriùs vsq; adeò iniquas & iniustas pronuntiare, maximè verò in eos, qui tanta pro pietate certamina sustinuerunt, per quos quoq; pietas, accedẽtibus sanctitatis tuę precibus, plurimum splendoris accepit, in extremam cõfusionem res Ecclesiasticæ mox dilabentur. Quòd si verò conuenienti modo istorum amentia compressa fuerit, sedabitur euestigio omnis tumultus, debitaque Canonum reuerentia apud omnes pondus suum in posterum obtinebit.

Rogatur Pont. vt in Orientales seueriùs animaduertat.

Porrò autem perlectis iis in sancta Synodo, quæ de impiorum Pelagianorum Celestij, Pelagij, Iuliani, Persidij, Flori, Marcellini, Orentij, reliquorúmque eadem cum illis sentientium depositione à pietate tua istic decreta & constituta sunt, iudicauimus & nos quoq; ea solida firmáq; permanere debere. Quare idem omnes vobiscum sentientes, & nos itidem eos omnes pro depositis habemus. Vt autem omnia, quæ hîc gesta sunt, cognoscas, integros actorũ commentarios misimus, & Synodi subscriptiões. Valere te & nostrî memorẽ esse optamus in Domino, dilecte & desideratissime.

Sententia Romæ contra Pelagianos lata in Cõ. Ephesino solenniter cõfirmata.

Integri actorum commentarij Syn. Ephes. Romã missi.

Tomi quarti caput XVIII.

EPISTOLA BEATI CYrilli Archiepiscopi ad Theopemptum, Potamionem, et Danielem religiosissimos Episcopos Constantinopoli agentes, qua insidias et mala, quæ ob sententiam in Nestorium latam, chartamq; à Ioanne Antiocheno publicè propositam, Epheſi perpessus fuerat, obiter exponit.

ARGV-

ARGVMENTVM.

ENVMERAT varias calumnias, quæ Constantinopoli de se dissipatæ fuerant. Narrat, Comitem Ioannem, cùm Ephesum venisset, nihil eorum omnium comperisse, quæ contra se inuulgata fuerant. Subdit his post Sacram allatam, qua trium exauctoratio confirmabatur, se interea in custodia vinctum teneri. Indicat tandem, Sacram Synodum ita comparatam esse, vt omnia extrema malit perpeti, quàm cum Orientalibus communicare; nisi resipiscant, suaque acta rescindant.

Cyrillus Theopempto, Danieli, & Potamioni dilectis Comministris in Christo salutem &c.

Multæ, vt audio, istic contra nos excitatæ sunt calumniæ: Aliis multos ex Alexandrinis balneis nos consequutos: Aliis quasdam Canonicas inde vnà nobiscum egressas: Aliis tandē Nestorium non sacræ Synodi voluntate, sed meis artibus exauctoratum esse malitiosè nugantibus. Sed benedictus Seruator, qui eiusmodi nugas contra me effutientes falsitatis redarguit: Etenim posteaquàm Dominus meus magnificentissimꝰ præclarissimusq; Comes, qui Augustis ab Eleemosynis est, Ephesum venisset, nihilq; eorum omnium, quę dicta fuerant, veritate niti comperisset, animaduertit in eos, qui talia nugati fuerant. Agnouit autem sanctam Synodum vnius fidei causa enixè contendisse; neque mihi, neq; vlli alteri gratificandi studio, sed Diuino zelo incensam, quòd nimirum blasphemias illius ferre non posset, Nestorium condemnâsse. Ad præsentes verò res nostras quod attinet, ea ita se habent.

Variæ calumniæ Constant. contra Cyrillum sparsæ.

Comperta omnia falsa, quæ Constā. de Cyrillo dissipata fuerant.

Nestor. ob suam blasphemādoctrinam cōdemnatus, nō ob Cyrilli studium.

Posteaquàm religiosissimorum Christiq́ue amantium Impp. literæ, quibus trium depositiones continebantur & cōfirmabantur, semel fuerunt lectæ; interea loci nos vincti custoditiq́; asseruamur, ignari prorsus, quō tandē res hæc sit euasura. Veruntamen gratias agimus Christo, quòd pro nomine illius digni habeamur, non solùm vinculis constringi, sed cætera quoque omnia perpeti: Neque enim ista præmiis suis carebunt.

Cyrilus & Memnon asseruātur in vinculis,

rebunt. Non potuit autem sancta Synodus induci, vt cum Ioanne communicaret, sed animosè restitit: En, inquiens, corpora, en Ecclesias, en ciuitates, in omnia hæc potestatem habetis; nos autem, vt priùs cum Orientalibus communicemus, quàm ea dissoluantur, quæ per illorum Sycophantiam contra Comministros nostros comparata sunt, illique rectam fidem confiteantur, id fieri nullo modo potest: Dignoscuntur enim Nestorij dogmata loqui, sentire & confiteri. Tota itaque controuersia in his posita est. Precentur pro nobis Orthodoxi omnes: Vt enim beatus Dauid ait: *Ego ad flagella paratus sum.*

Synodus Ioannis communionē detrectat.

Psalm. 37.

Tomi quarti caput XIX.

EXEMPLVM MANDATI, quod sacra Synodus piißimis Episcopis iniunxit, quos ideo Constantinopolim amandabat, quò causam contra Orientales dicerent.

ARGVMENTVM.

PETIVERAT NON SEMEL Sacra Synodus multis nominibus falsò apud Imperatores delata, vt aliqui euocarentur Constantinopolim, qui rem omnem coràm explanarent. Annuit tandem illorum votis religioßimus Imperator Theodosius. Designantur itaque ex toto Episcoporum numero, qui legationis prouinciam obeant plùs minùs octo. Designatis seuerè iniungitur, primò quidem, vt bona fide & seriò pro communi omnium salute munus id administrent. Deinde verò, ne Orientales vllo modo ad communionem recipiant; postremò autem, si Imperatores eiusmodi quippiam vrgeant, ne priùs acquiescant, quàm illi ex animo resipiscant, Synodoq; per omnia satisfaciant. Si secus faxint, irritum fore, quicquid fecerint.

Philip-

Philippo religiosissimo Deoq; dilectissimo Presbytero Cœlestini piissimi Apostolicæ sedis magnæ Romæ Vicario, piissimis & sanctissimis Episcopis Arcadio, Iuuenali, Flauiano, Firmo, Theodoto, Acacio, Eunoptio, sancta & Oecumenica Synodus, quæ per gratiam Dei glorioſissimorumq; Regum nostrorum nutum in Ephesiorum Metropoli coacta est, in Domino salutem.

Piisimorum Christique amantium Imperatorum nostrorum permissu, legationem pro orbis salute, qui per eos, qui vnà nobiscum in Ephesiorum ciuitate congregati sunt, anxium pro recta fide certamen susceptt, ad Regiam vrbem missuri, eam pro recta fide, sanctisque fratribus, & Patribus nostris, sanctissimo Deique amantissimo Cyrillo Archiepiscopo, & Dei amantissimo Coëpiscopo Memnone legationis prouinciam, vnanimi calculo vestræ pietati coram Christo iniungendam existimauimus. Vtrorumque itaque securitati, vestræ, inquam, & nostræ consultum cupientes, hoc præceptorium diploma instruximus, vobisque exhibendum duximus; vt & nos sciamus, propter quæ vos miserimus, & vestra quoq; pietas intelligat, nihil se præter hæc facere debere. Ante omnia autem sanctitas vestra sciat, nullam se cum Ioanne Antiocheno, Apostaticóque eiusdem Concilio communionem habere posse; tum quòd impietatis præconē Nestorium adeò vnà nobiscum deponere non voluerint, vt vsque ad vestram quoque abitionem illi patrocinari cōstanter perrexerint; tum rursum quòd contra omnes Canones, sanctissimos Deique amantissimos Episcopos Cyrillum Alexādrinum, & Memnonem Ephesinum cōdemnare ausi sint; potissimum verò quòd ad

Mittuntur à Synodo octo primarij Episcopi legatione Constan. pro Synodo functuri.

Interdicitur Synodi legatis communio cum Ioan. An.

Plures graues causæ cur Orientales ad communionē admittendi non sint.

ad præsens vsque tempus de Nestorianis dogmatis defendendis anxij, multique ex illis, tanquam Celestiani iam olim depositi sint; tum denique, quòd totius orbis Synodum hæreticā appellare non dubitârint.

Conditiones, quibus præstitis, Orientales ad communionē admittendi queant.

Quòd si qua fortè vis regiæúe voluntatis nutus ad hoc impulerit (nam piissimi Christoque charissimi Augusti sanctioni pro viribus obediendum est) Si quidem prædicti Nestorij depositioni voluerint subscribere, veniamque supplicibus libellis à sancta Synodo de iis petere, quæ in nostros Præsides temere admiserunt; anathematizare rursum Nestorij dogmata, & auersari illos, qui eadem cum illo apertè sapiunt vel sapuerunt: Elaborare tandem vnà nobiscum, quo sanctissimi Episcopi Cyrillus & Memnon nobis restituantur: Hæc, inquam, si bona fide præstiterint, permittimus vestræ sanctitati, vt cōmunionem illis polliceatur. At singula ad nos perscribātur, quò & nobis quoque vobiscum consentientibus perfecta cū iis pax ineatur. Cauete autem, ne priùs illis communionem spondeatis, quàm Præsides suos recipiat sancta Synodus. Scire quoque volumus vestram sanctitatem, quòd si quid horum à vobis fuerit neglectum, neque sanctam Synodum acta vestra habituram rata; neque vos ad communionem suam admissuram esse. Berenianus Episcopus Perges iussus subscripsi. Subscripserunt & reliqui omnes pientissimi sacratissimique Episcopi in commentariorum serie suprà recensiti.

Seuera commination Synodi legatis iniungitur, ne quid contra Synodi præscriptum omittant, vel committant.

Tomi quarti caput XX.

EXEMPLVM EPISTOlæ, quam Episcopi quidam Constantinopoli reperti, vigesima Augusti, indictione 15. ad sacram Synodum Ephesinam miserunt.

ARGV-

ARGVMENTVM.

AD COMMVNE PRO FIDE & pietate certamen anhelare se prædicant; verùm aduersariorum insidias obstare, quò minùs arenam attingant. Addunt se ratum gratumque habituros, quicquid Concilium decreuerit; tum ea quoque, quæ per absentes fieri possunt, impigrè se hactenus præstare. Tandem Patrum laudata virtute, illorum consilio & voluntati per omnia sese submittunt.

Sanctissimis, Deoq; dilectissimis Episcopis ac Patribus, qui per Dei gratiam in Ephesiorum Metropoli congregati sunt, Cœlestino, Cyrillo, Iuuenali, Theodoto, Acacio, vniuersaq; Sacræ Oecumenicæq; Synodo sanctissimi Episcopi in vrbe Constantinopolitana constituti, in Domino salutem.

Oportebat quidem nos in afflictionum tentationumque vestrarum societatem receptos, non animis tantùm, sed corporibus quoque vobis adesse, vnaque vobiscum certantes, victoriæ præmium adipisci. Quia verò bellum aduersùs sanctam Synodum vestram susciatum etiam huc vsq; pertingit (nam & mare clausum, & terra ob collocatas passim in viis insidias, hinc abeuntib⁹ imperuia est) aliud, quod præstemus, non habentes, lachrymis precibusque partes vestras adiutamus, dexterarumque loco, quas cum vestra sanctimonia iungere non possumus, animi promptitudine offerimus. Quamobrem quoscunque vos loco & ordine mouistis, eos & nos quoque pro amotis & exauctoratis habemus, sanctosq; Christi oppressos vna vobiscum subleuare satagimus. Sed neque Constantinopolitanis quoque hactenus inutiles extitimus: Nam & labantem populum in fide confirmamus, & multo-

Terra mariq; impeditur, qui Synodo vires suas cõiungere volunt.

rum zelum inflammamus, & Sacerdotibus, in quibuscunque visum fuerit, operam nostram præstamus. Verùm quia hæc parua sunt, eiusmodi nimirum, cuiusmodi ab absentibus fieri possunt, non dubitauimus hanc quoque epistolam ad vos perscribere, vestrosque labores, quos pro religione exantlatis, beatos prædicare, nec non elogium illud, quod de Prophetis aliôqui & Sanctis proditum extat, omnibus & singulis vobis, sanctissimi Patres, accommodare: *Vos Patres sancti cœlestique vocatione digni, sicut oues occisionis deputati estis; toto die pro Christo mortificati, afflicti, egentes, angustiati, quibus dignus non est mundus*: Sed & vos quoque quid opus sit facto, per epistolam nobis explicate: Nam si Synodum vestram adeundam, quodque certaminis adhuc reliquum est, vnà vobiscum tolerandum esse censueritis, alacriter, quæ nostra est promptitudo, aduolabimus. Sin hîc autem manendum iudicaueritis, vel etiam iusseritis (nam & ea, quæ pientissimi Reges nostri propter adorandum Deum pollicentur, minimè contemnenda sunt.) Hoc ipsum primo quoque tempore significate, ne graui ista solicitudine & cura diutius hîc conficiamur.

Hebr. 3.
Hebr. 11.

Tomi quarti caput XXI.

SACRÆ SYNODI AD Episcopos, qui Constantinopoli agebant, epistola.

ARGVMENTVM.

LAVDAT ILLORVM erga fidem & Synodum zelum. In magna victoriæ & consolationis parte ponit, quæ Epheſi per Schismaticos designata fuerant, Constantinopolim vsque fuisse perlata. Hortatur, vt precibus, quæ conficienda adhuc restabant, promoueant; tum vt in vrbe regia maneant, omniaque, quæ istic aguntur, diligenter obseruent, & ad Synodum perscribant. Postremò vt ad relationem Imperatoribus factam responsionem ab iisdem expetant.

Pũssi-

Piißimis, Deoq; dilectißimis Cõministris, Eulalio, Eutrechio, Chryſaphio, Hieremia, Theodulo, Eſaia, ſacra Synodus, quæ per Dei gratiã, religioſißimorumq; ac Chriſti amãtium Regũ noſtrorum decretum in Epheſiorum Metropoli congregata eſt, in D.S.

Qui ita affecti ſunt, vt literę veſtræ vos eſſe teſtatum nobis faciunt, nihil mirum eſt, ſi animo & corpore opem ferre geſtiant; laboreſque, quos hoc in loco exantlamus, ſibi nobiscum communes eſſe ducant: Conſtat enim, qui in palæſtra luctantes ſtudioſè obſeruant, & qui luctæ pericula ſubindicant, & qui ad victoriam excitãt, illaq;, quæ pro gloria obire oportet, denuntiant, non parum præſidij certantibus afferre ſolere. At veſtra pietas hac opera non cõtenta, quiddam etiã amplius præſtandum exiſtimauit: Nã & precibus nos confirmare, & Deum propitium placatumq; nobis reddere ſtudet, ne videlicet ſuper id, quod ferre poſſumus, tentemur, aut grauiùs impugnati, victi tentationibus cedamus. Quin & curarum quoq; & ſolicitudinum noſtrarum participes eſtis: Solent enim maioribus plerunque curis angi, qui procul abſentes, pugnæ euẽtum expectant, quàm qui ſemetipſos in certamina dederunt: Etſi interim non parum nos conſoletur, illorum, qui nos inſectantur, artes & machinationes adeò non latuiſſe, vt ea etiam, quæ improbè aduerſùs ſacram Synodum moliti ſunt, ad vos vsque perlata & peruulgata eſſe, intelligamus: Certa namque ſpe ducimur, fore vt omnia & ſingula, quæ illi nobis intulerunt, per veſtram pietatem ad religioſiſsimorum Regum noſtrorum aures deferantur, omnesque moleſtiæ è medio faceſſant, vbi primùm illis conſtiterit, quanta vi Ioannes Antiochenus cum ſuis in nos inſaniuerit, quantaque illegitimè, & præter Canones, contra ſanctiſsimos piiſsimosque Epiſcopos Cyrillum & Memnonem, & contra vniuerſam Synodum deſignauerit: Arbitramur enim Deo dilectum piiſſimum

Variis modis ſubleuantur & excitantur, qui verſantur in certamine.

Conſtantinopolitani viriliter pro Synodo decertãt.

Æquè anguntur, qui abſentes pugnæ euentum expectant, ac illi, qui in ipſa pugna verſantur.

Imp. Theodos. ignarus iniuriarũ, quas Synodus perpulit.

simúmque Imperatorem nostrum nihil horum hactenus dilucidè intellexisse; aliôqui, qui bellum istud aduersùm nos suscitârunt, nunquam tantum potuissent; vt nos, qui indignam iniuriam perpessi sumus, perinde ac si iniuriam intulissemus, grauiter insimulati, misericordia indigni cẽseremur. Maximè verò cùm de offendentibus nunquam nos vlti simus, sed vltro omnibus iniuriis semper nos exposuerimus.

Quòd verò sanctitas vestra prohibeatur, quò minùs ad nos peruenire queat, id ex nostrarum rerũ statu proficiscitur: Ita enim terra mariúque obsidemur, vt nihil eorum, quæ nobis hîc euenerunt, vestræ sanctitudini significare potuerimus. Fuerit autem vestrarum partium precibus & lachrymis instare, quò & reliqua, quæ circa hoc negotium finem necdum sunt sortita, pari iudicio absoluta videantur, pacemque cum fidei hostibus audacter detrectare pergamus; etiamsi Principes non parùm vehementer ad hoc nos impellant. Qua in re eò animosiores erimus, quò certiùs nouimus, laborum certaminumque nostrorum nos habere vos socios: Etenim quòd iis, qui sanctos Martyres diligebant, vsu venisse scimus, hoc ipsum & in vestra quoque pietate obseruamus: Nam etsi illi, quod ad proprium corpus attinet, pugnę expertes essent; attamen ψ per omnia certantium sententiæ congruerent, haud exiguam victoriæ occasionem, animique consolationem ipsis adferebant. Simile quid vos etiam facere didicimus: Nam & populi zelum inflammatis, & vt aduersariis viriliter obsistant, omnes egregiè animatis. Quapropter supereſt, vt eo in loco permanentes, de iis, quæ ibi contingent, certiores nos faciatis, nostramque causam cùm sacratissimis Impp. nostris; tum ipsi quoque Ecclesiæ declaretis: Hoc enim longè præsentius subsidium nobis adferet, quàm si hîc miseriam & obsidionem nobiscum sustineatis. Cæterùm cùm dubitaremus, ne fortè, quę scripsimus, ad vestram cognitionem non peruenissent, rursum earundem rerum antigraphum ad vestram pietatẽ misimus; sed & alteram quoque relationem piissimis Regibus faciendam esse existimauimus. Vestræ pietatis erit diligenter, quò res euadat, obseruare, curareque, siquidem priora

Vrgetur Synodus, vt pacem cum Orientalibus ineat.

fuerint

fuerint reddita, vt ad relata quàm primùm nobis respondeatur; sin minùs, saltem pietas illorum per vos intelligat, quę antè perscripseramus, quorundam insidiis intercepta, ad pietatis ipsorum notitiam peruenire nequiuisse. Optamus vos in Domino valere, dilecti ac desideratissimi fratres.

Tomi quarti caput XXII.

SYNODICÆ RELATIONIS antigraphũ per Iuuenalem, Firmum, Flauianum, Arcadium, Theodotum, Acacium, Euoptium Episcopos, Philippumq; Presbyterum Impp. exhibitum.

ARGVMENTVM.

COmmendant Impp. pietatem: Agunt gratias, quòd nonnullos è Concilio, qui totum cõtrouersiæ statum coràm exponant, euocare dignati sint. Rogant, vt Legatorum relationẽ clementer excipiant. Explicant hinc ordine, quæ Epheſi vtrinq; acciderant. Efflagitant tandem, vt Orientalium conatus, iure ipso nullos, irritos declarent, suosq; Præsides quàm primùm sibi restituant.

Religiosiſſ. Christianiſſimisq; Regibus Theodosio et Valentiniano, Victoribus, Triumphatoribus, semper Augustis, sacra Synodus, quæ per Dei gratiam, vestræq; Maiestatis sanctionem in Ephesiorum Metropoli coacta est, S.

Omnia, Christianissimi Impp. Maiestatis vestræ studia, vt gloriosa laudeq; digna sunt; ita plurimum quoque erga pieta-

tem zelum ostendũt. Quare omnes & singuli assiduas Christo Domino pro Regni vestri stabilitate preces offerimus; etiam atq; etiam obsecrantes, vt Christianissimum vestrum fastigiũ quàm diutissimè orbi tueatur incolume. Quoniã verò pietas vestra nostra supplicatione inflexa, per Ioannem magnificentissimum præclarissimumque Comitem mandauit, vt sacra & Oecumenica Synodus ex piissimis Episcopis, quos lubuerit, ad vestram Maiestatem amandet, qui vniuersum rerũ nostrarum statum coràm exponant; propterea gratiis vestræ Maiestati actis, non potuimus Arcadium, Iuuenalem, Flauianum, Firmum, Theodotum, Acacium, Euoptiũ, sanctissimos piissimosq; Episcopos, & Philippum Romanæ Ecclesiæ Presbyterũ, Cœlestini sanctissimi Deoq; dilectissimi Apostolicæ Sedis magnæ vrbis Romæ Vicarium ex vniuerso numero selectos, vestræ serenitati per hasce nostras literas non offerre & commendare; obnixè rogantes, vt beniguis oculis auribusq; illos audire susciperéque dignetur. At vero, cùm non simus ignari, Christi amantem Deoque addictam animam vestram Christi Saluatoris nostri, qui vos propugnat & conseruat, reuerentiam maximi semper feciſſe; illiusq; Sacerdotibus plurimum nunquam non detuliſſe. (Illius vtique memores, quod ipse alicubi dicit: *Qui vos audit, me audit, & qui vos recipit, me recipit,*) nõ dubitauimus ea, quæ grauiter nos hactenus afflixerũt, præsentibus indicare.

Mittuntur octo ex Conc Ephesino Legati Constantinopolim ad Imp. Theod.

Theod Imp. maximi facit Sacerdotes.

Luc. 10. Matth. 10.

Cùm igitur nulla alia de causa Ephesi conueniſſemus, q̃ vt iuxta pium vestrum edictum de fide, cuius immotam perpetuamq; tranquillitatem profana Nestorij dogmata vehementer turbârant, cõsultaremus; post terminum præstitutũ decem & sex diebus elapsum, consilio communicato, Nestorium, qui peruersa doctrina Ecclesias plurimùm interturbauerat, aliquoties ad Conciliũ vocauimus. Verùm quòd malæ cõscientiæ reatu impeditus huic interesse non auderet, tractatibus, quos de Dominica incarnatione ediderat, diligenter examinatis, & illa ipsa veluti impia dogmata anathematizauimus, & illorum parentem & inuentorem ab omni Episcopali dignitate prorsus amouimus. Cæterùm Ioannes Antiochenus vigesimo

Nestorius ex suis scriptis hæreticus deprehenditur, & hæreseos condemnatur.

mo demum die post præfinitum tempus exactum vix comparens, nostrum, quem pro fidei defensione susceperamus, zelum vlturus, triginta plùs minùs, quorum alij Celestiani, alij iam dudum antè fuërant depositi, hinc inde collectis, sibique adiunctis contra Cyrillum sacratissimum Deoq; dilectissimũ Ecclesiæ Alexandrinæ Archiepiscopum, sanctissimumq; Coëpiscopum nostrum Memnonem Concilij Præsides acresque apprimè Catholicæ fidei propugnatores insurrexit, illosque neque ab illis accusatos, neque secundùm Ecclesiasticum ordinem in ius vocatos, depositionis contumelia affecit. Et quasi sacra & Oecumenica Synodus in hac iniquitate, qua contra insontes vsus est, ei communicâsset, ita pias Deóque dilectas vestras aures præoccupare ac circũuenire studuit. Sacra proinde & Oecumenica Synodus, cuius consessui per sanctissimos Episcopos, quos ad nos misit, adest Cœlestinus sanctissimus piisimúsque magnæ ciuitatis vestræ Romæ Archiepiscopus, cum vniuersa Occidentali Synodo, totáque Ecclesia Aphricana & Illyricana legitimè mota; ipsum apostatici Cõciliabuli autorẽ Ioannem Antiochenum, reliquosq; omnes, qui cum illo cõspirabant, ab Ecclesiastica communione alienos esse censuit; omnémque Sacerdotalem potestatem ipsis ademit, & omnia tandem, quæ contra leges moliti fuerant, euertit.

Ioan. Anti. vicesimo tandẽ die post præfixum terminum elapsum adueniens in Synodi Præsides furit.

Ephesinę Synodo interfuntoẽs penè orbis Ecclesiæ.

Ioan. Ant. cũ suis Sacerdotali auctoritate à Synodo exuitur.

Porrò autem licet commentarios temeraria illorum facta complectentes iam antè ad celsitudinem vestram miserimus; nunc denuo tamen per hasce literas, piisimosque Episcopos legatos nostros porrectis manibus pietatis vestræ genua complectimur, enixè precantes, vt ea, quæ per surreptionem, merámque impostura contra Cyrillum & Memnona sanctissimos Deóque dilectissimos Episcopos acta sunt (cùm nullam ex sacris Canonibus vim obtineant,) omnino nulla & irrita declarentur; ne sacra nostra Synodus diutius suo destituatur capite; nósq; & reliqui terrarum orbis Sacerdotes intolerabili continuóq; luctu, Præsidum nostrorum causa, conficiamur; quin potiùs voti compotes effecti, solitas cũ omnibus vbiq; Ecclesiis preces pro perpetua Imperij vestri stabilitate

Synodus suorum Præsidum restitutionem iterũ atq; iterum vrget.

tate ad Christum Dominum fundamus: Quandoquidem calumnia, quam Ioannes Antiochenus, eiusdemque assecłæ innocentibus struxerunt, ad nos omnes, qui eandem cum prędictis sacrorum comministris nostris fidem habemus & profitemur, spectat: Nam & vniuersa Occidentaliũ Synodus rectæ inculpatęq; illorum fidei testimonium dat, & nos quoq; plenè hac de re informati voce & scripto (quemadmodũ id ex actorum nostrorum cõmentariis cognoscere licet) Orthoxos esse, sanctorumque Patrum nostrorum fidem sectari, & Apostolicæ Catholicæq; Ecclesiæ dogmata profiteri iamdudum antè pronuntiauimus. Rogamus proinde dominationem vestram, vt & illos & nos quoq; (omnes enim vinctis, vtpote fratribus, sacræq; Synodi Præsidibus, colligati sumus) à vinculis tandem absoluat.

Fidei Cyrilli testimoniũ, dat Oriẽs & Occidens.

Tomi quarti caput XXIII.

EPISTOLA SYNODALIS Constantinopolin missa.

ARGVMENTVM.

Aperiunt Schismaticorum impostluras, atreq; eorundẽ, vt quàm plurimos circumueniãt, suamq; in sententiam pertrahant, studium. Indicant, in Nestorij locum suffectum esse Maximianum. Admonent, vt à Schismaticorum artibus sibi caueant, eorum deniq; communionem studiosè vitent. Subiungunt tandem, quæ contra Nestorium Nestoriiq; Sectatores definita fuerant.

Piißimis religioſiſsimisq; fratribus, omnibusq; veteris Epiri Coëpiſcopis, Maximianus, Iuuenalis, Arcadius, Philippus, Flauianus, Firmus, Theodotus, Acacius, Euoptius, Daniel, et quæ vnà nobiſcum verſatur, ſacra Synodus in Domino ſalutem.

Schisma-

Schiſmaticorum conſilium impoſturamque, quam contra Dei Eccleſiam machinati ſunt, compertam habentes; certique quòd ſingulas Eccleſias, tanquam qui cum ſacro Concilio Epheſino ſocietatem habeant, circumcurſitantes, vnumquemlibet circumuenire, populique & Cleri communionem modis omnibus aucupari ſtudeant; æquum iudicauimus, poſteaquàm ſanctiſsimum perq; omnia Deo dilectiſsimum Maximianum magnę huius ciuitatis Epiſcopum iam inſtituimus, haſce vnà cum ipſo ad vos perſcribere, quò ſtatum artésq; illorum perſpectas habentes, ipſos ipſorúmque communionem ſtudiosè auerſemini. Vt autem ſecuriores, cautiorésque, ac certiores in poſterum ſitis, quæ contra ſchiſmaticos reliquoſque Neſtorianos decreta ſunt; quales item mulctę illis ſunt cõſtitutæ, qui cum Neſtorianis communicant, ſcriptum Synodicum ad ſingularum prouinciarum Clerum populúmque miſſum, hiſce ſubnectendum exiſtimauimus. Vniuerſam, quæ vobiſcum agit, fraternitatem, & nos, & qui nobiſcum ſunt, ſalutamus. Valete in Domino, & orate pro me Deo dilectiſsimi fratres. Subſcripſerunt ſimili modo & reliqui quoque prænotati Epiſcopi. Scriptum Synodale vnà cum hac epiſtola miſſum, huiuſmodi eſt.

Schiſmatici ſe ecti Synodo communionem obtinere confingunt.

Maximianus in Neſtorij locũ ſuffectus.

Scriptum Synodicum ad ſingulas prouincias & populos contra Neſtorianos miſſum.

Sacra & Oecumenica Synodus, iuxta Imperatorum Regumq; noſtrorum decretum Epheſi congregata, ſingularum prouinciarum, ciuitatumq; Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, populo denique vniuerſo in Domino ſalutem.

Cùm iuxta pias Imperatorum noſtrorum literas in Epheſiorum metropoli eſſemus congregati, quidam plus minus triginta numero à nobis deſciuerunt &c. Quære cap. 9. huius quarti Tomi.

Tomi quarti caput XXIIII.

MAXIMIANI EPISCOPI CONstantinopolitani ad Cyrillum epistola.

ARGVMENTVM.

MIRIS laudibus sanctum Cyrillum eiusdemque pro fide certamina extollit. Se Constantinopolitanumque Archiepiscopatum, ad quem paulò antè euectus fuerat, precibus illius commẽdat. Mutuæ dilectionis aduersùs Diaboli insidias vires prædicat. De Episcopi huius moribus & vita consule Nicephorum lib. 14. ca. 37. Paucis, fuit vir magnæ sanctimoniæ & pietatis. Verùm quòd in adultiori ætate constitutus in Antistitem electus esset, duos duntaxat annos & quinq; menses Constantinopolitanum Episcopatum administrauit.

Religiosissimo Deoq; dilectissimo comministro Cyrillo Archiepiscopo Alexandrino Maximianus in Domino salutem.

Expletum est desiderium tuum, Deo deuotissime; perfectum est, quod religionis causa susceperas; ad finem perductũ est pietatis tuæ votum; Theatrum factus es Angelis & hominibus vniuersisq; Christi Sacerdotibus: Neque enim solùm in Christum credidisti; sed incommoda quoque pro ipso pertulisti. Solus dignus census es, qui stigmata illius in corpore tuo portares. Confessus illum coram hominibus, promeritus es, vt Pater te cõfiteatur coram Angelis. Redimitus es coronis, quę pro pietate certantibus debentur; potuisti omnia in Christo, qui te confirmauit; humiliásti Satanam per patientiã; contempsisti tormenta; conculcâsti furorem Principum; famem pro nihilo duxisti: Panem enim habebas, qui de cœlo descendens, cœlestem vitam hominibus impartitur.

1. Cor. 4. Phil. 1.

Galat. 6.

Matth 10.

Ampliſsima Cyrilli laus.

Ioan. 6.

Quia verò nos nihil horum ignorauimus: Siquidem alias vestras afflictiones, quas, dum principatibus & potestatibus, dum mundi Dominis & tenebrarum seculi huius rectoribus, dum nequitiæ spiritibus resistitis, tolerâstis, auditione accepimus:

Certamina Cyrilli Constantinopoli peruulgata.

mus: Alias verò certa experientiæ fide hîc constituti didicimus. Et quia rursum ad magnæ huius ciuitatis Archiepiscopatum promoti sumus, dignare, Deo dilectissime, cùm precibus nos fulcire, tum consiliis quoque dirigere, tum omni denique beneuolentiæ studio prosequi; quò hac ratione illud Scripturæ dictum in nobis adimpleatur: *Frater, qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma*: Verè etenim spiritalis dilectio munita ciuitas est; quæ neque cuniculis à Diabolo suffodi, neque scalis ab eodem potest superari: Neque enim illa bellicis Satanę machinis cedere nouit, vt quæ à Christo Domino custodiatur, Christo vtique illo, qui & mundum hunc deuicit, & sempiterna bona tibi præparauit, & aliquando nihilominus dixit: *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Cùm itaque Christo Domino dignus euaseris; propterea quòd crucem tuam sustulisti, sectatorque illius effectus sis, Christum pro nobis deprecari ne omittas; fraternæ virtutis ornamenta proprias prærogatiuas esse ratus. Vale in Domino, & pro me, Deo dilectissime & sanctissime frater ac comministe, ora.

Maximianus Cyrillo se committit & permittit.

Prouer. 18. Magna vis dilectionis.

Christus mũdum deuicit.

Matth. 10.

Tomi quarti caput XXV.

EPISTOLA CYRILLI ad Maximianum Constantinopolitanum Episcopum.

ARGVMENTVM.

MONET lætandum esse, blasphemum illud Nestorij os tandem aliquando compressum esse. Hinc Maximianum de incarnati Verbi mysterio, eiusdemq; mysterij ratione breuiter informat: Hoc enim ille expetebat. Denique singulari Dei Opt. Max. beneficio, peculiariq; piissimorum Impp. prouidentia effectum commemorat, vt eiusmodi in Nestorij exauctorati locum sufficeretur, cuiusmodi Ecclesia Constantinopolitana iure optimo deposcebat, hoc est, optimus omnibusque Episcopalibus ornamentis cumulatissimè instructus.

Religioſiſſimo Deoq; dilectiſſimo comminiſtro Maximiano Cyrillus Epiſcopus in Domino ſalutem.

Opportunè, ni fallor, conuenientérque hoc tempore, quo tua integritas exoptatum illud Sacerdotium ſortita eſt, cũ Propheta nobis dicere liceat: *Lætentur cœli, & exultet terra &c.* Etenim os illud, quod loquebatur contra Seruatoris noſtri gloriam, ampliùs ſe non extollit; neque cornu more ſuo ampliùs in altum ſurrigit; neque iniuſtitiam Domino, qui nos redemit, negato, contra Deũ ampliùs depromit: Redemit enim nos Ieſus Chriſtus vnus, & ſolus, & verus Dei & Patris filius; non corruptibili argento vel auro, ſed anima illa, quam noſtrî cauſa poſuit: Obtulit enim ſemetipſum immaculatum ſacrificium Deo & Patri in odorem ſuauitatis; ingénsq; pro vita noſtra pretium, vtpote proprium ſanguinem impendit: Vnus hic nanq; cunctis dignitate præſtabat: Imò vniuerſam creaturam dignitate multis partibus excellebat. Quamuis autem vnigenitum Dei Verbum homo perfectus nobíſq; ſimilis factũ eſt; non ob id tamen verſionem, aut alterationem, aut vulgatam confuſionem, aut mixtionem perpeſſum eſt, nec in id, quod antè non erat, demutatum eſt: Manſit enim etiam humanam naturam indutum, quod erat: Creditur nanque etiamnum veréque eſt viuens illud ſubſiſtensque Dei Patris Verbum.

1. Paral. 16. Maledicum Neſt. os compreſſum.

1. Petri 1.

Epheſ. 5.

Sanguis Chriſti mundi æſtimationem excedebat.

Verbum propter aſſumptam carnẽ nullatenus mutatum eſt.

Sed agedum vna lingua, vnóque religioſo ac Dei amante animo rectæ fidei confeſsionem illi offeramus, dicẽtes cum beato Baruch: *Hic eſt Deus noſter, & non æſtimabitur alius aduerſùs eum. Hic adinuenit omnem viam diſciplinæ, & tradidit illam Iacob puero ſuo, & Iſraëli dilecto ſuo. Poſt hæc viſus eſt in terra, & cũ hominibus verſatus eſt:* Neq; enim alius erat Dei & Patris filius, qui ante omne ævum & tempus fuit, per quem omnia quoque ad ortum ducta ſunt; & alius rurſum, qui nouiſsimis huius ſeculi temporibus ex ſancta Virgine ſecundùm carnem natus eſt, ſed vnus idémque omnino: Quandoquidem ſemine Abrahæ, iuxta beati Pauli vocem, aſſumpto, carnis & ſanguinis perinde ac

Baruch. 3.

Idem ante tempus, & in tempore natus.

Hebr. 2.

vnus

vnus ex nobis particeps factus est, fratribúsque, hoc est, nobis, per omnia, solo peccato excepto, assimulatus est. Sed & corpus quoque ipsi vnitum anima intelligente animatum confitemur: Neque enim vesani Apollinarij commentis adhæremus, sed rectam fidei sententiam obtinentes, Apollinarium, & Arrium, & Eunomium, & cum illis Nestorium quoque anathematizamus: Fidem namque initio nobis traditam, tanquam certam firmámque animæ nostræ anchoram, vt scriptum est, retinemus. Confitemur itaque Dominum nostrum Iesum Christum vnum, & solum, & verum, vt modò dicebamus, Dei & Patris filium; certò scientes, eundem ex Patre quidem, & Deum, & Verbum esse; hominem verò ex muliere: Eundem rursum supra legem tanquam Deum; sub lege autem propter humanæ naturæ conditionem: Eundem denique in Domini dignitate positum secundùm propriam naturam; in forma autem serui, propter incarnationis dispensationem.

Cyrillus anathematizat Apollinarium, Eunomiũ, Arrium, & Nestorium & omnem hæreticum.

Fides animæ anchora.

Hanc nobis fidei traditionem commendârunt Moysi sermones, sacrorúmque Vatum prædictiones, & illi ipsi præterea, qui Verbi huius ab initio ministri & spectatores extiterunt. Tum sancti quoque Patres, qui secula aliquot nos anteceſſerunt, vitæque sermonem habentes luminaria mundi facti sunt. Quorum proinde conuersationis exitum spectantes, fidem imitamur, hoc est, eadem cum ipsis sentire & loqui satagimus; nullo pacto sustinentes, vt à recto tramite aliquando exorbitemus: Meminimus enim diuinæ Scripturæ ita clamantis: *Dirige semitam pedibus tuis, & omnes viæ tuæ stabilientur*: Nam qui rectas semitas magni faciunt, hi ad æternæ vocationis scopum in Christo rectà contendunt. Qui verò nulla Apostolicæ & Euangelicæ traditionis habita ratione, nouitiam, inutilémque ac penè ridiculam mentis suæ adinuentionem in pretio habent, hi ab omnibus audiant: *Ne transgrediaris terminos antiquos, quos posuerunt Patres tui*: Siquidem viæ & semitæ talium non ducunt ad ciuitatem, sed flexuosæ obliquæque existentes ad barathrum inferni, & mortis laqueum præcipitem agunt. Appositè sanè sapiens Salomon

1. Ioan 1. Veteres Sancti mũdi lumina.

Prouer. 4.

Prouerb 28. Viæ hæreticorum ad barathrũ præcipitem agunt.

vnamquamlibet hæresim per impudentis mulieris personam designat. Quam proinde mulierem studiosè vitandam ac fugiendam esse admonet: Ait enim: *Inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est; & sagena cor est eius; vincula sunt manus eius. Qui placet Deo, effugiet illam; qui autem peccator est, capietur ab illa.* At è venatoris huius inexplebili laqueo erepti, & per Christum omnium nostrum Seruatorem seruati sumus, quem & Deum esse credimus, & genitricem illius secundùm carnem Deiparam esse profitemur. Accedimus ad eum dicentes: Viuificabis nos, neque deficiemus à te, & nomini tuo confitebimur in secula.

Impudens mulier quauis hæresis. Ecc. 7.

Horum autem omnium exoptatissimorum bonorum causa & conciliatrix nobis extitit diuina illa arcanáque cœlestis numinis sententia, cœlestique nutui consentiens religiosissimi Christiq; amantis Regis voluntas: Decebat nanq; illius serenitatem, vt nõ modò contra aspectabiles, verùm etiã contra inaspectabiles hostes certamen iniret: Tum rursum vt non tantùm barbaricas phalanges contereret, sed Diaboli quoque improbitatem inefficacem redderet: Tum denique vt per tuam pietatem eorum, qui in Christum credunt, securitati consuleret. Qui igitur temere in Ecclesia nugabatur, blasphemiisque intemperanti ore Christum insectabatur, à sacris diuinisque caulis amotus est. In cuius locum integritas tua veluti pacis plantula, vt scriptum est, successit. Et hoc rursum singulare illustréque pij Regis munus, cœlestisque, vt modò aiebam, sententiæ donum est. Consentimus proinde & congratulamur & nos quoque vobis rectam inculpatamque fidem habentibus: Surrexit enim sacrorum minister, quem & diuturnum tempus nobis commendauit, & ipsa rerum experientia decorauit: Quique nostrî causa diu multumque sudauit & alsit; venerandamque canitiem variis virtutum ornamentis veluti quibusdam floribus exornauit: Oportebat enim, oportebat selectis Saluatoris nostri gregibus sapientem sagacemque Præsidem dari, cui & pectus esset pastorali industria plenum, quique pabulo bono & loco pascuo pascere sciret: Qui denique rebus ipsis probatus foret, tanquam fidelis

Restitutæ pacis secundùm Deũ causa Imp. Theod.

Eximia Maximiani ornamenta.

Maximianꝰ senex Episcopatũ adit.

fidelis ſyncerusque œconomus: Qui enim ita comparati ſunt, eumque in modum viuere aſſueuerunt, eos Chriſtus recipit, & quouis honore dignos cenſet: Secus verò affectos à miniſterio, quod ipſis crediderat, explodit.

Quod dicimus verum eſſe, ex ſacris perfacilè cognoſcas: Loquitur enim Deus ad Prophetam Eſaiam alicubi in hunc modum: *Vade ingredere ad eum, qui habitat in tabernacula, ad Sobnam Præpoſitum templi, & dices ad eum: Quid tibi hîc eſt? Ecce Dominus eiiciet, & conteret virum; & auferet ſtolam tuam, & coronam tuam glorioſam; & abiiciet te in regionem latam & immenſam, ibique morieris, abripierisque à diſpenſatione tua, & ſtatione tua. Et erit in die illa, & vocabo puerum meum Eliacim filium Helchiæ, & induam illum ſtola tua, & coronam tuam dabo ei, & Oeconomiam tuam dabo in manus eius, & erit tanquam pater omnibus habitantibus in Hieruſalem, & qui habitant in Iuda; & dabo ei gloriam Dauid; & principatum geret; & non erit, qui contradicat; & ponam eum Principem in loco tuto; & erit in thronum gloriæ domui Patris ipſius; & fiduciam in eum habebit, quiſquis glorioſus eſt in domo Patris à modico vſque ad magnum; & pendebunt ab eo die illa. Hæc verò dicit Dominus exercituum: Amouebitur homo, qui iam in loco tuto confirmatus eſt, & cadet, & auferetur ab eo gloria eius, quia Dominus loquutus eſt.* Diligit itaque omnium Deus verè fidelem ſyncerumque œconomum; diuerſum verò tanquam profanum auerſatur. Hic, vt ſperamus, ſanctitati tuæ opem feret; eandemque opulenta manu cœleſtibus donis exhilarabit, quò & rectæ veritatis ſermonem ſecet rectè, & ſanctorum Patrum fidei veluti veſtigiis quibuſdam inſiſtat; ac in omnibus probatam ſe oſtendat, per miſericordiam, & beneuolentiam Chriſti Seruatoris noſtri omnium, per quem, & cum quo Deo & Patri cum Sancto ſpiritu ſit gloria in ſecula, Amen. Saluta fraternitatem, quæ tecum eſt; ſalutat te, quæ mecum eſt in Domino. Valere te noſtri apud Dominum memorem per opto, religioſiſsime Deóque dilectiſsime frater. Eſa. 22.

Tomi

Tomi quarti caput XXVI.

Alypij ad Cyrillum epistola.

ARGVMENTVM.

MIRIS laudibus extollit Cyrillum. Confert eum cum Daniele, Phynees, Theophilo, & Athanasio, quem ipsum quoque mirificè prædicat. Optat vt coràm illum cernere quandoque liceat, de quo tanta, ac tam magnifica audierat. Sub finem indicat, se Candidianum Diaconum mittere, qui ordine exponat, quanta & ipsi quoque fidei causa fecissent, vicissimque tulissent.

Sanctißimo Deoq́, dilectißimo Archiepiscopo Cyrillo Alypius Apostolorum Presbyter in Domino salutem.

Summa Cyrilli commendatio.

Beatus homo, quem Deus dignum censuerit, sanctum Deóque dilectum caput tuum martyricæ confessionis sertis redimitum, dilectionis oculo contueri: Tu enim, sanctissime Pater, vigilanti lumine sanctorum Patrum viam triuisti. Tu vtroque poplite claudicantes, rectâ ad veritatem incedere docuisti: Tu fiduciam indutus es Eliæ: Tu solus Phineæ zelum assumpsisti: Tu impiũ venenosi draconis os obturâsti: Tu voracem Bel euertisti: Tu illius spem, hoc est, dominatum & præsidentiam ære coëmptam labefeciſti, aureæque statuæ apparatum perdisti. Ecqualenam os spiritalibus vnguentis imbutum zeli tui encomia pro dignitate exprimere valeat, vt qui beati Theophili quondam auunculi tui studiorum æmulus, illique similis euaseris? nec non ad ter beati illius Athanasij martyrium proximè accesseris? Et enim vt ille precibus armatus iniquorum hæreticorum machinationes perinde ac periculosos quosdam scopulos deuitabat euadebátque; sic tua quoq; sanctitas iniqui illius conatus vitæ integritate, conscientiæque puritate, veluti infirmam quampiam procellam profligauit.

Auunculus Cyrilli Theophilus.

Athanasius precibus hostes suos debellabat.

Sanè

Sanè beatus Athanasius post multas falsas criminatiões, quas hæretici illi impingebant, feliciter refutatas; exiliumq; eorum decreto, qui tunc rerum potiebantur, & hoc ipsum fieri curabant, patienter toleratum, id consequutus est, vt eò semper purior illustriórque euaderet, maioriq; patientię laude splenderet, quò profani illi homines plura falsioraque crimina ipsi intentabant. His igitur victoriis certaminibúsque Martyricã coronam ille sibi nectens, homousion statuit, peruersamque Arrij doctrinam calcauit, & Orthodoxiam penè prostratam denuo erexit; ac sancti tandem Marci Euangelistæ Thronum in sublime euexit: Cui & tu ipse quoque Præsides Sancti illius vestigiis impigrè insistens. Precor itaque, sanctissime Pater, vt dignus aliquando habear, qui te coràm virum adeò sanctum cernere, tuáque genua complecti, & tempore pacis coronati Martyris conspectu frui merear. Vniuersum rerum nostrarum statum, & quomodo cum fiducia egerimus, & tuis sanctorúmq; Patrum precibus freti etiamnum agamus; quantáque hactenus certamina subierimus, id totum Candidianus dilectus Diaconus, qui paruitatis meæ literas sanctitudini tuæ defert, ordine exponet. Saluto vniuersam sanctam Synodum, vnà cum vestra sanctitate Martyrij corona ornata. Deus nobis largiatur, vt sani lætiq; in Domino pro veritate certare pergamus.

Quò Athanasius magis premebatur, eò illustrior euadebat.

Athanas. Alexandrinam sedem illustrauit.

Cãdidianus Diaconus Alypij ad Cyrillum nuntius.

AD TOMVM QVARTVM APPENDIX TERTIA.

Appendicis tertiæ caput I. & postremum.

Cyrilli Episcopi Alexandrini Scholion, de Vnigeniti incarnatione.

ARGVMENTVM.

DVODECIM Orthodoxis Cyrilli anathematismis Nestorius obiecerat totidem alios heterodoxos. Hos autẽ tametsi peruersos Theodoretus Cyri Episcopus, qui & Catholicus, et eruditus quoq; habebatur, hoc ipso suo calculo approbare videbatur, quòd Catholicos Cyrilli acerrimè impugnaret: Cyrillus quoque, si & suo honori, & infirmorum quoq; saluti bene consultũ vellet, vtriq; obuiàm ire debuit; sicut præpotenter quoq; vtriq; obuiàm iuit, quamuis non vno modo, neq; vno quoq; scripto. Cæterùm hoc de Verbi incarnatione scholio, ita vesanos Nestorij anathematismos impetit, crassosq; errores eisdem inclusos retũdit, vt cæteris quoq;, qui de Verbi Oeconomia malè sentiebant et docebant, non parcat. Ad disputationis seriem quod spectat, à simplicium vocũ interpretatiõe exorsus, exponit quid sit Christus, qd Emmanuel, quid Iesus, qd Vnio &c. Hæc enim omnia ꝓposterè interpretabantur Nestoriani. Mox ad propositionũ, quæ in hac materia vsurpari solent, orationem deflectens, edisserit quî vnus sit Christus, vnus Emmanuel, vnus Dominus, &c. Tum quo modo Verbum dicatur exinanitum, carni vnitum, homo factum, nec ideo tamen mutatũ, aut diuinitate exutũ: Hinc quo pacto Christus non sit homo Deifer numinéue afflatus, sed homo Deus: Tandem qua ratione Verbum perhibeatur in nobis habitare, ad nos mitti, corpus habere proprium &c. Postremò illorum cacodoxiam refellit, qui humana, sola relatione, Deum decere negabantur. Ad orationem quod spectat, ea multis locis vsq; adeò est intricata, vt exitum nullum ostendat.

QVID EST CHRISTVS?

CAPVT I.

Christi nomen, nec definitionis vim obtinet, nec cuiuspiam substantiæ, qualis sit, significat, sicut fortè homo, aut equus, aut bos; sed rei magis, quæ in aliquo agatur, habet significationem: Oleo nanque vngebantur quidam superiorum, iuxta quod Deo tunc temporis placebat: Et signum regni illius erat vnctio. Vngebantur autem & Prophetæ sensibiliter

Qui olim inungebantur.

Spi-

Spiritusancto, vt inde quoque nominarentur Christi. Deniq; beatus Dauid psallit ex persona Dei,& ait:Nolite tãgere Christos meos,& in Prophetis meis nolite malignari. Ait autem & Propheta Abacuc: Existi in salutem populi tui,vt saluos facias Christos tuos. In Christo autem omnium Saluatore vnctionẽ quidem factam esse dicimus. Cæterùm neque Symbolicam, quasi oleo factam, nec quasi in gratia prophetica; sed nec illã, quæ intelligitur fieri ad perfectionem alicuius huiusmodi negotij, quale factum esse dicimus sub Cyro Persarum & Medorum Rege: Contra Babylonios enim ille duxit exercitum, instigante ipsum in id Deo omnipotente: Dictũ est enim: Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro,cuius apprehendi dexterã. Atqui ille vir cùm esset idolorum cultor,nominatus est Christus, ideo quòd quasi vnctus est à Deo, vt Babylonẽ vehementer expugnaret.

Pſal. 104.

Abacuc 3.

Non ita Christus inunctꝰ vt alij Reges, Prophetæ, vel Sacerdotes.

Esa. 45.

Cur Cyrus Idololatra, Christus appellatus.

Illud autem magis de Christo: Quoniam enim propter Adæ præuaricationem regnauerat super omnes peccatum, & Spiritus ab humanitate discesserat, ob eamq; causam in malis omnibus illa fuerat constituta; opus autem erat, vt rursus Dei misericordia in pristinum reuocata, Spiritum mereretur, homo factum est Vnigenitum Dei Verbum, & cum terreno corpore terrenis apparuit. Fuit etiã liber à peccato, vt & in ipso, & in eo solo innocẽtiæ laudibus natura hominis coronata,Spiritusancto ditaretur,ac sic reformaretur ad Deum per sanctificationẽ: Transit enim ad nos quoq; gratia correpta à Christo, qui est in nobis primogenitus: Idque nos docet beatus Dauid, psallens ad Filium: Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatẽ; ideo vnxit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ. Vnctus est igitur exẽplo nostro Filius innocentiæ laudibus, vt antè dixi, in ipso natura hominis illustrata,& digna iã sortiri Spiritũsanctum nõ discessurum iam, sicut antea, sed mansurũ magis in ipsa. Ideoq; scriptum est,quòd descendit quidem in eum Spiritus, mansit autem super ipsum. Dicitur ergo Christus Dei Verbũ,quod propter nos nostri similis homo est factũ, & in serui forma; & vngitur quidem humanè secundùm carnem. Vngit autem Diuinè suos,eos nempe,qui in ipsum credunt.

1.Cor. 15.

Cur Christus inunctus,&quo sensu.

Natura humana in Christo reformata.

Pſal. 44.

Matth. 3.

Christus inungit, & vicißim inungitur.

QVALITER INTELLIGI debet Emmanuel?

CAPVT II.

Heb. 2. Emmanuel nominatur Deus Verbum, quod Abrahæ semen apprehendit, & similiter ac nos participauit carni & sanguini. Interpretatur autem Emmanuel: Nobiscum Deus. Cõfitemur autem nobiscum fuisse Dei Verbum, non localiter: (In quo enim loco non est Deus, qui implet omnia?) nec qòud adesse nobis conspicitur auxilij ratione: Dictum est enim hoc modo ad Iesum: Et sicut eram cum Mose, ita ero & tecum; sed quod factus est in nostris, id est, in humilitate, non derelicta natura sua: Inconuertibile est enim natura Dei Verbum. Cæterùm quam ob causam, cùm plenè dicitur ad Iesum, quòd sicut eram cum Moyse, sic ero tecum, nõ est nominatus Emmanuel? ipsa autem ratio sit, & sicut alio, nescio quo, Sanctorum fuisse dicatur. Ergo nobiscum factum esse dicimus Deum Verbum, eo tempore, quo dicit Baruch: In terra visus est, & inter homines conuersatus est, & omnem viã inueniens disciplinę, & dans eam Iacob puero suo, & Israël dilecto suo: Ipse est enim Deus noster, & non comparabitur alius ad eum. Et quantum quidem ad Dei naturam pertinet, non erit nobiscum: Multũ enim interest inter Diuinitatem & humanitatem, & ingens & nimis differentia naturarum. Deniq; etiam Diuinus Dauid ad proximitatẽ mysticam scilicet Deum Verbum, quod nondũ ad nos venerat, vocabat, dicẽs in Spiritu: Vt quid Domine discessisti longè, despicis in opportunitatibus, in tribulatione? Ergo non iã longè discessit, sed nobiscũ fuit. Qui cùm mãsisset id quod erat, apprehendit Abrahæ semen, vt dixit. Accepit autem etiã serui formã, & conspectus est homo in terra, Christus verè & Emmanuel, eundẽ nobis Filium designans; partim qui vnctus est more nostro, humanæ hominis naturæ spiritum accipiens, vt in seipso & primo: Positus est enim primordium generis: Rursum, vt Deus ipse est vngens Sancto spiritu eos, qui in se credunt: Partim quia fuit nobiscum, secundùm quas modò

Quomodo Deus dicatur esse nobiscum.

Cur Iesue non sit appellatꝰ Emmanuel.

Obscurum.

Baruch. 3.

Psal. 9.

Phil. 2.

Quot & quibus rationibus Christus dicatur Emmanuel.

reddidi

reddidi rationes, & in eo facit certos Esaias Propheta dicens: Ecce Virgo in vtero accipiet, & pariet filium, & vocabunt nomen eius Emmanuel: Cùm enim sancta Virgo ex Spiritu quidem sancto prægnans esset facta, peperit autem secùdùm carnem filium, tũc etiam Emmanuel dictus est: Fuit enim nobiscum per carnalem generationẽ incorporalis, & id erat, quod per vocem Dauid significabatur: Deus manifestè veniet, Deus noster, & nõ silebit. Et illud opinor: Ipse, qui locutus sum, prẽstò sum: Locutus enim per Prophetas, vt incorporale adhuc Verbum, aduenit etiam corporaliter. Esa. 7. Psalm. 49.

QVID EST IESVS?

CAPVT III.

Vi quidem intentionum, quia oporteat à nobis vnum dici filium, tantundem est, & Christus, & Emmanuel, & Iesus, & idem verò quasi ex re nomen est factum: Ipse enim saluabit populum suum à peccatis: Quemadmodum enim τὸ Emmanuel significabat, per generationem ex muliere nobiscum factum fuisse Dei Verbum, & Christus porrò quia factus homo, vnctus dicitur iuxta nos humanè; ita etiam Iesus, quòd saluauit nos, id est, suum populum, quod maximè eum demonstrat Deum verè & natura omnium Dominum: Neq; enim hominis communis creatura esse dicatur. Deceat autem magis oĩa dicere esse Vnigeniti, etsi factus sit homo. Dicet fortasse aliquis: Ad quid Moysi dictus est populus Israël? Ad hoc dicimus, quòd Dei quidem populus nominatus sit, & id erat verè: Verùm quoniam ad defectionem deductus est, vt vitulũ fecit per desertum, inhonoratus est à Deo: Nõ enim suũ nominare populum dignabatur, sed eum iam homini destinauit. At nos non ita: Proprij enim sumus filij, eò quòd & Deus sit, & per ipsum facta sunt omnia: Ita enim ait Dauid: Quoniã ipse fecit nos, & non ipsi nos. Nos autem populus pascuæ eius, & oues manuum eius. Denique etiam ipse de nobis dixit: Oues meæ vocem meam audient, & sequentur me. Rursus: Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me congrega- Matth. 1. Christus, Emmanuel, & Iesus diuersis rationibus ad idem tendunt. Cur Israëlitæ appellati sint populus Moysis, nos autem populus Christi. Psalm. 94. Ioan. 10.

re,vt fiat vnus grex,& vnus pastor. Mandabat autē etiam beato Petro:Simon Ioannis,amas me?pasce agnos meos.

Quam ob causam homo dictum sit Dei Verbum? Homo nominatus est, cùm sit natura Deus Dei Patris Verbum, quoniam similiter ac nos carni communicauit ac sanguini: Sic enim terrenis apparuit,non amittens id,quod erat; sed assumens humanitatis naturā, in sua ratione perfectam: Veruntamen & in humanitate Deus remansit,& omnium Dominus, vtpote naturam & veritatem ex Deo Patre sortitus;& id nobis euidentissimè sapiētissimus Paulus ostendit:Primus enim(inquit)homo ex terra de limo, secundus de cœlo. Atqui Virgo sancta peperit templū Verbo vnitum,sed de cœlo dicitur,& rectè quidem Emmanuel: Desuper enim & ex substantia Dei & Patris, natum est Verbum ipsius. Descendit verò ad nos tunc, cùm factus est homo, tamen sic quoque desuper est. Testatur autem Ioannes de eo, dicens: Qui desursum venit, super omnes est. Et ipse Christus etiam ad populum ait Iudæorum: Vos deorsum estis; ego de supernis sum. Et rursus:Ego non sum de hoc mundo. Licet pars mundi, sicut homo nuncupatus sit;sed erat cum hoc quoque supra mundum,vt Deus: Meminimus enim planè dicentem: Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo Filius hominis; descendisse autem dicimus de cœlo Filium hominis per vnitatem dispensatoriam: Verbo tribuente propriæ carni gloriæ suæ & Diuinæ Maiestatis claritudinem.

1.Cor.15.

*Qua ratione Christus homo è cœlo veniſſe dicatur.

Ioan. 3.

Ioan. 8.

Ioan 3.

QVAM OB CAVSAM EXINANITUM DICITUR DEI VERBUM?

CAPVT IIII.

Plenum secundùm naturam,& ex omni parte perfectum Deum Verbū,& distribuens ex sua plenitudine bona suæ creaturæ,exinanitum dicimus,nihil in natura propria violatū, nec vt aliter se haberet commutatum,nec inferiùs ex vlla parte factum: Inconuertibile enim & immutabile est. Ipsum quoq; sicut generator ipsius, & nūquam fuit passionis vnquam capax.

Verbum citra vllā sui mutationem propter naturam assumptam exinanitum dicitur.

Quòd

Quòd verò factum sit caro, id est, homo, eò quòd ait: Effundã de Spiritu meo super omnem carnem; humanitatis paupertatem propriam facit. Primùm, quia semel homo sit factus, etsi remanserit Deus; deinde quòd serui formam accepit, qui secundùm suam naturam liber est, vtpote filius: Et cùm ipse sit gloriæ Dominus, gloriam dicitur accipere. Cùm sit ipse vita, viuificare videtur; & in omnes accepit potestatem, cùm sit ipse Rex omnium; cùm Deo simul, & Patri obediens fuit, crucem est passus &c. Verùm hæc quidem humanitatis mensuræ conueniant; tamen ea familiaria ducit esse cum carne, & implet dispensationem, manens, quod erat. Ioel. 2.

Verbum humanæ naturæ inopiam propriã sibi facit.

QVOMODO VNVS CHRISTVS?

CAPVT V.

Diuinus Paulus scribit: Etsi sunt Dij multi, & Domini multi in cœlo & in terra; sed nobis vnus Deus Pater, ex quo omnia, & nos ex eo, & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per eum. At verò sapientissimus Ioannes de Deo Verbo dixit: Quòd omnia per ipsum facta sunt, & absque eo factum est nihil. Euangelizabat autem beatus Gabriel sanctæ Virgini, dicens: Ecce concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum. Cùm igitur per Christum Iesum omnia Diuinus Paulus esse commemoret: Confirmat autem vim sententiæ, & opificem omnium fuisse Deum euangelizat, rem veram dicens Euangelista diuinus. Designat autem etiam Angeli vox, verè ex sancta Virgine natum esse Iesum Christum; nec absq; humanitate intelligimus Deum Verbum, sed vnum dicimus ex ambobus effectum, vt Deum hominem factũ; eundem ex Patre, vt Verbum natum diuinè, & ex muliere humanè, vt hominem non tanquam in secundum substantię initium vocatum, tunc cùm secundùm carnem dicitur natus; sed natum quidem ante omnia secula, stante tamen tempore, quo debuerat implere dispensationem; natum etiam ex muliere secundùm carnem. Ergo etsi alij simili appellatione vocati sunt Christi; vnus tamen est, per quem omnia, Iesus Christus; non 1. Cor. 8.

Ioan. 1.

Luc. 1.

Obscura hæc omnia, hiulca, & manca vndecunq; vitium puenerit.

Multi Christi. sed non vna omnium est ratio.

non quòd homo sit factus opifex omnium, sed quòd Deus Verbum, per quem omnia facta sunt, similiter ac nos, participârit carni & sanguini, & nuncupatus sit homo, non tamen perdiderit esse, quod erat: Ita enim & in carne factus, intelligitur meritò opifex omnium.

QVOMODO VNVS est Emmanuel?

CAPVT VI.

Hebr. 9.

Semel nouissimis seculis Dei Verbum homo esse dicitur factum, & sicut ait Diuinus Paulus, per sacrificium suum manifestatus est. Et quodnam est sacrificium? Suum enim corpus obtulit pro nobis in odorem suauitatis Deo Patri; & intrauit in sancta semel, non per sanguinem hircorum & taurorum, sed per suum sanguinem: Sic enim credentibus remissionem in æternum comparauit. Ergo plurimi quidē ante ipsum sancti fuêre; sed nemo eorum Emmanuel nominatus est. Quam ob causam? Nondum enim venerat tempus, quo deberet esse nobiscum, id est, in nostram venire naturam per carnē, is, qui est omni superior creatura. Vnus igitur Emmanuel: Semel enim factus est homo Vnigenitus; tunc per sanctam Virginem generationem carnalem perpessus est: Dictum est enim ad Iesum, quòd ero tecum. At non erat ille Emmanuel. Fuit etiam cum Moyse; sed nec ille Emmanuel nominatus est. Igitur quoties audimus nomen filio datum esse: Nobiscum Deus; sapienter intelligamus, non ita fuisse nobiscum nouissimis temporibus, sicut aliquando dicitur fuisse cum Sanctis: Illis enim erat tantùm adiutor: Nobiscum autem fuit, cùm factus est similis nostrî, cùm suam non amisisset naturam: Est enim inuertibilis vt Deus.

Plurimi ante Christū sancti, sed nemo eorum Emmanuel appellatus est.

Iosue 1.

Aliter est Verbum cū homine Christo, aliter fuit cum Moyse, Iosue, cæteris que Sanctis.

QVAM ESSE DICImus adunationem?

CA-

CAPVT VII.

Adunatio multis modis impletur: Seiuncti enim nonnulli affectu fortè vel voluntate, & discordantes inter se, adunari dicuntur per recõciliationem socialem, depositā simultate. Adunare autem dicimus, & quæ sibi conglutinantur, siue modis aliis conferuntur, aut per compositionem. Quoties igitur adunatum esse nostræ naturæ Dei Verbum dicimus, omni humana cogitatione adunationis eius modus videtur esse superior: Neque enim per suprà scriptos modos, facta est arcana illa, & nulli penitùs nota. Sed & nihil mirum, si in huiusmodi cogitatione vincamur, cùm res nostras, quomodo se habeant, inquirentes, vltra modum nostræ mentis inuentionem esse confiteamur: Quo namque modo animam hominis suo corpori adunatam esse putabimus, quis est, qui possit exprimere? Sed si oportet eos, qui parua ætate vix intelligere soleant; imò eos, qui valeant intelligere tam subtiles res, & omnem rationem transcendentes, coniectare dicimus, quod deceat cogitare, quamuis minor sit oratio veritate. Talem esse adunationem Emmanuel, qualem quis intelligat, & animã hominis ad suũ corpus habere: Anima enim omnia, quæ sunt corporis, esse reputat sua, licet per naturam propriam expers sit passionum corporis, & quæ extrinsecùs accidant: Mouetur enim corpus in concupiscentias naturales; & consentit anima, nullo quidem modo participans concupiscentiæ, tamen exitu delectationem propriam ducit; & si fortè à suo corpore deprimatur & torqueatur, condolet quidem, quòd suum corpus patiatur, ipsa verò in sua natura nullum patitur omnino tormentum; tamen super hæc quoque dicimus esse adunationem, quæ in Emmanuel facta: Erat enim necesse, cum suo corpore adunatam ei animam dolere, vt dum timebat passiones, subditam ceruicem Deo submitteret. De Deo autem Verbo, õdolere passionibus nefas est dicere: Impassibilis enim Deus est, & nostrarum rerum longè dissimilis, sed adunatus quidem erat carni habenti animam rationalem, qua patiente, ipse impassibilis ea, quæ animæ contingerent, cognoscebat; & contũdebat quidem, vt Deus, carnis infirmitates suas; tamen eas tan-

Multis modis contingit adunatio.

Vnio Verbi cum humana carne, nihil habet p omnia commune cum adunationibus in rebus naturalibus receptis.

Vnio Verbi cum carne habet aliquid cognatum cum vnione animæ ad corpus.

Dissimilitudo vnionis animę cum carne, & humanitatis cum Verbo.

quam sui corporis esse ducebat. Itaque esuriisse dicitur, fatigatus esse, passus fuisse pro nobis. Ergo Verbi adunatio, quæ est cum humanitate facta, non irrationabiliter rebus nostris cõparetur: Nam sicut corpus alterius est naturæ præter animam, vnus tamen ex vtroque homo efficitur & vocatur; ita etiam ex perfecta Dei Verbi subsistentia, & humanitate perfecta, vnus est Christus, idē in eodem Deus simul & homo. Et sua quidem dicit Deus Verbum, vt antè dixi, ea, quæ sunt carnis propria; quia ipsius est corpus & non alterius. Communes autem facit, tanquam cum sua carne Diuinæ Maiestatis operationes, ita, vt possit etiam viuificare mortuos & sanare infirmos. At conuenit exemplis etiam Scripturæ Diuinæ, quasi per figuram adunationem demonstrare, agè dicamus vt possumus.

Naturę in Christo sibi inuicem proprietates communicant.

DE CARBONE.

CAPVT VIII.

Esa. 6. Quid designârit carbo ignitus, quo Angelus tetigit labia Esaiæ,

Beatus Esaias: Missum est, inquit, ad me vnum ex Seraphin, & in manu habebat carbonem, quem forcipe accepit ab altari, & dixit ad me: Ecce tetigit hoc labia tua, & adimet iniquitates tuas, & peccata tua depurgabit. Carbonem autem dicimus figuram & imaginem nobis exhibere Verbi hominis facti, quod si labia nostra tetigerit, id est, fide id confessi fuerimus, tunc nos ab omni peccato puros efficiet, & pristinis criminibus liberabit. Cæterùm tanquam in imagine, licet in carbone conspicere adunatum quidē humanitati Deum Verbum, non tamen proiecisse quod fuerat; transformâsse autem magis assumptam naturam, in suam gloriam & operationem: Quemadmodum enim ignis ligno affixus, & in id penetrans, comprehendit quidem ipsum; & quamuis lignum esse non desinat, vim tamen suam speciemque transmutat omnem, seque confert in liguum, & cum ipso iam quasi vnum aliquid æstimatur; idem intellige & de Christo: Adunatus enim inęstimabiliter humanitati Deus, seruauit quidē ipsam in eo, quod fuerat, & ipse permãsit quod erat; semel tamen adunatus, quasi vnus

vnus iam cum ipsa putatur, ea, quæ sunt illius, sua faciens; conferens autem ei etiam ipse naturæ suæ operationem.

QVOD INCORPORALIS Diuinitatis corpus fuerit, habens animam rationabilem, & quòd si ea à seſe diuidere voluerimus, proculdubio labefactabimus dispensationem, quæ in Christo intelligitur.

CAPVT IX.

In Cantico Canticorum ipse nobis introductus est dicens Dominus Iesus Christus: Ego flos campi, & lilium conuallium. Quemadmodum ergo odor res quidem est incorporea, habet autem quasi proprium corpus id, in quo inest, tamẽ vnum ex vtroque intelligitur lilium; corrumpitur tamen ratio ipsius, vnius rei discessu: In subiecto enim corpore odor est. Ita etiam de Christo intelligimus Diuinitatis naturam, quæ suam excellentissimam Maiestatẽ, vt odorem suauissimum mundo dispergat, tãquam in subiecto esse corpore humanitatis; & id, quod incorporale est per naturam, per adunationem dispensatoriam penè dicam factum fuisse corporale; propterea quòd voluisset se cognosci scire corpus: In eo enim Diuina signa operatus est. Igitur id, quod incorporale est, tãquam in suo corpore intelligatur, quemadmodum & iam odor in flore subiecto; lilium tamen iam & odor nominatur & flos.

Cant. 2.

Flos & inde dimanans odor, incarnati Verbi symbolum exhibent.

Quis hæc intelligat?

QVOD ET ADVNATO Deo Verbo veræ humanitati, inconfusæ tamen substantiæ permanserit.

CAPVT X.

Erectum est secundùm Dei voluntatem sanctum Tabernaculum per desertũ, & in eo multis modis formabatur Emmanuel: Ait enim Deus omnipotens ad diuinum Moysen: Et facies arcam testimonij ex lignis imputribilibus duorum cubitorum, & dimidij longitudinem, & cubiti & dimidij altitudinem, & inaurabis eam auro puro, extrà & intrà inaurabis eã. Sed lignum quidem imputribile, sit figura corporis incorrupti (imputribilis enim cedrus) aurum verò quasi materies aliis pretiosior, Diuinæ nobis indicat substantiæ maiestatem. Attẽde igitur, quàm arca tota inaurata sit auro puro extrà & intrà. Adunatum quidem fuerat sanctę carni Deus Verbum, & id est, vt opinor, arcam fuisse extra inauratam. Quòd verò & animã rationabilem, quę corpori inerat, propriam fecerit, ex hoc apparet, quòd & intra arcam præceperit inaurari; quòd autem naturæ siue substantiæ inconfusè manserunt, hinc scimus: Aurum enim superfitum ligno, mansit id, quod erat; & ordinabatur quidem lignum, sed lignum esse non desiit. Quòd verò arca Christi accipiatur imagine, plurimis possit probationibus declarari: Perambulabat enim cum his, qui sunt ex Israël, quærens ipsis requiem: Ait enim alicubi Christus: Et parabo vobis locum.

Exod. 25. 37.

Arca fœderis intus foriśque deaurata adumbrabat Verbi incarnationem.

Ioan. 14.

QVOD CVM ESSET DEVS Verbum, factus sit homo: nec homo simpliciter nuda coniunctione honoratus, vocatus sit ad parem dignitatem Dei Verbi, siue auctoritatem, sicut quibusdam videtur.

CAPVT IX.

Diuinus Paulus, magnum quidem ait esse mysterium pietatis, & verè res ita se habet: Manifestatus est enim in carne, cùm sit Deus Verbum; iustificatus est autem & in Spiritu: Nullo enim modo nostris videtur infirmitatibus contineri, licet iuxta nos homo sit factus: Nõ enim fecit peccatum. Apparuit autem

1. Timoth. 3.

autem & Angelis: Neque enim generationem ipsius secũdùm carnem ignorauerunt. Prædicatus est autem & Gentibus, quasi Deus homo factus. Ita autem creditus est in mundo. Probauit autem Diuinus Paulus, ita scribens: Propter quod memores estote, ꝙ aliquando vos Gentes in carne, qui dicebamini pręputium ab ea, quæ dicitur circumcisio in carne manufacta, quia eratis illo tempore sine Christo, alienati à conuersatione Israël, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in mundo. Erant ergo Gentes in mundo sine Deo, cùm absque Christo essent. Verùm quoniam agnouerunt eum, & verè, quia natura Deum esse agnouerunt, ipsę quoq; ab eo cognitę sunt, fidem confitentes. Et ipse assumptus est in gloria certè Diuina: Psallit enim beatus Dauid: Ascendit Deus in iubilo: Ascendit enim certè cum corpore, nec in nuda Deitate: Deus enim erat incarnatus: Credimus enim nõ in vnum nostrî similem, Deitate per gratiam honoratum, ne cultores esse hominis detegamur; sed in Deum magis, qui in serui forma comparuit, & qui verè nostrî similis, in humanitate tamen Deus remansit: Deus enim Verbum, carne assumpta, non deposuit quod erat. Intelligitur autem idem Deus simul & homo, & fidei quidem ratio ita se habet, & rectè quidẽ.

Eph. 2. Quomodo Gẽtes erãt in mundo sine Deo ante Verbum incarnatum.

Eph. 1.

Psal. 46.

Sed si fortè aliquis dicat: Quid mali est, si intelligatur homo similis nostrî apprehendere Deitatem? ac nõ magis Deus homo fieri? Respondemus: Mille esse, quæ è contrario possint opponi, & penè etiam nutu significantia nos oportere reniti constanter, nec credere ita esse: Agè enim ante alia dispensationis, quæ cum carne facta est, modum cernamus, & nostrarum rerum naturã subtiliùs perscrutemur. Periclitata est hominis natura, & depressa malis extremis, maledictiõe & morte damnata, & peccati laqueis irretita, errabat & erat in tenebris: Deum nesciebat eum, qui est natura & veritate; præter creatorem coluit creaturam. Quo igitur huiusmodi malis poterat liberari? An illud dicemus, quod fas erat humanitati, Diuinam naturam modo apprehendere, qua nesciret omnino, qualis esset dignitas naturæ cœlestis, cùm esset ignorantiæ tenebris occupata, & peccati sordibus inquinata; quo modo

In mille absurda incidũt qui Christum non Deum, sed hominẽ deificatum esse dicũt.

Miser status naturæ nostræ ante redemptionem.

poterat fieri, vt apprehenderet sanctam naturam, & acciperet gloriam, quam nemo inueniet, nisi acceperit? Concedamus enim, quòd cognouerit fortasse, & scierit apprehendere duntaxat, quis est, qui docuerit? Quomodo enim credent, nisi audierint? Cæterùm non id est, apprehendere Deitatem, & conuenientem ei gloriam capere; ergo decentius sit, & rectè quidem ita sentire, quòd seruare volens id, quod perierat, descendens ad nos Deus Verbum, per quod omnia; & cùm in id se, quod non erat, immisit, vt & hominis natura, id, quod non erat, fieret, Diuinæ Maiestatis dignitatibus per adunationem nitescens, quæ subleuata est magis vltra naturam, quàm deiicit intra natura inuertibilem Deum. Conueniens erat, vt incorruptibilis natura apprehenderet corruptibilem, vt eā peste liberaret. Conueniens erat, qui peccare non nouerat, cum peccatoribus conformari, vt peccata compesceret: Quemadmodum enim vbicunque lux fuerit, caligo interit tenebrarum; ita etiam immortalitate præsente, omnis certè pestis fugitiua discedet; & præsente eo, qui peccatum non nouit, qui etiam proprium corpus efficit, quod est in peccatum, cedet omne peccatum.

Rom. 10.

Caligo inemersabilis.

Multis modis conueniebat Verbum incarnari.

Quòd verò Verbum, cùm esset Deus, factum sit homo, & non magis homo Deificatus intelligatur Christus, etiam ex sacris literis enitar ostendere. Ait igitur beatus Paulus de Vnigenito: Qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, vt esset æqualis Deo; sed se exinaniuit formam serui accipiens, in similitudine hominum factus, & habitu inuentus, vt homo, humiliauit se: Factus obediens vsq; ad mortem, mortem autē crucis: Propterea & Deus illum exaltauit, & donauit ei nomen, quod est supra omne nomen; vt in nomine Iesu Christi omne genu flectatur, cœlestium & terrestriū & infernorū, & omnis lingua cōfiteatur, quòd Dominus noster Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Quē igitur dicemus in forma esse, & in æqualitate Patris, & hæc non rapinam arbitratum, sed descendisse magis in exinanitatem, & in formam serui, & se humiliantem, & in similitudine nostra fuisse factum? Si hominem factum ex muliere nudum & solum, quo modo is erat

Phil. 2.

Quæ ad Phil. 2 de incarnato Verbo leguntur, ea nullo

in

in forma, & in æqualitate Patris? vel quomodo habeat plenitudinẽ, vt intelligatur exinanitus, vel in qua antea positus celsitudine semet humiliâsse dicitur? vel quomodo in similitudine hominum factus est, qui id eratantea per naturam; & si non id factus esse fortè dicatur? Vbi autem magis exinanitus est, assumens plenitudinem Deitatis? vel quomodo non sit factus altissimus, qui in gloriam supernam ascenderit? Igitur non hominem Deum factum dicemus; factum autem magis esse in exinanitione propter humanitatem Dei Verbum, quod erat in æqualitate Patris & forma: Exinanitum est enim hoc modo propter similitudinem nostram, cùm esset plenus, vt Deus. Humiliatus est propter carnem, cùm Diuinæ Maiestatis fastigio non discedat: Sedem enim habet altissimam, factus est in similitudine hominum, cùm sit eiusdem formę cum Patre, vt cuius est figura substantiæ.

vero sensu ad purũ hominẽ transferri possunt.

Quomodo Verbũ exinanitum.

Verùm quoniam semel factus est, iuxta nos ascendisse dicitur, & cum carne in gloriam Deitatis, quam patentem quidem habeat quasi propriam; alio tamen pacto in ea fuit propter humanitatem: Dominus enim omnium esse creditur etiam cum carne. Flectitur autem ipsi omne genu, & id non ad dolorem, vel contumeliam Patris, sed magis ad gloriam: Gaudet enim & glorificatur, dum ab omnibus Filius adoratur, licet factus sit similis nostri. Scriptum est autem rursum: Non enim Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, vnde debuit per omnia fratribus assimulari. Ecce semen Abrahę apprehendit. Verùm quòd Deus est, & nõ homo, nescio quî nostrî similis Deitatem apprehendit, & ipse nobis assimulatur, & nuncupatur frater vt homo, nõ nos ei, quantũ est ad Deitatis naturã. Et rursus: Quoniam pueri cõmunicauerunt sanguini & carni, & ipse similiter participauit eis, vt per mortem destrueret eum, qui imperium obtinet mortis, id est, diabolũ; & liberaret eos, qui timore mortis per omnẽ vitam obnoxij erant seruitutis. Ecce iterum ipse similiter vt nos, participauit sanguini & carni, & ea res causam coniunctissimam ac proximam. Scriptum est enim: Nam quod impossibile

Pater gratam habet gloriam, quæ Filio impenditur. Heb. 2.

Ibidem.

Rom. 8.

erat

erat legi, in quo infirmabatur per carnem, Deus Filium suum misit in similitudinem carnis peccati, & de peccato peccatum condemnauit in carne. Attende iterum, quòd nō homo affectans Diuinam naturam ostenditur, & ad eius dignitatē ascendens, sed mittens magis suum Filium Deus & Pater in similitudine carnis peccati, vt destrueret peccatum. Ergo Verbum, cùm sit Deus, se in exinanitionem, homo factus, immisit; & nō homo simpliciter Diuinam gloriam affectans, Christus videtur.

QVOD CHRISTVS IESVS vocetur homo factus Dei Verbum.

CAPVT XII.

Dispensationis incarnati Vnigeniti mysterium subtiliùs considerantes, id asserimus, fidem rectam seruantes & veram, quòd ipsum Dei Patris Verbum, qui est Deus verus ex Deo vero, lumen de lumine, incarnatū sit, & homo factum, & descenderit, & passum sit. Surrexit autem etiam à mortuis: Ita enim definiuit fidei Symbolum Synodus ingens & sancta. Perquirentes autem & nos, & dicere cupientes, quid sit, inquam, incarnatum esse, & hominem factum Dei Verbum, cernimus quòd non hoc est, hominem assumere, tanquam in coniunctione, quæ fiat per æqualitatē dignitatis, siue auctoritatis per solam filietatis ὁμόνοιαν, magis autem fieri iuxta nos hominē; ita tamen vt nulla conuersio, vel commutatio subsequatur, & subleuante pariter cū sua natura eum, qui in assumptione fuit carnis & sanguinis dispensatione. Vnus igitur est, qui ante incarnationem quidem à Diuina Scriptura nominatur Vnigenitus, & Verbum, & Deus, imago, & lumen, & figura substantiæ Patris, vita, gloria, splendor, sapientia, virtus, magnificentia, Dominus Sabaoth; & aliis talibus nominibus, quæ verè conueniant Deitati: Post incarnationem verò, homo, Christus, Iesus, propitiator, mediator, primitiæ dormientium, primogenitus à mortuis, secundus Adam, caput corporis Ecclesiæ,

Quid sit Dei Verbum factū esse hominem.

Heb. 1.
Ioan. 14.
Esa. 6.
Nomina Verbi ante incarnationem.
1. Cor. 15.
Tituli Verbi post incarnationem.

six, cùm etiam nomina prisca sequantur: Omnia enim ipsius sunt, & propria, & quæ sunt nouissimis facta temporibus.

Vnus igitur est & ante incarnationem Deus verus, & qui in humanitate remansit id, quod erat, & est, & erit. Non discernendum igitur vnum Dominum Iesum Christum, in hominem seorsum & Deum seorsum, sed vnum eundemque Iesum Christum esse dicimus, non ignorantes differentiã naturarum, sed eas inconfusas inter sese seruãtes. Quoties igitur litera sacra commemorat, quòd in Christo inhabitârit omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter, non ideo dicimus, tanquã alio Christo, in homine seorsum inhabitâsse Deum Verbum; nec porrò diuidentes ea, quæ vnita sunt, duos intelligimus filios. Illud autem magis ꝙ Christum nominat litera sacra, & ex parte nonnunquã humanitate Dei Verbi, quam propriã habens in locum posuit templi. Scriptũ est autem & de animabus humanis. Inhabitantes autem domos luteas; de quibus & nos ex eodem luto sumus. Ergo quoniam domus luteas humana corpora nominat, affirmat autẽ in his animã habitare, in duos homines vnũ hominem diuidimus? atq; non irrationabile omnino sit, si & in homine spiritus suus inhabitare dicatur? Ergo etsi per huiusmodi orationis modos figura procedat, quę aliter fieri nõ possit; non tamen ideo rerũ corrũpi naturas oporteat, sed magis eas recto veritatis tenore seruari.

Col. 2. Quomodo plenitudo Diuinitatis in Christo inhabitârit, exponitur, sed perobscurè.

Iob. 4. Deprauatum.

Quoties igitur quæpiam, quæ dissimilia sunt, inter se sociantur, vt collecta in adunationem per compositionẽ videantur: Deinde alterutrum ex his in altero habitare dicatur, non diuidendum in duo, adunationis conuentionem minimè violandam, licet suis nominibus per sese ea, quę adunata sunt, nominẽtur à nobis: Dicitur nanq;, vt antè dixi, & in homine habitâsse spiritus suus; verũtamen homo dicitur & seorsum spiritus, seorsum & corpus. Quid igitur nobis huiusmodi Diuinus Paulus obliquam significationem cõmemorat? Nam etsi exterior homo noster corrũpitur, sed interior renouatur de die in diem. Si quis igitur dicat, interiorem nostrũ hominem in exteriore homine inhabitare, verum quidem memorauit, ideo tamen vnum diuidere non videbitur. Ait autem alicubi etiam

Quæ naturaliter inter se cohærent, ea à se inuicẽ diueli nõ debent, quasi duo diuersa.

2. Cor. 4.

Esa. 26. Propheta Esaias: De nocte vigilat spiritus meus ad te Domine. Vtrúmne tanquã alius, præter ipsum, spiritus ipsius ad Deum dicatur vigilare? nónne ineptissimũ videatur? Ergo scire quidem necesse est orationis figuras, non tamen ab intellectu discedere competenti; sed referre magis sententiarũ vim ad sensum, qui vnicuiq; rei conueniat.

Luc. 2. Quomodo, quóue sensu Christus profecerit. Et si dicatur proficere Iesus ætate, & sapientia, & gratia, dispensationis hîc ratio est: Deus enim Verbum, humanitatẽ more suo proficere permittebat, & quasi paulatim Diuinitatis suæ volebat gloriam declarare, & cum corporis ætate etiã sua extendere, ne quid nouũ videatur, idq; nonnullos nimia nouitate perterreret; ac eũ præsertim sic quoq; dicere: Quomodo hic literas scit, cùm non didicerit? Ergo corporale quidem est augmẽtum, & profectus gratiæ, & sapientiæ humanitatis magis mensuræ conuenit; ipsum verò Deum Verbum per suam naturam perfectissimum confitemur, nõ egenum profectus, non sapientiæ, nõ gratiæ: Ipsum enim creaturæ, & sapientiã, & gratiã, & bona omnia impertit. Et si Deus passus esse dicatur, passio quidẽ erit dispensationis ipsius; tamen dicitur, & rectè quidẽ, quia corpus passum est, & quòd erat in corpore patiẽtẽ ipsius, qui pati nõ poterat: Impassibilis enim est vt Deus; quãtum tamen ad conuitiatorũ petulantiã pertinuit, passus esset, si pati posset. Ergo quoniã nostri similis factus est Vnigenitus, quotiescunq; homo nominatur à Diuina Scriptura, intuentes dispensationem, sic Deum ipsum natura quoq; confitemur.

Ioan. 7.

EXEMPLA DIVINÆ SCRIPTVræ, quòd Dei Verbum, & homo factum, manserit Deus.

CAPVT XIII.

Exod. 25. Ait alicubi Deus ad Pontificem Mosen: Et facies propitiatorium impositione auri puri, duorũ cubitorum & dimidij longitudinem, & cubitum vnũ & dimidium latitudinem; & facies duos Cherubin aureos ornatos, & impones illos ex vtroque latere. Cherub vnus de latere hoc, & Cherub vnus de latere

tere isto propitiatorij: Et facies duos Cherubin super duo látera; erunt Cherubin extendentes pennas à sursum superumbrantes pennis suis super propitiatorium, & vultus eorum adinuicem recipientes propitiatorium erunt. Ænigma certissimum id sit, Deum Verbum etiam in humanitate Deum mansisse, & in sua gloria, & maiestate, etsi propter dispensationem factus sit similis nostrî. Propitiatoriũ namq; per fidem factus est nobis Emmanuel. Id autem nobis comprobauit sapientissimus Ioannes, dicens: Filioli hæc scribo vobis, vt non peccetis; sed & si quis peccauerit, consolatorem habemus apud Patrem Iesum Christum iustum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris. Nec non etiam Paulus: Quem proposuit, inquit, Deus propitiatorium in fide in suo sanguine. Cęterùm cerne Cherubin circumstantia propitiatoriũ, superobumbrãtia quidem pennis, conuersa autem ad propitiatorium, & penè nutui dominico oculũ intendentia: Dei enim voluntatem tantùm respicit sancta cœlestiũ spirituum multitudo, & nunquam Dei satiatur aspectu. Ita filium Propheta Esaias vidisse se dicit, in sede altissima & eminentissima, circumstantibus Seraphin, & obsequentibus ei vt Deo.

Propitiatorium typũ gerebat Verbi incarnandi.

1. Ioan. 1.

Rom. 3.

Esa. 6.

Vnicũ beatis mẽtibus studium ad nutum obsequi Deo.

ALIVD. CAP. XIIII.

Destinabatur aliquando diuinus Moses, vt Israël ab Ægyptiorum violentia liberaret. Verùm quoniã necesse erat eos, qui sub iugo essent seruitutis insolitæ, priùs doceri, ꝙ Deus iã esset reconciliatus, prodigia eũ facere imperabat: Plerunq; enim miraculũ nos adducit in fidẽ. Ait igitur Moses ad Deum omnipotentem: Si autem nõ crediderint mihi, neq; obaudierint vocem meam, dicentes: Non apparuit tibi Deus; quid dicã illis? Dixit deinde Dominus: Quid est hoc, quod est in manu tua? Respondit: Virga. Et ait ille: Proiice illam in terram; & facta est serpens, & fugit Moses ab eo. Et dixit Dominus ad Mosen: Extende manum tuam, & apprehende caudam; & facta est Virga in manu eius. Et dixit illi: Vt credant tibi, quia apparuit tibi Dominus Deus Patrum ipsorum, Deus Abraham, &

Exod. 3.

Miracula fidẽ cõciliant.

Exod. 4.

Deus Iacob. Animaduerte in his natura & veritate Filium Dei, tanquam si quędam virga sit Patris. Virga autem insigne est regni: In Filio enim habet omnium potestatem. Denique etiam diuinus Dauid: Thronus tuus, inquit, Deus in seculum seculi, & virga æquitatis, virga regni tui. Sed eam proiecit in terram, id est, corpore terreno circumdedit, siue per humanitatē misit in terram: Tunc enim in similitudinem factus est, malignorum hominum scilicet. Malignitatis autē signum est serpens.

Psal. 44. Virga Moysi in serpentem versa adumbrabat incarnatiōis mysteriū.

Quòd autem verum sit, hinc scibitur: Ipse enim Dominus noster Iesus Christus, in imaginem & figuram dispensationis factæ cum carne, pro serpente accipitur æreo, quē erexit Moses. Et sicut, inquit, Moses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, vt omnes qui credunt in ipsum, non pereant, sed habeant vitam æternam. Quemadmodum enim serpens factus ex ære, salutis erat periclitātibus causa (sanabantur enim in eū respicientes) eodem modo etiā Dominus noster Iesus Christus eis, qui eum vident quidem in similitudine malignorum, eò quòd factus sit homo, nō ignorant tamen quòd Deus sit viuificus, causa erit vitæ, & dat posse animalia venenosa vitare, id est, contrarias potestates. Id quod huius rei figura sit, quòd Mosis virga alias deuoraret, quas in terram Magi proiecerant. Igitur virga quidem in terra proiecta est, non tamen serpens remansit; resumpta autē, fuit, quod erat: Nam licet facta sit, vt antè dixi, in similitudine nostra Patris virga, id est, Filius, per quem habet omnium potestatem; hac tamen impleta dispensatione, reuolauit in cœlum, & fuit iterum tanquam in manu Patris virga æquitatis ac regni: Sedet enim ad dexteram Genitoris sui propria Maiestate, sedes altissimas obtinens & cum carne.

Ioan. 3. Num. 21.

Exod. 7. Quid portenderit, virgam Moysi deuorasse virgas Magorum.

Psalm. 44.

Marc. 16.

ALIVD. CAP. XV.

Exod. 4.

Dixit autem ad eum iterum Dominus Deus: Iterum infer manum tuam in sinum tuū, & intulit manum in sinum suū, & protulit manum de sinu suo; & facta est manus eius tanquā nix. Et dixit iterum: Infer manum tuam in sinum tuum; & intulit

intulit manum in sinum suum, & protulit eam de sinu suo, & iterũ restituta est in colorem carnis suæ. Manum & dexteram Dei & Patris Verbum, & Filium eius Diuina Scriptura nominat: Induxit enim ipsum, dicẽtem: Ego enim manu mea firmaui cœlum. Nec non etiam Dauid Diuinus cantat: Verbo Domini cœli firmati sunt. Cerne igitur, in sinu quidem Moysis adhuc manum eius occultari, & nondum factam leprosam; prolatam verò & statim leprosam factam; deinde mox illatam, & rursus prolatam, & de cætero, nõ leprosam: Restituta est enim, inquit, in colorem carnis eius. Ergo quandiu quidem erat in sinu Patris Deus Verbum, Diuinitatis natura fulgebat: Verùm quoniam aliquo modo extrà fuerat, per incarnationem, siue ἐνανθρώπησιν, factus est in similitudine carnis peccati, & inter iniquos reputatus est: Ait enim Diuinus Paulus: Eum, qui peccatum nõ nouerat, pro nobis peccatum fecit, vt nos fieremus iustitia Dei in ipso. Hoc existimo lepra significari: Immundus enim secundùm legem leprosus. Sed quoniam iterum fuerit in Patris sinu: Assumptus est enim post resurrectionem à mortuis; prolata iterum manus, videbitur munda: Adueniet enim, adueniet per tempora Dominus noster Iesus Christus in synceritate diuinitatis & gloria, quamuis similitudinem nostram non proiecerit: Ait enim & beatus Paulus de Christo: Quia semel mortuus est ad multorum exhaurienda peccata, secundò sine peccato apparebit expectantibus se in salutem. Ergo quoties nobis sacræ Literæ nominant Christum Iesum, ne hominem seorsum putaueris, non verè adunatum ipsi Deo Verbo, sed existimaueris magis ipsum esse ex Deo & Patre Verbum Iesum Christum, cùm factus sit homo.

Esa. 48. 66.

Psalm. 32.

Manus Moysi leprosa, mox verò restituta, vmbra erat Verbi incarnati.

Inhumanationẽ.

Marc. 15.
2. Cor. 4.

Leuit. 13.

Marc. 16.

Matth. 24.
Actor. 1.

Hebr. 9.

QVOD NON ERAT HOmo θεοφόρος Christus, nec simpliciter in homine inhabitauit Dei Verbum, sed magis caro sit factum, siue homo perfectus, secundùm Scripturas.

CAPVT XVI.

Philip. 2. Summa eorum, quæ de Verbo credere oportet.

Qui fidem habet in Christo immaculatam, & rectis omnium suffragiis comprobatam, dicat videlicet, quòd ipsum ex Deo Patre Verbum ad exinanitionem descenderit, formâ serui accipiens; proprium autem sibi faciens corpus, quod est natum ex Virgine, factus sit nostri similis, & nuncupatus sit Filius hominis. Est autem Deus quidem secundùm Spiritum, homo autem idem secundùm carnem. Denique Diuinus Paulus Iudæorum populum alloquebatur, dicens: Multifariàm multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, nouissimè diebus istis locutus est nobis in Filio. Et quonam modo intelligatur locutus fuisse Deus & Pater, nouissimis diebus in Filio? Locutus est enim antiquioribus per sese legem; idcirco etiam ipse Filius suos dicit esse sermones per sapientissimum Moysen: Ait enim: Nolite putare, quia veni soluere legem, aut Prophetas: Nó enim veni soluere, sed adimplere: Dico enim vobis, iota vnum, aut vnus apex non transibit de lege, donec omnia fiant. Cœlum & terra transibunt, verba mea non transibunt. Ad hoc etiam Prophetæ vocem: Ipse, qui loquitur, præstò sum. Ergo cùm factus est in carne, tunc locutus est nobis Pater in ipso, sicut ait S. Paulus, nouissimis diebus. Sed ne parùm credamus, quòd ipse sit ille, & ante secula Filius, intulit statim: Per quem fecit & secula, splendorem etiam gloriæ, & figuram substantiæ Patris esse commemorat.

Hebr. 1.

Matth. 5. Idem, qui olim per Patres, & modò per se loquitur. Matth. 24. Esa. 52.

Hebr. 1.

Homo igitur factus est verè is, per quem fecit & secula Deus Pater; & non, vt nonnulli existimant, in homine fuit, vt tanquam homo intelligatur à nobis Deum habens inhabitantem: Nam si hæc rectè se habere confidunt, superuacaneus videbitur esse beatus Euangelista Ioannes dicens: Et Verbum caro factum est: Vbi enim opus est ἀνανθρωπίσεως? aut quare incarnatum dicitur Deus Verbum, si non factum est caro? Similem nostri cùm factum esse declarat, mansisse tamen hic quoque ipsum supra nos, imò etiam supra vniuersam creaturam. Oportere autem existimo ea, quæ dixi, exemplis etiam comprobare, & persuadere, quòd factus sit homo Vnigenitus, & sit Deus etiam cum carne, ac non magis inhabitârit in homine

Ioan. 1. Inhumanationis.

mine θεόδωρον ipsum efficiens, tanquam & alios, qui Diuinitatis ipsius fuêre participes. Deo donatum.

Intellectus siue cogitationes.

CAPVT XVII.

Ait alibi de nobis: Inhabitabo in ipsis, & inambulabo, & ero ipsis Deus, & ipsi erunt mihi populus. Nec nõ etiam ipse Dominus noster Iesus Christus: Ecce ego venio, & si quis mihi aperuerit, intrabo, & ego & Pater, & mansionem apud ipsum faciemus, & apud eum cœnabimus. Nominati autem sumus etiam templa Dei: Vos enim, inquit, templa Dei estis viui. Et rursus: Nescitis, corpora vestra templum esse Spiritussancti, qui est in vobis, quẽ habetis à Deo? Verùm si ita aiunt & ipsum esse Emmanuel, tanquam vnumquemque nostrûm, inhabitãtem in sese Deum habuisse, apertè confiteantur, & cùm ipsum adorari conspiciunt, tam à nobis, quàm ab Angelis in cœlo pariter & in terra, erubescant, tanquam diuersa sentientes, & Literarum sacrarum propositum nescientes, nec habentes in se fidem, quam nobis tradiderunt hi, qui in principio, & viderunt, & ministrauerunt Verbo. Sin autem dicant, quòd propterea Deus sit, & vt Deus glorificetur, quia in eo tantùm inhabitaret Dei Patris Verbum, ac non propterea, quia factus sit homo, audient rursus à nobis. Si in eis, qui inhabitantem in se Deum habuerint, satis est, vt idcirco verè Dei esse possint, & ab omnibus adorentur, omnes sint Dij & adorandi: Inhabitat enim in sanctis Angelis. Habuimus autem & nos ipsum in nobis per Spiritum; sed non sufficiat hoc natura Deos ostendere, & adorandos eos, qui habent Spiritum. Igitur non propterea Deus est adorandus Emmanuel, quòd inhabitârit in eo, tanquam in nomine communi & seorsum intelligendo in partem Domini Verbum; sed quòd factus sit caro, id est homo: Mansit enim idem, & Deus, & adorandus.

1. Cor. 6. Leuit. 26. Esa 52. Apoc. 3. Ioan. 4. 1. Cor. 3. 1. Cor. 6. Luc. 1. Sola Dei inhabitatio non efficit Deũ.

DICTA APOSTOLICA, IN quibus Deus nominatus sit Christus.

CA-

CAPVT XVIII.

Ephes 3. Testimoniū primum Diuinitatis Christi.

De mysterio dicens secundùm Christum: Quod aliis, inquit, generationibus non est agnitum filiis hominū, sicut nūc reuelatum est Sanctis eius, quibus voluit reuelare diuitias gloriæ mysterij huius intelligentibus, quòd Christus in vobis spes gloriæ, quem nos annuntiamus. Si igitur est Theophorus, ac non Deus verè, quomodo ipse est diuitiæ gloriæ mysterij, quod annuntiatur Gentibus? vel quomodo omnino Deus annuntiatur?

ALIVD. CAP. XIX.

Coloss. 2. Testimonium 2.

Volo enim vos scire, qualem solicitudinem habeā pro vobis, & pro his, qui sunt Laodiceæ, & quicunque non viderūt faciem meam in carne, vt consolētur corda ipsorum, instructi in charitate, & in omnes diuitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterij Dei Christi. Ecce mysterium Dei, mysterium nominat Christi, & plenè intelligere quosdam vult imaginationem ipsius. Quo igitur intellectu opus erat volentibus Christi mysterium discere, si fuerant audituri, quòd inhabitârit in homine Deus? Opus enim nimio intellectu, vt scias contrà, quòd Verbum, cùm sit Deus, factum sit homo.

ALIVD. CAP. XX.

1. Thess. 1. Testimonium 3.

A vobis enim sonuit sermo Domini, nō solùm in Macedonia & Achaia; sed in omni loco fides vestra, quæ est ad Deum, exiuit. Ecce iterum in Deum fidem factam esse commemorat, cùm etiam Christus dicit: Qui credit in me, habet vitam æternam: Nam sermonem Domini, prædicationem dicit de se ipso.

Ioan. 3.

ALIVD. CAP. XXI.

1. Thess. 2. Testimonium 4.

Ipsi enim scitis introitum nostrum ad vos, quomodo nō inanis fuit, sed antè multa passi, & contumeliis affecti, sicut scitis in Philippis. Confisi sumus in Domino nostro loqui ad vos Euangelium Dei. Ecce loquens in Deo, Dei Euangelium memorauit, qui prædicat Gentibus Christum.

ALIVD.

ALIVD CAPVT XXII.

Recordamini fratres laborem nostrum & ærumnam; nocte ac die operantes, ne quem vestrum grauaremus, prædicaui mus Euangelium Dei inter vos. Et iterum: Propterea & nos gratias agimus Deo sine intermissione, quoniam cùm percepissetis à nobis Verbum auditus Dei, excepistis non vt Verbũ hominum, sed sicut est verè Verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis. Nónne euidenter Euangelium Dei, & Dei Verbum, prædicationem de Christo commemorat? Quippe id omnibus manifestissimum est. Apparuit enim Dei gratia Saluatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, vt abnegantes impietatem, & secularia desideria, sobriè, & iustè, & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem & aduentum gloriæ magni Dei, & Saluatoris nostri Iesu Christi: Ecce Deus & magnus planissimè nominatus est Dominus noster Iesus Christus: Ipse est enim, cuius aduentum glorię expectantes, sobriè viuere & irreprehensibiliter festinamus. Sed si est homo theophorus, quomodo sit & magnus Deus, vel quomodo beata est spes in eum? Siquidem verus est Propheta Hieremias, dicẽs: Maledictus, qui spem suam ponit in hominem: Neq; enim Deum ipsum posit efficere, vt antè dixi, Deum portare. Denique doceant nos, quid impediat, alios etiã omnes Deos esse, & adorandos, qui in se habuerint Deũ. Deum autem & magnum, & beatam habentem illuminationẽ, Christum nominat beatus Paulus, qui inuenitur dicens de Iudæis & de Emmanuel.

1. Thess. 4. Testimoniũ quintum.

Testimoniũ sextum.

Tit. 2. Testimonium septimum.

Hierem. 17.

Tit. 2.

Rom. 9.

Quorum Patres, & Testamentum, & promissiones, ex quibus Christus secundùm carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula seculorum Amen. Quòd verò secundùm diuinam reuelationem, perspicuum fit, ipso dicente: Deinde post annos quatuordecim iterum ascendi Hierosolymam cum Barnaba, assumpto etiam Tito. Ascendi autem secundùm reuelationem, & exposui eis Euangelium, quod prędico in Gentibus, seorsum autem his, qui videbantur aliquid esse, ne fortè in vacuum currerem, aut cucurrissem. Christum prædicans Gentibus vt Deum, diuinum nominat ipsius vbiq; myste-

Testimonium octauum.

Galat. 2.

rium. Ascendit per reuelationem Hierosolymam, & exposuit his, qui videbantur aliquid esse, id est, sanctis Apostolis, siue discipulis, ne fortè in vacuum currat, aut cucurrerit. Cùm verò ab Hierosolymis descendisset, & rursus Gentium gregibus interfuisset, emendauitne aliquid ex prioribus? Nónne perseuerauit Deum confitens Christum? Atqui scribit quibusdam: Miror, quòd sic citò transferimini ab eo, qui vos vocauit in aliud Euangelium, quod non est aliud, nisi aliqui sunt conturbantes vos, & volentes conuertere Euangelium Christi: Ait enim iterum: Sed & si nos, aut Angelus de cœlo Euangelizauerit vobis præter id, quod accepistis, anathema sit. Pro qua igitur causa alios omnes omittens, licet Deum inhabitantem habuerint, solum prædicabat Iesum, sicut Deum.

Galat. 1. Paulus vbiq; constanter Christum Deum esse prædicat.

Testimonium nonum.

ALIVD. CAP. XXIII.

Ioan. 2.

Scriptum est de Christo: Cùm autem esset in Hierosolymis in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa, quæ faciebat. Ipse autem Iesus nõ credebat se illis, quia ipse sciebat omnes, & quia non necesse habebat, vt aliquis testimonium perhiberet de homine: Ipse enim sciebat, quid esset in homine. Si homo esset tantùm theophorus, quomodo non decepti sunt multi, qui Hierosolymis in nomine eius crediderunt? Vel quare solus cognoscit, quæ sunt in homine, cùm præsertim nemo alius sciat? Finxisse enim Deus dicitur corda nostra singulatim. Vel quare solus remittit peccata? Ait enim: Quia potestatem habet filius hominis in terra remittere peccata. Quare solus præter alios assessor est Dei & Patris? Quare soli obsequuntur Angeli? & nos quidem docuit communem putare Patrem, qui est in cœlis; sibi autẽ eum specialiter ascribit. Sed fortè dices, quòd huiusmodi voces inhabitanti Verbo deputandæ sint. Nónne igitur eum oportebat, iuxta Prophetis conuenientem mensuram, ipsum quoq; dicere: Hæc dicit Dominus? Verùm cum ea, quæ sunt supra legem, sancire vellet, assumens sibi conuenientem legislatoris auctoritatem, aiebat: Ego dico vobis.

Testimonium decimum.

Mar. 9. Matth. 4. Matth. 23.

Ex modo docendi ac præcipiẽdi Christũ Deũ esse ostendit.

Quomodo

Quomodo liberum se ait,& nō obnoxium Deo?Ideo quia est Filius veritate. Et si esset homo theophorus, essétne etiam liber secundùm naturam?Solus enim Deus liberat, quia solus est: Solus enim quasi tributa omnium exigit, & tanquam loco debitorum, ab omnibus recipit religionē. Et si exitus legis & Prophetarum Christus est, est autē homo theophorus,nónne dicere liceat,quòd Propheticarum prędicationum exitus ἀνθρωποπλατρείας crimen nobis induxerunt?Deinde quidem lex prędicabat:Dominum Deum tuum adorabis,& ei soli seruies. Qua nos eruditione perducit ad Christum, quasi ad agnitionem illius, qui in vmbris fuerat posteriorū? Spernentésne igitur Deum adorare, adorabimus hominem habentem Deum inhabitantem? Vbi enim præstabilius erat Deum intelligi; in cœlo magis,an in homine?in Seraphin an in terreno corpore?

Matth. 5.

Rom 10.

Deut. 6. Matth. 4.

Si erat homo theophorus,quo modo perinde ac nos participauit carni & sanguini?Nam si,quia inhabitârit, hoc ei sufficit,vt nostra similiter ac nos participare,id est, hominem factum esse,inhabitauit & in multis sanctis; homo igitur non semel,sed sæpissime factus est?Quare ergo semel in consummationem seculorū, id est, in destitutionem peccati per hostiam suam dicitur apparuisse. Quomodo vnum nobis Verbi aduentum prædicant diuinæ Scripturæ, si theophorus erat homo? Templum scilicet & ipse factus est Dei, quomodo etiam in nobis Christus est? Sicut tēplúmne in templis, an vt Deus magis in templis per Spiritum?Si theophorus erat homo, cur est solius ipsius corpus viuificum?Oportuerat enim aliorum etiam corpora esse talia,in quibus inhabitauit Deus omnipotens.

Si sola inhabitatio sat esset ad incarnationem, Verbū & reliquæ personæ sæpissime incarnatæ essent.

Multis rationibus ostenditur, Christum nō fuisse hominem Deiferum, sed Deum.

Scripsit autem alicubi etiam diuinus Paulus: Irritum faciens quis legem Mosis,sine vlla miseratione sub duobus vel tribus testibus moritur;quātò magis putatis deteriora mereri supplicia,qui Filiū Dei conculcauerit,& sanguinem testamenti pollutum duxerit? Atqui diuina erat lex, & mandata dicta per Angelos. Quomodo igitur dignᵒ erit deteriore supplicio, qui pollutum duxerit sanguinē Christi? Vel quomodo potior est religione,quæ est secūdùm legē,fides in Christo?Sed vt iam antè diximᵘ,est nō similis aliorū Sanctorū homo theophorus,

Heb. 10.

Fides in Christū veterum religione potior.

sed Deus magis verè, & omni mundo celsiorem possidet gloriam; quòd cum Deus sit natura, Dei Verbum factum est caro, siue homo perfectus: Animatum enim & rationale esse, quod adunatũ est, & credimus corpus, & vera omnino est adunatio.

QVOMODO OPORTET INtelligere: Verbum caro factum est, et habitauit in nobis. Et quomodo mittitur Verbum, quod Deus est. Et quomodo proprium ipsius dicitur corpus.

CAPVT XXIIII.

Hebr. 2.

Semen Abrahæ apprehendisse Verbum Dei vnigenitum, beatus Paulus commemorat; necnon etiam, quòd propemodum ac nos participarit carni & sanguini. Memores autem simus etiam vocis Ioannis: Ait enim: Et Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Idné igitur fuit propositum viris spiritualibus docere, quòd Dei Verbum conuersionis sit patiens? aut quòd eum fas sit commutationẽ, quę magis creaturæ conueniat, sustinere? adeò vt id, quod nõ erat forsitan, aut in id sua sponte deueniat, aut vt alius cõtra ipsius voluntatem ad aliam naturam impellatur? Absit: Manet nanque idem, à sua natura commutationem omnem excludens, & conuersionis vmbram nescíens pati: Fixa est enim semper in suis superna illa cœlestisq; natura. Quomodo igitur Verbum caro sit factum, videre necesse est. Primùm quidem diuina Scriptura carnem plerunq; nominat, & quasi ex parte, animalis totius significationem facit, nec non etiam à sola anima interdũ tantundem ait: Scriptum est enim: Quòd videbit omnis caro salutare Dei. Et ipse diuinus Paulus: Non consensi, inquit, carni & sanguini. Allocutus est autem eos, qui sunt ex Israël, Pontifex Moses: In septuagintaquinq; animabus descenderunt Patres tui in Ægyptũ. Sed non idcirco dixeris, quòd nudæ & sine carne animæ in Ægyptum descẽderint; nec porrò quòd inanimis corporibus & solis

Ioan. 1.

Incarnatio & inhumanatio nullã in verbo mutationem ponunt.

Scriptura per partẽ exprimit quandoque totum.

Esa. 40.
Luc. 3.
Galat. 1.
Actor. 7.
Deut. 10.
Gen. 46.

& solis carnibus salutare suum Deus indulserit. Quoties igitur audiamus carnem factum esse Verbum, hominem intellimus ex anima & corpore factum.

Quomodo Verbi carni sit vnitum, noster sensus non capit.

Est autem Verbum, cùm sit Deus, homo perfectus, corpus accipiens animatum & rationabile; idque sibi verè adunauit, quomodo ipse scit: Nostris enim sensibus huiusmodi cogitationes omnino cerni non possunt, & nuncupatus est filius hominis. Sed si oportet tanquam in speculũ intuentes dicere, coniectat aliquo modo sensus humanus, adunatum fuisse Verbum corpori habenti animam rationabilẽ; qualiter etiam hominis animam suo corpori, ipsam quidem diuersæ naturę, sortitam tamen communionem adunationemq;, cum corpore, vt penè videatur non esse alia prẽter corpus, eò quòd per compositionem ex vtroque animal vnum efficiatur; manet tamen ipsa, vt antè memoraui, in sua natura. Ergo non per commutationẽ, aut conuersionem hominem factum dicimus Dei Verbum, nec prorsus quòd Deus esse desierit; sed quòd carnem accipiens ex muliere, & ei ex vtero adunatus, exiit homo idem simul & Deus; neq; Dei & Patris generationem arcanam proiiciẽs, sustinuit ex muliere, inde initium vt esset accipiens; permittebat autem carni propriæ naturæ suæ legibus nasci, natiuitatis rationem duntaxat.

Vnio verbi cum carne habet aliqd cognatum cũ vnione animæ ad corpus.

Cæterùm habet in se aliquid ab humana natura dissimile: Natus est enim ex Virgine, & solus matrem habet innuptã; factum autem etiam ipsum carnem, & in nobis inhabitasse commemorat, vt vtroq; comprobaret, & factum fuisse hominem, & suum non perdidisse: Mansit enim quod erat: Intelligitur nanque certè, tanquam aliud in alio inhabitaret, id est, diuina natura in humanitate, non perpessa commixtionem, aut confusionem, aut commutationem, vt esset, quod non erat: Quicquid enim in alio habitare dicitur, non ipsum sit tale, quale est id, in quo inhabitat, sed aliud in alio magis intelligitur. At verò in Verbi natura & humanitatis, solam nobis differentiam designat diuersitas naturarum: Vnus enim ex vtroque intelligitur Christus.

Quod in altero inhabitat, nõ eiusdem est nominis cum eo, in quo inhabitat.

Ergo inconfusione, vt antè dixi, seruata, inhabitâsse Ver-

bum,ait,in nobis:Scit enim,vnum esse Filium vnigenitum carnem femoris eius, cùm luctaretur cum eo, & dixit ei: Dimitte me: Ascendit enim ortus. Ille autem dixit:Non te dimitto,nisi benedixeris me.Et post alia:Benedixit autem eum ibi,& vocauit nomen loci illius faciem Dei: Vidi enim,inquit,Deum facie ad faciem,& salua facta est anima mea. Ascēdit autem Sol, cùm transiit faciem Dei, ipse autem titubabat more suo. Mysticus quidem est Scripturarum sensus: Subindicare enim videtur Iudęorum obluctationem,qua vtebantur in Christo,penè cum ipso luctantes,qui tamē superati sunt,& ipsi autem impetraturi benedictionem ipsius, si per fidem ad eum nouissimis temporibus conuertissent. Attamē illud certè homo erat, qui luctabatur, cùm Iacob Dei faciem nominabat. Neq; id solum: Nam sciebat eum Deum esse veritate: Vidi enim,inquit, Deum facie ad faciem,& saluata est anima mea:Deus nanq; est natura Emmanuel. Dicitur etiā facies Dei:Nam est figura substantiæ Patris.Ita se vocabat apud Iudęos,cùm diceret de Deo & Patre:Neq; faciem eius vidistis. Et: Verbum eius non habetis invobis manens;quē misit ille,huic vos non creditis. Quod verò Deus sit verus homo ille,qui luctabatur cum Iacob, sacra litera iterum faciet fidem: Dixit enim,inquit,Dominus Iacob: Surge, ascende in locum Bethel, & habita ibi, & fac ibi altare Deo,qui apparuit tibi,cùm fugeres à facie Esau fratris tui:Reuertens enim ex Mesopotamia,deinde timens Esau,traiecit Iacob pueros, & omnia vasa sua; subremansit autem solus, & luctabatur homo cum eo.

Gen.32.

Quid designārit Iacob cum Angelo luctantis claudicatio.

Qui cum Iacob luctabatur,Dei filius erat.

Hebr.1.

Ioan.8.

Gen.35.

Gen.32.

ALIVD CAP. XXV.

Beatus Daniel horribilem nobis visionem exponens: Videbam, inquit, in visione noctis, & ecce cum nubibus cœli quasi filius hominis veniens,& vsq; ad vetustum dierum peruenit, & in conspectu eius adduxerunt eum, & ipsi datus est principatus, & honor, & regnum; & omnes populi, tribus, & linguæ ipsi seruient;potestas eius,potestas in æternū, quæ non transgredietur,& regnum eius nō corrumpetur. Audis quemadmodum non hominem sevidisse simpliciter commemorat, ne vnus

Dan.7.

Daniel in Spiritu vidit Verbum incarnandum.

ne vnus ex nobis, & iuxta nos Emmanuel esse credatur, sed quasi filium hominis? Cùm enim Verbum natura sit Deus, in similitudine hominum fuit, & inuentus est habitu vt homo, vt in eodem vtrunq; intelligatur; & neque homo nudus, nec Verbum absq; humanitate vel carne; tamen ei principatum & honorem, quem semper habebat, datum esse commemorat: Ait enim, quòd omnes populi, tribus, & linguæ ipsi seruient. Cùm igitur etiam in humanitate positum vnigenitũ Dei Verbum, seruientem habeat creaturam, & Patris principatum & suum: Peperit autem secundùm carnem ipsum sancta Virgo, quomodo non intelligitur sancta Virgo θεοτόκος? Luc. 1.

DE CHRISTI PASSIONE, ET quòd vtile sit, quod secundũ aliud de vno et eodem dicitur, nec diuidimus in duo.

CAPVT XXVI.

Sanctus Paulus salutarem passionem nobis exponit: Ait nanque: Nunc gratia Dei pro omnibus gustauit mortem. Nec nõ etiam: Tradidi enim vobis inprimis quod accepi; quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secũdùm Scripturas, & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die. Ad hoc etiam sapientissimus Petrus: Christo, inquit, passo pro nobis carne. Cùm vnum igitur credamus Dominum nostrum Iesum Christum, id est, in humana forma conspectum, siue hominem factum iuxta nos Deum Verbum; quonam modo & passionem ipsi deputemus, & impassibilem seruemus vt Deum? Ergo passio quidem dispensationis erat, sua quidẽ dicente Deo Verbo ea, quæ sunt propriæ carnis, propter inenarrabilem vnitatem; manente verò extra passionem, quantum ad ipsius naturã pertinet: Impassibilis enim Deus est. Neq; id mirũ, cùm & ipsam animam hominis videamus, si quid corpus passum fuerit, extra passionem quidem manentem, quantũ pertineat ad naturam; attamen non extra passionem esse intelligi, eò quòd proprium sit corpus ipsius, quod patitur; & licet incontigua sit & simplex, Hebr. 2. 1. Cor. 15. 1. Pet. 4. Verbũ carnis perpessionem in se trãsfert. Sunt hæc quoque, vt alia multa colo ba.

simplex, tamen id quod patitur nõ alienũ est. Sic intelliges etiã de Christo omnium saluatore. Vtar autem exemplis, quę quasi per ęnigmata nobis possunt ostendere, quòd communicârit quidem passioni Vnigenitus, quantum pertinet ad familiaritatem corporis sui; manserit autem passionis expers vt Deus.

Exod. 3. Exod. 5.

Deniq; Deus omnipotens prodigia sapientissimo Mosi iubebat efficere, vt credat ei Israël, quòd esset missus à Deo, & vt à violentia liberarentur. Ait autem: Et accipies aquam de flumine, & effundes super terram, & erit aqua, quam accipies à flumine, sanguis super terram. Inquimus autem, quòd aqua quidem figura sit vitæ, & quòd sit per naturam vita Filius ex Patre, tanquam ex flumine exiens eiusdem substantiæ. Ratione itaque omnia viuificat. Sed cùm aquam, inquit, effuderis super terram, erit sanguis. Ergo cùm factus est caro de terra, id est, quãdo à terra carnem sibi circumdedit, tunc in ea mortem nostræ similem dicitur passus, licet per naturam sit vita.

Aqua terræ infusa, & in sanguinem versa, designabat Verbi incarnationem & mortem.

Leuit. 13. Leuit. 14.

In Leuitico autem pollutum quidem & immundum leprosum esse significat, ita quòd eum de castris eiici præcipit oportere; & si sanus fuerit à morbo, hoc eum pacto purgare. Et accipient purgati duos pullos mũdos, & lignum cedrinum, & coccum, & hysopum; & prȩcipiet Sacerdos, & occident pullum vnum in vas fictile, in aqua viua; & pullum, qui viuit, accipiet illum, & lauabit in sanguine pulli occisi in aqua viua, & asperget super eum, qui purgatus est à lepra septies; & mundus erit. Reddit quidem nos mundos, & pollutionum sordes abluit, & carnalis concupiscentiæ mortalitatem repellit sanguis pretiosissimus Christi, & purgatio Baptismatis sacrosancti. Cæterùm illud aspice: O mittentes enim scriptorum vim subtiliter examinare, quod mysterio expediat, in præsentia memorabimus. Pullis duobus comparat Christum, non quòd duo sint filij, sed quòd vnus potiùs ex duobus, ex diuinitate & humanitate in vnitatem collatus. Mundi autẽ pulli: Neq; enim fecit peccatũ Dominus noster Iesus Christus, quòd erat Verbũ sanctũ, & diuinitate, & humanitate. Volucribus verò comparatur, quòd quasi in sublimi sit super terram, & à cœlo desuper. A cœlo enim est homo Christ⁹, licet carnẽ sancta Virgo peperit.

Passerculi, quorum alter immolabatur, alter immolati sanguine tinctus viuus dimittebatur, adumbrabãt Christi diuinitatem & humanitatem.

Duo passeres denotant, non duos filios, sed duas, in vno filio, naturas.

Quomodo

Quomodo igitur desuper de cœlo? Deus enim Verbum, quod est desuper, & ex Patre, carnem ex Virgine sancta accipiens, & eam suam propriamque existimans, tanquam si eam desuper de cœlo detulisset, dicebat: Et nemo ascendit in cœlum, nisi qui descendit de cœlo filius hominis: Ea enim, quæ sua sunt, propriæ carni semper attribuit; adunatum verò semel iam cũ ipsa, vnum scilicet existimabitur.

Cæterùm vide, occiso vno pullo, lauari quidem alterum eius sanguine, tamen non emori. Et quid hoc sic? Viuebat enim Verbum, licet sua caro fuisset emortua, & communem passionem esse ducebat propter adunationem & familiaritatem, quam habebat cum carne. Igitur ipse quidẽ viuit vt Deus; corpus verò tanquam proprium faciebat, & in se familiariter accipiebat corporis passiones, cùm ipse nihil in natura propria pateretur. Prodest igitur & necessarium est, si in vno Christo id accipiamus, quod secundùm aliud & aliud de vno eodemque constituatur; & quod in duo diuidi non permittatur, licet diuersa inter se, & minimè conuenientia acta esse dicãtur. Est autem tale, quod dico: Natum esse secundùm carnẽ ex muliere, dicimus Deum Verbum, quamuis omnibus ipse prębeat nasci, & ad natiuitatem, quæ nondum nata sint, vocet secũdùm aliud & aliud. Vocat autem ad natiuitatem omnia, eò quòd natura sit Deus. Scriptum est autem de ipso: Puer proficiebat & confortabatur, & implebatur sapientia & gratia, cùm natura sit perfectum vt Deus, & ex sua plenitudine spiritualia Sanctis impertiat, & ipse sit sapientiæ dator & gratiæ. Quomodo proficit puer, & sapientia impletur & gratia? secundùm aliud & aliud: Cùm sit enim idem ipse homo simul & Deus, propter vnitatem quidem propria ducit humana. Est autem perfectus & sapientiæ & gratiæ dator, vt Deus.

Passer sanguine tinctus, non tamẽ mactatus, Christi Diuinitatem designabat.

Qui omnibus dat ortum, ex Virgine oritur.

Luc. 2.

Idem secundùm diuersa proficit & perficit.

Nuncupatus est etiam Primogenitus & Vnigenitus. Sed si quis vim ipsam scrutari voluerit dictionum, primogenitus est, qui est inter fratres plurimos Primogenitus. Vnigenitus verò, vt Vnigenitus, non iam Primogenitus, nec inter plurimos fratres, & est ipse, & hoc & illud. Et quomodo? Ergo secundùm aliud & aliud; Primogenitus enim, vt inter plurimos

Idem Vnigenitus & Primogenitus, sed diuersa ratione.

fratres, propter humanitatem. Vnigenitus porrò idē & solus, ex solo Patre natus & Deo, sanctificatus fuisse dicitur per Spiritum, cùm ipse sanctificare soleat accedentes. Baptizatus est secūdùm carnem, qui in Spiritu sancto baptizabat. Quomodo igitur idem & sanctificat & sanctificatur, & baptizat & baptizatur? Secundùm aliud porrò & aliud: Sanctificatur enim humanè, sic etiam baptizatur. Sanctificat autem Diuinè, & baptizat in Spiritu sancto. Cùm ipse suscitet mortuos, resurrexit à mortuis: Et cùm sit per naturam vita, viuificari dicitur. Hoc quoque quonam modo? Secūdùm aliud nempe & aliud: Ipse enim resurrexit quidem à mortuis, & viuificari dicitur secundùm carnem; viuificat autem & suscitat à mortuis, vtpote Deus. Patitur, & non patitur, secundùm aliud & aliud. Patitur autem humana carne, eò quòd homo sit. Impassibilis autem Diuinè manet vt Deus. Adorauit ipse nobiscum: Vos enim, inquit, adoratis, quod nescitis; nos adoramus, quod scimus: Adest enim adorandus: Flectitur enim ipsi omne genu. Hoc quoque secūdùm aliud & aliud: Adorat enim, quia naturam assumpsit, quæ deberet adorare. Adoratur autem porrò idem, quasi maior adorante natura, eò quòd intelligitur Deus.

Christus secūdùm aliud & aliud sanctificat & sanctificatur, excitat & excitatur, adorat & adoratur.

Ioan. 4.

Philip. 2.

Adoratione verò non est diuidendum in hominē seorsum Deum seorsum; nec verò tanq̄ Deo coniunctum æqualitate dignitatis & diuisis substantiis, cū ipso adorari dicimus hominē: Id enim extremę impietatis plenissimum est, sed vnum adorādum hominem factum, & incarnatum Dei Verbum; ita tamē, vt credamus corpus ei adunatum, animam iuxtà habuisse rationabilem: Neque enim Deus omnipotens duos Primogenitos præcepit oportere tam à nobis, quàm à sanctis Angelis adorari: Vnus est enim, qui est introductus in orbem terrarū. Et si introductionis modum curiosiùs perscrutemur, carnalis dispensationis mysterium inueniemus. Introductus est autem in orbem terrarum, tunc cùm factus est homo, licet natura sua distare ab orbe longissimè videatur, & in Diuinitatis eminētia verè esse credatur: Alius est.n. præter elementa Creator ipsorū.

Homo non toadoratur cū Verbo, sed homo Deo vna adoratione adoratur.

Hebr. 1.

Ergo super ea, quæ ipse condidit, secundùm naturam est, quòd natura sit Deus. Vnus tamen, vt antè dixi, adorandus est,

est,& tunc cùm in multis fuerit fratribus: Tũc.n. propterea dictus est Primogenitus. Vnum Filium adorauit cæcus à natiuitate sua, cùm præcipuo mirabiliq́ue modo sanatus est: Nam cùm inuenisset eum, inquit, in templo, dixit Iesus: Tu credis in Filium Dei? Ille autem dixit: Quis est, Domine, vt credam in eum? Christus verò ei seipsum cum corpore demonstrabat: Et vidisti quidẽ eum,& qui loquitur tecum, ipse est. Vides, quòd singulari numero vtatur, non permittens Deum & hominem seorsum intelligi? Imò verò,& si quis hominem nominauerit Emmanuelem, minimè quidem communem hominẽ significauit, sed Dei Verbum adunatum nostræ naturæ: Sicut vnum hominem adorauêre beati discipuli, cùm eum videntes miris modis inter aquas ambulare, adorant, dicentes: Verè Dei Filius est. Si verò hominem cum Deo coadorari dixerimus, diuisionem spatiosissimam inducemus: σὺν enim semper, quod Latinè est, cum, si in significatione vnitatis, quę est per compositionem, ponatur, duo omnino cogit intelligi: Quemadmodum enim nemo sibi conuiuere dicat, neque concœnare, aut coadorare, vel coambulare: Duarum enim personarum significationem inducet præpositio Verbo præposita. Ita etiam si quis coadorari hominem cum Deo dixerit, duos planè filios dicit,& eos esse disiunctos: Vnitatis enim ratio si in sola dignitatis æqualitate siue auctoritatis intelligatur, non esse vera cõuincitur; idq́ue à nobis iam pluribus antè probatum est.

Ioan. 9. Vnum adorat cæcus à natiuitate, vnum Apostoli, vnum homines & Angeli.

Matth. 14.

τὸ σὺν præpositio dualitatem indicat.

AD ILLOS, QVI AIVNT, quòd sola relatione Deum Verbum deceant humana.

CAPVT XXVII.

Garriunt nonnulli de carnis dispensatione Vnigeniti,& venerabile & magnum ac supernis Spiritibus amabilissimum mysterium, per quod etiã saluati sumus, ad sensus fragiles deferentes, decus contaminant pulchritudinemq́; veritatis, cùm eos oporteat si quid non rectè habere videatur, roborare conari, sed inspicere magis subtili acutoq́; mẽtis oculũ sacro pro-

In incarnationis mysterio Nicenorum Patrum vestigiis, nõ proprio iudicio insistendum.

positum literarũ,atq; rectum ita iter ingredi, sectantes ea, quæ Patres sanctiss.examinârũt,qui sancti Spiritus illuminationib⁹ eruditi, sanxêre nobis Symbolum fidei,dicunt autem ipsum, quod ex Patris substãtia inæstimabiliter natum est, Deuũ Verbum, per quod omnia facta sunt, quæ in cœlo & quæ in terra, propter nos homines, & nostræ salutis causa descendisse, carnem factum,passum,ascendisse in cœlum, venturum per tempora,iudicare viuos & mortuos. Verùm nonnulli sunt,doctos se esse scientesque opinantes, & supercilio & tumore inflati, qui si hæc verba audierint, derident;& ea, quæ tanquam rectè sunt dicta, deliramenta magis existimant, cùm præsertim credamus, illuminatione Spiritus sancti patuisse sanctis Patribus scientiam veritatis. At illi, tanquam si soli possint meliora sentire, non ipsum existimant Vnigenitum Dei Filium, quod est ex substantia eius Deus Verbum, passum esse sua carne pro nobis humanè. Licet eo quod Deus intelligitur, in sua natura habeat,vt pati non possit; hominem autem seorsum & separatim eum ponentes,qui est ex sacra Virgine procreatus;deinde ei, quantum ipsis videtur, modum gloriæ tribuentes,adunatum fuisse dicunt Verbo Dei & Patris; & rationem adunationis exponentes, donatam esse ipsi dicunt à Deo æqualitatem dignitatis siue auctoritatis, & vt simili appellatione, & Christus, & Filius dicatur & Dominus. Sin verò etiam passus esse aliquid dicatur homo,qui ab ipsis excogitatur,oportere aiunt in ipsum Deum Verbum referri, eò quòd coniunctus sit ipsi æqualitate dignitatis, cùm naturis diuersis vnusquisque id sit, quod est.

Agit ex instituto hic contra Nestorianos.

Explanabo autem vim sententiarum, quantumquantum ipse valuero, sacrarum literarum exempla proponens. Esuriit Christus, itinere fatigatus est, dormiuit, ingressus est in nauiculam,pulsatus est à ministris verberibus, à Pilato flagellatus est,sputamina militum excepit,qui lancea latus pungentes,acetum mixtum felle ori eius obtulerunt; gustauit autem & mortem cruce;passus & aliaconuitia Iudęorum.Hęc omnia homini quidem contigisse commemorat; referri verò in Filij veri personam.At nos credimus, sicut in vnum Deum Patrem omni-

Nestoriani, quicquid Christus pertulit, purum hominem pertulisse dicunt;referri hæc tamen ad Deum propter vnionem, quam habet homo ille cum Deo.

omnipotentem, omnium visibilium & inuisibilium factorem; ita etiam in vnũ Dominum nostrum Iesum Christum Filium eius. Diuidere verò seorsum in hominem Emmanuel recusamus, & seorsum in Verbum. Scientes autem, quòd factum sit iuxta nos Verbum & homo, verè ipsum eundemque dicimus Deum de Deo; humanè verò hominem iuxta nos ex muliere. Affirmamus autem, propter familiaritatem carnis quidem eũ infirmitates fuisse perpessum; seruasse verò naturæ suæ impassibilitatem, eò quòd non homo erat solùm, sed idem etiam Deus natura.

Et quemadmodum erat proprium corpus ipsius, ita etiã naturales corporis & inculpabiles passiones; nec non ea, quæ ei illata sunt petulantia nonnullorum. Patiebatur autem impassibiliter, qui non idcirco se humiliauit, vt esset tantùm similis nostrì; sed quia, vt antè dixi, naturæ suæ, vt istis omnibus superior, reseruâsset: At si diceremus, quòd per cõuersionem, vel commutationem naturæ suę in naturam transierit carnis, necesse erit omnibus modis nos vel inuitos confiteri, arcanã Diuinamque naturam fuisse passibilem. Sin autem manserit incommutatus, licet iuxta nos homo sit factus, & est propriũ cœlesti naturæ, vt pati non possit; deinde per adunationem ipsius fuerit corpus passibile, patitur corpore, patiente eo, cp ipsius fuisse dicitur proprium; manet verò ipse impassibilis eo, quod ipsius est. Porrò proprium, vt pati non posset; & si glorificatus est Emmanuel per passionem, vt ipse dixit, cùm pro nobis pretiosam crucem esset passurus. Nunc glorificatus est Filius hominis; cur passionis gloriam homini tribuentes solam habenti coniunctionem cum eo in æqualitate dignitatis non erubescunt? Nam sicut ipsi existimant, coniunxit sibi secundùm voluntatem Patris & complacitum hominem. Similiter & eum suæ gloriæ parem effecit, & concessit, vt simili appellatione Christus & Filius & Deus nominetur & Dominus. Ergo neq, incarnatum est verè Verbum, nec prorsus homo est factum; & fortè etiam falsos mendacesque dicere Doctores sanctos mundi totius, nullum patiatur detrimentum: Aut enim dicãt, imò magis procedant in medium, probaturi,

Hæc omnia in fõte clariùs decurrere, quis dubitet?

Ioan. 12.

Si secundùm solã voluntatum consensionẽ facta est Verbi & hominis vnio, nulla facta est incarnatio.

quòd coniunctionis, quæ ab ipsis inducitur, modus habeat vim, & idem Verbum hominem factum; aut si ea non ita habere existimant, quare coniunctionis nobis inconiunctæ modum excogitant, veritate neglecta; cùm deceat eos dicere, humanitati nostræ adunatum fuisse Dei Verbum & Patris? Ita enim carne quidem propria intelligitur passus humana; quantum verò pertineat ad Diuinitatis naturam, molestiæ omnis expers, vt Deus.

Nestoriani inconiunctæ cõiunctionis modum excogitant.

Quòd verò relationẽ nominantes, quæ nescio, quomodo ab ipsis reperta est, glorię detrahant, Emmanuel quoq; eũ vix vnum sanctorum efficiãt Prophetarũ, & quòd inter mensuras cõstituant plurimorũ, in eoq; proculdubio capiãtur, probabo porrò, Diuinæ scripturæ ponens exẽpla. Murmurabat aliquãdo in deserto aduersùs Mosen & Aaron populus Israël dicens: Vtinam mortui essemus, percussi à Domino in Ægypto, cùm sedebamus ad ollas carnium, & edebamus carnes vsq; ad satietatem. Dicit deinde sapientissimus Moses: (erat enim consequens tam temere impatientes confutare) Nos autem qui sumus? Neq; enim aduersùm nos est murmuratio vestra, sed aduersùs Deum. Regnabat autem per illa tempora etiam Deus omnipotens, per sanctos Prophetas in populo Israël. Illi autẽ in hoc etiam pusillanimes accedebãt ad diuinum Samuel, dicentes: Ecce tu senuisti & filij tui non ambulant in viis tuis, & nunc constitue super nos Regem, qui iudicet nos, sicut & cæteræ Gentes. Molestè quidem nimis ferebat id Propheta. Ait autem Deus omnipotens: Audiui vocem populi, sicut locutus est ad te, quia te non spreuerunt, sed me, ne regnem super eos. Dixit autem alicubi etiam Christus sanctis Apostolis: Qui recipit vos, me recipit. Necnon etiã misericordes pro tribunali suo allocuturum se pollicetur: Venite benedicti Patris mei, percipite paratum vobis regnum à constitutione mundi. Probitatis verò ipsorũ mores familiariter agnoscens, de his, quibus bene consultum fuerat ab ipsis: Quandiu feceritis, inquit, vni horum minimorum, mihi feciſtis.

In eos, qui incarnationis Mysteriũ in purum rationis ens transferebant: Asserebant enim Verbum hactenus incarnatum, quatenus ea, vt propria sibi vendicabat, q̃ erant hominis.

Exod. 16.

1. Reg. 8.

Matth. 10.

Matth. 25.

Matth. 25.

Ecce in his, relationis modus qualis sit, cognoscitur. Vehemẽter murmurabat aduersùs Mosen & Aaron populus Israël,

&

& res quidem hæc habet relationem in Deum: Erant tamen Moſes & Aaron homines ſimiles noſtrî. Eodem pacto etiam in aliis intelliges, quorũ nuper fecimus mentionem; ſed erant quidem, vt antè dixi, ſancti & admirabiles homines, homines tamen ſimiles noſtri. Eóne igitur modo etiã homo Deo Verbo coniunctus, vt illi aiunt, relationem in id ſuarũ habeat paſſionum? Et quomodo iam non ſit homo cómunis, & ſeorſum, & aliud nihil? Ergo non eſt verè Deus, Emmanuel, non Vnigenitus Filius, non Deus ſecundùm naturam. Deinde, quam ob cauſam nemo aliorum à Deo Verbo honoratus eſt æqualitate dignitatis ſiue auctoritatis? Solum autẽ hunc paria omnia ſortitũ fuiſſe cõtendunt; maximè cùm Deus Saluator omniũ, non iudicat ad perſonam, ſed iuſtum iudicium, ſicut ipſe commemorat? Quare ergo conſidet ſolus, quomodo veniet iudex obſequentibus Angelis? Quare autem ſolus tam à nobis, quã à ſupernis Principibus adoratur?

Relatio illa commẽtitia nõ ſat eſt, vt quis dicatur & ſit Deus.

Matth. 25.

Sed valde, inquit: Te enim quoque id agere inuenimus: Paſsim enim ipſum confitetis, quatenus ei carnis attribuis paſsiones, licet impaſsibilem ſeruesvt Deum. At nos, vir optime, cùm priùs adunauerimus Verbum & hominẽ, carni quidem paſsiones tribuimus, impaſsibilem verò vt Deum ſeruabimus: Nam licet factus ſit ſimilis noſtrî; attamen ſcire debemus cœleſtium dignitatum, & Diuinæ eius eminentiæ maieſtatem. Præmiſſa igitur vnitate ea, qua quaſi aliquo fundamẽto fidei præiacto, carne quidem paſſum eſſe confitemur, manſiſſe verò extra paſsiones: Quippe cùm in ſe habeat, vt pati nõ poſsit. Sin verò in partem ponamus Deum & hominem, naturas à ſe diuidentes, & ſecundùm ſolam relationem dicamus Deum Verbum ſua duxiſſe ea, quæ corpori contigerunt. Moſis quippe & Aaron modum habebit is, qui ex ſancta Virgine procreatus Emmanuel, quod eſt interpretatum: Nobiſcum Deus. Ergo & ipſi per Prophetas ſanctos dicant: Dorſum meũ poſui in flagella, maxillas autem meas in palmas: Faciem autem meam non auerti à confuſione ſputorum. Porrò infoderunt manus meas & pedes meos, numerauerunt omnia oſſa mea. Et porrò dederunt in cibum meum hyſopum, & in ſiti mea

Obſcura hæc, vt alia multa.

Matth. 1.

mea obtulerunt mihi acetum. Ipſi omnia hæc Vnigenito attribuimus, quæ pro nobis diſpenſatoriè carne paſſus eſt ſecũdùm Scripturas: Viuifica enim eius paſsione nos ſanati ſumus, & infirmatus eſt propter peccata noſtra ipſe; impaſsibilẽ verò eum natura eſſe cognoſcimus: Nam ſi (vt dudum dixi) idem homo eſt ſimul & Deus, ſunt quidem certæ humanitatis eius paſsiones. Porrò Dei proprium eſt, vt impaſsibilis intelligatur. Hæc ita ſentientes ſeruauimus pietatem, & per rectas cogitationes, & ſenſus ad cœleſtis vocationis palmam perueniemus in Chriſto, per quem, & cum quo Deo & Patri gloria cum Spiritu-ſancto. Amen.

Naturæ humanæ propriũ poſſe pati, Diuinæ nõ poſſe pati.

TOMI QVARTI, MAGNI CONCILII EPHESINI FINIS.

ACTO=

ACTORVM CONCILII EPHESINI PRIMI

Tomus quintus.

Hoc segmento ea potissimùm tractantur & explicantur, quibus ventum est ad Ecclesiarum vnionem, earundemq; inter se concordiam & pacem: Nam propter dissidium Ephesi inter Cyrillum & Ioannem Antiochenum natum, ipsæ quoq; eorundem Ecclesiæ & Diœceses, non absque grauissima multorum offensione, inter se sectæ atque dissectæ erant. Durauitq; hæc controuersia duos aut tres annos post Concil. Ephesinum dissolutum, duratura vtique diutius, nisi Theodosius Augustus, omnia misceri, pessumq; ire animaduertens, proscripto Nestorio, vtriq; parti pacem indixisset. Quæ illius aliorumq; studio, quarto demum à Nestorij condemnatione anno, impetrata est: sed admodum ægrè, vt ex Tomi huius capitibus palàm fiet.

Tomi quinti caput I.

Explanatio duodecim capitum et anathematismorum, per Cyrillum Archiepiscopum Alexandrinum Ephesi edita, Sacra Synodo clariorem illorum declarationem exigente.

ARGVMENTVM.

SCHISMATICI defectionis ab Oecumenica Synodo geminã causam allegabant: Alteram Cyrilli hæresin, quam hoc ipso sacra Synodus complexa dicebatur, quòd Cyrilli anathematismos & capita contra Nestorium edita approbârat: Alteram deproperatam Nestorij exauctorationem, tumultuariumq́, totius huius negotij processum. Vtrunque non absque ingenti amplificatione & criminatione perscripserant ad Impp. ne non iustè Cyrillum & Memnonem gradu mouisse viderentur. Cyrillus itaque priorem cauillationem primo hoc capite refellit, viamq́ hac ratione ad vnionem munit: Nam Synodo hortante, & ipsa quoque necessitate impellente, (persuasum enim erat Augustis, rem ita, vt Orientales retulerant, habere. Quare etiam non solùm Nestorij, sed Cyrilli & Memnonis quoque depositionẽ confirmârant) clarè ostendit, anathematismos illos per omnia Orthodoxos esse. Methodum seruat, quam anathematismi ipsi suggerebant: Subiicit enim singulis eo ordine, quo in Epistola ad Nestoriũ data perscripti fuerant, suam peculiarem declarationem.

Plan⁹ & facilis Scripturarũ sensus bene affectis, improbis & prauè institutis omnia sunt hic obscura.

Obuia, vt scriptum est, intelligentibus, & scientiam adeptis plana sunt omnia: Etenim qui sacra Diuinę Scripturæ verba acuto puroque oculo introspiciunt, hi, quod vtile in iis occurrit, veluti diuinum quẽdam thesaurum in animos suos recondunt. Qui verò mentem obtinent mendacio addictam, nonnullorumque dicaculorum nugacitati mancipatam, ac vanæ nihilominùs scientiæ oppidò auidam, illorum socij meritò censebuntur, de quibus beatus Paulus scriptum reliquit:

2. Cor. 4. *In quibus Deus huius seculi, excæcauit mentes infidelium, vt non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloriæ Christi: Sunt enim cæci, & duces cæcorum:* Quare & in perditionis quoque foueam corruunt: Nam vt Seruator ipse alicubi monet: *Si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadunt.* Sunt igitur nonnulli, qui contra veritatis dogmata garriunt, Diabolicaque prauitate mentem imbutam habentes, veritatis mysterium acri studio adulterare contendunt; neque vulgari iniuria incarnati Verbi Oeconomiam afficiunt; *non intelligentes, neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant,* vt literis proditum est. Huiusmodi autem impietatis inuentores extiterunt iam olim & multi quidem alij; nunc verò

Hæretici, & cæci, & duces cæcorum sunt. Matth. 15.

1. Tim. 1.

Nesto-

Nestorius, & qui ab illo stant, illorum impietati nullã in partem cedentes, ad veterum Phariſęorum exemplum aduersùs Christum se erigunt, impudenterque: *Cur, cùm homo sis, facis teipsum Deum?* vociferantur. Erat itaque necessarium, vt aduersùs insanos illorum sermones nos accingeremus; impuraque ac prophana illorum dogmata, anathematizaremus; memores Dei per vocem Prophetæ dicentis: *Audite & contestamini Domui Iacob, dicit Dominus Deus exercituum.* Et iterum: *Ingredimini per portas meas, & lapides de via tollite*: Oportet enim nos, qui pro veritatis dogmate certamus, offendicula è medio submouere, ne qua ratione populi ad illa impingant; sed planam semitam ad sacra illa diuinaque stabula progredientes istud quotidie ingeminent: *Hæc est porta Domini, iusti intrabunt in eam.*

Nest. nulli priscorum hæreticorum cedit. Ioan. 10. Amos. 3. Hierem. 50. Hæreses obsepiũt salutis viam. Psal. 117.

Cùm itaque Nestorius dogmata quædam peregrina & impia, & ad ciendas turbas idonea libris suis inseruisset; non potuimus salutis eorum, qui illa fortè lecturi erant, curam habentes, quosdam anathematismos non componere: Non quidùis promiscuè, quod in mentem incidisset, paræneticæ Epistolæ, quã ad illũ scripsimus, inferentes, sed criminationes, illius vesanas, peregrinas, & à pietatis doctrina prorsus alienas esse ostendentes. Ægrè fortasse ferunt nõnulli, quæ in illũ scripsimus; vel quòd eorum, quæ scripta sunt, indolem verè non capiant; vel certè quòd impuræ hæreseos propugnatores existant, impiæque sententię Nestorij faueãt. At nulli interim ex iis, qui rectè sapere consueuerunt, veritas operta est. Quia verò credibile sit, non defuturos quosdam, qui non satis assequantur, quomodo, quáue ratione anathematismi illi nugis eorũ aduersentur, aliquod operæpretium me facturum putaui, si singulos breuiter exponerem, illorumque vim quanta fieri posset perspicuitate ostenderem: Opinor enim, conatum hunc non paruum lectori vsum & fructum adferre posse.

Cur Cyrillus anathematismos contra Nest. ediderit. Nestorij fautores Cyrilli anathematismos insectatur.

Anathematismus primus.

Si quis non confitetur, Emmanuelem verum Deum esse; adeoque sanctam Virginem, quæ incarnatũ Dei Patris Verbum secundùm carnem genuit, Deiparam esse, anathema sit.

Emmanuel verus Deus; Maria verè Deipara.

Declaratio.

Beati Patres, qui in Nicęa ciuitate olim conuenerunt, rectæ inculpatæq; fidei doctrinã tradentes, in vnũ Deum Patrem omnipotentem, omnium visibilium & inuisibiliũ factorem se credere professi sunt: Et in vnũ rursum Dominum nostrum Iesum Christum Filium eius: Et in Spiritum sanctum. Asseruerũt nihilosecius, ipsummet Dei Patris verbũ, per quod omnia facta sunt, lumẽ de lumine, Deum verũ de Deo vero, incarnatum, hominem factum, passum, & resuscitatum esse: Etenim cùm vnigenitum Dei Patris Verbum, suapte natura Deus esset, *semen Abrahæ*, vt beatus Paulus docet, *apprehendit*; perindeque ac vnus ex nobis carni & sanguini communicauit: Natum est enim secundùm carnem ex sancta Virgine; citraque vllam diuinitatis suæ iacturam ęquè ac nos in humanis apparuit: Neque enim Deus esse desiit, quando factum est caro, absit; sed in eadem Diuinitatis natura & gloria semper permansit. Dicimus igitur, ipsum Dei Verbum hominẽ esse factum; nec ob id tamen ab eo, quod erat, versum, aut demutatum in id, quod non erat: Idem enim semper est, neque vllius omnino mutationis, aut obscurationis capax est. Sed neque vllam quoque essentiæ illius cum carne commixtionem, aut confusionem, aut concretionem factam esse statuimus. Asserimus autem, Verbum carni anima intelligentè perfectæ & informatæ modo, quem illud solum nouit, (nostræ enim mentis captũ, orationisq; modum hæc res excedit) vnitum esse. Mansit itaque Deus etiam post assumptam carnem; estque vnus ad numerũ Dei & Patris Filius, Dominus noster Iesus Christus; siue animo illum concipias, vt ante omnia secula & tempora Dei Verbum, paternæq; substantiæ character est: Siue vt in nouissimis temporibus dispensatoria quadã ratione nostri causa homo factus est. Quia verò nonnulli ortum illius secundùm carnem, quem propter communem omnium salutem ex sacra Virgine sortitus est, inficiantur: (Quæ nihilominùs natiuitas hoc illi non contulit, vt tum primum esse inciperet, sed vt nobis similis factus, à morte & corruptione nos liberaret)

Propte-

Synodus Nicena ipsummet Dei Patris Verbũ incarnatum asserit.

Heb. 2.

Dei Verbum sui semper simile.

Natura Verbi cũ carne non est permixta, aut in carnẽ versa.

Quo modo Deus carni sit vnitus, ipse solus nouit.

Christus vtcunq; consideratus, vnus ad numerũ Filius & Dominus est.

Nestoriani ipsũmet Dei Verbum incarnatum inficiantur.

Propterea primus hic noster anathematismus editus est: Qui partim quidem peruersam illorum fidem impugnat; partim verò, quod rectæ fidei est, edocet; puta Emanuelem secundùm veritatem Deum esse, atque ideo sanctam Virginem, quæ illum peperit, Deiparam esse.

Anathematismus secundus.

Si quis Dei Patris Verbum carni, secundùm hypostasin vnitum: Aut vnum rursum vnà cum sua carne Christum esse (eundem nimirum Deum simul & hominem) inficiatus fuerit, anathema sit.

Verbum secundùm hypostasin carni vnitum.

Explanatio.

Diuinus Paulus, sacer ille Diuinorum mysteriorum interpres, alicubi ita scribit: *Manifestè magnum est pietatis Sacramentum, quod manifestum est in carne, iustificatum est in Spiritu, apparuit Angelis, prædicatum est in Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.* Quid, quæso, aliud est, quod dicit: Apparuit in carne; quàm Dei Patris Verbum caro factum est? nō quòd secundùm propriam naturam versum, aut transmutatum sit in carnem, vt modò dicebamus; sed quòd carnem ex sancta Virgine sumptam, propriam sibi fecerit: Vnus idemque ante & post incarnationem Filius existens: Verùm ante incarnationem tanquā carnis expers tantùm Verbum; post incarnationem verò idem rursum, sed iam in corpore. Atque hinc est, vt vnum eundemq; Deum & hominem esse dicamus, non diuellentes eum in hominem seorsum per se positum; & in Deum rursus Verbum seiunctim per se consideratum (ne duos hac ratione filios statuere cogamur) sed vnum eundemque Christum, & Filium, & Dominum esse confitentes. Qui autem mysterium hoc secus habere existimant, aut non ita credunt; sed vnū Filium in duos dispertiuntur; & quæ re ipsa coniuncta sunt, à se inuicem seiūgunt; aiuntque hominem secundùm solùm dignitatis, vel auctoritatis consortium Deo coniunctum esse, eos à recta inculpataq; fide alienos dicimus. Quamuis ergo Christus Apostolus nominetur, vnctusque, & Dei Filius designatus dicatur;

1. Timoth. 3.

Idem est in carne apparuisse; & carnem factum esse.

Idem ante & post incarnationē, sed non eodem modo affectus.

Non duo Christi aut Domini, sed vnus.

Alieni à fide, qui diuidunt quæ in Christo naturaliter vnita sunt.

Quando Dei Verbum inunctum, et Apostoli nomen sortitum.

non ob id tamen dispensationis mysterio labes aliqua aspergitur: Statuimus enim Dei Patris Verbum, tunc demum Apostolum nominatum, & veluti vnum ex nobis secundùm humanitatem inunctum esse, quando nostri causa homo factum est: Qui enim nobis propter nos assimilatus est (licet id, quod erat, vsque manserit) is, quæ humanæ naturæ sunt propria, non auersatur. Imò verò propter œconomiam, nõ potest ea omnia, quæ ad humanam naturam pertinent, vnà cum humanitatis mensuris non admittere: Neque vllum hinc tamen secundùm propriam naturam, vel gloriam detrimentum capit: Est enim manetque etiam hoc modo affectus Deus ac Dominus omnium.

Qui nostri causa homo factus est, nostra non auersatur.

Anathematismus tertius.

In Christó nõ duę sunt hypostases, sed vna tantùm.

Si quis post naturarum vnionem, substantias in vno Christo diuidit (vnicuique nimirum suam propriam assignãs) naturasque ea tantùm copula connectit, quę est secundùm dignitatem, vel auctoritatem, non ea autem coitione, quæ fit secundùm Physicam vnitionem, anathema sit.

Declaratio.

Incarnationis Vnigeniti mysterium accuratè inquirẽtes, Dei Patris Verbum admirabili inexplicabilique modo

Ita quodam modo se habet Verbũ ad carnem, vt anima ad corpus, quod informat.

sancto corpori animam rationis compotem habenti adiunctum dicimus; eumque in modum vnum esse Filium intelligimus. Quemadmodum nimirum & in nobis quoque aliquid eiusmodi cernere licet. Sunt sanè anima & corpus naturæ diuersę; at duo hęc inter se coniuncta, vnum animal constituunt. Verùm sunt, qui aliter isthæc habere opinantur. Statuunt hi nobis hominem seorsum per se; eumque Dei Patris Verbo, secundùm solam dignitatem, vel auctoritatem coniunctum dicunt; secundùm naturalem autem, hoc est, veram vnionem, vt nos credimus, nequaquam: Nam ita Diuina Scriptura verum alicubi vsurpat: Ait enim: *Et eramus natura filij iræ, sicut & cæteri,*

Ephes 4.

teri, hoc est, verè. Qui itaque subsistentias post vnionem diuidunt; singulasque, hoc est, Deum & hominem, separatim ponunt, talemque illarum copulam consingunt, quæ secundùm solam dignitatem contingit; illi duos omnino filios constituunt; cùm Diuina Scriptura vnum tantùm Filium & Dominum esse affirmet. Quare, siue quis post arcanam illam copulam Emmanuelem incarnatum, vel inhumanatum Deũ nominat; nos semper incarnati Emmanuelis nomine ipsum Dei Patris Verbum accipimus: Siue rursum eundem illum hominem esse dixerit; nos iterum æquè ac antè illud ipsum Dei Verbum, quod per dispensationem in humanitatis mensuras sese demisit, animo concipimus. Dicemus itaque vnum eundemque palpabilem & impalpabilem; aspectabilem & inaspectabilem: Non enim alienum est ab illo corpus, quod sibi vniuit, quod vtique palpabile & aspectabile existit. Eos verò, qui ita non credunt, sed subsistentias post vnionem, vt modò aiebam, diuidunt; eamque solam incarnationem recipiunt, quæ in nuda dignitatis vel auctoritatis communicatione consistit, propositus hic anathematismus ab iis alienos esse iudicat, qui, quæ recta sunt, sentire didicerunt.

Verum & naturale interdum coincidunt.

Diuinæ Scripturæ vnum duntaxat Filium & Dominum agnoscunt, quocunque is tandem nomine appelletur.

Idem aspectabilis & inaspectabilis.

Anathematismus quartus.

Si quis voces illas, quæ in Euangelicis & Apostolicis Literis passim occurrunt; aut, quæ de Christo à Sanctis, vel ab ipso quoque Christo de se ipso dicuntur, duabus personis, aut hypostasibus assignat: Et alias quidem homini, tanquam personæ à Dei Patris Verbo seiunctæ accomodat; alias verò tanquam in solum DEVM conuenientes, soli Dei Patris Verbo adaptat, anathema sit.

Quæcunque de Christo dicuntur, siue ea humanum quid sonent, siue Diuinum, omnia in vnam hypostasin conueniunt.

Declaratio.

Dei Patris Verbum in eiusdem Patris forma & æqualite constitutum, non rapinam arbitratum est æquiparare se Deo,

Philip. 2.

Deo, vt ſcriptum eſt; ſed ſponte ſeipſum exinaniẽs, ad noſtram naturam ſe demiſit; non amittens, quod erat, ſed in eo quoque ſtatu Deus permanens; ita tamen, vt nihil eorum, quæ ad humanæ naturæ conditionem pertinerent, aſpernaretur. Sunt itaque illius omnia, non ſolùm Diuina, verùm etiam humana: Qua enim ratione ſeipſum exinaniuit, ſi ad humanæ naturæ partes ſeſe demittere erubuit? Etſi humana auerſatus eſt, qua neceſsitate, aut vi, vt nobis ſimilis fieret, impulſus eſt? Omnes itaque Euangelij voces, ſiue illæ humanum quid ſonant, ſiue Diuinum, vni duntaxat perſonæ tribuimus: Nam Chriſtum Ieſum, hoc eſt, inhumanatum incarnatúmue Dei Verbum vnum tantùm Filium eſſe credimus. Quare ſi quid humanum Scriptura de Chriſto prædicat, hoc ad humanitatis eius conditionem transferamus oportet: (Eſt enim illius & ipſa quoque humanitas, etſi Deus exiſtat) Contrà verò ſi quid maius, quàm quod in humanam naturam conueniat, Euangelia de illo enuntiant, hoc vni rurſum Chriſto & Filio aſsignabimus, Deum incarnatum eſſe credentes. Qui autem vnum Chriſtum in duas perſonas diuellunt, neceſſariò duos quoque filios effingunt. Vt ergo homo noſtrî ſimilis, licet ex animo & corpore conſtituatur; non geminus, ſed vnus tantùm numero, & ſimplex homo eſt; ita de Emmanuele quoque nobis cogitandum eſt. Quia verò Dei Verbum incarnatum, & homo factũ vnus eſt ſolùm Filius & Dominus; conſequens fit, vt vnã quoque ſolam perſonam comprehẽdat: Cui quidem humana verò tribuimus, propter illius cum carne diſpenſationem; diuina propter inexplicabilem eiusdem ex Patre generationem. Vnde qui illum in hominem ſeparatim, tanquam qui alius à Dei Verbo ſit Filius, diuidunt; & in Deum rurſum ſeorſum, tãquam qui alius ab hominis Filio ſit filius, ij omnes iure meritoq́; tanquam qui duos filios conſtituant, propoſito hic anathematiſmo plectuntur.

Verbum, quę ſunt hominis, omnia ſuſcepit; ſed nihil interim eorũ, quæ ſunt Dei, amiſit.

Humana ad humanã, Diuina ad Diuinam Chriſti naturam referre oportet.

Anathematismus quintus.

Si quis dicere audet, Chriſtum hominem tantùm Deiferum, non verum quoque Deum, vnicumque ac naturalem Dei Filium

Chriſtus non homo Deifer, ſed Deus homo eſt.

Filium esse;quatenus nimirum Dei Verbum caro factum,perinde ac vnus ex nobis carni & sanguini communicauit, anathema sit.

Declaratio.

Verbum Dei carnem esse factum, apertè docet magnus ille Euangelista Ioannes;non quòd propria illius natura trãsmutata,aut conuersa sit in carnem,sicut iam antè expositũ est, (expers enim mutationis est,vt Deꝰ) sed quia æquè ac nos carnis & sanguinis particeps & homo effectũ est: Scripturæ enim hominem suo more carnem appellant: Notum enim est illud: *Et videbit omnis caro salutare Dei nostri.* Sed impiorum dogmatum architecti Nestorius,& qui illum sectantur,eademque cũm illo sapiunt,ita incarnationis vocem admittũt, vt tamen Dei Verbum secundùm veritatem incarnatum,hoc est,hominem nostrî similem citra vllam suî mutationem factum esse reipsa negent: Affirmant enim Vnigenitum Dei Verbum in homine,ex sancta Virgine nato,perinde inhabitare,ac in vno aliquo ex reliquis Sanctis. Quare Christum non verum iam Filium & Dominum esse agnoscunt; sed per se,& secundùm se merum tantùm hominem; qui sola dignitatis participatione vnà cũ Verbo honoratur,adoratur & glorificatur. Quòd si sola inhabitatio sat esset,& nos quoq;,& Christi,& filij,& Dij essemus: Nam & in nobis quoque omnium Deus, per Spiritum sanctum inhabitat: Loquitur enim per sanctos Vates: *Habitabo inter eos, & ambulabo cum eis,& ero ipsorum Deus,& ipsi erunt mihi populus.* Scribit & beatus Paulus quoque: *Nescitis quia templum Dei estis,et Spiritus Dei habitat in vobis?* Et ipse Christus de sanctis Prophetis,cęterisq; Sanctis, qui ipsius in carnem aduentũ anteceſserãt, ait: *Si illos Deos dixit, ad quos sermo Dei factus est,et nõ potest solui Scriptura: Quem Pater sanctificauit,& misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemas;quia dixi: Filius Dei sum?* Non ita ergo Deus in Christo habitat, sicut in nobis: Erat enim vnus solusq; Filius suapte natura Deus,etiam cùm carne assumpta nobis similis fieret. Quicunque igitur hominem tantùm numine afflatum esse dicere audent,non etiam Deum hominem factũ,necessariò in propositum hîc anathematismum incurrunt.

Verbum caro factum,non in carnem conuersum.

Scripturæ voce carnis totum hominem designant. Luc. 3.

Nestor impiorum dogmatum Architectus.

Phantasia Nestor. de Verbi incarnatione.

Sola inhabitatio ad constituendam hypostaticã vnionem non est satis. Leuit. 26. Num. 35.

1. Cor. 3.

Ioan. 10.

Anathematismus sextus.

Verbum non est Christi Deus vel Dominus.

Si quis Verbum, quod ex Deo Patre procedit, Christi Deum, vel Dominum esse dixerit: Et nō potiùs Deum simul & hominem illud confessus fuerit; prout caro, secundùm Scripturas, factum est, anathema sit.

Declaratio.

Ioan. 1. Philip. 2.

Dominus noster Iesus Christus vnus, & solus, & secundùm veritatem Dei Patris Filius est (*Verbum enim caro factum est*) vnaque cum Genitore suo omnium Dominus est: Flectitur illi namque omne genu cœlestium, terrestrium & infernorum; omnisque lingua, quòd Dominus noster Iesus in Dei Patris sit gloria, profitetur. Ipse itaque quatenus mente concipitur, vt Deus, licet post inhumanationem, carnis expers non sit, vniuersorum Dominus est. At verò sui ipsius, nec Deus, nec Dominus est: Fuerit enim omnium absurdissimum, vel omni impietate, vt veriùs dicam, plenissimum, si ita sentias, aut dicas. Meritò proinde contra hanc impietatem, præsens hic anathematismus statuitur.

Verbum incarnatum non sui, aut Christi, sed vniuersorum Dominus est.

Anathematismus septimus.

Christus Dei Verbo non fuit actus, tanquam ab altero à se diuiso.

Si quis Iesum tanquam purum hominem per Dei Verbum actum; Vnigenitique gloria per illud ipsum Verbum, veluti per alterum à se diuersum redimitum dixerit, anathema sit.

Declaratio.

Matth. 1. Lucæ 1.

Cùm beatus Gabriel Vnigeniti Filij Dei generationem, secundùm carnem sanctæ Virgini annuntiaret: *Paries*, inquiebat, *Filium; & vocabis nomen eius Iesum: Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.* Nominatus autem & Christi quoque nomine est, propterea nimirum, quòd secundùm humanam naturam, perinde ac vnus ex nobis inunctus est, iuxta illud Psalmistæ: *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem; propterea vnxit te*

Cur incarnatum Verbum Iesu, cur item Christi nomine appellatum sit.

xit te Deus, Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis: Quamuis enim ille Spiritum sanctum largiatur; neque parcè his, qui digni sunt, eundem largiatur (*Est enim plenus, & de plenitudine eius omnes accepimus*, sicut scriptum est) attamen vt homo est, dispensatoriè inunctus dicitur: Deuolauit enim Spiritus sanctus corporea specie super ipsum; non quòd tum ille primùm spiritaliter inungeretur; sed vt & in nobis quoque permanere designaretur, à quibus propter Adami transgressionem initio abscesserat. Ipsum itaque Vnigenitum Dei Verbum incarnatum, Christus appellatum est, propriamque potentiam Deo dignam sortitum, miracula operatum est. Qui ergo Christi potentiæ Vnigeniti gloriam accessisse dicunt, quasi Vnigenitus Dei Filius alter sit à Christo; & per consequens duos filios esse sentiunt; alterum quidem operantem & impellentem; alterum verò alterius ope & vi, tanquam hominem nobis similem, impulsum, in huius anathematismi pœnam incidunt.

Psalm. 44.

Ioan. 1.

Cur Spiritus sanctus deuolârit in Christum baptizatum.

Christus propria virtute miracula edebat.

Anathematismus octauus.

Si quis dicere audet, assumptum hominem, vnà cum Dei Verbo, tanquam alterum cum altero, vel alterum in altero adorandum, & glorificandum, & Deum appellandum esse; neque vna adoratione Emmanuelem honorat, vnamque illi glorificationem, quatenus Verbum caro factum est, destinat, anathema sit.

Christus vna adoratione adoratur & glorificatur.

Declaratio.

Baptizati sumus in vnum Deum Patrem omnipotentẽ, & in vnum Filium, & in vnum quoque Spiritum sanctum. Hinc illud Apostoli Pauli: *An ignoratis fratres*, ait, *quia quicunque in Christo Iesu baptizati sumus, in mortem ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per Baptismum in mortem, vt quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus.* Credimus itaque & baptizati sumus in vnum, vt dixi, Filium, Dominum nostrum Iesum Christum, hoc est, in incarnatum, hominémue factum Dei Verbum; vnumque vnà cum cœlestibus illis Virtutibus verum Deum adorare edocti sumus: *Cùm introducit*

Vt in vnum Patrẽ, ita in vnum quoque Filium baptizati sumus.

Rom. 6.

Psalm. 96. Christus frater illorum, qui illum diligunt.

ducit Primogenitum in orbem terræ, dicit: *Et adorent eum omnes Angeli Dei.* Factus est autem Vnigenitus, Primogenitus; quando homo nobis similis factus est; tunc & illorum quoque frater appellatus est, qui illum diligunt. Si quis ergo illum adorari dicit tanquam alterum per se à Dei Patris Verbo, & non vna adoratione honorat, tanquam vnum Christum, & Filium, & Dominum propter veram illam naturalemque cum Verbo vnionem, iustè anathematismo huic subiicitur.

Anathematismus nonus.

Christus proprio Spiritu glorificatus, et signa operatus est.

Si quis vnum Dominum nostrum Iesum Christum, per Spiritum sanctum, tanquam per virtutem à sua alienâ, glorificatum; aut vim & energiam ab eodem accepisse, qua immundos Spiritus profligaret, aliaque inter homines miracula patraret, dixerit; neque illum ipsum Spiritum, per quem Diuina signa edebat, illius proprium extitisse professus fuerit, anathema sit.

Declaratio.

Omnia Filio cum Patre communia, præter paternitatem.

Etsi Vnigenitum Dei Verbum homo factum est; mansit tamen Deus, omnia præter solam paternitatem, cum Patre æqualia & communia habens. Vnde Spiritum sanctum, qui ex ipso est, ipsique essentialiter inest, tanquam proprium peculium possidens, Diuinæ potentiæ signa operabatur. Quare etiam posteaquàm homo factum est, Deus manebat; & per consequens proprij Spiritus virtute miracula patrabat. Qui verò dicunt illum, tanquam vnum ex reliquis Sanctis nobis similibus Spiritussancti virtute glorificatum, eaque, non vt Diuina & propria, sed tanquam aliena vsum, nec non eiusdem Spiritussancti gratia ad cœlos esse assumptum, illi meritò anathematismi huius iaculo feriuntur.

Anathematismus decimus.

Ebes. 5.

Confessionis nostræ Pontificem & Apostolum factum esse Christum, Scriptura docet: *Obtulit enim semetipsum pro nobis*

nobis Deo & Patri in odorem suauitatis. Si quis igitur non ipsum Dei Patris Verbum, quum caro, & homo nobis similis factum est, Pontificem & Apostolum nostrum effectum dixerit; sed alterum quempiam diuersum ab ipso, puta hominem qualemcunque ex muliere natum: Aut si quis Christum non pro nobis tantùm, sed pro seipso quoque sacrificium obtulisse dixerit (nulla enim oblatione egebat, qui peccatum nullum nôrat,) anathema sit.

Christus nullum pro seipso sacrificium obtulit.

Declaratio.

Exigua sanè sunt Verbo, quod ex Deo Patre ortum est, quæcunque humana sunt; attamen propter dispensationis rationem illa non aspernatur: Cùm enim secundùm naturam vniuersorum Dominus esset, seruili forma accepta, in nostrã naturam semetipsum demisit: Appellatusque est noster Pontifex & Apostolus, humanæ naturæ conditione ad hoc illum prouocante. *Obtulit autem semetipsum pro nobis Deo & Patri in odorem suauitatis: Vna quippe oblatione consummauit sanctificatos in sempiternum*; sicut scriptum est. At nescio quomodo, qui secus hîc sentiunt, non ipsum Dei Verbum hominem factum; sed alium quendam ab ipso diuersum; illum nimirum, qui ex sancta Virgine natus est, nostræ confessionis Apostolum & Pontificem appellatum contendunt. Addunt non statim, sed per temporum interualla sensimque proficiendo huc, hoc est, ad eam dignitatem euectũ esse: Neq; magis rursum pro nobis, quàm pro seipso, semetipsum Deo Patri obtulisse. Id quod à recta inculpataque fide omnino est alienum: Peccatum enim nullum fecerat. Qui autem omni delicto superior, omnisque peccati prorsus expers erat, oblatiõe pro se nulla opus habebat. Quia ergo & hi quoque veritate repulsa duos, vt apparet, filios comminiscuntur, operæpretiũ fuit, vt hic quoq; anathematismus assignaretur, qui impietatem illorum perspicuam redderet.

Exigua sunt Verbo humana oĩa.

Heb. 10.

Peccati omnis expers nullius indiget sacrificio.

Anathematismus vndecimus.

Si quis Domini carnem viuificam, ipsiusq; Verbi, quod ex Deo Patre est, propriam esse negauerit; dixerit autem alterius cuius-

Domini caro ex vnione, quam cũ viuifico Verbo habet, viuifica.

cuiuſpiam eſſe à Verbo quidē diſtincti, ipſi nihilominùs Verbo ſecundùm dignitatis communicationem vniti: Si quis, inquam, dixerit, Domini carnem non eſſe viuificā, eò quòd propria eſt Verbi, quod omnia viuificare poteſt; ſed hominis Diuinam tantùm inhabitationem ſortiti, anathema ſit.

Declaratio.

In Eccleſia offertur ſanctum & incruentū corporis & ſanguinis Chriſti ſacrificium.

Sanctum, viuificum, incruentumque in Eccleſiis ſacrificium offerimus; corpus & pretioſum ſanguinem, quæ proponuntur, non communis, nobisque ſimilis hominis eſſe credentes, ſed Verbi: Accipimus enim vtrunq; tanquam Verbi, quod omnia viuificat, proprium. Siquidem communis caro viuificare non poteſt, & hoc Seruator ipſe alicubi teſtatum facit: *Caro*, inquit, *non prodeſt quicquam, Spiritus eſt qui viuificat.* Quia ergo Chriſti caro, Verbi caro facta eſt, ob id viuifica eſt, & viuifica eſſe intelligitur. Vnde Saluator: *Sicut me miſit viuens Pater, et egò viuo propter Patrem, & qui manducat me, & ipſe viuet propter me.* Cùm itaque Neſtorius, & qui cum illo ſentiunt, myſterij huius virtutem temere diſſoluant; propterea, & id quidem admodum conuenienter, editus eſt hic anathematiſmus.

Communis caro viuificare nequit. Ioan. 6.

Ioan. 6.

Sacramentarij in Neſtorianiſmum impingunt.

Anathematiſmus duodecimus.

Si quis inficiatur, Dei Verbum carne paſſum, & crucifixum eſſe, mortemque carne guſtâſſe; nec non primogenitum ex mortuis, factum eſſe; quatenus nimirum vt Deus vita, & viuificans eſt, anathema ſit.

Verbum carne mortem guſtauit.

Declaratio.

Impatibile ſecundùm ſe Dei Patris Verbum.

Impatibile & immortale eſt Dei Patris Verbum (maior eſt enim Diuina illa & incorrupta natura, quàm quæ aliquid pati queat. Imò ea vna eſt, quæ omnia viuificat; omniaque, quæ interitum, vel triſtitiam adferre ſolent, longè exuperat) Verùm licet ſecundùm eſſentiā hoc ipſum ſit Patris Verbum eaque vi præſtet; nihilominùs carnē, quæ mori poſſet, ſibi propriam fecit: Quò nimirùm per hoc, & in hoc, quod pati natū eſt,

est, & pati quoque solitum est, ea, quæ nos perpeti promeueramus, pro nobis, ac propter nos perferēs, nos omnes à morte & corruptione liberaret; suum corpus, vt Deus, viuificans, primitiæque dormientium, ac primogenitus ex mortuis existens: Neque enim, qui propter nos pretiosam perpessus est crucem, mortemque gustauit, communis homo, aut quispiā à Verbo distinctus, seiunctúsue erat; sed ipsemet gloriæ Dominus: Hic nanq; carne passus est secundùm Scripturas. Quoniam verò qui vana impiaque dogmata sua rectæ sanæq; fidei immiscere studēt, vulgarē nobisq; similē hominem crucem sustinuisse nugantur, ob id non potuimus eiusmodi anathematismum, qui impietatis in illis latentis magnitudinem aperiret, non decernere.

Qui secundùm se pati nequibat, propter nos assūpsit, quod pati poterat.

Dominus gloriæ passus est.

Tomi quinti caput II.

APOLOGETICA CYRILLI ALEXANDRINI ad Theod. Imp. epistola.

ARGVMENTVM.

OSTENDERAT Cyrillus capite segmenti huius primo, anathematismos, seu capita, quæ in hæreseos suspitionē ab Orientalibus rapiebantur, per omnia esse Catholica, et Orthodoxa: Adeoq; priorem defectionis causam, quam adducebant Schismatici, meram sycophantiā extitisse veriùs quàm iustam aliquam causam: Hoc verò ostendit, nihil à Concilio, vel in Concilio actum esse per odium, aut inuidiam, aut seditionē, sed omnia canonicè, legitimè, magnaq; cum charitate & tranquillitate. Atq; ideo alterum, quod caussabantur Orientales, non fuisse eiusmodi, propter quod à Concilio disiungere sese debuerint. Et hæc quidem hîc ex instituto. Cæterum huic tractationi præmittitur Apologus ad Augustorum literas, quibus ob id nonnihil sese offensos declarabant, quòd cùm ad se, tum ad Reginas quoque perinde scripsisset, ac ad eos, qui in fide nutarent. Cyrillus itaq; ab hac suspicione alienum se fuisse edocere volens, respondet hoc loco, se non scripsisse, vt Impp. turbaret, aut de fide informaret, sed quò illos contra fidei hostes armaret; atq; adeò quò ciuitatem hac ratione à graui periculo liberaret. Addit veterum Patrum exemplo hoc se feciſſe: Nam ob fidei defensionē etiam

paganos

paganos & hæreticos Principes suis scriptis informare & interpellare non dubitabant. Docet postremò, Nestorij hæresin vsque adeò profanam, & in Christum blasphemam esse, vt ipse quoq; Christianus orbis, nedum ipse solus, bellum aduersùs illam suscipere meritò debuerit.

Religiosissimo, piissimoq;, ac Christi amantissimo Imp. Theodosio, Victori, Triumphatori, semperq; Augusto Cyrillus in Domino S. P. D.

Diuina illa immortalisque natura, quæ vniuersis rebus dominatur, quæque lucem inhabitat inaccessam, & soliũ obtinet supremum, ipsiq; soli congruum, eiusmodi est, vt Principatus, Dominationes, Potestates & ipsa quoque sancta Seraphim venerabũndè illi astent; cunctaq;, vt sacra Sriptura testatur, quæ facta sunt, ad illius maiestatem & nutum horreant ac tremant. At quamuis ea vsque adeò gloriosa sit, omnemq; admirationem multis partibus excedat; adhuc tamen excellentis huius inexplicabilisq; potentiæ magnitudini, mansuetudinem parem habet: Etenim natura nostra potentissimam illã, immensamq; vim ac potestatem sufferre non potuisset, si quadam lenitate & mansuetudine temperata non fuisset. Quare beatus Propheta Dauid sui aliorumque causa preces fundens, modò ait: *Memento Domine, quoniam puluis sumus*; modò rursum: *Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit?* Quin excellentissimus quoque Iob ille, acerbissimè à Diabolo cæsus, crudelissimeque ab eodem diuexatus, gemebundè ad Deum clamat: *Quare*, ait, *non fecisti obliuionem iniquitatis meæ, & expiationem peccati mei? Obsignâsti enim iniquitates meas, veluti in sacculo; & notâsti, si quid etiam inuitus præuaricatus sum?* Sed statim, opinor, dicet hic quispiam: Heus tu generosissime athleta? Túne id crimini Deo vertis, quòd eius non miseretur, qui deliquit? Túne ob id statim legislatorem insimulas, quòd peccata obliuioni non contradit? Næ, inquit, ille: Qui enim suapte natura misericors est, neq; vulgarẽ inde gloriam obtinet; cur nó etiam mei,

Diuina magnitudo & mansuetudo inter se certant.

Psal. 129.

Hæc ex 70. editione petita, in nostra aliter sonant.

Sũmè benignꝰ nõ potest iis q̃ suapte natura infirmi sũt, non parcere, si veniam poscant.

meî, cùm eiuſmodi ſit, rationẽ habeat? Si enim fieri poteſt, vt humana mens nullo pacto præuaricetur, inquirat in illum Iudex exactiſsimè; obſignet iniquitates velut in ſacculo; deneget obliuionem iis, qui ipſum vel inopinatò interdum offenderunt. Si verò in multis offendimus omnes, omníque vacare culpa in ipſum ſolum conuenit, delicta libens eorum obliuiſcatur, qui ſuapte natura imbecilles eſſe ſolent.

Summè benignus, non poteſt iis, qui ſuapte natura infirmi ſunt, nõ parcere, ſi veniam poſcant.

In ſolum Deum non poſſe peccare cadit.

Decet itaq; excellentes præſtantesq; naturas, vt ſereno placidóq; ſint animo. Hæc autem lenitas, animíq; ſerenitas ſingulari modo adeſt diuinæ ſupremæq; illi naturæ, quam veſtra Maieſtas pro viribus imitans, quandã quoq; huius clementiæ imaginem videtur prę ſe ferre: Siquidẽ regnum terrenũ, cœleſtis illius regni quoddam ſimulacrum, & quaſi vmbra quędam inter homines iudicatur. Vos itaq; ſoli in omnes imperiũ ſortiti, timore ac manſuetudine ſubditos veſtros in officio continetis, & veluti illuſtrem quandam pacatamq; proſperitatẽ per vniuerſum orbem diffunditis. Quare & ego quoque impulſus ſum, vt læſam veſtram pietatem, modeſta quadam defenſione placandã eſſe exiſtimârim. Vbi illud prætermittere duxi, quod ad rem alioqui, quam hîc inſtitutos quàm maximè faciebat, & tantùm non neceſſarium erat; idque omnino inuitus, propter obſeruantiam, quæ veſtræ Maieſtati iurè ab omnibus debetur: Etenim ſi me nõ eius temeritatis, aut veſaniæ fuiſſe dixero; aut non ita omnis decori oblitum pronuntiauero, vt aliquid deliquerim, & hoc aduerſùm vos, fortè haud impune id dixero: Metuo enim, nec iniuria, ſi me veluti inſontem ſententię veſtrę oppoſuero, ne eiuſmodi quippiam vſu mihi veniat, cuiuſmodi Iſraëli accidit: Non enim vſque adeò firmus ſum, vt ipſe quoq; aliquando non offendam: *In multis* nanq; *offendimus omnes*; & humana natura hoc veluti morbo laborat, vt facilè labatur. Iſraël tanquam diligens legis cuſtos nullo pacto Deum ſe offendiſſe aliquando perſuaſum habebat; verùm hunc mox ſibi dicẽtem audiuit: Ecce ego iudicio tecũ contendam, eò quòd dicis non peccaui; Satius itaq; conſultiusq; eſt potẽtibus cedere: Habet enim hoc veſtra Maieſtas certa quadã ratione cum Deo commune, vt offenſarum obliuiſcatur.

Excellentes naturas benignitas decet, & animi lenitas.

Vmbra cœleſtis regni, regnum terrenum.

Cur Cyrillus cauſam ſuã apud Imp. agens, inficiatione non vtatur.

Iacob. 1. Humanæ naturæ propriũ facile labi.

Magnorum Principum eſt iniuriæ obliuiſci.

Scripſi itaq; cùm veſtrę pietati, tũ inclytis quoq; Reginis,

Cur Cyrillus ad Impp. scripserit.

non vt dissensionem, aut perturbationē aliquam sacratissimæ vestræ aulæ cierem: Non enim ita excors mentisq; inops sum, absit: Nôrā autem, & noui illos, qui ad hoc ordinati sunt, vt sanctissimo Deo sacrificent, sobrios, vigilantésq; esse debere; tum illud quoq; curare, sedulóq; dispicere, quod illi probetur; veritos si in ea functione socordes extiterint, certā sibi perniciem

Proprium Sacerdotum ac pastorum munus.

impendēre: Oportet nos enim, illos in fide cōfirmare, qui iam in Dominum nostrum Iesum Christum crediderūt, quos sanguine suo acquisiuit, syncerósq; adoratores declarauit, *ac genus electum, regale Sacerdotium, gentem sanctam, populumque acquisitionis vocauit; vt virtutes eius annuntient, qui omnes è tenebris vocauit in admirabile lumen suum.* Adde vbi de his præcipit, q̄ ad eos pertinent,

1. Pet. 2.

qui in Sacerdotum ordinē cooptati sunt, ad Ezechielē Prophe

Ezech. 33.

tam ita loqui: *Fili hominis loquere ad filios populi tui, & dic ad eos. Terra supra quā induxero gladiū, & tulerit populus terræ hominē vnum de suis, et dederit eū in speculatorē. Et viderit gladium super terram venientē, & cecinerit tuba, ac significauerit populo. Is autē, qui tubæ vocem audierit, se non custodiuerit, & ideo gladius veniens ipsum abripuerit, sanguis eius in caput eius erit, eò quòd cùm tubæ vocem audisset, sibi non cauerit. Quòd si animam suā custodierit, eripietur: Si verò speculator viderit venientem gladium, & tuba non significauerit, nec populus se custodiuerit, veneritq; gladius, & animam ex ipsis abripuerit, ipsa quidem propter suam iniquitatem capta est; sanguinem tamen eius de manu speculatoris requiram.*

Pastores speculatorum munꝰ personamq; sustinēt.

Retulerit autem si eorum vim, quæ hīc dicuntur maioris lucis causa aliquantò accuratiùs discusserimus. Receptum est ergo, cū Barbarica aliqua irruptio expectatur, vt ciuitatis Præsides, curámq; illius gerētes in speculis editioribúsue turribus quosdam collocent, qui capto in agrum prospectu, oculos hac illácq; circumferant, peruigili studio, nequis hostiū irrumpat, obseruantes. Quòd si hostiles insidias tempestiuè ciuitati denuntiauerint, digni censentur haud mediocri honore. Quòd si verò per illorū desidiam, ciuitatem capi, hostiléue quid pati contigerit, ipsi pœnas capitibus suis luent, omniúmque loco supplicia expendent. Ad eundem ferè modum vnusquilibet Sacerdotum: (Quandoquidem speculator à Domino constitutus est) si quidem populis curæ suæ commissis malum, quod lædere natum est, annuntiauerit, coronam hac vigilantia sibi conciliabit,

Munus speculatorum exactè expositum.

Mali speculatores graui pœna digni, & graui quoque plecti soliti.

conciliabit. Quòd si verò tacuerit, incidet in mala, quæ per irã Dei illis irrogari solent, qui silentio haud mediocri damno afficiunt eos, quos inclamationibus suis ad rectam viam inducere poterant, & inducere quoque debuerant. Susceptum itaque erat bellum non aduersus aliquem vulgarem nobisue similem hominem, sed aduersus omnium nostrũm Saluatorem Christum Dominum: Scriptum nanque est, neminem dicere anathema Iesum, nisi in Beelzebub, hoc est, neminem negare Christum, nisi Satanam habeat, qui ad hoc illum instiget; neque quisquam est, qui istuc in dubium vocet. Draco igitur apostata ille, hoc est, Satanas virum Sacerdotem, incautum, mentéque seductum nactus, & linguam nihilominus adeptus temerariam, & ad veritatis dogmata calumniandum, Christique Seruatoris nostri gloriæ detrahendum promptissimam. (Erat enim peruicax, effrenatóque impetu quæuis etiam absurdissima audacter inconsultéque aggrediens) turbis seditionibúsque omnes Ecclesias adimpleuit. Obsessa autem ad hunc modum recta fide, vbique oriebantur dissensiones, & multa hinc inde iactabantur ab iis, qui iam crediderant: Ambigebant enim seductine essent, an secus, quòd Christum verum Deum esse cogitâssent. Et quid inde sequutũ est? Pestifera quædam lues, quæ orbem depasta est vniuersum, basim quidem habens mendacium, patrem verò Satanam.

Pastorum est ones suas de impendẽti malo commonefacere, cautasq; reddere.

Nestor. bellum in Christum susceperat.

Qui Iesum anathema dicũt, in Beelzebub id faciunt.

Nestorius in omnibus audax & temerarius.

Hæreseos fundamentum mendaciũ, parens Cacodæmon.

Cùm itaq; à Deo in locum speculatoris constituti sumus, quò nimirum populorum curam geramus; quomodo nobis nõ incumbebat, vt admodum alacriter sacra Ecclesiasticáque tuba arrepta his, qui pietatem seruare cupiunt, Diabolicas insidias detegeremus: Quam enim pœnam Deus parauit intempestiuè tacentibus? Sanguinem, inquit, eius de manu tua requiram. At erat, religiosissime Rex, cor tuũ tutũ immotúmq;? Erat sanè, & hoc ipse profiteor; quippe cùm res ipsæ hoc clamẽt, longúsq; temporum tractus, quo impigrè cum Maiorum vestrorum pietate & gloria certatis, prolixè testatum id faciat. Imò verò, quia illis glorioſum est, quòd à vestra serenitate superantur, nihil veritus dixerim, meliorem hac de re honestioremque vos calculum tulisse: Noui enim, quàm immota vobis insit fides, quàm firma in Christum dilectio. Ast scripsi interim

Theodos. cum Maioribꝰ suis de pietate certat.

Constans Theodos. fides, firmaq; dilectio

non omnino inutiliter: Conferent enim commentarij illi ad hoc, vt ipsi aliis, præsertim verò Ecclesiis maiorem in modum hoc tempore turbatis opem per illos feratis: Vestri enim muneris est conseruare, non perdere. Vt ergo tuba, quæ Barbarorum insidias insultusque denuntiat, robustissimum ac pugnacissimum quenque tantùm excitat, propriæque fortitudinis admonet; timidum verò imbecillemque, ne qua ratione in

Apposita, & ad rē valde opportuna similitudo.

hostium acies per impudentiam incidens, crudelitatis ipsorū præda fiat, cautum reddit: Ita quæ ego de Christo eiusdemque Oeconomia cōscripsi, vestram quidem pietatem aduersus Diaboli laqueos acuent incendentque; cæteros verò, qui leui mobilique mente, vel etiam rudes sunt, in fide cautos stabilesque reddent: Quandoquidem Christi mysterium non ita facilè à vulgo capitur: Est enim doctrina illius admodum profunda etiam illis, qui mente alioqui plurimum valent, diuinasq; Scripturas exquisitè versant: Nam & hi quoque veluti in speculo atque ænigmate illud cernunt.

Christi mysteriū ne peritis quidem omnium, ne dum rudibus.

Cùm autem, vt sacratissimus Paulus dixit, colloquia praua bonos mores corrumpant; guttáque distillans, secundùm Sapientis dictum, saxa excauet; fieri nequit, si noxij illi sermones in humanam mentem instar distillantis guttæ subinde incidant, vt graue aliquod damnum illi non adferant, vel omnino quoque eandem corrumpant. Instituta itaque vtiliter ac necessariò hæc à me est admonitio, cùm ad eum ipsum retundendum, qui præter omnem opinionem Christo bellum intulit; tum ad alios quoque confirmandos instruendosque, qui mysterij huius cognitionem non admodum exactè tenebant: Haud secus enim seductoris verbis, ac quadam tempestate iactabantur. Quòd autem necessariò scripserim, ex ipsa rei natura euinci potest. Superioribus temporibus multisque retro annis, res humanę à Deo dissidebant. (Errabat enim vniuersa terra, sicut beatus Dauid canit: *Omnes*, inquit, *declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est vsque ad vnum*) *sed visitauit nos oriens ex alto*: Apparuit enim nobis vnigenitum Dei Verbum, nec nō cum iis, qui in terris degunt, conuersatum est: interuallóq; è medio sublato, per seipsum Deo & Patri nos coniunxit; hoc est, à peccato, per quod ab illo seiungebamur,

1. Cor. 15. Noxij sermones grauiter vulnerāt mentem.

Opportunus Cyrilli sermo ad Theodos & tantùm nō necessarius.

Psal. 3. Luc. 1.

gebamur,nos liberauit,fidéq; iustificauit:*Est enim pax nostra,* secundùm Scripturas,*faciens vtraq; vnum.* Ephes. 2.

Futurum itaque erat,vt fide violata, vinculum pacis nostræ, quo Deo connectimur, disrumperetur; iustitiæque via mentibus nostris erepta,tenebris obrueretur, ne quid dicam grauius: Iustificamur enim per sanctum Baptisma, mortem Christi annuntiantes, simulque resurrectionem eiusdem confitentes. Veruntamen,Christianissime Rex,hominis mortem annuntiamus non vulgaris, sed Dei hominis facti, nostríque causa mortem,secundùm carnem,vt scriptum est, perpessi;viuentis autem tanquam veri Dei,secundùm propriam naturam pati omnino nescij. Cùm ergo Christianorum spes,quod quidem ad seductoris studium, imperitamq; ac futilem eiusdem linguam attinebat, in apertum periculum adduceretur; necessitate quadam adacti non potuimus, Rex, veritatis armis probè instructi illos, qui rectè credunt, nõ defendere. Vt autè in hanc palæstram descenderemus,acre sanctorum Patrũ studium præcipuè nos incitauit:Etenim cùm hi Sacerdotiũ à Deo accepissent,intrepidè hæreticorũ,qui sua ætate Ecclesiam turbabant,peruersitati sese obiectabant,maximè verò impiorum Arrianorũ: Etiamsi,qui tunc humanarũ rerum dominabãtur, veritatem ignorarent;vel cum illis quoq;sentirent,dentibusq; aduersùm Ecclesiæ Doctores infremerent. Verùm illi omni metu superiores, rectam synceramque fidei doctrinam liberè prædicabant:Nõrunt enim,Dominum nostrum Iesum Christũ dixisse:*Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem occidere nõ possunt; sed potiùs timete eũ,qui animã & corpus potest perdere in Gehennã.* Matth. 10.

Fide violata vinculũ pacis nostræ rumpatur necessum est.

Rom. 6.

Deus secundùm propriam naturã pati nesciut.

Spes Christianorum per Nesto. in periculum adducta.

Veteres Patres in propugnanda fide strenui & imperterriti.

Cùm illi igitur,tametsi infensissimos eos haberẽt,qui vniuersale per id tempus in omnes imperiũ obtinebant,quò Seruatoris nostrî omnium gloriã ab iniuria vindicarent,rupto silentio liberè disseruerint, quo modo necesse non erat, vt nos quoq; iustitiæ synceritatisq; illorũ erga Christum vestigiis insisteremus? Quomodo veritas blasphemi illius vocibus opponenda non erat? At verò licet vestræ pietatis in fide stabilitatem certò nôssem;neque ignorarem quoq;, æquè illum vobis displicere,contra quẽ nobis certamen erat,ac mihi; hærebam tamen nõ parum;hinc quidem, ne diuinã offensam incurrerẽ,

Cyrillus anxius hæret, loquíne an tacere debeat.

si silerem; inde verò, ne quid præter decorũ agerẽ, si silentium rumperẽ: Tandẽ ad me ipsum ita aio: Heus tu, silentium excusari non potest. Imò verò si silueris, & apud Deũ, & apud homines grauẽ noxam incurres: Pius & Christi amans est, quẽ Deus regia gloria decorauit. Sed & ipsa quoq; serenissimarũ Augustarũ dyas, quæ iisdẽ illis honoribus potitur, æquè religiosè ac tu erga venerãdum illũ admirationéq; dignũ Virginis partum affecta est. Tũ reliqui, q̃ & ordine, & dignitatũ quoq; excellẽtia his proximè accedunt, rectáq; & inculpata fide ornati sunt, nõ vulgari propter spretã Saluatoris nostri gloriã, & ipsi quoq; tristitia afficiuntur. Quomodo ergo, q̃ Deo grata fore intelligis, animosè nõ adoriris? An non fatuus nauta ille censendus, qui ventum ex animi sentẽtia aspirantẽ habens, vela facere nollet? Nónne iure meritóq; veluti ignauissimus damnaretur, qui in acie cõstitutus, fortiorúmq; manu adiutus, victoria potiri posset, licet per se alioqui debilis ac meticulosus foret, si clypeum hastámq; abiiceret? Talibus ego me ipsum cogitationibus exacuens; vestræq; Maiestatis pietate fretus, imperterritè in medium prodij, aliquod operę pretium facturũ me ratus, si Christi indigna contumelia affecti causam susciperem.

Rex, Reginæ proceres omnes pie erga Virginis partũ affecti.

Ignauus qui hastã abiicit, cùm victoria potiri possit.

Verùm quò de propositi huius vsu & necessitate cõstet planiùs, ad ea, quę hactenꝰ dicta sunt, & hoc quoq; adiiciendũ existimo. Electus est Nestorius tanq̃ Apostolicę Euangelicæq; doctrinæ præco egregius, promouẽdæq; pietatis artifex insignis, nec non tanq̃ is, qui in recta inculpatáq; fide præclarè esset fundatus. Et eiusmodi hunc hominẽ esse cupiebat vestra Maiestas vniuersiq; sanctarũ Ecclesiarũ Præsides, & ego ipse quoq;. Sanè cùm de illius ordinatione literas à piissimis Episcopis ad hoc destinatis accepissem, nihil mali suspicatus; imò verò laudãs & gaudẽs, illiq; tanq̃ fratri & cõministro optima quęq; per diuinã liberalitatẽ obtingere exoptans rescripsi. Quę postea verò cõsequutę sunt tragœdię & accusationes, eę nõ nostrę dilectioni, sed illius improbitati imputãdę sunt. Electus est vt ouis, sed inuẽtus est lupus: Vt syncerus fidelisq; famulus, sed dilexit oppositũ: Vt vuarũ ferax vinea, sed iuxta Scripturas, spinas protulit: Vt industrius agricola, sed insidiatus est agro: Vt bonꝰ deniq; pastor, sed agrestibꝰ feris efferatior euasit. Adde his cũ iã prauis, nescio

Magna de Nestorio initio sui Episcopatus apud omnes expectatio.

Tragœdiæ & dissidia inter Nest. & Cyrillum ex Nestorij improbitate nata.

neſcio quomodo, opinionibus laborare cœpiſſet, admonitũ eſſe ſæpenumero, idq; à multis. Nũ igitur per eiuſmodi admonitiones melior euaſit? Num redargutus mentẽ mutauit? num conſilia retractauit? num boni aliquid animo concepit? num mendaciũ odio habuit? num veritatẽ dilexit? num inſcitiæ caliginem repudiauit? num lucẽ quæſiuit? num nugari aduerſùs Deum deſiit? num contradicentium multitudinem reueritus eſt? nunquid, cũ multos ac penè innumeros offenſos animaduerteret, abſtinuit? nunquid tandem, cùm Eccleſiam fidelium cœtu vacuam deſtitutámque cerneret, indoluit? minimè gentium, vt ipſe rerum euentus paulò pòſt clarè probauit.

Neſtorius deliràs & inſaniens nullis mouetur conſiliis, nullis admonitionibus.

Etenim cùm ſacra noſtra Synodus Epheſi iuxta Maieſtatis veſtræ decretum vndique conueniſſet, venit eò tum ipſe quoque: Cúmque ſuper præteritis lamentari ploraréque meritò debuiſſet, perinde ac ſi neminem per ea, quæ, cùm in magna illa ciuitate etiamnum verſaretur, effutire auſus fuerat, offendiſſet, peiora adhuc adiecit, turpioráque contra Seruatoris noſtri gloriam euomere non dubitauit; parui omnino vel nihili potiùs blaſphemiæ crimẽ, quod antè in ipſum commiſerat, faciens: Quæ enim auſus eſt dicere, ſatius eſt tacere, idque cùm diſſereret cum Epiſcopis ſanctis, optimúmq; apud bonos omnes teſtimonium, & exiſtimationem habentibus. Erant & diuinarum quoque Scripturarum experti, apprimé-que gnari. Qui proinde blaſphemiis illius contra Chriſtum plurimum offenſi, incontinentémque & futilem eiuſdem linguam oppidò deteſtati, manus contra illum lauerunt, & quæ ab illo audierant, ſanctæ Synodo non ſine lachrymis renuntiârunt. Renuntiârunt autem non latenter, aut occultè, ſed ea fiducia, vt inter acta quoque, quæ fidei gratia literis tradebantur, ea referri expeterent, paratósque ad reuincendum illum ſuper his, quæ blaſphemè nefariéque contra Chriſtum loquutus fuerat, ſeſe offerrent. Fecerunt autem hoc, diuini illius iudicij ſeueritatem metuentes: Nec enim remiſsi zelatores erant; ſed diuino amore ardentes, ſyncerámque dilectionem erga Chriſtum oſtendentes: Namque vt ij, qui ſacri veſtri Imperij ſceptris parent; ſiue illi generoſi Duces extiterint, ſiue in quacunque alia dignitate, vel præeminentia conſtituti

Neſt. Epheſi adiit peiora prioribus.

Neſt. cum Epiſcopis diſceptans virus ſuum impudẽter prodit.

Cur Epiſcopi blaſphemas Neſt. voces ad Synodum detulerint.

constituti fuerint, præclari percharíq; apud vos euadũt, si iusta indignatione in illos feruntur, qui petulantẽ infrenemq́; linguam in vestrã dominationem mouerũt; vel aliquid aliud absurdũ alioqui admiserũt: Ita Domini quoq; Sacerdotem omni laude apud Deũ & homines dignum reddit, si neminẽ contra diuinã gloriam impune nugari patiatur; sed omnes omnino tales summorum hostium loco habeat. Quin & beatus quoq; Dauid magnæ gloriæ id sibi ducens, ita alicubi concionatur: *Nonne qui oderũt te Domine oderam? & contra inimicos tuos tabescebam? perfecto odio oderam illos; inimici facti sunt mihi.* Quòd si ij Christum diligunt, qui illũ blasphemant, vtiq; à recta ratione aberrant, qui eos impugnant. Si verò Christum oderunt, manifestum fit, nec vllo modo in dubium cadit, eos admodum suspiciendos, Deóque egregiè charos esse, qui syncera cœlestiq; doctrina illorum nugis repugnant.

Impp. grati, qui illorum honorẽ & existimationẽ vindicant.

Psal. 138. Cõtra Dei hostes perpetuò dignadum.

Erat autẽ & alia quoq; ratione vestro imperio vtile & necessariũ, vt à diuinis altarib⁹ is pelleretur, qui illa profanârat. Si causam quæris, dicã paucis, ea ex diuinis literis in medium adferens, quæ rem ob oculos ponant. Israëlitæ aliquando ea floccifacientes, quę per sanctissimum Moysen sancita fuerant, mandatumq́;, quod acceperant, aspernantes, à Deo ad simulacra, militiamq́; cœli desciuerunt; eáq;, vt scriptũ est, numinum loco coluerunt. Ad tantam autem miseri illi improbitatẽ impietatemq́; deuenerunt, vt diuinum quoq; templum polluerent. Succensuit ob isthæc Deus, redegitq́; illos in inimicorum potestatem. Posteaquàm autem Ezechias vir sanctus & bonus adeptus est regnum; quæ conciderãt, restituit, sacróq; templo repurgato, omnipotẽti Deo, quæ conueniebant, obtulit. Scriptum autẽ de illo ad hunc modum extat: *Igitur Ezechias regnare cœpit, cùm viginti quinq, esset annorũ; alloquutusq́ est Leuitas, dicens: Audite me Leuitæ, et sanctificamini; mũdate domũ Domini Dei Patrũ nostrorũ, & auferte omnẽ immunditiam de Sanctuario. Peccauerũt Patres nostri, & fecerunt malum in conspectu Domini Dei nostri; dereliquentes eum.* Cùm autẽ hisce & alia quędam audientibus salutaria adiecisset, subintulit iterum: *Et nunc filij mei nolite negligere; vos elegit Dominus, vt stetis coram eo, & ministretis illi, colatisque eum, & cremetis ei incensum. Surrexerunt ergo Leuitæ, cõgregauerunt q́ fratres suos, & sanctificati sunt; & ingressi*

Perutile & necessarium Regnis, vt è medio tollantur Hæretici & Schismatici.

Iudæi, Deo vero deserto, subinde in peius prolabebantur.

2. Reg. 29.

& ingreſsi ſunt iuxta mandatum Regis, et ex imperio Domini, vt expiarent domum Dei. Et ingreſsi ſunt Sacerdotes domum Domini, & in aulam domus Domini. Subiungit deinde ſancta Scriptura: *Et ſexta decima die primi menſis, quod cœperant, cõpleuerunt. Ingreſsiq; ad Regẽ Ezechiã, dixerunt ei: Sanctificauimus omnem domum Domini, et altare holocauſti.* Deinde ſubiungitur hìc rurſum: *Conſurgensq; diluculo Ezechias, adunauit omnes Principes ciuitatis, et aſcendit in domũ Domini, obtuleruntq; ſimul tauros ſeptẽ pro peccato, pro regno, pro Sanctuario, et pro Hieruſalem.*

Intelligis hinc, Chriſtianiſsime Rex, optimum illum Ezechiam, cùm Deo ſacrificare inſtitueret, non priùs in templũ Dei aſcendiſſe, & ea, que in votis habebat, perfeciſſe, quàm Sacerdotibus Dei domũ Domini repurgare, omnemq; immunditiam inde eiicere præcepiſſet. Eo autẽ facto, adolebat ſplendidè, gaudebatq; ex animo, nec iniuria; vt qui iã acceptũ Deo ſacrificium ob id ſe oblatũ ſperaret, & templum ab immunditia liberâſſet. Eiuſmodi quippiam à veſtra quoq; Maieſtate ad Chriſti gloriam factum eſt: Eſt enim vobis in more poſitũ, vt in Eccleſiis ſacrificetis, largiſsimaq; manu, quæ ſunt ad Dei gloriam, offeratis. Verùm neceſſarium erat, vt templum ab omni macula, omniq; inquinamento priùs repurgaretur & liberaretur, quàm gratũ opportunumq; ſacrificium à vobis offerretur. Blaſphemia autem in Chriſtum, calumniandi ſtudio prolata, excedit omnẽ inquinationẽ. Sed, vt modò aiebã, præcepiſtis Sacerdotibus, vt repurgarẽt vobis templum, illudq;, imperitã impiamq; linguam cõpeſcentes, ſanctificarẽt, quò vos hac ratione apud Deum, & Angelos, & homines illuſtriores ſitis.

Ezechias ante tẽplum repurgatũ, non ſacrificat.

Theodoſius in cultu Diuino munificentiſsimus.

Omne inquinamentum excedit hæreſis et blaſphemia in Deum.

Sancta itaq; & Oecumenica Synodus, Chriſto omnium noſtrũm Seruatori gratificari volens; fideiq;, quæ in ipſum eſt, patrocinari ſtudens, illud; quod ſcriptũ eſt, tantùm nõ dicens: Zelo zelata ſum pro Domino, ſedulò id operã dedit, vt omnis omnino ſcandali occaſio è medio faceſſeret? Verùm quos æquum erat, vel omnino quoq; oportebat cum his, qui laborabãt, fortiter dimicare, promptéq; ac cupidè pugnare; & præmia ex cõſequenti, quæ propter ſtrenuitatem erga Chriſtum perſolui ſolẽt, perinde ac nos participare, omnemq; zelũ vnà nobiſcum cõplecti, & pia quadã alacritate impleri: Hi duri &

3. Reg. 19. Syno. Epheſ. tollẽdis ſcandalis incũbit.

Quos par erat eſſ Synodo cõtra hoſtem pugnare, illi contra Synodum arma capiunt.

immiſericordes euaſerunt, nihiliq; blaſphemam illam improbitatem ducere viſi ſunt. Dolent ſanè & mœrent non parum & ipſi quoque; at id non tam propter Chriſti gloriam, quàm propter eũ, qui impiè ſæpenumero contra Chriſtum nugatus fuerat. Quare & eos quoque impugnant ipſi, qui animoſè pro Chriſto dimicârant; eorúmq;, qui, quæ Chriſti ſunt, ſapere volebant, per ea, quæ temere auſi ſunt, apertos aduerſarios ſe declarant, illud tantùm non vociferantes: Cur petulantẽ infrenemq; linguam compeſcuiſtis? Cur lupũ, ouina pelle detracta, omnibus mortalibus notum reddidiſtis? Nam blaſphemum illum, & deprehenſum, & reprehenſum eſſe ægrè ferre, nihil aliud, vt opinor, eſt, quàm hoc ipſum, quod iam dicebam, proclamare. Etenim Antiochenæ Eccleſiæ Antiſtes à veſtra dominatione ad præfinitum diem adeſſe iuſſus, in ſacra Synodo deſideratus eſt: Studio enim in itinere hærebat, quò ea ratione & cunctatione illius improbitati gratificaretur, qui contra Chriſtum nugatus fuerat; vel ob id etiam, quod veriſimile fit, aut verũ potiùs indubitatumque exiſtit, quòd eiuſdẽ cum illo ſententiæ eſſet: Nam cùm ſextus decimus dies iam ageretur, Primarij quidam ex iis, qui cum illo agebant (erant enim Metropolitani) vix tandem venêre, illiusque nomine ſanctæ Synodo denuntiârunt, Ioan. Antiocheni aduentum ampliùs non eſſe expectandum; ſed maturandũ, vt decreta veſtra primo quoque tempore perficerentur.

Turpe & impium Orientalium ſtudium.

Ioan. Antioch. de Neſtorianiſmo Cyrillo vehementer ſuſpectus.

Tunc demum itaq; ſacra Synodus in ſancta Eccleſia, quæ appellatur Maria, congregata, Chriſtum aſſeſſorem, & veluti caput conſtituens: (Venerandum enim Euangelium in ſancto Throno collocatũ, illud tantùm nõ ſanctorũ Sacerdotũ auribus inſonabat; Iuſtum iudiciũ iudicate; ſanctè inter ſanctos Euangeliſtas, & Neſtorij voces diſcernite) communi omnium ſententia illius quidem dogmata condemnauit; Euangelicæ verò Apoſtolicæq; traditionis puritatem ac venuſtatẽ approbauit: Atq; ita veritatis vis obtinuit: Omnes enim rectam ſynceramq; fidem aſſeruerunt; quam & vos quoque, Chriſtianiſſime Rex, ex animo cõplectimini: Omnis nanq; veſter conatus

Euangeliũ in medium propoſitum Chriſtum repræſentat.

Theodoſ. Auguſtæ pietatis & veritatis perquàm ſtudioſus.

tus ad id tendit, quod Deo probatur, cumq; vera pietate coniunctum est: Nunq enim quicquam veritati præposuistis. Ioan. verò Antiochenę Ecclesię Præsulatum sortitus, negligens quidem, & segnis, & patiens est, vbi Christus iniuria afficitur; acer verò & indomitus, vbi condemnatur is, qui maledicam linguā contra eundem Christum strinxerat. Etenim vbi primùm Ephesum venit, perinde ac si, quodcunq; animo libuerit, priuata auctoritate facere ipsi licuerit, nullo prsus accusante, quasi in vniuersum Ecclesiasticæ leges è medio sint sublatæ; neque Deus res humanas quicquā omnino curet; plusq; valeat stultitia, quàm prudētia; iræ indulgens veriùs, quàm sobriæ rationi dominatum permittens, cùm vix curru desiliisset, cubiculumq; ingressus esset, adhuc puluerulentus, iis assumptis, qui eâdem cum illo mente pręditi erant, putidam planeq; stultam sententiam tulit (Erant autem factionis illius socij viri exules, Cœlestiani, depositi, Nestorianæque dementiæ æmuli, nec nō ex magna quadam stupiditate in blasphemiæ contra Christū crimine cū illo confœderati) vniuersamq; Synodum insigni contumelia afficere studuit; vtpote excommunicationis nota ad vnū omnes aspergens, quotquot ex vniuerso orbe Ephesum venerant; Viros vtiq; venerandos vestræq; Maiestati notissimos, & apud optimum quemq; summo semper loco habitos. Mihi verò & Ephesiorum Antistiti grauiorem contumeliam intulit: Ementitus est enim, quòd cum impio Apollinario sentiamus, quódque impia & friuola Arrij & Eunomij dogmata approbemus.

Ioan. Ant. segnis vbi Christus blasphemiis impetitur, acer vbi hostis illius condemnatur.

Stultā insanamq; sententiam in insontes tulit Ioan. Antiochenus.

In omnes iniquus Ioan. Antio. in Cyrillū verò & Memnonem iniquissimus.

Fecit autem hoc indomitis iræ impulsibus cōtra me furens, totasq; impio furori & arrogantiæ habenas permittens. Quam sanè rem eò magis admiror, quò antè semper amicū ac beneuolū animum erga me ostenderat: Nec enim vnq sermones meos reprehendit. Imò cum magna beneuolentiæ significatione ad me scripsit, measq; vicissim suscepit. Sed & literis quoq;, quas paulò antè ad me dederat, quàm ad Ephesinæ ciuitatis portas (vbi & dulcibus quoq; dilectionis affatibus me complexus est) se adiunxisset, hæc inter cætera inseruit: Domino meo piissimo, sanctissimoq; cōministro Cyrillo in Domi-

Ion. Anti. ante Nestorium exauctoratū Cyrillo semp amicus.

Hæc epistola integra legitur Tomo primo cap. 21.

no salutẽ. Non mediocriter me angit, posteaq̃ sanctitas vestra Ephesum omnino aduenerat, paucos hosce itineris dies mihi adhuc reliquos fuisse: Desiderium enim tuæ sanctitatis magis vrget, vt iter hoc celeriter absoluam, quàm alia quæcunq; necessitas. Et infra: Ora Domine, vt hosce quinq;, aut sex dies nobis adhuc residuos citra molestiã transigamus; occurrentesq; sacrum illud Diuinumq; caput tuũ complectamur. Dominus meus Ioannes Damascenorũ Episcopus, Paulus, & Macarius, piissimi Episcopi, sanctitatem tuã salutant. Vniuersam, quę tecum est, fraternitatẽ, ego cæteriq;, qui mecũ sunt, salutamus. Vale, & pro nobis orare perge Dñe, piissime & sanctissime.

Turpe Episcopo confingere beneuolentiã, quò potentiùs noceat.

Iam quo modo, qui me comministrũ, & fratrem appellabat, statim præter omnem expectationẽ factus est inimicus, nihil quicquam à me læsus? Verùm vt commisi in me delicti culpá repellat, dicere audio: Callidè scripsi, inimicitiam, quã suo tempore in lucem prolaturus eram, dissimulans, tectamq; habens. Egregia verò responsio. Rursum si hæreticus sum, si impiæ Apollinarij, & Arrij, & Eunomij improbitatis mihi cõscius sum, quo ore me comministrum suum vocat? Cur caput meũ sanctum & sacrum appellat? An non omnibus perspicuũ est, qui cum Barbaris conspirant, eos modis omnibus sacerrimi vestri Regni inimicos haberi? Sed inimicitiã occuluisse, ais, & dulcem sermonẽ vsurpâsse, cor autem amarulentia refertũ habuisse. At quis eum laudare audeat, qui ad eum modum viuere cõsueuit? Vult nos forsan in Græcorum sapientes curiosè inquirere? Sed illi oderũt eum, qui aliud in ore, aliud in corde gerit. Inquiramus diuinæ Scripturæ scopum. Certè Deum hìc clarè, de his, qui eodem cum illo sunt ingenio, dicentẽ audimus: *Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta est, in ore suo pacem cum amico loquitur, & occultè ponit ei insidias. Nunquid super his non visitabo, dicit Dominus?* aut in Gentem eiusmodi non vlciscetur anima mea? Fraus enim & impostura & tecta amarulentia execrabiles sunt coram Deo. Neque ferre eos potest, qui pacificè loquuntur, inimicè verò affecti sunt. Quare & horum quoque vindicem se fore interminatur. Verùm temerarius ille conuiciator, callidusque calumniator, excusationem in

Exosi & execrabiles apud omnes, q aliud in lingua promptum habẽt, aliud in pectore clausum gerunt.

Hiere. 9.

peccatis

in peccatis, vt scriptum est, quærens, comptumque suo iudicio sermonem instruens, dicet forsan: Et ego quoque pro Domino zelatus sum; sicut & sancta Synodus; sed quòd hæretici essetis, mea vos sententia contristaui. At dum ista hæc dicit, similem se illis ostendit, quos Esaias Propheta veluti in proscenium adducit, dicentes: *Posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.*

Cuiusmodi sint, qui mendacium spem suam ponũt. Esa. 28.

Et vt nemo fortè istuc dicat, res ipsa tamen clamat: Primum namq; insignem fastum, intolerandamque arrogantiã hoc ipso declarauit, quòd omnes, quotquot per vniuersum orbem degunt, sanctos Sacerdotes indigna contumelia afficiens, eademque virga feriens, sua sententia à communione excluſos voluit: quo tamen conatu non tam illos læsit, quàm seipsum ab illorum communione seiunxit: Familiare est enim stolidioribus, dum quippiam adoriuntur, quod vel tentare nefas erat, vt sibi magis incõmodent, quàm aliis, quibus ea de re incommodaturos se arbitrabantur. Ad hæc quam non absurditatẽ & ἀταξίαν præ se fert, maiores se obiurgare? Sublimiorem ordinem sortitis impudenter insultare? Ecclesiasticarum legum disciplinam pacis conciliatricem deserere? & ne eorum quidem, qui in seculo versantur, prudentiam imitari? Enimuerò pia vestra Maiestas vnicuique dignitatis modum præfinit. Vnusquilibet autem ex iis, qui aliquo honore potiti sunt, ordinis locique sui non ignarus, præstantiori cedit; nec cum paribus contendit: Hic autem istuc vt rem parui momẽti negligens, omnemque decori rationem contemnens, est reni quodam temerarioque impetu in omnes fertur. Et cùm omnium communione sese priuauerit; credit tamen, res suas egregiè se promouisse.

Infignis arrogantiæ fuit in totam Synodum excommunicationis sententiam ferre.

Stulti, dum aliis officere volunt, sibi plerunq; magis officiunt.

Turpe Maioribus petulanter insultare.

In politicis, neque inferior in superiorem, neque par in parem insurgit.

Verùm si me & Ephesiorum Episcopum hæresi infectos esse certò nôrat, cur, ante quàm ad Ephesiorum ciuitatem venisset, literis nos non accusabat; eaque, de quibus nobis litẽ intẽdebat, plana non faciebat? Cur posteaquàm Ephesum venerat, nos non conueniebat? Cur intrepidè crimina nostra in medium proferens, nos non accusabat? Cur Synodi cœtui sese adiungens, nos ad Apologiam non prouocabat? prouocatos-

que vnà cum aliis; si quidem rectè sapiebamus & loquebamur, à culpa non liberabat? vel certè ab Ecclesiasticis dogmatis aliena sentire deprehensos, iustæ condemnationi non subiiciebat? Verùm quia animaduertebat, frustra se nos accusâsse, impiamque contra Orthodoxos calumniam se struxisse, nihil horum fecit; sed Nestorij reuerentiæ & amicitiæ cum nostro damno gratificari volens, abscondito nos læsit; & veluti in nocturna quadam pugna non visus, iaculo nos petiit: Siquidem chartam quandam falsis accusationibus plenam concinnauit, eamque ad pias vestras aures deferre non dubitauit; parum id, quod Diuinis literis proditum est, animo pertractans; videlicet: Nullum mendacium coram Rege protuleris.

Ioan. Ant. insidiosè cõtra Cyrillum & Synodum egit.

Coram Regibus nequaquam mentiendum.

Nos verò, vbi hoc resciuissemus, libellum conscripsimus; eundemque sanctæ & Oecumenicæ Synodo exhibuimus, cùm rectam illibatamque Ecclesiæ fidem profitentes; tum eos quoque, qui Arrij, Eunomij, & Apollinarij dogmata sectãtur, anathematizantes. Sumus autem illũ hortati, vt iuxta Ecclesiasticas leges in medium prodiret, suosque sermones firmaturus, erroris nos conuinceret: Erant enim, opinor, quæ egimus, legi consentanea. Ipse autem eò insolentiæ, imò verò eò timiditatis ac desperationis processit, vt neq; ad nos venire, neq; S. Synodum intueri ausus fuerit; cùm tamen non expectare, vt vocaretur, sed vltro occurrere, disertè redarguere, damnationis reos pronuntiare, ac pro sua tandem sententia enixè certare debuerit. Verùm mala conscientia impeditus adeò non occurrit, vt sanctæ Synodi præsentiam metuens, ne ex ædibus quidem prospicere animum induxerit. At quomodo verisimile fit, selectos Sacerdotes, memores Dei dicentis: *Iustum iudicium iudicate; nec personam in iudicio accipite*: Dei enim iudicium est; nos condemnationis sententiæ subiecturos non fuisse, si hæresi infectos deprehendissent? Erat enim omnino necessarium, vt actorum commentarij conficerentur; qui & hæc ipsa, & cætera omnia vobis palàm facerent. Regionibus magnisque ciuitatibus dominationis vestræ nutu vnus Iudex præficitur, qui vestra fretus auctoritate, capitalium rerum iudicia exercet; vósque tanquam legislatores reueritus, vestris-

Ioan. Ant. mala conscientia impeditus Synodum intueri non audet.

Deut. 1. 16. Synodus Cyrillo non pepercisset, si hæresi infectus fuisset.

vestrísque decretis nixus, iustè iustitiæ clauum moderatur. Cùm itaque hæc ita habeant, quomodo credibile fit, illos, qui à Deo ad Sacerdotium vocati sunt, totque numero existunt, & propter vitæ splendorem existimatione haud vulgari sunt, nos magis reuerituros fuisse, quàm Diuinum præceptum?

Non contingit, eundem esse bonum, & magis interim vereri hominem, quàm Diuinum præceptū.

Quòd autem illius animus ad fastum & arrogantiam sit planè infrenis, id ex aliis quoque perfacilè cognoscere licet. Iam tertius agitur annus, ex quo nouorum dogmatum inuentor Nestorius blasphemias suas publicè euomere cœpit. Postquàm is verò suis propriis literis sanctissimo Romanæ Ecclesiæ Episcopo Cœlestino animi sui morbum patefecisset, non statim duram seueramque sententiam in se excepit; sed quò praua illa, qua laborabat, opinione reiecta, rectam fidem complecteretur, admonitus est. Admonitus est autem non semel, sed sæpius amicè. Ioannes verò tanquam exactus, vt putat, Diuinorum dogmatum scrutator: (Nolo enim grauiùs aliquid in illum dicere,) quique propter Diuinarum legum cognitionem mirè sibi blanditur; cùm nunquam eos, quos læsit, commonefecisset; nec verbum vllum cum illis commutâsset; imò neque temeritatem suam publicè tueri ausus fuisset; impia tamen sententia sua contumeliam illis inferre studuit; & fortè magnificè ea de re sese iactat. Sed audiat beatum Dauidem dicentem: *Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua, & sicut nouacula acuta fecisti dolum. Dilexisti malitiam, super benignitatem; iniquitatem magis, quàm loqui æquitatem. Dilexisti omnia verba præcipitationis lingua dolosa. Propterea Deus te destruet in finem, euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viuentium.*

Nest. sæpe suauiter admonitus, nec ideo tamen emẽdatus.

Cœlest. Romanus Pont. mitior in sontif. Nest. quàm Ioã. Ant. in insontem Cyrillum.

Psalm. 51.

Intelligo autem, non deesse, qui illum à delicto in nos commisso absoluere conentur: Asserunt enim, iustè ob id nobis succensere, quòd ipso adhuc absente contra blasphemum Nestorium Cõcilium coëgerimus. Verùm hi longè rectiùs facerent, si illius potiùs studiosam moram accusarẽt, quàm nos, nostrámue diligentiam. Vel si illis culpam hanc assignaret, qui

Iniustè Ioan. Ant. fautores odiorum causam in Cyrillũ reiiciunt.

qui aduentũ illius anteuertentes, sacrę Synodo denuntiârunt, ipsum expectandum non esse: Veriùs namque illius vocibus, q̃ nostræ priuatæ voluntati insidiosè obsecuti in eam sentẽtiam venimus. Quare non magis illos mendaces seductoresq́; odio prosequitur? at hos inter præcipuos amicos habet. Sed esto forsan offensus sit, oportuitne ob id illum Diuinas leges aspernari? Deiq́ue obliuisci dicentis: *Insontem ac iustum non occides*? Debebátne eos condemnare, qui de nullo crimine, aut turpitudine fuerant cõuicti? Debebátne fratres impietatis gladio impetere? Ecclesiasticas leges contemnere, calumniari, mentiri? idque pientissimis vestris auribus? Debebátne rectam fidem floccifacere, eoque animo esse, vt culpæ expertem iudicet neminem? & interea illius causæ patrocinari, qui contra Christũ blasphemias effudit; quærere mendacium statuere? veritatem euertere? dabitne quisquam, hæc esse sanctæ mentis fructum? hæc esse Sacerdotalis consilij inuenta? Atqui Deum dicentem audio: *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius*. Clarum est itaque per ea ipsa, quibus vesaniæ, qua contra nos vsus est, causas refellere se putat, impiè egisse apertiùs deprehendi.

Hinc liquet, Ioan. prodromos fucũ Synodo feciſſe.

Exod. 25.

Ioan Antioch. facta à Sacerdotis officio prorsus aliena.

Malach. 2.

Ego verò, Christi amans Rex, gaudebam quidem, cùm è patria discederem, Alexandriaque vestra relicta Ephesum proficiscerer, etiamsi magna vis venti velis sese infunderet, instarque tonitrui nauem percelleret, ac fluctus in sublime sublatus circum gubernatorum capita æstuaret. Cùm hæc, inquam, maris facies esset, in tantoque naufragij periculo versarer, adhuc alacri erectoque animo eram; futurum sperans, vt optatissimo Maiestatis vestræ aspectu potiri quandoque daretur. Rursum cùm illi ex Ephesina ciuitate ad illustrem illam vrbem deuecherentur, qui ad hoc à sancta Synodo delecti fuerant; vt iis, quæ ab illa, & in illa acta fuerant, suffragarentur, maiorem in modum ex illorum numero esse cupiebam; primò quidem, quò Maiestatem vestram coràm viderem & audirem; deinde verò vt in vestra præsentia contra Episcopum Antiochenum iure agerem, palamque ostenderem, eum ob id sycophantam egisse, iniqueque insaniuisse, & quasi impotẽtibus qui-

Cyrillus Alexandria Ephesũ proficiscitur.

Cyrillus cupidus videndi & conueniendi Theodosij.

Cur Ioan. Antio. Cyrillo infestus.

quibusdam furiis actum esse, ꝙ Nestorianarum blasphemiarum capita anathematizâssem: Nam ad meam fidem quod attinet, huic luculentum testimonium perhibet, nõ sola Romana Ecclesia, verùm sacra quoq; Synodus, ex vniuerso orbe, qui sub cœlo est, propemodum coacta: Nam quòd nulla ex parte ab Euangelica & Apostolica traditione aberrârim; imò verò, quòd rectam minimeq; obliquam sacrorum dogmatum semitam percurrerim, id, posteaquàm epistolas, quas ad Nestorium perscripseram, legissent, communi sententia confessi sunt omnes, maiorisque fidei causa in actorum commentarios scripto retulerunt.

Cyrilli fides ab vniuersali Synodo approbata.

Optabam autem non horum tantùm gratia illic esse, sed quòd aliorum quoque delationes, quas falsò contra me meosque instituêrunt, vanas mendacesq; esse monstrarem: Siquidẽ Nestorianorum dogmatum propugnatores, inuidiæ odiique arcum in me tendentes, intemperantiæq; & insaniæ suæ virus, variis modis aduersùm me euomentes, viros quosdam, quorum, vt est apud Paulum, Deus venter, & gloria in confusione eorum est, mercede parârunt, vt per hos me accusarent, meaque consilia & studia apud Maiestatem vestram turbarent, & in odium raperent: Tentaueruntq; hoc ipsum iam aliâs quoque, cùm nulla iniuria à me sint affecti, nullamque prorsus aduersùm me causam habeant. Hi verò, qui insidiatoribus meis nugaces linguas suas venditârunt, frustra contra me nugati sunt, nihil intentatũ relinquentes: Qui enim huiusmodi sunt, nihil non audent: Consuetam enim malitiam habent. Quare etiam pro nihilo ducunt, licet illatæ calumniæ rei peragantur; sæpissimeque contra illos quoque mentiti deprehendantur, quos antea nunquam viderant, neque vlla ex parte cognitos habebant: Nõrunt enim, eos esse tales, talemque vitæ consuetudinem iniuisse, quotquot Alexandriam vestram inhabitant. Nugati sunt itaque, calumniandi materiam iis, qui sponte ad hoc ferebantur, prælibantes, mercedemque, tanquam quoddam largitionis specimen, quò id contra me facerent, statuentes. Tuli autem ista equidem admodum ægrè: Quomodo enim id ægrè non ferrem? Veruntamen recordatus

Philip. 3.

Cyrillo infesti Nestoriani multo iam tempore.

Impudens res mẽdacium & sycophantia.

Mercede comparãtur, qui publicè Cyrillo obloquãtur.

Matth.5. sum omnium noſtrî Seruatoris dicentis: *Beati eſtis, cùm maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduerſùm vos, mentientes propter me: Gaudete & exultate, quia merces veſtra copioſa eſt in cœlis*: Sic enim perſequuti ſunt Prophetas, qui fuerunt ante vos.

Sanè quàm diu iniquitatis pater Satanas Eccleſiis, iisque, qui rectam fidem habent, impune inſidias molitur; Apoſtolicæque & Euangelicæ fidei traditionem per ſuos ſatellites & adminiſtros inoffenſè adulterat, pacem agitat; verùm, vbi primùm illi, qui rectæ fidei ſtudioſi ſunt, veritatem ipſi opponunt, illisque, qui rectam DOMINI viam peruertunt, Chriſtum (qui ipſa Veritas eſt) belli ſocium & auxiliatorem nacti, viriliter obſiſtunt; tunc ſtatim omnis mendacij pater multos, qui mentiantur, excitat: Statim agreſtis illa ſycophantarum multitudo aduerſus illos, qui piè viuere volunt, bellum ciet. Hanc moleſtiam ipſos quoque ſacros Prophetas perpeſſos comperimus: Etenim prophetabat olim beatus Amos, Iſraëlitaſq; (quòd dilectionem erga Deum pro nihilo habuiſſent, legesque ſibi datas neglexiſſent) vehementer reprehendit. Verùm in medium prodiit, & reſtitit illi Amaſias (Erat hic autem Pſeudopropheta, & cultor Dæmoniorum,) detulitque ad Regem Iſraëlis virum verè ſanctum ac Prophetam, ad hunc modum illum accuſans: *Rebellauit contra te Amos, non poterit terra ſuſtinere vniuerſos ſermones eius*: Pari modo beatus quoque Hieremias Propheta peccantem populum Iſraëlem vias ſuas corrigere iuſsit. Verùm non defuerunt, qui illum calumniarentur: Incitauerunt enim contra illum Sedechiam, qui regni ſolium tum obtinebat. Erat profectò cauſa hæc grauis & verè moleſta. At id interim, quod Deo placitum amicumque ſciebant, pluris faciebant, quàm propriam vitam; atque ita in concepto virtutum ſtudio conſtanter perſiſtebant, ſcriptum eſſe recolentes: *Cor Regis in manu Dei eſt. Quocunque voluerit, inclinabit illud.* Reddebat is autem illos, qui Iudaicarum rerum potiebantur, nō infrequenter clementes, miſericordiæque ſtudioſos, vtcunque contra veritatis præcones vehementer incenſi exacerbatique eſſent,

Diabolus tacet, quàm diu impune graſſari ſinitur.

Pſeudopropheta Amaſias.

Amos.7.

Eſaias à Sedechia Rege, propter veritatem, malè acceptus.

Prouerb.21.

Sed

Sed mittamus, quæ illis acciderunt, tanquam omnibus nota; in mentem reuocemus celeberrimum beatissimumque Patrem nostrum Athanasium, qui olim Alexandriæ vestræ Episcopus extitit. Impugnabat ille peruersam Arrij opinionem; nugacitatis verò illius assentatores pertinaci studio illum calumniabantur; petulantemque & infrenem linguam aduersùs illum exertabant. Neque mendaciis contenti, brachium quoque cuiusdam hominis absciderant; abscissumque circumferentes, horrendum videntibus spectaculum exhibebant. Aiebant autem, Athanasium illud abscidisse; quendam verò Arsenium nomine incommodum illud accepisse. Obtinuit autem calumnia hæc multos seducens multo tempore, donec tandem Arsenius ille, qui hactenus latuerat, adhuc viuus compertus est; eáque ratione improbitatis conatus illorum detectus est. Erat sanè Sycophantia ista animis liberis, bonamque conscientiam habentibus molesta, planeque acerba: Angebaturque vehementer illorum animus, quibus ista acciderant; maximè verò quòd temere ab iis eiusmodi molestias insidiasque perferrent, qui nulla vnquam re læsi fuerant. Veruntamen quòd ista iis vsu olim ventura erant, qui veritatis patrocinium susciperent, Diuina Scriptura iam dudum antè pronuntiârat: Clamat enim: *Vsque admortem certa pro iustitia, & DOMINVS pugnabit pro te*: Sed & ipse quoque Dominus noster Iesus Christus discipulos suos ad bonam quandam confidentiam excitans, suadénsque, vt quoduis mendacium, omnémque persecutionis molestiam animosè contemnerent, ita aiebat: *Si me persequuti sunt, & vos persequentur. Si Patremfamiliâs Beelzebub vocauerunt, quantò magis domesticos eius*: Solatur autem & quidem admodum salubriter, quod subiungitur: *Non est*, inquit, *discipulus supra magistrum, nec seruus supra Dominum suum*: Si enim Christo contradixerunt, quæ nostrî habenda erit ratio? Et si contra quemuis Sanctum instructæ sunt calumniæ, quomodo nos minimi illas effugiemus? Intemperans quidem est impiorum lingua; sed prona ad ima fertur, maledicta, & odibilis est corã Deo. Psallit igitur beatus Ptopheta Dauid: *Disperdet Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam.*

Calumniæ variæ Athanasio ab aduersariis impositæ.

Arsenius, cui Athanasius brachium ad magiæ vsum abscidisse ferebatur, viuũ & incolumem se exhibet.

Grauiùs molestãt amicorum insidiæ.

Ecc. 4.

Matth. 10.

Non mirum, si ibi membra persecutionem patiantur, vbi caput ipsum suprema perpessũ est.

Deo lingua dolosa exosa est.

Psalm. 11.

Victor solitarius seditionis iniustè accusatus.

Expertus est mecum infrenatæ linguæ iacula dilectus solitarius Victor quoque: Sparserant enim de illo quidam ex iis, qui mendaciis assueuerunt, quòd contra me quoque quædam absurda nugatus esset; tantumque valuerat hæc fama, vt illum, cùm Ephesum ad me venisset, nonnulli ex sancta Synodo plurimum obiurgârint; imò verò, vt vniuersi veluti vnum ex impiorum numero illum auersati sint: Etenim odio incitati publicè parricidam & fratricidam, aliisque eiusmodi malis ominis nominibus appellabant. Cùm autem hoc intellexisset, multis admodum sanctis Episcopis ipsum circumstantibus, sublatis in cœlum manibus, præter morem suum, per sacrosanctum Baptisma, & veneranda Christi mysteria, nullius horum scelerum sibi conscium esse iurabat: Et adhuc offensorum animos ægrè hac ratione placare potuimus. Verùm enimuerò licet plurimi mendaciis dediti, nec non ab iis, qui Nestorij partibus studeant, ad hoc incitati in me irruerint, frustráque insultârint; sufficit tamen ad horum omnium impetus frangendos vnica Seruatoris nostri gratia, vestræque pietatis iustitia. Ex ardenti itaque camino ereptos, placidissimis vestris nutibus seruâstis, quò vnà cum aliis, qui per vniuersam vestram Ægyptum sparsi sunt, sanctis Episcopis & Monachis continuè pro Imperij vestri victoria, eiusdémque stabilitate gratiarum actiones sanctissimo CHRISTO offeramus, per quem, & cum quo Deo & Patri sit gloria, cum sancto Spiritu in secula. Amen.

Victor solitarius ab imposito crimine iuramento se purgat.

Cyrillus Imppgratia è persecutorũ camino ereptus.

Tomi quinti caput III.

ARGVMENTVM.

IMPERATOR Theodosius, cùm ex Cyrillianis literis, tum ex Legatorum quoque, quos sacra Synodus Constantinopolim miserat, relatione didicerat, Oecumenicum Concilium nihil non legitimè, Ecclesiasticisq; sanctionibus conuenienter instituisse & decreuisse; adeoque, quæ Orientales partim

partim per literas, partim per internuntios Imperatoriæ Maiestati de Cõcilij actis suggesserant, vel omnino, vel maiorẽ certè in partem falsa esse. Omnia proinde & singula, quæ à Cõcilio definita fuerant, firma rataq; esse volens, et pacem nihilominùs Ecclesiis integrè restitutam cupiens, per Tribunum & Notarium suum Aristolaum mittit has ad Ioannem Antiochenum præcipuum schismatis auctorem, seuerè illi mandans, vt positis prauis animi affectibus, primo quoq; tempore cum Cyrillo, quem præ cæteris acriori odio insectabatur, in gratiam redeat, eiusq; rei causa Nicomediam se conferat; tum vt Nestorij exauctorationi subscribat, blasphemaq; illius dogmata anathematizet: Postremò ne vllas hîc dilationes, aut excusationes quærat; alioqui fore, vt Imperatoriam seueritatem propediem magno suo malo experiatur. Nihilominùs ne totam dissidij causam & culpam in vnum Ioannem reiecisse videatur, atq; ideo grauem animi molestiam illi adferat, monet, similes literas ad Cyrillum quoque perscriptas esse.

Sacra Imperatoria per Aristolaum, Tribunum et Notarium, ad Ioannem Antiochenum Episcopum de Ecclesiarum pace & vnione constituenda, missa.

Animi nostri scopus, collapsæ pacis redintegratio est; quam vos, iuxta vitæ vestræ institutum, profitemini, cæterosq; omnes; vtpote charitatis causa ad Sacerdotium asciti, docere nunquam definitis. Quia ergo hanc, vnde minimè decebat, turbari contigit, operæpretium visum est ad id vos vrgere, ad quod alios vniuersos, si quidem admonerentur, alacriter venturos nihil dubitamus. Res etenim detestanda, planeq; inexpectata nostris hisce temporibus accidit; nempe Sacerdotum veram religionem profitentium discordia: & ea quidem tanta, vt omnem narrationis modum excedat. Enimuerò cùm spes erat fore, vt omnis omnino contentio vel ad minimam suspicionem vsq; è medio faceſſeret, perfectæq; vnionis fructus exurgeret, tum demum grauia illa disidiorum tumultuationumque incendia exarserunt: Vehemens proinde

Sacerdotum munꝰ pacificare alios.

Res detestanda Sacerdotũ inter se discordia.

ægritudinis, iustiq́ue doloris occasio ea ex re nobis offertur: Cernimus enim Ecclesiasticę pacis Doctores, ipsosq́; concordiæ fontes eò discordiarum prolapsos, vt talibus indigeant, qui suo hortatu ad id eos impellant, quod pro officij sui ratione vltro præstare obligantur.

Concordiæ fontes Sacerdotes.

Quapropter huius tanti mali exitum inde inuenire sperantes, vnde originem traxit; enixéq; ac diligenter, vt primo quoque tempore hoc conficiatur, curantes; ne hoc contentionis vitium latiùs serpat, sanctissimo celebris ciuitatis huius Episcopo Maximiano, cæterisq; omnibus, qui in ea comperti sunt sanctiss. Episcopis, & vniuerso denique illorum Clero ad nos ascitis, sedula consultatione inquisiuimus, ecquibusnam rationibus Orthodoxæ fidei membra, quæ dudum antè bene vnita, infelicis casus interuentu, miserè iam nunc diuulsa cernuntur, denuo conglutinari; vosq́ue, hoc est, tu & Cyrillus religiosissimus Alexandriæ Episcopus, inter vos coëuntes, omni simultate molestáque contentione, quæ inter vos exarsit, deposita, ad pristinam rursum concordiam adduci possetis. Prædicti autem piissimi Episcopi responderunt, si Nestorij depositioni subscriberes; illiusque doctrinam anathematizares; fore vt omnis altercationis materia mox è medio faceſſeret; Cyrillusque sanctissimus Alexandriæ Episcopus cum suis; tum Cœlestinus quoque nobilissimæ ciuitatis Romanæ Episcopus; tum reliqui tandem omnes, quotquot vbiq; sunt Orthodoxæ fidei Sacerdotes, cum tua pietate ad communionem redirent. Cætera verò, si quæ fortè essent, quæ emendationem desiderarent, ea à vobis ipsis priuatim, vel in commune consultantbus, facili negotio rectè expediri posse.

Theodosius Aug. pacis concordiæq; apprimè studiosus.

Theodos. Aug. in cõponendis rebus Ecclesiasticis, non sua auctoritate, sed Episcoporum prudentia & opera nititur.

Ergo de Nestorianismo suspectus erat Ioannes.

Cùm itaque vnum hoc nostrum esse studium & consilium non ignores, quò pax certa & firma, omni prorsus contentione & æmulatione, quæ accidit, sedata sublatáque, sanctissimis orbis Ecclesiis, quæ Orthodoxam fidem profitentur; cæterisq; omnibus subditis nostris integrè cum Dei auxilio restituatur; omnibus posthabitis, ad Nicomediæ ciuitatem summa cum celeritate venire matures: Nec vllũ omnino Episcoporum tecum adducas, sed pauculos tantùm Clericos, qui san-

Ioan. Anti. cõponendæ concordiæ causa euocatur Nicomediam.

ſanctitudini tuæ famulentur. Cæteris, inquam, omnibus ſepoſitis, feſtina huc citra vllam dilationem accedere; certò tibi perſuaſum habens, Cyrillo ſanctiſsimo Epiſcopo per Maieſtatis noſtræ literas mandatum eſſe, vt ipſe quoq; eadem animi promptitudine ad eundem locum accurrat: Additumque, nullum priùs ad nos aditum habiturum, quàm inter vos conueneritis; omnemque mutuam inimicitiam penitùs exueritis, & per propriam concordiã, communéq; omnium votum ſtabilem inter vos pacem conſtitueritis. Atque hoc ipſum & tuæ quoque reuerentiæ denuntiatum volo: Etenim cùm viri ſitis adeò celebres, minimè decet vos, aut bona pacis, vel mala diſcordiæ ignorare. Interea verò (antè enim ad noſtram præſentiam non admittemini, quàm ea omnia correcta emendatáque fuerint, quæ tanta nos ægritudine affecerunt, quantam verbis exprimere vix poſſumus) dum ſtudioſa pacis, concordiæq; & mutuæ inter vos amicitiæ conuentio interceſſerit, & per illa iter ad nos vobis patefactum fuerit, nulla prorſus quorumcunq; Epiſcoporum, aut ordinatio, aut exauctoratio tentabitur; ſed ſi quid interim eiuſmodi vſus poſtulauerit, hoc totum tranquillæ pacificæq; Eccleſiæ Catholicæ cõſtitutioni reſeruetur; præſertim cùm religioſiſsimi Clerici ad Diuina miniſteria tantiſper ſufficere queant, donec perfecta aliqua vnio conſequatur.

Eõdem etiam Cyrillus euocatur.

Imp. Theod. cùm rationibus, tum grauibus quoque comminationibus Cyrillum & Ioãnem ad concordiã reducere ſatagit.

Suſpenditur Cyrill. & Ioan. ab ordinãdi officio, dũ in mutuam gratiã redierint.

Hæc hactenus à me ſint dicta; nec dubitamus, ſi ſynceram immotamque, ac Eccleſiaſtico ſtatu dignam animi noſtri ſententiam diligenter pieque expenderis, quin totis animi viribus, totaque mentis virtute ad hoc incubiturus ſis, vt ea omnia, quæ à noſtra pietate Orthodoxæ fidei, ſanctarumque Eccleſiarum vniendarum cauſa, ſancita & ordinata ſunt, tempeſtiuè conficiantur: Sed neque vllum quoque, eius rei gratia, aut laborem, aut difficultatem, aut ignominiam, aut iniuriarum condonationem recuſaturus. Quòd ſi verò (quod nõ credimus) noſtræ huic ſententiæ, iuſtoque animi noſtri propoſito, priuato iudicio, humanæque alicuius perturbationis impulſu, aliquatenus obniti inſtitueris, noſtraq; decreta floccifeceris, non dubitet ſanctitas tua, ſe obedientiæ & promptitudinis,

Iuſta, & grauis Theod. Aug. comminatio.

tudinis, quæ sanctę Dei Ecclesię concorditer constituendæ iure debetur, neglectæ, meritas pœnas daturum esse.

Tomi quinti caput IIII.

LIBELLVS, QVEM PAVLVS Episcopus Emisenus, Ioannis Antiocheni nomine Cyrillo sanctissimo Alexandriæ Episcopo obtulit.

ARGVMENTVM.

ACCEPTIS his literis, Ioannes Antioch. consternatus est non parum. Hinc proinde suæ causæ diffidens, inde verò Imperatoris seueritatem metuens, rem totam confert cum suis Coëpiscopis. Hi Imp. petitionem iustam quidem iudicant, modum autem conciliandæ pacis ab illo præscriptum difficilem, reiq; citò & feliciter conficiendæ parum idoneum censent. Missō itaque colloquio, quod iuxta Imp. sanctionem Nicomediæ inter Cyrillum & Ioannem solos iniri debeat, communi omniū nomine Paulum Emisæ Episcopum Alexandriam ad Cyrillum amandant. Hic autem, vbi totius controuersiæ statum cum Cyrillo diligenter cōtulisset examinassetq;, & nil non à Concilio Canonicè actum esse deprehendisset, Ioannis reliquorumque omnium Orientalium nomine Nestorij depositionem approbat, eiusdemq; doctrinā anathematizat; Maximiani, qui in Nestorij locum Episcopus suffectus fuerat, creationem confirmat; cum Cyrillo communionem redintegrat; cæteris denique omnibus cōtrouersiis sedatis, pristinam Ecclesiarum pacem & tranquillitatem instaurat.

Domino meo per omnia sanctissimo, sacratissimo Archiepiscopo Cyrillo, Paulus Episcopus in Domino salutem.

Religiosissimi inuictissimique Impp. nostri, curam illam solicitudinemq;, quam iam inde ab initio circa subditos, maximè

maximè verò circa ſanctas Dei Eccleſias habuerũt, declarantes; fidemque, quam à Maioribus ſuſceperunt, piam, rectam, miníméq; adulteratam etiamnum ſeſe obtinere demonſtrantes: Per virum apprimè ſpectabilem Ariſtolaum Tribunum ac Notarium, cùm ad tuam ſanctitatẽ, tum ad ſanctiſsimos quoque ſacratiſsimósq; Epiſcopos Ioannem & Acacium Beroënſium Antiſtitem literas miſerunt; quibus ſeuerè præcipiunt, vt vel corpore, vel animi ſententia inter nos coëuntes; controuerſias illas, quæ inter pientiſsimos Epiſcopos, qui in Epheſina ciuitate nuper conuenerunt, & nos emerſiſſe videntur, quàm primùm diluamus, acceptamque DEO pacem ſanctis Dei Eccleſiis conciliemus; turbas adhæc in ſanctas Dei Eccleſias deſæuientes conſopiamus; depoſitioni poſtremò Neſtorij ſubſcribamus; peruerſamque illius doctrinam anathematizemus. Cùm itaque Ioannes & Acacius Epiſcopi ſanctiſsimi pias haſce veréque Chriſtianas literas accepiſſent, perpendentes non paruæ difficultatis fore, ſi córàm conueniendum eſſet, ac multum præterea temporis inſumptum iri, ſi controuerſia hæc vltro citróque agitata coràm diſcuteretur, ad veſtram me ſanctimoniam miſerunt, quò ſimul diſpiciamus ac pertractemus, quanam ratione & via pax firma conſtitui, præſentiq; negotio conueniens vtiliſq; finis poſſit imponi.

Impp. ſacra & ſecularia ex æquo curant.

Literæ Aug. per Ariſtobulũ ad Ioa. Ant. miſſæ.

Summa eorũ, quæ mandârat Imp. factionis partibus, maximè verò Orientalibus.

Imp. literæ verè piæ.

Proinde cùm huc veniſſem, ſermonemque cum tua ſanctitate vltro citróque contuliſſem, comperi eandem benevolè pacificéque affectam; &, vt Pontificem decebat, in eorum, quæ in quæſtionem venerant, ſolutionem ſedulò intentam: Quin & tua quoq; ſanctitas ſcriptum quoddam, quod immaculatam, & rectam, & talem, vt paucis dicam, fidem complectebatur, qualem à Maioribus noſtris prędicatam accepimus, nobis obtulit. Quod ſanè operæpretium, laboréque ac ſtudio dignum erat. At verò quia ea quoque, quæ circa Neſtorium tractata decretáque fuerant, iuxta ſanctionem nuper nobis exhibitam, firmari debebant; equidem præſens apud ſanctitatem tuam præſentem haſce literas confeci, quibus omnium nomine palàm profiteor, nos Maximiani ſanctiſsimi Epiſcopi or-

Cyrillus ad cõcordiam & pacẽ propenſus.

Cyrilli ſcriptum Paulo exhibitum Orthodoxum.

Paulus Emisenus omnium Orientalium nomine recipit Maximiani electionē, Nestorij exauctorationem. &c.

pi ordinationem suscipere; Nestoriumque, qui ante illum maximæ vrbis Constantinopolitanæ Episcopus extiterat, pro deposito habere: Adhæc omnia illa, quæ in illius doctrina impiè deprædicata extant, anathematizare: Puram denique & synceram vestram communionem complecti. Id tamen, iuxta expositionem, de Verbi incarnatione à nobis editam, tuæq; sanctitati traditam, quam tu ipse quoque collaudâsti, perindeq; ac propriam fidem suscepisti. Cuius quoque exemplum hisce insertum est literis. Atque ita tandem syncera hac communione iis omnibus, quæ vtrinque, non absque aliqua tumultuatione, hactenus acciderunt, finem modumque imponimus, & per Dei gratiam, ad pristinā Ecclesiarum pacē & tranquillitatem reuertimur.

Orientalium confessio, vt orthodoxa à Cyrillo recepta.

Tomi quinti caput V.

IOANNIS ANTIOCHENI ad Cyrillum epistola.

ARGVMENTVM.

CAPITIS huius argumentum non est dissimile præcedentis libelli periochæ: Narrat enim cùm Impp. turbas, quæ propter controuersias Ephesi cohortas, Ecclesias agitabant, è medio sublatas, penitusq; consopitas vellent, Aristolaum vnà cum literis ad se misisse. Se verò cum suis, quòd Augustorum studium pium ac iustum esse censuissent, Paulum Emisenum, vt rem omnem cum sua sanctitate transigeret, Alexandriam transisse. Subiungit deinde confessionem, quam communi consensu de Christo Seruatore, eiusdemque Oeconomia ediderant. Monet postremò, se quidem Nestorium, eiusdemque doctrinam anathematizare, Maximiani verò electionem approbare, ac cum omnibus Christiani orbis Episcopis in gratiam & communionem redire.

Sanctis-

Sanctißimo Deoq́, dilectißimo Archiepiſcopo Cyrillo, Ioannes in Domino ſalutem.

Religioſiſsimorum Impp. noſtrorum edicto, Deo dilectiſsimorum Epiſcoporum Synodus ad Epheſiorũ Metropolim, cùm Eccleſiaſticarum rerum & controuerſiarum, tum rectæ quoq; fidei cauſa dudum cõuenire iuſſa eſt. Cùm autem ad prædictam ciuitatem peruenißemus, ac citra mutuum colloquium inde rurſum abiißemus, (nullum autem eſt operæpretium pacis tempore, neglecti colloquij cauſas inquirere,) accidit, vt Eccleſiæ in graues diſcordias inciderent. Quando omnes ergo id maximè curare oportet, vt omni animorum diſſenſione, contentioneq́; è medio ſublata, Chriſti Eccleſiæ denuo conſocientur; ipſiq́ue religioſiſsimi, ac Chriſti amantiſſ. Reges hoc ipſum, vt fiat, ſeriò mandent; eiusq́ue rei gratia Dominum meum præclariſsimum, appriméq; conſpicuum Tribunum Ariſtolaum huc amandârint; ac graues præterea vnà cum illo literas miſerint, quæ quamprimùm nos cõuenire iubent, quò ſcandala omnia è medio tollantur, omnisq́ue perturbatio, & offenſio cõſopiatur: Nos piis illius literis morem gerere volentes, rectà mox Dominum noſtrũ, Deo per omnia dilectiſsimum, ac ſanctiſsimum Epiſcopum Paulum, ad ſanctitatem tuam mittendum duximus. Quod Conſilium ſanctiſsimo piiſsimóq; patri noſtro Acacio, cæterisq́ue, qui nobiſcum erant, Deo dilectiſsimis Epiſcopis probatũ fuit. Fecimus hoc autem maioris ſecuritatis, compendiiq́; cauſa, eò nimirum, ꝙ alia commodiori ratione, quæ à religioſiſsimis Impp. noſtris ſancita ſunt, perficere nobis in vnum conuenientibus, integrũ nõ fuerit. Mandauimus autem illi, vt perſonam noſtram ſuſtinens pro nobis ea tractet, vnáque vobiſcum conſtituat, quæ ad pacem faciunt; id quod huius legationis præcipuum caput eſt; ſimulq́ue pietati tuæ exhibeat expoſitionem de Domini noſtri Ieſu Chriſti incarnatione cõcorditer à nobis editam. Quam proinde pietati tuæ per prædictum piiſsimum virum miſimus.

Cyrillus & Ioan. abſq; mutuo colloquio Epheſo dẽcedunt.

Omnium eſt cõmuni Eccleſię paci ſtudere.

Cur Paulus Emiſenus cõmuni nomine miſſus ſit ad Alexandriam.

Orientales nō molīuntur nouū Symbolum, sed publicum tantùm fidei suæ testimoniū pferre satagunt.

De Virgine itaque Deipara quomodo sentiamus & loquamur; déque vnigeniti Filij Dei incarnatione, dicemus breuiter; non vt iis aliquid addamus, quæ ab initio ex Diuinis literis, sanctorumque Patrum traditione hausimus; sed vt fidei nostræ rationem reddamus. Dicemus autem nihil omnino, vt modò aiebamus, fidei in Nicæa à sanctis Patribus expositæ adiicientes: (Hla nanque, vt alibi à nobis indicatum est, ad omnem pietatis cognitionem, omnisque hæreticæ prauitatis depulsionē abunde sat est.) Sed nec illa quoq;, quæ captū nostrum excedunt, temere hic ingeremus; vt qui propriæ infirmitatis confessione illos, qui in ea incumbunt, quæ humanæ mentis sensum excedunt, auersemur, nostróque consortio indignos censeamus. Habet verò nostra expositio in hunc modum.

Nicena fides ad retundendam omnē hæresin sat est.

Confessio Orientalium.

Catholica & erudita Orientalium confessio.

Confitemur Dominum nostrum Iesum Christum vnigenitum Dei Filium esse, Deum perfectum, & hominem perfectum, ex anima rationis compote & corpore constitutum. Ante secula quidem ex Patre secundùm Diuinitatē genitum: Postremis verò temporibus eundem ipsum propter nos, & propter nostram salutem ex Maria Virgine secundùm humanitatem natum: Eundem Patri consubstantialem secundùm Diuinitatem; nobis item coëssentialem secundùm humanitatem: Siquidem naturarum facta est vnio. Quo fit, vt vnum Christum, vnum Filium, vnum Dominum confiteamur: Et secundùm hunc inconfusæ vnitatis intellectum sanctam Virginem Deiparam esse profitemur: Propterea quòd Deus Verbum ex ipsa conceptum, & incarnatum, & homo factum est; Templumque ex illa sumptum sibi vniuerit.

Sancta Maria Deipara.

Ad Euangelicas porrò Apostolicasque de Domino voces quod attinet, scimus, graues Theologos alias quidem tanquam ad vnam personam pertinentes, promiscuè accipere; alias verò propter naturarum diuersitatem diuisim vsurpare: Et alias quidem, vtpote illas, quæ in Diuinitatem conueniunt, ad Christi Diuinitatem; alias verò nempe humiles, ad eiusdem huma-

Nō eodem modo accipiuntur ab omnibus, quæ de Christo passim in Scripturis prædicantur.

humanitatem referre ſolere. Hoc iacto fundamento placuit nobis, quò omnis tollatur contentio, vniuerſalisque Sanctis Dei Eccleſiis per orbem ſparſis, pax reddatur; nec non ſcandala omnia, quæ exorta videntur, è medio auferantur, Neſtorium quondam Conſtantinopolitanum Epiſcopum pro depoſito habere: Tum prauas illius profanasque vocum nouitates anathematizare; propterea quòd Eccleſiæ Dei, quæ apud nos ſunt, rectam ſanamque fidem obtineant, illámque cuſtodiant ac populis (quemadmodum & veſtra quoque ſanctitas facit) fideliter tradant. Conſentimus nihilominùs & in ordinatione quoq; ſanctiſsimi piiſsimiq; Maximiani ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Epiſcopi; & communicamus tãdem vniuerſis orbis terræ religioſiſsimis Epiſcopis, rectam inculpatámque fidem habentibus & retinentibus. Vale, Domine piiſsime, fratérque ſynceriſsimè mihi dilecte, ac pro nobis orare perge.

Ioan. Antioch. omni Schismatis ſenſu reiecto, Neſtorioque condemnato redit ad vnionem Eccleſiæ.

Tomi quinti caput VI.

CYRILLI AD IOANNEM Antiochenum epiſtola.

ARGVMENTVM.

CYRILLVS HAC epiſtola (qua ad Ioannis reſpondet) magno gaudioſe affectum ſignificat, quòd Chriſti auxilio Imperatorumque ſtudio; nec non & Pauli Emiſeni quoque opera, pax tandem tranquillitasque Eccleſiæ ſit reddita. Approbat Orientalium confeſſionem, quam etiam ad verbum epiſtola huic inſerit. Impugnat illorum vanitatem, qui falsò ipſi impoſuerant, quaſi alicubi docuiſſet. Verbum non è ſacra Virgine ſumpſiſſe carnem, ſed è cœlo illam attuliſſe: Tum illorum quoque improbitatem, qui Eutychianiſmum naturarúmue confuſionem illi affinxerant: Exponit, quomodo Chriſtus è cœlo deſcendiſſe dicatur. Recipit Symbolum Nicenum integrè, nec verbum vnum illi addi, vel adimi patitur. Conqueritur, ſcripta ſua falſa interpretatione depraua ri. Mittit vnà cum his Epiſtolam Athana-

nasij ad Epictetum: Quæ enim vulgò circumferebatur, ea ab hæreticis adulterata fuerat.

Domino meo, dilecto fratri et Cõmini stro Ioanni, Cyrillus in Domino salutem.

Sed fidũm Deum, pacis concordiæq; auctor Theodo. Augusti.

Lætentur cœli & exultet terra: Solutum est enim interuallum maceriæ; quod mœrorem adferebat, conquieuit; & omne tandem disidiorum genus sublatum est, omnium quidem nostrũm Saluatore Christo pacem Ecclesiis suis conciliante, religiosissimis autem, Deoque dilectissimis Imperatoribus, nos ad istuc prouocantibus. Qui cùm auitæ religionis optimi æmulatores existant; dant operam, vt fidem rectam animis suis infixam, firmam immotamque custodiant. Quin & singularem quoq; sanctis Ecclesiis curã impendunt, quò hinc nimirum, & gloriam obtineant perpetuam, & regnum suum florentissimum constituant: Quibus & ipse quoq; supernarũ virtutum Dominus larga manu sua dona impertit, efficitque, vt aduersariis debellatis victoria potiantur: Non.n. mentitur, dicens: *Viuo ego, dicit Dominus, quia glorificantes me, glorificabo.*

Deus Theod. Aug. propter pietatem propitius.

Cùm itaque Dominus meus piissimus Paulus comministeri noster Alexandriam venisset, magna animi affectus sum voluptate, nec immeritò; vtpote tali viro sequestrum agente, maioriq; conatu, quàm vires ferebant, ad colloquium nostrũ anhelante, quò nimirum Diaboli inuidiam superet, membraque diuisa coniungat, ac nostras vestrasque Ecclesias, quæ interuenerant offensionibus sublatis, concordia & pace condecoret. Quibus autem de causis illæ disidere cœperint, id hîc commemorare censeo superuacaneum. Opportunius autem fuerit, si ea sentiamus, deque iis loquamur, quæ pacis tempori conueniunt. Oblectatus sum itaque memorati viri consuetudine non parum. Qui sanè certamina minimè parua se obiturũ suspicabatur, quò nobis persuaderet, opus esse, vt in cõcordiam & pacem Ecclesiæ redigerentur, modusque poneretur aliter sentiẽtium irrisioni, ac Diabolicæ improbitatis acies retũderetur. Verùm ita nos ad eam rẽ paratos comperit, vt nullum

Gratus accidit Paulj aduentus Cyrillo.

Tempore pacis, disidiorum causæ non retractãdæ.

Catholicorum discordia fidei hostibus iucunda.

lum penitùs laborem sustinuerit: Memores enim eramus Seruatoris nostri dicentis: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis.* Quin edocti quoq; sumus, vt in quotidianis precationibus dicamus: Domine Deus noster, pacem da nobis, & omnia dedisti: Siquidem qui pacis, quæ à Deo suppeditatur, particeps est, nullius boni indiget. Ioan. 14.

Opulentissimum patrimoniũ Christi pax.

Quòd verò Ecclesiarum dissensio citra vllam iustã causam, & quasi temere acciderit, id ex charta, quam Dominus meus pientissimus Episcopus Paulus, nunc attulit, euidenter cognoscimus: Cõtinet ea enim inculpatam fidei confessionẽ, eamq; cùm à tua sanctitate, tum à cæteris quoque sanctissimis Episcopis, qui illic degunt, compositam asserit. Quam etiam quasi ad verbum huic nostræ epistolæ inserere placuit; habet autem hunc in modum.

Dissidium inter Cyrillum & Ioan. leui de causa exortum.

De Virgine Deipara quomodo sentiamus & loquamur, déque Vnigeniti Filij Dei incarnatione, dicemus breuiter: Nõ vt iis aliquid adiungamus, quæ iam inde ab initio ex Diuinis literis, sanctorúmque Patrum traditione hausimus; sed vt fidei nostræ rationem reddamus. Dicemus autem nihil omnino, vt modò aiebamus, fidei in Nicæa à sanctis Patribus expositæ adiicientes (Illa namque, vt alibi à nobis indicatum est, ad omnẽ pietatis cognitionem, omnisque hæreticæ prauitatis refutationem sufficit) Sed nec illa etiam, quę captum nostrum excedunt, hîc ingeremus; vt qui propriæ infirmitatis confessione illos auersemur, nostróque consortio indignos censeamus, qui in illa incumbunt curiosè, quæ humanæ mentis sensum plurimùm excedunt.

Sunt eadem hæc ad verbum penè cum præcedentibus.

Confitemur itaque Dominum nostrum Iesum Christum Vnigenitum Dei Filium esse; Deum perfectum, & hominem perfectum, ex anima rationis compote & corpore constitutum. Ante secula quidem genitum secundùm Diuinitatem ex Patre; postremis verò temporibus eundem ipsum propter nos, & propter nostram salutem ex Maria Virgine secundùm humanam naturam natum: Eundem Patri consubstantialem secundùm Diuinitatem, nobis item coëssentialem secundùm humanitatem: Siquidem duarum naturarum facta

est

nomen eius Emanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus. Vera prædicat & Angelus Gabriel quoque, dum beatam Virginem ita affatur: *Ne timeas Maria: Inuenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum: Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.* Luc. 1.

Cùm autem Dominum nostrum Iesum Christum, vel è cœlo, vel è supernis descendisse dicimus, non ita hoc dicimus, quasi sanctam illius carnem è cœlo allatam significare velimus; sed quò diuini Pauli discipulos nos esse ostendamus: Hic enim alicubi ita disertè prædicat: *Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cœlo cœlestis est*: Meminimus & Seruatoris nostri quoque dicentis: *Nemo ascendit in cœlum; nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est in cœlo.* Quamuis enim ex sancta Virgine, vt modò dixi, secundùm carnem natus sit; attamen quia Deus Verbum, è supernis deorsum descendit, seruilique forma assumpta, semetipsum exinaniuit, ac filius hominis appellatus fuit, manens interim, quod erat, hoc est, Deus: (Immutabilis enim miniméque alterabilis est secundùm propriam naturam) fit, vt tanquam vnus cum propria carne consideratus, è cœlo descendisse dicatur. Nominatur autem & homo quoq; de cœlo, quia in diuinitate æquè ac in humanitate perfectus existens, tanquam vna persona animo concipitur: Vnus est enim Dominus Iesus Christus, quamuis naturarum differentia, è quibus inexplicabilem illam, vnionem factam dicimus, neutiquam ignoretur. * 1. Cor 15. Ioan. 3. Quo sensu filius hominis è cœlo descendisse perhibeatur. Qui Christus appelletur homo è cœlo.

Tua verò sanctitas illorum ora comprimere dignetur, qui concretionem, vel confusionem, vel commistionem Verbi Dei cum carne factam esse dicunt. Fit nanq; verisimile non defuturos, qui ista quoque de me inuulgent, taliáque me sensisse, vel docuisse spargant. Atqui tantum abest vt eiusmodi quippiam sentiam, vt eos etiam insanire existimem, qui quamuis conuersionis vmbram in diuinam Verbi naturam cadere posse putant: Manet enim illa, quod est semper; neque alteratur aliquando; sed neq; vnquam alterabitur, vt quæ nullius mutationis capax sit. Impatibile nihilominus & ipsum quoque Dei Verbum confitemur omnes, etiamsi admirabili Comprimendi & execrãdi qui mixtionem in incarnationis mysterium inducunt. Diuina natura nullę mixtionis, nullius q; mutationis capax est.

quadam ſapientia myſterium hoc diſpenſans, ea ſibi adſcribere ſoleat pathemata, quę in propriam carnem conueniunt. Hinc quoq; ſapientiſsimus Petrus Chriſtum in carne pro nobis paſſum aſſerit; in arcana autem illa diuinitatis natura nequaquam: Vt enim ipſe Seruator eſſe credatur, diſpenſatoria quadam appropriatione, propriæ carnis perpeſsiones quaſi proprias in ſeipſum transfert. Quale quidem eſt illud, quod velut in illius perſona, Prophetica voce alicubi denuntiatur:

1. Pet. 4.

Verbũ carnis pathemata quaſi propria in ſeſe transfert.

Eſa. 50.

Corpus meum dedi percutientibus, & genas meas vellentibus; faciem autem meam non auerti ab increpantibus & conſpuentibus in me.

Quòd verò ſanctorum Patrum, maximè verò ſanctiſsimi celeberrimique Patris noſtri Athanaſij, veſtigiis vbique inſiſtamus; nuſquam autem ſemitam, quam illi triuerunt, deſeramus, id tua quidem ſanctitas cæterique omnes certò ſibi perſuadeant: Multa his adiunxiſſem illorum teſtimonia, fidem huic orationi meæ concilians; niſi metuiſſem, ne literarũ longitudo ſanctitati tuæ moleſtiam adferret. Nullo autem pacto ferimus, vt ab vllo omnino homine fides illa fideiue Symbolum concutiatur, quod à ſanctis Patribus Nicenis editum eſt: Neque enim, aut nobis, aut vlli omnino alteri, vel vnam vocula mutare, aut vnam etiam ſyllabam violare permittimus: Memores enim eius ſumus, qui dixit: Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui: Non enim ipſi loquuti ſunt, ſed Spiritus Dei ac Patris: Qui egreditur quidem ex ipſo; nec ob id tamen ſecundum eſſentiæ rationem alienus eſt à filio: Quemadmodum ſanctorum Myſtagogorum verba diſertè id nobis teſtatum faciunt. Etenim in Apoſtolorum actis ita ſcriptum comperitur: *Cùm veniſſent in Myſiam, tentabant ire in Bythiniam, & non permiſit eos Spiritus Ieſu.* Scribit & diuinus Paulus quoque; *Qui autem in carne ſunt, Deo placere non poſſunt; vos autem in carne non eſtis, ſed in Spiritu, ſi tamen Spiritus Dei habitat in nobis. Si quis autem Spiritum Chriſti non habet, hic non eſt eius.*

Cyrillus vbique Patrum veſtigiis inſiſtit.

Nicena fides nullam mutationem patitur: Prouer. 22.

Spiritus ſanctus non eſt alienus à natura Verbi. Actor. 16. Rom. 6.

Quòd autem nonnulli ex eis, qui recta peruertere ſolent, voces meas peruerſè ad ſuam libidinem detorquẽt, iſtuc ſanctitas tua non miretur; cùm facile intelligat, cuiuſuis hæreſeos

seos sectatores ex diuina Scriptura sui erroris causas colligere, eáque, quæ à Spiritu sancto rectè exposita sunt, prauis suis opinionibus peruertere; ac ita demum inextinguibilẽ ignem capitibus suis accersere solere. Quia verò didicimus, quosdam orthodoxam præclarissimi Patris nostri Athanasij Epistolam, quam ad beatum Epictetum scripsit, adulteratam depraua tamque edidisse, multósque grauiter hinc lædi; rati hoc vtile, & salutare fratribus fore, ex vetustis exemplaribus, quæ syncera incorruptáque apud nos extant, antigrapha ad sanctitatem tuam transmisimus. Vale.

Hæretici peruertunt Scripturas, & deprauant Patres & ex vtrisq; erroris sui præsidium quærunt.

Athanasij Epistola ad Epictetum ab hæreticis deprauata.

Tomi quinti caput VII.

CYRILLI AD ACAtium Melitensem Episcopum epistola.

ARGVMENTVM.

EXPOSTVLAVERAT *cum beato Cyrillo per literas Acatius, quòd cum Orientalibus transegerat, ratus ex animo nondum resipuisse. Cyrillus itaque, quò hunc illi scrupulum eximat, multis argumentis verè resipuisse; neque quicquam omnino cum Nestorianis commune habere probat: Verùm priusquàm id faciat, ordine exponit, quomodo ad eam pacificationem ventum fuerit. Docet autem post Impp. mandatum, de quo suprà, Orientales pacem per literas tentâsse: Cum hoc autem non succederet, communi omnium nomine & loco misisse Paulum Emisenum. Hunc verò post multos sermones vltro citróque habitos, Nestorij depositioni subscripsisse; illiusq; doctrinam damnâsse, ac Maximiani ordinationem approbâsse. Addit Nestorianos eam concordiam ægerrimè tulisse, ideoque cùm sibi, tum Orientalibus quoque multa falsa affinxisse: Et inter cætera Cyrillum, veteri repudiato, nouum Symbolum recepisse.*

Orientalium confeßionem verbis tantùm à ſua ſententia diſcrepare, quod Cyrillus prolixè refutat. Reddit cauſam, cur Orientales confeßionem ediderint. Monet poſtremò, vt ſibi caueat à literis, quæ Xyſti Romani Pontificis nomine circumferebantur. Occurrunt autem in hac epiſtola, ſicut etiam in proximè ſequenti, quædam minùs propriè dicta. Quæ proinde, dictione Græca latiùs aliquantò accepta nonnihil mitigare oportuit.

Domino meo dilecto fratri, ac comminiſtro Acacio Cyrillus in Domino ſalutem.

Grata & ſuauis res amica ſalutatio ſapientis.

Res ſanè dulcis, & mirè grata eſt fratribus amica ſalutatio; maximè verò ſi à verè ſapientibus adfertur. Cenſeóq; eos, qui eiuſdem ſunt animi & fidei, cùm nihil alioqui occurrit, quod impediat, feruentemque hanc animi propenſionem impetúmue ſiſtat, nunquam non id agere debere. At ſæpenumero vſu venit, vt vel inuitis nobis, aut loci diſtantia, aut tabellariorum infrequentia, bonum iſtuc inuideat. Cùm ergo præſens tempus ſalutandi, conueniendique facultatem offerat, inſperatamque & iucundam, vt deſideratiſsimis literis promptè inuolare liceat, commoditatem ſubminiſtret, non poſſum ea occaſione non vti. Maiorem itaque in modum ſanctitatis tuæ literæ me recreârunt: Et quia ſingularis dilectionis ſignificationem præ ſe ferunt, arbitratus ſum pacatarum Eccleſiarum rationem & modum integritati tuæ ordine pandendum, ſinguláque, vt geſta ſunt, indicanda eſſe.

Exponit ordine, qui ventum fuerit ad pacificationem.

Religioſiſsimus idemque Chriſti amantiſſ. Imper. quòd plurimam continuamque ſanctarum Eccleſiarum curam gerat, illarum diſſenſionem intolerabilem iudicabat. Ad ſe ergo accerſens religioſiſsimum pientiſsimumque Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Epiſcopum Maximianum, ac alios non paucos, qui pro tempore ibidem comperiebantur, ſeriò illis iniunxit, vt quonam pacto Eccleſiarum diſsidium è medio tolli, diuinorumque myſteriorum miniſtri ad concordiam, & pacem poſſent redigi, diligenter diſpicerēt. Illi verò non priùs

illos

illos, de quibus hic sermo est, in concordiam venturos aiebant, quàm consonæ fidei vinculum veluti facula quædam iis præluceret, & quasi præferretur, pientissimusque Ioannes Antiochenus anathematizaret Nestorij dogmata, ac scripto illius depositionem approbaret. Hoc autem ab illo impetrato, Episcopum Alexandrinum iniurias, & contumelias omnes, licet eæ grauissimæ & maximæ extitissent, quas Ephesi perpessus fuerat, obliuioni traditurum, ac propter dilectionem nihili facturum.

Responsio Maximiani & reliquorũ de instauranda Ecclesiarum concordia.

Cùm itaque religiosissimus Imp. iis assentiret, magnamque ex eo consilio voluptatẽ caperet, missus est, qui hoc ipsum curaret, Dominus meus præclarissimus Tribunus & Notarius Aristolaus. Posteaquàm verò Orientales regiam voluntatem hauserunt; simulque innotuit, ex communi eorum Episcoporum sententia fuisse profectam, qui Constantinopoli conuenerunt; nescio quid spectantes apud sanctissimum sacratissimumque Beroënsem Episcopum Acatium congressi, scribi ad me curârunt, sanctarum Ecclesiarum pacem concordiámque, nisi eo modo, quem ipsi præscriberent, fieri non debere. Erat autem ea petitio grauis nobis ac molesta: Volebant enim ea omnia aboleri, quæ vel Epistolis, vel tomis, vel libris euulgaueram; & in solam fidem, quæ à sanctis Patribus Nicææ edita fuerat, paciscì. Ego verò ad ista ita rescripsi: Expositioni fidei, quam Niceni Patres ediderunt, adhæremus omnes, nihil eorum omnium, quæ in ipsa continentur, loco mouentes: Sunt enim ea omina rectè inculpatéque tradita; neque tutum satis est, post fidei editionem, quicquam adhuc curiosiùs tractare. Quæ verò rectè cõtra Nestorij blasphemias scripsimus, ea eiusmodi esse, vt nemo facilè huc nos inducturus sit, vt rectè scripta esse negemus; opus proinde magis esse, vt ipsi iuxta pientissimi Christique amantis Regis decretum, sanctęque Synodi Ephesinę sanctionem illum, qui contra Seruatoris Christi gloriam pugnâsset, abdicarent, ac pro exauctorato haberent, impiásque illius voces anathemate insectarentur, ac sanctissimi piissimique Episcopi Maximiani ordinationem approbarent.

Orientales pacis leges Cyrillo præscribere volunt.

Orientales omnia scriptorum Cyrilli abolitionem petunt.

Tria ab Orientalibus exigit Cyrillus.

His itaque literis redditis, miserunt Alexandriam religiosissimum Episcopum Paulum Emisenũ, cum quo diu multumque de iis rebus disserui, quæ Ephesi præter ius & officium dictæ, factæque fuerant. Quia verò istis posthabitis, obliuionique contraditis, iis potiùs insistendum videbatur, quæ maioris momenti ac ponderis erant; interrogaui, num quid literarum à piissimo Ioanne Episcopo attulisset? mox ille epistolam reddidit, sed ea, quæ debebat, non habentem; nec ea, quæ conueniebat, narrantem: Complectebatur enim, quod minimè decebat, irritationis materiam veriùs, quàm consolationis vim & energiam. Hanc itaque non acceptaui: Nam cùm animi ægritudinem, quam Ephesi ex illorum dictis factisque hauseram, vera aliqua defensione sedare debuissent, adeò id non fecerunt, vt se quoque propter sacrorum dogmatum zelum iure optimo nobis succensuisse dicerẽt. At vicissim ex me audiebant; neque diuinum zelum ipsos mouisse; neque orthodoxorum dogmatum causa aduersum me conspirâsse; sed hominum assentationibus locum dare, eorumque, qui tunc potentes videbantur, amicitias conciliare voluisse. Veruntamen cùm piissimus Paulus paratum se diceret Nestorij blasphemias anathematizare, scriptóque iustam illius depositionem agnoscere, eandemque confirmare; atque id pro omnibus, & tanquam ex communi omniũ Orientalium pientissimorum Episcoporum persona sese facturum affirmaret; inferebam rursum, chartam ab ipso propositam, ipsi soli ad vnum hoc sufficere, vt in omnium communionem denuo reciperetur: Modis autem omnibus opus esse, vt religiosissimus reuerendissimúsque Ioannes Antiochenus Episcopus scriptam hisce de rebus confessionem ederet. Id quod iam factum est; cessauitque, quod Ecclesias disiungebat, & à se inuicem diuellebat.

Literæ Ioan. ad Cyrillum falsæ.

Non veritatis, sed adulatiõis studio Orientales Cyrillo aduersati sunt.

Exigitur à Ioan. Antio fidei orthodoxæ confessio.

Verum nullatenus dubium erat, illos, qui Nestorij blasphemias propugnabant, inuidiæ stimulis actos, vbi primùm pacem Ecclesiarum redintegratam cernerent, desæuituros. Quibus sanè eiusmodi quid accidisse videtur, cuiusmodi illis vsu

lis vsu venire solet, qui cùm è naui prolapsi sint, natare nesciunt: Hi enim posteaquàm mergi incipiunt, pedes manusque hac atque illac incompositè iactant, retinendæque vitæ cupidi, veréque miseri, quicquid in manus fortè venerit, id temere arripiunt. An non verè dici potest, vehementer perturbatos consternatósque esse, quòd se desolatos, extráque eas Ecclesias eiectos pulsósque animaduertunt, quas sibi adiumento futuras sperabant: Quid? an non indignissimè ferunt, cùm vident, quos seduxerant, profanísque vocum nouitatibus tantùm non temulentos reddiderant, à se resilire, & iam ad veritatis sobrietatem redire? An non peropportunè illis obiici queat, quod Prophetica voce alicubi proditum extat? *Congregamini*, inquit, *& colligamini gens inerudita, antequàm efficiamini veluti flos transiens: Vt quid enim alienorum vomituum facti sunt parasiti? nec pudefiunt alieno cœno sua ipsorum corda defœdantes: Surdi audite, & cæci, vt videatis, suspicite; sentite de Domino, quæ vera sunt, & in simplicitate cordis quærite eum: Quæ enim vobis est variarum adinuentionum & opinionum vtilitas? vt quid rectam vituperantes semitam, incuruas facitis vestras orbitas? Nouate vobis ipsis noualia, & nolite seminare inter spinas.* Quandoquidem vehementer propter sanctarum Ecclesiarum pacem, vt dixi, consternati, eos, qui eadem cum ipsis sentire noluerunt, peruersissimè lacerant, sanctorúmque Episcoporum apologiam, non absq; magna amarulentia proscindunt; eandémque pro sua libidine ad id, quod sibi gratum amicúmque est, detorquentes, prauéque interpretantes, à Nestorij vocum nouitatibus non abhorrere contendunt. Quin & nos quoque in ius vocant, quasi iis, quæ nunc scripsimus & sentimus, olim contraria senserimus & scripserimus.

Apposita comparatio.

Sap. 1.

Hier. 4.

Infinuat Orientalium confessionē.

Intelligo verò & hoc quoque illos nobis obiicere; nempe quòd nouam fidei expositionem vel Symbolum receperimus, quasi vetus illud venerandúmque iam aspernati: At stultus stulta loquitur, córque illius vana meditatur. Nos enim neque nouam fidei expositionem ab vllo exegimus, neque vllam ab eiusmodi aliis oblatam admittimus.

Calumnię Nestorianorū variæ aduersus Cyrillum & Orientales.

Sufficit

Sufficit enim nobis diuina Scriptura, sanctorumque Patrum prudentia, & Symbolum illud fidei, quod omni ex parte absolutum, ritéque concinnatum est. Quia verò sanctissimi Orientales Episcopi, cùm Ephesi essent, à nobis dissentiebant, eáque de causa quasi qui blasphemiarum Nestorij laqueis irretiti tenerentur, suspecti erant, vt ea suspicione sese liberarent, inculpatæque fidei amatoribus per omnia satisfacerent, ac Nestorianas nugas sese contemnere publicè ostenderent, apologiam adornârunt; & id quidem admodum prudenter; tantum abest vt hoc istorum factum aliqua omnino nota, aut reprehensione dignum videatur. Nunquid si ipse Nestorius eo tempore, quo ab omnibus illi proponebatur, omnino oportere, vt sua dogmata condemnaret, veritatemque defenderet, scriptam iis de rebus confessionem exhibuisset, quispiam dicturus erat; illum nouum quoddam fidei Symbolum conscripsisse? nequaquam. Quid igitur temere conuitiis insectantur sanctissimos Phæniciæ Episcopos, eorum consensum nouum Symbolum appellantes, quem illi necessariò vtilitérque ediderunt, quò nimirum illis se purgarent & mederentur, qui ipsos Nestorianam doctrinam approbare sibi persuasum habebant. Sancta quippe & Oecumenica Synodus, quæ Ephesi conuenerat, optimè intelligebat, non oportere aliam fidei expositionem in Ecclesias inferre præter eam, quæ iam extabat; quam beatissimi Patres nostri Sancto spiritu loquuti definiuerant. Illi itaq; ab hac semel, nescio quo modo, alieni visi, hoc est, quòd neque recte sentirent, neq; Apostolicis & Euangelicis dogmatibus adhærerent, in suspicionem adducti, nunquid taciturnitate ab hac molesta nota se liberâssent, an plena potiùs satisfactione, suęq;, quam obtinebat, sententiæ declaratione? An non diuinus Christi discipulus scriptum reliquit. *Parati semper ad satisfactionē omni poscenti vos rationē de ea, quæ in vobis est, spe?* Qui ergo hoc vult facere, nihil vtiq; noui molitur, nec fidei expositionem innouare voluisse rectè dicitur, sed eā, quam de Christo habet, fidem, interrogātibus perspicuam reddere.

Cur Orientales apologiam ediderint.

Non statim, qui fidei suæ cōfessionem edūt, nouum Symbolū cudunt.

Orientales in hæreseos suspicionē adducti.

1. Pet. 3.

Audiui præterea cùm veritatis hostes piissimorum Episcoporum in fide concordiam ægerrimè ferant, sursum ac

deorsum

deorsum miscere omnia, ac iactare cõfessionem, quam illi de recta fide, nihil, vt dixi, innouãtes, hoc est, nihil ad ea, quę olim constituta sunt, adiicientes; sed inculpatis sanctorum Patrum dogmatis simpliciter adhærentes, ediderunt, sensum & vim cum impiis suis nugis per omnia congruere. Verùm vt vanitatem illorùm apertè ostendamus, age Nestorij nugas, illorumq; sententias in medium adferamus. Hac vna enim ratione veritas examinata orbi patefiet. Nestorius itaque Vnigeniti Filij Dei natiuitatem secundùm carnem prorsus è medio tollere comperitur: Negat enim illum è muliere secundùm Scripturas natum. Verba illius sic habent: Deum ex Christi para Virgine prodiisse, ex Diuina Scriptura edoctus sum; at verò Deum ex ipsa genitum esse, id nusquam edoctus sum. Et in alia quadam exegesi rursum: Nusquam igitur Diuina Scriptura Deum ex Christipara Virgine genitum esse dicit, sed Iesum, sed Christum, sed Filium, sed Dominum. Quòd autem, dum ista dicit illum, qui vnus est, in duos Filios diuellat; & alium quidem Verbum, quod ex Patre genitum est, seorsum per se sumptum Filium, Christum ac Dominum dicat; alium rursus seorsum per se Filium, Christum ac Dominum vnum, qui è sancta Virgine natus est, cui dubium esse queat? cùm hoc ipsum ille tantùm non sublata voce clamet. Illi autem sanctam Virginem Deiparam nominant, vnumque Filium, & Christũ, & Dominum esse prædicant; eundem perfectum in Diuinitate, perfectum rursum in humanitate, eò quòd caro illius intelligente anima fuerit perfecta.

Nestoriani Orientalium confessionem cum sua conuenire nugantur.

Nest. Verbum incarnatum negat.

Nest. in Christum blasphemia.

Nest. vnum Christum in duos diuellit.

Orientales vnum Christum, vnumque Filium profitentur.

Quòd autem non alium esse dicant Verbum, quod ex Deo Patre est; & alium rursus eum, qui ex sancta Virgine natus est, sicuti Nestorio persuasum est, sed vnum eundemque, id perfacile ex iis, quæ consequuntur, cognoscere licet: Explanantes enim, qui vnus idemque simul perfectus Deus, & perfectus rursum homo existat, asserunt illum ipsum, qui ante secula secundùm Diuinitatẽ natus est ex Patre, nouissimè diebus illis propter nostram salutem ex sancta Virgine secundùm humanitatem natum esse; vnum eundemque Patri consubstantialem secundùm Diuinitatem, nobis verò coëssentialem secun-

Qui Orientales vnum duntaxat Filium statuant, exponitur.

humanatum vel incarnatum dicitur, procul faceſſat omnis conuerſionis ſuſpicio (Manſit enim, quod erat) nihilominùs vnio omnis planè confuſionis expers agnoſcatur.

Verùm dicent fortè aduerſarij: En manifeſtè, qui rectæ fidei confeſsionem edunt, duas naturas nominant, ac pro illarum diſcrimine, Theologorum voces diſtingui aſſerunt. Quomodo autem iſthæc tuæ aſſertioni non aduerſantur? Neque enim pateris, vt duabus perſonis, vel ſubſiſtētiis illorū voces adſcribantur? Sed heus tu bone vir, in duodecim capitibus hunc in modum ſcripſimus: Si quis duabus perſonis, vel ſubſiſtentiis voces illas adſcribit; & alias quidem homini tanquam à Verbo, quod ex Deo Patre eſt, ſeorſum ſubſiſtenti accommodat; alias verò, nempe eas, quæ Diuinum quid ſonant, ſoli Dei Patris Verbo adaptat, damnationi ſit ille obnoxius. Quamuis ergo eos damnemus, qui voces ita ſecernunt, vt alias ſoli Dei Verbo ex Patre nato; alias rurſum ſoli homini ex muliere orto, adſcribant; vocum tamen diſſentiam nullatenus ſuſtulimus: Vnam namque Verbi Dei ſubſiſtentiam eſſe certiſſimū eſt, quam incarnatam, & hominē factam nouimus. Quo autem modo id factum ſit, ſi quis curioſè inquirat, ſciat is, ſcriptum eſſe, Verbum, quod ex Deo eſt, formam ſeruilem accepiſſe, & in ſimilitudinem hominum apparuiſſe. Atque ſecundùm hoc vnum & ſolum naturarum, vel ſubſtantiarum diſcrimen obſeruandum eſſe: Non enim idem ſunt ſecūdùm naturalem qualitatem Diuinitas & humanitas. Aliôqui quomodo verè dici poterit Verbū, quod Deus eſt, exinanitū eſſe, hoc eſt, in diminutionem, naturęq; noſtrę conditionem ſeſe demiſiſſe? Cùm itaq; incarnationis modus ſtudioſè inquiritur, duo illa, quæ inexplicabili ratione citra confuſionem inter ſe vnita ſunt, mens humana neutiquam diſiunget; ſed vnum ex vtrisque & Deum, & Filium, & Dominum exiſtere credat, ac citra hæſitationem admittet. At verò Neſtorij cacodoxia ab hac doctrina eſt longè diuerſa: Nam etſi Deum Verbum incarnatum, hominemque factum confiterivideatur; attamen incarnationis virtutem ignorans, duas naturas nominat, easque à ſe inuicem diuellit, Deum ſeorſum ponens, & hominem itidem

Neſtoriani ex duabus naturis inferunt duas ſubſiſtentias.

Vna duntaxat eſt Verbi ſubſiſtētia.

Quæ citra confuſionem coniuncta ſunt, diſiungerenō oportet.

Neſt. Verbi incarnationem ſolo nomine agnoſcit.

Nestorius Verbi incarnationē solo nomine agnoscit.

itidem seorsum: Prædicat tamen, hunc hominem Deo indiuulsè cohęrere; verùm id tantùm secundùm affectum, throniq́ue & auctoritatis communicationem: Hęc enim sunt Verba illius: Inseparabilis est Deus ab eo, qui apparuit; vnde Deitatis honorem ab eo, qui non separatur, non separo; separo naturas, sed coniungo adorationem. At verò Antiocheni fratres ea, ex quibus Christus cōstitutus intelligitur, animo menteque complectentes, naturarum quidem differentiam assignant: (Neque enim, vt suprà aiebam, idem naturali qualitate sunt Diuinitas & humanitas;) attamen vnum tantùm Dominum, & vnum solùm Christum cognoscunt, eò, quòd re ipsa vnus sit tantùm, vnaque solùm eiusdem persona. Quæ verò inter se vnita sunt, ea illi nullo pacto distrahunt.

Orientales à Nestorianis, corundē ique errore plurimùm abiunt.

Sed neque vllam quoque naturalem diuisionem recipiunt; vt admirabilium inuentionum auctor falsò illis imponit. Solas autem voces, quæ de Christo dicuntur, secernendas tradunt; competere autem eas asserunt, non quidem alias soli Filio, tanquam Dei Patris Verbo per se posito; alias verò soli homini, tanquam alteri distincto Filio, ex muliere orto; sed omnes vni eidemque. At alias interim secundùm Diuinitatem; alias rursum secundùm humanitatem: Vnus enim idemque simul Deus & homo existit. Addunt nihilominùs, quasdam esse quodammodo promiscuas, ad vtranque naturam, Diuinitatem, inquam, & humanitatem certa quadam ratione respicientes. Quod dico, eiusmodi est. Inter voces, quæ Christo tribuuntur, quędam eiusmodi sunt, vt in Diuinitatem potissimùm conueniant: Aliæ autem tales, vt magis ad humanitatem pertineant: Aliæ deniq; quasi mediæ, Filium Deum simul & hominem esse declarant: Etenim cùm Philippo dicit: *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me: Philippe, credis, quia ego in Patre, & Pater in me est? Qui videt me, videt & Patrem; ego & Pater vnum sumus.* Vocem in Diuinitatem maximè conuenientem proferre affirmamus. Cùm verò Iudæorum populum increpans, ait: *Si filij Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. Nunc autem quæritis me interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum,*

Orientales voces secernunt; omnes tamē vni tribuūt.

Sunt voces, quę ad vtranq; naturam transferri posūt.

Triplicis ordinis voces Christo tribuuntur.

Ioan. 8.

hoc

hoc Abraham non fecit; eiusmodi exponere dicimus, quę in hominem propriè competant.

Veruntamen hoc ita accipiendum est, vt et illæ, quæ Diuinitati conueniunt; & illæ rursum voces, quæ in humanitatẽ quadrant, vni tantùm Filio adscribantur: Cùm enim Deus esset, homo factus est, Diuinitate non amissa, sed carne tãtùm & sanguine, hoc est, humanitate assumpta. Quoniam verò vnus est Filius, & Deus, & Dominus, fit vt vnam quoq; tantùm personam, tam nos, quàm ipsi agnoscamus. Medias autem voces illas esse asseueramus, vt cùm beatus Paulus scribit: *Iesus Christus heri & hodie ipse & in secula.* Rursum: *Nam etsi sunt, qui dicantur dij; siue in cœlo, siue in terra (siquidem sunt dij multi & domini multi) nobis tamen vnus est Deus Pater, ex quo omnia, & nos in illum: Et vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.* Alibi iterum: *Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo, pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundùm carnem. Qui sunt Israëlitæ, quorum adoptio est, & gloria, & Testamentum, & legislatio, & obsequium, & promissio; quorũ Patres, ex quibus est Christus secundùm carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula.* En Christum Iesum nominans, heri & hodie, & in secula eundẽ esse asserit. Per ipsum rursum omnia subsistere, & facta esse ait. Quin & illum quoq;, qui secundùm carnem ex Iudæis est, Deum super omnia appellat, & in secula tãdem benedictum affirmat.

Mediæ seu promiscuę voces de Christo assertæ.

Heb. 13.

1. Cor. 8.

Rom. 9.

In hisce igitur & similibus eiusmodi voces, quæ de Domino prædicantur, ne diuidas: Simul enim complectuntur, & quod Deo, & quod homini cõuenit; sed adapta illas vni Filio, hoc est, incarnato Dei Verbo. Aliud est ergo naturas ipsas dirimere, præsertim post adunationem, hominemq; secundùm solam honoris ęqualitatem Deo coniunctũ esse asserere; aliud rursum vocum differentiam agnoscere. Nullo igitur modo illorum dicta cum Nestorianis vocum nouitatibus congruunt: Nam etiamsi dictionum structura, sententiarumque enuntiatio eiusmodi sit, vt ab exacta illa Theologiæ amussi nonnihil recedere quibusdam videri queat, non est illud valde mirum: Est enim nõ parum difficile commodè isthæc explicare: Nam & diuinus Paulus sermonem à Deo in oris apertione quærit.

Aliud est vocum differentiã agnoscere; aliud hominem secundùm solã honoris æqualitatem Verbo cõiunctum esse dicere.

Arduum est de rebus Theologicis propriè loqui.

Ephes. 6. Quòd autem vnum Dominum nostrum Iesum Christum in duos non diuidant, etiamsi voces illas, quæ Diuinitati illius competunt, Diuinitati; alias rursum, quæ homini conueniũt, humanitati illius aptandas esse dicant, quis dubitat? Affirmãt enim, vt antè dixi, ipsummet Dei Patris Verbum, quod ante secula genitum est ex Patre, postremis hisce temporibus, ex sancta Virgine secundùm carnem natum esse: Addunt autem, propter inenarrabilem illam inconfusamque vnionem, sanctam Virginem Deiparam esse se credere; nec non vnum Christum, & Filiũ, & Dominum esse, apertè se profiteri. Est sanè omnino improbabile, vt & vnum dicant, & in duos nihilominùs illum diuidant, quẽ vnum nominant: Nec enim ita insaniunt, suiue obliti sunt, vt transgressores seipsos constituant, inconsultè ea reædificantes, quæ rectè euerterãt: Si enim prauis Nestorij opinionibus consentiunt, quomodo illas tanquã profanas & detestandas anathematizant?

Nemo ex animo defendit, quod verè anathematizat.

Arbitror autem causas quoque assignandas esse, propter quas Orientales aliquantò subtiliùs & accuratiùs de hoc mysterio differendum putauerunt: Quia enim Arrianæ impietatis propugnatores, veritatem impiè adulterantes, Verbum quidem hominem factum fatentur; attamen inanime corpus sibi adiunxisse nugantur. (Faciunt hoc autem malitiosè; nempe, vt, dum voces humanę naturę conuenientes illi admetiuntur, iis, quos in fraudem adduxerunt, infra Patris excellentiam constitutum, & per consequens non eiusdem cum Patre substantiæ esse ostendant, persuadeantque.) Veriti Orientales, ne qua ratione Verbi Dei gloria & natura propter ea, quæ ob susceptã cum carne dispensationem, humano more de illo prædicantur, detrimentum acciperet, voces discernunt: Non quidem vnum Filium ac Dominum in duos diuellentes; sed alias quidem illius Diuinitati; alias verò eiusdem humanitati; omnes tamen vni eidemque personæ assignantes.

Arriani Verbum inanime corpus assumpsisse nugantur.

Cur Orientales voces discernant.

Audiui autem religiosissimum piissimumque Ioannem Antiochenum Episcopum, familiaribus quibusdam scripsisse, me disertè docere, claraq; voce profiteri, naturarum quidem doctri-

doctrinam accuratè obseruandam esse, voces tamen pro naturarum inter se discrimine non secernendas; eaque de causa quosdam grauiter offensos esse. Erat itaque necessarium, vt & de hac quoque re nonnulla exponerem. Nouit integritas tua, eos omnes, qui Apollinariæ opinionis notam epistolis meis inusserunt, opinatos esse, me sanctum Christi corpus inanime esse sentire: Tum Verbum Dei in carnem mutatum, vel carnem in Diuinitatis naturam translatam esse, vel certè quandam vtriusque mixtionem, aut confusionem, aut concretionem accidisse; ita vt nihil permanserit purum & impermixtũ, illudque, quod antè erat. Opinati sunt & Arrij quoque blasphemiis me assentiri, propterea quòd vocum differentiã nolim agnoscere, & alias Diuinitati, alias verò humanitati (vt quæ in dispensationẽ cum carne magis quadrent) conuenire, nolim affirmare. Ego verò quòd ab eiusmodi erroribus immunis essem, id tua integritas aliis facilè testatũ facere poterat: Veruntamen opus erat, vt illis quoq; satisfieret, qui offensi fuerant. Scripsi itaque ad illius pietatem, me neque cum Arrio, neque cum Apollinario sensisse vnquam; neque Verbum Dei in carnem mutatum, aut contra carnem in Diuinam naturam transformatam dixisse aliquando; propterea quòd Dei Verbum immutabile & inalterabile sit; neque ab altera natura comprehendi possit; neque vocum differentias vsquam negauisse, vt qui scirem Dominum, modò vt Deum, modò vt hominem differere: Quandoquidem simul & Deus & homo est. Hoc ipsum itaque significare volens, scripsi opus esse naturarum obseruare differentiam, vocesque pro naturarum inter se conditione distinguere. Istiuscemodi autem disceptationes meæ non sunt, sed ab ipso sunt profectæ.

Cyrillus apud Ioan. Anti. falsò delatus.

Multæ erroneæ opiniones Cyrillo attributæ.

Christus modò vt homo, modò differebat vt Deus, put vtrunque verè erat.

Arbitror & illud quoque iam dictis addendum esse: Venit ad me pientissimus Paulus Episcopus Emisenus, qui, postquàm de recta & inculpata fide, aliquandiu sermonem contulissemus, rogauit ex me, iisne assentirer, quæ celebris memoriæ beatissimus Pater noster Athanasius ad Epictetum Corinthiorum Episcopum quondam scripserat: Ego verò respondi, prorsus & per omnia iis me assentiri; modò tamen scriptum illud

illud apud ipsos extaret integrum: Multa enim ab inimicis veritatis in eo deprauata esse. Tum ille, se quoque epistolam illã apud se habere aiebat: Velle autem ex iis, quæ apud nos erant, exemplaribus cognoscere, ipsorumne libri corrupti sint, an secus.

Epistola Athanasij ad Epictetum adulterata,

Porrò autem, cùm vetusta exemplaria accepisset, eaque cum illis, quæ secũ attulerat, contulisset, inuenit illa esse adulterata; petiitque ex nostris sibi dari antigraphũ, quod ad Antiochenũ Ecclesiã transmitteret; quod & factũ est. Et hoc est, quod religiosissimus ac pientiss. Episcopus Ioannes Careno de me scripsit; nempe quod, quę de incarnatione Christi sunt, exposuerit, Patrumque vnà nobiscum traditionem, quæ propemodum, vt ita dicam, ex hominũ animis expuncta fuerat, refecerit. Quòd si qui Epistolam Philippi, religiosissimi Romanæ Ecclesiæ Presbyteri nomine scriptam attulerint, perinde sonantem, ac si sanctissimus Episcopus Xystus depositionẽ Nestorij molestè ferat, benéq; de illo loquatur, ne credat hoc sanctitas tua: Scripsit enim consona sancta Synodo, omniaque illius gesta confirmauit, ac nobiscum sentit. Quòd si qua verò epistola à quibusdam circumferatur, tanquam à me de iis, quæ Ephesi acta sunt, iam dolente & pœnitentiam agente, perscripta, & ea quoque contemnatur: Nam quæ Seruatoris nostri gratia est, adhuc sana mente sumus, neque rationis vsu excidimus. Fraternitatem, quæ tecum est, saluta. Quæ nobiscum agit, in Domino te salutat.

Xistus Acta. Con. Ephesini cõfirmauit.

Nestoriani cõfingunt falsas literas.

Tomi quinti caput VIII.

COMMONITORIVM OPEra Cyrilli ad Eulogium Presbyterum Constantinopoli agentem, missum.

ARGV-

ARGVMENTVM.

SPARSVM in vulgus erat, Confessionem Orientalium, quã Cyrillus approbârat, Nestorianis fauere. Quo fiebat, vt et ipsi, et Cyrillus quoq; malè passim audirent. Cyrillus itaq; hac epistola, & se, & Orientales quoque purgat; ostendens nihil penitùs in ea cõfessione extare, quod cum Nestorianis vllã in partem consentiat. Reddit & editæ quoq; admissæq; confessionis causam. Hortatur ad Athanasianæ epistolæ lectionẽ, qua prolixè is docet, Christi corpus eiusdem Diuinitati nequaquam homousion esse. Iterum ad causæ caput reuersus Orientales à Nestorij errore procul abesse inculcat; vt qui nõ duas tantùm naturas, vt Orientales; sed duos quoq; Christos et Filios, re ipsa constituat; licet vnum solum nominet. Sub finem, vt libri & literæ, quarũ in Epistolæ huius calce fit mentio, Domino Præposito fideliter exhibeantur, monet.

Cyrillus Episcopus Alexandrinus Eulogio S.P.D.

Insimulant quidam Orientalium expositionem; adduntque Episcopum Alexandrinum illos tolerâsse, & laudâsse quoque, qui duas naturas nominant. Qui autem Nestorium sectantur, eadem & ipsum quoque sentire cõtendunt; eaq; ratione illos, qui veritatem perfectè non assequuntur, in suã sententiam abripiunt. Verùm iis, qui hoc nomine nos accusant, respondendum est, non omnia, quæ hæretici dicunt, statim, vt hæretica repudianda esse: Multa enim confitentur, quæ nos quoque; exempli causa, cùm Arriani Deum Patrem omnium conditorem ac Dominum esse dicunt; nunquid quia Arriani sunt, ob id illam nos cõfessionem auersabimur? Sic & de Nestorio quoque sentiendum est.

Non quicquid hæretici dicunt hæreticum, aut fugiendum est.

Verùm enimuerò licet duas naturas esse dicat, carnis & Verbi Dei differentiã significans: (Est enim alia Verbi, alia carnis natura;) attamen vnionem vnà nobiscum non confitetur: Nos enim illas adunamus, vnumque post factam vnionem Christum, & Filium, & Dominum confitemur, vnam rursum Dei hypostasin incarnatã dicimus. Simile quid & de quouis quoque homine dici queat: Nam & ille ex diuersis natu-

Nestor. duas Christi naturas rectè assignat; sed illas in vnã personam coiisse, improbè negat.

ris constat, ex corpore nimirum & anima: Nam etsi ratio, & contemplatio horum discrimen non ignorent; attamen propter Physicam vnionem, vnam hominis naturam appellant. Quam ob rem naturarum differentiam agnoscere, nō est vnū Christum in duo discindere.

Orthodoxi de Apollinarismo Orientalibus suspecti.

Quia verò omnes Orientales putabant, nos Orthodoxos Apollinarij opiniones sequi, sentiréque naturarum commistionem, vel confusionem factam esse, (Eiusmodi enim vocibus ipsi vtuntur) quasi Deus Verbum in carnis naturā transierit, & carnis natura in Diuinitatis naturam conuersa sit; concessimus illis, non vt vnum Filium in duos diuidant, absit; sed vnum hoc tantùm; nempe, vt neque confusionem, neque cōmistionem vllam hîc factam esse agnoscant: Caro nanque, quę ex muliere assumpta est, mansit caro: Verbum rursum, quod ex Patre genitum est, mansit Verbum. Veruntamen propter vnionē, vnus est Christus, vnus Filius, ac Dominus vnus: Verbum enim, iuxta Ioannis vocem, factum est caro.

Athanasij scriptū contra eos editum qui Verbū corpori assumpto cōsubstantiale dicunt.

Admonendi autem sunt, vt lectioni epistolæ beati Papæ Athanasij attendant: Cùm enim suo tempore nonnulli contenderent, ac dicerent, Deum Verbum ex propria natura corpus sibi adaptâsse, multis modis euincere, ac persuadere conatus est, Christi corpus nō esse Verbo consubstantiale. Quod si Verbo coëssentiale non est, alia omnino atque alia natura sit, oportet, ex quibus vnus, ac solus Christus constitutus intelligitur: Nec illud quoque ignorent; nempe vbicunque vnio nominatur, ibi non vnius tantùm rei coniunctionem significari, sed, vel duarum, vel plurium, earumque secundùm naturam inter se differentium.

Vnio rerū ratiōe inter se discrepantium copulam insinuat.

Cùm igitur vnionem dicimus, carnis anima rationis participe animatæ, ac Verbi eam esse significamus. Atque ita intelligunt, qui duas naturas in Christo ponunt; attamen vnione semel iam perfecta non ampliùs separantur, quæ sunt vnita, sed vnus iam existit Christus, vnaque ipsius, φύσις, sustantia; vt quæ nihil aliud sit, quàm ipsum Verbum incarnatum.

Minùs hæc ppriè dicta.

Hæc

Hæc confeſsi ſunt Orientales; quamuis verbis aliquantò obſcurioribus vſi ſunt.

Iam qui confitentur idem illud Vnigenitum Dei Verbum, quod ex Deo Patre ortum eſt, ſecundùm carnem è muliere natum eſſe; ſanctam Virginem Deiparam eſſe; vnã Chriſti perſonam eſſe; non duos Filios, nec duos Chriſtos, ſed vnũ tantùm Chriſtum eſſe; quomodo hi Neſtorij opinionibus cõſentire dici poſſunt? Sanè Neſtorius in exegeſibus ſuis ſimulat ſe dicere vnum tantùm Filium, & vnum ſolum Dominum eſſe, ſed interim filiationem ac dominationem ad ſolum Dei Verbum refert: Nam vbi ad diſpenſationis myſterium ventum eſt, rurſum alium Dominum hominem illum dicit, qui ex muliere natus, ſola honoris æqualitate cũ Verbo coniunctus eſt. Quandoquidem dicere, Dei Verbum ob id Chriſtum nominari, quòd cum Chriſto coniunctionẽ habeat, quid aliud eſt, quàm clarè aſſerere duos eſſe Chriſtos? Si enim Chriſtus cum Chriſto coniungitur, vtique cum illo coniungitur, tanquam alius cum alio.

Qui vnum agnoſcũt Chriſtum, et Filium, non ſunt illi Neſtoriani.

Si Chriſtus cum Chriſto coniungitur, neceſſariò duo Chriſti ſunt.

At verò Orientales nihil eiuſmodi dicunt, ſolùm autem voces diſcernunt. Diſcernunt autem ad eum modum, vt alias quidem Diuinitati, alias verò humanitati, alias autem vtrique promiſcuè conuenire dicant: Quales ſunt, quæ quiddam ſonant, quod Deo & homini ſimul conueniat. Veruntamen omnes vni eidemque perſonæ tribuunt. At non ita Neſtorius: Hic enim alias Verbo Dei ſeorſum; alias verò illi adſcribit, qui ex muliere ortum ducit, tanquam alteri filio. Aliud autem eſt vocum agnoſcere differentiam; aliud rurſum duabus perſonis, tanquam alteri & alteri differentes accommodare voces. Epiſtola verò ad Acacium, cuius initium eſt: Res ſanè dulcis, & mirè grata eſt fratribus amica ſalutatio; etiam plenè de his omnibus ſatisfacit.

Orientales voces ſecernũt, perſonã non diuidunt.

Habes & plurimas quoque alias eiuſmodi epiſtolas in capſula, quas magnificentiſsimo Præpoſito, ſtudioſè offerre debes; & duos item libellos, quos ad illum miſi: Alterum contra Neſtorij blaſphemias ſcriptum; alterũ acta Synodi contra

Cyrill. lib. de Epheſinæ Synodi actis editus.

Non cõquieſcit Draco præuaricator, indomita illa Deoque aduerſa beſtia, neq; vnquã ab innata improbitate feriatur; ſed execrandam illam inuidẽtiam, quam contra Eccleſias cõcepit, ſubinde parit, petulantesque impiorum profanorumq; hominum, ac cauteriatam conſcientiam habentium linguas, eõtra veritatis dogmata auſu temerario excitat. Verùm Chriſto omnium noſtrũm Saluatore, improbum illius conatum, impediente, eiusdemque peruerſitatem retundente, ſemper capitur & debellatur. Plurimi itaque ante nos extiterunt, qui ſanctos Patres noſtros oppugnârunt, bellumque contra inexplicabilem Chriſti gloriam impudenti ore ſuſcitârunt. Verùm ad vnum omnes, deprehenſi ſunt temerarij, & indocti, magisque noua quædam aucupari, quàm aliqua veritatis teſtimonia in medium adferre; noſſeque, quàm eiusmodi teſtimonia ſuapte natura ſint recta & inculpata, omnique calumnia ſuperiora.

Diabolus ab improbitate nunquã feriatur.

Diabolus contra Chriſtum nunq̃ præualet.

Quoniam verò poſt illos, omnis impietatis inuentor ac doctor Diabolus, Neſtorianę nouitatis ſtudium nobis excitauit; en per Dei gratiam, datamq; nobis ab illo intelligẽtiam, omnes illum vno ore, tanquam Apoſtatam anathematizamus; illuſtremque Patrum zelum imitati, viriliterq; contra inimicos crucis Chriſti animati, ac veram fidem colentes, publiceque pro concione docentes, neutiquam illius blaſphemiis aſtipulãdum eſſe cenſemus, qui duos Chriſtos, totidemque filios eſſe dicit; vnum quidem naturalem & verum, nempe Dei Patris Verbum; alterũ verò adoptione & gratia huc euectum, eum videlicet, qui eſt ex ſemine Dauid; quæ quidem ille profitetur. Nos autem ſecundùm ſynceram inculpatamque fidem, quæ iam inde ab initio ad nos deſcendit, ſanctorumque Patrũ confeſsionem, vnum duntaxat Filium, & Dominũ Ieſum Chriſtum agnoſcimus & prædicamus; ipſum nimirum incarnatum & hominem factum, Dei Patris Verbum: Vnus namque idemque eſt, & eſſe dicitur, qui diuinitus ex Deo Patre, eiusdemque ſubſtantia naturali procedit, vtpote Verbum illius; & qui ex ſemine Dauid ſecundùm carnem, hoc eſt, ex ſancta & Deipara Virgine Maria ortus eſt: Non enim alium atque alium, vt dixi,

Neſtorianæ nouitatis auctor Diabolus.

Cuiusmodi ſit doctrina Neſtorij.

Fides Orthodoxa vnum tantũ Chriſtum agnoſcit.

Vnus ex Patre & matre Filius Chriſtus, ſed non ſecũdùm idem.

tradiderunt nobis,qui ab initio Verbi ſpectatores,ac miniſtri fuerunt,ſed vnum & eundem Deum ſimul & hominem, Vnigenitum ac Primogenitum; vt illud quidem habeat, vt Deus; iſtud vero vt homo: Factus eſt enim inter multos fratres, ad noſtram ſimilitudinem ſeſe dimittens, non etiam alium hominem, vt quibusdam viſum eſt,ſibi adiungens: Ipſe .n. re ipſa factus eſt homo,id,quod erat,eſſe non deſinens:Namcùm ſuapte natura Deus & impatibilis eſſet, ſponte ſecundùm propriam carnem paſſus eſt:Neque enim alterius cuiuspiam corpus pro nobis dedit; ſed ipſum Vnigenitum Dei Verbum homo factum, ſeipſum inculpatum ſacrificium Deo & Patri obtulit. Meritò proinde eiecta iam Neſtorij cænophonia, omniq́ue alia voce mendaciis illius aſſentiente, hilariter feſtum diem agitamus: Itum eſt enim obuiàm omnibus, qui cum illo ſentiunt, vel aliquādo ſenſerunt;ita vt & nobis, & veſtræ quoque ſanctitati abſolutè dicere liceat: Anathematizamus,qui duos filios,vel duos Chriſtos dicunt:Vnus enim,ſicut dixi, cùm apud nos, tum etiam apud vos prædicatur Chriſtus, & Filius,& Dominus,& Vnigenitus, Verbum nimirum Dei in ſimilitudinem hominum factum,& habitu ſecundùm ſapientiſsimi Pauli vocem,vt homo inuentum.

Cœleſte Verbum nō alterius,ſed ſuū corpus in mortem obtulit.

Vnus apud Orientales & Ægyptios prædicatur Chriſtus & Dominus.

Quòd autem Chriſti carnem anima rationis compote animatam eſſe dicamus, id ſæpenumero iam antè demonſtratum eſt. Eadem quoque ſanctiſsimus piiſsimusq́ue frater noſter Epiſcopus Proclus veritatis ſermonē rectè ſecans, diligentiſsimusq́; eorum,qui,quę recta ſunt,peruertūt,oppugnator,in epiſtola, quam ad Armenos ſcripſit, diſertè prædicauit: Nam cùm hic veritatis ſit admodum ſtudioſus, ſemper victoriam reportare conſueuit. Loquor autem de inſanis Diodori & Theodori,& aliorum quorundam Epiſcoporum opinionibus, quos melius erat, non laudare, ne quid durius dicam, propterea, quòd totis quodammodo velis, aduerſùs Chriſti gloriam ferantur.Nemo,obſecro,ſanctis Orthodoxisq́ue Patribus noſtris Athanaſio,Baſilio,Gregorio, Theophilo,& reliquis labem aſpergat, ne quo pacto res hæc quosdam offendat, rectæ fidei cuſtodes reipſa ita ſenſiſſe ac docuiſſe ratos.

Acer veritatis aſſertor Proclus.

Diodorus et Theodorus hæretici à Proclo oppugnati

Qui

Qui vtiq; non solùm contra peruersas Nestorij opiniones, sed etiam contra aliorum, qui idē, quod Nestorius ante ipsum senserunt & literis mandârunt, libros opportunos reliquerunt.

Optamus autem, vt omnes res suas agant; neque turbas Ecclesiis, per Christi gratiam, Doctorumq; vbilibet agētium prudentiam, vtcunque iam sedatas denuo excitent; neque, vel sibiipsis, vel aliis negotia facessant. Cæterùm si sunt, qui à Nestorio aliquando steterunt, nunc verò ex animo resipiscentes, à nugis illius discedere, mutataque voluntate, rectam inculpatamque fidem complecti cupiunt, eos placidè suscipere oportet; nec cuiquam illorum præteritorū gratia conuitium facere; ne qua ratione ansa quibusdam præbeatur, vt cunctantiùs ad meliora festinent: Si eos enim, qui corporum morbis tenentur, sospites euadere desideramus, congratulamurque iis, si hoc fortè contingat; quomodo non magis gaudebimus, si is, qui seductus fuerat, conuertatur, & ad præstantem illam veræ cognitionis lucem adducatur: Nā & ipsi quoq; Angeli festa super talibus celebrēt, lætitiamq; prę se ferant, nihil ambigit sanctitas vestra, vt quę ista docere, & inomnib⁹ Ecclesiis exponere soleat, nec Seruatoris nostri verba ignoret.

Nestoriani ex animo resipiscentes, obuiis vlnis excipiendi.

Lætandum de hæretici cōuersione.

Illud sanè vos tanq̄ fratres Symmistasq; obsecramus, vt Clericis vestris seriò pręcipiatis, ne aliqua loquātur, præsertim publicè, & in Ecclesiis, præter ea, quæ vera probataque ac recta iudicata sunt. Sed vt in rectę fidei confessione firmi sint; maximè verò ne facilè ad docendum istiuscemodi prosiliāt. Quòd si qua fidei necessitas doctrinam aliquando exiget, eò quòd fidei mysteriis nonnnulli imbuendi sint, nullo modo, quæ de fidei ratione exponenda veniunt, à recto tramite deflectere sinant. Quia verò par esse iudicauimus, vt turbę omnes, omnesque turbarum occasiones per sanctitatis tuæ prudentiam prę-cidantur, propterea ea ad sanctitatem tuam perscripsimus, quæ in rem fore censebamus. Si qui ergo erunt, qui aliquos ex Clericis vel Monachis ob id accusaturi sūt, quòd cùm antea cū Ecclesia communicâssent, nunc ab impio Nestorio faciant; hi in Ecclesia diligenter audiantur, vel apud vos potiùs, qui meliùs illos nôstis, eorumque dicta accuratè examinentur.

Cuiusmodi populo pro concione sint proponenda.

Non

Qua ratione cum iis agendum, qui de hæresi accusantur.

Non est autem mirum eos, qui tales accusare volunt, apud extera tribunalia tumultuari: Nemo est enim, qui eos de illis dicentes audire sustineat. Esset autem multò melius, multoque iustius, si Ecclesiasticæ quæstiones in Ecclesiis agitarentur ac iudicarētur, quàm apud alios externos, quibus sanè huiusmodi causarum tractatio prorsus non conuenit. Salutate fraternitatem, quæ apud vos est; quæ nobiscum est, in Domino vos salutat.

Tractatio rerum Ecclesiasticarum non conuenit secularibus.

Tomi quinti caput X.

EXEMPLVM SACRÆ AD Acacium Beroënsem Episcopum, Simeonem Anachoretam, aliarumq; prouinciarum Episcopos & solitarios.

ARGVMENTVM.

IMPERATOR Sacra hac suum erga Christianam religionem studium ardoremq; commemorat. Controuersias, quæ intercíderant, in ipso statim ortus sui initio se præcidere noluisse indicat, sed negotiorum multitudine impeditum, efficere id nequisse. Non se desiturum spõdet, donec confecerit. Postremò illos, ad quos hanc Augustalem scribit, vt suis precibus plenam Ecclesiis à Deo pacem concordiamq; impetrent, admonet.

Nihil omnino eorum omnium à nobis est prætermissum, quæ religionis Christianæ causa nostro studio effici debuerant: Atque hoc ipsum sanctitas vestra, cùm à Ioanne piissimo Ecclesiæ Antiochenæ Episcopo, tum à cæteris quoq; sanctis Episcopis, qui apud illum versantur, dilucidè cognoscere poterit. Acciderunt autem nonnullæ inter quosdam, circa religionis negotium difficultates, & controuersiæ, quas quidem eueſtigio de medio tollere & abolere exoptabamus; verùm negotiorũ magnitudine & multitudine impediti, quod volebamus & conabamur, conficere non valuimus. Certa nihilominùs

Acre Theod. Aug. pro Christiana religione studium.

Controuersiæ, quarum hic fit mentio, post absolutam Synodum manserant.

minùs fixaque ſtat ſententia, ab hoc conciliandæ pacis ſtudio, non priùs deſiſtere, quàm miſericors Deus, veſtris intercedentibus precibus, Eccleſiis vnionem & pacem reſtituere dignabitur. Decet proinde veſtram ſanctitatem omni diligẽtia, ſtudio, ac contentione hæc à Deo depoſcere, vosque probatos Romanæ religionis Sacerdotes eſſe, manifeſto argumẽto declarare.

Pios omnes, & præcipuè Epiſcopos, probatos Romanæ religionis myſtas declarare ſe decet.

Tomi quinti caput XI.

Decretum regium, quo Neſtorio exiliũ apertè & publicè indicitur.

ARGVMENTVM.

MISERAT Concilium Oecumenicum Legatos Conſtantinopolim, qui omnia in Con. quæ acta fuerant, ad Impp. bona fide referrent. Miſerat eôdem et Conciliabulum Antiochenũ nonnullos quoq;. Imperator edoctus Synodũ omnia ſanctè, piè et canonicè transegiſſe, Orientales cõdemnat: Neſtorium à Concilio exauctoratum, exilio multat; noui Epiſcopi creationem impetrat; quo facto ſingulos, vt ad ſuas ſedes redeant, mandat. Ioannes Antiochenus cum ſuis in excommunicatione ad tempus adhuc perſeuerat.

Cùm ſeptem ex vtraque parte Epiſcopi Conſtantinopolim veniſſẽt, certoq; Imp. comperiſſet, ſacram & Oecumenicã Synodum iuſtè, hoc eſt, canonico legitimoq; ordine vbiq; ſeruato; Neſtorium depoſuiſſe, legatorum Synodi ſententia publicè approbata, Orientales quidem condemnat, Neſtorio verò exiliũ indicit. Iis præterea, qui ex ſacra Synodo Legati venerant, iniungit, vt quamprimùm ad Eccleſiam ſe conferant, ibidẽq; ſanctę Eccleſiæ Conſtantinopolitanę Epiſcopũ creent. Illi in Eccleſiam ingreſſi, Maximianum Epiſcopũ mox creant. Poſt hoc regio mandato imperatũ eſt ſingulis Epiſcopis, vt ad ſuas prouincias & ciuitates quamprimùm reuertantur. Porrò Ioannes Antiochenus, cæteriq;, qui partes illius tuebantur, Epiſcopi, in ſeparatione & excommunicatione permanent.

Septem vtrinque Epiſcopi ad Imp. miſſi.

Orientales cauſa cadunt.

Maximianus inſtituitur Epiſcopus.

Epiſcopis indicitur reditus.

Tomi quinti caput XII.

Antigraphum decreti Imperatorij ad Isidorum Prætorij Præfectum Consulemq́, de exilio Nestorij missum.

ARGVMENTVM.

PRÆCIPIT Isidoro palatij Præfecto, vt & Regia, & sua quoque priuata auctoritate vsus, Nest. fidei proditorem Petras in perpetuum exilium deportari curet, eiusdemq́ bona Constantinopolitanæ Ecclesiæ fisco addicat: Quò hac ratione & Christiana religio innoxia perseueret, & suum quoq; regnum propter religionis studium, magis magisq́ subinde floreat.

Theo. Imp. Ecclesiam & rempub. ex æquo curat.

Etsi nostrum erga rempublicam studium conspicuum sit; haud minoris tamen nobis est curæ, vt sacrosancta quoque religio rectè constituatur: Si enim hanc rite curauerimus, fore speramus, vt & publicis quoque rebus hac ratione probè consulamus. Quare cùm Nestorius Catholicæ quondam Ecclesiæ Sacerdos, nunc verò fidei proditor, tantorum scelerum mole oppressus teneatur; operæpretium est, vt serenitatis nostræ sententiæ subiiciatur, calamitateq́ue moribus illius digna opprimatur; vt qui venerandis Ecclesiæ legibus abiectis, traditionibusq́ue contemptis, nefandæ hæreseos auctor extiterit: Quiq́ue, dum illorum, quos proditioni suæ socios sibi adiunxit, fidem corrupit, alienæ corruptionis crimen suo ipsius capiti acciuit. Tua proinde celebris auctoritas, curiæ huius potestate nixa; tum propria quoque auctoritate, & viribus freta, prædictum Nestorinum ob admissam à se impietatem, in perpetuum exilium Petras abire compellat; omniáque illius bona Ecclesiæ Constantinopol. fisco addicat, quò augusti loci illius opes, cuius ille sacra mysteria nuper prodidit, auctiores euadant: Hac enim ratione futurum est, vt, & religio sanctissimæ fidei intacta in mentibus hominum perseueret, & regni nostri felicitas religione munita, quotidie magis magisque floreat.

Neſt. scelerũ mole oppressus.

Neſt. alienas scelera sibi asciscit.

Alij Oasin ablegatũ dicunt, nisi forsan Oasis binominis extitit.

Neſt. bona Eccleſia Constant. fisco addicuntur.

Tomi

Tomi quinti caput XIII.

Sanctionis sententiæq; Imperatoriæ cõtra Nestorianos formula ad eundem Isidorum transmissa.

ARGVMENTVM.

EXemplo Constantini magni, qui Arrianis Porphyrianorũ nomen imposuerat, Nestorianos omnes probroso Simonianorum vocabulo perpetuò censendos decernit. Omnes Nestorij tractatus & libros, vndecunq; cõquisitos, incendio absumi præcipit; nullam domum, aut templum, aut locum cõuentus causa, vel extra, vel intra quodcunq; oppidum illis concedit. Cõcedentibus bonorum omnium confiscationem mulctæ loco definit.

Veneratio cultúsq;, quã sanctissimę religioni iure debemus, postulat, vt illos, qui impiè erga diuinũ numẽ affecti sunt, meritis pœnis afficiam⁹; & nomine, quod prauitati illorũ cõueniat, eiusmodi appellemus; quò hac infamia notati æternã errorum suorũ ignominiam sustineant; atq; vt viui suppliciũ debitum non euaserunt, sic mortui dedecore nunq̃ careãt. Cùm ergo Nestorius portentosæ doctrinæ inuentor, damnationis sententiam iam exceperit, superest, vt impietatis illius Sectatores cõsortésq;, damnato nomine plectamus, ne Christiani appellatione abusi, eorum decorentur vocabulo, à quorum doctrina sua impietate desciuerũt. Quam ob rẽ immutabili lege sancimus, quotquot vsquã gentium execrandæ opinionis Nestorij sequaces extiterint, compertíque fuerint, eos omnes Simonianorum nomine censendos esse: Æquum est enim, qui in odio contemptúq; diuino impietatem Simonis æmulati sunt, vt eandem cum Simone appellationem sortiantur. Quo etiam modo sanctione beatæ memoriæ Constantini, Arriani vocati sunt Porphyriani; eam videlicet ob causam, quòd eandem cum Porphyrio impietatem imbibissent: Hic enim sermonis vi & efficacia veram religionem expugnare conatus, non tam eruditos libros, quàm insciticæ suæ testes reliquit.

Meritis pœnis afficiendi, qui de religione impiè sentiunt.

Qui à Christianismo desciuerunt, Christiano nomine censendi non sunt.

Decreto imperiali Nestorianis Simonianorum nomen imponitur.

Arriani Constant. decreto Porphyriani appellati.

Tractatus & libri Nest. Imp. decreto incendio addicuntur.

Decernimus præterea, ne quis impios nefarij sacrilegiq́ue Nestorij libros, quos de sacra Catholicaq; religione aduersùs eorum Episcoporum doctrinam, qui in sacra Ephesina Synodo conuenerunt, edidit, in posterum teneat, aut legat, aut transcribat. Quos etiam omni studio ac diligentia vndecunque conquisitos publicè incendi volumus: Hac enim ratione fiet, vt omni impietate stirpitus euulsa, simplex multitudo, quæ dolis haud difficulter capi solet, nullam errandi occasionem deinceps inueniat. Mandauimus denique, nullam perditorum illorum hominum in sacris concionibus, nisi sub Simonianorum nomine mentionem fieri; nullamq́ue domum, aut agrum, aut suburbanum, aut alium quemcunq; locum conuentus causa, occultè, aut manifestè eisdem concedi: Volumus enim eiusmodi homines ab omni sacro congressu penitùs secluſos esse. Quapropter neminem omnino lateat, quòd quicunque, aut Nestorium imitatus, aut nostram hanc legem transgressus fuerit, eum omnium bonorum amissione è vestigio multandum esse. Summa proinde illustrisq́ue auctoritas tua curet, vt nostra hæc sanctio, omnibus prouinciis vsitatis edictis, ac promulgationibus primo quoque tempore nota fiat. Hanc autem legem Romano simul & Græco sermone edidimus, quò omnes perspicuè intelligere queant.

Simplices librorũ hæreticorum lectione facilè inficiuntur.

Nullus Synaxeos causa Nestorianis conceditur locus, neq; intra, neque extra vrbes.

Pœna in Nestorianorum receptores constituta.

Tomi quinti caput XIIII.

EDICTVM PRÆSIDVM prouincialium de Nestorij libris non legendis.

ARGVMENTVM.

COMMENDANT Imperatorum pietatem, eorundemq́ue in eos, quos Nestoriani deceperant, clementiam. Indicunt Sectæ huius

huius magistris perpetuum silentium; præcluduntq; omnem iisdem concionandi conueniendiq; locum. Proscribunt, igniq; addicunt omnes Nestorij tractatus. Cauent non alio, quàm Simonianorum nomine Nestorianos vocandos esse. Interminantur tandem pœnam grauem iis, qui in Regia hæc decreta committent.

Phlesanthemius, Isidorus, Phlesabius, Phlesymplicius, Reginus, Prouinciarum Præfecti promulgârunt.

Nihil Impp. nostris æquè gratum est, ac iuge pietatis studium, nec iniuria: Nam si, vt rempublicam rectè constituant, nihil omnino intermittunt, sed nocturnis diurnisque curis, eius rei causa sese macerare non desinunt; quantò magis consentaneum est, nullis illos vigiliis parcere, nullis laboribus supersedere, quò ipsam religionem, veramque pietatem integrã incorruptamque retineant? Cùm itaque religio quædam absurda, temeritatisque & vesaniæ plena oritura videretur, imò verò orta iam esset; nonnullamq; auctoritatem error sibi iam vendicâsset; pro insita sibi mansuetudine ac lenitate, nonnullã cum omni tranquillitate correctionem fieri voluerunt, & fieri quoque ordinauerunt. Ipsos itaque iniquitatis auctores ac Principes, meritis congruisque multis dudum compescuerunt; cæterorum verò saluti & commodo ita consulendum existimârunt, vt nihil omnino lædantur, nullamq; bonorum suorum iacturam faciant; sed legis tantùm sanctione ad salubriora promoti prouocatique, eam possessionẽ per veræ pietatis agnitionem consequantur, quæ perfecta & æterna est, & post hanc quoque vitam stabilis persistit.

Commendatur Augg. pietas.

Pluris ducenda est religio & pietas, q̃ externa Reipub. felicitas.

Sanctio in eos, quos Nest. decepérat. lenissima; modò legi parere animum inducant.

Quoniam verò humana natura errore semel correpta, callidisq; & peruersis sermonibus illaqueata difficulter, vt sanioribus consiliis acquiescat, induci solet; proptetea metu, grauioribusq; nonnunquam animaduersionibus ad frugem adigenda est. Quam ob rem iis, qui fidei dogmata hactenus student adulterare, in posterum silentium, mentisq; in melius demu-

Homo errorẽ semel haustum difficulter deserit.

Præfracti pœnarũ metu ad officium faciendũ compellendi.

demutationem indicunt. Et ne impietatis suę venenum, aliis porrò adspergere pergant, decernunt, vt nullam, neq; villam, neque suburbanum, neque quodcunque diuerticulum obtineant. Sed nec vllum quoque in locum simul conueniant, aut cõuentus causa ciuitati appropinquent: Volunt enim vniuersam terram huiusmodi hominum congressibus simpliciter esse præclusam. Cæteris verò, qui insanis Nestorij commentis per deceptionem assensserunt, & in erroris sui fomentum tractatus illius hactenus tenuerũt, misereri quàm punire malẽtes, seuerè denuntiãt, serioq; præcipiunt, vt eiusmodi libros habentes, vel legentes, eos quamprimùm igne absumant, penitusque aboleant, ne illiuscemodi erroris monumenta in repub. obuersantia, veræ fidei quodcunque impedimentum adferant: Sed nec vllos quoque alios deinceps, aut describi, aut legi volunt. Quos etiam initio neminẽ attigisse longè satius erat, cùm aliud, quàm certũ exitium, lectori pariãt nihil: Nam quid anima melius? quid fide pretiosius? At vtrunq; maiorem in modum, per huiusmodi lectionem offenditur? Quandoquidẽ & animæ iudicium obcæcat, &, vt ad deteriora labatur, certam occasionem præbet.

Omnis omnino conuentus Nestorianis interdicitur.

Seuerissimũ cõtra Nestorij tractatus edictum.

Hæretici lib. aliud nihil quàm exitiũ lectori pariunt.

Hæret. libr. lectio animæ iudicium occæcat.

Cæterùm ne cuiusmodi sint, qualémue sortiti sunt appellationem, quempiam lateat; sed huius tragœdiæ, quam extinctam, perpetuæque obliuioni contraditam melius fuerat, auctorem vsq; ob oculos propositum habeant, Simonianorum nomine illos vocandos esse decreuerunt; grauissimè in illos, qui secus appellauerint, aut errori illorum adhęrere perrexerint, in posterũ animaduersuri. Deniq; ne edicti huius syn ceritatem pietatemq; ignoretis, Regumque nostrorum piissimorum, (qui fidei suæ constantia de beneficiis, cùm in se, tum in terrarum orbem collatis, meritam gratiarum actionem omnipotenti Deo singulari studio persoluere nunquam non satagunt) anxiam in subditos suos curam pernoscatis; nostro hoc publico scripto, legem Diuino lumine plenam, vt vobis præluceat, de more promulgamus. Cui quidem quicunque obsequentur, seipsos à pœnis immunes reddent, pietatique assueti, in seculum futurum immortalibus bonis potientur; tantum

Simoniani. Nestoriani appellati.

Imp. Theod. fidei cõstantia Deo gratus.

tantum vtique promouendi & euehendi, quantum Imp. legis huius lator, & Deus præterea piè honoratus, morigeros promouere atque euehere solet.

Legem piè obseruantibus in vtraque vita merces obtingit.

Tomi quinti caput XV.

LITERÆ IMP. AD BEATum Simeonem Stylitẽ, Columnellam vulgò appellatum.

ARGVMENTVM.

CVM hæc scripta est, dissidium inter Cyrillum & Ionnem Antiochenum etiamnum perdurabat. Hortatur itaq; sanctum hunc senem, vt precibus pacem Ecclesiis à Deo impetret; serioq; cum Ioan. Antiocheno, vt Nestorij depositioni assentiatur, falsamq; eiusdem doctrinam auersetur, agat: Quòd hac sola ratione res turbatæ pacari, pristinaq; tranquillitas & felicitas, restitui posse videatur.

Quoniam quidem exploratum habemus, totã reuerentiæ tuę vitam ad Deum esse conuersam; eáq; integritate vixisse hactenus, vt diuinam erga nos beneuolentiam, certa quadam fiducia prouocare queas; non potuimus in præsentia, has ad te literas non perscribere; téq; etiam atque etiam rogare, vt hoc pacis concordiæq; negotium, quod à Diuina prouidẽtia verè dependet, hoc potissimùm tempore quàm maximè promonere satagas; dissidiumq; Diaboli technis paci rectè aliquãdo radicatę & cõstitutę iectum, confestim è medio tollere contendas. Id, quod tuę sanctitatis precibus, eiusdemq; apud illos, qui eam confirmare, dissipatamq; restituere possunt, hortatu impulsúq; confisi, breui futurũ minimè dubitamus: Nam si Io. piissimus Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus Nestorij, qui hasce cõtrouersias principio exuscitauit, depositioni subscripserit, fidemq; fecerit, se nouo insanóq; dogmati in posterũ non cõsensurũ, neq; antea consensisse vnq̃; diuulsorum membrorũ vnio denuo subsequetur; quippe cùm omnes in hoc conueniant concurrantque.

Sũmæ pietatis vir Simeon Stylites.

Theod. Aug. pacis negotiũ precibus Simeonis Columnellæ seriò commendat.

Magnæ apud oẽs auctoritatis Simeõ Columnella.

Facilis ineũdæ pacis ratio, modò Ioa. Antio. Nestorio, eiusdemq; errori renuntiet.

Si

Si (inquam) Io. istuc fecerit, religiosissimoq; Episcopo Cyrillo consenserit; quem ad modum Occidentales, & Constantinopolitani, reliquique omnes terrarum orbis Episcopi, cum eo consentiunt; quæ quondam fuerant coniuncta, Dei benignitate rursus coalescent: Hanc nanque molestiam turbamque, superuacanea parumque vtilis, imò verò noxia doctrina nobis peperit. Quæ quidem, si per vestras preces explosa, procul que ab animis nostris eliminata fuerit, pacatos nos reddet, diuinamq; defensionem, vti speramus, nobis restituet: Nam contentio hęc & discordia adeò nos conturbat, vt existimemus, primam præcipuamq; omnium nostrarum calamitatum occasionem vel hanc vnam præbuisse.

Cyrillo orbis terrarum cõiunctus.

Theod. Aug. Ecclesiarum dissidiũ ægerrimè fert.

Tomi quinti caput XVI.

CYRILLI AD DYNATVM Nicopolis veteris Epiri Episcopum epistola.

ARGVMENTVM.

PAX inter Ioannem Antiochenum & Cyrillum inita non omnibus probabatur; non quòd pacis hostes essent, sed quòd Orientalium resipiscentiam nonnihil suspectam haberent. Inter alios autem, quibus pax hæc suspecta erat, censebatur Dynatus, ad quem hæc epistola scribitur. Repetitur hîc autem tota pacificationis series, quæ iam ex superioribus manifesta est. Indicatur adhæc literas, quas Acacius ad Cyrillum scripserat, nõ fuisse spontaneas, sed callidè per Schismaticos extortas. Exponitur demum præter Helladium, Eutherium, Hemerium, & Dorotheum, cæteros omnes in gratiam & communionem fuisse receptos, sed non absque magna cautione, & satisfactione.

Domino meo, dilecto fratri, & comministro Dynato, Cyrillus in Domino salutem.

Operæ-

Operæpretium duxi pietatem tuam de iis rebus certiorem facere, quæ ſuper Eccleſiarum pace conſtituenda euenerunt. Venit itaque Dominus meus præclariſsimus Tribunus & Notarius Ariſtolaus Antiochiam, literas regias ſecum deferens; quibus Ioanni piiſsimo Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopo mandabatur, vt ſcelerata Neſtorij dogmata anathematizaret, nec non vnà cum ſacra Synodo depoſitionis ſententiam contra illum ferret, eáq; ratione ad noſtram communionem viam ſibi muniret. Et hæc quidem earum literarum ſumma erat. Quidam autem ex Orientalibus Epiſcopis, qui Neſtoriũ fortè nec dum condemnârunt, ſed illi porrò fauere, rectamq; fidem turbare pergunt; neq; Chriſti omnium Seruatoris noſtri gloriam agnoſcunt, Acacium ſanctiſsimum piiſsimumq; Beroënſium Epiſcopum, vt ad me ſcriberet, nonnulláque abſurda, quæ ipſi poſtulabant, proponeret, inſtigârunt: Vrgebat enim, vt omnibus, quæ aduerſus Neſtorium ſcripſimus, abolitis, & veluti inutilibus reiectis, ſolùm Symbolum à ſanctis Patribus in ciuitate Nicæa congregatis expoſitum admitteremus: Meminit ſanctitas tua, eandem hanc rem vrſiſſe quoque, cùm nuper in Epheſiorum ciuitate adhuc aderant.

Narratur ordine, qui ad Eccleſiarũ pacificationẽ ventum eſt.

Summa literarũ Imp. ad Ioan. Ant.

Neſtoriani quidã Acacium inducũt, vt quædã abſurda ad Cyril. ſcribat.

Neſtoriani ſcriptorũ Cyrilli abolitionem petunt.

Ego verò ad hæc reſcripſi, rem illos poſtulare eiuſmodi, quæ fieri planè non poſſet, quòd quæcunque ſcripſiſſemus, rectè ſcripſiſſemus; vtpote rectæ inculpatæque fidei vbique ſuffragati; nihilque ob id eorum omnium, quæ à nobis ſcripta eſſent, damnare, aut negare nos poſſe: Neque enim quicquam omnino temere à me dictum, aut ſcriptum eſt, vt iſti dicũt; ſed ea tantùm à me dicta & ſcripta ſunt, quæ cum fidei rectitudine vbique conſpirant, veritatique per omnia conſentanea ſunt. Addidi verò rectiùs ipſos facturos, ſi ambagibus illis dilationibúſque, quibus vtebantur, miſsis, intráq; recti & neceſſarij limites ſeſe continentes, piiſsimi Deóq; dilectiſsimi Imp. placitis, ſacreque Synodi decretis acquiſcerent; ac Neſtorij nugas blaſphemáſque eiuſdem contra Chriſtum voces anathematizarent; nec nõ & depoſitionem illius iuſtam eſſe agnoſcerent, & ordinationi tandem ſanctiſsimi pientiſsimiq; Epiſcopi Maximiani ſubſcriberent.

Cyrill. rectè à ſe ſcripta ad Neſtorianorum petitionẽ abolere recuſat.

Reſponſio Cyrilli ad petitionem Neſtorianorum.

Cùm itaque has ad illos literas misissem;animaduertentes sese communione nequaquam potituros,nisi ea priùs,quę facere debebant,confecissent;miserunt Alexandriam Paulum pientissimum religiosissimúmque Emisenorum Episcopum, adferentem quidem ad communionis instaurationem pertinentia, parum tamen decorè, & commodè proposita: Præ se ferebant enim iustas quasdam querelas aduersùs nos se habere,eò quòd quædam à sacro Concilio', neque rectè dicta, neq; rectè quoq; facta essent. Verùm huiusmodi epistolas equidem non admisi,sed dixi:Cùm de prioribus veniam suppliciter petere deberent, nouas iterum contumelias inferre festinant? Cùm autem memoratus piissimus Episcopus factum excusaret,iuramentóq;hoc illorum propositum non esse affirmaret; ex mera autem animi simplicitate istuc literis suis inseruisse; dilectionis causa expurgationem admisi. Cæterùm non priùs illum ad synaxin recepi,quàm oblato libello,Nestorij dogmata proprio chirographo anathematizâsset; seséque illum pro depositio habere, publicè confessus esset; & ordinationi tandem religiosissimi Episcopi Maximiani assensisset. Petiit autem,vt libellis omnium Orientalium Episcoporum loco oblatis receptísque, nihil ampliùs exigerem; sit nulla ratione id fieri sum passus; sed Domino meo præclarissimo Tribuno ac Notario chartam misi,qua ei significaui: Si Ioannes pientissimus Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus illi subscripserit, tunc demum communionem illis reddite: Ægrè enim illorum moram ferebat clarissimus Tribunus Aristolaus. Cùm igitur piissimus Ioannes subscripisset,cæteríque,qui maiore auctoritate apud ipsum erant, Nestorij doctrinam anathematizâssent; & quòd ipsum pro depositio haberent,professi essent; Maximianíque religiosissimi pientisimíque Episcopi ordinationem approbâssent,communionem illis restituimus: Hæc enim sola, cùm Ephesi adhuc essent,à sacra Synodo ab ipsis exigebantur.

Orientales per Paulum Emisenũ literas ad Cyrillũ mittunt iniustis querelis plenas.

Paulus Emisenus literarum Orientalium virulentiã modestè excusat.

Paulus Emisenus proprio chirographo Nestoriũ anathematizat.

Exigitur à Ioan. Antio. vt Nestorij condemnationem proprio chirographo confirmet.

Potior Orientalium pars Concil. Ephes. sententiæ subscribit.

Sciat & hoc quoque tua sanctitas, nempe religiosissimum pientisimúmque Episcopum Paulum Helladij, Eutherij,Hemerij,& Dorothei depositorum causa plurimum initio institisse;

Interceditur pro Helladio, Eutherio, Hemerio, & Dorotheo exauctoratis; sed nihil impetratur.

institisse;obnixéque rogâsse,vt quę contra ipsos decreta erant, abrogarentur: Affirmabat enim pacem Ecclesiis aliter restitui non posse, nisi hæc quoq; causa decideretur. Ego verò aiebam, rem ipsum modis omnibus impossibilem moliri;eo quòd nos istud nunquam essemus permissuri. Manserunt itaq; in eodem schismate, in quo etiam nunc perseuerant; neque vlla eorum in pactione de pace Ecclesiastica facta est mentio. Miserunt autem eandem illam epistolam, quam ad me scripserunt,ad piissimos sanctissimósque Xystum magnæ Romæ, & Maximianum sanctæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Episcopos: Id quod integritatem tuam perspicuè nosse necessarium fuit:Ne fortè quidam, qui alia pro aliis sæpe effutire solent,nonnullos ex fratribus conturbent; perinde ac si nos, quæ contra Nestorij blasphemias scripsimus, iterum retractauerimus. Misi autem exempla epistolarum, cùm eius, quam ad Ioannem religiosissimum Antiochię Episcopum scripsi;tum illius rursum, quæ de anathematismo blasphemiarum Nestorij, déque eiusdem depositione ipse ad me misit; quò integritas tua isthæc omnia, quàm exactissimè pernoscat; nec vllas alias literas, præter hasce,quispiam proferat. Saluta,quæ tecum est, fraternitatem;te nostra in Domino salutat.

Orientales reconciliationis scriptũ Romã ad Xystum Cœlestini successorem mittunt.

Cyrillo falsò imponitur se ea retractâsse, quæ contra Nestoriũ scripserat.

Tomi quinti caput XVII.

EPISTOLA IOANNIS Antiocheni, cæterorúmque, qui cum illo agebant, ad Xystum Episcopum Romanum, Cyrillum Episcopum Alexandrinum, ac Maximianum Episcopum Constantinopolitanum.

vnumque illud omnes maximè curare oportere visum esset, vt omni disidio è medio sublato, amicè inter se iterum cõgruerent; religiosissimi adhæc Christique amantes Impp. idipsum quoq; quam primùm fieri vellent, seueréque iuberent, ac celeberrimum Tribunum ac Notarium Aristolaum ea de causa ad nos mitterent, vt omnis mox contentio facesseret, sanctáque sanctarum Dei Ecclesiarum pax vbique vigeret; placuit & nobis quoque, in sacræ Synodi sententia, qua Nestorium deposuit, acquiescere, ipsumq; pro deposito habere, ac blasphemam illius doctrinam anathematizare; eò quod & nostræ quoque Ecclesiæ perinde ac vestra sanctitas, rectam semper inculpatámque fidem tenuerint, eandémq; populo assiduo commendârint, retinendámque prædicârint. Assentimur nihilominus & Maximiani sanctissimi pientissimique Ecclesiæ Constantinopolitanæ Episcopi ordinationi; denique cum omnibus terrarum orbis Episcopis, si modò rectam syncerámque fidem habuerint, eandémque seruauerint, communicamus.

Causæ plures cur Orientalibus visum fuerit Nestorij cõdemnationi subscribere, ac cum Concilio in gratiã redire.

Approbant Orientales Maximiani electionem.

Tomi quinti caput XVIII.

CYRILLI EPISCOPI ALEXANDRINI ad Maximianum Episcopum Constantinopolitanum epistola.

ARGVMENTVM.

CYRILLVS epistola hac inter cæteros initæ concordiæ causas, quas obiter hic recensет, Maximiani Episcopi Constantinopolitani preces quoque connumerat. Sub finem, quâ vniuersum illud dissidiorum malum ex vnica Orientalium defectione ortum duxerit, breuiter explanat.

Sacratissimo sanctissimoq; Domino meo, Maximiano, Archiepiscopo, & Patri Cyrillus in Domino salutem.

veritate & Spiritu ipsum adorant, debitumque cultum ipsi impendunt.

Tomi quinti caput XIX.

PIISSIMI IMPERATORIS Theodosij contra Porphyrium, & Nestorianos, & Irenæum Tyriorum Episcopum edictum, quod ad singulos prouinciarum præsides missum fuit.

ARGVMENTVM.

EDICTO hoc regio Vulcano adiudicantur libri Porphyrij, quos contra fidem Catholicam ediderat. Episcopis & Clericis Nestorianis decernitur exauctoratio; eiusdem porrò sectæ laicis excommunicatio. Copia fit Catholicis impune prodendi, & redarguendi quosuis Simonianos, hoc est, Nestorianos. Damnantur libri & tractatus vniuersè omnes, qui cum Nicena, & Ephesina fide, & Catholica Cyrilli explicatione pugnant. Exauctoratur Irenæus Tyriorum Episcopus vt bigamus & Nestorianus.

Regiam nostram Maiestatem decere arbitramur, vt subditorum nostrorum pietati, quoad eius fieri potest, consulamus: Hac enim ratione futurum speramus, vt maiorem quoq; Dei & Seruatoris nostri Iesu Christi fauorem & benevolentiam nobis conciliemus. Cùm igitur huic ipsi per omnia placere desideremus, nostróque subiectos imperio ad hoc ipsum subinde incitemus; decernimus, vt quæcunque Porphyrius propria impulsus vesania contra piam Christianorum religionem conscripsit, apud quencunque tandem ea comperta fuerint, quamprimùm concrementur. Siquidem omnia illa scripta, quæ diuinam in nos iram prouocant, pióque animos offendunt, ea ne audiri quidem volumus.

Principi est, suorum subditorum saluti & pietati cõsulere.

Imperatorio edicto omnes Porphyrij libri addicuntur Vulcano.

Grauiss. & piiss. Imp. sanctio cõtra libros hæreticos.

Decernimus

Decernimus etiam, quicunque impiam Nestorij fidem æmulantur, nefariámque eiusdem doctrinam quouis modo sectantur; vt si quidem Episcopi, aut Clerici fuerint, ex sacris Ecclesiis confestim expellãtur; sin verò Laici, anathematis vinculo constringantur; prout iam quoque à nostra Maiestate lege cautum est. Omnibus præterea orthodoxis volentibus, piámque hanc nostram sanctionem sectantibus, potestatem facimus, vt huiusmodi homines liberè citra vllam cuiuscunq; detrimenti formidinem deferant, publicéque redarguant.

Pœna in Clericos & Laicos Nestorianos lata dispar. Omnibus orthodoxis fit copia deferendi & redarguendi Nestorianos.

Quoniam verò accepimus, doctrinas quasdam, nescio quomodo dubias, orthodoxæq; fidei à sanctis Patribus Nicææ & Ephesi congregatis editæ nequaquam consentientes, & piæ memoriæ Cyrilli Alexandrinorum quondam Episcopi expositioni repugnantes, conscripsisse & euulgâsse: Mandamus vt huiuscemodi scripta, vel libri, qui certissimam habenti & legenti perniciem adferunt, apud quemcunq; latuerint, incendantur. Neque volumus, vt quisquam in posterum aliquid circa fidem apud Nicenam, & Ephesinam ciuitates expositam, aut differat, aut exponat. Qui verò sacrosanctum hoc nostrum decretum violauerint, non dubitent eandem sese pœnam incursuros, quam contra impiam Nestorij fidem, dudum decreuimus.

Imperiali edicto ea omnia incendi mandantur, quæ pugnant cum fide Nicææ & Ephesi expositæ, diuique Cyrilli exegesib⁹. Libri hæretici certam perniciem legenti & habenti adferunt.

Vt autem omnibus & singulis certè constet, quantopere Maiestas nostra impiæ Nestorij fidei æmulos detestetur, statuimus vt Irenæus, qui hac de causa nostram indignationem nuper incurrit; & postea, nescio quo modo, post secundas nuptias, sicuti accepimus, contra Apostolorum Canonem Tyriorum Episcopus est creatus, à sancta Tyriorum Ecclesia statim expellatur, ornatúq; & nomine Sacerdotij penitùs exutus, priuatus in patrio tantùm solo viuere permittatur. Magnificentia tua nostræ pietatis scopum assequuta, curet hæc obseruari, & primo quoque tempore transacta reddi.

Seuerè mandatur ne quis ea in quæstionẽ vocet, quæ Nicææ & Ephesi circa fidem erant definita.

Irenæus bigamus & hæreticus Tyriorum Episcopatum inuadit, sed non impune.

Tomi

Tomi quinti caput XX.

MANDATVM ADVERSVS Porphyrium, Nestorium, atq; Irenæum, à Prouinciarum Præfectis post pragmaticam Imp. acceptam publicè propositum.

ARGVMENTVM.

PRÆSIDES scripto hoc publico commendant Imperatoris pietatem. Regij edicti seueritatem & æquitatem seriò spectandam, & obseruandam admonent. Membratim deniq;, quæ in illo continebantur, memoriæ, maioriśq; obseruationis causa recensent.

Piisimus Imperator noster, minimè ignarus, legum iustæq; politię firmamentum Orthodoxam religionem esse, peculiari edicto omnem impietatis occasionem præscidit; eos quidem, qui ea laborant, moderata castigatione sanans: Cæteris verò omnem honestæ vitæ rationē ostendens. Qualia ergo aduersùs libros Prophyrij, quos ille contra sanctam Christianorum religionem conscripserat; nec non contra illos, qui nefariam Nestorij doctrinam scriptis propagant, decreuerit; & quo rursum pacto nullum fidei dogma vim vllā obtinere voluerit, nisi illud vnum, quod à sanctissimis piisimisque Episcopis, qui quondam in ciuitate Nicæa, & postea in Ephesina; vnà cum venerandæ memoriæ Cyrillo conuenerunt, editum & receptum est, & qua tandem ratione Irenæum, qui Tyriorum ciuitatis Episcopus extitit, exauctoratum velit, id ex prædicta sanctione Græco sermone posita, clarè disertéque cognoscetis, ne quisquam ignorationem in posterum prætexat. Decet proindę omni cum diligentia, isthæc obseruare, comminationemq; ac indignationem Regiis literis insertam vsque ob oculos habere. Lecta sunt hæc in Ecclesia Solitario-

Instæ politiæ firmamentum Orthodoxa fides.

Porphyrius scriptis Christianam religionē impetit.

Imperialis sanctionis contra hæreticos membra plura.

Solam Nicenā & Ephesinam fidem vim obtinere vult Theod. Aug.

Noua hæc temporum calculatio.

rum 23. Pharmuthi, hoc est, Aprilis, indictione quarta, anno Diocletiani 164.

Tomi quinti caput XXI.

EDICTVM REGIVM DE HIS, qui metus causa ad Ecclesiam confugiunt, ad Prouinciarum Præsides, & locorum Iudices.

ARGVMENTVM.

IMPERATORIVM hoc edictum, quod est sanè piissimum et elegantissimum, ne vehementior fugientiũ metus sacris altaribus, vel aliis locis sacratioribus iniuriam aliquam adferat, totum illud miserorum Asylum esse iubet, quod templis quouis modo cohæret, aut ad Ecclesiæ ius quouis modo pertinet; siue id porticus sit, siue domus, siue hortus, siue balneum, siue aliud quodcunq; eiusmodi. Cauet quoque, ne quis armatus ad eiusmodi loca sese recipiat, etiamsi impensè metuat. Quòd si quis secus instructus huc se ingerat, hunc vel inuitum exarmari mandat. Grauem tandem in illos pœnam decernit, qui sanctionem hanc, quam etiam diligenter per prouinciarum Præsides promulgari vult, quouis modo violare non verebuntur. Sanctionis huius occasionem dedêre nobilis cuiusdam viri serui; qui metu perculsi ad sacratiorem Sacrificij aram irruerunt, ibidemq; post cædem, aliaq; nefaria non pauca designata, seipsos tandem peremerunt.

Lege Nice. lib. 14. cap. 32.

Vetus iam inde à paganismi temporibus cõsuetudo, naturalisque legis sanctio pietatis causa obtinuit, vt apud omnes quorumcunque rituum nationes, publicæ administrationes, humanæque functiones, à religione sacrisq; cæremoniis semper secernerẽtur; nec id modò in rebus summis, sed in quibuscuis promiscuè, vbi sacris & puris legibus locus est. Hinc & illud quoque accidit, vt omnium penè mentibus insitum sit, naturaliterque persuasum, quæ Deo semel dedicata sunt, ea, neque

Inter sacra & profana apud omnes bene institutos discrimen.

que profanari; neque vlla hominum insolentia, Diuina vi obnitente, posse attingi: Quo enim pacto fieri queat, vt ea polluantur, quæ suapte natura semper sunt munda, cęteráq; emundant omnia? Aut qua ratione ea poterunt contaminari, quæ semel sanctificata, nunquã, dum cohærent, quod sunt, esse desinunt?

Semel Deo dedicata & consecrata, in profanos vsus verti non debent, nec verti quoque possunt.

Quapropter licet, certissimò persuasum habeamus, quæ paulò antè Barbarica quadã vesania æquè nefariè ac temerariè contra Diuinas aras patrata sunt, ea, quod sanctum erat, nequaquam profanâsse; neque, quod mundum, contaminásse; tamen quia id factum est, quod nullo vnquam tempore futurum sperabamus; nempe, vt temerarij scelerarum hominum conatus vsque ad ipsas quoque religionis officinas sese effunderent: Adhæc, ne impius quispiam, quæ Diuina & sancta sunt, profanorum loco ducat, eaque in sacratis, Deóque dedicatis locis licere existimet, quæ ne in quibuslibet quidem aliis vulgaribus impune permitti deberent: Vt denique religio peruigili pietatis custodia illæsa castáq; perseueret, omnẽ violentiam, omnemque petulantiam, quæ vel sponte per temeritatem, vel inuitè per metum hactenus fuisset irrogata, penitùs ab omnipotentis Dei Ecclesia in posterum seclusam esse volumus.

Alludit ad piaculũ à fugitiuis seruis in templo editum; cuius meminerũt historiographi.

Non eadem licent in profanis & sacris locis.

Quàm procul hic sensus ab eorũ studio, qui templa in stabula, & œnopolia vertunt.

Etenim si falsa veterum paganorum religio, quæ quiduis obuium pro Deo colebat, adeò superstitionis suæ obseruans fuit, vt altaria non quibusuis, sed Sacerdotibus duntaxat ad hoc institutis committeret; neq; fana sua rursùm vbilibet, sed in arcibus, aliisque munitioribus locis tantùm erigeret; ibique idola sua magna cum veneratione adoraret; quantò magis par est, vt nos religionem nostram omni cum obseruatione, pietate, ac diligentia obseruare tueriq; nitamur, ad quos Deus ipse cum vero religionis cultu, cœlo interim non deserto, quondam descendit? Etenim quadam inter Deum & hominem facta permutatione, homo Deum in terram suscepit, hominemque Deus in cœlum subuexit. Qui etiam præcipuè tum placari credendus est, quum hi inter alios, penès quos re-

Pagani quiduis obuium numinis loco habebant.

Veteres in sua superstitione apprimè religiosi.

Turpe paganos diligentiores esse in sua superstitione, Christianis in sua vera religione.

mperiũ moderantibus, non solùm sacrosancta altaria, & quadratum populi oratorium muris inclusum, & quicquid præterea inde est loci vsq; ad Ecclesiæ portas extremas, per quas preces facturi ingrediuntur, hoc totum miseris Asylum definimus & constituimus; verùm reliqua etiam omnia loca templo in circuitu cohærentia, siue domus, siue hortuli, siue atria, siue balnea, siue etiam porticus sint, eisdem profugium esse iubemus & volumus. Volumus ad hæc vnumquemlibet horum locorum ingredientes, æquè securos esse, ac si in intimis templi penetralibus consistant: Quamuis enim si religionis atque pietatis rationem spectes, parua hęc inter se intercapedine distent, non tamen parua, si latitandi, periculiqúe euadendi opportunitatem consideres.

Quicquid quouis modo ad templũ attinet, id ara propitia definitur.

Cùm ergo vniuersam illam periodum iam monstratã, citra vllum discrimen, salutis portum constituerimus, quò pauore fractis securitas latiùs pateret, maiusque consternatos præsidium fulciret; nemo omnium illiuscemodi, aut expellere, aut sacrilegas manus illis iniicere audeat; ne, qui hoc ausu temerario tentauerit, in similem calamitatem adductum se videns, & ipse quoque auxilij inops, eôdem aliquando effugere debeat. Hoc autem tantùm vrgente formidine, vel securè latitandi, vel liberè quoque exspatiandi spatium ideo clementer concessimus, ne quispiam fugitiuorũ in Dei templo, aut apud sacras aras manere, aut cibum sumere, aut dormire, aut etiam pernoctare cogatur: Quod nõ modò Clerici, propter religionem prohibere; sed ipsi quoque fugitiui pietatis causa meritò deberent detrectare: Hi quidem, ne propriis naturę necessitatibus, mente profana Sancta viderentur polluere; illi verò ne, cùm huiusmodi turpitudinem à sacris ædibus arcere deberent, pietatem, cuius assertores ac vindices instituti sunt, censerentur offendere, vel etiam neglectui habere.

Contra eos, qui profugos in locis propitiis constitutos vexant.

Causæ, cur salutis portus sub Theo. Augu. sit ampliatus, graues & piæ.

Cum templi religione pugnat, ea in illo tractare & exercere, quæ in profanis ædibus tractari & exerceri solent.

Cæterùm frquando vsu veniat, vt Clerici humanas illas naturalesque sordes, vel harum potiùs auctores à sacrosanctis altaribus vi cogantur amoliri, intrepidè amoliantur: Nam si in alterutrum peccandum fuerit, satius est, vt habeantur audaces, quàm impij; & in hominem delinquant, quàm vt Deum offen-

Clericis, ne sacra prophanentur, vi interdum vti licet.

offendant. Veruntamen quia timentium impetus vehementior nonnunquã exiſtit, ne hac lege poſita & ſeruata, aliqua inhumanitatis ſuſpicione illos quandoque laborare contingeret: Et quia Dei templum humana naturaliq; neceſsitate, fœdari; aut ſacroſancta myſteria infami infirmitate pollui; aut Diuina à profanis contaminari; aut ſacra denique ab impuris inquinari, nequaquam patimur; propterea fugiẽtibus, opemq; implorantibus præſidij oſtium non modo nõ præcludendũ, ſed amplioribus quoq; longioribusq; ſpatiis illorum ſecuritati conſulendum exiſtimauimus. Vbiq; interim, & quod Diuinitati, & quod humanitati debetur, ſolicitè religioſeque obſeruantes.

Ne templum polluatur, ſalutis profugium extra tẽplum Theo. Aug. prouidentia aſſignatur.

Decernimus nihilominùs, ne, aut ferrea, aut cuiusuis alterius generis arma, ſacris ædibus fugitiui inferant: Hæc nãq;, vt reliqua oĩa eiusmodi, non modò à ſacris templis & aris abeſſe volumus, ſed à reliquis quoq; omnibus Eccleſiaſticis habitationibus, manſionibus, hortis, balneis, atriis, porticibus cæterisq; omnibus, quę Aſyli loco fugitãtibus antè determinauimus: Etenim fas non eſt ſanctiſsimis tẽplis, aliisue Eccleſiæ locis, diffidẽtiæ, aut metus cuiuſpiã prætextu arma, aut quæcũq; belli inſtrumenta inferre. Sufficiat fugitiuis iſtis Dei auxilium, cui & arma & leges & ipſa etiã regia Maieſtas ſubiecta eſt: Nam & nos, qui legitimi imperij armis nunquam non circumdamur, quosq; ſine armatis ſtipatoribus eſſe non conuenit, Dei templum ingreſſuri, foris arma relinquimus, & ipſum etiã diadema regię Maieſtatis inſigne, humiliter deponimus, & ſacra altaria munerum tantùm offerẽdorum cauſa accedimus. Quibus quoq; oblatis ad extimum cõmunéq; atriũ mox nos recipimus; de proximo & quaſi intimo nihil quicq; prę cæteris peculiare nobis arrogantes. Quam ob rem, qui armati ad ſanctũ Dei templum, vel ad ſanctũ altare confugiunt, ſiue illi Pagani fuerint, ſiue ex ciuitate quicũq; alij; vel etiam inermes iis iis locis cubare volunt, per Clericos, ne id faciant, inhiberi debent; hoc tamen citra omnẽ petulantiã atq; ſuperbiã: Ad eum nanq; modũ huiusmodi tractandi & excipiẽdi ſunt, ne meritò conqueri poſsint, inſolentiùs, quàm oportebat, ſecũ eſſe actũ.

Grauiter cauetur, ne fugitiui quæcunq; arma in Eccleſiaſtica Aſyla inferant.

Olim cũ Impp. tẽplum ingreſſuri, arma diademaq; ponebant, et extra chorum conſiſtebant.

Clerici fugitiuos templis arcentes, nullum arrogantiæ, aut ſuperbiæ ſignum præ ſe ferre debent.

Ob

Ob oculos proinde illis ponāt religionis rationem; mūditiæ, loci ac ſanctitatis illos commonefaciant; religioni cum humanis neceſsitatibus nihil commune eſſe oſtendant; interualla intra ſepta Eccleſiaſtica, ad fugitiuorum tranquillitatem ſecuritatēq; ampliſsima conſtituta cōmonſtrent; loca, in quibus cōmorari queant, ſigillatim recenſeant; capitale ſuppliciū contra temere irruentes ſtatutū indicēt; religionem humanis ſordibus, naturalibúsue neceſsitatibus, contaminandā aut ꝓfanandā non eſſe ei, qui per eam aliquando tueri ſe volet, ſignificent. Quòd ſi quiſpiam nihil hisce omnibus permotus, pertinaciter obſiſtere pergat, tum demū religio māſuetudini anteferatur, & pertinax illud ingenium ſacris aris & tēplis auulſum, vel inuitum in aliquem prędictorum locorum contrudatur: Eſto nāq; quiſpiam, qui periculū euaſerit, valde extimeat, an propterea ſacra religio humanis neceſsitatibus, præſertim cū alibi abſq; diſcrimine eſſe liceat, cōtaminari debebit? Porrò ſi qui Diuinæ opis implorandæ ſpecie, ſanctiſsima Dei templa armati ingredi voluerint, nullo modo ſacratis ea locis inferre, aut etiam attingere ſunt permittendi, etiamſi quapiā naturæ, aut gentium conſtitutione ſeſe defendant; ſed abſolutiſſimæ ſeueritatis edicto, horrendisq; minis ab eiusmodi propoſito ſunt abſterrendi; potiſsimùm verò, ne ita comparati inſtructíque concionem habeant: Nam qualem illi ſpem in religione collocant, qui in religionis cōtumeliam armis accincti, tam inſolenter Diuinis ſeſe ingerunt?

Rationes & argumenta, quibus cū iis agendum, qui metus cauſa intra templi ſepta degere volunt, cū extra illa tuti eſſe queant.

Pertinaces vi è tēplis exturbandi.

Armati ad templū non ſunt admittendi.

Hoc notent ſeditioſi Prædicantes.

Quòd ſi quiſpiam furiis actus, aliquod iſtorum noſtrorum decretorum, in quocunque Eccleſiaſtico loco violauerit; ſiue id fiat extra templum, ſiue intra templum, ſiue etiam circa templum; confeſtim Præſulis auctoritate, vel à ſolis Clericis arma deponere compellatur; & quòd religione & pietate tegatur ſecuriùs, quàm armis, ſedulò admoneatur. Quòd ſi legis noſtræ auctoritate voceque Eccleſiaſtica commonefactus, in veſania ſua perſeueret, neque arma, quæ præter fas, non tam ſalutis, quàm ſacrilegæ tyrannidis, & temeritatis cauſa, ceperat, relinquere animum induxerit; edoceatur, quòd à tot tantisq; fruſtra admonitus, grauem commiſsi criminis Deo redditurus

Quomodo cum iis agendum, qui arma ponere non volunt.

diturus sit rationē, & vi armata nihilominùs inde auulsus, omni calamitatum & pœnarum generi mox sit subiiciendus, vt, qui ea re grauissimè peccet, tragœdiisque digna committat.

Etenim serui illi strictis gladiis in quosuis obuios sęuiebant.

Cæterùm ne illa, quæ militari quadam insania, maloq; exemplo contra religionem, Diuinumque cultum nō ita pridem antè ab iis patrata sunt, quibus cum admodum sanè clementer actum fuerat, rursum, quod absit, à sacrilego quopiam designentur: Adhęc vt omnis omnino ratio, omnisque vesanię occasio amoueatur: Postremo ne, si cuicunq; Libitum fuerit, promiscuè contra miseros illos fugitiuos insolescere liceat, grauis aliqua perturbatio exoriatur, nolumus absque sententia Episcopi, aut certè absque nostrorum iudicum, qui in hac, vel quauis alia ciuitate versantur, mandato, armatum extra Ecclesiam raptum, in cuiusquam potestatē contradi. Quin id potiùs decernimus, sicut etiam antè monuimus, vt huiusmodi fugitiui armati primò humaniter admoneantur, vt arma deponant, illisque persuadeatur, vt salutem suam in Deo, quàm in galea, aut clypeo collocare malint. Isthæc autem eam ob causam sanximus, vt nefarię sacrilegæque huiuscemodi tumultuationes in ipso statim exordio per armorum amolitionem, honestamque admonitionem sedentur; aut certè si furere pergant, per illustrem auctoritatem, exactamque iustitiam atque pietatem tuam compescantur. Denique hæc ipsa, quæ pro veneranda religione tuenda constituimus, omni cum obseruantia, honore, pietate, puritate, sanctitate ac reuerentia cùm ab ab omnibus, tum maximè à fugitiuis obseruentur. Siquidem neque humanitatem propter religionem abiecimus; neque contrà rursum religionem propter humanitatem contempsimus; sed quicquid decretum est, id totum humanitati atque Diuinitati iuxtà consentaneum est. Dabis autem operā, vt isthæc commodis consuetisque edictis ac promulgationibus omnes cognoscant, quò ij, qui fuga saluti suæ consulunt, ob sanctionis huiusce clementiam liberati cura, nihil per temeritatem in posterum contra Diuinum honorem atque religionem moliantur: Lex hæc proposita fuit indictione quarta, duodecimo mensis Phormuthi, hoc est, Aprilis.

Fugitiui armati in Ecclesiam ingressi absq, Episcopi auctoritate, vi inde non debent extrahi.

Humaniter cum fugitiuis agendū.

Hinc colligere licet, sanctionē hanc ad singulos prouinciarum Præsides fuisse missam.

Clarè hic confirmatur, quod proximè dicebamus.

Tomi

Tomi quinti caput XXII.

NICEPHORI CONstantinopolitani ad Leonem Pontificem Max. epistola.

ARGVMENTVM.

PROPTER DIABOLI INSIDIAS, crebros humanæ vitæ lapsus, caninos maleuolorum morsus, muneris grauitatem, aliaque id genus non pauca, Episcopale munus cum dignitate, publicaque vtilitate obire, arduum esse docet; seseque proinde, quòd suam ipse vitam rectè instituere vix queat, ad eam functionem assumi non debuisse. Subiungit, quod vitæ genus, antequàm Episcopus crearetur, sectatus fuerit; tum qua ratione & occasione ad Patriarchatum Constantinopolitanum peruenerit. Romani Pontificis opem, eiusdemque fidem, & apud Deum deprecationem implorat. Fidem Romanorum ab Apostolo laudatam, ipse quoque laudat. Addit nihilominus fidei gratiam non solùm veteris, sed nouæ quoque Romæ; imò omnium gentium & nationum esse, quòd Apostolicus sermo per omnem mundi plagam peruasisset. Subnectit his suam, suaeq; Ecclesiæ confessionem, qua prolixè & eleganter declarat, se ab omnibus iis erroribus, & hæresibus alienum esse, quæ vel Constantinopoli, vel alibi vsquam contra Christum, eiusque Ecclesiam extiterunt aliquando: Atque ita in omnibus & per omnia sese complecti Romanæ Ecclesiæ, vt quæ reliquarum mater sit, fidem. Omnia rursum Concilia eiusdem Ecclesiæ auctoritate celebrata; cætera denique omnia, quæ quouis modo ad fidei vnitatem pertinent. Quare epistola hæc inter alias, quæ ad Ecclesiarum vnionẽ pertinent, meritò reponenda fuit. Excusat se postremò, quòd tardiùs iusto ad Romanum Pontificem scripserit, suaque fidei rationem reddiderit. Cæterùm Leonem, ad quem epistola hæc perscribitur, secundum, vel tertium eius nominis Pont. fuisse ex eo manifestum fit, quòd secũdam Synodum Nicenam, quam sub Adriani primi Pontificatu celebratam fuisse constat, sua ætate celebratam fuisse asserat. Adriano autem successit Leo tertius.

Leoni Papæ antiquæ Romæ, fratri & Cõministro per omnia sanctissimo beatissimoq;, Nicephorus Dei misericordia Episcopus Constantinopolitanus in Domino S.

Cuiusmodi debeat esse pastor, qui Euangelicæ parabolæ elogiũ & præmium olim sit sortiturus.

Magnus reuera, omniq́ue laude & admiratione dignus est, quicunq; eiusmodi fidelis & prudẽs seruus est, cuiusmodi in sacris Euangelij parabolis describitur: Talis enim à Domino super familiam eius constitutus, gregi sibi cõmisso, sermonem non superuacuè, non prodigè, non imprudẽter, sed cum judicio, ac pro egentiũ necessitate, & vtilitate dispẽsans, suisq́ue conseruis tritici mensuram opportuno tempore dispertiens, & singulis tandem commodè, certaq; cum proportione necessaria distribuens, non vulgarẽ apud Dominum suum gratiam ac beneuolentiam promeretur, promissæq́ue beatitudinis brauium certè consequitur: Enimuerò in omnibus, quorum procurator institutus est, proficiens, promissisq́ue obtinendis sedulò incumbens, ac fidem cum prudentia & dexteritate, nec non debitam curam solicitudinemq́ue vbique adhibens, suam erga Dominum beneuolentiam, gratumq́ue animum egregiè declarat. Quare cùm neminem ex iis, qui fidei suæ concrediti fuerant, deperdat; verùm conuenienti prudentia, sensuumq́ue sobrietate, & diligentia, & synceritate salutem, libertatemq́ue vniuscuiusque impigrè promoueat, & ad eam impetrandam necessaria præsidia subministret, fit, vt Dominico fauore dignatus, aduentuq́ue eiusdem clementer visitatus, tandem lætum illud Euangelicum audiat: *Euge serue bone & fidelis, quia in paucis fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium Domini.* Hæc itaque fidelis illius serui & opera & præmia sunt,

Matth. 25. & Luc. 19.

Submissè de sesentit & loquitur Nicephorus Episcopus.

At verò ego non is sum, qui isthæc rite moderari, dispensareq́; valeam; sed qui aliorum moderamine atque directione planè indigeam: Sum enim admodum exiguus, vereq́; omniũ infimus, & hac tam præclara sorte, tantaq́ue functione penitùs indignus. Et proinde Ecclesia, quæ domus Dei ab Apostolo

defini-

definitur, homini naturæ vsque adeò infirmæ ac imbecillis, diuinarumque purgationum beneficio maiorem in partem adhuc destituto (ne quid aliud grauius dicam) nulla ratione cõmitti debuerat. Sed nec ego quoq;, cùm memetipsum regere, aptéq; componere necdum satis didicerim, neq; vilia illa & terrena satis adhuc despexerim, animarũ curam gubernationémq; susc ipere vllatenus debueram; cùm illi quoq;, qui amplioribus & animi & corporis bonis cumulati sunt, administrationis huiusce finem ægrè admodum consequi valeant. At posteaquàm semel ad munus hoc, quo semper indignum me iudicaui, & etiamnum iudico, euectʼ sum, vtinam si illud beatitudinis elogium non omnino promerear, eò saltem calamitatum miseriarúmque non deueniam, vt peruerso obstinatóque animi sensu à rectitudine abstractus, oppositam sortem, hoc est, maligni illius serui cladem fortunámque experiar: (Hic enim cùm ignauiæ intemperantiæque plurimùm indulgens, Domini aduentum negligeret; & grauem præterea intolerabilémque suis sese conseruis exhiberet; & cum ebriosis commercium societatémque haberet, repentino Domini sui aduentu diuisus, eandémq; cum hypocritis partem in sulphureo stagno sortitus legitur) Aut certè illius, qui cùm talentum acceptum defodisset, & sub terra occuluisset, acerbè grauiterque accusatus, non solùm fœnus, & illud multiplicatum, postulatur, verùm ipso quoque capitali despoliatus, in tenebras exteriores abiicitur. Vtinam in horum numero non inueniar; neque in exemplum derisionémque, & capitis motionem omnibus intuentibus propositus, ab eóque, qui omnia nostra nouit & scrutatur, redargutus & condemnatus, meritas iniquarum actionum pœnas olim exoluere compellar; ita vt ij, qui in similes fortè noxas lapsuri erant, meo exemplo supplicióque admoniti, à scelere se contineant, vitámque corrigant.

Ardua res est, etiã perfectis, cum dignitate Episcopale munus administrare.

Inter optimos & pessimos Ecclesiæ pastores, quidam medium statum obtinent.

Matth. 24.

Matth. 25.

Quoniam ergo Deo permittente & conniuente iugum istud subij, præsensque ministerium & famulatum inuitè ac tantùm non per vim suscepi, qualis mihi annis retro actis functione vitæque ratio extiterit, quemadmodum omnibus propemodum compertum est, breuiter expediam. Itaque a-

Niceph. Ecclesiæ Constant Episcopus brèuem vitæ suæ historiam texit.

ſtere, decreui, certóque apud me conſtitui, his quidem primo quoque tempore nuntium remittere; illis verò manibus pedibusque deinceps incumbere. In mentem nanque veniebat ſatius eſſe, ſi, vel mediocriter in ſublimioribus illis excellerem; probatusque viderer, quàm ſi in infimis illis comptiſsimus ſplendidiſsimusque haberer. Multò rurſum præſtabilius, ſi meipſum poſsiderem, mihique quodammodo lex eſſem, quàm ſi aliena curarē. Hæc itaq; etiam atq; etiam expendens, omniáque, iuxta præcellentiſsimi Prophetæ vocem, vanitati ſubiecta eſſe; nihilque homini de vniuerſo labore, quo laborat, ſub Sole ſupereſſe, iuxta Sapientis doctrinam; & mundi huius figuram præterire, iuxta vaſis electionis ſententiam, in animo habens; multas præterea alias Scripturas in eundem ſenſum differentes, ſedulò expendens; & celeberrimi cuiuſdam Philoſophi dictum, tacitus mecum reuoluens: Præſtat (inquit ille) priuatum agere, quàm maximam obtinere poteſtatem, ſi nihil egregium ſis deſignaturus, omnem gloriam in præſentia blandientem veluti fabulam arbitratus ſum.

Satius eſt guttam Diuinę quàm dolium mundanę ſapientiæ poſsidere.

Tutiꝰ eſt ſeipſum poſsidere, quàm aliena curare.

Rom. 8.
1. Cor. 6.

Præſtat priuatim agere, q̄ in magiſtratu, magiſtratu nihil dignū præſtare.

Mox ergo ad meiipſius conſiderationem animum vertens, certumque Dei auxilium mihi ſpondens, omnem honorem, omnemque auctoritatem abdico; & ab aula Regia, ciuilibusque tumultibus me auellens, receſſum quendam rupemque aſperam, & penè inacceſſam occupaturus, ſtadiis nō paucis circa Propontidis regionem, à Regia ciuitate diſcedo; ibique ætatem agere, vitæque ſolitariæ (cuius incredibili quodā deſiderio, iam dudum antè tenebar) periculum facere, neque alibi quàm illo in loco extremum vitæ ſpiritum edere, firmiter apud me conſtituo. Sed quoniam fieri nequit, vt omnia omnibus ex animi ſententia ſuccedant: (In multis nanq; quaſi fatalis quædam neceſsitas dominatur, humanique conatus exitum, non qualem homo, ſed qualē Deus vult, non rarò ſortiuntur,) accidit hoc ipſum; nempe vt animi propoſitiq; mei ſpe fruſtrarer, & mihi quoque: Etenim à grata illa amicáq; ſolitudine, neſcio quo iudicio (Deus, qui permiſit, aut ita etiam ordinauit, nouit) ad Regium palatium abſtractus, certa illorū voluntate, qui per id tempus regni ſolia obtinebant, commu-

Niceph. circa Propontidis regionē vitæ ſolitariæ ſtudio aſperam rupē occupat.

Non ſemper quod homo proponit, exitum ſortitur.

niq; totius Cleri ac Senatus, inexcusabile quoddã ac ineuitabile facinus machinantium suffragio (quòd Regiæ ciuitatis Præsul vita excessisset, & vt homo debitum exoluisset,) ad hãc Episcopalem sedem inuitus, multumq; reclamans (testis est mihi Deus) prouectus, & tyrannide potiùs quàm consultò, aut vlla omnino persuasiõe, alijs gubernandis prẹfectus sum.

Niceph. inuitus multumq; renitens instituitur Constãtinopolitanus Episcopus.

Quia ergo, licet inuitus, colla iugo submittere, animarumq; curam, neq; dignè, neque charitati quoq; satis consentaneè susc ipere coactus fui, varia appriméq; perplexa totius malitiæ auctoris machinamenta ac laqueos, malignorúmq; ac inaspectabilium spirituum insultus, innatámq; eorundem sæuitiem non parum metuo; ne videlicet incogitantem, omnibusq; virtutũ ornamentis præsidiisq; destitutum, repentè inuadãt: (Nõrunt enim me in spiritalibus, diuinisq; exercitationibus nec dum satis institutum; sed neq; ignorant quoq; artis pugnandi aduersus ipsos hactenus me minimè peritum esse) nec nõ peccatorũ iaculis conuulnerent; eaq; ratione Ecclesiasticum gregẽ dissipent, ac aciem bene ordinatam cõturbent; & ruinæ tandem indoctè imperitéq; prælium dirigentis petulantiùs insultent. Adhæc cùm videam dominatũ omnẽ inuidiæ plerunq; obtrectationúmque telis obnoxium esse, inuidentium dolos, eorundémq; prauitatem nõ mediocriter suspectam habeo; vt qui res nostras, siue bene, siue secus habentes curiosissimè obseruare solent: Nam dum trabes in oculis suis non animaduertunt, neq; lippitudinẽ suis luminibus adimere satagunt, aliorum festucas curiosè inquirunt, rerúmque admodũ tenuium viliúmque, & nullius penè momenti causa, linguas suas contra Primates impiè virulentéque exerunt; & vtrinque amarulenter sceleratéq; iaculantur.

Metuendum recẽs ad præsulatum assumptis, ne Satan ipsos subuertat, variisq; calamitatibus ac incommodis afficiat.

Dominat⁹ omnis inuidiæ ac maledicẽtiæ iaculis expositus.

Leue est, quod maledicum & inuidum ad maledicẽdum incitet.

Verùm certamine hoc cum his tantæ potentiæ hostibus suscepto, cuius alterius opem, ac patrocinium implorẽ commodiùs, quã illius, qui hæc permisit, hoc est. Dei? Eius proinde virtutem auxiliumq; iugiter inuoco; eundémq;, vt benevolo misericordiq; oculo ad meam tenuitatem respiciat, dextráq; manu me fulciat, & ad suam volũtatem, salutarémq; subditorum gubernationem semper dirigat, etiam atque etiam rogo.

In afflictione tutissimum perfugiũ Deus.

Qui

Qui quidem si in præsentibus difficultatibus ac molestiis opē suam obscuriùs declarat, id propter nostrā accidit malitiam; quò nimirum hac nos ratione ad vitæ emendationem alliciat: Vel ideo sanè, quò illorū in nos malignitatem ac peruersitatem palàm faciat; ne subdolorum virulentia callidè in animo occultata, maneat incognita; sed quodcunq; occultum abditumq; in illorū animis delitescit, id totum in lucē proferatur.

Cur Deus vota nostra nō statim audiat.

Quia ergo frater à fratre adiutus, est veluti ciuitas munita, palatiúmq; repagulis obfirmatum (quemadmodum Salomon alicubi testatur) pluriū quidem oratiōes imploro, sicut plurium quoq; præsidiis indigeo: At omnium verò maximè sanctas sanctę & in Spiritu desideratissimę fraternitatis vestræ preces, & ad Deū intercessiones in præsentia exopto, easdémq; sūmopere desidero: Cùm enim tuæ preces haud secus atq; Moysis & Samuelis, aut si quispiam alius vnquā his similis extitit, ob suī puritatē maximè Deo appropinquent, rectáq; ad cœleste illud & spiritale altare ferantur; nō dubitamus, quin maximam illæ nobis opem, vtilitatémq; allaturæ sint. Opem proinde meæ ferte infirmitati, sanctasque vestras manus in altum sustollite: Confidimus enim efficaciam vestræ fiduciæ non defuturam, sed Dei misericordiam benignitatémque, per hanc prouocatam, repentè nobis adfuturam, nostrámq; infirmitatem ac debilitatem cōfirmaturam corroboraturámque; quò fidei loricā induti, & spei galea circumtecti, intrepidè Potestatibus, Principibus, & tenebrarū seculi huius Potētatibus; spiritibus quoq; malitiæ, quibuscū perpetua nobis lucta intercedit, obsistamus; & stabilē inconcussāmq; animi constantiā retineamus. Rebelles præterea hucusq; aduersantes, dextrè decentérq; Christo lucrifaciamus, & veluti adoptionis filios sanctæ Dei Ecclesiæ restituamus; oues ad hæc rationalis electique gregis Christo perficiamus, & in sacras Ecclesiæ caulas, ne à lupis immaniter dilacerare solitis capiātur, inducamus; quò omnes tandem consensionis, concordiæq; signaculis muniti, nullis deinceps insidiis, nulis discerpātur morsibus; sed Christo omnium nostrūm capiti subiiciantur, eidémque prona & obedientia colla submittant,

Prouer. 18.

Niceph. Episcopus Romani Pon. precibus obnixè sese commendat.

Multam fiduciam in Romani Antistitis precibus Nicephorus collocat.

Ephes 6. 1. Thes. 5.

Orate,

Pastor, si Diuina luce destituatur, difficulter alios illuminauerit.

Orate, obsecro, instanterque rogate, vt idem ipse nos illuminare ac emundare dignetur; quò filij perfectæ lucis effecti, alios quoque illuminare, & emundare valeamus: Sermonem nihilominùs in apertione oris submini-

Ephes. 6.

stret; quò auditores nostros Spiritu adimpleamus, & mysteriorum nostrorum virtutem impigrè, magnáque cum contentione deprædicemus: Illius semper gratia subnixi, qui balbutientium linguas facit disertas, & claudicantium pedes, vt ad Euangelij prędicationem alacriter currant, confirmat consolidatq;: Talentum

Sap. 10. Rom. 10. Matth. 25.

præterea concreditum multiplicet, vt tempore opportuno, id quod patrifamiliàs debetur, non absq; fœnore restitui contingat: Neq; id solùm nobis impertiatur, vt in fertili illa vinea

Fertilis vinea Ecclesia Dei.

operemur, sed laborum grauitate molestiáq; æquo animo toleratis, æstuque diei exantlato, operationis quoque præmiũ

Matth. 20.

referamus; & his, qui citra pactionem sub vndecimam introierant, in mercede consequenda æquemur. Denique mentis nostræ oculum illustret, vt spiritali luce illustrati, sublatóque, & eluto, quod animæ aciẽ conturbabat, & intellectum nostrũ obfuscabat, Propheticarum vocum sensum liquidiùs hauriamus, Diuinorumque præceptorum ministeria alacriùs obeamus, &, ne ab aduersariorũ iaculis impetamur, studiosiùs caueamus, nósq; custodiamus, et irę Diuinæ gladium peccatoribus imminentem cautiùs præuideamus; vt, siquidem fieri potest, periculo intellecto, numinéq; placato, tam ipsi, quàm reliqui, quorum duces constituti sumus, venturam iram effugiamus. Quòd si vtrunq; consequi nequeamus, saltem animam

2. Pet. 2.

meam, iuxta iusti illius Loth exemplum, qui animam suam ab incendio liberare satagebat, saluam faciam. Vestrę itaque preces, spiritalisq; præsidij conatus huc tendant.

At quia occasio ita tulit, lubet hoc loco magnam illã sonoramque buccinam, disertissimúmq; Euangelij præconem Apostolum Paulum audire. Hic itaque de veterum Romanorum feruore, eorundémq; in fide & religione constantia maiorem in modum in Spiritu exultans, adeóq; in epistola, quã ad ipsos scribit, non absque sancta quadam gloriatione, illorũ pietatẽ & fidẽ toto terrarũ orbe diuulgari & celebrari iactans, publi-

publicéque conteſtans inter cætera ita ſcribit: *Gratias ago Deo meo, per Ieſum Chriſtum, pro omnibus vobis, quia fides veſtra annũtiatur in vniuerſo mundo.* Sed nunquid pura illa ſynceráque Euangelij noſtri fides, extra quam alia nulla eſt, inter Romanorum tantùm fines concluſa tenetur? nequaquam: Nulla enim illa certi cuiuſpiam loci terminis circumſcribitur; verùm tam latè diffunditur, diffuſáque propagatur, vt Propheticæ Apoſtolicæq; voces erumpentes, in omnem terram Diuinæ prædicationis ſonum exiuiſſe; & in fines orbis terræ cœleſtium præconũ verba perſonuiſſe, affirmare non dubitent. Imò verò, vt ampliùs quiddam dicam, illa ne ab ipſis quidem cœlis, ſupremisque, & intellectualibus virtutibus ſecluditur: Nam etſi ſuperior illa, Eccleſia primogenitorum in cœlis iuſtificata; ciuitas eorum, qui per fidem iuſtificati ſunt; cœleſtis Hieruſalem, cuius conditor & opifex eſt Deus, (qui terrena cœleſtibus conciliauit, & maceriem ſepis diruit, & ouem perditam in humeros ſublatã, per admirabilem deſcenſum, inexplicabilemq; demiſsionem, ſaluatis, iisque, qui perſtiterant, inſeruit) aliisque id genus nominibus appellatur, eſt tamen non alia & alia; ſed vna eademque cœli terræque Eccleſia. Quare, nec immerito, vnam vbique, eámq; indiuulſam, per fidei concordiam, ſocietatem obtinemus: Neq; enim in Iudæa tantũ notus eſt Deus, ſed omni in loco, quõcunq; mens ſenſusue attingere poteſt.

Rom. 1.

Pſalm. 18.

Rom. 10.

Fides nõ eſt vnius loci, ſed vrbis & orbis.

Rom. 8.
Coloſ. 1.
Gal. 4.
Hebr. 11.
Epheſ. 2.
Luc. 15.
Matth. 18.

Vna eademq; eſt cœli terræq; Eccleſia.

Pſalm. 75.

Vnde & nos quoque, qui nouæ Romæ nomen ſortiti ſumus, tanq; ſuper vno eodemque fidei fundamento, Apoſtolorum nimirum & Prophetarum, ſapientiſsimorum vtiq; Architectorum, Chriſto interim & Deo, omnium noſtrũm Saluatore pro angulari lapide & fundamento ſubſtrato, ædificati; quod quidem ad fidei integritatẽ attinet, veteribus Romanis nequaq; cedimus: Nam in ſanctis Dei Eccleſiis nõ eſt prioris aut poſterioris ratio; ſicut neq; Iudæi quoq; & Græci, ſerui & liberi, Barbari & Scythę, ſed omnes vnum in Chriſto ſumus. Quapropter & de nobis quoque diuus Paulus glorietur, magnificéq; ſentiat, & noua antiquis coniungens, dogmáq; dogmati, & prædicationem prædicationi committens, ex æquo de vtrisq; geſtiat. Siquidem nos æquè ac illi, illius doctrinam &

Conſtantinopolis noua Roma.

Hactenus Romanis cediti, quòd vos ſæpe, illi fidei naufragium fecere nunquam.

Col. 3.

Eſto æquè ac illi cœleſtem doctri-

nam, assecuti sitis; non æquè tamen cōstanter vt illi retinuistis semper.

institutionem assequuti sumus, in illisque consistimus radicati, & in fidei nostræ confessione confirmati: In qua etiam stamus, & gloriamur, nostramque, quam de religione vsque adeò gloriosa & inculpata habemus, sententiam aperta reuelatáq; facie prædicamus. In qua & Deo quoque seruimus, & dum spirabimus, indefessè perseuerare; & cœlesti gratia corroborati, constabilitiq;, ex hac vita decedere peroptamus: Nec enim alia est via, vt præsentem hanc vitam rectè sanctéque instituamus, bonáque, quæ dignis in futuro seculo reposita sunt, certò consequamur.

Cōfessio Nicephori Episcopi Constantinopolitani, Leoni Pont. Max. exhibita.

Fateor proinde, me credere in vnum Deum Patrem omnipotentem, omnium factorem, omnium herum & Dominum; & in Filium eius vnigenitum Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum, Verbum æternum, ab æterno ineffabiliter, incomprehensibiliter, modóque, quem nulla, neque spiritalis, neque sensilis creatura assequi potest, ex Patre natum. Et in Spiritum sanctum viuificum, ac sanctissimum. Credo in homousiam Trinitatem, supersubstantialem, inaspectabilem, incomprehensibilem, impartibilem, inalterabilem, æternam, indiuisam, simplicem, omnis partis, omnis compositionis, omnis corporis, omnis quantitatis & qualitatis expertem; eodem honore, eadem gloria, eadem Deitate pollentem; nulli neque tactui, neq; contactui obuiam; omnis figuræ exortem, infinitè bonam, lumen defectionis nescium, trilucem, supersplendidam, semper pari similique modo affectam, virtutem omnia intuentem, omniáque perficientem; omnibus cùm ratione, tum intellectu quoque præditis spiritaliter indiuulseque, & proinde per Diuinæ lucis radium, præsentem; illuminata & existentia omnia, tam in esse, quàm in bene esse conuenienter, prout cuiusque natura fert, cōseruantem. In rebus subsistentibus, & non in solis nudisque nominibus cognitam, vna Diuinitate, pari potentia, æquali regni maiestate glorificatam; ab omnibus aspectabilibus inaspectabilibusq; creaturis cultam & adoratam.

Elegantissima & verissima sacræ Trinitatis attributa.

Trium autem hypostaseon, quas in Trinitate consideramus, alia est Pater, principio carens, nullam suæ existentiæ causam

causam habens; neque enim aliunde est, sed à seipso, & in seipso habet esse: Alia rursum est Filius, qui principij expers nõ est; ex Patre enim est: Pater nanque Filij principium & origo exiſtit. Quòd si temporis initium spectes, æquè Filius principio caret, ac Pater: Est enim temporum conditor, non subiectus tempori: Inseparabili autem, æternáque generatione ex Patre elucet, tanquam gloriæ illius splendor, paternęque substantiæ character: Alia tandem est Spiritussanctus, ex Patre, non natiuitate, sed processione subsistentiam habens, eandemque cum Patre & Filio æternitatem sortitus. Æternus quidem; non tamen absque principio, vt qui à Patre procedat: Est enim Pater ratione originis, & illius quoque principium: Verùm ad tempus quod attinet, & ipse quoque principij expers est.

Perelegans & profunda triũ hypostaseon theoria.

Hîc græciſſat; cætera eruditus & pius.

Vnus igitur est Deus Pater, ex quo omnia; & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia; & vnus Spiritussanctus, in quem omnia. Ex his tribus perfectis, vna perfectissima, imò secundùm se absolutissima constat Deitas. Proprietatibus sanè distinctiuis ac personalibus hypostases inter se sunt distinctæ (Quælibet nanque personarum, etiamsi propter essentiæ coniunctionem ab altera secerni non queat; proprietate tamen personali, mentisque conceptu ab altera distinguitur, Deusque perfectus, hoc est, omnibus Deitatis proprietatibus ornata esse noscitur & creditur) at vnũ interim Diuinitate sunt omnes. Rursum licet simul coniunctæ tres sint; vnus nihilominùs adoratur Deus: Obtinet hîc enim Trinitas secundùm subsistentiam; vnitas autem secundùm essentiam. Atque ita cõtra insanam inordinatamque paganicæ vesaniæ confusionisque seditionem non polyarchia à nobis colitur, sed monarchia: Monarchia autẽ non vnius personæ circumscriptione, ne Iudaicæ tenuitatis infantiæque imperfectionem, ruditatémque inducamus; sed quam naturæ æqualitas, sententiæ concordia, motionis identitas, idemque singulorum nutus ad vnum declarat. Hoc autẽ secundùm summum illum Theologum Gregorium, in generabili natura locum habere non potest: Vnitas enim & cognatio Deitatis in Trinitate consi-

Quo hypostases vnũ, quo rursum inter se distinctæ.

Christiani ita Trinitatem admittũt, vt Polyarchiã tamen, & polytheiã nullam inducant.

deratæ nequaquam distrahitur, aut in partes secatur, vt fit in rebus creatis, dum suppositæ multiplicantur: Procul enim insana & furiosa Arrij opinio & rabies à nobis facessat: Est enim Trinitas secundùm gloriam, & æternitatem modis omnibus indiuisa, nullâque ex parte abs sese alienata. Neque ob id tamen Diuinæ personæ se mutuò permeant, hoc est, in se inuicem transmutantur, sed harum quælibet inde mutabilis manet, & inconfusa, & æterna: Longè enim amandetur pellaturque insani stolidique Sabelli deceptoria confusio.

In rebus creatis vna ad numerũ natura nõ potest existere in tribus distinctis hypostasibus.

Sanè singulæ sunt in singulis; sed id tamen citra vllam confusionem.

Veneror quoque & adoro incarnationis mysterium, ante omnia secula prædefinitum, in nouissimis verò temporibus ad totius humani generis salutem pactefactum; & per magnum illum admirabilemque vnius, sanctæ, viuificæque Trinitatis personæ, Christi nimirum veri Dei nostri descensum, ineffabilemque eiusdem dispensationem consummatũ; vt vnde per inexplicabilem ipsius bonitatem esse eramus sortiti, inde etiam ipsum bene esse acciperemus. Confiteor itaque & credo, vnicum opulentissimæ beatissimæque Trinitatis suppositum, ipsum videlicet Dei Filium & Verbum, quod cum Deo Patre, & Spiritusancto in omne æuum simul adoratur, & conglorificatur; vtpote iisdem coëssentiale & coæquale existens, infinita benignitate & misericordia erga proprium plasma motum, accedente huc paterna voluntate & miseratione; & sancti quoque Spiritus gratia, eiusdemq; cooperatione de cœlo descendisse, & cum hominibus cõuersatum esse, quò nos dudum propter peccatum damnatos, & è Paradisi deliciis expulsos, corruptionique obnoxios, per gratiam saluaret, & Diuinæ naturæ participes efficeret: In vtero enim Virginis verè propriéq; Deiparæ inhabitans, & per Spiritum sanctum animam & carnem sibi adaptans, totamq; nostram naturam, quemadmodũ hominem in principio finxerat, sibi asciscens, prodiit Deus incarnatus.

Breuis & elegans Oeconomiæ Christi explicatio.

Decuit, vt ab eodẽ cõsequerẽtur esse & bene esse.

Verbum id totum assumpsit, quod initio finxerat.

Virginem quoque, quæ supernaturaliter & ineffabiliter pepererat, post partum virginem conseruauit, virginitate illius secundùm naturã nulla ex parte demutata, aut labefacta;

ad

ad designandum per secundæ natiuitatis processum, nullam prorsus naturæ illius accessisse mutationem, aut alterationē. Qui ergo eiusdem est cum Patre naturę, nobis per omnia, peccato tantùm secluso, factus est coëssentialis: Etenim semine Abrahā susceptо, carnis & sanguinis, perinde ac vnus ex nobis, factus est particeps, carnémque anima intelligente viuificatam assumpsit, nullo quidem pacto ante summam illam vnionem præexistentem, sed simul carnem, simul anima rationis compote animatam, simul Verbo vnitam. Nec rursum secundùm solam gratiam in nostra natura habitauit; sed totus toti humanæ naturæ coniunctus, inconfusam, indiuulsam, supernaturalémque vnionem operatus est: Diuina enim & humana natura inter se coëuntes, in naturali sua proprietate indemutatè persistunt perseuerántque; nec vlla ex parte in se mutuò transformantur: Veruntamen propter naturalem illam coitionem & copulam, nominum quoque communicationem, mutuámq; reciprocationem piè concedendam existimamus: Quandoquidem propter Physicam illam admirandámq; coëuntium naturarum inter se vnionem, non re, sed sola imaginatione, vni⁹ eiusdémq; quandam hìc distinctionem statuimus.

Cur Verbum matrem, ex qua natus, conseruauerit Virginem.

In Verbi incarnatione nulla interuenit temporis antecessio.

Propter naturarū coitum in eādem personam, & nominum quoque, & proprietatum communicationē contigēre.

Porrò autem, quòd cū naturarum distinctione, persona singularitas, eiusdémq; vnitas, indiuulsa interruptáq; semper consistat permaneátque (Nam monstrosam impostoris Eutychetis & Dioscori confusionem concretionémue procul hinc ablegamus) fit vt vnum eundémq; confiteamur creatum & increatum; æternum & temporaneum; cœlestem & terrenum; circumscriptum & incircumscriptum; patibilem & impatibilem; sine matre & sine Patre; alterum quidem propter ineffabilem, æternam, & omne seculum antecedentem ex Patre natiuitatem; alterum verò propter arcanam incomprehensibilémque cum nostra natura vnionem: Duas enim ipsius natiuitates, omnem sensum, omnémque intellectum excedentes agnoscimus: Vnigenitus enim Filius, cùm in forma Dei ac in sinu, hoc est, vsia Patris esset, & ab æterno ex ipso eluceret, sub seculorum finem semetipsum exinaniuit, seruilémq; formam, hoc est, nostram substantiam suscepit.

Propter naturarū in eandem personam coëuntium diuersitatem, diuersa & quasi opposita de eodem Christo prædicantur.

Vtraque Christi natiuitas intellectum nostrum excedit.

Vnio in Christo dicit aliud & aliud, non alium & alium.

Vnio itaq; in Christo secũdùm hypostasin aliud ad aliud adiungit, puta visibile ad inuisibile, patibile ad impatibile, cæteraq;, ex quibus Saluator constituitur, nõ tamen alium & aliũ constituit, absit: Vnum nanq; eundemq; Deum perfectũ, & hominem itidem perfectum confitemur: Nam etsi naturarũ differentiam Christo tribuamus; vnum tamen eundemq; etiam post incarnationem agnoscimus. Et quòd stolidus Nestorius à diuinis septis facessat, propter naturarum ad hypostaticam vnionem coëuntium diuersitatem, non duos filios, aut dualitatem filiorum inducimus; omnes autem Christi actiones, quæ vtiq; Theandricę, hoc est, Dei simul & hominis erãt, vni tribuimus: Nã vt Deus erat, edebat opera diuina, signa nimirũ & miracula; vt autem homo, idem ipse sponte subibat passiones, sustinebatq; probra & contumelias. Vnde cum duabus naturis consentaneè, imò necessariò iuxta pias diuinasq; Diuinorum Patrum nostrorũ traditiones, duas quoq; naturales operationes illius glorifico, ipsarum quodammodo naturarum & substantiarũ indices atq; constitutrices. Pari modo & duas quoq; naturales vnius eiusdemque Dei & Domini nostri Iesu Christi voluntates veneror: Nam iuxta vtranque naturam, ex quibus, & in quibus existit & intelligitur, voluntatis facultatem ei tribuimus: Vt enim operatur, salutarique passioni vltro sese exponit, ita & vult quoque.

Contra Nestoriũ digreditur Nicephorus Episcop⁹.

Christi opera theandrica, diuersa id tamen ratione.

Duplices in Verbo distinctæ operationes, vt duplices quoque in eodem naturæ.

Credo rursum illum ipsum crucifixum esse, non quidem in ea natura, in qua cum Patre lucet & regnat (esto gloriæ Dominus propter idiomatum communicationẽ crucifixus dicatur) sed in natura nostra, hoc est, terrena, secundùm quam terrestrem nostram massam susceptt, & factus est maledictum propter peccata nostra, quò suę nos benedictionis faceret esse participes. Et carnis mortẽ ab improbis illatam, patienter sustinuit, quò mortis, id est, stimulum peccatum in carne sua cõdemnaret; & destrueret eum, qui mortis habebat imperium, hoc est, Diabolum. Credo corpus suum sepulturæ contraditum, incorruptum conseruâsse; nullo quidem modo ab arcana illa inexplicabiliq; vnione diuulsum, etsi illud tridui illo interuallo anima fuerit spoliatum. Cum qua anima & ipse quo-

Verbum crucifixum, sed in nostra, nõ in propria, hoc est diuina natura.

quoque ad inferos descendit, iisque, qui in carne erant spiritibus (quemadmodum Apostolorum Coriphæus Diuinus Petus exponit) resurrectionem prædicauit, libertatemque & redemptionem impertiuit. Et nobis quoque, vtpote Primogenitus mortuorum, per resurrectionem aliquod incorruptionis principium extitit: Surrexit enim vt Deus, mortem pessundans, vniuersæque carni ad resurrectionem viam patefaciens, nos, qui peccati casu in mortē concideramus, vnà secum quodammodo suscitans.

1. Pet. 3. Quid Christus prædicârit in inferno.

Credo mulieribus post resurrectionem suam astitisse, tristitiaq;, quæ ex muliere ad nos deuenerat, abolita, gaudium lætitiamque illis annuntiâsse. Credo Diuinis discipulis viuum sese exhibuisse, suæ resurrectionis mysterium confirmâsse, ac quomodo idem ipse foret, qui ante resurrectionem per manducationem, sacrique lateris, quod sapiens Thomas contrectauit, exhibitionem, demonstrâsse. Credo denique assumptum esse in cœlos, & ad dexteram Dei Patris consedisse, & cum assumpto corpore non absque gloria, Diuinaque maiestate olim denuo venturum esse, iudicemq; sessurum, & vnicuique iuxta vitæ suæ rationes redditurum: *Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi.* Credo posteaquàm mūdus hic fuerit innouatus, & quodammodo transelemētatus, & carnis quoque resurrectionem futuram; quò nimirum nostrum hoc mortale induat immortalitatē; & corruptibile incorruptionem. Confiteor etiam vnum Baptisma in remissionem peccatorum, quod secundùm Euāgelicam Apostolicamq; traditionem perficitur: In nomine Patris, & Filij & Spiritussancti. Hæc veneranda Orthodoxi sacriq; cultus nostri dogmata, diuinaq; mysteria, quæ iuxta sublimem syncerissimamq; Theologiam, Diuini Sacrique Doctores nobis tradiderunt: Tum salutarem quoq; Diuini Verbi erga nos dispensationem: Tum cæteras deniq; omnes hisce similes & consentaneas doctrinas prædicationesq; cum omni acceptatione & fide amplector & seruo.

Christus tristitiā, quam attulerat Eua, aboleuit post suam resurrectionem.

Rom. 14. 2. Cor. 5. Mundo transelementato resurgēt omnes.

1. Cor. 15.

Forma Baptismi.

Exosculor nihilominùs & expeto Sanctorum apud Deū patrocinia & intercessiones. Primò quidē præcipueq; sanctissimæ & immaculatissimæ semper Virginis ac Dominæ nostræ Dei

Sanctorum Patrocinium & inuocatio.

Dei matris. Mox verò diuinarum cœlestiumq; virtutũ; sanctorum laudatissimorumq; Apostolorum; beatorum Prophetarũ; glorioſissimorum inuictissimorumq; Martyrũ; Diuinorũ Patrum, ac omnium denique Sanctorum, qui ab initio mundi Domino placuerunt, & absque vllo omnino fine in ipso & per ipsum viuunt (*Animæ enim iustorum in manu Dei sunt*) vt qui maximam hinc animæ corporisque salutem consequar.

Diui omnes piè inuocandi.

Sap. 33. Sancti piè inuocati animæ & corpori salutem adferunt

Adoro item & exoſculor venerandas illorum reliquias, quippe quæ certam animorum corporumq; morbis salutem, medicinamq; conferant. Suspicio præterea ac laudo venerandam diuinamq; illorum conuersationem, celeberrimosq; eorundem agones & pugnas. Honoro quoque & veneror sacrosanctas illorũ tumbas & sepulturas. Dignos deniq; illos ipsos censeo, qui summis honoribus decorentur, maximisque laudibus euchantur; quoniam pro gloria Dei omnium nostrum Saluatoris sanguinem suum profuderunt, & fluxam hanc præsentemque vitam, ob suam in Deum charitatem animo sè spreuerunt; viuificasque ac salutares illius perpessiones imitati sunt. Complector itidem suspicióque, non solùm venerandas Christi omnium Saluatoris nostri iconas, & venerabiles sanctissimæ Dei matris imagines, verùm sacras quoque Sanctorum omnium effigies, eamque venerationem illis exhibeo, quam honor eorum meritò postulat.

Diuorũ reliquiæ, vt quæ salutem & medicinam animo & corpori conciliant, honorandæ.

Niceph. Patriarcha Constantinopolitanus, quid de Diuorum inuocatione, deque eorundem reliquiis, imaginibꝰ, et mau solæis sentiendum sit, luculenter exponit.

Salubriter præterea reuerenterque veneror & amplector septem sacras & Oecumenicas Synodos, omniáque diuina, supernaturalia, & salutaria dogmata & decreta, quæ à sanctis & Diuinis Patribus nostris, quos olim Spiritussanctus ad Ecclesiam suam regendam pascendámque instituit, in illis extant sancita & determinata. Inprimis quidem sacram trecentorum ac duo deuiginti celeberrimorum Patrum Synodum, qui quondam apud Nicæam ciuitatem, contra impium & furiosum Arrium conuenerunt. Quæ & impietatis auctorem ab Ecclesia expulit; & fidem veram, rectámque per sacrum illud Diuinumque Symbolum nobis exposuit; & Deum Verbum, Deique Filium non creaturam, vt ille, sed Patri homousion & coæternum, verúmque Deum, & rerum omnium Creatorem esse, Orthodoxè determinauit. Deinde

Nicephorus Patri. recipit septem vniuersales Synod.

Synodus Nicena 318. celeberrimorum Patrum contra Arriũ coacta.

Deinde vero 150. ſanctorum diuiniſsimorumque Patrum Synodum, quæ poſt Nicæam in regia hac ciuitate coacta Macedonium impiiſsimum Spiritusſancti impugnatorem exauctorauit, oſtendens illum non eſſe quid creatum; ſed verum Deum Patri & Filio per omnia homouſion. Eadem ſacrũ Symbolum Spiritusſancti verbis fuſiùs explicauit, clariúſque explanauit. Quin & Apollinarium quoque hominem verè ſtolidum & inſanum ab Eccleſia pepulit.

Synodus prima Conſtant. contra Macedonium, reliquosq; Pneumatomachos indicta & celebrata.

Synodi Conſtant. damnat Apollinariũ, explanat Symbolum &c.

Poſt hanc autem ſuſcipio ſacram 200. ſanctorum Patrum doctorumque hominum Synodum, quæ contra veſanum Neſtorium, blaſphemáſque eiuſdem voces Epheſi coiit, eundemque gradu & loco mouit, vnam eſſe Chriſti & Dei noſtri perſonam, duas verò eiuſdem naturas ſine vlla confuſione ac diuiſione inter ſe vnitas determinans; vnum rurſum eundemque Deum & hominem ſimul eſſe declarans, ac ſacrã tandem Virginem Mariam verè propriéque Deiparam eſſe pronuntians.

Patres Synodi Epheſinæ viri eruditi.

Synodꝰ Epheſina contra Neſt. congregata.

Complector quartò ſacram 630. diuinorum Deóque afflatorum Patrum Chalcedone coactorum Synodum, quæ impiiſsimos Entychen & Dioſcorum, obſcurámque ac tenebroſam eorundem confuſionem condemnauit. His anathemate iugulatis, vnum eundémque Chriſtum Deum ac Dominum noſtrum, & hominem perfectum, & Deum rurſum perfectum eſſe; in duabus quidem naturis, in vna verò perſona inconfuſè indiuulſéque exiſtentem, piè deprædicauit.

Chalcedonenſis Synod. Entychen & Dioſcorum anathematis condemnat; inſanamq; eorundem confuſionem refutat.

Tum quintam rurſum ſacram 165. ſanctorum Patrum Synodum, quæ in hac iterum diuina Deóque addicta ciuitate coacta, impia Theodori, Neſtorij, Origenis, Didymi, Euagrij, reliquorumque hæreticorum prædictos ſectantium dogmata, dudum quidem ante apud pleroſq; occultata, per id verò tempus acerbos denuo ramos ſurculosque proferentia, iuſtè excidit: Quæ enim ipſi mente delira, & fabuloſè profitebantur, ea Iudęorum, & paganorum imaginationi veriùs, quàm Chriſtianorum fidei conſentanea erant.

Synod ſecunda Conſt. Theodorũ Neſtorium, Orig. Didymum, Euagrium, & alios cõplures hæreticos condemnat.

Hæreſes aliquot tẽpore quintæ Synodi renatæ.

Poſt hanc & ſextam quoque ſanctam & Oecumenicam 100. ſanctorum virorum Synodum, iterum in regia hac vrbe congregatam veneror, quæ pro naturarum Chriſti ratione,

eiusdem quoque proprietates, naturaléſque operationes, & voluntates diſtinxit,ac prædicauit;& Theodorum Epiſcopum Pharam, Honorium, Cyrum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, qui permiſſu Dei per corruptionem & fraudem in Eccleſiæ ſacerdotium irrepſerant. Macatiũ item Antiochiæ Antiſtitem, & Stephanum Macarij diſcipulum, & Polychronium puerilem inſanúmq; ſenem anathemati ſubiecit: Vnam enim hi duntaxat voluntatem, vnámque operationem Chriſto Seruatori noſtro tribuendam eſſe docebant.

Theodorus, Honorius, Cyrus, Pyrrhus, Sergius, Paulus, Petrus, Macarius, Stephanꝰ, Polychronius & alij præterea complures monothelitę in ſexta Synodo condemnati.

Recipio tandem ſeptimam ſacram 150. ſanctorum Patrum Synodum noſtro hoc æuo in ciuitate Nicæa denuo celebratam; quæ omnes præcedentes ſacras Synodos, earúmque dogmata, ac decreta confirmauit, & quodam modo obſignauit; ſacrarúmque ac venerabilium imaginum cultum, adorationémque iam inde ab initio Eccleſiis traditam, ſuſcepit; definiuitque non ſecus venerandas eſſe atque viuificæ crucis effigiem. Eos proinde ex Eccleſiis eiicimus, qui in harum contumeliam & euerſionem futili garrulitate Chriſtianis inſultant, quaſi deorum loco hactenus illas habeant, venerentúrq;; quales ſunt Theodoſius, Baſilius, & Siſinnius, qui Dei permiſſione Epiſcopalibus ſedibus præfuêre.

Nicephorus Epiſcopus Conſtant. tempore ſecundæ Nicenæ Synodi, q̃ ſeptima appellatur, vixit.

Imaginum cultus ab initio Eccleſiæ obtinuit.

Syn. Nic. ſecundæ præcedentium omnium dogmata confirmauit.

Ecquid aliud hac noſtra ętate nugãtur hæreticiſ

Has itaque prædictas ſacras & Oecumenicas Synodos ſuſcipio; & omnium electorum beatorúmq; Patrum dogmata, & opuſcula (vt quæ ab omni reprehenſione alienam doctrinam ſalutiſq; fundamentum contineant) ex animo complector; demum quoſcunque Eccleſia Catholica recipit, illos ego quoque recipio, & quoſcunq; illa auerſatur, illos ipſos & ego itidem auerſor. Execror etiam modiſque omnibus delector, qui à Simone mago appellationem ſortiti, & ab omni prorſus pietate exuti, ad prẽſentem vſque diem prauorum exitialiumque dogmatum opinionibus Sanctorum traditionem infirmare, virulentúmq; zizaniorum ſemen orthodoxæ fidei agro immiſcere non ceſſant. Hos (inquam) omnéſque eorundem ſequaces execror, & veluti Eccleſiarum Chriſti peſtes reſpuo & anathematizo. Nos proinde Eccleſiaſticam ſanctionem, quę iam inde ab initio obtinuit, ſequuti, hiſce noſtris literis veluti animato

Optima hæc tutiſſima in rebus præſertim dubijs via.

Neſtorianos inſimat: Hos enim Simonianorum nomine Imp. appellari voluit.

animato quodam præcone, & charitatis in Christo, mutuæq; inter nos concordiæ, & amicitiæ vadibus vsi, vos salutandos, nostrámq; sententiam vobis beatissimis Deóq; edoctis hunc in modum patefaciendam putauimus. Vestra autem desideratissima in Domino fraternitas, vicem nobis reddens, precibus ad Dominum fusis, opportunisque sermonibus, & ipsis quoq; rebus nos confirmet informétq;, quò vestris legibus, vestráq; suffulti doctrina in hac fide stabiles, simplices, & ab omni defectu immunes persistamus; omniáq; mysteria, quæ in ipsa, vel de ipsa ab initio sunt tradita, inconcussa retineamus, & vniuersum denique rationalem nostrum gregem, summi pastoris nomine & vnctione insignitum, intráque Ecclesiasticę aulę septa constitutum, manifesta diuinæ illius & Apostolicæ spiritalisque doctrinæ fistulæ ebuccinatione, vocibúsq; diuinitus inspiratis in vnum congregemus, & ab insidiantium ferarum morsibus illæsum conseruemus.

Patriarch. Const. fidei suę rationem Pontifici Romano reddit.

Si qua autem à nobis sunt prætermissa, ea amico paternóque affectu per vosmetipsos explete, quò nimirum vestra abundantia nostram suppleat inopiam. Quodcunq;, inquam, vel in verbis, vel etiam in rebus nobis deest, id venerabili sacerdotéq; digna auctoritate vitę nostrę adiicite, & superædificate: Charisma enim nobis communicatum, nullum hac ratione capiet detrimentum: Siquidem liberalis communicatio adeò bonorum diminutionem nullam adfert, vt suo quoque tempore multiplices glorioso sq; fructus refundat. Vestra proinde diuina virtute nos veluti infirmiores fulcite, pedésq; nostros ad currendam Euangelij semitam perficite, neq; vlla omnino, quę salutaria, aut vtilia videbuntur, suggerere prętermittite; vt quemadmodum in fide & confessione vnitatem cõcordiamque conseruamus; ita charitatis quoque vinculo apti colligatíque, indiuulsum pacis donum, quod Ecclesiarum concordiam vnitatémque conciliat, conseruátque, in concredito nobis ministerio inter nos vsq; retineamus: Quò magni Regis ciuitas hinc munita & circumuallata, omnibus fraudibus inaspectabiliúmq; hostium insultibus, qui auidè experentes, vt aliquê in ipsa descriptum, Spiritúq; signatum deuorêt,

Patriarcha Const. à Romano Põt. informationẽ & confirmationẽ petit.

Const. Patriarcha Nicephori põtum se permittit & cõmittit Leoni tertio Pontif. Romano.

Liberalis cõmunicatio opes auget, non extenuat.

Vnitas fidei indiuulsum Ecclesiarum omnium vinculum.

nunquam non in circuitu obambulant, maneat imperuia: Contra quos sanè inaspectabiles hostes non carnalia, sed spiritalia obiicimus arma; scutum videlicet fidei, sermonisq; gladium, quod est Verbum Dei; vt peccati munitiones & machinas spiritus funda demolientes insectantésque, crudelem illorum audaciam procul pellamus frangamúsq; ; quò hac tandem ratione diuina custodia auxilióq; potiti, vitæ nostræ conuersatio quieta pacatáque consistat; & in regeneratione, cùm nouissima tuba personabit, digni censeamur, qui citra condemnationē vitæ nostræ duci in Patris gloria cum sanctis Angelis suis venturo occuramus; vnáque ad Sponsi thalamum, cum prudentibus virginibus, spiritali Angelicóque conuiuio perpetuo fruituri ingrediamur; eorumque bonorum hęredes efficiamur, quæ in Christo vero Deo reposita sunt non indignis. Idque immaculatæ inculpatæq; matris illius & omnium Sanctorum intercessione. Amen.

Cuiusmodi arma inaspectabilibus hostibus sint obiicienda.

Matth. 25.

Verus Deus Christus.

Quòd autem iusto seriùs per ea, quæ hactenus exposuimus, occurrerimus, id nemo miretur; neque nostram ob id existimationem, in accusationem adducat. Quin potiùs Deo dilecta vestra fraternitas certò sibi persuasum habeat, sacerdotalem consuetudinem nequaquam hîc exoleuisse; aut per contemptum, vel ignauiam quippiam eorum, quæ Ecclesiasticis viris conueniunt, neglectui habuisse; verùm duram implacabilemque præpotentis potestatis sententiam, quò minùs decretis vteremur, obstitisse. Ignoscat proinde beata vestra anima, si quam noxam cunctatione mea promerui, cogitétq; haudquaquam facile esse potentibus propria voluntate elatis, & quodcunque animo libitum fuerit, adimplere satagentibus, sese opponere. Etenim rati causam admodum plausibilem, qua nos iam tum sacerdotio initiatos ab officio præpedirent, sese nactos, stomachosè nobis obiectabant, passimque inuulgabant, vos à Constantinopolitana Ecclesia alienos esse, temeréque ab ea vos diuulsisse. Cùm ergo hæc, siue vis, siue iniuria ad vos quoq; attinuerit, venia eos dignabimini, qui præter voluntatem pari necessitate constricti fuerunt. At cùm præsentem Ecclesiæ locique huius statum iam nunc ad sanctitatem

Hinc certa coniectura fit Metropolitanos Constant. recèns electos Romano Pontifici fidei suæ rationem reddere, deq; Ecclesię suæ statu statis tęporibus scribere consueuisse.

Nullum est dubium, quin hic insinuentur, & insimulentur Impp. Iconomachi. Cũ hi autē secundam Nicenā Synodum antecesserint. magna fit coniectura ad Leonem secundum hanc epistolam missam esse.

tatem tuam perſcripſerimus,& ſuo deinceps opportuno tempore, quæ hic fient, perſcribere certò decreuerimus, non erit opus prolixiore, vt arbitror, nunc purgatione. Siquidem repagulum, quod impediebat, iam eſt perruptum; apertum eſt oſtium;lapides offenſionis è medio ſunt ſublati; via lata,plana, ſcrupuliſque libera & exæquata teritur; triſtia procul ab oculis euanuerunt;ſcandala ſeditionéſque conquieuerunt;omnia denique impedimenta amota, luminaque priſtina Eccleſiæ reſtituta ſunt. Quare quæ charitatis ſacerdotaliſq; conſuetudinis propria ſunt, locum ſuum denuo adepta,nullo in poſterum negotio perfici,obſeruarique poterunt.

Gregor. ſecundus excommunicarat Leonem tertium, eiuſq; ſubditos ab illius obedientia abſoluerat. Hinc,vt & ex aliis quoque, quæ hæc ſecutum,clarè conſtat epiſtolam hãc paulò poſt Synod. Nicen. ſecundam fuiſſe ſcriptam.

At ſunt interim nonnulli adhuc, qui diuina floccifaciunt, propriæque exiſtimationis cauſa quiduis moliuntur; neque quale ex Deo iudicium ſibi immineat, quicquam penſi habent. Verum enimuero,vt illis vſitatum gratúmque eſt præſenti gloriæ ſplendoríque inhiare, eáque de cauſa inter ſeſe conſpirare; ita planè conſentaneum eſt, vt nos diuinæ gloriæ, Eccleſiaſticóque decoro, & concordiæ, ſacrorúmque Canonum obſeruationi modis omnibus operam nauemus,noſtriſque muniis die noctúque incumbamus, & pro Imperatore noſtro piiſsimo, potentiſsimóque iam declarato, ſyncero germanóque Eccleſiæ filio, ac moribus Deo gratis, honeſtæque vitæ conuerſatione egregiè ornato, Deo, qui illum coronat, Regnúmque vnà cum illo adminiſtrat, continuas preces obſecrationésque offeramus, quò vitam pacificam, imperiúmque quàm maximè diuturnum illi largiatur, Barbaricis triumphis exornet, felicem Chriſtiani orbis moderationem cõcedat, ad orthodoxæ fidei zelum incitet, in diuinorum tandem præceptorum obſeruatione ita perficiat, vt liberis ſuis cum regni potentíque diuturnitate,honorem & gloriam relinquat non vulgarem.

Hæretici propriæ gloriæ ſtudioſi.

Probabile eſt hunc Imp. fuiſſe Conſtãtinũ Leonis quarti & Irenes filium; hic enim fuit Catholicus & pius.

Cæterùm noſtras haſce Synodicas literas Michaëli ſanctiſsimo, Chriſtóque dilecto Philadelphiæ ciuitatis Metropolitano,ad dilectam deſideratámque fraternitatem veſtram deferendas tradidimus. Et quamuis ex ſermone & colloquio,

Niceph. Patriar. Conſtant. per Michaelem Philadelphiæ Metropolitanum ad Leonem Pont. ſcribit.

quod cum eo miſcuimus, coniecturam facientes, non dubitemus, quin omni cum humanitate eum ſuſcepturi, lætiſque oculis aſpecturi ſitis; rogamus nihilominus propter noſtram paruitatem, vt germanè, familiariter, honorificéque à vobis excipiatur, reficiatúrque. Is enim eſt, qui ſyncero feruidóque affectu veſtram dilectionem complectitur; magnúmque in rebus Eccleſiaſticis ſtudium promptitudinémque declarat, & in ſermone, vitæque integritate, & virtute admodum excellere videtur. Qui etiam Deo illum dirigente, animúmque veſtrum permouente, ad maiorem noſtram lætitiam ſpiritalem, perfectiorémque noſtræ in Domino dilectionis affectionem, dilectionis, concordiæque Symbola, hoc eſt, venerandas veſtras literas hiſce præſentibus reſponſitantes ad nos eſt relaturus. Vniuerſam, quę vobiſcum agit, fraternitatem, plurimum ſalutamus in Chriſto. Vale in Domino. Ora pro nobis ſanctiſsime & beatiſsime frater; mediatorem & ſynergum apud Deum communem patronum, fautorémque noſtrum, magnum illum principémque Apoſtolum adeptus, cui pro nobis indignis illius ſeruis interceſsiones offerre ne graueris. In ſignum autem charitatis, quæ inter nos in Domino intercedit, miſimus fraternæ veſtræ beatitudini Encolpium aureum, cuius alterum latus cryſtallo eſt incluſum, alterum opere fuſili effigiatum. Habet id intra ſe alterum Encolpium, cui pretioſorum lignorum particulæ celatæ inſertæ ſunt: Acceſsit his candidum Sticharium, & caſtanei coloris cõtextum phenolium; tum Epitrachelium quoque & Enchirium auro variegata & ornata. Iſthæc mnemoſyni loco ad miſericordem illum Apoſtolatum, Deo duce, transferenda, ſubmiſséq; offerenda, ſindoni eleganter inuolui, plumbeóq; ſigillo obſignari curauimus.

Michaël Philadelphiæ Metropolitanus commendatur ſeriò Leoni Põtifici.

Mediator ad Deũ princeps Apoſtolus.

ἐγκόλπιον. Quæ munerum horum ratio extiterit, non ſatis aſſequor; diuinet, qui poteſt.

στιχάριον.
φαινόλιον.
ἐπιτραχήλιον.
ἐγχείριον.

AD

AD TOMVM QVINTVM APPENDIX QVARTA.

Appendicis quartæ caput I.

BEATI CYRILLI ARCHIepiscopi Alexandrini liber Apologeticus, pro duodecim capitibus ad Orientales Episcopos, qui illa scriptis taxârant.

ARGVMENTVM.

CYRILLVS vniuersam penè cœlestis Oeconomiæ doctrinam duodecim capitibus, totidemque anathematismis complexus, magnam disputationum segetem excitârat: Nam quòd paucis multa comprehendisset, Catholicis visus est obscurus; sectariis autem cæterisque malè affectis, ter quaterque hæreticus. Quam ob rem in Catholicorum gratiam compulsus est eiusmodi anathematismos declarare; propter maleuolorum autem & schismaticorum improbitatem (Hi enim tanquam à fide aliena acerrimè illa impugnabant) coactus est eadem defendere, & ab hæreseos suspicione vindicare. Præ cæteris autem hostilissimè ea eorundemque auctorem impetebant Schismatici Orientales. Neque enim contenti erant Cyrillum impudenti ore hæresiarcham appellare, eoque nomine eundem exauctorare; tum capita illius veluti multis referta hæresibus publicè passimque traducere; verùm æternam notam vtrisque inurere enixè satagentes, præcipua publico scripto impugnârunt, apertæque hæreseos reuincere conati sunt. Huic autem calumniatorio illorum scripto, Cyrillus libro hoc Apologetico occurrit. Inter refutandum autem naturæ ordinem seruat: Singulis nanq; anathematismis seorsum assignatis, suam subiungit impugnationem, suamque vicissim defensionem.

Qui

Qui piè sentire & viuere volunt abstinent à profanis hæreticorum dogmatis, vel certè ea impugnant. 3. Reg. 19.

Qui suam mentem sanctissimo Deo dicârunt, & veritatis dogmata profiteri delegerunt, cauent prophana irreligiosorum hæreticorum vaniloquia, confirmante internum & absconditum cordis oculum Scriptura diuinitus inspirata bonis cogitationibus; & iis, qui recta peruertunt, obluctantur; idque strenuè, quasi dicentes: Zelando zelati sumus Dominum. Itaq; cùm Nestorius multas & diuersas blasphemias contra Christum Saluatorem nostrûm omniũ effuderit, & quodammodo venerandum & magnum incarnationis Sacramentũ funditus remoueat; nõ ignoramus adhæc velle silere, periculosum esse. Cęterùm cũ sæpissime consuluerimus illi, vt à talibus blasphemiis cessaret, nihilq; penitùs proficeremus; necessariò tandem ad defendenda pietatis dogmata accessimus, & selectis quibusdam illius dogmatibus, ea vtiliter anathematizauim⁹, hoc est, eos, qui talia sentire volunt, obtemperantes in hoc beato Paulo, dicenti: Si quis vobis Euangelizauerit, præter id quod accepistis, anathema sit. Sed etsi nos, vel Angelus de cœlo euãgelizauerit vobis, præter id, quod accepistis, anathema sit.

Nestorius crebrò admonitus nõ resipiscit.

Gal. 1.

Aegrè ferunt nonnulli Nestorium impugnari.

At nescio quo pacto id grauatim ferant plerique, vel sint eiusdem sententiæ ac opinionis cum illo; vel simulent quidem se vitare opinionis societatem, attentent autem modis omnibus ipsum adiuuare, & reddere exosos eos, qui Saluatorẽ Christum simul prædicare volunt. Veruntamen cogitandum erat, quòd increpare diuersa docentes, conciliandi illis amoris in Christum synceritatem, officium fuerit; nunc autem cùm non faciant melius, vt oportebat, atq; adeò multum in eis desideratur; imò facti sunt infensissimi his, quorum si fuissent imitatores, cum ipsis corona redimiti forẽt. Itaq; anathematismos arripiunt, quasi non habeant bene; vnde & vnicuique suarum mentium adinuentiones scribendo apposuerunt, rati se, qui stultas quasdam ac friuolas fabulationes commenti sunt, attracturos etiam librorum suorum imprudentes lectores. Itaq; & nobis necessarium fuit è diuerso veritatem tractare, & refellere obloquutionem, ostenderéque aduersarios esse dicacitatis studiosos, vel saltẽ veritatis indagatores. Proinde prædordinabimus singulos anathematismos; deinde his adiungemus, quæ

Hæreticos oppugnare, non tueri Christiani hominis officium est.

quæ ab illis composita sunt. Postremò subdentes & nostra, ea Diuinas Scripturas scientibus quasi iudicibus offeremus, petentes ab his, qui veritatem sciunt, sententiam rectam & inculpatam.

Anathematismus primus.

Si quis non confitetur Deum esse secundùm veritatem Emmanuelem, & propter hoc Dei genitricem sanctam Virginem: Genuit enim carnaliter carnem factum Dei Patris Verbum, anathema sit.

Orientalium oppositio.

Et quis carnaliter carnem factum Dei Verbum, natum esse simul confitebitur? Nam si carnaliter genuit, iam non vt Virgo? Et vbi ponemus hoc: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi? Si carnaliter iuxta illius mentem Virgo, & non vt Deum decet genuerit, & quomodo hunc stella insolito modo apparens, demonstrauit? Magi ex Perside, illâ duce, aduenerunt, natum quærentes; & inuento dona obtulerunt. Angeli, qui descenderunt de cœlo, cum pastoribus mixti, de natali tripudiârunt, dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax, in hominibus beneuolentia. Hæc cuius indicia? carnalis, vel eius, quæ Deum decet natiuitatis? Et aliôqui, si absque examine & iudicio in voces inciderimus, & conuersionem & commutationem Verbi in carnem imaginabimur; & sic etiã peccatum, & maledictum ipsum natum esse suspicabimur: Si quidem minùs ad sequentia & præcedentia contextus sermonis, & ad ipsam consuetudinem Scripturæ attenderimus. Cæterùm carnem esse factum Verbum, rectè iuxta Euangeliorum mentem, habitationem in carne exponimus.

Lucæ 1. Orientales vellicant τὸ carnaliter nasci.

Matth. 2.

Luc. 2.

Carnem fieri secundùm Orientales, est in carne habitare.

Defensio Cyrilli.

Dispensationis Vnigeniti Filij Dei in carne Sacramentum sapientissimus Ioannes declarat, scribens: Et Verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Hæc rectè intelligentes

Ioan. 1.

beati Patres, olim in Nicæa congregati, dixerunt; ipsum Verbum ex Deo Patre natum, per quem omnia fecit Pater; lumen de lumine; Deum verum, de Deo vero, incarnatum & hominem factum esse; hoc est, vnitum carni, animam habenti rationalem, & hominem factum esse; & cum hoc etiam mansisse Deum. Quòd autem absque conuersione & confusione vnionis opus factum est, manente (vt dixi) Deo Verbo, id, quod est, tametsi factum sit caro: Immutabile. n. secundùm naturam est, id, quod nulli dubium: Nam dum dicitur incarnari, non intelligitur, quòd in carnis naturam vertatur; sed aliud quiddã ab illa sit, & iunctum sit ei. Sic sentientes beati Patres, Dei genitricem nominauerunt sanctam Virginem: Crediderunt enim, quòd incarnatũ & hominem factum genuerit Filium, per quẽ omnia fecit Pater.

Quid sit Verbum carnem factum esse secundùm Orthodoxos.

Incarnari non est in carnem verti.

Verùm Nestorius nouellarum blasphemiarũ inuentor, cũ illa opinione pugnãs, perstringit quidẽ vocem Dei genitricem, quasi nõ sit verè dicta; dicebat autem sic: Interrogaui, inquit, sæpe eos; Diuinitatẽ natam dicitis ex sancta Virgine? Resiliunt statim ad Verbum: Et quis, inquit, tanto blasphemiæ morbo laborat, vt illam, quæ genuit, templum dicat, & à Spiritu sancto Deum in illa conditum esse? Deinde quando infero: Quid igitur absurdum nos dicimus, consulentes fugiendam vocem, & eundem ad commune, vtrasque naturas significans? Id nunc blasphemè dictum putant. Vel confitere manifestè Deitatem ex beata Virgine natam esse, vel si fugis hãc vocem, dic, quare ea vti non liceat. Igitur illo vrgẽte, imò persuadente impiè, vt ii, qui sanctam Virginem Dei genitricem dicunt, fateri debeant, carnis fuisse fructum nudum, & seorsum Deitatis naturam, & subsistentiæ initium ex muliere habuisse Dei Verbum; nos autem ab hac opinione alienos esse, qui certiores fieri volunt, audiant: Nõdum autem delirauimus, vt velimus sentire aliud, quàm sit sentiendum.

Obscura sunt hæc & dubito an satis germana.

Peperisse dicimus Virginem, carnem factum, secundùm Scripturas, Dei Verbum, hoc est, hominem; peperisse autem illum carnaliter, hoc est, secũdùm carnem: Nam Deus & Pater, secundùm Diuinitatem, genuit ex se Deum existẽtem Filium.

Quid sit carnaliter parere vel nasci.

Quo-

Quoniam autem, quod natum ex carne, caro est; genuit Virgo, vt caro existens, carnaliter: Carnaliter enim dicere, non est tollentis admirabilem natiuitatem, neque subuertentis Spiritus sancti operationem, qua in vtero formauit partum; sed docentis potiùs, quòd sicut Deus gignit Diuinè, hoc est, dignè Deo, secundùm suam naturam; ita & homo humanè, hoc est, carnaliter. Deus autem existens secundùm naturam Verbum, quamuis caro factum processit, hoc est, vt decet eum, qui secundùm veritatem est Deus: Solus enim habuit matrem nuptias non expertam; & seruauit Virginem eam, quæ ipsum peperit secundùm carnem. Aliter homo, aliter Deus gignit.

Admiror autem, quòd grauantur dicere, ipsam sanctam Virginem Dei genitricem, cùm Deo dignè ipsam genuisse fateantur: Nō enim homo communis gignitur Deo dignè. Dona item allata esse dicunt à Magis, quæ & oblata, & ei, qui intelligebatur, & ei, qui videbatur, diuidentes in duos iterū post vnionem, vnum Dominum nostrum Iesum Christum: Qui enim intelligitur, factus est visibilis, non immutatione naturæ, sed vnitione cum corpore, quod videbatur. Et profectò ipsos spectatores & ministros fuisse Verbi sāctos Apostolos, sacra Scriptura ostendit; quamuis non vnicuique manifestum, quòd sit incorporeum ac intangibile ac inuisibile Dei Verbum. Verùm inuenio dicētes sanctos Apostolos: Quod erat ab initio, quod audiuimus, quod vidimus, quod spectauimus oculis nostris, quod manus nostræ palpauerunt de Verbo vitæ. Oblata igitur dona vni, hoc est, Christo: Etenim est in eodem Deus simul & homo idem. Hac ratione nato ipso, tripudia quidē fuēre sanctorum Angelorum, exercitus autem Spirituum dicentium ipsum Saluatorem ac Redemptorem. Matth. 2. Orientales æquè ac Nestoriani dicellunt. 1. Ioan. 1. Luc. 2.

Porrò cùm Euangelista dicat: Verbum caro factum est; formidandum dicunt, si dictio: Factum est, propriam seruet significationem, versio quædam intelligatur circa Diuinam Verbi naturam fuisse. Laudo quidem metum; miror autem, quòd cauentes dictionem, veramque & necessariam manifestationem, sic factum fuisse carnem Verbum dicūt, perinde ac si dicatur, factum fuisse maledictum & peccatum. Deinde quo Ioan. 1. ἐγένετο

Ioan. 1.

pacto non vident mente præditi, quod beatus Euangelista ponens dictionem, factum est, mox omnis conuersionis suspicionem tollit, adiiciens: Et habitauit in nobis? Absurdum autem & aliôqui fortè dicere, sic factum esse carnem Verbum, vt factum esse dicitur maledictum & peccatum: Non enim ipsum met maledictum vel peccatum factum est, sed cum iniquis reputatus est, iustus existens, vt aboleat peccatum; & appellatus est maledictus, qui benedicit creaturam, vt soluat nostrũ maledictum, & liberet à pœna credentes in ipsum. Igitur non est factus secundùm veritatem maledictum & peccatum; appellatus autem illorum nominibus, vt aboleat maledictum & peccatum. Igitur si sic factum esset caro, aboleuisset vtique carnẽ, sicut & maledictum & peccatum; & neque factus esset homo. neque incarnatus esset secundùm veritatẽ. Sed in hoc solo esset Sacramentum, & in nudis nominibus inueniretur tropus.

Luc. 22. Marc. 15. G. Ia. 3.

Verbum non ea ratione factum est maledictum, aut peccatum, qua factum est homo, aut caro.

Tollitur autem omnino & resurrectionis spes. In cuius igitur mortem baptizati sumus? Vbi Verbum fidei, quod prædicauimus? Confessi enim, quòd Dñus est Iesus, & credentes, quòd Deus ipsum excitauit è mortuis, saluamur. Igitur in vnum, qui similis nobis, & communem hominem, erit fides? nõ vltra autem Verbum, quod in humana forma propter nos apparuit, adoramus? An nõ accepit serui formã, liber vt Deus? non humiliauit seipsum, qui Diuinitatis excellentia cõspicuus est? Qui in forma & æqualitate Patris, non demisit se in exinanitionem, quamuis distribuat de sua plenitudine creaturę bona? Apagè cum malo isto consilio. Aliter nos edocuerunt sancti Patres; incarnatum esse, & hominem factum esse secundùm veritatem ipsum Dei Patris Verbum dixerunt, absque conuersione & confusione. Ineffabilis autem omnino est dispensationis modus. Testes autem eorum, quæ dicta sunt, sermones illorum erunt.

Fides non est in Christum, tanquã in vulgarem hominem.

Inexplicabilis Oeconomiæ Christi modus.

Sermones & dicta, quorum hîc fit mentio, habentur capite 7. & 28. Tomi secundi. Inde excipiantur.

Cyrilli Anathematismus tertius.

Si quis

Si quis in vno Christo diuidit substãtias post vnitionem, sola coniungens eas copulatione, quæ est secundùm dignitatem, hoc est, auctoritatem, vel potestatem, & non potiùs conuentu, qui secundùm vnitionem naturalem factus est, anathema sit.

Orientalium obiectio.

Iterum illum suorum commonefacimus verborum, ostendentes ipsum duas subsistentias dixisse: Dicit enim in primo Tomo: Itaque quantum ad suam naturam, non sanctificatum est solum Dei Patris Verbum. Si autem quis putauerit eũ, qui ex sancta Virgine genitus est, vnctum esse & sanctificatum solum, hac ratione & nominatum Christum: Quomodo igitur quasi oblitus suorum Verborum, ad vnam hypostasin cogit, naturas confundẽs, naturalem Diuinam vnionem nominans? Et quis vnquam ostendet, naturalem Diuinam vnitionem Sacramenti dispositiones? Si enim naturalis Vnitio, vbi gratia? vbi Diuinum Sacramentum? Naturæ enim, vt edocti sumus, semel ab ordinante Deo ordinatæ, necessariis consequentiis seruiunt. Num etiam iterum erit, secundùm reuolutionem & naturæ consequentiam, dispensationis opus, iuxta deliramenta, fabulosáque mille annorum ignobilis Apollinarij dogmata?

Negant Orientales vnitionem Verbi cũ carne fuisse naturalẽ; sed Cyrilli sententiam calumniosè interim interuertunt.

Cyrilli defensio.

Diuinus Paulus, quomodo factus sit homo, Vnigenitus Dei Verbum, vt fidelis dispensator Sacramentorum Dei, & ipsum habens in se loquentẽ Christum, manifestè omnibus ostendit: Non enim alicubi Angelos apprehendit, inquit; sed semen Abrahæ apprehendit. Vnde oportet eũ per omnia fratribus similem fieri, vt misericors & fidelis fieret Pontifex in his, quæ ad Deum. Nos verò rectissima sententia dictum laudamus, sequentes vbique diuinitus inspiratas Scripturas, & valde admirantes Theologorum voces; imò & Diuinas censentes leges, dicimus Dei Patris Verbum, non apprehendisse, neque sanctorum Angelorum, neque suam naturam: Credimus autem, secũdùm quod sacris literis videtur, quòd adum-

Heb. 1.

Verbum neq; suã, neq; Angelorũ naturam apprehendit, sed nostram.

brans sanctam Virginem, vtpote virtus existens altissimi Patris, formauit sibi corpus ex illa, veruntamen per operationē Sanctispiritus; & factus est homo, appellatusq; & filius Abrahę & Dauidis; non amittens propter humanitatem, quòd sit Filius Dei & Patris secundùm veritatem; manens autem potiùs, quamuis factus sit caro, in natura, & eminentia, & gloria Deitatis: Immutabilis enim est, & conuersione melior, vt Deus.

Vnus ante & post incarnationem Filius & Dominus.

Est igitur vnus & idem Filius, & Dominus, & ante incarnationem, & post incarnationem. Diuidere autē vnum in duos Filios, & soluere veræ vnitionis opus, in distinctos, & seorsum positos, propriè hominem, & propriè Deum, impietatem habet nulla Scriptura satis sugillabilem.

Porrò Nestorius ista parū curans, audet istis verbis sic dicere: Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu, qui in forma serui existens, seipsum exinaniuit, qui formam serui susscepit. Non dicit: Hoc sentite in vobis, quod & in Deo Verbo, quod in forma serui existens, serui formam susscepit. Sed dicens: Qui susscepit Christus, vt duarum naturarum appellationem significatiuam, sine periculo ipsum & serui formā dicit susscepisse, & Deum nominat, dum ea, quę dicuntur, in duas naturas sine reprehensione diuiduntur.

Philip. 2. Nestorius blasphemè interpretatur illud Apostoli: Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu.

In altera autem enarratione iterum dicit: Vt in nomine Iesu omne genu flectatur, cœlestium, & terrenorum, & subterraneorum, & omnis lingua confitebitur, quòd Dominus Iesus Christus, propter quem ferentem, quod fertur, non erat. Inseparabilis est ab eo, qui videtur Deus; propter hoc, dum non separatur, honorem non separo; separo naturas, sed vnio adorationem. Et iterum in alia explicatione: Dic eum, qui susscepit, quòd sit Deus; appone susceptum, quia serui forma; adiice post hæc connexionis dignitatem, quia duorum auctoritas communis, quia duorum eadem dignitas; naturis manentibus, fatere dignitatis vnitatem. Vides vbique separatim quidem inter se naturas, vnientem autem vt dicit, adorationem, & communem auctoritatem nominatim, iuxta solius dignitatis vnitatem. Quod autem commune, non vni commune sit, sed duobus prorsus vel pluribus, qui propriè & separatim consi-

Phil. 2.

Omnia hæc, vt cętera pleraque omnia ita obscurè sunt reddita, vt capi vix queant.

Commune, nō vni cōmune est, sed pluribus.

considerantur. Itaque pro quo tanta facta est obiectio, cur sermo non rectè anathematizet? Quid absurdũ, si execrabilibus & absurdissimis Nestorij sermonibus pia dogmata è diuerso excitentur, necessaria securitatis fratrum cura habita?

Quoniam autem dicunt mea verba secum pugnare, & adferunt ad demonstrationem partem epistolæ, quam scripsi ad sanctos Monachos; operępretium arbitror, & ad hoc conuenientia dicere: Dicunt enim, quòd duas etiam ipse nominaui subsistentias, & sufficeret eis ad redarguendũ, si nos eis ipsis idem renuntiaremus. Istuc ipsum scilicet putãt. Appositа igitur necessariò parte epistolæ, subinferam posthæc ea, quibus vbiq; falsò nugari velle demonstrentur. Habet autem sic: Itaque quantum ad suam naturam, non sanctificatum est separatim Dei Patris Verbum. Si autem quis existimet eum, qui ex sancta Virgine natus, vnctum esse & sanctificatum solùm, & hac ratione nominari Christum, dicat pertractans, num sufficiat vnctio ad hoc, vt appareat, quod vnctum est, æqualis gloriæ & throni cum eo, qui super omnia est Deus? Quoniam enim Dei Verbum propriè nominari Christum, non illarum nobis blasphemiarum inuentor continuò affirmat Nestorius; propriè autem & seorsim Christum alterum, qui ex sancta Virgine genitus est, ne adulteremus gloriam, quasi minùs pulchram, contemptam, & à veritate alienatam; neque Verbum Dei Patris, quod seorsum intelligatur vnctum esse oleo exultationis, affirmamus; neque seorsum & priuatim vt hominem, & alium Filium ab eo, qui Verbum ex Deo, eum, qui ex sancta Virgine; vnum autem ab omnibus oportere confiteri Christum asserimus, incarnatum & hominem factum vnigenitum Dei Verbum: Vnus enim Dominus, vna fides, vnum Baptisma.

Orientales falsum imponũt Cyrillo.

Hæc omnia non parũ aliter leguntur in exemplari Græco.

Ephes. 4.

Igitur nulli, qui rectè sentire solet, obscurum est, ꝙ vitiant sensum eorum, quæ à me scripta sunt, & calumniantur etiã in hoc veritatem. Quin & alio modo culpa vacaret, & omni reprehensione, idque meritò, scire forsitan, quòd alia quidem sunt secundùm naturam propriam caro à Verbo ex Deo Patre nato, & vnigenitus Verbum secũdùm naturam: Sed scire hæc, non

Oriẽtales peruertunt verborũ Cyrillianorũ sensum,

non est diuidere naturas post vnitionem. Iam si quis voluerit Sacramenti virtutem exacto mentis oculo considerare, videbit vtique, quòd (sicut dixi in principio) non suam naturam apprehendit Deus existens Verbum, sed semen Abrahæ; non cõsubstantialem autem Verbo, quod ex Deo natum est, quod ex semine Abrahæ sanctum corpus, id quod ex sancta Virgine sumpsit, procedens homo, vt fratribus similis esset, vt appellaretur primogenitus, qui Vnigenitus. Quamuis autem alterius naturæ à Verbo Dei Patris; vnus tamen est Christus, & Filius, & Deus, & Dominus, tametsi facta sit caro. Non caret autem damno, dissoluere veræ vnitionis modum, & diuidere in duos Filios subsistentias, secedentes quidem inter se, vt priuatim & seorsum sint; habentes autem solùm externam connexionem, quasi in ordine dignitatis.

Verbum non suâ naturâ, sed Abrahæ semen apprehendit.

At si naturalem vnionem dixerimus: Habet enim Scriptura diuinitus inspirata hunc morem, hac dictione vti: Scribit enim alicubi quibusdam diuinus Paulus: Et eramus natura filij iræ, sicut & cæteri; & neutiquam dixerit quispiam subsistere secundùm naturã Diuinam irã, ita vt peccatores illius sint soboles; alioqui prsus & omnibus modis cũ errore & insania Manichæorum laboraremus. Vnde ibi natura idem est, quod verè. Non igitur confundentes naturas, neque ipsas inter se confermentantes, sicut dicunt aduersarij, naturalem dicimus factam esse vnitionẽ, sed ex duabus rebus dissimilibus, Deitate (inquam) & humanitate vnum factum esse Christum, & Filium, & Dominum vbique affirmamus. Demum de Apollinarij dogmatis planè nullum sermonem facimus: Semel enim condemnata, tanquam veritatem adulterantia, auersari oportet.

Defenditur naturalis inter verbum & carnem vnio.

Quid sit naturæ iræ filium esse.

CYRILLI ANATHEmatismus quartus.

Si quis eas voces, quæ ab Apostolicis & Euangelicis scriptis de Christo, vel à Sanctis, vel ab ipso dicuntur, duabus personis, hoc est, subsistentiis distribuit; & alias quidem voces, velut

velut homini, quem seorsum, sequestrato Verbo Dei intelligit; alias autem soli Dei Patris Verbo, vtpote Deum addecentes aptârit, anathema sit.

Orientalium oppositio.

Deinceps etiam hoc loco illi sua ipsius verba suggerenda sunt; dixit enim: Quamuis audias, quòd profecit ætate, & sapientia, & gratia, ne putes sapiens ex incremento factum esse Verbum Dei, neque illud nugaciter ausis dicere; quia proficere in ætate, & sapientia, & gloria homini adaptabimus; tametsi neget hic Scripturæ testimonium, profectus ille iuxta naturam carnis, quæ videbatur, fuerit. Verùm nunc non est tempus redarguendi hoc, festinantibus ad propositum capitulum: Nam, vt ostenderemus eum dicere duas substantias, & sibiipsi contrariũ, apposuimus ea, quæ olim ab ipso dicta sunt. Quòd autem duabus personis, vel duabus subsistentiis, vel duobus Filiis, diuidentes vnitionem, hoc est, vnum Filium, voces adaptare non oportet: Indiuisibilis enim & inseparabilis est summa vnitio, & vnus Filius omnibus modis & sermonibus & cogitationibus est. Quum autem summa Vnitio seruetur, & confiteamur vnum Filium & Christum & Dominum, de vno & eodem Filio accipienda sunt, quæ dicuntur: Etenim iuxta virtutem naturarum vnitarum adaptare cõuenit vni Filió, quæ dicuntur.

Luc. 2.

Hic iterũ vel aliqd deest, vel quod in contextu græco habebatur, perperàm redditum est.

Cęterùm q̃ non sint separandę voces in Euangelijs, quas vel ipse Dominus de se locutus, vel Apostolica scripta habent, quam hyperbolen non transcendit? Nam si voces non distinguimus, quomodo obsistemus Arrio & Eunomio, omnia in vnam naturam dicta confundentibus & humilia? humanitatis in summam perfectæ Deitatis naturam referentibus? vel quomodo intelligemus Domini voces propter naturam carnis, quæ videtur, dicentis: Non veni meam voluntatem facere. Et: Ego à me ipso nihil facio. Et: Mandatum accepi, quid dicam, vel quid loquar? Et: Vado ad Patrem meum, & Patrem vestrum, & Deum meum, & Deum vestrum, & cætera quæcunque talia sunt? Indiuisibilibus enim vocibus, sicut &

Ioan. 6.
Ioan. 8.
Ioan. 20.

Mira in tota hac oppugnatione obscuritas.

naturis manentibus, erit secundùm illum vnigeniti Dei Deus Pater, minister autem & seruus paternorum mandatorum Filius secundùm vnitatem. Et si humilia in Deitatis naturam exposuerimus, cui adaptabimus: Ego & Pater vnum sumus? Et

Ioan. 10.
Ioan. 5.

similis erit Patri, ipsum operari? Etenim quemadmodum Pater excitat mortuos, ita & Filius quos vult, & non de quibus imperatur, viuificat; sed est rectè secundùm ipsius Domini vocem, Pater & Deus Pater. Deus quidem nouissimis temporibus ex semine Dauid carnis: Pater autem eius, qui ex se absque passione & æternè natus est, Dei Verbi.

Et si seruetur, confiteamurque filiationem intra vnitatis

Ioan. 8.

præscriptum, quomodo intelligamus hoc: Amen amen dico

Ioan. 1.

vobis, priusquàm Abraham fieret, ego sum? Et hoc: Omnia per ipsum facta sunt? Si inde secretæ manent voces, vtique aptabimus vocem hanc naturæ, quæ ex semine Dauid nouissimis temporibus facta est, quòd sit ante Abraham & Dauid, & omnia per ipsam facta; vel dicemus piè, naturis incõfusis manentibus, & in vnitione inseparabili posita, adaptantes voces secundùm vnitarum naturarum vim (sicut prædictum est) in

Dolendũ hæc oĩa tam limosè decurrere.

vnum quidem Filium & Dominum & Christum, sed non in vnam naturam omnia contrahentes; ita & ex vno naturarum nomine, alias intelligi propter incomprehẽnsibilem vnitionis summitatem. Quemadmodum & hoc: Nullus ascendit in

Ioan. 3.
Ioan. 6.

cœlum, nisi qui descendit, Filius hominis, qui est in cœlo. Et: Si igitur videritis Filium hominis ascendentẽ, vbi priùs erat, &c. Nónne ex appellatione Filij hominis, etiam ei incõfusè & inseparabiliter vnitũ intelligimus? Nam quamuis & Filium hominis nominârit, propter assumptæ & visibilis carnis naturam; tamen per ea, quę ab ipso fiebant, Deum ipsum demon-

Heb. 13.

strabat. Et iterum: Iesus Christus, per quem omnia. Et iterum: Iesus Christus heri & hodie, ipse & in secula. Si heri & hodie,

Ioan. 1.

quomodo per ipsum omnia? Si autem per ipsum omnia, quomodo heri & hodie? Præterea & hoc verum est: Omnia per ipsum. Et hoc: Heri & hodie; fide recipiendum. Et hoc: Ipse in secula, credendum. Si secundùm vnitarum inconfusè & inseparabiliter naturarum differentiam voces aptamus, intelligentes.

gentes ſecundùm viſibile, heri & hodie; ſecundùm intelligibile autem, in ſecula; ſecundùm autem filiationis vnitatem, vnum & eundem.

Cyrilli defenſio.

Vt apparet, his, qui anathematiſmos à nobis vtiliſsimè & neceſſariò factos, imprudenter reprehendere volunt, vnicus ille ſcopus eſt, vt nihil verum, vel ſapiant, vel dicant; declarentque ſe ſolo calumniandi ſtudio occupatos. Nónne ſi mentem ſuam ſtudioſè ac diligenter ſcriptis adhibuiſſent, nō ignorâſſent, quòd ſuis ſententiis & ſermonibus, quos faciunt, ſtabiliant anathematiſmum, oſtendantque illum non ineruditè conditum? Et quomodo dicam? Bonus Neſtorius dicebat tale quiddam in Eccleſiis enarrans. Vt autem ipſum manifeſtiùs, ita vt omnes capere poſsint, dicam: Arrius & Eunomius & Apollinarius, & omnes ſocietatis illorum chori, ſtudebāt inducere nomen Theotocos, hoc eſt, Dei Genitrix, vt ſi commixtio fieret, & natura non ſepararentur, nihil humile in humilitate ſuſcipiendum eſſet, locumque haberent ipſi contra Deitatem; quaſi omnia, quæ dicebantur, de vno dicerentur. Hæc cùm ſic dicta ſint, vtiliſsimè anathematiſmum fecimus, non permittētes in duas diuidi perſonas & ſubſiſtentias vnum Dominum Ieſum Chriſtum.

Oriētales ſolo calumniandi ſtudio ducti, Cyrilli anathematiſmos oppugnant.

Quòd autem & ex noſtris ſermonibus vtilitatem capiant, notum eſt his, qui capere poterunt, ex his, quæ ſcripta ſunt. Habent autem ſic: Sicut autem perſonis duabus, vel ſubſiſtentiis duabus, vel Filiis duobus, diuidendo vnitionem, hoc eſt, vnum Filium, voces adaptare non conuenit: Indiuiſibilis enim & inſeparabilis eſt ſumma vnitio, & vnus Filius eſt ſecundùm omnem & ſermonem & modum & vnitionem. Si autem ſumma vnitio ſeruetur, & vnus Filius & Chriſtus & Dominus ponatur, de vno & eodem Filio accipere oportet, quæ dicuntur. Sanè ſecundùm vnitatum naturarum virtutem accommodare decet vni Filio, quæ dicuntur. Igitur dum ſeruatur ſumma vnitas, qualis irreperet dualitas, & ſaltem imaginatio ſectionis adiudicaretur? Et qui audet diuidere, quomodo non

Quis fuerit Arrij, Eunomij & Apollinarij ſcopus.

Modis omnibus vnus eſt Filius, cui omnia conueniūt, quæcunque de eo prædicantur.

extra rectam viam incedit, & à pietatis dogmatibus in vniuersum recedit? Quid igitur dicit anathematismus? Si quis diuidit voces secundùm hunc modum, vt alias quidem tanquam homini à Deo seorsim intellecto, adaptat; alias vero, vt Deo dignas, soli Verbo Dei, anathema sit.

Igitur separantes & distinguentes in hominem propriè & seorsim; & in Verbum Dei propriè & seorsim; nõ partiuntur, vnũ Christum, non duos dicunt Filios, succenseant nobis criminatores: Si autẽ sectio & separatio est, ita sentire; secundùm quem modũ nostros sermones increpare potuerũt; quamuis & ipsi (sicut dicunt) indiuisibilem & vnum secundùm summã vnitionem confiteantur esse Emmanuelem? Itaq; vnamquanque vocẽ de Christo à Sanctis, vel etiam ab ipso fortè dictam, exponendam esse, laudárim etiam ego; &, vt opinor, quisque rectè senserit; nam aliæ quidem sunt Deo dignæ; aliæ verò dispensationi cum carne cõgruentiores. Quoniã autem est vnus & idem Deus, simul ac homo, hac ratione rectè aliquando Diuinè, aliquando humanè loquitur; veruntamen vnius Christi & has & illas voces esse asserimus, neq; vulgare dicentes templum, quod ex sancta Virgine, neq; sine carne scientes Dei Patris Verbum post ineffabilem vnitionem.

Euangelicæ & Apostolicæ voces omnes vni Christo cõueniunt, sed nõ vna ratione.

Admiror autem, quòd quamuis curiosè inquirentes, &, vt arbitrantur, subtiliter examinantes meas Epistolas, quæcũque in eis sunt vtilia & necessaria, ad demonstrandum dogmatum rectitudinem & diligentiam, volentes prætereunt; apprehendũt supra modũ atrociter, si qua ipsis vel minimã coniecturam præbent, ex ipsis contra nos calumnias contexi posse. Commemorabo autem & mea verba, quæ sic in prima ad Nestorium epistola scripsi: Voces autem Saluatoris nostri in Euangeliis, neque subsistentiis duabus, neque certè duabus personis distribuimus: Non enim duplex est; vnus est solus Christus, etiamsi ex duabus & diuersis rebus intelligatur, in vnitatem indiuisibilem coadunatus; quemadmodum scilicet & homo, & non duplex magis, sed vnus ex vtrisque. Cæterùm humanas & Diuinas quoq; de vno dictas esse cognoscimus rectè sapientes: Quando enim, vt Deum decet, de se loquitur:

Oriẽt. recta dicta dissimulant, cætera præ calumniam suggillant.

Qui

Qui vidit me, videt & Patrem. Et: Ego & Pater vnum sumus; diuinam ipsius & ineffabilem intelligimus naturam, secundùm quam est apud suum Patrem, propter identitatem substantiæ, & imago, & character, & splendor gloriæ ipsius. Quando autẽ humanitatis mensuram obseruans, Iudæis loquitur: Nunc autem me quæritis occidere hominem, qui veritatem vobis locutus sum; iterum nihilominùs ipsum in æqualitate & similitudine Patris Deum Verbum, & ex humanitatis suæ mensuris agnoscimus: Nam si necessarium est credere, quòd Deus existens natura, factum est caro, hoc est, homo anima præditus rationali carnis; quomodo verisimile erubescere quempiam voces eius, si factæ sunt homini congruentes? Nam si vitâsset sermones, qui hominibus congruunt, quis compulisset, vt homo fieret similis nobis? Qui autem se demisit propter nos in volũtariam exinanitionem, propter quam causam vitaret sermones suam exinanitionem docentes? Igitur vni personæ omnes voces in Euangeliis, subsistentiæ vni Verbi incarnatæ conueniunt: Dominus enim vnus Iesus Christus secundùm Scripturas.

Ioan. 14. Ioan. 10.

Ioan. 8.

Igitur & sicut ȧiam præscriptis non ignorâsse deprehẽdimur dispensationem, & suas vtriusque naturæ voces, non permittere autem animalibus, & Spiritum non habentibus, duos cogitare vel dicere filios, vt diuidant inter se subsistẽtias, post indiuulsam vnitionem. Vbi autem vel parum quid ex nostra epistola posuerunt in principio suorum sermonum, minantur nobis, quòd in tempore sint redarguturi, quasi nõ mediocriter peccent, quòd in Verbum ex Deo Patre, & ipsius naturæ incrementum & profectum, quæ ad carnem pertinent, insipientissimè distribuerint. Agè & ad hoc verisimilia dicamus, adiiciendo tantùm epistolę partem: Ipsi enim metuentes veritatem, & auditores allicientes, partem quandam posuetunt, eam, quæ ipsis vtilissima esse videtur, ad hoc vt inde viderentur iustè calumnias in nos struxisse. Hȧbet autem sic, quod dictum est: Etiamsi audieris, quòd profecerit Iesus sapientia & gratia, ne putes Verbum Dei Patris, sapiens profectu temporis effectum esse. Commemorabo autem magis, quòd sic Di-

Orientales falsò & imperitè ea impugnant, quæ de Christi incremento Cyrillus commentatus fuerat. Luc. 2.

uinus Paulus ſcripſerit:Chriſtus Dei virtus & Dei ſapiẽtia.Neque rurſus illud nugaciter auſis dicere, quòd proficere in ætate & ſapientia & gratia homini attribuamus:Hoc enim,vt opinor,nihil aliud eſt,quàm diuidere in duos vnum Chriſtum;ſed ſicut dudũ dixi:Filius, qui eſt ante ſecula, in nouiſsimis ſeculi temporibus,in Filium prædefinitus eſſe Dei dicitur,ſuæ carnis natiuitatem approprians diſpenſatiuè.Sic & exiſtens ſapientia eius,qui genuit,proficere in ſapientia dicitur, quamuis perfectiſsimus ſit,vtpote Deus; dum humanitatis proprietates per ſummam vnionem in ſe conuenienter ſuſcepit. Sanè pro hoc, quod Deus dicit:Iudicium iuſtum iudicate;veritatem falſis rationibus adumbrant:Neque enim participationem ſubſiſtentiarum poſt vnitionem dogmatizamus, neque Deitatis naturarum augmento & profectu opus habuiſſe dicimus; ſed illud multò magis,quòd ſecundùm diſpenſatiuam appropriationẽ ſuas fecerit carnis proprietates,eò quòd Verbum caro factum eſt ſecũdùm Scripturas. Quòd autem tali fidei & opinioni etiã ſanctorum Patrum concinat chorus,oſtendere attentabo,adiiciens ad maiorem certitudinem, partem enarrationis olim ab Attico,beatæ memoriæ Epiſcopo factæ.

Deut.1. Luc.7.

Quæ ex Attico, Felice & Iulio hîc citantur, ea habentur capite 7.& 28. Tomi ſecundi. Inde petat,qui volet.

CYRILLI ANATHEmatismus ſeptimus.

Si quis dicit Ieſum, tanquam hominem, à Deo Verbo habuiſſe vim operandi,ac gloria Vnigeniti circundatum, tanquam alter ab ipſo ſit,anathema ſit.

Orientalium obiectio.

Operandi vim habere Dñm noſtrum Ieſum Chriſtum à Spiritu,vt hominem ſimpliciter,vel vt Prophetam,vel vt Apoſtolũ,nullus confiteretur. Quippe Apoſtolicas voces de illo propter viſibilis carnis naturam dictas,neq; negabimus, neq; expugnemus aliquando,dicentes quidem ſecundùm efficaciam roboris virtutis eius,quã efficaciter operatus eſt in Chriſto,ſuſcitans

Adeò obſcurè hîc pugnatur, vt vix, quid oppugnetur, intelligas.

scitãs ipsum ex mortuis, soluens dolores inferni. Et iterũ: Virtute Dei exaltatus; & quæcunq; talia. Quãuis & hæc adhæreãt, propter visibilem nullus excipiat, velut hominem simpliciter operandi vim accepisse, vel vt iustum, vel vt Prophetam, vel vt Apostolum. Itaq; diuinas voces neq; delebimus, neque inficiabimur, neque imperitè simul & blasphemè anathematizamus dictas & adiacentes propter visibilis carnis naturã, neq; vt hominem simpliciter, vel vt iustum, vel Prophetam, vel Apostolũ, operandi vim inde accepisse dicemus: Non enim dicebat: Hęc dicit Dominus; sed vt Filius legislator: Ego autem dico vobis, Matth. 5.

Cyrilli Defensio.

Et nunc quoq; iisdem sermonibus defensionis modus incedet: Nam vnus quidem est absq; dubitatione, Dñs noster Iesus Christus, qui idem creditus est esse, & ex Deo Patre Verbũ perpetuũ, & ante secula; & in nouissimis seculi temporibus homo ex muliere, qui admirabilem habuit secundùm carnẽ natiuitatem. Veruntamen cùm vnus erat Filius & Deus & Dominus, operabatur signa per virtutem plusq̃ humanam; sufficiẽtibus argumentis docens, quòd quamuis factus sit caro, nihilominùs tamen sit etiã sic Deus verus, & virtus Patris: Non .n. destitit esse, quod erat, factus homo. Faciebat igitur insolita, tũ quòd Dęmonia increpabat, & Satanam conterebat, tum quòd cæcis lumen præstabat, mortuos resuscitabat, mare procellosum vno verbo sedabat; non sic hominem quendam, & alterũ existentem seorsim Christum glorificari faciens, quemadmodum scilicet & vnum ex sanctis Prophetis & Apostolis; sed sibi gloriam procurans, vt ab omnibus crederetur Deus existens natura, tametsi factus esset homo.

Quis esset Christus, cùm ex operibus, tum ex ipso quoq; operandi modo satis patefiebat.

Fuisset igitur absurdissimum ferre Nestorium dicentem: Communes enim Trinitatis sunt efficaciæ, & solis subsistẽtiis distinctionem habẽtes. Proinde Vnigeniti gloria, interdum Patri adaptatur, interdum Spiritui, interdum Christi potentiæ. Idcirco qui reprehendere volunt, ostendant nobis aliũ Christum, qui priuatim & seorsim existat & intelligatur, cui suam potentiam applicuerit Vnigenitus Dei Verbum, quasi sit

Aniles & impiæ Nestorij de Christo nugæ.

propriè

propriè ab ipso Filius, vel nisi sit alius & alius, sed vnus & idem, & ex Patre Vnigenitus, & ex matre homo secundùm carnem: Quomodo igitur silendi locus esset, & non magis debebat, veritatis potentia, illius nugis obluctari, quæ pulchra pietatis dogmata obliterant? Itaque erat quidem, & est, Deus & Filius.

Irrectaneum quid sit nescio.

Quoniam autem semel subiit mensuram, dispensationem irrectaneam fecit. Sustinuit autem omnia voluntarius propter nos. Ea propter quum sit secundùm naturam vita, viuificari dicitur à Patre; & quum sit gloriæ Dominus, dicitur gloriam accepisse. Hinc Paulus Apostolus Hebræus ex Hebræis, verè doctus in lege ex tribu Beniamin, dicebat: Non ab hominibus, neque per hominem, sed per Iesum Christum, & Deum Patrē, qui excitauit illum ex mortuis, & gloriam illi dedit. Verùm quamuis dicatur gloriam accepisse à Patre, quum transit res ad humanitatis mensuram, nouit seipsum habere dignitatem vltra creaturam, secundùm quod intelligitur & est Deus. Proinde dicebat: Omnia mihi tradita sunt à Patre meo, & nullus cognoscit, quis sit Filius, nisi Pater; neque Patrem quis agnoscit, nisi Filius, & cui Filius reuelauerit.

Philip 3. Galat. 1.

Matth. 11.

Quo sensu omnia Filio tradita dicūtur à Patre.

Fortasse quis studiosorum interrogabit: Si omnia sibi tradita sunt à Patre, quasi ei, qui gloria indiguerit, & debuerit habere datum robur cōtra omnes, propter humanitatem; quomodo humanis mentibus vltra comprehensibile esse dicit, scire se, quemadmodum scit & Pater. Vtique dicit: Cognitio enim non est coarctata in eo, sicuti in me vsque ad uisibilia: Nam nisi Deus in carne & sanguine, secūdùm carnem quidem cognoscereturſecundùm naturam autem & gloriam diuinitatis æqualem cum Deo & Patre mensuram habere omnium mentem & sermonem transcenderet. Proinde (amplector enim propositorum mentem) neque Apostolicas voces negamus, absit; neque alia quædam minùs probabilia, & incarnationis sermonibus aduersa, vel sentimus, vel loquimur, vel tractamus. Sequimur autem vbique sacras Scripturas, & Theologorum voces inuenimus, quas ratas esse debere concedentes, obsistimus solis istis, qui recta Ecclesiæ dogmata subuertunt. Quòd autem & Pater ex mortuis resuscitare Dominum nostrum

ſtrum Ieſum Chriſtum dicitur, quaſi ſcilicet circa carnem eius operandi vis ſuſcipiatur, nullus admiſerit. Ipſe autem, quum ſit vita & viuificator, & efficax virtus Patris, ſuum viuificat templum, iuxta illud: Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Itaque quod viuificabatur, non erat alienũ, neque alicuius ex nobis hominibus ſimilibus, ſed proprium ipſius Verbi corpus.

Quomodo Pater ſuſcitauit Filium.

Ioan. 2.

CYRILLI ANATHEmatiſmus octauus.

Si quis audet dicere, aſſumptum hominem coadorandum, & conglorificandum, & coappellandum cum Deo Verbo, vt alterum cum altero; & non potiùs vna adoratione colit Emmanuelem, & vnam illi glorificationem adaptat, ſecundùm quod Verbum caro factum eſt, anathema ſit.

Orientalium obiectio.

Coadorare & conglorificare, quaſi de perſonis, vel ſubſiſtentiis, vel filiis duobus non dicimus, quaſi aliter fiat adoratio Deo Verbo, & aliter carni, ſed vnam potiùs adorationem, & cætera, quæ in Filio, offerimus; & quod adoratur, ſicut & ipſe in primo libro: Nam quamuis ſemper vt Verbum, cum Patre ſuo conſidet, & exipſo, & in ipſo ſecundùm naturam exiſtat, iterum audit dicentem & cum carne: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Ita & adorari dicimus ipſum, & à nobis ipſis, & ſanctis Angelis. Proinde ad hęc dicimus, quòd valde eruditè prouidit his, qui cum carne vnum & eundem Filium adorare volunt, eò quòd aliud quiddam ſit, σὺν & μετὰ, id, quod & ipſe poſuit, ſicut prædictum eſt, dicens, ipſum cum carne adorandum, negans autem coadorandam cum Diuinitate carnem.

Et hũc anathematiſmum obſcurè & ineptè impugnant.

σὺν & μετὰ non eiuſdem rationis.

Cyrilli defenſio.

Mentis eſſe nos Dominos, Diuinus Paulus oſtendit, dicens: Probate vos ipſos, num ſitis in fide: Nam mens humana

1. Cor. 13.

licet nonnunquam propter amorem suî, si à recta via egrediatur, & à veris dogmatibus abducentem habeat motionem, ferme semper grauatur, & formidat suarum cogitationũ absurditatem definire, cùm se correxerit, & obiter labores scrutata fuerit sanctorum Patrum, qui præ omnibus in rectitudine & certitudine dogmatum celebrãtur, suam rectè fidem explorabit: Omnes enim, quibus integrum cor est, illorum sententias sequi nõ detrectant: Quia & ipsi Apostolica & Euangelica traditione suam mentem quum impleuerint, & ex sacris Scripturis sermonem in fide rectum & inculpatũ prænuntiârint, mũdi fuêre luminaria, sermonem vitæ cõtinentia. Itaq; scribit reuerẽdę memoriæ Pater noster & Episcopus Athanasius de nostrî omnium Saluatore Christo in libris de incarnatione.

Patres sequuntur, quicunque recta, Orthodoxaq; mẽte præditi sunt.

Confitemur etiam esse illum Filium Dei, & Deum secũdùm Spiritum, Filium hominis secundùm carnem, non duas naturas, vnum Filium; vnam, quæ adoretur, & alteram, quæ nõ adoretur; sed vnam naturam Dei Verbi incarnatam & adorandam cum carne sua vna adoratione, non autem duos filios; alium quidem Filium Dei verum & adorandum; alium verò ex Maria, hominem non adorandum, scilicet secundùm gratiam Filium Dei factum, sicut & homines. Et post alia iterum: Igitur qui natus ex Virgine Maria, Filius Dei natura, & Deus verus, & non gratia & participatione. Secundùm carnem solam, ex Maria homo; secundùm Spiritum autem, ipse Filius Dei, & Deus, & iterum.

Athanasius. Hæ locutiones, vt suprà monuimus, sunt minùs proprię.

Si quis autem præter hæc ex Diuinis Scripturis docet, alium docens Filium Dei, alium ex Maria secundùm gratiam Filium factum, sicut nos; ita vt sint duo filij, vnus secundùm naturam Filius Dei, qui ex Deo; & vnus secundùm gratiam homo ex Maria; vel si quis Domini nostri carnem, supernè esse dicit, & non ex Virgine Maria; vel conuersam Diuinitatem in carnem, vel confusam, vel immutatam, vel passibilem Domini Deitatem; vel non adorandam Domini nostri carnem vt hominis, & non adorandam vt Domini & Dei carnem; hunc anathematizat sancta & Catholica Ecclesia, Diuino Apostolo obtemperans, qui dicit: Si quis vobis Euangelizauerit,

Caro Dei adoranda.

rit, præterid, quod accepistis, anathema sit. Hæc quum senserit & scripserit nobis vir ille, nunc verò Nestorius gloriâ Christi oppugnare volens, & impudentem linguam laxans, iterum dicit: Confiteor quidem in homine Deum; colo autem eum Diuina connexione Deo Verbo coadorandum hominẽ; nónne hîc manifestè hominem Deiferum nominat Christum? & connexionem simpliciter dicit hominis factam esse cum Deo, secundùm illud fortasis, quod à Paulo dictum: Qui adhæret Domino, vnus Spiritus est? Quamuis quomodo non est verũ, quòd ipse fuerit potiùs Deus simul & homo, & non homo quidam, qui seorsim ac propriè intelligatur, connexionem cum Deo secundùm habitudinem habens?

Nestor. longè aliter de Christi œconomia sentit & loquitur, quàm Athanasius, & reliqui veteres.

1. Cor. 6.

Etenim post ineffabilem vnitionem, etiam si quis dicat Deum Emmanuelem, hominem factum & incarnatũ Dei Verbum intelligi conuenit. Quamuis hominem nomines; scimus tamen cum hoc & ipsum esse Dei Patris Verbum. Est igitur aliud, vnum dicere Filium, cum vnita sibi carne Dei Patris Verbum, & similiter aliud in homine dicere esse Deum; quemadmodum videlicet in Prophetis erat, vel saltem etiam in nobis ipsis propter Spiritum sanctum. Itaque vt mihi videtur, citra periculum & culpam dixerit quis, quòd incarnatum Dei Verbum, vtpote vnus existens Filius, non absque sua carne, sed cum illa potiùs adorandum sit: Quemadmodum scilicet etiam hominis anima cum suo corpore honoratur; vna autem appellatione, quod ex vtrisque constat, significatur animal. Igitur quando de omnium Saluatore Christo sermones facere paratus, diuiseris in duo vnum; & hominem propriè ac seorsim intelligendum declaraueris, deinde illum coadorandum & coappellandum Deum; quasi ille alius sit à Christo, ex Deo secundùm naturam genito, dicere fueris ausus; quis ferre poterit tam perspicuam contra illum criminationem, aut silentio præterire?

Aliud est dictum, Deum hominem factum esse, & Deum in homine habitare.

Potius enim dicendum erat: Colo quidem Verbum Dei factum hominem, quod appellatur Deus, & in humanitate adoratur; quia natura Deus est, & ex Deo Patre apparuit. Eia, dicunt aduersarij, captuses, & in epistola scribens, quòd

sedeat Filius cum Patre cum propria carne: Deinde quomodo intelligis dicentem, quòd cum Deo Verbo hominem adorare, & coappellare oporteat? Idem enim dicere σὺν & μετὰ. Proinde redarguamus, ignorantes dictorum virtutem, & rerum naturarum non inspicientes: Etenim quando ab vna persona & natura, hoc est, subsistentia vna manat sermo, ea ex quibus est, hoc est, constat naturaliter, affert σὺν, hoc est, μετὰ; seruauit etiam sic per significatum, quòd vnum sint secundùm compositionem, & non inter duo distinctè discernit. Quando autem antè distinctis subsistentiis in duo, & ad hoc, quòd oporteat seorsum alteram intelligi & propriè, si σὺν, vel μετὰ, tunc eorum, vel etiam plurium, & non vnius secundùm compositionem factam manifestationem dicimus; vt exempli gratia; si dicerem fortè cohonorari animam hominis cũ suo corpore, qui honor certè fieret à quopiam erga vnum hominem, qui est ex vtrisque; vel si quis diceret, animam cum suo corpore esse vnum animal, non propterea in duos homines vnum diuidit. Videtur autem potiùs non ignorare ea, ex quibus sit, hoc est, compositum sit naturaliter. Quando verò dico, Petrus & Ioannes coappellantur homines, vel etiam σὺν, cum Petro & Ioanne ascendit in templum; non iam σὺν vel μετὰ, id est, cum, vnius cuiusdam manifestationem facit: Non enim Ioannes compositus est cum Petro, sed neque ad vnius hominis constitututionem vterque aliquid faciunt. Vnde veritati illudunt, diuidentes imperiti in duos Christos vnum.

Si autem putant, quòd dicendo Filium cum proprio corpore considere Patri, duos intelligendos Filios concesserimus; inquirant an non dicamus, vnum Filium vnica considentia honoratum esse, & non duabus; ita vt vna & propria tributa sit corpori; alia verò iterum & propria Verbo. Verùm hoc non potuerunt ostendere: Quomodo enim vel vnde? Nam vnum & eundem Filium, vnum propria carne esse Deum simul & hominem, vna considentia apud Patrem honestari affirmamus. Cæterùm dicere hominem adorari cum Deo, & appellari Deum, omnino est confiteri duos adorandos, vel etiam inter se appellãdos, Atqui valde fatuus à rectis & veris

Vtrique vocum istarum respondet Latinè, cùm.

Subobscurè hæc occurrunt.

Σὺν & μετὰ modò vnam subsistentiam compositam, modò duas distinctas subsistentias indicant.

Aliud cogitatur, cùm dicitur, Verbum cum sua carne Deo assidere, vel adorari, aliud hominem vnà cũ Verbo assidere, vel adorari.

veris cogitationibus omnino est sermo ille. Igitur factus est anathematismus cõtra eos, qui modis omnibus diuidũt Emmanuelem in hominem propriè, & Deum Verbum propriè: Nobis enim vnum & eundem Theologorum sermo prædicauit, sacrarumque Scripturarum inadulterata cognitio.

CYRILLI ANATHEmatismus nonus.

Si quis dicit vnum Dominum nostrum Iesum Christum glorificari à Spiritu, tanquam aliena per illum virtute vti, accepisse ab ipso facultatem, vt operari possit cõtra immundos spiritus, & adimplere in hominibus Diuina signa, & non magis proprium eius Spiritum dicit, per quem & Diuina signa efficaciter operatus est, anthema sit.

Orientalium oppositio.

Iterum bonum fuerit ea, quæ ab illo dicta sunt, & quorum ille fortasis oblitus fuit, in medium adducere, & ita cõmonefacere eum: Non enim solùm Dominum signa in Spiritu fecisse, dèmonstrauit; sed etiam ipsum mortuum, viuificatum esse Spiritu, dixit primo Tomo, his verbis: Igitur si non passus, moriendo carnaliter secundùm Scripturas, non viuificatus esset Spiritu. Hìc videre licet, quantum secum ipse pugnet, quem in anathematismis suis negârit Dominum in Spiritu Dæmones eiicere, & alia signa facere; & scriptam in Euangeliis vocem Domini exprobrârit, dicentis: Si autem in Spiritu Dei ego eiicio Dæmonia. At nos Dominum nostrum Iesum Christum etiam sua virtute & Spiritus operatione absoluisse signa confitemur: Non enim quasi careat propria virtute, vti dicimus virtute Spiritussancti: Non autem Spiritum sanctum simul esse dicere, esset eorum, qui Scripruras sanctas negant: Nam quamuis alicubi Scriptura dicat, Patrem perficere opera miraculorum, dum dicit: Pater, qui manet in me, ipse facit opera, quæ ego facio: Filius est, qui facit omnia opera Patris, licet ea Filij Spiritus dicatur facere, dum dicit: Si autem ego in

Orient. Cyrillum Antilogiæ redargunt, sed falsò & vanè.

Matth. 12.

Ioan. 14.

Matth. 12.

Opera Trinitatis sunt indiuisa, nec personę vnius opꝰ, non est alterius quoque.

Spiritu Dei eiicio Dæmonia, Dominus est, qui facit in Spiritu; nō enim alienus est Filius à Patre, vel Spiritu; neq; separatæ & propriæ factæ sunt Trinitatis efficaciæ; sed propria est Trinitatis vniuscuiusq; subsistentię, quę in Scriptura dicitur, efficacia.

Psalm. 32. Ibidem.

Quia Scriptura dicit aliquando omnem creaturam Filij opus, dicens: Verbo Domini cœli firmati sunt; aliquando autē Spiritus, dum dicit: Et Spiritu oris eius omnis virtus eorū; sed non, quasi Pater non posit omnia facere: Cōditor est & Filius, & Spiritus quoq; assumitur ad creandum; non quòd ita infirmus sit Filius: Verè enim dictum est, quòd per ipsum facta sunt omnia. Vt Trinitatis nobis eadem substantia, idem honor, & eadem virtus commendetur, dicit hæc interdum à Patre, interdum à Filio, interdum à Spiritusancto esse facta: Sic enim & ab vna substantia Diuina, perfecta esse omnia intelligimus. Nā vt Verbum est in substantia & in subsistentia Vnigenitus, absq; passione natus; ita & Spiritussanctus ex ipso procedens, in propria subsistentia exiſtit; ita vt in tribus subsistentiis vna substantia effigietur, & nulla ipsarum in substātiæ ratione aliena spectetur: Solis autem proprietatibus, characterem referentibus, siue distinguentibus inter ipsas intelligantur. Quomodo igitur efficacia est alicui propriè cedens? Nam hæc omnia communia, vna penitùs efficacia.

Ioan. 1. Vt Trinitatis eadem substantia, idemq; honor, & adoratio, sic eadē quoq; operatio.

Cyrilli defensio.

Nunquid mihi testium voce opus erit ad cōmonstrandum, aduersarios vana loqui voluisse, & aduersùm nos incircumspectè blasphemiis vsos esse? Verùm hoc solus illorū sermo, vt opinor, iudicabit: Nam in proposito anathematismo affirmamus manifestè, proprium esse Filij Spiritumsanctum; & quòd per ipsum perfecerit Diuina signa. At illi, quamuis sæpe dicunt me oblitum esse meorum sermonum, in eam perueniunt dementiam, vt putent me dicere, quòd Iesus Dæmonia non eiecerit per Spiritum. An non est manifesta calumnia hæc? Nam si non dignātur confiteri Diuina signa esse, modum eiiciendi Dæmonia, dum dicunt, quæ volunt; adferant contra me Scripturam; accusent quòd hoc nō dixi manifestè, silentio præ-

Cyrillus nunquā negauit Christū per proprium spiritum facere miracula.

præteritis Diuinis signis. Si autem cum aliis Diuinis signis nõ carẽt miraculo, Dæmonia eiicere, cur quũ didicerint, quàm inutile sit, eligere sonoram pronuntiationem, & vitare, tanquam rem inutilem, veritatis sermonem, suam contrà impudentiam honorârunt; neq; paucis dixerunt, quod apud Deum & homines vituperatum est? Videntur mihi esse obliti Christi, dicentis: Quomodo dices fratri tuo: Frater, sine eiiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs est in tuo oculo: Hypocrita, eiice primùm trabẽ de oculo tuo, & tunc videbis, vt eiicias festucam de oculo fratris tui?

Eiicere Dæmonia, Diuinæ potestatis argumentum est.

Matth. 7.

Itaque quòd sancta Trinitas eiusdem sit substantiæ, eiusdem roboris, & operationis, non per vestrũ didicimus sermonem; sed sumus edocti potiùs ex sacris Scripturis. Iam quòd propositus anathematismus nullo modo rectæ fidei cõtrarius sit, & in sermonibus istis nõ offendat; sed quòd prosit potiùs, sine labore videre licet: Nam eos, qui diuidunt vnũ Dominum Iesum Christum; & diuidunt ipsum, vt iam sæpissime diximus, in hominem propriè, & in Deum Verbũ propriè; ita vt duę intelligantur personæ & subsistentiæ inter se disiunctæ, hoc facere non finit, neq; permittit dicere; quòd vnus cõmunis homo Iesus, operãdi facultatẽ acceperit à Spiritu sancto, vt possit scilicet Diuina signa perficere; quia nullo modo differet à sanctis Apostolis vel Prophetis, qui per diuinã benignitatem diuinis impleti donis, dixerũt meritò: Gratia Dei sumus, quod sumus. Hęc vox sanctis quidẽ viris, Sancti spiritus gratia distributa honestatis, bene cõgruit: Christo autẽ non item: Proprius enim est eius Spiritus sanctus, quemadmodũ scilicet est Dei Patris: Operatur autẽ efficaciter, sicut Pater per Spiritum, ita & ipse.

Ad quid conferat octauus Cyrilli anathematismus.

1. Cor. 15.

Ioan. 10.

Cæterùm, quamuis diceret Iudæis: Multa bona opera ostendi vobis à Patre meo, & à meipso non loquor: Pater autem in me manens, facit opera; ipse tamen iterum dicebat: Si autẽ ego eiicio Dæmonia; operationem per Spiritum referens in se & Patrem, propter identitatem substantiæ. Et pluribus quidem ac prolixus esset de illis sermo, qui tempore congruo his, qui voluerint, examinandus erit. Itaq; nõ quasi aliena virtute, per Spiritum operandi facultatem accepisse dicimus Emmanuelem,

Ioan. 14.

Matth. 12.

Christus proprio, Apostoli Christi Spiritu operabantur.

nuelem, sed propriam habuit consubstantialis Spiritus virtutem, quam vt Deus habuit: Nam beati quidem discipuli signa facientes, dicebant: Viri, quid nobis attenditis? quasi propria virtute, vel pietate fecimus ambulare portæ speciosæ assidentem claudum. Proprius autem Christi est Spiritus eius. Illis autem, qui nostra cauillantur, hoc dicimus: Quippe, si quidem consonat cum illorum mentibus, diuidendum indiuisibilem, & sicut communem hominem, operandi facultatem accepisse per Spiritum Iesum, haud magna ratio est eorum, qui sic affecti sunt. Sin Christum vnum, & Filium, & Dominum esse cõfitentur, eundemq; esse simul Deum ac hominem, credant nobiscum, quòd non operandi facultatem accipit, quasi meliore quadam, & aliena ab illo virtute; ipse autem potiùs efficaciter Diuina signa, quasi per proprium Spiritum, in quo & omnis genitorum virtus: Nam sic cessabunt frustra nos irridere, & inuidiæ dentes in nobis confringere.

Actor. 3.

CYRILI ANATHEmatismus decimus.

Pontificem & Apostolum confessionis nostræ factum esse Christum, diuina dicit Scriptura, obtulisseq; se pro nobis in odorem suauitatis Deo & Patri. Si quis igitur Pontificem & Apostolum nostrum factum fuisse dicit, non ipsum ex Deo Patre Verbum, quãdo factum est caro, & homo nobis similis; sed vt alium ab ipso propriè hominem ex muliere; vel si quis dicit, quòd per se ipse obtulerit oblationem, & non magis pro solis nobis. (Qui enim peccatum nesciuit, oblatione opus nõ habuit,) anathema sit.

Heb. 3.

Orientalium obiectio.

Si Deus Verbum est Sacerdos, cui vel quali Deo suo ministerium suum offert? Sed adducitur beatus Paulus, dicens: Non enim habemus Pontificem, qui nõ potest compati infirmitatibus nostris, sed tentatum per omnia, secũdùm similitudinem, absq; peccato. Quis igitur est tentatus ille? num Deus Verbum,

Hebr. 5.

Heb. 4.

Verbum,vel humana natura semen Dauidis?Et iterum:Nemo sibi assumit honorem, sed vocatus à Deo, sicut & Aaron. Ita & Christus non seipsum glorificauit,vt fieret Pontifex. Quis igitur ille,qui comparatur secundùm Sacerdotij dignitatem Aaron;& ei,qui non à seipso honorem assumit,sed vocatur à Deo in diuina natura, quæ Patri coæterna, cui omnia Patris sunt propria, & in quam dignitatem se maiorem ascendit? Dicemus Sacerdotium diuina natura dignius, ad quod non à seipso,sed à Deo vocatur, perque illum ascendit,& per istud glorificatur? vel natura ex semine Dauid facta & præfinita? Cui etiam iurauit Deus, secundùm Psaltem daturum se Sacerdotium in æternum: Iurauit enim,inquit Dominus,& non pœnitebit eum. Tu es Sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech. Num Deitas vnigeniti promissiones cum iuramẽto accipit, susceptura se Sacerdotium in æternum à Deo, per quod sit glorificanda? Et quis nos feret, talia dicentes, vel cogitantes? Quis non contemnet nos Deum introducentes, qui Pontifex ordinetur, & pacta cum iuramento recipiat, vocetúrq; ad Sacerdotium, & non sibi ipsi accipit honorem, sed ad illum vocatur, & comparatur primo, qui Sacerdotium accepit? Et iterum dicit: Tu es sacerdos in æternum secundùm ordinem Melchisedech. Quis igitur,qui comparatus est Melchisedech secundùm Sacerdotium, vt illud suscipiat; Sanctus Deus Verbum,vel caro ex nobis suscepta, secundum carnem, hac sibi inseparabiliter & inconfusè vnita?Et iterum dicit:

Hebr. 5.

Pſal. 109.

At nihil hæc omnia cõtra assignatũ hic anathematismũ, nisi forsan Apostolum cõtra Christum extitisse tueri velint.

Hæc vel manca sunt, vel præposterè reddita.

Qui in diebus carnis suę,preces & supplicationes ad eum, qui potest ipsum saluare de morte, cum clamore valido, & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Nunquid Dei Verbum supplicationes, & preces, & cum clamore valido ad aliquem,qui potest saluare seipsum,offerens,exauditum est pro reuerentia,& didicit ex his,quæ passum est,obedientiã? Sic igitur Deus Verbũ est Pontifex, & didicit ex his,quæ passus est ipse, & consummatus est. Verùm ne turbetur vestra mens, audiens de eo, qui passus est, quamuis existat filius: Non enim duos filios ponimus eũ,qui passus est,& qui mansit impassibilis: Neq; enim Deitas seorsim sequestrata ab eo, qui ex semine

Hebr. 5.

Ecquid hæc contra decimum Anathematismum magis, quàm contra Apostolum Paulum?

Dauid filius nominata est; ita vt neque Deitas post vnitionem, sine carne visibili Filius appellatus sit: Nam filiatio post vnitionem, vtrisque naturis vna est inter se non separatis: Non enim post hanc vnitionem separatio facta est: Manet enim perpetuò vnitio.

Quin & in passionibus carnis Deitas inseparabilis, manet impassibilis; & quæ Deum addecēt, per carnem perficiuntur; vnde vnum & eundem Filium confitentur, naturis inconfusis manentibus; non alium & alium dicentes, absit, sed vnum & eundem. Itaque Pontificem & Apostolum confessionis nostræ Iesum Christum secūdùm diuinas Scripturas factum esse, nullus non confitebitur. Itaque non dicimus separatum propriè hominem ex muliere à Dei Patris Verbo, ita vt quod ex semine Dauid vnitum sit inconfusè, ineffabiliter, & inseparabiliter Verbo, quod ex Deo, Sacerdotem tentatum per omnia absq; peccato, & edoctum ex his, quæ passus est, obedientiam obtulerit Deo & Patri non pro seipso, sed pro solis nobis suam carnem: Non enim imperitè dicimus, Deum Verbum Pontificem & obtulisse seipsum Deo & Patri: Non enim vnigeniti Deitatis Deus Pater, sed Pater.

Aequè hæc omnia, contra Anathematismum faciūt, ac præcedentia, hoc est nihil.

Cyrilli defensio.

3. Reg. 18. Iterum aduersariis tempestiuè dicemus: Vsquequò claudicatis ambobus poplitibus vestris? Oportebat enim vos habere sanam, & validam ad cognoscenda rectæ fidei dogmata mentem, non duplicitate animæ claudicantem, valde imbecillem, & rectè incedere non valentem: Inconstans enim est duplex anima, in omnibus viis suis, & non adiuuatur à Domino. Quod dico, valde admirans, aduersarios tam effuse ac temere propositum etiamnum anathematismum perstringere velle. Nec absurdum, quòd nolunt Dei Patris Verbum à nobis nominari Apostolum & Pontificē confessionis nostræ, quando factus est homo: Nam qui prorsus attentant natiuitatem eius secundùm carnem calumniari, & reiectiuam quasi non veram facere audent, nō ferentes dici sanctam Virginem Dei genitricē, quomodo non & dispensationis modos vitiarent?

Iac. 1.

Cur Orien. incarnatum Dei Verbū Apostolum, aut Pontificem nolint nominari.

Audiant

Audiant igitur hoc, quod Esaias dixit: Nisi credideritis, non intelligetis. Etenim diuinus Euangelista Ioannes magnum, & præcipuum quiddam hominibus detonuit, dicens, Verbum carnem esse factum. Qui autem virtutem veritatis suffurantur, ita carnem ipsum factum esse dicunt, sicut & maledictum, & peccatum esse fatentur. Et de illis iampridem diximus, quæ probabilia erant, vt possint sermones illorũ falsi comprobari.

Esa. 7.

Ioan. 1.

Orientales Verbũ perinde hominem factum putant, ac peccatum, vel maledictum.

At illis obiurgatoribus nunc illud dicimus: Discite audire angustiati, suscipite fundamentum Sacramenti secundùm Christum, prima dispẽsationis exordia, & ipsum (vt ita dicam) ingressum. Credite nobiscum, imò sacris Scripturis. Date date veritatis calculum, confitentes quòd ipse vnigenitus Dei Verbum, qui est in sinu Patris, per quem omnia, & in quo omnia, factus sit caro, non ferendo conuersionem, vel contemperationem, existens hoc secundum naturam, quod erat, & est, & erit. Factus autem est caro, natiuitatẽ ferens ex sancta Virgine, secundùm carnem, inquam, & appellatus est filius hominis, & similiter vt nos particeps fuit sanguinis & carnis. Hæc cognoscentibus, & tam venerandam veramq; fidem amplexantibus, omnia deinceps apparebunt accessa & peruia, & planè nihil asperum & obluctans: Scriptum est enim, quòd perspicua sunt intelligentibus, & recta inuenientibus scientiam.

Quæ Orientales credere oporter, vt incarnationis mysterium intelligãt.

Prouerb. 8.

Opinor autem operæpretium, vt & nos causam nostram dicamus, propter quam factus est anathematismus: Nestorius enim, qui omnia perturbat, & omnia susq; déq; confundit, tale quiddam de Saluatore nostro Christo dicebat: Missus est ad prædicandum captiuis remissionem, hic fidelis Deo factus Pontifex: Factus est enim hic, non perpetuò erat. Hic paulatim ad Pontificis dignitatem peruenit hęretice? Hęc aliáq; his consimilem parientia impietatem adducit multa. Quis igitur, auditis tam fœdis sermonibus, non mallet omnia pati, quàm silentium Deo exosum diligere? Mortuus est pro nobis Christus, confusionem contempsit, crucem & mortem tulit secundùm carnẽ, & nos benefactori neq; beneuolum sermonem rependemus? sed quieti sedebimus, tã absurdas audientes blasphemias, vel fortasis etiam inter nos diuidentes crimina?

Cur editus decimus Anathematismus.

Quidnis potiùs subeundum, quàm hæreticos impune sinere grassari.

Heus quid dicis? Profecit in Sacerdotem paulatim? Verbum quamuis esset Deus, exinaniuit seipsum; liber secundùm naturam, accepit serui formam; & qui vltra omnem creaturam est, & diuinitatis eminet gloria, humiliauit seipsum. Si autem profecit, quonammodo exinanitus est, vel quo pacto se demisit ad humiliationem? Vtique antè præcesserunt honor & gloria, dixerit quis, hanc exinanitionem. Deinde quomodo ante rem est exinanitio?

Eia, inquit, si ipsum Dei Patris Verbum factus est Pontifex; quis, oro, maior est ille, cui Sacerdotali ministerio seruit? Igitur dicam iterum: Crede quòd quamuis Deus secundùm naturam esset in forma Patris Filius, non rapinam arbitratus est se esse Deo æqualem; sed seipsum exinaniuit, formam serui assumens. Si autem factus est homo, assumpsit autem serui formam; quomodo censebitur parum & dispensationis sermonibus incongruum, appellari & Apostolus & Pontifex? & qui mensuram humanitatis nostræ non dedignatus est, quomodo repudianda faceret humana? Forsitan haud difficile foret, id multis tractare sermonibus, & prolixiorē enarrationem protrahere. Sed illis nunc transitis, ipsorum afferā sermones: Scripserunt enim sic: Verùm ne turbetur vestra mens, audiens de eo, qui passus est, quamuis sit filius: Non enim duos filios dicimus eum, qui passus est, & eum, qui mansit impassibilis: Neq; enim Deitas seorsim sequestrata ab eo, qui ex semine Dauid filius nominatus est, ita vt neq; Deitas post vnitionem sine visibili carne Filius appellatus est. Et iterum: Vnde vnum & eundē Filium confitemur inconfusis naturis manentibus, non alium & alium dicentes, absit: Sed vnum & eundem Pontificem & Apostolum nostrum factum esse, Dominum nostrum Iesum Christum, secundùm diuinas scripturas, nullus nō confitebitur, nec separatum propriè hominem ex muliere à Dei Patris Verbo.

Philip 2.

Si Verbo non fuit turpe hominē fieri, nec turpe ipsi erit Pōtificem vel Apostolum appellari.

Verba & sensa Orientalium.

Itaque si vnum dicunt Filium, nullo modo partientes in duos: vnum ex semine Dauid, & alium ex Deo Patre Verbum, quomodo non lædunt Sacramentum partientes dispensationem Deo & homini? & non potiùs vnum & eundem Deum & hominem

hominem esse dicunt, vt sint omnia eius, quæ diuinè & humanè dicta? Nam quando aliquid, quod decentissimè de ipso dicitur, hoc certè omnimodo & verum esse dicimus: Deum enim ipsum esse scimus. Et si humanè quidpiam dictũ fuerit, etiam hoc admittemus: Confitemur enim, quod Deus est in carne & sanguine, & humanitatis mensuram per humana agnouimus: Mille enim millia sanctorum Angelorum ministrãt ei, & diuinum eius chorum circunstant Seraphin. Quando autem factus est homo, vocatus est Pontifex; non quòd maiori Deo offerret sacrificium, sed quòd sibiipsi, & Patri fidei nostræ confessionem procuraret. Audiens, quòd dictus est Sacerdos, propter humanitatem, erubescisne? Deinde quomodo non admiratus es, quòd non secundùm morem, alteri fecerit sacrificij modum; sed sibiipsi potiùs & Patri, vt dixi? Quando dicis indignũ esse Deo, vt sacrificet, adstipulor & ego: Scilicet, si solum sit, & absque carne Verbum, dixeris rectè; quia autem factum est caro, inde & sacrificantem propter humanitatem; & in dignitatibus vltra creaturam, sicut Deum: Considet enim cum Deo & Patre. Itaque vide ipsum sacrificantem secundùm humanitatem, considentem autem vt Deum: Quid enim dicit beatus Paulus: Talem habemus Pontificem, qui considit in dextra throni magnitudinis in excelsis. Igitur videntes, quòd factus est homo, qui Deus sit, (est autẽ vnus & idem Filius) illi omnia tribuimus vt vni; & dispensationis sermones non ignorabimus, cogitationis vim semper prouidè & sapienter ad obedientiam eius accommodantes.

Orient. diuidunt, etsi se diuidere diffiteantur.

Dan. 7. Ezech. 10.

Cuiusmodi sacrificiũ Pontifex noster offerat.

Soli Verbo, si carne destituatur, nõ conuenit sacrificium offerre.

Hebr. 8.

Quæ vndecimo & duodecimo Anathematismo obiecta, vicissimq; ad illa responsa sunt, ea inter illa reiecta sunt, quibus Cyrillus Theodoriti reprehensionibus occurrit. Sẽtentiæ, quæ ex Greg. Nyss. Basil. Mag. & Athanas. hìc subiiciebantur, eæ habentur cap. 7. Tom. secundi, inde petantur.

Appendicis tertiæ caput secundum & postremum.

LIBER CYRILLI AD Euoptium Episcopum.

ARVGMENTVM.

IOANNES Antiochenus communi illa capitum Cyrillianorum oppugnatione nondum, vt videtur, satiatus, Theodoreto Cyri Episcopo persuadet, vti, quanta vi & arte queat, eosdem Cyrilli anathematismos denuo oppugnet. Theodoretus (vt qui propter Nestorium condemnatum æquè ac Ioannes à Cyrillo alienus esset) iniustæ petitioni haud inuitus obsecundans, singula Cyrilli capita non absque manifesta Sycophantia à vero, germano, orthodoxoque sensu ad falsum, præposterum, & hæreticum trahit, falsaque interpretatione eorundem auctorem in apertæ hæreseos suspicionem apud imperitos rerum æstimatores adducere contendit. Euoptius improbitatis huius conscius; veritusq; si dissimularetur, ne, & religio, & celebris quoq; Cyrilli fama grauiter inde læderetur, hostiles Theodoreti reprehensiones ad Cyrillum mittit, eundemq; vt accuratè illis respondeat, amicè consulit. Paret Cyrillus, copiosaque ac luculenta oratione suam orthodoxiam & innocentiam ab iniusta Antagonistæ calumnia vindicat. Inter respondendum autem eundem ordinem seruat, quem in Apologetico: Primò enim præmittit anathematismum; huic mox Theodoreti reprehensionem subiungit. Postremò vnicuilibet suam responsionem adnectit.

Pientissimo fratri, & desideratissimo comministro Euoptio Cyrillus in Domino salutem.

Lectis nuper literis à pietate tua ad me datis, admiratus sum, & affectionem charitatis, & in Christo synceritatem; atq; adeò, vt illud in Prouerbiis: Frater, qui à fratre adiuuatur, sicut ciuitas munita, verissimè scriptum sit, nunc quoque verè dici debere censeam; videaturq; mihi charitatis possessio digna, q̃ omni eloquio rectè & meritò in Scripturis diuinitus spiratis celebretur: Plenitudinem enim legis continet, aliasq; virtutes antecellit, & ad miraculum vsq; in Sanctorũ animabus residet. Eam sanè non solùm purisverbis compleri dicimus; sed magis spectamus, vt ab operibus testimonium recipiat: Sicut enim

Prouerb. 18.

Mirabis charitatis vis, quæ tamen magis spectatur, ex opere, quã sermone.

pretiosissimas

pretiosissimas gẽmas, quas Indicas esse dicunt, non continuò admiremur, si quis de illis mira narret, sed si videntes in admirationẽ rapiant; ita etiam claram dilectionis pulchritudinem effulgere arbitror, si in cunctis piis negotiis, ab operibus perfectis testimonium habeat.

Hanc igitur, dum pietas tua probè colens, per prudentium Sanctorum vestigia incedit, gloriã quoq;, quam illi bene viuẽdo meruerint, vendicat. Abundantiùs autã comprobatum est mihi tuæ pietatis erga me studium, libro mihi exhibito, quem composuisse dicitur contra Anathematismos Theodoretus Cyri: (ita enim ciuitatulam vocant.) Lectis his, quæ in eo habentur, gratias Deo cum hymnis offerebam, tantũ nõ & illud dicens: Domine libera me à labiis iniustis, & à lingua dolosa: Sentiebam enim, me vbiq; calumniis impeti, fidq; per singula capita. Cogitabam autem hoc, quòd familiares nonnulli dicebant, virum istum in literis exercitatum, & in sacrarũ Scripturarum cognitione fortè prouectum: Verùm ab intelligentia istorum capiendorum tantum abcesisse, vt de eo nunc planè sentiam, quòd quorundam desideriis indulgẽs, fingat se ignorantẽ, ne arroganter, & superuacaneè; sed iustè & appositè ledoriis in me vsus reputetur, tametsi in dictis nostris nihilomnino sit ita difficile, vel sublime, quod apprehensionẽ subterfugiat.

Psal. 119.

Cyril. vbiq; calumniis impetitur.

Theodoretꝰ quorundam desideriis indulgens, Cyrilli anathematismos impugnat.

Quoniam autem, licet pridem de his scripserimus, pauca & cum illo loqui necessarium est; vt ne quis præ desperatione silentium eligere putet, quãta licuerit sermonis breuitate, defensionẽ illaturus sum. Oportebat sanè ipsum, vtpote in sacris exercitatum Scripturis; si quidẽ mens eius erat de diuinis mysteris nobiscum miscere sermones, de solis sacris literis nobiscum cõmentari, narrationemq;, vt sacra decet, contexere, neq; veteres nobis fabulas cũ salibus in mediũ adferre: Meos enim sermones pomo Eridis confert, fortasis vt ostentet, quantum sibi sapientis peculiũ comparârit; vnde & nos dictorũ suorum multò maximi admiratores fieremus: Nã & eloquentissimũ se declarat, & multifariàm eruditum, vtpote qui pomum Eridos non ignoret, atque adeò neque Priami Paridem. Cæterùm his missum factis, præsentem causam in manus potiùs sumamus.

Hinc colligere licet refutationem hãc, proximè præcedentem consecutam esse.

Theodoretus Scripturarum loco fabulis & salibꝰ vtitur.

D. CY-

dium, ſecundùm illud, quod in fabula malum diſcordiæ in altum flammas exaltans. Nos autem, quicunq; doctrinas Euangeliças ſequimur, non carnem naturaliter factum, neq; in carnem conuerſum Verbũ dicimus; Inconuentibilis eſt enim immutabilisq; Diuinitas. Vnde & Propheta Dauid dicit: Tu autem idem ipſe es, & anni tui nõ deficient. Quod Paulus maximus veritatis prẽco, de Filio dictum in epiſtola ad Hebræos docuit. Et alibi per Prophetam ait Deus: Ego ſum, ego ſum, & non mutabor. Si igitur inuertibilis eſt immutabilisq; Diuinitas, mutabilitatis eſt & conuerſionis inſuſceptibilis: Si autem impoſsibile eſt mutari immutabilem, nõ factus eſt caro Deus Verbum conuerſus; ſed aſſumpſit carnẽ, & inhabitauit in nobis, ſecundùm Euangelicam vocem. Et hoc explicans ſacratiſſimus Paulus in epiſtola ad Philippenſes ait: Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu, qui cùm in forma Dei eſſet, nõ rapinam arbitratus eſt, vt eſſet ęqualis Deo; ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui ſuſcipiens.

Et vbi Cyrill. oppoſitum docuit?

Pſalm. 101.

Hebr. 1.

Malach. 3.

Phil. 1.

Palàm igitur ex his, quæ dicta ſunt, quia Dei forma mutata non eſt in ſerui formam; ſed manens quod fuit, aſſumpſit formam ſerui. Si igitur non eſt caro factum Deus Verbum; ſed carnem viuam, & rationalem animam aſſumpſit; non ipſe naturaliter ex Virgine natus eſt, & cõceptus, & factus, atque formatus; & principium exinde, vt eſſet, aſſumens, qui ante ſecula eſt, & Deus eſt, & apud Deum eſt, & cum Patre eſt, & cum Patre cognoſcitur & adoratur; ſed templum ſibi in vtero virginali fingens, erat cum concepto, & ficto, & formato, & nato. Qua gratia & ſanctam illam Virginem Dei genitricẽ appellamus; non tanquam Deum naturaliter generârit, ſed tanquam hominem vnitum Deo, qui finxit eum: Si autẽ non eſt homo, qui in vtero Virginis factus eſt, ſed Deus Verbũ, quod ante ſecula eſt, facturà igitur Spiritus erit Deus Verbũ: Quod enim in ea naſcitur, inquit Gabriel, ex Spiritu ſancto eſt. Si autẽ incarnatum eſt vnigenitum Dei Verbum, Patriq; conſubſtantiale, & coæternum, non eſt figmentum, aut creatura Spiritus. Sin verò non Deum Verbum in vtero Virginis Spiritus ſanctus finxit, reſtat intelligi ſerui formã, & fictam, & formatã, & conceptã, & natam naturaliter.

Hæc omnia ſenſũ Neſtorianum ſapiunt, & mera cõmenta ſunt.

Matth. 1.

Quia verò non nuda est à Dei forma; sed templum erat inhabitantis Verbi, secundùm Pauli vocem: In ipso enim, inquit, complacuit omnem plenitudinem Diuinitatis inhabitare corporaliter; non hominis genitricem, sed & Dei genitricem Virginem appellamus; hanc quidem figmento, & formationi, & conceptui, illam autē vnitioni ponentes appellationem. Propterea & natus infans Emmanuel appellatur; neq; Deus humana natura separatus, neq; homo Diuinitate nudus: Emmanuel enim nobiscū interpretatur esse Deum, secundùm Euangelicam vocem: Nobiscum autē Deus ex nobis pro nobis assumptum significat, & assumentē Deum prædicat Verbum. Ergo infans Emmanuel propter assumentem Deum, & Dei genitrix Virgo, propter vnitionem Dei formæ ad conceptam serui formam: Non enim in carnem Deus cōuersus est; sed Dei forma assumpsit serui formam.

Coloſ. 1. Qua ratione secūdùm Theodoreti commentum beata Virgo dici queat Deipara simul & hominipara.

Matth. 1. Emmanuel.

Nō forma assumpsit formam, sed persona assumpsit naturam.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

Multum valdè declamauimus aduersùs eos, qui cōfiteri non patiuntur Emmanuelem esse Dei Verbum, quando factū est caro: Accusator verò horum sic rectè dictorum, si non Deum nouit verè existētem Emmanuel; si non verè secundùm carnem ex sancta Virgine, carnem factū Dei Verbum, secundùm quod scriptum est, cur nō potiùs clarè dicit? Quid agis, ô fortis, terribilis, & contrarias euomens voces? cur extolleris aduersùs dogmata veritatis? Non est secundùm veritatem Deus Emmanuel? neque Dei genitrix sancta Virgo? At nos ita clamanti atq; dicenti, ex Scriptura Diuina resistentes prudenter, & Apostolicæ & Catholicę fidei traditionem, Patrumque confessionē, qui per tempora in Nicæa collecti sunt, proferentes, satisfaciemus; quia neque rectè, neque honestè nostris dictis conatur insurgere, magis autem cum omnibus diuinis Scripturis litigat impudenter.

Ioan. 1. Theod. negat Deū verè natū, Mariam verè & ꝓpriè Deiparam.

Non tantùm Scripturæ sacræ innitendum,

Theod. nō Cyril. sed Scripturis & Patribꝰ obnititur.

Sed sapiens & astutus expositor, quæ quidem decebat ritę dici & necessariò, prætermittens, & omnino cogitans de talibus

libus nihil, ad aliam ſemitam pergit; quaſi compelleretur oportere monſtrare, quia conuerſione ſuperior eſt Deus Verbum, & nõ in naturam trasformatus eſt carnis; tanquam hoc obtinente, & verè declarare volente nunc anathemate. Audiat itaque, qui obuiare his, quibus contradicit, nullo modo nouit. Superfluè loqueris homo, & ſenſu litigas otioſo, & hoc apud nos: Nouimus enim, quia conuerſionem, & obumbrationem ſuſtinere Diuina & excellentiſsima natura nõ patitur; ſed neque Dei Verbum eſſe deſinens hoc, quod eſt, in naturam trãſiit carnis. Quia verò, ait, à Dei forma, aſſumptam ſerui formam, doceat tranſiens, ſi abſque ſubſiſtentiis ſolæ ſecundùm vnitatem formæ conuenerunt alterutris. Sed exiſtimo certabit ex hoc & ipſe: Non enim ſimilitudines ſimpliciter nõ ſubſiſtentes, & formæ conuenerunt alterutris, ſecundùm vnitatem diſpenſatiuam; ſed rerum ipſarum, ſiue ſubſiſtentiarum conuentus eſt factus, vt inhumanationis ratio verè facta credatur. Ergo ſi dicimus carnem factum Verbum, nõ confuſionem, nõ mixturam, non conuerſionẽ, aut immutationem, quã contigiſſe dicimus circa eum; ſed vnitum potiùs ineffabiliter & inenarrabiliter ſancto corpori animam habenti intelligibilem: Quòd autem vniri dicitur, non omnino confunditur, ſed fit in aſſumptione magis alterius.

Non conuenerunt ſolæ inter ſe formæ.

Cautè hæc accipiantur; vna n. tantùm ſubſiſtentia hîc interceſsit.

Affirmamus igitur ex Deo Patre Verbum in aſſumptione ſanctæ & animatæ carnis factum, vnitumque ſecundùm veritatem incõfusè ex vulua ipſa proceſsiſſe hominem, permanſiſſe autem etiam ſic Deum Verbum, ideoque & Dei genitrix eſt ſancta Virgo: Superfluum autem arbitror exiſtimandum, & hominis genitricem eam oportere dici: Si quidem eſſent aliqui, ex multa mentis veſania, qui dicerent, Dei Verbi naturam veluti fontem quendam, & propriæ eſſentiæ principium habuiſſe carnem, fortè fuiſſet aliquando non abſurda & contemnenda ratio, volentibus eam etiam hominis nominare oportere genitricem. Quia verò abominabilis, & odioſa quidem apud omnes eſt huiusmodi ſententia, intelligiturq; non aliter Dei genitrix ſancta Virgo, niſi primò ſuſceperit quiſquam fidem, quia nimirum factus eſt caro, hoc eſt, homo Verbum

Non ſatis cõmodà Virgo mater homi nipara appellatur.

confitetur, quia & vnum secundùm vnitatem nouit existẽtem Christum, eundem vtiq; & Deum simul & hominem. Quomodo ergo non erubescit à nobis factos obiungere sermones?

D. CYRILLI ALEXANdrini Archiepiscopi Anathematismus secundus.

Si quis non confitetur carni secundùm, &c.

Theodoreti reprehensio.

Vnum quidem Christum confitemur, sanctis Apostolorum obedientes doctrinis, eundemque propter vnionem & Deum & hominem nominamus, secundùm substantiam verò vnionem modis omnibus ignoramus, tanquam peregrinam & alienam à Diuinis Scripturis & Patribus, qui eas interpretati sunt. Si autem hoc vult dicere, per vnionem secundùm subsistentiam, quæ hæc genuit, quòd temperamentum carnis & Diuinitatis sit factum, cõtradicimus omni virtute, & redarguimus blasphemiam: Necesse enim est, temperamentum sequi confusionem; ingressaque confusio, aufert vniuscuiusque proprietatem: Quæ enim temperantur, non permanẽt, vt primò fuerunt. Hoc autem de Deo Verbo, & qui ex semine Dauid est, dicere absurdissimum est. Oportet autem obedire Domino, ostendenti duas naturas, atque dicenti Iudæis: Soluite templum hoc, & tribus diebus suscitabo illud. Si autem temperatio facta est, neque Deus permanserat Deus, neque templum cognoscetur templum, sed & templum Deus, & Deus templum: Hoc enim exigit ratio temperamenti. Et superfluè Dominus ait Iudæis: Soluite templum hoc, & in tribus diebus suscitabo illud: Oportebat enim dicere: Soluite me, & in tribus diebus suscitabor; si verè aliquod temperamentũ factum fuisset atque confusio. Nunc autem ostendit soluendum templum, & suscitantem Deum. Superflua itaque secundùm subsi-

Temperamẽtum nõ esse in Christo.

Quod cum alio miscetur, non manet idem, quod erat.

Ioan. 2.

ſtentias vnio, quam pro temperamento nobis, ſicuti puto, proponit. Sufficit autem dicere vnionē, quæ naturarum proprietates oſtendit, & vnum edocet adorare Chriſtum.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

Præpoſterè ſubſiſtentię vocem torquet Theodoretus contra Cyrillum.

Ecce rurſus iſte fortis occaſionem contra nos oris effrenati fortuitam facere ſtudens, detrahit ſermoni, ſecundùm ſubſiſtentiam dicto. Determinat autem, quod inſolitum eſt ei, & peregrinè eam prolatam affirmat; non conſiderans, quia pro ſceleſtorum hæreticorum adinuentionibus harum dictionum virtus, veritatem è diuerſo examinans, deſtruere nititur, quod ab eis videtur oppoſitum. Neſtorio igitur vbique perimenti Dei Verbi ſecundùm carnem natiuitatem, & ſolarum nobis dignitatum vnitatem introducente, hominēque Deo copulatū dicēte, filiationis homonymia, id eſt, æquiuocatione honoratum, neceſſariò nos dictis illius repugnantes, ſecūdùm ſubſiſtentiam vnitatem dicimus factam; hoc, ſecundùm ſubſiſtētiam, nihil aliud eſſe declarantes, quàm ſolam Verbi naturam ſiue ſubſiſtentiam, quod eſt, ipſum Verbum, humanæ naturæ, ſecundùm veritatem vnitum, ſine vlla cōuerſione atque confuſione, ſicuti ſæpiſsime diximus; vnus intelligitur & eſt Chriſtus, idem Deus & homo.

Chriſtus cum vero Filio homonymos eſt Filius ſecundùm Neſtor. Quid ſit ſecūdùm ſubſiſtentiā vniri.

Hoc autem, vt opinor, etiam Theodoreto probatur dicenti ab humana natura Deum non eſſe ſeparatum; neque humanitatem absque Deitate intelligi. Igitur neque ſubſiſtentiis ſerui & Dei formam vnitam eſſe; neque ſanè communem hominem ſola dignitatum æqualitate cohoneſtatum, ſecundùm habitudinem Verbo copulatum eſſe dicimus; verùm ipſum, vt dixi, Filium Dei Vnigenitum, ſecundùm veritatem in vnitate ſibi vnitæ carnis eſſe, animam habentis rationalem, cum hoc, quòd & Deus maneat. At vir ille ſermonibus diſertus, & contemplationibus valens, Verbum definiuit eſſe temperamenti ſuſceptiuum, & dicere audet, & adfert iniurias, quæ ex contemperatione fieri ſolent; quaſi nos ignoraremus; vel fortaſsis ſibi ipſi placet, & verborum ornatu gaudet; nihilque aliud aſ-

Theod. ſuam eloquentiam & vafritiem oſtentare volens, Cyrillum impugnat.

ſequi-

sequitur, quàm opinionem, quòd possit prolixè loqui; & quòd nullum ab alio dictum, tanquam verum recipiat; vt aliquis esse videatur apud eos, qui rectè diiudicare nesciunt, quisnam fabuletur, & mentiatur; aut quis recta veritatis via incedat, & sermonibus sapientibus & necessariis vtatur: Nam & initio, fateor, credebam eum sensum capitulorum non ignorare; fingere autem quasi videatur ignorare, & in hac quibusdam morem gerere; atqui nunc verè illum ea ignorare comperio.

D. CYRILLI ALEXANdrini Archiepiscopi Anathematismus tertius.

Si quis in vno Christo diuidit, &c.

Theodoreti reprehensio.

Tenebricosa quidem & caliginosa est dictorum intelligentia, piis autem manifesta est ipsorum ineptia. Cui non est perspicuum, quòd copulatio & conuẽtus nihil differunt? Copulatio enim est, discretorum copulatio: Conuentus verò distantium coitus. At sapientissimus istorum verborum pater, quasi contraria posuit ea, quæ non pugnant: Non oportet, inquit, copulatione subsistentias coniungere, sed conuentu, & conuentu naturali; vel ignorans fortè, quid dicit, vel cognita blasphemans: Natura est. n. res necessariò compellens, & absque voluntate. Exempli gratia: Natura esurimus; arbitrio hoc non, sed necessitate patimur; natura sitimus, natura dormimus, natura spiramus aërem. Hæc autem omnia omnino sunt absque voluntate, vt dixi. Qui autem nihil horum in se recipit, necessariò finem vitæ accipit. Si igitur naturalis fuit Dei formę, & serui formæ vnio, à necessitate quadam cogitur, & non misericordia vsus est Deus Verbum formæ serui cõiunctus, & legislator omnium, necessitatis legem sequi inuenitur.

Copulatio et conuentus in idem concidunt.

Naturam necessitatis causam dicit Theodoreto.

Secundùm Theodoretum Verbum carni naturaliter vnitum non est; quia natura dicit necessitatem.

Verùm non ita nos docuit beatus Paulus, sed contrarium, Philip. 2.

tissimus. Existimauit autem, quòd debeat dici conuentus, & non copulatio; deinde industriæ suæ dexteritatem declarans, vnam vim ex significationibus ostendit; siue quis conuentum, siue copulationem factam esse dixerit. Ego verò cum admiratione deprehendo eius mentem subtili valere cõsilio: Solum enim nouit, vt videtur, quod à nullo, qui vspiam sit, ignoratur; & sic protritum est, vt etiam his eluceſcat, qui nihil, vel mundanæ, vel scholasticę sapientię tenent, vel audiendo mediocriter, & negligenter didicerunt.

Theodoretus ea solùm nouit, quæ nemo nescit.

Admiratus igitur eruditionem eius, illud dictum mecũ repeto: Paululum euigilãs quasi ex somno & crapula, is, qui amplum os contra nos dilatat. Vide subtiliter Sacramentum. Vnionem, quæ in Christo est, calumniantur quidem, qui præter sacrarum literarum mentem, iuxta suam ipsorum sententiam fœdè torquent: Dicunt enim diuisas esse à se inuicem, & omnibus modis seiungi naturas, & seorsim, ac particulariter vtramque esse; hominem autem sic coniunctum esse Deo per habitudinem contendunt, secundùm solã dignitatem, vel auctoritatem, vel secũdùm filiationis æqualem nominationem. Hanc opinionem tollit Anathematismus, nugacissimisq; illis vocum nouitatibus se opponit: Asserit enim vnitum secũdùm naturam, hoc est, non secundùm habitudinem, sed secundùm veritatem sanctæ carni Verbum rationalem habenti animã, nec vllo modo diuidẽdum esse, vt ne duos imaginemur filios, & impartibilem partiamur. At hic non intelligens, quidnam sit vnio naturalis, hoc est, vera, non confundens naturas, neque commiscens (ita vt alteram aliter esse oporteat, quàm vt est) puerile quoddam & frigidum suscipit argumentum, & bene se gerere arbitratur.

Hæretici naturas nõ solùm secernunt, sed etiam diuellunt.

Secundùm naturã vniri, idem est Cyrillo, quod secundùm veritatem vniri.

Et inquit: Si naturalis facta est vnio, exinanitio Verbi voluntaria non fuit, sed quasi ex vi & necessitate: Natura enim cogere solet. Adhæc dicat quis ei: Esuri, siti, & cætera facito, quæ ipse dixisti; carnis erunt naturales infirmitates, & in nobis ipsis motionem habent, quia naturam possidemus tyrannicis affectionibus obnoxiam. Ipsa autem Diuina & ineffabilis natura Verbi, nullo modo passionibus & necessitati subiecta est,

Natura nostra tyrannicis affectionibus obnoxia.

neq; ab vllo alio, nec à seipsa coacta est ad hoc, vt præter volũtatem caro fieret, & appropriaret sibi humanitatis formam, apprehenderetque semen Abrahæ. Quàm inconsideratè autẽ loquatur, nulli, qui voluerit, difficile erit videre: Dicit enim: Semper omnibus modis naturalia necessitatis legibus subiacebũt. Et ad demonstrationem hoc protulit, quòd præter volũtatem nostram esuriamus & sitiamus, natura in hoc prouocãte, etiamsi quis nolit. Atqui oportebat virum, & in his exercitatum habentem animum, etiam alia opera videre, quæ meritò maioris pensi erant. An nõ est verum, quòd homo secundùm naturam est rationalis? Itaque & ipse præter voluntatem suam coactè est rationalis? Cur autem? dic mihi, Deus omniũ an non secundùm naturam est Deus? an non secundùm naturam est sanctus, iustus, bonus, vita, lux, sapientia & virtus? Itaque præter voluntatem, & coactè est, quod est? At eum, qui sic voluerit sapere, opinor, quòd ad summam peruenerit amentiam.

Non subiacet necessitati, quod secundùm naturam est.

Homo suapte natura rationis compos, neque coactè hoc ipsum est.

Quid igitur nobis mendacium, tanquam murum inexpugnabilem & inuictum opponit? & putria problemata tractat, & audiens naturalem fieri vnionem, hoc est, veram & versionis expertem, inconfusumque omnino subsistentiarum cõuentum, attentat torquere vim dictorum, ita vt videantur non esse rectè facta? Nec formidauit audax ineuitabilibus necessitatibus subiicere Verbi naturam, secundùm similitudinem, quam nobiscum habet. Exinaniuit semetipsum non absque voluntate, sed voluntariè Vnigenitus est homo; & non, sicut tu dicis, suscepit hominem habitudinalem, donans ei copulationem, filiationisque gratia coronans, sicut nos. Atq; adeò licet nos intelligamus, vnitas esse subsistentias, hominemque factum & incarnatum esse Verbum, & videatur quodammodo secundùm hoc, naturalis dici à nobis vnio, eiecta non vera & habitudinali, quam nos per fidẽm & sanctificationem habemus; quia & Diuinæ naturæ facti sumus participes, sicut inquit Paulus: Qui adhæret Domino, vnus Spiritus est. Sed non subiicit necessitatibus & desideriis naturalibus affectionum expertem & liberum Deum Verbum.

Naturalis vnitas. Subsistentiæ vocẽ hic iterum naturarum loco vsurpat.

Theod. non naturalem, sed habitudinalem vnionem confingit.

Minùs propriè subsistentiæ vocabulũ hic rursum vsurpat.

1. Cor 3.

Quòd

Quòd autem vnita, post vnionem in duo separari debere non vult, mea sententia irreprehensibile est & inculpabile; maxime, ꝙ bonus ille Theodoretus hominem, qui nobis consimilis esse intelligitur, in exemplum assumpsit, & in duo diuidi non finit; quamuis ista eius consideratio contineat partitionem & diuisionem non repudiandã, quòd dixerim, quantùm ad sciendum attinet. Quia alterum quidẽ secũdùm naturam est anima, alterum verò secundùm suam naturam caro. Itaque secundùm similem rationem, vnionem diligenter inquirentes, quæ in Christo facta esse intelligitur, considerando quidem Diuinitatẽ & humanitatẽ, conuentum verum secundùm vnionem factũ esse dicimus; non ignorantes, quòd aliud quiddam, quàm caro, secundùm naturam sit Dei Verbum; & aliud secundùm suam naturam sit caro. Non est autem tutum, semel secundùm carnem vnitum dissecare; neque in duos filios dimetiri vnum Christum, & Filium, & Dominum permittet vlla rectæ fidei ratio; ita nos sancta Diuinitusque inspirata Scriptura erudiente. Verùm illi non tanta cura est de veritatis dogmatibus; nosse autem quid in rebus vtendis necessarium sit, non mediocriter studet; vt si quid ad iniurias natum sit, mendaciis illud verisimiliter adornet, satis etiã ad calumniandum instructus, sed audiat à nobis: Quid gloriaris in malitia, potens iniquitate; tota die iniustitiam cogitauit lingua tua.

Expenditur vnio Verbi cum carne ex vnione animæ cum corpore.

Scriptura in Christo non admittit diuisionem.

Psalm. 51.

D. CYRILLI ALEXANDRINI Archiepiscopi Anathematismus quartus.

Si quis eas voces, quæ in Apost. &c.

Theodoreti reprehensio.

Sunt & hæc his, quæ iam dicta sunt, cognata & assimilia: Vult enim tanquam temperatione facta, in sermonibus, qui in sacris Euangelicis & Apostolicis scriptis dicti sunt,

nullam esse differentiam, licet eos Arrium, & Eunomium, & cæteros hæresiarchas oppugnare glorietur. Dicat igitur ille sacrorum dogmatum diligentissimus Doctor, quomodo hæreticorum blasphemiam redarguat, dum ea, quæ humiliter, & congruè à serui forma dicuntur, Deo Verbo aptat? Illi enim hoc facientes, minorem, & creaturam, & factura̅, & seruum, & ex nihilo Filium Dei esse docendo statuunt. Cui igitur nos, qui diuersa, quàm illi, sentimus, & consubstantialem esse, & coæternum Deo & Patri Filium confitemur, Opificemq; omnium, & Factorem, & Ornatorem, & Gubernatorem, & Administratorem, & in omnibus Sapiẽtem & Omnipotentem; immò ipsammet sapientiam affirmamus; cui, inquam, attribuemus illud: Deus meus, Deus meus, vt quid me derelinquisti? Et illud: Pater, si possibile est, transeat poculum istud à me. Et: Pater, salua me ex hac hora. Et illud: Horam illam nullus nouit, neque Filius hominis. Et alia, quæcunque humiliter ab ipso, & à sanctis Apostolis de ipso dicta scriptaque sunt? Cui famem & sitim adaptabimus? cui fatigationem & somnum? cui ignorantiam & formidinem? Quis Angelico subsidio habebat opus? Si hæc Dei Verbi sunt, quomodo ignorauit sapientia? Quomodo vocata est sapientia ignorantiæ infirmitati obnoxia? Quomodo verax fuit, dicens habere se omnia, quæ Pater, cùm Patris cognitionem non habeat? Solus enim, inquit, Pater nouit diem illum. Quomodo fuit incommutabilis imago Genitoris, non omnia, quæ Genitoris sunt, referens? Itaque si quidem hoc dicens verax fuit, quis ista eum ignorare suspicaretur? Si autem diem sciens, ignorare se illam dicere voluit, vide, in quam blasphemiam, quod colligitur, euadat, si Veritas mentiatur? quæ immeritò Veritas dicitur, si quid in se habet Veritati aduersùm. Si autem Veritas non mentitur, neque Deus Verbum diem, quem fecit, ignorat, quem ipse ab aliis distinxit, in quo orbem iudicaturus est. Sed habet Patris sapientiam imago incommutabilis. Non igitur Dei Verbi est ignorantia, sed formæ serui, quæ tanta per illud tempus sciebat, quanta Deitas inhabitans reuelabat. Hæc & de aliis similibus dicenda sunt.

Cyrillus, qui hìc impugnatur, nusquam docet, inter voces, quæ Christo tribuntur, non esse secernendum: Docet autè quicquid de Christo dicitur, id de vnotãtùm dici, & hoc verum est.

Matth. 27.

Matth. 26.

Ioan. 12.

Matth. 24.

Luc. 22.

Nihil hæc omnia contra Cyrilli doctrinam.

Marc. 13.

Et hæc quoq; imperitè dicuntur: Nihil enim discebat anima Christi per nouam reuelationem.

Quam

Quam enim rationem haberet, Deum Verbum dicere ad Patrem: Pater, si possibile est, transeat à me poculum istud; veruntamen non quod ego volo, sed quod tu? Multa enim incongrua rursus hinc accidunt. Et primùm discordes erunt Pater & Filius; & alia quidem vult Pater, & alia Filius. Ait enim: Veruntamen non quod ego volo, sed quod tu. Deinde magnã rursus ignorantiam considerabimus in Filio: Inuenietur enim ignorans, an possibile sit, vel nõ, quòd transeat poculum: Hoc autem de Deo Verbo dicere impium, & blasphemia plenum foret: Sciebat enim accuratè, qui propter hoc aderat, qui spõte nostram naturam assumpserat, qui seipsum exinaniuerat, quisnam Sacramenti dispensationis finis futurus esset. Vnde & sanctis Apostolis prædicebat: Ecce ascendimus Hierosolymã, & Filius hominis tradetur in manus Gentium, vt illudant ei, & flagellent, & crucifigant; & tertia die resurget. Qui igitur hoc antea prædicauit, & Petrum deprecantem, ne hoc fieret, corripuit, quomodo deprecatur, ne fiat, qui manifestè sciebat omnia euentura? Quomodo autem non absurdum, Abraham quidem ante multa secula diem eius vidisse, & gauisum esse: Et Esaiam similiter prædixisse salutarem eius passionem, & Hieremiam, & Danielem, & Zachariam, atque adeò omnem Prophetarum chorum; ipsum verò, & ignorare, & liberationem petere, & deprecari, quod in salutem orbis futurum erat? Igitur hæc verba, non sunt Dei Verbi, sed formę serui, quę metuebat mortem, eò quòd nondum erat mors destructa; cui etiam formæ Deus Verbum, loco timori dato, hæc dicere permisit, vt assumpti appareret natura; & ne eum, qui ex Abraham & Dauid descenderat, putatiuum, vel phantasticum crederemus; vnde impiorum hæreticorum societas hanc blasphemiã protulit. Igitur ea, quæ dicta & facta sunt Deum decentia, Deo Verbo accõmodemus; quæ verò humiliter dicta & facta sunt, formæ serui aptemus, vt ne eodem, quo Arrius, & Eunomius, blasphemiæ morbo laboremus.

Matth. 26.

Ineptis plane: Verbum enim non solùm erat Verbum, sed simul quoque homo.

Luc. 18. Multiplicas verba, Theodorete, sine vllo sensu; neque enim satis intelligis, quid dicas, aut quid impugnes. Matth. 16. Ioan. 8.

Imò verò sũt ipsius met Verbi, sed secundùm formã serui.

Omnia vni ad numerum tribuenda sunt, Theodorete, sed diuersa ratiõe.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

En quantò satius foret amicè eum, cuius mens ab odio & affectionibus libera est, dictorum nostrorum vim exquirere? Verùm hoc minimè pensi facit; vrget autem, vtcunque sibi visum fuerit. Etenim dicit: Sunt & hæc his, quæ iã dicta sunt, similia: Vult enim tanquam temperatione facta, in sermonibus, qui in sacris Euangelicis & Apostolicis scriptis dicti sunt, nullã esse differentiam; licet eos Arrium, & Eunomiũ, & hæresiarchas cæteros oppugnare glorietur. Verùm hæc quidẽ ille: Ego autẽ intantùm caui, ne dicerẽ contemperatas inter se naturas, mistionemque & confusionem, ac versionem tolerandam, quantùm & ipse in hoc rectè sapit: qui nec sermonum differentiam è medio sustulimus: Scimus enim, quòd alij quidem tales sunt, vt de Deo decenter dicantur; alij verò humanum morem sapiunt; & illi quidem summam docent gloriã; hi autem exinanitionis mensuræ conuenientiores sunt. Cæterùm dicimus eos nõ duabus personis inter se modis omnibus distinctis distribuendos: Nam si vnus est Dominus noster Iesus Christus, vnaque fides, quæ in illum, & vnum Baptisma, vna quoque eius, tanquam vnius erit persona. Et quandoquidem idem Deus est simul ac homo, congruenter & absque reprehensione de illo dicentur sermones, siue Deo digni, siue humani sint; neque diuina & ineffabilis eius natura, vel in minimo in excellentia Patris per hoc, quod loquimur ea, quę humanitatem sapiunt, minuitur; neque propterea minùs creditur dispensatio cum carne, quando cum hoc, quod est Deus, & homo, sicut nos, factus esse prædicatur.

Theodoretus hostiliter agit.

Cyrillus, neq; naturas confundit, neque vocum discrimen respuit, sed personarũ tantùm dualitatem tollit.

Ephes. 4.

Humana, q̃ Verbo tribuuntur, Diuinitati illius nihil quicquam præiudicant.

Itaque omnia sunt vnius Christi, tam ea dicta, quæ Deum decent, quàm quæ humanitatem referunt: Nam siquidem nõ fuisset Verbum, quod ex Deo Patre est, homo factum, non humanitus, vt de nobis, ita & de ipso fieret sermo: Quoniam autem verum est, quòd similiter sicut nos, particeps factus est sanguinis & carnis, & assimulatus est fratribus per omnia nobis videlicet, stultissimè dispensationem sapientissimam irrident, vocem humanam non ferentes, sermonisque vtilitatem, quasi ad alterum seorsim Filium, formam serui, sicut ipsi dicunt, referre studentes? Omninò autem stultum foret,

Heb. 2.

Egregiè suam amentiam prodũt, qui Verbo incarnato humana tribuere verentur.

ret, fingere quidem, quòd metuantur hæreticorum morosi-
tates, quasi traditionem rectæ fidei extra suam dignitatem a-
uecturi sint: Melius autem dixerim & longè eruditius esse, hu-
manas aptare voces non alteri personæ magis, quæ seorsim &
particulariter intelligatur esse Filius; &, sicut ipsi dicere solent,
formæ serui attribuere, aut potiùs humanitatis mẽsuris: Nam
eum, qui simul Deus est ac homo, vtrunque sermonem admit-
tere oportet.

Humana rectiùs tribuuntur Verbo incarnato, quàm alteri personæ, vel ipsi secundùm se formæ humanæ.

Atqui miror, quomodo ipse simulet, quòd confiteatur
vnum esse Christum, qui idem Deus simul sit & homo: Nam
quasi in obliuionem adductus esset eorum, quæ bene se habe-
re putauit, separat iterum vnum in duos, dum Saluatoris vo-
cem apponit, dicentis: De die vel hora illa nemo nouit, neque
Angeli cœlorum, neque Filius, nisi Pater. Deinde sapientiam
esse affirmans Verbum ex Deo Patre natum, quæ & omnia fu-
tura prænoscat, adiicit & dicit: Non igitur Verbi Dei est, igno-
rantia, sed formę serui, quę tanta per tempus illud sciebat, quã-
ta Deitas inhabitans reuelabat. Hæc & de aliis similibus dicẽ-
da sunt. Igitur si non mentiris, dicens vnum esse Christum, &
Dominum Iesum, eundem scilicet Deum & hominẽ, vtiq; di-
uidis, & duos dicere Filios nõ erubescis. An nõ planè duo sunt,
siquidem non est idem, qui dimensam habet scientiam cũ eo,
qui nouit omnia? Et cum eo, qui partiariam recipit reuelatio-
nem, is, qui perfectus est in sapiẽtia, & tanta cognoscens, quã-
ta & Pater: Et si quidem est vnus & idem propter veræ vnitatis
causam, & nõ alius atq; alius disiũctimq; & particulariter, eius
omnino erit etiam hoc scire, & neutiq; vt solùm putetur scire.

Theod. imprudẽs vnum in duos diuidit. Marc. 13.

Vnus & idem, & qui scit omnia, & qui nescit aliqua. Matth. 24.

Itaque nouit quidem diuinè, sicut sapientia Patris, cùm
dispensatiue mensurã ignorantis humanitatis assumpsit; pro-
priumq; sit hoc cum aliis; quanquam sicut dudum dixi, igno-
rans nihil, sed sciens omnia cum Patre: Nam propter quã cau-
sam esurire, & ex itinere fatigari dicitur, quamuis vita & viui-
ficus sit, vt Deus; & ipse sit panis viuus, qui de cœlo descendit, &
dat vitam mundo; & insuper ipse sit virtutum Dominus? Ve-
rùm vt credatur secũdùm veritatem factus homo, appropria-
uit sibi humana in bonis suæ naturæ mansionem stabilem ha-
bens,

Matth. 4. Ioan. 4. Ioan. 6. Verbum eodem sensu dicitur quædam nescire, quo sitire, famere, defatigari

bens, & indiuulsè retinens ea, in quibus ſemper erat, & eſt, & erit. Iam qui reuelationem datam eſſe dicit formæ ſerui ab inhabitante Deo, eamque menſuratam, is Emmanuelem Prophetam nobis facit, Deiferumque hominem, atque aliud nihil. Porrò putat quis ſapienter, & irrefragabiliter dictum: Nã ſi Dei Verbum eſt, qui clamauit: Pater ſi poſsibile eſt, tranſeat à me poculum iſtud; & primùm quidem facit diſcordẽ Filium cum Patre, iniuriaque deprecatur, ne bibat poculum, quamuis, inquit, non ignorans mundo ſalutem allaturam paſsionẽ ſuam. Igitur, inquit, non erunt tales Verbi voces. Itaque viciſſim audiat & à nobis, qui tam adulterinis cogitationibus vacat. Quoniam tibi videtur à Deo Verbo tales voces amouendas eſſe, ſolique ſerui formæ adaptandas, igitur non in duos iterum Filios vnum partiris? Et quis hoc ſapientium perſicuè non cognoſcet?

Eſa. 7. Theodoret⁹ Chriſtũ hominẽ Deiferum vocat. Matth. 26.

Nam dicit fortaſsè quidam: Heus cur tuas ſequeris cogitationes? Quia nec credibile, nec rationi conſentaneum, vt forma ſerui paſsionem declinet, & cum Patre, & inhabitante Verbo diſsidere videatur: Sciebat enim (opinor) paſsionem ſuam omnibus, qui ſub cœlo ſunt, & quos mors vicerat, ſalutarem, & vitæ conciliatricem fore. Oportebat ſanè, inquit, videri etiam metu ſuperiorem, diuinoſque nutus ſequi paratum. Agè non ſentis, qui temere nugatus es, quænam ſit talis cogitationum confuſio? Ego autem, quòd parua quidem ſint omnia hæc humana Verbo ex Deo nato, abſque mora dixero: Quæro autem, cuius fuiſſe putetur exinanitio, & quis hanc voluntariè tulerit. Itaque ſi quemadmodum alij dicunt, forma ſerui, vel quod eſt ex ſemine Dauid, quomodo vel quo pacto exinanitum eſt, ſi à Deo aſſumptum eſt? Si autem ipſum Verbum, quod in forma & æqualitate Dei & Patris exiſtit, ſeipſum exinaniuiſſe dicitur; quomodo, vel quo pacto exinanitum eſt, ſi refutauit exinanitionem? Exinanitio autẽ Deo Verbo verſionis & paſsionis neſcio, eſt facere, & dicere quiddam humanum, propter diſpenſatiuum ad carnem cõuentum: Tametſi autem factus ſit homo, nullo modo Sacramenti ratio naturã eius læſit: Manſit enim quod erat, etiam in humanitatem ſeſe demit-

Validiſsimè inſulſas Theodoreti reprehẽſiones cõfutat.

Humana natura non tulit exinanitionẽ, ſed Verbũ.

Argmtum dilẽma.

demittens, propter mundi ſalutem ac vitam. Ea propter non in duas perſonas, ſed tanquam in vnum Chriſtum, & Filium, & Deum Euangelicas, & ſanctorum Apoſtolorum referentes voces; neque Diuinam eius imminuimus naturam & gloriam propter humana; neq; diſpenſationem negamus, ſed propter nos factam ipſius Verbi incarnationem credimus.

Omnia, quæ quouis modo, de Chriſto prædicãtur, ad vnam perſoram pertinent.

D. CYRILLI ALEXANdrini Archiepiſcopi Anathematiſmus quintus.

Si quis audet dicere Chriſtum &c.

Theodoreti reprehenſio.

Participem fuiſſe, ſicut nos, ſanguinis, & carnis, & animæ immortalis Deum Verbum propter vnionem cum iſtis dicimus: Carnem autem Deum Verbum conuerſione quadam factum eſſe; non ſolùm non dicimus, ſed & eos, qui dicunt impietatis ſugillamus: Pugnare enim hoc & ipſis dictis videtur: Nam ſi conuerſum eſt Verbum in carnem, non communicauit nobiſcum carni & ſanguini, ſed eſt aliud præter hæc: Si autem aliud quiddam, prẽter illud, eſt caro, non ipſum in carnẽ eſt verſum. Igitur communicationis nomine vtentes; ſicut vnum quidem Filium adoramus, & eum, qui aſſumpſit, & id quod aſſumptum eſt: Naturarum autem differentiam cognitam habemus, & Deiferum hominem (ſicut à multis ſanctis Patribus dictus eſt) non deuitamus; quorum vnus magnus ille Baſilius in ſermone de ſancto Spiritu ad Amphilochium hoc vſus eſt nomine; & in explanatione quinquageſimi noni Pſalmi: Vocamus autem Deiferum hominem, non quòd particularem quandam gratiam acceperit; ſed quòd omnem vnitam habeat Filij Deitatem: Hoc enim interpretans beatus dicebat Paulus: Videte, ne quis vos deprædetur per Philoſophiam & inanem deceptionem, ſecundùm traditionem hominum, ſecundùm

Neq; Cyrillꝰ quoque vſquã hoc dixit, aut docuit.

Deiferum hominem eſſe Chriſtũ, Theodoretus ex Baſilio ꝓbare nititur.

Coloſ. 2. Quo ſenſu Chriſtus Deifer homo dicatur ſecundùm Theodoretum.

cundùm elementa huius mundi, & non ſecundùm Chriſtum; quia in illo habitat omnis plenitudo Deitatis corporaliter.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

Pergit aniliter nugari Theodoretꝰ.

Iterum etiam in hoc loco, quàm inaniter nugetur, oſtendere facilimum fuerit: Dicimus enim nos, non debere ab aliquo Deiferum hominem nominari Chriſtum, vt non ſicut vnus Sanctorum intelligatur, ſed magis Deus verus prædicetur Verbum Dei, quod factum eſt homo, & incarnatum eſt. Perſtringit autem ille iterum ea, quæ rectè dicta ſunt, variisq; modis prodigiosè & falsè concionatur. Inquit autem, ꝙ nos dicamus Verbum Dei conuerſum eſſe in naturam carnis, & cogitatus ſuos manifeſtat, quibus effodere, & in lucem eruere ſtudeat, Verbum Dei non eſſe conuertibile. Id quod ſæpiſsime dixi, hoc nunc quoque neceſſariò dico; cùm nemo ſit, qui dicat Diuinam incorruptibilemq; Verbi naturam, in carnem terrenam transformari, omnibus vno conſenſu inconuertibilem eſſe teſtantibus, ceſſate ſuperuacaneos exantlare labores, vt eos, qui minimè decepti ſunt, copioſis argumentis certiores faciatis, quòd Verbum Dei ſecundùm naturam ſit incorruptibile & immutabile: Quis enim ita ſtupidus & inſipiens eſt, vt tam turpia, & ab ipſis fortè inſipientibus refutata, ſentire, & dicere velit?

Nemo Catholicorum vnquam docuit, Verbū in carnē eſſe cōuerſum.

Theodoretꝰ Chriſtum facit vnum ſimilem nobis.

Obſtupeſco autem, quòd cùm vbique Deum eſſe Emmanuelem affirmet, in his deprehendatur illi Propheticam menſuram tribuere: Hominem enim eum eſſe Deiferum dicit, vt videatur ſimilis nobis, qui per ſanctum Spiritum Deum omnium habemus in nobis habitantem: Habitat enim in cordibus noſtris, & ſumus templa Dei viuentis. Neque idem fuerit dicere, Verbum factum eſſe hominem; & putare, Deum habitare in homine; etiamſi, vt eſt, vera beati Pauli vox eſt; quòd complacuit in ipſo habitare omnem plenitudinem Deitatis corporaliter. Sed vnum, inquit, eſſe Deum Patrem

Coloſ. 2. Diuinitas corporaliter in Chriſto habitat, vt ſpiritus

&

& Filium Dominum Iesum Christum, per quem omnia. Dicit autem quis & in homine habitare spiritum eius. Deniq; & de nonnullis scriptum est: Eos autem, qui inhabitant domos luteas, ex quibus & ipsi de eodem luto sumus. Igitur vnus intelligitur, & est secundùm constitutionem homo, & ex carne, & ex rationali anima illam inhabitante.

hominis in homine, & homo in domo lutea, hoc est in terreno corpore.

Quare igitur non cessat rectam minimeque peruersam rationem conturbare? Aliquando enim vnum dicit Christum & Dominum; eundemque Deum simul ac hominem; aliquando verò Prophetarum mensuram ei dans, Deiferum hominem appellat; ignorans fortasis, quòd illum nobis æqualem faciat; quandoquidem non est Deus verus, sed templum, quod inhabitat Deus Verbum, sicut & in nobis. Verùm Diuina Scriptura secus habet: Verbum enim caro factum est, & habitauit in nobis, nequis putet secundùm conuersionem & transmutationem in carnis ipsius naturam transformatum esse. Iam factum caro, hoc est, homo, non est Deifer homo, in exinanitionem spontaneam seipsum demittens, & suam faciens carnem, quam ex muliere accepit; carnem inquam, neque animæ, neque mentis expertem, sed animam & mentem habentem. Memores autem eius sumus qui suum corpus templum appellauit, verùm non propter habitudinem; sicut & in nobis per Spiritum sanctum est, inhabitationem censeri voluit; sed vnus secundùm vnionem intelligitur Christus & Filius.

Theodoretus, vt inconstantes solēt, Christum modò Deum, modò hominem Deiferum appellat.

DIVI CYRILLI ALEXANDRINI Archiepiscopi Anathematismus sextus.

Si quis dicit Deum aut Dominum esse &c.

Theodoreti reprehenſio.

Phil. 2. Forma ſerui.

Beatus ille Paulus, quod aſſumptũ eſt à Deo Verbo, formã ſerui appellat; quandoquidem vnionem aſſumptio præceſsit. At vbi de aſſumptione diſſerit idem beatus Paulus, formam ſerui aſſumptam appellauit naturam. Non vltra locum habet, vnitate facta, ſeruitutis nomen: Quamobrem idem Gal. 4. Apoſtolus ſcribens his, qui in illum crediderant, dicebat: Atque adeò iam non eſt ſeruus, ſed Filius. Et Dominus diſcipulis: Ioan. 15. Non iam ſeruos vocabo vos, ſed amicos; multò autem magis initium noſtræ naturæ, per quod & nos adoptionis donũ aſſecuti ſumus, à ſerui cognominatione liberatum eſt. Deum igitur fatemur & ſerui formam, propter vnitam ipſi Dei formam. Eſa 9. Et credimus Prophetæ etiam puerum Emmanuelem appellanti, & natum puerum, & magni conſilij Angelum, & admirabilem, & conſiliarium, & Deum fortem, & poteſtatem habentem, & Principem pacis, Patremque futuri ſeculi. Veruntamen idem Propheta etiam poſt vnionem prædicans aſſumpti naturam, ſeruum appellat eum, qui ex ſemine Abrahæ ſit, dicens: Eſa. 49. Seruus meus es tu Iſraël, & in te glorificabor. Ibidem. Et iterum ſic inquit: Dominus, qui formauit me ex vtero ſeruum ſibi. Eſa. 42. Paulò pòſt: Ecce dedi te in fœdus populi, in lucem Gentium, vt tu ſis in ſalutem, vſque ad vltimum terræ. Quod autem formatum eſt in ventre, non Deus Verbum, ſed ſerui Phil. 2. forma eſt: Non enim Deus Verbum conuerſus factus eſt caro; ſed aſſumpſit carnem, anima rationali præditam.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

De Sacramento diſpenſationis Vnigeniti cum carne, ſuperiores ſermones, quos fecimus, præſens ſermo coniunctus monſtrabit decentes ac rationabiles, idq; facilimè: Vnigenitus enim Filius, qui eſt in forma Dei Patris, & æquæ cum illo menſuræ

mensuræ per omnia, par gloria & libertate, forma serui assumpta, frater appellatus est eorum, qui sub seruitutis iugo erant, hoc est, noster. Itaque quasi vnus ex nobis persoluit didrachma, censum exigentibus; & factus est legislator sub lege, quasi homo; quasi Deus docebat discipulos suos; quia & Filius est verè, & in forma serui propter carnem; tametsi secundùm naturam propriam liber sit, vtpote Deus & ex Deo. Veruntamen tanquam proprium habens, propter exinanitionis mensuram, tributorum exactoribus subditus erat. Atque adeò si quis dicat seruum eum appellari, propter vocem sanctorum Prophetarum nullo modo offendi decet: Cognouerunt enim per reuelantem eis Spiritum sanctum, quòd Verbum ex Deo Patre fieret homo. Erat quidem & sic liber, tanquam Filius.

Matth. 17. Liber noster causa seruus factus.

Verbum propter præuisam incarnationem serui nomine à Prophetis designatum.

Neque sic tamen mensuram exinationis optimè factæ, faciebat contemptibilem, configuratus nobis, seruitutis iugo subditis. Sic & Deum suum Patrem dicit, quamuis natura Deus existeret, & ex ipso; & nullo modo gignentis eminentia minor. Cùm Nestorius igitur sic scribat de Christo: Atque adeò passus Pontifex misericors, non Deus viuificator eius, qui passus est; & Deum Christi, Deum Verbum nominauit, adieceritque: Erat autem ipse & infans, & infantis Dominus; hos illius sermones, nos non solùm indecorè, sed & impiè dictos asserimus: Nam si Deus est Christi Verbum, quod ex Deo Patre est; duo vtiq; erunt modis omnibus & incunctanter. Quomodo autem intelligitur ipse infans & infantis Dominus? Non igitur dicetur suimetipsius Deus ac Dominus Emmanuel; quandoquidem ipse idem simul est Deus ac homo, eò quòd Verbum Dei homo factum & incarnatum est. Quia autem Deitas aliud quiddam est secundùm suam naturam, aliud autem secundùm naturam suam humanitas, quomodo quis vacillârit? Veruntamen vnus est Christus ex duabus Deitatis & humanitatis naturis secundùm dispensationis vnitatem.

Impia Nestorij dicta.

Iuxta Nestorij blasphemiam Verbum est Christi Dominus.

D. CYRILLI ALEXANdrini Archiepiſcopi Anathematiſmus ſeptimus.

Si quis tanquam hominem Ieſum operante, &c.

Theodoreti reprehenſio.

Si mortalis eſt humana natura, Deus Verbum autem vita & viuificans; ſuſcitauitque templum à Iudæis ſolutum, & in cœlos euexit, quo pacto forma ſerui per formam Dei glorificata non eſt? Cùm enim natura ſit mortalis, facta eſt immortalis propter vnionem cum Deo Verbo. Aſſumpſit, quod non habebat; quod autem non habebat, vt aſſumpſit, & glorificauit, ab eo, qui dedit, glorificatus eſt. Idcirco & Apoſtolus clamat: Secundùm efficaciam roboris virtutis eius, quam operatus eſt in Chriſto, excitato eo ex mortuis.

Ioan. 2. Hæc omnia eò tẽdunt, vt oſtendat Verbum & hominem Chriſtum inter ſe eſſe diſtincta. Ephes. 1.

Diui Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

Qui Chriſtum Ieſum nominant, non vnum quendam ſicut nos vulgarem hominem, ſed Verbum ex Deo natum, hominem factum & incarnatum auditoribus ſignificant; atque adeò ſi quid, quod dignè Deo tribuitur, per corpus eius, quod vt organum ſibi miniſterium exhibet, factum eſſe dicatur; nihilominùs virtutum Dominus Chriſtus operans eſt, non concedens alteri, vt operetur; quemadmodum ſcilicet beatis Apoſtolis poteſtatem contra ſpiritus immundos dedit, vt illos eiicerent, & curarent omnem morbum, & languorem in populo. Propterea beatus Paulus inquit: Non auſim aliquid loqui, quod non operatus eſt per me ſermone & opere Chriſtus, in virtute ſignorum & prodigiorum, in virtute Spiritus ſancti. Gaudentes autem & beati diſcipuli, acceſſerunt aliquando ad Chriſtum, & dicebant: Domine, etiam Dæmonia nobis ſubiiciuntur

Matth. 10. Non ita Chriſtus per Spiritum operabatur vt Apoſtoli: Hi enim per alienum; Chriſtus per proprium.

Luc. 10.

ciuntur in nomine tuo: Operatos enim esse per Christum in Spiritu sancto dicimus, quòd alij ab ipso fuerint. Sed non ita de Christo intelligimus; quòd à Verbo in Spiritu ad operandum motus sit, quasi alius sit Filius, præter Vnigenitum ex Deo: Vnum enim monstrauit vnio, & propterea cauemus, ne in duos illum diuidamus: Nam quamuis secundùm Scripturas Verbum caro factũ est; attamẽ & sic secundùm veram vnionẽ, quæ & mentem & sermonem excedit, Vnigenitus Filius est.

Itaque ipse vnus & solus Christus Iesus, quasi per organum sui corporis operatus est Diuina signa; & non operandi virtutem habuisse eum dicimus, secundùm similitudinem Sanctorum: Prophanum enim hoc esset, atq; valde absonum: Iam quia ex mortuis corpus suum excitauit (secundùm quod vita est & viuificator) ipse semetipsum glorificare videtur, naturam suam viuificare declarãs, neque alteri cuidam in hoc eam gloriam largitus est. Sanè & ad Deum Patrẽ, qui in cœlis est, dicebat: Pater glorifica me gloria, quam habui, antequàm mũdus esset apud te, quamuis & Deus esset, & ex Deo secundùm naturam, & gloriæ Dominus. Deinde quomodo sicut gloria egens, gloriam, quam ante secula habuit, petit? Nempe quia factus est homo, & per carnem suam gratia Dei, pro vniuersis mortem gustauit, secundùm quod dicit beatus Paulus: Cauens enim ignominiam, quæ inde colligi posset, resurrectionem prædicit; per quã, quia & vita & viuific⁹ est, Deus esse rectè cognoscitur, & sic à nobis creditur. Glorificauit igitur nõ alium quempiam, sed seipsum declarans vnitum sibi templum secundùm veritatem, quod nec morte domaretur. Porrò quòd vnitum illi corpus, neque animæ, neque mentis expers credamus, sed animam mentemque habens, sæpissime à nobis dictum est.

Christus per proprium Spiritum et corpus patrauit signa.

Ioan. 17. Quo sensu Verbum suapte natura glorioſum petat gloriam.

Hebr. 2.

Verbum glorificauit seipsum, suscitans proprium templum.

D. CYRILLI ALEXANDRINI Archiepiscopi Anathematismus octauus.

Si quis audet dicere assumptum, &c.

Theodoreti

Theodoreti reprehenſio.

Vnam quidem, vt ſæpe dixi, glorificationem Domino Chriſto tribuimus, & ipſum Deum ſimul ac hominem confitemur: Hoc enim nos vnionis docuit ratio. At naturarum proprietates dicendo non vitabimus: Neque enim Deus Verbum verſionem in carnem accepit, neque viciſsim homo perdidit, quod erat, nec in naturam Dei transmutatus eſt. Igitur vtriusque naturæ proprietates dicimus, Dominum Chriſtum adorantes.

Indicat rurſum Dei Verbum homini ſecundùm habitum vnitum fuiſſe.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

At nos, vir eximie, qui meliora verioraque credere aſſueuimus, & ſubtiliores intellectus ad accuratam Sacramenti huius manifeſtationem & cognitionem adplicamus, ſecundùm quod ſacris Scripturis, & ſanctorum Patrum æquis interpretationibus videtur; non hominem aſſumptum eſſe dicimus à Deo Verbo, & copulatum illi ſecundùm habitudinem quandam, quæ extrinſecus intelligatur, ſed hominem eum factum eſſe definimus. Et hanc ob cauſam excidiſſe à pietate dogmatum eos, qui audent dicere, aſſumptum hominem adorãdum cum Filio & Deo, vt alterum cum altero: Nam ſi quidem ipſe eſt Deus ac homo, ipſe adoratur, ſicut vnus adorandus eſt adoratione vna, & non coadoratur & conglorificatur Deus; ne Emmanuel credatur eſſe homo ſimpliciter communis, & ſicut nos per gratiam Diuinæ gloriæ participes. Confiteri autem decet Deum in carne propter nos verè hominem factum, non tranſitu naturæ ſecundùm alterationem & verſionem, ſed vnionis diſpenſatione.

Verbum homo factum, non homini ſecundùm habitũ adiunctum.

D. CYRILLI ALEXANdrini Archiepiſcopi Anathematiſmus nonus.

Si quis dicit vnum Dominum, &c.

Theo-

Theodoreti reprehensio.

Hic manifestè anathematizare præsumpsit non eos modò, qui nunc piè sentiunt; sed & eos, qui olim veritatis fuêre præcones, atque adeò Euangeliorum scriptores, sanctorumq; Apostolorum chorum, & Gabrielem Archangelum: Primus enim ille Christum secundùm carnem ex Spiritu sancto natum esse, idque ante conceptionem prædicauit, & post conceptionem ipsum Ioseph docuit. Mariæ quidem roganti: Quomodo erit mihi hoc, quoniam virum non cognosco? dicebat: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideo quod nascetur in te sanctum, vocabitur Filius Dei. Iosepho autem inquit: Ne timeas accipere Mariam vxorẽ tuam; quod enim in ea natum est, ex Spiritu sancto est. Et Euangelista: Cùm esset, inquit, desponsata mater eius Maria Ioseph, inuenta est prægnans de Spiritu sancto. Quin & ipse Dominus Iesus ingressus in Synagogam Iudæorum, acceptóque Propheta Esaia, hunc locum legit, in quo dicit: Spiritus Domini super me, eò quòd vnxit me &c. Subdit autem: Hodie completa est scriptura ista in auribus vestris. Beatus etiam Petrus loquens cum Iudæis, hoc testatur, dicens: Iesum Nazarenum, quem vnxit Deus Spiritu sancto. Sed & Esaias ante multas generationes talia præsagiuit: Egredietur virga de radice Iessæ, & germen ex radice eius orietur, & requiescet super eum Spiritus Dei, Spiritus sapientiæ, & intellectus, Spiritus consilij, & virtutis, Spiritus scientiæ, & pietatis, & Spiritus timoris Dei implebit eum. Et iterum: Ecce puer meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ; ponam Spiritum meum super eum, iudicium gentibus proferet. Hoc autem testimonium & Euangelista in suis conscriptionibus posuit.

Bona verba mi homo.

Matth. 1.

Luc. 1.

Matth. 1.

Nihil, Theodorete, faciunt hæc oĩa contra Cyrillum, qui Christum secundùm naturam humanã Spiritum accepisse nusquã negat.

Esa 61.

Luc. 4.

Esa 11.

Esa. 42.

Sed & ipse quoq; Dominus in Euangeliis ad Iudæos ait: Si autem in Spiritu Dei ego eiicio dæmonia, appropinquauit super vos vtique regnum Dei. Et Ioannes: Qui misit me, inquit, baptizare in aqua, ipse mihi dixit: Super quẽ videris Spiritum descendentem, & manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto. Non itaq; in Prophetas solos & Apostolos,

Luc 11.

Ioan. 1.

neque in Gabrielem solùm sacrorum dogmatum subtilis examinator, sed in ipsum quoq; Saluatorem omnium blasphemias extendit: Ostendimus enim & ipsum Dominum; nunc quidem Iudæis post lectionem, qua ait: Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me &c. dicentem: Hodie scriptura hęc completa est in auribus vestris; nunc autem ad eos, qui dicebant, in Beelzebub eum eiicere dæmonia, dicentem, se in Spiritu Dei eiicere Dęmones. Nō autem dicimus, Deum Verbum Patri consubstantialem & coæternum à Spiritusancto formatum esse & vnctum; sed in nouissimo dierum humanam ab eo assumptam naturā. Proprium autem Spiritum Filij (si quidem eiusdem cum eo naturæ, & ex Patre procedens est) simul confitebimur, & tanquam piam suscipimus vocem. Si verò tanquam ex Filio, aut per Filium essentiā habere dicas, blasphemum hoc est, & tanquam impium aspernabimur: Credimus enim Domino, dicenti: Spiritus, qui ex Patre procedit. Sed & sacratissimo Paulo dicenti similiter. Nos autem non Spiritum mundi suscepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est.

Luc. 4. & 11.

Theodoretus impios pronuntiat, qui Spiritumsanctum ex Filio, aut per Filiū procedere asserunt.

Ioan. 15.
1. Cor. 12.

Atqui Verbum quoque Deus est.

Cyrilli refutatio aduersus Theodoretum.

Dudum dixi, quia Nestorij superfluitatibus seu blasphemiis, & multum negligenter dictis virtus repugnat Capitulorum: Illo namque dicente de Spiritusancto, quòd is tantam Christo gloriam contulit, & eum dęmonibus fecit terribilem, donauitque ei ad cœlos ascensionem, & tanquam de aliquo secundùm nos homine communi, hæc loquutus sit, factus est necessarius Anathematismus, non aduersùs eos, qui dicunt glorificatum à Spiritusancto Iesum, hoc est, inhumanatum Dei Verbum, sed potiùs contra illos, qui impudenter eum, sicut aliena virtute, per Spiritum vnctum dicunt: Meminimus enim dicentem palàm de sancto Spiritu: Ille me glorificabit. Nouimus adhuc sancti Spiritus operatione conterentem nequissimas, immundasque virtutes. Sed non ita dicimus eum, sicut vnumquenq; Sanctorum, tanquam aliena per Spiritumsanctum vtētem virtute: Fuit enim & est eius Spiritus, sicuti & Patris. Et hoc nobis bene satis explanat scribēs sacratissimus Paulus:

Anathematismorū mens dictis Nestorij aduersatur.

Nest. de Christo loquitur, tāquam de homine communi.

Ioan. 16.

Paulus: Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt. Vos autem non estis in carne, sed in Spiritu; si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est eius. Rom. 8.

Christus propriũ Spiritum habet.

Procedit enim ex Deo Patre Spiritus sanctus, secundùm Saluatoris vocem. Sed non est alienus à Filio: omnia enim habet cum Patre; & hoc ipse edocuit, dicens de Spiritu sancto: Omnia, quæcunque habet Pater, mea sunt: Propterea dixi vobis, quia ex meo accipiet, & adnuntiabit vobis. Ergo glorificauit quidem Iesum Spiritus sanctus inopinabilia operantem; veruntamen sicut Spiritus eius, & non vt aliena virtus, & eo superior, secundùm quod intelligitur Deus. Non blasphemauimus igitur in sanctos Angelos, nec in Prophetas, sicut dicere præsumpsit, qui solummodo accusare nouit. Quia verò mens eius & sociorum eius est, vt vnum in duos Christos diuidant, & illum quidem vt glorificetur, & operandi vim recipiat, hunc verò vt glorificet & operetur: Itaq; carpùt insipienter omnem sermonem pium, séque in partem tam malè sentientium constituunt. Proinde & de beato Gabriele faciens sermonem, vitiligator iste: Etenim secundùm carnem, inquit, Christum ex Spiritu sancto natũ esse, primus ille & ante formationem prædicauit. Alius igitur est Christus ille, qui secundùm carnem, & alius seorsim Christus iterum Verbum, quod ex Deo Patre est. Vbi igitur vnio? Et quæ inde vtilitas, si duo Christi, & seorsim ac particulariter vterq; intelligatur? Ea propter licet pietatis multum sibi affingentes, vnum dicant esse Christum; verè tamen duos esse putantes, audiant à nobis: Vsquequo claudicatis in duos poplites? Satius enim fuerit rectè incedere fidem habentes inadulteratam & firmatam, nullisque stultis opinionibus claudicantem. Ioan. 15.

Ioan. 16.

Spiritus sanctus æquè est ex Filio ac Patre, alioqui Filius non haberet omnia, quæ habet Pater.

Nestorius vnum Christum asserit, duos tamen reipsa statuit, vnum glorificãtem, alterũ gloriã consequentem.

Nõ est nobis opus duobus Christis, sat est vnus.

3. Reg. 18.

D. CYRILLI ALEXANDRINI Archiepiscopi Anathematismus decimus.

Pontificem & Apostolum confessionis &c.

Theodoreti reprehenſio.

Et quid, quæſo, aliud docet, aut docuit vnquã Cyrillus?

Non in carnis naturam verſa eſt inconuertibilis natura, ſed humanam ſuſcepit naturam, & hanc ſuper communes Sacerdotes conſtituit, vt beatus Paulus docet, dicens: Omnis enim Pontifex ex hominibus ſumptus, pro hominibus conſtituitur in his, quæ erga Deum ſunt, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis, qui placabilis eſſe poſſet ignorantibus & errantibus: Quandoquidem & ipſe infirmitate circundatus eſt, & propter illam debet, ſicut pro populo, ita & pro ſeipſo offerre pro peccatis. Et paulò pòſt hoc interpretans dicit: Sicut & Aaron, ita & Chriſtus. Deinde monſtrans aſſumptæ naturæ infirmitatem, inquit: Qui in diebus carnis ſuæ ſupplicationes & preces ad eũ, qui poterat ipſum ſeruare à morte, cum clamore valido & lachrymis obtulit, & pro reuerentia ſua exauditus eſt. Et cũ eſſet Filius Dei, didicit ex his, quæ paſſus eſt, obedientiam; & conſummatus factus eſt author ſalutis æternæ omnibus, qui obediunt ei, appellatus eſt à Deo Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedech.

Hebr. 4.

Et hic Theodoretus minimè obſcurè hominem à Verbo ſecernit, & per conſequens duos filios confingit.

Quis igitur ille, qui laboribus virtutis perfectus, & non natura perfectus exiſtit? Quis ille qui didicit obedientiam, & hanc ante experimentum ignorans? Quis cum reuerentia vixit, & cum voce valida & lachrymis ſupplicationes obtulit? & ſaluare ſe non valuit, ſed qui poterat eum ſaluum facere, rogauit? & mortis abſolutionem popoſcit? Non Deus Verbum, quod immortale eſt, impaſsibile, incorporeum, cuius memoria ſecundùm Prophetam, exultatio, & lachrymarum ſecuritas; ipſe enim abſtulit omnem lachrymam ab omni vultu. Et rurſus Propheta: Memor factus ſum, inquit, Dei, & ſatiat⁹ ſum. Qui coronat cum reuerentia viuentes; qui cognoſcit vniuerſa ante natiuitatem ſuam; qui habet omnia, quæ Patris ſunt, & imago exiſtit impermutabilis Genitoris, qui in ſemetipſo demonſtrat Patrem: Sed quod ex ſemine Dauid aſſumptum eſt ab eo, quod mortale, quod paſsibile, quod timuit mortem, licet hoc ipſum, poſtea mortis deſtruxit poteſtatem, propter vnitatem ad aſſumentem Deum, quod per omnem ambulauit iuſtitiam,

Imò ipſummet Dei Verbum, at id tamen ſecundùm aſſumptam, non ſecundùm propriã naturam.

iustitiam, & ad Ioannem locutum est: Sine modo, inquit: Sic enim decet nos complere omnem iustitiam; hoc Pōtificis appellationem accepit, secundùm ordinem Melchisedech: Hoc enim indutum est naturæ infirmitate, & non omnipotens Dei Verbum. Vnde & ante pauca beatus ait Paulus: Non enim habemus Pontificem, qui non potest compati infirmitatibus nostris; expertum verò per omnia secundùm similitudinem absque peccato. In experimento autem nostrarum factus est passionum, sine peccato ex nobis, pro nobis assumpta natura, qui hanc adsumpsit nostræ causa salutis. Sed & in principio capituli huius talia rursus docet: Considerate Apostolum & Pontificem confessionis nostræ, fidelem existētem ei, qui fecit eum, sicut & Moses in tota domo eius. Facturam verò nullus dixerit, rectam habens fidem, increatum, & non factū, & Patri coæternum Deum Verbum; sed qui ex semine Dauid, qui omni peccato liber existit, Pontifex noster, & sacrificium factus est; ipse semetipsum pro nobis offerens, habens in semetipso, videlicet ex Deo, Verbum vnitum sibi, & inseparabiliter connexum.

Omnia hæc moliuntur apertā diuisionem, & apertam faciūt Nestorianismi significationem.

Hebr. 4.

Illa connexio nequaquam sat est, ad constituendam veram incarnationem.

D. Cyrilli aduersus Theodoretum refutatio.

Propheta Hieremias offendenti Israël, & exacuenti ad iracundiam omnium Deum, dicebat tristis: Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & deflebo populum istum die ac nocte? Arbitror autem ego huiusmodi voces non illis potiùs conuenire, & eos decere, quàm his, qui sine freno, & incōtinens in Christum os habent; quique obloquuntur aduersùs gloriam ineffabilem, audaces, & præsumptores, sicut scriptum est: Lamentatione quippe & gemitu digni pro veritate, qui ex multa nimis subsannatione, inderogabilem pietatis Christi relinquentes viam, cursus sibi faciunt monstrosos, & corruptibilibus sensuum adinuentionibus pulchritudinem veritatis adulterantur. Ergo audiant hi, qui sapere elegerunt, quæ omnibus respuenda sunt: Erratis nescientes Scripturas, atq; venerandum & magnum inhumanationis Sacramentum: Scripturæ nanque diuinitus inspiratæ, Deum nobis inhumanatum prædicant Emmanuel, participatumque

Hierem. 9.

Hæretici deplorandi vt qui maximè.

Matth. 22.

Longè aliter Scripturæ sentiunt & loquuntur, de Verbi incarnatione, quàm Theodoretus, cęterique hæretici.

carne & sanguine proximè nobis, Dei & Patris affirmant Verbum, hoc est, hominem factum; nō per conuersionem seu mutationem, sed virtute ineffabili vnitatis. Ideóque & vnum dicimus Iesum Christum Dominum, vnamque fidem, & vnum sanctum Baptisma.

Qui autem à dogmatibus sic rectis recedunt, & contra sacras literas durum atq; superbum obiiciunt sensum, hoc solum, quod ipsi bene habere arbitrantur, inspiciunt. Hominem verò adsumptum à Deo Verbo dicunt, secundùm illud puto, quod per vnum sanctorum dictum est Prophetarum: Nō eram Propheta, neque filius Prophetę; sed pastor eram fricans Sycomoros, & adsumpsit me ex ouibus. Et sicut ait beatus Dauid: Suscipiens mansuetos Dominus: Per habitum nempe & familiaritatem spiritalem, tanquam in voluntate, & gratia, & sanctificatione, sicut & nos ipsi adhærentes Domino, vnus Spiritus sumus, secundùm quod scriptum est. Sed non est hoc humanari Deum, sed neque proximè nobis sanguine & carne participari, sed magis proprium facere hominem; & non secundùm alium modum, quàm qui dici poterit, per Prophetas, & Apostolos, & alios Sanctos omnes.

Amos 7.

Psal. 146.

Assumere ad familiaritatem, vel ad vsum aliquem externum, non est incarnari.

1. Cor. 6.

Putásne sanctus Paulus seducebat sanctificatos per fidem apertissimè dicens de Vnigenito: Quia cùm esset diues, pauper est factus propter nos? Absit. Verè nanque dicit omnino veritatis præco, quis sit diues, & quomodo pauper factus est. Etiam nunc sermo hic à nobis examinetur; si quidem, sicut & sapere & dicere ipsi præsumunt, homo assumptus à Deo est, quomodo pauper est factus, qui assumptus est, & vltra naturam dignitatibus declaratus? Glorificatus enim est; aut si non est hoc verum, derogabitur ab eis adsumptioni, tanquam deportanti ad minorem partem & inhonestiorem mensuram humanitatis. Sed ita sapere dissonum est: Ergo non est pauper factus, quia assumptùs est. Restat igitur dicere, quia factus est in paupertate nostra, qui diues est tanquam Deus.

2. Cor. 8.

Homo assumptus non est factus egenus, sed Verbum ratione naturę assumptæ.

Proinde quomodo pauper est factus, agè nunc, agè consideremus, vt necessarium est. Inconuertibilis etenim per naturam

Paupertas Christi vnde æstimanda sit.

ram, confidenter dico, non transiit in naturā carnis, propriam deserens: Manſit enim quod fuit, hoc eſt, Deus. Vbi itaque videbimus paupertatis abiectionem? Putas in eo, quòd aliquem ſecundùm nos aſſumpſit, ſicut dicere præſumpſerunt impietatis Neſtorij paraſiti? Et qui fiet paupertatis eius & euacuationis modus? tanquam in hoc ſolo, quòd voluit fortè honorare aliquem ſecundùm nos hominem: Læditur etenim nullo modo bene operatus omnium Deus. Quomodo ergo pauper eſt factus? Quia cùm Deus natura ſit & Filius Dei Patris, factus eſt homo, & ex ſemine Dauid natus eſt ſecundùm carnem, & ſeruilem menſuram ſubiit, hoc eſt, humanitatem, qui in forma Dei & Patris, per quem omnia, & in quo omnia, & omnium creator; homo autem factus, humanitatis menſuram non erubeſcit: Qui enim hoc ipſum fieri ſecundùm nos non aſpernatus eſt, quomodo reſpueret ea, per quæ liceret eum videre factū verè propter nos ſecundùm nos? Si ergo ab humanis eum remouerimus & rebus & verbis, nullo modo diſcernemur ab eis, qui dicunt, quaſi id non poſsibile fuerit vnum, nec non ab eis, qui carne exuunt eum, & Scripturę diuinę non credunt, deſtruuntq; in omnibus humanationis Sacramentum, mundi ſalutem, fidem, reſurrectionem.

Quis extiterit modꝰ paupertatis incarnati Verbi.

Sed forſan dicit quiſpiam, parum eſſe Deo Verbo, & indignum in totum, flere, metuere mortem, calicem refutare, Pontificem eſſe. Vtique ſic dixerim & ego ipſe, quia diuinæ excellentiq; naturę & gloriæ hæc parua ſunt, ſed in ipſis contemplabimur paupertatem, quam propter nos ſponte perpeſſus eſt Quando ergo tibi viſum fuerit oneroſum, potiùs admirare circa nos Filij charitatē. Quod enim tu parum eſſe dixiſti, hoc promptiſsimè fecit propter te: Fleuit humanè, vt tuam conſtringeret lachrymam. Formidauit diſpenſatiuè, permiſit carnem pati interdū, quę propria ſunt, vt nos prępparatos oſtenderet. Refutauit calicem, vt impietatem Iudæorum crux accuſaret. Infirmari dicitur ſecundùm humanitatem, vt tuam repararet infirmitatem. Preces offert ſupplicationis, vt & deprecationibus tuis acceſsibilē monſtret Patris aurē, & vt tu diſcas in tētationibus nō dormitare, ſed ad orationē magis adſurgere.

Chriſti paſsio cōtra calamitates nos obarmat.

Cauſæ cur Chriſtus humana perpeſſus eſt, diuerſæ.

Vnde

Vnde culpabat dormientes ſanctos Apoſtolos,& dicebat: Sic non potuiſtis vna hora vigilare mecum? Vigilate,& orate, vt non intretis in tentationem. In informationem etenim tuam, quò ſanctæ conuerſationis typum ſeipſum ponens prodeſſet vniuerſis, humanitatis infirmitates proprias fecit. Ob quam cauſam? vt & ſecundùm veritatem homo factus crederetur, licet permanendo, quod fuit, hoc eſt, Deus.

Sed neſcio quomodo, qui Chriſtum ſe vnum dicere fingunt,& Filium,& Dominum, eundem Deum & hominem, nõ ex Deo natum Verbum appellari dicunt Pontificem & Apoſtolum confeſsionis noſtræ, quando factũ eſt homo; ſed velut alterum quendam ſingulariter hominem ex ſemine Dauid vocatum ad hoc affirmant; metuentes, vt æſtimo, ne à mala ſecta Neſtorij deficientes, recta ſapere capiantur: Ait enim ſic ille: Iſte fidelis Deo factus Pontifex: Factus eſt enim hic, non ſempiternè præfuit hic, qui paulatim ad Pontificis prouectus eſt, hæretice, dignitatem. Deinde, ſicut æſtimauit, confirmans in veritate ſuas voces, intulit, dicens: De quo & Lucas clamabat in Euangeliis: Ieſus autem proficiebat ætate,& ſapiẽtia,& gratia. Et rurſus: Cùm ſit nobis hic ſolus Pontifex, compaſsibilis, ac cognatus, firma in eo fide nolite deficere: Ipſe enim nobis pro benedictione promiſſa ex ſemine Abrabam miſſus eſt, tan quam pro ſe,& genere ſuo, corporis ſacrificiũ oblaturus. Illius autem odij optimus imitator magnus iſte Theodoretus, non erubeſcit, dicens: Humanam naturam adſumpſit,& hanc vltra communes ſtatuit Pontifices; ſicut & Paulus ait: Omnis enim Pontifex ex hominibus ſumptus pro hominibus ſtatuitur in his, quæ ad Deum ſunt, compati valens ignorantibus & errantibus: Nam & ipſe circundatur infirmitate, & propterea debet, ſicut pro populo, ita & pro ſe offerre pro peccatis. Putas non hominem nobis communem, quantum ad ſuum placitum explicauit Emmanuel? Non cognata ſenſit his, qui nuper à nobis nominati ſunt, & eandem generantia blaſphemiam? Dic mihi, metuis Pontificij modum omnium noſtrũm Saluatoris Chriſti? Incongruum eſſe dicis, de Verbo humanè ſacrificium miniſtrare propter diſpenſationẽ. Ergo aufer perſonam, nega

Qui negãt ipſummet Verbum Apoſtolum & Pontificem factũ, neceſſariò duos Chriſtos conſtituunt.

Hebr. 2.

Luc. 2.

Gen. 17.

Theodoretus ſententia cum Neſtorio conuenit.

Hebr. 5.

negas dispensationem factam incarnati Verbi, propter quam nominatus est etiam Pontifex. Nunquid sacrificantem vides tanquam alteri potiori Deo? Nuuquid Patri bouem immolantem secundùm illos, qui ex hominibus sunt accepti; & cõpati possunt ignorantibus & errantibus, eò quòd & ipsi sint in nostris infirmitatibus? Non considerâsti, quia ab omnibus fidem, siue fidei confessionem sibimet exigit, & per omnia sancto Patri? Dic mihi, putásne mos est humani sacrificij fidē petere eos, qui in odorem suauitatis offerunt in Spiritu?

Contemplare etiam aliter existentem Deum, licet dicatur humanè Sacerdotium perhibere propter dispensationem: Adsidet enim Deo Patri, & in sublimib⁹ sedibus decoratus apparet. Conturbat te humanitas, quod est Deo decibile à terroribus non absoluit? Non pateris ipsis videre rebus Deum simul & hominem existentem Emmanuel, sed sic impudenter & durè, vltra omnem impietatem currens, consummatum dicis secundùm virtutem in laboribus, & profeciſſe paulatim ad Põtificis dignitatem. Si profecit, vbi exinanitus est, & pauper factus? Si consummatus est per virtutem, ex imperfecto vtiq; & in tempore factus est integer. Omne verò, quod imperfectum est ad virtutē, sub vitio est; & quod sub vitio, sub peccato. Quomodo ergo scriptum est de eo, qui peccatum non fecit? Præsumpsisti etiã dicere, quæ subiecta sunt: Quis igitur Sacerdotio functus est? Quis laboribus virtutis consummatus, & non naturaliter perfectus existens? Quis experimento discens obedientiam, & hanc ante experimentum ignorans? Quis cũ reuerentia viuens, & cum clamore valido & lachrymis supplicationes offerens, & saluum facere non valens semetipsum, sed Deum, qui poterat saluum facere, rogans? O audax vox atque scelesta. Quæ sufficient lachrymę ad diluendum peccatum talia sapere proponentium? Si suscipis vnionē, quomodo ignorâsti, quia tibi sermo fuit de Deo homine facto? Humiliauit se propter te, & tu impudenter exclamas: Propitius esto tibi Domine. Non erit tibi hoc. Ergo audies dicentem: Vade post me Satana; scandalum es mihi.

Si Theodoreto fides Verbum homo factum, paulatim profecit, vel, vt ipse loqui mauult, homo à Verbo assumptus.

Theodoretus sua ratione Christum obnoxium reddit peccato & vitio.

Hebr. 5.

Indignissima Christi tribuit Theodoretus.

Sed enim in fine verborum suorum ait: Ergo qui ex se-

Theodoretus illi soli Pontificatum concedit, qui natus est ex semine Dauid. Quo fit, vt necessariò diuidat, quicquid tandē de vnitate prædicet.

mine Dauid, est Pontifex, habens vtique in semetipso ex Deo Verbum vnitum, inseparabiliterq; connexum. Quomodo ergo vnitum dicis, & qui ex semine Dauid est, Dei Verbum, si soli, qui ex semine Dauid, Pontificatum attribuis? Palàm itaque est, quia fingunt quidem se cōfiteri vnitatem simplicium, vota surripientes, copulationem verò sapiunt, quę est extrinsecùs, & per habitum, quem & nos habuimus, participes Diuinę eius effecti naturæ per Spiritum: Si enim vera est vnitas, non duo omnino sunt, sed vnus, & solus ex ambobus intelligitur Christus. Respicienda itaq; sunt non illorum multiloquia, sed recta & immaculata fides, & Euangelicæ atque Apostolicę sanctiones: Deus est in carne & in sanguine, humanitatisque mēsuram per ea, quæ sunt humana, cognoscimus: Millia millium enim Angelorum sanctorum ministrant ei, & sacram eius sedē circunstant Seraphin. Quia verò factus est homo, appellatus quoque summus Sacerdos, non tanquam maiori Deo offerēs sacrificium, sed sibimet & Patri, fidei nostræ negotiatus confessionem. Confunderis audiens, quia Sacerdos est appellatus propter humanitatem? Verùm, dic mihi, quæso, quomodo non stupes, quomodo non admiratus es, quia non secundùm Sacerdotum solennitatem alteri celebrat immolationis modum, sed magis sibi, sicut dixi, & Patri? Quādo dicis, non esse dignum Deo, vt sacrificet; simul & ego dico: Sed si solum esset, & citra carnem Verbum, diceres rectè; quia verò factū est homo, intuere & immolantem propter humanitatem, & in dignitatibus, quæ vltra creaturam sunt, sicut Deum: Adsidet enim Deo & Patri. Intuere igitur eum immolantem quidem secundùm humanitatem, adsidentem verò sicut Deum: Quid enim ait beatus Paulus? Talem habemus Pontificem, qui sedet in dextera sedis Maiestatis in excelsis. Scientes igitur, quia cùm Deus esset, factus est homo (est autem vnus atque idem Filius) ipsi omnia tribuimus, tanquam vni; & dispensationis non ignoramus modos, sensuum virtutem artificiosè atque prudenter ad eius semper conuertentes obedientiam.

Dan. 7.

Sacrificare alteri non conuenit Deo secundùm se, conuenit autem hoc solùm illi secundùm carnem.

Hebr. 8.

D. CY-

D. CYRILLI ALEXANdrini Archiepiscopi Anathematismus vndecimus.

Si quis non confitetur Domini carnem, &c.

Theodoreti reprehensio.

Propriam factam Dominicam carnem Verbi per vnitatem confiteri bonum est; intelligentes tamen eam ex nobis assumptam. Superfluum autem est inferre, & non alterius cuiuspiam præter eum; nisi fortè excepit eam ex nobis adsumptam: Dum enim sæpe dicit propriam, excipientis est Dominicam carnem nostræ esse naturæ. Et vbi gloriatio nostra est, per quam dicit Paulus, consuscitauit & consedere fecit nos? Cuius enim hominum caro alterius est, quàm vniuscuiusq; ? Nónne vnusquisque nostrûm communem quidem habet carnem, cum vnoquoque consubstantialem ratione; & propriam, eò quòd quæ est vniuscuiusque, non sit alterius, nisi solius, cuius est caro ? Quid ergo sibi vult, cùm dicit propriam, tanquam aliud quid dicens ? Sic enim intelligit Dominicam carnem ex nostra assumptam; & intelligit, quia vniuscuiusque caro illius est propria, cuius est caro, & non alterius, velut extranei dicit propriam eam esse. At certum est, quia obscurè dicit eam ex nostra assumptam non esse natura, sicut clariùs dicit in primo suo Tomo: Et infans, inquit, erat non secundùm nos, hoc est, non in pura & sola apud nos similitudine, sed in humanitate quidem propter carnem; Diuinus autem tanquam vltra nos, & de cœlo. Et iterum in secundo Tomo sic ait: Corpus enim eius non erat alterius alicuius, qui secundùm nos est; sed proprium magis ipsius existentis ex Patre Verbi, quod natum ex eo est. Quis autem aliquando dixit, quia alterius alicuius à seculo hominum facta est caro Dominica, veluti Abel, aut Noë, aut Eliæ, aut cuiuslibet alterius à seculo hominum?

Impugnat ineptè & calumniosè id. quod subinde asserit Cyrillus: Nempe carnem Christi propriam illius esse, non alterius.

Ephes 2.

Ecquis non animaduertat, hæc aliud nihil esse, q̃ meram cauillationem.

Non solùm autem de Dominica carne definimus, quia facta non est cuiuslibet alterius à seculo hominum; sed ipsius Domini propria & sola, quæ inconfusè inseparabiliter vnita est Deo Verbo; sed neque vniuscuiusque nostrûm caro facta est aliquando, sicut diximus, alterius alicuius, nisi illius, cuius est caro. Hoc itaque omnibus Ecclesiis confitentibus, quid sibi vult, quòd sæpe propriam eam dicit, nisi fortè excepit eam à nostra natura? Quomodo autem etiam interdicit, ne dici oporteat, connexam esse ei secundùm dignitatem & auctoritatem, cùm ipse dicat in primo Tomo: Sic enim & nos illius paupertate ditati sumus, eleuata in eo humana natura in dignitatem Deo conuenientẽ? Sed nos dicimus, ei quòd aduersetur etiam sibi: Si igitur naturæ inconfusæ manent, manet autem & vnitas, dicimus verò ea, quæ adorationis, & virtutis, & dignitatis, & auctoritatis sunt, tanquam vni Filio offerri digna, manentibus naturis in vnitate inconfusis. Si quid restat aliud, quod subtiliorem figuret vnitatem, & credimus & consentimus, extra confusionem videlicet naturarum. Sed certum est, quia ei nihil sufficit ad summitatem vnitatis, naturas non confundenti. Sed nos naturas quidem existentes inconfusas seruamus, vnitatemque summam & Diuinam & nobis incomprehensibilem confitemur; omnia ad glorificationem, tanquam Deo & vni Filio offerentes, & dicentes ei beati Petri voce: Tu es Christus, Filius Dei viui.

Consensus Ecclesiarum de vniuscuiusq; carne.

Redarguit Cyrillum Theodoretus contradictionis, sed ineptè & falsò.

Obscurè hæc exposita, vel certè tradita.

Matth. 16.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

Exacuebantur aliquando ad iracundias scelestas infelices Iudæi, inuidiæ iaculis mente percussi. Quia verò super hæc etiam profanas inferebant manus, omnium nostrûm Saluatori Christo, talium præsumptionum causas volebat edicere: Multa, inquiens; bona opera ostendi vobis Patris mei, propter quod horum opus me lapidatis? At illi ad tantam incõsiderationem, & fatuitatem cogitationum venerunt, vt etiã crimini-

Ioan. 10.

Christus Iudæis visus est blasphemare propterea, quòd se Deum appellaret.

criminibus blasphemiæ eum molirentur obstringere: Dicebant enim: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, & quia tu homo cùm sis, facis teipsum Deum. Dixit autẽ ad eos Saluator: Nónne scriptum est in lege vestra: Ego dixi, Dij estis? Si illos dixit Deos, ad quos Verbum Dei factum est, & non potest solui Scriptura, quem Pater sanctificauit, & misit in mundum; vos dicitis quòd blasphemem, quia dixi, Filius Dei sum?

Ioan. 10.

Dij sunt, ad quos sermo Dei fit. Psalm. 81.

Nos verò diligenter perscrutantes modum Apostolatus, de quo hic dicitur in sacris Scripturis, in hoc scientiam lucrifacimus. Dicit igitur ipse per vocem Esaiæ: Spiritus Domini super me, propter quod vnxit me, ad Euangelizandum pauperibus misit me, ad prædicandum captiuis remissionem, & cæcis visum: Missum verò dicimus Christum à Deo & Patre, factum hominem: Valdè enim cõgruunt humanitatis mensuris Apostolatus nomen & res. Missum itaque est, sicuti dixi, non nudum, & absque carne Verbum, quod est ex Deo Patre; sed magis natiuitatem secundùm carnem ferens, vel corpus ex sancta Virgine assumptũ ineffabiliter & inconfusè sibi vniens, sicut sæpissime diximus, apparuit nobis Deus Dominus secũdùm Scripturas.

Esa 61. Luc. 4.

Modus Apostolatus Christi cuiusmodi.

Proprium igitur corpus dicimus factum esse Verbi, & nõ hominis alicuius seorsum & separatè, tanquam alius, præter illum, Christus & Filius intelligatur. Quemadmodum autem vniuscuiusq; nostrûm proprium dicitur corpus seorsum eius; ita & in vno Christo est intelligendum: Nam quamuis sit nostris corporibus cognatum, hoc est, consubstantiale; natum enim ex muliere est; proprium eius, vt dixi, intelligitur & dicitur. Quia autem vita secundùm naturam est Verbum, quod ex Deo Patre est, viuificatricem declarauit suam carnem. Et hac ratione facta est nobis benedictio viuificatrix. Proinde & Christus dicebat: Amen amen dico vobis, ego sum panis viuus, qui de cœlo descendi, & vitam dedi mundo. Et rursus: Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita. Et iterum: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Vides igitur, quomodo vbique suum

Quo sensu corpus assumptum sit, & dicatur Verbi proprium.

Corpus Christi nostris corporibus cognatum est, & consubstantiale.

Ioan. 6.

Ibidem. Christi caro viuifica.

corpus è muliere assumptum nominat, propter summam vnitatem & hanc mysterij habet rationem, quòd dictionem propriam in expositione posuimus. Nestorius verò : Audite, inquit, attendentes verba : Qui manducat meam carnem ; memores estote, quòd de carne est sermo, & quòd non à me adiectũ est carnis nomen, ne videar sinistrè interpretari: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo; non dicit: Qui manducat meam Diuinitatem, & bibit meam Diuinitatem. Qui manducat meam carnem, inquit, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.

Verba Nestorij & sententia de illis verbis: Qui manducat meam carnem &c.

Memores estote, quòd de carne sit dictum. Sed fortè malè interpretor. Audiamus igitur ex sequentibus: Sicut misit me viuens Pater. Dicit hæreticus, hic Diuinitatem dicit: Misit me Deum Verbũ viuens Pater, secundùm illos, & ego Deus Verbum viuo propter Patrem. Deinde post hoc: Et qui manducat me, & ille viuet. Quid manducamus? Diuinitatémne vel carnem? Igitur iam satis diu hæsimus in sermone, quem absurdè negligenterque nugatus est. Quid igitur vult intelligere? Non Deum Verbum missum esse dicens, incarnatum, & hominem factum. Ponens autem iterum seorsim & particulariter, vt ipse dicit, quòd videtur non possum dicere, imò & manifestum iam cauillum est: Nam vnionis modum destruit, vt commune inueniatur corpus Christi, non iam proprium Verbi omnia viuificare valentis. Indubitanter omnia humana parua sunt Deo Verbo. Quia autem dignatus est propter nos mundo salutarem exinanitionem sustinere, etiamsi missus esse dicatur, vt prædicet captiuis remissionem, & cæcis visum, glorificatur magis, vtpote humilitatem dispensationis in carne passus.

Nestorius absurdè nugatur.

Humana omnia Deo parua. Esa. 61.

Et nullus (opinor) rectè sapientium reprehenderit, quòd humiliârit se propter nos ad hæc nostra. Num igitur asseris esse alium quendã Filium, & Christum, præter Verbum ex Deo, quod apparuit, cui & soli attribuatur Apostolatus negotium? Num hominis comestionem nostrum hoc Sacramentũ pronuntias, & irreligiosè ad crassas cogitationes vrges eorum, qui crediderũt, mentem; & attentas humanis cogitationibus tracta-

tractare, quæ sola, pura & inexquisita fide accipiuntur? Quoniam enim minimè editur Diuinitatis natura, propter hoc commune dixerit quis sanctum corpus Domini? Scire autem operæpretium est, quòd sicut suprà diximus, proprium est corpus eius Verbi, quod omnia viuificat: Quoniam autem est corpus vitæ, viuificum est: Nam per hoc mortalibus nostris corporibus largitur vitam, & mortis imperium euacuat: Viuificat autem nos æquali modo & Sanctus spiritus Christi: Spiritus enim est, qui viuificat, secundùm eiusdem Saluatoris vocem.

Res fidei ad humanæ rationis amussim non sunt exigendæ.

Ioan. 6.

Nec moror, vt ne videar ego solus proprium appellare corpus Verbi, etiam sanctorum Patrum adferre sententias, vt sciant aduersarij, quòd nos frustra inclamant, qui vbique illorum voces sequimur: Dicit ergo celeberrimus Pater noster & Episcopus Athanasius in sermone de S. Trinitate: Et monstrabatur, quòd non apparenter, sed verè habuerit corpus: Decebat autem Christum induẽtem humanam carnem, hanc cum propriis passionibus eius indui totam; vt sicut proprium eius dicimus esse corpus, ita & ipsas passiones corporis propriæ solum eius dicantur, quamuis non contingerent secundùm Diuinitatem eius. Et iterum: Hæc necessariò antea examinauerimus, vt si videamus ipsum quasi per instrumentũ sui corporis, Diuino modo operantem vel dicentem, cognoscamus, quòd Deus existens omnia operetur. Et hæc beatus Pater noster Athanasius.

Athanasius de proprietate corporis Christi sententia.

Veruntamen quamuis proprium dicatur Verbi corpus; est tamen ex muliere, & nostris cognatum, secũdùm quod caro intelligitur. Iam & beatus Paulus inquit: Primus homo ex terra terrenus, secundus è cœlo, ipse autem est Christus: Nullus ascendit in cœlum, inquit, nisi qui de cœlo descẽdit, Filius hominis. Porrò dicimus, quòd non ex cœlo corpus vnitum sibi deferens Verbum hæc dicat; verum quũ desursum existens ipsum & ex cœlo, corpus hoc sibi proprium fecit, & vnitum tã mirè, vt nec edici, nec intelligi valeat, absq; conuersione & cõfusione. Ideoq; & de cœlo dicit se venisse, quando factus est Filius hominis. Proinde rectè & inculpatè habet sermo noster.

1. Cor. 15.
Ioan. 3.

Qua ratiõe Christus cœlo descendisse dicatur.

Quam

Quam igitur nugandi occasionem obtrectare nobis volentes habebunt, si quorundam blasphemiis Anathematismus repugnans, mendacio veritatem opponat? Opinor autem me neutiquam à recta via excidisse, quòd Christum dixi vltrà nos: Nã licet Verbum Dei factum sit homo; est tamen etiam sic nõ solùm vltra nos homines solùm, sed etiam super omnẽ creaturam: Non enim solus homo intelligitur sicut nos; sed idem ipse Deus desursum, & de cœlo.

Christus etiam secundùm naturam assumptam est super omnem creaturam.

D. CYRILLI ALEXANDRINI Archiepiscopi Anathematismus duodecimus.

Si quis non confitetur Verbum Dei &c.

Theodoreti reprehensio.

Iterum hîc commonefacimus sermonem eius in libro primo; vbi omnino impassibilem Diuinam naturam dicit esse his verbis: Vnus igitur omnium dignissimus, propriam pro nobis posuit animam; & permisit dispensatiuè, carnem suam breui tempore à morte comprimi, & euacuans mortem, vt vita non valens pati, quòd præter naturam suam est; nunc secundùm se patitur propter carnem, sed non passus Deus Verbum carni vnitum; sed caro cõiuncta Deo verbo, & secundùm suam indulgẽtiam propria sustinuit: Non enim vel passio, vel mors factæ fuissent, nisi ipse permisisset: Nam si anima præsente non fit mors; quomodo Deo præsente; nec solùm præsente simpliciter, sed etiam coniuncto, secundùm summam quandam, & ipsi soli comprehensibilem vnionem, turbaret eius templum, ipso non admittente, vel passio, vel mors? Atqui non Deitas carni vnita passa fuit; sed caro ipsa permittente, propria sustinuit.

Christus corpus suum viuũ & vegetum conseruare potuisset, si voluisset.

Verbum naturæ humanæ modò ipsi soli noto est præsens.

Cæterùm quòd malignè ei additũ sit hoc, passum est carne ad seductionem simpliciorum, inde manifestum erit: Non enim seruauit impassibilem Diuinam naturã, dicens: Passum est

Imò verò tu recta dicta & scripta malignè cauillaris.

est carne, nihilominùs passibilem dici, quanuis cum carne pateretur. Erit & Pater passibilis consubstantialis existens Filio: Necessariò enim omnia Genitori accidũt, quę soboli accidũt: Num confitebimur eum quidem passum esse, vtpote aptum ad passionem, Patrem verò nõ esse aptum ad passionem? Verùm sic dicentes, cõsentiemus hæreticis dicentibus Deitatem vnigeniti passibilem, Patris verò Deitatem non esse passionis susceptiuam; vnde illam alterius substantiæ esse dicunt. Si autem dixerint præter naturam ipsum passum esse, dicemus: Et quæ passio Diuina natura est fortior, ita vt naturam impassibilem passioni præter naturam subiiciat?

Sed dicunt: Eius voluntas hæc est. Verùm dicimus: Voluntas eius impassibilis est; quæramus autem passionem, quæ impassibilem naturam in suam passibilitatẽ transferat. Alioqui & Diuina voluntas illa vult, quæ se decent: Et quid, inquit, honestius, quàm seruare hominum genus? Quo pacto autem seruaret humanum genus, quæ diuinam & impassibilem naturam in passionem attrahit? Omnino enim fortior transtulit ad suam passibilitatem, id, quod erat impassibile. Et quæ vtilitas passibili, si & impassibile passibile fiat? Salus autem passibilis naturæ est, non societas impassibilis in passione. Hoc igitur magis erit augmentum mali, non ablatio: Alterum enim à simili non aufertur, sed augetur. Quæ igitur salus passibilis est naturæ, vt diximus, non eius? quòd impassibile est, ad ipsam societas in passiõe; sed translatio eius ad id, quod est impassibile; quod & fecit Dominus Christus, non ipse secundùm Diuinitatem ad passionẽ coactus; sed qui omnem humanitatem, per suam sanctam carnem in sublime euexit, & humi iacentem in cœlos traxit, & pridem omni libertate destitutam, adoptione Filiorum dignatus est. Quis autẽ debebat mortem, quæ est ex inobedientia? Omnino, humana natura, non Diuina. Quomodo igitur consentaneum erat, illam persoluere mortem?

Totus hic discursus falso nititur principio: Ponit enim Cyrillum docuisse Verbi naturam secundùm se passibilem esse, quũquã somnauit.

Cyrilli aduersùs Theodoretum refutatio.

Magna veritatis vis.

Admiranda profectò veritatis potentia est, id quod experientia testatur: Non enim mihi multo sermone ad defensionem opus est, ad persuadendũ deceptis & opinantibus, quòd passibilem esse dicamus Verbi naturam, deiectis in hoc semel aduersariis, palamq; confitentibus, nos ab illis criminibus esse alienos. Quoniam autem vt industriæ suæ acrimoniam ostentent, austeris cogitationum adinuentionibus vsi, impudenter argumẽtum inuictum, sicutipsis videtur adducũt, miraq; grauitate asserunt, impassibile secundùm suam naturam esse Dei Verbum, audiant à nobis, quòd frustra pugillãt, aëremq; verberant, nemine in hoc eis se opponente, vel diuersa cogitante. Quid igitur frustra sudant, & in superuacaneis morantur? Quis tam attonitus, vt eminẽtissimam omnium substantiam passibilem, & eam, quę vltra omne genitum & incorporea; infirmitatibus passionum concuti dicere audeat? Porrò Sacramenti ratio habet, Filium ex Deo Patre secũdùm naturã Vnigenitum, hominem factum dispensatiuè. Quia autem dicimus proprium esse sanctum corpus, quod ex beata Virgine est assumptum, eam ob causam iustissimam, carnis passiones eius esse dicimus secundùm dispensatiuam appropriationem, seruata vbiq; natura eius impassibili: Deus enim est ex Deo.

Fatetur Theodoretus Cyrillum ab eorũ sententia alienũ esse, qui dicunt Diuinam naturã patibilem esse.

Cùm Verbum pati dicitur, non sui, sed assumptæ carnis ratione pati dicitur.

Quando igitur carne dicitur pati, nõ ipse in propria natura intelligitur pati: Ipsius enim factum est vnitum sibi corpus, sicut dudũ dixi. Quapropter & Diuinus Paulus ipsum dicit esse factum primogenitum ex mortuis, ipsum, inquam, per quẽ omnia, & in quo omnia fecit Pater. Scribit autẽ sic: Gratias agentes Patri, qui nos idoneos fecit ad partem sortis Sanctorum in lumine, qui liberauit nos ex potestate tenebrarum, & transtulit in regnum filij dilectionis suæ; in quo habemus remissionem peccatorũ: Qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quia in ipso creata sunt omnia, cùm quæ in cœlis, tum quæ super terram, visibilia & inuisibilia, siue Sedes, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates. Omnia per ipsum, & in ipso condita sunt, & ipse est ante omnia, & omnia in ipso consistunt; & ipse est caput corporis Ecclesię, qui est principiũ, primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse

Coloſ. 1.

Elegans Apostoli locus, ostendens ipsummet Verbũ esse, in quod oĩa illa cõueniũt, quæ de Christo homine dicuntur.

ipse primatum habens; quia in ipso complacitum est, omnem plenitudinem inhabitare, & per ipsum conciliare omnia, pacificatis per sanguinem crucis eius tam his, quæ super terram, quàm his, quæ in cœlis sunt. Cõsidera, obsecro, quomodo per ipsum omnia dicat esse facta, visibilia & inuisibilia, Sedesq; & Potestates, ipsum datum Ecclesiæ caput, & Primogenitum ex mortuis factum esse affirmat, restitutaq; omnia per ipsum in ipsum, & pacificata per sanguinem crucis eius, siue quæ super terram, siue quæ in cœlis.

Igitur posthæc dubitaret quisquam & frustra formidaret, ne passibilem Filij naturam Sacramenti sermo declaret, quãdo dicitur carne pati? Propriæ enim fiunt, vt dixi, proprij corporis passiones. Hoc sentire visus est & sanctus Petrus, dicens: Christo igitur passo pro nobis in carne: Aliud enim est dicere, pati in carne; & aliud simpliciter dicere pati, Diuinitatis naturam: Quia enim idem Deus simul est ac homo, impassibilis quidem, quantum ad Diuinitatis pertinet naturam, passibilis verò secundùm humanitatem. Quid hîc absurdi, si dicatur pati in eo, quod pati potest, qui mansit impassibilis in eo, quod pati non potest? Quòd autẽ in tali fide sanctorũ quoq; Patrum perseuerauit chorus, ex his cognoscemus, quę ipsi scripserunt: Mandati enim Seruatoris, quod & seruârunt, memores fuerunt, dicentes: Gratis accepistis, gratis date.

1. Pet. 4.

Aliud est dicere Verbum pati secũdùm carnẽ, & secundùm Diuinitatis naturam.

Matth. 10.

Patrum sententiæ, quæ hîc subiiciebantur, Tomo secundo operis huius, citatæ extant, inde petantur.

TOMI QVINTI MAGNI CONCILII EPHESINI FINIS.

ACTORVM SYNODI EPHESINÆ

Tomus sextus.

Complectitur hic Tomus orationes & exegeses, in Concilio Ephesino, vel certè eiusdem Cõcilij occasione habitas: Omnes nanq; de ea controuersia ex instituto tractant & disputant, de qua præcipuè, & quasi ex destinato, Ephesi fuit tractatum & disputatum.

Tomi sexti caput, I.

BEATI CYRILLI ECCLESIÆ Alexandrinæ Antistitis, de Verbi incarnatione, oratio.

ARGVMENTVM.

REFVTAT hîc insanum Nestorij de Christi incarnatione commentum; ostendens aliud esse Dei Verbum reipsa incarnatum esse; aliud hominem ex Virgine natum tanta familiaritate & necessitudine sibi coniunxisse; vt suas quoq; proprietates in illum transfunderet. Docet hinc, quæ de Christo dicũtur, siue ea humana fuerint, siue Diuina, omnia in vnã eandemq; personam conuenire; puta in vnigenitum Dei Patris Filium; non δόξαι & imaginariò; sed verè proprieq; incarnatum. Subiungit his aliquot eiusdem argumenti interrogationes & responsiones. Vtrisq; tandẽ peculiare de Dei incarnatione Symbolum, aduersùm Paulum Samosatenum quondam editum adiicit.

Germa-

Germanus Diuinæ Scripturæ sensus Sanctorum mentibus insidens, illorum animos mirè exornat: Eiusmodi enim Spiritussanctus inexhaustũ illud scientiæ & sapientiæ in Christi pelagus (per quæ vniuersorum Dominus glorificatur) inducere solet. Thesauros proinde absconditos & inaspectabiles, vt est in sacris, tibi recludam. Thesauros autem appello oculos, qui rectam scientiam limpidè inoffensèque perspiciunt: Neq;.n. Deus imperfecta, aut humanæ naturæ limitibus circũscripta munera iis, qui illum diligunt, impertitur; sed, quemadmodum ipse perfectus, nostrorumq; omnium Deus ac Dominus est; ita perfectam quoque bonorum suorum copiam illis, qui non indignè vitam agunt, dilargiri solet: Nam qui puro omniq́ue simulatione vacuo animo illi seruiunt, eos singulari amore & beneuolentia complectitur. Omnes itaque, qui rectè sapere instituerunt, ad Christum perennẽ illum bonitatis fontem, accedant; illudq́; per Euangelium clamantem, audiant: *Si quis sitit, veniat ad me & bibat.* Indecorum est autem priùs nos magnum illud pietatis mysterium velle inuestigare, vel explicare, quàm rectè illud cognouerimus, accurateque perspexerimus.

Ornamentum Sanctorum Scripturæ cognitio.

Spiritussanctus piis ad Scripturarum notitiam ducatum præbet.

Deus perfectus, perfectam bonorum copiam non indignis dilargitur.

Ioan. 7.

Fida Diuini mysterij explicatio, ponit accuratam eiusdem notitiã.

Sunt ergo, qui in auditorum animos furtim ac per fraudem irrepentes; eosdemq́ue aucupari enixè elaborantes, Deum incarnatum esse, aliud nihil esse asserũt, quàm Dei Verbum hominem illum, qui ex sacra Virgine prodiit, susceptumque ad Deitatis honorem euexisse. Sed hi magnum illud pietatis mysterium non intelligunt, dispensationisque cum carne beneficium in contemptum adducunt. Nos autem illa edocti non sumus: Illum namq;, qui ex sancta Virgine ortus est, vnum eundemq́; cum Deo Verbo esse agnoscimus, perfectum Deum, & perfectum hominem, ex anima rationis cõpote & corpore cõflatum. Hac etiam de causa Virginem, quæ illum edidit, Deiparam appellamus; Verbumque non opinione, aut externo tantùm schemate, sed re ipsa, hoc est, virtute & essentia in illa habitâsse dicimus. Eundem æternum, & trimestrem vel bimestrem; eundem Filium Dei, & Filium hominis; eundẽ, qui super puluinari cubabat, & qui mari & ventis non sine po-

Hæretici præpostera œconomiæ Christi explicatione simplices circumueniũt, et incarnationis beneficio modum statuunt.

Verbum non opinatione aut externo tantùm schemate, sed verè ex sacra Virgine natũ et incarnatum est.

Idem ad numerũ Filius Dei & filius hominis erat.

testate imperabat; eundem, qui ex itinere defatigabatur, & qui super mare, perinde ac super solidam terram gradiebatur, nouimus & profitemur: Neque enim voces illas, quas Diuinæ literæ modò humanitati, modò diuinæ illius potestati tribuũt, in plures; sed in vnam duntaxat personam conuenire prædicamus. Idem iraque citra vllam controuersiam Deus simul & homo exiſtit: Quid enim miri, aut magni esset, si nostrę conditionis homo quispiam Dei virtute & potestate munitus, miracula patraret? Verùm vt ipſummet Dei Verbum non imaginatione, aut δοκήσει, apparentiue quadam ratione, sed re ipsa ad ima sese dimisisse Diuinæ Scripturæ nobis ostendunt; ita vnum eundemque Deum simul & hominem extitisse, per Prophetas & Apostolos disertè pronuntiant.

Prophetæ & Apostoli eũdem simul Deum & hominẽ prædicant.

Quæcunque de Christo prędicantur, omnia & singula Dei erant, sed non solius Dei omnia.

Dei itaque erat ex Virgine conceptio, Dei natiuitas, Dei similitudo, qua nobis nostri causa œconomicôs per omnia assimulatus est. Dei perpessio, Dei in carcere, & in tenebris prædicatio, Dei resurrectio, Dei tandem in cœlos assumptio. Immensus per carnem, quam nostri causa ex Maria sumpsit, virginali vtero concludi, ac definiri sustinuit. Qui latè omnia excedit, carne continetur. In quem nulla mutatio cadit, humanæ naturæ leges subiit. Impatibilis vltro pro nobis, & propter nos per propriam carnem perpetitur. Deo & Patri indiuulsè cohærens, in terra, vt scriptum est, visus est, & cum hominibus conuersatus est. Qui sub tactum nõ veniebat, iniquorum lancea compunctus est. Qui nullius perpessionis capax est, voluntariam crucem nostri causa pertulit. Immortale lumen morti seipsũ obtulit, & morti quidẽ crucis. Qui in sinu Patris demorabatur, per propriam carnem subuehi non recusauit. Qui aũt Dei Filium hominem quempiã nostri similem assumpsisse dicunt; ipsum autem viuum & efficax Dei Verbum, quod in propria persona subsistit, hominem factum, dispensatorieq; in humanis propter nos versatum esse, inficiantur, illos sacra hæc Synodus Ephesina explodit, & à se alienos iudicat.

Venusta attributorũ Christi antitheſis.

Synodi sententia in eos, qui Verbum verè incarnatum inficiantur.

Ea ipsa de re interrogationes & responsiones.

Inter-

Interrogatio.

Cur Deus, qui comprehendi non potest, virgineo vtero comprehensus est? *Responsio.* Quia mortalium genus à seruitute in filiorum libertatem asserere placuit.

Cur incomprehẽsus, virgineo vtero comprehendi voluerit?

Interrogatio. Cur principio carens, ex muliere nasci pertulit? *Responsio.* Quandoquidem maledictionis, peccatique iugo premebamur omnes, ob id ortum nostro similem suscipiendum; eaque ratione cùm cognatorum natiuitatem, tum ipsum quoque vterum sanctificandum existimauit.

Cur principij expers, ex muliere natus sit?

Interrogatio. Cur inalterabile & indemutabile Dei Verbum inter homines censum, & homo factum est? *Responsio.* Ob id Dei Verbo Oeconomicôs in humanis versari, nobisque per omnia, solo peccato excepto, assimulari visum est, quia humanum genus saluare voluit.

Cur Dei Verbum homo factum?

Interrogatio. Quomodo impatibili somnum, laborem, defatigationem, crucem, famem, cæteraq; omnia corruptioni subiecta tribuere audetis? *Responsio.* Bona verba, mi homo. Iam antè monui Dei Verbum carne secundùm Scripturarum traditionem se induisse, indissolubiliq; vinculo se illi cõsociâsse: Per ipsam autem, & in ipsa Dei Verbum & Filium apparuisse, laboremq; & somnum, & reliqua omnia, peccato tãtùm secluso, humana, citra vllam sui mutationem, aut corruptionem expertum esse: Siquidem incorruptibile & viuificum Dei Verbum morte, omnique, quod interitum adferre potest, longè superius exiliit: Quippe quòd ob id homo sit factum, vt interitum ab homine submoueat. Nec arbitror Regi vitio verti posse, si seruare nos volẽs, seruili forma se induat. Ec quo modo quispiã ei, qui suapte natura liber est, crimini vertere audeat, quòd nostri causa homo fieri, dispensatorieque in humanis versari non abnuat? Patris benignitatem, qui proprium Filium propter nos donauit, amplectere; in ipsam autẽ rem curiosiùs noli inquirere: Non enim per Græcorum sapiẽtiam, aut mundanum sensum percipitur, sed ab vtroq; est aliena: *Beatus es, Simon Bar Iona*, inquit Dominus, *quia caro & sanguis nõ reuelauit tibi, sed Pater meus, qui est in cœlis*: Nam Filij Dei cognitio cœleste, Diuinaque inspirationis donum est.

Cur impatibili humanæ naturæ affectiones tribuuntur?

Quæcunq; humana Filio Dei tribuuntur, ratione naturæ assumptæ eidem tribuuntur.

Non est turpe Regi, si subditorum suorũ salutis causa vili toga se induat.

Incarnationis mysterium, grato animo complecti, nõ curiosè inquirere pios decet. Matth. 16.

Inter-

Cur tactum & sensum omnem subterfugiens in cruce configi voluerit.

Interrogatio. Cur vniuersorum Opifex Deus Verbum, qui nec tangi, nec cerni, nec mutari, nec circumscribi potest, in vili ligno crucem mortemque sustinuit? *Responsio.* Mortem & crucem Dei Verbum per propriam carnem sustinuisse dicimus: Sustinuit hæc autē, quò nos à morte, & ab omni corruptione immunes redderet: Nam animam ille pro nobis posuit, non peregrinam, aut à Verbo alienam; sed propter inexplicabilem illam vnionem Verbo propriam: Ipse enim ait: *Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendi eam.* Illius proprium est tædere, contristari, è corpore emigrare; quemadmodum & carni quoque peculiare est defatigari, crucifigi, exuscitari, in altum sublatam collocari. Veruntamen omnia hæc & Dei sunt, & Dei esse dicuntur: Dei enim est anima, Dei est caro.

Ioan. 10. Quid proprium animæ, quid item carni.

Vt corpus & anima Dei sunt; ita vtriusque munia Deo tribuuntur.

Interrogatio. Quomodo Omnipotens Patris Verbum resurrexit, aut incorruptibile corruptioni affine fuit? *Responsio.* Neque legitimè colligitis, neque legitimè quoque interrogatis: Adeò enim Dei Verbum corruptione aliqua tentatum nō fuit, vt ipsa quoque Verbi caro corruptionem non sustinuerit: Iam enim dudum antè Propheta de Christo pronuntiârat: *Nō dabis Sanctum tuum videre corruptionem:* Sanè Dei Filius, qui Patrē immensum in se continet, & ab ipso vicissim Patre continetur, mortem pertulit: Verùm à Patre comprehensus; vt pote in paterno sinu existens, inexplicabili quodā modo & propria quoque carne voluit contueri. Idem Dei Filius tertio die reuixit, inferisq; despoliatis, cum propria carne nobis apparuit; quò videlicet nos à morte & corruptione liberaret. Dei itaque est perpessio, Dei resurrectio, Dei assumptio, Dei denique nostra sunt omnia, peccato excepto. Sunt autem illius omnia, non imaginariè, sed verè. Ipsi simul cum Patre, & Spiritu sancto sit gloria, nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Psalm. 15. Neque Verbum, neque caro illius corrumpitur.

Idem paterno sinu, & propria carne continebatur.

De Verbi incarnatione Symbolum à Patribus Antiochenis aduersùs Paulum Samosatenum editum.

Con-

Confitemur Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum antè ſecula quidem ex Patre; per Spiritum sāctum verò nouiſsimis temporibus ex Virgine ſecundùm carnem natum, vna duntaxat perſona ex cœleſti Diuinitate & humana carne conflata, ſubſiſtentem. Totum Deum, & totum hominem. Totum Deum etiam cum corpore, ſed non ſecundùm corpus Deum. Totum hominem etiã cum Diuinitate, ſed non ſecundùm Diuinitatem hominem. Totum rurſum adorabilem etiam cum corpore, ſed non ſecundùm corpus adorabilem. Totum adorantem etiam cùm Diuinitate, ſed non ſecundùm diuinitatem adorantem. Totum increatum etiam cum corpore, ſed nõ ſecundùm corpus increatum. Totum formatum etiam cum Diuinitate, ſed non ſecundùm Diuinitatem formatum. Totum Deo homouſion etiam cũ corpore, ſed non ſecundùm corpus homouſiõ: Quemadmodum neq; ſecundùm diuinitatẽ quoque hominibus coëſſentialis eſt; eſt aũt nobis ſecundùm carnẽ homouſios, etiã in Diuinitate exiſtens: Etenim cùm illum ſecundùm Spiritũ Deo conſubſtantialem dicimus, non dicimus hominibus ſecundùm Spiritum coëſſentialem. Contrà autem cùm illũ ſecundùm carnem hominibus conſubſtantialẽ prædicamus, non prędicamus illum ſecundùm carnem Deo coëſſentialem: Vt.n. ſecundùm Spiritum nobis homouſios nõ eſt: (Nã ſecundùm hunc Deo homouſios eſt;) ita viciſsim Deo ſecundùm carnem coëſſentialis non eſt; ſecundùm hanc autem nobis conſubſtantialis eſt. Quemadmodũ autẽ hæc diſtincta, & inter ſe ſecreta pronuntiamus, nõ ad inducendam vnius indiuiſæ perſonæ diuiſionem, ſed ad denotandam naturarum, & proprietatum Verbi & carnis diſtinctionem, & inconfuſibilitatem; ita illa, quæ ad indiuiſæ vnionis compoſitionisue rationem faciunt, vnita prædicamus & veneramur.

Symbolum Antiochenum aduerſus Paulum Samoſatenum editum.

Perſona Chriſti ex Diuinitate & humanitate compoſita.

Verbum adorabile, & Deus cũ corpore, ſed non ſecũdùm corpus.

Verbum ſecũdùm carnem nobis homouſios, ſecũdùm Diuinitatem heterouſios.

Tomi ſexti caput II.

Oratio B. Cyrlli die Ioanni Euangeliſtæ ſacro Epheſi dicta.

ARGVMENTVM.

NESTORIVS INCARNATIONIS, in inhabitationis vocabulum perperàm transferens, vnum Christum & Filium in duos impiè diuollebat. Cyrillus itaq; huic cacodoxiæ obuiàm ire volens, hac declamatione, Deum Verbum non in hominem descendisse, vt nugabatur ille; sed verè proprieque incarnatum, & hominem factum esse ostendit. Confirmat Orthodoxam hanc veritatem cùm ex aliis, tum maximè ex Diuini Ioannis Euangelistæ, in cuius Basilica oratio hæc habita est, Euangelio.

Sanctorum gloriam celebritatemque nulla assequi potest oratio: Exiterunt hi enim mundi luminaria, Verbum vitæ, vt scriptum est, continentes: Cùm Diuina proloquuntur mysteria, conuenienter ab omnibus ad illos dicitur: *Non estis vos, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis*: Prædicauerunt enim nobis Iesum, lumen illud verum, & vitam æternam: Cui & nos quoq;, iuxta beati Dauidis vocem, dicimus: *Omnis terra adoret te, & psallat tibi, psallat nomini tuo, Altissime.* Enimuerò dum lex per Moysen promulgata adhuc vigeret, Euangelica prædicatione nondum allata: *In sola Iudæa notus erat Deus; in Israël magnum nomen eius*: Erat enim Moyses voce exili, linguaque tardiore; vnde per solam Iudæam audiebatur Deus. At vbi vera illa lux nobis illuxit, & Deus Verbum, æquè ac vnus ex nobis, carni & sanguini communicauit, omnia illius plena facta sunt. Vbique templa, vbique altaria, vbique exultantium chori, vbique veri adoratores & boni pastores. Rationalium pecorum greges præ multitudine, sacra stabula angusta reddũt.

Sancti mundi lumina.

Matth. 10.

Quid prædicârint Sancti

Psalm. 65.

Psal. 75.

Quid portenderit Mosaicæ vocis exilitas.

Christi omniaplena.

Sanè ante Seruatoris nostri aduentum, mortalium genus passim per terram vagabatur. Creatoris loco, adorabant creaturam; manuum suarum operibus Diuinum cultum deferebant; vnicuique errantium id Deus erat, quod primò animo occurrisset. Verùm, vt modò aiebam, apparuit nobis Vnigenitum Dei Verbum, pastor ille bonus, & agnus verus, quem sancta Deipara nuptiarum expers, è virgineis visceribus in lucem nobis profudit, germen viuificum, inhumanatum Deum, in seruili forma liberum. Vniuersa creatura celsiorem, nobis propter nos effectum similem: Eundem vt hominem subditũ; vt Deum, in Diuina gloria consp.cuum; Eum, inquam, edidit, qui

Cuiusmodi fuerit status ante Seruatoris aduentum.

Ioan. 10.

Deus Verbum in seruili forma liberum.

qui, eiusdem cum Patre Maiestatis cùm sit, semetpsum humiliauit. Eum, qui sese exinaniuit, nec ideo tamen iis, qui digni sunt, bonorum suorum thesauros de sua plenitudine nõ aperit. Eum, qui vt homo, perinde ac vnus ex nobis adorat; vt autem Deus, non in terra solùm, sed & in cœlis quoque adoratur: Cùm enim inducit Primogenitum in orbem terræ, dicit: *Et adorent eum omnes Angeli Dei?*

Quem Virgo edidit, simul adorat, & adoratur.

Hebr. 1.

Quis, obsecro, is est, qui in terrarum orbem ingressus est? Quo, quæso, modo in illum inductus est? Mysterium hoc aperi, ô Euangelista. Effare nobis, ô beate Ioannes, magnum quippiam & eximium. Tu, qui tonitrui Filius appellatus es. Tu, qui orbem totum, singulari doctrina tua in admirationem rapuisti. Tu, qui voces habes immortales; tuis, ô Apostole, obliuio & tempus cedunt verbis. Ecce tantus hic pastorum cœtus ad te venit, remoue nobis lapidem, sicut beatus Iacob pastoribus Harhan. Resera nobis puteum vitæ; da, vt nunc quoque Seruatoris de fontibus hauriamus. Immo verò tuum nobis fontem appone. Audiamus itaque dicentem: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, hoc erat in principio apud Deum.* Verùm Vnigenitum Dei Verbum ineffabili modo ex Patre subsistere iam olim credidimus. Adde proinde, quod reliquum est, O Euangelista. Audi itaque rursus dicentem: *Et Verbum caro*, id est, homo, *factum est.* Est autem Vnigenitum Dei Verbum homo factum, non abiecta Deitate, quam habebat; sed in carnis assumptione id manens, quod erat: Est enim Verbi natura modis omnibus indemutabilis & inalterabilis; nec cadit in illam mutationis adumbratio. Hæc nos sentire docuit beatus Euangelista, astrum reuera magnum, & apprimè illustre; astrum saluberrimum, non iis, qui mare illud sensibus subiectum, transeunt; sed iis, qui in pietate acquirenda negotiantur, veritatisque studiosi, rectam, errorisque expertem fidem habere cupiunt. Si quis itaque ad hunc modum nauigare cupit, is Theologi huius voces, veluti astrum quoddam mente accipiat; eaque ratione falsos hæreticorum fluctus transmittet, & in serenum tranquillumque portum euadet, & ad ipsam tandem

Illustre scriptorũ Ioan. Euangelistæ elogium.

Gen. 29. Esa. 12. Ioan. 1.

Verbum homo factum citra Diuinitatis iacturam, vlamq; eiusdẽ mutationem.

D. Ioannes illustre sidus, sed non omnibus.

veritatem, id est, CHRISTVM, pertinget. Cum quo Patri sit gloria, & imperium, cum sancto Spiritu, in secula seculorum, AMEN.

Tomi sexti caput III.

HOMILIA CYRILLI in Ioannem Episcopum Antiochenum Ephesi habita.

ARGVMENTVM.

GRAVITER IN IOANNEM Antiochenum incurrit. Nec iniuria, vt qui concordia & pace, quas Christi Sacerdotes vel maximi facere decet, contemptis, Nestorio, eiusdemque impietati adeò vnà cum cæteris obuiam non iuerit, vt contra illius Antagonistas implacabile quoq; bellum susceperet ausus sit. Hoc facto CHRISTI, de capitali hoste, per Concilij Patres, victoriam, minimè sibi gratam esse, apertè ostendunt.

Quæ dilectionis in Christum vis sit, Diuinæ Scripturæ nos docent. Sed & ipse Saluator quoque eadem de re nos instruit, dicens: *Qui me diligit, me sequatur; & vbi ego sum, ibi & minister meus erit:* Oportet enim nos semper illi adesse, semper illum diligere, semper omnium Seruatorem nostrum Iesum Christum sequi: Nullo autem modo ab eo diuelli. Consequemur hoc autem, si quæ illius sunt, studioſè expetiuerimus. Istuc illustris hic & magnus Sacerdotum chorus expleuit; de quibus meritò dixerit quispiam, quòd Prophetica voce alicubi proditum extat: *Illic cernæ sibi occurrerunt, viderunt alternos vultus. Numerum percurri; & vna ex iis non periit; altera alteram quæsiuit: Mandatum enim iis dederat Dominus, & Spiritus illius congregauit eas:* Neque enim vulgaris cuiuspiam rei causa hic spiritalium ceruarum concursus contigit. Quandoquidem in Seruatoris nostri

Ioan. 12.

Oportet Christianum hominem Christo semper adhærere.

Spiritalis cerui Synodi Patres.

nostri Ecclesia, perinde ac in viridi quodam, floridoq; horto sæuus quidam, immanisque Draco apparuit; non vnum, sed multa gestans capita. Salubriter proinde, necessarioq; facta est ista spiritalium ceruarum præsentia, & congregatio; quò dominicum hortum à virulentarum bestiarum malitia vindicet. Spiritus itaque Dei coëgit eas, & Dominus præcepit eis. Quid autem præcepit? *Vbi sum ego, ibi sit & minister meus.*

Immanis in Christi horto draco Nestorius.

Ioan. 12.

Itaque (ad te enim mea nunc se conuertit oratio, qui ex Oriētalibus regionibus huc aduolans, elatū aduersùs omnes supercilium subrigis) si vniuersi Seruatoris nostrî omniū ministri sumus; si prædicationum illius ministerium, omnibus nobis concreditum est, cur non omnes cum illo sumus? cur, quæ illius sunt, non omnes volumus, & sapimus? Erexit, vt cernis, Draco ille multiceps, profanum scelestumq; caput, quò in Ecclesiæ filios impietatis suæ venenū exspuat. Obsisto illi, Sanctispiritus gladiū stringens; propter Christum aduersùs hanc bestiam depugno. Cur cum eo, qui honesto huic labori insistit, non collaboras? Cur non simul & ipse quoq; in acie cōsistis? Sternatur hostis communi omnium manu. Commune certamen hoc reputemus, quò simul vincentes, cōmunes Seruatori gratias agamus, dicentes: *Contriuisti capita draconis.*

Ioan. Ant. contra omnes elatus.

Sacerdotes ministri Domini.

Cyrillus cōtra Nestō. perinde ac cōtra venenatū serpentem pugnat.

Cōtra communē perniciem, cōmunibus viribus & animis pugnandū

Psal. 73.

Nos sanè synceri Christi Seruatoris Sacerdotes, germaniq; mysteriorum illius dispensatores, eos infestissimorum hostium loco ducimus, qui contra illius gloriam nugantur; tu verò non ita: Nam quòd candidè non accedas, res ipsa ostendit. Vides nos veluti belli puluere adhuc aspersos, pugnæque stillare sudorem, atque adeò nonnulla spiritali refocillatione, & consolatione opus habere; imò verò iam victores declaratos esse; & tu interim, qui inter fratres censeris, Christoq; Domino nomen iam olim dedisti, & ob id iure arma vnà nobiscū contra hostes suscipere debueras, aduersùs veritatis dogmata arma moues, ô rem inauditam. Pugnā non attigisti; cum certantibus non concertâsti; belli tempus tarditate aduentus tui declinâsti; è longinquo viriliter decertantes spectâsti; vidisti hostem prostratum; sensisti linguam blasphemam repressam, punitamq;, videnscq; hæc, & sentiens indoluisti. At dic, quæso, quam

Ioan. Ant. Christi hostes in amicis habet, neq; syncerè causam illius agit.

Ioan. Ant. arma, quæ pro Christo suscipere debuerat, in Christum vertit.

Malè habet Ioan. felix Cōcilij successus.

quam ob cauſam? Num ob id, quòd Chriſtus vicit? quòd contra aduerſarios cauſam obtinuit? quòd magniloquum os obmutuit? quòd profligatus eſt morbus, qui Eccleſiæ filios tabefaciebat? Verùm ſatius fuerat, ſi virile certamen nobiſcum iniiſſet, illudque Dauidicum intonáſſet: *Nonne, qui oderunt te, Domine, oderam? & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? perfecto odio oderã illos, inimici facti ſunt mihi.*

Diuina hæc lętitię, non ægritudinis causá offerebant.

Pſal. 138.

Verùm tu horum nullam rationem duxiſti: Imò verò diuerſam viam ingreſſus, eos, qui vicerant, iaculo petis; illos inuidętiæ telis vulnerare conaris, quos meritò admirari debueras. At quamuis acerbè nos petas; nihil tamen exterriti dicimus: *Sagittæ paruulorum, factæ ſunt plagæ eorum.* Rurſum licet externis armis cinctus munitusq;, bellum aduerſùs Domini cœtum moliaris; arma tamen noſtra non carnalia, hoc eſt, infirma, ſed potentia Deo ſunt, vt ſcriptum eſt; potentia autẽ ad munitionum deſtructionem. Inuenies Chriſti milites multò illis, qui apud te ſunt, fortiores. Habent fidei ſcutum, animiq́ue ſpontanei munimentum, hoc eſt, Chriſtum; habent iuſtitiæ thoracem; habent ſalutis galeam, & Spiritus gladiũ. Quare licet inſurgas terribilis & audax, multoque cum faſtu incedas, & inſtar iactabundi Goliath barbarica quadam veſania, & inſolentia intumeſcas; vincet tamen Chriſtus: Vincet autem per ſuos milites, ſicut vicit Dauid, quinq; lapides in pera habens.

Joan. Ant. eos maledictis imperit, quos meritò admirari debuerat.

Pſal. 63.

2. Cor. 10.

Cuiuſmodi iuſtorum ſint arma aduerſùs diaboli munitiones.

Faſtus & inſolentia Ioan. Ant. intoleranda.

Erant autem lapides illi leues, ac plani in typum Chriſti. Quæ eſt autem Chriſti pera? Chriſti vtique in terris Eccleſia, quæ multos pretioſos, & ſelectos lapides continet. Huc ſpectat illud Prophetæ: *Lapides*, inquit, *ſancti voluuntur in terra.* Per hos ſanctos lapides ſuperat Chriſtus. Erant autem lapides iſti, vt dixi, leues. Leuitas verò iſta lapidum indicat, Sanctos Chriſti lapides non poſſe comprehendi: Quod enim leue eſt, haud facilè apprehenditur. Et ſanctorum quoq; conuerſatio comprehenſu non admodum facilis eſt. Vincet igitur Chriſtus, & vt maximè vulnus aliquod infligere queas, adhuc tamen vincet. Quòd ſi per malitiam læſeris, vel inuitus nos coronas: *Do-*

Quid deſignárint quinque plani lapides, quibus Dauid ſtrauit ipſum Goliath.

Sanctorũ vita nõ ita facilè comprehenditur.

Ioan Ant. vulnus infligere poteſt; vincere nõ poteſt.

natum

natum enim est nobis à Christo, non solùm vt in eum credamus, sed vt etiam pro illo patiamur: Qui nanque in illum credit, non iudicatur; qui verò non credit, iam iudicatus est. Ipsi sit gloria, imperium, honor, & adoratio, nunc & in secula seculorum, Amen. Ad Philip. 1. Ioan. 3.

Tomi sexti caput IIII.

CYRILLI HOMILIA Ephesi in Nestorium dicta.

ARGVMENTVM.

ET HAC quoque declamatione totus in eo est Cyrillus, vt Nestorij impietate refutata, Catholicam de Christi incarnatione veritatem constituat. Comparat Iudæis eos, qui venerandum illud incarnationis Sacramentum improbo ore blasphemant, impieque, quasi Deum hominem fieri dedeceat, pernegant: Nam & Iudæi quoque ob id se Christum lapidibus impetere asserebant, quòd Dei Filium se appellaret. Dei Verbum nostrî causa incarnatum ex vtroque Testamento probat; sed succinctè.

Oportebat sanè eorum, qui ante nos dixerunt, institutione contentos, sacrisque fluentis iam saturatos, satietatem istam æqui bonique facere. At quia animaduerto plerosque vestrûm incredibili audiendi studio incensos, agedum & nos quoque pauca quædam iis, quæ antè iam dicta sunt, consentanea in medium adferamus. Nullum itaque dubium est, quin illustris hic Sanctorum chorus, magnam ex Christi gloria voluptatem capiat, solidumque de eo gaudium gaudeat, quòd syncerè illum diligat. Beatus Propheta Esaias alicubi ita ait: *Domine Deus glorificabo te, hymnum dicam nomini tuo, quoniam fecisti res admirabiles.* Et sacer vates Dauid: *Lingua mea*, inquit, *meditabitur iustitiam tuam, tota die laudem tuam*: Et hic quidem Sanctorum est scopus,

Hinc collige plures in Ephes Synodo declamâsse.

Ephesij auidè excipiunt Verbum Dei.

Sancti magnã ex Christi gloria & charitate voluptatem capiunt. Esa. 70. Psal. 34.

At verò

Impij hæretici incarnatiõis mysterium blasphemãt.

At verò mali & scelerati, magnum illud venerandumque ac profundũ incarnati Vnigeniti mysteriũ ignorantes, temere illud blasphemant; incontinensque ac futile os contra illud ipsum aperiunt: Sed audiant hi Prophetam Esaiam hac oratione ipsos compellantem: *Vos autem accedite huc filij auguratricis; semen adulteri & fornicariæ. Super quem lusistis, & super quem dilatâstis os, & eiecistis linguam. Nunquid non vos filij scelesti, & semen mendax?* Sunt hi sanè perditionis filij, & semen iniquum, vt qui Dominum, qui illos redemit, negent: *Empti enim sumus pretio, non quidẽ corruptibili, puta auro, vel argento, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati & incontaminati Christi.* At quomodo vulgaris nobisque similis hominis sanguis orbis pretium exæquare potuit? Quomodo vnus pro omnibus mortuus est, vt omnes ditaret? Quomodo illius peculium facti sumus, qui vero naturalique Deo nomina dedimus? Quomodo eum adoramus, qui creaturam Creatoris loco adorare detrectamus?

Esa. 57.

1. Pet. 1. 1. Cor. 6.

Vulgaris hominis sanguis orbis pretium æquare non potest.

Hæretici suaue Christi iugum excutiunt.

Verùm, vt modò aiebam, quidam Seruatoris nostri mansuetudini ingrati, Dominum negant, seruitutisque iugum excutiunt, vt id meritò de iis dicere queat Christus, quod alicubi per Oseam dictum est: *Væ* (ait) *eis, quoniam recesserunt à me; vastabuntur, quoniam impiè contra me egerunt; & ego redemi eos, & ipsi loquuti sunt contra me mendacia*: Mentiuntur enim contra Seruatoris nostri gloriam & excellentiam, Pharisæorũ maltiam & impietatem æmultantes. Enimuerò Christiani hominis personam sumunt; sed mentem interim Iudaicam obtinent, linguamque amaram, & virulẽtam exercent; vt rectè ad eam Dominus per Hieremiæ Prophetæ vocem dicat: *Et ecce, ego contra te calumniatricem, dicit Dominus.* Iudæi sanè veteres illi, omnium nostrũm Seruatorem Christum adorti, perinde ac feræ in illum irruebant, lapidibusq; benefactorem, ac Seruatorem appetebant: Ad quos perinde ita loquutus est Seruator: *Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?* Responderunt ei Iudæi: *De bono opere nõ lapidamus te, sed de blasphemia; & quia homo cùm sis, teipsum Deum facis.* Et hæc quidem veteres Iudæi Seruatori nostro crimina impingebant.

Cap. 7.

Nestoriani Pharisæorũ more mẽdaciis Christũ onerant.

Sũt, qui Christiani personã sumũt, & mentẽ obtinent Iudaicam.

Iudæi benefactorem lapidibus appetunt.

Ioan. 10.

At vesaniæ & impietatis illorum æmuli rursum incusant, ac

ac dicunt: Cur cùm homo sis, facis teipsum Deum? O stolide ac detestande, non intelligis mysterium: Non enim cùm homo esset, fecit seipsum Deum; sed Deus suapte natura cùm sit, sine vlla mutatione, sineque confusione factus est homo. Et qui ineffabili modo ex Deo generabatur, secundùm carnem ex muliere nasci sustinuit, ac Filius hominis appellatus est, quò nos seruaret. Factus est tibi similis propter te, & mãsit propter se hoc ipsum, quod erat. Agnosce itaque Vnigenitum factum in carne; fatere Deum esse illum, qui propter nos homo factus, seipsum tibi exhibet, dicens: *Ipse, qui loquebar, ecce adsum.* Etenim prisci seculi hominibus legẽ proposuit per Moysen; at verò iam in carne præsens, per seipsum loquitur: Testes accipite sanctos Prophetas. Nónne Baruch Emmanuelem tantùm non digito demonstrat? Ait enim: *Hic est Deus noster, et non æstimabitur alius aduersùs eum. Hic adinuenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Iacob puero suo, et Israël dilecto suo; post hæc visus est in terra, & cum hominibus conuersatus est.* Canit de eo & beatus quoq; Dauid, dicens: *Deus noster manifestè veniet.*

Nestoriani Christo cum Iudæis insultantes, dicunt: Cur facis te Deũ, cùm sis homo?

Verbum propter nos, nobis simile factum esse; propter se autẽ, quod erat, mansisse.

Esa. 52.

Cap. 3. Baruch Christi Diuinitatẽ & humanitatem apertè prædicat.

Psalm. 49.

Placétne, vt noui quoque Testamenti præcones veritati huic testimonium perhibeãt? Audi ergo Ioannem Baptistam, insignem illum præconem dicentem: *Parate viam Domini, rectas facite semitas Dei nostri.* Placétne & aliam quoque pleniorem testificationem ea de re accipere? Promisit Deus beatissimo Dauidi fore, vt de fructu lumbi eius, olim sederet super solium eius: Ipse verò, etsi ea promissione multum lætaretur; attamen cùm animus illius nondum conquiesceret, generationis huius modum sedulò inquirebat. Licet itaque ipsum hæc dicentem audire: *Si ascendero in lectum strati mei: Si dedero somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis, donec inueniam locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.* Anxiè modũ partus huius inquiris, beate Dauid, approbo animi promptitudinem, laudo patientiã. Verùm si quid hoc ampliùs didicisti, annuntia & hoc ipsum quoque nobis. Vbi, putas, continget huius natiuitas? quo, quæso, in loco nascetur? Audi palàm dicentem: *Ecce, audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campis syluæ.* Cùm autem Ephratã nominat, Bethlehem significat. Et hoc

Christi Diuinitas ex vno aut altero noui Testamenti loco constituitur.

Matth. 3.

2. Reg. 7.
Luc. 1.
Psal. 131.

Dauid anxiè generatiõis Christi locum & modum inquirit.

Psalm. 131.

Ibidem. Ephratæ nomine Bethlehem designatur.

Michæ 5. Matth. 2. Deus testatur per vnũ ex sanctis Prophetis: *Et tu*, inquit, *Bethlehem domus Ephrata, parua es, vt sis in millibus Iuda: Ex te enim egredietur dux, qui regat populum meum Israël: Egressus eius ab initio, à diebus æternitatis.* Audis quomodo Bethlehemitam hunc, quatenus homo factus est, à principio, à diebus æternitatis egressum habere confirmet? *In principio* enim *erat Verbum.*

Ioan 1.

Sed pudet (inquis) Deum eum confiteri, qui ex muliere natus est. Tu ergo, dic mihi. Diuina consilia reprehendis? Tu Diuinam dispensationem improbas? Tu Domini consiliis insultas? Ad hunc ille modũ orbem seruare voluit: Túne sapientia ipsa es sapientior? O rem admirandã, lucerna cum Sole cõtendit? Vniuersorũ Dominus operum suorũ rationem nouit. Amplectere itaq; dispensationẽ, honora mysterium in fide, ne curiosè simul & laboriosè in ea inquiras, quæ mentem nostrã excedunt: Ne temere scruteris, quæ ratione cõprehendi non possunt. Crede nobiscum. Quòd si incredulus manseris: *Ille fidelis permanet, negare seipsum non potest.* Ipsi sit gloria, & imperium, nunc & in secula seculorum, Amen.

Solus Deus operũ suorum rationem nouit.

Mysterium Christi fide honorandum, non curiosè inuestigandum. 2. Tim. 2.

Tomi sexti caput V.

ALIA HOMILIA Cyrilli Ephesi habita.

ARGVMENTVM.

INTER cætera, quæ de incarnationis Sacramento in hac homilia tractantur, indicatur omnes illas visiones corporeas, quæ in veteri Testamento acciderunt, Dei Filium olim incarnandum adumbrâsse: Siue illæ factæ fuerint proximè per Angelos, siue per ipsum Dei Filium; id quod hoc loco, vt & alibi quoq; probabile iudicat Cyrillus. Explanatur autem hîc primò, quid ignis et fumus in mõte Synai designârint: Mox quid lucta illa, qua Deus uel Angelus tota nocte ad torrentẽ laboc luctatus est cũ Iacob. Postremò ecquinam sint illi, qui in nocte, & in tenebris cum Christo pugnant.

Qui sacris literis incumbunt, cor sapiens, bonorumq; operum gnarum, & rectæ fidei lumine collustratum obtinent. Veræ autem cognitionis amor vitam tandem sortitur. Cuius rei locuples testis est ipse Seruator: Nam ad cœlestem Patrem

Quid sacrarum literarũ lectio cõferat piis.

&

& Deum hunc in modum ait: *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te solum verum Deum, et quem misisti Iesum Christum.* Cognitio itaque Filij, Patris cognitioni coniuncta est, eoq; pacto Dei cognitio viuifica est. Quòd si alterum ab altero diuellas, claudicabit omnino scientia Dei. Quare & Dominus quoque noster Iesus Christus Iudęorũ populos eiusmodi oratione affabatur: *Neq; me scitis; neq; Patrem meum; si me cognouissetis, cognouissetis vtiq; & Patrem meum.* Iudæi Patres suos in monte Deum verũ & naturalẽ, cùm in specie ignis super montem descendit, vidisse existimabant, veramq; illius vocem audiuisse credebant; & ea de causa Moysen sacrorum mystã magna admiratione prosequebãtur; Dominum verò nostrum Iesum Christum, propter humanam naturam impiè cõtemnebant. Dicebant enim: *Nos scimus, quia Moysi locutus est Deus; hunc autem nescimus, vnde sit.* Sed quid ad hęc Christus? *Amen amen,* inquit, *dico vobis, neq; vocem eius vnquam audiuistis, neq; speciem eius vidistis; & Verbum eius non habetis in vobis manens; quia quem misit ille, huic vos non credidistis.*

Ioan. 17.

Patris notitia, Filij cognitionem coniunctam habet.

Ioan. 9.

Iudęi, nec Patrem; nec Filium cognoscebant.

Cur Iudæi Moysen Christo anteferebant.

Ioan. 9.

Veritas omnino verũ dicit; neq; enim id natura Dei erat, quod in monte Sina cernebatur, sed ignis tantùm species. Auditæ sunt tubarum quoq; voces. Quin & fumi quoq; circa mõtem succensi sunt: Hi futuræ veritatis typum gerebant, quam etiam adumbrabant. Descendit ergo vniuersorũ Deus supra montẽ Synai in specie ignis: Et cur, quæso, in specie ignis? Sanè quãdo illis promulgaturus erat legem, tũ salubriter admodũ in ignis specie descendisse visus est; nempe quò hinc transgressores illius intelligerent, rem sibi cum igne fore. Quare beatus quoq; Moyses, quò metu peccãtes ad resipiscentiam impelleret, subinde clamare solitus erat: Deus noster ignis consumẽs est. Oborti sunt etiã fumi & tenebræ. Per tenebras Dei cognitionem sensu nostro cõprehendi non posse, appositè insinuabatur; per fumum verò, lachrymas omnino illis, qui Dei legẽ studio cõtemnerent, olim nõ defuturas, ænigmaticè docebatur: Neq; n. corporeus oculus in fumo lachrymari nõ potest.

Iudæi in mõte nõ viderunt Deum, neq; vocem illius audiuerunt.

Cur Deus specie ignis descenderit supra montem Synai.

Ignis terroris symbolum.

Deut. 4.

Quid fumi & tenebræ designârint in monte Syna.

Lachrymarũ causa fumus.

Iudæi itaque Patris speciem non spectârunt; nos verò illam spectauimus in Christo: Est enim ille exactissima, verissimaque Genitoris sui venustas, character, & splendor: Nam etsi Dei Verbum, carnem ac sanguinem assumpserit, hominisque

Pater cernitur in Filio, cùm hic illi expressa sit imago.

Filius appellatus sit, corpore non inanimi mentéue destituto, vt demens hęreticus Apollinarius affirmat, accepto; sed intelligenti animo perfecto, mansit nihilominùs etiam ita affectus Deus. Et hoc schemate quondam sanctis Patribus mysterium reuelauit; quemadmodum id ex multis Sanctorum Prophetarum oraculis perfacilè monstrari queat. Quia verò in aliud tẽpus isthæc reseruare cogor, agè paucis ex libris Geneſis ostendamus hominẽ aspectibilem Deum, & Filium vocatum esse.

Spiritus, qui Veteribus spectãdos se exhibebant, Verbum olim incarnãdum designabant.

Beatus itaq; Iacob relicta Mesopotamia ad domũ Patris reuerti festinabat; cumq; duas filias Laban vnà cum liberis, quos ex illis susceperat, sustulisset, traduxit eos vltra torrẽtem, cui nomen Iaboc: Ipse verò, sicut diuina Scriptura memorat, liberis & vxoribus trãsmissis, relictus est solus: *Ecce vir luctabatur cum eo vsque mane: Qui cùm videret, quòd eum superare non posset, tetigit neruum femoris eius, & statim emarcuit; dixitq; ad eum: Dimitte me; iam enim ascendit aurora; respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi: Et benedixit ei in eodem loco: Et vocauit Iacob nomen loci illius Phanuel, dicens: Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea.* O sapientiam Sanctis dignam, hominem contra se luctantem cernit, & exclamat Patriarcha: Deum facie ad faciẽ vidi, & saluata est anima mea: Mox enim Spiritusancto reuelante incarnationis Sacramentum intelligebat.

Iacob transmittit Torrentem Iaboc. Gen. 32.

Iacob. Antagonistam, qui cùm nocte tota luctatus fuerat, Deum appellat.

Veruntamen illud obserua: Totam noctem cum eo luctatus fuerat; vbi verò illuxisset dies: Dimitte me, ait; ascendit enim aurora. Quid, quæso, significat hoc ænigma? Næ cum iis, qui in tenebris & nocte versantur, ignorantiçque caliginem in mente & corde etiamnum habẽt, luctatur & pugnat Christus: Inimicorum enim loco illos ducit; vt primùm verò spiritalis lucifer in eorum mentibus exoritur, diuinæque cognitionis lux quasi dies quædam illis affulget, statim pugnam soluit: Luctatur enim & pugnat aduersùs illos tantùm, qui velut in nocte, & in tenebris versantes, caliginosum obscurumq; cor possident. At verò cum illis non pugnat, qui sunt in luce, spiritalemq; auroram in mente habent. Complectere itaque, ô homo, spiritalem auroram, veritatis lumen tibi oblatum hauri, pugnare cum Christo desine, Nescit vinci; vincit autem omnino sem-

Quid denotarit luctæ nocturnæ laborum Angelo.

Christus adhuc cũ Iudæis quasi in nocte luctatur.

no semper: Quamuis.n. Vnigenitũ Dei Verbum factum sit hominis filius, nõ ob id tamen, naturalis Deus esse desiit; vt quod mutari, aut alterari nullo modo queat. Idem itaque ex Patre quidem est tanquam Verbum, ex muliere verò secundùm carnem homo: Est enim vnus Deus Pater, ex quo omnia; & vnus Dominus Iesus Christus, per quem sunt omnia; & vnus Spiritussanctus, in quo sunt omnia. Ipsi sit gloria in secula seculorum, AMEN.

Idẽ ex Patre Verbum, ex muliere homo.

Tomi sexti caput VI.

ALIA EIVSDEM CYrilli homilia Ephesi in Nestorium habita.

ARGVMENTVM.

SACRATISSIMAM Virginem matrem, eximiasque eiusdem prærogatiuas, summis laudum præconiis euehit. Possetque, nisi de singulari viri eruditione & pietate constaret, nonnullis nimius videri. Reliqua orationis parte Nestorij impietatem exagitat, eiusdemque cacodoxiam prolixè denuo refutat.

Sanctorum cœtum, qui à sancta, Deipara, semperque Virgine Maria inuitatus, prompto animo huc confluxit, lætũ erectumque conspicio. Quare licet non vulgari animi mœstitia premar; attamen hic præsens sanctorum Patrum conspectus, magnam mihi lætitiam præbet: Etenim dulce illud Psalmistæ Dauidis verbum apud nos nunc impletum cerno: *Ecce*, ait, *quàm bonum & quàm iucundum est, habitare fratres in vnum.* Salue itaque, per nos sancta & mystica Trias, quæ nos omnes ad sanctæ Mariæ Deiparæ Ecclesiam conuocâsti. Salue sancta Deipara, eximium illud totius orbis decus & ornamentum. Salue lãpas inextinguibilis, corona virginitatis, sceptrũ rectæ doctrinæ, templum indissolubile. Aue locus eius, qui loco capi non

Psa. 132.

In Virginis æde celebratũ est hoc Concilium.

Illustres Mariæ Deiparæ Tituli & prærogatiuæ.

potest. Salue mater & Virgo, per quam is benedictus in Euangeliis nominatur, qui venit in nomine Domini. Salue, qui immensum incomprehensumque in sancto virgineo vtero comprehendisti. Salue Virgo, per quam sancta Trinitas in vniuerso orbe glorificatur & adoratur, per quam cœlum exultat, per quam Angeli & Archangeli lætantur, per quam Dæmones fugantur, per quam tentator Diabolus cœlo decidit, per quam prolapsum plasma in cœlum denuo subuehitur, per quam vniuersa creatura idolorum vesania detenta, ad veritatis cognitionē perducta est, per quam sanctum Baptisma obtingit credentibus, per quam exultationis oleum cōsecratur, per quam toto terrarum orbe fundatæ sunt Ecclesiæ, per quam Gentes adducuntur ad pœnitentiam, per quam, vt paucis absoluam, Vnigenitus Dei Filius iis, qui in tenebris, & in vmbra mortis sedebant, lux resplenduit, per quam Prophetæ prænuntiârunt, per quam Apostoli salutem Gentibus prædicârunt, per quam mortui exuscitantur, per quam Reges in sancta Trinitate regnant. Ecquis laudatissimam illam Mariam pro dignitate celebrare queat? Ipsa & mater & Virgo est, ô rem admirandam. Miraculum hoc me in stuporem rapit. Quis vnquam audiuit architecto, ne templum, quod ipse construxerat, inhabitaret, prohibitum? Quis ob id culpari queat, quòd propriam famulam in matrem adsciscat? Ecce igitur omnia gaudent; mare conseruos suos agnoscens, illorum voluntati sese subdidit; Sanctorumque transitus, feroces insultantesque procellas in tranquillitatem conuertit: Meminit enim seruile elementum, tametsi tumidum, vocis Seruatoris dicentis: *Tace, obmutesce.* Terram denique, quam latrones quondam infestabant, ista Sanctorum profectio pacificatam reddidit: *Sunt enim admodum speciosi pedes euangelizantium pacem.* Quam pacem? Dominum nostrum Iesum Christum, quem peperit Maria, sicut ipse voluit: Præstat enim simpliciter credere, quàm in Scripturas curiosè inquirere.

Quàm procul hæc absunt à blasphema quorundam ętatis huius hominum doctrina, petulantissimaq; & virulentissima Sectariorum lingua.

Pleraq; ex his tropum in Scripturis & Patrum monumentis non infrequenter obuium sapiunt. cōmodeq; exponenda sunt.

Non est turpe, si quis ancillam in matrem coopter aut domum, quam condidit, inhabitet.

Marc. 4.

Rom. 10.

At obiicies mihi forsan Iudæorum negationem? Prophetæ ab initio illorum ingenia prodiderunt, nempe, quòd propriæ malitiæ stimulis acti, Christo necem essent molituri,

Iudæorum perfidia, & in Christū, crudelitas per Prophetas prædicta.

hoc

hoc autem facinus, abnegationis nomine iam tum designabant. Aut certè tetram illam Arrij luem? Ambitioso is Episcopalis excellentiæ desiderio laborabat. Aut denique obscurum impiumque Paganismi sensum? Studium ignorantiæ erat. Ecquid attinet isthæc hîc recensere? An nõ Gens vniuersa nefandis lasciuiis indulgebat? Ille tamen earum malitiã multis partibus excedit: Gentes enim pleræque, cùm Scripturas ignorarent, Deum incautè imprudenterque blasphemabant; ille autem, qui vniuersam Scripturam tenet, & magicæ quoque illusioni (quod cum venia dictum sit) operam nauauit, diuinam Scripturam non syncerè inspexit; inspexit autem argentum & aurum; vesaniaq; circa res infames excęcatus & elatus, sçiens volensque ab Episcopali sede seipsum abalienauit.

Arrius ambiti Episcopatus honore frustratus efficitur hæreticus.

Nestor. insinuat, vt qui non ex insciti, sed ex mera malitia in Deũ insurgit.

Nestorius magus & auarus.

Miser, qui è fratrum catalogo te eraseris; illum, qui summi Sacerdotij sortem tibi impertitus fuerat, non agnoscens. Credisne Paulo dicenti? *Licet nos, aut Angelus de cœlo euangelizauerit vobis, præter quàm, quod euangelizauimus vobis, anathema sit.* Paulus istam sententiæ tuæ vanitatem non sedauit? At sedet illam Esaias: *Ecce*, inquit, *Virgo in vtero habebit, & pariet Filium, & vocabunt nomen eius Emmanuel, quod interpretatum sonat, nobiscum Deus.* Quòd si nec iste quoque hanc mentis tuæ duritiam ac prauitatem mitigauit, audi vel Dæmones clamantes: *Quid*, inquiunt, *nobis & tibi Fili Dei? venisti ante tempus torquere nos.* Quis, quæso, auctor tibi extitit, vt cogitationem vsque adeò vanam & inanem prædicares? Quis tecum in hoc importuno morbo collaborauit? Non veritus es Deum Persico regno adæquare. Pro nihilo duxisti Patrum, Euangelistarum & Prophetarum traditiones euertere. Ratus te omnibus Ecclesiis imperaturum, eius, qui te è stercore ad cœlestem sublimitatem euexit, non meministi, rebusque procreatis intendens, horum opificem non agnouisti. Et cùm imposturis terrarum orbem institueres turbare, contumeliamque Dei templo inferre, & eum, qui ex Maria Virgine genitus est, diuidere, dogma prauum & insanum, ac ne nominandum quidem, nedum recipiendum, mundo huic suscitâsti.

Galat. 1.

Esa. 7.

Nest. neq; Prophetas, neque Apostolos, nec Dæmones curat. Matth. 8.

Obscurum hoc Persici regni paradigma.

Grauissimæ hæ omnes expostulationes, sed iustissimæ.

Belial

Nest. Imp. fidei insidiatur.

Belial ante tempus imitatus, arbitratus es iniquarum cogitationum tuarum cathenis, Imperatorem rectæ doctrinæ studiosum, te illaqueaturum; syncerumque homousiæ Trinitatis (per quam constanter regnat, per quam hostiles populos conterit, per quam Virginum chorus vsq; triumphat, per quã mundum in pace conseruat) adoratorem, deceptoriis sermonibus tuis Apostatam, fideique desertorem redditurum. Tum populum quoque Deo dilectum, Patrumque multitudinem tua temeritate perditurum; & eos tandem, qui in aliqua respiratione degebant, te miserè laceraturum. Non fuisti contentus teipsum, dum Deum impiè blasphemas, perdidisse; sed blasphemias tuas per vniuersum quoque orbem proseminare studuisti. Sed ecce impletum illud est: *In operibus manuum suarum comprehensus est peccator.* Sanctum Presbyterorum ac Diaconorum cœtum, quòd insaniam tuam redarguerent, & ne cũ Arrio sentires, admonerent, extra Ecclesiam eiecisti.

Alludit ad Theod. sorores virgines. quæ vnà cum ipso regnum administrabant.

Nestor. suo exitio non contentus, orbem perdere nititur.

Nest. Clericos ipsi obsistentes eiicit.

Et nunc equidem te prolapsum non obruo, neque fluctuantem demergo; sed vesanam vanorum consiliorũ tuorum sycophantiam frango. Quis nauem in sereno tranquilloque portu constitutam naufragium perpeti? Quis, quęso, athletam ad certaminis metam prolapsum erigi non vidit? At cùm circa fidem rueres, naufragiumque faceres, nónne manum tibi porreximus? Testem accipe honorandum & sanctum Archiepiscopum magnæ Romanæ Cœlestinum, qui frequenter te per literas admonuit, vt ab inani hoc ac inutili, sibiq; minimè constanti dogmate abstineres. Pari modo & nostra quoque tenuitas, breuibus literis te hortata est, vt nos de Deo loquentes audires. Tu verò duritiam quandam stultitiamque indutus adeò, nullam nostri habuisti rationem, vt in tua quoq; malitia gloriatus sis; animo reputans, quiduis te posse. Et factus es nouacula contra teipsum acuta, dolumque factura. Quare & Deus quoque, cui fucum facere voluisti, te deiecit, tuamq; radicem è terra viuentium euulsit; propterea quòd nullam Dei rationem habuisti. Et hæc hactenus à nobis dicta esse sat sit.

Nestor prolapsus porrectam manum despicit.

Nest. amicè & frequenter de resipiscentia à Cœlestino & Cyrillo frustrà admonitus.

Psal 51.

Nest. à Deo, quem aspernatus fuerat, deiectus.

Quæ ad illum pertinent, iudicaturus est Deus, *qui vnicuique reddet iuxta opera sua.* Obtingat autem nobis, vt vnitatem

Rom. 2.

vene-

reuereamur & adoremus, piisimoque Regi nostro obsequamur: Tum Principibus & potestatibus subiiciamur, ac indiuisam tandem Trinitatem colamus, & veneremur, Mariam semperVirginem, eiusdemq; Filium, nec non sanctam Ecclesiam, immaculatumque illius Sponsum laudibus vsque euehentes. Ipsi sit gloria in secula, Amen.

Ecclesiæ immaculatus Spōsus, Mariæ Filius.

Tomi sexti caput VII.

HOMILIA PROCLI EPIscopi Cyzici, de Domini nostri Iesu Christi natiuitate, Constantinopoli Nestorio præsente, eius demq; ciuitatis sedem etiamnum obtinente, habita.

ARGVMENTVM.

DECLAMATIONIS huius argumentum maiorem in partem ex iis patet, quæ titulo proximè subiiciuntur. Est tota elegans, grauis, varia, elegantissimis antithesibus et metaphoris referta. Complectitur autẽ non minores Virginis matris laudes, quàm proximè præcedens. Nestorium grauiter impugnat, fideique veritatem contra eundem validè confirmat.

Cæterùm Proclus hic Cyzicenus est Episcopus ille, qui Theodosij & Pulcheriæ studio in sede Constantinopolitana suffectus est Maximiano proximo Nestorij successori. Qua de re, sicut de eximiis quoque viri huius virtutibus & ornamentis, rebusque præclarè ab eo gestis, consule Nicephorum Callistum lib. 14. cap. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43.

Quòd sacra Maria sit Deipara. Quòd ex ea natus Emmanuel, nec Deus tantùm, nec homo solùm; sed vtrunque, hoc est, Deus & homo simul existat; id tamen citra omnem omnino confusionem, aut naturæ mutationem.

Virginea Panegyris, frequensque, ac celebris hic conuentus, fratres, festa hac luce linguam ad laudem prouocat; præsensque solennitas præsenti cœtui certæ vtilitatis, nec iniuria, rationem conciliat: Continet enim absolutam castimoniæ sanctitatisque materiam, iustamque fœminei generis gloriationem: Neque enim vulgaris hac mundi ætate muliebri sexui per Virginem & matrem gloria accessit. Stupenda sanè planeque inaudita est hæc Virginis & matris copula. Ecce igitur, & terra, & mare Virginem honorant, donisque cumulant; hoc quidem mitia nauigantibus dorsa substernens; illa verò viatorum vestigia inoffensè dirigens. Exultet natura, honorantur fœminæ; choros humana ducat natura, & carmina cantet, glorificantur virgines: *Vbi* enim *abundauit delictum, ibi superabundauit & gratia.* Sacra Deipara Maria in vnum nos coëgit. Hæc impollutus, & purus ille illibatæ virginitatis thesaurus, decusque & ornamentum; hæc Spiritalis secundi Adami Paradisus; hæc vnitarum inter se naturarum officina; hæc salutaris reconciliationis panegyris; hæc thalamus, in quo Verbum humanam carnem sibi desponsauit; hæc animatus naturæ rubus, quem Diuini partus ignis non combusit; hæc verè leuis illa nubes, quæ super Cherubin sedentẽ in corpore suo gestauit; hæc vellus mundissimũ cœlesti pluuia madens, ex qua pastor ouẽ induit; hæc ancilla est & mater, Virgo & cœlum; hæc sola pons est, per quem Deus ad hominem descendit; hæc admirandæ illius Oeconomiæ tela, ex qua, & in qua ineffabili quodã modo admirabilis illius vnionis tunica confecta est. Cuius quidem textor extitit Spiritussanctus; netrix virtus ex alto obumbrans; lana, vetusta villosaque Adami pellis; trama, impolluta Virginis caro; radius textorius, immẽsa gestantis gratia; artifex, Verbum per auditum illapsum. Quis vidit? quis audiuit talia? Incircumscriptus Deus vterum inhabitat; quem cœli non capiunt, venter complexus est Virginis.

Virgo mater illustris fœminei sexus gloria.

Mirabilis copula Virgo & mater.

Rom. 5.

Secundus Adam Christus.

Elegantissima & verissima Virginis matris epitheta.

Perelegãs, tametsi metaphorica, œconomici operis delineatio.

Attamen, qui ex Virgine nascitur, nec solus Deus est, nec purus rursum homo est; sed vtrunque simul. Natus salutis ostium id esse ostendit, quod peccati quondam introitus exti-

terat:

terat:Nam vbi ſerpens per inobedientiam virus ſuum infuderat;ibi Verbum per obedientiam ingreſſum, viuum ſibi templum exædificauit; vnde peccator Cain primus emerſit, inde generis noſtri aſſertor Chriſtus ſine ſemine prodiit. Clemens Deus ex muliere naſci non erubuit:Quod enim agebatur,vita erat.Nullam inde ille contrahit labem,quod intra viſcera,quę citra omnem dedecoris notam condiderat,inhabitat. Quòd ſi ea,quæ genuit Virgo,non permanſit,neque is, qui natus eſt, aliud, quàm purus homo extitit. Atque ita partus ille, nihil admiratione dignũ habebit. Quòd ſi illa verò in partu, & poſt partum virginitatem illæſam retinuit,is citra omnem controuerſiam arcano modo ex ea ortus eſt, quem (cùm per clauſas ianuas ingreſſus eſſet,) Apoſtolus Thomas in gemina natura ſubſiſtentem agnouit, agnitumque non absque ingenti ſtupore huiuscemodi voce compellauit, Dominus meus, & Deus meus.

Idem extitit ſalutis & mortis oſtiũ.

Eua ex vtero profudit peccatorem, Maria ſalutis noſtræ vindicem.

Non dedecet Deũ viſcera, quæ condiderat,inhabitare.

Si Virgo illeſa virginitate, nõ peperit; partus illius, neq; Deus fuit,nequealiquid admiratione dignum habuit.

Ioan. 20.

Ne igitur,ô homo, partum hunc erubeſcendum cenſeas: Hic enim ſolus ſalutis antidotum nobis attulit: Nam ſi ex muliere natus non eſſet, mortem vtique non oppetiuiſſet. Quòd ſi verò mortuus non eſſet, neque illum quoq; per mortem deſtruxiſſet, qui mortis habebat imperium, hoc eſt,Diabolum.Porrò autem, vt architecto nullam maculam aſpergit, ſi domum,quam fortè extruxerat,incoluerit: Neque lutum figulum inficit,dum vaſculum,quod finxerat, ex eo refingit; ita ex vtero virgineo prodiiſſe,puriſsimũ illud numen nihil quicquam polluit: Quam enim citra vllam ſui labem formauerat, ex hac quoque,nulla macula contracta,proceſsit. O venter,in quo communis libertatis ſyngrapha confecta eſt; ô vtere, in quo arma aduerſùs mortem fabrefacta ſunt;ô aruum, ex quo naturæ colonus ſine ſemine exortus eſt;ô tẽplum,in quo Deus naturam non demutans,ſed eum, qui eſt Sacerdos ſecundùm ordinem Melchiſedech clementer natus eſt,induens:Nam etſi Iudæi Domino,hominis formam induiſſe Deum,aſſeueranti,non credant, Græcique & Barbari miraculum hoc ſubſannent; Verbum nihilo ſeciùs factum eſt caro. Vnde Apoſtolus: *Prædicamus Chriſtum Iudæis quidem ſcandalum, Gentibus verò ſtultitiã.*

Virginis partus ſalutis antidotum nobis attulit.

Hebr.2.

Cur Iudei & Græci incarnationis myſterium derideant.

1. Cor. 1.

1.Cor. 2.

Quandoquidem mysterij huius vim, vt quod omnem humanã rationem excedat, non cognouerunt: *Si enim cognouissent, nunquam gloriæ Dominum crucifixissent.* Si Verbum vterum non inhabitâsset, neque caro quoque illius sacrum illum thronum occupâsset. Quòd si ignominiosum est Deo in vterum, quem ipse formârat, illabi: Erit ergo & Angelis quoque probrosum hominibus obsequi.

Neq; Angelis probrosum est hominibus ministrare, neque Deo in homine habitare.

Qui itaq; secundùm propriam naturã impatibilis est, is propter meram erga nos misericordiam plurib⁹ perpessionibus obnoxius factus est. Neq; Christus per succedentia virtutũ incrementa factus est Deus, absit. Verùm, vt fides nostra prędicat, Deus misericordia permotus, factus est homo. Neque hominem rursum Deificatum prædicamus; sed Deum incarnatũ confitemur: Siquidem qui secundùm propriam naturam matrem nescit, nullumq; secundùm carnis dispensationem Patrem in terra agnoscit, is propriam ancillam sibi in matrẽ acciuit: Nam quomodo iuxta Paulum sine patre & matre est? Si enim purus homo est, vtique nõ sine matre est: Matrem enim habet. Rursum si purus Deus est, haud dubiè non est sine Patre: Habet enim Patrem. Nunc verò vnus idemque, sine matre est, vt rerum Conditor est; sine Patre rursum est, vt homo est.

Hæc omnia ex diametro pugnãt, cum Nest. cacodoxia.

Quomodo Christus sine patre & matre.

Quin & ipsa quoque Archangeli Virginem salutantis appellatio obseruanda hic venit: Ille namque, qui lætum illud nuntium Marię detulit, Gabrielis nomen sortiebatur. Ecquid, quæso, Gabriel interpretatum sonat? audi & disce; idem vtiq; sonat, quod Deus & homo. Quia ergo ille, quem annuntiabat, Deus erat & homo, quò dispẽsationis mysterium faciliùs persuadeat, rei miraculum nominis notione anticipat. Aduentus cansam primùm disce, & tũc incarnati virtutem laudibus eueshe. Humana natura propter peccata multis obstricta debitis tenebatur; neq; , quod debebat, vlla ratione dependere poterat: Per Adamum namque omnes peccato quasi chirographũ dederamus, omnesq; Diabolus in seruitutem redegerat: Etenim corpore nostro permultis pathematis subiecto, veluti charta vsus, nostræ venditionis pretia ostentabat, passionumque debitum malignus ille falsarius, minitabundus ob oculos nobis

Cur incarnationis internuntius Gabriel sit appellat⁹.

Quæ fuerit aduẽt⁹ Christi causa est.

Incarnationis causa peccatum, peccatiq; seruitus.

nobis ponebat, ac nos vniuersos ad supplicium cõdemnationemq; deposcebat. Erat itaq; alterutrum duorum necessariũ; aut vt omnes, propter condemnationem, præcipites abirent in mortem; (omnes enim peccauerant) aut certè, vt eiusmodi pretium penderetur, quod exactum debitum ad iustitiæ amussim exæquaret. Atqui homo, quod peccati debito subiaceret, saluare se nõ poterat: Angelus verò, quòd tantùm redemptionis pretium ipsi non suppeteret, humanum genus redimere nequibat. Supererat igitur, vt ille pro omnium peccatis moreretur, qui nulli peccato obnoxius erat: Atque vnica hæc restabat mali solutio.

Diaboli cõtra hominem vis & insolentia.

Exigebatur exactum redemptionis pretium: Hoc autem solus Deus homo factus dependere potuit.

Qui iustum Deo erat solutum pretium, ἀναμάρτητον esse oportebat.

Ille itaque, qui vniuersam naturam ex nihilo produxerat, cuique nulla ad erogandum facultas deerat, vitam morti condemnationique addictis reperit tutissimam, mortisque solutionem decentissimam; dum nimirum ex Virgine, modo, quẽ solus ipse nouit (nulla enim oratio miraculum hoc assequi valet) humanam naturam assumit, assumptamq; in mortẽ contradit, eumq; in modum redemptionis pretium dissoluit; iuxta illud Pauli: *In quo habemus redemptionem per sanguinem ipsius, peccatorumq; remissionem.* O rem stupendã; immortalitatem, quam ipse habebat, per suam mortem aliis conciliat. Eiusmodi nullus vnquam fuit, nec est, neq; erit, quàm vnus ille, & solus ille, qui secundùm dispensationem ex Virgine natus est Deus simul & homo; eam non solùm vim obtinens, qua reorũ multitudini redimendæ par esset, sed eiusmodi, quæ multis partibus excelleret: Nam vt Filius est, indiuulsam cum Patre vnionẽ retinet; vt verò rerum opifex, nullius virtutis indiget; vt autem misericors, immensa inexhaustaque misericordia atque sympathia pollet; deniq; Pontifex dignissimus est, qui apud Patrẽ intercedat: Horum autem omnium nihil vnquam simile, nihil æquale in alio quopiam comperias. Considera immensam illius benignitatem; ad mortem condemnatus, mortem, quæ crucifixoribus debebatur, vltro exoluit; occisorumq; iniquitatem, in sceleratorum illorum salutem conuertit.

Deus admirabilẽ decentissimamq; saluando homini rationem inuenit. Eph. 1.

Morte Christi homini conciliatur immortalitas.

Vbi hic sunt, qui Christum ad exactæ iustitiæ rationem satisfecisse negant?

Immensa Verbi incarnati clementia & benignitas.

Posse itaq; seruare virium puri hominis non erat: Nam ipse quoque Seruatore egebat, iuxta illud Pauli: *Omnes*, inquit,

Purus homo seruare nos non poterat. Rom.

peccauerunt, & egent gloria Dei. Quia verò peccatum peccatorem Diabolo obstringebat, obstructumq; Diabolus in mortẽ præcipitem agebat, res humanæ in summum discrimen adductæ cernebantur, nec vlla liberationis spes sese offerebat. Quare Prophetæ, qui animarum medici destinati fuerant, concionabantur quidem & incusabant; verùm vbi inflictum vulnus humana industria; maius esse animaduertebant, cœlestis medici opem implorabant: Et hic quidem aiebat: *Inclina cœlos & veni.* Alius: *Sana me Domine, & sanabor.* Alius: *Excita potentiam tuam, & veni ad saluandum nos.* Alius: *Nunquid verè Deus habitabit inter homines?* Alius: *Citò anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis.* Alius: *Heu me perit pius à terra, & non est inter homines, qui æquitati studeat.* Alius: *Deus in adiutorium meũ intende, Domine ad adiuuandum me festina.* Alius: *Adhuc pusillum, & qui venturus est, veniet, & non tardabit.* Alius: *Erraui sicut ouis, quæ periit; quære seruum tuum Domine, sperantem in te.* Alius: *Deus manifestè veniet, Deus noster, & non silebit.* Ille igitur, qui suapte natura Rex est, humanam naturam tyrannide oppressam, non despexit, neq; permisit misericors Deus, vt perpetuò obligata teneretur; sed venit ille, qui semper præsens adest, propriumq; sanguinem nostrî causa in redemptionis pretiũ profundens, & carnem, quam sponte induerat, in reconciliationem morti dedens, mundum à legis maledicto redemit, morteq; mortem destruxit: Atque huc illud Pauli tendit: *Christus*, ait, *nos redemit de maledicto legis.*

Res humanæ per peccatum ad summũ discrimen adductæ.

Animarum medici Prophetæ.

Psal. 143.

Hier. 17.

Psal. 79.

Psal. 78.

Hæc partim ex nostra, partim ex 70. editione petita.

Psal. 69.

Bar. 2.

Psal. 49.

Gal. 3.

Qui itaque nos redemit, ô Iudæe, non purus est homo: Humana enim natura peccati seruitute oppressa tenebatur: Sed neque tantùm quoque Deus erat humana natura destitutus: Corpus enim habebat, ô Manichæe: Nisi enim me induisset, me non saluâsset; verùm qui ex Virgine prodiit, ille me condemnationi obnoxium assumpsit: Quo fit, vt admiranda quædã cõmutatio hic interuenerit; dato nanque Spiritu, accepit carnẽ; idem cũ Vrigine & ex Vrigine. Et hic quidem ipsam obumbrauit, ille verò ex illa carnẽ induit: Si alius est Christus, & alius item Dei Verbum, iam non Trinitas in Diuinis erit, sed quaternitas: Nam & Christus quoque Deitatis expers nõ est: Sed dic, obsecro; ecquis nam apparuit iis, *qui in tenebris & in*

Christus, neq; solus Deus, neq; solus homo erat; sed vtumque simul.

Verbum carne acceptа, reddidit Spiritum.

vmbra

vmbra mortis sedebant? homóne? at quomodo homo in tenebris diuersans prævaluit? Nam iuxta Pauli doctrinam, *de potestate tenebrarum nos eripuit*: Eramus enim aliquãdo tenebræ, sicut scriptum est: Ecquis ergo ille, qui apparuit nobis? Dauid ad hoc tibi respondeat. Scribit autem: *Benedictus, qui venit in nomine Domini*: At clariùs dic Dauid, quisnam sit ille; exclama quantum viribus potes, nec cesses. Exalta, quasi tuba vocem tuam, & edicito, quis nam ille sit: *Dominus* (inquit) *virtutum, Deus Dominus, & illuxit nobis.* Verbum enim caro factum est, duæque in vnum simul coiêrunt naturæ: At id citra vllam omnino confusionem.

Coloss. 1. Ephes. 5.

Psalm. 117.

Esa. 58.

Psal. 117.

Venit quidem ad saluandum, sed & pati quoque illum oportuit: At quomodo vtraque hæc fieri potuerunt? homo purus saluare nõ poterat, Deus solus pati nequibat. Quid igitur? ipse Emmanuel Deus factus est homo; & id quidẽ, quod erat, saluauit; quod verò factum est, passiones subiit. Vnde cùm Ecclesia Synagogam cerneret, spinis illum coronantem, lugens tantum facinus aiebat: *Filiæ Sion, exite & videte coronam, qua coronauit eum mater sua.* Ipse etenim spineam coronam portauit, & spinarum causam euertit. Idem erat in sinu Patris, & in vtero Virginis: Idem detinebatur inter matris brachia, & ferebatur super ventorum pennas: Idem ab Angelis adorabatur, & cum Publicanis mensæ accumbebat: Vix Cherubim aspicere audebant, & Pilatus interrogabat: Seruus colaphis cedebat, & ipsa creatura horrebat. Crucifigebatur, & thronus gloriæ non deserebatur: In sepulchro concludebatur, & cœlum, vti pellem extendebat. Inter mortuos reputabatur, & infernum despoliabat. Hìc, vt deceptor calumniis afficiebatur, ibi vt Sanctus glorificabatur; ô mysterij magnitudinem: Miracula video, & Diuinitatem prædico: Cerno passiones, & humanitatem non nego. Naturæ portas reserauit Emmanuel, vt homo; sed Virginitatis claustra non violauit, neque perrupit, vt Deus: Ita enim ex vtero est egressus, sicut per aurem ingressus; ita natus, sicut conceptus; qui impatibiliter fuerat illapsus, ineffabiliter est elapsus. Hinc Propheta Ezechiel aiebat: *Conuertit me Dominus ad viam portæ Sanctuarij exterioris, quæ respicie-*

Et pati, & saluare venerat Christus: Homo purus saluare, Deus purus nequibat pati.

Cant. 3. Edi. 70. Corona spinea, spinarum causam euertit.

Venustissima operum & proprietatum vtriusque naturæ antithesis.

Ita Verbũ ex vtero egressus, sicut per aurem ingressus.

Ezech. 44.

ſpiciebat ad Orientem, & erat clauſa. Et dixit Dominus ad me: Fili hominis porta hæc clauſa erit, non aperietur, & vir non tranſiet per eã: Quoniam Dominus Deus Iſraël ingreſſus eſt per eam, eritq; clauſa Principi. En euidens demonſtratio ſacræ Deiparæq; Virginis Mariæ. Dirimatur proinde omnis contradictio, Scripturarumque illuminemur ſcientia, quò regnum cœlorum conſequamur in Chriſto Ieſu Domino noſtro.

Tomi ſexti caput VIII.

HOMILIA REGINI CYPRIORUM Epiſcopi, in Epheſiorum ciuitate, poſt Neſt. exauctorationem habita.

ARGVMENTVM.

EXTAT hæc homilia in Contiana quoque editione, ſed oratione & ſententia paſſim ab hac diuerſa, (vndecunq; tandem diſcrimen illud acciderit:) Hactenus tamen hæc & illa inter ſe conſpirant, quatenus vtraq; inſanam Neſtorij impietatem acerrimè inſectatur. Confertur vtrobiq; cum Cain, cum Cham, cum Sodomitis, cum Iudæis deicidis, iiſq; omnibus tanquã multò his nequior antefertur. Fuit autem Reginus hic vnus ex tribus illis, qui Epiſcopum & Clerum Antiochenum de Cypri Prouincia per vim inuaſa grauiter apud Synodum detulerunt. Lege ca. 1. App. 1.

Reginus ad declamandum nõ ſe ingerit ſed declamare iuſſus, iubenti morem gerit.

Decreueram equidem ſilere, dicendiq; prouinciam his Patribus deferre, ne non tam orationem, quàm inſcitiæ meæ monimentum relinquerem. Sed quoniam, ô ſapiens, ſilentiũ expetentem, ſilere non pateris, nonnulla mihi quoque in medium proponere viſum eſt: Proditum eſt enim alicubi ſapientis eſſe, ſapientum cõſilio acquieſcere. Quia ergo magnus ille ſacrorum myſteriorũ promus tuis te coloribus breuiter depinxit, dũ ait: *Quomodo cecidit de cœlo lucifer, qui mane oriebatur? Quomodo Babylon illa magna repẽtè corruit?* alteri aptiùs te conferre nõ valeo, quàm Iudæis, qui Dominum occiderunt: Horum nanq;

Eſa. 14. Apo. 18.

impie-

impietatem tu denuo exuſcitâſti: Illi enim aliquando Dei hæreditas,& portio extiterunt, legemque & filiorum adoptionẽ acceperunt; & infinitis aliis beneficiis à Deo cumulati fuerũt. Verùm cùm ob beneficiorum magnitudinem ebriorum more in benefactorem inſanirent, Deum ſibi dicentem audiuerunt: *Filios enutriui, & exaltaui; ipſi autem ſpreuerunt me*. Sed quo te dignum nomine quiſpiam tandem appellet? An non rectæ infamis illius Cain vocabulo te nuncupabimus? Atqui Caini commiſſa tuis longè minora extiterunt. An verò miſerando illi Cham, qui paternæ nuditati illuſit; aut Sodomitis te adſimulabimus? At Sodomitarum facta cum tuis collata eiuſmodi ſunt, vt dicere nobis liceat: Sodoma iuſtificata eſt ex te: Tu enim breui temporis ſpatio terrarum orbem commouiſti, fidemque funditus euertere voluiſti, & ineffabilem illam incarnati Vnigeniti diſpenſationem, quantum in te fuit, penitùs demoliri obnixè ſtuduiſti: Ita ſanè, vt rectè illud Prophetæ dici de te queat: *Vulnera tua malagma nõ tulerunt; olei fomentum, & obligationem reſpuerunt.*

Confertur Neſt. Iudæis deicidis.

Eſa. 1.

Cõmittitur Neſt. cũ Cain & Cham & Sodomitis, & his omnibus antefertur.

Eſa. 1. Edi 70.

Enimuero ad manifeſtam impietatis tuæ redargutionẽ antè, cùm parua adhuc erant, quæ auſus es, igni terræque hiatu, teq;, tuosq; conatus compeſcere debebamus; quò vel hac ſaltẽ ratione, ſimplicioribus pœnas dependiſſe viderêre: Nam nobis iam dependiſti, & denuo dabis. Quandoquidem Dei Verbum, quod ex Deipara Virgine Maria, ſecundùm carnem ortum, abs te diuiſum, diſſectumq; eſt, olim in die iudicij, ineuitabile inuidentiæ tuæ ſupplicium decreturum eſt. Ecquid tum, obſecro, ô tu, & mari, & ipſa quoque morte inſaniori, reſpondere poteris? Etenim mare Dominum ſuum agnoſcẽs, dorſa fluctusq; ſuos illi ſubſtrauit; mors inſueta lege Lazarum cõſanguineis ſuis reſtituit. Prætereo ſolem Dominicæ Paſſionis tempore præ horrore radios ſuos cõtraxiſſe, petras ſciſſas, monumentaque aperta eſſe. Etſi hæc parua videntur, reuerêre, miſer, reſuſcitatorum mortuorum teſtimonium, cuſtodũ inferni tremorem, veli diruptionem, luminis mutationem, diei obſcurationem. In his autem omnibus infelix inemendabilẽ prauitatis ſuæ conſuetudinem obtinens, immobilis perſiſtit.

Hæretici igni terræq; hiatu compeſcendi.

Neſtorius mari inſanior, ſaxis durior, Dæmonibus infidelior.

Cùm creaturæ omnes Christi Diuinitati testimonium perhibeant, solus Nest. hunc Deum esse negat. Heb. 1.

At persistat ille, vt lubet; nos interim diuinis nutibus obsequẽtes, adoramus Deum Verbum, qui in carne nobiscum versari nõ est dedignatus; quamuis per hoc à paterna natura minimẽ recesserit; *vt qui sit splendor gloriæ, & figura substantiæ eius, portansque omnia verbo virtutis suæ.* Ipsi sit gloria in secula seculorum. Amẽ.

Tomi sexti caput IX.

HOMILIA THEODOTI Ancyræ Episcopi, die Ioannis Euangelistæ sacro, Epheſi contra Nestorium habita.

ARGVMENTVM.

EX instituto agit de Nestorij exaucloratione, veraq; diuini Verbi incarnatione. Docet primò rem esse minimè nouam, verùm iam inde ab initio in Ecclesia Dei receptam abscindere membra illa, quæ omnem respuũt medicinam, cuiusmodi membrũ propalã habebatur Nestorius. Mox ipsummet Dei Verbum incarnatum, conuenientiq; modo id factum esse: Atq; ita non duos Filios, aut Christos, vt nugabantur Nestoriani, sed vnum tantùm Christum & Filium statuendum esse. Postremò non dedecuisse Deum, vt carnem sumeret, & inter homines viueret: Sed illius benignitatem & sapientiam id decuisse, vt quod maximè. Cæterùm Theodotus declamationis huius auctor, erat vnus ex præcipuis Concilij Patribus.

Sacerdotes animarum medici. Grauis animi morbus error.

Quod corporibus nostris est medicus, hoc animabus est Sacerdos. Quia ergo animi morbus est error, qui diu multumq; dissimulatus, mortis supplicium inducit, Spiritus sancti gratia animarum medicinã Sacerdotiũ instituit; membrumque morbo dudum labefactatũ excidi curauit: Non quidem in illud desæuire instituens, sed teliquis membris consultũ cupiens: Cùm enim iugis illa tabes, prauæ corruptionis incrementa paulatim generaret, membrum putridum præcidendũ existimauit; quò omnẽ simul corruptionis malitiam è medio tolleret. Est hæc curandi ratio non crudelitas, sed salubris & necessaria medicina. Sanè medicus flens interdũ membrum

Putridi membri nomine Nesto. designatur.

Curatio per putridi membri incisionem interdũ necessaria.

præ-

præscindit. Verùm dum sectioni non parcit, sanitatem inducit. Neque genus hoc medendi nouum est; sed antiquum, & iam inde ab initio vsurpatum: Hac enim ratione sancti Patres venerandum hanc Ecclesiam hactenus cnrârunt, & conseruârunt. Obtinet Sacerdos gladium, non vt lædat, sed vt medelam adferat: Atq; hoc ipsum superna gratia insinuans quondã Hieremiam ita affabatur: *Constitui te hodie super Gentes, & supra regna, vt euertas, & destruas, & dispердas, & dissipes, & ædifices, & plantes*: Neque enim pietas commodè inseri potest, nisi malitia antè fuerit extirpata. Par est vtique affectum membrum primò rigare, culturæ industria vti, pietatis sermonem adhibere, & omne denique medicamenti genus putrescenti membro applicare. Verùm si tabes maior fuerit, quàm vt curationem admittat, tunc demũ membrorum ita affectorum sectio præsens est medicina.

Ecclesia hactenus curata & conseruata, per obstinatorum hæreticorũ abscisionem.

Hier. 1.

Vt pietas ingrediatur, malitia facessat, operæpretium est.

Quomodo agendum cum hæreticis, ceterisq; obstinatè malis.

Sed qua, quæso, ratione quispiam ei medeatur, qui ita comparatus est, vt humanæ naturæ conditiones Deo probro vertere non metuat? beneficiumque contumeliæ loco ducat? dic age, quid hîc respondes? Deum (inquit) passum equidem non dico; sanè si ad Deitatis naturam spectas, non erras: Sin verò perpessionem simpliciter illi adimas, dispensationem pernegas. Ne ergo perpessiones Deo improperes, sed perpessionum vtilitatem inspicias. In humilitatem Deus sese demisit, nullam secundùm propriam naturam perpessus diminutionem; sed hanc nobis gratiam faciens. Hoc, quod erat, permanens, assumpsit, quod non erat. Deus esse non destitit propter propriam naturam; quod autem tu es, id factus est ille, ob suam in te benignitatem. Ne igitur curationis modum in cõtumeliam vertas; neq; improperes medico, si in corporis humilitate cõstitutus, tuam operatus est sanitatẽ: Non est illa humilitas ignominiæ cõiuncta; sed certũ humanitatis illius erga nos argumentũ existit. Descendit ad te, non vt in inferioribus ppetuò hæreat; sed vt te ad seipsum subuehat. Ne ergo inficieris descẽsum, vt nõ amittas ascensum. Amplectere cõtumeliã, quæ tuã peperit gloriã. Diuinitatis natura nullã ignominiã est perpessa; gratia autẽ tibi cõtulit beneficia: ppter te seruũ ignominiam

Hæc omnia, vt alia ferè omnia, ex instituto Nestorij impietatẽ impugnant.

Carnis assumptio, nullam Verbo attulit ignominiam, aut mutationem.

Cur Verbum per carnis assumptionem descendit.

Elegantissimæ antitheses.

miniam promeritum, ignominia afficitur Dominus. Quæ tua sunt, ille assumpsit; quoniam tu, quæ illius erant, deserueras. Nos à pio Domino aufugimus, gratiamq; ab eodem oblatam non tulimus. Ad usum Paradisi delicias acceperamus; sed legẽ violantes, nec nõ in legislatorẽ præuaricantes, & infesto hosti nihilominùs morẽ gerentes, ex honore excidimus, & in terrestrem hunc locum fugitiui illius serui vitio depulsi sumus.

Cur è Paradiso exacti simus?

Homo voluptatis sensu mersus, oculos in Deum non surrigebat.

Neque is enim oculos in Dominum coniiciebat, sed voluptatis sensu deorsum mersus, peccato seruiebat, eiusq; dominio subiacebat. Agnitum est humanam mentem ad Deum erigere se non posse. Quid ergo; nunquid mea tarditas Deum pulcherrimæ huius possessionis, quæ homo est, iactura afficiet? Absit; nequaq̃ enim vniuersorũ Deus istud patietur: Nefas enim erat, vt inuidia Domini gratiã superaret: Sed neq; decebat quoq;, vt Dei donũ Diaboli insidiis quasi deuictũ cederet. Ecquid igitur Dñs facit? adiungit se fugitiuo: Seruus enim ad ipsum venire non poterat. Accedit ad seruum nõ maiestate herili, non Angelorum satellitia præmittens, non Archangelorum phalangas ciens, non igneos globos vibrans, non elementa concutiens: Eiusmodi enim apparatus extorrẽ in fugam vertisset; sed quò fugitiuũ capiat, propriamq; possessionem recuperet, blandè accedit: Non enim per assumptam hominis naturam illum absterret; sed personæ humilitate ad familiaritatem & amicitiam prouocat. Efficitur conseruus, vt dominium suum olim declaret. Hinc magnus ille Paulus: *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu*, Iesum hìc vocat. Dic, quæso, quale nomen mater infanti indidit: *Vocabis* (inquit) *nomen eius Iesum*. Vbi est ergo, qui Christum diuidit? vbi, qui huic nostro mysterio homonymiã affingit? vtpote vnũ Christum nominans, reipsa autem duos ponens; alterum seruum, alterum Dominum; alterum patibilem, alterũ impatibilem. Quorsum si duæ res subsistunt, vnum tantùm vtriq; nomen indimus?

Diaboli inuidia Christi gratiam vincere nõ debuit.

Quo schemate, quóue apparatu pius Dominus seruum fugitiuũ & nequam venatus sit.

Vt seruum demereatur & capiat, Dominus seruus efficitur. Phil. 2.

Nestoriani duos Christos confingunt, vnum seruũ & patibilem, alterum Dominum et impatibilem.

Hoc, inquit, sentite in vobis, quod & in Christo Iesu. Iesum eum nominat, qui cernebatur, cui Virgo id nominis imposuerat. Hoc quiuis in se sentiat, quod est in Christo Iesu. Ecquid, quæso, de Christo Iesu sentire nos oportet? Nempe quòd

cùm

cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, se Deo esse æqualem. Ecquid est, quod hoc loco dicitur? Sanè qui per rapinam libertate potitur, nihil seruile pati sustinet, ne vsurpatæ libertati aliquod præiudicium generet. Ecquid ergo ille? Quoniam natura Dominus erat, non rapinam arbitratus est, esse se æqualē Deo: Dispensationis enim mysterium, Diuinitatem non læsit; *Qui cùm forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo; sed semetipsum humiliauit, formam serui accipiens.* Agedum explana mihi Vnigeniti exinanitionem: Quomodo enim se exinaniuit, si homo verè factus, humana non est perpessus? Veruntamen cùm Deum passum affirmamus, semper naturam illius à passione eximimus: Etenim non natura; sed vnio ad id, quod pati poterat, Deum patibilem effecit: In naturam enim illius passio nulla cadit: Posteaquàm enim misericors Deus seruo compati decreuerat, cùm naturæ esset impatibilis, id, quod pati poterat, sibi asciuit; eoque ascito, propositum suum adimpleuit.

Quid de Christo nos sentire par sit. Qui per rapinam in libertatem se vindicat, nihil seruile sustinet.

Dici verè non potest, Deum sese exinaniuisse, si verè homo factus non fuerit.

Quid Deum patibilem effecerit.

Ad hunc itaque modum Dominus ad nos accessit, eaque ratione seruo fugitiuo sese adiunxit: Vt conseruus visebatur; vt Dominus beneficia impartiebatur. Seruilem formam præ se ferebat, & gratiam Diuinam, vt Dominus, subministrabat; famebat vt seruus, & panes multiplicat vt Dominus; vt homo defatigabatur, vt Deus super maria gradiebatur; crucem formidabat vt homo (nam exterioris hominis perpessionib⁹, assumptæ naturæ veritatem ostendere debebat) sed interim miraculis, quod intus latitabat, demonstrabat. Hoc ergo schemate homo apparens, nos omnes in suam familiaritatem adduxit. Tandem Ioannes tonitrui filium, huiusce Metropolis quondam Apostolum, communemque terrarum orbis thesaurum, ac magistrum nobis à Deo propositū, qui vnico versiculo vniuersam pietatem cōplexus est, audiamus: *Verbum*, inquit, *caro factum est.* Quod erat, factum est caro. Erat Deus per naturam; factum est autem caro per dispēsationem; per quod, & cum quo Patri cum Spiritu sancto sit gloria, & imperium, nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Christus cernebatur vt seruus; operabatur autem vt Dominus.

Ioan. Euangelista primus Ephesiorū Apostolus.

Ioan. Euang. vnico versiculo vniuersam pietatem complexus est.

Tomi sexti caput X.

ALTERA EIVSDEM Theodoti Ancyræ Episcopi homilia, in natalē Seruatoris, Cyrillo Episcopo præsente, in Synodo Ephesina habita.

ARGVMENTVM.

PRÆMISSO, TANTI festi, tantique mysterij solennitatem grato animo suscipiendam esse, admonet Christi ex Virgine ortū, multis Prophetarum oraculis prædictum, multis rursum figuris ac typis fuisse adumbratum. Docet Deum verè quidem & propriè ex Virgine natum, ortus tamen huius modum & rationem verbis explanari non posse. Addit hoc illi cum cæteris fidei mysteriis; imò cum quibusdam quoque rebus arte constantibus commune esse. Quî Spiritale & incorporeum crassescere, & quasi incorporascere queat, verbi humani exemplo ostendit. Hinc, cur secūda in Diuinis persona appelletur Filius, cur item Verbum, & splendor, planum facit. Deo tandem ex Virgine nasci, vel in Virgine habitare, non esse indignum ex proportione, quam ipsa cum cœlo, quæ propria Dei sedes vocatur, habet, persuadere contendit. Sub finem quicquid Dei Filius nascendo, vel moriendo perpessus est, id totum, citra vllam suî mutationem, perpessum esse, exponit.

Illustris, communiqué hominum saluti salubris, præsentis solennitatis est ratio. Præclarus nihilominùs & illustris est hic præsens quoque consessus, oblatam gratiam animo neutiquam ingrato complectens. Solet autem vberior illis gratia obuenire, qui grato animo gratiam accipiunt: Tantum enim plerunque donorum præstatur, quanta eorum est gratitudo, qui eiusmodi donis potiuntur. Quare cùm de accepto dono donatoris benignitatē grata recordatione agnoscis, non modò pro acceptis feciſti satis, verùm ad maiorum quoque beneficiorum elargitionem donatorem astrinxisti. Animis proinde gratis oblatam hanc gratiam suscipite', præsentem solennitatem vestra gratitudine celebriorem reddite. Causa autem festi-

Gratis vberior gratia obuenire solet.

festiuitatis huius est Dei inter homines manifestatio; aduētus vtique illius, qui nunquam abest; allapsus eius, qui oīa implet; intuitus eius, qui omnia videt: *In propria venit, & sui eum non receperunt: sed & in mundo quoq; erat, & mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognouit.* At hęc interim ignoratio non omnino nullam excusationem habet: Deus enim ob naturæ suæ Diuininitatem, humana cogitatione apprehendi non potest: Nec.n. mortaliū animus sat idoneus est, vt illum possit intueri; siquidem Diuina natura hnmanæ mētis captum effugit. Sublimior est, quàm quæ nostro sensu attingi queat.

Iusta lætitiæ causa Dei inter homines ortus.

Ioan. 1.

Deum olim ab hominibus non fuisse cognitum, nonnullam excusationem habet.

Itaque propter naturæ excellentiam Diuina illa notitia destituebamur; quod malum ne diutius nos premeret, inuisibilis visibilem naturam assumpsit; qui nulli patebat tactui, corpus accepit palpabile: Inaspectabilis Deus aspectabilis efficitur; Dei Verbum contrectatur, ne Dei cognitio humanum sensum excedens, hominem in posterum lateret; Vnigenitus Dei Filius cum seruis suis cognationem contrahit. Et ne fortè existimes incarnatum Filium à Deo esse alienum, iam dudum antè Dei aduentus adumbratus fuerat: Etenim iam inde ab initio figuris humanis, lineamentisque corporeis, quibus à nobis cerni poterat, intuendum se offerebat, suique notitiam intuentibus relinquebat. Sed prodeat in medium Iudæus. Accedat, qui Deum humana natura indutum inter homines visum esse, pertinaci studio inficiatur; dicat mihi, quomodo Moyses viderit Deum. Certè naturam inaspectabilem nullo modo est conspicatus: Eam enim humana mens assequi non potest. Quomodo ergo, dic, obsecro, ignem ex rubo vidit flagrantem, nec ipsum tamen rubum consumentem? Cur ergo ex Virgine nato, Virginemque incorruptam seruanti fidem non habes?

Excellentes naturæ cognitu difficiles.

Verbi incarnatio multis symbolis antè adumbrata.

Rubus citra sui consumptionem ardēs, incarnationis mysterium insimulabat.

Exod. 3.

Si tu Deum ex rubro loquentem, Moysique: *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob*, dicentem, audiēs, & ipsum Moysen pronum adorantem cernens, credis; non ignis, qui cernebatur, sed Dei tantùm, qui loquebatur, rationem habens; cur, cùm virgineum vterum memoro, abominaris, & auersaris? Dic, obsecro, vtrum est vilius, rubúsne, an vterus virgineus ab

omni

Virgo ab omni peccati affectione immunis nobilior ardenti rubo.

omni peccati affectione immunis? Ignoras priſca illa recentiorum, eorumque, quæ nunc contingunt, extitiſſe figuras? Ea enim, quæ antiquitus fiebant, myſteria, quæ in nouo Teſtamẽto adimplenda erant, ſignificabant. Quare rubus accenditur, ignis conſpicitur, & tamen, quæ ignis natura fert, non operatur: Illuminat, non conſumit; abſtergit, non incendit; beneficium præſtat, pœnam non adfert. Nónne Virginem in rubro animaduertis? nónne illius, qui ad nos deſcendit, charitatem, humanitatemque in igni contueris? Iudex inter iudicio obnoxios verſatur; neque tamen iudicium exercetur. Iudex inter reos demoratur; neque vlli tamen pœna irrogatur. Iudex præſtò eſt, non iudicaturus, ſed iuſtificaturus; non condemnationem illaturus; ſed medicinam adhibiturus. Cernis, quo pacto priſci illius ignis myſterium, clementiam, quam hic declarauit, apppoſitè adumbrârit?

Quæ veteribus contingebant quę nobis euentura erant deſignabant.

Quid portenderit rubus ardens citra conſumptionem.

Deus nihil ſibi probroſum ducit, quod humanam ſalutem conciliare natum eſt.

Ne igitur mireris, ſi Deus Verbum ex vtero virgineo naſcitur: Deus enim nihil ignominioſum ducit, quod humanam ſalutem conciliare natum eſt. Neque tu Dei naturam ita vilem abiectamq; arbitreris, vt cuicunq; iniuriæ obnoxia eſſe queat? Nihil enim abiectum, aut vile, quod is noſtrî cauſa aſſumpſit, vllã illi ignominiam irrogat. Aſciuit nihilominùs quædam inferiora, nõ quò ſuam naturam contaminet; ſed quò noſtram naturam ſaluet. Cùm ergo humilia illa Dei naturæ nullam cõtumeliam, nullam iniuriam adferant; ſed humanam tantùm ſalutẽ pariant, quomodo dicere audes, quæ nobis ſalutis cauſa extiterunt, ea ignominiam Deo attuliſſe? Deus itaque hodierno die ex Virgine prodiit, Virgoque, virginitatis integritate retenta, effecta eſt mater: Nam incorruptionis largitor, corruptionem non inducit, nihilque incorruptionis auctor corrumpit.

Nihil eſt omniũ, quod Dei naturã inficere, aut lędere queat.

Deus non eſt auctor corruptionis.

Photinus Chriſtũ purum hominem nugatur.

Quia verò Photinus Virginis natum purum hominem dicit; neque puerum illum, qui ex vtero prodiit, Diuinum eſſe admittit; ſed hominem à Deo diſtinctum eſſe contendit; exponat mihi, quî fieri queat; vt natura humana ex vtero virgineo nata, virginale clauſtrum incorruptum conſeruârit? Nullius enim vnquam hominis mater Virgo permanſit. Cernis, quo-

Virginis matris integritas, cuiusmodi ſit, quem generat, declarat.

modo

modo;quod natum eſt,duplicē de ipſo nato ſenſum nobis offerat:Nam ſi more noſtro natus eſt,homo vtique,& aliud nihil eſt.Quòd ſi id,quod natū eſt,matris integritatem illęſam conſeruauit,apud rectè ratiocinantes Deus eſſe vtique cognoſcetur:Deus nanq; in mundum venit,non de loco in locum commigrans, ſed naturam meam aſſumens;&, vt dixi, obtutibus noſtris patere volens,cùm ſuapte natura ſit inuiſibilis:Ex partu enim ſorritus eſt initium, non Deitatis,ſed aſpectabilitatis: Nā cùm Deus eſſet, voluit homo fieri, propter ſuam in nos clementiam,quò nos creatorem & iudicem,perinde ac cognatū, deinceps complecteremur.Et quia propriarum actionum cōmendatione & laude deſtituebamur,per ipſum fiduciam conciperemus: Etenim cùm ad tribunal abſtrahuntur, qui propriarum virtutum præſidiis confidenter niti nō poſſunt, fit interdum,vt cognatorum ſuorum meritis,qualemcunque confidentiam ſibi aucupentur. Aduenit itaque Deus vt homo, nō de loco in locum transmigrans; ſed inuiſibilem naturam viſibilem quodammodo reddens: Nam iuxta Euangeliſtam, vt homo,hominibusque cognatus apparuit:Ait enim: *Et Verbum caro factum eſt.*

Deus in mundum venit, citra loci mutationem.

Verbum ex Virgine ſortitū eſt initiū aſpectabilitatis,nō diuinitatis.

Propriis virtutib⁹ deſtituti,cognatorum merita interdum allegant.

Ioan. 1.

Sed dixeris,quomodo fieri poteſt,vt Deus Verbum homo fiat? Si Diuinorum miraculorum modus, Verbique incōprehenſibilitas à nobis poſſet comprehendi, miraculum vtiq; non eſſet, ſed res ſecundùm naturam. Quòd ſi verò opus patratum ſignum,aut miraculum fuerit, facti rationem miraculorum auctori relinque. Quòd enim Deus Verbum natus eſt, noſſe te volo, lucrumque per natum nobis oblatum, fide percipere te iubeo, quomodo autem natus ſit, id natiuitatis architecto relinquito.Si tu medico præcipienti credis,ſalutemque tuam arti permittens,medicinæ rationē curiosè non perquiris:Sed neque alius quispiam artis rudis, artificis rationes anxiè inueſtigat , ſed opusipſum agnoſcens, facti rationē arti committit; quomodo tu omnium Diuinorum miraculorum vias modosque perſcrutari eniteris ? An ideò fortaſsis,vt rationes illas perſpectas habens, eadem cum Deo ipſo prodigia patrare queas ? At iam dixi, & iterum repeto rei,cuius rationē

In rebus fidei & Diuinis τὸ: Quomodo,qua ratione,&c. locum non habet.

Artis cuiuslibet ratio artifici relinquitur,& Deo admirabilium operum ſuorum ratio non relinquetur?

Miraculũ sensus, & rationis nostræ captum excedit.

assequi possumus, eius naturam, neq; miraculum esse, neq; signũ esse. Verbi gratia: Faber condit domum, ædificij modum agnoscimus, materias simul aptas compositasque cernimus, facti fortè rationem aliquam reddere possumus; etiamsi propter imperitiam, idonei operarij non simus: At Vnigenitũ Dei Verbum oculos ex terræ limo formauit, formatosque ex natiuitate cæco imposuit; hoc opus, quòd intellectus nostri captum excedat, humanaque ratione perueſtigari non queat, signum vel miraculum meritò appellatur: Nã quod præter cõsuetum naturæ cursum fit, id signum vocatur. Et huiusmodi quidem facta esse agnoscimus; factorum autem rationem, neque intelligere, neque effari valemus.

Qui oculus ex limo terræ formari queat, ratio nostra non assequitur.

Quid propriè sit signum, vel miraculum.

Etenim ex terræ limo vas fictile, aut later conficitur; non oculorum elegantia formatur; non tenues illæ membranulæ fiunt; non pupillæ decor, aut varietas constituitur; non ipsius circumferentiæ artificium, tanta cum coloris venustate efformatur: Lutum enim in oculorum nobilitatem nostra arte euehi non potest. Itaque quod terræ natura non patiebatur (non enim apta erat, quæ oculorum formam susciperet) hoc suscepit miraculorum patratore communi ipsius naturæ legi non seruiente, sed naturam ad suæ ipsius voluntatis nutum rapiente. Quapropter ne ampliùs ad humanæ naturæ infirmitatem respicias; neq; dixeris: Quomodo humana natura Deum potuit capere? Quomodo Deus homo est factus? Quomodo Deus Verbum in carne visibili apparuit? sed id, quod factum est, simpliciter crede; facti autem modum & rationem factoris scientiæ relinque. Quòd si exemplo aliquo propositam quæstionem exactiùs cognoscere libuerit, equidem ostendã, qua ratione incorporeum corporescat, & inuisibile visibile fiat, & secũdùm se impalpabile contrectabile euadat, propria natura non demutata; sed sensibili tantùm sensiliue schemate sumpto. Verbum hoc, quod humano ore profertur, quo, dum sermones inter nos serimus, vtimur, animorumque nostrorum sensa interpretamur, eius est naturæ, vt neque oculis cerni, neque manibus valeat apprehendi, sed auditu duntaxat percipi.

Magna varietas & artificis industria conspicitur in animantis oculo.

Non quærendum, quomodo Deus factus sit homo, sed factũ esse simpliciter credendũ.

Quomodo inaspectabile, et quodãmodo spiritale spectabile & corporatum euadat.

Verun-

Veruntamen dum verbum noſtrum prolatitium in ſubſiſtentis Dei Verbi exemplum aſſumo; nemo exiſtimet nos Dei Verbum productili noſtro ſimile cenſere; abſit: Nam dum ſacra Diuinaque Scriptura Vnigenitum Dei Filium Verbum nominat, ſolam natiuitatis ipſius impatibilitatem per hoc inſinuat: Nam & humana quoque mens citra patibilitatem Verbum ſuum generat. Etenim Scriptura ſacra Vnigenitum, modo Patris Filium appellat; nonnunquam Verbum nominat; interdum etiam Patris ſplendorem vocat. Quodlibet autem horum nominum eo fine ipſi accommodat, vt intelligas, quæ de Chriſto paſsim dicuntur, ea procul abeſſe ab omni omnino blasphemia: Aliàs enim aliis nominibus ipſum deſignat, dum congruam Diuinæque gloriæ conuenientem doctrinam tradere ſtudet. Exempli cauſa, naturæ conſubſtantialitatem aſtruere volens, Vnigenitum Patris Filium vocat: Nam & tuus quoque Filius eiusdem tecum naſcitur naturæ. Vnam itaque eandemque Patris & Filij ſubſtantiam eſſe, oſtendere volens, Vnigenitum ex Patre natum, Patris Filium appellat. Deinde verò quoniam filius, eiúsue, qui naſcitur, ortus paſsionem apud nos denotant, ideo hunc Dei Filium Verbum nominat, natiuitatis impatibilitatem nomine hoc exprimens: Verùm enim quòd verò quiuis in humanis pater, quatenus homo, citra vllam controuerſiam filium ſuum ætate antecedat: (Nam ipſum paternitatis vocabulum id ſecum fert, vt Pater neceſſariò ante Filium extitiſſe, intelligatur) ne iſtud Diuinæ quoque naturæ accidiſſe ſuſpiceris; ſed ipſum Vnigenitum cum Patre ſemper extitiſſe confiteâris; Vnigenitum Dei Filium Patris ſplendorem vocat: Splendor namque vnà cum luce producitur, exiſtitque. Generationis itaque impatibilitatem Verbum ſignificat, conſubſtantialitatem Filius indicat, coëxiſtentiam ſplendoris vocabulum inſinuat.

Totus hic paragraphus conſtat vna quadam continua parentheſi; qua tacitè occurritur errori, qui ex allato exemplo concipi poterat.

Dei Filius appellatur Verbum, ad deſignandam impatibilem illius generationem.

Cur ſecunda in diuinis perſona variis deſignetur nominibus.

Filij nomine geniti, & generantis cõ ſubſtãtialitas, Verbi vocabulo ortus impatibilitas; ſplẽdoris voce Patris & Filij coæuitas exprimitur.

Sed iam ad inſtitutum reuerſi, Verbi hodierno die nati manifeſtationem oſtendamus, commodoque exemplo, quo pacto id, quod ſuapte natura cerni nequit, fiat viſibile, quodq; ob incorpoream naturam palpabile non eſt, euadat palpabi-

le patefaciamus. Verbum igitur hoc, quod proferimus, quoque in mutuis colloquiis vti consueuimus, Verbum est incorporeum, nullo, neque visu, neque tactu percipi natum. Atqui simulatque Verbum hoc literas induit, elementaque suscepit, mox visibile palpabileque factum, tam visu hauritur, quàm tactu deprehenditur: Pone enim quempiam cum quoqiam verba facientem, verba ipsa effusa, nemo vtique, neque cernere, neque manibus contrectare potest. Quod si verò, quæ dicebantur calamo & charta exceperis, iam statim quod prius videre nequibas, videbis; & quam sermonis formam antea contrectare non poteras, eam per chartam & characteres iam contrectabis. Quid ita? quia Verbum antea incorporeum, corpus chartaceum, elementorumque figuras induit. Cùm ergo exemplum iam adductum dilucidum sit, teque de proposita quæstione nonnihil informauerit; agedum ostendamus, quo pacto Vnigenitus Dei Filius, Deus Verbum incorporeæ naturæ, perinde atque Pater, ante omnia secula naturaliter existens, humana natura sibi ascita, tandē per Virginem ortus sit, non suæ Diuinitatis initium (ex Patre enim natus est Vnigenitus) sed suæ tantùm humanitatis exordium hinc sumens.

Verbum nostrum secundùm se, nec cerni, nec tangi potest.

Appositum exemplum ad declarādum Verbi incarnationem.

Filius in Diuinis æquè corporis expers ac Pater, propter nos corpus assumpsit.

At quanam, inquis, ratione cùm Vnigenitus natus sit ex Patre, rursum nascitur ex Virgine? Ex Patre natus est secundùm Diuinitatis naturam, ex Virgine nascitur secundùm carnis dispensationem; hinc vt Deus, isthinc nascitur vt homo: Nam & tuum quoque verbum, quædam mentis tuæ proles est. At posteaquàm Verbum illud, quod mens tua peperit, elementis & literis volueris exprimere, & in charta efformare, manu literas describis, & certa quadam ratione verbum tuum per manum denuo eniteris. Non quod tum esse sui exordium sumat, cùm per manum exaratur; aut quod tunc demum, quando manus literas effingit, existere incipiat: Iam antè enim ex mente enatum erat. Sed quòd tunc tandem verbum per manum, vt cerni queat, accipiat. Cùm ergo exemplum hoc euidens existat, expressamque imaginem gerat, agedum similitudinem hanc ipsi prototypo adoptemus. Hic itaque cernis

Nostrum verbum dum scribitur, denuo generatur, & quodam modo renascitur.

mentem

mentem, ibi Patrem. Hîc verbum ex mente productum agnoſcis; ibi Verbum eſſentiale ſubſiſtensque ex Patre natum vides. Hic manum per literas verbum parientem conſpicaris; ibi Verbum per corpus Virgineum generatum. Non quòd ea ſuo partu aliquod Diuinitati initium ſubminiſtrârit, abſit, ſed quòd Deum inhumanatum, humanis aſpectibus conſpicuum viſibilemq; reddiderit: Quia enim id factus eſt, quod ego, neceſſariò meam naturam indutus, natus eſt ſicut ego.

Magna inter noſtrum & Dei Verbum cognatio; ſiue illud extra carnem, ſiue in carne ſpectes.

Poſteaquàm ergo Deus Verbum, perinde ac ego naſci voluit, matrem complexus Virginem, proceſsit per vterũ Virginitate decoratum: Nihil enim Deus ex iis omnibus auerſatur, quæ formauit: Quandoquidem nihil operis ab eo factum eſt, quod ipſo cenſeatur indignum; omnia nanque, quæ fecerat, erant bona, & quidem valdè bona. Quòd ſi ea intueremur, vt Conditor intuitus eſt omnia, quæ produxerat, omnia bona & pulchra cerneremus: *Vidit enim Deus omnia, quæ fecerat, & ecce bona valde.* Omnia proinde, quæ aſpicis, oculo à perturbationibus immuni aſpice, &, vt Deus, videbis omnia eſſe valdè pulchra. Abiice paſsionem, & ſummum mox in Dei opere, decorem & venuſtatem cõperies. Nihil ergo mirum eſt, ſi Deus in proprio opere ac domo habitare voluerit.

Deus opera ſua, qualiacunque ea fuerint, non auerſatur.

Gen. 1.

Dei op⁹ oculo ſyncero cõſideratum miram offert venuſtatem.

Sed obiicis; magis decebat vt cœlum ipſe incoleret? Ergo non rationum pondere, ſed ſola paſsione, priuatoque iudicio rei naturam penſitans, hominem domicilium Deo indignum cenſes? Dic, quæſo, vtrum ſublimius, cœlúmne an homo? Non mihi iam elementorum ſplendorem attendas; non coloris elegantia rerum naturas diiudices; non coruſcantis Solis radios obſtupeas; non te moueat, quòd ego iuxta diuinũ Iob pelle & carne indutus ſum; ſed intelligentis animæ excellentiam conſideres, venuſtamque humani corporis conſtitutionem contueâre: Vnum hoc animal cæteris omnibus animantibus dominari, ac imperare poſſe demirêre. Manus ſortitus eſt mentis intelligentiæ ancillatrices; quibus tanquam communibus quibuſdam organis omne artificij genus exercere poteſt. Solum hoc animal inter cętera omnia liberũ conditum eſt: Solum enim hominem ſui arbitrij, ſuæque voluntatis

Homo eſt domicilij ũ cœlo ipſo multis partibus Deo dignius.

Iob 16.

Mirũ artificium, mira venuſtas & varietas in hominis conſtitutione.

Homo cæteris omnibus animantibus dominatur.

Cõmune, & idoneum ad quiduis conficiendum organum manus.

Homo inter oĩa animantia sortit⁹ est lib. arbit.

tatis Dominum constituit Deus. Nónne cernis Solem naturali quadam vi adactum volui? nónne constantem semperq́ue sibi similem illius conuersionem aduertis? cur autem eodem semper modo circumagitur? Quia iudicium non habet; tu autem productus es liber, facis, quod lubet; necessitatem, quæ te vi impellat, nullam pateris; liberum est animi tui iudicium. Sol famulatur necessitati; homo sententiam sortitus est liberam. Iam dic, obsecro, vter præstantior est, Seruúsne an Dominus? necessitatis iugo subiectus, an ab omni necessitate immunis?

Sol & cætera his cognata, non agũt libere, sed necessariò.

Homo operũ suorum Dominus & modis omnibus liber.

Homo ad Dei imaginem creatus, nõ cætera homine inferiora.

Nihil igitur mirum, nihil incredibile, nihil nouum, si in homine habitauit Deus, quem ad suam imaginem formatum beneuolè mox complexus est: Suum namque erga hominem consilium in ipso statim creaturæ primordio declarauit. Etenim puluerem ex terra sumptum efformauit, suæq́ue Diuinitatis imaginem ipsi impressit. Sed cur, quem tanto ornatu decoraturus erat, ex substantia adeò abiecta composuit? cur materia ex Solis splendore sumpta hominem non condidit? sed ex terra terræq́ue puluere, elemento vtique infimo, omniumq́ue pedibus conculcato illum effinxit? Vis scire, quam ob causam? Quandoquidem hominem sua imagine honoraturus erat; ipsum ex vili natura formauit, ne fortè honoris abundantia, insolescceret: Etsi quando plusculum honoris ipsi deferretur, abiectæ naturæ suæ memoria à fastu cõpescceretur; simulq́; reminiscceretur, si quẽ honoris gradũ obtineret, eum nõ ob suę naturæ dignitatẽ sibi obtigisse; sed ob largitoris munificentiam. Pertinebat itaq; & hoc quoq; ad creationis benignitatem, vt natura, quæ Dei imagine decoranda erat (vnde vtiq; magnam supercilij occasionem concipere poterat) formaretur è terra.

Cur homo ex limo terræ cõditus, & non ex materia cœlesti, aut aliàs nobili.

Homo è terra formatus, ne honoratus insolescceret.

Plures causæ, cur homo è puluere efformatus.

Est ergo prænobile animal homo; licet passionibus postea debellatus, magna ignominia mulctatus sit: Nõ enim iã prolapsum, & conquassatũ spectare oportet; sed illustri illa Dei imagine, ac similitudine ante legis transgressionẽ ornatum. Cur ergo primęuę institutionis illius oblitus; honorẽq́;, quo initio cumulatus fuerat, nullius esse ratus, prolapsum deprimis? cur consauciatum aspernaris? cur clementissimũ Deum, propria

Peccatum hominẽ è dignitatis gradu deiecit.

Christus hominẽ cumulatè resti-

imagine

imagine assumpta, pristinam dignitatē munificentissimè, cumulatissimeq; illi denuo restituisse non perpendis? Nihil proinde ab illius benignitate alienum admissum est: Neque enim turpe est clementi Domino, si in serui vtilitatem in quibusdā seruilibus cum seruo communicet. Siquidem boni fama per huiusmodi non offenditur; sed qualis nam sit, per id genus officia deprehenditur.

tuit, quicquid peccatum illi ademerat.

In serui gratiam, seruilia quædam obire honorificū est.

Nec est quòd multum hac de causa mireris: Si enim dignum Deo habitaculum teipsum constitueris, in te quoq; habitatum descendet, etiamsi non ad eum modum, quo in Christum: In Christo nanq; omnis Diuinitatis plenitudo corporaliter inhabitat. Sed ô rei miraculum, tota Diuinitatis plenitudo in vno habitat corporaliter, & nihilo tamen secius reliqua omnia adimplet; & ita implet, vt vniuersam creaturā excedat. Totus existit in vno, & à nulla interim creatura separatur. Neq; quod hic dicitur, tibi impossibile videatur: Etenim ego quoq; verbum nunc profero, & hoc ipsum verbum totum est in vno; & totum rursum in omnibus. Totum hoc verbum hausit vnus; neque ab vlla audientium multitudine ita circumscribitur, quin singuli hauriant totum. Si itaque res ortui occasuiq; obnoxia tota existit in vno, & tota nihilominùs comperitur in omnibus; quid mirū, si Deus totus in cœlo, & totus rursum inuenitur in omnibus?

Deus habitat in omnibus iustis; sed non eo modo, quo in Christo. Col. 2.

Tota diuinitas in omnibus, & extra omnia.

Perinde ferè se habet Diuinitas ad omnia, vt vox docētis vel declamātis ad auditores.

Vox præconis tota in vno, & tota in omnibus audiē tibus.

Hodiernæ itaque solennitatis materia & fundamentum est, Deum hominem factum suscepisse humana, vt retribuat Diuina, passionem & crucem suscepisse, quò nobis impatibilitatem largiatur; mortem subiisse, vt nos immortalitate potiamur. Verùm licet humanæ naturæ incommoda suscepit; propriam tamen naturam non demutauit: Liberè enim ea in se transtulit; & id quidem admodum appositè, posteaquā hominem saluare semel constitutum deliberatumque habebat. Sed cur, inquis, humanæ naturæ passiones veluti proprias in se transtulit? Quia passiones per passionē amoliri, mortemq; morte abolere, ac similia tandem similibus voluit debellare. In se suscepit crucem, pertulit colaphos, permisit se colligari, vt huiusmodi perpessiones Dei propriæ affectæ, victoriam ad-

Verbum suscepit humana, vt retribuat Diuina.

Cōueniēter Deus humana in se trāstulit, posteaquām hominem liberare semel deliberatū habuit.

uersus

uersùs paſsiones nobis obtinerent: Neque enim Diuina natura aliquam, per iſthæc incommoda & probra iniuriã patitur. Quandoquidem nihil harum omnium paſsionũ per ſui mutationem in ſe ſuſcepit; verùm vim illis Diuinam contra eiuſmodi paſsiones tribuit. Mors nanque veluti ipſius Dei facta mortem demolitur. Siquidem mortem is appetens, mortis tyrannidem aboleuit: Nam qui moriebatur ſimul Deus & homo erat: Neque enim Iudæi purum tanùm hominem crucifixerunt; nec eam ſolùm naturam, quæ forinſecus cernebatur, clauis confixerunt; ſed in ipſum Deum, qui in illa latitabat, vnitæque naturæ perpeſsiones ſibi appropriabat, impii temerariique extiterunt.

Natura Diuina vim Chriſti paſsionibꝰ tribuit, quæ noſtras paſsiones poſſunt demoliri.

Iudæi, non ſolùm in hominem hominisue naturam, ſed in ipſum quoque Deum ſæuierunt.

Vt autem & hoc ipſum quoque magis perſpicuum euadat ad exemplum rurſum in exordio propoſitum orationem detorqueamus. Fingamus itaque Regem quempiam eiuſmodi ſermonem depromere, qui libertatis, vel aliorum regalium munerum, quibus oportet, impertiendorum, decretum in ſe contineat; illudq; decretum chartæ, quam Sacram vocant, inſertũ, literisq; expreſſum, ad hanc vel illã ciuitatẽ amandare. Sacrã hanc porrò latinè appellatã, aliquis perfidus, aut rebellis, aut ciuitatis alioqui, vel Regis inimicus intercipiat, interceptamq; dilaceret: Iam dic mihi, quid hîc laceratũ eſt, charta ne ſola, an etiam decretum regium? Atqui ſi ſola charta dilaniata dicatur, parua admodum ipſa laceratio poterit redimi: tenebiturque hac ratione violator, aut nulli, aut ſanè vix quinque obulorum multæ obnoxius: Eiuſmodi autem ſupremum ſupplicium dependit, pœnaque afficitur capitali, nec iniuria, vt qui non ſolùm chartam diſruperit, ſed regium quoque decretum violauerit. Atqui imperiale Verbum ſecundùm ſe impatibile, taleq; eſt, quod ſua ipſius natura, neque manibus contrectari, neque diſcindi poteſt; & tamen hoc non obſtante, & ipſum quoque diſciſſum dicitur. Quid ita? Quia chartæ & literarum paſsionem tanquam propriam in ſe transfert.

Appoſitiſsimũ paradigma ad declarandum, quomodo perpeſsiones Chriſti hominis redundarint in Deum Verbum.

Qui regias literas decerpunt, non ſolùm in chartã ſæuiũt, ſed ipſi quoque Regi iniurij ſunt.

Cernis hinc quo pacto id, quòd nulli ſecundùm ſe paſsioni obnixium eſt, eo ipſo paſsioni ſubiiciatur, quòd cum patibili natura communicationem ſortiatur? Neque enim regius

gius sermo, quod ad propriam naturam attinet, dilaniatus est; & nihilo tamen minùs, tam chartæ, quàm elementorum passionem rectè in se excepisse dicitur. Ne igitur iactet se Iudæus, tanquam qui purum hominem in crucem egerit: Nam quod cernebatur, charta quidem erat; quod verò in charta abditũ latitabat, verbum erat Regium, non lingua, sed natura productum. Siquidem vnigenitus Dei Filius Verbum dicitur; non prolatum, sed substantiale subsistensque; neq; propria rursum natura patibile; sed illius, quod cernebatur, patiq; poterat, passiones veluti proprias in se transferens. Et quemadmodũ verbum Regium, simulatq; literarum naturã in se suscepit, chartę passionẽ sibi ipsi appropriat; ita vnigenitum Dei Verbum clauis confixi corporis per passiones proprias sibi ęstimat. Quare vt is, qui Sacram regiã violauit, veluti qui ipsum Regis verbum discerpserit vltimo afficitur supplicio; sic Iudæus quoque id, quod forinsecùs cernebatur crucifigens, perinde pœnas luit, ac si in ipsumimet Dei Verbum impius extitisset. Sed satis fortasis de his iam dictum fuerit; nam & vestræ quoq; memoriæ rationem habere oportet. Siquidem dictorum copia auditorum mentem adobruens, ipsum auditorem eorum, quæ dicta fuerant, immemorem reddere solet: Faxit gratia Dei, vt illa, quæ propsita sunt, memoria cõplexi, aliis quoq; hoc fulti præsidio prodesse possitis, regnumq; cœlorum huius rei causa hæreditetis: Quo vtinam nos omnes per Christi gratiam potiamur. Ipsi sit gloria in secula seculorum, Amen.

Iniuria Sacræ regiæ illata, in Regẽ redundat.

Cuiusmodi Verbum Iudęi in crucem egerint.

Deus Verbum oẽs corporis cruces ꝓprias sibi ducit.

Dictorum copia, auditorum mentem obtundit.

Tomi sexti caput XI.

ACHATII EPISCOPI MELITENSIS homilia, Ephesi in Patrum consessu habita.

ARGVMENTVM.

EX oblato dicendi munere gaudium simul ac fiduciam se concepisse præfatur. Spondet pristinam Ecclesiæ tranquillitatem, quòd tantus Sanctorũ cœtus nõ minus valeat apud Deũ, quàm olim Apostoli procelloso

maris fluctibus grauiter iactati. Laudat Nauclerii industriam. Commendat remigum, hoc est, Patrum Concilij fidem & sanctimoniam: Docet ipsummet Dei Verbum verè fuisse incarnatum, verè mortuum & passum, verè cætera omnia humana, præter peccatum, expertum: Atq; ideo sacram Virginem veram esse Deiparam; Iudæos autem & hæreticos veros deicidas. Sub finem breue fidei suæ Symbolum subiungit.

Cernentem me, dilecti, lætum hunc spiritalemq; Sacræ Synodi confessum, gaudium simul & fiducia subit. Gaudium quidem; nam cùm omnium sim minimus, in maximo hoc amicitię pelago, tenuem sermonis scapham moderari adigor: Fiducia verò, quòd magnos illos seditionis fluctus propediem sedandos, Dominicęq; pacis tranquillitatem ad vniuersos Ecclesiæ Catholicæ cœtus redituram nequaquam ambigam: Si enim duodecim duntaxat numero discipuli, cùm illorũ cymba ventorũ impetu grauiter quateretur; vbi primùm Dominum inuocârunt, statim tempestatem euaserunt; quantò magis hoc ipsum nunc citra omnem hęsitationẽ sperare cõuenit, cùm tot discipuli congregati, Dominum propriis placare vocibus tam enixè contendunt? maximè verò cùm eius authoritatis & sapientiæ gubernator hîc adsit; vt nullam, neque ventorum, neque procellarum commotionem formidet. Etenim non absq; magna dexteritate, remigij cõsortes ad clauum adhibens; ipsumque, intrepidè vti capessant, persuadens, magna constantia ad Dominũ clamare non cessat: *Domine, non ad te pertinet, quia perimus?* Qui voce illius vsus, nõ sine increpatione sæuos maris fluctus statim sedat: Tace, inquiens, & obmutesce.

Venusta antithesis.

Achatius pacẽ Ecclesiæ pollicetur.

Cyrillũ gubernatoris nomine designat.

Hæresis tempestatis æmula. Mar. 4.

Congruentissimum proinde est, vt de præsenti rerũ statu rectiùs speremus, debitasq; gratiarum actiones Deo persoluamus. Quandoquidem tempestas, quæ aduersùs veritatem excitata videbatur, terrarum orbis lumina in vnũ coëgit: Quorum quidẽ vita bonus est Christi odor Deo; sententia verò ad vnam eandemq; veritatis prædicationẽ apta. Neq; enim aliud eos, qui nos adeunt vel audiunt, docemus, aliud credimus; sed vnum idemq; penitùs: Siquidẽ vnus est nobis Dñs Iesus Christus vnigenitus Dei Filius, Deus Verbũ: Idẽ ante omnia secula ex solo Patre: Idẽ rursum in nouissimis diebus seruilẽ formam

Cuiusmodi extiterint Ephesini Conc. Patres.

Patres Concidem dicunt & sentiũt.

iam

iam indutus. Solus ex ſoloſupernè: Solus rurſũ ex ſola infernè, vtrunq; autẽ diuinè. Et quãuis in noſtra carne & infantia ſecũdùm humanã naturã apparuerit, ſponteamq; mortẽ in carne pertulerit; neq; inuitus diſpenſationẽ ſuſceperit: Imò verò ſeruili forma aſſumpta, vltro ſeſe exinaniuerit, ſemper tamen ſecundùm Diuinitatem impatibilis permanſit.

Vno modis omnibus Dominus noſter Ieſus Chriſtus.

Sed cur ſeruilem formam aſſumpſit? ea vtiq; de cauſa, vt ſuæ te gloriæ conformẽ conſortemq; redderet. Id quod Apoſtolus eiuſmodi oratione nobis teſtatum facit: *Noſtra* (ait) *conuerſatio in cœlis eſt, vnde etiam Saluatorem expectamus, Dominum Ieſum Chriſtum: Qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ.* Qui igitur ſeruile corpus ſponte aſſumpſit, neque carni vniri vllatenus recuſauit, quo modo is ſeruiles detractâſſet paſsiones? Quod ſi detrectauit, quorſum patibilẽ ſerui formã ſuſcepit? Atqui obediens factus ſerui formã accepit; ergo neq; ſeruilis quoq; naturæ perpeſsiones refutauit. Is itaq;, qui in cœlo cũ poteſtate imperabat; in terris ſerui more factus eſt ſubditus. Qui ſupernè erat Filius, infernè factus eſt infãtulus. Atq; huc tendit illud Eſaiæ Prophetæ, cuius vos meminiſſe velim: *Puer, clamat ille, natus eſt nobis, Filius datus eſt nobis.* Quid ſibi vult datus eſt? Neq; enim ſolùm, qui erat, natus eſt; ſed & nobis quoq; datus eſſe dicitur: *Cuius imperium ſuper humeros eius.*

Verbum ſemper mãſit impatibile, quicquid tandem deſeuiret in carnẽ.

Verbum reformatiõis noſtræ cauſã incarnatum. Phil. 3.

Qui patibilẽ carnem ſpõte aſſumpſit, carnis paſsiones nõ eſt auerſatus.

Eſa. 9.

Dei Filius non ſolùm nobis eſt natus, ſed nobis quoque donatus eſt.

Ecquod nam incarnati Dei Verbi imperiũ eſt? Eccleſia. Quid autem ipſe? caput corporis Eccleſiæ. At quomodo illũ ſuper humeros portat? Quod contritum cõquaſſatumq; fuerat, id humeris impoſitũ baiulat: *Cuius imperiũ ſuper humerũ eius, & vocabitur nomen eius magni conſilij Angelus.* Vocatur autem hoc nomine, propter myſterij diſpenſationem. Ecquid ſibi volunt conſiliarius, fortis, Deus, Princeps? Infernè ſeruus, ſupernè Filius; paruulus in terris, admirabilis cõſiliarius in cœlis. Infernè homo, ſupernè Deus fortis. In terris, vt homo colaphis cæditur, ignominia afficitur, cruci affigitur, mortemq; per illam perpetitur. Cùm autem hæc omnia ad ſerui formã pertineãt, nullo modo Deus illa detrectauit: Qui ea vtiq; de cauſa, ſeruilem naturã induerat, quò per quodlibet iam dictorum ea demoliretur, quæ ſalutis viã nobis obſtruebant, dignamq; tanta exinanitione beneficentiam in nos transfunderet.

Imperium Chriſti Eccleſia, vt quam humeris ſuis baiulet. Eod cap.

Idem infernè ſeruus, homo, infans, infirmus, &c. ſupernè Deus, fortis, conſiliarius, &c.

Equidem Dei gratiam & benignitatem non aſpernor. Ea,quę mea cauſa perferre dedignatus non eſt,in medium depromere, nihil quicquam vereor: Quamuis enim per ſe impatibilis; corpori tamen patibili ſemetipſum cõiungens, paſſiones meæ ſalutis gratia ſuſtinuit. Sed neque Deiparam quoque Virginem eo honore priuauerim, quem diſpenſationis miniſterium gratuitò ipſi impertiuit. Etenim, dilecti fratres, haud parum abſurdum foret, ſi matri Virgini Deiparæ honorem adimeremus: Eſt enim ſacra Virgo æquè verè Deipara,ac ille verè Deus eſt,qui ortum ex illa traxit: Non quòd Diuinitatis initium ex ea ſumpſerit; ſed quòd humanæ naturæ principia inde hauſerit.

Christ⁹ verè De⁹: Maria verè Deipara.

Virgo mater æquè Deipara,ac Verbũ incarnatum Deus.

Ne igitur, ô hæretice impunitatem tibi pollicâre, quaſi in nudum tãtum hominem blaſphemas voces detorſeris: Nõ enim homo eſt,quem tu in ſeruorũ,& creaturarũ ordinem reiicis,ſed Deus. Nõ extollâre Iudæe,perinde ac ſi merũ tantum hominem crucifixeris. Non pro puro homine beatus Dauid indignans contra Gentes exclamat: *Obſcurentur oculi eorum, & dorſum eorũ ſemper incurua tur.* Non cõcidat Eccleſiæ fiducia,quaſi hactenus ſpem ſuam in hominem tantùm coniecerit; ſed beato Paulo fidem habeat,qui ita ait: *Si ſecundùm hominem ad beſtias pugnaui, quæ mihi vtilitas?* Non ſecundùm hominem,neque pro homine beati Apoſtoli in plagis, in carceribus, in flagellis propriam vitam inſumpſeruut. Non pro homine, neque ſecundùm hominem, ſancti Martyres per terrarũ orbem paſſim decertantes,conciſi,afflictique præſentem lucem reliquerunt; verùm pro Deo Dominoq; noſtro. Qui cùm omnia ſecula anteceſsiſſet,nouiſsimè in terris viſus eſt,& cum hominibus cõuerſatus eſt, vt ouis ad occiſionẽ abductus eſt,tertia die exuſcitatus eſt,& in cœlũ aſſumptus eſt,& in diſcipulorũ cõſpectu ad cœlos eleuatus eſt; vnde etiã olim haud diſsimili modo reuerſus, viuos ſimul ac mortuos iudicaturus eſt. Hæc eſt fides noſtra,ſuper hoc fundamentũ Eccleſia ædificata eſt; aduerſùs quam ne portæ quidẽ inferi prævalebunt; vtinã veſtris precibus munitus dignas quandoq; laudes digniſsimo Deo depromere valeã. Cui ſit gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

Iudæi & hæretici gloriari non poſſunt, quaſi in purum hominem ſæuierint.

Pſal.68.

1. Cor. 15.

Sancti Martyres mortẽ nõ pro homine, ſed pro Deo oppetierunt.

Baruch. 3. Iſa. 53. Mar. 16. Act. 1.

Matth. 16.

Tomi

Tomi sexti caput XII.

Homilia sancti Cyrilli Episcopi Alexandrini, quam in Ephesiorum ciuitate habuit, priusquàm à Comite comprehenderetur, militibusq; asseruandus traderetur.

ARGVMENTVM.

IN operibus Cyrilli hæc homilia epistolæ ad Alypium datæ titulum præ se fert; contextus tamen nihil Alypianum habet. Habita est autem ad Patres, priusquàm Cyrillus à Comite in vincula coniiceretur. Ad eius porrò scopum quod spectat, ex instituto docet res aduersas patienter toleratas, maximos subinde fructus edere solere. Probat id auctoritate Pauli haud obscurè insinuantis, non temere quempiam ad virtutum culmen peruenire, nisi per patientiam. Confirmat exemplo trium puerorum, qui per vitæ accẽsæq; fornacis contemptum, ad sum nam gloriam apud Babylonios peruenerunt. Confert tandem horum afflictionem cum Patrum Concilij cruce; ostenditq́ue certamen, quod nobiles illi et regij pueri sustinuerant, multis partibus grauius superatuq; difficilius fuisse, quàm quod illi per id tempus perferebant: Atque ideo omnes viriliter obsistere, Christumq́ue liberè ad finẽ vsque profiteri debere.

B. Propheta Dauid eos, qui spem suam in Deum, defixã habẽt, ad constantiam inflammans, ait: *Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes sperantes in Dominum.* Etenim vt amœnissimi cuiusq; horti plantæ, vberrimis aquarum fluẽtis irrigatæ, paulatim crescunt, crescentesq́ue in summam tandem proceritatem eriguntur; ita animus humanus Spiritus sancti consolationibus firmatus, confortatur in pietate, confirmatur in fide, & tandem infractam acquirit patientiam, quam beatus Paulus inter alias virtutes potissimùm demiratur: Scribit enim: *Non solùm autem, sed etiam gloriamur in tribulationibus; scientes quòd tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem spes autem non confundit.* Omne itaque bonum patentia nobis suppeditat conciliatq́;, vt quæ viã ad probationem sternat, certamq́ue futuræ vitæ spem generet. At quibus illa rationibus com-

Psalm. 26.

Vt se habet humor ad terram plãtulis consitam; ita Spiritus sanctus ad hominis mentem.

Rom 5.

Magni Apostolus ducit patiẽtiæ virtutem.

Patientia viam ad vitam munit.

Eccles. 2. Constantia in aduersis generat patientiam.

comparetur, id Diuina nos Scriptura edocet: *Fili,* (inquit illa) *accedens ad seruitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem, & dirige cor tuum, & constans esto.*

Virtutum possessio non sine molestia contingit.

Sed dixerit fortè quispiam: Poterátne homo alia via ad vitæ probationem peruenire: Poterátne citra laborem & molestiam bonum cõsequi? Nequaq̃ ait: Cur ita? Nam sanctissimi quiq; grauibus patent insidiis, & atrox vbique bellum illos infestat; hinc & Saluator quoq; aiebat: *In mundo pressuram habebitis; sed confidite, quia ego vici mundũ.* Quia ergo multa vndequaq; bella aduersus Sanctos insurgunt, operę pretiũ est, vt viriliter tentationum insultibus resistant, sacriq; discipuli dictũ in memoria semper habeant: *Beatus,* ait, *vir, qui sustinet tẽtationem; quoniã cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quã Deus repromisit diligentibus se.* Lubet hoc loco ex antiquorum gestis vnum vobis exemplum proponere, quò spiritalis fortitudinis finẽ rectiùs pernoscatis.

Multa Sãctos impetunt bella. Ioan. 1.

Babyloniorum Principes ad fastũ & crudelitatem propensi.

Babyloniorum tyranni, cæteriq;, qui apud illam gentem regni administrationem obtinebãt, semper, nescio quomodo, cùm ad crudelitatem, tum ad fastum quoq;, & ad superbiã cæteris propẽsiores extiterunt: Quare humanæ cõditionis limites egressi, Maiestatem, quæ summo soliq; Deo debetur, perueršẽ ad se ipsos rapere non dubitabant. Itaq; detestandus ille Nabuchodonosor auream statuam erexit; hæc autem, cùm sonantissimorum instrumentorũ clangore initianda esset, mandauit subditis suis, vt omnes illam proni adorarent. Illi verò, (quippe quib⁹ vsitatum esset creaturæ Creatoris loco seruire) paratissimi ad id proruerunt, incorruptibilisq; Dei gloriam in similitudinem imaginis corruptibilis hominis mutauerũt. Posteaq̃ verò Babylonij Hebræorum filios Ananiam videlicet, Azariam, & Mizaëlem in medium produxissent, auream statuã adorare iusserunt; genusq; illud religiosimum piẽtissimumq; ad impietatem, qua ipsi tenebantur, pręcipitare voluerunt; nẽpe ad aureæ statuæ adorationem. Verùm ne hylum suo illo impetu promouerunt. Quã ob rẽ illorum pietate victi superatiq; incendij supplicĩ illis decreuerunt. Crimen autem, quod impia fraude petitis imponebatur, erat firmitas in fide, cõstantia in pietate, Anthropolatriæ detestatio, denique ea nolle sapere,

Aurea statua Nabuchodonoseris.

Rom. 1.

Ananias, Azarias & Mizaël p patria religione pugiles inuicti.

quæ

quæ Diuinam naturam iniuria afficerent. At posteaq̃ in caminum ignis abiecti sunt, sanè tunc magna admirandaque Diuinæ potentiæ accidit demonstratio. Etenim elementi vis in id, quod præter suam naturam erat, è vestigio est demutata; ignisque Creatoris sui nutu obsequēs, flammā in ventum roridum leuiter flantem vertit. Cùm autem adolescentuli illi cœlestis auxilij præsentiā animaduertissent, in ignis camino psallebāt, diuinisq; laudibus flammarum æstum sedabant. Caminus ille, figura erat Ecclesiæ, quæ Sanctos habet choris carminibusq; insudantes, nec homines tantùm, verùm etiam Angelos.

Ignis parcit insontibus religiosisq;, adolescentulis.

Fornax Babylonica figura Ecclesiæ.

Virorum istorum obstupuistis virtutem, laudâstis patientiam, pietatis magnitudinem commendâstis. Spectamus nunc & illa quoque, quæ nos hìc impræsentiarum premunt. Illi quidem sub Tyrannis & Barbaris degebant; nos verò sub pij imperij sceptris viuimus; vt qui illos piissimè affectos habeamus, penes quos vniuersa rerum summa consistit, quomodo ergo inimicis nostris cedemus? Nā etsi illi insidiarum caminū accendant, peruersitatisque flāmas exuscitent, & Anthropolatriam nobis obiectent; attamē Deum habemus in cœlo, qui eripere potest. Quem proinde colimus, pronique adoramus, & meritò: Etenim cùm Deus esset, factus est homo nostri similis; non quidem Diuinitatem, qua pollebat, amittens, sed humanam naturam singulari honore euehens. Quare piissimorum Imperatorum nostrorum fidem sequuti, ingentique ipsorum mansuetudine freti, constanter aduersariorum peruersitatem sufferamus, liberaq; voce Emmanuelem Deum esse naturā profiteamur. Quandoquidem si id præstiterimus, eumq; in modum affecti fuerimus, plurimam cōsequemur mercedis remunerationem. Qualem autem ipsemet Christus nos edocet: Ait enim: *Quicunque me confitebitur coram hominibus, & ego confitebor eum coram Patre meo, qui est in cœlis.* Ille autem Christum cōfitetur, qui verum illum Deum esse agnoscit; cosq;, qui id inficiantur, liberè reprehendit. Christum rursum negant, qui non modò ipsum verū esse Deum non credunt; sed eos quoq;, qui id credūt, impugnant. Vt itaq; nos cōfitebitur, ita illos omniū Saluator olim est negaturus, per quē, & cū quo Deo & Patri cū Spiritu sancto sit gloria in secula seculorū, Amen.

Durior Hebræorū conditio in Babylone, quàm Patrū in Cōc. Ephesino.

Plurimam mercedē parit libera diuinitatis Christi professio. Matth. 10.

Quid sit Christū confiteri, quid itē eundem negare.

To-

Tomi sexti caput XIII.

Homilia Pauli Emiseni vigesimo nono mensis Chiath, hoc est, Decembris in magna Alexandriæ Ecclesia, de Christi natiuitate, deq; beati Episcopi Cyrilli, qui præstò ibi erat, præstantia & fide habita.

ARGVMENTVM.

Declamationis huius argumentum, maiorem partem ex iis patet, quæ titulo subiiciuntur. Habet autem homilia hæc, vt proximè quoque sequens, vnum hoc præ cæteris peculiare, quòd populus dicenti, tanquam Catholico, eruditoq; Doctori propalàm applaudit, eiusdemq; orationem quandoque faustis acclamationibus interrumpit. Præcipuum autem, quod hîc vrgetur, est ipsummet Dei Verbum incarnatum; matremq; Virginem verè ac propriè Deiparam, Deiparæq; nomine appellandam esse. Vtrunque negabant Nestoriani, & negare quoque credebantur Orientales; pro quibus hic Episcopus apud Cyrillum, cæteroſq; Ægyptios legatione fungebantur.

Quòd beata Virgo sit Deipara. Quòd non duos; sed vnum tantum Filium, vnumq; Christum & Dominum dicamus.

Commodum est hodierno die vestram pietatẽ admonere, vt sacrum quẽdam inter nos chorũ constituamus, vnaq; cũ sanctis Angelis exclamemus: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*: Hac. n. luce puerulus nobis natus est, de quo vniuersa aspectabilis inaspectabilisq; creatura solidã salutis spem cõcepit. Hodie supernaturalis partus editur. Hodie Virginis nuptiarum exortis patturitio soluitur. O rẽ admirandam, parit Virgo, & manet Virgo: Fit mater, neque singula tamen, quæ reliquæ matres solent, experitur; peperit nihilominùs, vt matribus mos est. Hoc miraculum dudum antè Propheta Esaias præuidens exclamat: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel.* Quod Euangelista exponens, idem sonare docuit, quod nobiscum Deus. Parit itaque Deipara Virgo Emmanuelem.

Luc. 2. Ex hominibus & Angelis vnus conflatur, Deum laudantium chorus. Ergo etiam Angelis profuit Christi ortus.

Virgo parit vt vera mater, sed nõ omnia, quæ reliquę matres solent, experitur.

Esa 7. Matth. 1.

Exclamat

Exclamat populus. Ecce fides eadem: Ecce Dei hoc donum est, orthodoxe Cyrille; istud audire quærebamus; qui ita non loquitur, anathema sit. Reliqua prosecutus est Episcopus. Rursum Paulus: Qui, inquit, istuc non dicit, istuc non intelligit, istuc non sentit, anathema sit ab Ecclesia: Peperit proinde nobis Deipara Maria Emanuelem: Emanuelem autem, hoc est, Deum hominem factum. Nam Deus Verbum, qui ante sæcula arcano ineffabiliq; modo ex Patre genitus est, nouissimis temporibus per mulierem in lucem funditur. Enimuerò natura nostra perfectè assumpta; humanæq; naturæ conditionibus ex prima conceptione in se veluti propriis translatis; ac nostro tandem corpore sibi in templum coaptato, ex Deipara Virgine Deus perfectus, & homo itidē perfectus prodiit. Nam duarum naturarum, humanę nimirū & diuinæ coïtio, vnum nobis cōstituit Filium, vnū Christum, vnū Dominū.

Populus orthodoxo Doctori Paulo Emiseno applaudit.

Quid sit Emanuel.

Duarum naturarum coitio, vnum cōstituit Christū, vnum Filium, vnum Dominum.

Populus acclamat, rectè venisti orthodoxe Episcope, dignus digno coniungitur. Dicunt Christiani: Hoc Dei donū est, orthodoxe Cyrille. Episcopus Paulus subiungit. Noram & ego, dilecti, quòd ad orthodoxū patrem venirem. Neq; enim nos quaternitatem adoramus, sed Trinitatem, Patrem videlicet & Filium & Spiritum sanctum. Qui verò dicunt duos esse filios, eos anathematizamus, & è sacris Ecclesiæ septis explodimus. Non igitur duos filios asserimus, neq; nudum hominem Emanuelem, qui ex Deipara Virgine natus est: Neq; dicimus gratiam veluti Prophetam consequutum, aut iustitia præ aliis ornatum. In ipso enim placuit omnem diuinitatis plenitudinē inhabitare, corporaliter, hoc est, veluti in proprio corpore: Siquidē corpus nostrum sibi proprium fecit. Super hanc fidem, super hanc spem, super hanc petram à Domino Deo posita sunt Ecclesiæ fundamenta.

Populi acclamatio.

Orientales non adorant quaternitatem.

Quid sit diuinitatem corporaliter inhabitare Christum secundum Paulum Emisenū.

Cùm Dominus proficisceretur Hierosolymam, interrogabat discipulos suos dicens: *Quem me dicunt homines esse, Filium hominis? At illi dixerunt. Alij Ioannem Baptistam, alij autem Heliam, alij verò Hieremiam, aut vnum ex Prophetis, dixit illis Iesus: Vos autem* (qui me tres iam annos sequuti estis, quique meam virtutem & prodigia vidistis, & super mare ambulantem spectastis, & in

Matth. 16.

Petrus Apostolorū Coriphęus & os.

Petrus ex æquo confessus est Christi diuinitatem & humanitatem.

Bona ebrietas, quę parit sobrietatem.

eadem mensa mecum communicâstis) *quem me esse dicitis?* Mox Petrus Apostolorum Coriphæus, eorundémque os respondit: *Tu es Christus Filius Dei viui*: tu es Christus natura constans gemina, vtpote homo factus? Tu ergo es Christus. Non dixit autem; tu es Filius, sed tu es Filius Dei viui: Agnouit enim personæ vnitatem. Rogemus itaq; Patrem, vt solitam nobis mēsam apponat; precioſaque ac varia Spiritus sancti obsonia doctrinæ craterem exornent; nec non vt nos ebrietate, quę sit sobrietatis mater, inebriet. Dicamus exurge ô Pater, exurge gloria mea, exurge Psalterium meum, & Spiritus sancti cithara. Cui gloria, & imperium in sæculorum sæcula. Amen.

Tomi sexti caput XIIII.

ALTERA EIVSDEM PAVLI homilia in magna Alexandria Ecclesia, cùm in Christi Seruatoris nostri natiuitatem, tum in Cyrilli quoq; Archiepiscopi Alexandrini laudem dicta.

ARGVMENTVM.

EST hæc declamatio eiusdē argumēti cùm proximè præcedente; vtpote pars illius. Siquidē populi cōcursu frequentiaq; impeditus, priorem inchoatā absoluere non poterat. Ostendit autē Deum Verbū verè esse incarnatū; verè ex Virgine natum; verè passum; verè mortuū; hæc omnia tamē citra vllā suimutationem; additq; huius suæ assertionis rationē. Declarat duas in Christo extitisse naturas, vnā autē hypostasin. Monet tandē, quæ populo Alexandrino pro cōcione proposuerat, ea se ex sua pharetra nō deprōpsisse, sed ex Athanasio, Theophilo, et Cyrillo Patriarchis Alexandrinis hausisse.

Paulus Emissenus populi frequentia impedit⁹, inchoatum sermonē persequi nequit.

Mane apud dilectionem vestrā enixiùs differentes, propter fratrum nostrorū frequentiam, locique angustiam ante absolutum sermonem suggestum deserere compulsi sumus. At quamuis semel repulsi, age idem certamen denuo tentemus. Strenuus autem vir ille, impigerque palæstræ huius magister, quod tum faciebat, etiam nunc faciat; decernat ille certamen. Tunc enim alacri vultu, blandáque arrisione nostro se

Insinuat Cyrillū.

certamine

certamine oblectari minimè obscurè indicabat. Tunc, inquam, blandè arridens, dexteramq; veluti oliuæ ramum obtendens, se à nobis stare, puerumque suum superiorem euadere, coronaque redimiri, ac victorem declarari auidè se cupere manifestò declarabat.

Mirus populi plausus ob catholici Doct. orationem.

Populus acclamauit. Hoc Dei donum est; Cyrille, omnes reddidisti tui similes, dignus digno cõiungitur. Populus tuus dixit: Episcoporum Patrem serua Domine. Bene ueneisti Episcope orthodoxe, orbis terrarum Doctor. Qui sic credit, diligitur; magna doctrina, magnus quoque Encomiastes.

Christus & Patri & matri homousios, sed diuersa ratione.

Episcopus Paulus dixit. Redeamus itaque ad Deiparam Mariam & Emmanuelem, qui ex ea natus est: Nempe ad Deũ hominem factum. Virgo enim Emmanuelem nobis peperit. Eundem secundùm diuinam quidem naturam Patri homousion, secundùm humanam verò nobis consubstantialẽ. Nam quomodo aliàs virga de radice Iesse dici posset? Quomodo de semine Abraham? Quomodo filius Dauid? Quomodo intelligeretur illud? *Ex quibus Christus secundùm carnem? Qui est super omnia Deus*, & illud rursum diui Pauli quomodo interpretabimur? *De Filio suo, qui factus est ei ex semine Dauid secundùm carnem. Qui prædestinatus est Filius Dei in virtute, secundùm Spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Iesu Christi Domini nostri.* Peperit itaque sacra Virgo Emmanuelem, Patri quidem secundum diuinitatem, nobis verò secundùm humanitatem homousion. Eundem secundùm diuinam naturam impatibilẽ, secundùm humanam patibilem. Nam etsi Deus Verbum proprij corporis pathemata sibi appropriet, eaque ad seipsum referat, ipse tamen semper intra impatibilitatis suæ terminos perseuerat. Et quamuis ipsum dicere audias. *Corpus meum dedi percutientibus; genas meas vellentibus; faciem meam non auerti ab increpantibus, & conspuentibus in me*, nihil tamen in propria natura perpessum arbitreris; sed sui tantùm corporis flagella quasi propria, in se transtulisse, sibique appropriâsse cogites. Nam Deus Verbum semper permansit impatibile.

Esa. 11. Hebr. 2. Matth. 1. Rom. 9. Rom. 1.

Quem Virgo genuit verus Deus erat.

Idem secundum diuersa patibilis & impatibilis.

Esa. 50.

Sed obiiciunt hic forte nobis, qui diuinis Scripturis, rectæq; doctrinæ obniti consuetum habent. Si Dei Verbum impatibile, immutabile, & inalterabile est, quomodo factũ ca-

Illud: Verbum caro factū est, quidnis potius sonat, quàm Verbum in carnē versum est.

ro est? Audi dilecte, Verbum caro factum est, non in carnem demutatum. Neque enim Deus Verbum in carnem versus est; neque assumpta caro in assūmentis naturam transmutata est. Quid ergo sibi vult, Verbum caro factum ēst? Aliud nihil, quàm Verbum carnem assumpsit; & carnem quidem non puram, sed intelligente anima perfectam informatámq;; quæ duo naturam humanā perfectè absoluunt. Ad hunc ergo modum Verbum caro factum est. Optarem magniloquentissimi Ioan. mentem vos penetrare, quò rectius recitati iam verbi vim pernoscere tis. Ioannes Theologus tonitrui filius, qui dignus census est, qui super Dominicum pectus recumberet; indeque sublimiora quædam diuinioráque dogmata, quæ nobis deinde communicaret, hauriret: Cùm eximiam Dei erga nos benignitatem commendare vellet, ac primò quidem diuiniora illa præmisisset, nempe hæc: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, hoc erat in principio apud Deum, omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil*, ostendisétque illum Patri esse coæternum. Siquidem nihil eo antiquius comperimus, quod in principio esse perhibetur. Nam etsi cogitatione ad anteriora recurras, semper tamen præcedet, ὃ erat. Ipsius enim, erat, nullus inuenitur terminus: Cùm (inquam) hæc tam magnifica præmisisset, Patríque coæternum & omnium opificem Deum Verbum ostendisset, tandē subiungit. *Et Verbum caro factum est*, tantùm non istud dicens: Qui Patri coæternus, rerúmque omnium Conditor ac Dominus existit, tantum propter nos, & propter nostram salutem semetipsum humiliauit, vt etiam factus sit caro; quò nimirum à viliori naturæ nostrę portione, excellentes illas Dei erga nos miserationes patefaceret.

Carnem fieri, idē in incarnationis sacramēto est, quod carnem assumere.

Quæ Ioannes ex Christi pectore hausit, ea orbi postea communicauit.

Ioan. 1.

Τὸ Erat & Est termini expertia sunt.

Quod Verbum caro potius, quàm homo factum dicitur, id Dei erga nos charitatem illustriorē ostendit.

Ait ergo: *Et Verbum caro factum est*, verum hucusque progressus, non constitit, addit enim: *Et habitauit in nobis*; posternis prioris explanatio est. Nam quid est: *Verbum caro factum est*? nisi quod habitârit in nobis, hoc est, in nostra natura? Aduerte hìc Ioannem duas naturas prædicantem, vnū autem Filium: Aliud est enim tabernaculū; & aliud, quod tabernaculū inhabitat: Aliud rursum templū, & aliud Deus, qui in templo degit.

Quid sit verbum Dei habitare in nobis.

Attende

Attende quid hic dicatur. Non dixit Ioannes alius & alius, veluti de duabus personis, aut duobus Christis, aut duobus Filiis loquens; sed aliud & aliud, tanquam de duabus naturis verba faciens. Postquam ergo dixit. *Et habitauit in nobis*, duásque naturas prædicauit, mox adiunxit. *Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi Vnigeniti*, non dixit duorum filiorum, sed Vnigeniti. Isaias igitur prædicat Emmanuelem, hoc est, Deum incarnatũ. Petrus autem dicit. *Tu es Christus Filius Dei viui*, naturæ dualitatem, personę autem vnitatem exprimẽs. Ioan. verò Theologus ait. *Et habitauit in nobis*, duas naturas, & vnam Vnigeniti personam subindicans.

Ioannes disertè prædicat duas naturas, vnã autem personam.

Matth. 16.

Manſit autem Deus Verbum impatibilis (nam huc iterũ regredimur) aduerte quid dicatur. Diuiniora quidem assumptæ naturæ cõmunicauit; verùm eorũ, quæ humanæ sunt naturæ, nihil in suã naturam transtulit. Ambulauit super maria, sed id nõ absq; proprio corpore. Increpuit mare & ventos, sed per proprium corpus. Occurrit illi leprosus dicens: *Domine, si vis, potes me mundare: dicit ei, volo, mundare*: Et tetigit illum corpus dominicum, & fugatus est morbus, lepráque decessit. Pauit quinque millia quinq; panibus, sed per nostrum corpus. Nam accepto pane gratias egit Patri, & fregit, deditque discipulis suis; discipuli autem turbæ. Et superfuerunt duodecim cophini fragmentorum. Solius Dei est peccata dimittere. Dicit autem: *Vt sciatis quia filius hominis habet potestatem dimittendi peccata.* rursus dicit: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui descẽdit de cœlo Filius hominis. qui est in cœlo.* Cernis quomodo diuiniora communicauit humanæ naturæ.

Verbi natura nihil attraxit ab humana natura.

Matth. 14. Mar. 4.

Matth. 8.

Ioan. 6.

Mar. 2. Ioan. 3.

Cùm autem vides illum esurientem, sitientem, defatigatum, sudãtem, Pilato traditum, lictorum manibus ductum, circumactumque, agonizantem, orantem. *Eloi Eloi lammah Sabathani, hoc est, Deus meus, Deus meus vt quid dereliquisti me* clamantẽ. Rursum: *Pater, si possibile est, transeat à me calix iste, veruntamen non quod ego volo, sed quod tu*: Cùm vides in crucem actum, clauis manus & pedes illius fixos, latusq; confossum, tum cogita Deum Verbum permansisse impatibile; hæc omnia autem, quæ suo illata sunt corpori, sibi appropriasse. Vt autem ostenderet,

Mar. 15.

Matth. 26.

Quæcunq; Christo illata sunt, omnia extra Verbi naturam fuerunt.

Christus moriens diuinitatem suam maximis miraculis ostendit.

quod ne passionis quidem tempore à proprio recessisset templo, quando Iudæi tragica isthæc contra Dominum instruebant; tanquam Deus compressit Solis radios, diffudit tenebras per terrarum orbem, discidit templi velum, disrupit petras, excitauit mortuos. Hæc omnia autē operatus est, vt intelligeres, & quod aderat corpori patienti, & quod eiusmodi passiones sibi appropriabat, & quod ipse impatibilis omnia hæc patrabat.

Cur Christo patiente & moriente tot miracula euenerint.

Quæ vestra sunt vobis proposuimus, hæc enim est patris vestri doctrina, hic thesaurus est vobis auitus, hæc beati Athanasij sunt dogmata, hæc magni Theophili est doctrina, columnarum vtiq; orthodoxæ doctrinæ. Sed quoniam hactenus patienter nostram tulistis balbutiem, expectate nunc patris sapientiam; audistis arundinem pastoralem, audite nunc & tubam quoque magnificentissimam: Populus dixit. Fili Athanasij & Theophili, Cyrilli sapientiam audiamus. Episcopus Paulus dixit. Quę sapientia nostras quidem orthodoxorum mentes exuscitat, hostium vero acies prosternit, Deo itaque gloriam & gratiarum actionem reddamus nunc, & semper, & in secula, Amen.

Athanasis & Theophilus Ecclesiæ Alexādrinæ columnæ.

Paulus Emisenus Athanasij & Theophili ob doctrinæ similitudinē filius appellatur.

Tomi sexti caput XV.

CYRILLI EPISCOPI ALEXANdrini de incarnatione dominica, deq; Paulo Emiseno conciuncula.

ARGVMENTVM.

COMMENDAT Pauli eloquentiam & fidem: Exponit incarnationis mysterium obiter. Hortatur ad gratiarum actionem, cùm ob cætera beneficia accepta, tum præcipuè propter Verbi incarnationem.

Esa. 12. Egregius Ecclesiastes Paulus Emisenus.

Beatus Propheta Esaias Christianorum doctorum facundiam prænuncians aiebat: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.* En igitur hausimus vobis aquam ex sacro Doctoris fonte, qui ante nos disseruit; qui Spiritus sancti lumine

collustratus

colluſtratus; expoſuit vobis venerandum illud Seruatoris noſtri myſterium, per quem credentes in ipſum ſaluamur, & graui penéque intolerabili peccatorum mole exoneramur; ita vt vinculis mortis diſsipatis propheticum illud dicamus. *Vbi eſt mors victoria tua, vbi eſt ſtimulis tuus inferne?*

Per Chriſtum graui peccatorũ mole exoneramur. Oſe. 13. 1. Cor. 15.

Itaque Deus Verbum, quod erat in principio, quodq; in paterno ſinu exiſtit, per quod omnia facta ſunt, & in quo conſiſtunt omnia, vltro noſtri cauſa ſeſe exinaniuit, & factum eſt caro, hoc eſt, homo. Humiliauit enim ſemetipſum propter nos, & appellatus eſt filius hominis, quò nos viciſsim propter ipſum, Deo patre potiamur. Edocti enim ſumus in oratione dominica, vt dicamus, Pater noſter, qui es in cœlis. Ob id proinde Vnigenitus factus eſt primogenitùs, quò nos, vt dixi, bona ipſius conſequamur. Suſtinuit crucem probris contemptis; obtulit ſponte corpus ſuum morti; non vt perinde ac vnus ex nobis, quaſi mortis debito obſtrictus, mortuus maneat; ſed vt mortis imperio proculcato, nos ſecum exuſcitet. Gratias itaque agamus Verbo propter nos incarnato, nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum. Amen.

Ipſum Verbum, quod erat ab initio, & per quod facta ſunt omnia, noſtri cauſa homo factum eſt. Phil. 2. Matth. 6.

Cur Vnigenitus factus Primogenitus.

Nõ mortuus Chriſtus vt mortuus maneat, ſed quò mortesua mortuos exuſcitet.

Tomi ſexti caput XVI.

EXEGESIS CYRILLI ad Acacium Epiſcopum de capro Emiſſario.

ARGVMENTVM.

CONSTAT pleraque veteris legis Sacrificia cruentum illud, quod Chriſtus Dominus in cruce ſemel obtulit, adumbraſſe. Inter cætera autem, quæ de Sacrificiorum ritu prodita extabant, cauebatur, vt duo hirci pro peccatis populi offerrentur; quorum alter maclaretur, alter diris imprecationibus onuſtus, in deſertum dimitteretur. Horum autem hircorum typum præpoſterè exponebant multi. Quidem enim contendebant vt is, qui maclabatur, cedebat in cultum & honorem Dei; ita alterum, qui inſolitudinem dimittebatur, ceſſiſſe in cultum & honorem Diaboli; Neſtoriani vtrunque referebant

referebant ad Deum. Verùm vt duo illi hirci non solùm individua natura, sed supposito quoq; inter se distinguebantur; ita duos illi constituebant Christus, & totidem filios: Alterũ æternum ex Patre natum, designatum per hircum Emissarium; alterum temporarium ex Virgine natũ, & morte consummatũ, adumbratum per hircum immolatitium. Cyrillus itaque hac oratione vtranque expositionem refellit, grauiter & luculenter ostendens vtrunque hircum vnum duntaxat Christum designâsse: Sed quia in vno solo Christo duæ extabant distinctæ naturæ; altera æterna & impatibilis; altera creata & patibilis, docet hircum Emissarium denotasse Christi diuinitatem, quæ nõ est passa: Alterum verò, immolatitium videlicet, expressisse eiusdem humanitatem, quæ verè pro peccatis nostris oblata & mactata est. Eodem sensu passerum oblationẽ, quæ pro leprosorum emundatione fiebat, interpretatur quoque: Nã hîc quoque alter mactebatur; alter verò mactati sangmine tinctus, liber auolare sinebatur. Refert huc nihilominus & immolati Isaac historiam quoque: Siquidem hîc aries, qui in vepribus pendebat occiditur, Isaac autem illæsus dimittitur. Totius autem orationis huius scopus est, contra Nestorianos euincere vnum solum esse Christum, vnum Filium, vnum Dominum.

Literæ absentium vices explent.

Perlectis literis, quas sanctitas tua paulò antè ad me dederat, maiorem in modum exhilaratus sum: Eô namque mentis cogitatione ferebar, vt quodammodo coràm adesse viderer; quippe qui pietatem tuam per illas, & in illis perinde ac præsentem complecterer, & ex animo exoscularer: Siquidem candidorum amicorum salutationes eius sunt efficaciæ, vt eiusmodi effectum facilime pariant. Et ego quidem animo ita comparatus sum; spero autem neque tuam quoque pietatem secus affectam esse. Quia verò indicare libuit, vt nonnulla de capro Emissario edisseram, per quæ mysterium, quod in eo abditum latet, perspicuum euadat; respondere equidẽ poteram: Posteaquã prudentia tua sufficienter institua, sacrarumq; literarum notitiam nacta est minimè vulgarem; imò planè illustrem; superuacaneum forsan videri, quemuis alium de hac quæstione verba apud se facere. Attamen quia recusare non licet, quod abs te iniungitur; neque molestiam vllam adferre potest, si ea obiter tantùm exponantur, quę in mentẽ veniunt, scribam equidem nonnulla: Veruntamen si ab exacta illa indagine nonnihil aberrauero, veniam dabis; nam difficilia theoremata

Acacius per literas Cyrillũ vrget, vt Capri Emissarij; mysterium explicet.

Acacius illustris Theologus.

Theoremata difficulter explanantur: Sed neque facili quoq; negotio comprehenduntur. Bona nihilominus ſpe tenemur fore, vt per ſanctitatis tuæ preces Chriſtus hac in re nos dirigat; qui etiam profunda ex tenebris reuelat, cæcóſque illuminat, & verbum dat euangelizantibus, vt ſcriptum eſt.

Theoremata difficilia difficulter explanãtur & capiũtur.

Pſal. 67.

Scribitur itaque in Leuitico de capro Emiſſario hunc in modum: *Et duos hircos ſtare faciet coram Domino ad oſtium Tabernaculi teſtimonij; mittensque ſuper vtrunque ſortem, vnam Domino, & alteram capro Emiſſario. Cuius exierit ſors Domino, offeret illum pro peccato: Cuius autem in caprum Emiſſarium, ſtatuet eum viuum coram Domino, vt fundat preces ſuper eum, & emittat eum in ſolitudinem. Cùm mactauerit hircum pro peccato populi, inferet ſanguinem eius intra velum; ſicut præceptum eſt de ſanguine vituli, vt aſpergat è regione Oraculi; & expiet Sanctuarium ab immunditiis filiorum Iſraël, & præuaricationibus eorum, cunctisq; peccatis. Iuxta hunc modum faciet Tabernaculo teſtimonij, quod fixum eſt intra eos, in medio ſordium habitationis eorum.* Et hæc quidem de mactato capro ſanguinéque ſanctum Tabernaculum ſanctificante. De viuente verò, ac Emiſſario rurſum ſic ait: *Et adducant caprum viuentem; & imponat Aaron vtranque manum ſuper caput eius, & confiteatur omnes iniquitates filiorum Iſraël, & vniuerſa delicta atque peccata eorum; quæ imprecans capiti eius, emittet illum per hominem paratum in deſertum. Cumque portauerit hircus omnes iniquitates eorum in terram ſolitariam, & dimiſſus fuerit in deſertum.*

Leuit. 16.

Omnis Scriptura diuinitus inſpirata vtilis eſt: Nam quodcunque Deus loquutus fuerit, hoc totum non poteſt non vtile ac ſalutare eſſe. Equidem qui eam nacti ſunt facultatem, vt veritatis efficaciam poſsint contemplari, illis venuſtas eius perinde ac coruſcum quoddam lumen ſeſe offert, mentemque de Chriſti myſterio informat. Qui verò non rectè, ſed puerorum more adhuc claudicantes incedunt, talibus ſanè etiam illuſtres Scripturarum ſpeculationes nonnunquam obſcuræ videntur. Atque iſtuc dico iis, quæ pietas tua ſcripſerat, nequaquam oſcitanter, ſed ſtudioſè lectis: Nam quidam ex illis, qui iſtic degunt, rati videtur, alterum quidem caprum vel hircum Deo, qui eſt ſuper omnia, ad ſanctificationem, & ſacrificium ceſsiſſe: Alterum verò genio cuipiam Emiſſario, immundóq;

2. Tim. 3.

Quicquid Deus loquitur, hoc totũ eſt vtile ac ſalutare.

In fide claudicantes. diuinarũ Scripturarũ ſenſa penetrare non poſſunt.

dæmoni in deſertum fuiſſe amandatum; atque hoc ipſum per ſacram manum, legiſque decretum. Hæc autem imaginatio eſt omnino fatua & ridicula: Meritò dixerit iis quicquam, qui vana illa opinione tenentur. Cur non cogitatis vniuerſorum opificem, qui omnem mentem, cogitationemque excedit, ſolúsque ſuapte natura Deus & Dominus exiſtit, nunquam Satanam Apoſtatam Regiæ maieſtatis, ſuæque gloriæque ſocium conſortémq; admiſſurum eſſe? An non per quendam Prophetarum illum pronuntiare audimus: *Gloriam meam alteri nõ dabo?*

Inſana planeque puerilis eorũ opinatio, qui credebant caprũ Emiſſarium in dæmonis cultum ceſſiſſe.

Eſa. 42.

Quòd ſi Moſaica lex ſeuerè mandat, vt quęcunque offerre quis voluerit, ea ſoli Deo offerat; legisque huiuſce lator manifeſto oraculo cauerit, ne gloria, quæ in ipſum ſolum conuenit, immundis ſpiritibus deferatur; quî fieri poteſt, vt ipſe ſecum pugnans, ſuisque verbis contrarius eſſe, manifeſtè non deprehendatur? quippe qui hoc ipſum, quod ſemel inhibuerat, iterum fieri iubeat. Verùm abſurdiſsimum fuerit, ſi exiſtimes Deum, qui in vniuerſos dominium obtinet, ſui honoris, ſuæq; gloriæ nullam curam ducere, & interim aliis eam velle impertiri; maximè verò cum per Moyſen denuntiet: *Deum tuũ adorabis, & illi ſoli ſeruies*; rurſum: *Non erunt tibi Dij alij præter me.* Ea propter diuinus quoq; Moyſes ſupernis, diuinisq; ſecretis rite ſeſe conformans his, qui exIſraëlitico ſanguine oriundi erant, in hæc verba præcepit. *Hæc ſunt præcepta & iudicia, quæ facere debetis in terra, quam Dominus Deus Patrum tuorum daturus eſt tibi, vt poſſideas eam cunctis diebus, quibus ſuper humum gradieris. Subuertite omnia loca, in quibus coluerunt Gentes, quæ poſſeſſuri eſtis, Deos ſuos, ſuper montes excelſos, & colles, & ſubter omne lignum frondoſum; diſſipate aras eorum, & confringite ſtatuas, lucos igne comburite, diſperdite nomina eorum de locis illis.*

Si caper Emiſſarius in dæmonum cultũ cederet, & hoc mandato diuino, Deus ſecum pugnaret.

Deut. 6. 10. Matth. 4. Exod. 20.

Deut. 12.

Hæbræis præcipitur, vt omnia idolorũ monumenta euertant, eorundemq; memorias deleant.

Furor eſt dicere, aut credere, eum, qui Idololatriam ſeueriſsimè inhibuerat, idololatras q; grauiſsimè & ſæpiſsime propter idolorum cultum plexerat, aliquam idolomanię ſpeciẽ præcepiſſe.

Iã quomodo probabile fit, vt is, qui ſuos ex paganiſmi errore, ad veritatis lumen per Moyſen traduxerat, ſeueréq;, vt idola vnà cum illorum templis incenderentur; nec non aræ quoque eorundem funditùs euerterẽtur, luciq; exſcinderentur, ne vllę omnino abominationum iſtarũ reliquiæ ſupereſſent, iuſſerat, gloriam ſuam Satanæ (vt mod òaiebam) voluerit impartiri; in eamque ſententiam venerit, vt alterum hircum ſemel ſibi in

Sacrificium

Sacrificium destinatũ,&in desertum amandatum,ipsis dęmonibus præceperit offerri?præsertim cùm Israëlem, quòd vitulum in deserto erexisset,grauissimè reprehenderit? admirandóq; Moysi dixerit: *Vade,descende,peccauit populus tuus,quem eduxisti de terra Ægypti;feceruntq; sibi vitulum conflatilem.* Quin & illis quoque, qui Beelphegor sacrificauerant, quando cum Moabitarum mulieribus miscebantur,formæ illarum venustate ad defectionem prouocati,nõ mediocrem intulit punitionẽ. Nam non pauci numero ea de causa ex illis interierunt. Esset porrò diuina illa inculpatáq; voluntas haud mediocriter culpabilis; si,posteaquàm illos è medio sustulerat,qui Diis alienis sacrificauerant, suáque à lege Apostatis adeò succensuerat, prauam illam aduersariamq; potestatem donis adhuc muneribúsque dignam censeret. Quam quidem aduersariamvim diuinarum Scripturarum neruum interno occultóque mentis oculo non penetrantes,ipsi fortasis Emissariam nominatam esse dicent. Nos verò diuinis oraculis mentem,neq; negligentem,neque segnem adhibentes,sed diligentem, & quoad eius fieri potuit, vigilantem,admirandam illam veritatis pulchritudinem, venustatémque vtcunque assequi enixi sumus.

Puniti grauiter, qui Beelphegor sacrificauerant,vt& illi quoq;, qui vitulũ adorauerant.

Caper Emissarius vis Emissaria perperàm à fidei hostibus appellatus.

Dicimus proinde vniuersorum Deum, cùm ad euertendum paganorum errores,qui multos Deos colebant,eorumque illuminationem,qui in tenebris sedebãt, veteribus legem suam per Moysen tulisset, nequaquam viam,aut ostium,aut doctorem quoque eius erroris extitisse,qui statuit immundos spiritus honorandos esse. Proinde si accuratiùs in ea,quę in diuinis literis abdita latent,mentis oculum coniecerimus, discussa falsitatis nube,veritatis lucem conspicabimur. Cæterùm inspectis legalibus vmbris,id dicamus,par est,quod per quẽdam prophetarum recte dictum est, puta: Quis sapiens,& intelliget hęc? Quis intelligens,& cognoscet ista? Vmbrã enim habet lex futurorum bonorũ, & nõ ipsam rerum veritatem,vt scriptum est. Attamen vmbręveritatẽ pariunt,& si ipsæ per se veritas ipsa non sint. Quare diuinus ille Moyses, velamento super faciem suam posito, filios Israël alloquebatur; tantùm non schemate hoc clamans, indicansque, decretorum suorum venustatem

Deus,qui Diaboli regnum euersum venerat, nulli vnquam auctor fuit, vt Diabolum honoraret.

Hebr. 10. Vmbræ veritatem pariunt,veritas autem ipsa non sunt.

in externa ſuperficie poſitam non eſſe, adeóq; forinſecùs cerni non poſſe; ſed in interioribus, occultiſque ſpeculationibus conſiſtere. Agedum igitur velamine legis ablato, depoſitóq;, quod Moyſi faciem exteriùs adumbrabat, operimento, ipſam nudam veritatem contemplemur.

Quid portenderit velata Moyſi facies.

Duos hircos offerri, totidemq; ſortes illis inſcribi præcepit Deus: Voluit autem, vt alter ex illis nominaretur Dominus; alter vero Emiſſarius. Nomina itaq; capris impoſita Dominus, & Emiſſarius. Deſignatur autem per vtroſque vnus & ſolus Filius, & Dominus Ieſus Chriſtus. Quo autem modo id fiat, ſpeculationis ſtudio, quantum fieri poterit, exactiſsimo incumbentes, indicabimus.

Nomina hircorũ Dominꝰ & Emiſſarius, & vterq; vnũ deſignabat Chriſtum.

Caper itaque, vel hircus, vel hœdus erat pro peccato, res mira, ſi legis ſtatutum ſpectes: Siquidem ſacra Scriptura iuſtum oui; capro vero peccatorem ſubinde aſsimulat. Cur ita? Quia cùm iuſtus virtutum gloria abundet, meritò frugifer cenſetur: Sed & oues quoque frugiferę ſunt, vtpote lanigerę. Rectè proinde aſsimulantur illis iuſti. At verò ſcelerati animam nudam, ſterilem, omníque virtutum ornamento deſtitutam videas. Figura itaque ouis eſt capra: Eſt enim animal ignauum, ac ſterile, ouisque pretio inferius. Et hanc etiam ob cauſam Dominus noſter Ieſus Chriſtus aiebat: *Quando ſedebit filius hominis ſuper ſedem maieſtatis ſuæ; ſtatuet oues quidem à dexteris, hœdos autem à ſiniſtris.* Et quidem his, qui à dexteris illius erunt, tanquam qui iuſtitiæ fructus poſsideant, aſsignaturus eſt paratum regnum; iis verò, qui à ſiniſtris erunt, ignem, & ſupplicium, pœnamq; Diabolo dignam inferet. Immolabatur itaque hœdus pro peccatis; & iſtud lege ipſa magiſtra & duce facilè aduertas: Ait enim: *Si peccauerit Princeps, & fecerit vnum ex pluribus per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur; aut non fecerit prudenter, & peccauerit, & deliquerit, & poſtea intellexerit peccatum ſuum, offeret hoſtiam coram Domino bircum ex capris immaculatum.* Dixit & ipſe quoque vniuerſorum Deus alicubi de his, qui legale Sacerdotium fuerant ſortiti: Peccata populi mei comedent, hoc eſt, Sacrificia pro peccatis oblata: Pars enim & ſors ſacerdotum, vt ſcriptum eſt, id erat, quod Domino offerebatur.

Scriptura iuſtum oui, peccatorem capro aſsimulat.

Matth. 25.

Leuit. 4.

Sacrificium pro peccato oblatum; nomine precum quandoque deſignatur.

Chriſtus

Christus itaque secundùm Scripturas factus est hostia pro peccatis nostris: Et hac etiam de caussa peccatum ipse nominatur. Quare sapientissimus Paulus Deum Patrem eum, qui peccatum non nouerat, pro nobis peccatum fecisse commemorat: Neque enim dicimus Christum peccatorem fuisse; absit hoc, sed iustum; imò ipsammet iustitiã; peccatum enim non nouit. Victimam itaque fecit illum Pater pro mundi peccatis: Nam & cum iniquis reputatus est, & sententiam in se suscepit iniquis conuenientissimam. Cui quidem rei fidem facit Esaias Propheta: *Omnis* (inquit ille) *quasi oues erranimus, vnusquisque in viam suam declinauit: Et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrûm, & liuore ouis sanati sumus.* Scribit & sapientissimus Petrus quoque: *Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum.* Iis, qui in terris ætatem agebant, sors illa impendebat, vt mortem subirent; idque propter Adæ transgressionem; & peccatum, quod ab eo ad nos vsque tyrannidem suam extendebat. Verùm Dei Patris Verbum in mansuetudinem, & benignitatem largiter sese effundens, factum est caro, hoc est, homo nobis peccato obnoxiis conformis; qui etiam, vt optimus Paulus testatur, sortem nostram tulit: Ait enim: *Gratia Dei pro omnibus gustauit mortem*, suámque animam pro omniũ vita redemptionem dedit. Sed & vnus quoque pro omnibus mortuus est, vt omnes Deo viuamus, sanctificati & viuificati per sanguinem eius; iustificati autẽ gratis per gratiam ipsius: Nam vt beatus Euangelista Ioannes scribit, Iesu Christi sanguis ab omnibus peccatis nos emundauit.

Christus peccatum appellatus. 2. Cor. 5.

Esa. 53.

1. Petr. 2.

Rom. 5.

Heb. 2.

Rom. 5.

Rom. 3.

1. Ioan. 1.

Nomen itaq; capro immolato erat Dominus; sortéque mactatus, in typum Christi in sacram victimam & sacrificium offerebatur: Hic enim non pro se ipso; sedvt, dixi, pro nobis, mortem oppetiit, sanguinéque suo Ecclesiam sanctificauit: *Mactabit* (inquit) *hircum pro peccatis populi in conspectu Domini: Et inferet de sanguine eius intra velum, & asperget sanguinem eius ad Propitiatorium è regione Propitiatorij; & expiabitur Sanctuarium ab immunditiis filiorum Israël, & ab iniustitiis eorum, & ab omnibus peccatis eorum. Atq; idem faciet Tabernaculo testimonij, quod extensum est inter eos, in medio immunditiæ eorum:* Ingressus est enim Christus sancta

Leui. 16. Exod. 30.

ſanctorum non per ſanguinem hircorum, aut vitulorum, ſed per proprium ſanguinem, æterna redemptione inuenta: Et ſanctificans, vt dixi, veriſimum illud Tabernaculum, hoc eſt, Eccleſiam, & omnes, quotquot ſunt in ipſa. Scribit igitur beatus Paulus: *Propter quod & Ieſus, vt ſanctificaret per ſanguinem ſuum populum, extra portam paſſus eſt.* Et alibi rurſum: *Eſtote ergo imitatores Dei, ſicut filij chariſſimi: Et ambulate in dilectione, ſicut Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſeipſum pro nobis oblationẽ, & hoſtiam in odorẽ ſuauitatis.*

Heb. 9.

Hebr. 13.

Epheſ. 5.

Statuamus igitur in capro immolato extitiſſe Emmanuelem ſecundùm carnis mortem; ſed hoc ipſum interim ad mortis peccatiq; internecionem. Eratis inter mortuos liber, vtpote neque peccati neque mortis ſententię, vt nos, obnoxius. Sed iã in altero, hoc eſt, in viuo ac dimiſſo hirco, eundẽ quoq; ſpectemus. Igitur dum ſecundùm humanam naturam patitur & moritur, tanq̃ ipſa carnis morte ſuperior, ſecundùm diuinã nihil quicquã patitur: Neque enim ſecundùm Iudęorum imaginationem nobiſcum in monumẽto remanſit; neq; vnà cum aliis intra inferni portas detentus fuit. Nam vt Diſcipulus illius aſſerit. Non derelicta eſt in inferno anima eius, neque caro eius vidit corruptionem: Reuixit enim ſpoliatis inferis; illiſque, qui vincti iſtic detinebantur, exite dixit: Et qui in tenebris erant, reuelamini: Quin potiùs ad ſupernum cœleſtẽq; Patrem, locum vtique hominibus inacceſſum, abceſſit: Ipſe enim peccata noſtra in ſe ſuſcepit, propitiatióq; illorum cauſa factus eſt: Scribit enim beatus Ioannes his, qui in illum credebant: *Filioli mei hæc ſcribo vobis, vt nõ peccatis. Sed & ſi quis peccauerit, aduocatum habemus apud Patrem Ieſum Chriſtum iuſtũ: Et ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris, non ſolùm autẽ pro noſtris, ſed etiam pro totius mũdi.*

Chriſtus à mortis & peccati debito immunis.

Actor. 2.

Eſa. 49.

1. Ioan. 2.

Arbitror autem non abs te fore, ſi & de legalibus quoq; Scripturis cõmonefaciendi auditoris gratia nonnulla hîc repetam; habent autem ad hunc modum: *Et adducet hircum viuentem, & imponet Aaron manus ſuas ſuper caput hirci viuentis; & confitebitur ſuper ipſo, omnes iniquitates filiorum Iſraël, et omnes iniuſtitias eorum, & omnia peccata eorum: Et imponet ea ſuper caput hirci viuentis, & emittet eum per manum hominis ad hoc parati in ſolitudinem.* En quo pacto priore hirco mactato, alterum ſubinde viuũ appellet: Erat enim, vt iam dixi, in vtroque vnus, & ſolus Filius, & Dominus

Leui. 16.

Exodi. 30.

Ieſus

Ieſus Chriſtus adumbratus: Nam & ille quoq;, licet ſecundùm propriam carnem pateretur; ſecundùm diuinitatẽ tamẽ extra omnem paſsionem agebat: Viuebat enim Dei Verbum interea, dum ſacroſancta illius caro mortẽ deguſtabat, manebatq; impatibilis, etiam cùm proprij corporis perpeſsionem veluti propriam in ſe transferebat. Videre eſt autem magnum illud profundumque myſteriũ & alio quoque ſchemate in Leuitico delineatum. Lex Moſaica lepra infectum immundum pronuntiat; eiuſcemodique hominem veluti pollutum à caſtris arcet. Quòd ſi verò vitium aboleri contigerit, intra caſtra admitti iubet. Et quidem lex leproſi ſic habet: *Quando mundatus eſt leproſus, ducetur ad Sacerdotem. Qui egreſſus è caſtris, quum inuenerit lepram eſſe mundatam: Præcipiet ei, qui purificatur, vt offerat duos paſſeres viuos pro ſe, quos veſci licitum eſt, & lignum cedrinum, vermiculumq;, & hyſſopum. Et vnum ex paſſeribus immolari iubebit in vaſe fictili ſuper aquas viuentes. Alium autem viuum cum ligno cedrino, & cocco, & hyſſopo tinget in ſanguine paſſeris immolati; quo aſperget illum, qui mundatus eſt ſepties, vt iure purgetur, & dimittet paſſerem viuum, vt in agrum auolet.* Duæ itaque ſunt hîc auiculæ inculpatæ, hoc eſt, mundæ, nullamque habentes maculam legalem: Et altera quidem mactatur ſuper aquã viuam; altera verò à morte libera ſanguine ſuper aquam viuam occiſæ tincta, ad exemplum hirci, in ſolitudinem abire permittitur: Et hic rurſum typus magnum illud venerandumque Seruatoris noſtri myſteriũ nobis recludit: Venerat enim Verbum è ſupernis, hoc eſt, ex Patre & cœlo: Quare rectè quoque volucri aſsimulatur. Deſcendit autem per carnis diſpenſationem ad noſtram ſimilitudinem, forma ſerui accepta. Veruntamẽ & hoc quoque pacto è ſupernis eſſe nõ deſinebat; diſertè namque ad Iudæos dixit: *Vos deorſum eſtis, ego de ſupernis ſum; vos de mundo hoc eſtis, ego non ſum de hoc mundo.* Et iterum: *Nemo aſcendit in cælũ, niſi qui deſcendit de cælo, Filius hominis.* Sicut.n. paulòantè dixi. Etiã poſteaq; caro, hoc eſt, pfectus homo factũ eſt, non terrenũ, ſicut nos effectũ eſt, ſed ſemper, quatenus animo cõcipitur vt Deũ, mãſit cœleſte, ac ſup mundanũ.

In vtroque hirco deſignatus Chriſtus; ſed alio & alio modo.

Leu. 14.

Ritus mundandi leproſum.

Paſſeres, qui in leproſi emundatione adhiberi ſoliti Chriſti typum gerebant.

Cœleſte Verbum rectè aſsimulatur volucri.

Ioan. 8.

Ioan. 3.

Verbũ ſecundùm propriã naturã nihil pertuliſſe, oſtẽditur ex paſſere vita donato.

Cæterùm quod antè viſum eſt in hircis, hoc ipſum & in paſſeribus ipſis quoque obſeruare licet, puta Verbum carne quidẽ paſſum eſſe ſecundùm Scripturas; ſecundùm ſe tamen quauis

quauis perpeſsione maius extitiſſe. Rurſum humanitùs quidem mortem oppetiiſſe, diuinitùs verò viuũ permãſiſſe: Verbum namque vita exiſtit. Quare & ſapientiſsimus quoque Diſcipulus ille, carne quidem mortificatum dicit, viuificatum autem Spiritu. Vertumenimuerò licet Verbũ ſecundùm propriam naturam crucis mortisque expers permanſerit; at ſuæ tamen carnis, vt iam dixi, perpeſsiones veluti proprias in ſe tranſtulit: Tingebatur enim paſſer viuus in ſanguine occiſi. Et quamuis ſecundùm ſe paſsionis expers eſſet; hactenus tamen paſsioni communicâſſe dici poterat, quatenus ſanguine occiſi cruentatus in ſolicitudinem dimittebatur.

1. Petr. 3.

Verbum impatibile patibilis carnis incommoda ſibi appropriat.

Quid paſſer extincti ſanguine cruentatus deſignârit.

Ad cœlum enim Vnigenitus Dei vnà cum carne ſibi vnita rediit, eratque nouum hoc in cœlis ſpectaculum: Obſtupuit enim ſanctorum Angelorum multitudo, cùm Regem gloriæ exercituumque Dominum in forma humana cerneret: aiebat enim: Quis iſte eſt, qui venit ex Edom, hoc eſt, ex terra; & rubrũ eſt veſtimentum eius ex Boſor. Boſor autem interpretatũ, ſonat carnem, vel anguſtiam, vel tribulationem; mox ſubiungit: Quæ ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum? Ille verò viciſsim ad illos: His percuſſus ſum (inquit) in domo dilecti mei: Quemadmodum enim Thomæ non abſq; ſingulari Dei diſpenſatione hæſitanti, poſt ſuam ex mortuis reſurrectionem manus, & in manibus clauorum figuras oſtendit, iuſsitque etiam lateris vulnus palpare; ita & in cœlis conſtitutus, ſanctis Angelis planum fecit, iure meritoque ex ipſorũ amicitia prolapſum, eiectumque eſſe dilectum Iſraëlem. Vnde & veſtimentum ſanguine rubricatum, & plagas in manibus oſtendit: non quòd illas abiicere nõ queat, (ex mortuis enim excitatus corruptionem, cæteráque omnia, quę ex illa erant, penitùs exuit) ſed ideo characteres illos cicatricesque retinuit, quò multiformis ſapientia Dei, quam in Chriſto ſecundùm æternũ propoſitum demonſtrauit, diſpenſatiorie per Eccleſiam Principibus & Poteſtatibus in cœleſtibus patefieret: Ita enim ſacratiſsimus Paulus quibuſdam ſcribit: Quemadmodum ergo in duobus hircis manifeſtè delineatum eſt Chriſti myſterium; ita & in duobus quoque paſſeribus.

Nouum in cœlo ſpectaculum Verbum incarnatum.

Eſa. 63.

Quid Boſor denotet latine.

Cur Chriſtus Angelis in cœlo ſuæ paſsionis veſtigia & inſignia oſtendere voluerit.

Ephes. 3.

Duo hirci totidemq; paſſeres geminã Chriſti naturam præſignificabant.

Dicit

Dicat autem quispiam: Quomodo vnum solummodo dicis esse Filium, & Dominum Iesum Christum, cùm duo hirci totidemque passeres sint oblati? Nunquid lex per hoc ostendit duos omnino Filios & Christos esse? Et in hanc quoq; impietatem aliqui iam præcipites abierunt, vt alium seorsim & per se Christum esse dicant & sentiant Verbum, quod ex Patre est; & alium rursus eum, qui ex semine Dauidis ortus est. Nos verò his, qui inscitia occæcati, isthæc ita habere suspicantur, vicissim dicimus, apud diuinum Paulum scriptum extare: Vnum esse Dominum, vnam fidem, vnum Baptisma. Quapropter si duos Filios esse dixerint, duo etiam prorsus erunt Domini, & duæ fides, & totidem Baptismata. Mentitur is igitur, qui aiebat, se Christum in se loquentem habere. Sed absit, vt horum aliquid sit. Vnus itaque est Dominus, vna fides, vnumque Baptisma: Credimus enim in vnum Dominum Iesum Christum, hoc est, Vnigenitum Dei Verbum hominem factum, & incarnatum. Vnde & in eius quoque mortem baptizamur, & ipsum solum Dominum & Deum agnoscimus; non separantes à se inuicem hominem & Deum; sed ipsum Dei Patris Verbū, salua per omnia Deitate (Est enim secūdùm se omnino immutabile, & inalterabile) hominem factum confitentes.

Pro numero hircorum & passerū sunt, qui duos Christos et Dominos esse dicant.

Ephes. 4.

Quot Christi & Domini, tot necessariò Baptismata & fides.

Vnus Christus Dei Verbum incarnatum, in cuius mortem baptizati sumus.

Quod si secus res habet, dicant nobis illi, qui duos Filios confingunt; vnum quidem per se, qui sit ex semine Dauid ortus; alterū rursum per se ac seorsim, videlicet Verbum ex Deo Patre genitum; vtrúmne Dei Patris Verbum suapte natura præstantius sit illo, qui ex semine Dauid natus est? Est sane quidem multis partibus: Quid enim est hominis natura, si cum Diuina & excellentissima illa natura comparetur? neque inficias, opinor, ibunt, Verbum, quod ex Deo Patre est, secundum naturam præstantius esse homine. Hoc autem posito, cernentes hircos non diuersæ inter se naturæ esse, sed vnius eiusdemque speciei penitùs; nec vlla re inter se differre, in eo quòd hirci sunt (eadem ratio duorum quoq; passerum est) Concedant ergo propter eandem hircorum vel passerum speciem, Deum Verbum nihil differre ab homine. Atqui plurimum omnino discriminis inter Diuinitatem & humanitatē intercedit. Sunt

Verbum citra vllā controuersiā præstantius est homine.

Duo capri, & passeres item duo eiusdem sunt rationis.

Figuræ & typi non in singulis typum gerunt, sed in quibusdã tantùm

igitur eiusmodi exempli & typi secũdùm rationem, quæ ipsis conueniat, accipienda: Multum enim intercedit inter rem, & rei figuram: Typi nanq; aliquam tantùm partem eorum designant, quorum typi sunt, non totam rem. Legem autem vmbram ac typum extitisse asserimus, perindeque ad veritatem se habuisse, ac si quis spectandi gratia res aliquas primis tantùm lineis adumbratas proponat: Vmbræ enim sunt prima tãtùm in pictorum tabulis delineamenta. His tamen, si colorum flosculi accesserint, illustris picturæ venustas mox exoritur. Oportebat itaque eum, qui Christi mysterium per Mosaycam legem exactè delineare volebat, non in vno hirco vel passere simul illum viuum & mortuum spectandũ proponere, ne scenica quædam portenta proponi viderentur. Decebat autem, vt vnus idemque in vno quidem necem perpessus, in altero verò viuus ac dimissus ostenderetur.

Figuræ se habent ad rem, vt primæ imaginis lineæ ad ipsam imaginem.

Docebat vt Christi mysterium per duos hircos designaretur.

Vt verè rei huius declarationem, consentaneam rationem non excedere demonstrem, arbitror aliam quoque imaginem iis, de quibus locutus sum hactenus, adiiciendam esse. Scriptum est igitur in libro de origine mũdi: *Quæ posteaquàm gesta sunt, tentauit Deus Abraham, & dixit ad eum: Abraham Abraham: At ille respondit: Adsum; ait illi: Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis, Isaac, & vade in terram visionis, atq; ibi offeres eum in holocaustum super vnum montium, quem monstrauero tibi. Igitur Abraham de nocte consurgens, strauit asinum suum, ducens secum duos iuuenes, et Isaac filium suum. Cumq; concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum, quem præparauerat ei Deus; die tertia autem eleuatis oculis, vidit locum procul. Dixitq; Abraham ad pueros suos: Expectate hîc cum asino. Ego autem & puer illuc vsque properantes, posteaquàm adorauerimus, reuertemur ad vos. Tulit quoque ligna holocausti, & imposuit super Isaac filium suum. Ipse verò in manibus portabat ignem & gladium. Cumq; duo pergerent, dixit Isaac Patri suo: Pater mi; at ille respondit: Quid vis fili: Ecce, inquit, ignis & ligna; vbi est victima holocausti? Dixit autem Abraham: Deus prouidebit sibi victimã holocausti, fili mi. Pergebant ergo pariter, & venerunt ad locum, quem ostenderat ei Deus, in quo ædificauit altare, & desuper lignum composuit. Cumq; allegásset Isaac filium suum, posuit eum in altari super struem lignorum. Extenditq; manum, & arripuit gladium, vt immolaret filium suum.*

Genes. 22.

Iam

Iam si quispiam ex nobis hanc Abrahæ historiam in tabella quadam depictã cernere velit, quo, quæso modo, pictor depinget illum? Nunquid vna simul tabella delineabit ea omnia, quę iam sunt dicta? an verò per partes aliter & aliter, hoc est, alia & alia forma eundem sæpenumero depinget? exempli causa. Modò asino, puero assumpto, famulisque ponè sequentibus, insidentem: Modò rursum asino cum famulis infrà in campestribus relictis, ligna Isaac imponentem, manibusque gladium & ignem gestantem. Modò tandem eundem illum Abrahamum adolescentulum supra lignorum struem ligantem, gladioque dexteram ad mactandum armantem? Atqui non erat alius atque alius Abraham, licet alia & alia effigie & schemate subinde exprimatur, spectabundusq; exhibeatur, sed vbique idem pictoris arte, rerum vsibus nunquam non sese accõmodante: Fieri enim non poterat, vt in vna forma & tabula omnia isthæc, quæ dicta sunt, obire ostenderetur.

Abrahæ Isaac immolantis historia, nõ potest vna forma ad viuum exprimi, sed aliis & aliis.

Erat itaq; lex pictura quædam ac rerum typis veritatem vtero gestans. Quamuis ergo vsus postulabat, vt duo hirci, ac duo itidem passeres, ad exprimendum Christi mysteriũ inducerentur; vnus tamen in vtrisq; Christus cõtinebatur, designaturq;; hinc quidẽ passioni obstrictus; inde verò extra passionem constitutus; hinc rursum morti subiectus; inde verò morte superior cœlosq; ascendens, veluti alteræ quædam humanitatis primitiæ ad incorruptionem instauratę: Nam ipse nobis viam ad cœlestia renouauit: *Vado*, inquit, *parare vobis locũ. Etsi abiero, & præparauero vobis locum, iterum veniam, & accipiam vos ad me ipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis*; & hasce certas spes habemus.

Lex veritatem vtero gestabat.

Christus homo cœlos ascendit, veluti alteræ quædam instauratæ naturæ nostrę primitiæ. Ioan. 14.

Et hactenus quidem, quæ in mentem venerant, scripsi; pietatis verò tuæ fuerit, exactiùs scripta ista examinare; vt, si quid melius inuenire contigerit, istuc, & nobis, & cęteris quoque, qui istic sunt, prosit: Christus enim est, qui & profunda & abscondita reuelat, & intelligentiam cordi inserit: *In ipso nanq; omnes sunt thesauri sapientiæ & scientiæ abscondit.* Per ipsum, & cum ipso sit Deo ac Patri, & sancto Spiritui gloria & imperium in secula, Amen.

Coloss. 2.

Tomi sexti caput XVII.

BEATI CYRILLI AD VALERIANUM Episcopum religiosissimum, de Verbi incarnatione exegesis.

ARGVMENTVM.

AGIT ex instituto contra Nestorianos, cæterosq; cognatos hæreticos; cuiusmodi erant, qui Dei Verbum incarnatum esse, aut hominẽ fieri potuisse obstinatè negabãt. Impugnat eorum cacodoxiam, qui vt duas naturas; ita duas quoq; vno in Christo personas constituebant. Ostẽdit aliud esse hominem factum esse; aliud in homine habitâsse; aliud rursum Deum esse; aliud Deificatum esse; aliud tandem sese exinaniuisse; aliud hominem extitisse. Docet humana, quæ de Verbo dicuntur, ad naturam assumptam referri oportere. Confutat Arrianos & Appollinaristas, & eos quoque, qui Verbum maioris securitatis causa cœlum repetiisse nugabantur. Soluit & exponit Scripturas, quibus Nestoriani errorem suum confirmare conabantur. Monet denique falsò asseri à Nestorianis, totum Orientem Nestorianum dogma complexum esse.

Sanctitas tua, vt equidem persuasum habeo, resq́ue ipsa clamat, abunde instructa est, vt viriliter prudẽterq́; vanis quorundam nugamentis obsistere queat: Nugantur enim aniliter nonnulli, omniaq́; sursum ac deorsum permiscentes incarnati Vnigeniti mysterium, acutè subtiliterq́ue exponere se posse gloriantur. Verùm cùm id minimè assequantur, peruersæq́ue doctrinę sensum obtineant, eô illud facilimè detorquent, quô neutiquam debebant. Cæterùm, quod hac in re periculosissimum est, dum rectæ fidei sententiam prę se ferunt, eiusq́ue studium confingunt, & cuiusdam nihilominùs acuminis opinione, veluti larua quadam sese muniunt, Nestorianæ impietatis venenum simplicium animis infundunt. Sunt autem istiuscemodi humanorum corporum medicis nõ absimiles: Hi enim pharmacis insulsioribus mel oblinere solent, quò dulcedinis qualitate eorum fallant perceptionem, quæ suapte natura tristitiam nauseamq́ue inducunt.

Incarnationis mysterium euertunt, qui subtiliùs in illud inquirunt.

Hæretici medicis ingrata pharmaca propinantibus similes.

At nos

At nos Christi sensum, iuxta sapientis Pauli sententiam, assequuti, eorum astutiam non ignoramus: Nouimus enim ita comparatos esse, vt si quispiam vnigenitũ Dei Verbum, quod arcano quodam inexplicabiliq; modo ex Deo & Patre genitum est, ipsorumque seculorum conditor est, ex sacra Virgine subsistentiæ initium sortitum traderet, censuri sunt neutiquã illum ab eius, quod dictum traditumque oportuit, scopo aberrasse: Aiunt nanque: Si Dei Verbum suapte natura Spiritus est, quomodo ex carne natum est? An non Dominus apertè dicit: *Quod natum est ex carne, caro est?* At quia doctrina de Christi mysterio incedit via ab hac longè diuersa; putà ea, quæ ducit in id, quod rectum est, omnisq; erroris, & obliquitatis expers est; hñt, vt illi temere incassumque nugentur: *Non intelligentes, neq; quæ dicunt, neq; de quibus affirmant.*

Nestoriani iis non repugnãt, q Christum vitę exordiũ ex Virgine sumpsisse dicunt.

Ioan. 3.

Hæretici, quæ dicunt, non intelligunt.

1. Tim. 1.

Nos igitur ipsummet vnigenitum Dei Verbum, quod secũdùm Scripturas, Spiritus & Deus est, omnium salutis causa incarnatum, & hominem factum asserimus; non quidem ex propria natura corpus sibi asciscens; aut ab eo, quod erat, abscedens; sed aliunde, nempe ex sacra Virgine citra vllã confusionem, suique mutationem illud assumens: Assumptum verò tanta, hoc est, tam admirabili incomprehensibiliq; vnione sibi associâsse dicimus, vt non iam alterius cuiuspiam, sed suum ipsius propriũ sit, esseque intelligatur. Ad hunc itaque modum vnigenitus Dei Filius affectus in terrarum orbem ingressus est; & veluti primogenitus in multis fratribus factus est; qui tamen, vt Deus est, totius creaturæ ordinem multis partibus excedit. Quare cùm ex muliere natus dicitur, id secundùm carnem interpretemur oportet, ne à sacra Virgine subsistendi initium accepisse perperàm à quopiam intelligatur: Quamuis enim Deus Verbum ante omne seculum Patri suo coæternus, eidemque coëssentialis existat; attamen quando eiusdem Dei Patris voluntate & studio seruilem formam assumere dignatus est; tunc natiuitatem quoque secundùm carnem ex muliere perinde ac vnus ex nobis pertulisse rectè dictus est. Quam ob rem, quod ex carne prodiit, id citra omnẽ controuersiam caro est; & quod ex Deo est, Deus est; & secun-

Verbum nõ ex se, sed ex Virgine sũpto corpore, homo factum est.

Vnio corpus assumptum Verbo effecit proprium.

Verbũ Patris studio & voluntate alteram secũdùm carnem natiuitatẽ pertulit.

dùm vtrunque Chriſtus vnà cum ſua carne, (quæ vtique non inanimis eſt, vt dixi, ſed anima intelligente perfecta informata ſque eſt) vnus omnino Filius & Dominus eſt.

Verbum vnà cum ſua carne vnus eſt Chriſtus & Dñs.

Ne ergo vnum eundemque Filium in duos ſecent; & ſeorſum quidem Verbum tanquam Filium alterum; ſeorſum rurſum & per ſe hominem ex muliere natum nobis conſtituant: Neque Deum Verbum homini ſecundùm habitum vel voluntatũ conſenſum tantùm coniunctum imaginentur, ſemine Abrahæ, iuxta Scripturarum traditionem, apprehenſo, verè hominem factum, fratribusque, ſolo peccato ſecluſo, per omnia aſsimulatum intelligant. Quòd ſi per omnia fratribus aſsimulatus eſt, ergo non ſecus ac cæteri homines ex muliere natus eſt: Verùm enimuerò licet ſecundùm humanam naturam noſtro more Deus Verbum natus eſt; non ob id tamen Vnigenitus non eſt: Deus nanque verè eſt incarnatus. Quare etiã ſacra Virgo verè proprieq; Deipara eſt, Deiparæq; nomine verè ſalutanda eſt.

Verbum non eſt homini κατὰ ἀσύμφυτον coniunctum, ſed homo factum.

Quòd ſi dixerint Deum & hominẽ ſimul coëuntes vnũ abſoluiſſe Chriſtum; perſona vtriuſq; integrè inconfuſeq; ſecundùm rationem ſeruata, facile videas nihil illos hac in re exactum, nihil ſincerum, aut veritati conſentaneũ ſentire, aut loqui: Neq; enim (vt ipſi fabulantur) Deus & homo ſimul concurrentes vnum Chriſtum cõſtituerunt; ſed (vt ſæpe iam dictũ eſt) Deus Verbũ, perinde atq; nos, carnis & ſanguinis particeps effectum eſt, ita vt Deus carne noſtra ſumpta, eaq; ſibi appropriata, verè & propriè homo factus ſit, vereque & propriè, homo factus intelligatur: Quemadmodum enim quiuis noſtræ cõditionis homo ex anima & corpore conflatus, vnus eſſe intelligitur; ita & ipſe quoq; Chriſtus vnus omnino Filius & Dominus eſſe dignoſcitur: Vna nanq; vnius hominis eſt natura, vnaq; eiuſdẽ perſona, etiamſi ex rebus diuerſis, ſpecieq; differentibus conſtituatur; palàm eſt enim corpus eſſe quiddam ab anima diuerſum, & tamen proprium ipſius factum, vnà cum ipſa vnius hominis naturã & perſonam abſoluit. Et quamuis ſecundùm mentẽ & cogitationem prædictorũ diſcrimen non ſit obſcurum; attamen ſimulatq; ſemel in vnum coiêre, cõcurreruntq; indiuulsè cohærentes vnũ animatum hominem abſoluunt:

Virgo mater Deiparæ nomine ſalutanda.

Deus & homo, nõ ſimul in vnũ Chriſtum coiẽrunt.

Vt anima & corpꝰ licet inter ſe diuerſa vnũ conſtituũt hominem, ita Diuina & humana natura vnũ Chriſtum.

soluunt: Itaq; vnigenitus Dei Filius non prodiit homo homine assumpto; sed ineffabilem ex Deo Patre generationē sortitus, templo per Spiritum sanctum sibi homousion constructo, homo factus est. Vnus proinde est intelligiturq; Christus, etiāsi corpus, quod assumpsit, diuersę ab ipso naturæ rationisq; esse non ignoretur: Vbicunq; autē corporis mentio inciderit, non inanime, sed anima intelligente perfectum assumptum esse semper statuatur.

Filius & Spiritus sanctus homousij.

Audio nihilominùs quosdā in eam vesaniam prolapsos esse, vt dicere non vereantur Deum Verbū in homine ex Virgine nato perinde atque in alio quopiam iusto, vel Filio inhabitâsse; eundemque sua illa inhabitatione deificasse. Sed, heus boni viri, nequaquam res ita habet: Siquidem longè aliud est Dei Verbum incarnatum, vel hominem factum esse; aliud in homine Christo non secus ac in aliquo sanctorum Prophetarū habitâsse. Enimuero admirabilis illius incarnationis doctrina nō huc tēdit; verùm, (vt supra quoq; monuimus) ipsummet Dei Patris Verbum carnem secundùm Scripturas factum statuit: Non quòd aliquam Physicam mutationem, aut alterationem sustinuerit, aut quòd in carnē versum sit, sed quòd carnem anima rationis cōpote vegetatā sibi asciuerit, homoque ex Virgine processerit. Quare dicere Dei Verbum hominem sibi coniunxisse, aut in homine inhabitâsse, eundemq; per suā inhabitationē deificasse, vt ipsi dicunt, enixeq; obtinere contendunt, non modò absurdum est, sed omni quoq; vesania & furia plenum est: Pugnat enim ex diametro cum sacrarū Scripturarū scopo: Quandoquidē diuinus Paulus Deum Verbum in forma omnigenáq; Dei Patris æqualitate constitutum: *Non rapinā arbitratum docet, æquiparare se Deo, verū semetipsum exinaniuisse, seruiq; forma accepta, in similitudinem hominum se demisisse, nec non hominem factum, semetipsum sponte humiliāsse.*

Contra eos agit, qui Verbū perinde in Virginis Filio habitâsse dicūr, ac in quouis alio iusto.

Aliud incarnari, aliud in homine inhabitare.

Insaniunt, qui incarnationem per inhabitationē exponunt.

Phil. 2. Paulus Dei Verbū hominē factū, non in hominē descendisse, docet.

Illi verò, qui rerum naturam ad quiduis contrarium detorquent, veritatisque virtutem impiè adulterant, hominem Deificatū asserunt; verùm si res ita habet. Quomodo, quæso, semetipsum humiliauit? qualem, dicite mihi, acutissimi viri, serui formam accepit? Etenim vestra doctrina hominem ponit,

In mirabilia absurda incidũt, qui incarnationẽ per inhabitationẽ interpretantur.

nit, qui ex noſtra humilitate in ſublime euectus ſit, quique ex noſtra exinanitione, in Deitatis plenitudinem euaſerit; nec non ex forma ſeruili in Dominicam formam tranſmiſſus ſit. Equidem quomodo vnigenitum Dei Filium exinanitũ, humanæ naturæq; humiliationẽ ſuſtinuiſſe dicãt, omnino intelligere non valeo; niſi fortè per hoc exinanitũ aſſeuerent, quod hominem gloriæ ſuæ participem fecerit. Verùm ſi alterum honorans ipſe honoris ſui detrimentum facit: Si alterum glorificans, ipſe exinanitur; cui dubium eſſe poteſt, quin præſtabilius illi fuerit, neminem honoraſſe; nulliumque omnino ad gloriæ ſuæ conſortium admiſiſſe? Niſi enim hominem, quem peculiari quadam ratione familiarem ſibi fecit, vt iſti dicunt, honorâſſet, eundemque gloria ſua cumulâſſet, inpropria excellentia conſtans perſtitiſſet. At hæc illorum cõmenta ſunt riſu digna; imò verò extremæ dementiæ plena. Quandoquidem oratio ratione & veritate nixa, nõ facilè quicquã aliquando exinanitum dicet, ſi idipſum antea ſecundùm naturam ſuã plenum non erat; neque aliquid rurſum humiliatũ, niſi illud è ſublimi, & ſummo quodammodo loco eò ſeſe demiſerit, vbi priùs non erat; neque ſerui denique formam quempiam accepiſſe, ſi ante illam aſſumptam naturalem libertatem non habebat: Si quid enim homo factum eſt, hoc quandoque hominem non fuiſſe, modis omnibus neceſſarium eſt.

Exinanitum dici non poteſt, quod nunquã fuit plenum; neque ſeruũ effectũ, quod nũquam fuit liberũ.

Quamobrem cùm ſacra Diuinaque Scriptura exinanitionem, ſeruilemque formam, nec non & humanitatem quoque nominat; eumque, qui iſthæc in ſe ſuſcepit, Dei Patris Verbum appellat; quomodo iſti eximiam illam admirandæ huius diſpenſationis ſapientiam, ad præpoſterum ſuum detorquẽtes, hominem quendã deificatum eſſe cõtendunt? ita vt Chriſtiani nulla tandem re ab iis diſpeſcantur, qui Creatoris loco creaturam adorant. Nunquid ſanctos Angelos quoque, qui, (vt Diuinæ literæ teſtatum faciunt) Primogenitum in terrarũ orbem inductum, adorare iuſſi fuerunt, vnà etiam nobiſcum errâſſe concedent? At quomodo, obſecro, Primogeniti nomẽ Vnigenito attribuere licebit, ſi verè incarnatus non fuit? Is enim tum demum verè in multis fratribus factus intelligitur

Neſtoriani diuinis Scripturis apertè obnituntur, Chriſtoq; deuotis anthropolatriæ crimen ſacrilegè imponunt.

Angeli Chriſtum natum adorare iuſſi.

Heb. 10.

Pri-

Primogenitus, quando in humanam nostrã naturam sese submittens, homo nostri similis factus est; perq; omnia, solo peccato excepto, fratribus suis assimulatus est. Nobis autem ad pietatem id sat sit, vt cogitemus, seduloque animo versemur carnem, quæ Dei omnia viuificantis peculiaris effecta est, viuificam ipsius Verbi virtutem, & operationem obtinere; gloriamque ineffabilem, nullóque tempore defecturam, sortitam esse.

Vnigenitus, si homo non sit, Primogenitus vt sit fieri omnino nequit.

Caro Christi ex Verbo viuificandi vim sortita.

Cæterùm, qui secus sentire propositum habent, iis & alias quoque sycophantias sacris literis affingere difficile fortasis non fuerit. Etenim quidam ex illis insanas illas Iudæorum bacchationes; & ipsam præterea carnis mortem, quam pertulit, Vnigeniti personæ adimunt; easque mulieris nato, veluti alteri filio seorsum per se nato, & considerato, asscribunt. Est enim illis, nescio quomodo, religio dicere, pietatis causa ad infernum, inferorumq;, vt scriptũ est, profunditates descendisse. Est sanè diuinitas impatibilis, & impalpabilis penitus. Neq; enim corpus, aut res aliqua corporata est, sed natura quædam pura, incorporea, impalpabilis, incomprehensibilis, omniq; natura & creatura aspectabili & inaspectabili superior. Verum etsi hoc ita est, attamen quod vnigenitũ Dei Verbum corpus ex sacra Virgine susceperit; susceptúmq; (vt sæpe numero iam monui) propriũ sibi fecerit; ac semetipsum pro nobis Deo & Patri immaculatam hostiam in odorem suauitatis obtulerit; fit, vt ea omnia pro nobis perpessum dicatur, quæ carni ipsius sunt illata: Cùm enim corpus assumptũ illius sit proprium, quęcunq; corpori sunt irrogata, carniq; conueniũt, ea omnia, solo peccato exempto, merito illi attribuũtur.

Nestoriani, & qui illos sequũtur Verbũ passum & mortuum, & ad inferos descendisse negant. Ephes. 4.

Cuiusmodi secundùm se est natura diuina.

Quæcuuq; corpori Christi irrogata sunt, ea omnia Verbo attribuntur.

Quare posteaquam Verbum homo factum est, manfit quidem secundùm naturam diuinã impatibile; ea tamen, quæ carnis erant, veluti propria in se transferens, necessariò carnis passiones pertulisse asseritur; etiam si secundùm diuinã naturã, nulli penitus passioni sit obnoxium. Vnde falsa pietatis persuasio à veritate eos abducit. Non enim animaduertunt hactenus impatibilitatem retinuisse, quatenus vt Deus in diuina natura subsistit. Scribitur enim secundùm carnem nostri causa

Falsa pietatis specie abducuntur à veritate Nestoriani.

passum esse, prout nimirum Deus natura existens, factum est caro, hoc est, perfectus homo. Nam quis, quæso, erat, qui Patrem cœlestem affatus ita aiebat. *Sacrificium & oblationem noluisti, corpus autem optasti mihi: holocaustomata & pro peccato noluisti; tunc dixi, ecce venio, vt faciam Deus voluntatē tuam.* Qui enim corporis expers erat, vt Deus, corpus sibi aptatum fatetur, quô eo pro nobis oblato, suo nos omnes liuore, iuxta Prophetæ vocem, sanaret. Quo pacto autem vnus pro omnibus mortuus, iustũ pro omnibus precium exoluere potuit, si perpessionem illam puri cuiuspiam hominis fuisse dicamus? Quod si verò Verbum secundùm humanam naturam passum, propriæ carnis perpessiones, quasi proprias in se transtulit, sibique vendicauit; tunc demum vnius mortem secundùm carnem, omnium hominum vitæ præponderasse rectissimè asserimus: Nõ quod mors illa extiterit vnius vulgaris hominis nostri similis; etiãsi is, qui mortuus est mihi dissimilis non fuerit; sed quod cùm natura Verbum Deus esset, incarnatum, homoque, secundùm sanctorum Patrum confessionem, factum sit. Quod si sunt, qui ob id perpessionem secundùm carnem Vnigenito adimunt, quod infamis, incongrua, indecensque videatur, adimant ipsi pari ratione & ipsam quoque carnalem ex Virgine natiuitatem. Nam si turpe est carnis pathemata ipsi tribuere, quomodo turpius non erit carnalem natiuitatem, quæ passionem antecedit; aut totam, vt semel dicam, ipsius incarnationis œconomiam eidem adscribere? Periit itaque hac ratione vniuersum Christianorum mysteriũ; &, quod hinc consequitur, totius salutis nostræ spes inanis redditur.

Hebr. 10.

Esa. 53.

Christus iustum pro omnibus precium soluit, quod purus homo non potuit.

Vnius mors omniũ vitæ præponderabat.

Non maius incõmodum est carnis incomoda experiri. quã secundùm carnem nasci.

Sed dixeris, quomodo pati id potest, quod nulli passioni est obnoxium? Verbum enim, vt sæpe iam dictum est, secundùm propriam naturam nullatenus est patibile? Dicitur igitur Deus secundùm Scripturas propria carne perpessus, quoniã in patibili corpore constitutus erat. Quod beatus Petrus confirmat hunc in modum de illo scribens: *Qui peccata nostra pertulit in corpore suo super lignũ.* Quocirca licet Verbũ vt Deus est, impatibile existat, secundùm dispensationis tamen proprietatem, passiones carni competentes ipsius propriæ censentur.

Quomodo impatibile factum sit patibile.

1. Petr. 2.

sentur: Nam quomodo ille, per quem facti sunt Principatus, potestates, dominationes; & in quo consistunt omnia, mortuorum omnisq; creaturæ Primogenitus est, nec non & dormientium primitię, si Deus Verbum corpus, quod pati natum erat, sibi proprium non fecerat? Quemadmodum autē Deus ex muliere secundùm carnem ortus, nostram sibi natiuitatem appropriauit, quantumlibet propriam ex Patre iam ante genesin sortitus esset: ita idem etiam humanè hominúmq; more carne dicitur pati, etiamsi vt Deus est, nulla patibilitas in illum conueniat. Ad hunc itaque modum Christus agnoscitur. Ad hunc modum eadem cum Patre maiestate pollere cernitur. Agnoscitur autem non vt homo per Verbi inhabitationē honoratus; sed vt verus Filius etiā tum cùm homo est factus. Siquidem præeminentia, & dignitas, quę essentialiter in illum conuenit, integra ei semper permansit; etiamsi œconomicôs in seruili forma apparuerit. Quare licet nostræ naturæ conditionibus verè communicârit, cùm hoc ipso tamen vt Deus, omnem creaturam multis partibus excelluit.

Verbum eodem modo & ratione dicitur pati, vel mori, quo nasci.

Cęterùm audiui quendam, qui cum reditus illius in cœlum causam exponeret, affirmabat abiisse illum in locum tutum, nullique violentiæ expositum; tum ea rursum dignitate & prærogatiua potitum, vt Patri proximè assideret. Addebat porrò naturę nostræ aduersarium propius ad ipsum accedere, insidiisque eundem impetere ibidem in posterum non posse. Ergo cœlum factum est illi pro muninento? Et recessus ille à nobis, de quo gloriamur, nō assumptio appellanda est, sed fuga? Timebat fortasis ne malignus ille laqueū quempiam iniiceret; ac, nisi ascenderet, etiam post resurrectionem eiusdem insidiis pateret. Sed quis, obsecro, ab huiusmodi abominationibus, quam longissimè non abscedat? Quis nugamenta illa adeò turpia, & portentosa non auersetur? Quis iis, qui istiusmodi nugas tenere, aut docere audent, longum vale non denuntiet? Apage cùm sceleratissima illa sordidissimáque sententia, qua nihil anilius, nihil excogitari poterat indoctius. Res enim ea in tantam degenerat absurditatem, vt nihil esse, nihil imaginari queat infamius.

Delira illorum sententia, qui Verbum incarnatum cœlos repetiisse, asserebāt, ne Diaboli insidiis impeteretur, aut caperetur.

Portentosa sunt quę de Christi fuga, tradunt nonnulli.

Etenim cùm Christus incarnationis œconomiã consummâsset, Satanámque protriuisset, & omnem eius vim fregisset, & mortis nihilominùs imperium debellasset, nouam viuámque nobis viam ad cœlum instauraturus, prẽmuniturúsque, cœlos ascendit; vultuique Dei Patris, vt scriptum est, nostri causa sese ostendit. Assidet autem Patri, etiamsi carnem sit indutus, non iam vt homo per se seorsum animo conceptus; neque vt alius Filius ab ipso Verbo diuersus distinctúsque, qui peculiarem ipsius Verbi inhabitationẽ sit sortitus; sed vt Filius verè vnus, & solus etiam tum, quum factus est homo. Assidet itaq; ad dexteram Patris tanq̃ Deus Deo, & Dominus Domino, & Filius verus Patri vero, hoc ipsum quod erat secundùm naturã constanter manens, esto carnem sumpsisse non ignoretur.

Christus post Diabolum debellatũ; & mortem expugnatam, ad cœlos ascendit. Hebr. 9.

Christus Patri assidet tanquã Deus Deo, Dominus Domino &c.

Fuerat fortassis non magnæ difficultatis fusius adhuc ruditatis istorum barathrum aperire, verùm nugis vsq; adeò friuolis ineptisq;, pluribus velle obniti, haud aliud fere esset, quàm cum ineptis ineptiis cõtendere. Illa nihilominus cæteris, quę dicta sunt, non inutiliter adiecero, per quæ illi Dominicum cœtum, potissimum perterrefacere; rectósque corde, vt scriptum est, hoc est, eos, qui in simplicitate animi vitã traducunt, & fidei traditionem veluti quoddam depositũ, in pectoris scrinio retinent, integréq; ac incorruptè eandem conseruant, veluti è tenebris iaculari se posse existimãt. Itaq; acres illi impostores, sententiarum commentis callidissimè contextis, rudiores à veritatis ostio abducunt; hæreticorumq; malitiam æmulati impia: qualia nimirũ eiusmodi indoctis proponere solẽt, dogmata instillant: Parum id quod scriptũ est reputãtes. Vę illi, qui proximo suo turbidã scaturiginem propinat.

Ineptiis cum ineptis non est contendendum.

Sectarij in orthodoxos quasi è tenebris iacula torquent.

Hæretici rudioribus præcipuè insidantur. Edit. 70.

Enimuerò Arrianæ impietatis propugnatores vnigenitum Dei Verbum heterousion, ipsóq; Generante minus esse definiunt; nec non creaturam, & quiddam productitium esse contendunt; adeóque illum, per quem omnia, & in quo consistunt omnia, in creaturarum ordinem redigunt. Huc & illi quoq; cõtendunt, qui in dispensationis, incarnationísq; Vnigeniti mysteriũ curiosè inquirentes, peruersámq; Apollinarij doctrinã corroborãtes, ac summa cum improbitate veritatis, virtutem

Arrianorum de Christo sententia.

Apollinaristæ ad Arrianos proximè accedunt.

virtutem corrumpentes, Deum Verbum carnem sumpsisse ita admittunt, agnoscuntque; vt humana tamen, hoc est, intelligẽte anima perfectam fuisse, obstinatè negent. Volunt enim Verbum mentis, & animæ vices in assumpto corpore expleuisse. Certum est autẽ nequissimo consilio istuc facere. Quandoquidem ne voces illas, quæ in humanam naturam conueniunt, dispensatoria quadam ratione de Domino nostro, posteaquam factus est homo, pronunciatas arbitremur; easque ad humanæ naturę conditiones referamus, adimunt carni rationem, animamque informantem; nempe quò hac ratione filium à diuinitate eiiciant; Patréque secundum essentiam inferiorem esse ostendant. Et quidem suæ huius sycophantię firmamenta impiè ex sacris literis aucupari conantur. Quin & hoc quoque tempore non desunt, qui illorum stultitiam strenuè æmulantur. Exorti sunt enim virulenti quidam, qui profanas vocum nouitates Nestorij non auersantes, rectam inculpatámque fidem grauiter impugnant, & meras inanium sententiarum paleas in vnum conglomerantes, multa contra veritatem allegant.

Quo cõsilio Apollinaristæ & Arriani carni, quã Verbum assumpsit, adimunt animam, & mentem.

Arriani ex sacris literis contra Christum pugnant.

Nestoriani cum Arrianis conspirãt.

Et primo quidem diuinum Paulum de Christo omnium Saluatore hæc inter cætera depromentem citant. *Exinaniuit semetipsum, serui formam accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis; propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod est super omne nomen*——. Et alio rursum loco: *Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi.* iterum: *Quia in ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter.* his & Petri quoque voces adiungunt, qui alicubi de Christo hunc in modum loquutus cõperitur. *Iesum à Nazaret, quomodo eum vnxit Deus Spiritu sancto & virtute, qui pertransiuit benefaciendo, & sanando omnes oppressos à Diabolo, quoniam Deus erat cum eo.* Et infra rursum: *Et tempora quidem huius ignorantiæ despiciens Deus, nũc annunciat hominibus, vt omnes vbique pœnitentiam agãt, eò quòd statuit diem, in quo iudicaturus est orbem in æquitate, in viro, in quo statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum à mortuis.* Hæc & alia id genus, quæ naturæ humanæ rectè attribuuntur, in medium proponunt, venenatisq; sermonibus concin-

Philip. 2.

2. Cor. 5.

Col. 2.

Actor. 10.

Actor. 17.

Nestoriani, quæ Scripturæ Verbo ratione naturæ assumptæ tribuunt, tãquam Verbo indigna nudo homini adscribunt.

natis prauo mox animi sensu percunctantur. Cui, obsecro, Deo & Pater nomen dedit, quod est super omne nomen? nunquid proprio Verbo? at quo pacto rem perabsurdam planéque incredibilé non affirmant, qui hoc dicunt? Erat enim illud semper Deus, naturaliter & necessario ex ipso genitum. Id quod per nomen hoc, quod est super omne nomẽ rectè designatur. Deo nanq; secũdum naturam nihil cogitari potest sublimius. Rursum quem vnxit Spiritu sancto? aut quo cum erat Deus? Multa prẽterea alia huiuscemodi coaceruantes omnia miscẽt, simpliciorumq́ue mentes non parum conturbant.

Hæretici callidis interrogationibus ex Scripturis formatis simplicium mentes perturbãt.

Quod autem vnita diuidant, & vbique animales sese declarent, nec Spiritum habeant; quodq́ue vnum Christum, & Filium, & Dominum in duos filios dirimant, id ex illorũ commentis, insanisq; studiis facilime deprehendas. Simulant quidem vnum se Christum agnoscere, vnámqne ipsius personam constituere, & tamen eò mox dilabuntur, vt vnam rursum personam in duas hypostases distinguant; singulásque à se inuicem diuulsas, & inter se discrepantes seorsum definiant. Denique ita hic disputant, vt totam dispensationis doctrinam peruertant: Aiunt enim illum, qui serui forma assumpta, ex muliere in lucem prodiit, seorsum & per se nomen illud, quod est super omne nomen accepisse, sanctique Spiritus vnctionem sortitum esse; & Deum, hoc est, Dei Patris Verbum indiuulsè semper apud se habuisse. Huiusmodi illi sermones omnem dementię modum excedentes passim eructant. Cùm enim iuxta Saluatoris vocem, mali sint, bona loqui non possunt.

Iudæ.

Nestoriani fingũt se vnã Christi personam, vnumq́ue Christum & Filiũ constituere, & tamen reipsa duos constituunt.

Nestoriani totam Christi œconomiã euertunt.

Matth. 12.

Erat sanè, estq́ue semper Deus & Dominus, qui inaspectabilem ineffabilémque ex Deo Patre natiuitatem obtinet, etiam tum cùm Spiritus sancti illapsu, diuinæq́ue virtutis obumbratione secundum carnem in muliere ortus est; admirabilique ac nostrum captum excedente modo, per eandem in lucem editus est: Verùm quia perinde ac vnus è nobis ortum ex muliere sortitus est. (Hac vna enim ratione semetipsum humiliasse, & exinaniuisse; nec non in obedientia ad crucis vsque mortem perstitisse dicitur) fit vt iure meritóq; nomẽ, quod est super omne nomen accepisse, perhibeatur; omnéq; genu cœ-

Christus admirabiliter cõceptus & in lucem editus.

lestium,

lestium, terrestrium, & infernorum ipsi incuruetur; & omnis tandem lingua, quòd Dominus noster Iesus Christus in gloria sit Dei Patris, confiteatur. Neq; enim ratione prædita creatura Deum hominẽ factum nesciebat. Nam etsi nobis assimulatus esset; perindéque ac nos carni & sanguini communicasset, à diuinitate tamen nnn recesserat; neque hoc ipsum, quod erat per incarnationem amiserat. Manebat enim & hoc modo affectus, in gloria Dei Patris adorandus. Siquidem gloriã habet Pater proprium Filium, qui vna cum ipso regnat, vnáque adoratur; etiamsi is ob orbis salutem dispẽsatoriè factus sit homo. Phil. 2.

Per Logicã Creaturã Angelos hoc loco videtur insinuare.

Gloria Patri habere Filium eiusdem secum potentię & gloriæ.

Quando ergo cùm à sanctis Angelis, tum à nobis quoq;, qui in terra versamur, carnem iam indutus natura & veritate Deus esse creditus est, tunc illud nomen quoq;, quod est super omne nomen, accepisse rectè intelligi potest. Non quasi tum demum istuc veluti quoddam auctarium consequutus fuerit, (cum enim idem sit, quod erat, & quod semper est, quomodo quippiam accepisset, quod antea non habebat) sed quod Deus & Pater omnium tunc mentes illustrârit, naturalémque Verbi incarnati diuinitatem clam esse, non permiserit. *Nemo* (inquit) *venire potest ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit illum.* Simili modo & ipsa quoque vnctio circa humanam naturam accidit. Nam cùm Vnigenitus, qui ex patre gignitur, natura sanctus esset, nõ secus atq; Pater, nostro tamen more vnctus, hoc est, à Deo Patre sanctificatus dicitur; quatenus nimirum in humanis apparuit. Qua de re sapientissimus Paulus alicubi ita scribit: *Qui enim sanctificat, & qui sanctificantur ex vno omnes, propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens: Annuntiabo nomen tuum fratribus meis*: Quamuis ergo vnigenitus secundum naturam suam sanctus esset, ipsamque sanctificaret creaturam, attamen cum frater noster appellatus est, tunc secundum humanam naturam æquè ex ac vnus nobis vnctione quoque potitus est; vtpote proprietates & conditiones humanę naturæ consentaneas, propter dispensationem nequaquã aspernatus. Ita enim Ioannem Baptistam quodam in loco alloquitur. *Sic decet nos implere omnem iustitiam.* Quando & qua ratione Christus sortitus sit nomẽ, quod est super omne nomen.

Ioan. 6.

Christus secundã assumptam naturam inunctus.

Heb. 2.

Quando & quomodo Christus inunctus.

Matth. 3.

Quod si verò Deus cum ipso quoque esse dicatur, quid tum

Refutatur id, q Deus dicitur esse cum Christo tanquam cum altero.

tum postea? Quomodo enim acuti illi sophistæ non intelligunt Patrem naturaliter semper esse cum Filio. An non ipse est in Filio, Patrémque vicissim in semetipso habet Filius? An non meminerunt quid Christus dicat? *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, qui videt me, videt & patrem: Ego & pater vnum sumus. Non credis quia ego in patre, & pater in me est?* Et alibi rursum discipulos alloquens, ita ait: *Venit hora vt dispergamini, vnusquisque in propria, & me solum relinquatis; & tamen non sum solus, quoniam pater mecum est.* Non enim, vt illi, qui alienam insipientiã stolidè eructant, persuasum habent, Verbum erat cum altero Filio, hoc est, cum homine, quem assumpsit, tãquam alius quispiam Filius ab eo distinctus. (Istud nanq; opinari sectionem, filiorúmq; dualitatem necessario induceret) sed erat Deus Pater cum Filio, hoc est, cum incarnato inhumanatóque Verbo; prout is à Filio separari nequaqnam, potest.

Ioan. 14.

Ioan 16.

Verbum non erat cum Christo tanquam cum altero Filio. sed Deus Pater erat cum Verbo incarnato.

Iam etsi Deus terrarum orbem in viro, quem ad id definiuit, iudicaturus perhibeatur, nemo tamen mente valens sacram Scripturam affirmare existimet, Vnigenitum Dei Filium in viro, hoc est, in mulieris filio per se seorsum considerato, terrarum orbem iudicaturum esse. Quin illud potius cogitet, piéque apud se pertractet, quod Christus quodam in loco asseuerat. *Pater*, inquit, *non iudicat quenquam, sed omne iudicium dedit Filio, vt omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem.* Etenim Deus Verbum homo factus, viríque nomen nobiscum sortitus, æquè Iudex, & Deus & Dominus, & Filius est, ac si incarnatus non esset; quippe cum Deus Pater, in eo quoque statu, æquè in illo existat, vt ante. Habet nanque, vt modo aiebam, Patrem in se manentem, & ipse vicissim in Patre inest. Quemadmodum autem vnus est Deꝰ & Pater ex quo omnia; ita quoque vnus est Dominus Iesus Christus per quem omnia.

Quomodo accipi debeat, quod Deꝰ iudicaturus sit orbem per virum, quẽ ad id munus præfiniuit.

Ioan. 5.

Deus vir appellatus propter naturæ nostræ susceptionem.

Quin & illud quoque, quòd rectè beati Pauli voce pronunciatum est, in deteriorem quoq; partem detorquent. Scribit hic autem, & quidem rectè, Deum in Christo, vel per Christum, mundum sibi reconciliasse. Ex hoc enim loco sumpta occasione, vni Christo & Filio crassam quandam sectionem inferunt, & Deum Verbum ab homine diuellentes, in Christo

2. Cor. 5.

veluti

veluti in alio quopiam à se diuerso, seorsumque & per se subsistere illud constituunt; ita vt iam in homine habitâsse verius, quàm carnem sumpsisse intelligatur. Sed, heus sophistæ, diuinarum literarum scopus eiusmodi expositionem nequaquam patitur: Confunditis enim lectionem; sententiarúmque vim ad ea distorquetis, quæ non decet. Cùm tamen omnẽ intellectum in obsequium Christi vos captiuare oporteret, sicut scriptum est: Erat enim Deus mundum sibi in Christo reconcilians: Christo nanque reconciliati, viam ad Dei Patres reconciliationem nobis præstruimus. Quandoquidem Verbum, quod ex Patre ortum est; quod quidem ad essentiæ identitatem spectat, non est quippiam ab eo diuersum. Sed nec vlla ex parte naturalem illius filiationem infirmat, quod factum est homo: Nam quod priùs erat, etiam carne assumpta, permansit. Quòd autem reconciliationem in Christo habeamus, quódque ipse sit pax nostra, quis audeat negare? Ipse est enim ostium, & via, & in ipso omnis diuinitatis plenitudo habitauit corporaliter.

Nestoriani illud Pauli, Deum in Christo erat sibi mundum reconcilians, præposterè exponunt.

Quomodo Deus in Christo mundum sibi reconciliauit.

Christo reconciliatus, Deo Patri reconciliatus est.

Ephes. 2. Ioan. 14. Col. 2.

At virulentus anguis, immanisque sycophanta rursum secat, aurésque surrigit, ac dicit: Si alius est, qui inhabitat; erit vtique alius & ille quoque, qui inhabitari perhibetur; qua igitur ratione fieri potest, vt hypostases non diuidamus, seorsúmque & per se vtranque subsistere non dicamus? Ast vbi tum vnitas personalis manebit? nam vnam duntaxat personam statuere vos fingitis: Etenim duabus hypostasibus per se seorsum positis, omnino duæ quoque personæ ponendæ erunt. Verum noui illi legislatores per fraudem subingressi, id vnum & solum obtinere volunt, quod sibi rectum videtur: Aiunt enim licet hypostases secernamus, vnam tamen solam personam agnoscimus. Atqui quomodo id non est incredibile, rude, & impossibile? Si de naturis id assererent, res quæstionis expers foret: Quiuis enim diligens speculator facilè intelligit, carnem alterius esse substantiæ à Verbo, quod ipsi coniunctum est. Quia ergo diuinæ Scripturæ vnum Filium, vnum Dominum, & vnum Christum nobis tradiderunt, & ita quoque, & nõ aliter habet fidei traditio, Dei Verbum indissociabili nexu

Quot in vnoquoque ponuntur hypostases, tot & personæ quoque in eo constitui debent.

Hæretici id solum recipiunt, quod sibi rectũ videtur.

Scripturæ,& Patres,& fides vnum tantùm Christum constituunt.

Vnius Christi vna dũtaxat extat persona.

cum sua carne anima ratiocinante informata coadunantes, vnum tantùm Christum, & Filium esse confitemur. Et quemadmodum vnus tantùm est Christus, & Filius; ita vnam quoque tantùm personam ipsius asserimus; nusquam non, cùm sacram sanctámque fidei prædicationem, tum eos quoque, qui ab initio viderunt, ipsiúsque Verbi ministri extiterunt, secuti. Qui autem quiddam ab hoc diuersum sapere consueuerunt, ineptorúmque syllogismorum commentis, ad ea seſe conuertunt, ad quæ non oportebat, eos à nostro commercio secludamus: Apagite dicentes, ignis vestri lucem flammamque, qua incensi estis, sectemini.

Orientales accusantur Nestorianismi: Sed id falsò post reconciliationem.

Verùm enimuero quoniam intelligo stolidos quosdam circumcursare, ac dictitare; peruersam Nestorij doctrinã apud omnes piisimos Orientis Episcopos obtinuisse; eosdemque pro syncera eandem complecti, cæteríque anteferendam iudicâsse; arbitratus sum & hanc quoque fraudem retegendam esse: Quandoquidem religiosisimi totius Orientis Episcopi vnà cum Domino meo Ioan. dilectisimo Ecclesiæ Antiochenę Episcopo scripta dilucidáque confessione omnibus palàm fecerunt, se profanas Nestorianorum vocum nouitates æquè ac nos condemnâsse, & anathematizasse; seque nullo vnquam loco eas habuisse; verùm Euangelica Apostolicáque dogmata vsque sectatos esse, sanctorúmque Patrum confessionem integram semper seruâsse.

Hinc constat epistolam hanc post Ecclesiarum vnionem editam.

Confessio Orientalium orthodoxa.

Orientales vocem Christiparæ & hominiparæ reiiciũt.

Professi ad hæc sunt perinde ac nos sacram Virginem Deiparam esse, reiiciuntque illos, qui Christiparam, vel hominiparam vocant, (quemadmodum id faciunt, qui miserandas execrandásque Nestorij opiniones tuentur.) Asseruerunt præterea disertis verbis vnum esse Filium, vnum Dominum, vnum Christum; Deum nimirum Verbum, qui vnus idémque ante omne seculum ineffabili modo ex Deo Patre genitus, nouisimis temporibus secundùm carnem natus est ex muliere: Ita vt idem Deus sit & homo, idem perfectus in Deitate, perfectus rursum in humanitate: Credunt deniq; & profitentur vnam illius esse personam; nec vlla ratione vnum eundémq; in duos filios, aut duos Christos, aut duos Dominos dispertiuntur.

Agnoscunt Orientales vnũ esse Dominum, vnum Filium, vnum Christum vnamq; eiusdem personam.

Si qui

Si qui igitur sunt, qui illos diuersa ab his sentire falsò affirmauerint, nulla eorum dictis fides habeatur; verùm tanquam impostores, & mendaces ad Patrem suum Diabolum amandẽtur; ne quando illos, qui rectè incedere cupiunt, conturbent. Quòd si qui epistolas ab illis concinnatas exhibuerint, tanquam quæ à viris spectatis editæ sint, tanquam spuriæ & commẽtitiæ reiiciantur: Qui enim semel fidẽ suam per scriptum professi sunt, quî fieri potest, vt iam cum orthodoxa fide pugnantia scribant? Quasi vero pœnitẽtia ducti eò iam prolapsi sint, vt recta sapere diutius nolint. Saluta, quę tecum est, fraternitatẽ; quę mecũ est, te salutat. Opto te in Domino valere.

Hæretici confictitiis literis fucum simplicibus faciũt.

AD TOMVM SEXTVM APPENDIX QVINTA.

Appendicis quintæ caput I.

SERMO CYRILLI EPHESI in maiori Ecclesia, quæ appellatur Maria, habitus.

ARGVMENTVM.

HIC inter eos, quos Contiana editio suppeditat, principem locum obtinet; dubito autẽ iurène inter reliquas Cyrilli homilias censeri queat, vt quæ duas periodos non excedat.

Diues est hodie Dominus noster Iesus Christus Dei & Patri sortem propriam habens: Flectitur enim ei omnè genu, & omnis lingua cõfitetur, quia Dominus noster Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Ipsi dominatio in secula seculorũ, Amen.

Videtur hic solùm exordij & epilogi fragmentũ, totius homiliæ locũ explere.

Appendicis quintæ caput II.

THEODOTI SANCTISSIMI Ancyrorum Episcopi de natiuitate Saluatoris oratio.

ARGVMENTVM.

DEclamationis huius scopus maiorem in modum patet ex titulo. Disputatur hîc autem non solùm contra Nestorium, (& si præcipuè, & quasi ex instituto contra illum) verùm etiam contra Arrium, Photinum, Apollinarium cæterosque, qui de Christi diuinitate, aut humanitate secus, quàm Christiana religio ferebat, sentiebant, vel senserant aliquando. Oratio posset esse aliquando latinior & cultior. At hoc interim homines verè φιλομαθεῖς à declamationis huius lectione abstterrere non debet, vt quæ res offerat grauissimas, scituque dignissimas.

Clara & inopinabilis præsentis causa festiuitatis. Clara quidem, quoniam communem hominibus introduxit salutẽ. Inopinabilis autem, quia rationem naturæ vicit. Natura quoque post partum nescit vlteriùs Virginem; gratia verò & parientem ostendit, & matrem fecit, & virginitati non nocuit: Gratia enim erat castitatẽ seruans. O terra sine semine, & fructum germinans salutarẽ. O virgo, quæ ipsum vicisti deliciarũ Paradisum: Ille nanq; sine semine omne plantationum genus protulit, ex virgine terra exortis plantationibus. Hæc autem Virgo illa terra melior est. Non enim pomorum protulit arborem, sed virga Iessæ fructum Saluatorem hominibus afferentem; & illa terra virgo erat, & ista virgo. Sed illius quidem arborem nasci præcepit Deus; huius autem Virginis ipse creator secundum carnem factus est germen. Neque illa terra ante arboris frondes suscepit; neque hæc ex partu Virginitatem læsit. Virgo Paradiso glorioſior facta est: Ille enim Dei cultura factus est; hæc autem secundum carnem Deum coluit, eligentem hominis copulari naturæ.

Virginitas post partum non est naturæ, sed gratiæ.

Virgo mater cum Paradiso collata, multis partib⁹ eo potior est.

Vide quomodo factũ est inopinabile Sacramentũ, transcendens naturę rationẽ: Quia enim est Verbũ Dei, palàm est, & ideo Virginitatem non soluit. Quæ parit carnem purã, virginitate cessat. Sed quoniam natus est carnaliter Verbum Deus, custodit

Pura caro non gignitur citra carnis corruptionem.

custodit virginitatem, seipsum rationem ostendens. Quando autem Verbum audis, substantialiter intellige, non hoc, quod per os effunditur. Paritur ergo vnigenitus Filius Dei, qui etiã Verbum vocatur, non principium, vt sit Verbum ex partu percipiens, sed vt fieret homo principium partum faciens. Erat quidem ante secula Deus Verbum genitori coæternum. Quia verò homo propter homines fieri voluit, non mutatione diuinæ naturæ; sed miraculo & voluntate tanquam principium, vt fieret homo, partum amplexus est: Neque enim nostrum Verbum cum paritur corrumpit mentem, neque Deus Verbum substantiale partum eligens, perimit virginitatem.

Verbum in seculo nascitur, non vt sit, sed vt sit homo.

Vt nostrum verbum non corrumpit mentem, dum editur, ita nec Dei Verbum matris corrupit virginitatem.

Vltra rationem est ergo naturæ, quod factum est. Et nequaquam descendas ad rationes natutę. Miraculum tibi dico; noli mouere sermones; Deum natum tibi dico eligentem partum, non inchoantem diuinitatem. Deus proprium fecit partum, non partus eum. Deus quod erat, mansit, & factus est, quod non erat. Hoc ergo per dispensationē volens fieri, quod non erat, elegit partum tanquam dispensationis initium. Factus est homo non mutata diuinitate, non motis terminis diuinæ substantiæ: Tu enim idem ipse es, & anni tui non deficient, diuina Scriptura dicit: Et tu qui sedes inæternum. Per hoc ostendens diuinæ substantiæ immutabilitatem. Et rursus inquit Deus: Idem ipse sum, & non mutabor. Non ergo mutata substantia Dei factus est homo, neque conuersus in naturam alienam: Nam non esset miraculum, quod factum est, si naturæ mutatio naturam suscepisset: Multæ enim apud nos fiunt huiusmodi rerum mutationes. Sed in hoc miraculum fecit Deus, quia manens quod erat, factus est, quod non erat.

Psal. 101.

Deus citra vllam sui mutationem homo factus.

In humanis nihil fit quod ante non erat, citra sui mutationem.

Quod etiam significans magnus Paulus dicebat: Qui in forma Dei existens. Qui in forma Dei existens, ait, non qui fuisset aliquando, vt naturæ permansionem ostenderet. Qui in forma Dei existens, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo. Esse dicit æqualem Deo, non fuisse aliquando. Deinde rursus ait: Sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens. Et illud existens, & hoc factus. Miraculum faciens, non naturam mutans, volens non coactus mutatione sub-

Phil. 2.

Deus in operibus suis non tenetur legibus naturæ.

stantiæ: Quid enim dicit: Deus facit, licet vltra rationem naturæ sit, quod fit; habet enim & virtutem miraculum facere valentem, & non expectantem naturę rationem. Propterea & est Deus, & exinanitur in serui forma: Et ęqualis est Deo, & homo fit: Et est ante secula, & partum sustinet; & ea miracula facit, quę ratio naturæ nescit.

Hinc etiam paganis stultitia putatur Christi Sacramentum, & Iudæi scandalum dicunt dispensationis ratione, quod & Paulus significabat, dicens: Prędicamus Christum crucifixum, Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam.

1.Cor. 1.

1.Cor. 2.

Quare stultitiam gentibus? Quia animalis homo non suscipit, quæ Spiritus sunt: Stultitia enim ei est: Naturæ enim adhærens animalis, & rationibus animæ omnia perscrutatus, miracula Dei stultitiam putat, cùm non habeant secum naturæ rationem. Audiens scilicet Paganus, quia clausa ianua ingressus est Saluator gerens hoc pingue corpus & loco egens, ridet, nõ credens miraculo, & quęrens rationem causæ. Et audiés, quia Virgo pariens, mansit virgo, stultitiam putat sermonem, non discens credere Deo, neq; miraculo Dei. Ergo & immutabiliter Deum hominem factum impossibile naturaliter putat esse, quod dicitur, etiam hinc mutationes exigens. Sed non ita Paulus edocuit, dicens eum, qui æqualis est Deo, factum hominem: Semetipsum namque exinanîsse dixit, non amittentem plenitudinem diuinitatis; vnde etiam dicit: Nos autem prędicamus Christum crucifixum. Iudæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam.

Pagani & Iudæi fidei mysteria stultitiam vocant.

Ioan. 20.

Esa. 7.

Matth. 1.

1.Cor. 2.

Et quare gentibus stultitiam, si purus crucifigitur homo. Nulli putatur stultũ, quod naturaliter agitur. Si quid naturale est, quod patitur, quomodo putatur stulta narratio? Sed quoniam, ait, Christum crucifixum prædicamus, quem rursum dicimus Dei virtutem, & Dei sapientiam: Ipsis enim, inquit, electis Iudæis, & Græcis Christum Dei virtutem, & Dei sapientiã, tanquam crucifixam sapientiam prædicantes, stultitiam Grę-cis loqui putamur, credere nescientibus miracula facienti Deo; sed de omnium natura mouentibus rationes; & ęstimantibus iniuriam Deo fieri, qui fecit proprias passiones, vt, quod erat pas-

Quomodo Paulo Christum prædicans, visus est paganis stultitiam loqui.

erat paſsibile, liberaret: Non. n. intentionē reſpiciunt ſalutarē, & bonitatē Deo decibilē; ſed ſolùm quia Deus ſibi copulauit paſsiones, dicunt, nō cōſiderantes ex hoc ſalutis humanæ correctionē. Nihil autem horum, quæ liberant hominē, iniuriam Deo facit: Quæ oſtendunt non paſsibilem, ſed clementem.

Sed hominis, inquit, paſsiones, non præſumo Deo coniungere: Ergo neq; ſanare eum paſsiones hominū dicis, neque cruce expoliâſſe virtutem Diaboli, neq; noſtrum peccatū adfixiſſe ligno, neq; propriis paſsionibus ſanâſſe hominū paſsiones, neque morte dicis eum deſtruxiſſe mortem: Si enim non fecit Deus proprias paſsiones, vnde paſsionibus Chriſti tantarum correctionū ſunt factæ virtutes? Quomodo perempta eſſet morte mors, niſi Deus propriam eam feciſſet? Sed iſtæ paſsiones propriæ factæ Dei, virtutem quidem tantarum correctionum, ex diuinitate perceperunt, tanquam Dei propriæ factę; ſubſtantię verò diuinitatis nō nocuerunt, in ſua ſemper impaſsibilitate durantis. Quomodo adfixum eſt ligno, quod contra nos erat peccati chirographū, homine puro ſuſtinēte mortem? Quomodo autem crux peccatum crucifixiſſet, aut mors mortis tyrannidem deſtruxiſſet, niſi hæc facta fuiſſent Dei, & ab illo virtutem ſumpſiſſent, propria faciente, quæ ſunt noſtra, non patiente, ipſius natura?

Qui Verbum incarnatū verè paſsum negāt, omnia ea commoda, quę ex illa paſsione conſecuta ſunt, è medio tollunt.

Homo purus mortis chirographum abolere non potuit.

Quid enim ſignificans maximus Paulus dicebat? Quia nullus principū ſeculi huius Dominicę Paſsionis Sacramentum cognouit: Si enim cognouiſſent, inquit, nūquam Dominum gloriæ crucifixiſſent. Propterea dicimus & manere eum, quod fuit, & factum, quod non fuit: Subſtantialiter namq; manens quod fuit, ſuſcepit paſsiones, ſemetipſum vniens natura paſsibili. Subiectus factus eſt, regnū non deponens; factus eſt homo, quod erat manens. Et Deus Verbu incorruptibile exiſtens, natura impermutabilis factus eſt caro. Quomodo & quemadmodū? Non ſicut tu cogitare potes, ſed ſicut ille miracula facere poſsibilis eſt. Quando enim miraculū tibi dico, deſere rationes S:igna enim & prodigia Dei fide roborántur, & nō rationibus aduertuntur: Non enim aliquid miraculorū noſtra ratione conſiſtit; & tamen ſingula facta ſunt, licet ratio non permittat.

1. Cor. 2.

Quomodo Deus factus, quod non erat, máſerit quod erat, humana ratio non capit, ſed pia fides apprehendit, ſicut & cętera quoque veri nominis miracula,

Hæc

Hæc Magi confessi sunt stellę credentes, & non naturam perscrutantes. Barbari suscipiunt fide miracula, & fideles nequaquam? Cur incredulus es in rationem humanam cadens? Qui ex Chaldæa venerunt, sicut Euangelista dicebat, hodie ipsi suis muneribus mysterium monstrauerunt: Auro, thure, & myrrha Barbarorum intentionem considera: Bene autem trinā speciem munerum ei obtulerunt, Aurum, thus, & myrrham. Thus, quia Deus erat, qui natus est: Hoc enim secundùm consuetudinem offerebant eis, quos ipsi putabant Deos. Obtulerunt quoq; & myrrham, passionem, vt arbitror, mortis, per hanc annuntiātes. Vides, quomodo etiā Magi cognouerunt, quia & Deus mansit, & homo factus est, suscipiēs mortem; factus est autem, quod ego, vt nostram eleuaret naturā ad dignitatē suā: Vnitas.n.hoc facit, quæ alterius sunt cōiungēs. Propterea ergo cùm Deus esset, homo factus est, vt homo fieret Deus, hac copulatione ad diuinam gloriā eleuatus; vt vnus idēq; sit, & diuinè glorificatus, & quæ sunt humana, professus.

Hinc constat homiliam hanc sacrę Epiphaniæ die fuisse habitam.

Magorum dona designabāt Christi diuinitatem & humanitatem.

Verbum homo factum, vt homo fieret Deus.

Et hoc nobiscū confitentur omnes, qui confitentur vnitatem diuinitatis & humanitatis: Quod enim vnitum est, nequaquam duo, sed vnum nominatur. Mente autem rursus diuidis, & vnum quodque seorsum contemplaris. Ergo solius vnitatem: Impossibile est enim simul & custodire vnitatem, & vtrunq; seorsum considerare. Sed quod est vnitum, insolubiliter vnum factum est, & nequaquam fiunt duo. Sed mente sola diuido inquis. Ergo hac mente, vnitatem soluisti: Si enim disiunxeris ab altero alterum, huius etiam copulationem diuidisti. Quid ergo solius dispensationem salutarem, duo intelligens, & vnitatem repellens? Vnde etiam magnus Apostolus ait: Iesus Christus heri & hodie, ipse & in secula, heri & hodie dixit, principium temporis dans. Ipse & in secula ait, vnum eundémque dicens æternum Deum, & ex temporibus hominem inchoantem, existentem, quidem prius, postea verò factum.

Vbi vnum quodq; seorsum consideratur, ibi vnitatis ratio nequaquam conseruatur; sublata autem vnione, totum incarnationis mysterium euertitur.

Sed quomodo, inquit, vnigenitus seruus factus est, manens quod erat, & factus est, quod non erat? Vis ergo hoc cognoscere, quia factus est. Quomodo factus sit miraculorum opifex

opifex nouum: Non enim tu mihi dicere poteris, quomodo Ægyptiorum fluuius sanguis est factus, immutabili aquarum consistente natura: Eenim velut aqua quidem vtebantur Hæbræi, sanguis autem Ægyptiis Nilus est factus & factus est quod non erat, manens quod erat. Dic mihi modum, sed non poteris dicere: Miraculum nanque Dei est, fugiens rationem: Quomodo enim lumen in Ægypto factæ sunt tenebræ, nō extincto lumine, sed manente quod erat: Dies enim Israëlitis erat, & clarum eos circumfulgebat lumen, Ægyptiis autem hoc lumen factæ sunt tenebræ. Et vnum erat, quod videbatur, lumen erat simul & tenebræ, neque ex hoc mutatum, & aliud factum: Non enim luminis passio tenebræ, sed facta sunt Diuina miracula, & rationem non suscipientia naturæ. Quomodo ergo aqua Nili manens aqua, sanguis est facta, aut quomodo in sua natura manens lumen, tenebræ factæ sunt: Neque enim hoc corruptum, & illud est factum: Non enim corrupta est aquarum natura, quod designabant Hebræi hanc habentes potabilem; sed mansit ipsa in suis terminis, & facta est sanguis, quod non erat, Deo quippe vltra rationem ostendente miracula.

Stultè quæritur, quomodo Deus citra sui mutationem factus sit homo, cùm nullius miraculi ratio reddi queat.

Aquæ Aegypti in sanguinem versæ, manserunt aquæ. Lumē in Aegypto in tenebras versū mansit lumen.

Babylonia quoque flamma quomodo ros tribus facta est pueris: Nam & flamma ros facta est; & ambo hæc ipso ostendunt effectu: Quia quidem ros erat, tres edocēt pueri per hanc refrigerati. Quia verò etiam & flamma fuit, qui per hanc exusti sunt, denuntiant Babylonij. Vides quemadmodum ignis, mansit ignis, & ros est factus: Non duæ res, neque duæ naturæ; sed vnū erat idemque, quod videbatur: Quod enim erat flamma, hoc factum est ros, non flamma mutata, & manifestant hoc Babylonij: Sed manente, quod erat, facta est ros, vt testantur iusti. Nequaquam ergo interoges me modum signorum Dei: Rursus enim dicam tibi miracula, ostendens quidem quia facta sunt, Deo autem relinquens miraculorum nosse rationem.

Flamma fornacis Babylonicæ in roscidam aurā versa, mansit flamma.

Elegātissima exēpla, quibus ostenditur aliquid manens, quod erat, fieri esse, quod non erat.

Modus operum Dei non est quærendus.

Proinde dic mihi hæc miracula fecit Deus, & flammam custodiens, rorem fecit; neq; flammā mutans, & in rorem conuertens. Ecce soluere volens Tyranni sententiam, & vindicare

ſtudens iniuſtitiã paſſos, atq; noxios conſumere Barbaros, huiuſmodi miracula operatus eſt, ignẽ in ſuis cuſtodiens terminis & rorem oſtendens. Et vt tres pueri liberarentur, talia miracula fecit Deus, vt autem mundũ eriperet, dubitas quia ipſe manens Deus, factus eſt homo? Non indiguit flamma mutari, vt rorem operaretur, & ipſe homo fieri volens propter ſalutẽ hominum, non ſuam naturam indiguit permutare. Ignis manens factus eſt ros, & tu dicis, quia non permanet Deus, & fit homo? Quia naturam noſtram ſanare volens Deus, non per alios ſalutem noſtrũm, ſed per ſemetipſum molitus eſt.

Nulla creatura ſalnare nos poterat.

Longa nequitiæ conſuetudo reddiderat hominẽ inſanabilem.

Quia enim omnis creatura deficiebat ad ſalutem noſtrã qualitatem habentium malignitatis & erroris: Nam longa nequitiæ conſuetudo prona hominibus conſtat, & repellit naturam, ſicut prophetat Propheta; deficiebat quippe ratio nequitia ſuperata: Angeli miniſtri noſtræ ſalutis ſunt facti. Et atteſtatur magnus Paulus de Angelis, quia omnes ſunt miniſtri Spiritus ad miniſterium deſtinati, propter eos, qui futuri ſunt hæreditate poſsidere ſalutem. Angelis melior natura, miniſtrabat ſalutem noſtram; ſed non liberabatur homo nequitiis pronus inhærens. Deficiebat ergo ad hominum diligentiam: Nequitia enim malignorum, bonorum ſtudia ſuperabat: Non quia vincitur Deus; ſed quia arbitrio liberæ poteſtatis virtutẽ committit: Neceſsitas enim non cogit te ad correctionem, neque nolentem trahit ad virtutem, vt tibi virtutem præparãs ſpontaneamque tuam faciat correctionem.

Heb. 1.

Homo nulla neceſsitate adactus ad bonum vel malũ fertur, ſed liberè.

Quid ergo? Quoniam & Prophetæ victi ſunt. Nihil operabantur doctores, & lex deficiebat, & Angeli ſtudia fruſtrabantur, voluntate hominũ nõ ſequente, quæ bona ſunt. Ideoq; ipſe naturæ creator aduenit, naturamq; victam erigere volens, adſtitit: Non terrens tanq̃ Deus, neq; tonitruis auditus percutiens, neq; nube circumamictus, & ignem in nube demonſtrans, neq; tubæ ſono audientes terrens; ſicut aliquando Iudæis apparuit, timorẽ iniiciens indeuotis, nec concutiens famulum; ſed gratia magis & bonitate euocans eum. Propterea non venit cũ imperiali faſtigio, nec obſequiũ deduxit Archangelorũ. Non mouit Angelorum exercitus; nõ enim volebat perſequi

Deficiebat vis oĩs creata in procurãda hominis ſalute: Quare neceſſariũ erat, vt ipſemet Creator curam illius ſuſciperet.

Deus non in potẽtia, aut faſtu, aut terrore ad hominẽ venit, ſed in ſumma humilitate & manſuetudine.

perſequi recedentem, fugitiuum ſuarum legum; ſed venit omnium Dominus in ſerui forma paupertate circumamictus, vt venationem non effugaret.

Incerto naſcitur prædio, agrum incertum ad natiuitatem eligens, paupercula paritur Virgine, per omnia paupera graditur, vt per eiuſmodi ad ſalutem hominem venaretur: Nam ſi gloria ſtipatus fuiſſet, & diuitiis multis circumamictus accederet, dicerent vtique infideles, quoniam diuitiarum largitas mutationem orbis terrarum fuiſſet operata. Si maximam Romanam elegiſſet ciuitatem, potentiam ciuium mutationem orbis terrarum putarent. Si Filius fuiſſet Imperantis, poteſtati vtilitatem aſcriberent: Si legislatoris factus fuiſſet Filius, præceptis vtilitatem aſcriberent. Sed quid fecit: Omnia paupera & vilia elegit; omnia mediocria, & plurimũ obſcura, vt diuinitas ſola cognoſceretur orbẽ transformâſſe terrarum. Propterea pauperculam elegit matrem, pauperiorem patriã, egenus fit pecuniis. Et hoc exponat tibi præſepe: Cùm enim non eſſet lectus, in quo Dominus reclinaretur, in præſepi ponitur; & fit opus immenſum prophetię, & optima nũtiatio: In præſepi enim ideo poſitus eſt, quia nũtiabat, quòd etiã in irrationabilibus notus fieret: Dei nanque Verbum & Filius ad ſemetipſum trahit & diuites & pauperes, eloquentes & tardiloquos, cum paupertate viuens, & in præſepi iacens.

Cur Filius Dei omnibus magnificis & ſplẽdidis repudiatis elegerit omnia abiecta & vilia.

Cur Chriſtus in ſtabulo natus, reclinetur in præſepio.

Vide ergo, quomodo rerum indigentia operatus eſt prophetiam; & paupertas eũ, qui propter nos homo factus eſt, acceſsibilẽ vniuerſis oſtendit: Nullus enim metuens ſuperbas Chriſti diuitias, tardus fuit; nullum accedere ad eum Imperij celſitudo prohibuit; ſed communis apparuit & pauper, ſemetipſum offerens, omnibus ad ſalutẽ: In præſepi nanq; Dei proponitur Verbum per medium corpus, vt licentiam habeat rationalis & irratiõalis participari cibo ſalutis. Et hoc puto etiã Propheta prius clamat præſepis huius Sacramentum narrans: Cognouit bos Creatorem ſuũ, & aſinus præſepe Domini ſui: Iſraël autẽ me non cognouit, & populus me nõ intellexit: Nam licet ſimpliciorẽ ſermo ſenſum habeat, oſtendens hebræorũ indeuotionẽ irrationabilẽ; ſed tamen poteſt & hoc ſignificare, oſtendente Domino, quia ibi ipſe poſitus cibus irratio-

Chriſti humilitas & paupertas oſtẽdit eum omnium ſalutis cauſa natũ eſſe.

Eſa. 1.

Prauè & mutilè sunt hæc reddita, vel transcripta.

nabilibus factus est: Nam non definita præsepe significat; sed hoc præsepe inquit particulam, hoc arbitror præsepe definitè significatum. Sed hoc quidem philosophetur, qui voluerint varia contemplatione Scripturæ diuinæ saginatus.

Porrò nos ostendimus, quia pauper factus, propter nos, qui diues est, verbo diuinitatis salutem omnibus perceptibilem faciens. Quod etiam significans magnus Paulus dicebat: Propter nos pauper factus est, cùm diues esset, vt nos illius paupertate ditaremur. Et quis erat, qui ditabat, & quid ditabat, & quomodo iste pauper factus est, propter nos, dicant nobis, qui à Dei Verbo separant hominem; & quod vnitum est, separant, memoria naturarum duo quædã dicentes Christum, & mentem solummodo ad satisfactionẽ ferentes. Quis ergo, cùm esset diues, dicito mihi, in ea paupertate pauper est factus: Putas, quia apparuit homo, quem tu separas à Diuinitate? Sed nunquam iste factus est diues, sed pauper ex pauperibus progenitoribus natus.

2. Cor. 8.

Qui Verbum ab homine separant, verè dicere nõ possunt diuitem egenum factum esse.

De puro homine dici non potest ex diuite egenum factum esse, cùm suapte natura sit egenus.

Quis ergo diues, & quid ditauit, qui propter nos factus est pauper? Deus, inquit, ditauit creaturam. Ergo Deus pauper factus est, suam illius paupertatem faciens, qui videbatur: Ipse enim diues diuinitate, etiam propter nos pauper factus est: Neque enim hominem dicere poteris diuitem factum, pauperem existentem, natura & pecuniis; neque diuitem diuinitate per dignitatem pauperem factum; si ei, quæ humana sunt, non copulaueris. Propterea & Apostolus coaptans gloriam Diuinitatis humanis passionibus, neque opinione diuidere, neq; sermone separare, quæ vnita sunt, volens, eundem ait diuitem Diuinitate, & pauperem passionibus factum; & aliud quidem per se esse, aliud autem propter nos passum fuisse. Qui diues est diuinitate, pauper fit humana paupertate. Quomodo non etiam reliqua passus est, semel homo fieri propter clementiam volens? Sed hæc quidem sufficiant.

Neque homo sine Diuinitate diues, neq; Deus sine humanitate pauper.

Tu autem respice mihi pauperrimum habitaculum eius, qui ditat cœlum, vide præsepe sedentis supra Cherubin, vide pannis obsitum eum, qui pelagus arenæ iunxit; vide deorsum

sum paupertatem, diuitias eius sursum considerans: Sic etenim gratiæ & clementiæ videbis magnitudinem, si tantam Dei condescensionem consideraueris: Nam ipsa paupertate diuitiæ eius diuitis ostenduntur. Stella Magis declarabat pauperem, & Barbaros ad præsepe pauperis adducebat: Sic etiam Ang. li gaudentes, hunc prædicabant, pauperem pastoribus, canentes diuitias Diuinitatis eius: Nam & Magi ei, qui videbatur, thus obtulerunt, tanquam Deo, non separantes naturam à natura, nec opinione sequestrantes, quod vnitum est miraculo semel; sed eum, qui apparebat, videntes Deum, obtulerunt thus ei, munere Diuinam dignitatem pronuntiantes.

Stella ostendit paupertatem; sed pauper hic adducit diuites Magos.

Tota hæc disputatio est contra Nestorianos, reliquosq; diuisionē inducentes.

Neque autem Angeli opinionibus secundùm te, quod natum est, Dei Verbum separauerunt; sed scientes & visibilem, & intelligibilem clamabant, dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis; & nō alia quidem dicentes secundùm te, cogitantes autem alia; & verbis quidē confitentes vnum Christum, mentibus autem diuidētes eum, sicuti tu sensus habes repugnantes Verbo. Sed vnum eundemque glorificabant Deum, qui in paupertate cunctis apparebat. Propterea & pannis obsitus erat, & ab Angelis glorificatus, & in præsepi positus, & à stella denuntiatus. Non à stella descendente ad Magos: Neque enim stellæ loca permutant. Sed quoniam Chaldæorum terra plurimos habet stellarum motus inspicientes, virtus superna deducens Magos, assumpsit stellæ speciem; vt ea doctrina sua Chaldæi, quod nesciebant, agnoscerent, vt cùm Astronomiam respiciunt, ab astris Christi mysteria docerentur: Quia enim non erat stella, sed virtus Angelica, ducens Barbaros ad pietatem, ipse Euangelista significat stellam hanc in die aliquando quidam apparuisse, aliquando rursum latuisse, rectoque itinere deduxisse Magos, & cum ipsis in Bethleem profectam esse. Quod nullus vtique dicit, sydera facere cōsuetè; sed virtutem in stellæ figuram astronomis apparuisse. Quòd autem ait de stella, stetisse eam super puerum, virtutem esse denuntiauit, quæ apparebat: Nulla etenim stella, quæ in cœlo est, clara facta est, super puerum stans,

Luc. 2.

Nestoriani ore vnum, animo duos Christos & Filios constituunt.

Cuiusmodi fuerit stella, quæ Magos ad præsepium duxit, & cur illis præ cæteris stella apparuerit.

Stella quæ Magos duxit in Bethleē, non fuit è cæteris cœlestibus vna.

quoniam ſpatij magnitudo rapiens aſpectus intuitum, neque ſtatum, neque motum ſtellarum manifeſtum ſenſibiliter facit. Stetit, inquit, ſtella ſupra locum, vbi erat puer.

Ergo relinquens altitudinem ſtellæ, quę apparebat, humilior facta eſt, vt ſtatu ſuo natiuitatem Regis oſtenderet: Nã tanquam Regem quærebant Magi, Regis interrogantes partum: Vidimus enim, inquiunt, eius ſtellam in Oriente, & venimus adorare eum. Regem quæris, ô Mage; qua cauſa tanquam Deo offers thus? Sed noui & Regem & Deum. Propterea & aurum ei offero & thus. Muneribus ſimul Deum, ſimul Regem denuntio, Sed iſte, qui tunc Magos ineffabili virtute ad pietatem traxit, claram hanc feſtiuitatem hodierno die conſtituit; non iam in præſepi poſitus, ſed in hac ſalutari menſa conſtitutus: Illud nanque præſepe mater factum eſt huius menſæ. Propterea in illo eſt poſitus, vt in iſta comedatur, & fidelibus fiat ſalutis cibus. Sed præſepe quidem claram hanc menſam deſignauit. Virgo autem choros iſtos virginum germinauit; Bethleemitici aũt diuerſorij vilitas, clara templa prædixit; & panni, quibus tunc obſitus eſt, nunc facti ſunt reſolutio peccatorum.

Matth. 2.

Præſepe, in quo poſitus fuit Dominus, altare, in quo Chriſti corpus proponitur, deſignabat.

Vile ſtabulum, in quo Chriſtus natus, magnifica tẽpla noſtra deſignat.

Vides illius paupertates, quę nunc ſunt correctiones. Vides paupertatem tantarum factam diuitiarum matrem. Nunquid nocet deorſum Vnigeniti ad paruũ tempus abiectio, quę tãtas diuitias cõtulit orbi terrarũ? Quid ergo exprobras Chriſti in Bethleem humilitatem? Cur paupertatẽ deducis ad medium, eius lucra non computans? Cur indignum dicis Deo, ꝙ tantorũ bonorum facta probatur occaſio? Cur aufers Vnigenito cauſas, quæ tantã ſalutem hominibus attulerunt? Cur adhæres paſsionibus, & non vides paſsionis correctiones? Cur paſsionem indignam dicis Deo, quæ ſoluit Diaboli tyrannidẽ? Cur paupertatem dicis indignam Deo, per quam mũdus pietate ditatus eſt? Cur mortem indignũ dicis Deo, qua Deus nequitiam Dæmonis triumphauit? Cur hoc ſolum nõ dicis, quia meum peccatum affixit eum ligno? Noli derogare paſsionib⁹, per quas impaſsibilitas generatur. Noli detrahere abiectioni, qua tyrannis diabolica eſt deſtructa. Noli exprobrare, quia cęſus eſt palmis, per quas à peccatis hominem liberauit: Nõ vin-

Quæcunq; vilia et abiecta de Chriſto dicũtur, ea omnia extiterunt nobis ſalutaria.

Non pertulit incommodũ Chriſtus, quod nobis non aliquod peccatum commodũ attulerit.

cula

cula Deo dicamus indigna, quibus vincula ſerarum nequitiæ ſoluit. Ne dixeris paupertatem indignam Deo, qua Diabolus, cùm diues eſſet errore, pauper factus eſt. Noli vituperare crucem, quæ deſtruxit aras. Noli deſpicere clauos, quibus orbem terrarum Chriſtus ad vnum ſenſum pietatis infixit.

Noli cogitare quæ vilia ſunt; ſed correctiones ex his factas ab eo, qui eſt paſſus, intende. Quæ non dixeris facta homine puro paſſo nõ ſponte, & ea, quæ videntur, credens, hæc excipe. Cur autem vocas vilia, quæ Deus propter hominum ſalutem amplexus eſt? Nam etſi paſsiones naturaliter dicũtur & ſunt, ſed tamen noſtrarum ſanitates factæ ſunt paſsionum. Nequaquam ergo hæc paſsiones appelles, ſed paſsionum noſtrarum potiùs ſanitates. Et noli mihi membra Virginis ad opprobrium offerre Diuinitatis: Non enim horum indigna natura eſt, licet aduenientes contumeliarum paſsiones nobilitatem corporis deuaſtarint: Non enim turpia naturæ ſunt membra; ſed per concupiſcentias illicitas patiuntur iniuriam: Nam ſi eſſent turpia per naturam, nõ hæc Deus propriis manibus formauiſſet, quia Deus non turpium, ſed optimorum Creator eſt: Vidit enim, inquit, omnia, quæ fecit Deus, & eccé bona valde. Nihil ergo horum, quæ ab eo facta ſunt, per naturam propriã malum, neque turpe fecit. Sed nos prima cadentes creatione concupiſcentiis illicitis naturæ noſtræ contumelias irrogauimus: Si enim cùm format Deus membra mulieris non accuſatur; neq; cùm inhabitat in eis, iniuriam patitur. In ſua quippe creatura Deus non indignè inhabitat.

Obſcura hæc ſunt.

Chriſti perpeſſio noſtrarum paſsionum ſanitas.

Nullum per ſe hominis membrum turpe eſt, cùm Deus nihil, quod per ſe turpe ſit, condat, Geneſ. 1.

Nõ dedecet Deum in ſua creatura inhabitare.

Porrò ſi dixeris, quomodo cœlum relinquẽs habitauit in vulua, dicam tibi & ego, quia cùm Deus eſſet, homo per hominem factus eſt, manens Deus, & ſubſtantia non mutatus. Confitemur deniq; & Deum & hominem. Deum quidem ante ſecula, hominem verò factum ex partu. Deum quidem perpetuè conſempiternũ Patri, eſſe verò hominem incipientem ex partu. Non duos, ſed vnum. Non dicimus tanquam duo, duplicem verò intelligimus: Neq; n. oportet contrariũ eſſe ſermoni ſenſum. Non intelligimus duo, & confitemur vnum: Quod enim diſpenſatione coniunctũ eſt, hoc ſeparat nec ſermo nec cogita-

Deus homo per hominem factus.

Oratio et mens inter ſe contentire debent.

cogitatio. Si quis verò intellectus separauit, quod coniunctum est, solutum intellexit, & falsus sit intellectus, separans vtique, quod coniunctum est sempiternum. Confitentem habeto intellectum. Vnum dicis Christum, eundem & Deum, eundem & hominem. Ergo & vnum intellige: Nam si dixeris quidem vnum, intellexeris autem duos, sermonem tuo repugnare facies intellectui. Non ergo dicas quadam differentia separatos: Si enim vnieris sermonem, sensum noli separare. Si verò separaueris cogitationibus, vnitatem negásti.

Hæc omnia apertè perstringunt Nestorianos.

Non ergo ad naturas diuisas animum tuum deducas. Deo summo mirificante vnitatem; crede miraculum, & noli rationibus perscrutari, quod factum est. Noli miraculum soluere, rationem inuenire contendens: Non enim manet miraculum, cùm ratione cognoscitur: In his enim, quæ fiunt semper ratio nota est. Quod nequaquam signum, neque miraculum est. Si verò hoc signum atque miraculum est, deserens rationum causas, suscipe fidem, & confitere vnum Dominum Iesum Christum, & Deum, & hominem eundem, neque sensibus, neque sermonibus, neq; rationibus diuisum; ne ea, quæ vnita sunt, rationibus separantes, dispensationem salutarem sine dubio denegemus: Nam si vnitione Dei & hominis dispensatio cognoscitur, qui vnitatem diuidit, dispensationem negauit. Credamus ergo dispensationis miraculis, & vt Christus, cui creditur, hanc causam confitentibus compenset regna cœlorum. Quæ nos omnes adipisci mereamur gratia Christi, cui gloria, potestas in secula seculorum, Amen.

Christus neq; ratione, neque sensu diuisus est.

Appen-

Appendicis quintæ caput III.

PARS HOMILIÆ THEODORETI Episcopi Cyri Chalcedone, ad Schismaticorum legatos, Nestoriiq; fautores habitæ.

ARGVMENTVM.

TOTA hac declamatione insano quodam impetu fertur in Cyrillum, Nestorio Ioannique prælatum, reliquosq; Concilij Patres. Cõparat eos aspidibus, basiliscis, homicidis, aliisque id genus rebus, à quibus natura bene instituta abhorret quàm maximè. Sed neque atram hanc bilem in solos Patres euomit, sed ipsos quoq; Augustos minimè obscurè perstringit: Ægerrimè enim ferebant Orientales tam se vili habitos, vt ab ipsa quoque Regia ciuitate arcerentur.

Christus nobis dux sit sermonis, per quem & ipsi sermones, & nos Diuinorum eius eloquiorum ministri Christus, qui positus est in ruinam multorum, & resurrectionem, & in signum, cui contradicitur; olim quidem à carnali Israël, nũc autem à spiritali. Christus infidelib⁹ quidem lapis offendiculi, & petra scandali; credentes autem non confundens pretiosus lapis est, fundamentum secundùm Esaiæ vocem. Christus lapis est, quem reprobauerunt ædificantes, & factus est in caput anguli. Christus Ecclesiæ fundamẽtum; Christus lapis, qui sectus est absq; manibus, & factus est in montem magnum, & obtexit orbem, iuxta Danielis prophetiam. Pro quo, & cum quo, & propter quem impugnamur, propter quem à regia ciuitate prohibiti sumus; sed cœlorum regno non excludimur: Ciuitatem enim habemus supernã Hierusalem, cuius architectus & opifex Deus, vt Paulus dixit: Christus, per quem terribiles Propontidis fluctus transire ausi estis, vt nostram audiatis vocem, quam vestri pastoris vocis effigiem putatis: Desidera-

Numinis inuocatio.

Luc. 2.

1. Cor. 1.
Esa 8.
1. Pet. 2.

Psal. 117.

Dan. 2.

Nõ propter Christum; sed propter vestram improbitatem excluõestis.

Hebr. 11.

Excludemini omnino, nisi Schismatici esse diſnueritis.

Adulatur impio Nestorio.

tis enim audire iucundas vestri pastoris fistulas: pastoris, quem pastores socij calamis occiderunt, vt putant; ad quos Deus per Prophetam clamat: Pastores multi corruperunt vineam meã, coinquinârunt portionem meam, posuerunt partem meã desiderabilem in solitudinem imperuiam. Dicat de ipsis & per alium Prophetam: Secundùm multitudinem ipsorum, ita peccauerunt mihi. Gloriam eorum in ignominiam ponam. Dicat & per alium iterum Prophetam: Væ filij Apostatæ, feciſtis consilium, & non ex me; & pacta, & non per Spiritũ meum, vt adiiciatis peccatum super peccatum; conuersi estis, qui profundũ consilium consultâstis & iniustum.

Hierem. 12.

Omnia hæc seditionem spirant, contra Synodum.

Osee. 4.

Esa. 30.

Esaiæ 1.

Dicat ad eos & Esaias: Manus enim vestræ pollutæ sunt sanguine, & digiti vestri peccatis. Lingua vestra locuta est iniustitiam, & os vestrum iniquitatem meditatum est. Nullus loquitur iusta; quia concipiunt laborem, & pariunt iniquitatem.

Esa. 59.

Oua aspidum excluserunt, & telas araneę texuerũt. Videte accusationem malitiæ, & putredinis malitiæ indicium, oua aspidum, & telas aranei; partus quidem malitiam, conceptus autem infirmitatem habet. Oua aspidum malitiæ species; tela aranei, infirmitatis argumentum est. Et comedens ouum eorum confractum, putamen inuenit. Vidisti malitiam infirmantem; vidisti offendentem, non offendentem. Vidisti eum, qui impugnatur, coronatum? Et qui comedit ouum eorum confractum vrium inuenit. Vrium autem est aliquid sterile, hoc est imperfectum. Esaia promulga nobis malitiæ speciem, & in ipso basiliscus. Hoc autem mirabile, quòd basiliscus in illo, & vrium, hoc est, sterile. Basiliscus autem malitiam significat; quandoquidem bestiola hæc omnium reptilium ferocissima est, ei confert malitiæ sobolem. Verùm & illa ipsa vrion est, propter infirmitatem malitiæ: Infirma enim est malitia. Sequitur demonstratio. Tela eorum non erit in vestimentum: Non enim vestiuntur ab operibus manuum suarum. Quare? quia opera eorum, opera iniustitiæ. Dic speciem iniustitiæ. Pedes eorum in malum currunt, nimirum, vt aliquid fiat. Et veloces ad effundendum sanguinem. Quid ad hæc? Cunctatio & infelicitas in viis eorum: Nam viæ eorum tortuosæ, quas transeunt, & viam pacis nescierunt.

Obscura hæc, etsi facilè deprehendatur, quo tendat.

Ἕρμιον.

Basilisci nomine malitia designatur.

Esa. 59.

Verè

Verè lamentis digna sunt hæc, quòd Sacerdotes contra Sacerdotes talia dicant. Verùm hoc dicimus, non quòd tãtum accusemus illos, quantum nostrî curam gerimus. Et post alia: Verè obstupescit cœlum ad hoc, & horruit ampliùs terra, dicit Dominus: Quia duo hæc mala fecit populus iste. Me, inquit, dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt sibi sisternas detritas, quæ non poterunt aquam cõtinere. Dicat ad eos Deus per Hieremiam Prophetã: Transite ad insulas Chetim, & videte; & in Cedar mittite, & cõsiderate bene, si facta sint talia, qualia hæc; si mutauerunt Gentes Deos suos, trãsite ad insulas Chetim: Non vultis, inquit, ferre verba mea, non fertis Prophetas? non accipitis legem? non creditis Diuinis Scripturis? Assumite gentiliũ pueros in Doctores; ite ad Gentes, & discite, quomodo colantur ab illis Dij putatiui, cùm non sint Dij. Transite ad insulas Chetim, & videte; & mittite in Chedar, & bene considerate, si facta sunt talia, qualia hæc; num mutauerint Gentes Deos suos, & quos? Et illi non Dij. Et quare hęc dicis? Populus meus mutauit gloriam suam, vnde nullam vtilitatem accipiet. Hæc & de illis congruit dici.

En qui non dissimulet, cõtra quos maledicam linguam stringat.

Hier. 2.

Ibidem.

Ecquid hæc oĩa, Theodorete, contra Cõcilij Patres.

Pagani ligna & lapides venerantes, vt immortalia illa salutant. Tu autem illis prædicans ea venerari non debete; sed solùm verum Deum, qui constituit montes in statera, & syluas in libra, & metitur manu aquam, & cœlum palmo, & omnem terram pugillo; qui constituit cœlum quasi cameram; qui continet rotunditatem omnis terræ, & habitantes in illa, quasi locustas. Et hunc, qui omnia Verbo fecit, & vnica momenti inclinatione exhibet ea, quæ non sunt, vt sint; & dedit his, qui non erant, vt essent, sola voluntate, quasi oblitus horum omnium, passionibus obnoxium facis; & legem ponis, vt adoretur Deus passibilis. Et Pagani quidem, vt prædictum est, auaritiæ verbo capti, etiam cœlum impassibile vocant; & Solem impassibilem appellant; & stellas immortales statuunt; & terram, quam calcant, inter Deos numerant. Nos autem inuisibilem, Vnigenitum, incomprehensibilem, inexcogitabilem, passibilem esse credemus? Absit SALVATOR noster & benefactor, ne sic Apostatæ simus ad orationis

Esa. 40.

Næ patibilis est Deus, qui hæc omnia potest, & facit, verùm id non secundùm se, sed secundùm naturã assumptam.

Absit, vt secũdùm assumptam, patibilem non credamus.

tuæ, ne sic ignoremus tuam naturam, ne sic ingrati simus de tuis donis, ne suspicemur passibilem nostrum liberatorem, qui nos è passionibus ad impassibilitatem transtulit; & nobis passionibus obnoxiis, impassibilitatem largitus est. Hanc & pro nobis legationē afferimus Deo, cui gloria in secula, Ame.

Appendicis quintæ caput IIII. & postremum.

HOMILIA IOANnis Antiocheni.

ARGVMENTVM.

HOMILIA HÆC EODEM LOCO & tempore habita. In eundem propemodum scopum tendit: Armat namque, licet id tectè, sectarios suos in Cyrillum, reliquumque sanctorum Patrum Concilium. Quæ autem de Christi œconomia, de Verbi impatibilitate, naturarumque dualitate proponit, ea vera sunt; at Cyrillus nihil vnquam diuersum ab his docuerat.

Psal. 59. Filij sua parentibus accepta referre debent.

Sancta lex est, vt Patribus accepta ferantur ea, quæ filiorū sunt. Meus igitur est Galaat, & meus est Manasses; immò non mei sunt, sed Dei, qui vestram cum nostra congregauit Ecclesiam, & hunc pro pietate zelum cum aliis donis largitus est. Equidem inter vos ideo surrexi, vt dicendo salutarem simul & valedicerem: Etenim vobiscum sumus, ad fratres nostros contendentes: Transit enim, quocunque vult, absque impedimento charitatis natura. Saluto vos, & oro, vt pacē habeatis cum Deo, priùs quidem fideles, nunc autem cōfessores. Quisquis magnas facultates possidere censetur, strenuè militat & impigrè, vt cōseruet, quæ possidet. Nullus igitur à paterna fide destituat, quam & nos, vt depositum apud filios deponi mus. Respicite ad progenitores, quos neque tormenta, neque mors, neq; aliud quid humanū valuit à fidei synceritate auellere. Porrò vobiscū paruæ quidē minæ sunt, magna autē merces; paruæ passiones, sed coronæ magnæ. Nemo deprædetur depositi-

Magna vis charitatis.

Pia & grauis hæc esset admōito, nisi grauissimo errore inficeretur: Ponit enim Cōci-

depositum vestrum, nempe dogmatum certitudinem; nemo persuadeat Deum esse passibilem, neque corporis & Deitatis naturam vnam: Illa enim per se est Diuina substantia; hanc verò, corporis videlicet, suscepit. Idcirco connexionem prædicamus, & non confusionem; vnionem, non contemperationem. Deus hoc per illud, Filius hoc per illud; omnia hoc per illud; adoratur cum illo, glorificatur cum illo; & qui cum illo adunatus est inseparabiliter, primitiæ appellatur nostræ naturæ. Hæc seruate, & Deus pacis erit vobiscum, adiuuans vos modo, quem ipse nouit, cui sit gloria in secula.

Iij Patres pios & fideles persequi, quod à veritate est quàm alienissimũ.

AMEN.

TOMI SEXTI ET POSTREMI MAGNI
CONCILII EPHESINI
FINIS.

LAVS DEO.

D. EISENGREIN PROTONOtarij Apostolici, Passauiensis & Oetingensis Ecclesiæ Præpositi, &c.

CENSVRA.

Acta hæc Sacrosancti, magni, et Oecumenici Concilij Ephesini primi, opera Doctoris Peltani, Theologi excellentissimi, linguarumq́ (vt quas pluribus annis magna cum laude in Italia & Germania publicè docuit) peritissimi, nunc primùm latinitate donata; propter eximiũ operis sanctimoniam & vetustatem; singularemq́ interpretis fidem & in dustriam; nec non ob mirã argumenti varietatem, summamq́ eiusdem grauitatẽ, quæ in lucem edantur dignissima censeo. Quamobrem Typographo, non modò, vt suis typis illa procudat, lubens permitto; verùm etiam vnà cum præstantissimis Theologis, qui nobile hoc opus magna diligentia discusserunt, suisq́ calculis approbârunt, quæ ab omnibus Orthodoxæ veritatis studiosis diurna nocturnaq́ manu versentur, digna, vt quæ maximè iudicò. Ingolstadij 17. Cal. Aprilis. 1576.

Martinus Eisengrein SS. Theologiæ Doctor, Academiæ Ingolstadiensis Procancellarius, & Collegij Theologici pro tempore Decanus.

Erratorum Indiculus.

MISSIS VIRGVLIS, COLIS, COMMATIS aliisq́ similibus, in quibus frequentior lapsus contingere solet, cætera, amice Lector, ita emenda:

IN PROLEGOMENIS.

a iij pag. 1. linea 9. lege veritatis. pag. 2. li. 20. leg. impostores. b ij. pag. 1. li. 9. leg. nullum, li. 11. le. disputationum. b iij p. 1. li. 14. l. obscuram. c 2. p. 2. li. 6. le. importati. c 3 pa. 2. li. 17. le. voluerint. d 1. pa. 1. li. 6. le. maluerit. d 3. p. 1. li. 4. le. Beroënsem. d 3. pa 2. li. 32. le. sperabamus. f 1 pa. 1. li. 11. le. Ioannis. f 2 pa. 1. li 7. le. Ephesinæ. lin. 34. le. eiusdem. f 3. pa. 1. li. 13. le. Adiectitiorum. g 3. p. 1. li. 23. le. Aegyptum. g 4. p. 2. li. 31. le. bimestrem. h 1. p. 2. li. 23. le. enim. li. 26. le. exauctoratis. h 2. pa. 2. li. 13. le. relegationis. pa. 2. li. 28. le. perniciem.

IN

IN OPERIS CORPORE.

Pagina 3. linea 21. lege bono. lin. 33. le. vestram. pag. 4. li. 5. le. controuersiam. pa. 10. li. 3. le. dicuntur. li. 27. le. extet. pa. 11. li. 19. le. ex. pa, 12. li. 18. le. vnigeniti. pa. 13. li. 19. le. nos. pa. 14. li. 3. le. natum. li. 37. le. legi. pa. 15. li. 8. le. è. ibid. le. ostendamus. li. 20. le. numine. pa. 17. li. 27. le participes. 18. li. 33. le. Inexplicabili. pa. 19. li. 35. l. siuit. p. 26. li. 28. le. profitentur. p. 27. li. 16. l. autem. li. 31. l. fructu. p. 29. li. 18. l. ferre. li. 27. l. floreant. p. 31. li. 23. l seorsum. p. 49. li. 17. le. se segregatū. p. 53. li. 2. l. seruabam. p. 55. li. 22. l. sitis. p. 65. li. 14. l. humana. p. 73. li. 36. l. vti. p. 74. li. 36. l. non. p. 75. li. 35. l. propositum. p. 82. li. 36. l. adiungentes. p. 85. li. 26. l. cadit. p. 93. li. 24. l. indicat. p. 96. li. 33. l. impertitur. p. 97. li. 24. l. cognoueritis. p. 98. li. 28. l. diuitias. p. 100. li. 20. l. proponeretur. p. 102. li. 31. l. muliere. 103. li. 18. l. sectatorē. li. 26 l. prædicet. p. 104. li 9. l. Christi. li. 16. l. multipliciter. p. 105. li. 6. l. emit. p. 110. li. 19 l. At hæc. p. 116. li. 20. l. paralytico. p. 116. li. 28. l. visum. p. 117. li. 30. l. efflagitabat. p. 121. li. 6. l. & vita manifestata. p. 133. li. 18. l. crederetur. p. 136. li. 29. l. nos. p. 155. li. 27. l. verbis. 160. li. 19. l. Angelus. p. 161. li. 16. l. terris. p. 178. li. 7. l. qui. p. 188. li. 15. l. sortito. p. 189. li. 12. l. præfectū. p. 193. li. 34. l. ipse. p. 194. li. 22. l. est. p. 195. li. 2. l. isq;. Ibid. l. voluptatē. li. 23. l. discedere. p. 199. li. 16. l. circa. p. 101 li. 17. l. verum. p 202. li. 8. l. nō cesserit. p. 204. li. 4. l. ea. 208 li. 11. l. Alexandriæ. p. 219. li. 20. l maledictis. p. 221. li. 12. le. illi aduersabantur. li. 22 l. diuinitatem. p. 242. li. 16. l. indigum. p. 246. li. 22. le. liberaremus. p. 253. li. 23. l alternis. 255. l. 22. l. obseruantur. p. 256. li. 4. l. cum. 12. & 26. omnem. p. 259. li. 25. l. non inficiarentur. p. 264. li. 4. l. culmum. p. 269. li. 34. l. auxilium. p. 270. li. 25. l. vos. p. 280. li. 18. l latorem. p. 309. li. 25. l aliquā. p. 321. li. 19. l Domnus. p. 329. li. 36. l. ij. p. 341. li. 20 l. in. p. 347 li 5. l. proœmio. li. 29. l ad. p. 366. li. 26. l. coniicis. p. 375. li. 34. l. Hisce. p. 387. li. 8. l. Epiphi. li. 24. l. confessiui. p. 401. li. 31. l. Hac. p. 407. li. 28. l Imp. p. 432. li. 4. l. causa. p 440. li. 19. l. Ascetico. p. 446. li. 4 l. sedem. p. 448. li 18. l. periocha. 449. li. 8. in verbi le. verbi. 21. scripta. 31. natura. 454. li. 19. l. illic. p. 457 li. 9. l Num. p. 460. li 25 l. offendisset. p. 461. li. 35. l fluxerūt. p. 476. li. 3. l. expectāstis. 23. pareatis. p 507. li. 18. l. tantilli. 23. habemus. p. 512. li. 1. l. agitata. 34. illegitimè. p. 545. li. 22. l. factā. 32. porticus. p. 555. li. 33. l. diuersoriū. p. 559. li. 23. l. deseramus. p. 562. li. 27. l. Valeriani. p. 565 li. 9 l. transacta. p. 570 li. 18 l inierat. p. 571 li. 29 l. adiuuissēt. p. 599 li. 31 l. euomuerat. p 629 li. 7 l. viuificari. p. 641 li. 4 l. respiciētes. 679 li. 20. l instituo. p. 704 li. 20 l. coortas. p. 715 l. 26 l. omnia. p. 734 li. 17 l voluisse. 744 li. 21 l. sed. p 753 li. 12 l. sceleratorum. p. 761 li. 25 l functio. p. 772 li 31 l. peccati p. 776 li. 28 l. detestor. p. 777 li. 12 l. caulæ. 22 vobis. p 791 li. 28 l. humilia humanitatis. p. 796 li. 14 l. naturam. p. 802 li. 5 l. naturā. 805 li. 33 l. plurimus. p. 806 li. 25 le. pro. 814 li. 10 l. ea. p. 819 li. 3 l. obiurgare. p. 828 li. 13 l. dereliquisti. p. 832 li. 14 l. perspicuè. p. 849 li. 1. l nega. p. 860 li. 8 l. tractatum. p. 864 li. 25. l. contineri.

IN MARGINALIBVS ANNOTATIONIBVS.

Pagina 9 lege Sanctis. 10 totum. 14 dissimili. 16 ex eo. 51 gloriæ. 53 Luc. 1 59 viro. 75 facilius. 85 Christus peccato constringi. 87 Deut. 6. 111 moriēte. 119 cap. 15 122 cap. 1. 149 nulla. 156. 2 Cor. 2. 177 verbum. 191 Est Emmanuel. 196 naturæ diuinæ. 200 nos dicunt immortalem. 203 quæ ad. 225. ingenti. 226 initium. 237 citra. 238 non susceptā. 253 alternis. 256 illius. 270 regione. 282. 2 Cor. 10. 301 populus. 387 omni. 404 impietatem. 446 Ephesi. 464 Tit. 3. 466 Rom. 6. 481 putridorum. 528 Augustales. 538 fidē illustrat. ibid. 1 Timoth. 6. 583 Cyrillo. 606 admitti. 679 summè benignus &c. deleantur omnia. 812 mirabilis. 821 natura. 840 habitum. 855 Athanasij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

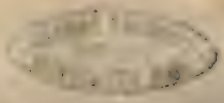

LOCORVM ET SCRIPTVRARVM, QVÆ EX VTROque Testamento in hoc opere citantur, & explicantur, Index.

CÆTERVM SCRIPTVRARVM SENTENTIÆ, QVÆ IN CODICE ALLEgantur, non omnes, neq; integræ quoq; in hoc indice assignantur: sed potioris corporis suæ parte truncæ. Nam ne nimis prolixi essemus, sola præcipuorum locorum initia & fines indicasse, contenti fuimus.

GENESEOS.

1.	*Vidit omnia, quæ fecit &c. Valde bona.* pag.	9. 901. 959
3.	*In dolore paries filios &c.*	243
22.	*Tentauit Deus Abraham &c. filium suum.*	930
31.	*Die noctuq; æstu vrgebar &c. tibi non ostendi.*	483
32.	*Vidi Deum facie ad faciem. Et saluata est anima mea.*	460
32.	*Dimitte me &c. Salua facta est anima mea.*	652
32.	*Surge, ascende in locum &c. fratris tui.*	652
32.	*Ecce vir luctabatur cum eo &c. vidi Dominum.*	876

EXODI.

3.	*Ego sum Deus Abraham &c. Iacob.*	9. 895
4.	*Ego sum, qui sum.*	40
4.	*Si autem non crediderint mihi &c. Deus Iacob.*	641
4.	*Iterum infer manum tuam &c. in colorem carnis suæ.*	642
5.	*Et accipies aquam de flumine &c. sanguis super terram.*	654
20.	*Non erunt tibi Dij alij præter me.*	85
20.	*Non sint tibi Dij alij præter me.*	455
20.	*Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruies.*	7. 922

25. 37. *Et facies arcam testimonij &c. corporis incorrupti.* pag. 634
25. *Et facies propitiatorium &c. propitiatoria erunt.* 641
25. *Insontem ac iustum non occides.* 694
32. *Si quis est Domini, iungatur mihi.* 284

LEVITICI.

4. *Si peccauerit Princeps &c. ex capris immaculatum.* 924
14. *Et accipient purgati &c. & immundus erit.* 654
14. *Quando mundatus est leprosus, adducetur ad Sacerdotem &c. auolet.* 927
16. *Et duos hircos &c. in desertum.* 925
16. *Mactabit hircum pro peccatis &c. eorum.* 925
26. *Quoniam inhabitabo in illis &c. mihi populus.* 18. & 661. 95

DEVTERONOMII.

1. et 16. *Iustum iudicium iudicate &c. in iudicio accipite.* 692. & 796
4. *Deus noster ignis consumens est.* 875
6. *Diliges Dominum Deum tuum &c. fortitudine tua.* 87
6. et 10 *Dominum Deum tuum adorabis.* 190. 922
6. *Audi Israël Dominus Deus tuus, Deus vnus est.* 455
8. *Perfectus eris coram Domino Deo tuo.* 452
12. *Hæc sunt præcepta & iudicia &c. de locis illis.* 922
32. *Qui dicit patri, aut matri: Non vidi te, & fratres suos non agnouit.* 462
33. *Date Leui manifestationem eius &c. non agnouit.* 461

1. REGVM.

8 *Ecce tu senuisti &c. cæteræ gentes.* 660

2. REGVM.

3. *Egressus es in salutem &c. Christos tuos.*
3. *Promouit interim Dauid &c. magisq; attenuabatur.* 233
29. *Igitur Ezechias regere cœpit &c. & pro Hierusalem.* 686

4. REGVM.

18. *Vsque quò claudicatis.* 808. & 843
19. *Zelando zelati sumus.* 782

3. REGVM.

19. *Egressus est autem Angelus &c. quinque millia.* 29

1. PARALIPP.

16. *Lætentur cœli & exultet terra.* pag. 618

PSALMO.

2. *Filius meus es tu &c. genui te.* 187. 49
2. *Dominus dixit ad me &c. hæreditatem tuam.* 177
3. *Omnes declinauerunt &c. vsque ad vnum.* 682
7. 49. *Dominus iudex est.* 207
8. (74. *Domine Dominus noster &c. perfeciſti laudem.* 110
8. *Vt veluti homines &c. cadamus.* 161
9. *Vt quid Domine receſsiſti longè &c. in tribulatione?* 626
10. *Cœli peribunt; tu autem &c. non deficient.* 36
11. *Diſperdet Dominus &c. linguam magniloquam.* 697
12. *Illumina oculos meos &c. in morte.* 452
13. *Verè ſepulchrum patens &c. plenum eſt.* 37
15. *Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem.* 864
21. *In chamo & freno &c. ne approximent ad te.* 155
21. *Annuntiabo nomen tuum &c. laudabo te.* 178
21. *Deus Deus meus, vt quid dereliquiſti me.* 70. 508
26. *Viriliter age &c. cor veſtrum.* 909
30. *Thronus tuus Deus in ſeculum ſeculi.* 101
32. *Qui finxit ſigillatim corda eorum.* 111
32. *Verbo Domini cœli firmati ſunt &c. virtus eorum.* 459. 543
34. *Lingua mea meditabitur &c. laudem tuam.* 871
37. *Ego ad flagella paratus ſum.* 604
39. *Hoſtiam & oblationem noluiſti &c. vt faciam voluntatẽ tuã Deus.* 241
44. *Dilexiſti iuſtitiam &c. conſortibus tuis.* 8
44. *Virga æquitatis, virga regni tui &c. præ participibus tuis.* 101
44. *Dilexiſti iuſtitiam &c. oleo lætitiæ.* 615. 642. 673
46. *Aſcendit Deus in iubilo.* 635
47. *Quoniam Deus iudex eſt.* 85
49. *Deus manifeſtè veniet &c. & non ſilebit.* 457. 627. 873. 886
51. *Quid gloriaris in malitia &c. de terra viuentium.* 694
51. *Quid gloriaris in malitia &c. lingua tua.* 827
59. *Meus eſt Galaad, & meus eſt Manaſſes.* 964
63. *Sagittæ paruulorum factæ ſunt plagæ eorum.* 870

65.	*Omnis terra adoret te &c. nomini tuo altissimè. pag.*	866
68.	*Obscurentur oculi eorum &c. semper incurua.*	908
69.	*Deus in adiutorium meum intende &c.*	886
73.	*Contriuisti capita Draconis.*	869
75.	*Notus in Iudea Deus &c. nomen eius.*	866
76.	*Meditatus sum &c. Spiritum meum.*	172
78.	*Cito anticipent nos misericordiæ tuæ &c. nimis.*	886
79.	*Excita potentiam tuam & veni &c*	886
80.	*Non erit in te Deus recens, neque adorabis Deum alienum.*	7
81.	*Ego dixi Dij estis, & filij excelsi omnes.*	161
82.	*Dat enim ille verbum euangelizantibus virtute multa.*	158
88.	*Tu dominaris potestati maris &c. tu fundasti.*	117
88.	*Quis in nubibus æquabitur Domino &c. in filiis Dei.*	65
90. 103	*Adorent illum Angeli eius.*	13
94.	*Quoniam ipse fecit nos, & non ipsi nos &c. manuum eius.*	627
95.	*Exultabo in Deo salutari meo.*	94
101.	*Tu enim idem ipse es &c. non deficient.*	825. 949
102.	*Ipse enim figmentum nostrum nouit.*	186
108.	*Dirupit petram in heremo &c. populo suo.*	461
104.	*Nolite tangere christos meos &c. malignari.*	625. 8
109.	*Iurauit Dominus & non &c. ordinem Melchisedech.*	807
109.	*Sede à dextris meis &c. pedum tuorum.*	13
109.	*Dixit Dominus Domino meo &c. pedum tuorum.* 144. 151. 197. 232. 371.	
114.	*Loquebar de testimoniis &c. non confundebar.*	594
117.	*Hoc est porta Domini, iusti intrabunt in eam.*	665
117.	*Benedictus, qui venit in nomine Domini.*	887
117.	*Apparuit & illuxit nobis &c. de cœlis expectamus.*	103
125.	*Qui seminant in lachrymis &c. metent.*	267
125.	*Magnificauit Dominus facere &c. sicut lætantes.*	421
129.	*Memento Domine quoniam puluis &c. præuaricatus sum.*	678
131.	*Neque enim oculis meis somnum dabo &c. temporibus meis.*	220
131.	*Si ascendero in lectum strati &c. Deo Iacob.*	873
132.	*Ecce quam bonum & quam iucundum &c.*	877
138.	*Nonne qui oderunt te &c. facti sunt mihi.*	686. 870
140.	*Dirigatur oratio &c. sacrificium vespertinum.*	290

143.	*Inclina cœlos tuos &c.* pag.	886
146.	*Suscipiens mansuetos Dominus.*	846

PROVERBIORVM.

4.	*Dirige semitam pedibus tuis &c. stabilientur.*	619
8.	*Per hunc enim reges regnant & legumconditores iusta decernunt.*	27
8.	*Melior est sapientia cunctis opibus &c. comparari.*	30
8.	*Cum eo eram cuncta &c. cum filiis hominum.*	194.
9.	*Da sapienti occasionem &c. festinabit suscipere.*	8
18.	*Frater, qui adiuuatur à fratre quasi ciuitas firma.*	617
18.	*Frater qui adiuuatur à fratre, sicut ciuitas munita.*	812
21.	*Cor regis in manu Dei &c. inclinabit illud.*	696
22.	*Noli terminos antiquos &c. transferre.*	504
28.	*Ne transgrediaris terminos &c. patres tui.*	619

ECCLESIASTAE.

4.	*Vsque ad mortem certa pro iustitia &c. pugnabit pro te.*	697

CANTICORVM.

2.	*Ego flos campi, & lilium conuallium.*	633
3.	*Filiæ Syon exite & videte &c. mater sua.*	887

SAPIENTIAE.

1.	*Deus enim mortem non fecit &c. intrauit in mundum.*	180
1.	*Sentite de Domino &c. quærite eum.*	717
33.	*Animæ iustorum in manu Dei sunt.*	774

ECCLESI'ASTICI.

2.	*Fili accedens ad seruitutem &c. constans esto.*	910
3.	*Altiora te ne quæsieris &c. videre oculis tuis.*	281

ESAIAE.

1.	*Væ genti peccatrici &c. sanctum Israël.*	21
1.	*Filios genui & exaltaui.*	456.889
1.	*Vulnera tua malagma &c. respuerunt.*	889
1.	*Cognouit bos possessorem &c. Domini sui.*	955
1.	*Manus vestræ pollutæ sunt &c. meditatum est.*	962
6.	*Missum est ad me &c. peccata tua repurgabit.*	632
7.	*Ecce virgo concipiet &c. nomen eius Emanuel.*	627.37.879.912
7.	*Nisi credideritis non intelligetis.*	809

8.	*Lapidem quem reprobauerunt &c. anguli.* pag.	961
9.	*Puer natus est nobis &c. consilij Angelus.*	907
11.	*Repleta est terra scientia Domini &c. maris operientis.*	233
11.	*Spiritus Domini super me.*	841
12.	*Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.*	918.19
14.	*Quomodo cecidisti de cœlo &c. oriebaris.*	888
17.	*Exaudiuit de templo &c. in aures eius.*	748
21.	*Haurietis cum gaudio &c. Saluatoris.*	155
22.	*Vade ingredere ad eum &c. Dominus locutus est.*	621
25.	*Tunc aperientur oculi &c. lingua balbutientium.*	117
26.	*Tunc surgent mortui &c. ipsis sanitas est.*	117
26.	*De nocte vigilat Spiritus meus ad te Domine.*	640
28.	*Posuimus mendacium spem nostram &c. protecti sumus.*	691
30.	*Oculi tui rectè viderunt.*	452
35.	*Confortate manus dissolutas &c. linguam mutorum.*	15
37.	*Egressus est autem Angelus &c. quinque millia.*	29
40.	*Supra montem excelsum &c. ipse portabit.*	15
40.	*Ecce Deus noster &c. cum dominatione.*	117
40.	*Super montem excelsum &c. nolite timere.*	155
40.	*Quis nouit sensum Domini.*	167
40.	*Quasi situlæ stilla &c. ponetis ei.*	167
40.	*Videbit omnis caro salutare Dei.*	650
40.	*Qui constituit montes in statera &c. quasi locustas.*	963
42.	*Ecce puer meus &c.*	841
42.	*Ecce dedi te in fœdus populi &c. vltimum terræ.*	836
42.	*Gloriam meam alteri non dabo.*	464
42.	*Ego Deus primus & Deus posthac, & non est extra me.*	455
42.	*Egredietur virga de radice Iesse.*	841
48.	*Gloriam meam alteri non dabo.*	207.922
49.	*Seruus meus es tu Israël.*	836
50.	*Corpus meum dedi &c. conspuentibus in me.*	712
50.	*Corpus meum dedi percutientibus.*	915
52.	*Ipse, qui loquebar ecce adsum.*	873
53.	*Omnes quasi oues errauimus &c. sanati sumus.*	925
53.	*Ideo dispertiam ei plurimos &c. peccata multorum tulit.*	19
53.	*Sicut ouis ad occisionem &c. vita eius.*	465

55. *Non sunt consilia mea &c. à cogitationibus vestris.* pag. 42
57. *Vos autem accedite &c. semen mendax.* 872
58. *Exalta quasi tuba vocem tuam.* 887
59. *Ova aspidum &c. araneæ texunt.* 962
59. *Veloces ad effundendum sanguinem.* 962
61. *Spiritus Domini super me, propter quod &c. cæcis visum.* 853. 841
61. *Spiritus Domini super me &c. visus apertionem.* 117
61. *Missum est enim &c. & cæcis visum.* 209
62. *Et vocabitur tibi nomen novum, quod os Domini nominavit.* 53
63. *Quis est iste, qui venit ex Edom.* 928
64. *Nec oculus vidit &c. diligentibus se.* 270
35. *Confortamini manus remissæ & genua soluta.* 117

HIEREMIAE.

1. *Constitui te hodie &c. & ædifices, & plantes.* 891
2. *Me dereliquerunt fontem aquæ &c. aquam continere.* 963
2. *Transite ad insulas &c. non fertis Prophetas.* 963
4. *Novate vobis ipsis novalia &c. inter spinas.* 717
5. *Mirabilia facta sunt in terra &c. plaudebant manibus.* 255
9. *Sagitta vulnerans lingua eorum &c. dicit Dominus.* 690
9. *Quis dabit capiti meo aquam &c. die ac nocte.* 845
12. *Pastores multi corruperunt vineam meam.* 962
17. *Non celabitur à me omnino quicquam.* 11
17. *Maledictus, qui spem suam ponit in homine.* 647
17. *Sana me Domine & sanabor.* 886
22. *Ecce non sunt oculi tui, neque cor tuum rectum.* 452
31. *Post illos dies &c. inscribam eas.* 93

BARUCH.

2. *Errani sicut ovis, quæ periit &c.* 886
3. *Hic est Deus noster &c. cum hominibus versatus est.* 873. 908

EZECHIELIS.

13. *Erit manus mea super Prophetas &c. populum meum.* 263
33. *Fili hominis loquere &c. de manu speculatoris requiram.* 680
44. *Convertit me Dominus &c. eritque clausa Principi.* 887

DANIELIS.

2. *Lapis sectus absque manibus &c.* 961

7. *Aspiciebam donec throni positi sunt &c. omnis tribus & linguæ seruient ei.* pag. 462
7. *Ecce cum nubibus cœli &c. regnum eius non corrumpetur.* 652
7. *Milia milium ministrabant ei &c.* 811.850

OSEAE.

4. *Secundum multitudinem eorum peccauerunt mihi.* 962
7. *Vbi est mors victoria tua &c. inferne?* 872
13. *Væ eis, quoniam recesserunt &c.* 919

IOELIS.

2. *Effundam de Spiritu meo super omnem carnem.* 459.629.157

AMOS.

7. *Rebellauit contra te &c. sermones eius.* 696
7. *Non eram Propheta &c. ex ouibus.* 846

IONAE.

2. *Effundam de spiritu meo super omnem carnem.* 198

MICHAEAE.

5. *Et tu Bethlehem &c. à diebus æternitatis.* 66.106.874

ABACVC.

2. *Iustus ex fide viuet.* 173
3. *Existi in salutem populi &c. Christos tuos.* 625

AGGAEI.

2. *Adhuc semel & ego mouebo non solum terram, sed & cœlum.* 102

ZACHARIAE.

12. *Format enim ille spiritum hominis in illo.* 9

MALACHIAE.

2. *Labia sacerdotis &c. ex ore eius.* 694
3. *Ego Deus & non mutor.* 77
3. *Ego sum & non mutabor.* 825

MATHAEI.

1. *Quod in ea nascitur de Spiritu sancto est.* 825
1. *Quod in ea natum est de Spiritu sancto est.* 232
1. *Noli timere accipere &c. de Spiritu sancto est.* 367
1. *Cum ergo natus esset in Bethlehem Iudæ.* 106
1. *Et tu Bethlehem &c. à diebus æternitatis.* 106
1. *Vocabis nomen eius Iesum &c. à peccatis eorum.* 103.627.672
1. *Hæc autem eo cogitante &c. à peccatis eorum.* 106

2.	*Accipe puerum & fuge in Ægyptum.* pag.	232
2.	*Vidimus ſtellam eius in Oriente &c.*	958
3.17.	*Hic eſt filius meus dilectus &c. complacui.*	123
3.	*Præparate viam Domini &c. Dei noſtri.*	16
3.	*Qui poſt me venturus eſt &c. Spiritu ſancto & igni.*	60
3.	*Poſt me veniet vir &c. prior me erat.*	463
3.	*Sic nos decet implere omnem iuſtitiam.*	943
3.	*Ego baptizo vos &c. permundabit aream ſuam.*	106
4.	*Dominum Deum tuum adorabis.*	190
5.	*Nolite putare quia veni &c. omnia fiant.*	644
5.	*Beati eſtis, cùm maledixerint &c. copioſa eſt in cœlis.*	696
6.	*Pater noſter, qui es in cœlis &c.*	919
8.	*Et ecce leproſus &c. mundata eſt lepra eius.*	107.917
8.	*Domine ſalua nos, perimus.*	266
8.	*Si vis, potes me mundare &c. mundata eſt lepra.*	917
8.	*Dæmones rogabant &c. ait illis: Ite.*	107
9.	*Meſſis quidem multa &c. & infirmitatem.*	107
10.	*Non vos eſtis, qui loquimini &c. in vobis.*	463.866
10.	*Non veni pacem mittere &c. patrem ſuum.*	284
10.	*Omnis ergo, qui me confitebitur &c. qui in cœlis eſt.*	108
10.	*Nonne duo paſſeres &c. numerati ſunt.*	107
10.	*Nolite arbitrari &c. matrem ſuam.*	235
10.	*Qui vos audit, me audit.*	612
10.	*Qui non accipit crucem ſuam &c. me dignus*	617
10.	*Si me perſecuti ſunt &c. ſupra Dominum ſuum.*	697
10.	*Qui me confitebitur &c. qui eſt in cœlis.*	911
10.	*Nolite timere eos &c. in Gehennam.*	683
11.	*Venite ad me omnes &c. ſuper vos.*	108
11.	*Tollite iugum meum ſuper vos.*	104
12.	*An non legiſtis &c. maior templo hic eſt.*	108
12.	*Si autem in Spiritu Dei eiicio dæmonia &c.*	803.804.805
12.	*Et ſi ego in Beelzebub &c. iudices veſtri erunt.*	109
13.	*Sicut ergo colliguntur &c. omnes Angeli eius.*	109
15.	*Si cæcus cæco ducatum &c. foueam cadunt.*	664
16.	*Filius hominis venturus eſt in gloria Patris ſui cum Angelis ſuis &c.*	207
16.	*Quem dicunt homines eſſe filium &c. qui eſt in cœlis.*	109.207.913

16. *Beatus tu es Simon &c.* pag. 863
17. *Et cùm veniſſet Capharnaum &c. ergo liberi ſunt filij.* 110
17. *Reges terræ, à quibus cenſum &c. liberi ſunt filij.* 15
17. *Hic eſt filius meus dilectus &c. ipſum audite.* 59.123
18. *Vbi ſunt duo aut tres &c. in medio eorum.* 52
18. *Quæcunque ligaueris &c. & in cœlis.* 507
18. *Vbi fuerint duo, aut tres &c. in medio eorum.* 453
21. *Oſanna filio Dauid &c. perfeciſti laudem.* 110
22. *Quid vobis videtur de Chriſto &c. ſede à dextris meis.* 232
23. *Erratis neſcientes Scripturas, neque virtutem Dei.* 468.845
24. *Nolite vocari Rabbi &c. Chriſtus.* 80
24. *De die autem illa &c. niſi ſolus Pater.* 167
24. *Cœlum & terra tranſibunt &c. non tranſibunt.* 644
25. *Euge euge ſerue bone &c. Domini tui.* 296
35. *Venite benedicti Patris &c. à conſtitutione mundi.* 91
25. *Cùm autem venerit &c. maieſtatis ſuæ.* 110.924
26. *Adiuro te per Deum viuum &c. in nubibus cœli.* 111.852
26. *Spiritus promptus eſt, caro autem infirma.* 192
26. *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.* 508.828.829
26. *Pater mi, ſi poſſibile eſt &c. Calix iſte.* 917
27. *Ieſus autem exclamans &c. quæ dormierant, ſurrexerunt.* 111
27. *Clamauit Ieſus &c. vt quid me dereliquiſti?* 167. 828
27. *Verè Filius Dei erat iſte.* 657
28. *Euntes docete &c. & Spiritus ſancti.* 181.200.465

MARCI.

1. *Præparate viam Domini.* 16
2. *Vt ſciatis, quia Filius hominis habet poteſtatem &c. peccata.* 916
4. *Tace; obmutesce.* 878
4. *Domine non ad te pertinet, quia perimus?* 906
8. *Verè Filius Dei es tu.* 56
13. *Quando venerit filius hominis &c. cum ſanctis Angelis.* 464
13. *Solus Pater nouit diem illum.* 828.831
15. *Eloi Eloi &c. dereliquiſti me.* 917
16. *Euntes docete omnes gentes.* 32

LVCAE.

1. *Ne timeas Maria &c. nomen eius Iesum.* 32.37.53
1. *Quomodo fiet istud &c. vocabitur Filius Dei.* 76
1. *Et erit gaudium tibi &c. ad Dominum Deum ipsorum.* 114
1. *Et tu puer Propheta &c. peccatorum eorum.* 115
1. *Hic erit magnus &c. non erit finis.* 115
1. *Dixit autem Maria &c. vocabitur Filius Dei.* 115
1. *Et factum est, vt audiuit salutationem &c. ad me.* 115
1. *Nihil est impossibile apud Deum.* 289
1. *Aue gratia plena Dominus tecum.* 358
1. *Ecce concipies in vtero &c. nomen eius Iesum.* 629
1. *Spiritus sanctus superueniet in te &c. Filius Dei.* 841
1. *Visitauit nos oriens ex alto.* 682
2. *Gloria in altissimis Deo &c. bonæ voluntatis.* 33.182.783.912
2. *Natus est nobis Saluator &c. in præsepio.* 33
2. *Nunc dimittis seruum tuum &c. plebis tuæ Israël.* 116.145
2. *Et factum est, cùm essent ibi &c. in diuersorio.* 143
2. *Et dixit mater eius. oportet me esse.* 143
2. *Nunc dimittis seruum tuum Domine &c. cui contradicetur.* 145
2. *Puer autem crescebat &c. & homines.* 165.655
2. *Proficiebat ætate & sapientia & gratia.* 372.848
3. *Præparate viam Domini.* 16
3. *Qui fuit Dei.* 92
3. *Et videbit omnis caro Salutare Dei nostri.* 671
4. *Iesus autem plenus Spiritu sancto &c. exiuit.* 184
4. 11. *Hodie completa est hæc Scriptura in auribus vestris.* 841.842
4. *Spiritus Domini super me &c. cæcis visum.* 853
5. *Vt cognouit autem Iesus cogitationes &c. vade in domum tuam.* 116
5. *Dum esset in vna ciuitatum &c. volo mundare.* 143
7. *Volo mundare.* 15
7. *In ipsa hora autem &c. scandalizatus in me.* 116
7. *Adolescens tibi dico surge.* 190
8. *Præceptor perimus &c. facta est tranquillitas.* 117
8. *Rogauit illum vir &c. quanta illi fecisset Iesus.* 117
8. *Nolite flere &c. sed dormit.* 118
10. *Nemo scit quis sit Filius, nisi Pater.* 32

10. *Qui vos audit, me audit.* 612
10. *Domine etiam dæmonia subiiciuntur nobis in nomine tuo.* 839
11. *Si autem in Spiritu Dei eiicio dæmonia.* 841
18. *Veruntamen filius hominis &c. fidem in terra.* 153.206
18. *Ecce ascendimus Hierosolymam &c. tertio die resurget.* 829
20. *Quomodo dicunt Christum esse &c. filius eius est.* 144
22. *Quis maior est &c. tanquam qui ministrat.* 118
22. *Si vobis dixero, non credetis &c. à dextris Dei.* 118
22. *Corpus meum, quod pro vobis tradetur.* 232
22. *Amodo erit filius hominis &c. virtutis Dei.* 463
23. *Et clamans voce magna &c. Spiritum meum.* 203

IOANNIS.

1. *Verbum caro factum.* 12. 77. 140. 358. 368. 371. 424. 459. 462. 507.
1. 629. 644. 650. 672. 783. 785. 792. 834
1. *In principio erat Verbum &c. factum est nihil.* 37. 64. 243. 457. 867. 916
1. *Hic est, de quo dixi &c. prior me erat.* 65
1. *Rabbi tu es Filius Dei &c. tu es rex Israël.* 67
1. *Tu quis es &c. semitas eius.* 114
1. *Erat lux vera &c. non receperunt.* 139. 895
1. *Verbum caro factum est &c. & veritate.* 140
1. *Iounnes testimonium perhibet &c. omnes accepimus.* 140
1. *Hic est, de quo dixi &c. qui prior me erat.* ibid.
1. *Et testimonium perhibuit &c. quia hic est Filius Dei.* 141. 182
1. *Et ego vidi &c. hic est Filius Dei.* 141
1. *Quotquot autem receperunt &c. in nomine eius.* 151. 59
1. *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil.* 178
1. *Vidi Spiritum sanctum &c. assumptus est.* 222
1. *Et de plenitudine eius nos omnes accepimus.* 673
1. *Qui iussit me baptizare &c. in Spiritu sancto.* 841
2. *Iesus autem non credebat &c. quid esset in homine.* 111
2. *Cùm esset Hierosolymis &c. quæ faciebat.* 152
2. *Soluite templum hoc &c. excitabo illud.* 199. 231. 799. 819
2. *Erat mater Iesu ibi.* 232
2. *Hoc fecit initium signorum &c. discipuli eius.* 152
2. *Cùm autem esset in Hierosolymis &c. quid esset in homine.* 648
3. *Quomodo possunt hæc fieri &c. filius hominis.* 62

3. *Qui de terra est &c. super omnes est.* pag. 102
3. *Si terrena dixi vobis &c. qui est in cœlo.* 141
3. *Et sicut Moyses &c. vitam æternam.* ibid.
3. *Non enim misit Deus &c. filij Dei.* 152
3. *Vt omnis, qui credit in illum, non pereat &c. æternam.* 153
3. *Nemo ascendit &c. filium hominis.* 207.628.917.927
3. *Qui desursum venit, super omnes est.* 458.628
3. *Omnis, qui malè agit &c. arguantur opera eius.* 560
3. *Sicut Moyses exaltauit serpentem &c. vitam æternam.* 642
3. *Qui credit in me, habet vitam æternam.* 646
3. *Qui in illum credit &c. iam iudicatus est.* 871
3. *Quod natum est ex carne, caro est.* 935
3. *Nullus ascendit in cœlum, nisi qui descendit.* 853.792
4. *Vos adoratis &c. quod scimus.* 56.656
4. *In hoc cognoscimus, quòd in ipso manemus &c. dedit nobis.* 99
4. *Vos adoratis &c. ex Iudæis est.* 112.163
4. *Cognouit ergo Pater &c. cum illa.* 152
5. *Si non facio opera &c. operibus credite.* 57
5. *Qui verbum meum audit &c. habet vitam æternam.* 153
5. *Propterea Iudæi persequebantur &c. æqualem se faciens Deo.* 164
5. *Sicut enim Pater vitam habet &c. Filius hominis est.* 205
5. *Neque enim Pater iudicat quenquam &c. Filius hominis est.* 207.944
5.10.14 *Ego & Pater vnum sumus.* 792.795
6. *Nisi manducaueritis &c. vitam in vobis.* 62.466.240
6. *Patres nostri &c. & dat vitam mundo.* ibid.
6. *Ego sum panis viuus &c. & ipse viuet propter me.* ibid.
6. *Hoc vos scandalizat? vbi priùs erat.* 62
6. *Qui credit in me, habet vitam æternam.* 121
6. *Operamini non cibum &c. signauit Deus.* 124
6. *Hoc est opus Dei &c. quem misit ille.* 153
6. *Qui credit in me &c. & quid loquar.* 153
6. *Quia descendi &c. in nouissimo die.* 176
6. *Nemo venit ad Patrem, nisi per me.* 193.943
6. *Sicut me misit viuens Pater &c. propter me.* 204
6. *Qui manducat meam carnem &c & ego in eo.* 371
6. *Non veni facere meam voluntatem.* 791

6. *Ego sum panis viuus &c. & ego in eo. pag.* 859
7. *Adhuc modicum &c. qui misit me.* 164
7. *Quomodo hic literas scit, cùm non didicerit eas?* 640
7. *Si quis sitit veniat ad me & bibat.* 861
8. *Quinquaginta annos nondum habes &c. ego sum.* 38
8. *Si filij Abrahæ estis &c. Abraham non fecit.* 50
8. *Priusquam Abraham fieret &c. & Abraham vidisti?* 65
8. *Cùm exaltaueritis &c. quia ego sum.* 164
8. *Vos secundùm carnem iudicatis &c qui misit me Pater.* 177
8. *Ego à me ipso non loquor &c. ipse facit opera.* 199
8. *Nunc autem quæritis me interficere &c. locutus sum.* 209. 795
8. *Quæritis me interficere &c. dixi vobis.* 241
8. *Vos de infernis estis, ego de supernis.* 458.
8. *Priusquam Abraham fieret ego sum.* 463. 792. 795
8. *Vos deorsum estis ego de supernis sum. Ego non sum de hoc mũdo.* 628. 927
8. *Neq; faciem eius vidistis vnquam, et verbum eius &c. non creditis.* 652
8. *Mandatum accepi, quid dicam.* 791
9. *Credis in filium Dei? &c. & adorauit eum.* 58. 657
9. *Et vidisti eum, & qui loquitur tecum ipse est.* 58
9. *Neque me scitis &c. & Patrem meum.* 875
9. *Nos scimus quia Moysi &c. non credidistis.* 875
10. *Pastor bonus ponit &c. ouibus suis.* 16. 866
10. *Sicut nouit me Pater &c. vnum ouile.* 16
10. *Nemo tollit illam à me &c. sumendi eam.* 20
10. *De bono opere &c. facis te Deum.* 164. 853. 206
10. *Circundederunt eum ergo &c. perhibent de me.* 165
10. *Bonus pastor ponit animam &c. eas relinquit.* 257
10. *Alias oues habeo &c. vnum ouile.* 16
10. *Ego & Pater vnum sumus.* 456
10. *Oues meæ vocem meam audient &c. & vnus pastor.* 627
10. *Cur, cùm homo sis, facis te ipsum Deum.* 665
10. *Quem Pater sanctificat &c. filius Dei sum?* 671
10. *Potestatem habeo ponendi animam meam &c. resumendi eam.* 864
10. *Multa bona opera &c. te ipsum Deum facis.* 872
11. *Vbi posuistis eum.* 167
11. *Ego sciebam, quia semper me audis.* 189

11. *Veni foras.* pag. 196
11. *Ego sum resurrectio & vita.* 197
12. *Qui credit in me &c. qui misit me.* 57. 196
12. *Pueri Hebræorum &c. rex Israël.* 142
12. *Hæc non cognouerunt discipuli &c. fructum affert.* 129
12. *Nunc anima mea turbata est &c. clarifica nomen tuum.* 508. 203
12. *Nunc glorificatus est filius hominis.* 659
12. *Vbi sum ego, illic & minister meus erit.* 868. 869
12. *Pater salua me ex hac hora.* 828
13. *Vos vocatis me magister &c. sum etenim.* 13
14. *Si quis diligit me &c. apud eum faciemus.* 11
14. *Domine ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.* 39
14. *Tanto tempore vobiscum sum &c. & Pater in me est.* 40. 722. 944
14. *Qui videt me, videt & Patrem meum. Ego & Pater vnum sumus, Pater meus maior me est.* 52. 57. 241. 461
14. *Pacem meam relinquo vobis &c. do vobis.* 88
14. *Creditis in Deum, & in me credite.* 153
14. *Quoniam de meo accipiet, & annuntiabit vobis.* 242
14. *Non credis, quia ego in Patre &c. vnum sumus.* 456
14. *Ego sum veritas.* 456
14. *Qui credit in me &c. hoc faciam.* 456
14. *Vado parare vobis locum &c.* 634. 931
14. *Pater qui manet in me &c. quæ ego facio.* 703. 805
15. *Non vos me elegistis &c. det vobis.* 112
15. *Iam non dicam vos seruos, sed amicos.* 836
15. *Spiritum veritatis, qui à Patre procedit.* 843
16. *In illo die non interrog. &c. gaudium vestrum sit plenum.* 112
16. *In illo die in nomine meo &c. ego à Patre exiui.* 113
16. *Ille me clarificabit.* 123
16. *Cùm venerit Spiritus veritatis, ille me clarificabit.* 371
16. *Venit hora vt dispergamini.* 944
16. *Exiui à Patre &c. ad Patrem.* 458
16. *Ille me glorificabit.* 842
17. *Pater sancte serua eos &c. in semetipsis.* 53
17. *Pater clarifica Filium tuum.* 56
17. *Hæc est vita æterna &c. Iesum Christum.* 113. 875

17. *Vt credat mundus &c. cõsummati in vnum.* pag. 113
17. *Et pro eis ego sanctifico me. &c. in veritate.* 142
17. *Ego te clarificaui &c. vt faciam.* 180
17. *Pater venit hora clarif. &c. det eis vitam æternam.* 196
17. *Quos dedisti mihi, custodiui.* 255
17. *Hæc est vita æterna &c. Iesum Christum.* 452
18. *Quem quæritis.* 164
20. *Multa & alia signa fecit &c. in nomine eius.* 58. 142
20. *Dominus meus, & Deus meus.* 66
20. *Cùm ergo sero esset &c. pax vobis.* 113
20. *Sufflauit & dixit &c. retenta sunt.* 114
20. *Vado ad Patrem meum &c. &c. & Deum vestrum.* 791
21. *Simon Ioannis amas me? pasce oues meas.* 628

ACTA APOSTOLORVM.

1. *Nubes suscepit eum.* 462
2. *Viri fratres licet &c. vidit corruptionem.* 45
2. *Pœnitentiam agite &c. Spiritus sancti.* 61
2. *Dextera igitur Dei exaltatus &c. & auditus.* 197
2. *Non derelicta est in inferno anima eius.* 926
4. *Principes populi &c. coram vobis sanus &c.* 58
4. *Et non est in alio aliqua salus &c. saluos fieri.* 58
7. *Ecce video cœlos apertos &c. virtutis Dei.* 296
9. *Ænea sanet te Dominus Iesus.* 96
10. *Iesum à Nazareth &c. Spiritu sancto & virtute.* 468. 941
10. *Iesum à Nazareth &c. erat cum eo.*
16. *Cùm venissent autem in Mysiam &c. Spiritus Iesu.* 201
17. *Et tempora quidem huius ignorantiæ &c. ex mortuis.* 433. 941
18. *Mundi sumus à sanguine vestro.* 538
20. *Ego scio quoniam post meum discessum &c. post se.* 257
20. *Attendite vobis &c. sanguine suo.* 391

AD ROMANOS.

1. *Paulus seruus Iesu Christi &c. secundùm Spiritum sanctificationis.* 49. 83.
2. *Dicentes se esse sapientes &c. & serpentum.* 455
2. *Quia cùm cognouissent &c. stulti facti sunt.* 84
2. *Et sicut non probauerunt &c. quæ non conueniunt.* 84

Per quem

1.	*Per quem accepimus gratiam &c. Iesu Christi.* pag.	144
1.	*Testis est mihi Deus &c. in orationibus meis.*	145
1.	*De filio suo &c. secundùm carnem.*	232
1.	*Gratias ago Deo meo &c. in vniuerso mundo.*	767
2.	*Secundùm autem duritiem tuam &c. secundùm opera eius.*	85
2.	*Qui vnicuique reddit secundùm opera sua.*	880
3.	*Per legem enim cognitio peccati &c. qui credunt in eum.*	85
3.	*Omnes enim peccauerunt &c. in Christo Iesu.*	85. 886
3.	*Legem ergo destruimus &c. absit.*	85
3.	*Quem proposuit Deus &c. ex fide Iesu Christi.*	125. 641
3.	*Omnes enim peccauerunt & egent gloria Dei.*	242
3.	*Iustificati gratis per gratiam ipsius.*	925
4.	*Traditus est propter delicta nostra.*	16
4.	*Posui te ante Deum &c. quæ sunt.*	86
4.	*Credidit Abraham &c. ad iustitiam.*	146. 148
4.	*Non est autem scriptum &c. propter iustificationem nostram.*	199
4.	*Qui viuificat mortuos &c. tanquam ea quæ sunt.*	199
5.	*Etenim vt in Adam &c. omnes viuificantur.*	20
5.	*Commendat charitatem suam &c. in vita ipsius.*	126
5.	*Iustificati ergo ex fide &c. filiorum Dei.*	145
5.	*Igitur sicut per vnius &c. constituentur multi.*	172
5.	*Cùm adhuc inimici essemus &c. filij eius.*	373
5.	*Vbi abundauit delictum &c. & gratia.*	882
5.	*Sed & gloriamur in tribulationibus &c. non confundit.*	909
6.	*In morte illius baptizati sumus.*	20
6.	*Quotquot in Christo baptizati estis, Christum induistis.*	60
6.	*An ignoratis fratres &c. vitæ ambulemus.*	126. 200. 673
6.	*Si enim complantati &c. omnes viuificabuntur.*	127
6.	*Nescitis quod quicunq; baptizati &c. baptizati sumus.*	466
6.	*Qui autem in carne sunt &c. hic non est eius.*	712
7.	*Itaq; fratres mei &c. vt fructificetis Deo.*	86
7. 8.	*Igitur ego ipse mente seruio &c. secundùm Spiritum.*	130
8.	*Quid igitur dicemus &c. nobis donabit?*	16
8.	*Quod impossibile erat legi &c. sed secundùm Spiritum.*	44. 638
8.	*Vos autem in carne &c. propter iustificationem.*	61
8.	*Qui autem in carne sunt &c. Spiritum eius in vobis.*	86

8. *Quicunque enim Spiritu Dei aguntur &c. Abba Pater.* pag. 87
8. *Quis vos separabit à charitate &c. an gladius?* 87
8. *Certus sum enim &c. Domino nostro.* 87
8. *Quid ergo dicemus &c. omnia nobis donabit.* 131
8. *Quis accusabit &c. interpellat pro nobis.* 131
8. *Nam sapientia carnis inimica est Deo. Neque enim potest.* 173
8. *Mortui quidem peccato &c. Spiritum eius in vobis.* 201
8. *Deus Filium suum mittens &c. condemnauit peccatum.* 232
8. *Nam quid oremus sicut oportet nescimus.* 255
8. *Qui autem in carne sunt Deo placere non possunt.* 843
9. *Sicut scriptum est &c. non confundetur.* 145
10. *Quæ autem ex fide &c. confessio ad salutem.* 131
10. *Ignorantes enim iustitiam Dei &c. omni credenti.* 145
10. *Quæ autem ex fide &c. non confundetur.* 146
10. *Hoc est verbum fidei &c. ad salutem.* 150
10. *Verbum autem fidei &c. saluus eris.* 174
10. *Ne dixeris in corde tuo &c. in ore tuo.* 466
10. *Quomodo credent nisi audierint.* 636
10. *Speciosi pedes euangelizantium pacem.* 878
14. *Nemo nostrum sibi viuit &c. & mortuorum dominetur.* 67. 132
14. *Omnes stabimus ante tribunal Christi.* 88
14. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi.* 773
15. *Audatius autem scripsi &c. in Spiritu sancto.* 88
15. *Habeo igitur gloriam in Christo &c. Euangelium Christi.* 88
15. *Dico enim Christum Iesum &c. honorare Deum.* 146
16. *Salutat vos omnes Ecclesiæ Christi.* 88
16. *Deus autem pacis &c. velociter.* 88
16. *Ei autem, qui potens est &c. seculorum amen.* 146

1. CORINTH.

1. *Paulus Apostolus &c. Ecclesiæ Dei.* 89
1. *Hoc autem dico &c. baptizati estis?* 89
1. *Quoniam & Iudæi signa petunt &c. stultitiam.* 89
1. *Ex ipso autem vos estis &c. in Domino glorietur.* 125
1. *Fidelis Deus &c. Filij eius.* 178
1. *Qui gloriatur in Domino glorietur.* 265
1. *Prædicamus Christum &c. gentibus verò stultitiam.* 883. 950

2. *Dominus gloriæ crucifixus.* pag. 21
2. *Non in plausibilibus &c. sed in ostensione Spiritus.* 47
2. *Non iudicaui me aliquid scire &c. crucifixum.* 49
2. *Sapientiã loquimur inter perfectos &c. Dominũ gloriæ crucifixissent.* 51. 90
2. *Et ego cùm venissem ad vos &c. & hunc crucifixum.* 89
2. *Nec oculus vidit &c. diligentibus se.* 220
2. *Non Spiritum huius mundi accepisti sed Spiritum, qui ex Deo est.* 431
2. *Si cognouissent &c. crucifixissent.* 884. 951
2. *Animalis homo non percipit &c. stultitia enim ei est.* 950
3. *Secundùm gratiam Dei &c. quod est Iesus Christus.* 90
3. *Nescitis quia templum Dei estis &c. quod estis vos.* 90. 818
3. *Fundamentum aliud nemo potest ponere &c. Iesus Christus.* 453
4. *Quid habes, quod non accepisti?* 36. 133
4. *Itaque nolite ante tempus &c. vnicuique à Deo.* 90
4. *Imitatores mei estote sicut ego Christi.* 188
5. *Nescitis corpora vestra &c. quem habetis à Deo.* 645
6. *An nescitis quoniam membra &c. in corpore vestro:* 91
6. *Et hæc quidem fuistis &c. Iesu Christi.* 147
6. *Vos enim estis templum Dei.* 95
6. *Empti enim estis pretio magno &c.* 872
6. *Qui adhæret Domino vnus Spiritus est.* 801. 826
8. *Vnus est Deus &c. per quem omnia.* 64
8. *Nobis tamen vnus est Deus &c. & nos per ipsum.* 75
8. *De esci s autem &c. & nos per ipsum.* 91
8. *Est namq; vnus tantum Dominus Iesus Christus secundùm scripturas.* 241
8. *Etsi sunt Dij multi &c. & nos per eum.* 629
8. *Nam etsi sunt, qui dicantur &c. & nos per ipsum.* 723
9. *Factus sum ijs &c. in lege Christi essem.* 91
9. *Si enim volens hoc ago &c. mihi credita est.* 301
10. *Omnes in Moyse baptizati &c. petra autem erat Christus.* 66
10. *Sine offensione &c. & Ecclesiæ Dei.* 91
10. *Vt prudentibus loquor &c. vno calice participamus.* 119
10. *Bibebant enim de spirituali &c. erat Christus.* 132
10. *Biberunt enim ex spirituali &c. erat Christus.* 462
11. *Volo autem vos scire &c. caput verò Christi Deus.* 92. 158
11. *Oportet hæreses esse &c. manifesti fiant.* 255

12. *Ideo notum vobis facio &c. omnia in omnibus.* pag. 92
12. *Quosdam posuit Deus &c. gratias curationum.* 92
12. *Si quid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra.* 481
13. *Videmus nunc in speculo &c. cognoscimus ex parte.* 452
15. *Tradidi enim vobis &c. si mortui non resurgunt.* 34
15. *Itaq; fratres mei dilecti &c. in opere Domini semper.* 70
15. *Absorpta est mors &c. secundùm Scripturas.* 77
15. *Vbi est mors victoria tua? &c. inferne.* 73. 919
15. *Factus est primus homo &c. induere immortalitatem.* 119. 855
15. *Primus homo de terra &c. sicut scriptum est.* 158. 433. 628
15. *Sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cœlestis.* 45
15. *Primitiæ dormientium &c.* 465
15. *Tradidi enim vobis &c. resurrexit tertia die.* 653
15. *Si secundùm hominem &c. quæ mihi vtilitas?* 908
16. *Salutatio mea manu Pauli &c. maran atha.* 93

2. CORINTH.

1. *Sed ipsi in nobis &c. qui suscitat mortuos.* 120
2. *Deo autem gratias &c. qui pereunt.* 93
2. *Christi bonus odor sumus Deo.* 156. 186
3. *Epistola nostra vos estis &c. carnalibus.* 93
3. *Sed obtusi sunt sensus eorum &c. ibi libertas est.* 94
4. *Non nos ipsos prædicamus &c. & hunc crucifixum.* 49. 57
4. *Quod si etiam opertum est &c. qui est imago Dei.* 94
4. *Deus seculi huius excæcauit &c. gloria Christi.* 467. 664
4. *Nam si exterior homo noster corrumpitur &c. de die in diem.* 639. 823
4. *Eum qui peccatum non nouerat &c. in ipso.* 643
5. *Si Christum cognouimus &c. non nouimus.* 53. 114
5. *Et ideo contendimus &c. siue malum.* 94
5. *Charitas enim Christi vrget nos &c. & resurrexit.* 94
5. *Pro Christo ergo legatione &c. reconciliamini Deo.* 95
5. *Itaq; nos ex hoc &c. nunc non nouimus.* 114. 133
5. *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi.* 196. 942
5. *Eum, qui non nouit peccatum.* 925
5. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi.* 773
6. *Sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros.* 95
6. *Quæ societas lucis ad tenebras &c. ad belial.* 350

6. *Inhabitabo in ipsis &c. erunt mihi populus.* 645.671
8. *Scitis enim gratiam Domini &c. vos diuites essetis.* 133.159
8. *Cum enim dives esset, propter nos factus est egenus.* 196.846
8. *Propter nos pauper factus est &c.* 133.141.956
10. *Consilia destruentes &c. in obsequium Christi.* 95
10. *Nam arma militiæ &c. in obsequium Christi.* 174
10. *Si ea potestate vti voluero &c. non erubescam.* 282
10. *Arma nostrra non carnalia sunt &c. destructionem munitionum.* 870
11. *Nam si is qui venit &c. recte pateremini.* 147
11. *Præter illa, quæ extrinsecus sunt &c. & ego non vror?* 262
13. *An experimentum quæritis &c. in vobis.* 201
13. *Probate vos ipsos num sitis in fide.* 799

AD GALATHAS.

1. *Paulus Apostolus &c. Iesum Christum.* 53.195.134
1. *Notum autem vobis facio &c. Iesu Christi.* 53
1. *Si quis vobis euangeliz. &c. anathema sit.* 77.349.782.882.879
1. *Cùm autem placuit illi &c. nos Apostolos.* 148
1. *Miror quod sic tam cito &c. euangelizauimus.* 148.648
1 *Non consensi carni & sanguini.* 650
1. *Non ab hominibus &c. & gloriam illi dedit.* 798
2. *Scientes enim &c. in ipso.* 59
2. *Ego enim per legem legi mortuus sum &c. pro me.* 96
2. *Scientes autem quòd non iustificetur &c. ex operibus legis.* 148
2. *Christus nos redemit &c. in ligno.* 159
2. *Deinde post annos quatuordecim &c. aut cucurrissem.* 647
3. *Qui ergo tribuit vobis &c. an exauditu fidei.* 96
3. *Prius autem quàm veniret fides &c. in Christo Iesu.* 97
3. *Christus nos redemit &c. accipiamus per fidem.* 127.886
4. *Quando venit plenitudo temporis &c. reciperemus.* 14
4. *Tunc ignorantes Deum &c. seruire vultis?* 55
4. *Nunc autem cum cognoueritis Deum, imo cogniti sitis à Deo,* 84
4. *Quoniam estis Filij Dei &c. Abba Pater.* 182.134
4. *Cum essemus paruuli &c. reciperemus.* 134
4. *Itaque iam non es seruus &c. per Deum.* 178
4. *Vellem mutare vocem &c. confundor in vobis.* 254
6. *Mihi autem absit gloriari &c. & ego mundo.* 97

AD EPHESIOS.

1. *Secundum operationẽ potentiæ virtutis eius &c. Sed etiã in futuro.* pag. 98
1. *In quo & vos cum audisſetis &c. gloria ipſius.* 149
1. *Quemadmodum vt Deus eſt &c. in futuro.* 186
1. *In quo habemus redemptionem &c. peccatorumq́, remiſſionem.* 885
2. *Propter quod memores eſtote &c. in hoc mundo.* 98
2. *Conreſuſcitauit & conſidere fecit &c. Ieſu Chriſto.* 159
2. *Nunc autem in Chriſto &c. in decretis enacuans.* 127
2. *Eramus natura filij iræ ſicut & cæteri.* 666
2. *Faciens vtraque vnum.* 683
3. *Huius rei gratia flecto &c. in cordibus veſtris.* 98
3. *Huius rei gratia ego Paulus &c. in myſterio Chriſti.* 149
3. *Miſi autem omnium ſanctorum minimo &c. qui omnia creauit.* 149
3. *Quod aliis in nationibus &c. cuius factus ſum ego miniſter.* 646
4. *Qui deſcendit ipſe eſt &c. adimpleret omnia.* 21
4. *In virum perfectum occurrere &c. Chriſti peruenire.* 3
4. *Vnus Domin⁹, vna fides, vnũ baptiſma.* 56.74.135.421.789.830.465.
5. *Eramus aliquando tenebræ.* 887
5. *Hoc enim ſcitote &c. Chriſti & Dei.* 9
5. *Viri diligite vxores &c. in verbo vitæ.* 150
5. *Obtulit enim ſeipſum &c. in odorem ſuauitatis.*
5. *Eſtote imitatores Dei &c. in odorem ſuauitatis.* 926

AD PHILIPPENSES.

1. *Quid enim Dominum omni modo &c. Chriſtus annuntietur?* 150
1. *Collaborantes fidei &c. pro illo patiamini.* 150
1. *Donatum enim eſt &c. pro illo patiamur.* 871
2. *Qui cum in forma Dei eſſet &c. ſemetipſum.* 10.458.463.893.949
2. *Non rapinam arbitratus &c.* 935.941
2. *Omne genu illi incuruatur &c. Dei Patris.* 73
2. *Hoc enim ſentite in vobis &c. in gloria Dei Patris.* 136.168.230.365. 369.636. 788.810.825.836
2. *Ex his quæ paſſus eſt &c. mortem autem crucis.* 189
2. *Vt in nomine Ieſu &c. Ieſus Chriſtus.* 369.788
3. *Quæ mihi fuerunt lucra &c. vt Chriſtum lucrifaciam.* 99
3. *Noſtra conuerſatio in cœlis eſt &c. claritatis ſuæ.* 907
4. *Gaudete in Domino ſemper &c. omnibus hominibus.* 71.422

AD COLOSSENSES.

1. *Gratias agentes Deo &c. siue quæ in cœlis sunt.* pag. 63.136.170
1. *Gaudeo nunc in passionibus meis &c. quem nos annunciamus.* 99
1. *Qui est imago Dei &c. caput Ecclesiæ.* 465
1. *Primogenitus ex mortuis.* 465
1. *De potestate tenebrarum nos eripuit.* 887
2. *Sicut ergo accepistis &c. & confirmati.* 100
2. *Volo autem vos scire &c. ecce mysterium Dei.* 646
2. *In ipso inhabitet &c. corporaliter.* 816.903.945
2. *In ipso namque omnes sunt &c. absconditi.* 931
3. *Mortui enim estis &c. in Deo.* 52
4. *Orationi instate &c. vt oportet me loqui.* 10

I. AD THESSALONICEN.

1. *A vobis enim sonuit sermo Domini &c. exiuit.* 646
2. *Ipsi enim scitis introitum &c. Euangelium Dei.* 646
4. *Recordamini fratres laborem nostrum &c. qui credidistis.* 647

I. AD TIMOTH.

1. *Non intelligentes neque quid loquantur, neque de quibus affirment.* 30.
1. *Paulus Apostolus Iesu Christi &c. in fide.* 103 (664.933
1. *Fidelis sermo &c. vitam æternam.* 150
2. *Vnus enim est Deus &c. pro omnibus.* 129
3. *Magnum pietatis mysterium &c. in gloriam.* 32
3. *Vt scias quomodo oporteat te in domo Dei conuersari.* 88
3. *Manifestè magnum pietatis &c. in gloria.* 151.181.634.667
4. *Meditare in his esto &c. manifestus sit omnibus.* 233
6. *Præcipio tibi coram Deo &c. bonam confessionem.* 538

II. AD TIMOTH.

2. *Ille fidelis permanet &c. negare non potest.* 874
3. *Omnis Scriptura diuinitus inspirata &c.* 921

AD TITVM.

1. *Apparuit enim gratia saluatoris &c. Iesu Christi.* 464.547
3. *Fidelis sermo est &c. qui credunt Deo.* 151

AD HEBRAEOS.

1. *Et adorent eum omnes Angeli Dei.* 867
1. *Cum primogenitum suum in orbem terrarum inducit.* 13.100
1. *Qui cum sit splendor gloriæ &c. præ illis hæreditauit.* 51
1. *Quod splendor rursum &c. extitisse perhibetur.* 51

1.	*Et cùm inducit &c. Angeli eius.*	54
1.	*Figura namque & ſplendor ſubſtantiæ eius.*	72
1.	*Cum introducit &c. Angeli Dei.*	100
1.	*Omnes ſunt adminiſtratorij Spiritus &c.*	954
1.	*Qui facit Angelos ſuos Spiritus &c. præ participibus ſuis.*	101
1.	*Multifariam multisque modis &c. fecit & ſecula.*	137
1.	*Qui cum ſit ſplendor gloriæ &c. præ illis hæreditauit.*	137.160.890
1.	*Deus nobis locutus eſt &c. & ſecula*	373
1.	*Multifariam multisque modis &c. nobis in filio.*	644
1.	*Non enim alicubi Angelos apprehendit &c. in his, quæ ad Deum.*	787
2.	*Quia ergo pueri &c. obnoxij erant ſeruituti.*	44.179.35
2.	*Eum, qui modico &c. honore coronatum.*	51
2.	*Quia ergo pueri communicauerunt &c. id eſt, Diabolum.*	120.161
2.	*Qui ſanctificat &c. fratribus meis.*	138.180.160
2.	*Nunquam enim Angelos apprehendit &c. reſurrectio mortuorum.*	162
2.	*Decebat enim eum &c. laudabo te.*	178
2.	*Quo nimirum eum per mortem deſtrueret &c. ſeruituti.*	202
2.	*Vt miſericors fieret &c. auxiliari.*	370
2.	*Non enim Angelos apprehendit &c. fratribus aſſimulari.*	637.666
2.	*Qui enim ſanctificat ſe &c. fratribus meis.*	943
3.	*Vnde fratres ſancti &c. cuius domus nos ſumus.*	17.175
3.	*Omnis autem domus &c. Deus eſt.*	18
3.	*Et Moyſes quidem &c. nos ſumus.*	18
3.	*Videte ne forte &c. à Deo viuo.*	101
3.	*Vnde fratres ſancti &c. qui fecit illum.*	372
3.	*Conſiderat Apoſtolum &c. qui fecit ipſum.*	461
3.	*Nunc gratia Dei guſtauit pro omnibus mortem.*	653
4.	*Non enim habemus pontificem &c. abſque peccato.*	806
4.	*Omnis Pontifex ab hominibus aſſumptus &c. & errantibus.*	844
5.	*Qui in diebus carnis &c. obedientiam.*	50.372.807
5.	*Nec quicquam ſumit ſibi honorem &c. genui te.*	187
5.	*Conſummatus omnibus factus eſt &c. ordinem Melchiſedech.*	372
5.	*Nemo ſibi aſſumit &c. vt fieret Pontifex.*	807
5.	*Non enim habemus pontificem &c. noſtræ cauſa ſalutis.*	845.848
7.	*Quod minus eſt ſemper à maiore benedicitur.*	13
7.	*Qui non ſecundum legem &c. vitæ diſſolubilis.*	187
7.	*Talis decebat, vt eſſet nobis pontifex &c. apud aquas contradictionis.*	461

8.	*Capitulum autem super ea &c. & non homo.*	*pagina*	192. 138
8.	*Gratia Dei pro omnibus &c. gustauit mortem.*		201. 239
8.	*Talem habemus Pontificem &c in sublimibus.*		463. 811
9.	*Si enim sanguis hircorum &c. Deo viuenti?*		101
9.	*Ascendit,, vt appareat nunc vultui Dei pro nobis.*		186. 940
9,	*Christus autem assistens &c. redemptione inuenta.*		193. 630
9.	*Semel mortuus est &c. in salutem.*		643
10.	*Sacrificium & oblationem noluisti &c.*		938
10.	*Irritam quis faciens &c. contumeliam fecerit.*		102. 162. 649
10.	*Ideo ingrediens in mundum &c. voluntatem tuam.*		128
10.	*Et alij plures facti sunt sanctific.*		162
10,	*Obtulit autem seipsum &c. in sempiternum.*		673
12.	*Crucem sustinuit confusione contempta.*		19
12.	*Videte ne recusetis &c. sed & cœlum.*		102
12.	*Ideoq, & vos &c. Dei sedet.*		139
13.	*Iesus Christus hodie & heri idem & in secula.*		64. 102. 723. 292
13.	*Propter quod & Iesus &c. passus est.*		128. 926

EPIST. IACOBI.

1.	*Nolite errare &c. à Patre luminum.*	104
1.	*Omne datum optimum &c. Patre luminum.*	125
1.	*In multis offendimus omnes.*	679
1.	*Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis &c.*	808
2.	*Sicut fides absq, operibus mortua est.*	452
4.	*Vnus est legislator & Iudex.*	85
4.	*Subditi igitur estote Deo, resistite autem Diabolo.*	104
5.	*Qui conuerti fecerit &c. multorum peccatorum.*	81

I. PETRI

1.	*Petrus Apostolus Iesu Christi &c. & pax multiplicetur.*	104
1.	*Benedictus Deus & Pater &c. conseruatam in cœlis.*	104
1.	*De qua salute inquisierunt &c. Spiritus Christi.*	105
1.	*Qui per ipsum fideles estis &c. & spes esset in Deo.*	121
1.	*Scientes quod non corruptibilibus &c. & incontaminati.*	125
2,	*Multorum iniquitates in corpore suo pertulit super lignum*	16. 925
2.	*Peccatum non fecit &c. in ore illius.*	44. 173
2.	*Quæ est gratia si peccantes &c. vestigia eius.*	188
2.	*Genus electum &c. lumen suum.*	680

2. *Lapidem, quem reprobauerunt &c. anguli.* pagina 961
3. *Melius est vt benefacientes si voluntas Dei.* 46
3. *Quia Christus semel &c. incredduli fuerant aliquando.* 129
3. *Semel pro peccatis nostris mortuus est &c. viuificatos autem Spiritu.* 358.
3. *Parati sitis semper &c. fidei rationem.* 454. 718.
3. *Subingressi enim sunt homines &c. Christum abnegantes.* 467
4. *Christo pro nobis in carne passo &c. Qui etiam proprio Filio &c. & tradidit illum.* 77. 232. 129. 653.

II. PETRI

1. *Curam omnem subinferentes &c. Christi cognitionem.* 3
2. *Fuerunt autem & pseud. &c. Dominum negant.* 105

I. IOANNIS.

1. *Quod fuit ab initio &c. & apparuit nobis.* 37. 66. 121
1. *Filioli hæc scribo vobis &c. pro peccatis nostris.* 641. 926
2. *Et vos vnctionem habetis &c. uos doceat.* 8. 13.
2. *Ipsa vnctio docet vos.* 8
2. *At quis mendax est &c. & Patrem habet.* 38
3. *Et hoc est mandatum eius &c. Iesu Christi.* 121
4. *Quoniam multi pseudoprophetæ &c. & nunc in mundo est.* 34
4. *Deum nemo vidit vnquam.* 85
4. *In hoc cognoscitur Spiritus &c. & nunc in mundo est.* 122
4. *Et nos vidimus &c. & ipse in Deo.* 122
5. *Scimus quoniam Filius Dei venit &c. & vita æterna.* 68. 105
5. *Omnis qui credit &c. ex Deo natus est.* 122
5. *Quis est qui vincit mundum &c. & hi tres vnum sunt.* 122
5. *Ipse est, qui venit &c. Iesus Christus.* 123
5. *Si testimonium hominum &c. de Filio suo.* 123

EPIST. IVDAE.

1. *Vos charissimi memores estote &c. in impietatibus.* 48
1. *Omnem solicitudinem faciens &c. Christum negantes.* 105
1. *Hi sunt, qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes.* 190

APOCALIPSIS.

3. *Ecce ego sto ad ostium &c. & cœnabo cum illo.* 645
18. *Quomodo Babylon illa magna repente corruit.* 888

INDEX
RERVM, VERBORVM
AC SENTENTIARVM
in omnes operis huius Tomos.

A.

Adoratio.

Christus nõ vt merus homo; sed vt homo Deus adoratur. 54.73

Apostoli vbiq; Christum vt Deũ adorant. 56

Christus adorat, & vicissim adoratur. 56.163

Christus ab Angelis adoratur, etiã in ea forma, secũdùm quam ipsis minor est. 160

Christus vna adoratione colitur & honoratur. 244.673

Homo nõ coadoratur cum Verbo, sed homo Deus vna adoratione adoratur. 656

Vnum adorat cęcus à natiuitate, vnum Apostoli, vnum homines, & Angeli. 657

Dei Verbum adorabile etiam cũ corpore, sed non secundũ corpus. Tom. 6. ca. 1.

Nestorius hominem vnà cum Deo adorat, adorandumque prædicat. 720

Anathematismus.

Anathematismi Cyrilli XII. fol. 243. assignanti à fol. 665. vsque ad fol. 677. declarantur, & explicantur.

Quo consilio Cyrillus Anathematismos contra Nestoriũ ediderit. 665

Anathematismi Nestorij Cyrillianis ex aduerso quasi oppositi. 448

Anathematismi Cyrilliani ab Orientalium calumniis vindicãtur. à fol. 783. vsq; ad 811.

Iidem illi Anathematismi à virulẽtis Theodoreti morsibus asseruntur. à fol. 814. vsque 858

Angeli.

Christus homo Angelos condidit, sed non vt homo. 101

Christus prout homo patibilis Angelis cedit: Ac in ea interim forma, secundùm quã ipsis cedit, ab ipsis adoratur. 160

Angeli Christum natum adorare iussi. 936

Cur Christus Angelis in cęlo suę passionis vestigia & insignia ostendere voluerit. 928

Quo sensu Christus Angelorum excellentiæ cedere dicatur. 161

Angeli in cœlo incruenta laudũ sacrificia Christo offerunt. 187

Quid Angeli cum Iacob lucta, coxaque eiusdem Iacob claudicans designârit. 460. 876
Angelis probrosum non est hominibus ministrare. 884
Cur incarnationis internũtius, Gabriel sit appellatus. 884

Anima.

Corpus Christi anima rationis compote perfectum. 83
Quid proprium animę, quid itẽ carni. Tom. 6. cap. 1
Vt corpus & anima Dei sunt, ita vtriusque munia Deo tribuuntur. Tom. 6. cap. 1

Apollinaristæ.

Apollinaristarum hæresis. 31
Apollinaristæ de naturarum in vnam hypostasin, vnione, deq; Christi vnitate à Catholicis nõ dissentiunt. 41
Apollinaristæ Christum ex sola carne & Verbo compositũ asserunt. 43
Apollinaris ab vniuersa Ecclesia hæreticus ac schismaticus habetur. 281
Quis fuerit Arrij, Eunomij, & Apollinarij scopus. 793

Apostolus.

Quando Dei Verbum Apostoli nomen sortitum. 668
Cur Orientales incarnatum Dei Verbum Apostolum, aut Ponficem nominari nõ sustineant. 808
Si Dei Verbo turpè non fuit, hominem fieri, nec turpè quoque ipsi erit Pontificem vel Apostolum appellari. 810

Athanasius.

Athanasij Episcopi Alexandrini Encomium. 4. 269. 623. 697
Ex Athanasio sua confirmat Cyrillus. 77
Athanasius precibus suos Ecclesiaq; hostes debellat. 622
Quę Athanasio ab aduersariis falsò calumniosęq; imposita. 697
Athanasij epistola ad Epictetum ab hæreticis deprauata. 713. 726
Athanasij scriptum in eos editũ, qui Verbum assumpto corpori consubstantiale dicunt. 728

B.

Baptismus.

Baptismi gratia per Christũ cõfertur. 60
Baptizamur in Christum, tanq; in Deum. 181
Baptismus obstaculũ non ponẽtibus confert gratiam. 185
Ex æquo in trium personarũ nomine baptizamur. 200
Mortale id omne est, in cuius mortem baptizamur. 201
Vt in vnum Patrem, ita in vnum quoque Filium baptismo initiati sumus. 673
Forma baptismi. 773

Carbo.

Quid designârit carbo ignitus, quo Esaiæ labium Angelus tetigit. 632

Caro.

Christi caro Verbo vnita, corrupi non potest. 45

Christi caro viuificandi vim ex Verbo, cui hypostaticè vnitur, trahit. 119.240.245.675

Caro Christi nostræ consubstãtialis. 79

Christus suam nobis carnẽ impertit in cibum. 124

Carnis & Spiritꝰ pugna per Christum dirempta. 130

Modus quo carni & sanguini cõmunicamus. 161

Idem est dictu, Verbum in carne apparuisse, & carnem factũ esse. 667

Scripturæ carnis vocabulo totũ hominem passim designãt. 671

Carnem fieri idem est secũdùm Orientales, quòd in carne habitare. 783

Orthodoxis nõ est idẽ, carnẽ fieri, quod in carne habitare. 784

Quid sit carnaliter parere, vel nasci. 784

Caro Dei adoranda. 800

Character.

Diuinus character non in re aliqua corporea, sed in virtute & gloria est positus; fuitque is in Christo apprimè exactus & lucidus. 57

Character, quo Christo conformamur, non est quid corporeum, aut sensile. 60

Christus.

Christi nomen vnde desumptũ. 8.12.66.625.

Nomen hoc Christus vbique incarnatum Dei Verbum denotat. 98

Vt homo ex corpore & animo, ita Christus ferè ex Diuinitate & humanitate constituitur. 10 50.52.58.207.631.651.

In Christum, alia secundùm Diuinam, alia secundùm humanã naturam conueniunt. 14. 51. 174.241.363.

Verbum carne exutum Christus dici non potest. 15

Baptista Ioannes Christi Diuinitatem Iudęis annuntiabat. 16

Christus homo non erat nudum Dei instrumentum, sed homo Deus. 15.17.157.165.244.670

Anathema istuc neganti. 244

Ingens inter Christum & Moysen interuallum. 17

Christꝰ Deus. 18.53.55.67.79.83. 131.145.151.206.244.646.873.

Confutatur eorum hæresis, qui Christum phantasticum corpus sumpsisse mentiebantur. 32. & sequent. vide Verbum.

Christus simul Vnigenitus & Primogenitus, sed non eadem ratione. 41.53.100.143.655.

Christus non animam solùm, nec corpus tantùm; sed quo vtrunque curaret, vtrumque assumpsit. 44
Christus carne carnem, anima animam redemit. 45
Christus apud inferos Euangelistam egit. 46
Quid Christus prædicârit in inferno. 773
Cur Christo patiente & morente tot miracula euenerint. 918
Cur Christus in stabulo natus, reclinetur in præsepio. 955
In vno Christo simul vnitas obseruatur & dualitas. 48
Quæ Christo tribuuntur, ea in nullam rem creatam conueniunt. 51
Scripturæ modò de Christo loquuntur, tanquam de puro homine; modò tanquam de solo Deo. 52.240
Christus adorat, & vicissim adoratur vt Deus. 56.58.163.656
Christus Patri per omnia æqualis. 57
Per Christum omnia condita & instaurata. 63.91.101.137
Opposita prædicata Christo verè tribuuntur. 78.464
Quomodo Christus heri & hodie, & in secula semper idē. 102
Quòd Christus est vita & viuificus. 119.123
Quòd Iesus vnus sit Dei Filius & Dominus. 130
Quo sensu Paulus Christum secúdùm carnem exuscitatū ampliùs non cognouerit. 133.134
Christus naturalis rerum omnium Dominus: idem & hæres quoque est. 137
Christus lapis offensionis, & petra scandali. 145
Christus caput & principium de principio. 158
Quomodo Iesus crescebat sapiētia & gratia. 165.640.655
Christus vt homo, quædam nescire dicitur. 167
Quomodo Christus caput Ecclesiæ, Primogenitus mortuorum. &c. 171.834.645
Quomodo plenitudo Diuinitatis corporaliter habitârit in Christo. 171
Quid sit habitare corporaliter in aliquo. 172.238
Christus experimentali notitia proficiebat. 186
Christus bifariam cœlos penetrauit. 186
De eo, quòd Christus gloriā accepisse scribitur. 195
Cur Christus aduocatus & propitiator appellatur.
Cur itē Patris dextera, & omniū opifex. 198
De eo, ψ Christus per paternam virtutē resurrexisse dicitur. 198
Quomodo Christus fuerit infirmatus. 202

Chri-

Christus peecatũ appellatus. 925
Quid sit Christum cõfiteri, quid item eundem negare. 911
Christus ea omnia assumpsit, quę ad corporis & animæ integritatem pertinent. 203
Quod Christus verus sit Deus, etiamsi Filius hominis appelletur. 206
Iudiciaria potestas Christo propria. 207
Christus non est diuisus, aut geminus, sed vnus, & indiuisus. 237.238.667.
Errant, qui propter inaspectabilem, aspectabilem adorant. 239
Anathema illis, qui hypostases secernunt in Christo. 244
Quomodo Christus non agnoscat Patrẽ, vel matrem, vel fratres: Et quomodo filius hominis venerit ad antiquum dierũ ex Danielis vaticinio. 462
Quid est Christus. 624
Cur inunctus, & quo sensu. 625
Quot, & quibus ratiõibus Christus dicatur Emmanuel. 626
Popul° Christi, cur vocemur. 627
Quomodo vnus Christus? 629
Diuinitatis Christi testimonia decem. 646
Diuinitatis & humanitatis Christi adumbrationes in Leuitico. 64. 655.
Quæcunq; de Christo prædicãtur omnia & singula Dei erant, sed non solius Dei omnia. Tomo 6. cap. 1.
Venusta attributorũ Christi antithesis. 16
Si Christi corpus cœleste esset, Virgo mater Deipara dici non posset. 710
Qui Christus appelletur homo è cœlo. 722
Triplicis ordinis voces Christo tribuuntur. 722
Vtraque Christi natiuitas intellectum nostrum excedit. 771
Christus per proprium Spiritũ, & corpus patrauit signa. 839
Corpus Christi nostris corporibus cognatum & consubstantiale. 853
Christus corpus suum viuum & vegetum conseruare potuisset, si voluisset. 856
Quæcunq; de Christo prędicantur, omnia & singula Dei erant; sed non solius Dei omnia. 862

Clerici.

Clericis, ne sacra prophanẽtur, vi interdum vti licet. 755

Celestinus.

Vide Romanum Pontificem.

Concilium.

Vide verbum Synodus.

Consuetudo.

Cõsuetudo vim legis habet. 442

B. Cyrillus.

Lupo vlulante Cyrillo pastori tacere non licet, 23

Cyrillo

Cyrilli fortitudo. 3. 215. 220. 250. 274
Cyrillus seditionis falsò accusatus. 209. 224
Cyrillus non suam iniuriam; sed fidei integritatem vindicatam cupit. 215
Cyrilli parænetica, tanquã Catholica, totius Synodi sententia approbata. 325
Cyrillus in Nestoriana causa Roman. Pont. Vicarius 400
Cyrillus cum Nestorio & Memnone in vincula coniectus. 529. 603
Ægyptij nomine per contemptum designatur Cyrillus; verùm à Nestorianis. 525. 548. 512
Cyrilli educatio. 564
Cyrillus & Memnon à Nestorianis iniustè indictaque causa exauctorati. 524. 486
Cyrilli & Memnonis exauctorationem recipit Cæsar; sed malè informatus. 515
Cyrillus & Memnõ insontes declarantur. 569
Schismaticorum sententia contra Cyrillum & Memnonem, nulla decernitur. 570
Fidei Cyrilli testimonium perhibet Oriens & Occidens. 614
Amplissima Cyrilli laus. 616. 622.
Cur Ioannes Antiochenus Cyrillo infestus. 694
Cyrilli fides ab vniuersali Synodo laudata. 695
Cyrillus Patrum vestigiis vbiq; insistit. 712
Multæ erroneæ opiniones Cyrillo per calumniam attribuũtur. 725
Varij Cyrilli cõmentarij & epistolæ. 730
Cyrillus perinde contra Nestor. ac contra venenatum serpentem depugnat. 869

D.

Deus.

Deus rectè mortuus perhibetur, etiamsi sola illius humanitas mortem subierit. 19
Semel Deo dedicata & cõsecrata, in profanos vsus verti non debent, nec iurè verti quoque possunt. 753
In afflictione tutissimum perfugium Deus. 764
Cur Deus vota nostra nõ statim semper audiat. 765
Solus Deus operum suorum rationem nouit. 874
Quid Deum patibilem effecerit. 893
Deus in operibus suis non tenetur legibus naturæ. 949
Deus vir appellatus, propter naturæ nostrę susceptionem. 944

Desertum.

Quomo-

Quomodo Christus in desertũ ductus. 184
Christus in deserto non agebat vitam humanam, aut corpoream; sed planè cœlestem & spiritalem. 185

Diabolus.

Diabolus ab improbitate nunquam feriatur. 731
At nunquam tamẽ contra Christum prævalet. ibidem.
Hæresum parens Cacodæmon. 681
Diaboli inuidia Christi gratiam vincere non debuit. 802

Diuinitas.

Neque ascendit, neq; descendit, secundùm se diuinitas. 46
Diuinitatis natura latè omnia implet. 164
Diuinitas & humanitas Christi per passerculos in Leuitico adumbratæ. 654.655
Quid sit Diuinitatem corporaliter inhabitare Christũ. 171.913
Tota Diuinitas in omnibus, & extra omnia. 903
Perinde verè se habet Diuinitas ad omnia, vt vox docentis, vel declamantis ad auditores. 903

E.

Ecclesia.

Ecclesia Romana Alexandrinæ præponitur. 261.271.274
Quemadmodũ & Antiochenæ ex Apostolica ordinatione. 559
Totius Ecclesiæ caput Romanus Pontifex. 394
Fertilis vinea Dei Ecclesia. 766.
Vna eademque est cœli terræq; Ecclesia. 767
Imperiũ Christi Ecclesia, vt quã humeris suis baiulet. 907
Fornax Babylonica figura Ecclesiæ. 911

Emmanuel.

Qualiter intelligi debet Emmanuel. 626
Quomodo vnus est Emmanuel. 630
Quot & quibus rationibus Christus dicatur Emmanuel. 627
Emmanuel verus Deus. 665
Quid sit Emmanuel. 913

Episcopus.

Ardua res est, etiam perfectis, cũ dignitate Episcopale munꝰ administrare. 761
Metuẽdum recèns ad præsulatũ assumptis, ne Satan ipsos subuertat, variisque calamitatibus ac incommodis afficiat. 764.
Pastor si Diuina luce destituatur, difficulter alios illuminauerit. 766
Episcopi debent interesse Synodis. 287

Euangelium.

Euãgeliũ orbi annuntiatum, est fides in Christum. 148.149

Summa,& quasi caput Euangelij est fides in Christum. 86

Excommunicatio.

Romanus Pontifex excommunicat Nestorium. 257.273
A Nestorio iniustè excommunicatos, Pont. Roman. in integrũ restituit. 251
Excommunicationi trinam admonitionẽ præmittit Pont. 257
Excommunicatione vsa est Synodus Romana contra Nestorium. 235
Excommunicatus olim Paulus Samosatenus. 222
Excommunicatus iure excommunicare nequit. 273
Nestorius Episcopali dignitate priuatur. Idem à Patribus Con. excommunicatur. 374
Ampliùs ducenti eiusdem exauctorationi subscribunt. 416.422
Anathematismi Cyrilli & Concilij Ephesini in Nestorium. fol. 243.665.
Explicantur anathematismi Nestorij Cyrillianis ex aduerso quasi oppositi. 448
Legitimè excommunicatus absoluere nequit. 501
Citra causam cum excommunicatis communicans, excommunicationem incurrit. 501
Causæ, cur Schismatici ici ad cõmunionem non videantur admittendi, graues & multæ. 582
Excommunicatur Joannes Antiochenus. 587.592.601
Tres graues causæ, propter quas Orietales anathemate percussi. 592.606
Conditiones, quibus præstitis, Orientales ad communionem admitti queant. 606

F.

Fides.

Fides recta, est Spiritalis vitæ basis. 3
Quod vniones capiti, hoc fides menti. 29
Fides in Christum eximiam parit mercedem. 59.68
Fidei obiectum Christus Deus. 121
Quòd fides in Christum, tanquã in Deum tendat. 144
Fides per Apostolos & veteres Patres ad nos peruenit. 292
Nulli fas est, aliud fidei Symbolũ conscribere aut cõponere. 425
Eorumque pœna, qui aliud recipiunt. ibid.
Fides animæ anchora. 619
Fides in Christum, veterum religione potior. 649
Fide violata, vinculum pacis nostrę rumpatur necessum est. 683
Fides non est vnius loci, sed vrbis & orbis. 767

Filius,

Inaspe-

Inaſpectabilis Dei imago Filius. 170
Anathema illis, qui alium matris Virginis, alium Dei Patris Filium eſſe dicunt, 223
Quomodo Filius in Patre, & hic viciſsim in illo. 652
Qui cum Iacob luctabatur, Dei Filius erat. 456
Oĩa Filio cum Patre communia, præter paternitatem. 674
Quid ſit natura irę filiũ eſſe. 790
Dei Filius appellatus Verbum, ad deſignandum impatibilem illius generationem. 899

G.

Gratia.

Per gratiam Chriſto conformamur. 81
Gratia & ſapiẽtia quomodo creſcebat Ieſus. 165
Chriſti gratiã, qua ornatus erat, non ab alio petebat, ſed à ſemetipſo. 166
Non facilè cadunt, quos Diuina gratia ſuſtentat. 464
Gratis vberior gratia obuenire ſolet. 894

H.

Hæretici.

Hæretici, aut Scripturas deprauant, aut præpoſterum ſenſum detorquent. 30. 265
Hęreticorum ars in tegenda falſitate. 75
Radix nouarum hæreſum inanis gloriæ cupiditas. 265
Aduerſus hæreticos animandus eſt Magiſtratus. 285
De Diaboli ſorte ſunt hæretici omnes. 290
Hæreſis tempeſtatis æmula. 906
Hæretici ſuam iactant iuſtitiam. 296
Inferorum portæ, hæreticorum ora. 297
Hæreſis inſtar flammæ recta dogmata abſumit. 421
Hæretici Nicenæ fidei Symbolũ recipiunt; ſed falſa interpretatione eius ſenſum peruertunt. 424
Hæreticos paſtores etiam ſubditi reprehendere poſſunt. 428
Seueritas in hæreticos. 440
Libri hæreticorũ dãnantur. 440
Impp. decreto incendio addicuntur; ne errandi occaſionem vulgus inde capiat. 738
Seueriſsimum contra Neſtorij tractatus edictum. 740
Hæretici libri aliud nihil, quàm exitium lectori pariunt. 740.
Iidẽ animæ iudicium occæcant.
Hæretici & Schismatici nihil iuris habent in Orthodoxos. 556
Viæ hęreticorum ad barathrum præcipitem agunt. 619

Hæresis per impudētem mulierem designata. 620
Hæreseos fundamētum mendacium, parens Cacodæmō. 681
Hæretici peruertunt Scripturas, & deprauant Patres, & ex vtrisque erroris sui præsidium quærunt. 713
Non quicquid hæretici dicunt, hæreticum, aut fugiendum est semper. 727
Lætandum de hæretici conuersione. 733
Qui piè sentire & viuere volunt, abstinent à profanis hæreticorum dogmatibus, vel certè ea impugnant. 782
Hæreticos oppugnare, non tueri, Christiani hominis officiū est. 782
Quiduis potiùs subeundum, q̄ hæreticos impunè sinere grassari. 809
Hæretici igne, terręque hiatu cōpescendi. 889
Ecclesia hactenus cōseruata per obstinatorum hæreticorū abscisionem. 891
Hæretici virus suum callidè, ne deprehendantur, tegunt. 217
Hęretici probare nituntur, quod nemo inficiatur. 217
Periculosū est homini hæretico, etiamsi veniā petat, fidere. 402
Hæretici conficitiis literis fucū simplicibus faciunt. 947

Homo.

Homo est domiciliū cœlo ipso multis partib⁹ Deo digni⁹. 901
In hominis constitutione mirū artificium. 901
Homo cæteris animantibus dominatur. 901
Magna varietas & artificis industria conspicitur in hominis oculo. 898
Homo ad Dei imaginem creatus, sortitus est liberum arbitrium, estque suorum operum Dominus. 902
Homo è terra formatus, ne honoratus insoleſceret &c. 902
Homo cur è paradiso exactus. 892
Homo nulla necessitate adactus ad bonum vel malum fertur, sed liberè. 954

Iesus.

Vis & impositio nominis Iesu Diuina. 53
Nomē hoc Iesus Verbo post incarnationem accesit. 64. 147
Quid est Iesus.

Imagines.

Nicephorus Patriarcha Constātinopolitanus pro venerabilium imaginum cultu, allegat Synodum septimam. Idem earum adorationem iam inde ab initio Ecclesiis traditam, asserit. Addit Diuorum effigies æquè venerandas esse, atque viuificæ crucis iconem. 776

Impe-

Imperator.

Diuinæ celsitudinis vmbra quædam, & quasi simulachrum est maiestas imperatoria. 26
Imperatoriæ maiestati terrena omnia cedunt. 27
Imperij stabilimentum & basis vera religio, ardensq; in Deum pietas. 27. & sequentib.
Omnis oratio laude excellentiaq; Imp. Theod. inferior. 70
Nullum studium, nullum laborem, aut molestiã pro Dei Ecclesia detrectat Theodosius.
Theodosius Augustus maximi facit Sacerdotes. 612
Theodosius in cultu diuino munificentissimus. 687
Idem pietatis & veritatis apprimè studiosus. 688. 734. 736
Veteres Impp. templum ingressuri arma diademaq; ponebãt, & extra chorum consistebant. 756

Incarnatio.

De Christi incarnatione clarè differere res est non parum ardua. 30
Variæ de Christi incarnatione hæreses. 30. & seq.
Aspectabilitas, & inter homines conuersatio, non fuit tota incarnationis causa. 43
Imperscrutabile incarnationis Sacramentum fide honorandum, non curiosis quæstionibus ventilandum. 47. 863. 874
Verbo propter incarnationẽ nihil dignitatis ademptũ est. 54. 55. 72.
Oportuit Christũ incarnari. 125. 126.
Præcipua incarnationis causa, Dei benignitas, & misericordia. 162
Magnum pietatis mysterium offertur in Verbi incarnatione. 181.
Pater Filio propter incarnationem nihil ademit, quod antea possidebat. 170
Cur Dei Filius carnẽ assumpserit. 243. 672.
Deus incarnationis mysterio industrios artifices æmulat⁹. 361
Modi incarnationis perelegans explanatio. 365. 651
Vt in Trinitatis mysterio est alius & alius, non etiam aliud & aliud: Ita in incarnationis Sacramento est aliud & aliud, non alius & alius.
Incarnationis figuræ. 632. 633. 634. 641. 642. 643. 652. 654. 895.
Multis modis conueniebat Verbum incarnari. 636
Sola inhabitatio sat non est ad statuendam Verbi incarnationem: Aliãs enim Verbum, & reliqua

liquę quoque perſonæ ſæpiſsime incarnatæ eſſent. 649
Incarnatio & in humanatio nullam in Verbo mutationem ponunt. 650
Si ſecundùm ſolam voluntatum conſenſionē (vt Neſtoriani fingunt 658.) facta eſt verbi & hominis vnio, nulla facta eſt incarnatio. 659
Refelluntur, qui incarnationis myſterium in purum rationis ens transferebant. 660
Circa incarnatiois myſterium quæſtiones perbreues explicatæ. 863
Comprimendi & execrandi, qui mixtionē in incarnationis myſterium inducunt. 711
Incarnari non eſt in carnem verti. 784
De Verbi incarnatione Symbolū à Patribus Antioch. aduerſus Paulum Samoſaten. editū. 865
Cur Iudæi & Græci incarnatiōis myſterium derideant. 883
Verbi incarnatio multis Smbolis antè adumbrata. 896. vide paulò antè Incarnatiōis figuræ.
Non quærendū quomodo Deus factus ſit homo; ſed factum eſſe ſimpliciter credendum. 898
Appoſitum exemplū ad declarandū Verbi incarnationē. 900

Ioannes Bapt.

Ioannes Prophetæ munus obiit intra matris viſcera adhuc hærens. 115
Chriſtus Ioanne prior nō ſolùm dignitate, ſed ſubſiſtēdi quoq; ratiōe, vt Deus eſt. 65. 140. 463

Ioannes Euangeliſta.

Ioannis Apoſtoli reliquiæ Epheſi Venerabiles. 301
Ioan. Euang. & Deipara Virgo Epheſiorum ciuitatem incoluerunt. 422
Maxima veterū erga S. Ioan. Euang. reliquias deuotio ac pietas. 482
S. Ioan. Euangeliſtæ Baſilica hæreticis occluſa. 522
Illuſtre ſcriptorū D. Ioan. Euan. elogium. 867
D Ioan. illuſtre ſydus, ſed non omnibus. ibid.
Ioan. Euang. primus Epheſiorū Epiſcopus. 893

Ioannes Chryſoſtomus.

D. Ioan. Chryſoſt. laudatur. 264

Iugum.

Iugū Chriſti, eſt Chriſti lex. 108
Hęretici ſuauc Chriſti iugum excutiunt. 872

L.

Lapis.

Quid deſignârint quinq; plani lapides, quibus Dauid ſtrauit ſuperbum Goliath. 870

Lex

Lex.

Christus diuersa ratione supra legem, & sub lege erat. 110
Iugũ Christi est Christi lex. 108
Legem promulgaturus Deus, cur' inspecie ignis descenderit supra montem Synai. 875

Liber.

Libri hæreticorum damnantur. 440. 750.
Tractat° est libri Nestorij Impp. decreto incendio addicuntur. 738.
Simplices librorum hæreticorũ lectione facile inficiuntur. 738. 740. 750.
Seueriſimũ contra Nestorij tratatus edictum. 740
Imperatorio edicto omnes Porphyrij libri addicuntur Vulcano. 749
Grauiſsima & piiſsima Impp. sanctio contra libros hæreticos. 749

M.

MARIA.

Arrianizant, qui Virginem matrem Deiparam esse negant. 6
Absurdè quæritur, an Virgo diuinitatem pepererit. 9
Ex sacra Virgine Deus & homo simul ortus est. 13
Verè Virgo Deipara est. 21. 73. 77. 279. 284. 307. 308. 360 363. 706. 882. 908. 915.
Maria non egebat legalibus sacrificiis, aut expiationibus. 78
Virgo mater cum Paradyso collata, multis partibus eo potior censetur. 948
Qui Virginem Deiparam nenegant, duos Christos & Filios somniant. 73
Mater Virgo perpetuã Deo Virginitatem conseruauit. 143
Totus Oriens & Occidens Mariam Deiparam profitetur. 213
Synodus Nicæna Virginem matrem Deiparam definit, etsi vocis huius non meminerit. 217.
Qua ratione moti veteres Virginem matrem Deiparam appellârint. 227
Quare Nestorius Virginem matrem, nõ Deiparæ, sed tantùm Christiparæ nomine cẽseri voluerit. 231
Virgo mater Deipara, & quo sensu isthuc sit. 243
Anathema istuc neganti.
Virgo vt quibusdam placet concepit, priusquã expresum consensum edidit. 358
Mariæ templum. 412. 419. 877
Non minus Deum decet Virginem inhabitare, quàm Virginem formare. 425

Ioan. Euangelista & Deipara Virgo Ephesiorum ciuitatem incoluerunt. 422
Cur Verbum matrē, ex qua natus, cōseruauerit Virginē. 771
Nestorianizant, qui Virginē matrem hominiparā appellāt. 518
Deiparæ Mariæ illustres tituli & prærogatiuæ. 877. 882
Maria veneranda. 881.
Maria offert absolutā castimoniæ sanctitatisq; materiam, iustamque fœmineo generi gloriationem. 882
Maria Virgo in partu. 883. 887. 896. 948. 949.
Peperit, vt matribus mos est. 912
Maria rubus ardens citra corruptionem. 896

Mediator.

Quomodo Christus sit Mediator per fidem. 147
Verbum per humanam naturā factum est mediator & reconciliator. 196

Miracula.

Euidens diuinæ potestatis argumentum miraculorum patratio. 15. 88
Cōstat per multos Sanctos multa stupenda miracula edidisse. 152.
Miracula fidem conciliant. 641
Christus propria virtute miracula edebat. 673. 674
Quid propriè sit signum vel miraculum. 898

Monachi.

Monachos quales esse deceat. 3
Monachorum ad Theodosium & Valentinian. Impp. supplicatio. 291.
Illustre Monachi cuiusdam stratagema. 294
Monachos afflixit Nestoriꝰ. 294
Monachi pro Christi honore zelosi. 302. 406.
Monachi & seculares à Cōciliis remouendi. 311
Vt, qui idiotæ essent. 527
Monachorum Archimandrita Dalmatius 48. annos pietatis studio recluſ, extra monasterij sui septa, pedem nunquam extulerat. 406
Monachorū turba antiphonarum & psalmorū modulationi intenta. 407
Monachi Dalmatij apud Impp. auctoritas. 408
Imp. Dalmatij precibus se commendat. 409
Monachorum vita Deo consecrata. 410
Nicephorus aulicæ vitæ pertæsus, monachatū cōplexus. 762
Idem solitariæ vitæ studio circa Propontidis regionem asperā rupem occupat. 763. Inde ad Constant. sedem inuitus, multumque reclamans protractus. 764.

Monasteria.

Templa

Tẽpla & Monaſteria excitat Pulcheria Regina. 71

Mors.

Ad noſtram liberationem morte opus erat. 20
Vt homo rectè mori dicitur, etiamſi potior illius pars non intermoriatur: Ita Deus rectè mortuus perhibetur, etiãſi ſola illius humanitas mortem ſubierit. 19
Nullius Sancti mors humanum genus ſanare poterat: Mors Chriſti vniuerſum debitum à nobis cõtractum excedebat. 74. 127. 159. 162.
Cur Chriſtus mortuus? 77. 242.
Legi Moyſi mori, eſt vmbris veritatem anteponere. 96
Mortui, hominib⁹ mortui ſunt, non Deo: Deo enim viuunt omnia, quæ quandoque victura ſunt. 118
Mors vitæ inſultãs regnum amiſit. 179. 239
Mors opus Diaboli. 179
Quid Chriſtus ſua perpeſsione & morte nos docere voluerit. 188. 190
Omne miraculum excedit, impatibilem Deum morte potuiſſe teneri. 365
Morte Chriſti homini conciliatur immortalitas. 885

N.

Natura.

Si Diuina natura tranſire poſſet in humanam ſubſtantiã, poſſet & hęc viciſsim in illã tranſire. 36
Naturarũ in eandem hypoſtaſin concurſus, quid efficiat. 62
Naturæ in Chriſto, neque mutatæ, neque inter ſe confuſæ ſunt. 68. 226
Humana & Diuina ex æquo in Chriſtum conueniunt. 166

Neſtorius cum aſſeclis.

Neſtoriani Mariæ Filium, non Deum natum; ſed propter illuſtres virtutes Deum factum volunt. 81
Omnes Eccleſiæ ob Neſtorij impietatem turbatæ. 214. 219
Neſtorianorum ſcopus eſt duos Chriſtos cõſtituere. 218. 263. 356.
Neſtorij doctrina vel hoc ſolo nomine de integritate ſuſpecta, inquit B. Cyrillus, quia noua. 218. 219
Neſtorius Virgini matri, nihil cum Deo vult eſſe commune. 219. 273. 275. 279. 356. 366.
Neſtorius hæreticus; vt qui eadem omnino, quæ Paulus Sa-

mosatenus ante centũ Sexaginta annos à Catholicis Episcopis anathemate docere ac sapere conuincitur. 222
Nestorius vnde probârit Virginem matrem non Deiparam, sed Christiparam appellandam. 231
Nestorij epistola & doctrina. 229
Nestorius maledicus in Christũ. 235. 256. 719.
Idẽ aliis titulis depingitur. 257. 681.
Excommunicatur à Synodo Romana. 325. 276. 414. nisi, quæ prauè docuerat, decem dierũ spatio abiuret. Abiurãdi modus illi præfinitur. 236
Ter admonitus. 257. Vbi non resipuit excommunicatus est. 251. 554.
Nestorius veteri nouoq; Testamento ex æquo abutitur. 279
Nestorius in Cyrillũ armat præstigiatores. 279
Nestorius (vt cæteri hæretici) se solùm sapere, se solùm Scripturas intelligere autumat. 300.
Nestorius (vt hæretici æuo nostro) Synodum adireformidat. 319. 321. Idem legitimè citatus domũ suã, ne vlli ad se pateat aditus, militibus obsidet, 320. 322.
Nestorij ad Cyrillũ antigrapha ab omnibus Cõcilij Patribus hæretica proclamata. 346
Nestorius vult Verbum non esse incarnatum, vel certè non solùm, sed simul reliquas personas. 356
Nestorij errores compendio referuntur à fol. 366. vsq; 374. Quibus in locis videre est, q̃ cõsimili arte hæresiarchæ rationes suas instituant.
Nestorius Episcopali dignitate priuatur, & ab vniuerso Sacerdotum cœtu alienus decernitur. 378
Exauctorationis sentẽtia ad Nestorium transmittitur. 384
Item ad Constantinopolitanos. 386. 418. Epistola hæc, qua ratiõe Cõstantinopolim fuerit perlata. 406
Multis nominibus miser Nestorius. 397
Stupenda Nestorij duritia, mentisque obstinatio. 403
Sex millia Episcoporũ pro fide contra Nestoriũ. 408. ducenti exauctorationi eiusdẽ subscripserunt. 416
Rogatur Impp. vt libros Nestorij flãmis iubeat absumi. 414
Eadem sententia & opera, qua Ephesina Synodus damnauit Nestorium, damnauit reliquos

quos omnes cũ Nestorio facientes. 454. 574.
Nestorij exauctoratio Ephesi p publicos præcones solẽniter promulgata. 472
Damnantur ex instituto, qui cũ Nestorio, vel Pelagio, vel Cœlestio faciũt, aut ab Ephesina Synodo desciscunt. 574. 575
Item qui cum Schismaticis conspirant. 574
Quos Nestorius exauctorârat, restituuntur. 575
Nestorii partes cur quidam secuti. 579.
Nestorius Anthropolatra.
Nestorius ex suis scriptis hæreticus deprehenditur, & vt hæreticus condemnatur. 612
Sacramentarij in Nestorianismũ impingunt. 676
Immanis in horto, hoc est, Ecclesia Christi, draco Nestorius. 869
Nestoriani ex duabus naturis inferunt duas subsistentias. 712
Nestorij bona Ecclesię Constantinop. fisco addicuntur. 736
Decreto Imperiali Nestorianis Simonianorum nomen imponitur. 739. 740
Tractatus & libri Nestorij Impp. decreto incendio addicuntur. 738.
Pœna in Nestorianorũ receptores constituta. 738
Nestorius magus & auarus. 879
Nestorius confertur Iudæis deicidis, eisdemque præfertur. 889.

O.

Obedientia.

De Christi obedientia. 172
Non minus potuit Christi obedientia, quàm Adami rebellio, imò multò plus. 175
Quomodo Christus didicerit obedientiam, ex his, quę passus est. 189

Oeconomia.

Compendio recensentur & cõfutantur errores, qui circa Christi œconomiam extiterunt. 47. & seq.
Qui diuidunt, in Christi œconomia maximas proplexitates experiuntur. 49
Quæ cum Verbi gloria pugnare videntur, ea ad carnis œconomiam referre oportet. 134
Cùm de Christi œconomia disputatur, magna opus esse cautione. 183
Quæ de Verbi Oeconomia veteres orthodoxi senserint. 357.
Breuis & elegans eiusdem ex eorundem sententia explicatio. 357.

Opera.

Verus Christianismus operibus Christiano homine dignis ostenditur. 296
Neq; fides sine operibus, neque opera sine fide beant. 452

Oratio.

Christus orans nostras preces Patri acceptas reddidit. 189
Matutinarum & serotinarū precum vsus. 479
Psalmodiæ vsus. 407
Tota discordia ex Orientalibus Ephesi nata per Episcopi Maximiani preces sedata. 748

P.

Paulus.

Paulus in schola Dei mysterium Christi edoctus. 148
Paulus nos docet, nefas non esse persecutorem vitare, aut eundem formidare. 189
Quomodo Paulus Christū prædicans, visus est Paganis stultitiam loqui. 950

Peccatum.

Peccata condonare solius Dei proprium est. 106. 112. 114.
Graue est peccare, sed grauius, peccatū pœnitentia non delere. 774
Res humanæ p peccatū ad summū discrimen adductæ. 886
Peccatum hominem è dignitatis gradu deiicit. 902
Orig. peccat. 259. 574. 575

Persona.

Perinde quandoque loquimur de vna Christi persona, atque de duabus. 172
Persona Verbi ex Diuinitate & humanitate cōposita. To. 6. cap. 1. & fol. 946
Cur secunda in diuinis persona variis designetur nominibus. 899

Petrus Apostolus.

Petrus Apostolorum Princeps, & caput, fidei columna, & Ecclesiæ fundamentum. 397. 396.
Idem Apostolorum coriphæus & os. 914
D. Petrus per successores suos semper viuit, & fidei controuersias decernit. 396
Mediator ad Deum, & communis Patronus Princeps Apostolus. 780

Pontifex.

Cur Christus Pontifex appellatus. 241. 163
Verbum incarnatum est Pontifex & Apostolus confessionis nostræ. 245

Princeps.

Princeps.

Principes & magistratus nihil, quod cũ Dei honore pugnet, permittere debent. 29
Iniquis Principũ decretis apertè resistendum. 594
Quantum prisci Principes Conciliorum decretis deferrent, suis legibus declarârunt. 596
Vide Imperator & Reges.

Propheta.

Prophetia est donum Dei. 115
Prophetæ Christum Deum verè prædixerant. 117
Salutares fontes Apostoli & Euangelistæ. 155
Animarum medici Prophetæ. 886.

Q.

Quæstio.

A curiosis quæstionibus abstinendum. 4. 251.281
Idque præcipuè pios decet in incarnationis mysterio. 863. 874

R.

Regnum & Reges.

Regni stabilimentum & basis vera religio, ardensq; in Deum pietas. 27.286
Iniuria Dei dissimulata, euertit regna. 29
Vmbra cœlestis regni, regnum terrenum. 679
Rex, reginę, proceres omnes piè erga Virginis partum effecti. 684
Perutile & necessarium regnis, vt è medio tollantur hæretici & Schismatici. 686
Coram Regibus nequaq̃ mentiendum. 692
Non est turpe Regi, si subditorũ suorum causa vili toga se induat. Tomo 6. cap. 1.

Reliquiæ.

Beati Ioannis Apostoli reliquiæ Ephesi venerabiles. 391
Maxima veterum erga Diuorum reliquias deuotio ac pietas. 482
Diuorum reliquiæ, vt quæ salutem & medicinam animo & corpori concilient, honorandæ. 774
Nicephorus Patriarcha Constãtinopolitanus, quid de Diuorum inuocatione, deque eorundem reliquiis, imaginibus, & mausolæis sentiendum sit, luculenter exponit. 774

Resurrectio.

nam virtutem resurrexisse dicatur. 199
Christus per resurrectionem suam in vitæ nouitatē nos trāsformat. 201
Christus tristitiam, quam attulerat Eua, aboleuit per suam resurrectionem. 773
Mundo transelementato, resurgent omnes. 773

Romanus Pontifex.

Quibus titulis Romanum Pontificem exornet Cyrillus.
Pontifex Romanus vices suas in Nestoriana causa committit Cyrillo. 271
Romanus Pontifex excommunicat Nestorium, & ab eo excommunicatos in integrum restituit. 251.257.273
Romani Pontificis solicitudo ad Patriarchatum Constantinopolitanum, & omnes omnino Ecclesias se porrigit. 253.263.270.388
Romanus Pontifex legatos cum literis ad Synodum Ephesinā amandat. 387
Iidem Synodum, vt confirment, rogantur. 398
Ordinarius Diui Petri successor Pontifex Romanus. 396
Synodus à Cœlestino sacratissimo, reuerendissimoque Romanorum Episcopo contra Nestoriū celebrata. 235.276
Nestorius Romanum Pontificē, vt iudicem agnoscit. 236.254. 273.275.284.317
Roman. Pont. sua auctoritate in Nest. vsus, & eius sententiam exequutus est Cyrillus. 247. 281.261. 271. 396
Cœlestini Romanorum Pontificis ad Cyrillum de Nestorio epistola. 24
Constantinopolitanus Cler⁹ de rebus suis refert ad Romanū Pontificem. 254
Quid agēdum docetur. 260.262
Non est nouum illustres quoque personas, filios dici à summo Pontifice. 254
Causæ fidei ad Romani Pontificis cognitionem delatæ. 259
Nil à Romana Ecclesia remotū, nihil censeri debet alienum. 262
Romana Ecclesia omnium Catholicorum, iniustęque oppressorum refugium. 269
Cyrillus à Romanæ Ecclesię sententia decedere nefas putat. 276
Diuturna consuetudo habet (inquit Cyrillus) vt fidei difficultates ad Romanum Pontificē deferantur. 298
Exquiritur Romani Pont. sentētia, cum Nestorióne communicare liceat, an secus. 301
Vetus cōsuetudo habet, vt Apostolicæ

ſtolicæ ſedis diplomata Latinè tantùm ſcribantur,& proponantur. 388
Totius Eccleſiæ Catholicæ caput Pontifex Romanus. 394
Ordinarius Diui Petri ſucceſſor Pontifex Romanus· 396
Apoſtolica ordinatione,& antiqua traditione ſedes Romana præeſt Antiochenæ. 569
Synodus Epheſina, vltimam in Ioann. Antiochenum ſententiam, Romano Pontifici reſeruat. 601
Legati Pontificis Apoſtolicæ ſedis locum obtinent. 601
Integri actorum commentarij, Synod. Epheſ. Romam miſſi. 602
Pios omnes,& præcipuè Epiſcopos,probatos Romanæ religionis myſtas declarare ſe decet. 735
Orientales recõciliationis ſcriptum,Romam ad Xyſtum Cęleſtini ſucceſſorẽ mittũt. 745
Multam fiduciam in Romani Pontificis precibus Nicephorus Epiſcopus Conſtantinopolitanus collocat. 365
Patriarcha Conſtantinopolitanus fidei ſuæ rationem Pontifici Romano reddit. 777
Petit idem informationẽ &confirmationem. 777
Coniectura certa Metropolitanos Conſtant. recèns electos, Romano Pontifici ſuæ fidei rationem reddere,deque Eccleſiæ ſuæ ſtatu ad eundẽ perſcribere conſueuiſſe. 778

S.

Sacerdos.

Soli Deo miniſtrant,& litant Sacerdotes. 88.138
Nobilius eſt noui Teſtaméti miniſterium legalium cultu. 109
Sacerdotes cuiusmodi eſſe debeant. 155.209
Chriſtus non offert aliorum Sacerdotum more. 170
Sacrificium, quod Chriſtus offert in cœlo, ſunt fideles, eorumque fides & preces. 193
Sacerdotes prouidos eſſe decet. 438
Proprium Sacerdotum ac paſtorum munus. 680
Sacerdoti miniſtri Domini. Tomo 6. cap. 3.
Sacerdotum munus pacificare alios. 699
Sacerdotes animarum medici. 890

Sacerdotium.

Sacerdotiũ Chriſti æternum. 163
De Chriſti Sacerdotio. 178.187
Chriſti Sacerdotium multis præſtitit legalium Sacerdotũ miniſterio. 193

Sacrificium.

Incruentum sacrificium, quod obeunt Sacerdotes in Ecclesia, sanctificat. 240
Christus nullum pro se ipso sacrificium obtulit. 675
Qui omnis peccati expers est, nullius indiget sacrificio. ibi.
In Ecclesia offertur sanctum & incruentum corporis & sanguinis Christi sacrificium. 676.958
Cuiusmodi sacrificium Pontifex noster offerat. 811
Soli Verbo, si carne destituatur, non conuenit sacrificium offerre. 811
Sacrificium pro populo oblatum, nomine precum quandoque designatur. 924

Saluator.

Saluatoris nomen Deo propriũ. 103
Cuiusmodi fuerit status ante Saluatoris aduentum. 866

Sancti.

Constat permultos Sanctos stupenda miracula edidisse. 152
Cuiusmodi Sanctorum bellum & arma. 174
Sancti mundi luminaria. 866
Quid prædicârint Sancti. ibid.
Sanctorum vita nõ ita facilè deprehenditur. 870
Sanctorum patrocinium & inuocatio. 773
Diui omnes piè inuocandi. 774

Sanctificatio.

Quicquid sanctificari potest, mutationi suapte natura obnoxium est. 12
Christus suo sanguine emundat, suoque Spiritu sanctificat. 104
De Christi sanctificatione. 178

Scriptura.

Diuina Scriptura sensuum venustate fœcũdi agri speciem prę se fert. 156
Scriptura per partem, exprimit quandoque totum. 650
In fide claudicantes, Diuinarum Scripturarum sensa penetrare non possunt. 921
Scripturarum sensus planus & facilis est bene affectis; impro bis verò, & prauè institutis obscura sunt omnia. 664
Scripturę voce carnis totum hominem designant. 671
Scripturæ cognitio est Sanctorũ ornamentum. 861
Quid sacrarum literarum lectio conferat piis. 874

Serpens.

Serpentis erecti conspectus vita donat veneno infectos. 141
Christus serpentis speciem præ se tulit, sed veneno caruit. 142

Seruus.

Vt seruum demereatur, & capiat

piat, Dominus seruus efficitur. 892
Christus cernebatur vt seruus; operabatur autem vt Dñs. 938
In serui gratiam seruilia quędam obire honorificum est. 903

Spiritus sanctus.

Spiritus sanctus à Patre per Filiũ dimanat in creaturam. 72
Christus accipit spiritum vt homo, confert autem eundem vt Deus. 141. 182
Impertiri Spiritum sanctum Dei proprium est. 198
Spiritus sanctus procedit ex Patre & Filio ex æquo. 199. 242. 843
Quo sensu Spiritus sanctus à Filio accipere dicitur. 242
Spiritus procedit ex Patre, tanq̃ ex fonte. 467
Cur Spiritus deuolârit in Christum baptizatum. 673
Spiritus piis ad Scripturarum notitiã ducatum præbet. 861
Spiritus non est alienus à natura Verbi. 712
Vt se habet humor ad terram plantulis consitam; ita Spiritus sanctus ad hominis mentem. 909

Stella.

Stella ostendit paupertatem, sed pauper hic adducit, diuites Magos. 957
Cuiusmodi fuerit stella, quæ Magos ad præsepium duxit, & cur illis præ cæteris stella apparuerit. 957
Stella, quæ Magos duxit in Bethleem, non fuit è cæteris cœlestibus vna. 957

Sum & est.

Sum & est absolutè positam, aximè in Deum conueniunt. 38
Erat & est termini expertia sunt. 916.

Synodus.

Synodorum auctoritas. 209. 216
Synodi ea solùm ex instituto determinare solẽt, quę pro tempore controuersantur. 206
Ephesinę Synodi PP. cuiusmodi fuerint. 906
Synodus Nicena Virginem matrem Deiparam definit. 217
Insistendum Nicenæ Synodi definitioni. 225
Synodus Nicena vocatur sacra & magna, atque à Spiritu sancto congregata. 236
Ephesina Synodus magnis & grauibus de causis necessaria: 287. Assignatur duplex. 553
Qui Synodis interesse debeant. 287
Causæ cur Synodi cogi haberique conueniat. 287
Ad communem Synodum venire detrectans, malam se causam fouere demonstrat. 288

Pulcherrima ἐυταξία Synodo Ephesinæ ab Imp. Theodosio prescripta. 311.412
Africani (& nominatim Augustinus) Theodosij literis ad Synodum Ephesinam euocati. 375
Synodorum decreta non sunt absolutè firma, nisi Romani Pontificis auctoritate firmẽtur. 394
Ephesinum Concilium, quando incœptũ, & vbi celebratum. 412
Oecumenica Concilia coëunt, ad corrigenda orbis vitia. 442
Christus inaspectabiliter Nicenæ Synodo præsedit. 453
Fidei Nicenæ Symbolum facit contra omnes hæreticos. 504.706
Nicenæ Synodi Canon. 507
Synodo Nicenæ aliquot quoque Schismatici adfuerunt. 572
Adfuit per legatos Pontifex Romanus. 613
Ephesinæ Synodi decreta quouis modo conuellentes exauctorationis & excommunicationis pœnæ subiiciuntur. 575. can. 7.
Synodus Ephesina ex præcipuis orbis partibus conflata. 581 613

T.

Templa.

Vile stabulum, in quo Christus natus, magnifica templa nostra designat. 958
Templa & Monasteria excitat Pulcheria. 71
In templo Deiparæ Mariæ habita est sacra Synodus Ephesina. 412.419.688
Sacra templa, sacræ inuictissimorum Martyrum Ædes Nestorianis præclusæ. 482
Basilicam habuit sanctus Ioannes Euangel. 522.587
Theodosius largissima manu offert in Ecclesiis, quæ sunt ad Dei gloriam. 687
Cum templi religione pugnat, ea in illo tractare & exercere, quæ in profanis ædibus tractari & exerceri solent. 753. 755. contra eos, qui templa in stabula & oenopolia vertunt.
Portus refugij vniuersus templi ambitus. 754
Pateant proinde (inquit Imperator) trepidis magni Dei tẽpla, famulos fugientes communis suscipiat ara. 754.755
Quicquid quouis modo ad tẽplum attinet, id ara propitia definitur. 755
Ne templum polluatur à fugiẽtibus

tibus Theod. Aug. amplioribus ſpaciis illorum ſecuritati conſulit. 756
Rationes & argumenta, quibus cum iis agendum, qui metus cauſa intra templi ſepta degegere volunt, cùm extra illa tuti eſſe queant. 757
Armati ad templum nõ ſunt admittendi. 757
Fugitiui armati in Eccleſiam ingreſsi, abſque Epiſcopi auctoritate, inde non ſunt extrahendi. 758

Theodoretus.

Reprehẽdit omnes Cyrilli Anathematismos à folio 814. vsque 856. Sed egregiè eidem reſpondetur. Ibidem

Theodoſius.

Vide Imperator.
Theodoſius Auguſtus componendis rebus Eccleſiaſticis, non ſua auctoritate; ſed Epiſcoporum prudentia, & opera nititur. 700
Multis rationibus Cyrillum & Ioannem ad concordiam reducere ſatagit. 701

Theologia.

Arduum eſt de rebus Theologicis propriè loqui. 723

Traditio.

In dogmatum cõtrouerſiis traditioni adhærendum. 7. Eſt hæc Euãgelicæ doctrinę æmula. Ibidem.
Apoſtolicas traditiones in quæſtionem vocare nefas. 42
Omnes de religione quæſtiones ad veterum doctrinam expẽdere oportet. 225
Sanctorum Patrum doctrinæ & veſtigiis inſiſtendum. 237. 508 476. 658
Tutò incedimus, dum veterum Doctorum veſtigia ponè legimus. 308
Olim definita in quęſtionem vocare, eſt de fide dubitare. 376
Qui nouum dogma perſuadere vult, oſtendere debet, illud iã inde ab initio perpetua ſemper ſerie obtinuiſſe. 376
Cõſtantinopolitani tenaces traditionis Maiorum. 417
Maioribus veteribusque Doctoribus honor & obſeruãtia deferenda. 428
Veteres Sancti mundi luminaria. 619
Turpe Maioribus petulanter inſultare. 691

Trinitas.

Opa Trinitatis indiuiſa. 199. 804
Elegantiſsima & veriſsima ſacræ Trinitatis attributa. 768
Perelegãs & profunda trium hypoſtaſeon theoria. 769
Chriſtiani ita Trinitatem admittunt, vt polyarchiam tamen, & polytheiam nullam induducant. 769

Vt Trinitatis eadem substãtia, ita eadem quoq; eiusdẽ est operatio, honor, & adoratio. 804

V.

Verbum.

Si Dei Verbum secũdùm se inunctũ esset, Patre maius esset. 13
Vt nostrum Verbum non corrumpit mentem, dum editur; ita nec Dei Verbum matris corrupit virginitatem. 949
Verbum carne exutum, Christus dici non potest. 15
Refellitur insulsum illorum dogma, qui Verbum in carnem mutatum asserunt. 34. & seq. & 156. 671. 916.
Euertitur insanum illorum cõmentum, qui idẽ Verbi & carnis initium statuunt. 37
Refelluntur, qui Dei Verbũ euanidum, & an hypostaton stolidissimè confingunt. 38. & seq.
Retegitur eorum vesania, qui Verbum mentis, vel rationis vicem in Christo expleuisse nugantur. 41
Dei Verbũ secũdùm se, nec mortem extimuit, neque paternã opem implorauit. 50
Verbum incarnatum diuersa ratione Patre mãior & minor est. 52
Id totum est Verbi, quod secundùm vnionem hypostaticam illius factum est. 58
Verbum, quæ sunt hominis, omnia assumpsit, præter peccatum. 79. 203. 670
Verbum ex matre Virgine natũ secundùm carnem, non versum in carnem. 156
Absurdum est dicere vel cogitare, Verbum in seipso habitâsse corporaliter. 171
Verbi secundùm se absolutè accepti, non est ministrare, aut Sacerdotio fungi. 175
Quo sensu Verbum cœlo descẽdisse dicatur. 176. 457
Verbi id proprium est, per quod Primogenitus ex mortuis factus est. 177
Quæ humanitatis sunt, cur in Verbum rectè referantur. 217
Impatibile Verbum, in patibili corpore erat. 226. 464
Qua ratione Verbum mortuũ, aut passum, aut exuscitatum dicatur. 227
Non rectè dicitur: Homo cum Verbo adoratur. 227. 656
Quid sit, Verbum carnem factũ esse. 227. 784
Christiani appellatione indigni, qui Verbum in hominem descendisse nugantur. 359
Verbum homo factũ, non in homine, tanq̃ in Sancto quopiã occulta vi operatum. 360. 361

Qua

Qua ratione Verbum factum est caro. 459
Quid sit Verbum Dei habitare in nobis. 916
Quam ob causam exinanitū dicitur Dei Verbum. 628
Quomodo Verbum exinanitū. 637.
Vnio Verbi cum carne humana, num habeat quid commune cum adunationibus in rebus naturalibus receptis? 631.651
Quid sit Dei Verbum factum esse hominem. 638
Nomina Verbi ante incarnationem: Tituli Verbi post incarnationem. 838
Exempla diuinę Scripturę, quòd Dei Verbū etiam homo factū, manserit Deus. 640.641.633
Summa eorum, quæ de Verbo credere oportet. 644
Verbum secundùm carnem nobis homousion, secūdùm Diuinitatē heterousion. Tom. 6. cap. 1. ad finem.
Verbum Nestorio Christus est, quia Christo indiuulsè cōsociatum est. 720
Arriani Verbum inanime corpus assumpsisse nugātur. 224
Duplices in Verbo distinctæ operationes. 772
Verbum crucifixum, sed in nostra, non in propria, hoc est, diuina natura. 772
Verbum non ea ratione factum est maledictum, aut peccatū, qua factum est homo, aut caro. 786. cont. Orientales. 809
Verbum propter præuisam incarnationem, serui nomine à Prophetis designatum. 837
Verbū glorificauit seipsum. 839
Quo sensu corpus assumptū sit, & dicatur Verbi propriū. 853.
Elegans Apostoli locus ostendens ipsummet Verbum esse, in quod omnia illa conueniunt, quæ de Christo homine dicuntur. 858
Verbum verè ex sacra Virgine natum & incarnatum est. 861 862.
Dei Filius cur Verbum appelletur. 899
Appositissimum paradigma ad declarandū, quomodo perpessiones Christi hominis redundent in Deum Verbum. 904.

Vita.

Si Deus acciperet vitam aliūde, non esset natura simplex, nec summum ens, nec summum bonum. 205
Vita, Deo fructus sustātialis. 205.
Verbum ratione corporis vitam accepisse dicitur. 206

Vnum.

Quo sensu vnum effici dicamur cum Filio. 113

Vox & Voces.

Triplicis ordinis voces Christo tribuuntur. 722

Aliud est vocum differentiam agnoscere, aliud hominem secundùm solã honoris æqualitatem Verbo coniunctum esse dicere. 723

Cur Orientales voces secernãt. 724.

Perinde verè se habet Diuinitas ad omnia, vt vox docentis ad auditores. 903

Vox docentis tota in vno, & tota in omnibus audientibus. 903.

Votum Virginitatis.

Pulcheria Regina cum sororibus perpetuo Virginitatis voto obstricta. 71

I. V. C.

Digitized by